

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ พินุลสงครามวิจัย ครั้งที่ 5 ประจำปี พ.ศ. 2562 (Proceedings)

“ศาสตร์พระราชาสู่การวิจัยและนวัตกรรม”
วันที่ 15 มีนาคม 2562

กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คำนำ

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติพหุสภกรรมการวิจัย ครั้งที่ 5 ประจำปี พ.ศ. 2562 หัวข้อ “ศาสตร์พระราชสู่การวิจัยและนวัตกรรม” ในวันศุกร์ที่ 15 มีนาคม 2562 ณ หอประชุมศรีวชิรโชติ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ (ทะเลแก้ว) เป็นการรวบรวมผลงานวิจัยที่นำเสนอทั้งในรูปแบบบรรยายและการนำเสนอแบบโปสเตอร์ จำนวนทั้งหมด 191 ผลงาน โดยแบ่งออกเป็นผลงานวิจัยที่นำเสนอในรูปแบบบรรยาย จำนวน 87 ผลงาน และรูปแบบโปสเตอร์ จำนวน 104 ผลงาน มีผลงานที่ได้รับการคัดเลือกให้จัดทำรวมบทความฉบับสมบูรณ์ มีการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาตินี้เป็นบทความฉบับสมบูรณ์ในกลุ่มด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมทั้งสิ้น 69 ผลงาน โดยแบ่งออกเป็นผลงานวิจัยในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	จำนวน 44 ผลงาน
ด้านการศึกษาและศิลปวัฒนธรรม	จำนวน 20 ผลงาน
ด้านการจัดการและการท่องเที่ยว	จำนวน 4 ผลงาน
ด้านวิจัยสถาบัน	จำนวน 1 ผลงาน

คณะกรรมการดำเนินงานฝ่ายประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัย ขอขอบคุณผู้บริหาร กองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิ รวมถึงขอขอบคุณผู้นำเสนอผลงานและผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดทำรายงานสืบเนื่องจากการประชุมครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัย

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

	หน้า
การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัด กองบัญชาการ ช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ปฎิวัติ จอมคำสิงห์ โชติ บดีรัฐ.....	1-13
การศึกษาความคาดหวังของสมาชิกกองทุนชุมชนทหารที่มีต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน กองทุนชุมชน ทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ปธานิน แสงหาญ.....	14-23
ปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 สุภาวัฒน์ แสงคำมี นิคม นาคอ้าย.....	24-35
การศึกษาเสียงอ่านของอักษรคันจิประเภทเคเซที่ปรากฏในตารางอักษรคันจิสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นระดับ N1-N5 ตามหลักการกำหนดเสียง กันยา ประดิษฐ์ สุธิณี บุญเพ็ง ศุภลักษณ์ วิริยะสุนน กนกรัตน์ ปิลาผล.....	36-44
ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ของตำบลหนองบัว อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ฉลองรัฐ ทองกันทา.....	45-55
การศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำเรียกญาติเรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติในภาษาจีนและภาษาไทย ชลดา สีขาว ธิญลักษณ์ ศิริวัฒน์ สุภาวดี ช่วยกล่อม สุธิญา ปานทอง.....	56-61
ผลการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่องานโรงแรม ณัฐกานต์ เสียงขึ้น.....	62-69
การพนันชนควาย : เกาะสมุย ณัฐดนัย พยัมพันธ์ สิริมาศ หมั่นสาย อมร หวังอัครางกูร.....	70-77
ผลของการจัดรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจเพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ทัศนีย์ ปัทมสนธิ์.....	78-86
การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานและการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ตามกรอบแนวคิดของการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏพิบูลสงคราม ทศกร ไชยมงคล วาสิณี มีเครือเอี่ยม.....	87-96
การเปรียบเทียบความพึงพอใจในการใช้บริการยืมคืนของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ระหว่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ธนภรณ์ ทิมกล้า สนทยา สาธิ.....	97-107

สารบัญ

	หน้า
การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดด้วยสื่อสังคมออนไลน์ของสายผลิตภัณฑ์ผ้าทอลาย ดอกปืชมุขชนบ้านม่วงหอม ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก นภาพรณ อุ่นปรีชาณิชย์ สมศักดิ์ พงษ์เดช พัทธรา วงศ์แสงเทียน.....	108-115
การเล่าเรื่องผ่านตัวละครเอกเพศหญิงในภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจีบลิ ภัทราภรณ์ มณีวัลย์.....	116-127
การสร้างสรรค์สื่อรณรงค์เพื่อกระตุ้นความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษานิเทศศาสตร์ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี ยรรยงวรกร ทองแถม.....	128-136
การสร้างสื่อไฮโปเทกซ์ หัวข้อ ‘กลวิธีการออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง’ ในรายวิชา “ดนตรีและ ความเกี่ยวพันกับศิลปะแขนงอื่น วรรัตน์ วรวิทย์.....	137-148
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดในธุรกิจ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม วิไลวรรณ แสนชนะ.....	149-154
การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทการรักษามันคงภายในราชอาณาจักร ของข้าราชการทหาร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ศิวณัฐ ทองม่วง ธนัสภา โรจนตระกูล.....	155-162
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา สาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี ณัฐกานต์ เสียงสิน สิริญา ศรีชมพู.....	163-171
การประเมินกระบวนการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ สิริมาส หมั่นสาย อธิภัทร กิจจักษ์ อมร หวังอัครางกูร ณัฐดนัย พยัมพันธ์.....	172-182
การศึกษาการปฏิเสธการชักชวนและการขอร้องในละครโทรทัศน์ญี่ปุ่น ดนยา แยมมาลี อนุชสรา เขียวกรง สุจิตรา เลิศเสมอ บุญยานันต์.....	183-190
การสำรวจการใช้ “突然” และ “忽然” ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนชั้นปีที่สี่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือของไทย.....	191-197
โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู ในจังหวัดชลบุรี สุธีรา สี่มา ณัฐกฤตา งามมีฤทธิ์ สุริพร อนุศาสนนันท์.....	198-206
ปัญหาและอุปสรรคของภาครัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ กรณีศึกษาเขตเศรษฐกิจพิเศษตราด สิริมาส หมั่นสาย สันหนัฐ จักรภัทรวงศ์ สุปรียา หิรัญบุรณะ อธิภัทร กิจจักษ์ กฤษณพงษ์ วิชัยดิษฐ์ มาดล จรูญรัตน์.....	207-216
การวิเคราะห์ความถี่คำกริยาวิเศษณ์ ในส่วนการอ่านของหนังสือ TOEIC อริชฐาน งามกิจวัตร และ นิภาวรรณ นาวาวัฒน์.....	217-224

สารบัญ

	หน้า
การวิเคราะห์การตั้งชื่อจังหวัดในประเทศไทย	
กิตติยา สืบสาย จันทปภภา โนคำ วาสิณี มีเครือเอี่ยม.....	225-231
ความสำเร็จในการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนยาเสพติดข้ามประเทศมาใช้ในการ	
ศุลกากรจังหวัดหนองคาย	
จิณณวัตร ด้านศรีชาญชัย เสกสันต์ เครือคำ.....	232-245
การศึกษาการเรียนรู้คำศัพท์และกลวิธีการเรียนรู้คำศัพท์ผ่านเกมคอมพิวเตอร์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย	
เทคโนโลยีราชมงคลล้านน่าน	
Chaloempon Norach Thitirat Suwannasom.....	246-261
สังคีตลักษณ์ของเพลงปลาทอง เถา	
ณัฐนิช นักปี.....	262-268
การศึกษาการใช้รูปไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นพื้นฐานที่ใช้ในชีวิตประจำวัน(ระดับ N4) จากอนิเมะ	
กาญจนา ศิริรัตนกุลชัย ธัญญารัตน์ เอี่ยมหน่อ ต่อศักดิ์ ร่มสัฒชา.....	269-279
The Readability of English Textbook Used for General English Course of Second Year	
Students at Naresuan University: Coh-Metrix TEA Analysis.....	280-291
คำว่า “ภาษาจีน” ต้องใช้คำว่า “ฮั่นอู่” หรือ “จงเหวิน”	
ธีรภาพ บริติพจน์.....	292-297
การศึกษาผลกระทบการป้องกันตัวแบบหาเหตุผลเข้าข้างตนเองที่สะท้อนผ่านตัวละครหลัก	
ในนวนิยายเรื่อง Jane Eyre บทประพันธ์โดย Charlotte Bronte	
รัฐพงษ์ ชุมก นิชฎารัสมิ์ รักษาสัตย์.....	298-306
การสังเคราะห์การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย	
นิชภา โมราถบ จรูญ คำทิพย์ ยุพิน เกื่อนศรี พลกฤต รักจุล.....	307-317
การศึกษาการสร้างคำและความหมายของคำสแลงในนิตยสารวัยรุ่น พ.ศ.2560	
นิตยา บุญสิงห์ ฤทัยชนก มั่นจันทน์ วาสิณี มีเครือเอี่ยม.....	318-326
ภาพสะท้อนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	
ที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติปี พ.ศ. 2499-2560	
ปัทมยา พรหมกันธา พัทธนันท์พาป้อ ปุณชมภูพระ นภาพร เลขาโชค	
อัจฉราภรณ์ เชื้อช้าง.....	327-337
แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศส เรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” สำหรับนักศึกษาสาขาธุรกิจ	
การบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	
ปิยจิตร สังข์พานิช.....	338-345
ปัจจัยสาเหตุและแนวทางการป้องกันการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังเรือนจำกลางนครปฐม	
พิชัย เลิศเสนา เสกสันต์ เครือคำ.....	346-359

สารบัญ

	หน้า
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	
ภควา มุสิกะวัน จิตารักษ์ ลือชา จิตาภา คำตื้อ.....	360-369
การพัฒนารูปแบบและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาทอลาย	
นัฐอิธิรณซ์ รอดชื่น รพีพัฒน์ มั่นพรม ยวดี ทองอ่อน.....	370-379
การสังเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการงานวิจัย เพื่อการขับเคลื่อนระบบบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาพ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์	
รัชดา คำจริง ศักดิ์ดา หอมหวล สารัลย์ กระจง ศิริกาญจน์ ธรรมยัตติวงศ์ เพิ่มศักดิ์ พันธ์แดง ภคมน ปินตานา พันจำโธนุสรณ์ คำวัง.....	380-388
An Investigation of L1 Interference in the preposition usage of Thai EFL learners	
Thanawan Chakkhuchan Wannaprapha Suksawas.....	389-399
การพัฒนาศักยภาพการบริหารกลุ่มผู้ผลิตชาเมี่ยง ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยแนวคิดการจัดทำโมเดลธุรกิจแบบมีส่วนร่วมของชุมชน	
ศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์ เพียงตะวัน พลอาจ.....	400-407
การวิเคราะห์นามสกุลคนไทยในตำบลลิ้งชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย	
สุภาดา สายหล้า พิชราวดี ทองเป่า วาสนี มีเครือเอี่ยม.....	408-420
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมด้วยแปลงสาธิตเกษตรปลอดภัยของชุมชนหนองปลามัน อำเภอแม่อรมี จังหวัดเชียงใหม่	
อัคร อัจฉริยมนตรี.....	421-430
การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง งานและพลังงาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	
กาญจนา พรหมสุตร์.....	421-440
ผลสัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิต รายวิชาปฏิบัติการนวดไทย 1 สำหรับนักศึกษาหลักสูตรแพทยแผน ไทยบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก	
อริญญา ระวังกิ่ง ศิริรัชส์ อินสุข.....	441-450
วัฒนธรรมการเล่นเงาในคาบสมุทรมลายู	
อมร หวังอัครางกูร สิริมาศ หมื่นสาย ณัฐดนัย พยัมพันธ์.....	451-459
ความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัยในจังหวัดสุโขทัย	
สุทธิศักดิ์ เพ็ชรผึ้ง ลือชัย ชูนาคา รองฤทธิ์ ไกรกิจราษฎร์.....	460-475
ผลการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง แสงและทัศนอุปกรณ์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	
สิทธิพร พุ่มเกิด ภาคิน อินชิตจ้อย.....	476-486

สารบัญ

	หน้า
สะพานข้ามวัฒนธรรมผ่านภาษา Cross-Cultural Book เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้ ประเพณีแข่งเรือยาวสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา	
วันวิสาข พุทธอง สวลีย์ บุตรประดิษฐ์ เวณุภา ตาลาน.....	487-497
การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของบทเรียนเบื้องต้นในรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม รัชฎาภรณ์ พัฒนะ.....	498-506
การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม ของนักศึกษาปริญญาตรี 4 ปี กับปริญญาตรี 2 ปีต่อเนื่อง	
รัชฎาภรณ์ พัฒนะ.....	507-514
การแปรรูปเศษวัสดุที่เหลือจากการแกะสลักผักและผลไม้เป็นปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด กรณีศึกษาสาขา คหกรรมศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	
รักชนก อินจันทร์.....	515-522
การปรับปรุงพฤติกรรมและการแต่งกายนักเรียนรายวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์เพื่อการท่องเที่ยวและ โรงแรม	
พีรภัทร สงวนศิลป์ คู่ขวัญ แสงศิริ.....	523-530
การศึกษาประสิทธิภาพการใช้ชุดการสอนเรื่องอัลเทอร์เนเตอร์เครื่องยนต์แก๊สโซลีนเป็นสื่อในการเรียนการ สอนวิชาไฟฟ้ารถยนต์	
ปรีดา เสมา ทรงกลด ศรีวัฒนวิญญู ธนพงษ์ รอดภู จีระพัฒน์ กันยนต์ ณัฏพล อินทร์ศิริ ณัฐวุฒิ ศรีสุข.....	531-540
การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้การเรียนรู้ด้วยโครงงาน กรณีศึกษา รายวิชา สัมมนาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ	
จิตรัตน์ วุฒิสรีเสถียรกุล.....	541-548
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านตีความ ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	
ธารทิพย์ ศรีพิชัย ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์.....	549-559
ความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลต่อการฝึกปฏิบัติการเยี่ยมบ้านโดยใช้เทคนิคการสะท้อนคิดเพื่อเพิ่ม ทักษะทางปัญญา	
ชนกานต์ แสงคำกุล สิริวัฒน์ आयวัฒน์ อวินนท์ บัวประชุม.....	560-567
การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการชุดกิจกรรมรูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย และทักษะการคิดคำนวณด้วยสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ในโรงเรียนแบบเรียนร่วม	
กุลธรรพ์ เทียมทิพร สุทธิกร แก้วทอง สุกกิจ วิริยะกิจ.....	568-576
ผลการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มสืบสวนสอบสวน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะ การทำงานกลุ่ม วิชาโครงงานคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนจ่านกร้อง	
Chey Lida ธนรัตน์ หาญชล สุภาณี เส็งศรี ธงชัย เส็งศรี.....	577-584

สารบัญ

	หน้า
การสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ถูกต้องสำหรับนักศึกษารายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม สุกัญญาโสภี ใจกล้า.....	585-595
การพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนาในการดำเนินการชุมนุมการเรียนรู้ทางวิชาชีพของหัวหน้ากลุ่มสาระการ เรียนรู้สทวิทยาเขตศรีวิเชียร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 40 ศรัณย์ เปรมสุข อนุชา กอนพ่วง.....	596-605
การจัดการองค์ความรู้เพื่อการสงวนรักษาเพลงพื้นบ้าน: กรณีศึกษา นางจำรัส อยู่สุข ภวัฏ คำภักดิ์.....	606-619
แอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา กับนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ตามแนวศาสตร์พระราช าในยุค Thailand 4.0 นัฐณารณ์ เลิศอนรรฆณ์ท์ สาโรช สะอาดเยี่ยม.....	620-626
การเปรียบเทียบภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ในมุมมองของชาวชุมชนท้องถิ่นเพชรบูรณ์ และนักท่องเที่ยวชาวไทย เชมปัทมา รัตนภรณ์.....	627-638
การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของตำบลหอค้า อำเภอบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ : สภาพปัญหาและความ ท้าทาย จตุรงค์ ศรีสุธรรม กรรณิการ์ บุญขาว.....	639-649
สภาพและแนวทางการจัดการทางการตลาดโดยร่วมงานแสดงสินค้าทางด้านเอกลักษณ์ความเป็นไทยด้าน อาหารในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี วิศรุต ศรีพฤกษ์ อติเทพ กำแพงเสรี กัลยา สร้อยสิงห์.....	650-659
ศึกษาความต้องการแอปพลิเคชันด้านการท่องเที่ยวสองภาษา (ไทย-จีน) ของผู้ประกอบการ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดเชียงราย ศุภกร คนคล่อง.....	660-669
ระบบกลไกการขับเคลื่อนงานวิจัยพหุวิชาชีพในพื้นที่ กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ จิรภา ตามัง เสถียรภักดิ์ มุขติ ประพันธ์ แจ่มเอี่ยม เจนจิรา บุคดี ตรุณี วันปา.....	670-677

สารบัญ

	หน้า
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสำหรับนักศึกษาเคมีชั้นปีที่ 3 เรื่องเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ เฉลิมพร ทองพูล วิษณุ ธงไชย.....	678-688
การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาหลักสูตรวิศวกรรมโลจิสติกส์ อลงกรณ์ เมืองไหว.....	689-694

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน
สังกัด กองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก

A STUDY OF FACTORS AFFECTED THE EFFECTIVE PERFORMANCE OF SOLDIERS UNDER
THE HEADQUARTER OF FIGHTING ASSISTANCE 3 PHITSANULOK.

ปฏิวดี จอมคำสิงห์* และ โชติ บดีรัฐ
วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย พิษณุโลก
*corresponding author e-mail: patiwat.jo@psru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก 3. เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (%), ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$), ค่าเบี่ยงเบน (S.D.), t - test และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-Way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก พบว่า 1) ปัจจัยจูงใจในด้านต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุดไปลำดับต่ำสุด ได้แก่ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ รองลงมา คือ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความก้าวหน้า ด้านความสำเร็จในงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ 2) ปัจจัยค่าจ้าง หรือปัจจัยสุขอนามัยในด้านต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุดไปลำดับต่ำสุด ได้แก่ ด้านนโยบายและการบริหาร รองลงมา คือ ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน ด้านสภาพการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านโอกาสที่จะได้ความเจริญก้าวหน้าในอนาคต 2. การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านตำแหน่งงาน และประสบการณ์มีผลต่อความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่นไม่มีความแตกต่าง 3. แนวทางการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน ควรมีการปรับปรุงเงินเดือนและสวัสดิการที่ได้รับในปัจจุบันให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น 2) ด้านความก้าวหน้า ควรเปิดโอกาสได้รับการสนับสนุนและพัฒนาจากหน่วยงาน ได้รับการสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมให้มากขึ้น และ 3) ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ควรมีการปรับปรุงด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน นายทหารชั้นประทวน กองบัญชาการช่วยรบที่ 3

Abstract

The objectives of this research were 1) to study working condition of soldiers' performance under the Headquarter of Fighting Assistance 3 Phitsanulok, 2) to compare the factors affected the effective performance of soldiers under the Headquarter of Fighting Assistance 3 Phitsanulok, 3) to study the guideline soldiers' performance under the Headquarter of Fighting Assistance 3 Phitsanulok. The samples were 300 soldiers from the Headquarter of Fighting Assistance 3 Phitsanulok. The data were collected by using questionnaire and analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test and One Way ANOVA. The findings were as follows: 1. The level of soldiers' effective performance under the Headquarter of Fighting Assistance 3 Phitsanulok found that 1) Overall incentive factors were at a high level and when considering by items ranging from the highest mean to the least mean, it was the characteristic performing task; secondly were being accepted, progress, success on task, however, the least mean was responsibility. 2) Supporting factor or hygienic factor overall was at a high level and when considering by items ranging from the highest mean to the last mean, it was the policy and administration; secondly were the salary and compensation, task performing condition, the relation with the commander and companion; however, the least mean was the progressive opportunity in the future. 2. The comparison on factors affected the effective performance of soldiers under the Headquarter of Fighting Assistance 3 Phitsanulok found that the demographic factor on job position and experience resulted in the differences on performance significantly different at 0.05 whereas the other facets were not different. 3. The guideline of soldiers' performance under the Headquarter of Fighting Assistance 3 Phitsanulok, the majority of the samples gave the importance on the first three orders which were 1) the salary and compensation should be adjusted and the current welfare should be more appropriate, 2) the progress should be supported and developed from the working unit and also the training should be more operated and 3) the relation between the commander and companion should be reformed in terms of communication for the more effective performance.

keywords : effective performance, soldiers under the headquarter, fighting assistance 3

บทนำ

ปัจจุบันองค์กรภาครัฐและเอกชน ได้ให้ความสำคัญกับบุคลากร เพราะถือเป็นทรัพยากรที่มีค่า และเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการปฏิบัติงาน เป็นผู้ปรับเปลี่ยนองค์กรให้ดำเนินไปในทิศทางที่ต้องการ เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เนื่องจากองค์กรจะประสบผลสำเร็จตามที่ต้องการหรือไม่จำเป็นต้องอาศัยคนที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน (สมคิด บางโม, 2553) จึงเป็นที่ยอมรับกันว่าบุคลากร เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุดตามหลักบริหาร ในการสร้างเสริมความต้องการในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากร เพื่อให้มีความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร และต่อการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งจะอุทิศตนเพื่อความสำเร็จของงาน และความสำเร็จขององค์กรอย่างต่อเนื่องสมบูรณ์ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บังคับบัญชาที่จะต้องคำนึงถึง เพราะย่อมส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ผู้บังคับบัญชาจึงต้องมีการศึกษาคนในองค์กร โดยอาศัยพื้นฐาน ด้านจิตวิทยาสังคม และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้เป็นแนวทางในการศึกษาพฤติกรรมของคน และยังต้องศึกษาในแง่ของปริมาณงาน และคุณภาพของงาน ศักยภาพในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการปฏิบัติ ความตั้งใจในงานที่ได้รับมอบหมาย มีขวัญและกำลังใจเพียงพอในการที่จะต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งปัญหาที่เกิดจากภาวะเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลทั้งในสภาพปกติและสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกไร้พรมแดนยุคปัจจุบัน (อัครพล พรหมอุตม์. 2549 : 27) การเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรในหน่วยงาน จึงถือว่าเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาที่จะต้องวิเคราะห์ วางแผน และดำเนินการ เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ สามารถปฏิบัติงานให้ดีที่สุดเพื่อประสิทธิภาพขององค์กรในที่สุด (กันตยา เพิ่มผล, 2541)

ในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของชาติ หรือการป้องกันประเทศ จากการรุกรานทั้งภายในและภายนอกนั้น สิ่งแรกที่ต้องคำนึงถึงก็คือ กำลังทหาร กำลังทหารจึงนับว่าเป็นปัจจัยหลัก หรือ เป็นเครื่องมือที่สำคัญของรัฐในการปกป้องคุ้มครองประเทศชาติให้อยู่รอดปลอดภัย รวมทั้งการที่ประชาชนจะสามารถประกอบอาชีพทำมาหากินได้ และประเทศชาติจะได้พัฒนา โดยที่ไม่ต้องหวาดระแวง หรือกลัวภัยอันตรายใด ๆ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 52 ได้กำหนดนโยบายไว้ว่า “รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพ แห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิ และผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ รัฐต้องมีการจัดให้มีการทหาร การทูต และการกรองข่าวสารที่มีประสิทธิภาพ กำลังทหารให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศด้วย” ดังวิสัยทัศน์ กองบัญชาการช่วยรบที่ 3 ระบุว่ากองบัญชาการช่วยรบที่ 3 เป็นหน่วยส่งกำลังบำรุงหลักของกองทัพภาคที่ 3 ที่ได้รับความเชื่อถือจากทุกหน่วย และส่วนราชการด้วยการจัดการบริหารจัดการที่ยึดถือระเบียบคำสั่งอย่างเคร่งครัด ถูกต้องและทันเวลา

กองบัญชาการช่วยรบที่ 3 เป็นหน่วยในอัตราของกองทัพภาคที่ 3 มีภารกิจสนับสนุนทางการส่งบำรุงแก่หน่วย ในอัตราของกองทัพภาคที่ 3 และหน่วยที่บรรจุมอบ หรือขึ้นสมทบ หรือหน่วยอื่น ๆ ตามที่กองทัพบกกำหนด โดยมีพันธกิจงานการส่งบำรุงประกอบด้วย

1. การส่งกำลัง (SUPPLY) ได้แก่ งานการส่งกำลัง สิ่งอุปกรณ์ 1 (เว้นชิ้นส่วนซ่อมอากาศยาน), สิ่งอุปกรณ์ 3 ดำเนินการเรื่องสิ่งอุปกรณ์จำหน่วยรับผิดชอบ โดย กองพันทหารราบเสนารักษ์ ที่ 23 กองพันซ่อมบำรุงที่ 3 การส่งกำลัง สิ่งอุปกรณ์ 5 รับผิดชอบโดย กองพันทหารราบเสนารักษ์ ที่ 23 กองพันซ่อมบำรุงที่ 3 (พ้น.สร.23 บขร. 3)

2. การซ่อมบำรุง (MAINTENANCE) ได้แก่งานการซ่อมบำรุง (ชิ้น 3 และ 4) ดำเนินการกู้ซ่อม และส่ง ยุทโธปกรณ์ของหน่วยในพื้นที่รับผิดชอบ เว้นสายแพทย์, การสัตว์ และอากาศยานและซ่อมบำรุง (ชิ้น 3 และ 4) เป็นส่วนรวมให้กับหน่วยสนับสนุนโดยตรงของกองพล ให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคแก่หน่วยทหารในพื้นที่รับผิดชอบ ตลอดจนทำหน้าที่เป็นตำบลรวบรวมสิ่งอุปกรณ์เพื่อการส่งกลับ รับผิดชอบ โดยกองพันซ่อมบำรุงที่ 23 กองบัญชาการช่วยรบที่ 3 และการซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ในพื้นที่รับผิดชอบ โดย กองพันส่งกำลังบำรุงและบริการที่ 23 (พ้น.สร.23) กองบัญชาการช่วยรบที่ 3

3. การขนส่ง (TRANSPORTATION) ได้แก่ การสนับสนุนการขนส่งกำลังพล และยุทโธปกรณ์ ให้แก่หน่วยในพื้นที่รับผิดชอบ รับผิดชอบโดย กองพันทหารขนส่งที่ 23 กองบัญชาการช่วยรบที่ 3

4. การบริการทางการแพทย์ (HEALTH SERVICE SUPPORT) ได้แก่ จัดการบริการเสนารักษ์ให้กับหน่วยในพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพภาคที่ 3 เพิ่มเติมขีดความสามารถให้กับหน่วยเสนารักษ์ในระดับกองพล จัดชุดศัลยกรรมสนามสนับสนุนหน่วยในแนวหน้า

5. การบริการอื่น ๆ (OTHER SERVICE) ได้แก่ การป้องกัน และทำลายล้างสารเคมี, ชีวะรังสีอย่างจำกัด และการจัดบริการด้านการศพ รับผิดชอบ โดย กองพันส่งกำลังบำรุงและบริการที่ 23 (พ้น.สร.23) กองบัญชาการช่วยรบที่ 3 และการทำลายล้างวัตถุระเบิด รับผิดชอบโดย กองพันสรรพาวุธและกระสุนที่ 23 กองบัญชาการช่วยรบที่ 3

ดังนั้นประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวนสังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จึงเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากการที่กองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จะส่งผลต่อภารกิจหน้าที่ดังกล่าวอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการปฏิบัติงานของทหารชั้นประทวน ซึ่งเป็นกำลังฝ่ายปฏิบัติการที่มีกำลังพลเป็นจำนวนมากมีภารกิจหลักของหน่วยงานและเป็นกำลังหลัก และมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนและประสานงานให้หน่วยงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากภารกิจดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก เพื่อนำข้อมูลไปปรับใช้ในการบริหารงานภายใน ทำให้บุคลากรมีประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เป้าหมายของกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

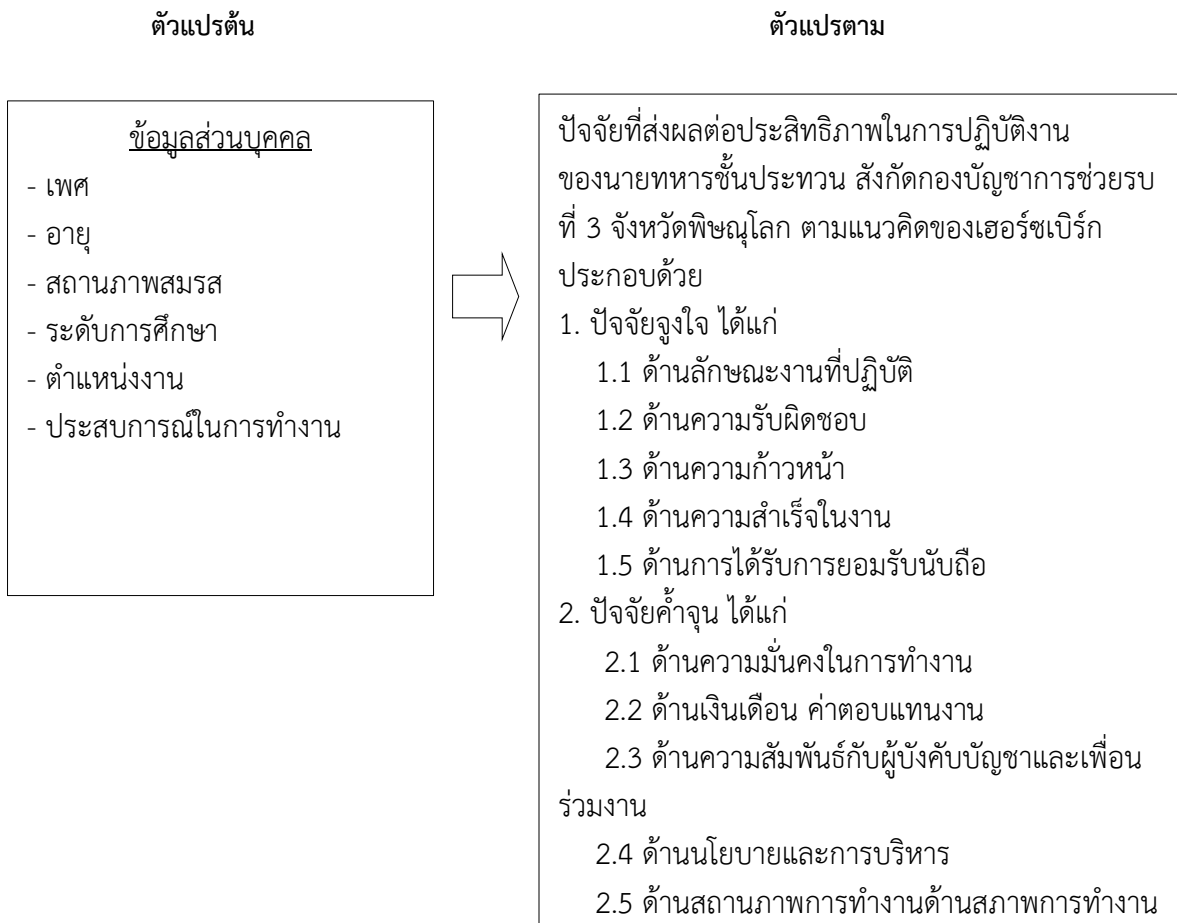
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการช่วยรบ ที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก

3. เพื่อศกษาแนวทางการปฏบัตงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัพิษณุโลก

กรอบแนวคิดในการวจัย

การวจัยครังนี้ ผู้วจัยใช้กรอบแนวคิดการศกษาปจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏบัตงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัด กองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัพิษณุโลก ซึงเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวจัย

วจิดำเนนการวจัย

ประชากรที่ใช้ในการวจัย ได้แก่ กำลังพลนายทหารชั้นประทวนสังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัพิษณุโลก จํานวน 1,000 นาย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวจัยครังนี้ ได้แก่ กำลังพลสังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัพิษณุโลก จํานวน 300 นาย โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของทาโร ยามาเน่ (Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างในการศกษา จํานวนทั้งสิ้น 286 นาย ดังนั้น ผู้วจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวจัยครังนี้ไว้ที่ 300 นาย เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูลและป้องกันการคาดเคลื่อนของข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับปจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏบัตงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัพิษณุโลก ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมาแล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ(%) ซึ่งนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย
2. แบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก
3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$), ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้สถิติเชิงอนุมาน ประกอบด้วย t-test และ F-test เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม
4. สรุปและเขียนรายงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก
2. นำแบบสอบถามลงพื้นที่ไปสำรวจในกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก โดยขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์และอธิบายขั้นตอนในการกรอกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทราบ
3. ผู้วิจัยจะไปปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 100
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล มีผลการวิจัยดังนี้
 - 1.1 จากการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยแบ่งจำแนกตามเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 87.7 และเป็น เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 12.3 จำแนกตามอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 41-50 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.7 และรองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.0 และช่วง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.3 จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.3 รองลงมา คือ แยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 34.0 สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 22.7 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 42.0 รองลงมา มีระดับการศึกษา ระดับ ม.6 หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 23.0 ระดับการศึกษาปริญญาโทหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 21.3 และต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 13.7 จำแนกตามตำแหน่งงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.3 รองลงมา เป็นพนักงานราชการ เป็นร้อยละ 14.3 และลูกจ้างชั่วคราว/ลูกจ้างประจำ คิดเป็นร้อยละ 6.3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน ตั้งแต่ 5-10 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.0 รองลงมา มีประสบการณ์ตั้งแต่ 11-20 ปี คิดเป็น ร้อยละ 33.3 ประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.6 และมีประสบการณ์ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 9.0

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (N = 300)	ร้อยละ
ชาย	263	87.7
หญิง	37	12.3
รวม	300	100.0

จากตารางที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 87.7 และเป็น เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 12.3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (N = 300)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30 ปี	64	21.3
31 - 40 ปี	102	34.0
41 - 50 ปี	125	41.7
51 ปีขึ้นไป	9	3.0
รวม	300	100.0

ตารางที่ 3 ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 41-50 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.7 และรองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.0 และช่วง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.3

ตารางที่ 4 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (N = 300)	ร้อยละ
โสด	102	34.0
สมรส	130	43.3
แยกกันอยู่	68	22.7
รวม	300	100.0

จากตารางที่ 4 ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.3 รองลงมา คือ แยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 22.7 สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 22.7

ตารางที่ 5 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (N = 300)	ร้อยละ
ม.6 หรือเทียบเท่า	126	42.0
ต่ำกว่าปริญญาตรี	69	13.7
ปริญญาตรี	41	23.0
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	64	21.3
รวม	300	100.0

จากตารางที่ 5 ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 42.0 รองลงมา มีระดับการศึกษา ระดับ ม.6 หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 23.0 ระดับการศึกษาปริญญาโทหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 21.3 และต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 13.7

ตารางที่ 6 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่งงาน

ตำแหน่งงาน	จำนวน (N = 300)	ร้อยละ
ลูกจ้างชั่วคราว/ลูกจ้างประจำ	19	6.3
พนักงานราชการ	43	14.3
ข้าราชการ	238	79.3
รวม	300	100.0

จากตารางที่ 6 ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่งงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นข้าราชการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.3 รองลงมา เป็นพนักงานราชการ เป็นร้อยละ 14.3 และลูกจ้างชั่วคราว/ลูกจ้างประจำ คิดเป็นร้อยละ 6.3

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ประสบการณ์ในการทำงาน	จำนวน (N = 300)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5 ปี	36	12.0
5 – 10 ปี	138	46.0
11-20 ปี	100	33.3
20 ปีขึ้นไป	26	8.7
รวม	300	100.0

จากตารางที่ 7 ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน ตั้งแต่ 5-10 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.0 รองลงมา มีประสบการณ์ตั้งแต่ 11-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.3 ประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.6 และมีประสบการณ์ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 9.0

1.2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัด กองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก สรุปความว่า

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัด กองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม

ปัจจัยจูงใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ	4.60	0.60	มากที่สุด
2. ด้านความรับผิดชอบ	4.13	0.73	มาก
3. ด้านความก้าวหน้า	4.18	1.09	มาก
4. ด้านความสำเร็จในงาน	4.16	0.96	มาก
5. ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	4.44	0.92	มาก
รวม	4.39	1.39	มาก

จากตารางที่ 8 กลุ่มตัวอย่างกำลังพลนายทหารชั้นประทวนสังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัด กองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.39 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุดไปลำดับต่ำสุด ได้แก่ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ย 4.60 รองลงมา คือ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ มีค่าเฉลี่ย 4.44 ด้านความก้าวหน้า มีค่าเฉลี่ย 4.18 ด้านความสำเร็จในงาน มีค่าเฉลี่ย 4.16 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ย ลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ย 4.13

1.3 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัด กองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ในการทำงาน ประสบการณ์ในการทำงาน

1.3.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัด กองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามตำแหน่งงานและประสบการณ์ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.3.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัด กองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.4. ตารางที่แสดงปัจจัยที่ส่งผลประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกันตามตำแหน่งและประสบการณ์สถิติเชิงอนุมาน ประกอบด้วย t-test และ F-test

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัด กองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลกในด้านปัจจัยเชิงจิตด้านต่าง ๆ จำแนกตามเพศ

ข้อความ	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
1. ด้านความสำเร็จในการทำงาน	0.003	.956	.803	330	.422
			.805	321.72	.421
2. ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	1.126	.289	-1.089	330	.277
			-1.098	327.07	.273
3. ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ	1.169	.280	.901	330	.368
			.895	309.74	.372
4. ด้านความรับผิดชอบ	.713	.399	.625	330	.532
			.626	322.03	.531
5. ด้านความก้าวหน้า	.091	.284	.018	1.522	.182
			.012	315.04	.189

จากตารางที่ 9 พบว่าเพศที่ต่างกันส่งผลต่อระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ในด้านปัจจัยเชิงจิต ประกอบด้วย ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัด กองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ด้านสภาพการทำงาน จำแนกตามตำแหน่งงาน

(I) a2	(J) a2	Mean Difference		Sig.	95% Confidence Interval	
		(I-J)	Std. Error		Lower Bound	Upper Bound
ลูกจ้างชั่วคราว/ ประจำ	พนักงานราชการ	-.1111	.08741	.204	-.2829	.0607
	ข้าราชการ	-.1048(*)	.05635	.063	-.2156	.0059
พนักงานราชการ	ลูกจ้างชั่วคราว/ประจำ	.1111	.08741	.204	-.0607	.2829
	ข้าราชการ	.0063(*)	.07364	.932	-.1384	.1510
ข้าราชการ	ลูกจ้างชั่วคราว/ประจำ	.1048(*)	.05635	.063	-.0059	.2156
	พนักงานราชการ	-.0063(*)	.07364	.932	-.1510	.1384

* อย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05.

จากตารางที่ 10 พบว่า ตำแหน่งงานที่แตกต่างกันส่งผลต่อระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ด้านสภาพการทำงาน จำแนกตามตำแหน่งงานมีความแตกต่างกันดังนี้ คือ

ลูกจ้างชั่วคราว/ประจำ กับข้าราชการ

พนักงานราชการ/ ข้าราชการ

ข้าราชการ กับ ลูกจ้างชั่วคราว/ประจำ, ข้าราชการ กับ พนักงานราชการ

โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัด กองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ในการนำมาวิเคราะห์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุดไปลำดับต่ำสุด ได้แก่ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ รองลงมา คือ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ, ด้านความก้าวหน้า ด้านความสำเร็จในงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ

2. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัด กองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความก้าวหน้า ด้านความสำเร็จในงาน ด้านความรับผิดชอบ พบว่า จำแนกตามตำแหน่งงานและประสบการณ์ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน ส่วนปัจจัยจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน อย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แนวทางแก้ไขปัญหาคืออุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ 3 อันดับแรกได้แก่ 1) ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน ควรมีการปรับปรุงเงินเดือนและสวัสดิการที่ได้รับในปัจจุบันให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น 2) ด้านความก้าวหน้า ควรเปิดโอกาสได้รับการสนับสนุนและพัฒนาจากหน่วยงาน ได้รับการสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมให้มากขึ้น และ 3) ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ควรมีการปรับปรุงด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัด กองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 87.7) มีอายุระหว่าง 41-50 ปี (ร้อยละ 41.7) มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 43.3) มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 42.0) เป็นข้าราชการ (ร้อยละ 79.3) มีประสบการณ์ในการทำงาน ตั้งแต่ 5-10 ปี (ร้อยละ 46.0)

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ปัจจัยจึงใจในด้านต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุดไปลำดับท้ายสุด ได้แก่ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ รองลงมา คือ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความก้าวหน้า ด้านความสำเร็จในงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ สอดคล้องกับแนวคิดของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg, 1959) เป็นแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของมนุษย์ หรือเรียกว่า ทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก (Motivation-Maintenance theory) และได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติโดยตรง และเป็นสิ่งจูงใจให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณิกา ศศิประภา (2552) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการทหารโรงเรียนช่างฝีมือทหารที่มีผลการวิจัยอยู่ในระดับมากทุกด้าน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า

2.1 ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุดไปลำดับท้ายสุด ได้แก่ การปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์และระเบียบอย่างเคร่งครัด รองลงมา คือ งานมีความท้าทาย และมีความน่าสนใจและสามารถพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับหน่วยงาน และสามารถนำทักษะและความรู้ของตนไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ ลักษณะงานมีความชัดเจน ตรงกับความรู้และทักษะที่มี สอดคล้องกับ วิริยะเพ็ชร (2559) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารเรือ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ การปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์และระเบียบ ลักษณะงานมีความชัดเจนความน่าสนใจในลักษณะงานที่ท่า

2.2 ด้านความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุดไปลำดับท้ายสุด ได้แก่ สามารถนำความรู้ ทักษะที่มีมาใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ งานสำเร็จตามกำหนดเวลา อย่างมีคุณภาพ รองลงมา คือ งานที่ปฏิบัติ งานควบคุมความรับผิดชอบทั้งหมด และงานที่รับผิดชอบเป็นไปตามภาระงานที่ได้รับมอบหมาย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ ผู้บริหารงานมีความยุติธรรมในการบริหารงาน สอดคล้องกับสายันต์ ศรีสมุทรนาท (2550) ศึกษาเรื่อง สภาพแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหาร สังกัดกรมยุทธโยธาทหารบก ที่กล่าวว่าผลการวิจัยด้านความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ หน่วยงานมีความยุติธรรมในการบริหารงาน สามารถปฏิบัติงานตามนโยบายได้ และสามารถปฏิบัติงานตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาได้

2.3 ด้านก้าวหน้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุดไปลำดับท้ายสุด ได้แก่ เงินเดือนที่ท่านได้รับในปัจจุบันมีความเหมาะสมกับค่าครองชีพในปัจจุบัน รองลงมา คือ สวัสดิการที่ได้รับในปัจจุบันมีความเพียงพอ เงินค่าตอบแทนในการทำงานที่ได้รับมีความเหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย อาทิเช่น เบี้ยเลี้ยง ฯลฯ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ ความเหมาะสมของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ก.บ.ข.) สอดคล้องกับสายันต์ ศรีสมุทรนาท (2550) ศึกษาเรื่อง สภาพแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหาร สังกัดกรมยุทธโยธาทหารบกที่มีผลการวิจัยโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน กล่าวคือ การมีโอกาสเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นกว่าเดิม และการมีโอกาสรู้สิ่งใหม่ๆ จากผู้บังคับบัญชา ควรมีการปรับปรุงในส่วนนี้ให้ดียิ่งขึ้น

2.4 ด้านความสำเร็จในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุดไปลำดับท้ายสุด ได้แก่ สามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย รองลงมา คือ ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตาม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติได้อย่างลุล่วงไปได้ สอดคล้องกับกรรณิกา ศศิประภา (2552) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการทหารโรงเรียนช่างฝีมือทหาร ที่กล่าวว่าผลการวิจัย ด้านความสำเร็จในการทำงาน ข้าราชการทหารมีความเห็น ในด้านความสำเร็จในการทำงาน

อยู่ในระดับมาก คือ สามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย สามารถใช้ความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานได้อย่างสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

2.5 ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุดไปลำดับท้ายสุด ได้แก่ ได้รับความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ และการยอมรับจากผู้มาขอคำปรึกษา และได้รับการยอมรับในคุณภาพการให้บริการ ตลอดจนสร้างความประทับใจให้กับผู้รับบริการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงานร่วมกัน มีความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและเป็นที่ยอมรับของทุกคนในองค์กร สอดคล้องกับการศึกษา ศศิประภา (2552) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการทหารโรงเรียนช่างฝีมือทหารด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ข้าราชการทหารมีความคิด ในด้านการได้รับการยอมรับนับถือ อยู่ในระดับมาก คือ การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน การได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชา และได้รับการยอมรับจากผู้มาขอคำปรึกษา

3. ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับมาก

3.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามตำแหน่งงานและประสบการณ์ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัด กองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องตามแนวคิดของเฮิร์ชเบิร์ก (Herzberg, F. et al., 1959) พบว่า ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า ด้านประสบการณ์ในการทำงาน จำแนกตามตำแหน่งงานและประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน ส่วนปัจจัยจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ผลปัจจัยที่มีผลต่อระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ สรุปได้ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านความสำเร็จในการทำงาน พบว่า ข้าราชการทหารมีความสามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายสามารถใช้ความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานได้อย่างสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี
2. ด้านความรับผิดชอบ พบว่า หน่วยงานมีความเป็นธรรมในการบริหารงาน สามารถปฏิบัติงานตามนโยบายได้ และสามารถปฏิบัติงานตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาได้ ควรมีการปรับปรุงในส่วนนี้ให้ดียิ่งขึ้น
3. ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ พบว่า การปฏิบัติงานอยู่ในกฎเกณฑ์และระเบียบ ลักษณะงานมีความชัดเจนในลักษณะงานที่ปฏิบัติ
4. ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ พบว่า การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน การได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชา และได้รับการยอมรับจากผู้มาขอคำปรึกษา
5. ด้านความก้าวหน้า พบว่า ควรเปิดโอกาสได้รับการสนับสนุนและพัฒนาจากหน่วยงาน ได้รับการสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมให้มากขึ้น
6. ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน พบว่า ควรมีการปรับปรุงเงินเดือนและสวัสดิการที่ได้รับในปัจจุบันให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น
7. ด้านโอกาสที่จะได้ความเจริญก้าวหน้าในอนาคต พบว่า ผู้บังคับบัญชาควรให้โอกาสผู้ใต้บังคับบัญชาได้เลื่อนตำแหน่งที่สูงกว่าเดิม และมีโอกาสเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จากผู้บังคับบัญชา

8. ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน พบว่า ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงาน และความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา และความสามารถในการติดต่อสื่อสารของหน่วยงาน ควรมีการปรับปรุงด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

9. ด้านนโยบายและการบริหาร พบว่า นโยบายของการบริหารงานมีความชัดเจน เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวกับความมั่นคง

10. ด้านสภาพการทำงาน ควรมีการนำเทคโนโลยีเพื่อใช้อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ตลอดจนควรมีการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ เพิ่มเติมเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อตำแหน่งงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก

2. ควรศึกษาจากประสบการณ์ในการทำงานเพื่อส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก

3. ควรศึกษาจากความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานเพื่อส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก

4. ควรศึกษาจากสภาพการทำงาน เพื่อส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการช่วยรบที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความอนุเคราะห์จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คณะวิทยาลัยการ จัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ โดยมีส่วนที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โชติ บดี รัฐ และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งทำให้วิทยานิพนธ์นี้ สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์นี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน

เอกสารอ้างอิง

กันตยา เพิ่มผล. (2541). การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน (Efficiency development).

(พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

กรรณิกา ศศิประภา. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการทหารโรงเรียน

ช่างฝีมือทหาร. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาการจัดการทั่วไป).

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

ปิติ วัลยะเพ็ชร. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการ

กรมกิจการพลเรือนทหารเรือ. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยบูรพา.

สมคิด บางโม. (2553). การบริหารองค์การสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สายันต์ ศรีสมุทรนาถ. (2550). สภาพแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหาร สังกัดกรมยุทธโยธา

ทหารบก. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

อัศพร พลหมอดุต์. (2549). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร อุทการเรือพระ

จอมเกล้ากรมอุทการเรือ. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.

ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา

Yamane, Taro. (1970). **Statistics: An Introductory Analysis**. Third editio. New york : Harper and Row Publication.

Herzberg, F. et al. (1959). **The Motivation to work**. New York: John Wiley and Sons.

การศึกษาความคาดหวังของสมาชิกกองทุนชุมชนทหารที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน กองทุนชุมชนทหาร
กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก

THE STUDY OF THE EXPECTATION OF MILITARY MEMBERS' COMMUNITY FUND TOWARDS
THE ADMINISTRATIVE EFFICIENCY OF THE MILITARY COMMUNITY FUND OF 302ND
ENGINEER BATTALION, 3RD ENGINEER REGIMENT, PHITSANULOK PROVINCE

ปธานิน แสงหาญ

วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย พิษณุโลก

*corresponding author e-mail: mr.pathanin@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ใช้กลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 136 คน, การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนชุมชน จำนวน 9 คน และการสนทนากลุ่มของสมาชิกจำนวน 2 กลุ่ม แบ่งตามระยะเวลา เป็นสมาชิก เครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน, t - test, F - test ผลการวิจัยพบว่า 1. ความคาดหวังของสมาชิกกองทุนชุมชนทหารที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน กองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการติดตามลูกหนี้ค้างชำระ รองลงมา คือ ด้านการประชุมคณะกรรมการ, ด้านการประชุมสมาชิก, ด้านการพิจารณาปล่อยกู้, ด้านการรายงานผลการดำเนินงาน และ ด้านการตรวจสอบสัญญากู้ยืม 2. ปัจจัยที่มีต่อความคาดหวังของสมาชิกกองทุนชุมชนทหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน กองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความต้องการในการกู้ยืมที่แตกต่างกันของสมาชิกกองทุนชุมชนทหาร ส่งผลต่อความคาดหวังที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานกองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ในด้านการประชุมคณะกรรมการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงาน กองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ควรปฏิบัติตามระเบียบของกองทุนชุมชนทหารที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด เพื่อให้การพัฒนาการบริหารงานของกองทุนเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอย่างต่อเนื่องต่อไป

คำสำคัญ : ความคาดหวังของสมาชิกกองทุนชุมชนทหาร ประสิทธิภาพการบริหารงาน กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3

Abstract

This current study utilized mix-method research approach with the sample used in collecting data (N = 136) by interviewing with 9 community fund committee and group interviewing with 2 groups depended upon their period of time of being the community fund members. The research instruments employed in the data collection process were the interview with 5 rating scales. For the statistics associated with the data analysis process, percentage (%), Standard Deviation (S.D.), t-test, and F-test were used. The results of the study revealed that 1) 6 aspects of the expectation of military community fund of 302nd Engineer Battalion, 3rd Engineer Regiment, Phitsanulok Province towards the administrative efficiency of the military community fund were at the high level, and when considering each aspect it was found that the highest average value was debt collection tracking, committee meeting, member meeting, loan approval, performance report and loan contract examination, respectively, 2) the factors influenced on the expectation of the military community fund of 302nd Engineer Battalion, 3rd Engineer Regiment, Phitsanulok Province were the differences of loan demand of the fund community members and it was indicated that there were statistically significant differences at a level of 0.5, and 3) for the guideline for

development it was suggested that the members should strictly follow the regulations of military community funds in order to improve the efficiency of the fund's management and continuing effectiveness of the course.

keywords : the expectation of military members' community fund, administrative efficiency, 302nd engineer battalion, 3rd engineer regiment.

บทนำ

สืบเนื่องจากเมื่อปี 2540 ที่ผ่านมามาประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศส่งผลกระทบต่อประเทศและสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นอย่างมาก ซึ่งต่อมารัฐบาลในยุครัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้เล็งเห็นปัญหาความยากจนของคนในชนบทและในชุมชนเมืองที่ไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการพัฒนาอาชีพ การสร้างงานสร้างรายได้ การเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองของชุมชนหมู่บ้านให้มีความเข้มแข็งในชุมชนหมู่บ้าน จึงได้มีการแถลงนโยบายเร่งด่วนต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2544 ที่จะเร่งแก้ไขปัญหาค่าครองชีพของชาติใน 4 ด้าน คือ ปัญหาผู้มีสิทธิพล การคอร์รัปชัน ยาเสพติดและปัญหาความยากจน ได้อนุมัติเงินก้อนแรกให้กับกองทุนหมู่บ้านทั่วประเทศ จำนวน 7,125 กองทุน ๆ ละ 1,000,000 บาท หรือหมู่บ้านละ 1 ล้าน เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2544 จากความพร้อมของหมู่บ้านที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จและมีพัฒนาการดำเนินการเรื่อยมากระทั่งมีพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2547 มาตรา 5 กำหนดไว้ว่าในแต่ละหมู่บ้าน หรือชุมชนเมืองให้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้นกองทุนหนึ่ง เรียกชื่อว่า “กองทุนหมู่บ้าน” หรือ “กองทุนชุมชนเมือง” แล้วแต่กรณี เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน และวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน โดยรัฐบาลจะต้องรักษาไว้เป็นเงินของหมู่บ้านตลอดไป เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากหลักการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในกองทุนให้สามารถเข้าถึงเงินทุนในการพัฒนาอาชีพนั้น กองทัพบกได้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตข้าราชการกองทัพบกและครอบครัว ให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเทียบเท่ากับสังคมทั่วไป โดยได้มีการมุ่งเน้นในการพัฒนาชุมชนทหารให้กลายเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง สามารถที่จะพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ ซึ่งการดำเนินงานที่ผ่านมาจนถึงได้ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งแต่ยังคงพบปัญหาบางประการ เนื่องจากกองทัพบกนั้นเป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่ มีที่ตั้งหน่วยกระจายอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศ อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณจึงเป็นปัจจัยที่ทำให้กองทุนชุมชนทหารเกิดขึ้นภายใต้กรอบความคิดดังกล่าว โดยเห็นได้จากการที่พลเอกชัยสิทธิ์ ชินวัตร ผู้บัญชาการทหารบก ได้อนุมัติให้เสนอข้อมูลชุมชนกองทัพบกทั้งหมดทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย จำนวน 557 ชุมชน ให้กับสำนักงานคณะกรรมการกองทุนชุมชนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาและอนุมัติสนับสนุนงบประมาณให้กับกองทุนชุมชน กองทัพบก จัดตั้งกองทุน ๆ ละ 1,000,000 บาท ซึ่งต่อมารัฐบาลของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้อนุมัติให้สนับสนุนงบประมาณจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติให้กับกองทุนชุมชนกองทัพบก ทั้ง 557 กองทุน รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 557,000,000 บาท โครงการกองทุนชุมชนกองทัพบกจะทำให้ข้าราชการกองทัพบกและครอบครัวได้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ หรืออาจได้ไม่ต้องเสียดอกเบี้ย เพื่อนำไปเป็นกองทุนหมุนเวียนในการสร้างอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และสร้างชุมชนให้ดีขึ้น รวมทั้งเป็นการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของรัฐบาล

จากการดำเนินงานของกองทุนชุมชนของหน่วยทหารของกองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นหน่วยทหารในสังกัดกองทัพบก และเป็นกองทุนชุมชนที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน และสวัสดิการให้แก่สมาชิกที่เป็นทหาร เพื่อนำไปสร้างงาน สร้างรายได้เสริมให้กับครัวเรือน ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ผู้วิจัยในฐานะสมาชิกของกองทุนฯ และการได้พูดคุยกับสมาชิกกองทุนฯท่านอื่นๆ พบว่า การปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนฯ ยังไม่เป็นไปตามแผนการดำเนินงานกองทุนฯ ทั้งหมด 6 ด้าน (แผนการดำเนินงานกองทุนชุมชนทหาร ช.3 พัน.302 (ประจำปี)) ดังนี้

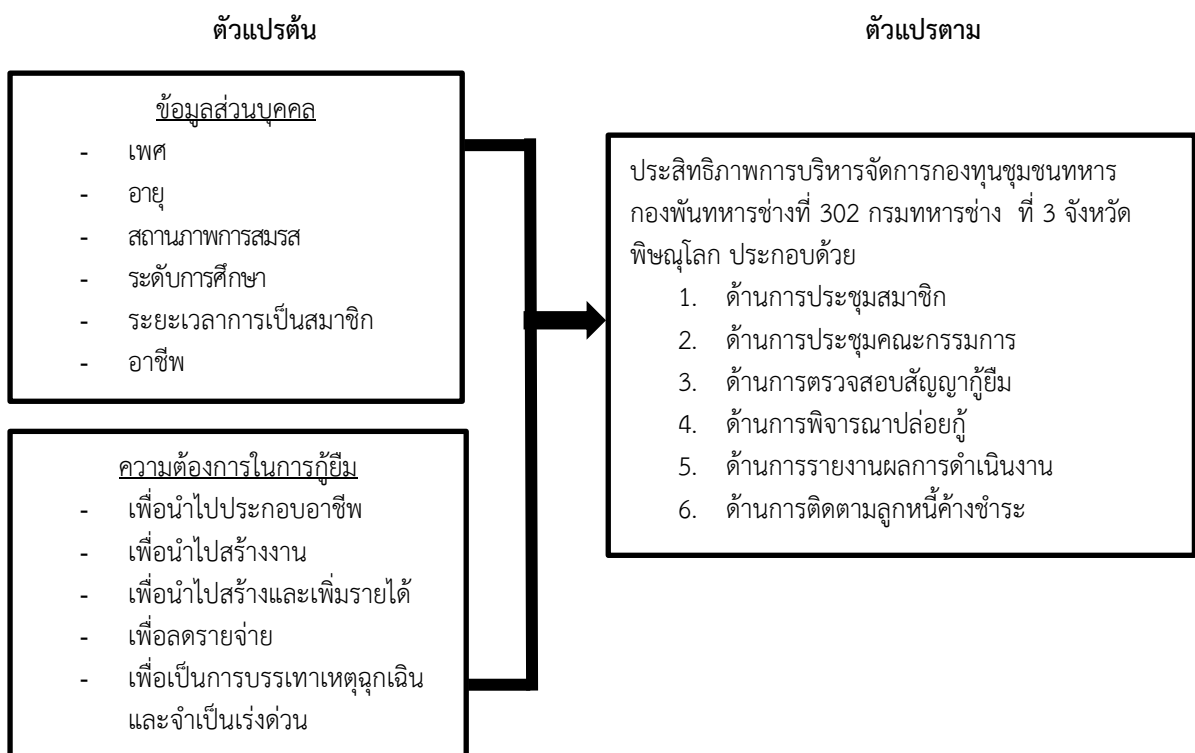
1. ด้านการประชุมสมาชิก
2. ด้านการประชุมคณะกรรมการ
3. ด้านการพิจารณาปล่อยกู้
4. ด้านการตรวจสอบสัญญากู้เงิน
5. ด้านการรายงานผลการดำเนินการ
6. ด้านการติดตามลูกหนี้ค้างชำระ

จากปัญหาดังกล่าว จึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะสิ่งที่สมาชิกกองทุนฯ ได้คาดหวังต่อประสิทธิภาพการบริหารงานกองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก อย่างแท้จริง เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนชุมชนและคณะกรรมการกองทุนชุมชน เพื่อพัฒนาศักยภาพให้คณะกรรมการกองทุน และกองทุนชุมชนฯ ได้รับความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการกองทุน และปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนฯ อย่างถูกต้องต่อไป

สมมุติฐานของการวิจัย

1. สมาชิกของกองทุนมีความคาดหวังต่อประสิทธิภาพการบริหารงานกองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลกที่อยู่ในระดับมาก
2. ความต้องการของสมาชิกกองทุนที่แตกต่างกัน ก่อให้เกิดความคาดหวังต่อประสิทธิภาพการบริหารงานกองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลกที่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สมาชิกกองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่าง ที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 136 คน และคณะกรรมการกองทุนชุมชน จำนวน 9 คน และการสนทนาแบบกลุ่ม (Focus Group) จำนวน 2 กลุ่ม ตามระยะเวลาการเป็นสมาชิกกองทุนฯ ได้แก่ 1. ระยะเวลา 1 – 5 ปี จำนวน 6 คน และ 2. ระยะเวลา 5 – 10 ปี จำนวน 6 คน รวม 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. แบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังของสมาชิกกองทุนชุมชนที่มีต่อประสิทธิภาพสภาพการบริหารงานกองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ให้บรรลุตามแผนการดำเนินงานของกองทุน ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการประชุมสมาชิก, ด้านการประชุมคณะกรรมการ, ด้านการตรวจสอบสัญญาเงินกู้, ด้านการพิจารณาปล่อยกู้, ด้านการรายงานผลการดำเนินงาน และด้านการติดตามลูกหนี้ค้างชำระ 2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนาแบบกลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยได้นำสภาพที่ไม่มีการบริหารงานในแต่ละด้านโดยวิเคราะห์ข้อที่ไม่มีการบริหารงานร้อยละมากที่สุด แล้วนำมาสร้างแบบคำถามในการสนทนาแบบกลุ่ม (คำถามปลายเปิด)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เชิงปริมาณ

1.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ซึ่งนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

1.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับศึกษาความคาดหวังของสมาชิกกองทุนชุมชนทหารที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน กองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก

1.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมาน ประกอบด้วย t-test และ F-test เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม

1.4 สรุปและเขียนรายงาน

2. เชิงคุณภาพ นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนาแบบกลุ่ม (Focus Group) มาวิเคราะห์ โดยนำข้อมูลจากเครื่องบันทึกเสียงมาถอดเป็นข้อความ จากนั้นทำการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ด้วยการจำแนกข้อความเข้ากลุ่มและจัดกลุ่มข้อมูล นำเสนอข้อค้นพบพร้อมทั้งแปลความหมาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอบหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

2. นำแบบสอบถามลงพื้นที่ไปสำรวจในพื้นที่กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก โดยขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์และอธิบายขั้นตอนในการกรอกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทราบ

3. ผู้วิจัยจะปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล มีผลการวิจัยดังนี้

1.1 จากการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งตามเพศแล้ว พบว่า เพศชายมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 84.6 รองลงมาคือ เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 15.4 จำแนกตามกลุ่มอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 41-50 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.6 รองลงมาตามลำดับอยู่ในช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 23.5 อายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.1 และอายุ 30-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.9 จำแนกตามสถานภาพการสมรส พบว่า สถานภาพสมรส มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.1 รองลงมาตามลำดับคือ สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 25.0 และสถานภาพหย่าร้าง/หม้าย คิดเป็นร้อยละ 5.9 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาที่อยู่ ม.6 หรือเทียบเท่า มีจำนวนมาก

ที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.7 รองลงมาตามลำดับคือ ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 31.6 และระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 14.7 จำแนกตามระยะเวลาการเป็นสมาชิก พบว่า ระยะเวลาการเป็นสมาชิก 1-5 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.9 และระยะเวลาการเป็นสมาชิก 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.1 จำแนกตามอาชีพ พบว่า อาชีพข้าราชการทหาร มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84.6 และอาชีพ อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 15.4 จำแนกตามความต้องการในการกู้ยืม พบว่า ความต้องการในการกู้ยืมเพื่อนำไปสร้างงานและเพิ่มรายได้ มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.8 รองลงมาตามลำดับคือความต้องการในการกู้ยืมเพื่อนำไปประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 18.4, ความต้องการในการกู้ยืมเพื่อเป็นการบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน คิดเป็นร้อยละ 14.7, ความต้องการในการกู้ยืมเพื่อนำไปสร้างงาน คิดเป็นร้อยละ 13.2 และความต้องการในการกู้ยืมเพื่อลดรายจ่าย คิดเป็นร้อยละ 11.0

1.2 การวิเคราะห์ความคาดหวังของสมาชิกกองทุนชุมชนทหารที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานกองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก สรุปได้ว่า

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคาดหวังของสมาชิกกองทุนชุมชนทหารที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานกองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 6 ด้าน สรุปได้ว่า

ประสิทธิภาพการบริหารงาน กองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการประชุมสมาชิก	4.42	0.469	มาก
2. ด้านการประชุมคณะกรรมการ	4.47	0.460	มาก
3. ด้านการตรวจสอบสัญญากู้ยืม	4.32	0.374	มาก
4. ด้านการพิจารณาปล่อยกู้	4.40	0.487	มาก
5. ด้านการรายงานผลการดำเนินงาน	4.37	0.400	มาก
6. ด้านการติดตามลูกหนี้ค้างชำระ	4.48	0.447	มาก
รวม	4.41	0.392	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับความคาดหวังของสมาชิกกองทุนชุมชนทหารที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานกองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 6 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.41 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการติดตามลูกหนี้ค้างชำระ มีค่าเฉลี่ย 4.48 รองลงมา คือ ด้านการประชุมคณะกรรมการ มีค่าเฉลี่ย 4.47, ด้านการประชุมสมาชิก มีค่าเฉลี่ย 4.42, ด้านการพิจารณาปล่อยกู้ มีค่าเฉลี่ย 4.40, ด้านการรายงานผลการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย 4.37 และด้านการตรวจสอบสัญญากู้ยืม มีค่าเฉลี่ย 4.32 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1

1.3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีต่อความคาดหวังของสมาชิกกองทุนชุมชนทหาร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานกองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2 สรุปได้ว่า

ตารางที่ 2 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความคาดหวังของสมาชิกกองทุนชุมชนทหาร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน กองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ในด้านต่างๆ จำแนกตามเพศ

ประสิทธิภาพการบริหารงาน					
กองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก	F	Sig.	t	Df	Sig. (2-tailed)
1. ด้านการประชุมสมาชิก	0.056	0.814	-0.504	134	0.615
			-0.546	29.960	0.589
2. ด้านการประชุมคณะกรรมการ	4.013	0.047	-0.797	134	0.427
			-0.928	21.477	0.360
3. ด้านการตรวจสอบสัญญากู้ยืม	2.232	0.137	-1.815	134	0.072
			-2.156	33.345	0.038
4. ด้านการพิจารณาปล่อยกู้	1.773	0.185	-0.633	134	0.528
			-0.739	32.624	0.465
5. ด้านการรายงานผลการดำเนินงาน	2.146	0.145	-1.580	134	0.116
			-1.873	33.240	0.070
6. ด้านการติดตามลูกหนี้ค้างชำระ	3.097	0.081	-0.980	134	0.329
			-1.196	34.580	0.240
รวม	3.125	0.079	-1.129	134	0.261
			-1.345	33.468	0.188

จากตารางที่ 2 พบว่าเพศที่แตกต่างกันของสมาชิกกองทุนชุมชนทหาร ส่งผลต่อความคาดหวังที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน กองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ในด้านการประชุมคณะกรรมการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความคาดหวังของสมาชิกกองทุนชุมชนทหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน กองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลกในการประชุมคณะกรรมการ จำแนกตามความต้องการในการกู้ยืม

(I) ความต้องการในการกู้ยืม	(J) ความต้องการในการกู้ยืม	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
เพื่อนำไปประกอบอาชีพ	เพื่อนำไปสร้างงาน	-0.19778	0.13908	0.157
	เพื่อนำไปสร้างและเพิ่มรายได้	-0.30966*	0.10764	0.005
	เพื่อลดรายจ่าย	-0.20000	0.14694	0.176
	เพื่อเป็นการบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน	-0.06000	0.13497	0.657
เพื่อนำไปสร้างงาน	เพื่อนำไปประกอบอาชีพ	0.19778	0.13908	0.157
	เพื่อนำไปสร้างและเพิ่มรายได้	-0.11188	0.12139	0.358
	เพื่อลดรายจ่าย	-0.00222	0.15729	0.989
	เพื่อเป็นการบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน	0.13778	0.14617	0.348
เพื่อนำไปสร้างและเพิ่มรายได้	เพื่อนำไปประกอบอาชีพ	0.30966*	0.10764	0.005
	เพื่อนำไปสร้างงาน	0.11188	0.12139	0.358
	เพื่อลดรายจ่าย	0.10966	0.13032	0.402
	เพื่อเป็นการบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน	0.24966*	0.11667	0.034
เพื่อลดรายจ่าย	เพื่อนำไปประกอบอาชีพ	0.20000	0.14694	0.176
	เพื่อนำไปสร้างงาน	0.00222	0.15729	0.989
	เพื่อนำไปสร้างและเพิ่มรายได้	-0.10966	0.13032	0.402
	เพื่อเป็นการบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน	0.1400	0.15367	0.364
เพื่อเป็นการบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน	เพื่อนำไปประกอบอาชีพ	0.06000	0.13497	0.657
	เพื่อนำไปสร้างงาน	-0.13778	0.14617	0.348
	เพื่อนำไปสร้างและเพิ่มรายได้	-0.24966*	0.11667	0.034
	เพื่อลดรายจ่าย	-0.14000	0.15367	0.364

จากตารางที่ 3 พบว่าความต้องการในการกู้ยืมที่แตกต่างกันของสมาชิกกองทุนชุมชนทหาร ส่งผลต่อความคาดหวังที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน กองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ในการประชุมคณะกรรมการ มีความแตกต่างกันดังนี้ คือ เพื่อนำไปประกอบอาชีพ กับ เพื่อนำไปสร้างและเพิ่มรายได้, เพื่อเป็นการบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน โดยมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.4 คำถามแบบปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

1. ถ้ากองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก สามารถบริหารงานตามข้อแบบสอบถามได้ทุกข้อ จะมีประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นอย่างมาก

2. กองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ควรเน้นการให้กู้ยืมจากกลุ่มอาชีพแม่บ้าน (ทำขนม – ตัดเย็บผ้า ฯลฯ)

3. กองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ควรตรวจสอบเอกสารของผู้กู้ และผู้ค้ำให้มากที่สุด ว่าถูกต้องหรือไม่ และสามารถส่งคืนภายในระยะเวลาที่กำหนดได้หรือไม่

4. กองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ควรมีกฎระเบียบในการกู้เงินของสมาชิกอย่างชัดเจน

5. กองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ควรมีการแจ้งเตือนสมาชิกให้ทราบล่วงหน้าว่าต้องเตรียมชำระหนี้เงินกู้ ก่อน 1 เดือน

1.5 ผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลกจากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุน จำนวน 9 คน พบว่า

1. ด้านการประชุมสมาชิก พบว่าควรมีการจัดการประชุมสมาชิกของกองทุนเพิ่มขึ้น (มากกว่าปีละ 1 ครั้ง) เพื่อให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางการแก้ไข และพัฒนาในการดำเนินงานของกองทุนชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ด้านการประชุมคณะกรรมการ ไม่พบว่ามีการประชุม ไม่ได้มีการจัดการแต่อย่างใด ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญมากงานวิจัยนี้จะสมบูรณ์ได้

3. ด้านการตรวจสอบบัญชี พบว่ามีการตรวจสอบโดยมีเพียง 2 ตำแหน่ง คือ ประธานกรรมการ และเลขานุการกองทุน ซึ่งทำให้แผนการดำเนินงานคลาดเคลื่อน

4. ด้านการพิจารณาปล่อยกู้ พบว่า ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ มีการประชุมเพียงประธานกรรมการ และเลขานุการกองทุนเป็นผู้ปฏิบัติงานเท่านั้น

5. ด้านการรายงานผลการดำเนินงาน พบว่ามีการรายงานผลจริง แต่เป็นการรายงานผลในการจัดประชุมประจำปีเท่านั้น และสมาชิกไม่มีความใส่ใจที่จะตรวจสอบผลการดำเนินงานอีกด้วย

6. ด้านการติดตามลูกหนี้ค้างชำระ พบว่าไม่มีการแจ้งเตือนสมาชิกให้ทราบถึงวันที่จะต้องชำระหนี้ ทำให้ล่าช้าและไม่มีการกำหนดบทลงโทษแก่สมาชิกที่ผิดนัดการชำระอย่างชัดเจน

1.6 ผลการสนทนาแบบกลุ่มของสมาชิกกองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก จากการสนทนากลุ่มจำนวน 2 กลุ่ม โดยแบ่งเป็น กลุ่มที่ 1 ระยะเวลาการเป็นสมาชิก 1 – 5 ปี จำนวน 6 คน และ กลุ่มที่ 2 ระยะเวลาการเป็นสมาชิก 5 – 10 ปี จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 คน พบว่า

1. ด้านการจัดประชุมสมาชิก พบว่ามีการจัดประชุมประชุมสมาชิกเพียงปีละ 1 ครั้ง โดยอยากให้มีการจัดประชุมสมาชิกอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง โดยอาจจะประมาณช่วงเดือน มิ.ย. และ ธ.ค. เพื่อจะได้ทราบการถึงการดำเนินงานของชุมชนทุก 6 เดือน และอยากให้สมาชิกมีส่วนในการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนฯ และมีการลงโทษสมาชิกกองทุนที่ไม่เข้าร่วมประชุมตามระเบียบอย่างเคร่งครัด

2. ด้านการประชุมคณะกรรมการ พบว่ายังไม่มีการประชุมของคณะกรรมการ ทำให้คณะกรรมการที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ไม่ทราบถึงหน้าที่ ความรับผิดชอบของตน และไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ

3. ด้านการตรวจสอบบัญชี พบว่าคณะกรรมการยังคงดำเนินการล่าช้า มีการทำงานเพียงแค่ 2 ตำแหน่ง คือประธานกรรมการ และเลขานุการกรรมการ การตรวจสอบบัญชียังไม่มีประสิทธิภาพ จนทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป

4. ด้านการพิจารณาปล่อยกู้ พบว่ามีคณะกรรมการในการร่วมพิจารณาเพียงแค่ 2 ตำแหน่ง คือ ประธานกรรมการ และเลขานุการกรรมการ คณะกรรมการพิจารณาการชำระหนี้ของสมาชิกผู้กู้ยังไม่เป็นไปตามความเหมาะสม ให้สิทธิผู้กู้เลือกวิธีที่จะชำระเองตามความต้องการของตนเอง

5. ด้านการรายงานผลการดำเนินงาน พบว่ามีการรายงานผลการดำเนินงานจริง แต่ไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกรับทราบตามระเบียบ เป็นรายงานในวันที่ประชุมกองทุนเท่านั้น ซึ่งมีเพียงปีละ 1 ครั้ง

6. ด้านการติดตามลูกหนี้ค้างชำระ พบว่าไม่มีการแจ้งเตือนต่อสมาชิกให้ทราบถึงวันที่จะต้องชำระเงิน ทำให้สมาชิกไม่ทราบว่าต้องชำระในวันที่เท่าไรของเดือนไหน จึงทำให้เกิดความล่าช้า และเกิดอัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีหนี้เพิ่มขึ้น และไม่แก้ไขปัญหากับสมาชิกที่ไม่ชำระหนี้ให้ตรงต่อเวลาตามที่กำหนดไว้

อภิปรายผล

1. ความคาดหวังของสมาชิกกองทุนชุมชนทหารที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานกองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประสิทธิภาพการบริหารงานของคณะกรรมการกองทุนชุมชนทหารยังไม่เป็นไปตามระเบียบและแผนการดำเนินงานของกองทุนชุมชนทหารที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤตภัค ขุนะวรรณ (2552) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางในการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลศรีนคร อำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย พบว่าการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางในการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลศรีนคร อำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย อยู่ในระดับมากทุกด้าน และงานวิจัยของ จริยา วงศ์กำแพง (2551) ศึกษาวิจัยเรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี มีประสิทธิภาพสูง ร้อยละ 10.44 ประสิทธิภาพปานกลาง ร้อยละ 19.28 และประสิทธิภาพต่ำ ร้อยละ 70.28

อนึ่ง เมื่อพิจารณาถึงความคาดหวังของสมาชิกกองทุนชุมชนทหารที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานกองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก สามารถอธิบายเป็นรายด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านการประชุมสมาชิก มีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก โดยคาดหวังให้ กองทุนชุมชนควรให้สมาชิกปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับกองทุนชุมชนอย่างเคร่งครัด เช่น อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลาการกู้ยืม การค้ำประกัน วงเงินในการอนุมัติ และหลักเกณฑ์ขอยกเว้นต่างๆ เป็นต้น และ กองทุนชุมชนควรบทลงโทษสมาชิกกองทุนที่ไม่เข้าร่วมประชุมและไม่มีเหตุจำเป็นอันสมควรตามระเบียบกองทุนอย่างจริงจัง อยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 ด้านการประชุมคณะกรรมการ มีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก โดยคาดหวังให้ กองทุนชุมชนทหารควรมีการจัดประชุมคณะกรรมการตามแผนการดำเนินงานประจำปีอย่างแท้จริง และการประชุมคณะกรรมการกองทุนควรมีคณะกรรมการประชุมเกินกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการกองทุนทั้งหมด

1.3 ด้านการตรวจสอบสัญญากู้ยืม มีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก โดยคาดหวังให้กองทุนชุมชนทหารในการตรวจสอบสัญญากู้ยืมควรให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการที่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องการตรวจสอบเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง และการตรวจสอบสัญญากู้ยืมควรเป็นไปตามแผนการดำเนินงานของกองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3

1.4 ด้านการพิจารณาปล่อยกู้ มีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก โดยคาดหวังให้คณะกรรมการควรพิจารณาความคุ้มค่าของโครงการจากปัจจัยการผลิต เช่น เงินลงทุน บุคคล เวลาที่ใช้ในการดำเนินโครงการ เปรียบเทียบกับผลตอบแทนที่จะได้รับ เช่น ผลกำไร และคณะกรรมการควรพิจารณาการกู้เงินของผู้กู้ตามหลักเกณฑ์การกู้ยืมเงินของกองทุนชุมชน

1.5 ด้านการรายงานผลการดำเนินงาน มีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก โดยคาดหวังให้ คณะกรรมการควรปิดประกาศผลการดำเนินงานของกองทุนชุมชน โดยเปิดเผยต่อชุมชน ณ ที่ทำการกองทุนชุมชน เพื่อให้สมาชิกได้รับทราบทั่วกัน และคณะกรรมการควรทำบันทึกรายงานผลการตรวจสอบบัญชี พร้อมทั้งจัดพิมพ์เผยแพร่ต่อสมาชิกและสาธารณชน ภายใน 15 วัน หลังการตรวจสอบแล้ว

1.6 ด้านการติดตามลูกหนี้ค้างชำระ มีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก โดยคาดหวังให้ กองทุนชุมชนทหารควรมีการแจ้งเตือนสมาชิกให้ทราบล่วงหน้า ว่าต้องเตรียมชำระหนี้เงินกู้ เมื่อถึงระยะเวลาที่กำหนด ควรมีการพิจารณากำหนดระยะเวลาในการชำระหนี้เงินกู้ ตามความเหมาะสมของสัญญาเงินกู้แต่ละราย และคณะกรรมการควรมีการกำหนดมาตรการในการลงโทษ ในกรณีที่สมาชิกชำระหนี้ไม่ตรงตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างแท้จริง

2. ปัจจัยที่มีต่อความคาดหวังของสมาชิกกองทุนชุมชนทหาร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน กองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการในการกู้ยืมที่แตกต่างกันของสมาชิกกองทุนฯ ส่งผลต่อความคาดหวังที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน กองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ด้านการประชุมคณะกรรมการแตกต่างกัน คือ ความต้องการในการกู้ยืมเพื่อนำไปประกอบอาชีพ กับ เพื่อนำไปสร้างและเพิ่มรายได้ กับ เพื่อเป็นการบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงาน กองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการกองทุนควรยึดถือการปฏิบัติงานให้ตรงตามระเบียบ และแผนการดำเนินงานของกองทุนที่ได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของหน้าที่การรับผิดชอบของคณะกรรมการที่ได้เข้ามาบริหารงานกองทุน ถ้าหากคณะกรรมการทุกคนได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้อง และชัดเจนตรงตามระเบียบที่กำหนดไว้ ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้ง 6 ด้าน หรือรวมถึงด้านอื่นๆ จะน้อยลง เพราะการทำงานด้วยความสามัคคี และการปฏิบัติตามกฎระเบียบนั้น จะทำให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง

สรุปผลการวิจัย

1. ความคาดหวังของสมาชิกกองทุนชุมชนทหารที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานกองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก พบว่าระดับความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการติดตามลูกหนี้ค้างชำระ รองลงมา คือ ด้านการประชุมคณะกรรมการ, ด้านการประชุมสมาชิก, ด้านการพิจารณาปล่อยกู้, ด้านการรายงานผลการดำเนินงาน และ ด้านการตรวจสอบสัญญากู้ยืม

2. ปัจจัยที่มีต่อความคาดหวังของสมาชิกกองทุนชุมชนทหาร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน กองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลกประกอบด้วย ปัจจัยด้านความต้องการในการกู้ยืมที่แตกต่างกันของสมาชิกกองทุนฯ ส่งผลต่อความคาดหวังที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน กองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ในด้านการประชุมคณะกรรมการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงาน กองทุนชุมชนทหาร กองพันทหารช่างที่ 302 กรมทหารช่างที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ควรปฏิบัติตามระเบียบของกองทุนชุมชนทหารที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด เพื่อให้การพัฒนาการบริหารงานของกองทุนเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอย่างต่อเนื่องต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ให้งานวิจัยนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการทำวิจัยครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจมาโดยตลอด

เอกสารอ้างอิง

- กฤตภัค ชุนนะวรรณ. (2552). การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบล ศรีนคร อำเภอศรีนครจังหวัดสุโขทัย. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการปกครองส่วนท้องถิ่น) วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จริยา วงศ์กำแหง. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- แผนการดำเนินงานกองทุนชุมชนทหาร ช.3 พัน.302 (ประจำปี). 2561. เอกสารสรุปผลการดำเนินงาน กองทุนชุมชนทหาร ช.3 พัน.302 ประจำปี 2560 (1 ม.ค. 60 – 31 ธ.ค. 60). พิษณุโลก.

ปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3

FACTORS OF COMMUNICATION CHARACTERISTIC AFFECTING VISIONARY LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE OF PHITSANULOK PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 3

สุภาวัฒน์ แสงคำมี* และ นิคม นาคอ้าย

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุวัฒนธรรม พิษณุโลก

*corresponding author e-mail: supawat.s@psru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสาร ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ และปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษา 32 คน และครูผู้สอน 285 คน รวมจำนวน 317 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณด้วยวิธี Enter ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารทั้ง 6 ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ได้ร้อยละ 73.90

คำสำคัญ : การสื่อสาร ภาวะผู้นำ ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this study were to study the level of the communication characteristic factors, the visionary leadership, the relationship between the communication characteristic factors and the visionary leadership and the communication characteristic factors that affected to visionary leadership of school administrators under the office of Phitsanulok Primary Educational Service Area 3. The samples were 32 school administrators and 285 teachers. The total samples were 317. The research instrument was the questionnaire. Statistics used were mean, standard deviation, Pearson Correlation, Coefficient and Enter Multiple Regression Analysis. The research findings found that the communication characteristic factors of school administrators in overall and aspects were at a high level. The factors of visionary leadership of school administrators in overall and aspects were at a high level. The relationship between the communication characteristic factors and the visionary leadership was

positively associated at a high level with statistical significance at .01. The 6 communication characteristic factors affected to visionary leadership of school administrators level with statistical significance at .05. Moreover, these were able to forecast the visionary leadership of school administrators under the office of Phitsanulok Primary Educational Service Area 3 at 73.90 percent.

Keywords : communication, leadership, visionary leadership, school administrators

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารและมีความสลับซับซ้อน การหลั่งไหลของข้อมูลผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต ทำให้สิ่งเหล่านี้ได้กลายมาเป็นพลังขับเคลื่อน การพัฒนาสังคมและองค์กรต่าง ๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเตรียมรับมือกับปัญหาที่ตามมา ด้วยเหตุนี้ผู้นำองค์กรยุคใหม่ ต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเอง จากเดิมไปสู่ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ทางการศึกษาเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคโลกาภิวัตน์ (ชัยยงค์ เพาพาน, 2559)

ในโลกยุคโลกาภิวัตน์การบริหารองค์การเป็นเรื่องที่สำคัญและเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับคนที่เป็นผู้บริหาร ดังนั้นผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และมีความสามารถในการสื่อสาร เพื่อถ่ายทอดนโยบาย แผนงาน แนวความคิด และภาพฝันให้ผู้อื่นเข้าใจได้ตรงกัน มีการปรับตัว กล้าคิดนอกกรอบ กล้าเสี่ยงและมีความพร้อมที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ (อุไรวรรณ ภูษาด, ภิญญ มนุศิลป์ และ ยุพร ริมชลการ, 2558) มีนักการศึกษาหลายคน ได้ให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยเฉพาะภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ เนื่องจากประสิทธิผลขององค์การ เกิดจากผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ สอดคล้องกับ ปราณี โพธิ์จาด และสมชาย เทพแสง (2559) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์เป็นคุณลักษณะของผู้นำที่มีประสิทธิผล เป็นรูปแบบผู้นำที่สำคัญ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสังคมไทยในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลง และในทำนองเดียวกันภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ ด้วยเหตุที่ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์มีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญในการนำการเปลี่ยนแปลงและสร้างวัฒนธรรมเชิงบวกในการทำงาน

การที่ผู้บริหารจะเป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ได้นั้น ผู้บริหารต้องมีความเข้าใจในเรื่องของปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดเป็นภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ โดยเฉพาะการสื่อสาร เพราะการสื่อสารเป็นการถ่ายทอดวิสัยทัศน์ไปยังผู้รับสาร ซึ่งผู้บริหารต้องเลือกใช้ถ้อยคำให้เหมาะสมกับผู้รับสาร มีทักษะการสื่อสารที่ดี เลือกใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้รับสารยอมรับ สามารถปฏิบัติตามวิสัยทัศน์นั้นได้ด้วยความเต็มใจ (สมัชชา จันทรแสง, 2558) นอกจากนั้นการสื่อสารยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ที่ผู้บริหารใช้ติดต่อประสานงาน ให้กับผู้อื่นได้เข้าใจตรงกัน ดังนั้นผู้บริหารต้องมีความสามารถเรื่องการสื่อสาร มีช่องทางการสื่อสารที่เปิดกว้าง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และที่สำคัญผู้บริหารต้องยินดีรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย สอดคล้องกับธำปนา ฉินไพศาล (2559) กล่าวว่า การสื่อสารถือเป็นส่วนหนึ่งทางการบริหาร หากปราศจากการสื่อสาร ผู้บริหารก็ไม่สามารถวางแผน จัดองค์การ ควบคุมหรือการนำได้ การสื่อสารที่มีประสิทธิผลจะใช้เป็นเครื่องมือที่จูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความรับผิดชอบเพื่อสร้างสรรค์สิ่งที่ดีในอนาคต แต่การสื่อสารจะได้ผลหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการสื่อสาร ซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องรู้และเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์

ในการสื่อสารมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการที่ส่งผลให้การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาประสบผลสำเร็จตามภาพฝันที่วาดไว้ นิภูลลลา ลันเหลือ (2554) พบว่า การมีทักษะในการสื่อสาร การใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย การใช้รูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมโดยเฉพาะการสื่อสารแบบสองทาง และการสร้างแรงบันดาลใจก่อให้เกิดการปฏิบัติตามแนวทางที่คาดหวัง เป็นปัจจัยการสื่อสารซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย นอกจากนี้ยังมีปัจจัยการสื่อสาร

อื่น ที่นักศึกษายอมรับว่าส่งผลให้การปฏิบัติงานของผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เกิดประสิทธิภาพต่อองค์กร คือ ความน่าเชื่อถือของผู้สื่อสาร ความเหมาะสมกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม เนื้อหาสาระ ความชัดเจนของข่าวสาร ความสามารถของผู้รับสาร ช่องทางการสื่อสาร และความต่อเนื่องสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ ยิ่งลักษณ์ วรรยทรวง (2557) พบว่า ความน่าเชื่อถือ บริบทสถานการณ์ เนื้อหา ความชัดเจน ความสามารถในการรับและส่งสาร ช่องทางการติดต่อสาร และความต่อเนื่องสม่ำเสมอ เป็นตัวแปรที่สำคัญที่ใช้พัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ

การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะปฏิบัติภารกิจให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่มุ่งหวังผู้บริหารต้องรวมพลังทางกาย ความคิด และความพยายาม ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษาได้อย่างคล่องตัว การสื่อสารวิสัยทัศน์จึงมีความสำคัญต่อการบูรณาการให้เข้ากับปรัชญา นโยบาย แผนงาน และโครงสร้างของสถานศึกษา (อุไรวรรณ ภูษาดา, ภิญญ มนุศิลป์ และ ยุพร ริมชลกร, 2558) แต่การสื่อสารวิสัยทัศน์กลับเป็นปัญหาหลักของผู้บริหาร เนื่องจากผู้บริหารบางคนไม่สามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ยิ่งลักษณ์ วรรยทรวง (2557) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาบางคนขาดทักษะการสื่อสารวิสัยทัศน์ โดยเฉพาะเมื่อมีการมอบหมายภาระงานให้กับครูที่มีประสบการณ์ทำงาน และอยู่โรงเรียนแห่งนี้มานานกว่าตน มักจะไม่ได้รับความร่วมมือที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ และการทำงานของบุคลากรเกิดความสับสน เนื่องจากผู้บริหารสั่งให้ปฏิบัติงานไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในทำนองเดียวกัน จากผลการประเมิน

การทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ในภาพรวม พบว่า ผู้บริหารบางโรงเรียนขาดความมุ่งมั่นในการทำงาน ไม่เข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนหรือไปเพียงสัปดาห์ละ 1 – 2 ครั้ง และขาดภาวะผู้นำ ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ ใช้อำนาจสั่งการ สื่อสาร หรือมอบหมายงานให้ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนางานของครู (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3, 2556)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสาร ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ และปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ประชากรในการวิจัย ใช้ข้อมูลปีการศึกษา 2560 คือผู้บริหารสถานศึกษา 173 คนและครูผู้สอน 1,540 รวมทั้งหมด 1,713 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้อำเภอเป็นชั้นในการสุ่ม และทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับฉลาก ได้กลุ่มตัวอย่าง 317 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 32 คน และครูผู้สอน 285 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม จำนวน 62 ข้อ แบ่งเป็น 2 ตอน มีลักษณะเป็นมาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ (ได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหา อยู่ระหว่าง .80 – 1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .937) เก็บรวบรวมข้อมูลได้รับกลับคืน 311 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.11 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณด้วยวิธี Enter การวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอในรูปตารางและความเรียง

ตอนที่ 1 หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.1.วิเคราะห์ระดับปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ กำหนดการแปลผล โดยใช้ค่าเฉลี่ยของช่วงคะแนน ตามเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2556 : 121)

1.2.วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ กำหนดการแปลผล โดยใช้ค่าเฉลี่ยของช่วงคะแนน ตามเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2556 : 121)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ

2.1.วิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา แล้วนำค่าที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2556 : 102)

2.2.วิเคราะห์สัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ ตามวิธีการของ กัลยา วาณิชย์บัญชา และจิตติ วาณิชย์บัญชา (2559 : 323)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ในภาพรวม

	ปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารและแหล่งข่าว	4.15	0.50	มาก	2
2	ความเหมาะสมกับสถานการณ์	3.81	0.29	มาก	6
3	ความต่อเนื่องสม่ำเสมอ	4.07	0.55	มาก	4
4	ช่องทางการสื่อสาร	4.05	0.54	มาก	5
5	ความสามารถของผู้รับสาร	4.19	0.52	มาก	1
6	ความชัดเจนของข้อมูลข่าวสาร	4.11	0.55	มาก	3
	รวม	4.07	0.41	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียง 3 ลำดับแรกจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ คุณลักษณะด้านความสามารถของผู้รับสาร ($\bar{X} = 4.19$) คุณลักษณะด้านความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารและแหล่งข่าว ($\bar{X} = 4.15$) และคุณลักษณะด้านความชัดเจนของข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 4.11$) ตามลำดับ ส่วนคุณลักษณะด้านความเหมาะสมกับสถานการณ์ ($\bar{X} = 3.81$) อยู่ลำดับสุดท้าย

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ในภาพรวม

	ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	การสร้างวิสัยทัศน์	4.12	0.55	มาก	3
2	การเผยแพร่วิสัยทัศน์	4.09	0.57	มาก	4
3	การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์	4.18	0.59	มาก	2
4	การเป็นแบบอย่างที่ดี	4.22	0.49	มาก	1
	รวม	4.16	0.48	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียง 3 ลำดับแรกจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดได้แก่ การเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{X} = 4.22$) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.18$) และการสร้างวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.12$) ตามลำดับ ส่วนการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.09$) อยู่ในลำดับสุดท้าย

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X	Y
X ₁	1.000							
X ₂	.658**	1.000						
X ₃	.672**	.636**	1.000					
X ₄	.677**	.607**	.660**	1.000				
X ₅	.555**	.496**	.605**	.627**	1.000			
X ₆	.638**	.607**	.617**	.747**	.623**	1.000		
X	.871**	.766**	.840**	.876**	.779**	.836**	1.000	
Y	.751**	.563**	.681**	.723**	.700**	.739**	.844**	1.000

**p < .01 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r_{X,Y} = .844$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา รายด้านพบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง ถึงค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงตามลำดับ คือ คุณลักษณะด้านความน่าเชื่อถือของผู้สื่อสารและแหล่งข่าว ($r_{X1,Y} = .751$) คุณลักษณะด้านความชัดเจนของข้อมูลข่าวสาร ($r_{X6,Y} = .739$) คุณลักษณะด้านช่องทางการสื่อสาร ($r_{X4,Y} = .723$) คุณลักษณะด้านความสามารถของผู้รับสาร ($r_{X5,Y} = .700$) คุณลักษณะด้านความต่อเนื่องสม่ำเสมอ ($r_{X3,Y} = .681$) และคุณลักษณะด้านความเหมาะสมกับสถานการณ์ ($r_{X2,Y} = .563$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3

ตัวแปรพยากรณ์	B	SE _B	β	t	Sig t
ค่าคงที่ (a)	.591	.189	-	3.131	.002
ด้านความน่าเชื่อถือของผู้สื่อสารและแหล่งข่าว (X ₁)	.339	.045	.352	7.589	.000
ด้านความเหมาะสมกับสถานการณ์ (X ₂)	-.152	.070	-.092	-2.159	.032
ด้านความต่อเนื่องสม่ำเสมอ (X ₃)	.106	.040	.120	2.625	.009
ด้านช่องทางการสื่อสาร (X ₄)	.102	.045	.115	2.285	.023
ด้านความสามารถของผู้รับสาร (X ₅)	.228	.038	.245	5.970	.000
ด้านความชัดเจนของข้อมูลข่าวสาร (X ₆)	.228	.043	.258	5.359	.000
R = .860 , R ² = .739 , R ² _{adjusted} = .734 , F = 143.776					*P < .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ตัวแปรคุณลักษณะด้านการสื่อสารทั้ง 6 ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .860 โดยมีค่าอำนาจการพยากรณ์ (R²) เท่ากับ .739 หมายถึง ปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารสามารถร่วมกันพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ได้ร้อยละ 73.90 หรืออีกร้อยละ 26.1 เป็นปัจจัยด้านอื่น เรียงลำดับอำนาจ

การพยากรณ์ ตามค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) จากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารและแหล่งข่าว (X_1) ($\beta = .352$) ด้านความชัดเจนของข้อมูลข่าวสาร (X_6) ($\beta = .258$) ด้านความสามารถของผู้รับสาร (X_5) ($\beta = .245$) ด้านความต่อเนื่องสม่ำเสมอ (X_3) ($\beta = .120$) ด้านช่องทางการสื่อสาร (X_4) ($\beta = .115$) และ ด้านความเหมาะสมกับสถานการณ์ (X_2) ($\beta = -.092$) ตามลำดับ สามารถเขียนเป็นสมการในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Z_Y = 0.352Z_{X1} - 0.092Z_{X2} + 0.120Z_{X3} + 0.115Z_{X4} + 0.245Z_{X5} + 0.258Z_{X6}$$

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.1.ระดับปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการสื่อสารในองค์กร มีการมอบหมายงานเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ และชี้แจงเป้าหมายของงานได้ชัดเจน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานรับทราบหน้าที่ของตน การสื่อสารของผู้บริหารแต่ละครั้งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูและบุคลากรเกิดทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน เห็นความสำคัญของผู้รับสารที่ต้องการได้รับทราบข้อมูลที่ชัดเจน ไม่บิดเบือนข้อมูล เข้าใจง่าย และนำไปปฏิบัติได้จริง โดยเลือกใช้การสื่อสารอย่างต่อเนื่อง หลากหลายช่องทาง และคำนึงถึงความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร สอดคล้องกับ ชโลบล นัสนน, ขนบพร วงศ์ภาพสินธุ์, อธิพงษ์ บุญรักษา และนันทิยา ดวงภูมิเมศ (2560) พบว่า การสื่อสารเพื่อจูงใจของผู้นำในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้วยเหตุที่ ผู้นำต้องจูงใจให้คนในองค์กรเกิดทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน รวมทั้งสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การที่คนในองค์กรได้ทราบข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน จะช่วยให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง และเข้าใจถึงวิธีการปฏิบัติตนที่เหมาะสมซึ่งจะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของการทำงาน สอดคล้องกับ ปราณี โพธิ์จาด และสมชาย เทพแสง (2559) พบว่า คุณลักษณะด้านการสื่อสาร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้วยเหตุที่การสื่อสารของผู้บริหาร แสดงถึงคุณลักษณะของผู้นำที่มีประสิทธิภาพ เพราะการสื่อสารเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ทัศนคติไปสู่บุคคลอื่น เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ตรงกัน ช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย และสอดคล้องกับนันทิพร สาน้อย (2557) พบว่า ปัจจัยด้านการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือตอนล่าง ในภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก ด้วยเหตุที่ปัจจัยการสื่อสารเป็นคุณสมบัติของผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จักจูงใจจูงใจคณะครู และบุคลากรที่อยู่ใต้การดูแลให้ทุ่มเทในการทำงาน โดยใช้ทักษะการสื่อสารอันจะทำให้พวกเขามีการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดและนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายเดียวกัน

1.2.ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการส่งเสริมตนเองให้มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่สูงขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาต่อ การฝึกอบรม สัมมนา ประชุมเชิงวิชาการและประชุมเชิงปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองมีความรู้ และความสามารถซึ่งเป็นคุณสมบัติของผู้นำด้านการแบบอย่างที่ดี อีกทั้งยังสามารถนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง สามารถตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับสภาพที่ควรเป็นในอนาคตขององค์กรได้ มีการวางแผนในภาพรวมเพื่อพัฒนาองค์กรไปสู่อนาคตที่ประสบความสำเร็จ สร้างการทำงานเป็นทีมแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ไปสู่เป้าหมายเดียวกัน และสามารถเผยแพร่วิสัยทัศน์ให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเข้าใจได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับ วชิรพรณ จันทรหอม, จินตนา จันทรเจริญ และวีรพันธุ์ ศิริฤทธิ์ (2560) พบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้วยเหตุที่ผู้บริหารสามารถนำวิสัยทัศน์ที่สร้างไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง โดยการหลอมรวมวิสัยทัศน์ไปสู่ปรัชญา นโยบาย เป้าหมาย กลยุทธ์ ตลอดจนโครงการต่าง ๆ เพื่อให้วิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นดำเนินไปบรรลุผลสำเร็จ สอดคล้องกับนันทิพร สาน้อย (2557) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมและราย

ด้านอยู่ในระดับมาก ด้วยเหตุที่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำ มีความสามารถตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับสภาพที่ควรเป็นในอนาคตขององค์กร โดยเริ่มจากการสร้างวิสัยทัศน์ส่วนตัว แล้วหลอมรวมให้กลายเป็นวิสัยทัศน์ส่วนรวม และสอดคล้องกับ จิราภรณ์ เกษวิริยการณ (2556) พบว่า สภาพวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชรเขต 2 ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ด้วยเหตุที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์และนำวิสัยทัศน์มาผลักดันนำองค์การไปสู่เป้าหมาย อีกทั้งมีการสร้างขวัญกำลังใจ ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรเข้ารับการอบรม ศึกษาดูงาน เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาศักยภาพ ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ

2.1.ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 พบว่า ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีต้องมีศิลปะการสื่อสาร การมุ่งใจให้คณะครูและบุคลากรปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องส่งเสริมให้พวกเขาได้แสดงออกถึงความสามารถอย่างเต็มที่ โดยการใช้ทักษะในการสื่อสาร เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีคิด และปรับการทำงานให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ การสื่อสารที่ดีมีประโยชน์ จะก่อให้เกิดกระบวนการคิดที่นำไปถึงวิสัยทัศน์ การสื่อสารที่มีประสิทธิผลจะใช้เป็นเครื่องมือที่จูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความรับผิดชอบเพื่อสร้างสรรค์สิ่งที่ดีในอนาคต สอดคล้องกับ สมัชชา จันทรวง (2558) พบว่า ตัวแปรสังกัดด้านการสื่อสาร กับ ตัวแปรด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้วยเหตุที่การสื่อสารที่ดีมีประโยชน์ จะก่อให้เกิดกระบวนการคิดที่นำไปถึงวิสัยทัศน์ ผู้บริหารต้องแสดงออกถึงการถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสารที่ชัดเจนเหมาะสม โดยช่องทางการพูด การเขียนที่กระชับ ตรงประเด็น สามารถพูดโน้มน้าวให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเห็นด้วย และยอมรับความคิดเห็น จนนำไปสู่การปฏิบัติงานบรรลุวิสัยทัศน์ได้ สอดคล้องกับ นนทิพร สำน้อย (2557) พบว่า ปัจจัยด้านการสื่อสาร กับ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือตอนล่าง มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับค่อนข้างสูง ด้วยเหตุที่ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีต้องมีความสามารถในการมุ่งใจ คณะครู และบุคลากรที่อยู่ใต้การดูแล ให้ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ ในขณะเดียวกันก็ต้องส่งเสริมให้พวกเขาได้แสดงออกถึงความสามารถอย่างเต็มที่ โดยการใช้ทักษะในการสื่อสาร เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีคิด และปรับการทำงานให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับ แนวคิดของเจษฎา นกน้อย (2559) กล่าวไว้ว่า การสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็นต่อการทำงานในองค์กร เพราะเกี่ยวข้องกับหน้าที่ทางการบริหาร อันได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การนำ และการควบคุม เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์

2.2.ปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารทั้ง 6 ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ร้อยละ 73.90 ดังนี้

2.2.1.คุณลักษณะด้านความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารและแหล่งข่าวส่งผลทางบวกต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ($\beta = .352$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคุณลักษณะด้านความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารและแหล่งข่าว เป็นคุณลักษณะของการสื่อสารที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนต้องมี หากต้องการให้องค์การประสบความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ กฤษฎา สว่างงาม, ชญาพิมพ์ อูสาโ (2557 : 485) กล่าวไว้ว่า ความน่าเชื่อถือและประสิทธิภาพของการสื่อสารในองค์กร ถือเป็นหัวใจที่สำคัญที่สุด ที่จะทำให้องค์การนั้นบรรลุตามเป้าหมาย วิสัยทัศน์ หรือยุทธศาสตร์ขององค์กร อีกทั้งยังเป็นสื่อกลางนำความต้องการ ความคิด ความรู้สึก ไปสู่ความเข้าใจในเป้าหมายเดียวกัน สอดคล้องกับ ยิ่งลักษณ์ ระรวยทรง (2557) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ มีบุคลิกภาพเป็นผู้ใหญ่ จริงใจ มีความมั่นใจในการสื่อสารกับผู้รับสาร ทำให้ผู้รับสารเชื่อมั่น ยอมรับฟัง และยอมรับข้อมูลข่าวสารจากผู้บริหารด้วยความตั้งใจ โดยผู้บริหารเลือกใช้เทคนิควิธีการสื่อสารได้เหมาะสมกับ สถานการณ์ ในขณะที่ต้องการสื่อสารให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารต้องสามารถอธิบายขยายความในเรื่องที่ต้องการสื่อสาร ให้ผู้รับสารเข้าใจยิ่งขึ้น และพร้อมที่จะปฏิบัติตามให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ด้วยความเข้าใจที่ชัดเจนและมีความน่าเชื่อถือ

2.2.2.คุณลักษณะด้านความชัดเจนของข้อมูลข่าวสาร ส่งผลทางบวกต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ($\beta = .258$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คุณลักษณะ ด้านความชัดเจนของข้อมูลข่าวสาร เป็นคุณลักษณะอันสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมี เพราะความชัดเจนของข้อมูล ข่าวสารและวิสัยทัศน์ร่วมขององค์การ ทำให้เกิดความรับผิดชอบระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง ช่วยให้การตัดสินใจมีความคงเส้นคง วา ส่งผลให้การดำเนินงานบรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับยิ่งลักษณ์ วรรยทรวง (2557) พบว่า เนื้อหาสารที่ ผู้บริหารสถานศึกษาสื่อสารออกไปนั้น สื่อความหมายได้ตรงกับที่ผู้บริหารมุ่งหวัง มีความชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน จนเกินไป ข้อความที่ใช้สื่อสารจัดพิมพ์ด้วยตัวอักษรที่มีขนาดเหมาะสม อ่านง่าย ผู้บริหารสื่อสารด้วยน้ำเสียงที่แจ่มใส ออก เสียงได้ถูกต้องตามอักขรวิธี จึงทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้ง่าย ไม่สับสน อีกทั้งผู้บริหารกำหนดให้แหล่งของข่าวสารนั้นมาจาก แหล่งเดียวกันเพื่อความเป็นเอกภาพ และการนำเสนอการสื่อสารมีความคงที่ ไม่เปลี่ยนแปลงไปเปลี่ยนมา ทำให้ผู้รับสาร ปฏิบัติงานได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับ ศุภฤกษ์ เวศยาสิรินทร์ (2558) กล่าวว่า ความชัดเจนของ ข้อมูลข่าวสารและวิสัยทัศน์ร่วมขององค์การ ทำให้เกิดความรับผิดชอบระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง ช่วยให้การตัดสินใจมีความคง เส้นคงวา ทำให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย เสริมสร้างการประชาสัมพันธ์ ลดค่า ใช้จ่ายพิจารณาว่าการบริหารไม่มีหลัก ให้ทิศทางความชัดเจนในการดำเนินงาน ส่งผลให้การดำเนินงานบรรลุตามที่กำหนดไว้

2.2.3.คุณลักษณะด้านความสามารถของผู้รับสาร ส่งผลทางบวกต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร สถานศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ($\beta = .245$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คุณลักษณะด้าน ความสามารถของผู้รับสารเป็นคุณลักษณะของการสื่อสารที่สำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ให้ความสำคัญกับความสามารถ ของผู้รับสาร จะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความถนัดและความสามารถของผู้รับสาร ให้ สามารถดำเนินไปอย่างเหมาะสมและประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายหรือวิสัยทัศน์ร่วมขององค์การ สอดคล้องกับ ยิ่งลักษณ์ วรรยทรวง (2557) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญกับความสามารถของ ผู้รับสารเป็นอย่างมาก โดยคำนึงถึงเจตคติของผู้รับสารที่มีต่อเนื้อหาหรือเรื่องราวที่ได้รับฟัง เมื่อผู้บริหารจะสื่อสารเรื่องใด ผู้บริหารได้คำนึงถึงความรู้พื้นฐานของผู้ที่จะสื่อสารด้วยเสมอ เพื่อประโยชน์ในการมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความถนัดและ ความสามารถของผู้รับสาร อีกทั้งผู้บริหารยังคำนึงถึงความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจของผู้รับสาร ทั้งนี้เพื่อให้การสื่อสาร เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดประโยชน์และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของการทำงานมากที่สุด

2.2.4.คุณลักษณะด้านความต่อเนื่องสม่ำเสมอส่งผลทางบวกต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร สถานศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ($\beta = .120$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คุณลักษณะด้านความ ต่อเนื่องสม่ำเสมอเป็นคุณลักษณะของการสื่อสารที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมี เพราะผู้บริหารต้องใช้การสื่อสารอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และทันกับเหตุการณ์ปัจจุบันเพื่อให้ครูและบุคลากรเข้าใจถึงนโยบาย วิสัยทัศน์ ระเบียบ กฎ หรือข้อตกลงร่วม ขององค์การ การสื่อสารวิสัยทัศน์ ถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ที่จะช่วยให้การบริหารองค์การสามารถก้าวเดินไปสู่จุดหมายได้ สอดคล้องกับ ของศุภฤกษ์ เวศยาสิรินทร์ (2558 : 1) กล่าวว่า องค์การที่ประสบความสำเร็จทั้งภาครัฐและเอกชน จะ พบว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ มีผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และกระบวนการสื่อสาร ใช้การสื่อสารอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ มีกลยุทธ์ในการใช้เทคโนโลยีให้สามารถบริหารงานต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจึงต้องใช้การสื่อสารอย่าง ต่อเนื่องเพื่อให้บุคลากรเข้าใจถึงนโยบาย การสื่อสารระดับกลยุทธ์ ถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ที่จะช่วยให้การบริหารองค์การ สามารถก้าวเดินไปสู่จุดหมายได้

2.2.5.คุณลักษณะด้านช่องทางการสื่อสารส่งผลทางบวกต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ($\beta = .115$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คุณลักษณะด้านช่องทางการสื่อสารเป็นคุณลักษณะที่สำคัญต่อการสื่อสารในองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเลือกใช้การสื่อสารผ่านช่องทางที่หลากหลาย มีความเหมาะสมและมากพอที่จะทำให้ผู้รับสารสามารถเลือกรับสารได้จากหลายช่องทางตามความสะดวกกับวิถีชีวิตของผู้รับสาร เพื่อส่งผลต่อประสิทธิภาพความก้าวหน้าขององค์กร สอดคล้องกับ ธนัสสรณ์ พลอยทับทิม และนางลักษณ์ ใจฉลาด (2560) กล่าวว่า ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ผู้บริหารควรนำเสนอและเผยแพร่ผลงานวิชาการผ่านช่องทางที่หลากหลาย นั้นแสดงให้เห็นว่า ช่องทางการสื่อสารที่แตกต่างกัน มีผลต่อความน่าเชื่อถือของผู้บริหารและต่อผลงานวิชาการ และสอดคล้องกับ ยิ่งลักษณ์ ระรวยทรง (2557) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครเลือกใช้ช่องทางการสื่อสารมีความเหมาะสมกับการเผยแพร่วิสัยทัศน์ โดยมีการกำหนดช่องทางการสื่อสารไว้ชัดเจน และช่องทางการสื่อสารมีความหลากหลายมากพอที่จะทำให้ผู้รับสารสามารถเลือกรับสารได้จากหลายช่องทางตามความสะดวกกับวิถีชีวิตของผู้รับสาร ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการสื่อสารผ่านทางประกาศ คำสั่ง ที่เป็นลายลักษณ์อักษรและการลงชื่อรับทราบคำสั่ง มากกว่าช่องทางอื่น

2.2.6.คุณลักษณะด้านความเหมาะสมกับสถานการณ์ส่งผลทางลบต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ($\beta = -.092$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ตอบแบบสอบถามคิดเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ให้ความสำคัญกับความเหมาะสมกับสถานการณ์เป็นอย่างยิ่ง แต่เนื่องจากในบางสถานการณ์เป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วน เช่น นโยบาย ภารกิจ หรือโครงการที่ต้องทำทันทีทันใด จึงต้องใช้สื่อสารแบบไม่เป็นทางการ ข้ามลำดับชั้นและไม่ใช้วิธีการสื่อสารแบบสองทาง ไม่เลือกใช้เครื่องมือประกอบการสื่อสารเข้ามาสนับสนุน หรือเสริมคำพูด ซึ่งอาจทำให้ผู้รับสารมองว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขาดการวางแผนที่จะนำไปสู่การเป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ สอดคล้องกับ ชาตชาย คงเพชรดิษฐ์ และธีระวัฒน์ จันทิก (2559 : 913 - 914) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเรื่องความเหมาะสมกับสถานการณ์และแน่ใจว่าบุคลากรในองค์กรสามารถใช้การสื่อสารได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม อีกทั้งผู้บริหารต้องเข้าใจหน้าที่ของการสื่อสาร คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของกระบวนการบริหาร ทิศทางของการสื่อสาร การสื่อสารระหว่างบุคคล ตลอดจนปัญหาอุปสรรคของการสื่อสาร และแนวทางการป้องกันหรือเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ และสอดคล้องกับ ศุภฤกษ์ เวศยาสิริพันธ์ (2558 : 1) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและศึกษาถึงความเหมาะสมกับสถานการณ์ของการสื่อสาร ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารทราบถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารในทุกด้านขององค์กร ที่จะส่งผลกระทบต่อกระบวนการวางแผนด้านการสื่อสารในองค์กร ประกอบด้วย รูปแบบการสื่อสาร กระบวนการสื่อสาร กลยุทธ์การสื่อสาร บรรยากาศการสื่อสาร และเครือข่ายการสื่อสาร

สรุปผลการวิจัย

1.ปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้ดังนี้ ความสามารถของผู้รับสาร ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารและแหล่งข่าว ความชัดเจนของข้อมูลข่าวสาร ความต่อเนื่องสม่ำเสมอ ช่องทางการสื่อสาร และความเหมาะสมกับสถานการณ์

2.ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้ดังนี้ การเป็นแบบอย่างที่ดี การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ การสร้างวิสัยทัศน์ และการเผยแพร่วิสัยทัศน์

3.ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.ปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารทั้ง 6 ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ร้อยละ 73.90

ข้อเสนอแนะ

1.ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

คุณลักษณะด้านความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารและแหล่งข่าว ส่งผลทางบวกต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ในอันดับ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญกับความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารและแหล่งข่าวมากที่สุด เพื่อให้สถานศึกษามีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนองค์กรให้ประสบความสำเร็จ

2.ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับโมเดลสมการโครงสร้างเชิงผลคุณลักษณะด้านความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารและแหล่งข่าวของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3

ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่อง รวมทั้งให้องค์ความรู้แนวทางในการศึกษาค้นคว้ามาโดยตลอด อาจารย์ ดร.อดุลย์ วังศรีคุณ อาจารย์ ดร.สมหมาย อำตจนกลอย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ใจฉลาด และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณิรดา เวชญาลักษณ์ อาจารย์สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ ที่ท่านได้มอบความรู้ในด้านวิชาการต่าง ๆ และผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กฤษฎา สว่างงาม และชญาพิมพ์ อุสาโห. (2557). การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการสื่อสาร ภายในของศูนย์สื่อสารองค์กร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา (OJED). 9(3) : 483 – 493. เข้าถึงได้จาก: <http://www.edu.chula.ac.th/ojed/doc/V93/v93d0039.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล : 18 สิงหาคม 2560).

กัลยา วานิชย์บัญชา และธิดา วานิชย์บัญชา. (2559). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3, สำนักงาน. (2556). รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ตามกลยุทธ์ของ สพฐ. และนโยบายที่เป็นจุดเน้น. (เอกสาร). พิษณุโลก : กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา.

- จิราภรณ์ เกษวิริยการณ. (2556). **แนวทางการพัฒนาการสร้างวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- เจษฎา นกน้อย. (2559). **การสื่อสารภายในองค์กรแนวคิด ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชโลบล นัฒน ขนบพร วงศ์ภาพสินธุ์ อีรพงษ์ บุญรักษา และ นันทิยา ดวงมณีเมศ. (2560). **การสื่อสารเพื่อจูงใจของผู้นำและวัฒนธรรมองค์กรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร**. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย. 10(1) : 401– 416.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). **แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานการเป็นผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21**. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 13(1) : 1 – 9.
- ชาติชาย คงเพชรดิษฐ์ และธีระวัฒน์ จันทิก. (2559). **การบริหารการเปลี่ยนแปลง : บทบาทของผู้นำและการสื่อสารในองค์กร**. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย. 9(1) : 895 – 919.
- ฐาปนา ฉินไพศาล. (2559). **องค์กรและการจัดการ**. นนทบุรี : ธนัชการพิมพ์.
- ธนัสสรณ์ พลอยทับทิม และ นงลักษณ์ ใจฉลาด. (2560, กรกฎาคม – ธันวาคม). **การศึกษาแนวทางพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนล่าง**. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. 6(2) : 59 – 72.
- นนทิพร สาน้อย. (2557). **การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นนทิพร สาน้อย. (2557). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือตอนล่าง**. วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 7(2) : 12 – 21.
- นิกัญชลาล ลั่นเหลือ. (2554). **โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 9 ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปราณี โพธิ์จาด และสมชาย เทพแสง. (2559). **ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี**. วารสารบริหารการศึกษา มศว. 13(24) : 22 – 31.
- ยิ่งลักษณ์ ระรวยทรวง. (2557). **การสื่อสารของผู้บริหารกับประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชรพรธณ จันทรหอม จินตนา จันทรเจริญ และ วีรพันธุ์ ศิริฤทธิ์. (2560). **พฤติกรรมการบริหารที่ส่งผลต่อวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส จังหวัดเชียงราย**. วารสารวิชาการ Veridian E- Journal บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย. 10(1) : 1295 – 1304.
- ศุภฤกษ์ เวศยาสิรินทร์. (2558). **ผู้บริหารกับการสื่อสารเพื่อความสำเร็จขององค์กรวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา**. 8(1) : 1 – 19.

- สมัชชา จันทรแสง. (2558). การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศา
สตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อุไรวรรณ ภูชาดา ภิญโญ มนุสศิลป์ และ ยุพร ริมชลการ. (2558). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร
สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 11(1) : 57 – 67.

การศึกษาเสียงอ่านของอักษรคันจิประเภทเคเซที่ปรากฏในตารางอักษรคันจิสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นระดับ N1-N5 ตามหลักการกำหนดเสียง

THE STUDY OF KEISEI KANJI CHARACTERS' PRONUNCIATION APPEARED IN KANJI CHARACTER TABLES FOR JAPANESE LANGUAGE PROFICIENCY TEST N1-N5 ACCORDING TO THE SOUND PRINCIPLE

กันยา ประดิษฐ์² สุธิณี บุญเพ็ญ³ ศุภลักษณ์ วิริยะสุนัน⁴ และกนกรัตน์ ปิลาลผล^{1*}

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณวิทย์

*corresponding author e-mail: kruiyainewlook2013@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเสียงอ่านของอักษรคันจิประเภทเคเซ ที่ปรากฏในตารางอักษรคันจิสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นระดับ N1-N5 ตามหลักการกำหนดเสียง แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ตารางอักษรคันจิสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นระดับ N1-N5 จำนวน 2,040 ตัว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูล โดยสร้างเป็นรูปแบบตารางวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่และร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า อักษรคันจิประเภทเคเซมากกว่าประเภทอื่น ๆ คิดเป็น ร้อยละ 52.11 อักษรคันจิประเภทเคเซระดับ N1 มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.43 รองลงมา คือ ระดับ N2-N3 และ N4 คิดเป็นร้อยละ 57.72 และ 61.32 ตามลำดับ อักษรคันจิที่เป็นไปตามหลักการกำหนดเสียง (ร้อยละ 31.89) มีน้อยกว่าอักษรคันจิที่ไม่เป็นไปตามหลักการกำหนดเสียง (ร้อยละ 68.11)

คำสำคัญ: เสียงอ่านอักษรคันจิประเภทเคเซหลักการกำหนดเสียง

Abstract

The purpose of this research was to study Keisei Kanji characters' pronunciation appeared in Kanji character tables for Japanese Language Proficiency Test N1-N5 according to the sound principle. The 2,040 kanji characters were collected from kanji character tables for Japanese Language Proficiency Test N1-N5. The data were analyzed by using frequency and percentage. The findings showed that there were 1,063 Keisei Kanji characters (52.11%). The N1 Keisei Kanji characters were found most (48.43%). The followings were N2-N3 and N4 (57.72%) and (61.32%) respectively. Kanji characters according to the sound principle (31.89%) were less than Kanji characters not according to the sound principle (68.11%).

keywords: pronunciation keisei kanji characters sound principle

บทนำ

ภาษาญี่ปุ่นมีอักษร 3 ชนิด คือ อักษรฮิรางานะ อักษรคาตากานะ และอักษรคันจิ ซึ่งอักษรคันจินั้น เป็นอักษรที่ประเทศญี่ปุ่นรับอิทธิพลมาจากคัมภีร์พระพุทธศาสนาของประเทศจีนพร้อม ๆ กับนำเสียงอ่านตามภาษาจีน ที่เรียกว่า “เสียงอง” แต่เนื่องจาก เสียงองไม่สามารถแทนเสียงอ่านในภาษาญี่ปุ่นได้ทั้งหมด จึงนำอักษรคันจิมาใช้แทนคำในภาษาญี่ปุ่น เรียกว่า “เสียงคุน” ดังนั้นอักษรคันจิจึงมีเสียงอ่านมากกว่าหนึ่งเสียง

อักษรคันจิเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญในการเรียนภาษาญี่ปุ่น เพราะนอกจากต้องจำความหมายแล้ว ผู้เรียนต้องจำเสียงอ่านและวิธีเขียนที่ซับซ้อนของอักษรคันจิที่มีเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เนื่องจากอักษรคันจิมีลักษณะพิเศษ คือ อักษรหนึ่งตัวจะประกอบด้วยส่วนที่เป็นรากคำซึ่งบอกความหมาย และส่วนที่แทนเสียงซึ่งเป็นเสียงอ่านแบบจีน (เสียงอง) จากการสำรวจพบว่า อักษรคันจิที่มีส่วนที่แทนเสียงเหมือนกันมักจะมีเสียงอ่านแบบองเหมือนกัน ซึ่งอาจใช้เป็นหลักในการเดาเสียงอ่านแบบจีน

(เสียงอง) ของอักษรคันจิที่ไม่รู้จัก รวมถึงเดาความหมายคร่าว ๆ ได้ อักษรคันจิมี 6 ประเภทและอักษรคันจิที่พบมากที่สุดคือ อักษรคันจิประเภทเคเซ ซึ่งเกิดจากการรวมกันของอักษรที่แสดงรูปร่าง (ความหมาย) และอักษรที่แสดงเสียง เกิดเป็นอักษรคันจิตัวใหม่ขึ้นมา ดังนั้นหากผู้เรียนนำหลักดังกล่าวมาใช้ในการจำเสียงอ่านแบบองของอักษรคันจิประเภทเคเซโดยจัดหมวดหมู่ อักษรคันจิที่มีส่วนที่แทนเสียงเหมือนกันไว้ด้วยกันก็จะช่วยให้จำเสียงอ่านได้ดียิ่งขึ้น (วันชัย สิลพัทธ์กุล, 2555 น. 7-8) ซึ่งจะ เป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นและนำไปใช้ในการสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่น

การสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นเป็นการสอบเพื่อวัดผลและรับรองความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวต่างชาติที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่นภายในและนอกประเทศ โดยเป็นการทดสอบความรู้ ความเข้าใจและความสามารถ ทางด้านภาษา ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ N1-N5 ในข้อสอบแต่ละระดับจะแบ่งเป็นความรู้ทางด้านภาษาและการฟัง ความรู้ ทางด้านภาษาจะประกอบไปด้วยคำศัพท์ ไวยากรณ์และการอ่าน อักษรคันจิจะอยู่ในส่วนของคำศัพท์และการอ่าน ซึ่งล้วนเป็น อักษรคันจิที่พบและใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน ดังนั้น ถ้าผู้เรียนรู้และจำเสียงอ่านของอักษรคันจิที่ใช้บ่อยๆ ได้ก็จะเป็นประโยชน์ ในการทำข้อสอบ สามารถจำเสียงอ่านของอักษรคันจิที่ใช้บ่อยๆ ได้

จากความเป็นมาและความสำคัญของอักษรคันจิดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเสียงอ่านของอักษรคันจิประเภทเคเซ โมจิ (形声文字) ที่ปรากฏในตารางอักษรคันจิสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นระดับ N1-N5 ว่าเป็นไปตามหลักการกำหนดเสียง หรือไม่ อย่างไร ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นในการเดาและจำเสียงอ่านอักษรคันจิ รวมถึงนำไปใช้ประโยชน์ใน การสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เลือกศึกษาอักษรคันจิประเภทเคเซ ที่ปรากฏในตารางอักษรคันจิสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นระดับ N1-N5 จำนวน 1,063 จากจำนวน 2,040 ตัว เท่านั้นและนำข้อมูลอักษรคันจิประเภทเคเซจากเว็บไซต์ 家庭学習 レシピ และ หนังสือ“จำให้ได้ ใช้ให้เป็น คันจิ 1,023 ตัว” มาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบบันทึกข้อมูล มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดและหลักการออกเสียงของอักษรคันจิประเภทเคเซ จากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนด แนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล
 2. สร้างแบบบันทึกข้อมูลโดยสร้างเป็นรูปแบบตารางการวิเคราะห์ข้อมูล
 3. นำตารางการวิเคราะห์ข้อมูลเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของเกณฑ์การ วิเคราะห์
 4. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
- ตัวอย่างตารางการวิเคราะห์ข้อมูล

ระดับ	ลำดับ	อักษรคันจิ ประเภท เคเซ	เสียงอ่าน ของอักษร คันจิ	ส่วนที่แสดง ความหมาย	ส่วนที่ แสดง เสียงอ่าน	ตำแหน่ง ของส่วนที่ แสดงเสียง อ่าน	เป็นไปตาม หลักการ กำหนด เสียง
N1	1	韻	いん	音	員	ด้านขวา	✓
N2-N3	2	囲	い	口	井	ด้านใน	✓
N4	3	意	い	心	音	ด้านขวา	✓
N5	4	話	わ	言	舌	ด้านขวา	✓

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คัดเลือกอักษรคันจิประเภทเคเซ จากตารางอักษรคันจิสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นระดับ N1-N5 ซึ่งมี 2,040 ตัว โดยพิจารณาจากเว็บไซต์ 家庭学習レシポ และหนังสือ“จำให้ได้ ใช้ให้เป็น คันจิ 1,023 ตัว” ได้จำนวนอักษรคันจิประเภทเคเซดังนี้

N1	1,018 ตัว
N2-N3	738 ตัว
N4	181 ตัว
N5	103 ตัว

รวมทั้งหมด 1,063 ตัว

2. บันทึกอักษรคันจิที่คัดเลือกได้ลงในตารางที่สร้างไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์อักษรคันจิประเภทเคเซตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1.1 ใส่เสียงอ่านของอักษรคันจิ

1.2 แยกส่วนที่แสดงความหมายของอักษรคันจิ

1.3 แยกส่วนที่แสดงเสียงอ่านของอักษรคันจิ

1.4 ใส่ตำแหน่งของส่วนที่แสดงเสียงอ่านของอักษรคันจิ

1.5 วิเคราะห์อักษรคันจิประเภทเคเซว่าเป็นไปตามหลักการกำหนดเสียงหรือไม่เป็นไปตามหลักการกำหนดเสียง โดยใส่เครื่องหมายดังต่อไปนี้

✓ แสดงอักษรคันจิที่เป็นไปตามหลักการกำหนดเสียง

* แสดงอักษรคันจิที่มีเสียงต่างไปจากเสียงเดิม

△ แสดงอักษรคันจิที่มีส่วนประกอบเป็นบุขุกับบุขุ

แสดงอักษรคันจิที่มีเสียงอ่านแบบญี่ปุ่น (เสียงคุน)

□ แสดงอักษรคันจิที่เป็นทั้งคันจิและบุขุ

÷ แสดงอักษรคันจิที่แยกส่วนประกอบไม่ได้

X แสดงอักษรคันจิที่มีส่วนที่แทนเสียงแต่ไม่มีเสียงอ่าน

2. หาค่าร้อยละของอักษรคันจิที่มีเสียงอ่านเป็นไปตามหลักการกำหนดเสียงและไม่เป็นไปตามหลักการกำหนดเสียง

3. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบตารางและภาพประกอบการพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอตารางและภาพต่อไปนี้

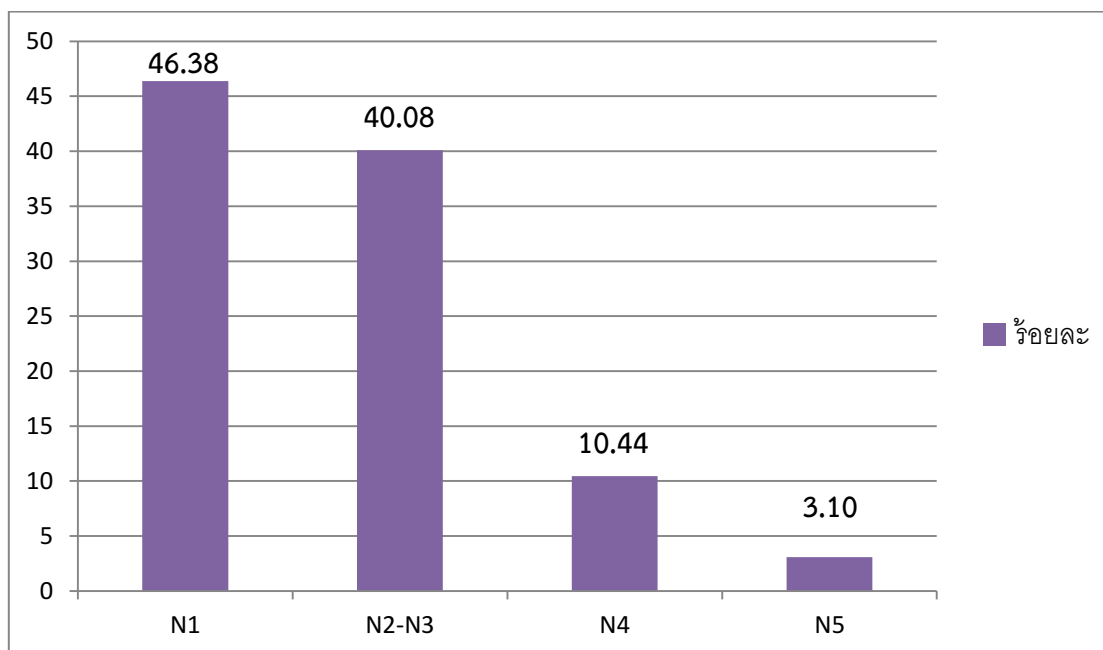
ตารางที่ 1 แสดงจำนวนอักษรคันจิประเภทเคเซที่ปรากฏในตารางคันจิสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่น

ระดับ N1- N5 ในภาพรวม

จำนวนอักษรคันจิ (ทั้งหมด)	อักษรคันจิประเภทเคเซ	อักษรคันจิประเภทอื่นๆ
2,040	1,063	977
ร้อยละ	52.11	47.89

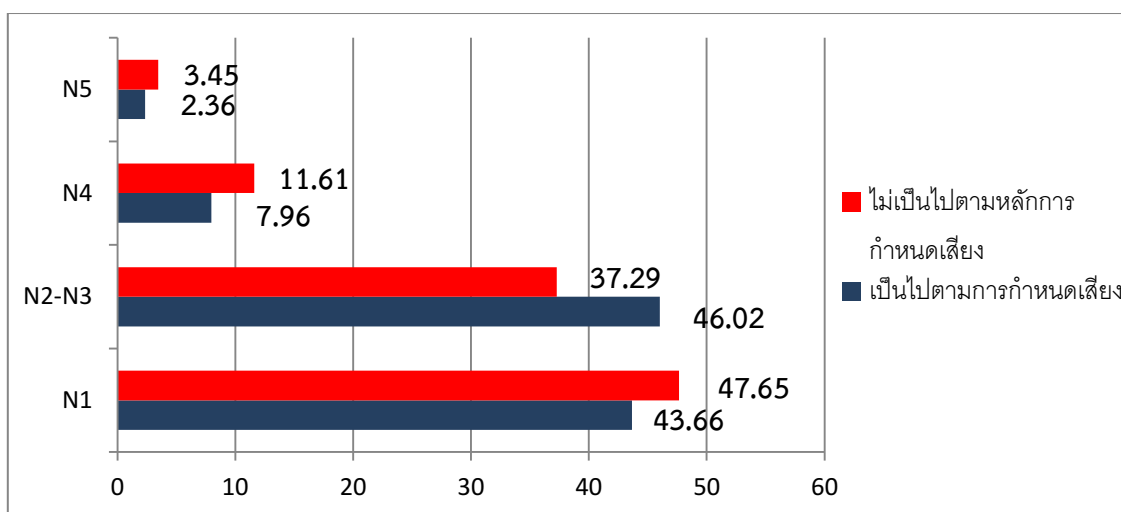
จากตารางที่ 1 พบว่า อักษรคันจิประเภทเคเซที่ปรากฏในตารางคันจิสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นระดับ N1- N5 ในภาพรวมมีจำนวน 1,063 ตัว คิดเป็นร้อยละ 52.11 ซึ่งมากกว่าอักษรคันจิประเภทอื่น ๆ

ภาพที่ 1 แผนภูมิแท่งแสดงค่าร้อยละของอักษรคั่นจิปะเภทเคเซที่ปรากฏในตารางอักษรคั่นจิสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นระดับ N1- N5 แยกตามระดับ

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่าอักษรคั่นจิปะเภทเคเซที่มีค่าร้อยละสูงที่สุด คือ ระดับ N1 รองลงมาคือ ระดับ N2-N3 และ N4 ตามลำดับ

ภาพที่ 2 แผนภูมิแท่งแสดงค่าร้อยละของอักษรคั่นจิปะเภทเคเซทุกระดับที่เป็นไปตามหลักการกำหนดเสียงและไม่เป็นไปตามหลักการกำหนดเสียง

จากภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าอักษรคั่นจิปะเภทเคเซทุกระดับ ยกเว้นระดับ N2-N3 มีเสียงอ่านที่เป็นไปตามหลักการกำหนดเสียง มีมากกว่าเสียงอ่านที่ไม่เป็นไปตามหลักการกำหนดเสียง

จำนวนอักษรคั่นจิปะเภทเคเซที่มีเสียงอ่านไม่เป็นไปตามหลักการกำหนดเสียงแสดงดังตาราง 2-7

ตารางที่ 2 แสดงอักษรคัณจที่มีเสียงตํงไปจากเสียงเดิม (*)

ระดับ	จํนวน	ร้อยละ
N1	165	54.28
N2-N3	101	33.22
N4	35	11.51
N5	3	0.99
รวม	304	100

จากตารางที่ 2 พบวํอักษรคัณจที่มีเสียงตํงไปจากเสียงเดิมที่มีจํนวนมากที่สุด คือ ระดับ N1 คิดเป็นร้อยละ 54.28 รองลงมาคือ ระดับ N2-N3 และ N4 คิดเป็นร้อยละ 33.22 และ 11.51 ตามลําดับ

ตัวอย่าง

稼 อ่านว่า か
禁 อ่านว่า きん

ตารางที่ 3 แสดงอักษรคัณจที่มีสํวนประกอบเป็นบุชกับบุช (Δ)

ระดับ	จํนวน	ร้อยละ
N1	16	16.84
N2-N3	42	44.22
N4	20	21.05
N5	17	17.89
รวม	95	100

จากตารางที่ 3 พบวํ อักษรคัณจที่มีสํวนประกอบเป็นบุชกับบุชที่มีจํนวนมากที่สุด คือ ระดับ N2-N3 คิดเป็นร้อยละ 44.22 รองลงมาคือ ระดับ N4 และ N5 คิดเป็นร้อยละ 21.05 และ 17.89 ตามลําดับ

ตัวอย่าง

一+巾=市
广+厶=広

ตารางที่ 4 แสดงอักษรคัณจที่มีเสียงอ่านแบบญีปน (เสียงคุน) (#)

ระดับ	จํนวน	ร้อยละ
N1	13	92.86
N2-N3	1	7.14
N4	-	-
N5	-	-
รวม	14	100

จากตารางที่ 4 พบวํ อักษรคัณจที่มีเสียงอ่านแบบญีปน (เสียงคุน)ที่มีจํนวนมากที่สุด คือ ระดับ N1 คิดเป็นร้อยละ 92.85 รองลงมาคือ ระดับ N2-N3 คิดเป็นร้อยละ 7.14

ตัวอย่าง

嵐 อ่านว่า あらし
箱 อ่านว่า はこ

ตารางที่ 5 แสดงอักษรคันจิที่เป็นทั้งคันจิและบุขุ (□)

ระดับ	จำนวน	ร้อยละ
N1	1	12.5
N2-N3	4	50
N4	2	25
N5	1	12.5
รวม	8	100

จากตารางที่ 5 พบว่า อักษรคันจิที่เป็นทั้งคันจิและบุขุที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ระดับ N2-N3 คิดเป็น ร้อยละ 50 รองลงมาคือ ระดับ N4 คิดเป็นร้อยละ 25

ตัวอย่าง

比 อ่านว่า ひ
谷 อ่านว่า こ <

ตารางที่ 6 แสดงอักษรคันจิที่แยกส่วนประกอบไม่ได้ (+)

ระดับ	จำนวน	ร้อยละ
N1	116	48.74
N2-N3	98	41.18
N4	20	8.40
N5	4	1.68
รวม	238	100

จากตาราง 6 พบว่า อักษรคันจิที่แยกส่วนประกอบไม่ได้ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ระดับ N1 คิดเป็น ร้อยละ 48.74 รองลงมาคือ ระดับ N2-N3 และ N4 คิดเป็นร้อยละ 41.18 และ 8.40 ตามลำดับ

ตัวอย่าง

達 อ่านว่า たつ
段 อ่านว่า だん

ตารางที่ 7 แสดงอักษรคันจิที่มีส่วนที่แทนเสียงแต่ไม่มีเสียงอ่าน (x)

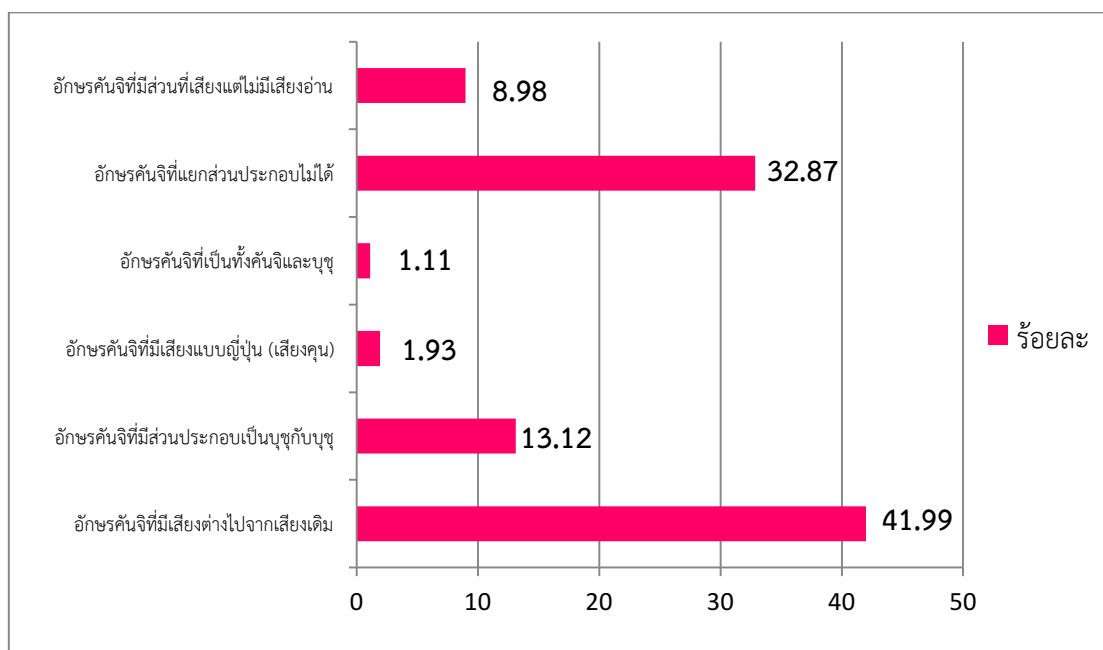
ระดับ	จำนวน	ร้อยละ
N1	34	52.31
N2-N3	24	36.92
N4	7	10.77
N5	-	-
รวม	65	100

จากตารางที่ 7 พบว่า อักษรคันจิที่มีส่วนที่แทนเสียงแต่ไม่มีเสียงอ่านที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ระดับ N1 คิดเป็นร้อยละ 52.30 รองลงมาคือ ระดับ N2-N3 และ N4 คิดเป็นร้อยละ 36.92 และ 10.77 ตามลำดับ

ตัวอย่าง

演 อ่านว่า えん แยกส่วนที่แสดงความหมาย ゝ และส่วนที่แสดงเสียง 寅 ไม่มีเสียงอ่าน
快 อ่านว่า かい แยกส่วนที่แสดงความหมาย ㇿ และส่วนที่แสดงเสียง 夬 ไม่มีเสียงอ่าน

ภาพที่ 3 แผนภูมิแท่งแสดงค่าร้อยละของอักษรคันจิประเภทเคเซที่ไม่เป็นไปตามหลักการกำหนดเสียงจากตาราง 2-7

จากภาพที่ 3 แสดงให้เห็นว่าอักษรคันจิที่มีเสียงต่างไปจากเดิมมีค่าร้อยละมากที่สุด รองลงมา คือ อักษรคันจิที่แยกส่วนประกอบไม่ได้ และส่วนที่มีค่าร้อยละน้อยที่สุด คือ อักษรคันจิที่เป็นทั้งอักษรคันจิและบุขุ

ตารางที่ 8 แสดงตำแหน่งส่วนที่แสดงเสียงที่พบมากที่สุดในอักษรคันจิประเภทเคเซที่ปรากฏในตารางอักษรคันจิสอบวัดระดับ 3 อันดับ

ระดับ	ตำแหน่งที่พบมากที่สุด อันดับ 1	จำนวน	ตำแหน่งที่พบมากที่สุด อันดับ 2	จำนวน	ตำแหน่งที่พบมากที่สุด อันดับ 3	จำนวน
N1	ด้านขวา	269	ด้านบน	32	ด้านซ้าย	21
N2- N3	ด้านขวา	177	ด้านซ้าย	28	ด้านซ้าย	27
N4	ด้านขวา	47	ด้านล่าง	12	ด้านซ้าย	9
N5	ด้านขวา	7	ด้านใน, ล่าง	2	-	-

จากตารางที่ 8 พบว่า ตำแหน่งของส่วนที่แสดงเสียงที่พบมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ในอักษรคันจิประเภทเคเซ คือ ด้านขวา ตำแหน่งที่พบมากเป็นอันดับ 2 คือ ด้านบน ด้านซ้าย ด้านล่าง และด้านใน และตำแหน่งที่พบมากเป็นอันดับ 3 คือ ด้านซ้าย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยข้างต้น มีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า อักษรคันจิประเภทเคเซที่ปรากฏในตารางอักษรคันจิสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นระดับ N1-N5 มีจำนวน 1,063 ซึ่งมากกว่าอักษรคันจิประเภทอื่นๆ นั้น สอดคล้องกับปราชญ์ จงสุจริตธรรม (2552, น. 6-8) และทัศนีย์ เมธาพิสิฐ (2556, น.16) ที่ได้กล่าวไว้ว่าเป็นอักษรคันจิที่พบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80-90 จากจำนวนอักษรคันจิทั้งหมด แต่ในงานวิจัยนี้พบร้อยละ 52.11 ทั้งนี้เนื่องจากว่า เป็นการศึกษาจากตารางอักษรคันจิสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นระดับ N1-N5 เท่านั้น

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า อักษรคันจิประเภทเคเซที่มีเสียงอ่านไม่เป็นไปตามหลักการกำหนดเสียงมีจำนวนมากกว่าอักษรคันจิที่เป็นไปตามหลักการกำหนดเสียงนั้น เนื่องจากมีความแตกต่างของระบบเสียง ในภาษาจีนและภาษาญี่ปุ่นซึ่งอาจมี

การเปลี่ยนเสียงเพื่อให้อ่านง่ายขึ้น เช่น อักษรคันจิ 各 อ่านว่า か < เมื่อไปผสมกับบุขุ 客 กลายเป็นอักษรคันจิ 客 จะอ่านว่า きゃ < (วันชัย สีสพัทธ์กุล 2558, น. 2)

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า อักษรคันจิที่ไม่เป็นไปตามหลักการกำหนดเสียง เป็นอักษรคันจิที่มีเสียงต่างไปจากเสียงเดิม เนื่องจากมีความแตกต่างของระบบเสียงในภาษาจีนและภาษาญี่ปุ่น ซึ่งจะเหมือนกับ ข้อ 2 ที่กล่าวไว้ข้างต้น

4. จากผลการวิจัยที่พบว่า อักษรคันจิที่ไม่เป็นไปตามหลักการกำหนดเสียง เป็นอักษรคันจิที่มีส่วนประกอบเป็นบุขุกับบุขุเช่น 関 อ่านว่า かん นั้น อาจเป็นเพราะ ตอนที่ญี่ปุ่นประดิษฐ์คำขึ้นมานั้นไม่ได้นึกถึงส่วนประกอบของตัวอักษรคันจิ คิดเพียงแค่ว่าจะนำอักษรคันจิตัวนั้นมาแทนความหมายในภาษาของตัวเอง หรืออาจเป็นเพราะว่ามีกฎบางกฎในการประดิษฐ์อักษรคันจิที่ทำให้อักษรคันจิมีส่วนประกอบเป็นบุขุกับบุขุ

5. จากผลการวิจัยพบว่าอักษรคันจิที่ไม่เป็นไปตามหลักการกำหนดเสียง เป็นอักษรคันจิที่มีเสียงอ่านเป็นเสียงอ่านแบบญี่ปุ่น (เสียงคุน) เช่น 箱 อ่านว่า はこ เนื่องจากว่าเป็นอักษรคันจิที่ญี่ปุ่นประดิษฐ์ขึ้นเองส่วนใหญ่เป็นอักษรที่เกิดจากส่วนที่แทนความหมายตั้งแต่ 2 ส่วนขึ้นไป อักษรเหล่านี้จะไม่มีเสียงอ่านแบบจีน (เสียงอง) (วันชัย สีสพัทธ์กุล 2555, น. 8)

6. จากผลการวิจัยที่พบว่า อักษรคันจิที่ไม่เป็นไปตามหลักการกำหนดเสียง เป็นอักษรคันจิที่เป็นทั้งคันจิและบุขุเช่น 齒 อ่านว่า は อาจเป็นเพราะว่า บุขุตัวนั้น ๆ เป็นได้ทั้งส่วนที่แสดงเสียงและส่วนที่แสดงความหมาย

7. จากผลการวิจัยที่พบว่า อักษรคันจิที่ไม่เป็นไปตามหลักการกำหนดเสียง เป็นอักษรคันจิที่แยกส่วนประกอบไม่ได้ เช่น 怪 อ่านว่า かい นั้นอาจเป็นเพราะ ส่วนที่แสดงเสียงอ่านเป็นอักษรจีนที่ญี่ปุ่นนำมาผสมกับบุขุ แต่อักษรจีนตัวนั้นไม่ได้ถูกบันทึกไว้ในภาษาญี่ปุ่น หรือ อาจเป็นเพราะ ส่วนที่แสดงเสียงตัวนั้น ไม่ได้เป็นอักษรคันจิ จึงไม่สามารถแยกส่วนประกอบได้

8. จากผลการวิจัยพบว่า อักษรคันจิที่ไม่เป็นไปตามหลักการกำหนดเสียง เป็นอักษรคันจิที่มีส่วนที่แทนเสียงไม่มีเสียงอ่านเช่น 歌 ส่วนที่แทนเสียง คือ 哥 ไม่มีเสียงอ่าน อาจเป็นเพราะว่าอักษรคันจิตัวนั้นเป็นอักษรคันจิในภาษาจีนจึงไม่มีเสียงในภาษาญี่ปุ่น

สรุปผลการวิจัย

1. อักษรคันจิประเภทเคเซที่ปรากฏในตารางอักษรคันจิสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นระดับ N1-N5 ในภาพรวมมีจำนวน 1,063 ตัว คิดเป็นร้อยละ 52.11 ซึ่งมากกว่าอักษรคันจิประเภทอื่น ๆ

2. อักษรคันจิประเภทเคเซระดับ N1 มีมากที่สุด จำนวน 493 ตัว คิดเป็นร้อยละ 46.38 รองลงมา คือ ระดับ N2-N3 และ N4 จำนวน 426 ตัว และ 111 ตัว คิดเป็นร้อยละ 40.08 และ 10.44

3. อักษรคันจิประเภทเคเซที่ไม่เป็นไปตามหลักการกำหนดเสียงมีมากกว่าอักษรคันจิที่เป็นไปตามหลักการกำหนดเสียง คิดเป็นร้อยละ 68.11 เมื่อพิจารณาแยกตามระดับ พบว่ามีเพียง อักษรคันจิระดับ N2-N3 เท่านั้นที่มีเสียงอ่านเป็นไปตามหลักการกำหนดเสียงมากกว่าที่ไม่เป็นไปตามหลักการกำหนดเสียง ส่วนอักษรคันจิระดับอื่น ๆ มีเสียงอ่านที่ไม่เป็นไปตามหลักการกำหนดเสียงมากกว่าเสียงอ่านที่เป็นไปตามหลักการกำหนดเสียง

4. อักษรคันจิที่ไม่เป็นไปตามหลักการกำหนดเสียงมีข้อค้นพบดังนี้

4.1 อักษรคันจิที่มีเสียงต่างไปจากเสียงเดิมที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ระดับ N1 คิดเป็นร้อยละ 54.28 รองลงมาคือ ระดับ N2-N3 และ N4 คิดเป็นร้อยละ 33.22 และ 11.51 ตามลำดับ

4.2 อักษรคันจิที่มีส่วนประกอบเป็นบุขุกับบุขุที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ระดับ N2-N3 คิดเป็นร้อยละ 44.22 รองลงมาคือ ระดับ N4 และ N5 คิดเป็นร้อยละ 21.05 และ 17.89 ตามลำดับ

4.3 อักษรคันจิที่มีเสียงอ่านแบบญี่ปุ่น (เสียงคุน) ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ระดับ N1 คิดเป็นร้อยละ 92.86 รองลงมาคือ ระดับ N2-N3 คิดเป็นร้อยละ 7.14

4.4 อักษรคันจิที่เป็นทั้งคันจิและบุขุที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ระดับ N2-N3 คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือ ระดับ N4 คิดเป็นร้อยละ 25

4.5 อักษรคันจิที่แยกส่วนประกอบไม่ได้ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ระดับ N1 คิดเป็นร้อยละ 48.74 รองลงมาคือ ระดับ N2-N3 และ N4 คิดเป็นร้อยละ 41.18 และ 8.40 ตามลำดับ

4.6 อักษรคันจิที่มีส่วนที่แทนเสียงแต่ไม่มีเสียงอ่านที่มีจำนวนมากที่สุดคือ N1 คิดเป็นร้อยละ 52.30 รองลงมาคือระดับ N2-N3 และ N4 คือ 36.92 และ 10.77 ตามลำดับ

5. ตำแหน่งของส่วนที่แสดงเสียงที่พบมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ในอักษรคันจิประเภทเคเซ คือ ด้านขวา ตำแหน่งที่พบมากเป็นอันดับ 2 คือ ด้านบน ด้านซ้าย ด้านล่าง และด้านใน และตำแหน่งที่พบมากเป็นอันดับ 3 คือ ด้านซ้าย

เอกสารอ้างอิง

- ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ. (2556). เก่ง 'คันจิ' อย่างมีเทคนิค. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- ปราณี จงสุจิธรรม. (2552). พจนานุกรมคันจิ. กรุงเทพฯ: ภาษาและวัฒนธรรม.
- ปราณี จงสุจิธรรม. (2553). พจนานุกรมคันจิ (ฉบับพกพา). กรุงเทพฯ: ภาษาและวัฒนธรรม.
- วันชัย สีสพัทธ์กุล. (2555). KODANSHA'S COMPACT KANJI GULDE ฉบับภาษาไทย. กรุงเทพฯ: KODANSHA

ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
ของตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

EFFECTS OF PARTICIPATORY LEARNING MANAGEMENT MODEL FOR PEOPLE IN THE
GARBAGE MANAGEMENT OF NONG BUA SUBDISTRICT, NONG BUA DISTRICT, NAKHON
SAWAN PROVINCE

ฉลองรัฐ ทองกันทา

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก

*corresponding author e-mail: thongkanta@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ 2) ศึกษาประเภทและปริมาณของขยะมูลฝอยในเขตตำบลหนองบัว 3) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลหนองบัว และ 4) เปรียบเทียบความรู้ เจตคติและการปฏิบัติ ในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน จำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษาเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลหนองบัว กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่เป็นตัวแทนครัวเรือนที่มีบทบาทในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของตำบลหนองบัว จำนวน 124 คน ทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีจับฉลากแบบไม่ทดแทน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.82 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการจัดเวทีประชาคม คือ ผู้นำชุมชน โดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 37 คน เครื่องมือเป็นแบบบันทึกการจัดเวทีประชาคม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นที่ 2 ศึกษาประเภท และ ปริมาณ ของขยะมูลฝอยในเขตตำบลหนองบัว กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่มีบทบาทในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของบ้านร่องตู่ หมู่ที่ 13 โดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน เครื่องมือเป็นแบบสำรวจประเภทและปริมาณขยะมูลฝอย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ขั้นที่ 3 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลหนองบัว กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่มีบทบาทในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของบ้านร่องตู่ หมู่ที่ 13 โดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน เครื่องมือเป็นแบบบันทึกการสังเกต แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นที่ 4 ทดลองใช้รูปแบบและศึกษาเปรียบเทียบความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนและเปรียบเทียบความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการจัดการขยะมูลฝอยหลังการจัดการเรียนรู้ จำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ที่มีบทบาทในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของบ้านร่องตู่ หมู่ที่ 13 โดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน เครื่องมือเป็นแบบวัดความรู้ มีค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.25 ขึ้นไป มีค่าความยากง่ายเป็นรายข้ออยู่ระหว่าง 0.60-0.76 ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 แบบวัดเจตคติ ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.97 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 แบบวัดการปฏิบัติ ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 14.02$, S.D. = 0.34) และข้อที่มีปัญหาสูงที่สุด ได้แก่ ขยะมูลฝอยในชุมชนส่วนใหญ่มาจากขยะในครัวเรือน รองลงมาคือชุมชนมีการทิ้งเศษขยะมูลฝอยตามริมถนนหนทาง หนอง คลอง บึง หรือที่สาธารณะ และในชุมชนของบ้านร่องตู่ส่วนใหญ่ขยะมูลฝอยทิ้งบริเวณบ้าน ตามลำดับ

2) การศึกษาประเภทและปริมาณของขยะมูลฝอยในเขตตำบลหนองบัว ในระยะเวลา 8 สัปดาห์ที่ศึกษาพบว่า ในภาพรวม มีปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด 2,728.95 กิโลกรัม เมื่อพิจารณาแยกตามประเภทของขยะมูลฝอยปริมาณมากที่สุด คือ

ขยะย่อยสลายเองตามธรรมชาติ จำนวน 1,376.40 กิโลกรัม รองลงมาได้แก่ ขยะนำกลับมาใช้ใหม่ได้ จำนวน 990.10 กิโลกรัม ขยะทั่วไป จำนวน 213.70 กิโลกรัม และขยะอันตราย จำนวน 149.65 กิโลกรัม ตามลำดับ

3) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของประชาชน ใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นการรับรู้ ขั้นการคิดวิเคราะห์ ขั้นการวางแผนแก้ปัญหา ขั้นปฏิบัติตามแผน และขั้นการประเมินผล โดยใช้การจัดการเรียนรู้ 4 แบบ ได้แก่ (1) แผนที่ความคิด (2) แผนภูมิแกงปลา (3) การมองภาพอดีตปัจจุบันและสิ่งที่อยากให้เกิดขึ้นในอนาคต และ (4) การวางแผนแบบมีส่วนร่วม โดยใช้แนวคิดการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 7Rs ได้แก่ (1) การลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด (2) การนำวัสดุมาใช้ซ้ำ (3) การนำมาซ่อมแซม (4) การนำมาแปรสภาพหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (5) การนำมาบรรจุใหม่ (6) การนำมาใช้ประโยชน์กลับคืน (7) การหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก และผลการวิเคราะห์รูปแบบพบว่า มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.70)

4) ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลหนองบัว หลังการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการจัดการ ขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หลังการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมมีคะแนนความรู้อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 18.43$, S.D. = 1.07) คะแนนเจตคติอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.31) และคะแนนการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.21) หลังการจัดการเรียนรู้ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ไม่แตกต่างกัน ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความรู้ เจตคติ ไม่แตกต่างกันแต่ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.15) และประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การจัดการขยะมูลฝอย ตำบลหนองบัว

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the state of the problem of the garbage management of Nong Bua subdistrict, Nong Bua district, Nakhon Sawan province 2) study the categories and amount of garbage in Nong Bua subdistrict, 3) develop a participatory learning model for people in the garbage management of Nong Bua subdistrict, and 4) compare the knowledge, attitudes and practices of people in garbage management before and after participatory learning classified by gender, age and education level. This research used mixed methods and was divided into 4 stages. Stage1; the state of the problems of the garbage management of Nong Bua subdistrict, Nong Bua district, Nakhon Sawan province. The sample consisted of 124 respondents taken from the representatives of household who played a role in garbage management. It was selected by simple random sampling. The tool for data collection was a questionnaire with a reliability of 0.82 and the statistics used for the data analysis were percentage, mean and standard deviation. The sample for the public hearing consisted of 37 community leaders who were selected by purposive sampling. The tool used was the form of public hearing and the data was analyzed by content analysis. Stage 2; studying the categories and amount of garbage with a sample of 30 people taken from the role players in village 13. They were selected by purposive sampling and the tool used was a survey form. The data were analyzed using percentages. Stage 3; developing the model by studying the 30 people from village 13 which were selected by purposive sampling. The tools used were observation forms and focus group discussion forms at the IOC of 1.00. The data were analyzed using content analysis. Stage 4; try out the model and compare the knowledge, attitudes and practices in the garbage management using the same sample of 30 people from village 13 The tool for data collecting was a questionnaire with aspect of knowledge and a discriminant power of more than 0.25 and a difficulty value between 0.60-0.76, IOC of 1.00, and reliability of 0.84. The aspect of attitude had an IOC of 0.97, and a reliability of 0.89, and the aspect of practices had an IOC of 1.00, and a reliability of 0.88. The statistics used for the data analysis were mean, standard deviation, t-test and F-test.

The research results as follows:

1) The state of the problems of the garbage management of Nong Bua subdistrict, Nong Bua district, Nakhon Sawan province was found to be, overall, at a high level ($\bar{X} = 14.02$, S.D. = 0.34). Most problems such as garbage in the community came from households, followed by discarding trash on the roads in pools canals and public areas. But most of the garbage was discarded at the people's own homes.

2) The amount of garbage produced in Nong Bua subdistrict, Nong Bua district, Nakhon Sawan province within 8 weeks averaged 2,728.95 kilograms. Considered the categories, or types of garbage, most of it was natural disposable garbage (1,376.40 kilograms), followed by recycled garbage (990.10 kilograms), general garbage (213.70 kilograms) and dangerous garbage, 149.65 kilograms.

3) The development of the participatory learning management model for people in the garbage management of Nong Bua subdistrict, was composed of 5 stages: perception, analytical thinking, problem planning, implementation and evaluation. The learning management consisted of 4 type: (1) mind mapping (2) fish bone diagram (3) the Future Search Conference (F.S.C.) and (4) participatory planning and the concepts of garbage management based on the 7Rs; (1) reduce (2) reuse (3) repair (4) recycle (5) refill (6) recovery and (7) reject. The suitable model was rated at the highest level ($\bar{X} = 4.82$, S.D = 0.70).

4) Comparisons of the knowledge, attitudes and practices in the garbage management of people after the participatory learning management showed higher scores than for before training at a statistical significance of 0.05. Overall, the knowledge score was at a high level ($\bar{X} = 18.43$, S.D. = 1.07), the attitude score was at the good level ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.31) and the practices score was at a high level ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.21). The comparison factor gender produced no difference in the knowledge, attitudes and practices of garbage management. Age showed no difference for knowledge and attitudes but did show a difference for the practices aspect with a statistical significance of 0.05. People aged 61 years old or more had practices rated at the lowest level as classified by gender, age and education level ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.15) finally, education level did not produce any difference in the knowledge, attitudes and practices concerning garbage management.

keywords : effects of participatory learning management model the garbage management nong bua subdistrict

บทนำ

ประเทศไทยมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว เช่นเดียวกับหลายประเทศทั่วโลก เกิดการขยายตัวของชุมชนและมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้้อย่างมากมาย ในกระบวนการผลิตต่างๆ ผลที่ตามมาคือทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกับนานาประเทศทั่วโลก ในชีวิตประจำวันของคนล้วนก่อให้เกิดขยะมูลฝอยทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยขยะมูลฝอยนั้นมีทั้งที่สามารถย่อยสลายได้เอง ซึ่งต้องใช้เวลานานและบางอย่างไม่สามารถย่อยสลายได้ ทุกวันนี้คนไทยกว่า 60 ล้านคน ผลิตขยะมูลฝอยได้มากถึง 26.85 ล้านตันต่อปี แต่ความสามารถในการจัดเก็บขยะมูลฝอยกลับมีไม่ถึง 70 % (กรมควบคุมมลพิษ, 2558)

สำหรับประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบปริมาณขยะมูลฝอย 3 ปีย้อนหลังตั้งแต่ปี 2556-2558 พบว่า ปี พ.ศ. 2558 มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นทั่วประเทศประมาณ 26.85 ล้านตัน ปี พ.ศ.2557 มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนประมาณ 26.19 ล้านตัน และ ปี พ.ศ. 2556 มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นทั่วประเทศประมาณ 26.77 ล้านตัน (ยังไม่รวมข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยก่อนนำมาทิ้งในถัง) ปี พ.ศ. 2558 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2557 ประมาณ 0.66 ล้านตัน และปี พ.ศ. 2556 ประมาณ 0.08 ล้านตัน ปริมาณขยะมูลฝอยต่อคนต่อวันเฉลี่ยทั่วประเทศอยู่ที่ประมาณ 1.13 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน กำจัดอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลประมาณ 13.28 ล้านตันต่อปี คิดเป็นร้อยละ 49 เท่านั้น ส่วนการนำขยะมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้

ประโยชน์ใหม่มีประมาณ 4.94 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 18 ขยะมูลฝอยที่เหลือจากการกำจัดจึงเป็นปัญหาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ (กรมควบคุมมลพิษ, 2558)

การแก้ปัญหาขยะมูลฝอยจึงต้องแก้ไขโดยการจัดการเรียนรู้แก่ประชาชน เพื่อให้เกิดความตระหนักและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย การปฏิบัติซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของคนในสังคมเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่มีความยั่งยืนจำเป็นต้องให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อเรียนรู้การกระทำ (Learning by Doing) การส่งเสริมประสบการณ์ให้แก่ประชาชนได้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น โดยอาศัยกระบวนการในการพัฒนาจาก “ไม่รู้” เป็น “รู้” จาก “รู้” เป็น “รู้สึก” จาก “รู้สึก” เป็น “คิดจะทำ” และจาก “คิดจะทำ” ไปสู่ “การลงมือกระทำ” จนเกิดเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมในที่สุด นอกจากนี้ยังมีส่วนช่วยให้ประชาชนมีความรู้สึกทงหาแนเป็นเจ้าของกิจกรรมนั้น ๆ (Sense of Belonging) (ลัดดาวัลย์ กัณหาสุวรรณ, 2548; วินัย วีระพัฒนานนท์, 2546; กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2548)

จังหวัดนครสวรรค์เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย โดยมีอัตราการเกิดขยะมูลฝอยประมาณวันละ 754.02 ตัน/วัน คิดเป็นอัตรา 0.90 กิโลกรัม/คน/วัน พื้นที่เขตเทศบาลเกิดขยะมูลฝอยประมาณวันละ 214.80 ตัน/วัน โดยพื้นที่ที่มีอัตราการเกิดขยะมูลฝอยมากที่สุดคือ เขตองค์การบริหารส่วนตำบล เกิดขยะมูลฝอยประมาณวันละ 539.22 ตัน/วัน ซึ่งการจัดการขยะมูลฝอยยังไม่มีประสิทธิภาพ ยังคงเกิดขยะมูลฝอยตกค้างในปริมาณมากในแต่ละวัน (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 4,2558) อำเภอหนองบัวเป็นอำเภอหนึ่ง ที่มีจำนวนประชากรมาก มีการส่งเสริมด้านอุตสาหกรรมในอำเภอ เช่น โรงงานผลิตแบตเตอรี่ โรงงานผลิตผ้าเปตาน โรงงานอุตสาหกรรมเหมืองแร่ โรงงานรับซื้อของเก่า และโรงงานรับซื้อผลิตผลทางการเกษตรอยู่หลายแห่ง และมีอัตราการบริโภคสูงส่งผลให้เกิดปริมาณขยะมูลฝอยจำนวนมาก โดยมีอัตราการเกิดขยะมูลฝอย 46.29 ตัน/วัน ในเขตอำเภอหนองบัว เมืองการบริหารส่วนตำบล 9 แห่ง เทศบาล 1 แห่ง แต่มีการจัดการขยะมูลฝอยอยู่เพียง 1 องค์การบริหารส่วนตำบล และ 1 เทศบาล โดยมีการจัดการขยะมูลฝอยเพียง 13 ตัน/วัน เท่านั้น ที่เหลือไม่มีการจัดการขยะมูลฝอยที่ชัดเจน โดยส่วนใหญ่ให้ประชาชนจัดการขยะมูลฝอยกันเองโดยวิธีการเผา ตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ในความรับผิดชอบรวมทั้ง 113,467 ไร่ หรือประมาณ 181.55 ตารางกิโลเมตร มีหมู่บ้านทั้งหมด 20 หมู่บ้าน จำนวนหลังคาเรือน 2,057 หลังคาเรือน และประชากร 8,860 คน (ฝ่ายทะเบียนอำเภอหนองบัว, 2558) จากข้อมูลการสำรวจระบบการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตตำบลหนองบัว โดยสำรวจจากตัวแทนครัวเรือนในชุมชนและหน่วยงานราชการในเขตตำบลหนองบัว พบว่า ประชาชนและหน่วยงานต่างๆ มีการดำเนินการรวบรวมและกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนและหน่วยงานด้วยตนเอง โดยเฉลี่ย 3 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อวัน หรือ เฉลี่ย 0.99 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน คิดเป็นภาพรวมทั้งหมดของตำบลหนองบัวได้ประมาณ 10.65 ตัน/วัน โดยส่วนใหญ่ประชาชนจัดการขยะมูลฝอยกันเองโดยวิธีการเผา และที่สำคัญพื้นที่เขตรับผิดชอบตำบลหนองบัวมีอาณาเขตติดต่อกับหลายตำบลในอำเภอหนองบัว ติดต่อกับอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ จึงเป็นเหตุให้การกำจัดขยะมูลฝอยใน แต่ละวันไม่หมดสร้างความรำคาญเป็นแหล่งที่เพาะพันธุ์ของสัตว์นำโรค ซึ่งส่งผลกระทบต่อด้านสุขภาพ ตลอดจนเป็นสาเหตุของการเกิดโรคระบาดที่สัมพันธ์กับการบริโภคอาหารและโรคติดต่อ จากสถานการณ์โรคไข้เลือดออกพบว่าตำบลหนองบัวเป็นตำบลที่พบผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกสูงถึง 14.91 ต่อแสนประชากร แต่ยังไม่ มีผู้เสียชีวิต อีกทั้งประชาชนในพื้นที่ยังขาดความรู้ ขาดจิตสำนึก และความตระหนักที่ดีใน การจัดการขยะมูลฝอย (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว, 2558)

ดังนั้น เพื่อป้องกันและลดผลกระทบที่เกิดจากการจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่เหมาะสมในชุมชน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย ประเภท ปริมาณ ของขยะมูลฝอย การเรียนรู้การจัดการขยะมูลฝอย ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน และใช้การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยกระบวนการกลุ่ม ซึ่งกระบวนการกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมสูงสุด และทำให้บรรลุงานสูงสุดจนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตน มีแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมกับสภาพชุมชนและทรัพยากรที่มีอยู่ของชุมชนเพื่อลดผลกระทบที่เกิดจากปัญหาขยะมูลฝอย ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) แบ่งออกเป็น 5 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และจัดประชุมเวทีประชาคมกับผู้นำชุมชน จำนวน 37 คน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลให้เกิดสภาพปัญหา

ขยะมูลฝอยที่เป็นอยู่ และแนวคิดของชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการจัดกิจกรรมและแก้ปัญหาได้ตรงตามสภาพและบริบทของชุมชน และเพื่อเป็นฐานข้อมูล ก่อนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ใช้พื้นที่เป้าหมายเป็นภาพรวมของชุมชนในเขตตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในระยะที่ 1 จะนำไปสู่การออกแบบการวิจัยและแนวทางการคัดเลือกพื้นที่วิจัยในระยะที่ 2, 3 และ 4

ระยะที่ 2 ศึกษาประเภท ปริมาณ ของขยะมูลฝอยในเขตตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้แบบสำรวจปริมาณขยะมูลฝอยที่สร้างขึ้น ศึกษาประเภท ชนิด ปริมาณของขยะมูลฝอย จากผู้ที่มีบทบาทในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของบ้านร่องตู่ หมู่ที่ 13 ตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 30 คน เป็นเวลา 8 สัปดาห์

ระยะที่ 3 การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการรับรู้(ขั้นเตรียมชุมชน) โดยการจัดประชุมให้ประชาชนในชุมชนบ้านร่องตู่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้เข้ามาร่วมรับรู้ในการวิจัย และการให้ความรู้แก่ชุมชนในรูปแบบต่างๆ ขั้นการคิดวิเคราะห์ (ขั้นศึกษาปัญหา) โดยให้ประชาชนได้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหา กำหนดเป้าหมาย การแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ขั้นการวางแผน โดยให้ประชาชนได้เข้าร่วมในการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา วางแผนในการดำเนินงาน และกำหนดแนวทางการประเมินผลในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ขั้นการดำเนินการ โดยให้ประชาชนได้ร่วมในการลงมือปฏิบัติ การปรับปรุงแก้ไข และการดำเนินการตามแผนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ขั้นการประเมินผล โดยให้ประชาชนได้เข้าร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอนาคตโดยชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง

ระยะที่ 4 ศึกษาความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนบ้านร่องตู่ ตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยสร้างเครื่องมือแบบวัด KAP (Knowledge Attitude Practice) แล้วนำมาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นผู้นำที่มีบทบาทในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนบ้านร่องตู่ หมู่ที่ 13 ตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

ระยะที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์มาจากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเป็นสอบถามแบบเลือกตอบและแบบบันทึกการจัดเวทีประชาคม
2. เครื่องมือที่ใช้ศึกษาประเภท ปริมาณ ของขยะมูลฝอยในเขตตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ เป็นแบบสำรวจปริมาณขยะมูลฝอย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลหนองบัว มีดังนี้

3.1 แบบบันทึกการสังเกตการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการกลุ่มการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

3.2 แบบบันทึกการสังเกตผู้ร่วมกิจกรรมในการศึกษาดูงานการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

3.3 แบบบันทึกการศึกษาดูงานสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรม

3.4 การประชุมกลุ่ม ในรูปแบบการระดมสมอง (Brain Storming) ร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน เพื่อหาทางออกในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน โดยเน้นให้เกิดการรับรู้ผลกระทบและแนวทางในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยชุมชน

3.5 การสนทนากลุ่มแบบเข้ม (Focus Group Discussion) เป็นการประชุมร่วมกับกลุ่มตัวอย่างโดยเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการรับรู้ผลกระทบที่เกิดจากขยะมูลฝอย แนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรค การทดลองปฏิบัติตลอดจนการติดตามประเมินผลในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

3.6 เทคนิคการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Appreciation Influence Control: A-I-C) เป็นเทคนิคในการระดมความคิด การวางแผน และทำงานร่วมกัน

3.7 เทคนิคแผนที่ความคิดและแผนภูมิก้างปลา (Mind Mapping and Fish Bone Diagram) โดยใช้แผนผังความคิดในกรณี การระดมสมองเพื่อให้มองภาพรวมและภาพย่อยของปัญหาไปพร้อมๆกัน และใช้เทคนิคแผนภูมิก้างปลาในกรณี เพื่อหามาตรการที่ดีที่สุดจากหลายๆ มาตรการในการเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหาให้ตรงตามเป้าหมายและปฏิบัติได้จริง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนโดยใช้แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อมูลลักษณะของประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 แบบสอบถามวัดความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนที่ 3 แบบสอบถามวัดเจตคติในการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนที่ 4 แบบสอบถามวัดการปฏิบัติในการจัดการขยะมูลฝอย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในเขตตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.68 เพศชาย ร้อยละ 40.32 อายุอยู่ในช่วง 41-60 ปี ร้อยละ 54.03 รองลงมา 20-40 ปี ร้อยละ 37.90 ระดับการศึกษา ประถมศึกษา ร้อยละ 42.74 รองลงมา มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 29.84 อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 50.81 รองลงมา อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 42.74 สภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 14.02 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.33 จากกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 13.35-20.00 มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับสูง

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาประเภท และปริมาณของขยะมูลฝอยในเขตตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

ปริมาณขยะมูลฝอยจำแนกตามประเภทของขยะมูลฝอยในภาพรวม มีปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด 2,728.95 กิโลกรัม 8 สัปดาห์ ประเภทที่มีปริมาณขยะมูลฝอยมากที่สุด ได้แก่ ประเภทขยะย่อยสลายเองตามธรรมชาติ มีปริมาณจำนวน 1,376.40 กิโลกรัม รองลงมา ประเภทขยะรีไซเคิล มีปริมาณจำนวน 990.10 กิโลกรัม ประเภทขยะทั่วไป มีปริมาณจำนวน 213.70 กิโลกรัม และประเภทขยะอันตราย มีปริมาณจำนวน 148.75 กิโลกรัม ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาแบบจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

ปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินการยังคงความต่อเนื่องได้แก่ 1) การมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง 2) การได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ชัดเจน 3) ประชาชนสามารถคัดแยกขยะมูลฝอยและนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง 4) การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนของนักวิจัย 5) การยกย่องเชิดชูเพื่อสร้างขวัญกำลังใจ 6) เครือข่ายต่าง ๆ เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการขยะมูลฝอย และปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดอุปสรรคในการดำเนินงาน ได้แก่ ความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อจำกัดทั้งในด้านบุคลากร เวลา และงบประมาณ

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบความรู้ เจตคติ การปฏิบัติ ในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

ระดับความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวม ก่อนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 13.07 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.25 จากกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 6.68-13.34 มีความรู้ในระดับปานกลาง หลังการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 18.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.07 จากกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 13.35-20.00 มีความรู้ในระดับสูง

เจตคติในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวม ก่อนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 3.59 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 จากกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.34-3.66 มีเจตคติอยู่ในระดับปานกลาง หลังการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.31 จากกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.67-5.00 มีเจตคติอยู่ในระดับดี

การปฏิบัติในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวม ก่อนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 3.49 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55 จากกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.34-3.66 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง หลังการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.26 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.21 จากกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.67-5.00 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลหนองบัว

พบว่า

1. ชุมชนบ้านร่องคู้ มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม และรายด้าน เพิ่มขึ้น เป็นผลจากการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และกระบวนการกลุ่มในการขับเคลื่อนกิจกรรม ขั้นตอนการรับรู้ (เตรียมการ) ได้ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดการรับรู้ เรียนรู้สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันมีการบูรณาการความรู้ ขั้นตอนการวิเคราะห์และศึกษาปัญหา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้มาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและการกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนนำสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการในขั้นตอนการจัดทำแผนและการทดลองปฏิบัติจริงในขั้นตอนการลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้นำเอาความรู้ใหม่ไปทดลองหรือประยุกต์ไปสู่การปฏิบัติภายใต้การสนับสนุนของกลุ่มสมาชิก แก้ไขปัญหาได้สำเร็จ ผู้ปฏิบัติงานเกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของตน มีการยกย่องชมเชยเกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติ จึงเกิดการยอมรับนำไปปฏิบัติจนเป็นนิสัยได้ ส่วนขั้นตอนการประเมินผลนั้นเป็นขั้นตอนที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับทราบผลของการแก้ไขปัญหาพร้อมกันได้อีกมีโอกาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ก่อให้เกิดความภูมิใจในผลสำเร็จร่วมกัน เนื่องจากการปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม (Social Constructivism) (ไพฑูริย์ สุขศรีงาม, 2551) ทำให้ผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ระหว่างกัน แต่ละคนเป็นแรงจูงใจให้แกกันและกัน จนนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและเป็นการสร้างประสบการณ์ให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดการเรียนรู้ เกิดแนวคิด เจตคติ และการปฏิบัติด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการจัดกิจกรรมตามแนวทางการจัดกระบวนการกลุ่ม โดยให้สมาชิกระดมความคิด เพื่อหาเหตุผลร่วมกันสู่การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งมีการอภิปรายเหตุผลร่วมกัน นอกจากนั้นได้นำรูปแบบการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเทคนิคที่แตกต่างออกไปหลายรูปแบบ ทำให้เกิดความน่าสนใจมากยิ่งขึ้นสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรม แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมในขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นรูปแบบการวิจัยที่ส่งเสริมให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกขั้นตอนการมีปฏิสัมพันธ์โดยการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชนช่วยกระตุ้นให้เกิดความไว้วางใจในชุมชนการให้ข้อมูลข่าวสารที่ใช้วิธีการสื่อสารแบบสองทาง ทำให้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมตื่นตัวและให้ความสนใจในกิจกรรมที่จัดขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ได้นำหลักการเสริมแรงทางบวกและหลักการเสริมแรงทางลบ (อดิศักดิ์ สิงห์สีโว, 2554) ที่แตกต่างจากที่เคยได้รับจากหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ รวมถึงผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีแรงจูงใจที่ต้องการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ เกิดความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนด้วยตนเอง สอดคล้องกับ สุรศักดิ์ หันชัยศรี (2554) ได้ศึกษากระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลห้วยซ้อพัฒนา อำเภอสว่างซ้อ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชาชนมีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับสูง มีเจตคติ การปฏิบัติ และมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยใช้แนวคิดการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 5Rs และใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนโดยรวมทุกด้านเพิ่มขึ้นกว่าก่อนจัดกระบวนการเรียนรู้ สอดคล้องกับ สมโชค ศรีหารักษ์ (2554) ได้ศึกษาและพัฒนาชุดฝึกอบรมสิ่งแวดล้อมศึกษา เรื่อง ขยะมูลฝอยในชุมชน สำหรับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตอำเภอมืองสกลนคร พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยรวมที่เข้าอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมสิ่งแวดล้อมศึกษา หลังฝึกอบรมเพิ่มขึ้นจากก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ที่มี อายุ ประสบการณ์ หรือสถานที่ทำงานต่างกัน หลังฝึกอบรม มีความรู้ มีส่วนร่วม และทักษะปฏิบัติโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ Minn & et al. (2010) ได้ศึกษาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในประเทศพม่า พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย มีแนวโน้มมากขึ้นโดยส่วนใหญ่เป็นการสร้างความตระหนักและการให้ความรู้ในด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา แต่ยังคงขาดการสร้างแรงจูงใจที่กว้างขวางเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำข้อเสนอแนะและผลการวิเคราะห์รวมถึงปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเน้น และพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชน โดยใช้เนื้อหาตามหลักการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน และการลดปริมาณขยะมูลฝอยด้วยหลัก 7Rs

2. การศึกษาประเภท ปริมาณ ของขยะมูลฝอยในเขตตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยจำแนกตามประเภทของขยะมูลฝอยในภาพรวม มีปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด 2,728.95 กิโลกรัม ประเภทที่มีปริมาณมากที่สุด ได้แก่ ขยะย่อยสลายเองตามธรรมชาติ มีปริมาณจำนวน 1,376.40 กิโลกรัม รองลงมาประเภท ขยะรีไซเคิล มีปริมาณจำนวน 990.10 กิโลกรัม ประเภทขยะทั่วไป มีปริมาณจำนวน 213.70 กิโลกรัม และประเภทขยะอันตราย มีปริมาณจำนวน 148.75 กิโลกรัม จากปริมาณขยะมูลฝอยดังกล่าว พบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายสัปดาห์แล้วมีจำนวนปริมาณ ขยะมูลฝอยในแต่ละประเภทลดลง ซึ่งสอดคล้องกับเวทมนต์ แสนโคตร (2550) ได้ศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนแบบมี ส่วนร่วม ของผู้นำชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร โดยมีกลุ่มทดลอง และกลุ่ม เปรียบเทียบ พบว่าในกลุ่มทดลองมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมจากระดับปานกลางเป็นระดับมาก โดย มากกว่าก่อนทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้นำชุมชนในกลุ่มทดลองมีส่วนร่วมใน ขั้นตอนการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ซึ่งส่งผลให้ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนลดลง จากการได้เป็นผู้มีส่วนในการคิดตั้งแต่เริ่มต้นจนนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง โดยการจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม (A-I-C) ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาตามที่ผลการวิเคราะห์ที่ได้ตั้งแต่ต้น แสดงให้เห็นว่าชุมชนได้เกิด ความตระหนักและมีการปฏิบัติตนที่เหมาะสมมากขึ้น

3. หลังจากการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม พบว่า ชุมชนบ้านร่องคู เพศชายและเพศหญิง มีอาชีพเกษตรกรกรรม มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการจัดการขยะมูลฝอย สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 การเพิ่มขึ้นดังกล่าวเป็นผลมาจากการทำกิจกรรมกลุ่ม ในขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาและเสนอแนว ทางแก้ไข ผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์มากได้นำเสนอประสบการณ์ที่หลากหลายให้เพื่อสมาชิกรับรู้ พร้อมทั้งแนะนำความรู้ และข้อคิดเห็นที่เหมาะสม จึงเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพตามทฤษฎีสร้างสรรค์ความรู้เชิงสังคม (ไพฑูริย์ สุขศรีงาม, 2551) ตัวอย่างเช่น กิจกรรมการทำปุ๋ยหมัก การทำน้ำหมักชีวภาพ การทำน้ำยาอเนกประสงค์ และการทำสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุ เหลือใช้ ซึ่งชุมชนได้ทดลองและลงมือปฏิบัติ มีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นสอดคล้องกับแนวคิดและเป้าหมายของสิ่งแวดล้อม ศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนามนุษย์ให้ลงมือกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น การปฏิบัติซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมที่มีความยั่งยืน จำเป็นต้องให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อเรียนรู้การกระทำ (Learning by Doing) การส่งเสริมประสบการณ์ให้แก่ ประชาชนได้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น โดยอาศัยกระบวนการในการพัฒนาจาก “ไม่รู้” เป็น “รู้”, จาก “รู้” เป็น “รู้ลึก” จาก “รู้ลึก” เป็น “คิดจะทำ” และจาก “คิดจะทำ” ไปสู่ “การลงมือกระทำ” จนเกิดเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมในที่สุด นอกจากนี้ยัง มีส่วนช่วยให้ประชาชนมีความรู้สึกหวงแหนเป็นเจ้าของกิจกรรมนั้นๆ (Sense of Belonging) (ลัดดาวัลย์ กัณหาสุวรรณ, 2548; วินัย วีระวัฒนานนท์, 2546; กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2548)

4. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ไม่แตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีส่วนร่วมมากกว่าเพศชาย ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความรู้ เจตคติ ไม่แตกต่างกัน ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเป็นกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ไม่ แตกต่างกัน การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ จากการศึกษาชุมชนบ้านร่องคู เป็นชุมชนที่ยังคงสภาพประเพณีและวัฒนธรรมทาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพศชายจะออกไปทำมาหากิน ส่วนเพศหญิงจะเป็นแม่ศรีเรือนดูแลครอบครัวภายในบ้าน มีบทบาท ในการดูแลเตรียมอาหาร เลี้ยงดูบุตร การทำความสะอาดบ้านเรือน ซึ่งมีโอกาสสัมผัสกับกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่า บุคคลอื่น ส่งผลให้มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าเพศชาย การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยใช้ กระบวนการ เอไอซี (A-I-C) ช่วยกระตุ้นให้เกิดบรรยากาศและเปิดโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจในการพัฒนา หมู่บ้าน ถือว่ากระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (A-I-C) เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันเกิดกระบวนการทัศน์ (Paradigm)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของตัวแทนครัวเรือนที่มีบทบาทในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของ ตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 124 คน จาก 124 ครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.68 ระดับการศึกษา ประถมศึกษา ร้อยละ 42.74 อาชีพเกษตรกรกรรม ร้อยละ 50.81 มีระดับปัญหาด้านการจัดการขยะ มูลฝอยอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 14.02$, S.D. = 0.33)

2. ปริมาณขยะมูลฝอยจำแนกตามประเภทของขยะมูลฝอยในภาพรวม มีปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด 2,728.95 กิโลกรัม ปริมาณขยะมูลฝอยที่พบมากที่สุด ได้แก่ ประเภทขยะย่อยสลายเองตามธรรมชาติ มีปริมาณขยะมูลฝอย จำนวน 1,376.40 กิโลกรัม รองลงมา ประเภทขยะรีไซเคิล มีปริมาณจำนวน 990.10 กิโลกรัม ประเภทขยะทั่วไป มีปริมาณจำนวน 213.70 กิโลกรัม และประเภทขยะอันตราย มีปริมาณจำนวน 148.75 กิโลกรัม

3. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความรู้ เจตคติ การปฏิบัติ ในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

ความรู้ก่อนการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมมีความรู้ด้านการจัดการขยะมูลฝอย ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 13.07$, S.D. = 2.25) หลังการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมมีความรู้ด้านการจัดการขยะมูลฝอย ในระดับสูง ($\bar{X} = 18.43$, S.D. = 1.07) เจตคติก่อนการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.49) หลังการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.31) การปฏิบัติก่อนการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.55) หลังการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.21) หลังการจัดการเรียนรู้ มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการจัดการขยะมูลฝอยสูงกว่าก่อนจัดการ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เปรียบเทียบความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ หลังการจัดการเรียนรู้ ที่มีเพศต่างกัน มีความรู้ ไม่แตกต่างกัน ความรู้และเจตคติ ที่มีอายุต่างกัน มีความรู้ ไม่แตกต่างกัน ส่วนการปฏิบัติ ที่มีอายุต่างกัน มีการปฏิบัติ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การปฏิบัติ ที่มีอายุต่างกัน มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระดับการศึกษาต่างกัน ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ไม่แตกต่างกัน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ เภาใจ ดร.สุนทร จินธรรม ดร.สนอง ทองปาน ดร.พระครูพิทักษ์ชินรัตน์ และ ดร.ศักดา ต้อยหล้า ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของการวิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว กำนันตำบลหนองบัว ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองไผ่ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคลองกำลัง ตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ที่ให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์ของวิจัยฉบับนี้ขอมอบบูชาพระคุณ คุณพ่อธวัช ทองกันทา คุณแม่จงรักษ์ วงศ์พานิชย์ อาจารย์สุภัทรา ทองกันทา ครูอาจารย์ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้คำแนะนำเพื่อให้งานวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2547). การบริหารจัดการมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจร คู่มือสำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: CURS สภาลาดพร้าว.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2558). เกณฑ์มาตรฐานและแนวทางการจัดการมูลฝอยชุมชน. กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2554). คู่มือแนวทางการลดคัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยสำหรับอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977).
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2546). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชน. กรุงเทพฯ: กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2548). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย. กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ และคนอื่น ๆ. (2545). วิธีชุมชนคู่มือการเรียนรู้ที่ทำให้งานชุมชนง่าย ได้ผลและสนุก. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- ฉลาด จันทรสมบัติ. (2551). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชุมชน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ทศนา แคมมณี. (2551). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ที่ว่าการอำเภอนองบัว, ฝ่ายทะเบียน. (2558). ข้อมูลทะเบียนราษฎร. นครสวรรค์: ที่ว่าการอำเภอนองบัว.
- นันท์วัฒน์ ภูตอกไม้. (2553). การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมศูนย์การเรียนรู้ชุมชนศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลิศ วงศ์โพธิ์. (2553). การพัฒนารูปแบบการวิทยุชุมชนเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ปภาญา บรรจงรังสิมา. (2549). กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ บ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ไพฑูรย์ สุขศรีงาม. (2551). การเรียนรู้ตามกลุ่มสร้างสรรค์ความรู้ (Constructivism). มหาสารคาม: เอกสารประกอบการสอนวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รุจิรา ยะนะโชติ. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการคัดแยกขยะ: กรณีศึกษาในเขตเทศบาลตำบลร่อนคำ อำเภอร่อนคำ จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ลัดดาวัลย์ กันตสุวรรณ. (2548). การศึกษาเพื่อความยั่งยืน (Education for Sustainability). ม.ป.ท.: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- วินัย วีระวัฒนานนท์. (2546). สิ่งแวดล้อมศึกษา (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เวชมนต์ แสนโคตร. (2550). การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนแบบมีส่วนร่วม ในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนองสูง จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์สาธิตสาธิตศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการระบบสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมโชค ศรีหารักษา. (2554). การพัฒนาชุดฝึกอบรมสิ่งแวดล้อมศึกษา เรื่อง ขยะมูลฝอยในชุมชน สำหรับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตอำเภอมืองสกลนคร. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 4. (2558). สถานการณ์การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดนครสวรรค์. นครสวรรค์: สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 4.
- สำนักโรคบาวิทยา. (2558). สรุปรายงานการเฝ้าระวังโรคประจำปี 2558 จังหวัดนครสวรรค์. นนทบุรี: กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม. (2554). รายงานสถานการณ์อนามัยสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย พ.ศ. 2553. นนทบุรี: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุศักดิ์ เมืองพรหม. (2551). การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยในชุมชนในจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรศักดิ์ หันชัยศรี. (2554). กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลห้วยพัฒนา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- องค์การบริหารส่วนตำบลนองบัว. (2558). แผนพัฒนา 3 ปี พ.ศ. 2556-2558. นครสวรรค์: องค์การบริหารส่วนตำบลนองบัว.
- อดิศักดิ์ สิงห์สีโว. (2554). พื้นฐานสิ่งแวดล้อมศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Ayamoh, M. K. O., & et al.. (2007). An Approach to Tackling the Environmental and Health Impact of Municipal Solid Waste Disposal in Developing in Developing Countries. *Journal of Environmental Management*. 88(2008), 108-114.
- Bloom, B. (1971). *Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning*. New York: McGraw-Hill.

- Good, C. V. (1973). **Dictionary of Education**. New York: McGraw-Hill.
- Hopper, J. P., & McCarlnielesen, J. (1991). Recycling and Trusting Behavior Normative and Behavior Strategies to Expand Participation in a Community Recycling Program. **Environment and Behavior**. 23(2), 195-220.
- Minn, Z., Srisontisuk, S., & Loahasiriwong, W. (2010). Promoting People's Participation in Solid Waste Management in Myanmar. **Research Journal of environmental Sciences**. 4(3), 209-222.

การศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำเรียกญาติเรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติในภาษาจีนและภาษาไทย A COMPARATIVE OF FICTIVE KINSHIP TERMS IN CHINESE AND THAI

ชลดา สีขาว^{1*} ธัญลักษณ์ ศิริวัฒน์² สุภาวดี ช่วยกล่อม³ และสุธัญญา ปานทอง⁴

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณาจารย์

*corresponding author e-mail : 1057300864@qq.com

บทคัดย่อ

การใช้คำเรียกญาติกับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติเป็นปรากฏการณ์พิเศษอย่างหนึ่งในการใช้ภาษาจีนและภาษาไทย งานวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการใช้คำเรียกญาติเรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติระหว่างภาษาไทยและภาษาจีน วิเคราะห์ผลกระทบของความแตกต่างระหว่างภาษาไทยและภาษาจีนที่ส่งผลต่อการเรียนภาษาจีนของนักเรียนไทย ผลการวิจัยพบว่า การใช้คำเรียกญาติเรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติในภาษาจีนมักใช้คำเรียกญาติฝ่ายพ่อ แต่ในภาษาไทยมักใช้คำเรียกญาติฝ่ายแม่ ในภาษาจีนมีรูปแบบการเรียกโดยเรียกนามสกุลตามด้วยคำเรียกญาติ แต่ไม่ภาษาไทยไม่มีการเรียกในรูปแบบนี้ ทั้งภาษาไทยและภาษาจีนต่างมีรูปแบบการเรียกที่แตกต่างกันและค่อนข้างซับซ้อน ส่งผลให้ผู้เรียนภาษาไทยหรือภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศได้รับผลกระทบ ไม่สามารถแยกแยะและนำไปใช้ได้ถูกต้อง

คำสำคัญ : ภาษาจีน ภาษาไทย คำเรียกญาติที่ใช้กับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติ วัฒนธรรมทางภาษา

Abstract

Fictive kinship terms are special phenomena in Chinese and Thai languages. This research was conducted to study and compare the using of relatives to call non-relatives between Thai and Chinese Language, analyze the impact of differences between Thai and Chinese language that affect Chinese language learning of Thai students. The results show that, Chinese Fictive kinship terms is often used to refer to the father's relatives of, But Thai Fictive kinship term is often used to refer to the mother's relatives. In Chinese, there is a form called surname followed by the relative call, but there is no calling in Thai form. Both Thai and Chinese Fictive kinship term are different and complex patterns. Causing those who learn Thai or Chinese language to be a foreign are affected, Sometime the can not apply correctly.

keywords : chinese thai fictive kinship terms language culture

บทนำ

ภาษาต่างๆในโลก หลังจากผ่านการพัฒนาและวิวัฒนาการเป็นระยะเวลานาน มักจะมีระบบการเรียกขานที่เป็นลักษณะเด่นของตนเอง ระบบความสัมพันธ์ในครอบครัวและวงศ์ตระกูลที่แตกต่างกันของแต่ละพื้นที่ ส่งผลให้คำเรียกญาติแต่ละภาษามีความแตกต่างกัน โดยได้รับผลกระทบจากปัจจัยหลายด้าน เช่น ศาสนา เพศ อายุ เชื้อชาติ สถานที่เกิด ระดับการศึกษา และตำแหน่งทางสังคม เป็นต้น เนื่องจากภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่ต่างกัน จำนวนและประเภทของคำเรียกขาน

รวมถึงรูปแบบและขอบเขตการใช้ จึงมีลักษณะเด่นแตกต่างกันออกไป การใช้คำเรียกญาติเรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติในภาษาจีนถือเป็นรูปแบบการแสดงออกทางภาษาอย่างหนึ่ง คนจีนมักจะนำคำเรียกญาติบางส่วนมาใช้กับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติหรือบุคคลที่ไม่รู้จักกันเพื่อแสดงถึงความสนิทสนมหรือการให้เกียรติ ทำให้การสื่อสารเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น เรียกผู้หญิงวัยกลางคนที่ป็นแม่ค้าว่า“阿姨”(คุณน้า) เพื่อแสดงถึงความถ่อมตนและให้เกียรติผู้สูงวัย 冉海勇 กล่าวว่ “บนโลกใบนี้ แต่ละเชื้อชาติต่างก็มีระบบคำที่ใช้เรียกญาติของตัวเอง เนื่องจากภูมิหลังด้านวัฒนธรรม ขอบเขตจำนวนคำที่ใช้เรียกขานหรือชื่อเฉพาะของแต่ละเชื้อชาติต่างก็มีเอกลักษณ์ของตนเอง การใช้คำเรียกญาติเรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติเป็นการแสดงออกทางภาษาอย่างหนึ่งของคนจีน ซึ่งเริ่มมาจากครอบครัวซึ่งได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมที่สืบทอดมาและส่งต่อพฤติกรรมของคนในสังคมอย่างลึกซึ้ง การสื่อสารในสังคม ผู้คนมักคุ้นชินกับการน้บุคคลในสังคมเป็นเหมือนคนในครอบครัวและเรียกขานคู่สนทนาในสังคมเหมือนเป็นคนในครอบครัวเช่นเดียวกัน” (Ran Haiyong, 2011) ในภาษาไทยก็มีการใช้คำเรียกญาติเรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติเช่นกัน รูปแบบทางภาษาในลักษณะนี้ถูกใช้กันอย่างแพร่หลายในสังคม เช่น เรียกผู้หญิงวัยกลางคนที่อยู่ข้างบ้านว่า “ป้า” เรียกพนักงานร้านอาหารที่มีอายุไม่ต่างกับตนเองมากนักว่า “พี่” หรือ “น้อง”

ปัจจุบัน มีการวิจัยและเปรียบเทียบคำเรียกญาติกับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติในภาษาจีน ภาษาอังกฤษ ภาษาเวียดนาม และภาษาอื่นๆ อย่างกว้างขวาง แต่ทว่าการศึกษาค้นคว้าวิจัยด้านความเหมือนและความแตกต่างของการใช้คำเรียกญาติเรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติระหว่างภาษาจีนและภาษาไทยมีค่อนข้างน้อย ความแตกต่างของการใช้คำเรียกญาติในภาษาจีนและภาษาไทยเกิดจากหลายปัจจัย เช่น ด้านประวัติศาสตร์ ประเพณี และวัฒนธรรมของประเทศจีนและประเทศไทยมีความแตกต่างกัน ทำให้รูปแบบการใช้คำเรียกญาติเรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติของทั้งสองภาษาเกิดความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ลักษณะเด่นของการใช้คำเรียกญาติเรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติในภาษาจีนและภาษาไทย
3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการใช้คำเรียกญาติเรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติในภาษาจีนและภาษาไทย
4. สรุปผล ข้อเสนอแนะ และนำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การใช้คำเรียกญาติเรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติในภาษาจีนและภาษาไทยมีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกัน ดังตาราง

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบคำเรียกญาติที่ใช้กับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติระหว่างภาษาไทยและภาษาจีน

คู่สนทนา	ภาษาจีน	ภาษาไทย
ผู้ชายที่มีอายุรุ่นราวไล่เคียงกับปู่	爷	(ไม่มี)
ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วและมีอายุรุ่นราวไล่เคียงกับย่า	奶奶	(ไม่มี)
ผู้ชายที่มีอายุรุ่นราวไล่เคียงกับปู่/ตา	(ไม่มี)	ตา
ผู้หญิงที่มีอายุรุ่นราวไล่เคียงกับย่า/ยาย	(ไม่มี)	ยาย
ผู้ชายที่มีอายุมากกว่าพ่อ	伯	ลุง

ผู้ชายที่มีอายุรุ่นราวใกล้เคียงกับพ่อ	(ไม่มี)	พ่อ
ผู้ชายที่มีอายุน้อยกว่าพ่อ	叔	อา น้า
ผู้หญิงที่มีอายุมากกว่าแม่	(ไม่มี)	ป้า
ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วและมีอายุรุ่นราวใกล้เคียงกับแม่	妈、娘	แม่
ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วและมีอายุรุ่นราวใกล้เคียงหรือมากกว่าแม่	伯母	ป้า
ผู้หญิงที่มีอายุรุ่นราวใกล้เคียงกับแม่	姨	น้า
ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วและมีอายุน้อยกว่าแม่	婶儿	อา
ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วที่อายุมากกว่าหรือใกล้เคียงกับตนเอง	嫂	(ไม่มี)
ผู้ชายที่แต่งงานแล้วและมีมากกว่าหรือใกล้เคียงกับตนเอง	哥、兄	พี่
ผู้ชายที่อายุน้อยกว่าตนเอง	兄弟、弟	น้อง
ผู้หญิงที่อายุมากกว่าตนเอง	姐	พี่
ผู้หญิงที่อายุน้อยกว่าตนเอง	妹	น้อง
เด็กหรือวัยรุ่นผู้หญิงรุ่นถัดจากตนเอง	姑娘	(ไม่มี)
ผู้ที่มีอายุใกล้เคียงกับลูกชายหรือลูกสาวของตนเอง	(ไม่มี)	ลูก
รวม	16	11

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้คำเรียกญาติกับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติในภาษาจีนและภาษาไทย พบว่าทั้งภาษาจีนและภาษาไทยมีลักษณะที่เหมือนและแตกต่างกัน ดังนี้

1. ลักษณะที่เหมือนกันในการใช้คำเรียกญาติกับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติในภาษาจีนและภาษาไทย

1.1 ภาษาจีนและภาษาไทยล้วนนำคำเรียกญาติมาใช้เรียกผู้คนที่ไม่ใช่ญาติหรือคนแปลกหน้า เช่น ในภาษาจีนจะใช้คำว่า 阿姨、奶奶、叔叔、姐姐、哥哥 มาใช้เรียกบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ญาติหรือคนที่ไม่รู้จัก ซึ่งในภาษาไทยก็นำคำเรียกญาติจำนวนหนึ่ง เช่น ตา, ยาย, ลุง, ป้า, น้า, พี่, น้อง มาใช้เรียกผู้คนที่ไม่ใช่ญาติหรือคนแปลกหน้าเช่นกัน เช่น

阿姨，苹果怎么卖？

น้าคะ แอปเปิ้ลขายอย่างไรคะ? (เรียกคนขายผลไม้ว่า “น้า” (หญิง))

姐，你今天怎么不来上班呢？

พี่ ทำไมวันนี้พี่ไม่มาทำงานละ? (เรียกเพื่อนร่วมงานที่อายุมากกว่าว่า “พี่ (หญิง)” เป็นต้น)

1.2 ภาษาจีนและภาษาไทยจะเน้นถึงความสำคัญของครอบครัวและมิตรภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทั้งภาษาจีนและภาษาไทยล้วนนำคำเรียกญาติมาใช้เรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติรวมถึงบุคคลที่ไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน

เครือข่ายครอบครัว แสดงให้เห็นว่าทั้งคนไทยและคนจีนให้ความสำคัญกับมิตรภาพระหว่างครอบครัว ปฏิบัติกับครอบครัวข้างหรือคนแปลกหน้าตั้งเป็นคนในครอบครัวเดียวกัน

1.3 ในภาษาจีนและภาษาไทย การสนทนาต้องคำนึงถึงอายุ ระดับความอาวุโส รวมทั้งสถานะของทั้งสองฝ่าย วัยหรืออายุที่ต่างกันมักจะเลือกใช้คำเรียกญาติที่แตกต่างกัน ทั้งไทยและจีนมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลผู้ที่อาวุโสกว่า อายุน้อยกว่าหรือรุ่นเดียวกันก็ต้องใช้คำเรียกญาติที่แตกต่างกัน เพื่อแสดงออกถึงความเคารพและความอ่อนน้อม คนที่อาวุโสกว่าจะใช้คำเรียกญาติกับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติเพื่อแสดงความเมตตาและเอ็นดู เช่น ในภาษาไทย ผู้ใหญ่สามารถเรียกเด็กที่พบว่า “ลูก” ได้ ไม่ว่าจะรู้จักหรือไม่รู้จักก็จะเรียกเสมือนกับเป็นลูกของตัวเอง บางครั้งเราอาจจะพบครูอาจารย์เรียกนักเรียนหรือนักศึกษาว่า “ลูก” ได้เช่นกัน ในทำนองเดียวกัน คำว่า “พี่” และ “น้อง” ก็สามารถใช้เรียกระหว่างเพื่อนร่วมงาน และคู่สมรสได้ แม้กระทั่งระหว่างลูกค้าและพนักงานบริการก็สามารถใช้ได้เช่นกัน

2. ลักษณะที่แตกต่างในการใช้คำเรียกญาติกับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติในภาษาจีนและภาษาไทย

2.1 ภาษาจีนจะเน้นไปทางญาติฝ่ายบิดาหรือฝ่ายชายมากกว่า ในขณะที่ภาษาไทยจะมีทั้งทางญาติฝ่ายบิดาและมารดา แต่จะเน้นญาติทางฝ่ายหญิงมากกว่า คำยืมเรียกญาติมีทั้งหมด 16 คำ (You Huicai, 2010) ซึ่งเห็นได้จากคำยืมเรียกญาติในภาษาจีนทั้งหมด 16 คำ มี 15 คำที่เป็นคำเรียกญาติทางฝ่ายบิดา ซึ่ง 16 คำนี้เป็นคำเรียกญาติกับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติที่นำมาเรียกกลุ่มเป้าหมายโดยแยกเพศออกอย่างชัดเจน เช่น ปู่ ย่า ลุง อา พี่ชาย พี่สาว น้องชาย

2.2 ในภาษาไทยมีคำเรียกญาติกับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติที่พบได้บ่อย 11 คำ นอกจาก “ตา”, “ยาย” ที่แบ่งระหว่างญาติฝ่ายบิดาและฝ่ายมารดาอย่างชัดเจน ส่วนคำอื่น ๆ อีก 9 คำ ไม่ได้ระบุชี้ชัดความแตกต่างระหว่างญาติฝ่ายบิดาและมารดา แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยมีสถานะเท่าเทียมกัน ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน และการใช้คำเรียกญาติเรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติมักเน้นไปทางญาติฝ่ายมารดา

2.3 รูปแบบของการใช้คำเรียกญาติกับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติในภาษาจีนจะปรากฏรูปแบบการใช้คำว่า “老/小/大 + คำเรียกญาติ” โดยเน้นแนวคิดทางวัฒนธรรมจีนตามลำดับความอาวุโส เช่น

大哥，吃饭了吗？ พี่ (ชาย อายุมากกว่า) กินข้าวหรือยัง?

小妹，图书馆在哪儿？ น้อง (หญิง อายุต่ำกว่า) ห้องสมุดอยู่ที่ไหน?

2.4 ภาษาจีนมีรูปแบบการใช้ “นามสกุล + คำเรียกญาติ” เช่น เรียกเพื่อนบ้านเพศชายนามสกุล 张 ซึ่งมีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับพ่อว่า “张叔叔” (คุณอาจาง) เรียกรุ่นพี่ผู้หญิงที่นามสกุล 林 ว่า “林姐” (พี่หลิน) เป็นการเน้นแนวคิดทางวัฒนธรรมจีนตามสถานะของตระกูล ซึ่งในภาษาไทยไม่มีรูปแบบการเรียกญาติโดยการเพิ่มนามสกุลเหมือนภาษาจีน เนื่องจากตั้งแต่สมัยโบราณคนไทยมีเพียงชื่อแต่ไม่มีนามสกุล ทั้งนี้เนื่องจากเกือบทุกคนในหมู่บ้านเดียวกัน มาจากครอบครัวเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องใช้นามสกุล (Qi Shengzhong, 1995) ซึ่งคนไทยเริ่มใช้นามสกุลในปี พ.ศ.2456 ดังนั้น คำยืมเรียกญาติหรือการใช้คำเรียกญาติเรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติในภาษาไทยจึงไม่ปรากฏรูปแบบ “คำเรียกญาติ+นามสกุล” เหมือนในภาษาจีน

2.5 ภาษาไทยเป็นวัฒนธรรมที่ยึดหยุ่น เป็นวัฒนธรรมที่ผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทยวัฒนธรรมของชาวพุทธและวัฒนธรรมจีน ในอดีตคนไทยไม่เคยละทิ้งความเชื่อทางศาสนาตั้งแต่สมัยโบราณ บูชาเทพเจ้าและบูชาบรรพบุรุษ ต่อมาศาสนาพุทธสืบทอดมาจนถึงประเทศไทย พุทธศาสนาเริ่มมีรากฐานมาจากราชวงศ์แรกของราชวงศ์สุโขทัยยังเกี่ยวข้องกับความเคยชินในการใช้ชีวิตและความคิด ทำให้พระพุทธศาสนาเป็นที่ยอมรับของวัฒนธรรมไทยและสอดคล้องกับวัฒนธรรมทางศาสนาแบบดั้งเดิมสะท้อนให้เห็นถึงการใช้คำเรียกญาติเรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติ ทำให้ภาษาไทยมีรูปแบบการเรียกโดยใช้ “หลวง + คำเรียกญาติ” คำชนิดนี้ใช้กับพระสงฆ์ เช่น หลวงตา หลวงพี่ หลวงพ่อ หลวงลุง นอกจากนี้ วัฒนธรรมไทยยังเข้ากันได้กับวัฒนธรรมจีน และชื่อของญาติในภาษาไทยยังได้ปรากฏเป็นคำยืมเรียกในภาษาจีนเป็นจำนวนมาก เช่น อาแปะ อา

จิ้ม อาเฮีย อาเจี อาตี เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของวัฒนธรรมจีนโบราณต่อวัฒนธรรมไทยค่อนข้างชัดเจน ในขณะที่การใช้คำเรียกญาติเรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติซึ่งได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมขงจื้อหรือวัฒนธรรมจีนมีความเข้มแข็ง ไม่ได้มีการรับเอาคำที่มาจากภาษาอื่นเข้ามาใช้ร่วมมากเหมือนในภาษาไทย

อภิปรายผล

คำเรียกญาติกับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติในภาษาจีนและภาษาไทยมีความแตกต่างกัน ซึ่งในความต่างต่างนั้นก็ยังคงมีลักษณะที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันอยู่ ความซับซ้อนและลักษณะที่ต่างกันส่งผลให้นักเรียนไทยที่เรียนภาษาจีนเกิดความสับสน เนื่องจากนักศึกษาไทยได้รับผลกระทบมาจากภาษาแม่ คำนึงกับการเรียกขานในรูปแบบภาษาไทยมากกว่า ทำให้การเรียนรู้และนำคำเรียกญาติกับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติในภาษาจีนไปใช้ได้ถูกต้องจึงเป็นสิ่งที่ค่อนข้างยาก เช่น ในภาษาไทยเราสามารถเรียกพ่อหรือแม่ของเพื่อนร่วมชั้นว่า “พ่อ” “แม่” ได้ แต่ในภาษาจีนหากไม่สนิทสนมกัน เราควรเรียกพ่อหรือแม่ของเพื่อนว่า 叔叔 หรือ 阿姨 ความแตกต่างของทั้งสองภาษาอาจก่อให้เกิดการผิดพลาดในการสื่อสารได้ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนให้มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนเข้าใจความแตกต่างระหว่างสองภาษาจะทำให้เกิดการนำไปใช้ที่ถูกต้องได้ จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบคำเรียกญาติกับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติทั้งในภาษาจีนและภาษาไทย พบว่าวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงหลักการใช้และลักษณะพิเศษของคำเรียกญาติกับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติในภาษาจีนนั้น ควรต้องให้ผู้เรียนเข้าใจบริบทของทั้งสองภาษาก่อน ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์การออกแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในเรื่องการใช้คำเรียกญาติกับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติในภาษาจีนได้ ดังนี้

1. ผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการเรียนการสอนภาษาจีน ผู้สอนควรออกแบบวิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนที่น่าสนใจ ควรหาวิธีแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนของนักศึกษาอย่างสมเหตุสมผล โดยใช้ภาษาและวัฒนธรรมร่วมกันในกระบวนการเรียนการสอน เช่น อธิบายให้นักศึกษาเข้าใจการใช้คำเรียกญาติกับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติระหว่างภาษาจีนและภาษาไทยอย่างชัดเจน ใช้วิธีการแปลและเปรียบเทียบระหว่างภาษาไทยและภาษาจีนควบคู่ไปกับการเรียนการสอน รวมถึงการยกตัวอย่างที่ชัดเจนและนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

2. วัฒนธรรมและแนวความคิดของจีนและไทยมีความแตกต่างกันในเรื่องของการใช้คำเรียกญาติกับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติ เมื่อนักเรียนไทยที่เรียนภาษาจีนใช้คำเรียกญาติกับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติ มักจะนำความคุ้นชินของภาษาไทยมาร่วมด้วย ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดและใช้ผิดพลาด เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้คำเรียกญาติกับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติในภาษาจีนได้อย่างถูกต้อง ผู้เรียนควรจะต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยดังต่อไปนี้

- 2.1 ในกระบวนการเรียนภาษาจีน ผู้เรียนควรใช้วิธีการเปรียบเทียบทั้งภาษาจีนและภาษาไทยเพื่อทำความเข้าใจความเหมือนและความต่างของทั้งสองภาษา เพื่อหลีกเลี่ยงความสับสนและการเข้าใจผิด

- 2.2 ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร ทั้งด้านภาษาและวัฒนธรรม เพื่อให้มีความเข้าใจในวัฒนธรรมการสื่อสารที่ถูกต้องเหมาะสม เข้าใจมุมมองการใช้คำเรียกขานของแต่ละวัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในการใช้คำเรียกญาติกับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติได้อย่างถูกต้องแม่นยำมากขึ้น

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้คำเรียกญาติกับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติในภาษาจีนและภาษาไทย พบว่า ในภาษาจีนและภาษาไทยต่างก็มีการใช้คำเรียกญาติกับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติหรือคนแปลกหน้า ลักษณะที่เหมือนกันของภาษาจีนและภาษาไทยคือ ใช้คำเรียกญาติเรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติเพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นการให้ความสำคัญกับมิตรภาพระหว่างครอบครัว ญาติกับคนรอบข้างหรือคนแปลกหน้าตั้งเป็นคนในครอบครัวเดียวกัน ซึ่งต้องคำนึงถึงอายุ ระดับความอาวุโส รวมทั้งสถานะของทั้งสองฝ่าย วัยหรืออายุที่ต่างกันมักจะเลือกใช้คำเรียกญาติที่แตกต่างกัน เพื่อแสดงออกถึงความเคารพและความอ่อนน้อมต่อผู้อาวุโสหรือแสดงถึงความเมตตาและเอ็นดูต่อผู้ที่อ่อนวัยกว่า ทั้งนี้ เนื่องจากวัฒนธรรมที่

ต่างกันของทั้งสองประเทศทำให้การใช้คำเรียกญาติเรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติในภาษาจีนและภาษาไทยยังคงมีลักษณะบางอย่างที่แตกต่างกัน เช่น คำที่นำมาใช้เรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติในภาษาจีนมักเน้นไปทางญาติฝ่ายพ่อ แต่ในภาษาไทยญาติฝ่ายพ่อหรือญาติฝ่ายแม่จะสำคัญเท่ากัน แต่จะเน้นไปทางญาติฝ่ายแม่มากกว่า ในภาษาจีนมีรูปแบบการเรียกโดยเรียกนามสกุลตามด้วยคำเรียกญาติ แต่ไม่ภาษาไทยไม่มีการเรียกในรูปแบบนี้ เนื่องจากสมัยก่อนคนไทยยังไม่ใช้นามสกุล ทั้งภาษาไทยและภาษาจีนต่างมีรูปแบบการเรียกที่แตกต่างและค่อนข้างซับซ้อน ส่งผลให้ผู้เรียนภาษาไทยหรือภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศได้รับผลกระทบ ไม่สามารถแยกแยะและนำไปใช้ได้ถูกต้อง ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ผู้สอนควรอธิบายให้นักศึกษาเข้าใจการใช้คำเรียกญาติกับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติระหว่างภาษาจีนและภาษาไทยอย่างชัดเจน ใช้วิธีการแปลและเปรียบเทียบระหว่างภาษาไทยและภาษาจีนควบคู่ไปกับการเรียนการสอน รวมถึงการยกตัวอย่างที่ชัดเจนและนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ผู้เรียนควรใช้วิธีการเปรียบเทียบทั้งภาษาจีนและภาษาไทยเพื่อทำความเข้าใจความเหมือนและความต่างของทั้งสองภาษา เพื่อหลีกเลี่ยงความสับสนและการเข้าใจผิด หมั่นฝึกฝนและแก้ไขข้อผิดพลาด ซึ่งจะทำให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ถูกต้องเหมาะสม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยได้รับการสนับสนุนจากคณาจารย์สาขาวิชาภาษาจีนทุกท่านที่กรุณาให้คำปรึกษาและชี้แนะทางที่ถูกต้องให้ ตลอดจนช่วยตรวจทานข้อผิดพลาดจนทำให้งานวิจัยฉบับนี้ถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนให้ความช่วยเหลือจนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา นาคสกุล.(2538). คำสรรพนามในภาษาไทยสะท้อนวัฒนธรรมไทย. สารสถาบันภาษาไทย, 2 (1), 19-25.
- จตุพร โคมไพบัวลย์. (2555). คำเปรียบเทียบระบบคำเรียกญาติในภาษาไทยและภาษาเมียนมาร์.(ปริญญาานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ) สืบค้นจาก <http://www.opac.lib.su.ac.th/record=b1406137X>
- อรรถสิทธิ์ บุญสวัสดิ์, และสมทรง บุรุษพัฒน์. (2560). การแปรของคำเรียกญาติและระบบคำเรียกญาติภาษาตระกูลไทใน
ประเทศลาว. วารสาร MFU Connexion: Journal of Humanities and Social Sciences, 6 (1) ,197-220.
- Liu, W. (2006). **Cultural Connotations of Chinese Kinship Terms**. College of Journalism and Communication, Yunnan Normal University, 21 (5), 25-28.
- Ma, Y. (2003). **The pragmatic function of Kinship Terms and its losses and gains in translation**. Journal of Anhui University of Science and Technology Social Science, 5(2), 83-86.
- Qi, S. (1995). **Thai**. Beijing: World Affairs Press.
- Ran, H. (2011). **A Pragmatic Perspective and Translation of Chinese Fictive kinship terms**. Journal of Mudanjiang University, 20 (9), 95-97.
- You, H. (2010). **The Use of Fictive Kinship Terms in the Chinese and Thai Languages and Their Cultural Connotation**. Journal of Guangxi University for Nationalities, 32 (5), 176-180.

ผลการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่องานโรงแรม
THE EFFECTS OF ACTIVE LEARNING METHOD ON STUDENTS' LEARNING ACHIEVEMENT IN
ENGLISH FOR HOTEL

ณัฐกานต์ เสงี่ยม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณาจารย์

corresponding author e-mail: ajnattakan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาผลสัมฤทธิ์จากการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบ Active Learning และ เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้แบบ Active Learning กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา ENG 173 ภาษาอังกฤษเพื่อการโรงแรม 2 ภาคการศึกษา 2/2559 ใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 45 คน เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการทดลอง คือ กิจกรรมการเรียนการสอนตามแบบการเรียนรู้แบบ Active Learning แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน และ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีการเรียนการสอนแบบ Active Learning วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ ผลการวิจัย พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษา สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning) โดยรวมอยู่ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.42

คำสำคัญ : ภาษาอังกฤษเพื่องานโรงแรม การสอนแบบ Active Learning

Abstract

This research aimed to examine the learning achievement based on active learning method and to study the students' satisfaction towards active learning method. Using purposive sampling, the sample were 45 Business English program students that were registered in English for Hotel 2 ZENG 173X second semester of the year 2016. The research instruments included teaching plan of active learning, pre-test and post-test examination and questionnaire on the students' satisfaction towards learning management based on active learning method. The data of this study was analyzed by using mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.) and percentage. The study found that the mean score of the leaning achievement posttest was higher than that of the leaning achievement pretest at the .05 level of significance and the students' satisfaction towards learning by the active learning method was at a high level ($\bar{X}$ =4.42)

keywords : english for hotel Active Learning method

บทนำ

การศึกษา กับสังคม เป็นสิ่งที่ส่งผลกันและกันตลอดเวลา เมื่อสังคมเปลี่ยนไป การจัดการศึกษาย่อมเปลี่ยนไปด้วย ทุกวันนี้สังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกด้าน การจัดการศึกษาแบบเดิมย่อมไม่สามารถสนองความต้องการของสังคม ไม่สามารถผลิตคนที่มีคุณภาพให้กับสังคมได้ การปรับเปลี่ยนการศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็น และการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นย่อมส่งผลต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ของการเรียนการสอน นับตั้งแต่ครู ผู้เรียน จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการสอน สื่อ การวัดผล บรรยายภาคนในห้องเรียน บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งแนวทางในการปรับเปลี่ยน คือ การปรับเปลี่ยนจากครูเป็นศูนย์กลาง มาเป็นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (อรุณี สถิตภาศิกุล, 2542) ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี, 2556 ที่กล่าวว่า ในอดีตการจัดการเรียนการสอนนั้นจะเน้นไปที่ผู้สอนเป็นหลัก คือ ผู้สอนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน ผู้สอนเป็นผู้แสดง ผู้เรียนทำหน้าที่เป็นผู้รับ ซึ่งต่อมาวิทยาการทางการศึกษาก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ แนวคิดทางการสอนเริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากแนวคิดที่ให้

ครูเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน มาเป็นแนวคิดใหม่ที่ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีจากการกระทำ ดังนั้นในการสอนจึงควรเน้นที่ตัวผู้เรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการกระทำ

ในศตวรรษที่ 21 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ (Pedagogy) จะต้องออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การอำนวยความสะดวกและการเสนอแนะเพื่อการเข้าถึงองค์ความรู้ผ่าน Technology ทำให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ได้รวดเร็วและกว้างขวางมากขึ้น โดยเราเรียกกระบวนการเรียนรู้แบบนี้ว่า Active Learning ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-centered) (กิตติภูมิ มีประดิษฐ์, 2560) ซึ่งการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ทักษะและเชื่อมโยงองค์ความรู้นำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาหรือประกอบอาชีพในอนาคต หลักการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning เป็นการนำเอาวิธีการสอน เทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้อย่างเหมาะสมในการสอนและกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับครูสอน Active Learning จึงถือเป็นการจัดการเรียนการสอนประเภทหนึ่งซึ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน อีกทั้งยังช่วยส่งเสริม student engagement, enhance relevance, and improve motivation ของผู้เรียน ซึ่งหลักสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning คือ การส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ด้วยเทคนิคหรือกิจกรรมต่าง ๆ ผู้สอนมีบทบาทอำนวยความสะดวกและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง จนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning) (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน (2558))

จากการศึกษาและสังเกตพฤติกรรมในการเรียนของนักศึกษาในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่องานโรงแรม พบว่า นักศึกษาควรได้รับการฝึกฝนในด้านการปฏิบัติให้มากขึ้น นอกจากการเรียนด้านทฤษฎี การได้ลงมือปฏิบัติจริงถือว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้นักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้และนำความรู้ที่ได้เรียนได้ปฏิบัติในชั้นเรียนไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานจริง เมื่อต้องออกฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการโรงแรม ซึ่งผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการปรับกระบวนการเรียนการสอนโดยการนำเอาวิธีการสอนแบบ Active Learning มาใช้จะช่วยให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้น มีความคิดใหม่ๆ ประสบการณ์ใหม่ๆ ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในชั้นเรียน ที่จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้จริง และสามารถเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนให้ดียิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่องานโรงแรม สำหรับนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยทำการศึกษาเอกสาร ตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning และวิเคราะห์เนื้อหาในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่องานโรงแรม 2 เพื่อเลือกหน่วยการเรียนรู้มาเพื่อจัดการเรียนการสอน โดยผู้วิจัยได้นำเนื้อหาในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกมาทำการวิจัยในครั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ต่อยอดในการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้ จากนั้นได้ทำการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ คือ กิจกรรมการเรียนการสอนของการเรียนรู้แบบ Active Learning ในหัวข้อ Hotel Facilities ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ 1 Vocabulary Log Sheet กิจกรรมที่ 2 Think – Pair – Share กิจกรรมที่ 3 Role Play กิจกรรมที่ 4 และกิจกรรมที่ 5 Project โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ คือ อาจารย์ในสาขาภาษาอังกฤษธุรกิจที่มีความเชี่ยวชาญในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่องานโรงแรม จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก จำนวน 1 ท่าน ช่วยตรวจสอบเนื้อหาและความถูกต้อง และออกแบบแบบทดสอบก่อน และหลังเรียน เพื่อใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งก่อนและหลังการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning ซึ่งเนื้อหาจะเกี่ยวกับรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่องานโรงแรม ในหัวข้อ Hotel Facilities จำนวน 30 ข้อ ลักษณะแบบทดสอบก่อน และหลังเรียน เป็นแบบอัตนัย โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ตรวจสอบเนื้อหาและความถูกต้อง และทดสอบคุณภาพ ซึ่งแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันโดยใช้วิธีการสลับข้อ และสุดท้าย คือ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีการเรียนการสอนแบบ Active Learning ในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่องานโรงแรม 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ 1 แบบสอบถามความพึงพอใจด้านบรรยากาศ 2 ด้านกิจกรรมการเรียน และ 3 ด้านประโยชน์ที่ได้รับ จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการวิจัยด้วยตัวผู้วิจัยเอง โดยการดำเนินการสอนตามแผนกิจกรรมที่ได้วางไว้ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบทั้งก่อนเรียนและหลัง และตอบแบบสอบถามความพึงพอใจหลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินการ

ทดลอง นำผลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาผลสัมฤทธิ์จากการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่องานโรงแรม 2 ด้วยวิธีการสอนแบบ Active Learning
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้แบบ Active Learning

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่องานโรงแรม สำหรับนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแบบแผนการวิจัย One Group Pretest – Posttest Design ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยและดำเนินการดังนี้

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร คือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษา 2/2559

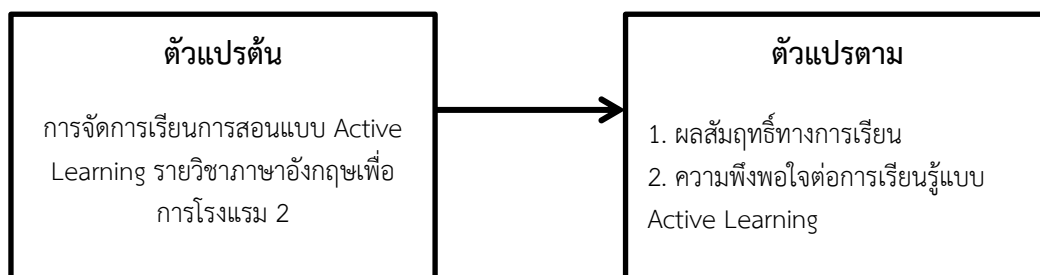
กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ จำนวน 45 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา ENG 173 ภาษาอังกฤษเพื่อการโรงแรม 2 ภาคการศึกษา 2/2559

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการโรงแรม 2

ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้แบบ Active Learning ในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการโรงแรม 2 ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา ENG 173 ภาษาอังกฤษเพื่อการโรงแรม 2 และความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบ Active Learning

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) กิจกรรมการเรียนการสอนของการเรียนรู้แบบ Active Learning 2) แบบทดสอบก่อน และหลังเรียน และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีการเรียนการสอนแบบ Active Learning ในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่องานโรงแรม 2 ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนการสอนของการเรียนรู้แบบ Active Learning

แผนกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning ประจำปีภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ Active Learning สำหรับรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่องานโรงแรม ในหัวข้อ Hotel Facilities ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ 1 Vocabulary Log Sheet กิจกรรมที่ 2 Think – Pair – Share กิจกรรมที่ 3 Role Play กิจกรรมที่ 4 และ กิจกรรมที่ 5 Project โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ คือ อาจารย์ในสาขาภาษาอังกฤษธุรกิจที่มีความเชี่ยวชาญในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่องานโรงแรม จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก จำนวน 1 ท่าน ช่วยตรวจสอบเนื้อหาและความถูกต้อง

2. แบบทดสอบก่อน และหลังเรียน

แบบทดสอบก่อน และหลังเรียน เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งก่อนและหลังการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning ซึ่งเนื้อหาจะเกี่ยวกับรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่องานโรงแรม ในหัวข้อ Hotel Facilities จำนวน 30 ข้อ ลักษณะแบบทดสอบก่อน และหลังเรียน เป็นแบบอัตนัย โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้

ตรวจสอบเนื้อหาและความถูกต้อง และทดสอบคุณภาพ ซึ่งแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันโดยใช้วิธีการสลับข้อ

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีการเรียนการสอนแบบ Active Learning

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) 3 ตอน คือ 1 แบบสอบถามความพึงพอใจด้านบรรยากาศ 2 ด้านกิจกรรมการเรียน และ 3 ด้านประโยชน์ที่ได้รับ โดยใช้วิธีกำหนดคะแนนของคำตอบแต่ละข้อ ดังนี้

มากที่สุด ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 5

มาก ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 4

ปานกลาง ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 3

น้อย ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 2

น้อยที่สุด ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 1

ใช้วิธีการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553: 9)

คะแนนเฉลี่ย	4.51-5.00	แปลความว่า	พอใจมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51-4.50	แปลความว่า	พอใจมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51-3.50	แปลความว่า	พอใจปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51-2.50	แปลความว่า	พอใจน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00-1.50	แปลความว่า	พอใจน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาก่อน-หลังเรียนด้วยการสอนแบบ Active Learning ในรายวิชาภาษาอังกฤษ เพื่องานโรงแรม 2

การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	D	S.D	t	Sig.(1-tailed)
ก่อนเรียน	10.42	2.62	2.82	2.20	8.61*	0.0000
หลังเรียน	13.24	2.42				

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาก่อนและหลังเรียนด้วยการสอนแบบ Active Learning ในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่องานโรงแรม 2 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.42 คะแนน และ 13.24 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

ตารางที่ 2 ผลประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนด้วยการสอนแบบ Active Learning

ตารางที่ 2.1 ผลความพึงพอใจ ด้านบรรยากาศ

ข้อที่	รายการ	ผลการประเมิน	แปลผล
ด้านบรรยากาศ			
1	บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.44	มาก
2	บรรยากาศของการเรียนทำให้นักศึกษามีความรับผิดชอบตนเอง และกลุ่ม	4.24	มาก
3	บรรยากาศของการเรียนทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียน	4.53	มากที่สุด
4	บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้นักศึกษาทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ	4.27	มาก
เฉลี่ยรวม		4.37	มาก

จากตารางที่ 2.1 พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 4.37 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยหัวข้อ บรรยากาศของการเรียนทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียน มีความพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.53 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และหัวข้อ บรรยากาศของการเรียนทำให้นักศึกษามีความรับผิดชอบตนเอง และกลุ่ม มีความพึงพอใจน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.24 มีความพึงพอใจในระดับมาก

ตารางที่ 2.2 ผลความพึงพอใจ ด้านกิจกรรม

ข้อที่	รายการ	ผลการประเมิน	แปลผล
ด้านกิจกรรม			
1	ส่วนที่ 1 : Vocabulary Log Book	4.33	มาก
2	ส่วนที่ 2 : Think Pair Share	4.27	มาก
3	ส่วนที่ 3 : Game	4.43	มาก
4	ส่วนที่ 4 : Project	4.45	มาก
เฉลี่ยรวม		4.37	มาก

จากตารางที่ 2.2 พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจด้านกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 4.37 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยส่วนที่ 4 : Project มีความพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.45 มีความพึงพอใจในระดับมาก และส่วนที่ 2 : Think Pair Share มีความพึงพอใจน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.27 มีความพึงพอใจในระดับมาก

ตารางที่ 2.3 ผลความพึงพอใจ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ

ข้อที่	รายการ	ผลการประเมิน	แปลผล
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ			
1	การจัดการเรียนรู้ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย	4.62	มากที่สุด
2	การจัดการเรียนรู้ทำให้จำเนื้อหาได้นาน	4.53	มากที่สุด
3	การจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักศึกษาสร้างความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเองได้	4.47	มาก
4	การจัดการเรียนรู้ทำให้นักศึกษาพัฒนาทักษะการคิดที่สูงขึ้น	4.40	มาก
5	กิจกรรมการเรียนการสอนนี้ทำให้ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.51	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 2.3 พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจด้านประโยชน์ที่ได้รับในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 4.51 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยหัวข้อ การจัดการเรียนรู้ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย มีความพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.62 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และการจัดการเรียนรู้ทำให้นักศึกษาพัฒนาทักษะการคิดที่สูงขึ้น มีความพึงพอใจน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.40 มีความพึงพอใจในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่องานโรงแรม พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาก่อนและหลังเรียนด้วยการสอนแบบ Active Learning ในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่องานโรงแรม 2 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.42 คะแนน และ 13.24 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และผลความพึงพอใจของนักศึกษาเรียนด้วยการสอนแบบ Active Learning ในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่องานโรงแรม 2 พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา ENG 173 ภาษาอังกฤษเพื่อการโรงแรม 2 ภาคการศึกษา 2/2559 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบ Active Learning มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยที่ 4.42 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในด้านประโยชน์ที่ได้รับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยที่ 4.51 และอีก 2 ด้าน มีความพึงพอใจเท่ากันในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยที่ 4.37 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง เรื่อง ผลการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการโรงแรม สามารถอภิปรายและวิจารณ์ผล คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนด้วยการสอนแบบ Active Learning ในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการโรงแรม 2 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ซึ่งในระหว่างการเรียนรู้การสอนด้วยวิธีนี้ช่วยให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นมากกว่าการเรียนการสอนแบบปกติที่เคยสอน เนื่องจากนักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่หลากหลายมีการใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ทั้งแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม มีการกระตุ้นให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับการสอนตลอดเวลา และเมื่อพิจารณาจากความพึงพอใจจากนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติกร รักษาพล ที่ได้ทำการศึกษาการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามกระบวนการที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 2 โดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามกระบวนการที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 และเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) พบว่า กิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามกระบวนการที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ เท่ากับ 82.58/76.48 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในส่วนของผลความพึงพอใจในการเรียนรู้แบบ Active Learning พบว่า มีผลความพึงพอใจสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรพรรณ เพชรอุไร ที่ทำการศึกษาค้นคว้าจากผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้แบบแอคทีฟในรายวิชา การแปรรูปยาง ซึ่งผลวิจัยพบว่า การเรียนแบบ Active Learning โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 โดยกิจกรรมที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทาง Social Media

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จและสมบูรณ์ตามขั้นตอนได้ด้วยความรู้และการได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 และได้รับการสนับสนุนจากคณาจารย์และนักศึกษา สาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่ได้ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และความร่วมมือในการเก็บข้อมูล รวมถึงผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างยิ่งตลอดจนการจัดทำรายงานเล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่อ้างอิงให้งานวิจัยฉบับนี้ได้มีความสมบูรณ์มากขึ้น หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้เพื่อนำไปแก้ไข ปรับปรุงให้เหมาะสมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิตติกร รักษาพล. (2559). การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามกระบวนการที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 2. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครุศาสตร์ ครั้งที่ 1 หัวข้อ “การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน: ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21”. มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์. 28 กรกฎาคม 2559. หน้า 409-416.
- กิตติภูมิ มีประดิษฐ์. (2560) มหาวิทยาลัยศรีปทุม. กระบวนการเรียนแบบบูรณาการและการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : พื้นฐานเพื่อการผลิตบัณฑิตให้มีทักษะแรงงานในศตวรรษที่ 21. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://kmtlcspu.com>
- คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. คู่มือการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://www.mct.rmutt.ac.th>
- จรัส ภูพานิล. (2553). การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษด้วยบทเรียนที่เน้นเนื้อหาบริบทท้องถิ่นโดยใช้รูปแบบการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จิตณรงค์ เอี่ยมสำอาง. (2558). Active Learning แนวทางในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://chitnarongactivelearning.blogspot.com/>

- ชนาธิป พรกุล. (2554). การสอนกระบวนการคิด : ทฤษฎีและการนำไปใช้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 10. นนทบุรี: ไทเนรมิตกิจ อินเทอร์เน็ตโปรดักส์ฟ.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2553). Active Learning. หน่วยส่งเสริมและพัฒนาวิชาการ งานบริการ การศึกษา คณะเภสัชศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฐิติรัตน์ รักษาศรี.(2557). เรียนภาษาอังกฤษให้สนุกกับการเรียนการสอนแบบ Active Learning. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://apr.nsr.ac.th>
- ณัชนัน แก้วชัยเจริญกิจ. (2550). บทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมและวิธีการปฏิบัติตาม แนวทางของ Active Learning. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://www.itie.org> .
- ณัฐรุณทิพย์อุปถัมภ์. (2553). การจัดการเรียนแบบใหม่ (Active Learning) ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาภูมิปัญญาไทยเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต (0021311) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. รายงานวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ณัฐธีร เรขะพรประสิทธิ์. (2555). การประยุกต์ใช้ทฤษฎีกระบวนการเรียนรู้กระตุ้นในการออกแบบ และพัฒนาเครื่องมือสื่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์แบบออนไลน์สำหรับวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ ทฤษฎีพิสูจน์คณคลัง. ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ญาณัญญา ศิริภัทรธาดา. (2553). การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักศึกษาในการเรียนวิชาหลักการตลาดโดยการสอบแบบมีส่วนร่วม (Active Learning). รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- เดชณัย จุ้ยชุม และคณะ. (2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะการคิดของนักศึกษาในรายวิชาทักษะการคิด (Thinking Skills) รหัสวิชา 11-024-112 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning). รายงานการวิจัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์.
- ทิตนา แหมมณี. (2555). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุปผชาติ ทัททิกรณ์.การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน.พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.2551.
- พระเทพโสภณ (ประยูรธมมจิตโต). (2546). ทิศทางการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- ไมเคิล แฮสติงส์ อังเดอร์ฮิลล์. (2557). ประสิทธิภาพของหลักสูตรกลยุทธ์การเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนระดับอนุบาลปีที่ 2. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพายัพ.
- เยาวเรศ ภักดีจิตร. (2557). เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ “วันส่งเสริมวิชาการสู่คุณภาพการเรียนการสอน” วันที่ 30 กรกฎาคม 2557.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรืองและอภิปจิตตฤกษ์ (แปล). ทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ Open Worlds. 2554.
- วรวรรณ เพชรอุไร. (2555). ผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้แบบแอคทีฟในรายวิชา อย341 การแปรรูปยาง. รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ศิลปชัย สุวรรณธาดา. (2533). การเรียนรู้ทักษะการเคลื่อนไหวทฤษฎีและปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาพร พงษ์พิบูล. (2558). คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว. การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://km.buu.ac.th>

อรุณี สติภาศีกุล. (2542). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. นครศรีธรรมราช : สถาบันราชภัฏ
นครศรีธรรมราช.

การพนันชนควาย : เกาะสมุย BUFFALO FIGHTING GAMBLING : KOH SAMUI

ณัฐดนัย พยัมพันธ์ สิริมาส หมื่นสาย และอมร หวังอัครางกูร
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี สุราษฎร์ธานี
*corresponding author e-mail : natdanai.now@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของประเพณีชนควายในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ว่ามีความเป็นมาในอดีตอย่างไร เจ้าของหรือผู้เลี้ยงควายชนมีกระบวนการในการเตรียมควายให้มีความพร้อมทั้งก่อนและหลังแข่งขันอย่างไร ในการพนันชนควายในปัจจุบันมีการกำหนดสถานที่ กติกาในการตัดสินแพ้-ชนะ ขั้นตอนในการวางเงินเดิมพันอย่างไร ผลการศึกษาพบว่า การชนควายเป็นผลมาจากคำสั่งของเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชผู้ปกครองเกาะสมุยในอดีตที่ออกคำสั่งห้ามไม่ให้ใช้แรงงานควายนอกเหนือฤดูกาลเกษตรอันเป็นเหตุให้ควายเกิดความเครียดจนกระทั่งเกิดการต่อสู้กัน ชาวเกาะสมุยเก็นดังนั้นจึงจับควายมาชนกันเพื่อความสนุกสนาน การเตรียมควายจะใช้เวลา 90 วัน มีการรักษาความปลอดภัยและสร้างความแข็งแรงให้กับควายเพื่อให้มีความพร้อมสูงสุดในการแข่งขัน และจะจัดแข่งที่สนามชนควายที่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนเท่านั้น ในการแข่งขันหากควายตัวใดวิ่งก่อนถือว่าแพ้และนักพนันชนควายมีแบ่งได้ 2 ประเภท คือ นักพนันที่เป็นเจ้าของควายกับนักพนันทั่วไปที่มาจับชมการแข่งขัน มูลค่าการเดิมพันในปัจจุบัน (2561) สูงสุดอยู่ที่ 4,000,000 บาทต่อคู่

คำสำคัญ: การพนัน ประเพณีชนควาย เกาะสมุย

Abstract

This article aims to study the history of buffalo traditions in Koh Samui. Surat Thani That there is a history in the past The owner or rancher has the process of preparing the buffalo to be ready both before and after the competition. In gambling, the buffalo in the current location is determined. Rules for losing - winning How to place bets The study indicated that The buffalo crash was caused by the order of the ruler of Nakhon Si Thammarat, the former Koh Samui ruler who issued an order prohibiting the use of buffalo labor beyond the agricultural season. The preparation of the buffalo will take 90 days, with security and strength to the buffalo in order to have maximum readiness in the competition. And will be held at the buffalo field that is licensed by the registrar only In the competition, if any buffalo runs before it is considered a loser and the bettor bumping into the buffalo has 2 types Is a gambler who owns a buffalo and a general gambler who comes to watch the match The current betting value (2561) is the highest at 4,000,000 baht per match.

keywords : gambling, buffalo fighting, koh samui

บทนำ

แม้ว่าภูมิประเทศของเกาะสมุยจะเป็นภูเขาสูงชันมีพื้นที่ราบเรียบที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกเพียงเล็กน้อย แต่การดำรงชีพด้วยการเกษตร เช่น ทำนาและสวนมะพร้าวก็เป็นอาชีพหลักของชาวเกาะสมุยมาแต่โบราณ ทักษะภาพของทุ่งนาเขียวขจีที่ตัดสลับกับสวนมะพร้าวสูงลิ่วเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติและผู้คน ในอดีตการทำนาเป็นอาชีพที่พบได้ทั่วไปในเกาะสมุย จากการศึกษาพบว่า เกาะสมุยมีพื้นที่ทำนาขนาดใหญ่มีอยู่ 3 แห่งด้วยกัน

1. หุ่นใหญ่ หรือหุ่นหน้าเมือง ตั้งอยู่ที่ ตำบลหน้าเมืองคาบเกี่ยวกับตำบลมะเร็ด
2. พระกระจุต ตั้งอยู่ที่ ตำบลลิปะน้อยคาบเกี่ยวกับตำบลลิ้งงาม
3. หุ่นบ้านเหยา ตั้งอยู่ที่ ตำบลแม่น้ำ

สำหรับหุ่นนาฬิกาเล็กก็กระจัดกระจายกันไปตามพื้นที่ต่าง ๆ ตามแต่ภูมิประเทศจะอำนวย เมื่อการทำนาเป็นอาชีพหลักที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีพในพื้นที่โคกเตี้ยกลางทะเลกว้าง ประสิทธิภาพของการเพาะปลูกจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะคุณภาพและปริมาณของผลผลิตในแต่ละครั้งอาจส่งผลต่อชีวิตอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ จึงมีการนำควายปลักซึ่งในประเทศไทยพบว่ามีควายปลักมี 2 สี คือ ควายสีดำ และควายสีขาว ซึ่งมักเรียกกันว่า ควายเผือก มาเป็นเครื่องมือเพื่อช่วยในกระบวนการผลิตพืชผลทางการเกษตร ส่งผลให้ควายกลายเป็นสัตว์ที่มีบทบาทอย่างยิ่งต่อวิถีชีวิตของชาวเกาะสมุยและส่งผลต่อวัฒนธรรมของชาวเกาะสมุยในเวลาต่อมา

ประเพณีชนควาย เป็นวัฒนธรรมเฉพาะถิ่นที่ปรากฏให้เห็นได้บนพื้นที่อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประเพณีนี้มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานนับตั้งแต่สมัยที่อำเภอเกาะสมุยยังคงอยู่ภายใต้การปกครองของเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ หลักฐานที่แสดงถึงประวัติศาสตร์อันยาวนานของประเพณีชนควายปรากฏในหนังสือชีววิวัฒน์ ประพันธ์เมื่อปี พ.ศ.2427 โดยสมเด็จพระเจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช ทรงแต่งหนังสือเป็นรายงานการเสด็จตรวจราชการหัวเมืองปักษ์ใต้ ทูลเกล้า ฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ความว่า

" ในเกาะนั้นมีกระบือเลี้ยงบ้าง เปร็ดบ้าง เป็นอันมาก แต่กระบือที่ราษฎรใช้สอยนั้น น้อย เพราะหาไม่มีการจะทำเป็นต้นว่า จะได้ใช้กระบือเทียมเกวียนบรรทุก มะพร้าวลงท่า ผู้ว่าราชการ ข้อมห้ามไม่ให้ทำเกวียนต้องใช้คนแบกหามมะพร้าวทั้งนั้น กระบืออยู่อย่างเปล่าจากการ ราษฎรต้องปล่อยเลี้ยงเป็นเปร็ด อยู่เป็นอันมาก ราคากระบือเลี้ยง 4-5 บาท กระบือเปร็ดราคาตัวหนึ่ง 1 บาทจนถึง 2 สลึง กระบือเหล่านี้ ผู้ว่าราชการ ห้ามไม่ให้ผู้หนึ่งผู้ใดทำอันตราย ถ้าผู้ใดลอบทำอันตราย ก็ปรับไหมแรง และห้ามไม่ให้ซื้อขายออกจากเกาะ กระบือจึงมีราคาถูกยิ่งนักในหนึ่งได้ข่าวว่า พระยาภาณุจนถึงแต่งเรือมาซื้อบรรทุกไปคราวหนึ่งเป็นอันมาก ครั้นกระบือนั้นไปอยู่ฝั่งก็เป็นอันตรายไปต่างๆ ไม่เจริญเหมือนอยู่ในเกาะนี้ ส่วนกระบือนั้นก็เลี้ยงง่ายที่เกาะสมุยเองอันตรายสิ่งใดก็ไม่มี ขายออกไม่ได้ ฆ่าไม่ได้และไม่มีการจะใช้ ราคาจึงถูกที่สุดดังนี้"

จากข้อความที่ปรากฏบ่งบอกถึงวิถีชีวิตของชาวเกาะสมุยในสมัยนั้นที่มีความผูกพันกับธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง ทั้งการหาเลี้ยงชีพด้วยการเพาะปลูกเพื่อผลิตพืชผลทางการเกษตรเพื่อส่งขายยังต่างถิ่น การเลี้ยงสัตว์ใหญ่เพื่อใช้แรงงาน เช่น ควาย แม้ว่าปัจจุบันยังมีอาจสรุปได้ว่าควายที่อาศัยอยู่บนเกาะสมุยนั้นมีความเป็นมาอย่างไร แต่จากข้อความข้างต้นก็บ่งบอกถึงสาเหตุและจุดเริ่มต้นของประเพณีชนควายบนเกาะสมุยที่สืบทอดมาอย่างยาวนานจนถึงปัจจุบัน คือ คำสั่งจากเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชที่สั่งห้ามมิให้ชาวเกาะสมุยทำร้ายหรือใช้แรงงานควายในกิจกรรมใด ๆ ภายหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว ทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงควายจำเป็นต้องปล่อยควายให้เป็นอิสระตามท้องทุ่งเพื่อลดภาระในการเลี้ยงดู กระทั่งถึงฤดูกาลเกษตรรอบใหม่จึงจะไปลากจูงเอาควายของตนเองกลับคืนมา การปล่อยให้ควายเลี้ยงในสังกัดของตนเองรวมฝูงหากินโดยเสรีตามธรรมชาตินั้นเรียกว่า "เปร็ด" เมื่อควายเปร็ดทั้งหลายไม่ถูกบังคับใช้แรงงานและมีอิสระในการใช้ชีวิตส่งผลให้พละกำลังที่เคยถดถอยกลับฟื้นฟู ส่งผลต่อความคึกคักของตามประสาสัตว์ เกิดความต้องการแสดงแสนยานุภาพอันนำไปสู่การประลองกำลังเพื่อหาผู้ชนะ และการต่อสู้กันถูกจับตาโดยมนุษย์ผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เสมอ เมื่อชาวเกาะสมุยเห็นดังนั้นจึงนำควายมาชนกันเพื่อสร้างความสำราญในกลุ่มของตนและเพื่อตัดกำลังควายให้ลดลงเพื่อให้สามารถควบคุมได้ง่ายขึ้นก่อนนำควายเหล่านั้นเข้าสู่ช่วงฤดูกาลเกษตรอีกครั้ง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาขั้นตอนการเตรียมควายทั้งก่อนและหลังการแข่งขันชนควาย รวมถึงศึกษารูปแบบการพนันชนควายในประเด็นต่าง ๆ เช่น สถานที่ในการจัดแข่งขัน ประเภทของนักพนัน ขั้นตอนการวางเดิมพันระหว่างนักพนันและกติกาในการตัดสิน

ผลการศึกษา

การชนควาย เป็นการนำเอาควายที่มีขนาดและรูปร่างใกล้เคียงกันโดยไม่ต้องชั่งน้ำหนักและไม่กำหนดสายพันธุ์ในการแข่งขันที่แน่นอน การชนควายแต่ละครั้งจะเริ่มจากนายหน้าของแต่ละบ่อนหรือเจ้าของบ่อนติดต่อเจ้าของควายชนที่มีความสามารถแข็งแรงและมีความพร้อมที่จะเข้าสู่การแข่งขัน เพื่อความเสมอภาคในการแข่งขันจะมีการนำควายทั้ง 2 ตัวที่หาพบแล้วมาเปรียบเทียบขนาดกันว่ามีรูปร่างหรือขนาดใกล้เคียงกันหรือไม่ หากเจ้าของควายทั้ง 2 คนพึงพอใจและตอบรับการแข่งขัน จะมีการนำควายตัวนั้นไปเก็บตัวเพื่อสร้างความแข็งแรงทางร่างกายบริเวณบ่อนชนควาย เพื่อให้เกิดความคุ้นชินกับสนามแข่งขันไม่ตื่นตระหนกเมื่อเจอกับคู่ต่อสู้ในวันแข่งจริง การเก็บตัวฝึกซ้อมควายใช้เวลาประมาณ 70 – 90 วัน ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเตรียมควายเพื่อเข้าแข่งขันในแต่ละครั้งใช้เวลานานกว่า 90 วัน คือ อัตราเงินเดิมพันที่เพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นการพนันชนควายในแต่ละครั้งจึงต้องมีการเตรียมควายพร้อมให้กับควายอย่างรัดกุม การเตรียมควายก่อนเข้าแข่งขันชนควายนั้นมีขั้นตอนและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและการรักษาความปลอดภัยให้กับควายมากมาย สามารถจำแนกการเตรียมควายเป็น 2 ระยะ คือ 1) ก่อนแข่งขัน และ 2) หลังการแข่งขันซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ก่อนการแข่งขัน

การศึกษาเรื่องการพนันชนควาย : เกาะสมุย ผู้เขียนลงพื้นที่อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพนันชนควาย ผู้เขียนลงพื้นที่ตำบลลิ้งงาม อำเภอเกาะสมุยเพื่อพบกับผู้รับจ้างเลี้ยงควาย คือ นายธีรศักดิ์ มีศรี หรือพี่หนู ผู้มีประสบการณ์ในการเลี้ยงควายชนเพื่อการแข่งขันมานานกว่า 10 ปีได้ให้ข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับการเตรียมควายเพื่อให้ความสมบูรณ์สูงสุด ว่า

การเตรียมร่างกายของควายให้มีความแข็งแรง ปราศจากอาการบาดเจ็บรบกวน มีความคึกคะนองมีการออกกำลังกายตลอด 24 ชั่วโมงเพื่อคุมครองควายให้มีความปลอดภัยสูงสุด เพื่อให้มีความพร้อมสำหรับการต่อสู้ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ผู้เลี้ยงควายชนต้องคำนึงถึง ผู้เลี้ยงต้องวางมาตรการคุมครองให้ควายชนปลอดภัยจากการโดนวางยาพิษหรือลอบทำร้ายในลักษณะต่าง ๆ อย่างรอบคอบ อีกทั้งผู้เลี้ยงยังต้องปรับตารางการใช้ชีวิตของตนเองและทีมงานให้สอดคล้องกับธรรมชาติของควายสำหรับมาตรการในการรักษาความปลอดภัยให้กับควายชนนั้น จะเริ่มขึ้นเมื่อเจ้าของควายรับข้อเสนอและตกลงเงื่อนไขเกี่ยวกับการแข่งขันชนควายเป็นที่เรียบร้อย ทีมงานผู้เลี้ยงควายจะเดินทางไปยังบ่อนชนควายที่กำหนดไว้เพื่อสำรวจดูสภาพแวดล้อมโดยรอบของบ่อนชนควายนั้นว่ามีพื้นที่ใดที่เหมาะสมกับการสร้างเพิงพักสำหรับควายชนและผู้เลี้ยง ตลอดจนแผ้วถางพื้นที่โดยรอบเพื่อกำจัดความเสี่ยงจากผู้ไม่หวังดีที่อาจลอบเข้ามาทำอันตรายต่อควายของตน พี่หนูกล่าวถึงการเตรียมควายก่อนเข้าสู่การแข่งขันว่า

“แม้ว่าควายจะมีสัญชาตญาณของการต่อสู้ตามประสาสัตว์ แต่การส่งควายที่ไม่เคยผ่านการเตรียมความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจลงสู่สนามก็ไม่ต่างอะไรกับการส่งมือสมัครเล่นลงสนามต่อสู้กับนักมวยเจนเวทีโอกาสแพ้จะสูงมาก ดังนั้นจึงต้องมีการเก็บตัวควายเหมือนอย่างกับนักกีฬาทีมชาติทีเดียว”

การเตรียมร่างกายของควายให้พร้อมต่อการแข่งขันทำได้โดยการนำควายออกเดินเพื่อเสริมสร้างพลังกำลังควบคู่กับการจัดอาหารเสริมที่มีคุณค่าให้กับควาย ดังที่ผู้เขียนกล่าวไว้ข้างต้นว่าเมื่อมีการนำควายมาเก็บตัวเพื่อเข้าแข่งขัน ทีมงานผู้เลี้ยงจะต้องปรับรูปแบบการใช้ชีวิตของตนเองให้สอดคล้องกับธรรมชาติของควายซึ่งเป็นสัตว์ที่มีความตื่นตัวในเวลาพลบค่ำถึงรุ่งสาง ดังนั้นการพาควายเดินออกกำลังกายจึงเป็นกิจกรรมในยามเย็นถึงรุ่งขึ้นของอีกวันหนึ่ง การนำควายออกกำลังกายจะเริ่มตั้งแต่เวลา 17.00 น. ผู้เลี้ยงจะต้องกำหนดเส้นทางการเดินออกกำลังให้เหมาะสมกับควายแต่ละตัว อีกทั้งต้องระมัดระวังมิให้คนแปลกหน้า ผู้เลี้ยงคนอื่น ๆ หรือควายตัวอื่นเข้ามาใกล้เกินไปเนื่องจากอาจก่อให้เกิดความตึงเครียดขึ้นอันนำไปสู่การลอบทำร้ายหรือเข้าปะทะกันได้ จากการสังเกตของผู้เขียนพบว่า หากมีการนำควายเดินออกกำลังกายในเวลาเดียวกัน ผู้เลี้ยงแต่ละคนจะนำควายออกเดินในระยะห่างไม่น้อยกว่า 30 เมตร เพื่อลดความเสี่ยงที่ควายทั้ง 2 ตัวจะเข้าหาหันกันก่อนเวลาอันสมควร

การนำควายเดินออกกําลังกายนั้นนอกจากจะมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกําลังให้กับควายและยังเป็นการเสริมสร้างกําลังใจของควายให้อีกหนึ่งด้วยการใช้เทคนิคต่าง ๆ ด้วย เช่น หากควายที่เข้ามาเก็บตัวยังไม่ถ่ายปัสสาวะหรืออุจจาระบริเวณคอกเลี้ยงหรือเส้นทางเดิน ผู้เลี้ยงจะรู้ได้ทันทีว่าเนื่องจากควายตัวดังกล่าวยังคงมีความหวาดระแวงต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปจากถิ่นเดิมที่เคยอาศัย ผู้เลี้ยงจะสร้างเส้นทางเดินออกกําลังกายให้อยู่ห่างจากสิ่งยั่วยวนชนควายก่อนเพื่อให้เกิดความผ่อนคลายจากนั้นจะค่อย ๆ เปลี่ยนเส้นทางเดินให้กระชับมากขึ้นกระทั่งควายขับถ่ายได้เป็นปกติจึงนำควายนั้นเดินรอบสนามชนควายเพื่อให้ขับถ่ายแสดงอาณาเขตพร้อมทั้งซึมซับกลิ่นสาบของควายตัวอื่นเพื่อมิให้เกิดความตื่นตระหนกหรือหวาดกลัวควายตัวอื่น ๆ เมื่อเข้าปะทะกันในสนาม อีกกลยุทธ์หนึ่งที่ผู้เลี้ยงนิยมใช้ในช่วงใกล้ถึงวันแข่งขันเพื่อให้ควายเกิดความคึกคะนองสูงสุด คือ การนำเอาควายสาวในวัยเจริญพันธุ์มาเดินนำหน้าควายชนและล่อให้ควายเกิดอารมณ์ทางเพศ แต่ผู้เลี้ยงจะไม่ปล่อยให้ควายนั้นได้ผสมพันธุ์กันเนื่องจากต้องการให้ควายชนมีพลังงานเต็มเปี่ยมและเกิดความคึกคะนองพร้อมสำหรับการต่อสู้เท่านั้น และในกรณีที่ควายชนตัวใดที่มีความดุร้ายเป็นพิเศษ การเดินนำควายเดินออกกําลังกายเพียงลำพังคนเดียวเป็นสิ่งที่ไม่สมควรทำอย่างยิ่ง เนื่องจากควายอาจแว้งกลับมาขวิดผู้เลี้ยงกระทั่งเสียชีวิตหรือวิ่งเตลิดหนีไป การนำควายดุร้ายออกเดินจึงต้องมีผู้จูง 2 คน คนหนึ่งนำหน้าและอีกคนหนึ่งเดินตามหลังเพื่อรั้งควายไม่ให้พุ่งไปข้างหน้าหรือข้างหลังได้ถนัดนัก

ภาพที่ 1 : การจูงควายดุร้าย

อาหารของควายชนที่มากับตัวนอบสนามชนควายเป็นหญ้าที่พบได้ทั่วไปบนเกาะสมุย เช่น ใบไม้ หญ้าขน และหญ้าคา ซึ่งหญ้าคาจะไม่เป็นที่นิยมของควายมากนักเนื่องจากความคมระคายเคืองของใบหญ้าที่มีมากเกินไปแต่การนำหญ้ามาเป็นอาหารให้กับควายนั้นผู้เลี้ยงจะต้องระมัดระวังอย่างยิ่ง เนื่องจากในบางครั้งหญ้าที่ไปตัดมีการฉีดพ่นสารเคมีทางการเกษตรทั้งไว้หรืออาจมีผู้ไม่หวังดีลอบวางยาพิษสำหรับควายไว้ ผู้เลี้ยงส่วนใหญ่จึงส่งทีมงานของตนเองไปตัดหญ้ามาเลี้ยงควายด้วยตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าว หรือหากรับซื้อหญ้าจากคนรับจ้างตัดหญ้าเลี้ยงควายก็จะต้องเป็นคนที่มีความรู้ในการทำงานดีและสามารถเชื่อถือได้ นอกจากหญ้าสดแล้วผู้เลี้ยงจะนำอาหารเสริมที่หาได้ตามร้านขายยาทั่วไปมาบำรุงกําลังและสุขภาพของควาย เช่น วิตามินรวมยี่ห้อต่าง ๆ มาสลับกับข้าวสาลี ไข่สด เป็นต้น

เมื่อมูลค่าในการพนันชนควายมีจำนวนมหาศาล การรักษาความปลอดภัยให้กับความจึงไม่ใช่แค่การสร้างคอกป้องกันควายเดินเพ่นพ่านหลุดหายไป แต่ต้องมีการวางมาตรการอย่างเข้มข้น คือ เมื่อกำหนดพื้นที่สร้างคอกสำหรับเก็บตัวควายบริเวณสนามชนควายได้แล้ว ทีมงานเลี้ยงควายจะชิงแสรบคอกและเพิงพักทั้งด้านข้างและด้านบนเพื่อป้องกันการโยนสิ่งของเข้ามาเพื่อมุ่งหวังทำร้ายควาย จะมีการกำหนดผู้เฝ้าดูควายตลอด 24 ชั่วโมงคอยผลัดเปลี่ยนกันทั้งกลางวันและกลางคืน หากทีมงานเลี้ยงควายคนใดเดินทางไปทำธุระที่ต้องคลาดสายตาจากควายจะต้องมีผู้มารับช่วงแทนเสียก่อน ดังนั้นทีมงานเลี้ยงควายจึงมี 5 คนเป็นอย่างน้อย สำหรับควายคอกใดที่มีชื่อเสียงและมีมูลค่าการพนันสูงจะมีการเพิ่มมาตรการรักษาความปลอดภัยเพิ่มขึ้น เช่น การติดตั้งกล้องวงจรปิด การเลี้ยงสุนัขสายพันธุ์เพื่อเฝ้าระวัง เช่น สุนัขพันธุ์ร็อตไวเลอร์ (Rottweiler) หรือ สุนัขพันธุ์พิทบูล (Pitbull) เป็นต้น

หลังการแข่งขัน

เมื่อสิ้นสุดการแข่งขัน ควายชนจะถูกจูงกลับคอกเพื่อเคลื่อนย้ายกลับไปยังบ้านพักของเจ้าของควายให้เร็วที่สุด เพื่อรักษาอาการบาดเจ็บที่เกิดจากการต่อสู้ แต่ในกรณีที่ควายชนวิ่งเตลิดพัวพันสนามชนควายออกไปทีมงานผู้เลี้ยงควายจะต้องวิ่ง

ตามไปจนถึงกลับมาให้เร็วที่สุดเนื่องจากอาจเกิดอันตรายจากการถูกรถชนหรือเตลิดลงทะเลจนจมน้ำตายไปดังที่เคยเกิดขึ้นมาในอดีต ทีมงานผู้เลี้ยงควายจะรักษาอาการบาดเจ็บของควายด้วยการให้กินยาแก้ปวดและทายาฆ่าเชื้อและสมานแผลตามจุดต่างๆ ของควาย หากควายได้รับบาดเจ็บอย่างรุนแรงจนไม่อาจกลับมาใช้ชีวิตปกติได้ เจ้าของควายในปัจจุบันอาจตัดสินใจขายควายให้กับโรงฆ่าสัตว์ แต่หากเป็นในสมัยอดีตที่ควายมีบทบาทอย่างยิ่งต่อการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตร เจ้าของควายจะเลี้ยงควายไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะล้มไปเอง แต่ในกรณีที่สภาพร่างกายยังสมบูรณ์ดี เจ้าของควายอาจทดสอบพลังใจของควายชนว่ายังสามารถนำไปแข่งขันได้อีกหรือไม่ด้วยการนำควายตัวอื่นมาล่อเพื่อดูปฏิกิริยาของควายชน หากควายชนที่เคยแพ้มาแล้ววิ่งหนีปรือไม่ยอมเข้าชนแสดงว่าควายตัวนั้นหมดพลังใจที่จะต่อสู้แล้ว เจ้าของควายอาจเปลี่ยนบทบาทของควายตัวนั้นไปเป็นควายล่อ เลี้ยงไว้หรืออาจขายต่อให้โรงฆ่าสัตว์ก็ได้

การพนันชนควาย

การพนันในประเพณีชนควายเริ่มตั้งแต่เมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด เพื่อศึกษาเรื่องการพนันชนควายอย่างถ่องแท้ ผู้เขียนจึงขอสัมภาษณ์คุณศุภินทร วัชรสิงห์ เจ้าของสนามชนควายเขาร่อน ตำบลแม่น้ำซอย 1 อำเภอกะสมุยให้ข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับการจัดการบ่อนและการพนันชนควายซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นส่วนตัวต่าง ๆ ดังนี้

สถานที่ในการแข่งขัน

การแข่งขันชนควายต้องจัดในพื้นที่ที่มีการขออนุญาตและได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนโดยถูกต้อง สถานที่จัดการชนควายในปัจจุบันมีความแตกต่างจากอดีตเป็นอย่างมาก ในอดีตการชนควายจะจัดในพื้นที่โล่งเรียบบริเวณสวนมะพร้าวเพื่อให้ควายทั้ง 2 ตัวมีพื้นที่มากพอสำหรับการต่อสู้ สำหรับผู้เข้าชมการแข่งขันทั้งที่เป็นเจ้าของควายและนักพนันจะยืนล้อมรอบควายคู่ชนเพื่อคอยเฝ้าดูอย่างใกล้ชิด คนที่ไม่กล้าพอจะหลบหลังต้นมะพร้าวหรือบนจอมปลวกเพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้เมื่อควายเตลิดมาทางตน แต่ปัจจุบันมีการกั้นคอกสนามชนควายเพื่อป้องกันไม่ให้ควายหลุดออกมาทำอันตรายต่อผู้ชมได้ แต่ในบางครั้งก็หักพังเนื่องจากมีอาเจียนต่อแรงกระแทกของควายที่พุ่งหนีอย่างสุดกำลัง นอกจากนี้จะมีการกั้นรั้วไว้รอบสนามชนควายเพื่อไม่ให้ผู้ที่ไม่มีบัตรเข้าชมการแข่งขันลักลอบเข้าพื้นที่ สำหรับบัตรเข้าชมการแข่งขันชนควายในแต่ละครั้งแม้จะกำหนดว่าเด็ก 300 บาท ผู้ใหญ่ 500 บาท แต่มักจะเก็บ 500 บาทโดยไม่จำแนกเด็กหรือผู้ใหญ่ การกั้นรั้วและการเก็บค่าเข้าชมการแข่งขันเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้มูลค่าการพนันชนควายของนักพนันเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากเจ้าของบ่อนควายชนที่ไปบาททามควายชนจำเป็นต้องจ่ายค่าตัวควายเพื่อให้เข้าแข่งขันในบ่อนของตนเอง ทำให้ต้องกั้นรั้วเพื่อคั่นทุนค่าจ้างควายชนให้กับตนเอง ส่งผลโดยตรงต่อนักพนันรายย่อยที่จะวางเดิมพันโดยมีฐานคิด ว่า ลงเดิมพันทั้งที่อย่างน้อยต้องได้ค่าตัวคืน เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วมูลค่าขั้นต่ำในกลุ่มนักพนันรายย่อยจึงอยู่ที่ 500 บาท

ภาพที่ 2 : สนามชนควายและผู้เข้าชมการแข่งขัน

ขั้นตอนการวางเดิมพัน

การวางเดิมพันของนักพนันสามารถจำแนกประเภทของนักพนันได้ 2 ประเภท คือ 1) นักพนันที่เป็นเจ้าของควายชน 2) นักพนันทั่วไปที่เข้าชมการแข่งขัน

การพนันระหว่างเจ้าของควายชน

ผู้เขียนพบว่าการพนันระหว่างเจ้าของควายชนนี้จะมีฐานคิดเรื่องค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลา 90 วันที่ต้องเตรียมควายให้มีความพร้อมเป็นตัวตั้ง ค่าใช้จ่ายเหล่านั้น เช่น ค่าจ้างทีมงานเลี้ยงควายและรักษาความปลอดภัยตลอด 24 ชั่วโมง ค่าสิ่งปลูกสร้างและสาธารณูปโภคต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะมีมูลค่าประมาณ 75,000 – 150,000 บาทต่อการเตรียมควายเพื่อเข้าแข่งขันในแต่ละครั้ง ดังนั้นการวางเดิมพันระหว่างเจ้าของควายชนทั้ง 2 คนจึงไม่น้อยกว่า 300,000 บาท จากการสัมภาษณ์พบว่าในปัจจุบัน (2561) อัตราการเดิมพันควายชนต่อคู่สูงสุดอยู่ที่ 3,000,000 บาท

การพนันระหว่างนักพนันรายย่อย

เป็นการพนันระหว่างนักพนันที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดเตรียมควาย นักพนันเหล่านี้อยู่ในฐานะผู้ชมการแข่งขันชนควายซึ่งมีทั้งชาประจำและชาจร การพนันของนักพนันรายย่อยจะเริ่มขึ้นก่อนการแข่งขันประมาณ 30 นาที จากการสังเกตของผู้เขียนพบว่า นักพนันเหล่านี้จะยืนอยู่รวมกันเป็นกลุ่มตามจุดต่าง ๆ รอบสังเวียนการแข่งขัน โดยจุดที่รวมกลุ่มกันนั้นจะเป็นจุดที่สามารถมองเห็นทัศนียภาพได้โดยไม่มีสิ่งใดบดบังเพื่อสังเกตต่อกับกิริยาที่เกิดขึ้นกับควายทั้ง 2 ตัวว่ามีอาการผิดปกติอันอาจส่งผลต่อการแข่งขันหรือไม่ หลังจากรู้อัตราต่อรองของควายชนในคู่นั้นแล้วนักพนันเหล่านี้จะรวมเงินกันเป็นก้อนใหญ่ แล้วนำไปประกบกับผู้วางเดิมพันที่วางเดิมพันกับควายฝั่งตรงกันข้าม เงินเดิมพันนั้นจะถืออยู่ในมือของนักพนันที่ถือควายตัวที่มีอัตราเดิมพันเป็นต่อเนื่องจากหากควายตัวที่อัตราเดิมพันเป็นต่อชนะตามการคาดคะเนนักพนันที่ชนะจะสามารถเดินทางออกจากสนามแข่งขันได้เลย แต่หากผลปรากฏว่าควายที่มีอัตราเดิมพันเป็นรองพลิกชนะนักพนันที่ชนะผลการแข่งขันจะเป็นผู้ได้เงินเดิมพันดังกล่าวไปแทน ซึ่งการหลีกเลี่ยงการคืนเงินเดิมพันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยาก เนื่องจากทางเข้าออกสนามชนควายในวันแข่งขันจริงมีเพียงทางเดียวเท่านั้น จากการศึกษาพบว่ามูลค่าของเงินเดิมพันที่สูงที่สุด (2561) อยู่ที่ 4,000,000 บาทต่อคู่

กติกาการตัดสิน

ในวันแข่งขันผู้ที่มีสิทธิได้เข้าไปอยู่ภายในรั้วไม้ไผ่กันสังเวียนต่อสู้ของควายจะมีเพียง เจ้าของควายชน ทีมงานผู้เลี้ยงและเจ้าของสนามชนควายเท่านั้น เมื่อถึงเวลาที่กำหนดประมาณ 17.00 น. ผ้ามาสีขาวยที่บังตาควายทั้งคู่จะถูกปลดออกพร้อมกับเชือกจูงจุมก เมื่อควายที่กำลังศึกคคะนองถูกปลดจากพันธนาการมันจะพุ่งเข้าปะทะกันอย่างเดือดดาล สำหรับกติกาในการตัดสินแพ้-ชนะควายชนมีดังนี้

1. เมื่อเริ่มการแข่งขัน หากควายตัวใดหันหลังวิ่งหนีก่อนจะถือว่าควายตัวนั้นเป็นฝ่ายแพ้
2. หากเริ่มการแข่งขันแล้วควายทั้ง 2 ตัวไม่เข้าปะทะกันนานเกินกว่า 30 นาที จะถือว่าเสมอ เงินเดิมพันของนักพนันจะถูกส่งคืนกลับไปยังเจ้าของเงินเดิมจำนวน
3. เมื่อรู้ผลแพ้-ชนะแล้ว จะมีการเปิดประตูคอกด้านหนึ่งให้เฉพาะควายตัวที่แพ้วิ่งออกนอกสนามไป เจ้าของควายตัวดังกล่าวก็มีหน้าที่ไปตามควายกลับมาเข้าคอกให้ได้ ส่วนตัวที่ชนะก็จะปล่อยให้เดินอยู่ในคอกอีกสักพักหนึ่งเพื่อลดอาการคคะนอง

อภิปรายผล

แรกทีเดียวนั้นการชนควายเป็นเพียงกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความบันเทิงและเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะโดยอาศัยความคคะนองของควายเป็นเครื่องมือหลัก การพนันในหมู่ผู้ชมในอดีตเป็นเพียงการวางเดิมพันติดปลายนิ้วเพื่อความตื่นเต้นเท่านั้น แต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในพื้นที่อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติที่มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลโดยตรงต่อพื้นที่ทางการเกษตรที่ถูกนายทุนจากต่างถิ่นกว้านซื้อไปเป็นจำนวนมากเพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวพหุชนจากต่างชาติ พื้นที่ทางการเกษตรที่หายไปส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างคนกับควายด้วยเช่นกัน จากวิถีการเกษตรในอดีตที่ส่งผลให้ควายมีความสำคัญและเปรียบได้กับสมาชิกคนสำคัญในครอบครัวถูกลดสถานะเป็นเพียงสัตว์ใหญ่ที่ถูกใช้เพื่อการต่อสู้ในสังเวียนรั้วไม้ไผ่เท่านั้น เมื่อรวมเข้ากับความต้องการของนัก

พนักที่ต้องการให้การแข่งขันชนควายมีเพิ่มมากขึ้น ควายยังถูกนำมาใช้เพื่อการต่อสู้เกิดความขาดแคลนจนต้องนำเข้าควายจากตลาดค้าควายโดยเฉพาะตลาดค้าควายชายแดนไทย-พม่ามาทดแทนเพื่อขึ้นต่อสู้ในสังเวียน เมื่อควายมีมูลค่าจากการซื้อขายที่สูงค่าตัวของควายที่เจ้าของบ่อนต้องจ่ายเพื่อชิงตัวมาชนในสนามของตนเองจึงเพิ่มขึ้น นำไปสู่การปรับอัตราค่าตัวเข้าชมและอัตราการเดิมพันที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง สามารถแสดงความสัมพันธ์ของกระบวนการดังกล่าวได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 : ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลให้มูลค่าเงินเดิมพันสูงขึ้น

จากแผนภาพจะเห็นได้ว่าปัจจัยทั้ง 3 มีความสัมพันธ์กับ คือ เมื่อค่าตัวควายที่นำเข้ามาแข่งขันชนควายเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อการเตรียมควายที่ต้องมีความพิถีพิถันและมีมาตรการที่เข้มข้น จึงส่งผลต่อค่าใช้จ่ายในการเตรียมควายโดยตรง เมื่อถึงเวลาแข่งขันนักพนันจึงต้องวางเงินเดิมพันสูงเพื่อให้ตนเองสามารถถอนทุนค่าดูแลควายตลอด 90 วันที่ผ่านมาด้วย

แม้ว่าการชนควายจะมีการพนันอย่างโจ่งแจ้ง แต่ก็ถือว่าเป็นกิจกรรมที่สามารถจัดขึ้นได้เนื่องจาก การพนันชนควายชนถือเป็นพนันอันระบุไว้ตามบัญชี มีเนื้อหว่า การพนันตามบัญชี มีทั้งสิ้น 28 ชนิด คือ การเล่นเกมต่างๆซึ่งให้สัตว์ต่อสู้หรือแข่งกัน เช่น ชนโค ชนไก่ กัดปลา แข่งม้า ฯลฯ นอกจากนี้ที่กล่าวไว้ในหมายเลข 17 แห่งบัญชี ก. ทำให้การพนันควายชนเป็นการพนันที่

กฎหมายอนุญาตให้เล่นได้โดยจะต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเป็นครั้ง ๆ ไป แม้ว่าในปัจจุบันการชนควายจะกลายเป็นกิจกรรมเพื่อการพนันอย่างเต็มรูปแบบ แต่ก็ยังคงมีเจ้าของควายชนหรือผู้เลี้ยงบางกลุ่มตลอดจนนักวิชาการท้องถิ่นพยายามอนุรักษ์ประเพณีควายชนแบบดั้งเดิมเอาไว้ด้วยการรวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ทั้งจากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าในพื้นที จากสมุดบันทึกหรือคำเล่าขานตำนานเรื่องควายชนของเกาะสมุย แต่ก็มิอาจดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากผู้มีความรู้เกี่ยวกับประเพณีนี้หลงเหลืออยู่ไม่มากอีกทั้งเอกสารเช่นสมุดหรือจารึกโบราณเกิดการสูญหายหรือเลอะเลือนจนยากจะศึกษา แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีความสนใจจะสืบทอดประเพณีชนควายนี้ให้ดำรงอยู่ต่อไป แม้ว่าไม่อาจรักษาเอกลักษณ์ดั้งเดิมของประเพณีชนควายไว้ได้ทั้งหมด แต่ผู้เขียนเชื่อมั่นเป็นอย่างยิ่งว่าประเพณีนี้ไม่มีทางสูญหายไปจากอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานีอย่างแน่นอน เพียงแต่จะเปลี่ยนแปลง มีการลดหรือเพิ่มเติมกิจกรรมอะไรในอนาคต มีเพียงชาวเกาะสมุยเท่านั้นที่จะเป็นผู้กำหนด

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลที่ให้คำปรึกษา ตรวจสอบและชี้แนะแนวทางในการเขียนบทความวิชาการเรื่อง การพนันชนควาย : เกาะสมุย คือ อาจารย์เอี่ยม ศรีแสง อดีตข้าราชการครูผู้มอบหนังสือสมุยที่รักพร้อมให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประเพณีชนควาย คุณธีรศักดิ์ มีศรีและคุณศกรินทร์ วัชรสิงห์ ผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับการพนันและการจัดการบ่อนควายชนอันเป็นฐานข้อมูลสำคัญและยังมีอีกหลายท่านที่มีส่วนสนับสนุนให้บทความวิชาการฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ณ ที่นี้ผู้เขียนมิอาจ

กล่าวนามผู้สนับสนุนและส่งเสริมได้ครบถ้วน แต่ผู้เขียนตระหนักถึงความกรุณาและปรารถนาดีจากทุกท่าน จึงขอกราบ
ขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

กวี รัชสิรารักษ์. (2546). **สมุยที่รัก**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธารบัวแก้ว

ศูนย์สารสนเทศทางกระบวนานาชาติ. **การจำแนกควาย**. [ออนไลน์]. จากสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. เว็บไซต์ :

http://ibic.lib.ku.ac.th/ibicth/index.php?option=com_content&view=article&id=48:classification&catid=37:2009-06-25-03-23-58&Itemid=62. (สืบค้นข้อมูล 8 มีนาคม 2561)

สมเด็จพระเจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช. (2511). (พิมพ์ครั้งที่ 4). **ชีวิวัฒน์**. พระนคร : กรมศิลปากร.

Achariyach. **ไปคุยกับพ่อค้าวัวพม่าข้ามแดนในตลาดแม่สอด...ตลาดล่อรัฐ ข้ามรัฐ ช้อนรัฐขนาดใหญ่ของคนเบี่ยน้อย**.

[ออนไลน์]. จากบล็อกของ achariyach. เว็บไซต์ : <https://blogazine.pub/blogs/achariyach/post/5381>. (สืบค้นข้อมูล 8 มีนาคม 2561)

ธีรศักดิ์ มีศรี, สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2561

ศักรินทร์, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2561

ผลของการจัดรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจเพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาสาขาวิชา
การพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏพินิจสังคมวิทยา

THE RESULT OF USING COOPERATIVE LEARNING FOR IMPROVING SELF-ESTEEM IN THE
STUDENTS MAJORING IN COMMUNITY DEVELOPMENT PROGRAM,
PIBULSONGKRAM RAJABHAT UNIVERSITY

ทัศนีย์ ปัทมสนธิ์*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพินิจสังคมวิทยา พินิจโลก

*corresponding author e-mail: tasneep@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาการพัฒนาชุมชน โดยกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 75 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 37 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 38 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของคูเปอร์สมิธ และแผนการสอนโดยใช้กิจกรรมแบบร่วมมือร่วมใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้สถิติ t-test ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาที่เรียนโดยใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองโดยภาพรวมและโดยรายด้านแตกต่างจากนักศึกษาที่เรียนโดยใช้วิธีการเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทำการวิเคราะห์คะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นรายบุคคล พบว่าก่อนดำเนินการทดลองระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของทั้งสองกลุ่มอยู่ในช่วงคะแนนค่อนข้างน้อยและค่อนข้างมากในระดับที่ใกล้เคียงกันแสดงว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ขณะที่หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีระดับคะแนนเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมากและระดับมากที่สุดถึงร้อยละ 54.05 และ 5.40 ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มควบคุมมีระดับคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองก่อนและหลังเรียนไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การเรียนรู้ การเรียนรู้ร่วมมือร่วมใจ การเห็นคุณค่าในตนเอง

Abstract

The research aimed to study the result of using cooperative learning for developing the students' self-esteem, studying in Community Development Program. 75 students participated as a sample group, which was classified into 2 groups: 37 in an experimental group and 38 in a control group. The research tools were a Coopersmith self-esteem inventory form and the lesson plan conducted with cooperative learning. The statistical data analysis consisted of percentage, means, standard deviation, and T-test. As for the result, it was found that there was significantly statistical difference at 0.05 between the students in cooperative learning classroom and the students in ordinary classroom, in terms of both overall image and individual aspects. According to individual analysis of the students' scores in 2 groups before the experiment, it was found that the range of the students' self-esteem in both groups was in the level of fairly low to fairly high, with similar ranges of levels. After the experiment, the students in the control group had higher scores of self-esteem at high level and very high level; 54.05 and 5.40 respectively; on the other hand, the scores of the students in control group had no difference.

keywords : learning, cooperative learning, self-esteem

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยการเริ่มต้นที่ตัวของเด็กและเยาวชนนั้นถือเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว เพราะเด็กเป็นทรัพยากรมนุษย์ของประเทศที่สำคัญอย่างหนึ่ง การอบรมสั่งสอนที่ถูกต้องเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตต่างๆ เพื่อพัฒนาความสามารถของตนเองในทุกๆ ด้าน ให้เป็นคนที่มีประสิทธิภาพสูงเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว สังคม และประเทศชาติ การส่งเสริมให้เยาวชนมีคุณภาพจึงเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้นถือเป็นที่สำคัญของอาจารย์ผู้สอนที่ต้องมีการจัดองค์ความรู้ และประสบการณ์ให้แก่เด็กซึ่งถือเป็นการสำคัญในอนาคตของชาติ

ความภาคภูมิใจในตนเองหรือการเห็นคุณค่าในตนเองนั้นเป็นความจำเป็นพื้นฐานสำหรับมนุษย์ ช่วยให้มนุษย์มีการพัฒนาหรือดำเนินชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า ซึ่งความรู้สึกรู้สึกความคิดหรือพฤติกรรมต่างๆ ที่บุคคลแสดงออกในชีวิตประจำวันนั้นล้วนขึ้นอยู่กับความภาคภูมิใจในตนเองทั้งสิ้น ผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองจะสามารถกำหนดการสื่อสารของตนเองได้และความภาคภูมิใจในตนเองจะเป็นลักษณะเฉพาะบุคคล เมื่อบุคคลมีความภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้นก็จะมีคุณค่าในตนเองและแผ่ขยายไปสู่ผู้อื่น ความภาคภูมิใจในตนเองหรือการเห็นคุณค่าในตนเองมีความสำคัญยิ่งในการที่บุคคลจะดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข (พรพรรณ มากบุญ, 2555) ทั้งนี้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ก็ได้กล่าวถึงสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญได้แก่ ด้านความสามารถทางด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา และการใช้ทักษะชีวิต ซึ่งแต่ละด้านมีความสอดคล้องกับการเห็นคุณค่าในตนเองทั้งสิ้นอีกด้วย นักการศึกษาต่างก็ได้ให้ความสำคัญกับการเห็นคุณค่าในตนเองโดยกล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาที่ต้องการก่อให้เกิดการเรียนรู้ตามความคาดหวังของสังคม การสร้างประชากรที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข นอกจากจะต้องมีการพัฒนาความรู้และคุณธรรมควบคู่กัน ยังต้องมีการส่งเสริมความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นภายในจิตใจ แสดงออกถึงการเห็นคุณค่าในตนเองเพื่อเติมเต็มความสำเร็จในการพัฒนามากยิ่งขึ้น โดยรูปแบบที่ส่งเสริมให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองได้นั้น ต้องทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสรับรู้และเรียนรู้ความเป็นจริงในโลกว่ามีสิ่งไหน ถูก ผิด ดี เลว ตลอดเวลา ทุกสิ่งสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและแก้ไขได้เสมอ ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพที่จะเรียนรู้แนวทางการแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย ยอมรับในการกระทำของตนเองอย่างกล้าหาญ ภูมิใจในความเป็นตนเองเพื่อวางรากฐานทางบุคลิกภาพ และเป็นการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันในการแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นรากฐานของบุคลิกภาพ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลายประการนักการศึกษาจึงนำเสนอว่าการปลูกฝังให้เด็กเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถกระทำได้หลายวิธี ซึ่ง Coppersmith (1981) กล่าวว่าไว้ว่าบุคคลจะพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้รับประสบการณ์ ดังนี้ การได้รับประสบการณ์ความสำเร็จตามเป้าหมาย การได้รับประสบการณ์ที่แสดงถึงอำนาจ การได้รับประสบการณ์ที่ทำให้รู้สึกว่าคุณค่าหรือได้รับความสำคัญ และการได้มีโอกาสในการแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยมที่สำคัญของตนเองซึ่งจะเป็นสถานการณ์ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง (ชัยวัฒน์ วงศ์อาษา, มปป.)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทดลองการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจเพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการจัดรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจเพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

ดำเนินการวิจัยกับนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน ชั้นปีที่ 1 ที่เรียนวิชาธรรมภิบาลและจริยธรรมนักพัฒนา ในภาคการศึกษา 2/2557 โดยมีรายละเอียดดังนี้ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาได้มาโดยการสุ่มตามแบบแผนการการวิจัยทดลอง

ได้แก่นักศึกษาศาสาวิชาการพัฒนาชุมชน กลุ่ม 1 ชั้นปีที่ 1 เป็นกลุ่มทดลองที่ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ และนักศึกษาศาสาวิชาการพัฒนาชุมชน กลุ่ม 2 ชั้นปีที่ 1 ที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบปกติ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยเก็บข้อมูลระหว่างการสอนในรายวิชาธรรมาภิบาลและจริยธรรมนักพัฒนา ซึ่งทำการสอนในวันอังคาร และวันพฤหัสบดี คาบที่ 1-3 โดยมีขั้นตอนในการทดลองดังนี้

1. ให้นักศึกษาทั้งสองกลุ่มทำแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองซึ่งปรับมาจากแบบสำรวจการเห็นคุณค่าในตนเองของคูเปอร์สมิท
2. ดำเนินกิจกรรมโดยใช้แนวคิดของการร่วมมือร่วมใจกล่าวคือ การทำงานเป็นทีม ความมุ่งมั่นอดทนอดกลั้น ร่วมกัน การจัดการกลุ่ม ทักษะการทำงานร่วมกัน หลักการพื้นฐานร่วม และกิจกรรมในการทำงานกลุ่ม
3. หลังจากจัดกิจกรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นกิจกรรมเสริมจำนวนทั้งหมด 15 สัปดาห์ทำการประเมินเพื่อวัดพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองอีกครั้งโดยใช้แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองชุดเดิมเพื่อทำการเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของคูเปอร์สมิท ฉบับโรงเรียน (Coppersmith Self-Esteem Inventory-School Form) โดยผู้วิจัยใช้แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองที่ผ่านการทดสอบเรียบร้อยแล้วของยุพดี ธรรมชาติ (2546) ซึ่งเป็นแบบวัดที่ประกอบด้วยข้อความทั้งหมด 42 ข้อความและมีลักษณะเป็นประโยคบอกเล่าบรรยายเกี่ยวกับตนเองทั้งด้านบวกและด้านลบ แบ่งออกเป็นระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ต่ำที่สุด น้อย ค่อนข้างน้อย ค่อนข้างมาก มาก และมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้านด้วยกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดของแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเอง	จำนวนข้อ	ข้อความด้านบวก		ข้อความด้านลบ	
		ข้อที่	จำนวนข้อ	ข้อที่	จำนวนข้อ
ด้านตนเองโดยทั่วไป	26	1 4 15 20 28 29	9	3 6 8 9 10 12 14	17
		32 34 35		18 19 22 23 25 26	
				37 40 41 42	
ด้านการศึกษา	8	24 27 31	3	2 13 17 33 39	5
ด้านสังคม	8	5 7 11 21 30	5	16 36 38	3
รวมทุกด้าน	42	รวม	17	รวม	25

1. วิธีการตอบ ผู้ตอบแบบวัดจะต้องตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความรู้สึก / ความคิดเห็นที่มีตั้งแต่ต่ำที่สุด น้อย ค่อนข้างน้อย ค่อนข้างมาก มาก และมากที่สุด ช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของตนมากที่สุด

2. เกณฑ์การให้คะแนน เนื่องจากแบบวัดนี้ประกอบด้วยข้อความที่บรรยายเกี่ยวกับตนเองทั้งด้านบวกและด้านลบ มีคำตอบให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็น ของตนว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยประยุกต์ตามแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท ซึ่งแบ่งเป็น 6 ระดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงเกณฑ์การให้คะแนนระหว่างข้อความด้านบวกกับด้านลบ

ข้อความ	การให้คะแนนระดับความรู้สึก/ความคิดเห็น					
	น้อยที่สุด	น้อย	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างมาก	มาก	มากที่สุด
ข้อความด้านบวก	1	2	3	4	5	6
ข้อความด้านลบ	6	5	4	3	2	1

การจัดระดับคะแนนจะใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยเลขคณิตในการคำนวณดังนี้

$$\begin{aligned} \text{คะแนนช่วงชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= 6 - 1 \text{ คะแนน} = 0.83 \text{ คะแนน} \end{aligned}$$

การแปรผลเพื่อจัดระดับการเห็นคุณค่าในตนเองให้พิจารณาจากเกณฑ์ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เกณฑ์การจัดระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง

คะแนน	ระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง
1.00 – 1.83	ต่ำที่สุด
1.84 – 2.66	ต่ำ
2.67 – 3.50	ค่อนข้างต่ำ
3.51 – 4.33	ค่อนข้างสูง
4.34 – 5.16	สูง
5.17 – 6.00	สูงที่สุด

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของ ยุพดี ธรรมชาติ (2546) มีกระบวนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) หาค่าความตรงตามโครงสร้างของแบบวัดฉบับดัดแปลงกับแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของคูเปอร์สมิธ ฉบับภาษาไทยด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .86 แสดงว่าแบบวัดทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.1

2) หาค่าความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับ ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยง .79

วิธีดำเนินการในกลุ่มทดลอง

- 1) ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยแนะนำตัวและแนะนำวิธีการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจให้นักศึกษาเข้าใจก่อนการทดลอง
- 2) ในการทดลองผู้วิจัยดำเนินการสอนโดยใช้กิจกรรมแบบร่วมมือร่วมใจ จำนวน 15 สัปดาห์ ใช้เวลาครั้งละ 150 นาที ดำเนินการสอนตามขั้นตอนแบบร่วมมือดังนี้
 - 2.1) ขั้นเตรียม ผู้สอนให้นักศึกษานั่งเป็นกลุ่มย่อยๆ ร่วมกับสมาชิกประจำกลุ่ม บางครั้งให้รวมสองกลุ่มย่อยเป็นหนึ่งกลุ่มเพื่อความเหมาะสมในการทำกิจกรรมและทบทวนเรื่องบทบาทหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนในแต่ละสัปดาห์
 - 2.2) ขั้นสอน ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียน แนะนำสาระการเรียนรู้ มอบหมายงาน และอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรม
 - 2.3) ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้สอนให้นักศึกษาเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อยด้วยการอภิปรายหาคำตอบ การเล่นเกม การแสดงบทบาทสมมติ ฯลฯ ภายใต้บรรยากาศที่สนับสนุนให้กำลังใจช่วยเหลือกัน โดยผู้สอนจัดให้มีกิจกรรมหลากหลายเพื่อให้ นักศึกษาได้มีโอกาสดึงเอาศักยภาพของตนเองออกมาใช้อย่างเต็มที่ และป้องกันมิให้นักศึกษาเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน
 - 2.4) ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ ผู้สอนตรวจสอบผลงานนักศึกษาทั้งที่เป็นกลุ่มและรายบุคคลตาม ลักษณะของกิจกรรม หากพบข้อบกพร่องระหว่างทำกิจกรรม จะให้คำแนะนำแก้ไข นอกจากนี้มีการทดสอบเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับ สาระการเรียนรู้
 - 2.5) ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่มผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันสรุปบทเรียนและข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม ส่วนการประเมินผล ทำการประเมินใน 2 ลักษณะ คือ ถ้าเป็นการทำงานกลุ่มล้วนๆ ทุกคนในกลุ่มได้คะแนน เท่ากัน แต่ถ้าเป็นงานกลุ่มที่มีการทำเป็นงานเดี่ยวด้วยหรือเป็นการทดสอบ จะประเมินให้คะแนนทุกคนเป็น 2 ส่วน คือ ครึ่งหนึ่งของคะแนนเฉลี่ยกลุ่มรวมกับครึ่งหนึ่งของคะแนนที่แต่ละคนทำได้
- 3) ในกลุ่มทดลองที่เรียนแบบร่วมมือ มีการกำหนดหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มย่อยเพื่อทำงานกลุ่มร่วมกัน ดังนี้

3.1) ประธานกลุ่ม มีหน้าที่เป็นผู้นำกลุ่ม เป็นผู้จัดดำเนินการให้มีการทำงานเกิดขึ้นในกลุ่ม คอยกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันทำกิจกรรมและแก้ปัญหาเพื่อให้ผลงานบรรลุเป้าหมาย

3.2) เลขานุการกลุ่ม มีหน้าที่ควบคุมการทำงานให้อยู่ในเวลาที่กำหนด และจดบันทึกคำตอบที่ได้จากการทำกิจกรรมภายในกลุ่ม

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ช่วง ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง (Pre-Test)
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง (Post-Test)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ผลเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีเรียนแบบร่วมมือร่วมกับกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีเรียนแบบปกติ โดยวิเคราะห์ทดสอบค่า t (t -test) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป
2. วิเคราะห์ผลเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา ก่อนและหลังการเรียนแต่ละวิธี โดยวิเคราะห์ทดสอบค่า t (t -test) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป
3. ประมวลผลความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นความถี่

การศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาศาสาวิชาการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ มีดังนี้

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบผลการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาระหว่างกลุ่มที่เรียนโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือกับกลุ่มที่เรียนโดยใช้การเรียนแบบปกติ ปรากฏผลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างของการเห็นคุณค่าในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การเห็นคุณค่าในตนเอง	กลุ่มเป้าหมาย	n	$\bar{x}$	S.D.	t
ด้านตนโดยทั่วไป	ทดลอง	37	122.74	10.22	2.135*
	ควบคุม	38	111.75	11.37	
ด้านการศึกษา	ทดลอง	37	39.88	3.41	2.344*
	ควบคุม	38	33.66	3.52	
ด้านสังคม	ทดลอง	37	41.02	2.68	2.872*
	ควบคุม	38	32.53	2.82	
รวมทุกด้าน	ทดลอง	37	203.64	13.77	2.615*
	ควบคุม	38	177.94	16.52	

จากตารางแสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่เรียนโดยใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองโดยภาพรวมแตกต่างจากนักศึกษาที่เรียนโดยใช้วิธีการเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักศึกษาที่เรียนโดยใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักศึกษาที่เรียนโดยใช้วิธีการเรียนแบบปกติในทุกด้าน

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม จำแนกตามระดับการเห็นคุณค่าในตนเองโดยภาพรวมก่อนและหลังการทดลอง

ระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง	กลุ่มทดลอง (n=37)				กลุ่มควบคุม (n=38)			
	ก่อน		หลัง		ก่อน		หลัง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยที่สุด	-	-	-	-	-	-	-	-
น้อย	2	5.40	-	-	3	7.89	-	-
ค่อนข้างน้อย	11	29.73	-	-	13	34.22	11	28.95
ค่อนข้างมาก	21	56.76	15	40.55	19	50.00	22	57.89
มาก	3	8.11	20	54.05	3	7.89	4	10.53
มากที่สุด	-	-	2	5.40	-	-	1	2.63

ตารางที่ 2 เป็นการวิเคราะห์คะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นรายบุคคล สามารถสรุปจำนวนและร้อยละของระดับการเห็นคุณค่าในตนเองได้โดยพบว่าก่อนดำเนินการทดลองระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอยู่ในช่วงคะแนนค่อนข้างน้อยจนกระทั่งระดับค่อนข้างมาก ในระดับที่ใกล้เคียงกัน แสดงว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง ขณะที่ผลหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีระดับคะแนนมาก ถึงร้อยละ 54.05 และมีระดับคะแนนมากที่สุด ร้อยละ 5.40

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง

ความคิดเห็น	จำนวน (37 คน)
ลักษณะของกิจกรรม	
1. นักศึกษาได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรม	21
2. นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	17
3. บรรยากาศการเรียนการสอนผ่อนคลาย ไม่เครียด ไม่กดดัน	15
4. กิจกรรมการเรียนการสอนมีความหลากหลาย	11
5. การเรียนการสอนมีความสนุกสนาน อาจารย์ให้ความเป็นกันเอง	9
6. กระบวนการสอนเน้นให้รู้จักการทำงานเป็นทีม และเน้นทักษะการทำงานร่วมกัน	7
ประโยชน์ที่ได้รับ	
1. สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ดีขึ้น	27
2. มีความรักความสามัคคีกันมากขึ้น	23
3. ช่วยกันทำงานและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน	17
4. ทำให้กล้าแสดงออกมากขึ้น	15
5. รู้สึกว่าไม่โดดเดี่ยวและมีเพื่อน	10
6. มองโลกในแง่ดีมากขึ้น	8
7. รู้ระดับความสามารถของตนเองดีขึ้น	7
8. มีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น	5
9. มีความเชื่อมั่นในตัวเองมากขึ้น	4
10. เข้าใจตัวเองและเพื่อนมากขึ้น	4

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผู้วิจัยได้พบประเด็นที่ควรค่าแก่การอภิปราย ดังนี้ นักศึกษาที่เรียนโดยใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองโดยภาพรวมแตกต่างจากนักศึกษาที่เรียนโดยใช้วิธีการเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบของกิจกรรมที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยร่วมมือร่วมใจกันทำงานในกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด ผู้เรียนจะได้ใช้ความคิดและต้องมีการปฏิบัติด้วย แล้วจึงแสดงความคิดของตนเองแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในกลุ่ม กับเพื่อนต่างกลุ่ม การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจจึงทำให้ผู้เรียนพัฒนากระบวนการคิด ทักษะในการสื่อสาร ทักษะทางสังคม รวมทั้งการจัดการ จากแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่กล่าวมาแล้ว กิจกรรมส่วนใหญ่ภายในห้องเรียนจะดำเนินไปด้วยตัวของผู้เรียนเอง โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้นการเรียนรู้ วางแผนจัดกิจกรรม และจัดหาแหล่งข้อมูลที่จะให้เกิดการเรียนรู้รวมทั้งเป็นผู้ขยายความรู้ ความคิดของผู้เรียนให้สมบูรณ์ ผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญหลายประการมากกว่าเป็นผู้สอนอย่างเดียว จากการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจนี้ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนทุกคนพัฒนาก้าวหน้าขึ้น และสิ่งสำคัญที่ตามมาคือการเห็นคุณค่าในตนเอง ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจต้องเริ่มจากการพัฒนาตนเองก่อนเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ดังนั้นผู้เรียนจึงเกิดการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ คือการพัฒนาสติปัญญา มีทักษะการคิด การสื่อสาร การแก้ปัญหา การพัฒนาทักษะทางสังคม เช่น การร่วมมือ การช่วยเหลือ การปฏิสัมพันธ์ในทางสร้างสรรค์ ความอดทนต่อความแตกต่าง เรียนรู้ในการพึ่งพาผู้อื่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการทำงานเป็นทีม การพัฒนาตนเอง เช่น ควบคุมตนเองในการเรียน เข้าใจตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง มีความมั่นใจ การยอมรับในความเท่าเทียมกัน ยอมรับว่าทุกคนเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะมีความแตกต่างในเรื่องใด สอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎีรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ ของสเปนเซอร์ เคแกน (Spenser Kagan, 1994) ซึ่งการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจสามารถพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองได้จากองค์ประกอบของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเชิงบวก แบ่งปันสิ่งที่ตนมีอยู่แก่กันและกัน ต้องรู้จักแบ่งงานกันทำตามบทบาท ตามความถนัด และความเชี่ยวชาญของตน นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาความรับผิดชอบส่วนบุคคล เมื่อผู้เรียนอยู่ในกลุ่มได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการสร้างความคุ้นเคย การกำหนดบทบาทความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันให้ความร่วมมือกับกลุ่ม ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ยอมรับสนับสนุน คัดค้านด้วยเหตุผล รวมทั้งการควบคุมตนเอง การสร้างแรงจูงใจในตนเองในด้านความคาดหวัง ในความสำเร็จ สิ่งเหล่านี้จะส่งผลตลอดระยะเวลาการทำงานกลุ่ม จนในที่สุดเกิดเป็นค่านิยมของผู้เรียนในด้านความรับผิดชอบส่วนบุคคลขึ้นมา โดยมีผลการศึกษาที่สนับสนุนในแนวคิดนี้อีกหลากหลายดังการศึกษาของยูพิตี ธรรมชาติ (2546) ที่ศึกษาพบว่า นักศึกษาที่เรียนโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือ โดยภาพรวมเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างจากนักศึกษาที่เรียนโดยใช้การเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีเรียนแบบร่วมมือเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่ากลุ่มที่เรียนแบบปกติ นอกจากนี้ นักศึกษาที่เรียนโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือและนักศึกษาที่เรียนโดยการเรียนแบบปกติเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกันระหว่างก่อนและหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 โดยหลังการทดลองกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีเรียนแบบร่วมมือและกลุ่มที่เรียนโดยการเรียนแบบปกติมีคะแนนเฉลี่ยของการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2544) ที่พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กในโรงเรียนสามารถพัฒนาได้โดยการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียน ความเชื่อและความคาดหวังในตัวนักเรียนของครู และการใช้เทคนิคที่เสริมสร้างความรู้สึกรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง เช่น การมีตัวแบบ การช่วยพัฒนาวิธีการจัดการ การรักษาความรู้สึกนับถือตนเองของเด็ก หลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงกะทันหัน ตระหนักถึงความแตกต่าง การยอมรับความรู้สึกสนับสนุนการแสดงออก ซึ่งทั้งหมดสามารถทำได้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือร่วมใจ

หากอภิปรายเป็นรายด้านของการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือร่วมใจที่มีการจัดการเรียนการสอนโดยการแบ่งนักศึกษาเป็นกลุ่ม ทำให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะด้านการทำงานเป็นทีม การจัดการกลุ่ม ทักษะการทำงานร่วมกัน กิจกรรมในการทำงานกลุ่ม ภายใต้หลักการพื้นฐานร่วม ความมุ่งมั่นและอุดมการณ์ร่วมกัน กล่าวคือได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาทำงานเป็นทีม แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ทำให้นักศึกษามีความสนิทสนมกันมากขึ้น กล้าเปิดเผยตัวตนที่แท้จริง กล้าแสดงออกมากยิ่งขึ้น ทั้งยังช่วยเหลือให้คำแนะนำภายในกลุ่ม นอกจากนี้นักศึกษาได้มีโอกาสพึ่งพากันในทางบวกมากขึ้น กล่าวคือนักศึกษานับสนับสนุนช่วยเหลือกันอย่างต่อเนื่องเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม ทำให้นักศึกษาที่มีความสามารถต่ำกว่าหรือเห็นคุณค่าในตนเองต่ำกว่ามีโอกาสได้เรียนรู้วิธีเรียนหรือการทำกิจกรรมจากนักศึกษาที่มีความสามารถสูงกว่าหรือเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่า ขณะเดียวกันนักศึกษาที่มีความสามารถสูงกว่าได้มีโอกาสช่วยเหลือนักศึกษาที่มีความสามารถต่ำกว่า ดังนั้นจึงทำให้นักศึกษาทั้งสองกลุ่มได้พัฒนาตนเอง

และเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพรรณ พรสีมา (2540), Johnson & Johnson (2002) และ Taylor & Ross (1989) ที่พบว่านักเรียนที่เรียนเก่งได้ช่วยอธิบายเพื่อนที่เรียนระดับปานกลางและอ่อนนั้น ความคิดของเขาจะกระจ่างมากขึ้นและมีความจำที่ดีขึ้น และการช่วยเหลือกันแบบร่วมมือร่วมใจยังเกิดทักษะกระบวนการคิดเพื่อแก้ปัญหาให้ตนเองและเพื่อนเพิ่มมากขึ้นตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในตนเองด้วย นอกจากนี้จากการวิจัยของ Johnson & Johnson (1989), Jacqueline (2000) อ้างใน มาลีวัล เลิศสาครศิริ, 2556), Carroll (1991 cited in Metheny, 1997) ยังพบว่านักเรียนที่ศึกษาที่เรียนแบบร่วมมือร่วมใจภายใต้กระบวนการกลุ่มได้มีโอกาสพัฒนาตนเองในการทำงานเป็นทีม ได้มีการวางแผนร่วมกัน มีการระดมความคิดเห็น เรียนรู้วิธีที่จะจัดการกับปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ ทำให้บุคคลมีทักษะทางสังคม เห็นคุณค่าในตนเอง และมีสุขภาพจิตที่ดี กลายเป็นตัวกระตุ้นให้นักศึกษาสนใจที่จะเรียนรู้มากขึ้น มีความสนุกสนานในการเรียน ส่งผลให้มีพัฒนาการทางด้านวิชาการ สังคมและ การเห็นคุณค่าในตนเอง

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาที่เรียนโดยใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองโดยภาพรวมและโดยรายด้านแตกต่างจากนักศึกษาที่เรียนโดยใช้วิธีการเรียนแบบปกติ และเมื่อทำการวิเคราะห์คะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นรายบุคคล สามารถสรุปจำนวนและร้อยละของระดับการเห็นคุณค่าในตนเองได้โดยพบว่าการดำเนินการทดลองระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอยู่ในช่วงคะแนนค่อนข้างน้อยจนกระทั่งระดับค่อนข้างมาก ในระดับที่ใกล้เคียงกัน แสดงว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง ขณะที่ผลหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีระดับคะแนนมาก ในขณะที่กลุ่มควบคุมมีระดับคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองก่อนและหลังเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยถือได้ว่าสนับสนุนแนวคิดเรื่องการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาตนเองในหลายด้าน แม้แต่ในเรื่องของการเห็นคุณค่าในตนเอง ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรมีการสอดแทรกกระบวนการสอนที่เน้นให้รู้จักการทำงานเป็นทีม และเน้นทักษะการทำงานร่วมกัน ภายใต้บรรยากาศที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้เพื่อให้ นักศึกษาได้เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่นและเป็นผู้คนที่อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้ สำเร็จได้เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในการสนับสนุนเงินทุนเพื่อการวิจัยในชั้นเรียน ทั้งยังได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วยรองศาสตราจารย์ ดร.ธีระภัทร เอกฉายสวัสดิ์ ดร.พรณราย เทียมทัน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัยวรรณ ภูเทษ ที่กรุณาตรวจทานงานวิจัยให้ข้อเสนอแนะและให้คำแนะนำกับผู้วิจัย นอกจากนี้ต้องขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่คอยให้กำลังใจและคอยติดตามการทำงานของผู้วิจัย คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบแต่มารดา บิดา ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณาอันดีจากทุกท่านที่กล่าวนามมา และขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

ชาญชัย อาจิมสมาจาร. (2533). การเรียนรู้แบบร่วมมือ. **ประชากรศึกษา**. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.

ชัยวัฒน์ วงศ์อาษา. มปป. **การเห็นคุณค่าในตนเอง**. จากเว็บไซต์ [http : //ns2.ph.mahidol.ac.th](http://ns2.ph.mahidol.ac.th)

เข้าถึงเมื่อ 15 ธันวาคม 2557.

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือบน E-learning. Thirteen Organization. (2004). สืบค้นเมื่อ

2 กุมภาพันธ์ 2555 จาก <http://www.kroobannok.com/m/mview.php?id=25557>

พรพรรณ มากบุญ. (2555). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึก**

และอบรมเด็กและเยาวชน เขต 2 จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต. ภาควิชาจิตวิทยาชุมชน บัณฑิต

วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2544). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิดวิธีและเทคนิคการสอน2. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- มาลีวัล เลิศสาครศิริ. (2556). การใส่ใจตนเอง สมรรถนะตนเองและคุณค่าตนเอง. วารสารพยาบาล ปีที่ 62 ฉบับที่ 3 หน้า 22-28.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ยุพดี ธรรมชาติ. (2546). การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือของ นักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษา. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- อรรถพรณ พรสีมา. (2540). การเรียนรู้แบบร่วมมือแรงร่วมใจ ในทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : ไอเดียสแควร์.
- Coopersmith. (1984). *Coopersmith Self-Esteem Inventory*. Palo Alto, CA : Consulting Psychologists Press.
- Johnson, R.T. & Johnson, D.W. (2002). *An Overview of Cooperation Learning*. Cooperation Learning Center. 2002. ([http:// www.clcrc.com/](http://www.clcrc.com/))
- Kagan, Spencer. (1996). *Cooperative Learning*. San Juan Capistrano : Kagan Cooperative Learning.
- Methney, D., & Metleny, W.(1997). *Enriching Technical Courses with Learning Teams*. College Teaching.
- Nichols, Joey Del.(1994). *The Effects of Cooperative Learning on Student Achievement and Motivation in a High School Geometry Class*. Dissertation Abstracts International.
- Pope, Alice W., Susan M. McHale and Edward Craighead. (1988). *Self-Esteem Enhancement with Children and Adolescents*. Great Britain : Pergamon Press.
- Sasse, C.R. (1978). *Person to Person*. Peoria, Illinois : Benefit Publishing.
- Taylor, Ross. (1989). The Potential of Small-Group Mathematics Instruction in Grades Fourthrough Six. *The Elementary School Journal*.

การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานและการเรียนรู้แบบฝังรู้ตามกรอบแนวคิดของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพินุลสงคราม

PROJECT BASED LEARNING AND ACTIVE LEARNING FOR BACHELOR'S DEGREE STUDENTS :
HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES FACULTY, PIBULSONGKRAM RAJABHAT UNIVERSITY

ทิศกร ไชยมงคล* วาสินี มีเครือเอี่ยม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพินุลสงคราม พินุลโลก

*corresponding author e-mail: thisakornch@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน และใช้การเรียนรู้แบบฝังรู้ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานและใช้การเรียนรู้แบบฝังรู้ โดยการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) เป็นกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างองค์ความรู้หรือแก้ปัญหาโดยการศึกษาค้นคว้า ทดลองตามขั้นตอนและส่วนประกอบของโครงงาน เมื่อปฏิบัติการโครงงานเสร็จแล้วต้องได้องค์ความรู้ ใหม่และสามารถนำความรู้ไปใช้ ให้เกิดประโยชน์โดยตรงหรือโดยอ้อมได้ (วิลลิตน์ สุนทรโรจน์. 2551 : 99)และการเรียนรู้แบบฝังรู้ (Active Learning) เป็นการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะความคิดระดับสูงอย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้เรียนวิเคราะห์สังเคราะห์และประเมินข้อมูลในสถานการณ์ใหม่ได้ดีในที่สุดจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจจนสามารถขึ้นนำตลอดชีวิตในฐานะผู้ฝึกฝนการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพินุลสงคราม ได้แก่ หลักสูตรดนตรีสากล หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ หลักสูตรภาษาอังกฤษ หลักสูตรภาษาอังกฤษธุรกิจ หลักสูตรภาษาจีน หลักสูตรภาษาญี่ปุ่น และหลักสูตรภาษาไทย ปีการศึกษา 2559 จำนวน 210 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการสอนรายวิชาเอก(มคอ.3) ที่ใช้การจัดการเรียนรู้ โดยใช้โครงงานเป็นฐาน หรือใช้การเรียนรู้แบบฝังรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละรายวิชา โดยวิธีสุ่มตัวอย่างจากตัวแทนของรายวิชาที่จัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน จำนวน 1 รายวิชา และตัวแทนรายวิชาที่ใช้การเรียนรู้แบบฝังรู้ จำนวน 1 รายวิชา 3) แบบสอบถามความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน 4) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานและการเรียนรู้แบบฝังรู้พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และโดยภาพรวมค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานและใช้การเรียนรู้แบบฝังรู้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน การเรียนรู้แบบฝังรู้ตามกรอบแนวคิดของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
นักศึกษาระดับปริญญาตรี

Abstract

The purpose of this research were to: 1) develop the ability of Bachelor's Degree Students in Humanities and Social Sciences Faculty using Project Based Learning and Active Learning, 2) study the satisfaction in learning through Project Based Learning and Active Learning. The participants were the Bachelor's Degree Students in Humanities and Social Sciences Faculty for 200 at Pibulsongkram Rajabhat University. The instruments used to collect the data were; a lesson plan, gradings of evaluation by the teachers, and satisfaction questionnaire. The result of this research revealed that the students after learning

by using Project Based Learning and Active Learning activity can improve their learning competencies with the level of significance at .01. Furthermore, the result of satisfaction in learning through Project Based Learning and Active Learning is good level.

keywords : project based learning, active learning, bachelor's degree students

บทนำ

สถานการณ์ของโลกปัจจุบันปรับเปลี่ยนเข้าสู่ยุคสมัยที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว สังคมยุคปัจจุบันเป็นสังคมที่มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของโลกเข้าด้วยกัน กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 จึงส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคม รวมถึงส่งผลต่อระบบการศึกษาด้วยเช่นกัน ผู้สอนจึงจำเป็นต้องปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 กระบวนการเรียนรู้จึงต้องมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่จัดประสบการณ์ในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้เรียนเหมือนกับการทำงานในชีวิตจริงอย่างมีระบบ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา วิธีการหาความรู้ความจริงอย่างมีเหตุผล ได้ทำการทดลอง ได้พิสูจน์สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง รู้จักการวางแผนการทำงาน ฝึกการเป็นผู้นำผู้ตาม ตลอดจนได้พัฒนากระบวนการคิดโดยเฉพาะการคิดขั้นสูงและการประเมินตนเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นเพื่อนำความสนใจที่เกิดจากตัวผู้เรียนมาใช้ในการทำกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน ชั้นเรียน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ด้วยเทคนิคหรือกิจกรรมต่างๆ จนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 จึงส่งเสริมให้อาจารย์จัดการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ 2 รูปแบบหลัก ได้แก่ การเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) เป็นกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติอย่างเป็นระบบซึ่งมุ่งส่งเสริม กระบวนการคิดวิเคราะห์ ร่วมกันวางแผน เพื่อสร้างองค์ความรู้หรือแก้ปัญหาโดยการศึกษาค้นคว้า ทดลองตามขั้นตอนและส่วนประกอบของโครงงาน เมื่อปฏิบัติการโครงงานเสร็จแล้วต้องได้องค์ความรู้ ใหม่และสามารถน ความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์โดยตรงหรือโดยอ้อมได้ (วิลสัน สุนทรโรจน์. 2551 : 99)และการเรียนรู้แบบเฝ้ารู้ (Active Learning) เป็นการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะความคิดระดับสูงอย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้เรียนวิเคราะห์สังเคราะห์และประเมินข้อมูลในสถานการณ์ใหม่ได้ดีที่สุดจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจจนสามารถชี้นำตลอดชีวิตในฐานะผู้ฝึกฝนการเรียนรู้ ซึ่งแม้ว่าการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 2 รูปแบบนี้ ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่มีการวิจัยถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาและการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานและใช้การเรียนรู้แบบเฝ้ารู้ในรายวิชาตามหลักสูตรของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการวิจัยในหัวข้อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานและใช้การเรียนรู้แบบเฝ้ารู้ตาม กรอบแนวคิดของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานและการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ตามกรอบแนวคิดของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ ในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน หรือใช้การเรียนรู้แบบใฝ่รู้ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานและใช้การเรียนรู้แบบใฝ่รู้ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
4. การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ ภาคเรียนที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 200 คน โดยบูรณาการกับรายวิชาดังต่อไปนี้

- หลักสูตรสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ วิชาการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ และวิชาการบริการการอ่าน
- หลักสูตรสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น วิชาการเขียนภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น1 การใช้ภาษาญี่ปุ่น 1 และวิชาการแปลภาษาญี่ปุ่น
- หลักสูตรสาขาวิชาภาษาจีน วิชาภาษาจีนธุรกิจ และวิชาหัวข้อเฉพาะจีนศึกษา
- หลักสูตรสาขาวิชาภาษาไทย วิชาสัมมนาภาษาไทย และวิชาพัฒนาการเขียน
- หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ วิชาคำยภาษาเพื่อพัฒนาภาษาและบุคลิกเชิงธุรกิจ และวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการโรงแรม 2
- หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ วิชาภาษาอังกฤษสำหรับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวิชารูปและการใช้ภาษาอังกฤษสมัยใหม่1
- หลักสูตรสาขาวิชาดนตรีสากล วิชาดนตรีและความเกี่ยวข้องกับศิลปะแขนงอื่น และวิชาดนตรีปฎิภาณ1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 4 ประเภท ได้แก่

1. แผนการสอนรายวิชาเอก(มคอ.3) ที่ใช้การจัดการเรียนรู้ โดยใช้โครงงานเป็นฐาน หรือใช้การเรียนรู้แบบใฝ่รู้
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละรายวิชา
3. แบบสอบถามความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน
4. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยแบ่งออกเป็น 1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และ 2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการสอนที่ใช้กิจกรรมที่เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน หรือใช้การเรียนรู้แบบใฝ่รู้ (มคอ.3) โดยมีวิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

การสร้างเครื่องมือ

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแผนการสอนที่เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน หรือใช้การเรียนรู้แบบใฝ่รู้

1.2 ดำเนินการสร้างแผนการสอนที่เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน หรือใช้การเรียนรู้แบบใฝ่รู้

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.1 ผู้วิจัยนำแผนการสอนไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิช่วยตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาและความถูกต้องของการใช้ภาษา

1.2 ผู้วิจัยนำแผนการสอนมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา เพื่อนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างเนื้อหากับวัตถุประสงค์ โดยมีค่าตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป

1.3 นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้ดำเนินการทดลองต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ก่อนและหลังเรียน โดยใช้เกณฑ์ในการประเมินคุณภาพงานเขียนจาก Jacobs และคณะ (1981)
- แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานและใช้การเรียนรู้แบบใฝ่รู้ ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

การสร้างเครื่องมือ

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับที่เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน หรือใช้การเรียนรู้แบบใฝ่รู้

1.2 ดำเนินการสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้กิจกรรมที่เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน หรือใช้การเรียนรู้แบบใฝ่รู้

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.1 ผู้วิจัยนำแบบวัดและแบบประเมินไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิช่วยตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาและความถูกต้องของการใช้ภาษา

1.2 ผู้วิจัยนำแบบวัดและแบบประเมินมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา เพื่อนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ โดยมีค่าตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป

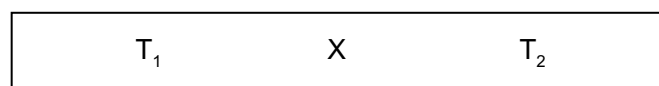
1.3 ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ หาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเที่ยง ก่อนเก็บข้อมูลจริง

1.4 ผู้วิจัยนำแบบวัดและแบบประเมินที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลองกลุ่มเดียวสอบก่อนสอบหลัง (One group pretest – posttest design) โดยมีแบบแผนการทดลอง ดังนี้

T1 แทน การทดสอบก่อนการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานและใช้การเรียนรู้แบบใฝ่รู้ ก่อนและหลังเรียน

X แทน การจัดการหรือการให้ตัวแปรทดลอง (Treatment) ด้วยการสอนโดยใช้กิจกรรมทางการเรียนที่เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานและใช้การเรียนรู้แบบใฝ่รู้ โดยดำเนินการตามวิธีการสอนแบบเน้นกระบวนการ

T2 แทน การทดสอบหลังการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานและใช้การเรียนรู้แบบใฝ่รู้ ก่อนและหลังเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ดำเนินการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานและใช้การเรียนรู้แบบใฝ่รู้ ก่อนเรียน

2. ดำเนินการทดลองตามแผนการสอน โดยใช้กิจกรรมทางการเรียนที่เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานและใช้การเรียนรู้แบบใฝ่รู้ โดยดำเนินการสอนแบบเน้นกระบวนการ เป็นเวลา 15 สัปดาห์ ในภาคเรียนที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2559 โดยอาจารย์ผู้สอนในแต่ละหลักสูตร จำนวน 7 หลักสูตร

3. เมื่อดำเนินการสอนครบตามแผนแล้ว ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานและใช้การเรียนรู้แบบใฝ่รู้ ก่อนเรียน โดยใช้แบบวัดชุดเดียวกับที่ใช้ก่อนการเรียน

4. ผู้วิจัยนำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนไปวิเคราะห์เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1. ค่าความถี่และค่าร้อยละ
2. ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานและการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ตามกรอบแนวคิดของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ดำเนินการวัดผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน และการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ก่อนการเรียน

2. ดำเนินการทดลองตามแผนการสอน โดยใช้โครงงานเป็นฐาน และการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ซึ่งดำเนินการตามวิธีการสอนแบบเน้นกระบวนการ เป็นเวลา 15 สัปดาห์ ในภาคเรียนที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2559 โดยอาจารย์ผู้สอนในแต่ละหลักสูตร จำนวน 7 หลักสูตร

3. เมื่อดำเนินการสอนครบตามแผนแล้ว ให้ผู้เรียนทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน และการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ โดยใช้แบบวัดชุดเดียวกับที่ใช้ก่อนเรียน ต่อจากนั้นผู้วิจัยนำผลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ และนำเสนอข้อมูล โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ก่อนและหลังเรียน

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบใฝ่รู้ ก่อนและหลังเรียน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน และใช้การเรียนรู้แบบใฝ่รู้ ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 210 คน

ดังผลการทดลองต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน และการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน และการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ แสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ก่อนและหลังเรียน

คะแนนแบบทดสอบ	n	$\bar{x}$	SD	$\bar{d}$	t	Sig.(2-tailed)
ก่อนเรียน	46	17.13	1.83	7.09	32.63**	0.00
หลังเรียน	46	24.22	2.78			

**p < .01

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.13 คะแนน และ 24.22 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบใฝ่รู้ ก่อนและหลังเรียน

คะแนนแบบทดสอบ	n	$\bar{x}$	SD	$\bar{d}$	t	Sig.(2-tailed)
ก่อนเรียน	45	10.38	1.85	6.29	20.67**	0.00
หลังเรียน	45	16.67	1.28			

**p < .01

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบใฝ่รู้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.38 คะแนน และ 16.67 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน และใช้การเรียนรู้แบบใฝ่รู้ ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน และใช้การเรียนรู้แบบใฝ่รู้ แสดงดังตาราง 3 (โดยใช้แบบสอบถามโดยสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ห้องละ 30 ชุด รวม 7 ห้อง จำนวน 210 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่เรียนรู้โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ทั้ง 2 วิธีในภาพรวมของคณะ ทั้ง 7 หลักสูตร)

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน และใช้การเรียนรู้แบบใฝ่รู้ (จากจำนวนนักศึกษา 210 คน)

ที่	ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน และใช้การเรียนรู้แบบใฝ่รู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้				
1	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.20	0.68	มาก
2	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความคิด	3.93	0.61	มาก
3	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการคิดและตัดสินใจ	4.22	0.66	มาก
4	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักศึกษามีความคิดริเริ่ม	4.20	0.74	มาก
5	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักศึกษามีโอกาสแสดงความคิดเห็น	4.04	0.64	มาก
6	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักศึกษาเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น	4.17	0.72	มาก
7	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน	3.70	0.82	มาก
	รวมกิจกรรมการเรียนรู้	4.07	0.46	มาก
2. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ				
1	การจัดการเรียนรู้ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย	4.15	0.71	มาก
2	การจัดการเรียนรู้ทำให้จดจำเนื้อหาได้นาน	3.91	0.81	มาก
3	การจัดการเรียนรู้ทำให้นักศึกษารับรู้ความเข้าใจด้วยตนเองได้	3.87	0.85	มาก
4	การจัดการเรียนรู้ทำให้นักศึกษานำวิธีการไปใช้ในวิชาอื่น ๆ	3.80	0.74	มาก
5	การจัดการเรียนรู้ทำให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการคิดที่สูงขึ้น	3.76	0.89	มาก
6	การจัดการเรียนรู้ทำให้นักศึกษาตัดสินใจโดยใช้เหตุผลมากขึ้น	3.80	0.79	มาก
7	การจัดการเรียนรู้ทำให้เข้าใจและรู้จักเพื่อนมากขึ้น	3.72	0.83	มาก
8	การจัดการเรียนรู้ทำให้ได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.04	0.87	มาก
	รวมด้านประโยชน์ที่ได้รับ	3.88	0.39	มาก
	รวมทั้งหมด	3.97	0.33	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน และใช้การเรียนรู้แบบใฝ่รู้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (3.97) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้ง 2 ด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 และ 3.88 ตามลำดับ

อภิปรายผล

การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานและการเรียนรู้แบบฝังรู้ตามกรอบแนวคิดของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน และการเรียนรู้แบบฝังรู้ พบว่าคะแนนสอบหลังเรียนของนักศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่มีผู้ให้ความสนใจมากในปัจจุบัน ดังที่ McDonell ได้กล่าวว่า การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นรูปแบบหนึ่งของ Child- centered Approach ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำงานตามระดับทักษะที่ตนเองมีอยู่ เป็นเรื่องที่สนใจและรู้สึกสบายใจที่จะทำ ผู้เรียนได้รับสิทธิในการเลือกที่จะตั้งคำถามอะไร และต้องการผลผลิตอะไรจากการทำงานชิ้นนี้ โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนอุปกรณ์และจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน สนับสนุนการแก้ไขปัญหา และสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งการเรียนรู้แบบโครงงานยังมีแนวคิดสอดคล้องกับ John Dewey เรื่อง “learning by doing” ซึ่งได้กล่าวว่า “Education is a process of living and not a preparation for future living.” (Dewey John, 1897: 79 cite in Douladeli Efstratia, 2014) ซึ่งเป็นการเน้นการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ชีวิตขณะที่เรียน เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับหลักพัฒนาการคิดของ Bloom ทั้ง 6 ชั้น คือ ความรู้ความจำ (Remembering) ความเข้าใจ (understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมินค่า (Evaluating) และ การคิดสร้างสรรค์ (Creating) ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน นั้นจึงเป็นเป็นอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ถือได้ว่าเป็น การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อฝึกทักษะต่างๆ ด้วยตนเองทุกขั้นตอน โดยมีครูเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานช่วยให้ผู้เรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน, ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักวางแผนและการแก้ปัญหา, ค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตัวเอง คิดเป็น ทำเป็น และถ่ายทอดเป็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี ศรีพุทธรินทร์ (2558) เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ตามโครงการบริการวิชาการ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม เพื่อพัฒนาครูตามโครงการบริการวิชาการคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ให้มีความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน และสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานได้ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานโดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่าครูผู้สอนและคณาจารย์ผู้ร่วมวิจัยทุกคนมีความรู้ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน สามารถทำโครงงานได้จนประสบความสำเร็จ ผู้ร่วมวิจัยทุกคนมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะและความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานมากขึ้น

ส่วนการเรียนรู้แบบฝังรู้ นั้น เนื่องมาจากเน้นการจัดการเรียนรู้ ด้วยเทคนิควิธีที่หลากหลาย ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียนด้วยตนเอง เน้นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริงและใช้การสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นได้ด้วยตนเองและสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กาญจนา ยลสิริธัม (2557) เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบฝังรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียน รายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบฝังรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 รวมถึงนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือมีความพึงพอใจในการเรียนอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning) โดยการออกแบบการจัดการเรียนการสอนทั้งรายวิชา

2. ควรได้มีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning) ไปทดลองและปรับใช้กับนักศึกษาในชั้นอื่นๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.13 คะแนน และ 24.22 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบฝังรู้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.38 คะแนน และ 16.67 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน และใช้การเรียนรู้แบบฝังรู้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (3.97) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 และ 3.88 ตามลำดับ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ โดยสถาบันวิจัยและพัฒนา ที่ได้อนุมัติทุนอุดหนุนการวิจัย ในด้านทุนพัฒนาการเรียนการสอน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.วิฑูร วิชัยธรรม และอาจารย์สุดิดา พวงเพ็ชร์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข และให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบคุณนักศึกษาทุกสาขาวิชา ในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ ที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกสาขาวิชา ในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ ที่ให้โอกาสและสนับสนุนในการทำวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิจัยครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจมาโดยตลอด ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์แก่บุคลากรทางการศึกษาและ ผู้สนใจทั่วไป ตลอดจนจะเป็นประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ทางด้านการสอนภาษาอังกฤษต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา ยลสิริธัม. (2557). ผลการจัดการเรียนรู้แบบฝังรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีผลต่อ

พฤติกรรมการเรียนรู้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. วารสารการจัดการความรู้ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. ฉบับที่ 7.

ทิตนา แหมมณี. (2547). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชาติรี เกิดธรรม. (2547). เทคนิคการสอนแบบโครงงาน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บุญถิ่น อินตาฤทธิ์. (2556). พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาผ่านการเรียนการสอนภายใต้แนวคิดของ

การเรียนรู้เชิงรุกในวิชาการจัดการอาชีพเกษตร สายวิชาเกษตรกรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. บทความวิจัย: การประชุมวิชาการพะเยาวิจัย ครั้งที่ 1. มหาวิทยาลัยพะเยา.

บุปผชาติ ทัพทิต. (2551). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.

- พรทิพา ศรีวงษ์. (2552). ผลการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโครงงาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พริยา พันธุ์สวัสดิ์. (2551). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้โครงงาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วารสารวิจัย มข. 1 (1) : เมษายน-มิถุนายน 2554 15 การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตร 5 ปี
- พูนรัตน์ แสงหนุ่ม. (2538). ผลของวิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการที่มีต่อความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษ และความคิดเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียนของนักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เยาวเรศ ภักดีจิตร. (2557). Active Learning กับการเรียนรู้ในศตวรรษที่21. เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ “วันส่งเสริมวิชาการสู่คุณภาพการเรียนการสอน”. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรืองและอชิปัตติตฤกษ์ (แปล)(2554). ทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ Open Worlds.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2545). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิไลพร พรหมศรี. (2551). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์เรื่อง การดำรงพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การสอนแบบโครงงาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ขอนแก่น.
- สุมาลี ศรีพุทธธินทรไ (2558). ผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานตามโครงการบริการวิชาการ คณะศิลป-ศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม. มหาวิทยาลัยนครพนม.
- Brumfit, C. (1983). The Functional-Notional Approach from Theory to Practice. Oxford: Oxford University Press.
- Flower L., Hayes, J. (1980). The cognition of discovery defining a rhetorical problem. College Composition and Communication.
- Hughey, Jane B. et al. (1983). Teaching ESL composition: principals and techniques. London: Newbury House.
- Jacobs, H.L., et al. (1981). Testing ESL composition: a practical approach. Massachusetts: Newbury House.

การเปรียบเทียบความพึงพอใจในการใช้บริการยืมคืนของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
ระหว่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

A COMPARISON OF SATISFACTION WITH THE USE OF BORROWING SERVICE IN THE
OFFICE OF ACADEMIC RESOURCES AND INFORMATION TECHNOLOGY
PIBULSONGKRAM RAJABHAT UNIVERSITY

ธนภรณ์ ทิมกล้า* และสนทยา สาลี
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก
*corresponding author e-mail: Sonthayasalee@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาพการให้บริการยืมคืนระหว่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในการใช้บริการ และปัญหาการให้บริการยืมคืน โดยพิจารณาจากสถิติในการใช้ จำนวนและประเภทของสารสนเทศเพื่อศึกษาความต้องการของผู้ใช้บริการยืมคืน ระหว่างการยืมจากเคาน์เตอร์และตู้ยืม-คืนอัตโนมัติ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการยืม-คืนของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ การวิจัยในครั้งนี้ได้สำรวจจากนักศึกษา 2 คณะ ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จำนวน 350 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมสารสนเทศคือแบบสอบถามการเปรียบเทียบการให้บริการยืม-คืนและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์สารสนเทศได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีความพึงพอใจในการใช้บริการยืมคืนอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาทั้งสองคณะไม่มีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ: บริการยืมคืน เปรียบเทียบการให้บริการ บริการของห้องสมุด

Abstract

This research aims to 1) Compare the satisfaction with the use borrowing in between the Faculty of Education and the Faculty of Humanities and Social Science Pibulsongkram Rajabhat University. Comparing in the of service satisfaction and the problem of borrowings 2) To study the information needs of the statistics from the use. Numbers and types of information to study the needs of the borrowers were considered between borrowing from the counter and automatic borrowing. 3) To study the suggestion and guidelines for improving the quality of loan service provided by the Office of Academic Resources and Information Technology. This study was conducted by two Faculties. Faculty of Education and Faculty of Humanities and Social Sciences Pibulsongkram Rajabhat University from 350 sampling.

The instrument to collect the information were at a questionnaires. The statistics were from percentage mean, and standard deviation

keywords : circulation services, comparison, library service

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ได้มีการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง และ คอมพิวเตอร์ยังมีบทบาทมากมายต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์ ในสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการติดตั้งระบบเครือข่ายภายในองค์กรซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามเป็นสถานศึกษาที่เปิดสอนในระดับอุดมศึกษาและมีสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศให้บริการโดยเป็นแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา มีการทำงานที่ต้องใช้เจ้าหน้าที่ในการดูแล การเก็บข้อมูล การยืมคืนหนังสือ ทำให้เกิดปัญหายุ่งยากตามมาไม่ว่าจะเป็นการเก็บข้อมูลของตัวนักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรที่ใหยืมหนังสือ บางครั้งหนังสืออาจสูญหายได้ นอกจากนี้การยืมหนังสือยังมีขั้นตอนการทำงานต่างๆมากมายเช่นการยืมคืนหนังสือ การติดตามทวงคืนหนังสือ ซึ่งขั้นตอนการทำงานดังกล่าวต้องเกี่ยวข้องกับสารสนเทศจำนวนมาก บ่อยครั้งเกิดความผิดพลาดในการบันทึกสารสนเทศ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จึงได้นำระบบคอมพิวเตอร์มาช่วยในการทำงาน ทำให้การทำงานมีความสะดวก สามารถใช้งานได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำมากขึ้นซึ่งจะช่วยลดภาระงานของผู้ใช้ลงได้ ทำให้ผู้ใช้งานสามารถประหยัดเวลา และประหยัดทรัพยากรต่าง ๆ

บริการยืมคืน (Circulation Service) หรือที่รู้จักกันในอีกชื่อหนึ่งว่าบริการจ่ายรับ ทั้งสองคำนี้มีความหมายเชิงบริการเหมือนกัน คือการบริการที่จัดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกและประโยชน์แก่ผู้ใช้บริการ ในการใช้วัสดุห้องสมุดที่ห้องสมุดจัดหาไว้ มีหน้าที่รับผิดชอบคือการให้บริการยืม การรับคืน บริการจอง บริการยืมต่อ บริการตรวจสอบสารสนเทศ การจัดการระเบียบสมาชิก การให้บริการทำบัตรสมาชิก การต่ออายุสมาชิก การติดตามทวงถามหนี้สิน บริการตรวจสอบและรับรองการปลอดหนี้สิน เช่นกรณีนักศึกษา ลาพัก ลาออก จบการศึกษา การเก็บเงินค่าปรับและค่าธรรมเนียมต่างๆ

ระบบยืมคืนอัตโนมัติหมายถึงระบบยืมคืนอัตโนมัติพร้อมประตูอิเล็กทรอนิกส์ ตรวจจับหนังสือที่นำออกจากห้องสมุดโดยไม่ได้รับอนุญาต ช่วยประหยัดเวลาสมาชิกที่ยืมคืนทรัพยากรสารสนเทศ บรรณารักษ์ตรวจนับและจัดหนังสือขึ้นชั้นได้ง่าย ระบบห้องสมุดอัจฉริยะมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากห้องสมุดทั่วไป คือ มีเครื่องยืมคืนหนังสืออัตโนมัติให้สมาชิก ทำการยืมได้ด้วยตัวเอง โดยไม่ต้องผ่านบรรณารักษ์ซึ่งการยืมหนังสือและสื่อต่างๆโดยทำระบบยืมคืนผ่านทางเครื่องยืมคืนอัตโนมัติ จอคอมพิวเตอร์แบบสัมผัส ที่แนะนำ ขั้นตอนและวิธีการยืมที่ใช้งานง่าย เพียงแค่ใช้บัตร เช่น สมาร์ทการ์ด แถบแม่เหล็ก บาร์โค้ด นำไปสแกนรหัสและหยิบหนังสือที่ยืมวางลงบนแท่นยืมของเครื่อง โดยให้บริการยืมหนังสือได้ครั้งละ 1 ถึง 30 เล่ม จากนั้นเครื่องพิมพ์จะพิมพ์ใบยืนยันการยืมให้โดยอัตโนมัติ โดยใบยืมดังกล่าวจะบอก ชื่อหนังสือ วันเวลาที่ยืม และวันกำหนดคืนหนังสือ การคืนหนังสือสามารถทำได้ง่ายและรวดเร็ว โดยสมาชิกสามารถนำหนังสือมาคืนห้องสมุดได้ที่บริเวณที่มีจุดรับคืนหนังสือ โดยเพียงแค่นำหนังสือวางลงบนเครื่องอ่านรหัสที่ติดตั้งไว้ เมื่อเครื่องดังกล่าวอ่านรหัสหนังสือจากแผงวงจรคลื่นความถี่วิทยุ จากนั้นจะออกใบยืนยันการคืนให้โดยอัตโนมัติ อีกทั้งหมวดหมู่และลำดับที่ของหนังสือ เพื่อให้บรรณารักษ์เก็บหนังสือไปเข้าชั้นหนังสือได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง (ชลลดา แสนเกียง, 2554)

คุณภาพบริการ คือ การจัดและส่งมอบบริการที่ดีและเหมาะสมให้กับผู้ใช้บริการ เพื่อตอบสนองความต้องการ และ ให้สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บริการ เพื่อให้เกิดความประทับใจและความพึงพอใจสูงสุดจากการได้รับบริการนั้น ซึ่งผู้ใช้บริการจะเป็นผู้ตัดสิน โดยจะนำประสบการณ์จากการบริการที่ได้จริงมาเปรียบเทียบกับความคาดหวัง โดยเชื่อว่าบุคลากรผู้ให้บริการที่มีคุณภาพเป็นที่มาของการบริการที่มีคุณภาพ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดต้องมีความเข้าใจว่าผู้ใช้บริการคือใคร และมีความต้องการอย่างไร เพื่อสามารถให้บุคคลบริการได้สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บริการ หากบริการที่ได้รับเป็นไปตามความคาดหวังหรือเหนือกว่าที่คาดหวังย่อมสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ใช้บริการเช่นกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับทัศนคติของผู้ให้บริการแต่ละคน (สายธาร สุเมธอริคม, 2556, น. 14)

ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของการใช้บริการและการให้บริการยืมคืนทรัพยากรสารสนเทศของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณวิทย์ ซึ่งทางผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการจัดทำระบบการยืมคืนที่ดี สะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง จะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดความสะดวก ถูกต้อง รวดเร็ว ให้แก่ผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ ด้วยจึงสนใจในการศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในการใช้บริการยืมคืนระหว่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณวิทย์ เนื่องจากคณะครุศาสตร์ไม่ได้อยู่บริเวณใกล้เคียงกับสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงอาจจะมีปัญหาในเรื่องของการยืมคืนหนังสือ รวมถึงปัญหาในเรื่องของการเดินทางมาใช้บริการและอาจส่งผลให้หนังสือไม่ได้ถูกใช้งานหรือถูกยืมคืนจากนักศึกษาคณะครุศาสตร์มากเกินไปนัก ในทางตรงกันข้าม นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อยู่ในพื้นที่บริเวณใกล้เคียงกับสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศมากกว่าก็อาจใช้บริการยืมคืนหนังสือได้สะดวกกว่านักศึกษาคณะครุศาสตร์

ทั้งนี้การทําวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในการใช้บริการยืมคืนของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณวิทย์ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาพการให้บริการยืมคืน เปรียบเทียบความพึงพอใจการใช้บริการ และ ปัญหาการใช้บริการยืมคืน ศึกษาความต้องการใช้สารสนเทศโดยพิจารณาจากสถิติในการใช้ จำนวนและประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ ศึกษาความต้องการของผู้ใช้บริการยืมคืนระหว่างการยืมจากเคาน์เตอร์กับตู้ยืมคืนอัตโนมัติ และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการยืมคืนของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในการใช้บริการยืมคืนของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างคณะครุศาสตร์และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณวิทย์ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่างมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ถึง 5 คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณวิทย์

1.2 นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ถึง 4 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณวิทย์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้บริการห้องสมุด

2.2 สร้างแบบสอบถาม

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้เรียนที่เข้าใช้บริการยืมคืน ให้กับนักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

3.2 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ก่อนที่จะนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และดำเนินการแจกแจงนับคะแนน วิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอในรูปของตารางประกอบการบรรยายโดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ข้อมูลที่ได้จากคำถามแบบเลือกตอบและเติมคำนำมามีวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำมาแจกแจงความถี่ และคำนวณหาค่าร้อยละ

4.2 ข้อมูลที่ได้จากคำถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ นำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำมาหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และให้ค่าน้ำหนักคะแนนแต่ละระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 น.103)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้คอมพิวเตอร์คำนวณหาสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น.104-106)

6. สถานที่วิจัย

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ

ผลการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในการใช้บริการยืมคืนของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ ในครั้งนี้ สรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามการศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในการใช้บริการยืมคืนของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ จำนวน 350 คน สามารถจำแนกตามตัวแปรได้ดังนี้

ตารางที่ 1.1 เพศ

ข้อมูลทั่วไป	นักศึกษา คณะครุศาสตร์		นักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	77	44.0	40	22.8
หญิง	98	56.0	135	77.1
รวม	175	100.00	175	100.00

จากตารางที่ 1.1 เพศของผู้ตอบแบบสอบถามระหว่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทั้งหมดจำนวน 350 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 56.0 และ 135 คน คิดเป็นร้อยละ 77.1 และเป็นเพศชาย จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 44.0 และ 40 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8 จะเห็นได้ว่าการเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษาทั้งสองคณะมีการใช้บริการยืมคืนของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศต่างกัน

ตารางที่ 1.2 ชั้นปี

ข้อมูลทั่วไป	นักศึกษาคณะครุศาสตร์		นักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปี 1	32	18.2	41	23.4
ปี 2	51	29.1	58	33.1
ปี 3	68	38.8	64	36.5
ปี 4	24	13.7	12	6.8
รวม	175	100.00	175	100.00

จากตารางที่ 1.2 ชั้นปีของผู้ตอบแบบสอบถามระหว่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทั้งหมดจำนวน 350 คน ส่วนใหญ่เห็นได้ว่าผู้เรียนชั้นปีที่ 3 นั้น จะมีการเข้าใช้ บริการมากกว่าชั้น ปี่อื่นๆ ถัดลงมาจะเป็นชั้นปีที่ 2 จะมีการเข้าใช้น้อยกว่าชั้นปีที่3 ถัดจากชั้นปีที่ 2 จะลงมา เป็นชั้น ปีที่ 1 และ ชั้น ปีที่ 4 ที่มีการใช้บริการน้อยกว่าชั้น ปี่อื่นๆ จากการที่ผู้ตอบแบบประเมินแล้วจะเห็นได้ ว่านักศึกษาทั้ง 2 คณะ มีการใช้บริการยืมคืนของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศที่ต่างกัน

ตารางที่ 1.3 ประเภทสาขาวิชา

ข้อมูลทั่วไป	นักศึกษาคณะครุศาสตร์		นักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทสาขาวิชา				
ภาษาอังกฤษ	26	14.8	0	0
การศึกษาปฐมวัย	30	17.1	0	0
ภาษาไทย	31	17.7	0	0
ดนตรีศึกษา	21	12	0	0
พลศึกษา	12	6.85	0	0
คณิตศาสตร์	12	6.85	0	0
สังคมศึกษา	15	8.57	0	0
วิทยาศาสตร์ทั่วไป	28	16	0	0
ภาษาไทย	0	0	11	6.28
ภาษาอังกฤษ	0	0	34	19.4
อังกฤษธุรกิจ	0	0	15	8.57
ดนตรีสากล	0	0	5	2.8
ภาษาจีน	0	0	20	11.4
ภาษาญี่ปุ่น	0	0	41	23.4
บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	0	0	49	28
รวม	175	100.00	175	100.00

จากตารางที่ 1.3 สาขาวิชาของผู้ตอบแบบสอบถามระหว่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทั้งหมดจำนวน 350 คน จะเห็นได้ว่า นักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีการเข้าใช้เป็นจำนวน 49 คนคิดเป็นค่าเฉลี่ย 28 มากกว่าทุกสาขา และสาขาที่มีการ เข้าใช้จำนวนน้อยที่สุดสาขาดนตรีสากลมีการเข้าใช้จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 คณะครุศาสตร์มีนักศึกษาสาขา

ภาษาไทยเข้าใช้บริการยืมคืนของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีมากที่สุด และสาขาที่มีการเข้าใช้น้อยที่สุดได้แก่ สาขาคณิตศาสตร์และสาขาพลศึกษา มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.85 ดังนั้นพบว่านักศึกษาสาขาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จาก 175 คน มีการเข้าใช้บริการยืมคืน 49 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 28 ในขณะที่มีนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ เข้าใช้เป็นจำนวนน้อยกว่าคณะมนุษยศาสตร์ จำนวน 31 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 17.7 จากการตอบแบบสอบถามจำนวน 175 คน จากการตอบแบบสอบถามจะเห็นได้ว่า แต่ละสาขา จะมีการเข้าใช้บริการยืมคืนของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศที่ต่างกัน

ตารางที่ 1.4 อายุ

ข้อมูลทั่วไป	นักศึกษาคณะครุศาสตร์		นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อายุต่ำกว่า 20 ปี	40	22.8	44	25.1
21 ถึง 22 ปี	115	65.7	125	71.4
23 ถึง 24 ปี	20	11.4	6	3.4
มากกว่า 25 ปีขึ้นไป	0	0	0	0
รวม	175	100.00	175	100.00

จากตารางที่ 1.4 อายุของผู้ตอบแบบสอบถามระหว่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทั้งหมดจำนวน 350 คน จะเห็นได้ว่าช่วงอายุ 21-22 ปี ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีการเข้าใช้บริการมาก มีจำนวน 125 คน คิดค่าเฉลี่ยร้อยละ 71.4 และนักศึกษาช่วงอายุ 23 – 24 ปี มีการเข้าใช้บริการน้อยที่สุด มีจำนวน 6 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 3.4 โดยนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ในช่วงอายุ 21- 22 ปี มีการเข้าใช้บริการมากที่สุด ผู้เข้าใช้จำนวน 115 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 65.7 และมีผู้เข้าใช้น้อยที่สุดในช่วงอายุ 23 – 24 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 11.4 จากผู้ตอบแบบสอบถามจะเห็นได้ว่าผู้เรียนทั้งสองคณะมีการใช้บริการยืมคืนของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศมีความแตกต่างกัน

2. ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถามการศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในการใช้บริการยืมคืนของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณวิจั จำนวน 350 คน

ตารางที่ 2.1 ด้านสภาพการให้บริการยืมคืนสารสนเทศของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

ด้านสภาพการให้บริการยืมคืน สารสนเทศของสำนักวิทยบริการ และเทคโนโลยีสารสนเทศ	นักศึกษาคณะครุศาสตร์			นักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์		
	ค่าเฉลี่ย	เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ค่าเฉลี่ย	เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความ พึงพอใจ
สถานที่ให้บริการยืมคืน	4.25	0.64	มาก	4.15	0.71	มาก
เคาน์เตอร์การให้บริการยืมคืน	4.26	0.67	มาก	4.22	0.77	มาก
ตู้ให้บริการยืมคืนอัตโนมัติ	4.25	0.66	มาก	4.27	0.80	มาก
ขั้นตอนการให้บริการยืมคืน	4.21	0.72	มาก	4.33	0.74	มาก

ด้านสภาพการให้บริการยืมคืน สารสนเทศของสำนักวิทยบริการ และเทคโนโลยีสารสนเทศ	นักศึกษาคณะครุศาสตร์			นักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์		
	ค่าเฉลี่ย	เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ค่าเฉลี่ย	เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความ พึงพอใจ
ระยะทางและความสะดวกการมา ใช้บริการยืมคืน	4.11	0.73	มาก	4.37	0.76	มาก
รวม	4.21	0.68	มาก	4.27	0.76	มาก

จากตารางที่ 2.1 พบว่าความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามระหว่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในเรื่องสถานที่ให้บริการยืมคืน, เคนเตอร์การให้บริการยืมคืน, ตู้ให้บริการยืมคืน,
ขั้นตอนการให้บริการยืมคืน และระยะทางและความสะดวกมาใช้บริการยืมคืน เห็นได้ว่านักศึกษาทั้งสองคณะ
ที่เข้ามาใช้บริการห้องสมุดมีความพึงพอใจในระดับมาก จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 350 คน จึงเห็นว่าระหว่าง
นักศึกษาทั้งสองคณะไม่มีความแตกต่างกันกับความต้องการด้านด้านสภาพการให้บริการยืมคืนสารสนเทศของสำนัก
วิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตารางที่ 2.2 ด้านความพึงพอใจในการให้บริการยืมคืนของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

ด้านความพึงพอใจในการให้บริการ ยืมคืนของสำนักวิทยบริการและ เทคโนโลยีสารสนเทศ	นักศึกษาคณะครุศาสตร์			นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์		
	ค่าเฉลี่ย	เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ค่าเฉลี่ย	เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความ พึงพอใจ
การให้บริการยืมคืนมีความถูกต้อง	4.16	0.67	มาก	4.32	0.72	มาก
การให้บริการยืมคืนมีความสะดวก รวดเร็ว	4.16	0.66	มาก	4.33	0.71	มาก
ขั้นตอนการให้บริการไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน	4.14	0.69	มาก	4.23	0.76	มาก
รวม	4.15	0.67	มาก	4.30	0.73	มาก

จากตารางที่ 2.2 พบว่าความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามระหว่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในการให้บริการยืมคืนของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความพึงพอใจ
ในระดับมาก จึงทำให้เห็นว่านักศึกษาทั้งสองคณะมีการเข้าใช้บริการยืมคืนของนักศึกษาทั้งสองคณะไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 2.3 ด้านจำนวนประเภทสารสนเทศที่ให้บริการ

ด้านจำนวนประเภทสารสนเทศที่ให้บริการ	นักศึกษาคณะครุศาสตร์			นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์		
	ค่าเฉลี่ย	เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความพึงพอใจ
จำนวนทรัพยากรมีเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ	4.26	0.79	มาก	4.17	0.84	มาก
มีทรัพยากรสารสนเทศตรงต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ	4.14	0.82	มาก	4.24	0.82	มาก
มีทรัพยากรสารสนเทศครอบคลุมทุกสาขาวิชา	4.05	0.83	มาก	4.28	0.77	มาก
มีจำนวนทรัพยากรและประเภททรัพยากรที่ทันสมัย	4.00	0.88	มาก	4.37	0.77	มาก
ประเภทสารสนเทศตรงต่อความต้องการของผู้ใช้	4.12	0.80	มาก	4.29	0.76	มาก
รวม	4.11	0.83	มาก	4.27	0.79	มาก

จากตารางที่ 2.3 พบว่าความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามระหว่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ด้านจำนวนประเภทสารสนเทศที่ให้บริการเมื่อพิจารณาแล้วมีความพึงพอใจในระดับมาก และไม่มีความแตกต่างระหว่างสองคณะ

ตารางที่ 2.4 ด้านการใช้บริการยืมคืนที่เคาน์เตอร์บริการยืมคืน

ด้านการใช้บริการยืมคืนที่เคาน์เตอร์บริการยืมคืน	นักศึกษาคณะครุศาสตร์			นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์		
	ค่าเฉลี่ย	เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความพึงพอใจ
บรรณารักษ์มีความสุภาพ/อัธยาศัยดีและเต็มใจให้บริการ	3.99	0.76	มาก	4.01	0.63	มาก
บรรณารักษ์มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ	3.90	0.76	มาก	4.17	0.80	มาก
บรรณารักษ์มีความรู้และช่วยชี้แจง/แนะนำขั้นตอนได้ถูกต้อง	3.94	0.88	มาก	4.29	0.79	มาก
ขั้นตอนการให้บริการสะดวกรวดเร็ว	3.97	0.84	มาก	4.20	0.79	มาก
รวม	3.95	0.81	มาก	4.17	0.76	มาก

จากตาราง 2.4 พบว่าความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามระหว่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ด้านการใช้บริการยืมคืนที่เคาน์เตอร์บริการยืมคืน เมื่อพิจารณาแล้วมีความพึงพอใจในระดับมากและไม่มีความแตกต่างระหว่างสองคณะ

ตารางที่ 2.5 ด้านการใช้บริการยืมคืนที่ตู้ยืมคืนอัตโนมัติ

ด้านการใช้บริการยืมคืนที่ตู้ยืมคืนอัตโนมัติ	นักศึกษาคณะครุศาสตร์			นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์		
	ค่าเฉลี่ย	เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความพึงพอใจ
ขั้นตอนการให้บริการสะดวกรวดเร็ว	4.19	0.59	มาก	4.26	0.71	มาก
สามารถยืมคืนทรัพยากรห้องสมุดได้ด้วยตนเอง	4.22	0.62	มาก	4.37	0.70	มาก
มีป้ายแนะนำขั้นตอนการใช้บริการยืมคืนที่ชัดเจน	4.10	0.71	มาก	4.30	0.79	มาก
จุดบริการตู้ยืมคืน	4.11	0.66	มาก	4.33	0.77	มาก
ตู้ยืมคืนที่ให้บริการมีประสิทธิภาพ	4.07	0.69	มาก	4.32	0.77	มาก
รวม	4.14	0.66	มาก	4.32	0.75	มาก

จากตาราง 2.5 พบว่าความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามระหว่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ด้านการใช้บริการยืมคืนที่ตู้ยืมคืนอัตโนมัติ เมื่อพิจารณาแล้วมีความพึงพอใจในระดับมากและไม่มีความแตกต่างระหว่างสองคณะ

อภิปรายผล

จากการให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบ เรื่องการเปรียบเทียบความพึงพอใจในการใช้บริการยืมคืนของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกพบว่า ในการเข้าใช้บริการยืมคืนของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ อยู่ในระดับมาก โดยมีการเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านสภาพการใช้บริการยืมคืนสารสนเทศของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านความพึงพอใจในการใช้บริการยืมคืนของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านจำนวนประเภทสารสนเทศที่ให้บริการ ด้านการใช้บริการยืมคืนที่เคาน์เตอร์บริการยืมคืน ด้านการใช้บริการยืมคืนที่ตู้ยืมคืนอัตโนมัติซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วงเดือน เจริญ (2553) ซึ่งได้ศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ใช้บริการสารสนเทศ ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา โดยศึกษาบริการด้านต่าง ๆ 8 ด้าน ได้แก่ บริการยืมคืน บริการหนังสือจอง บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด บริการวิทยานิพนธ์ บริการหนังสืออ้างอิง บริการรับฝากของ และการจัดที่นั่งอ่านหนังสือ เมื่อทำการศึกษาความพึงพอใจการเข้าใช้บริการยืมคืนของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการแล้ว มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพล ชันทแพทย์ (2557) ซึ่งได้ศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการให้บริการห้องสมุดประชาชนอำเภอวังจันทร์ ของนักศึกษาสายสามัญ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง พบว่าความพึงพอใจต่อการให้บริการห้องสมุดประชาชนอำเภอวังจันทร์

ของนักศึกษาสายสามัญ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ยังได้ศึกษาการใช้บริการยืมคืนด้วยตนเองของนักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัยที่มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ozoh, Ruphina N. (2007) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อระบบยืมคืนหนังสือด้วยตนเองของห้องสมุด The Robert W. Woodruff Library of Emory University โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ต่อระบบการยืมคืนหนังสืออัตโนมัติ เปรียบเทียบสถิติการยืมคืนหนังสือในระหว่างปี ค.ศ. 1997-2004 และสถิติการใช้บริการยืมคืนในช่วงเวลาทำการของห้องสมุด การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยกำหนดมาตรวัดระดับความพึงพอใจของไลเกตสเกล 5 ระดับ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย นักศึกษาระดับปริญญาตรี นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ พนักงาน ศิษย์เก่า และผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสิ้น 46,454 คนโดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการทดสอบเครื่องมือ จำนวน 150 คน สำหรับระบบการยืมคืนหนังสืออัตโนมัติเป็นระบบที่ให้บริการมากกว่า 7 ปี ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจต่อบริการดังกล่าวในระดับมาก มีสถิติการยืมหนังสือที่สูงขึ้น และมีความเห็นว่ารระบบดังกล่าวเป็นระบบที่ใช้งบประมาณค่อนข้างสูง ดังนั้น จึงควรมีการศึกษานำเทคโนโลยีมาใช้ก่อนดำเนินการ

จากการเปรียบเทียบความพึงพอใจในการใช้บริการยืมคืนของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ระหว่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกพบว่า ในการเข้าใช้บริการยืมคืนของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย อยู่ในระดับมาก โดยมีการเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านสภาพ การใช้บริการยืมคืนสารสนเทศด้านความพึงพอใจในการใช้บริการยืมคืน ด้านจำนวนประเภทสารสนเทศที่ให้บริการ ด้านการใช้บริการยืมคืนที่เคาน์เตอร์บริการยืมคืน ด้านการใช้บริการยืมคืนที่ตู้ยืมคืนอัตโนมัติของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วงเดือน เจริญ (2553) ได้ศึกษาความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ใช้บริการ ที่มีต่อบริการสารสนเทศ ของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยบูรพา พร้อมทั้งเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ใช้บริการที่มีต่อบริการสารสนเทศ ของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งได้ศึกษาบริการด้านต่าง ๆ 8 ด้าน ได้แก่ บริการยืมคืน บริการหนังสือจอง บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด บริการวิทยานิพนธ์ บริการหนังสืออ้างอิง บริการรับฝากของ และการจัดที่นั่งอ่านหนังสือ

สรุปผลการวิจัย

สรุปได้ว่านักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย ที่ใช้บริการยืมคืนของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย มีความต้องการบรรณารักษ์ที่ยิ้มแย้มเต็มใจให้บริการมากกว่านี้ ต้องการให้ทางสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพิ่มหนังสือภาษาญี่ปุ่นให้มากกว่านี้ เพื่อใช้ในการประกอบการเรียน ต้องการให้อัพเดทหนังสือใหม่ๆ ตลอด เพื่อเป็นการพัฒนาด้านทรัพยากรสิ่งพิมพ์ให้ทันสมัยอยู่เสมอ และต้องการให้ตู้ยืม-คืนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและเสถียรต่อการใช้งาน ให้ใช้งานได้อย่างรวดเร็วไม่มีปัญหาในเรื่องของการทำรายการไม่สำเร็จ ใบสลิปไม่ออก หรือมีปัญหาทำให้ทำการรับแก้ไข หรือถ้าเสียก็ให้รับซ่อม ควรสร้างสิ่งที่น่าสนใจ และเพื่อเป็นการเชิญชวนให้ผู้เข้าใช้บริการยืม-คืนสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้เกิดความสนใจในการใช้บริการให้มากขึ้น เพราะมีบุคคลที่ไม่เคยเข้าใช้บริการยืม-คืนเลย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย โดยสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ได้อนุมัติทุนอุดหนุนการวิจัย ประเภทนักศึกษาปริญญาตรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถน อดิณันท์ บัณฑิตย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ ที่ได้ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ในการตรวจสอบพร้อมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในด้านการทำวิจัยรวมทั้งนักศึกษาคณะครุศาสตร์และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำวิจัยฉบับนี้ให้สำเร็จด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

ชลลดา แสนเกียง. (2554). บริการยืม-คืน. สืบค้นจากจาก :

<http://355275chonlada.blogspot.com/2011/07/blog-post.html..>

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.

วงเดือน เจริญ. (2553). ความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ใช้บริการที่มีต่อการบริการสารสนเทศ สำนักหอสมุด (รายงานผลการวิจัย). ชลบุรี: สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยบูรพา.

สายธาร สุเมธอติคม. (2556). ระบบสารสนเทศเพื่อประเมินคุณภาพการบริการของห้องสมุด

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยใช้ LibQUAL+TM (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ:

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

สุรพล ชันทแพทย์. (2557). ศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการให้บริการห้องสมุดประชาชนอำเภอวังจันทร์ ของนักศึกษาสายสามัญ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา).

Ozoh, R.N. (2007). Patron attitudes toward automated checkout : A study of customer satisfaction at a private university library. Retrieved from :

<http://search.proquest.com/docview/304722554?accountid=28756> ProQuest Dissertations & Theses Full Text database.

การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดด้วยสื่อสังคมออนไลน์ของสายผลิตภัณฑ์ผ้าทอลาย
ดอกป๊อบชุมชนบ้านม่วงหอม ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

THE DEVELOPMENT OF SOCIAL MEDIA PROMOTION STRATEGIES FOR HANDWOVEN MUD-
MEE COTTON IN THE DOK-PEEB PATTERN OF MUANGHOM COMMUNITY,
TAMBON KAENG SOPHA, WANG THONG DISTRICT, PHITSANULOK PROVINCE

นภาพร อุ่นปรีชาวิชัย^{1*} สมศักดิ์ พงษ์เดช² และ พัทธรา วงศ์แสงเทียน³

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก

* corresponding author e-mail: woman_is_lovely@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดด้วยสื่อสังคมออนไลน์ของผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายดอกป๊อบชุมชนบ้านม่วงหอม ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ลูกค้าและกลุ่มลูกค้าเป้าหมายจำนวน 30 ราย ในประเด็นการส่งเสริมการตลาดด้วยการสร้างเนื้อหา การแบ่งปันข้อมูล และการส่งเสริมการขายด้วยสื่อสังคมออนไลน์ ด้วยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก ระหว่างเดือนกันยายนถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2561 และนำมาวิเคราะห์เนื้อหาพร้อมทั้งประสานกลุ่มและตัวแทนผู้ประกอบการทอผ้าชุมชนบ้านม่วงหอม พบว่าการพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดด้วยสื่อสังคมออนไลน์ของผลิตภัณฑ์ผ้าลายดอกป๊อบของชุมชน เรียงลำดับตามความสำคัญคือ 1) การนำเสนอในรูปแบบวิดีโอถ่ายทอดสด 2) การจัดกิจกรรมพิเศษผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และ 3) การส่งเสริมการขายด้วยภาพ/วิดีโอ

คำสำคัญ: กลยุทธ์การตลาด สื่อสังคมออนไลน์ ผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายดอกป๊อบ

ABSTRACT

The study is a qualitative research with purpose to develop social media promotion strategies for handwoven Mud-Mee cotton in the Dok-Peeb pattern of Muanghom Community, Tambon Kaeng Sopha, Wang Thong District, Phitsanulok Province. The data were collected by in-depth interview from 30 customers and target group from September to November, 2018. In this study, content analysis method was used as a tool to analyze. According to the analysis, social media promotion strategies for handwoven Mud-Mee cotton was created by the community president and members with regard to 1) live video streaming content 2) special activity content and 3) sales promotion by picture/video content respectively.

keywords: marketing strategy, social media, handwoven Mud-Mee cotton

บทนำ

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลปัจจุบัน ในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนคือ การส่งเสริมให้มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ ควบคู่ไปกับการทำหัตถกรรม โดยเป็นการสร้างอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ในลักษณะการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน ซึ่งจากเดิมเป็นการผลิตเพื่อใช้สอยในครัวเรือนเท่านั้น แต่เมื่อมีนโยบายของรัฐ และมีการส่งเสริมการฝึกอบรมจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ทำให้อุตสาหกรรมในครัวเรือนได้รับการพัฒนา และขยายตัวไปยังชุมชน ตลอดจนมีการพัฒนากันอย่างต่อเนื่อง การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยมีการรวมกลุ่มในการเสริมรายได้ให้แก่สมาชิกในกลุ่ม และมีการจัดการในรูปของธุรกิจชุมชน เช่น กลุ่มทอผ้า กลุ่มหัตถกรรมในรูปแบบอื่นๆ โดยการยึดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิ

ปัญญาของท้องถิ่น เพื่อสามารถพึ่งพาตนเอง และเน้นการส่งเสริมการตลาดชุมชนด้วยการผลิต และการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เป็นสินค้าที่มีคุณภาพ (ประเวศ วะสี, 2542) ภูมิปัญญาเป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพ และเป็นรากฐานการพัฒนาที่เริ่มจากการพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเอง การพัฒนาเพื่อการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และการพัฒนาที่เกิดจากการผสมผสานองค์ความรู้สากลบนฐานภูมิปัญญาเดิม เพื่อเกิดเป็นภูมิปัญญาใหม่ที่เหมาะสมกับยุคสมัย ดังนั้นภูมิปัญญาจึงมีคุณค่าไม่เพียงแต่ต่อท้องถิ่นและคนเท่านั้น แต่ยังเอื้อประโยชน์อย่างใหญ่หลวงต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืนและมั่นคง โดยองค์ความรู้ที่เกิดจากกระบวนการสั่งสม สืบทอด กลั่นกรองอย่างยาวนาน ซึ่งได้มาจากประสบการณ์แนวทางแก้ปัญหาในแต่ละเรื่องแต่ละประสบการณ์ แต่ละสภาพแวดล้อม ซึ่งจะมีเงื่อนไขปัจจัยเฉพาะแตกต่างกันไป และนำมาใช้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่โดยชาวบ้านเอง เป็นความรู้ที่สร้างสรรค์ และมีส่วนร่วมเสริมสร้างการผลิตหรือ เป็นความรู้ของชาวบ้านที่ผ่านการปฏิบัติมาแล้วอย่างชำนาญ และที่สำคัญยิ่งคือช่วยให้ชาวบ้านมีชีวิตอยู่รอด สร้างสรรค์การผลิตทำให้ก่อรายได้ และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ดังนั้นการพัฒนาการกินดีอยู่ดีของประชาชนจึงเริ่มมาจากการพัฒนาประชาชนระดับรากหญ้า โดยส่งเสริมให้แต่ละชุมชนมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างจุดเด่นให้แก่ผลิตภัณฑ์ของแต่ละชุมชนและเพื่อช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและยั่งยืน รัฐบาลจึงมีการสนับสนุนทั้งทางตรงและทางอ้อมในการพัฒนา แต่ชุมชนก็ยังประสบปัญหาในการพัฒนาธุรกิจให้เกิดความเข้มแข็งเนื่องจากมีข้อจำกัดหลายด้าน อาทิเช่น สินค้าและผลิตภัณฑ์ยังไม่ได้มาตรฐาน และการเข้าถึงตลาด เป็นต้น (สำนักงานมาตรฐานการศึกษา, 2545)

โครงการของภาครัฐบาลที่ช่วยสนับสนุนให้ประเทศเกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจให้เกิดการเติบโต และต้องการให้ประชาชนทุกระดับโดยเฉพาะประชาชนระดับรากหญ้าสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเพื่อจะส่งผลให้เศรษฐกิจโดยรวมดีขึ้น ได้แก่ โครงการ “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” ซึ่งถือเป็นแนวทางประการหนึ่งที่ช่วยสร้างความเจริญแก่ชุมชนให้เกิดความสามารถที่จะยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนในชนบทต่างๆ เกิดความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นสร้างชุมชนให้เข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยการผลิตและบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชนตามท้องถิ่น เพื่อให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้เป็นที่รู้จักไปทั่วประเทศและยังสามารถกระจายออกนอกประเทศได้ นอกจากนี้ยังรวมถึงการดูแลรักษาและเกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการรักษาภูมิปัญญาไทย การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี มีการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการแลกเปลี่ยนความรู้ คิดค้นผลิตภัณฑ์ขึ้นเองโดยคนในท้องถิ่นโดยอาศัยความรู้ความสามารถของคนในชุมชนให้มีความร่วมมือกันรับผิดชอบเพื่อให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น และจุดขายที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายเพื่อขยายโอกาสออกสู่เครือข่ายท้องถิ่นทั่วทุกเขตและขยายไปทั่วประเทศหรือทั่วโลก

จังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการส่งเสริมให้มีการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากผ้าทอ จึงมีการสรรหากลุ่มอาชีพที่เป็นผู้ทอผ้าเพื่อให้แต่ละชุมชนได้รับโอกาสให้ผลิตภัณฑ์ภายในชุมชนของตนเป็นที่รู้จักมากขึ้น และเพื่อให้มีผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดพิษณุโลก โดยเริ่มต้นด้วยการสรรหากลุ่มอาชีพผู้ผลิตสินค้าในแต่ละตำบลที่มีศักยภาพ และมีความพร้อมที่จะสามารถผลิตสินค้าของตนมุ่งสู่ตลาดโลกได้ ซึ่งกลุ่มทอผ้าที่กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในตอนนี้คือ ผ้าทอมัดหมี่ของกลุ่มทอผ้าบ้านม่วงหอม ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีของชุมชนใกล้เคียง และผู้นิยมผ้าทอของไทยจนได้รับการยกย่องจากหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนสนับสนุนหัตถกรรมพื้นบ้านของจังหวัด และที่ต่างๆ การทอผ้ามัดหมี่จะทอด้วยกี่กระตุก วัสดุที่ใช้เป็นด้ายสำเร็จรูปหรือไหมประดิษฐ์ ย้อมด้วยสีเคมี เอกลักษณะลวดลายผ้าที่สำคัญคือ ลวดลายดอกป๊อปที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดพิษณุโลก ส่วนลวดลายดั้งเดิมที่สืบทอดกันมา ได้แก่ ลายข้าวหลามตัดใหญ่ ลายดาวกระจาย เป็นต้น ซึ่งมีจุดเด่นคือ การเป็นผลิตภัณฑ์ “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” ที่ทำให้หมู่บ้านม่วงหอมมีชื่อเสียง และผ้าทอที่ทำมาสวยงามใส่สบายไม่ระคายเคืองต่อผิวหนัง ปลอดภัย มีราคาไม่สูงมากนัก สามารถตัดเย็บเพื่อสวมใส่ หรือซื้อไปเป็นของฝาก การดูแลรักษา ง่าย สีไม่ตก ไม่หด เนื้อแน่น ทอได้สม่ำเสมอ และมีความสวยงามที่เป็นเอกลักษณ์สะดุดตา สวมใส่แล้วรู้ได้ทันทีว่าเป็นผ้าทอลายดอกป๊อปของจังหวัดพิษณุโลก แต่ในปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่ก็ยังให้ความสนใจไม่มากนัก เนื่องจากตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปมีการผลิตขึ้นมามากมาย และยังมีลวดลายที่ทันสมัยเป็นที่นิยม รูปแบบผลิตภัณฑ์เป็นการผลิตในรูปแบบเดิมๆ ไม่มีความหลากหลาย การกำหนดราคาสินค้าไม่เป็นมาตรฐานเนื่องจากผู้ผลิตไม่มีความรู้ และคุณภาพการผลิตมีคุณภาพที่แตกต่างกันจึงทำให้การกำหนดราคาสินค้ามีความแตกต่างกัน และที่สำคัญในด้านการส่งเสริมการตลาดไม่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย มีการดำเนินการ

กิจกรรมทางการตลาดไม่ต่อเนื่อง ตลอดจนกลุ่มสมาชิกไม่มียุทธศาสตร์ความรู้ในการส่งเสริมการตลาดซึ่งจะเพียงแต่รอเทศกาลจึงมีการไปจำหน่าย หรือเพียงประชาสัมพันธ์ตามกลุ่มหน่วยงานราชการการ เพื่อนำไปตัดเย็บเป็นการรณรงค์ด้านภูมิปัญญาให้สอดคล้องกับเอกลักษณ์ผ้าทอมัดหมี่ที่เป็นสัญลักษณ์ของชาวจังหวัดพิษณุโลกเท่านั้น

การตลาดในปัจจุบันการขายผลิตภัณฑ์นั้นต้องอาศัยการสื่อสารด้วยสื่อสังคมออนไลน์เพื่อเป็นการสร้างการรับรู้ และเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้กว้างมากยิ่งขึ้น (Chauhan & Pillai, 2013; Lipsman, Mudd, Rich, & Bruich, 2012; Sashi, 2012). ดังนั้นการที่จะทำให้ผ้าทอลายดอกปืของชุมชนเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถแข่งขันได้และเป็นที่รู้จักต้องเติมเต็มทั้งด้านความรู้และวิธีการในการทำกลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดด้วยสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ความเป็นเอกลักษณ์ของผ้าทอลายดอกปืของชุมชนไว้ และให้ทันกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงดังกล่าว อีกทั้งกลุ่มสมาชิกผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายดอกปืของชุมชนบ้านม่วงหอมมีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้เกิดความเป็นเอกลักษณ์ เป็นที่รู้จัก เกิดการยอมรับในผลิตภัณฑ์และตรงกับความต้องการของตลาด จึงจำเป็นต้องกำหนดกลยุทธ์การตลาดด้านการสร้างเนื้อหาและแบ่งปันข้อมูลด้วยสื่อสังคมออนไลน์ให้สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์และกลุ่มเป้าหมาย (Goh, Heng & Lin, 2013; Laroche, Habibi, Richard & Sankaranarayanan, 2012; Meske & Stieglitz, 2013)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาถึงการพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดด้วยสื่อสังคมออนไลน์ของผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายดอกปื ชุมชนบ้านม่วงหอม ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อช่วยพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดออนไลน์ที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมกับผู้บริโภคมากที่สุด และยังเป็นแนวทางในการจัดการผลิตภัณฑ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็งมีรายได้เพิ่มมากยิ่งขึ้นตลอดจนสามารถพัฒนาอาชีพของคนภายในชุมชนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดด้วยสื่อสังคมออนไลน์ของผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายดอกปื ชุมชนบ้านม่วงหอม ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดด้วยสื่อสังคมออนไลน์ของผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายดอกปืชุมชนบ้านม่วงหอม ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับการวิจัยคือ ลูกค้าและกลุ่มเป้าหมายของผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายดอกปืจากชุมชนบ้านม่วงหอม จำนวน 30 ราย ในประเด็นการส่งเสริมการตลาดด้วยการสร้างเนื้อหา การแบ่งปันข้อมูล และการส่งเสริมการขายด้วยสื่อสังคมออนไลน์ ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง และทำการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview)

การเก็บข้อมูลครั้งนี้เกิดขึ้นตั้งแต่เดือนกันยายนถึงเดือนพฤศจิกายน 2561

เครื่องมือและวิธีการวิจัย

การศึกษานี้มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกกับลูกค้าและกลุ่มลูกค้านำมาของผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายดอกปื ซึ่งประกอบด้วยประเด็นคำถาม 1) ผลิตภัณฑ์และภาพรวมการสื่อสารด้วยสื่อสังคมออนไลน์ 2) รูปแบบการสื่อสารทางการตลาดด้วยสื่อสังคมออนไลน์ 3) แนวคิดหรือหลักการในการดำเนินกลยุทธ์เชิงเนื้อหาในสื่อสังคมออนไลน์ 4) การส่งเสริมการขายในสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนกันยายนถึงเดือนพฤศจิกายน 2561

2. การสังเกตการณ์และทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติมหากเกิดข้อสงสัยในประเด็นอื่นๆ ที่ได้รับข้อมูลเพิ่มเติมจากการสังเกตการณ์ เพื่อให้ผู้วิจัยได้เข้าใจถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น และทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์นั้นๆ

3. การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) โดยใช้การตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาต่างๆ กัน จากข้อมูลหลายๆ แหล่ง (Data Triangulation) เพื่อนำมาอธิบายสภาพการณ์ และมิติที่แตกต่างกัน จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกกับลูกค้า และกลุ่มลูกค้านำมา

4. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยการเทียบเคียงรูปแบบ (Pattern Matching) ตามแนวทางของ Miles และ Huberman (2014) ด้วยการลดทอนข้อมูล การจัดรูปแบบของข้อมูล ร่างข้อสรุปและการยืนยัน เพื่อนำเสนอต่อประธานกลุ่มและตัวแทนผู้ประกอบการทอผ้าชุมชนบ้านม่วงหอม

5. ทีมผู้วิจัยร่วมกับประธานกลุ่ม และตัวแทนผู้ประกอบการทอดผ้าชุมน ดำเนินการพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดด้วยสื่อสังคมออนไลน์ของผลิตภัณฑ์ผ้าลายดอกปักของชุมชนบ้านม่วงหอม ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย สามารถนำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก สามารถสรุปผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องรูปแบบการนำเสนอที่ต้องมีเนื้อหาที่น่าสนใจ มีคุณค่า และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า และกลุ่มเป้าหมายให้เกิดความสนใจ ซึ่งจะควรมีลักษณะดังนี้

1.1 การนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภค โดยการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องให้อยู่ในความสนใจของลูกค้า และกลุ่มเป้าหมายก่อน แล้วจึงสอดแทรกเนื้อหาของผลิตภัณฑ์เข้าไปในเนื้อหามากกว่าการเน้นไปที่ข้อความเพื่อขายผลิตภัณฑ์แบบตรงไปตรงมา

1.2 การนำเสนอเนื้อหาที่มีความหลากหลาย โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์เนื้อหา ซึ่งกลุ่มและตัวแทนผู้ประกอบการทอดผ้าชุมนต้องมีทีมงานที่ดูแลในส่วนเนื้อหาของเนื้อหาโดยเฉพาะ และควรวางแผนเนื้อหาในการเล่าเรื่อง ที่เป็นเรื่องของการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ เรื่องของชุมชน เรื่องของแหล่งท่องเที่ยว เรื่องอาหารการกิน หรือการนำเสนอกิจกรรมที่น่าสนใจ เพื่อดึงดูดลูกค้าและกลุ่มเป้าหมาย อีกทั้งควรให้ความสำคัญกับเนื้อหาในทุกรูปแบบทั้งภาพ บทความหรือ วิดีโอ

1.3 การนำเสนอที่เน้นให้เกิดการมีส่วนร่วม โดยเน้นเนื้อหาการมีส่วนร่วมของสังคมออนไลน์ เพื่อเกิดการแชร์และบอกต่อ เพื่อการทำแบรนด์ให้เป็นที่รู้จัก และการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างลูกค้าและกลุ่มเป้าหมายกับตราสินค้ามากขึ้น

1.4 การนำเสนอโดยอาศัยผู้ทรงอิทธิพลหรือบุคคลที่มีชื่อเสียง โดยคัดสรรบุคคลและศิลปินที่เป็นที่รู้จักหรือมีประสบการณ์ที่จะมาถ่ายทอดวิถีชีวิต การใช้ชีวิต เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้คน รวมถึงการเชิญชวนในการลองใช้ผลิตภัณฑ์ และร่วมทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ลงภาพศิลปิน หรือบุคคลที่มีชื่อเสียงที่มายังชุมชน คลิปวิดีโอให้ร่วมกิจกรรม

1.5 การนำเสนอที่เน้นเนื้อหาที่เสริมความรู้และสร้างแรงบันดาลใจ โดยชุมชนจะต้องมีแนวคิดที่ว่า “หากจะให้ลูกค้าและกลุ่มเป้าหมายเข้าใจในสิ่งที่ชุมชนทำ หรือวิถีชีวิตของชุมชน จะต้องมีการให้ความรู้ก่อน” ซึ่งการดำเนินการในลักษณะนี้ควรใช้ควบคู่ไปกับการนำเสนอโดยอาศัยผู้ทรงอิทธิพลหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงที่บอกเล่าเรื่องราวให้ความรู้ และแรงบันดาลใจผ่านความคิดของคนในชุมชนที่คัดสรรมาเป็นบุคคลต้นแบบ ในรูปแบบวิดีโอ รวมถึงการทำบทความที่เล่าเกี่ยวกับเนื้อหาของศิลปินแต่ละท่านที่ร่วมงานกับชุมชน

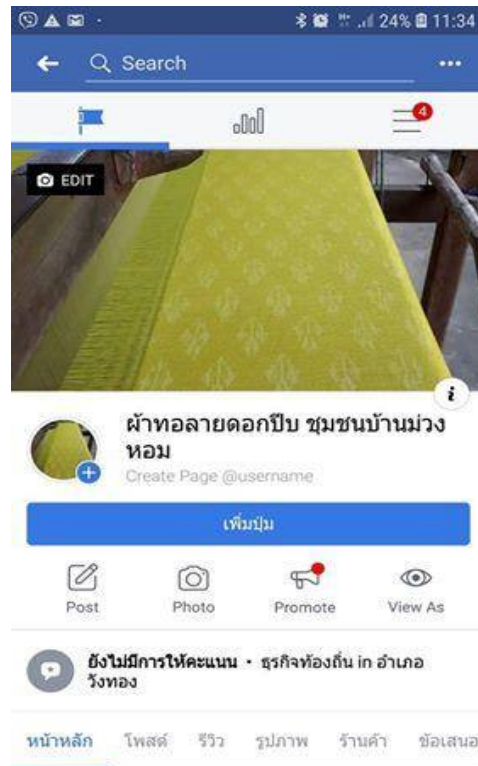
2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมการตลาดด้วยสื่อสังคมออนไลน์ของผลิตภัณฑ์ผ้าลายดอกปักของชุมชนบ้านม่วงหอม ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

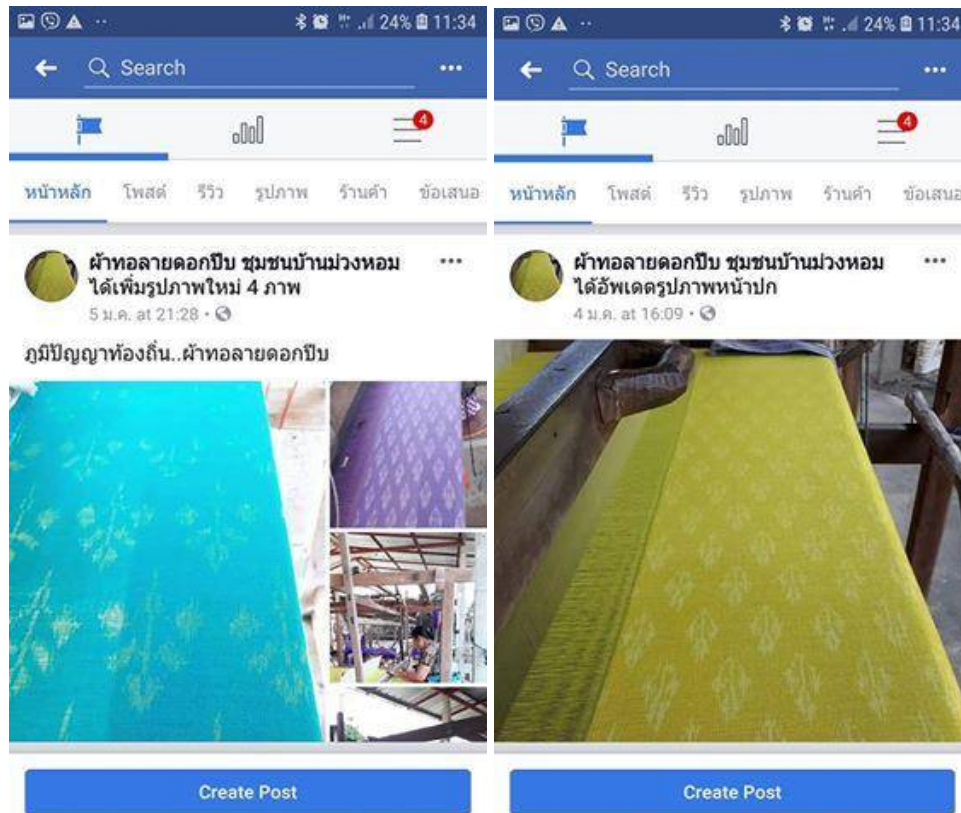
2.1 การนำเสนอในรูปแบบวิดีโอถ่ายทอดสด โดยเครื่องมือนี้เป็นคุณสมบัติใหม่ของเฟซบุ๊ก โดยสามารถถ่ายทอดสดคือ สามารถออกอากาศได้ทันที ซึ่งทางชุมชนสามารถถ่ายทอดสดกิจกรรม เช่น การทอดผ้าชุมน การออกร้าน กิจกรรมเสวนา ผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจ

2.2 การจัดกิจกรรมพิเศษผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยเครื่องมือสร้างงานกิจกรรมนี้เป็นคุณสมบัติใหม่ของเฟซบุ๊ก ซึ่งสามารถกำหนดวันกิจกรรม กดเชิญเพื่อน หรือติดตามให้เข้าร่วมกิจกรรม สร้างรายละเอียดของกิจกรรม และโพสต์เนื้อหาอื่นๆ รวมถึงอัปเดตแจ้งเตือนผู้ที่กดเข้าร่วมกิจกรรมแล้วอีกด้วย เพื่อกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของลูกค้าและกลุ่มเป้าหมาย

2.3 การส่งเสริมการขายด้วยภาพ/วิดีโอ เป็นรูปแบบการส่งเสริมการขายใช้การนำเสนอภาพและวิดีโอเป็นหลัก โดยจะมีการโพสต์ภาพพร้อมคำบรรยายใต้ภาพ อาจเป็นภาพเดี่ยวหรือจำนวนหลายภาพ เพื่อความต่อเนื่องกัน หรือเป็นภาพบรรยากาศในบรรยากาศหลายๆ แบบ สำหรับการนำเสนอในรูปแบบวิดีโอ เป็นภาพเคลื่อนไหวที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

3. การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดด้วยสื่อสังคมออนไลน์ของผลิตภัณฑ์ผ้าลายดอกปักของชุมชนบ้านม่วงหอม ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก โดยผู้วิจัยร่วมกับประธานกลุ่ม และตัวแทนผู้ประกอบการทอดผ้าชุมน จัดสร้างเพจเฟซบุ๊ก โดยใช้ชื่อเพจว่า “ผ้าทอดลายดอกปัก ชุมชนบ้านม่วงหอม” ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ตัวอย่างส่งเสริมการตลาดด้วยสื่อสังคมออนไลน์ของผลิตภัณฑ์ผ้าลายดอกปีบของชุมชนบ้านม่วงหอม

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดด้วยสื่อสังคมออนไลน์ของกลุ่มผู้ประกอบการทอผ้าชุมชนบ้านม่วงหอมนั้น ต้องมีการนำเสนอในรูปแบบ 1) การนำเสนอในรูปแบบวิดีโอถ่ายทอดสด 2) การจัดกิจกรรมพิเศษผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และ 3) การส่งเสริมการขายด้วยภาพ/วิดีโอ โดยขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้าและกลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาณมุก บุญญพิเชษฐ (2554) เรื่องประเภทเนื้อหาการตลาดบนเฟซบุ๊กแฟนเพจ และความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค ทั้งนี้การนำเสนอรูปแบบต่างๆ ดังกล่าวต้องมีเนื้อหาที่น่าสนใจ มีคุณค่า ตอบสนองความต้องการของลูกค้าหรือกลุ่มเป้าหมายได้ โดยสามารถพิจารณาได้จากระดับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของลูกค้า/เป้าหมาย หรือสื่อสังคมออนไลน์ที่จะเกิดขึ้นจากน้อยไปมาก คือ 1) การมีส่วนร่วมประเภทการคลิกดูภาพ/วิดีโอ 2) การมีส่วนร่วมประเภทการกดถูกใจ 3) การมีส่วนร่วมประเภทการแชร์ และ 4) การมีส่วนร่วมประเภทการแสดงความคิดเห็น

รูปแบบการนำเสนอที่มีเนื้อหาน่าสนใจ มีคุณค่า และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคให้เกิดความสนใจได้นั้นจะต้องมีลักษณะที่ 1) การนำเสนอที่เน้นเนื้อหาที่เสริมความรู้และสร้างแรงบันดาลใจ 2) การนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภค 3) การนำเสนอเนื้อหาที่มีความหลากหลาย 4) การนำเสนอที่เน้นให้เกิดการมีส่วนร่วม และ 5) การนำเสนอโดยอาศัยผู้ทรงอิทธิพลหรือบุคคลที่มีชื่อเสียง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงพร อีร์กุลวานิชย์ (2560) เรื่องกลยุทธ์การสื่อสารการตลาด และการมีส่วนร่วมของแฟนเพจบน Facebook Fanpage ช่างซู่

การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดด้วยสื่อสังคมออนไลน์ของกลุ่มผู้ประกอบการทอผ้าชุมชนบ้านม่วงหอม ตำบล แก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ตามที่กล่าวมานั้นเป็นการสร้างให้เกิดปฏิสัมพันธ์ และสร้างการตระหนักรู้ต่อผลิตภัณฑ์และตราสินค้าที่เพิ่มขึ้น กระตุ้นให้เกิดความต้องการ ส่งเสริมให้เกิดการตลาดซื้อใช้ รวมถึงการสร้างภาพ

จงรักภักดีของลูกค้าที่มีต่อผลิตภัณฑ์ จนเกิดเป็นกระแสการบอกต่อแบบปากต่อปาก (Word of Mouth) และการสื่อสารแบบไวรัสทางการตลาด (Viral Marketing)

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดด้วยสื่อสังคมออนไลน์ เป็นเพียงเครื่องมือหนึ่งสำหรับกลุ่มผู้ประกอบการทอผ้าชุมชนบ้านม่วงหอม ตำบลแก่งโสภา อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น แต่การที่กลุ่มผู้ประกอบการฯ จะประสบความสำเร็จได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการผลิต ความสามารถในการบริหารจัดการ และการใช้เครื่องมือในการบริหารจัดการต่างๆ ตลอดจนการกำหนดราคาที่เป็นธรรม และมีความเหมาะสมกับทั้งผู้ประกอบการฯ และลูกค้าหรือผู้บริโภค นอกจากนี้กลุ่มผู้ประกอบการฯ ยังต้องรู้จักการประยุกต์ใช้และบูรณาการเครื่องมือด้านการบริหารจัดการต่างๆ ร่วมกันอย่างเหมาะสม และถูกต้องกับสถานการณ์ เพื่อจะได้สร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนและเป็นการอนุรักษ์ความเป็นเอกลักษณ์ของผ้าทอลายดอกปีบของชุมชนไว้ตลอดไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณาจารย์

เอกสารอ้างอิง

- ประเวศ วะสี. (2542). **ปฏิรูปการศึกษาจากเครื่องทางปัญญา ทางรอดพ้นจากความหายนะ**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- ปาลมุก บุญญพิเชษฐ. (2554). ประเภทเนื้อหาการตลาดบนเฟซบุ๊กแฟนเพจและความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค. **วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา**, 6(2), 71-106.
- ดวงพร ธีรกุลวานิช. (2559). **กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดและการมีส่วนร่วมของแฟนเพจบน Facebook Fanpage ช่างชุ่ย**. การค้นคว้าอิสระ. นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. (2545). **ชุดวิชาการวิจัยชุมชน**. กรุงเทพฯ.
- Chauhan, K., & Pillai, A. (2013). Role of content strategy in social media brand communities: A case of higher education institutes in India. **Journal of Product & Brand Management**, 22(1), 40-51.
- Goh, K. Y., Heng, C. S., & Lin, Z. (2013). Social media brand community and consumer behavior: Quantifying the relative impact of user-and marketer-generated content. **Information Systems Research**, 24(1), 88-107.
- Laroche, M., Habibi, M. R., Richard, M. O., & Sankaranarayanan, R. (2012). The effects of social media based brand communities on brand community markers, value creation practices, brand trust and brand loyalty. **Computers in Human Behavior**, 28(5), 1755-1767.
- Lipsman, A., Mudd, G., Rich, M., & Bruich, S. (2012). The power of "like": How brands reach (and influence) fans through social-media marketing. **Journal of Advertising research**, 52(1), 40-52.
- Mangold, W. G., & Faulds, D. J. (2009). Social media: The new hybrid element of the promotion mix. **Business horizons**, 52(4), 357-365.
- Meske, C., & Stieglitz, S. (2013). Adoption and use of social media in small and medium-sized enterprises. In **working conference on practice-driven research on enterprise transformation** (pp.61-75). Springer, Berlin, Heidelberg.
- Miles, M. B., Huberman, A. M., & Saldana, J. (2014). **Qualitative data analysis**. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Sashi, C. M. (2012). Customer engagement, buyer-seller relationships, and social media. **Management decision**, 50(2), 253-272.

“การเล่าเรื่องผ่านตัวละครเอกเพศหญิงในภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจิบลิ” “THE ANIMATION STORYTELLING THROUGH FEMALE PROTAGONISTS OF STUDIO GHIBLI”

ภัทราภรณ์ มณีวิทย์

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กรุงเทพมหานคร

*corresponding author e-mail: Ple2002@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเล่าเรื่องในภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจิบลิ และศึกษาลักษณะตัวละครเอกเพศหญิงในภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจิบลิ โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจิบลิ จำนวน 9 เรื่อง และเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และนักวิจารณ์ภาพยนตร์ ผลการวิจัยพบว่า การเล่าเรื่องในภาพยนตร์มีความสัมพันธ์โดยตรงกับตัวละครเอกเพศหญิงทุกเรื่อง และลักษณะตัวละครเอกเพศหญิงส่วนใหญ่เป็นตัวละครที่ไม่ได้เข้าข่ายการเป็นสตรีนิยม เป็นเพียงสถานะของการเป็นผู้นำ และอยู่ในฐานะที่เหนือกว่าเพศชายในทุกด้าน ทั้งความกล้าหาญ การมองโลก และสติปัญญา เนื่องจากตัวละครเอกเพศหญิงเหล่านี้ไม่แสดงให้เห็นถึงการเรียกร้องความเท่าเทียมกันระหว่างเพศหญิงกับเพศชาย หรือการเรียกร้องสิทธิสตรีให้มีอำนาจเหนือกว่าผู้ชายให้เห็นอย่างเด่นชัด นอกจากนี้พบว่าตัวละครเอกเพศหญิงมีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป เกิดจากปัจจัยจากภายนอกที่มาจากสังคมและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวละคร กับปัจจัยภายในที่เกิดจากสัญชาตญาณเป็นตัวกำหนด ส่วนเรื่องฐานะทางสังคมของตัวละครเอกเพศหญิงส่วนใหญ่ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงฐานะตั้งแต่ต้นจนกระทั่งจบเรื่อง

คำสำคัญ : การเล่าเรื่อง ตัวละครเอกเพศหญิง ภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจิบลิ

Abstract

The purpose of this research was to study storytelling of animated films by Studio Ghibli and to study characterization of female protagonists in animations of Studio Ghibli by means of qualitative research methods. Data were collected from 9 animated films by Studio Ghibli, relevant documents, and related studies as well as depth interviews from experts, academics, and film critics. The results indicated that the storytelling in all films was directly related with female protagonists. Most characters of female protagonists were not feminism although female protagonists were determined as leaders and were in upper status than male in every aspect, including bravery, viewpoint, and intelligence because female protagonists did not claim for equality between female and male or obviously demand women's rights to have more power than men. In addition, characterization of female protagonists was varied which was caused by external factors, including society and environment surrounding the characters, and by internal factors from their own instincts. With regard to the social status aspect, most female protagonists' social status did not change throughout the stories.

keywords : storytelling, female protagonists, the animation of studio Ghibli

บทนำ

ภาพยนตร์แอนิเมชันเป็นภาพยนตร์ประเภทหนึ่งที่นิยมสร้างกันมายาวนาน และเป็นศิลปะที่สร้างความบันเทิงให้กับคนทุกเพศทุกวัย ขณะเดียวกันได้มีการสอดแทรกสาระความรู้ด้วย คำว่า “แอนิเมะ” (Anime) เป็นคำที่ใช้เรียกแอนิเมชันที่เกิดจากผู้สร้างชาวญี่ปุ่น ซึ่งได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตของคนญี่ปุ่น ดังจะเห็นได้จากแอนิเมะหลายเรื่องได้โด่งดังในญี่ปุ่นและทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็น Astro Boy Akira Tiger Mask Doraemon Dragon Ball ฯลฯ จนทำให้กลายเป็นอุตสาหกรรมที่เติบโตขึ้นเรื่อยๆ จนถึงทุกวันนี้ ส่วนสตูดิโอจิบลิ (Studio Ghibli) เป็นสตูดิโอผลิตภาพยนตร์แอนิเมชันที่ประสบความสำเร็จทั้งด้านรายได้และรางวัลในประเทศญี่ปุ่น ก่อตั้งโดย ฮายาโอะ มียาซากิ (Hayao Miyazaki) และ อิซาโอะ ทากาฮาตะ (Isao Takahata) ซึ่งความสำเร็จวัดได้จากผลงานเรื่องแรกของสตูดิโอ คือ Laputa : Castle in the Sky (1986) ที่สามารถขายตัวชมภาพยนตร์ได้ถึง 774,271 ใบ (เกรียงไกร พัฒนกุลโกเมธ, ม.ป.ป. : 17) และเรื่อง Porco Rosso (1992) ได้รับเกียรติให้ฉายในโรงภาพยนตร์ในประเทศฝรั่งเศสมากถึง 60 โรง จนมาถึง Spirited Away (2001) ที่ได้รับรางวัลออสการ์ครั้งที่ 75 ในสาขาภาพยนตร์แอนิเมชันยอดเยี่ยม ในปี 2002 ซึ่งนับว่าเป็นภาพยนตร์เรื่องแรกและเรื่องเดียวของประเทศญี่ปุ่นและทวีปเอเชียที่สามารถคว้ารางวัลนี้มาครองได้สำเร็จ (เกรียงไกร พัฒนกุลโกเมธ, ม.ป.ป. : 21)

หากพิจารณาถึงผลงานส่วนใหญ่ของสตูดิโอจิบลิที่ประสบความสำเร็จ จะพบว่าผลงานเหล่านี้เป็นฝีมือของ ฮายาโอะ มียาซากิ ซึ่งเชื่อว่าแนวคิดและผลงานของเขานั้น ได้มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ผลงานของสตูดิโอจิบลิและผู้สร้างรุ่นหลังเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่องของการสร้างตัวละครเอกเพศหญิง กล่าวคือผู้สร้างจะเลือกสร้างตัวละครเอกเพศหญิงให้อยู่ในช่วงอายุไม่เกิน 18 ปี เพราะมาจากเหตุผลที่ว่า ผู้สร้างเชื่อว่าผู้หญิงในวัยนี้เป็นวัยที่สามารถจะแต่งเติมจินตนาการได้มากกว่าผู้ชายในวัยเดียวกัน ขณะเดียวกันวัยนี้กำลังอยู่ในช่วงการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในชีวิตหลายอย่าง ต้องดิ้นรนเพื่อที่จะก้าวข้ามจากความเป็นเด็กไปสู่วัยรุ่น จึงรู้สึกอ่อนไหวได้ง่าย (นับทอง ทองใบ, 2548 : 113) ซึ่งผู้สร้างเชื่อว่าตัวละครในวัยนี้สามารถที่จะเรียกร้องอารมณ์และการล้นเอามาจากผู้ชมได้เป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังพบว่าลักษณะของตัวละครเอกเพศหญิงนั้น จะไม่เน้นความสวยงามของใบหน้าและร่างกาย โดยเฉพาะดวงตาที่กลมโตเหมือนกับตัวการ์ตูนแอนิเมชันของญี่ปุ่นทั่วไป ซึ่งฮายาโอะมักจะสร้างตัวละครที่เป็นผู้หญิงทุกตัวให้มีหน้าตาที่สมจริงและมีสัดส่วนที่เหมือนกับมนุษย์ให้มากที่สุด โดยเฉพาะขนาดดวงตา ซึ่งพบว่าตัวละครผู้หญิงจะมีดวงตาขนาดเล็ก ใบหน้าธรรมดา ไม่ได้ดูน่ารักจนเกินไป มีรูปร่างที่ผอม ไม่เน้นตรงส่วนเว้าส่วนโค้งของสรีระเหมือนกับตัวการ์ตูนญี่ปุ่นทั่วไป (นับทอง ทองใบ, 2548 : 167) ซึ่งการออกแบบที่เรียบง่ายนี้ได้สอดคล้องกับแนวคิดที่มองว่าผู้หญิงไม่ใช่วัตถุทางเพศของผู้ชายได้เป็นอย่างดี

ในเรื่องการสร้างตัวละครเอกเพศหญิงตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นผู้วิจัยเห็นว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจและแปลกใหม่สำหรับงานด้านแอนิเมชัน รวมถึงเป็นประเด็นที่ปรากฏชัดเจนที่สุดประเด็นหนึ่งในผลงานส่วนใหญ่ในภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจิบลิ ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำประเด็นดังกล่าวมาทำการวิจัยร่วมกับการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ (Film Narrative) เพื่อศึกษาว่าตัวละครเอกเพศหญิงเหล่านี้จะมีลักษณะที่เหมือนหรือแตกต่างกับตัวละครเอกเพศชายในภาพยนตร์แอนิเมชันทั่วไปหรือไม่อย่างไร และเพราะเหตุใดตัวละครเอกเพศหญิงเหล่านี้ถึงได้มีลักษณะนิสัยและแสดงพฤติกรรมออกมาเช่นนั้น รวมถึงตัวละครมีแรงจูงใจอะไรที่ทำให้ตัดสินใจที่จะกระทำการเช่นนั้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเล่าเรื่องในภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจิบลิ
2. เพื่อศึกษาลักษณะตัวละครเอกเพศหญิงในภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจิบลิ

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า ตัวละครเอกเพศหญิงในภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจิบลิที่เลือกมาศึกษาทั้งหมดในครั้งนี้ ที่ตัวละครมักจะแสดงให้เห็นถึงการอยู่ในสถานะของการเป็นผู้นำ มีความกล้าหาญ เด็ดเดี่ยว ฉลาด รวมถึงมีความเป็นตัวของตัวเองนั้น จะมีลักษณะที่เข้าข่ายการเป็นสตรีนิยม (Feminism) หรือไม่และอย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากตัวบท (Textual Analysis) และนำเสนอข้อมูลด้วยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) เพื่อศึกษาการเล่าเรื่องผ่านตัวละครเอกเพศหญิงในภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจิบลิ ในการศึกษาครั้งนี้ได้เก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview) จากผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการ รวมถึงนักวิจารณ์ด้านภาพยนตร์ ซึ่งนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาประกอบกับการวิเคราะห์ร่วมกับตัวภาพยนตร์ด้วย

1. ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

1.1. ประเภทภาพยนตร์ ได้แก่ ภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจิบลิ ซึ่งเป็นภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่องยาวที่เข้าฉายในโรงภาพยนตร์เท่านั้น โดยคัดเลือกภาพยนตร์แอนิเมชันจากสตูดิโอจิบลิมาจำนวน 9 เรื่อง โดยใช้หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกจากการได้รับรางวัลทั้งในประเทศญี่ปุ่นและต่างประเทศ ซึ่งได้นำข้อมูลดังกล่าวมาจากแหล่งข้อมูลที่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการจากผู้กำกับ และนักวิจารณ์ทางด้านภาพยนตร์ที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับในทางภาพยนตร์ จากเว็บไซต์ www.imdb.com ซึ่งภาพยนตร์แอนิเมชันดังกล่าวสามารถหาชมได้ในรูปแบบของดีวีดีและจากเว็บไซต์

1.2 ประเภทเอกสาร ได้แก่ บทความ บทสัมภาษณ์ผู้สร้าง บทวิเคราะห์ และบทวิจารณ์ภาพยนตร์จากนิตยสาร หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมทั้งการสืบค้นข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ต

1.3 ประเภทข้อมูลจากการสัมภาษณ์ คือการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในลักษณะเชิงลึก (Depth Interview) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการ รวมถึงนักวิจารณ์ด้านภาพยนตร์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจิบลิที่คัดเลือกมาจำนวน 9 เรื่อง เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ Laputa : Castle in the Sky (1986), My Neighbor Totoro (1988), Kiki's Delivery Service (1989), Only Yesterday (1991), Princess Mononoke (1997), Spirited Away (2001), Howl's Moving Castle (2004), The Borrower Arrietty / The Secret World of Arrietty (2010) และ The Tale of the Princess Kaguya (2013)

2.2 โทรศัพท์ เครื่องเล่นดีวีดี คอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ต ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาถึงข้อมูลและเนื้อหาของภาพยนตร์

2.3 สมุดจดบันทึก ใช้เป็นเครื่องมือบันทึกข้อมูลต่างๆ ในระหว่างการศึกษาเนื้อหาของเอกสารและภาพยนตร์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บข้อมูลประเภทภาพยนตร์ จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากดีวีดีและเว็บไซต์ ด้วยการชมภาพยนตร์และถอดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้งหมั่นสังเกตหลังการสร้างอย่างละเอียด

3.2 การเก็บข้อมูลประเภทเอกสาร จะเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทั้งนิตยสารทางภาพยนตร์ หนังสือ งานวิจัย บทความ และเว็บไซต์ต่างๆ ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เพื่อหาข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการวิเคราะห์

3.3 การเก็บข้อมูลประเภทการสัมภาษณ์ จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก (Depth Interview) ด้วยการถอดใจความสำคัญที่ได้จากเครื่องบันทึกเสียงออกมาเขียนเป็นข้อความที่เป็นลายลักษณ์อักษร

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

4.1. ขั้นตอนการจัดเตรียมข้อมูลพื้นฐาน คือ การจัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญทั้งหมด เพื่อให้พร้อมสำหรับการทำวิจัย โดยมีการจัดเตรียมข้อมูลดังต่อไปนี้

4.1.1 ข้อมูลประเภทภาพยนตร์ ได้แก่ ภาพยนตร์แอนิเมชันจำนวน 9 เรื่องของสตูดิโอจิบลิ โดยผู้วิจัยจะทำการดูภาพยนตร์ทั้งหมดอย่างน้อย 1 รอบ เพื่อเก็บรายละเอียดแบบคร่าวๆ เพื่อให้เห็นภาพรวมของภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ เมื่อดูจบหนึ่งเรื่อง จะทำการจดสรุปอย่างย่อด้วยตัวเอง และทำแบบนี้จนครบทุกเรื่อง เพื่อให้ง่ายต่อการนำกลับมาค้นคว้าในภายหลัง

4.1.2 ข้อมูลประเภทเอกสาร ได้แก่ เนื้อเรื่องย่อ บทความ บทวิเคราะห์และบทวิจารณ์ภาพยนตร์ บทสัมภาษณ์ หนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสตูดิโอจิบลิ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยผู้วิจัยทำการอ่านเอกสารที่เห็นว่าเกี่ยวข้องและจำเป็นทั้งหมดก่อน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาเป็นความรู้พื้นฐานที่จะใช้ในการทำงานวิจัยต่อไป

4.1.3. ข้อมูลประเภทการสัมภาษณ์ คือ มีการเตรียมคำถามที่จะนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่ได้กล่าวมาข้างต้น และลงไปเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ดังกล่าวมาใช้ในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในที่นี้ คือ ภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจิบลิ โดยผู้วิจัยทำการชมภาพยนตร์แอนิเมชันทั้งหมด 9 เรื่อง ด้วยการดูซ้ำมากกว่าหนึ่งครั้ง และใช้หลักเกณฑ์ทั้ง 2 ข้อ ที่ได้กล่าวมาข้างต้น นำมาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ

4.2.1 ทำการแยกแยะรายละเอียด (Segmentation) ซึ่งหมายถึง การดูภาพยนตร์แอนิเมชันทั้งหมด 9 เรื่องอย่างละเอียด โดยทำการพิจารณาตามองค์ประกอบต่างๆ ของการเล่าเรื่องทั้งโครงเรื่อง ความคิดหลักของเรื่อง ตัวละคร ความขัดแย้ง ฉาก และมุมมองในการเล่าเรื่อง และทำการแยกออกเป็นส่วนๆ เพื่อศึกษาถึงความหมายในแต่ละส่วน

4.2.2 ทำการหาความสัมพันธ์ (Relationship) หลังจากทำการแยกแยะรายละเอียดของภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่องนั้นๆ แล้ว ผู้วิจัยทำการหาความสัมพันธ์ของแต่ละรายละเอียดที่ได้แยกแยะไว้ เพื่อให้ทราบถึงความหมายต่างๆ ที่แฝงอยู่ในภายใน ที่นำไปสนับสนุนการวิเคราะห์ข้อมูลให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจากในภาพยนตร์เรื่องหนึ่งๆ นั้น ความหมายต่างๆ ถูกประกอบขึ้นจากองค์ประกอบย่อยๆ ซึ่งสิ่งเหล่านั้นล้วนมีความหมายในตัวเอง และเมื่อนำมาประกอบเข้าด้วยกัน จะทำให้เกิดความหมายใหม่ที่แสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ผู้สร้างต้องการนำเสนอ ดังนั้นในการค้นหาความหมายที่ถูกสร้างไว้ภายในเรื่อง จำเป็นต้องพิจารณาและหาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ เหล่านั้นอย่างละเอียดด้วย

4.3. ขั้นตอนการเชื่อมโยงข้อมูลและสรุปผลการวิเคราะห์ คือ การนำเอาข้อมูลพื้นฐานจากขั้นตอนที่ 1 และข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 2 มาทำการเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน เพื่อพิจารณาหาความหมายที่แท้จริงที่นำไปสู่ประเด็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ถูกประกอบสร้างอยู่ในภาพยนตร์แอนิเมชันอีกครั้ง หลังจากทำการเชื่อมโยงข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 เข้าด้วยกัน ผู้วิจัยนำสิ่งที่ศึกษาได้มาทำการตรวจสอบและสรุปผลการวิจัย เพื่อให้พร้อมสำหรับการนำเสนอข้อมูลในลำดับถัดไป

ผลการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ได้คัดเลือกภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจิบลิมาทำการศึกษาทั้งหมด 9 เรื่อง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้สามารถแบ่งการวิเคราะห์ออกได้เป็นสองส่วนสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาการเล่าเรื่องในภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจิบลิ

ภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจิบลิทั้งหมด 9 เรื่อง ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถวิเคราะห์ในส่วนของการเล่าเรื่อง โดยแบ่งออกเป็น 6 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ โครงเรื่อง ความคิดหลักของเรื่อง ตัวละคร ความขัดแย้ง ฉาก และมุมมองในการเล่าเรื่อง ดังต่อไปนี้

1.1 โครงเรื่อง (Plot)

จากการศึกษาโครงเรื่องในภาพยนตร์แอนิเมชันทั้งหมด 9 เรื่อง พบว่าโครงเรื่องในแต่ละเรื่องมีลักษณะเป็นแบบโครงเรื่องหลัก (Archplot) ที่มีความเป็นสากล และพบได้ในภาพยนตร์ทั่วไป สำหรับภาพยนตร์แอนิเมชันทั้งหมดที่นำมาวิเคราะห์นี้ ส่วน

ใหญ่เป็นเรื่องราวของตัวละครเอกเพศหญิงที่ต้องออกไปผจญภัยในสถานที่ที่ตนเองไม่คุ้นเคยมาก่อน และการผจญภัยในครั้งนี้ทำให้พวกเขาต้องพบกับอุปสรรคต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นอุปสรรคที่เกิดจากภายในจิตใจหรืออุปสรรคจากภายนอก ซึ่งในบางเรื่องตัวละครเอกอาจจะต้องยอมเอาชีวิตเข้าแลก เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการ ซึ่งเห็นได้ว่าโครงเรื่องส่วนใหญ่ของสตูดิโอจิบลิมีความซับซ้อนทางด้านอารมณ์แฝงอยู่อย่างชัดเจน และเป็นจุดเด่นของสตูดิโอจิบลิที่มักจะเล่นกับอารมณ์ของผู้ชมเสมอ แต่สิ่งนี้ก็ไม่ได้ยากและซับซ้อนจนเกินไปสำหรับผู้ชม เพราะเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นล้วนเกิดขึ้นอย่างมีเหตุและผลที่เหมาะสม

นอกจากนี้พบว่ามีการใช้เทคนิคในการเดินเรื่องที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ การเล่าเรื่องราวแบบเรียงลำดับเหตุการณ์ (Linear Narrative) และการเล่าเรื่องราวแบบไม่เรียงลำดับเหตุการณ์ (Nonlinear Narrative) กล่าวคือ การเล่าเรื่องราวแบบเรียงลำดับเหตุการณ์ เป็นการเล่าเรื่องแบบตรงไปตรงมา เรียงตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยไม่มีการตัดสลับเหตุการณ์แต่อย่างใด สำหรับแอนิเมชันทั้ง 9 เรื่องนั้น ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นแบบนี้ ยกเว้นเพียงเรื่องเดียวที่มีลักษณะการเล่าเรื่องเป็นแบบที่สอง คือ การเล่าเรื่องราวแบบไม่เรียงลำดับเหตุการณ์ ซึ่งก็คือเรื่อง Only Yesterday เนื่องจากเรื่องนี้ได้มีการเล่าเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ ในลักษณะที่มีการตัดสลับระหว่างเหตุการณ์ในอดีตกับเหตุการณ์ในปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา

และเมื่อได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะโครงเรื่องตามการจัดแบ่งประเภทของภาพยนตร์แอนิเมชันในประเทศญี่ปุ่นแล้ว พบว่าผลงานของสตูดิโอจิบลิที่ได้คัดเลือกมาทั้งหมดนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทดังต่อไปนี้ ประเภทแรกคือ ประเภท Fantasy and Fairytales กล่าวคือ ภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจิบลิส่วนใหญ่ถูกจัดอยู่ในประเภทนี้ ซึ่งเป็นโลกสมมติที่สร้างขึ้นมาจากจินตนาการของผู้สร้างเอง เช่น การใช้เวทมนตร์ มีเทพเจ้าและวิญญาณ มีพอมดแม่มด หรือมีชนเผ่าต่างๆ ที่ไม่มีอยู่จริง เป็นต้น และตัวละครเอกเพศหญิงของเรื่องมักจะมีผจญภัยไปในสถานที่ที่แปลกใหม่เสมอ จนต้องพานพบเรื่องราวต่างๆ มากมาย และสุดท้ายก็เกิดการเรียนรู้ขึ้นมา ซึ่งภาพยนตร์แอนิเมชันที่ถูกจัดอยู่ในประเภทนี้มีทั้งหมด 6 เรื่อง คือ Laputa : Castle in the Sky, My Neighbor Totoro, Kiki's Delivery Service, Princess Mononoke, Spirited Away และ The Borrower Arrietty

ประเภทที่สองคือ ประเภท History / Politics / Life กล่าวคือ เรื่อง The Tale of the Princess Kaguya ถูกจัดอยู่ในประเภท History เนื่องจากเป็นการหยิบยืมตำนานเก่าแก่ของญี่ปุ่นมาสร้างใหม่ เป็นเรื่องราวของคนตัดไม้สองสามีภรรยานำเจ้าหญิงน้อยจากกระบอกไม้ไผ่มาเลี้ยงดูให้มีชีวิตราวกับเจ้าหญิงจริง และเมื่อเจ้าหญิงอายุได้ 15 ปี ก็ถูกรับตัวกลับดวงจันทร์ไปในคืนเดือนเพ็ญ ส่วนเรื่อง Only Yesterday ถูกจัดอยู่ในประเภท Life เนื่องจากเป็นการเล่าถึงเรื่องราวชีวิตของตัวละครทาเอโกะตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเหมือนกับการได้นั่งดูอัลบั้มชีวิตของผู้หญิงคนหนึ่ง ที่จะได้เห็นทุกช่วงอารมณ์ของตัวละครวัยในชีวิต และประเภทสุดท้ายคือ ประเภท Love and Death ซึ่งมีเพียงเรื่องเดียวคือเรื่อง Howl's Moving Castle ที่จัดอยู่ในประเภท Love เนื่องจากเป็นเรื่องราวความรักระหว่างพอมดหนุ่มฮาวล์ กับ โซฟี เด็กสาววัย 18 ปี ที่ถูกสาปให้เป็นหญิงชราวัย 90 ปี เมื่อทั้งสองได้พบกันและใช้ชีวิตร่วมกันในปราสาทเคลื่อนที่ได้ของฮาวล์ จึงทำให้เกิดเป็นความรักระหว่างพอมดและมนุษย์ธรรมดาขึ้นมา ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องราวที่แปลกและแตกต่างจากแอนิเมชันทั่วไป ที่มักจะเป็นความรักระหว่างเจ้าหญิงกับเจ้าชาย หรือมนุษย์กับมนุษย์เท่านั้น

1.2 ความคิดหลักของเรื่อง (Theme)

เมื่อแบ่งความคิดหลักของเรื่องตามเกณฑ์จากแนวคิดการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ (Film Narrative) ที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นกรอบในการศึกษาวิเคราะห์ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่หนึ่ง เน้นการมองโลก (Focus on World View) ที่ตัวละครจะยึดถืออุดมคตินิยม (Idealism) ที่จะอยู่ในลักษณะของการการมองโลกในแง่ดีและสร้างความหวังในชีวิตให้เกิดขึ้นในตอนจบ ถึงแม้ว่าเรื่องราวในตอนจบของบางเรื่องอาจจะไม่ได้เป็นอย่างที่ตัวละครคิดไว้เสมอไป แต่ว่าตัวละครก็ได้เรียนรู้ที่จะมีชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่าต่อไป เช่น เรื่อง Howl's Moving Castle ในตอนจบของเรื่องถึงแม้ว่าโซฟีจะไม่สามารถกลับมาเป็นเด็กสาวอายุ

18 ได้เหมือนเดิม แต่โซฟิก็มีความสุขที่จะอยู่ในร่างของหญิงสาววัย 90 ปีต่อไป เพราะเธอได้เรียนรู้ว่าความสุขที่แท้จริงนั้นไม่ได้อยู่ที่รูปลักษณ์ภายนอก หากแต่อยู่ที่จิตใจ ซึ่งการมองโลกในแง่ดีของโซฟินี้ทำให้เธอสามารถใช้ชีวิตอยู่กับคนที่เธอรักอย่างพอมอดฮาวลีได้อย่างยั่งยืน ซึ่งภาพยนตร์แอนิเมชันส่วนใหญ่จะถูกจัดอยู่ในประเภทนี้

ประเภทที่สอง คือความคิดหลักของเรื่องที่เน้นแง่คิด (Focus on Ideas) ซึ่งมีอยู่สองเรื่องที่ตั้งอยู่ในประเภทนี้คือ เรื่อง Princess Mononoke ที่เป็นการเน้นความคิดด้านคุณธรรม (Moral) มีการชักจูงให้มนุษย์ตระหนักถึงการดำเนินชีวิตที่ดี โดยมักจะชี้ให้เห็นถึงความเป็นมนุษย์ การคดโกง หรือการทรยศหักหลังของมนุษย์ที่สุดท้ายมีแต่จะนำพาแต่ความโศกเศร้ามาสู่ตน ซึ่งในเรื่องนี้ได้ชี้ให้เห็นว่ามนุษย์ทุกคนตระหนักถึงการร่วมมือกันอนุรักษ์ธรรมชาติ ดังเช่นตัวละครเจ้าหญิงโมโนโนเกะและเจ้าชายอะชิทากะกระทำมาตลอดทั้งเรื่อง ส่วนอีกเรื่องคือ The Tale of the Princess Kaguya เป็นแบบเน้นศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) การที่คางุยะถูกพอบังการชีวิตมาตลอด โดยเฉพาะเรื่องของการเลือกคู่ครองให้มัน ถึงแม้ว่าเธอจะอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบกว่าพ่อ (ผู้ชาย) แต่เธอก็ไม่เคยที่จะยอมเสียศักดิ์ศรีของความเป็นคนไป ดังจะเห็นได้จากการที่คางุยะปฏิเสธการแต่งงานกับผู้ชายเหล่านั้นทุกวิถีทาง ถึงแม้ว่าจะต้องยอมแลกด้วยชีวิตก็ตาม ซึ่งการกระทำนี้ของคางุยะแสดงให้เห็นว่าเธอรักเกียรติและศักดิ์ศรีของตัวเองเป็นอย่างมาก

1.3 ตัวละคร (Character)

จุดเด่นของตัวละครในภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจิบลิที่เห็นได้ชัดเจน มีอยู่ 2 ประการคือ ประการแรก ผู้สร้างได้สร้างให้ตัวละครเอกของเรื่องเป็นผู้หญิงแทนที่จะเป็นชาย ซึ่งมีลักษณะที่ตรงกันข้ามกับแอนิเมชันทั่วไป จากภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจิบลิที่ได้เลือกมาวิเคราะห์ในครั้งนี้ พบว่าส่วนใหญ่มีตัวละครเอกของเรื่องเป็นผู้หญิงและอยู่ในสถานะของผู้นำ ที่มีความแข็งแกร่ง กล้าหาญ เด็ดเดี่ยว และฉลาด ซึ่งได้สลับตำแหน่งให้ผู้ชายต้องอยู่ในสถานะที่รองลงไป หรือคอยทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนให้ตัวละครเอกเพศหญิงบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ เนื่องจากผลงานส่วนใหญ่ที่ได้คัดเลือกมานี้เป็นผลงานของฮายาโอะ มิยาซากิ ที่เขาได้สนับสนุนผู้หญิงในทุกๆ เรื่องมาโดยตลอด จึงเชื่อว่าสิ่งนี้ได้ส่งผลมาถึงผลงานของเขาในทุกเรื่องด้วย นอกจากนี้ยังพบว่าตัวละครหลักๆ ที่สำคัญของเรื่องก็มักจะเป็นผู้หญิงอีกเช่นกัน เช่น ท่านหญิงอิโบชิ แม่มดยูกาบะ หรือแม่ของซัทสึกิและเมย์

ประการที่สองคือ ผู้สร้างได้สร้างให้ตัวละครผู้ร้ายของเรื่องไม่ได้มีลักษณะที่ตายตัวในแบบเดียวกันตลอดทั้งเรื่อง กล่าวคือตัวละครผู้ร้ายในแอนิเมชันทั่วไปได้ถูกสร้างให้มีลักษณะที่ซ้ำๆ เจ้าเล่ห์ หรือเห็นแก่ตัว ในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงเท่านั้น หรือเรียกว่าเป็นตัวละครที่มีลักษณะแบน หรือ Flat Character แต่ตัวละครผู้ร้ายของสตูดิโอจิบลิไม่ได้มีลักษณะเช่นนั้น เพราะผู้สร้างทุกคน โดยเฉพาะฮายาโอะแล้ว ได้คำนึงถึงการสร้างตัวละครที่ต้องการความสมจริงมากที่สุด ดังนั้นผู้สร้างจึงได้สร้างให้ตัวละครผู้ร้ายมีลักษณะที่หลากหลายมิติ ซึ่งมีลักษณะที่ใกล้เคียงกับมนุษย์จริงมากที่สุด ที่มีทั้งด้านดีและไม่ดีอยู่ในตัว ดังจะเห็นได้ในช่วงแรกของเรื่องว่าผู้ร้ายเป็นคนที่เห็นแก่ตัวหรือชิงโกงมาโดยตลอด แต่เมื่อเรื่องราวได้ดำเนินต่อไปเรื่อยๆ จะพบว่าตัวละครผู้ร้ายจะค่อยๆ เริ่มเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น หลังจากที่ได้เรียนรู้อะไรบางอย่าง และในตอนจบจะเห็นว่าเขาหรือเธออาจจะกลับตัวเป็นคนดีคนหนึ่งก็ได้ เพราะฉะนั้นจึงสรุปได้ว่าตัวละครผู้ร้ายของสตูดิโอจิบลิไม่ได้มีลักษณะที่ร้ายที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็สามารถที่จะกลับตัวกลับใจมาเป็นคนดีได้เช่นกัน ซึ่งมีลักษณะเดียวกับมนุษย์จริงๆ ที่ว่า ไม่มีใครจะเป็นคนที่ดีที่สุด โดยที่ไม่เคยทำผิดมาก่อน ดังจะเห็นได้จากตัวละครท่านหญิงอิโบชิ ที่ตอนสุดท้ายได้กลับใจมาเป็นคนดี ด้วยการเลิกอาชีพผลิตอาวุธและหันมาทำอาชีพเกษตรกรแทนหลังจากที่ได้รับบทเรียนครั้งสำคัญจากเทพซึชิ ใน Princess Mononoke หรือแม่มดยูกาบะ ที่สุดท้ายได้เรียนรู้ที่จะเป็นผู้ให้บ้าง หลังจากที่เป็นคนที่โลภมากมาตลอดทั้งเรื่อง ด้วยการยอมปล่อยให้จิอิโระและครอบครัวกลับมาเป็นอิสระอีกครั้งใน Spirited Away

1.4 ความขัดแย้งของเรื่อง (Conflict)

เมื่อวิเคราะห์ความขัดแย้งของเรื่องในภาพยนตร์แอนิเมชันที่ได้คัดเลือกมาทั้งหมด ผู้วิจัยพบว่าความขัดแย้งของเรื่องในแต่ละเรื่องมีลักษณะที่แตกต่างและโดดเด่นต่างกันไป แต่เมื่อหาจุดร่วมโดยใช้เกณฑ์ในการแบ่งแยกความขัดแย้งของเรื่องตาม

แนวคิดการเล่าเรื่อง (Film Narrative) ที่นำมาเป็นกรอบในการวิจัยแล้ว พบว่าความขัดแย้งที่มีความโดดเด่นมากที่สุดของภาพยนตร์แอนิเมชันในแต่ละเรื่อง จะมีความขัดแย้งของเรื่องอยู่ 2 ประเภท คือ ความขัดแย้งภายในจิตใจ กับความขัดแย้งระหว่างบุคคล กล่าวคือ ความขัดแย้งภายในจิตใจ ถือว่าเป็นความขัดแย้งหลักที่ตัวละครเกือบจะทุกคนต้องพบเจอและไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เนื่องจากว่าความขัดแย้งนี้อยู่ในรูปของสื่อประสาทตามหลักการของจิตวิทยา ที่มักจะส่งผลโดยตรงต่อความคิดและพฤติกรรมของตัวละคร ทั้งในแบบที่ตัวละครรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม ซึ่งในบางเรื่องอาจจะมีผลต่อชีวิตของตัวละครในระดับที่มากกว่าความขัดแย้งอื่นๆ เช่น ในเรื่อง Spirited Away ที่จิริโระอยากจะช่วยพ่อกับแม่ให้หายจากการเป็นหมูให้ได้ แต่ในความเป็นจริงแล้วเธอไม่สามารถที่จะทำได้เช่นนั้น ดังนั้นจิริโระจึงเก็บเรื่องนี้ไว้ในใจตลอดเวลาจนเอาไปฝัน ซึ่งความขัดแย้งในจิตใจของจิริโระนี้ได้แปลงไปอยู่ในสภาพของสื่อประสาทที่ถูกเก็บไปไว้อยู่ในรูปของความฝันนั่นเอง

ส่วนความขัดแย้งระหว่างบุคคลนั้น เป็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครเอกกับบุคคลที่เข้ามามีอิทธิพลและขัดขวางต่อความสำเร็จของตัวละครเอกโดยตรง ซึ่งบุคคลประเภทนี้บางครั้งอาจจะไม่ใช่ผู้ร้ายในลักษณะที่โหดร้ายทารุณแบบที่คนส่วนใหญ่มักจะเข้าใจกัน แต่อยู่ในลักษณะของการเป็นคนที่มาทำให้ตัวละครเอกต้องขาดความเชื่อมั่นไป หรือทำให้รู้สึกกลัวจนไม่สามารถไปถึงเป้าหมายได้ ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อตัวละครเอกเพศหญิงในเรื่องโดยตรง เช่น เรื่อง Kiki's Delivery Service เมื่อจิกิได้ฟังคำพูดของหลานสาวของคุณย่าท่านหนึ่งที่เป็นลูกค้านสำคัญ ที่เธอได้พูดถึงคุณย่าของตนในทางที่ไม่ดี จนทำให้จิกิรู้สึกเศร้าและผิดหวัง จนต้องเสียความมั่นใจไป และทำให้จิกิไม่สามารถที่จะขี่ไม้กวาดและสื่อสารกับจิจิแมวเพื่อนซี้ได้อีกต่อไป จะเห็นได้ว่าความขัดแย้งระหว่างบุคคลนี้ บุคคลที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของจิกินั้น ไม่ได้มีลักษณะที่น่ากลัวหรือโหดร้ายแต่อย่างใด ในทางกลับกันบุคคลนั้นกลับเป็นเพียงเด็กผู้หญิงตัวเล็กๆ คนหนึ่งที่มีความคิดในด้านลบต่อคนอื่นเพียงเท่านั้น ซึ่งไม่ได้มีพิษสงที่น่ากลัวแต่อย่างใด

นอกจากนี้ยังพบว่าภาพยนตร์แอนิเมชันอยู่เพียงเรื่องเดียวที่มีความขัดแย้งเป็นแบบความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ คือเรื่อง Princess Mononoke เพราะตลอดทั้งเรื่องจะได้เห็นความขัดแย้งที่เกิดจากมนุษย์ที่คอยจะทำลายธรรมชาติอยู่ตลอดเวลา ดังจะเห็นได้จากการกระทำของท่านหญิงอิโบชิ ที่เป็นตัวแทนของฝ่ายมนุษย์ที่ชั่วร้าย ที่คอยแต่จะขุดดินร่นรากหน้าดินไปผลิตอาวุธ ซึ่งขัดแย้งกับฝ่ายธรรมชาติที่มีเจ้าหญิงโมโนโนเกะ เจ้าชายอะชิทากะ รวมถึงเทพซึชิ คอยต่อต้านการกระทำดังกล่าวของท่านหญิงอิโบชิอยู่ตลอดเวลา

1.5 ฉาก (Scene)

หลังจากที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ฉากในภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจิบลิครบทุกเรื่องแล้ว พบว่าสถานที่ที่เกิดเรื่องราวในแต่ละเรื่องนั้น สามารถแบ่งตามลักษณะของภูมิประเทศได้เป็น 2 ประเภท คือ ประเภทแรก เป็นเรื่องราวเกิดขึ้นในประเทศแถบยุโรป ซึ่งจะเห็นได้จากฉากหลังที่สำคัญ เครื่องแต่งกาย ภาษา หรือเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ที่ทันสมัยและบ่งบอกชัดเจนว่าเป็นประเทศตะวันตกที่มีวิวัฒนาการที่ก้าวหน้ากว่าประเทศอื่นๆ หรือมีความเชื่อที่แสดงให้เห็นว่ามีความแตกต่างจากประเทศญี่ปุ่นอย่างสิ้นเชิง เช่น มีความเชื่อเรื่องฟอมดแม่มดและเวทมนต์ และในบางเรื่องอาจจะมีการใช้ภาษาที่ไม่ใช่ภาษาญี่ปุ่น หรือเป็นภาษาที่ไม่มีอยู่จริง ซึ่งส่วนใหญ่ภาษาพวกนี้ผู้กำกับเป็นคนแต่งขึ้นมาใหม่เอง สำหรับภาพยนตร์ที่ถูกจัดอยู่ในประเภทนี้มีอยู่ 3 เรื่องคือ Laputa : Castle in the Sky, Kiki's Delivery Service และ Howl's Moving Castle

ส่วนประเภทที่สองนั้น เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่นทั้งหมด จะเห็นได้ชัดเจนจากวัฒนธรรม ภาษา ธรรมเนียมปฏิบัติ อาหาร รวมถึงความเชื่อต่างๆ โดยเฉพาะกับเรื่องของเทพเจ้าและวิญญาณ ที่สะท้อนให้เห็นอยู่ในเนื้อเรื่องโดยผ่านคำพูดหรือการกระทำของตัวละคร ซึ่งเรื่องราวแบบนี้มักจะไม่ค่อยมีฉากที่แสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการที่ก้าวหน้าเหมือนกับในประเภทแรก ซึ่งภาพยนตร์ที่มีลักษณะแบบนี้ได้แก่เรื่อง My Neighbor Totoro, Only Yesterday, Princess Mononoke, Spirited Away, The Borrower Arrietty และ The Tale of the Princess Kaguya

1.6 มุมมองในการเล่าเรื่อง (Narrative Point of View)

ผู้วิจัยพบว่ามุมมองในการเล่าเรื่องในภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจิบลิส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นมุมมองบุคคลที่ 3 ในแบบ Objective กล่าวคือ เป็นมุมมองจากคนวงนอกอย่างผู้ชมที่มองเข้ามาในเรื่องเพื่อสังเกตการณ์เพียงเท่านั้น จึงทำให้ผู้ชมสามารถตัดสินเรื่องราวที่เกิดขึ้นทั้งหมดในเรื่องได้เองอย่างอิสระ ซึ่งภาพยนตร์แอนิเมชันที่จัดอยู่ในมุมมองแบบนี้ ได้แก่ เรื่อง Laputa : Castle in the Sky, My Neighbor Totoro, Kiki's Delivery Service, Princess Mononoke, Spirited Away และ Howl's Moving Castle

และมุมมองในการเล่าเรื่องอีกแบบคือ มุมมองบุคคลที่ 1 ซึ่งเป็นมุมมองการเล่าเรื่องที่มีจำนวนภาพยนตร์รองลงมาจากแบบแรก กล่าวคือ เป็นมุมมองในการเล่าเรื่องที่มีลักษณะที่ตัวละครเอกของเรื่องเป็นผู้เล่าเรื่องโดยตรง ซึ่งสังเกตได้จากการปรากฏคำว่า “ฉัน” หรือ “ผม” อยู่ในการเล่าเรื่องเสมอ ในมุมมองนี้ผู้ชมสามารถรับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นได้เท่ากับที่ตัวละครรู้ จึงทำให้ผู้ชมรู้สึกตื่นเต้นตลอดเวลา เพราะผู้ชมจะไม่สามารถล่วงรู้เหตุการณ์ได้ก่อนว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับตัวละครบ้าง ภาพยนตร์ที่ถูกจัดอยู่ในประเภทนี้ ได้แก่ เรื่อง Only Yesterday และ The Borrower Arrietty และในมุมมองแบบสุดท้ายคือ มุมมองบุคคลที่ 3 ในแบบ Narrator ที่เป็นการเล่าเรื่องที่มาจากการมองเรื่องราวผ่านสายตาของผู้บรรยายเรื่อง (Narrator) ซึ่งผู้บรรยายในเรื่องจะสามารถล่วงรู้อารมณ์และความรู้สึกนึกคิดของตัวละครได้เลย และทำหน้าที่เพียงแค่เป็นผู้บรรยายเหตุการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นในเรื่อง เพื่อนำพาเรื่องราวให้เดินไปในทิศทางที่ถูกต้อง ซึ่งภาพยนตร์ที่จัดอยู่ในมุมมองนี้มีเพียงเรื่องเดียวคือ The Tale of the Princess Kaguya

2. ผลการศึกษาลักษณะตัวละครเอกเพศหญิงในภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจิบลิ

สำหรับการศึกษาและวิเคราะห์ในส่วนตัวละครเอกเพศหญิงในภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจิบลินี้ สามารถที่จะวิเคราะห์ได้ 3 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ ลักษณะทางจิตวิทยา และลักษณะทางสังคม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ลักษณะทางกายภาพ

สิ่งที่โดดเด่นที่สุดในการวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของตัวละครเอกเพศหญิงพบว่าตัวละครเอกเพศหญิงเหล่านี้มีการแสดงสถานะของตนเองที่ได้รับอย่างชัดเจน ว่าตนเองคือผู้ที่อยู่ในสถานะของการเป็นผู้นำ หรือสถานะของการเป็นผู้ตาม ตามปกติแล้วโครงเรื่องจะเป็นผู้กำหนดสถานะดังกล่าวให้กับตัวละครไว้อย่างชัดเจน และพบว่าตัวละครเอกเพศหญิงส่วนใหญ่ในภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจิบลิที่ได้คัดเลือกมา ส่วนใหญ่อยู่ในสถานะของการเป็นผู้นำ กล่าวคือ ในลักษณะของการเป็นผู้นำของตัวละครเอกเพศหญิงนี้ หมายถึงการที่ตัวละครเอกเพศหญิงอยู่ในฐานะที่เหนือกว่าตัวละครเพศชายในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นความกล้าหาญ เด็ดเดี่ยว สติปัญญา และการมองโลก โดยที่ตัวละครเพศชายต้องให้ตัวละครเอกเพศหญิงยื่นมือเข้าไปช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว หรือเป็นแรงสนับสนุนที่สำคัญ เพื่อจะได้ก้าวผ่านอุปสรรคต่างๆ ไปได้ด้วยเสมอ แต่ในบางเรื่องพบว่า ถึงแม้ว่าตัวละครเอกเพศหญิงจะอยู่ในสถานะของผู้นำก็ตาม แต่เธอไม่ได้เป็นผู้นำของผู้ชายเสมอไป เช่น เรื่อง My Neighbor Totoro ที่ถึงแม้ว่าตัวละครเอกเพศหญิงอย่างซัทสึกิจะอยู่ในสถานะของการเป็นผู้นำ แต่ในเรื่องจะไม่ได้เห็นซัทสึกิเป็นผู้นำของตัวละครผู้ชายอย่างชัดเจนเท่าเรื่องอื่น แต่เธอกลับทำหน้าที่เป็นผู้นำที่ดีให้กับคนในครอบครัวในยามที่อยู่ในสถานการณ์คับขัน ที่คอยชี้แนะและช่วยเหลือพ่อและน้องให้รอดพ้นเรื่องราวต่างๆ มาได้ ถึงแม้ว่าซัทสึกิจะมีอายุเพียง 10 ปี ก็ตาม และถ้าหากสังเกตให้ดีจะพบว่าภาพยนตร์แอนิเมชันส่วนใหญ่ที่ตัวละครเอกอยู่ในสถานะของการเป็นผู้นำนี้ มักจะเป็นผลงานของฮายาโอะ มิยาซากิ เกือบทั้งหมด สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ล้วนเกิดขึ้นจากการที่ฮายาโอะได้มีมุมมองต่อผู้หญิงที่ดีมาตลอด ดังจะเห็นได้จากการที่เขาได้สนับสนุนประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงในทุกๆ เรื่องอย่างชัดเจน รวมถึงผลงานตั้งแต่เรื่องแรกจนถึงปัจจุบันที่ไต่ยกย่องให้ผู้หญิงสำคัญกว่าผู้ชายอย่างเห็นได้ชัด

ส่วนตัวละครเอกเพศหญิงที่อยู่ในสถานะของการเป็นผู้ตามนั้น หมายถึงตัวละครเอกเพศหญิงได้ทำหน้าที่เป็นผู้ตามที่ดีหรือเป็นฝ่ายสนับสนุนที่ดีของตัวละครเอกในเรื่องที่เป็นผู้ชายเสมอ การที่พวกเธอทำหน้าที่เป็นผู้ตามหรือผู้สนับสนุนนี้ เชื่อว่าถ้า

หากตัวละครเอกของเรื่องไม่มีพวกเธออยู่ด้วย คงจะไม่สามารถก้าวข้ามอุปสรรคต่างๆ มาได้ เพราะตัวละครเอกที่เป็นผู้ชายในผลงานของสตูดิโอจิบลิได้ถูกสร้างให้เป็นคนที่ไม่ได้ใช้ปัญญาที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ บางเรื่องอาจจะเป็นเรื่องเล็กน้อยแต่พวกเขาอาจจะมองข้ามไป ซึ่งไม่เหมือนกับตัวละครผู้หญิงที่เก็บรายละเอียดเล็กน้อยได้ดีกว่า ซึ่งส่วนหนึ่งเชื่อว่าการที่ผู้สร้างมองว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ละเอียดอ่อน และเมื่อเจอกับเหตุการณ์ที่ต้องใช้จิตใจที่อ่อนโยนกับปัญญาที่มีอยู่แล้ว ตัวละครผู้หญิงจะทำได้ดีกว่าผู้ชาย ถึงแม้ว่าพวกเธอจะอยู่ในสถานะของการเป็นผู้ตามก็ตาม เช่น ตัวละครโซฟี ที่ได้ช่วยเหลือพ่อมดฮาวลีให้หลุดพ้นจากคำสาปและกลับกลายมาเป็นคนที่สมบูรณ์อีกครั้ง หลังจากที่เธอได้ช่วยเหลือพ่อมดฮาวลีให้หลุดพ้นจากภาพลวงตาที่คอยก่อกวนหัวใจของการเป็นมนุษย์ไป จนเกือบจะกลายเป็นอสูรกาย โดยที่โซฟีเป็นผู้ที่ช่วยเหลือพ่อมดฮาวลีอยู่เสมอ

นอกจากนี้ยังพบว่าเรื่องของความเป็นผู้นำและผู้ตามสามารถนำไปเชื่อมโยงกับการบ่งชี้ได้ว่าตัวละครเอกเพศหญิงเหล่านั้นมีลักษณะที่เข้าข่ายการเป็นสตรีนิยม (Feminism) ตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ตั้งแต่แรกหรือไม่ ซึ่งหลังจากที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ห่อออกมาอย่างละเอียดแล้ว จึงพบว่าสามารถแบ่งตัวละครเอกเพศหญิงได้เป็นสองประเภทคือ ตัวละครเอกเพศหญิงที่เข้าข่ายการเป็นสตรีนิยม และตัวละครเอกเพศหญิงที่ไม่เข้าข่ายการเป็นสตรีนิยม

กล่าวคือตัวละครเอกเพศหญิงส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าข่ายการเป็นสตรีนิยม ตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ เพราะถึงแม้ว่าตัวละครเอกเพศหญิงเหล่านั้นจะอยู่ในสถานะของการเป็นผู้นำในเรื่อง หรือเป็นผู้หญิงที่แสดงถึงความกล้าหาญ เด็ดเดี่ยว ฉลาด เป็นตัวของตัวเองสูง และสามารถเป็นผู้นำให้กับตัวละครผู้ชายในเรื่องได้ก็ตาม แต่ตัวละครเอกเพศหญิงเหล่านั้นก็ไม่ได้มีการแสดงให้เห็นถึงประเด็นการเรียกร้องความเท่าเทียมกันระหว่างเพศหญิงกับเพศชาย หรือการเรียกร้องสิทธิสตรีที่ทำให้ผู้หญิงมีอำนาจเหนือกว่าผู้ชายให้ได้เห็นอย่างตรงไปตรงมาแต่อย่างใด เช่นเดียวกับที่ผู้ชมจะไม่เคยเห็นตัวละครเอกเพศหญิงเหล่านั้นออกมาพูดถึงประเด็นเกี่ยวกับการเรียกร้องความเป็นสตรีให้เห็นผ่านคำพูดหรือแสดงผ่านการกระทำสักครั้งเดียว

ส่วนตัวละครเอกเพศหญิงที่มีลักษณะการเข้าข่ายการเป็นสตรีนิยมนั้น มีตัวละครเอกเพศหญิงจากภาพยนตร์แอนิเมชันเพียงแค่สามเรื่องเท่านั้น คือเรื่อง Only Yesterday, The Borrower Arrietty และ The Tale of the Princess Kaguya ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ตัวละครเอกเพศหญิงที่เข้าข่ายการเป็นสตรีนิยมนั้น ไม่ได้มีการออกมาเรียกร้องสิทธิสตรีที่ต้องการให้ผู้หญิงมีอำนาจเหนือกว่าผู้ชาย หรือพูดถึงประเด็นที่ต้องการสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างเพศหญิงกับเพศชายให้เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งผู้สร้างได้เลือกสร้างให้ตัวละครเอกเพศหญิงเหล่านี้ได้พูดถึงประเด็นดังกล่าวในลักษณะที่อ้อม ที่แสดงผ่านทางความคิดหรือการกระทำของตัวละคร แทนการให้ตัวละครเหล่านี้เลือกพูดออกมาอย่างตรงๆ ที่อาจจะทำให้ผู้ชมรู้สึกว่าการที่ตนเองกำลังถูกตัวละครเหล่านี้เชิญชวน เรียกร้อง หรือสั่งสอน ที่อาจสร้างความรู้สึกน่าเบื่อให้เกิดขึ้นกับผู้ชมมากกว่าที่อยากจะติดตามตัวละครว่าพวกเขาจะแก้ปัญหาเหล่านั้นในตอนจบอย่างไร

ตัวละครเอกเพศหญิงในบางเรื่องถึงแม้ว่าเธอจะอยู่ในสถานะของการเป็นผู้ตามมาก่อน แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าเธอจะไม่สามารถเป็นตัวละครที่เข้าข่ายการเป็นสตรีนิยมได้ เพราะตัวละครเหล่านั้นอาจจะมีความเป็นตัวของตัวเองสูงแฝงอยู่ด้วยก็ได้ แต่การที่เธอไม่สามารถแสดงความคิดเห็น หรือการกระทำที่รู้สึกขัดแย้งต่อเรื่องนั้นออกมาได้ตรงๆ และยอมที่จะเลือกเป็นผู้ตามดีกว่าเป็นเพราะว่าสังคมเป็นผู้ที่ครอบงำให้พวกเธอต้องทำตามให้อยู่ในลักษณะที่สังคมคาดหวังไว้นั่นเอง โดยตัวละครที่มีความชัดเจนในเรื่องนี้มากที่สุดคือ เจ้าหญิงคางุยะ จากเรื่อง The Tale of the Princess Kaguya ที่ถึงแม้ว่าคางุยะจะถูกสังคมของผู้ชายเป็นใหญ่ตีกรอบให้เธอต้องทำตามทุกอย่าง โดยเฉพาะกับผู้เป็นพ่อที่คอยบงการชีวิตของเธอมาตั้งแต่เกิดนั้น แต่ด้วยความที่คางุยะเป็นคนที่มีความเป็นตัวของตัวเองสูงและเป็นคนฉลาด จึงทำให้เธอมีความคิดที่จะต่อต้านผู้เป็นพ่ออยู่ในใจตลอดเวลา ซึ่งจะเห็นได้จากการที่คางุยะได้ปฏิเสธการแต่งงานกับผู้ชายที่พ่อหามาให้หมดทุกคน ทั้งๆ ที่ในช่วงกลางของเรื่องจะเห็นว่าเธอได้ปรับเปลี่ยนนิสัยจากการเป็นคนหัวดื้อ มาเป็นผู้หญิงหัวอ่อน เรียบร้อย และเชื่อฟังพ่อแม่อยู่เสมอ แต่สิ่งนี้ไม่สามารถยืนยันได้ว่าคางุยะจะไม่สามารถเข้าข่ายการเป็นสตรีนิยมได้ เพราะนิสัยและการกระทำเหล่านั้นของเธอ มันเป็นเพียงแค่สิ่งที่เธอได้เดินตามกรอบของสังคมที่คาดหวังกับเธอมากกว่าการจะบอกว่าเป็นนิสัยจริงของเธอ

2.2 ลักษณะทางจิตวิทยา

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ตัวละครเอกเพศหญิงตามลักษณะทางจิตวิทยาอย่างละเอียด พบว่าการที่ตัวละครเอกเพศหญิงในแต่ละเรื่องมีลักษณะนิสัยใจคอ การมองโลก หรือการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันไปนั้น เนื่องจากปัจจัยที่สำคัญสองประการคือ ปัจจัยจากภายนอก ที่มาจากสังคมที่ตัวละครอยู่ การเลี้ยงดูของครอบครัว และสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวละคร กับปัจจัยภายใน ที่เกิดจากสัญชาตญาณภายในที่เป็นตัวขับเคลื่อนให้ตัวละครต้องมีความคิดและการกระทำเช่นนั้น

กล่าวคือสำหรับตัวละครที่เป็นคนที่เอาแต่ใจตัวเอง เป็นคนที่มีความเป็นตัวเองสูง มีความเชื่อมั่นสูง มักจะเป็นตัวละครที่ถูกครอบครัวเลี้ยงดูมาอย่างตามใจ จนเคยตัวและติดเป็นนิสัยมา จนเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถก้าวข้ามการเป็นคนที่ดีหรือเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ได้ ถ้าหากไม่ได้รับการขัดเกลาจากประสบการณ์ในชีวิต อย่างเช่น จิอิโระ ใน Spirited Away ที่ในช่วงแรกเธอเป็นเด็กที่เอาแต่ใจตัวเองมาก เพราะเธอเกิดมาในครอบครัวของพ่อแม่สมัยใหม่ ที่ถูกสังคมทุนนิยมครอบงำอยู่ เห็นเงินเป็นพระเจ้าและพ่อแม่ทำงานจนไม่มีเวลาที่จะใส่ใจลูก แต่สุดท้ายเมื่อจิอิโระได้เรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิตในโลกวิญญาณที่พลัดหลงเข้าไป ได้ทำให้เธอกลายเป็นเด็กคนหนึ่งที่ได้ขึ้นอย่างสมบูรณ์

นอกจากนี้ยังพบการที่สังคมเป็นผู้ครอบงำคนในสังคมต้องเดินตามอยู่เสมอ โดยเฉพาะกับสังคมญี่ปุ่นที่ตั้งความหวังกับผู้หญิงไว้สูงว่า พวกเธอจะต้องเป็นแม่บ้านและภรรยาที่ดีนั้น ย่อมเป็นการสร้างความกดดันให้เกิดขึ้นในใจกับพวกเธอเสมอ ดังเช่นที่เจ้าหญิงคางุยะจะต้องมีความรู้สึกกดดันและขัดแย้งกับผู้เป็นพ่อและผู้ชายที่พ่อหามาให้อยู่ตลอดเวลา และวิธีเดียวที่จะทำให้เธอรู้สึกผ่อนคลายและกลับมาเป็นตัวของตัวเองได้อีกครั้งก็คือ การที่เธอได้สร้างสวนหลังบ้านให้มีลักษณะเดียวกับบ้านเดิมของเธอ ซึ่งประเด็นนี้ได้ไปเชื่อมโยงกับเรื่องของปัจจัยภายในอย่างที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ปัจจัยภายในนี้คือแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ทำให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมาได้อย่างสมบูรณ์ ดังที่ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) เชื่อว่าจิตสำนึก (Conscious) และจิตใต้สำนึก (Subconscious) ไม่ค่อยมีความสำคัญเท่ากับจิตไร้สำนึก (Unconscious) ที่มีอำนาจในการชักจูงใจให้เกิดเป็นพฤติกรรมต่างๆ ขึ้นมา และต้องการที่จะตอบสนองต่อสิ่งที่ตนปรารถนาอยู่ตลอดเวลา และสิ่งนั้นก็คือ สัญชาตญาณ (Instinct) ของมนุษย์ที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดนั่นเอง

ซึ่งในประเด็นของเจ้าหญิงคางุยะที่รู้สึกกดดันจากสังคมและผู้เป็นพ่อที่ครอบงำและตั้งความหวังนั้น ได้ส่งผลต่อความรู้สึกเล็กๆ จนกลายมาเป็นพฤติกรรมที่ต่อต้านทุกทาง ที่เห็นได้ชัดเจนคือ การที่คางุยะได้ปฏิเสธการแต่งงานกับผู้ชายทุกคน ไม่เว้นแม้แต่องค์จักรพรรดิ ซึ่งความรู้สึกทั้งหมดที่คางุยะมีนั้นได้ปรากฏออกมาให้เห็นในรูปของความฝัน ที่จะเห็นได้ในฉากที่คางุยะได้เียนชายสองคนที่มาในงานเลี้ยงนินทาวาเธอไม่ใช่เจ้าหญิง เธอจึงวิ่งหนีไปที่บ้านหลังเก่าที่เธอรักและผูกพัน แต่ไม่นานเธอก็ตื่นขึ้นมาและรู้ว่าสิ่งที่เธอเห็นนั้นเป็นเพียงความฝัน ซึ่งความฝันของคางุยะนี้แท้จริงก็คือความปรารถนาที่แท้จริงของเธอ ที่ได้ฝังอยู่ในใจมาตลอด แต่การกระทำดังกล่าวไม่ได้รับการตอบสนองเสียที จึงทำให้ความต้องการนี้ที่ถูกเก็บอยู่ในจิตไร้สำนึกที่ได้ปรากฏออกมาในรูปของความฝัน ซึ่งสิ่งนี้ ฟรอยด์เรียกว่า พลังจูงใจไร้สำนึก (Unconscious Motive) นั่นเอง

2.3 ลักษณะทางสังคม

ลักษณะทางสังคมที่มีความชัดเจนมากที่สุดในภาพยนตร์แอนิเมชันทั้งหมดคือ ฐานะทางสังคมของตัวละครเอกเพศหญิง ซึ่งพบว่าฐานะทางสังคมของตัวละครเอกเพศหญิงส่วนใหญ่ อยู่ในลักษณะที่ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงฐานะทางสังคมตั้งแต่ต้นจนกระทั่งจบเรื่อง ส่วนตัวละครเอกเพศหญิงที่การเปลี่ยนแปลงฐานะทางสังคมนั้น มีเพียงตัวละครเอกเพศหญิงจากเรื่อง Laputa : Castle in the Sky และ The Tale of the Princess Kaguya เท่านั้น ที่มีการเปลี่ยนแปลงสถานะจากเดิมที่อยู่ในฐานะของคนธรรมดา และในเวลาต่อมาได้เปลี่ยนมาอยู่ในฐานะของ “เจ้าหญิง” แทน

สรุปผลการวิจัย

1. การเล่าเรื่องในภาพยนตร์ได้มาสนับสนุนให้ลักษณะของตัวละครเอกเพศหญิงมีความชัดเจนและโดดเด่น เพราะองค์ประกอบของการเล่าเรื่องทั้ง 6 องค์ประกอบ เป็นตัวกำหนดให้ตัวละครเอกเพศหญิงในแต่ละเรื่องจะต้องมีลักษณะนิสัย พฤติกรรม และการดำเนินชีวิต ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งพบว่าตัวละครเอกเพศหญิงส่วนใหญ่จะถูกองค์ประกอบของการเล่าเรื่องมากำหนดให้พวกเธอต้องอยู่ในสถานะที่เหนือกว่าตัวละครผู้ชายในทุกด้านเสมอ ซึ่งประเด็นดังกล่าวได้สร้างความโดดเด่นและแปลกใหม่ให้กับสตูดิโอจีบลิเป็นอย่างมาก จนกลายเป็นเอกลักษณ์ให้กับสตูดิโอจีบลิเสมอมา

2. เมื่อพิจารณาลักษณะตัวละครเอกเพศหญิงตามสถานะของการเป็นผู้นำหรือผู้ตาม พบว่าการที่ตัวละครจะเข้าข่ายการเป็นสตรีนิยมหรือไม่นั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่ามีสถานะเป็นผู้นำหรือผู้ตาม แต่เกิดจากการกระทำของตัวละครเอกเพศหญิงเหล่านั้น ที่จะต้องแสดงให้เห็นถึงความต้องการในการเรียกร้องสิทธิสตรีหรือความเท่าเทียมกันระหว่างเพศหญิงกับเพศชายให้เห็น เพราะถึงแม้ว่าตัวละครบางตัวจะอยู่ในสถานะของการเป็นผู้นำ แต่เมื่อพิจารณาที่การกระทำโดยรวมแล้ว ถ้าไม่ได้มีการแสดงให้เห็นว่าตัวละครนั้นมีความต้องการที่จะเรียกร้องสิทธิสตรีหรือความเท่าเทียมกันระหว่างเพศหญิงและเพศชายให้เห็น ตัวละครนั้นจะไม่เข้าข่ายการเป็นสตรีนิยมแต่อย่างใด

อภิปรายผล

การเล่าเรื่องในภาพยนตร์ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ โครงเรื่อง ความคิดหลักของเรื่อง ตัวละคร ความขัดแย้ง ฉาก และมุมมองในการเล่าเรื่อง ได้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับตัวละครเอกเพศหญิงในภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจีบลิทุกเรื่อง และได้ใช้ข้อมูลเหล่านี้มาสนับสนุนสำหรับการวิเคราะห์การเล่าเรื่องผ่านตัวละครเอกเพศหญิง และวิเคราะห์ลักษณะตัวละคร เนื่องจากการที่จะเข้าใจลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของตัวละครได้อย่างลึกซึ้ง จะต้องเข้าใจใน 6 องค์ประกอบของการเล่าเรื่องในภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่องนั้นๆ อย่างชัดเจนก่อน จึงสามารถเข้าใจและวิเคราะห์ลักษณะของตัวละครเอกเพศหญิงเหล่านั้นได้ว่าเพราะเหตุใดตัวละครเอกเพศหญิงตัวนั้น ถึงมีลักษณะนิสัย การมองโลก หรือการดำเนินชีวิตแบบนั้น และมีอะไรเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้ตัวละครเหล่านั้นตัดสินใจกระทำอะไรบางอย่างจนเกิดเป็นเรื่องราวขึ้นมา ดังนั้นจึงถือว่าการวิเคราะห์การเล่าเรื่องและตัวละครเอกเพศหญิงนั้น เป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะแยกออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด เพราะทั้งสององค์ประกอบได้มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันอยู่ตลอดเวลา จนทำให้ภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่องหนึ่งสามารถดำเนินไปอย่างราบรื่น

สำหรับตัวละครเอกเพศหญิงในภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจีบลิ ตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ก่อนหน้านี้ พบว่าตัวละครตัวนั้นไม่จำเป็นจะต้องอยู่ในสถานะของการเป็นผู้นำ หรือต้องเป็นผู้หญิงที่แสดงออกอย่างชัดเจนว่ามีความกล้าหาญ เด็ดเดี่ยว ฉลาด และเก่งกว่าผู้ชายเพียงอย่างเดียว ถึงจะเข้าข่ายการเป็นสตรีนิยม แต่ต้องวิเคราะห์ร่วมกับปัจจัยสำคัญทุกอย่างที่แวดล้อมอยู่กับตัวละครในบริบทนั้นๆ ด้วย และสุดท้ายปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในของตัวละครเอกเพศหญิงเหล่านี้ ล้วนมีความสัมพันธ์กันและเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมาในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาการเล่าเรื่องผ่านตัวละครเอกเพศหญิงในภาพยนตร์แอนิเมชันของสตูดิโอจีบลิ อาจจะศึกษาลงลึกไปที่ความเป็นมาของการสร้างตัวละครเอกเพศหญิงในแต่ละเรื่องให้มากกว่านี้ ด้วยการเจาะลึกลงไปถึงบทสัมภาษณ์ของผู้กำกับในแต่ละเรื่องให้มากขึ้นอีก เพื่อที่ผู้วิจัยจะสามารถเข้าใจถึงการกระทำและความคิดของตัวละครเอกเพศหญิงในเรื่องนั้นๆ ได้อย่างลึกซึ้งและชัดเจนมากขึ้นไปอีกในระดับหนึ่ง

2. การวิเคราะห์ตัวละครเอกเพศหญิงในภาพยนตร์แอนิเมชันในครั้งนี้ ได้เน้นไปที่ตัวละครเอกเพศหญิงของสตูดิโอจีบลิเท่านั้น ซึ่งถ้าหากเป็นงานวิจัยในอนาคต อาจจะนำภาพยนตร์แอนิเมชันของฝั่งซีกโลกตะวันตกอย่างของค่ายวอลท์ ดิสนีย์ มาทำการเปรียบเทียบกับผลงานทางฝั่งซีกโลกตะวันออก อย่างเช่น ประเทศจีน เกาหลี รวมถึงไทยด้วย เพื่อที่จะได้เป็นผลดีต่อผู้ที่ต้องการศึกษาในสื่อด้านนี้ต่อไป โดยเฉพาะกับผู้สร้างภาพยนตร์แอนิเมชันในประเทศไทย ที่จะได้นำความรู้เรื่องดังกล่าวมาปรับใช้

ให้เหมาะสมกับงานด้านการเขียนบท รวมถึงการสร้างตัวละคร เพื่อที่จะได้พัฒนาคุณภาพของงานให้มีคุณภาพและมีเอกลักษณ์ต่อไป เช่นเดียวกับที่ผู้สร้างของสตูดิโอจิบลิสามารถสร้างเอกลักษณ์ของตัวเองได้อย่างมั่นคง

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่อำนวยความสะดวกพื้นที่การทำวิจัย

เอกสารอ้างอิง

เกรียงไกร พัฒนกุลโกเมธ. (ม.ป.ป.). *Everything about GHIBLI STORY*. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็มวีดี จำกัด.

จิราภรณ์ ตั้งกิตติภากรณ์. (2557). *จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 2*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นันทอง ทองใบ. (2548). *นวัตกรรมการเล่าเรื่องและเอกลักษณ์ในภาพยนตร์แอนิเมชันของฮาฮาโอะ มียาซากิ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ปิยะฉัตร วัฒนพานิช. (2558). *การเล่าเรื่องของภาพยนตร์แอนิเมชันยอดนิยมในบริบทสากล*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.

วนิดา พรหมมาลี. (2551). *การวิเคราะห์แนวความคิดและทัศนธาตุของงานออกแบบตัวละครและฉากในภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่อง “Ratatouille”*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

การสร้างสรรคสื่อรณรงค์เพื่อกระตุ้นความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษานิเทศศาสตร์ชั้นปีที่ 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

THE CREATION OF THE MEDIA TO CAMPAIGN TO STIMULATE THE DIGITAL QUOTIENT OF
1ST YEAR COMMUNICATIONS ARTS STUDENTS OF,
PIBULSONGKRAM RAJABHAT UNIVERSITY.

ยรรยงวรกร ทองแถม

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก

* corresponding author e-mail: yanyongvorakorn@psru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการพัฒนาแบบบูรณาการเรียนการสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อ ผลิตสื่อรณรงค์เพื่อกระตุ้นความฉลาดทางดิจิทัล และ เพื่อนำไปทดลองผลการกระตุ้นความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษานิเทศศาสตร์ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ผลการวิจัยพบว่า การผลิตสื่อรณรงค์นักศึกษานิเทศศาสตร์สามารถผลิตสื่อที่กระตุ้นความฉลาดทางดิจิทัลโดยบูรณาการเรียนการสอนกับรายวิชาการแสดงและกำกับการแสดง โดยใช้กระบวนการผลิตด้วยหลัก Three Production Step และ ใช้หลักการถ่ายภาพแบบ WEMIC และผลการนำไปทดลองใช้สำหรับกระตุ้นความฉลาดทางดิจิทัล พบว่าเกิดการกระตุ้นความเข้าใจในเรื่องของ การคิดวิเคราะห์แยะแยะสารที่ปรากฏบนโลกดิจิทัล ที่ระดับมากที่สุด ที่ 4.52 ด้าน ความเข้าใจของการทั้งร่่องรอยในโลกดิจิทัลที่ระดับ มาก ที่ 4.51 และ หลังชมสื่อรณรงค์เกิดความระมัดระวังเรื่องการใช้สื่อและกระตุ้นให้ตนเองใช้สื่อเทคโนโลยีทางดิจิทัลอย่างระมัดระวังมากขึ้นที่ระดับมากที่สุด ที่ 4. 53

คำสำคัญ : สื่อรณรงค์ ความฉลาดทางดิจิทัล บูรณาการ

Abstract

This research is the research for the development in the integration form of the teaching. This has the objective for producing the media to campaign to stimulate the digital quotient and for bringing to have the experiment of the result of stimulating the digital quotient of 1st year students in Communication Arts Students , Pibulsongkram Rajabhat University. The research result is found that the production of the media to campaign Mass Communications students; can produce the media to stimulate the digital quotient by integrating the teaching in the subject of acting and directing of the acting which will use the production process with the principle of Three Production Step and this will use the principle of the photography in the WEMIC form. the result of bringing to have the experiment, this will use for stimulating the digital quotient. This is found that this has created the understanding in the topic of thinking, analyzing, distinguishing the substance that is appeared on the digital world in the highest level at 4.52. For understanding of dropping the trace in the digital world in the high level at 4.51 and after this has watched the media, this will campaign to create the carefulness in using the media and this will stimulate ourselves to use the digital technology media more carefully in the highest level at 4.53.

keywords : media campaign, digital quotient , intigreted

บทนำ

ยุคแห่งอุตสาหกรรมสร้างสรรค์วัฒนธรรม (Culture Industry) โดยมีสื่อมวลชนเป็นตัวจักรสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมให้แก่สังคม สื่อมวลชนมีอิทธิพลอย่างมากกับผู้คนซึ่งตกอยู่ในฐานะที่เป็นผู้บริโภคเพราะสถาบันสื่อมวลชนเป็นสถาบันทางสังคมที่มีบทบาทในการให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อ รวมทั้งวัฒนธรรมกับผู้คนมากกว่าสถาบันอื่น (กาญจนา แก้วเทพ, 2544 : 82)

สสย. แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน มีพันธกิจหลักของแผนงาน ก็คือ การส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม ให้เด็กเยาวชนรู้เท่าทันสื่อและใช้สื่อเพื่อพัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็ก – เยาวชนในระยะยาว เช่นรายงานการสรุปผลการเรียนรู้เท่าทันสื่อของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรศรี งามวิทย์พงศ์ที่สรุปความได้ว่า เด็กและเยาวชนได้ตกเป็นผู้ถูกกระทำและถูกกดขี่มากที่สุด และอย่างซ้ำซากมากที่สุด เนื่องจากการพัฒนาที่เกิดขึ้นใหม่ได้ดึงเด็กออกจากฐานการเรียนรู้แบบเดิมอย่างสิ้นเชิง เข้าสู่ฐานการเรียนรู้ใหม่ในระบบการศึกษาซึ่งถ่ายทอดค่านิยมของชีวิตและความสำเร็จแบบใหม่ให้กับเด็กอย่างไม่ต้องวิเคราะห์จำแนกแยกแยะใด ๆ แล้วผลิตซ้ำการเรียนรู้เดิมนั้นด้วยการเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อนซึ่งต่างก็เรียนรู้จากสื่อสมัยใหม่ซึ่งถ่ายทอดระบบคุณค่าแบบใหม่อย่างมีพลังที่อาจกล่าวได้ว่า ทรงอำนาจมากที่สุดเนื่องจากสามารถส่ง “สาร” (Message) ไปได้กว้างขวางมากที่สุด และสามารถสร้าง “ความจริงเสมือน” (Visual Reality) ซึ่งทำให้ผู้รับสารคล้อยตามได้โดยง่ายทั้งภาพและเสียง รวมทั้งสร้างเครือข่ายการรวมกลุ่มคนได้ง่ายดาย สื่อสมัยใหม่ในสังคมที่ปราศจากการสอนให้บุคคลคิด และปราศจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ที่แตกต่าง เนื่องจากสถาบันครอบครัว ชุมชน ศาสนา ต่างล่มสลาย จึงมีอำนาจครอบงำบุคคลได้มากที่สุด โดยเฉพาะในสังคมที่ธุรกิจหรือทุนมีอำนาจอย่างอิสระมากในการแสวงหา “ผลกำไรสูงสุด” จากสังคม เด็กและเยาวชนจึงได้กลายเป็นเหยื่อของสื่อที่ง่ายที่สุดและมากที่สุด โดยพื้นที่ซึ่งเด็กและเยาวชนตกเป็นเหยื่อเนื่องจากถูกสื่อครอบงำมากที่สุด ได้แก่ ระบบคุณค่าแบบสุขนิยมจากการบริโภควัตถุ (สิ่งของวัตถุ ชื่อเสียง ความสำเร็จ การเป็นที่ยอมรับความสุขทางเพศ ฯลฯ) กระทั่งมีความหมกมุ่นในการแสวงหาหรือเสพติดความสุขดังกล่าว กระทั่งมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปสู่การกระทำผิดโดยง่ายขาดการยับยั้งชั่งใจ และใช้ความก้าวร้าวรุนแรงเมื่อถูกขัดขวางหรือไม่ได้ดังความ

ต้องการ ปรากฏการณ์ดังกล่าวขยายตัวทั้งทางปริมาณและระดับความวิกฤตอย่างชัดเจน จากผลการวิจัยในรอบทศวรรษที่ผ่านมา วิกฤตการณ์นี้กล่าวได้ว่าเป็นอันตรายที่คุกคามต่อสุขภาวะ ทั้งของเด็ก-เยาวชน และสังคมโดยรวมอย่างยิ่ง ทั้งในปัจจุบันและอนาคต (อรศรี งามวิทย์พงศ์, 2551)

นอกจากนี้ แนวคิดเรื่องเกี่ยวกับรู้เท่าทันสื่อ ได้ถูกวางบทบาทหน้าที่ให้เป็นเครื่องมือสำคัญที่ผู้รับสารควรใช้ได้ตอบกับสื่อ และยังมีนักวิชาการสายวัฒนธรรมศึกษา คือ เจมส์ดับเบิลยู พอตเตอร์ (James W. Potter) กล่าวว่า คนที่มีการรู้เท่าทันสื่อจะสามารถควบคุมสื่อได้มากกว่าคนที่ไม่รู้เท่าทัน เพราะบุคคลนั้นจะสามารถจัดการกับข้อมูลข่าวสารมากมายที่เปิดรับจากสื่อต่างๆได้ เช่น การตัดสินใจเชื่อข่าวไหน ด้วยเหตุผลใด และในทางตรงกันข้าม คนที่มีความรู้จำกัดเกี่ยวกับสื่อจะไม่สามารถสร้างความหมายที่หลากหลายจากสื่อได้ และมีแนวโน้มที่จะเชื่อหรือยอมรับโดยง่ายต่อความหมายที่สื่อประกอบสร้างขึ้น ดังนั้น การรู้เท่าทันจะทำให้ผู้รับสารมีทางเลือกมากขึ้นในการตีความสารต่างๆและจะนำไปสู่ความสามารถในการควบคุมความเชื่อ ซึ่งตรงกันข้ามกับบุคคลที่มีความรู้เท่าทันน้อย จะถูกบังคับให้ยอมรับค่านิยมที่ถูกครอบงำในสังคม และจะไม่ตั้งคำถามเกี่ยวกับค่านิยม ความเชื่อ และการตีความผ่านสื่อเลย (James W. Potter อ้างถึงใน อมรรัตน์ ทิพย์เลิศ, 2549)

อีกทั้งยังพบว่า ลักษณะ คณิตศาสตร์ และคณะ (2561). ร่วมระบุว่าเด็กเสพและใช้ข้อมูลดิจิทัลแตกต่างจากผู้ใหญ่ จึงทำให้ยากที่ผู้ใหญ่และครูจะเข้าใจความเสี่ยงและภัยคุกคามที่เด็กเผชิญอยู่ จึงก่อให้เกิดช่องว่าง ทำให้ผู้ใหญ่ไม่สามารถให้คำแนะนำในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างรับผิดชอบได้ จึงแนะนำว่า มีทักษะ 8 ทักษะที่เราต้องสอนเด็กๆ DQ หรือ Digital Intelligence ความฉลาดทางดิจิทัล คือกลุ่มความสามารถทางสังคม อารมณ์ และการรับรู้ ที่จะทำให้นักคนหนึ่งสามารถเผชิญกับความท้าทายของชีวิตดิจิทัล และสามารถปรับตัวให้เข้ากับชีวิตดิจิทัลได้ ความฉลาดทางดิจิทัลแบ่งออกเป็น 8 ด้านที่มีความเชื่อมโยงกัน ได้แก่

1. Digital Identity หรือ อัตลักษณ์ทางดิจิทัล หมายถึงความสามารถในการสร้างและจัดการดูแลอัตลักษณ์และชื่อเสียงทางดิจิทัลของตนเอง ซึ่งรวมถึงการจัดการบุคลิกลักษณะของตนในโลกออนไลน์ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
2. Digital Use หรือการใช้ประโยชน์จากดิจิทัล หมายถึงความสามารถในการใช้อุปกรณ์และสื่อ รวมไปถึงการควบคุมเพื่อให้เกิดสมดุลระหว่างโลกออนไลน์ และโลกภายนอก
3. Digital Safety ความปลอดภัยในโลกดิจิทัล หมายถึงความสามารถในการจัดการความเสี่ยงออนไลน์ เช่น การกระทำที่ทำร้ายผู้อื่น การปลุกเร้าให้ลူกฮือ หรือเนื้อหาที่มีปัญหา เช่น ความรุนแรง และการผิดศีลธรรม และการหลอกลวงหรือ จำกัดขอบเขตของความเสี่ยงเหล่านี้
4. Digital Security ความมั่นคงทางดิจิทัล หมายถึงความสามารถในการตรวจจับภัยคุกคามทางดิจิทัล เช่น การแฮค หรือการลักลอบเข้าถึงข้อมูล การสแกม หรือการฉ้อโกง และ มัลแวร์ หรือการใช้ซอฟต์แวร์ที่แฝงตัวเข้ามาทำความเสียหาย เป็นต้น
5. Digital Emotional Intelligence ความฉลาดทางอารมณ์ในโลกดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการ เห็นอกเห็นใจ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์
6. Digital Communication การสื่อสารทางดิจิทัล หมายถึงความสามารถในการสื่อสารและ ร่วมแรงร่วมใจ กับคนอื่นๆที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อ
7. Digital Literacy ความรู้เรื่องดิจิทัล หมายถึง มีความสามารถในการหาข้อมูล วิเคราะห์ ใช้ แชร (แบ่งปัน) และสร้างเนื้อหา รวมถึงสามารถคิดแบบคำนวณได้
8. Digital Rights สิทธิทางดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ และพิทักษ์สิทธิส่วนบุคคลและสิทธิตามกฎหมาย รวมถึงสิทธิในความเป็นส่วนตัว สิทธิบัตร เสรีภาพในการพูด และการละที่จะพูดให้คนอื่นเกลียดชังกัน

ดังนั้น การวางแผนในการกระตุ้นให้นักศึกษาให้มีความฉลาดทางดิจิทัลนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบันโดยเฉพาะนักศึกษานิเทศศาสตร์ ที่จะต้องเป็นผู้ผลิตสื่อและอยู่ในวงการสื่อต่อไป จึงควรมีการกระตุ้นให้เกิดความ

ตระหนักในการมีความฉลาดทางดิจิทัล จึงกลายเป็นงานวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตสื่อรณรงค์เพื่อกระตุ้นความฉลาดทางดิจิทัล และ เพื่อนำไปทดลองผลการกระตุ้นความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษานิเทศศาสตร์ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

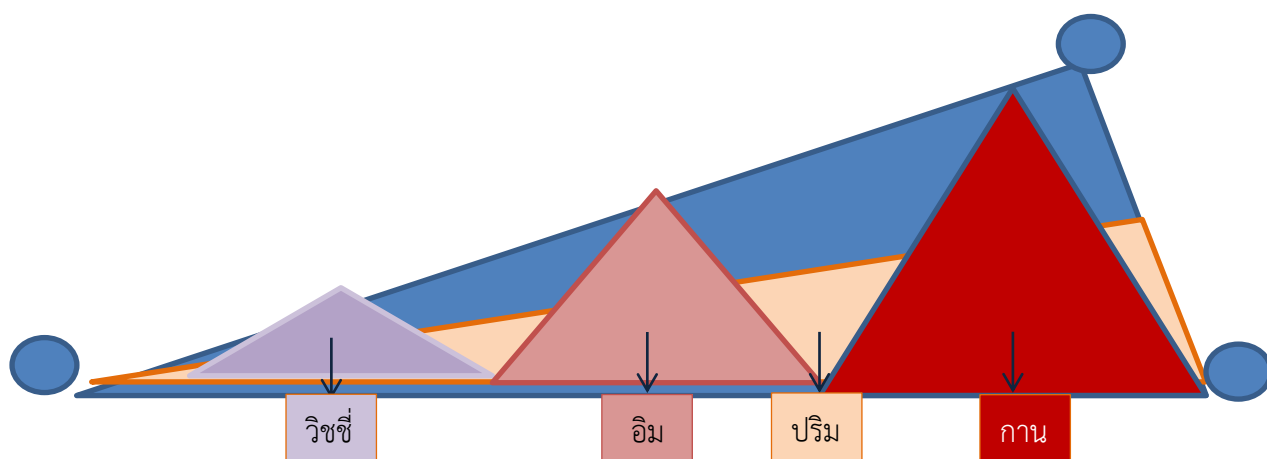
วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Method) โดยมีระเบียบวิธีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ด้วยการดำเนินงานแบบใช้เทคนิค 3 ขั้นตอนการผลิต (Three Step Production) ได้แก่ ขั้นตอนเตรียมข้อมูล ขั้นตอนการผลิตและตัดต่อ และขั้นตอนการเผยแพร่และประเมิน และใช้กระบวนการถ่ายทำชุดภาพเล่าเรื่องแบบ วีมิค (WEMIC) โดยเป็นชุดภาพเล่าเรื่องแบบกว้าง กลาง แคบ ภาพเชื่อมโยงและภาพพิเศษพร้อมเนื้อเรื่องและตัวแสดง

1. ขั้นตอนเตรียมข้อมูล (Pre-Production)

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพได้ใช้การเก็บข้อมูลแบบจากปฐมภูมิและหัตถิภูมิ 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ศึกษาจากเนื้อหาข่าวในกรณีศึกษาที่เคยเป็นข่าว 2) จากการสำรวจพฤติกรรมนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขานิเทศศาสตร์ 3) ศึกษาจากเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางดิจิทัล จากข้อมูลทั้ง 3 ส่วน สรุปเป็นสาระสำคัญด้านความฉลาดทางดิจิทัล ได้เป็น 3 กลุ่มสำคัญ ได้แก่ 1) ด้านการเข้าใจในเรื่องความเป็นส่วนตัวของตนเองและผู้อื่น (Privacy management) เช่นการแชร์ข้อมูลต่างๆ 2) ด้าน การสอนให้เข้าใจถึงการทิ้งตัวตนไว้บนโลกดิจิทัลซึ่งอาจถูกผู้อื่นสะกดรอยตาม (Digital otprints) 3)ด้าน การฝึกให้มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลบนโลกดิจิทัล (Critical thinking) จากทั้งหมด 8 ด้าน

หลังจากการเก็บข้อมูลแล้ว ได้มีการวิเคราะห์และพัฒนาบทซึ่งได้พัฒนาบทเป็นลักษณะสื่อรณรงค์ที่มีเนื้อเรื่อง คือ 4 ส่วน คือเรื่องของ วิชชี เรื่องของอิม เรื่องของกาน และเรื่องของปริม ที่ครอบคลุม 3 มิติของความฉลาดทางดิจิทัล จากนั้นได้มีการฝึกซ้อมการแสดงก่อนลงถ่ายทำสื่อรณรงค์

ภาพที่ 1 ผลิตเรื่องของสื่อรณรงค์

ภาพที่ 2 เบื้องหลังการทำงานในขั้นตอนการเตรียมงาน

2. ขั้นถ่ายทำและตัดต่อ (Production)

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนของการถ่ายทำและตัดต่อซึ่งได้มี กระบวนการถ่ายเรียงลำดับ 4 เรื่องสั้น ตามบทดำเนินการ เพื่อให้เกิดการกระตุ้นความฉลาดทางดิจิทัล โดยใช้เทคนิคถ่ายทำแบบชุดภาพโดยเป็นชุดภาพเล่าเรื่องแบบกว้าง (Wide) กลาง (Medium) แคบ (Close up) ภาพเชื่อมโยง (Insert) และภาพพิเศษ (Extra) พร้อมเนื้อเรื่องและตัวแสดง ที่เรียกว่า วีมิค (WEMIC)

ภาพที่ 3 เบื้องหลังการถ่ายทำ

3. ขั้นเผยแพร่และประเมิน (Post-Production)

ขั้นตอนการเผยแพร่และประเมินผล หลังจากที่มีการติดต่อสื่อมวลชนเสร็จสมบูรณ์ ได้มีการนำผลงานไปเปิดให้กับ นักศึกษานิเทศศาสตร์ชั้นปีที่ 1 อีกครั้งที่ได้ทำการสำรวจพฤติกรรมและทำการใช้แบบประเมินการกระตุ้นความฉลาดทางดิจิทัลเพื่อมาสรุปค่าเฉลี่ยหลังการรับชมสื่อ

ภาพที่ 4 นำไปทดลองเปิดสื่อและประเมินผล

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ นักศึกษานิเทศศาสตร์ จำนวน 4 ชั้นปี

กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษานิเทศศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย ทั้งหมดจำนวน 70 คน เพราะเป็นนักศึกษาที่จะต้องมียุทธศาสตร์ในการใช้สื่อดิจิทัลและเทคโนโลยีตลอดจนในการพัฒนาสื่อต่อไป จึงเป็นเหตุผลที่จะต้องมีการกระตุ้นความฉลาดทางดิจิทัล เป็นพื้นฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสำรวจพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัล
2. แบบประเมินการกระตุ้นความฉลาดทางดิจิทัลหลังการรับชม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ใช้การตรวจสอบ 3 เสา่ สุภางค์ จันทวนิช (2552, หน้า 32) ได้สรุปไว้ว่า หลักของการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเสา คือ การไม่ปักใจว่าแหล่งข้อมูลแหล่งใดแหล่งหนึ่งที่ได้มาตั้งแต่แรกเป็นแหล่งที่เชื่อถือได้ แล้ว นักวิจัยจำเป็นต้องแสวงหาความเป็นไปได้ว่ายังมีแหล่งอื่นใดอีกบ้าง มีวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเสา โดยใช้วิธีการดังนี้

1. วิธีตรวจสอบโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่ต่างกันออกไป(methodological triangulation)
2. วิธีตรวจสอบโดยใช้ผู้เก็บข้อมูลที่ต่างกันและเวลาที่ต่างกัน(investigator triangulation)
3. ใช้การทดสอบพฤติกรรมก่อน และประเมินผลหลังการรับชม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสำรวจพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัล ใช้การจัดลำดับ ซึ่งพบว่า 3 ลำดับ คือ 1)ด้านการเข้าใจในเรื่องความเป็นส่วนตัวของตนเองและผู้อื่น (Privacy management) เช่นการแชร์ข้อมูลต่างๆ 2)ด้าน การสอนให้เข้าใจถึงการทิ้งตัวตนไว้บนโลกดิจิทัลซึ่งอาจถูกผู้อื่นสะกดรอยตาม (Digital footprints) 3)ด้าน การฝึกให้มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลบนโลกดิจิทัล (Critical thinking)
2. แบบประเมินการกระตุ้นความฉลาดทางดิจิทัลหลังการรับชม ใช้การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ในด้านการผลิตสื่อรณรงค์เพื่อกระตุ้นความฉลาดทางดิจิทัล พบว่านักศึกษานิเทศศาสตร์ที่เป็นผู้ผลิตสื่อรณรงค์ด้วยการบูรณาการเรียนการสอนกับการวิจัยในรายวิชาการแสดงและการกำกับกำกับการแสดง มีการพัฒนาทักษะการถ่ายทำสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยประเมินผลจากคุณภาพของการผลิต ทั้งภาพและเสียง ดังตัวอย่างภาพ

ทั้งนี้ นักศึกษาได้มีการพัฒนาทักษะกระบวนการ เขียนบทย่างถูกต้อง การฝึกทักษะการแสดง การใช้อุปกรณ์ การจัด
 แสง โดยประเมินจากผู้รับชม

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
คุณภาพของภาพ มีความสั่นไหว ดูแล้วเกิดความประทับใจ	4.28	0.77	มาก
คุณภาพของเสียง มีความเพี้ยนผิดเพี้ยนฟังแล้วเกิดความประทับใจ	4.13	0.88	มาก
ความเข้าใจเรื่องราวและคุณภาพของบทและการลำดับภาพ	4.50	0.71	มากที่สุด
รวม	4.30	0.78	มาก

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
กระตุ้นตนให้ใส่ใจการคิดวิเคราะห์และแยแ่สารที่ปรากฏบนโลกดิจิทัล	4.52	0.77	มากที่สุด
กระตุ้นตนให้ใส่ใจการแบ่งเวลาในการใช้เทคโนโลยี	4.13	0.88	มาก
กระตุ้นตนให้ใส่ใจความเข้าใจของการทิ้งร่องรอยในโลกดิจิทัล	4.51	0.71	มากที่สุด
หลังชมสื่อรณรงค์เกิดความระมัดระวังเรื่องการใช้สื่อและกระตุ้นให้ตนเองใช้สื่อเทคโนโลยีทางดิจิทัลอย่างระมัดระวังมากขึ้น	4.42	0.71	มาก
การใช้เทคโนโลยีอย่างรวดเร็วขาดความยั้งคิดคิดว่าส่งผลต่อชีวิตมากระดับใด	4.39	0.70	มาก
ประเมินตนเอง <u>ก่อน</u> ดูภาพยนตร์สั้นแล้ว คิดว่าตนเองใช้ชีวิตบนโลกออนไลน์อย่างมีความเสี่ยงระดับใด	3.95	0.97	ปานกลาง
ประเมินตนเอง <u>หลัง</u> ดูภาพยนตร์สั้นแล้ว คิดว่าตนเองจะใช้ชีวิตบนโลกออนไลน์อย่างระมัดระวังมากขึ้นในระดับใด	4.53	0.97	มากที่สุด
นักศึกษาคิดว่าจะ ตักเตือนเพื่อนหรือคนใกล้ชิดที่ใช้ชีวิตในโลกออนไลน์มากยิ่งขึ้นในระดับใด	4.63	0.83	มากที่สุด
รวม	4.38	0.81	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาคิดว่า เกิดการกระตุ้นให้ใส่ใจการคิดวิเคราะห์แยกแยะสารที่ปรากฏบนโลกดิจิทัล กระตุ้นให้ใส่ใจความเข้าใจของการที่ร่องรอยในโลกดิจิทัล ประเมินตนเองหลังดูภาพยนตร์สั้นสื่อรณรงค์แล้วจะใช้ชีวิตอย่าง รับผิดชอบมากขึ้น และจะตักเอนคนใกล้ชิดที่ใช้ชีวิตในโลกออนไลน์ ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบว่า หลังการรับชมแล้วคิดว่าตนเองจะใช้ชีวิตบนโลกออนไลน์อย่างระมัดระวังให้มากขึ้น ตลอดจนคิดว่าจะตักเอนเพื่อนหรือคนใกล้ชิดที่ใช้ชีวิตในโลกออนไลน์ ที่อยู่ในระดับมากที่สุดนั้น เป็นเพราะว่า เพื่อนมี อิทธิพลสำคัญที่จะเป็นการสื่อสารแนวระนาบที่ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีกันและกันมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา จิตแสง (2557) ในด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลกับทักษะการรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ต นั้นพบว่าการให้คำแนะนำในการใช้สื่อ อินเทอร์เน็ตของเพื่อนและโรงเรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการ เข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 และการให้คำแนะนำในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของครอบครัว และโรงเรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถใน การทำความเข้าใจเนื้อหาบนสื่ออินเทอร์เน็ต อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนและชุมชนรอบโรงเรียนตลอดจนเนื้อหาที่อยู่ในโลกออนไลน์มีความสำคัญในการ จะรู้เท่าทันสื่อได้มากขึ้น ดังนั้น การกระตุ้นให้เกิดความตระหนักและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่คัดกรองแล้วจากเพื่อนและ จากบทเรียน อาจมีนัยสำคัญทางสถิติที่ส่งผลให้เกิดการกระตุ้นในการสร้างความตระหนักได้

สำหรับในประเด็นที่ โดดเด่นอีกประการคือ กระตุ้นตนให้ใส่ใจการคิดวิเคราะห์แยกแยะสารที่ปรากฏบนโลกดิจิทัล และ กระตุ้นตนให้ใส่ใจความเข้าใจของการที่ร่องรอยในโลกดิจิทัล ที่อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า ข้อมูลข่าวสารใน ปัจจุบันนั้นล่องลอยอยู่ในระบบออนไลน์และระบบคลาวด์ที่เป็น ข่าวลวงล่อให้คลิก และมีการขอระบุที่อยู่ตัวตน (Check in) ตามสถานที่ต่างๆ ซึ่งก็เคยมีข่าวต่างๆ ที่พบว่า วิเคราะห์สารไม่รอบคอบ เมื่อซื้อสินค้า ก็โดนหลอก หรือแม้กระทั่งเมื่อ เช็กอินตอนไม่อยู่บ้าน ก็มีการโจรกรรมทรัพย์สินภายในบ้าน จึงมีความสอดคล้องกับสิ่งที่นักศึกษารับชมแล้วรู้สึก ว่า ควร กระตุ้นตนเอง 2 ด้านนี้อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ ที่ระบุไว้ในบทความโดยสรุปว่า ปัจจุบันมี ตัวชี้วัดความฉลาดเกิดขึ้นมากมายแต่ในยุคนี ความฉลาดที่ควรพัฒนาไว้อีก 2 ด้าน คือ ความฉลาดทางการสื่อสารและความ ฉลาดทางดิจิทัล

ถึงแม้ว่างานวิจัยนี้ มีการดำเนินการผลิตสื่อรณรงค์แค่ 3 ด้าน เพราะข้อจำกัดทางด้านเงื่อนไขทรัพยากรและเวลาแต่ อย่างน้อยก็มีส่วนในการกระตุ้นให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่กำลังจะต้องเป็นนักการสื่อสารได้ตระหนักและรับรู้ ว่า ควรจะกระตุ้น ให้ตนเองมีความฉลาดทางดิจิทัล เพิ่มมากขึ้น

สื่อที่เป็นผลงานวิจัยนี้ สามารถนำไปเปิดเผยแพร่เพื่อใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนของรายวิชาการรู้เท่าทันสื่อ หรือ สื่อดิจิทัลต่อไปได้ในอนาคตตามลิงค์ QR CODE

ภาพที่ 6 QR Code : สื่อรณรงค์เรื่อง ความ (รับ) Social

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่บูรณาการเรียนการสอนกับรายวิชาการแสดงและการกำกับการแสดง มีทักษะเพิ่มมากขึ้นในระดับมาก และ ผลจากการนำสื่อมัลติมีเดียไปทดลองใช้พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 เกิดการกระตุ้นให้ตระหนักในการใช้สื่อดิจิทัลและใส่ใจในเรื่องความฉลาดทางดิจิทัล ตลอดจนจะชักชวนคนใกล้ชิดให้ระมัดระวังการใช้สื่อดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ แหล่งทุนงานวิจัยคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ นักศึกษานิเทศศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในรายวิชาการแสดงและการกำกับการแสดง นักศึกษานิเทศศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ปี 2 ปี 3 และปี 4 ที่ร่วมเข้าแสดงในผลงานดังกล่าว

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2544). การศึกษาสื่อมวลชนด้วยทฤษฎีวิพากษ์ : แนวคิดและตัวอย่าง งานวิจัย. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- ชนิษฐา จิตแสง. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลกับทักษะการรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น. อินฟอร์เมชัน ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2557) หน้า 46-60
- ลักขมี คงลาภ และคณะ (2561). ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence: DQ) และการศึกษาการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของวัยรุ่น. สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน: กรุงเทพฯ
- มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทยสนับสนุนโดยสสส.และสสย. (2554). รู้ทันสื่อ ICT. E-book สสส.สสย. : กรุงเทพฯ
- สุภางค์ จันทวานิช. (2552). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรศรี งามวิทยาพงศ์. (2551). รายงานผลการศึกษา กระบวนการเรียนรู้การเท่าทันสื่อ บทสำรวจและก้าวต่อไป. โรงพิมพ์ เซนจูรี : พญาไทย กทม. แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน.
- อมรรัตน์ ทิพย์เลิศ. (2549). ก้าวข้างหน้าของการรู้เท่าทันสื่อของไทย. นิเทศศาสตร์ปริทัศน์. ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 (ก.ค. - ธ.ค. 2549) หน้า 111-121. มหาวิทยาลัยรังสิต. คณะนิเทศศาสตร์.

**การสร้างสื่อโสตทัศน ห้าข้อ ‘กลวิธีการออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง’
ในรายวิชา “ดนตรีและความเกี่ยวข้องกับศิลปะแขนงอื่น
THE CREATION OF AN INSTRUCTIONAL AUDIO-VISUAL MEDIA IN THE CHAPTER OF
‘THE STRATEGY OF MUSIC-DESIGN FOR PERFORMING ARTS’
IN THE SUBJECT OF MUSIC AND RELATIONSHIP WITH OTHER KIND OF ARTS**

วรารัตน์ วรวิทย์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุศิลปกรรม พิษณุโลก
*corresponding author e-mail: wararat.w@psru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “การสร้างสื่อโสตทัศน ห้าข้อ ‘กลวิธีการออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง’ ในรายวิชาดนตรีและความเกี่ยวข้องกับศิลปะแขนงอื่น” เป็นงานวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยในชั้นเรียนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุศิลปกรรม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1. สร้างสื่อโสตทัศนที่มีรูปแบบเอื้ออำนวยกับหัวข้อบทเรียนที่มีความเป็นรูปธรรมสูง นั่นคือ หัวข้อย่อย “การออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง” ในรายวิชาดนตรีและความเกี่ยวข้องกับศิลปะแขนงอื่น และ 2. เพื่อให้สื่อโสตทัศน ที่สร้างด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ Power Point ประกอบภาพและเสียง ที่สร้างขึ้นเป็นตัวช่วยผู้สอนในการอธิบายเนื้อหา, การให้ตัวอย่างให้กับผู้เรียนได้แจ่มชัด สร้างความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งว่าการสอนด้วยการบรรยายความรู้หรือใช้เอกสารประกอบการสอนแต่เพียงอย่างเดียว และ 3. เพื่อหาค่าประสิทธิภาพของสื่อโสตทัศนที่สร้างขึ้นจากงานวิจัยในครั้งนี้ โดยการวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. สื่อโสตทัศนที่สร้างด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ Power Point ประกอบภาพและเสียง ที่เหมาะสมกับหัวข้อการเรียนรู้เรื่อง การออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง นั้นควรประกอบด้วยตัวอย่างของเสียงประกอบแต่ละชนิดให้ชัดเจน 2. สื่อโสตทัศนควรมีตัวอย่างของการตีความบทละครการแสดงออกมาเป็นชนิดของเสียงแต่ละประเภทที่ควรใช้ประกอบในการแสดงนั้น 3. สื่อโสตทัศนควรมีตัวอย่างการเปรียบเทียบการใช้เสียงประกอบที่แตกต่างกันซึ่งสร้างให้เกิดความรู้สึกของผู้ชมงานศิลปะการแสดงนั้นที่แตกต่างกันด้วย สื่อโสตทัศนเช่นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจขั้นตอนกระบวนการออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดงได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: สื่อโสตทัศน การออกแบบดนตรี ศิลปะการแสดง

Abstract

This classroom research which was granted by Pibulsongkram Rajabhat University has 2 objectives as 1. To create an instructional audio-visual media which will be suitable for an abstract chapter as ‘Music design for Performing Arts’ in the subject of Music and Relationship with Other Kinds of Arts. 2. To use the computer media program as Power Point with an audio and visualizations which was created in this research to support the teacher to explain, give some examples for making the students get into the point of this actual chapter better than teaching only by lecture or sheets and 3. Measurement the efficiency of this instructional tool. This research was based on the research methodology of Quality research and Classroom research. The result came out as 1. The proper instructional audio-visual media which will be match into the chapter of ‘Music Design for Performing Arts’ should present each kinds of sound which can be used in the process of music designing. 2. In the Power Point Instructional audio-visual Media, it is important to demonstrating an example of how to interpret the script to design each kinds of sound or music for an actual performing arts. 3. An example of comparing between putting different sound style in the same scene which can create the different emotions is very effective. These would make the students gain the point of learning more successfully.

Keywords: audio-visual media, music-design, performing arts

บทนำ

รายวิชาดนตรีและความเกี่ยวข้องกับศิลปะแขนงอื่น เป็นรายวิชาที่บรรจุอยู่ในหลักสูตรสาขาดนตรีสากล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และเริ่มเปิดทำการเรียนการสอนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ซึ่งเนื้อหาวิชาจะครอบคลุมปรัชญา ศาสตร์และศิลป์ของทั้งดนตรีและศิลปะแขนงต่างๆที่มีส่วนเชื่อมโยงซึ่งมีส่วนเชื่อมโยงซึ่งกันและกันในแง่มุมต่างๆ แม้ว่าตามหลักสูตรจะกำหนดหน่วยกิตเป็นวิชาบรรยาย แต่โดยวัตถุประสงค์รายวิชาแล้ว ต้องการให้นักศึกษาสามารถนำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีและศิลปะแขนงอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นศิลปกรรม, วรรณกรรม, นาฏศิลป์และการแสดงทั้งไทยและสากลที่ได้เรียนนั้นไปปรับใช้ในการสร้างสรรค์ดนตรีในระดับอาชีพได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้นจึงจัดว่า รายวิชาดนตรีและความเกี่ยวข้องกับศิลปะแขนงอื่นนี้เป็นรายวิชาที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการประกอบอาชีพของนักศึกษาที่จะจบหลักสูตรไปในแต่ละปี

แต่เนื่องจากเนื้อหาในรายวิชานี้มีความหลากหลาย ประกอบไปด้วยเนื้อหาทางศิลปะถึง 4 สาขา คือ ดนตรี, ศิลปกรรม, วรรณกรรม, นาฏศิลป์และการแสดง ต้องอาศัยทั้งความเข้าใจในหลักทฤษฎี การนำไปวิเคราะห์ การนำไปใช้งานร่วมกัน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ผู้เรียนได้รับรู้ครบถ้วน ทั้งการได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง งานศิลปะที่จัดเป็นงานโสตศิลป์ไปพร้อมกันกับการฟังบรรยายหลักวิชาความรู้จากอาจารย์ผู้สอน โดยเฉพาะในหัวข้อย่อย “กลวิธีการออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง” ซึ่งเป็นหัวข้อที่มีความเป็นนามธรรมสูง ด้วยเหตุนี้การจะสร้างบรรยากาศในการเรียนในหัวข้อบทเรียน “การออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง” ให้ได้ผลเป็นรูปธรรมดังกล่าว ไม่สามารถทำได้จากการเรียนการสอนที่อาศัยเพียงตำรา เอกสารหรือการบรรยายความรู้จากอาจารย์ผู้สอนเพียงอย่างเดียว เพราะไม่สามารถสื่อเนื้อหาวิชาและแสดงลำดับขั้นตอนวิธีคิด ตลอดจนตัวอย่างการ

ออกแบบงานให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ จนสามารถตระหนักรู้และวิเคราะห์ พิจารณา กลวิธีการออกแบบงานดนตรีที่เชื่อมโยงกับศิลปะการแสดงดังที่กล่าวมาได้สัมผัสผลลัพธ์ตามเจตนารมณ์ของวัตถุประสงค์รายวิชาที่หลักสูตรกำหนดไว้

ดังนั้นการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เรื่อง “การสร้างสื่อโสตทัศน ห้วข้อ การออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง ในรายวิชาดนตรีและความเกี่ยวข้องกับศิลปะแขนงอื่น” จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการช่วยพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าวนี้ ให้มีเครื่องมือช่วยในการสอนประกอบการบรรยายความรู้ในหัวข้อดังกล่าวเพื่อกระตุ้นความเข้าใจ ความซาบซึ้ง จนนำไปสู่ความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าพัฒนาสื่อโสตทัศนช่วยในการเรียนการสอนในงานวิจัยครั้งนี้ จะสามารถเป็นแนวทางหลักที่ช่วยให้การเรียนการสอนในรายวิชาดนตรีและความเกี่ยวข้องกับศิลปะแขนงอื่นดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อสร้างสื่อโสตทัศนที่มีรูปแบบเอื้ออำนวยกับหัวข้อบทเรียนที่มีความเป็นรูปธรรมสูง คือ หัวข้อย่อย “การออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง” ในรายวิชาดนตรีและความเกี่ยวข้องกับศิลปะแขนงอื่น
2. เพื่อให้สื่อโสตทัศน ที่สร้างด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ Power Point ประกอบภาพและเสียง ที่สร้างขึ้นเป็นตัวช่วยผู้สอนในการอธิบายเนื้อหา, การให้ตัวอย่างให้กับผู้เรียนได้แจ่มชัด สร้างความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งกว่าการสอนด้วยการบรรยายความรู้หรือใช้เอกสารประกอบการสอนแต่เพียงอย่างเดียว
3. เพื่อหาค่าประสิทธิภาพของสื่อโสตทัศนที่สร้างขึ้นจากงานวิจัยในครั้งนี้

สมมติฐาน

การสร้างสื่อโสตทัศน หัวข้อ การออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง ในรายวิชาดนตรีและความเกี่ยวข้องกับศิลปะแขนงอื่น ในงานวิจัยครั้งนี้ จะเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ได้มากกว่าการเรียนแบบบรรยายความแต่เพียงอย่างเดียว

การทบทวนวรรณกรรม

หลักสูตร เนื้อหารายวิชา และหัวข้อย่อยของรายวิชาดนตรีและความเกี่ยวข้องกับศิลปะแขนงอื่น

ในหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี ศิลปศาสตร สาขาดนตรีสากล ปีพ.ศ.2555-2559 มีบรรจุรายวิชา ดนตรีและความเกี่ยวข้องกับศิลปะแขนงอื่น เป็นวิชาบังคับเลือก โดยใช้รหัสวิชา มส.ตน 352 และมีรหัสรายวิชาและชื่อรายวิชาเป็นภาษาอังกฤษ คือ MUS 352 Music and Relationship with Other Arts ทั้งนี้ หน่วยกิตของรายวิชาเท่ากับ 3 (3-0-6) โดยมีคำอธิบายรายวิชาดังนี้ “ศิลปะแขนงอื่นที่เกี่ยวข้องกับดนตรี คือ วรรณศิลป์ ทัศนศิลป์และนาฏศิลป์ โดยศึกษาถึงโครงสร้างแนวคิด สุนทรียศาสตร์ ประวัติของศิลปะนั้นๆ ตลอดจนศึกษาความแตกต่างจากดนตรี”

ตามข้อมูลหลักสูตรของรายวิชาดนตรีและความเกี่ยวข้องกับศิลปะแขนงอื่น ดังที่ได้แสดงข้างต้นนี้ถือเป็นรายวิชาใหม่ที่ยังไม่มีตำราเรียนเฉพาะในรายวิชา อาจารย์ผู้สอนจำเป็นต้องออกแบบการเรียนการสอนและบูรณาการศาสตร์สาขาทางศิลปะทั้ง 4 แขนงนี้เข้าด้วยกัน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์ผู้สอนจึงได้เล็งเห็นว่า คำอธิบายรายวิชาดังกล่าวนี้ ยังไม่สามารถบ่งชี้ให้ผู้เรียนตระหนักได้ถึงความเกี่ยวข้องกับดนตรี ดังนั้นจึงเห็นว่าควรมีการจัดการเรียนรู้ภายในชั้นเรียนโดยการสร้างสื่อโสตทัศนเพื่อเป็นตัวอย่างให้เห็นถึงความเกี่ยวพันเชื่อมโยงกันระหว่างการทำงานของดนตรีกับงานศิลปะการแสดง จึงได้ออกแบบบทเรียนเป็น 4 บท คือ นิยามความหมายของศิลปะแขนงต่างๆ ดนตรีกับวรรณศิลป์ ดนตรีกับทัศนศิลป์ ดนตรีกับนาฏศิลป์และศิลปะการแสดง ซึ่งในบทเรียนดนตรีกับนาฏศิลป์และศิลปะการแสดงนี้ เมื่อแตกออกมาเป็นแผนการเรียนการสอนแล้ว จะมีหัวข้อย่อยที่สำคัญหัวข้อหนึ่งนั่นคือ การออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง เพื่อให้นักศึกษาผู้เรียนได้มีความเข้าใจในเนื้อหาและวิธีการเชื่อมโยงอย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้ จึงดำเนินการจากฐานข้อมูลในหลักสูตรเป็นหลัก โดยมุ่งเน้นเจาะจงไปที่หัวข้อย่อยของรายวิชา คือ เฉพาะหัวข้อ การออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดงเท่านั้น

ทฤษฎีการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้อาศัยกรอบการดำเนินงานตามหลักทฤษฎีวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งมีผู้รู้ได้ให้คำนิยามความหมายและการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนไว้ดังนี้

“การวิจัยปฏิบัติการ เป็นกระบวนการวิจัยที่ครูทำการทดลองวิธีต่างๆในชั้นเรียน มีการตรวจสอบผลการใช้วิธีการเหล่านั้น และปรับวิธีการที่ใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิผลกับนักเรียนมากที่สุด” (McLean, J.E. (1997), อ้างใน สุวิมล ว่องวานิช: 2559, 18)

“การวิจัย คือ การแก้ปัญหาแบบใหม่ การหาคำตอบแบบใหม่ โดยวิธีการที่เชื่อถือได้ หรือวิธีการที่ยอมรับในศาสตร์นั้นๆ ... การวิจัยทุกชนิดเริ่มต้นโดยมีปัญหาที่ต้องวิจัย ซึ่งนำไปสู่การระบุมุมมองพื้นฐานของการวิจัย ชื่อเรื่องวิจัย วิธีวิจัย และการทำวิจัย การวิจัยในชั้นเรียนก็เช่นกัน มุ่งที่ปัญหาของนักเรียน การคาดคะเนแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมและเป็นไปได้ การลงมือแก้ การสังเกต การจดบันทึกผลการแก้ และการจัดทำรายงาน” (อุทุมพร ทองอุไร จามรมาน: 2544, 20)

สำหรับรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนนั้น สุวิมล ว่องวานิช (2559: 34-37) กล่าวว่ามีการจัดประเภทของรูปแบบไว้อย่างหลากหลาย ได้แก่

- 1) รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบเป็นทางการ และแบบไม่เป็นทางการ (Formal and Informal Research)
- 2) รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis และ Zuber-Skerritt แบ่งเป็น การวิจัยปฏิบัติการเชิงเทคนิค, การวิจัยปฏิบัติการเชิงปฏิบัติจริง, การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์/อิสระ
- 3) รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการตามแนวคิดของ Calhoun แบ่งเป็น การวิจัยของครูแบบทำคนเดียว, การวิจัยปฏิบัติการแบบร่วมมือ, การวิจัยปฏิบัติการแบบทำทั่วทั้งโรงเรียน
- 4) รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการจากการสังเคราะห์ของนงลักษณ์ วิรัชชัย แบ่งเป็น การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research), การวิจัยปฏิบัติการแบบรวมพลัง (Collaborative Action Research), การวิจัยปฏิบัติการระดับโรงเรียน (Schoolwide Action Research), การวิจัยปฏิบัติการอิงชุมชน (Community-based Action Research)

อีกทั้งยังระบุถึงแผนแบบการวิจัย ว่าสามารถแบ่งออกได้เป็น4แบบ (2559: 65-66) คือ

- 1) แผนแบบการวิจัยแบบมีการควบคุม (Controlling) เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) หรือ กึ่งทดลอง โดยมีการแบ่งกลุ่มเพื่อเปรียบเทียบผลการทดลองเป็นต้น
- 2) แผนแบบการวิจัยแบบมีการถามและการทำ (Asking and Doing) คือ การวิจัยแบบปฏิบัติการ (action research) หรือแบบร่วมมือ (collaborative research) โดยมีมิติการควบคุมผู้เรียนในระดับต่ำ และมีการจัดแทรกสิ่งทดลอง (intervention) ระหว่างการเรียนการสอน
- 3) แผนแบบการวิจัยแบบวัด (Measuring) เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) มีมิติการควบคุมผู้เรียนในระดับสูงและไม่มีการให้สิ่งทดลองสอดแทรกหว่างการเรียนการสอน แต่เป็นการเก็บข้อมูลการวัดลักษณะที่ครูต้องการจากการควบคุมกำกับให้ผู้เรียนตอบสนองตามที่ครูต้องการ
- 4) แผนแบบการวิจัยแบบเฝ้าดู (Watching Research) ถือว่าเป็นการวิจัยเชิงธรรมชาติ (naturalistic research) มีมิติการควบคุมผู้เรียนในระดับต่ำ ให้ผู้เรียนเป็นไปตามธรรมชาติ และไม่มีการแทรกสิ่งทดลองเข้าไป เป็นเพียงการเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนและบันทึกผลสะท้อนกลับ และสรุปผลโดยการตีความข้อค้นพบ

การทำวิจัยในครั้งนี้ ได้ยึดรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการจากการสังเคราะห์ของนงลักษณ์ วิรัชชัย ในประเภทการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ซึ่งเป็นการวิจัยที่ทำโดยครูเพื่อแสวงหาวิธีการแก้ไขปัญหและพัฒนาการปฏิบัติงานหรือการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตน (สุวิมล ว่องวานิช : 2559, 37) โดยจัดทำแผนการวิจัยเป็นแผนแบบการวิจัย

แบบวัด (Measuring) คือมีการควบคุมปัจจัยแวดล้อมของผู้เรียนให้เป็นแบบเดียวกัน และแทรกสิ่งทดลองได้แก่ สื่อโสตทัศนที่ ได้รับการออกแบบไว้ในหัวข้อการเรียนรู้ คือ “การออกแบบสื่อโสตทัศนเพื่องานศิลปะการแสดง” เพื่อช่วยในการเรียนการสอน ก่อนที่จะประเมินผลความก้าวหน้าในการเรียนรู้เพื่อหาค่าประสิทธิภาพของสื่อโสตทัศนที่สร้างขึ้นจากงานวิจัยนี้

สื่อ สื่อการสอน สื่อโสตทัศน

ชะลูด นิมเสมอ (2534: 6) อ้างในเอกสารประกอบการสอน วิชาสุนทรียะของชีวิต (2559: 7) ได้กล่าวถึงความหมายของ งานโสตศิลป์ และ โสตทัศนศิลป์ ไว้ดังนี้

โสตศิลป์ (Audio Arts) เป็นศิลปะที่สัมผัสได้ด้วยการฟัง ได้แก่ดนตรี และวรรณกรรมโดยผ่านการอ่านหรือการร้อง

โสตทัศนศิลป์ (Audio Visual Arts) เป็นศิลปะที่สัมผัสได้ด้วยการเห็นและการฟังพร้อมกัน ได้แก่ นาฏศิลป์ การแสดง การละคร ภาพยนตร์ ซึ่งเป็นศิลปะที่ต้องใช้ศิลปะสาขาอื่นๆได้แก่ วรรณกรรม ดนตรี และทัศนศิลป์ มาผสมผสาน อันอาจเรียก ศิลปะสาขานี้ว่า ศิลปะผสม (Mixed Arts)

ในขณะที่ รองศาสตราจารย์ ดร. กิดานันท์ มลิทอง กล่าวใน สื่อการสอนและฝึกอบรม : จากสื่อพื้นฐานถึงสื่อดิจิทัล (2544: 1) ว่า...สื่อ เป็นคำมาจากภาษาละตินว่า “medium” แปลว่า “ระหว่าง” หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่บรรจุข้อมูลเพื่อให้ผู้ส่งและ ผู้รับสามารถสื่อสารกันได้ตรงตามวัตถุประสงค์ เมื่อมีการใช้สื่อเพื่อเป็น “สื่อการสอนและฝึกอบรม” สื่อมันจึงเป็นสื่อที่บรรจุ เนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและฝึกอบรมในรูปแบบของวัสดุ อุปกรณ์และเทคนิควิธีการ โดยอาจเป็นหนังสือ แผนภูมิ รูปภาพ สไลด์ แถบวีดิทัศน์ แผ่นโปร่งใส เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องวีซวลไลเซอร์ เครื่องเล่นวีซีดี ลำโพง ไมโครโฟน โปรแกรม คอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์ การสาธิต การศึกษานอกสถานที่ ฯลฯ รวมถึงการนำเทคโนโลยีสารสนเทศในรูปแบบเครือข่ายมาใช้ ร่วมกันในการสอนและฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและได้ประสิทธิผลเพิ่มพูนยิ่งขึ้นด้วย

อีกทั้งยังได้กล่าวถึงสื่อมัลติมีเดีย (2544: 13) ไว้ว่า ... สื่อมัลติมีเดีย ได้แก่ คอมพิวเตอร์ เป็นอุปกรณ์ที่มีสมรรถนะทั้งการ บันทึกและส่งข้อมูลมัลติมีเดียในรูปแบบของข้อความตัวอักษร ภาพนิ่งทั้งภาพถ่ายและภาพกราฟิก ภาพกราฟิกเคลื่อนไหว ภาพเคลื่อนไหวแบบวีดิทัศน์ และเสียง ได้อย่างทรงอานุภาพยิ่ง และสามารถมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกับผู้ใช้ได้ด้วย การใช้คอมพิวเตอร์ ในลักษณะสื่อมัลติมีเดียในการสอนและฝึกอบรมสามารถใช้ได้ใน 2 ลักษณะ คือ การใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐานในการเสนอ สารสนเทศ และ การใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐานในการผลิตแฟ้มสื่อประสมโดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ โปรแกรมสำเร็จรูป เหล่านี้จะช่วยในการผลิตแฟ้มบทเรียนในลักษณะของสื่อหลายมิติ บทเรียนที่ผลิตเหล่านี้เรียกว่า “บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน” หรือ “ซีเอไอ” (CAI) นั่นเอง เมื่อมีการนำบทเรียนมาใช้ ผู้ใช้เพียงแต่เปิดแฟ้มเพื่อเรียนหรือเสนองานตามโปรแกรมสำเร็จรูปที่ได้ จัดทำไว้ก็จะได้อรรถลักษณะต่างๆอย่างครบถ้วน

ซึ่งงานวิจัยในครั้งนี้ ได้ดำเนินการผลิตสื่อช่วยสอนโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปคือ โปรแกรม power point ประกอบภาพและเสียง เพื่อสร้างสื่อโสตทัศน ตามนิยามและหลักการทั้งทฤษฎีสุนทรียะศาสตร์ทางศิลปะการดนตรีและ ศิลปะการแสดง บนพื้นฐานของการผลิตสื่อช่วยสอนในชั้นเรียนดังข้อมูลที่ได้อ้างถึงไว้แล้วนี้ -

ดนตรีและการใช้เสียงประกอบสำหรับการแสดง

ปดมา เอี่ยมสอาด (2559: 15) กล่าวว่า ...คำว่า “ดนตรี” ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ได้ให้ความหมายไว้ว่า “เสียงที่ประกอบกันเป็นทำนองเพลง เครื่องบรรเลงซึ่งมีเสียงดังทำให้รู้สึกเพลิดเพลิน หรือเกิดอารมณ์รัก โศก หรือรื่นเริง” ดนตรีจึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับเสียง ดนตรีไม่ใช่ธรรมชาติแต่เป็นเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้นมาอย่างมีศิลปะ และนำมาใช้ในการ ถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก

อีกทั้งยังกล่าวอีกว่า ดนตรีเป็นภาษาของอารมณ์ (Language of Emotion) อันเกิดจากการจินตนาการ (Imagine) ของ ผู้ฟังเองเพราะฉะนั้นขอบข่ายของการรับรู้ทางด้านดนตรีจึงเป็นไปอย่างกว้างขวางไม่มีขอบเขต ผู้ฟังสามารถที่จะรับรสของดนตรีได้ อย่างอิสระโดยปราศจากข้อจำกัดใดๆ

นพมาส แววหงส์ กล่าวในปริทัศน์ศิลปะการละคร (2558: 13) ว่า...เสียงในละครหมายถึงสิ่งที่คนดูได้ยินทั้งหมดใน ระหว่างการดูละคร เสียงในละครอาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

- 1.เสียงที่นักแสดงพูด ทั้งนี้โดยแยกออกจากความหมายของสิ่งที่พูด
- 2.เพลงและดนตรี ทั้งที่มีเนื้อร้องและไม่มีเนื้อร้อง

3.เสียงประกอบเรื่อง เช่น เสียงฝนตกฟ้าร้อง เสียงเครื่องยนต์ เสียงนกร้อง เสียงนาฬิกาตี ฯลฯ

สอดคล้องกับการอธิบายนิยามและความสำคัญของเสียงในงานศิลปะการละครของ จารุณี หงส์จาร์ ซึ่งกล่าวในปริทัศน์ศิลปะการละคร (2558: 116) ว่า... “เสียงเป็นคลื่นในอากาศ เรามองไม่เห็น จับต้องไม่ได้ การรับรู้เสียงต้องใช้โสตประสาท...เสียงและดนตรีมีอิทธิพลกับละครมาตั้งแต่แรกเริ่ม จวบจนปัจจุบันเสียงมีบทบาทมากขึ้นในการผลิตละครด้วยมีเทคโนโลยีสมัยใหม่ เสียงสามารถสร้างบรรยากาศและเป็นอีกสื่อหนึ่งที่ทำให้ผู้ชมเห็นลักษณะพิเศษของตัวละครนั้นๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่นบุคลิก ความคิดและความรู้สึกต่างๆ เป็นต้น และยังได้อ้างถึงว่า อริสโตเติลให้ “เพลง” เป็นองค์ประกอบที่ 5 ของบทละคร ซึ่งหมายถึง “เสียง” ทั้งเสียงที่ปรากฏบนเวที เสียงของภาษา รวมถึงความเงียบระหว่างคำพูด ต่างก็นับเป็น “เพลง” ในแง่ของละคร ตามหลักของอริสโตเติลนั้น บทเพลงที่ดีต้องเป็นส่วนหนึ่งของบทละครเช่นเดียวกับบทพูดและต้องมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่นๆ ในละครด้วย

ทั้งนี้เสียงที่ใช้ในงานศิลปะการละคร ยังสามารถจัดแบ่งเป็นประเภทต่างๆ โดยสรุป โดยความเห็นของ จารุณี หงส์จาร์ ดังนี้ (2558: 116-128)

1.เสียงของนักแสดง ได้แก่ เสียงพูด เสียงขับร้อง เสียงกลุ่มคอรัส(ขับร้องหมู่)

2.เสียงดนตรี ที่เกิดจากการเล่นบรรเลงเครื่องดนตรีประเภทต่างๆ

3.เสียงนามธรรม และเสียงประกอบ โดยเสียงนามธรรมนั้นคือเสียงที่เกิดจากเครื่องดนตรี แม้ไม่เป็นการร้องเพลง แต่ทำให้เกิดบรรยากาศต่างๆ ในการแสดง ส่วนเสียงประกอบหรือเสียงเอฟเฟกต์ คือ เสียงที่ใช้ประกอบการแสดง เพื่อบ่งชี้การกระทำหรือสื่อให้นึกถึงเหตุการณ์เฉพาะ หรือนำผู้ชมหรือผู้ฟังไปสู่สถานที่หรือเหตุการณ์โดยผ่านเสียง

จึงอนุมานได้ว่า ดนตรีประกอบงานศิลปะการแสดง เป็นส่วนหนึ่งของ “เสียง” ในความหมายโดยรวมของศาสตร์ด้านศิลปะการละคร นั่นคือ เสียงหมายรวมถึง เสียงที่เกิดจากภาษา การขับร้อง การเล่นบรรเลงดนตรี การใช้เครื่องดนตรีสร้างเสียงประกอบการแสดง กินความหมายไปจนถึง “เสียงเงียบ” ที่ใช้ระหว่างการนำเสนอการแสดงนั้นๆ ด้วย เพราะถือว่าทุกเสียงที่เกิดขึ้นที่ผ่านการออกแบบและจัดวางตามตำแหน่งจังหวะทางการแสดงมาอย่างดีแล้วนั้น ล้วนแล้วแต่มีส่วนช่วยให้ผู้ชมคนดูรู้สึกมีอารมณ์ร่วมทางความรู้สึกกับเหตุการณ์ในบทละครที่กำลังเกิดขึ้นอันจะนำไปสู่ความซาบซึ้งประทับใจในการชมการแสดงได้ทั้งสิ้น

ซึ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ ก็ได้ใช้หลักการทฤษฎีด้านดนตรีและเสียงประกอบการละครดังกล่าวนี้มาเพื่อเป็นเนื้อหาหลักในการสร้างสื่อโสตทัศน์ในหัวข้อการออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดงตามหลักการอันเป็นสากล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาหลักสูตร เนื้อหารายวิชา วัตถุประสงค์รายวิชา และวัตถุประสงค์ของหัวข้อบทเรียนย่อยเป้าหมายของการทำการวิจัย และศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
2. สำรวจความต้องการสื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อจัดทำสื่อโสตทัศน์ให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน โดยใช้เครื่องมือได้แก่ แบบสำรวจความต้องการสื่อโสตทัศน์ช่วยในการเรียนรู้
3. ออกแบบสื่อโสตทัศน์ที่คาดว่าจะตอบโจทย์ความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยอาศัยกรอบเนื้อหาในหัวข้อบทเรียนที่เป็นเป้าหมายของการทำการวิจัย อิงตามหลักสูตร และเป็นไปตามเนื้อหาหลักการเชิงทฤษฎีและหลักปฏิบัติอันควรของการออกแบบดนตรีเพื่อศิลปะการแสดง
4. จัดให้ผู้เรียนทำแบบประเมินความรู้ก่อนเรียน
5. ทดลองใช้สื่อโสตทัศน์ในชั้นเรียน สาขาดนตรีสากล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก
6. ประเมินประสิทธิภาพของสื่อโสตทัศน์ที่สร้างขึ้นในงานวิจัยนี้ โดยใช้เครื่องมือได้แก่ แบบประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ผ่านสื่อโสตทัศน์ที่สร้างขึ้น โดยใช้แบบประเมินความรู้หลังเรียน
7. สรุปผลการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

1. แบบสำรวจความต้องการใช้สื่อทัศนของผู้เรียน
2. แบบประเมินความรู้ก่อนเรียน และ แบบประเมินความรู้หลังเรียน
3. โปรแกรมคอมพิวเตอร์พาวเวอร์พอยท์เพื่อการสร้างสื่อทัศน
4. อุปกรณ์คอมพิวเตอร์มาตรฐาน

ระยะเวลาในการทำวิจัย

ระหว่าง เดือนมกราคม 2558 – มกราคม 2560

กลุ่มเป้าหมาย

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ดังนั้นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาวิจัย จึงเป็นนักศึกษาสาขาคณตรีศาสตรบัณฑิตปีที่ 4 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาคณตรีและความเกี่ยวข้องกับศิลปะแขนงอื่น จำนวน 28 คน

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยที่มีขอบเขตที่จำกัดในการสร้างสื่อทัศน เพื่อช่วยในการเรียนการสอนหัวข้อย่อย “การออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง” ที่ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ Power Point ประกอบภาพและเสียงเท่านั้น ไม่ใช่การสร้างชุดการสอน
2. การวิจัยนี้ไม่ครอบคลุมการวิจัยผลการเรียนการสอนที่เป็นผลของการใช้สื่อทัศนที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ แต่ยังคงมีขั้นตอนในการนำสื่อทัศนที่พัฒนาขึ้นนี้ไปใช้ในการสอนจริงเพื่อทดสอบค่าการใช้งาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การเรียนการสอน ในหัวข้อ “การออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง ในรายวิชา คณตรีและความเกี่ยวข้องกับศิลปะแขนงอื่น” มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากการใช้สื่อทัศนที่สร้างขึ้นในงานวิจัยครั้งนี้
2. สาขาคณตรีศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย มีสื่อทัศนช่วยในการเรียนการสอนในลักษณะนวัตกรรมทางการศึกษา สำหรับรายวิชาคณตรีและความเกี่ยวข้องกับศิลปะแขนงอื่น ที่จะช่วยให้การเรียนการสอนในหัวข้อที่มีความเป็นนามธรรมสูง มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

การจัดหัวข้อการเรียนรู้จากการศึกษาหลักสูตร จากการศึกษาหลักสูตร ผู้วิจัยพิจารณาเลือกหัวข้อที่เห็นควรจัดทำเป็นสื่อทัศนเพื่อช่วยในการเรียนการสอนมากที่สุดเป็นการเร่งด่วนคือ หัวข้อ “การออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง” และพิจารณาจัดหัวข้อการเรียนรู้ย่อยออกเป็น 5 หัวข้อ ดังนี้ 1) ชนิดของเสียงประกอบในฐานดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง 2) หน้าที่ของเสียงประกอบและดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง 3) การตีความบท (Script) หรือภาพ และการจัดทำแบบฟอร์มการตีความเสียงประกอบและดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง 4) การจัดทำ Music Cue-sheet และ 5) การจัดวางตำแหน่งของเสียงชนิดต่างเพื่อสื่อสารเรื่องราวและอารมณ์ในงานศิลปะการแสดง

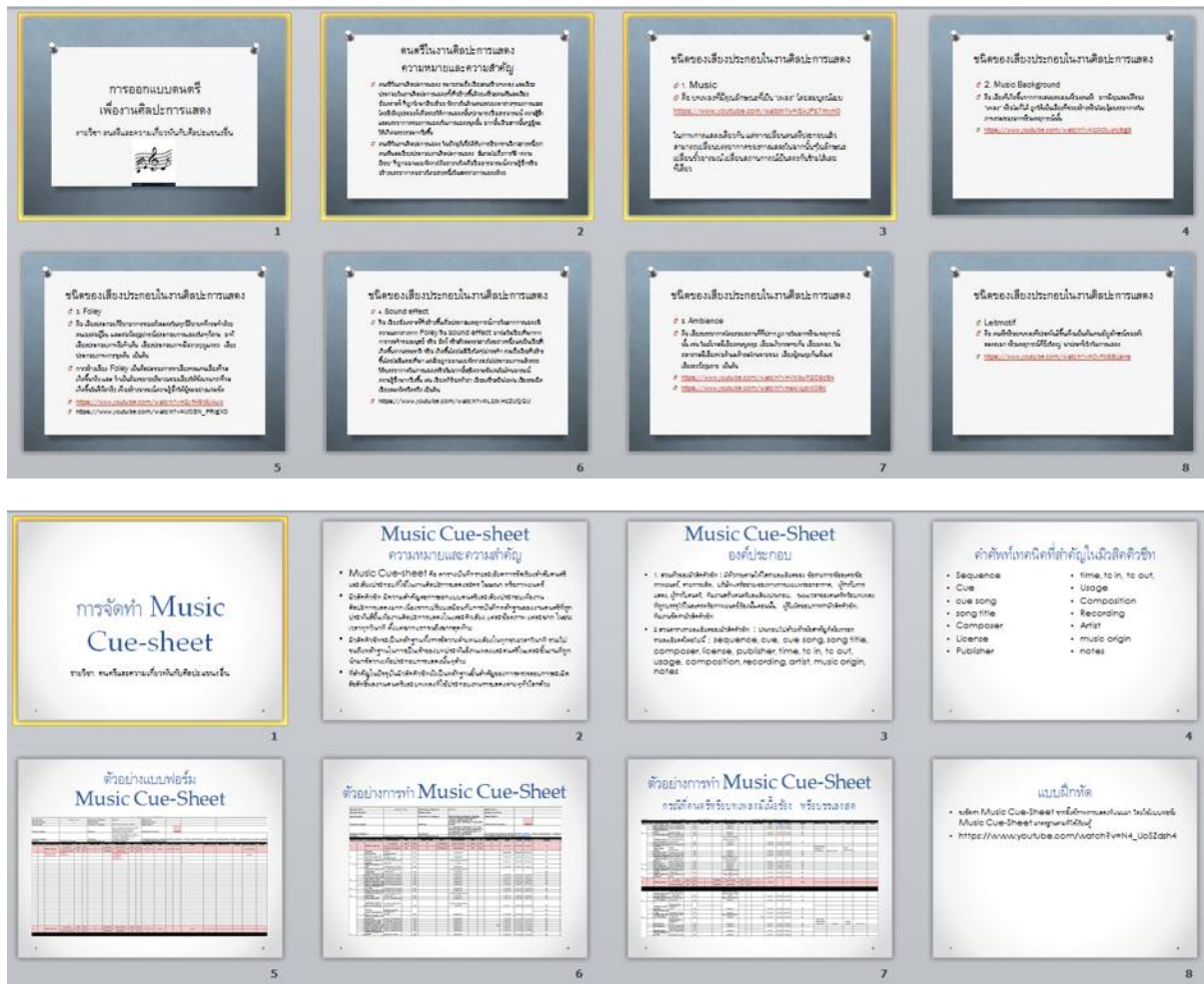
ผลการสำรวจความต้องการของผู้เรียน การทำวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการสร้างแบบสำรวจความต้องการ “สื่อทัศนหัวข้อการออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง” จากผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนเลือกสื่อทัศนที่เห็นว่ามีประโยชน์และต้องการใช้งานมากที่สุด 2 ข้อในแต่ละหัวข้อการเรียนรู้ จึงได้ผลสรุปว่า ผู้เรียนมีความต้องการสื่อทัศนช่วยในการเรียนรู้ ที่แบ่งตามหัวข้อใน 5 ประเด็นย่อย ดังตารางต่อไปนี้

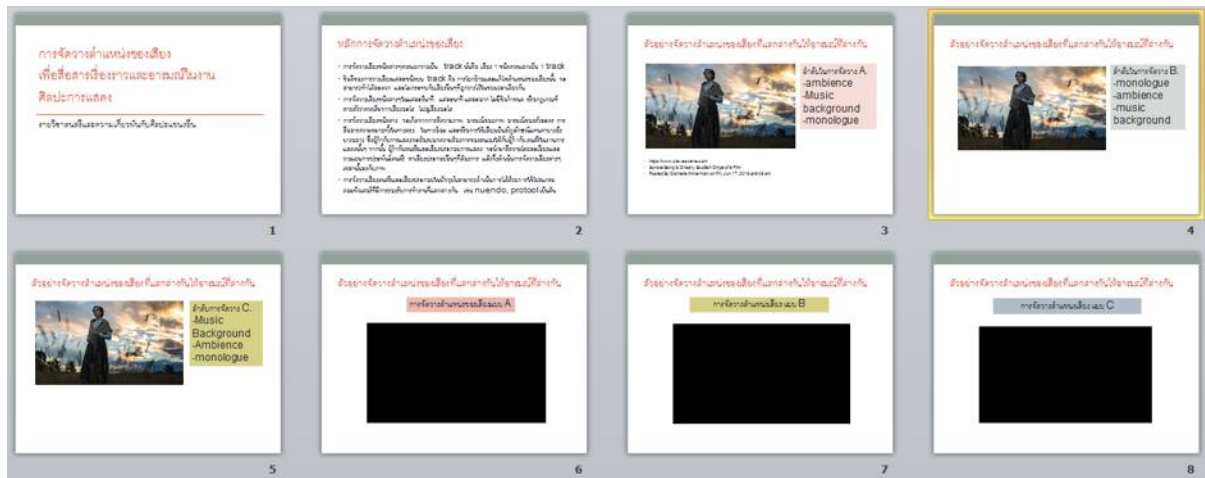
ตารางที่ 1 ตารางสรุปความต้องการ “สื่อโสตทัศน ห่วงข้อการออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง”

หัวข้อการเรียนรู้	ความต้องการใช้สื่อโสตทัศน
1) ชนิดของเสียงประกอบในฐานดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง	-คำบรรยายความหมายของเสียงแต่ละชนิด จำนวนร้อยละ 31.82 -คำศัพท์เทคนิคเสียงแต่ละชนิด จำนวนร้อยละ 50.0 -ตัวอย่างชนิดของเสียงที่เปิดฟังในชั้นเรียนได้ จำนวนร้อยละ 54.55 -แบบฝึกหัดการแยกแยะชนิดของเสียง จำนวนร้อยละ 36.36
2) หน้าที่ของเสียงประกอบและดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง	-คำบรรยาย จำนวนร้อยละ 22.73 -ตัวอย่างเสียงในแต่ละหน้าที่ จำนวนร้อยละ 18.18 -ตัวอย่างเสียงในแต่ละหน้าที่ประกอบภาพการแสดง จำนวนร้อยละ 72.73 -แบบฝึกหัดวิเคราะห์หน้าที่ของเสียงในงานศิลปะการแสดงแต่ละแบบ จำนวนร้อยละ 68.18
3) การตีความบท (script) หรือ ภาพ และการจัดทำแบบฟอร์มการตีความเสียงประกอบและดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง	-คำบรรยายขั้นตอนการตีความ จำนวนร้อยละ 40.91 -ตัวอย่างบท (Script) จำนวนร้อยละ 31.82 -ตัวอย่างการจัดทำแบบฟอร์มการตีความ จำนวนร้อยละ 50.00 -แบบฝึกหัดการตีความและจัดทำแบบฟอร์มการตีความ จำนวนร้อยละ 50.00
4)การจัดทำ Music Cue Sheet	-คำบรรยายวิธีการจัดทำ จำนวนร้อยละ 40.91 -ตัวอย่าง Music Cue Sheet จำนวนร้อยละ 36.36 -ตัวอย่างการแสดงจากการทำ Music Cue Sheet จำนวนร้อยละ 54.55 -แบบฝึกหัดการชมการแสดงเพื่อจัดทำ Music Cue Sheet จำนวนร้อยละ 40.91
5) การจัดวางตำแหน่งของเสียงชนิดต่างๆ เพื่อสื่อสารเรื่องราวและอารมณ์ในงานศิลปะการแสดง	-คำบรรยายวิธีการจัดวางตำแหน่งของเสียง จำนวนร้อยละ 18.18 -ตัวอย่างงานศิลปะการแสดงที่เกิดจากการจัดวางตำแหน่งของเสียงที่แตกต่างกัน เพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบอารมณ์ที่แตกต่างกัน จำนวนร้อยละ 72.73 -ตัวอย่างคลังของเสียงชนิดต่างๆที่สามารถนำมาใช้ในการจัดวางในงานศิลปะการแสดงแต่ละเรื่อง จำนวนร้อยละ 54.55 -แบบฝึกหัดการจัดวางตำแหน่งของเสียงในงานศิลปะการแสดง จำนวนร้อยละ 36.36

ผลการสร้างสื่อทัศน

ภายหลังจากที่ได้ผลการสำรวจความต้องการใช้สื่อทัศนของผู้เรียนแล้ว ผู้วิจัยได้จัดทำสื่อทัศนหัวข้อ “การออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง” ด้วยโปรแกรม power point ประกอบภาพและเสียง โดยมีการแทรกไฟล์ภาพประกอบเสียงลงใน power point ประกอบการสอนในแต่ละหัวข้อการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนที่ได้ทำการสำรวจมา ทั้งนี้ได้ใช้สื่อออนไลน์ในการช่วยสอน โดยจัดทำลิ้งค์เชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์ youtube.com เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นตัวอย่างจากงานระดับสากล จึงทำให้ได้สื่อทัศนในโปรแกรมพาวเวอร์พอยต์สำหรับช่วยในการเรียนการสอนหัวข้อ “การออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง” ในหัวข้อการเรียนรู้ 5 หัวข้อย่อย ดังภาพตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 1 ตัวอย่างสื่อนวัตกรรมหัวข้อ “การออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง”

โดยสื่อนวัตกรรมที่ได้สร้างขึ้นมีความครอบคลุมกับเนื้อหาหัวข้อการเรียนรู้ครบถ้วนทั้ง 5 หัวข้อ ตามที่ระบุในหลักสูตร โดยใช้วิธีการจัดสร้างสื่อนวัตกรรมเพื่อใช้ในการเรียนการสอนและการใช้งานดนตรีและเสียงประกอบสำหรับงานศิลปะการแสดง

ผลการประเมินประสิทธิภาพของสื่อนวัตกรรม

เมื่อได้ผลิตสื่อนวัตกรรมหัวข้อ “การออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง” แล้วเสร็จ ผู้วิจัยได้วางแผนประเมินประสิทธิภาพของสื่อนวัตกรรมที่ได้สร้างขึ้น โดยใช้เครื่องมือคือ แบบประเมินความรู้ก่อนเรียน 30 คะแนน และ แบบประเมินความรู้หลังเรียน 30 คะแนน และได้นำสื่อนวัตกรรมที่สร้างขึ้นไปใช้ในการเรียนการสอนในชั้นเรียน ในหัวข้อดังกล่าว ซึ่งใช้เวลาในการเรียนการสอนทั้งสิ้น 3 สัปดาห์ (9 ข.ม.)

จากนั้นเมื่อจบการเรียนรู้ในหัวข้อดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการประเมินประสิทธิภาพของสื่อนวัตกรรมที่ได้สร้างขึ้นและผ่านการใช้งานจริง โดยให้ผู้เรียนทำแบบประเมินความรู้หลังเรียน ว่าสามารถสร้างให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาและการปฏิบัติในหัวข้อย่อยสำหรับการเรียนรู้ในหัวข้อ “การออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง” ในค่าประเมินเท่าใด ซึ่งได้ผลคือ

-ผลสรุปแบบประเมินความรู้ก่อนเรียน จากจำนวนผู้เรียน 28 คน ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.571 คิดเป็นร้อยละ 69.89

-ผลสรุปแบบประเมินความรู้หลังเรียน จากจำนวนผู้เรียน 28 คน ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 27.678 คิดเป็นร้อยละ 98.85

จากสรุปผลประเมินประสิทธิภาพข้างต้น แสดงให้เห็นว่า “สื่อนวัตกรรมหัวข้อ ‘การออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง’” ช่วยให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาและวิธีการปฏิบัติในการเรียนรู้หัวข้อ “การออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง” ที่มีพัฒนาการในทางที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

อภิปรายผล

การวิจัย หัวข้อ “การสร้างสื่อนวัตกรรม หัวข้อ ‘กลวิธีการออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง’” ในรายวิชา “ดนตรีและความเกี่ยวข้องกับศิลปะแขนงอื่น” ที่ใช้ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามหลักการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน สร้างให้ได้ผลการวิจัยที่มีความชัดเจนว่า การเรียนการสอนในหัวข้อ “กลวิธีการออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง” นั้นหากมีการผลิตสื่อนวัตกรรมช่วยในการเรียนการสอนในชั้นเรียนแล้ว จะส่งผลดีกับการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ ดังผลสรุปความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่ได้จากแบบประเมินความรู้ก่อนเรียน และหลังเรียนดังที่ได้แสดงให้เห็นข้างต้นแล้ว นับว่าการสร้างสื่อนวัตกรรมหัวข้อ การออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง ในรายวิชาดนตรีและความเกี่ยวข้องกับศิลปะแขนงอื่น มีผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่าสิ่งที่เป็นปัญหาในการจัดทำสื่อโสตทัศนศึกษาในครั้งนี้ มีปัญหาหลักในการจัดทำสื่อโสตทัศนศึกษาของไฟล์เสียงและภาพเป็นลักษณะของไฟล์ที่มีขนาดใหญ่มาก ก่อให้เกิดปัญหาที่ไม่สามารถแทรกไฟล์ภาพหรือไฟล์เสียงที่ต้องการลงไปโปรแกรมพาวเวอร์พอยท์ได้ จึงต้องมีการปรับวิธีการจัดทำสื่อ โดยใช้วิธีการคัดลอกลิงค์จากเว็บไซต์ youtube.com มาวางลงในสื่อเพื่อใช้สำหรับการเปิดดูในระหว่างการใช้สื่อในการสอนในหัวข้อการเรียนรู้ย่อยนั้นๆ ซึ่งกลายเป็นผลดีสำหรับผู้เรียนนั้นคือ เมื่อผู้เรียนเข้าสู่เว็บไซต์ตามสื่อโสตทัศนศึกษาที่ผู้วิจัยในฐานะของครูผู้สอนจัดทำไว้ ส่งผลให้ผู้เรียนได้พบเห็นไฟล์ภาพใกล้เคียงกันในเรื่องเดียวกันปรากฏอยู่ สร้างความอยากรู้อยากเห็นและอยากค้นคว้าเพิ่มเติมให้เกิดขึ้น และส่งผลให้ผู้เรียนได้รู้จักช่องทางในการค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มเติมด้วย ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าอาจเป็นกลวิธีการจัดทำสื่อที่ดีกว่าที่ผู้สอนจะจัดหาตัวอย่างเฉพาะที่ไม่เปิดช่องทางในการเรียนรู้อย่างอื่นให้กับผู้เรียนเลยก็เป็นได้ ดังนั้นการจัดทำสื่อโสตทัศนศึกษาที่นำเสนอออกมาในรูปแบบของสื่อพาวเวอร์พอยท์ที่มีการใส่ลิงค์สำหรับผู้เรียนได้ค้นหาตัวอย่างจากสื่อเว็บไซต์ออนไลน์ที่เกี่ยวข้องจึงทำให้ได้ตัวอย่างที่ทันสมัย และยังเป็นหนทางการเรียนรู้ที่เข้ากับยุคสมัยของผู้เรียนด้วย

อีกทั้งงานวิจัยในครั้งนี้ พบข้อสังเกตที่น่าสนใจจากการทำการสำรวจความต้องการใช้สื่อโสตทัศนศึกษาที่ผู้วิจัยจะได้ลงมือสร้างสื่อโสตทัศนศึกษาช่วยในการเรียนการสอน คือ เป็นที่น่าสนใจว่าผู้เรียนให้ความสนใจกับการทำแบบฝึกหัดภาคปฏิบัติมากกว่าความต้องการคำอธิบายบรรยายให้หลายหัวข้อ ที่อาจพลิกความเข้าใจของผู้สอนว่าผู้เรียนคงไม่ปรารถนาที่จะทำการบ้านหรืองานนอกเวลาเรียน แต่จากผลการสำรวจความต้องการที่ได้จัดทำขึ้นในงานวิจัยในครั้งนี้ได้พบว่า ในหลายหัวข้อการเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดงนั้น ผู้เรียนต้องการฝึกทำแบบฝึกหัดทั้งในหัวข้อหน้าที่ของเสียงประกอบและดนตรีเพื่อการแสดง สูงถึง 68.18, และมีความต้องการแบบฝึกหัดในหัวข้อ การตีความบท (script) หรือ ภาพ และการจัดทำแบบฟอร์มการตีความเสียงประกอบและดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง ในอัตราร้อยละ 50.00, อีกทั้ง เห็นความสำคัญของการทำแบบฝึกหัดในการจัดทำมิวสิกคิวชีต (Music Cue-sheet) สูงถึงร้อยละ 40.91 แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนในยุคปัจจุบันนี้มีความประสงค์ในการเรียนรู้ในเชิงปฏิบัติมากกว่าการเรียนรู้เชิงทฤษฎีจากการบรรยายของผู้สอน และมีความเชื่อมั่นว่าการปฏิบัติด้วยตนเองจะสร้างความเข้าใจในทฤษฎีไปเองโดยปริยาย ซึ่งนับว่าเป็นข้อมูลที่สำคัญน่าสนใจสำหรับผู้สอนในยุคปัจจุบันที่ควรนำไปพิจารณาปรับประยุกต์การเรียนการสอนในรายวิชาอื่นๆต่อไป โดยการทำการสำรวจ สอบถามความต้องการของผู้เรียนเพื่อให้ได้การออกแบบการเรียนรู้ในรายวิชาหนึ่งๆร่วมกัน ซึ่งน่าจะช่วยสร้างเสริมบรรยากาศการเรียนรู้และนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาได้ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ดังนั้นจึงขอสรุปว่า การทำวิจัยเรื่อง “ การสร้างสื่อโสตทัศนศึกษา หัวข้อ ‘กลวิธีการออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง’ ในรายวิชาดนตรีและความเกี่ยวข้องกับศิลปะแขนงอื่น” (The Creation of an Instructional Audio-Visual Media in the Chapter of “The Strategy of Music-Design for Performing Arts” in the Subject of Music and Relationship with Other Kind of Arts) ได้ดำเนินการวิจัยแล้วเสร็จอย่างสมบูรณ์ และบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยทั้ง 3 ประการ คือ

- 1.ได้สร้างสื่อโสตทัศนศึกษาที่มีรูปแบบเอื้ออำนวยกับหัวข้อบทเรียนที่มีความเป็นรูปธรรมสูง คือ หัวข้อย่อย “การออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง” ในรายวิชาดนตรีและความเกี่ยวข้องกับศิลปะแขนงอื่นได้สำเร็จ
- 2.ได้สร้างสื่อโสตทัศนศึกษาที่สร้างด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ Power Point ประกอบภาพและเสียง ที่สร้างขึ้นเป็นตัวช่วยผู้สอนในการอธิบายเนื้อหา, การให้ตัวอย่างให้กับผู้เรียนได้แจ่มชัด สร้างความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งกว่าการสอนด้วยการบรรยาย

ความรู้หรือใช้เอกสารประกอบการสอนแต่เพียงอย่างเดียว โดยได้จัดทำสื่อโสตทัศน เป็นจำนวน 5 หัวข้อการเรียนรู้ ครอบคลุมเนื้อหาหัวข้อ “การออกแบบดนตรีเพื่องานศิลปะการแสดง”

3.หาค่าประสิทธิภาพของสื่อโสตทัศนที่สร้างขึ้นจากงานวิจัยในครั้งนี้ โดยพบว่า ภายหลังจากการใช้สื่อโสตทัศนที่สร้างขึ้น จากงานวิจัยในครั้งนี้แล้ว ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญ ดังผลการประเมินที่ได้กล่าวมาแล้วก่อนหน้านี้

ทั้งนี้ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐาน ที่ได้ตั้งไว้ว่า การสร้างสื่อโสตทัศน หัวข้อ การออกแบบดนตรีเพื่องาน ศิลปะการแสดง ในรายวิชาดนตรีและความเกี่ยวข้องกับศิลปะแขนงอื่น ในงานวิจัยครั้งนี้ จะเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้เรียนมี ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ได้มากกว่าการเรียนรู้แบบบรรยายความแต่เพียงอย่างเดียว

จึงถือได้ว่า การวิจัยนี้ได้ดำเนินการตามหลักการ ขั้นตอน ของทฤษฎีการวิจัยในชั้นเรียนมาตามลำดับและสำเร็จเสร็จสิ้น ได้ผลการวิจัยและข้อสรุปโดยสมบูรณ์

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอแสดงความขอบพระคุณต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ โดยสถาบันวิจัยและพัฒนา ที่ได้ให้ทุนส่งเสริมและ สนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้สามารถจัดทำได้เป็นผลสำเร็จ และขอขอบพระคุณคณะ ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ แนะนำ ช่วยเหลือและประสานงานต่างๆมา โดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอขอบพระคุณคณาจารย์และนักศึกษาศาขาวิชาดนตรีสากล ที่ได้ให้ความร่วมมือ มีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

กิดานันท์ มลิทอง. (2544). สื่อการสอนและฝึกอบรม จากสื่อพื้นฐานถึงสื่อดิจิทัล. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. (2559). สุนทรียะของชีวิต. เอกสารประกอบการสอน. พิษณุโลก : โรงพิมพ์ตระกูลไทย.
นพมาส แวหงส์ (บรรณาธิการ). (2558). ปรัชญาศิลปะการละคร. กรุงเทพฯ : ภาควิชาศิลปะการละคร.
สุวิมล ว่องวานิช. (2559). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
อุทุมพร ทองอุไร จามรمان. (2544). การวิจัยในชั้นเรียนและในโรงเรียนเพื่อพัฒนานักเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พันธ์.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดในธุรกิจ
วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
THE FACTORS INFLUENCING SUCCESSFUL IMPLEMENTATION OF E-COMMERCE TO INCREASE
MARKETING CHANNELS WITHIN SME BUSINESSES

วิไลวรรณ แสนชนะ

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขต
*corresponding author e-mail: wiraiwans@rmutl.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดในธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การศึกษาครั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากหนังสือ วารสาร และเอกสารที่เกี่ยวข้อง และเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคเหนือตอนล่างทั้งที่ใช้และไม่ใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 5 กลุ่ม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดในธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนั้น คือ 1) ปัจจัยสินค้า 2) ปัจจัยด้านความเป็นส่วนตัว 3) ปัจจัยด้านราคา 4) ปัจจัยด้านกระบวนการ 5) ปัจจัยด้านสถานที่หรือเว็บไซต์ 6) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขาย และ 7) ปัจจัยด้านการบริการแบบเจาะจงตามลำดับ

คำสำคัญ : พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ช่องทางการตลาด

Abstract

The purpose of this research is to identify factors influencing e-commerce adaptation for small and medium sized enterprises. In order to achieve the objectives of this research, the researcher collected data from random sample both using and not using e-commerce. The data was comprised of the results of 5 interviews. Finally, the data were analyzed using content analysis. The result of this research indicate that the sample agree on the important factors with influence SMEs to use e-commerce. The influencing factors are: 1) Product 2) Privacy 3) Price 4) Process 5) Place or website 6) Promotion and 7) Specific service.

keywords : e-commerce, SMEs, marketing channel

บทนำ

ในปัจจุบันวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีจำนวนถึงประมาณร้อยละ 99 ของธุรกิจทั้งหมด ซึ่งวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นฐานรากการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นกลไกหลักในการฟื้นฟูและเสริมสร้างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ รวมทั้งเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาความยากจน สอดคล้องกับข้อมูล

ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2550) ที่ยืนยันถึงบทบาททางเศรษฐกิจไทยที่สำคัญ ได้แก่ การก่อเกิด การจ้างงานคิดเป็นสัดส่วนถึงกว่า ร้อยละ 77 ของการจ้างงานรวมทั้งประเทศ บทบาทในการสร้างมูลค่าเพิ่มเฉลี่ยประมาณร้อยละ 39 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และมีมูลค่าการส่งออกโดยตรง คิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 29 ของมูลค่าการส่งออก รวม แต่ทั้งนี้ก็เชื่อว่าธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจะประสบผลสำเร็จในทุกๆ กิจกรรม เพราะปัจจุบันมีการแข่งขันทางธุรกิจค่อนข้างมาก ดังนั้น SMEs จึงต้องหาวิธีในการทำให้กิจการของตนเองมีส่วนแบ่งในการตลาดให้มากขึ้น

แนวทางในการแก้ไขปัญหาในด้านช่องทางการตลาดที่น่าสนใจคือ การขายสินค้าแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) หรือธุรกิจออนไลน์ (Online Business) เข้ามาช่วยให้ทางกลุ่มสามารถเพิ่มช่องทางการตลาดได้กว้างมากยิ่งขึ้น และใช้ค่าใช้จ่ายต่ำกว่าการไปเปิดร้านค้าใหม่ตามศูนย์การค้าทั่วไปอีกด้วย ทั้งนี้การทำธุรกรรมทางธุรกิจ E-Commerce เป็นการทำธุรกรรมแบบอย่างง่าย ๆ ที่เกิดขึ้นโดยผ่านกระบวนการทางดิจิทัลบนระบบเน็ตเวิร์ก และเป็นมากกว่าการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการเพื่อเงินบนอินเทอร์เน็ตเท่านั้น แต่เป็นเทคโนโลยีที่ช่วยให้องค์การเพิ่มประสิทธิภาพและความแม่นยำในการทำธุรกรรมต่าง ๆ และยังเป็นวิธีหนึ่งสำหรับองค์การเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับลูกค้าและผู้ขายเพื่อให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์ (อุไรวรรณ ชัยวิริยะกุล, 2544) ธุรกิจออนไลน์เป็นการดำเนินกิจกรรมระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ตั้งแต่กระบวนการสั่งซื้อ การชำระเงิน หรือการส่งสินค้า ซึ่งมีความแตกต่างจากการทำการค้าโดยทั่วไป นั่นคือผู้ซื้อและผู้ขายไม่จำเป็นต้องพบกันหรือเห็นหน้ากัน อรรถ มณีนธ์ (2546) กล่าวว่า ตลาดอินเทอร์เน็ตเป็นตลาดของผู้บริโภค เนื่องจากการซื้อขายเกิดจากการตัดสินใจของผู้บริโภคเป็นหลัก โดยธุรกิจจะประสบความสำเร็จในตลาดอินเทอร์เน็ตได้นั้นต้องสามารถทำให้ลูกค้าพึงพอใจมากที่สุด โดยยึดหลัก 2 ประการในการสร้างความพอใจให้แก่ผู้บริโภค คือ ทำให้ผู้ซื้อได้ของที่ถูกใจ (Customization) และสามารถบริการสินค้าได้ทันใจ

ด้วยความสำคัญของเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่มีการเติบโตมากขึ้นในทุก ๆ วัน ในการสร้างความสะดวก รวดเร็ว และผลประโยชน์ให้กับโลกธุรกิจได้อย่างมากมาย และเมื่อนำมาผนวกกับสินค้าไทยซึ่งมีความเป็นประณีต มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเป็นที่ถูกตาต้องใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวต่างชาติ ทำให้ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ว่า น่าจะเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้เข้าประเทศได้อย่างมหาศาลผ่านวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จึงได้ทำการศึกษาโครงการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดในธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่าผลการวิจัยจะทำให้ผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาครัฐได้รับทราบปัจจัยที่จะส่งผลให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้าสู่เส้นทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้มากขึ้น พร้อมทั้งรับทราบปัญหาและอุปสรรคที่แท้จริงของการนำระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดในธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างจริงจัง ซึ่งจะเป็นการสร้างโอกาสในการกระตุ้นสภาวะการณทางด้านเศรษฐกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพิจารณาเพื่อนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
2. เพื่อหาแนวทางการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อไปสู่ความสำเร็จ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดในธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) หรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีการใช้งานและไม่ใช้งานพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในธุรกิจ ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ กลุ่มธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่มีการใช้งานและไม่ใช้งานพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในธุรกิจ ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง โดยทำการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 5 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มอาชีพหัตถกรรมจากดินปั้น (บ้านไอดิน) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนโรงสีข้าวชุมชนตำบลพันชาลี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกมะม่วงและพืชผักบ้านหนองไม้ดอก กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านขนมไทยบ้านบางพะยอมใต้ และกลุ่มเย็บผ้าหมิ่นถั่วชัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการทำวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยทำการศึกษาความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในองค์กรและปัจจัยที่ผลต่อความสำเร็จของการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในองค์กร พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์กับการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน จากเอกสาร ตำรา และวรรณกรรมต่าง ๆ เพื่อนำมากำหนดข้อคำถามต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้งานพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในองค์กร

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพิจารณาเพื่อนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

2.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัย/แนวทางเพื่อไปสู่ความสำเร็จ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจะจัดเก็บรวบรวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 กลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากกลุ่มอาชีพหัตถกรรมจากดินปั้น (บ้านไอดิน) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนโรงสีข้าวชุมชนตำบลพันชาลี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกมะม่วงและพืชผักบ้านหนองไม้ดอก กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านขนมไทยบ้านบางพะยอมใต้ และกลุ่มเย็บผ้าหมิ่นถั่วชัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่องนี้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และสรุปผล

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 5 กลุ่ม ได้แก่ ประธานกลุ่มอาชีพหัตถกรรมจากดินปั้น (บ้านไอดิน) ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโรงสีข้าวชุมชนตำบลพันชาลี รองประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกมะม่วงและพืชผักบ้านหนองไม้ดอก สมาชิกกลุ่มกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านขนมไทยบ้านบางพะยอมใต้ และสมาชิกกลุ่มเย็บผ้าหมิ่นถั่วชัย ผู้วิจัยทำการสรุปผลการวิจัยจำแนกตามข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1. ผลการเก็บข้อมูลการใช้งานพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในองค์กร

พบว่า กลุ่มอาชีพหัตถกรรมจากดินปั้น (บ้านไอดิน) และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโรงสีข้าวชุมชนตำบลพันชาลี มีการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้แต่ยังไม่ได้ใช้อย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเน้นการประชาสัมพันธ์มากกว่าการสั่งซื้อออนไลน์ เนื่องจากประธานและสมาชิกของกลุ่มส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุแล้ว จึงส่งผลให้ใช้ระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อสังคมออนไลน์มาใช้นั้นจะสามารถทำได้ง่ายขึ้น ๆ เท่านั้น ส่วนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกมะม่วงและพืชผักบ้านหนองไม้ดอก กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

กลุ่มแม่บ้านชนบทไทยบ้านบางพะยอมใต้ และกลุ่มเย็บผ้าหมื่นถ้าย ยังไม่ได้นำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้แต่มีการนำสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊กและไลน์ มาประชาสัมพันธ์สินค้าของตนเองบ้าง

2. ผลการเก็บข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการพิจารณาเพื่อนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

พบว่า ปัจจัยต่าง ๆ มีผลต่อการนำหรืออาจจะนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในองค์กรนั้น เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ปัจจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการของผู้บริหาร กล่าวคือ ควรให้การสนับสนุนในการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้งาน มีทัศนคติที่ดีต่อระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ มีเงินทุนเพียงพอในการดูแลระบบอย่างต่อเนื่อง มีเงินทุนเพียงพอในการพัฒนาระบบ 2) ปัจจัยเกี่ยวกับลูกค้าหรือผู้บริโภค คือ ค่านิยมของคนในสังคมเกี่ยวกับซื้อสินค้าและบริการผ่านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มีมากขึ้น ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายให้ความสนใจในการซื้อสินค้าผ่านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น 3) ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลากร คือมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านพาณิชย์ บุคลากรในองค์กรมีทัศนคติที่ดีต่อระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ 4) ปัจจัยเกี่ยวกับคู่แข่งทางการตลาด คือ คู่แข่งทางการตลาดปรับตัวมาใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์กันมากขึ้น คู่แข่งทางการตลาดของสินค้าชนิดเดียวกันมีมากขึ้น 5) ปัจจัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีขององค์กร คือ ความสามารถเพียงพอในการจัดหาอุปกรณ์คอมพิวเตอร์/เครือข่าย โครงสร้างพื้นฐานด้านโทรคมนาคมของประเทศพัฒนามากขึ้น และ 6) ปัจจัยเกี่ยวกับภาครัฐ คือ ภาครัฐมีนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนการลงทุนผ่านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ภาครัฐมีการบังคับใช้เกี่ยวกับกฎหมายธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ที่ชัดเจน

3. ผลการเก็บข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

พบว่า องค์กรที่นำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้โดยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ 1) ปัจจัยสินค้า คือ สินค้าต้องมีความโดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวไม่เหมือนกับองค์กรอื่น สะดวกต่อการขนส่งระยะไกล ไม่แตกหักง่าย เป็นสินค้าที่มีความเหมาะสม และง่ายต่อการซื้อขายผ่านทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ 2) ปัจจัยด้านความเป็นส่วนตัว คือ จะเก็บข้อมูลลูกค้าเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และเก็บข้อมูลลูกค้าเป็นความลับ 3) ปัจจัยด้านราคา คือ ตั้งราคาสินค้า/บริการไม่แพง 4) ปัจจัยด้านกระบวนการ คือ ดูแลระบบ/แก้ไขทันทีเมื่อเกิดปัญหา ส่งอีเมลแจ้งลูกค้าเมื่อมีการส่งสินค้าเรียบร้อย ส่งสินค้าให้ลูกค้าทันทีหรือวันทำการถัดไป เมื่อลูกค้าสั่งสินค้า เมื่อลูกค้าสั่งซื้อสินค้า/บริการจะยืนยันการสั่งซื้อกลับสู่ลูกค้าทางอีเมลทันที ยินยอมให้ลูกค้าเปลี่ยนสินค้า/คืนเงินเมื่อไม่พอใจ และสามารถตอบคำถามได้อย่างรวดเร็ว เมื่อลูกค้ามีข้อสงสัย/คำถาม 5) ปัจจัยด้านสถานที่หรือเว็บไซต์ คือ แสดงชื่อหน่วยงาน ที่อยู่ และเบอร์โทรศัพท์ อีเมล ชัดเจน และสร้างเว็บไซต์ที่มีความสวยงาม 6) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขาย คือ มีการส่งเสริมการขาย เช่น ลดราคา แคมเปญสะสมแต้ม ฯลฯ เป็นประจำ และ 7) ปัจจัยด้านการบริการแบบเจาะจง สำหรับข้อนี้ยังไม่มีข้อเสนอแนะที่จะต้องรับดำเนินการ แต่ถ้าในอนาคตต้องมีคอนำมาเพิ่มในระบบต่อไป คือ แนะนำสินค้าใหม่ให้กับลูกค้าโดยอ้างอิงจากประวัติที่เคยซื้อในอดีต

4. ผลความคิดเห็นเกี่ยวกับหาแนวทางการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อไปสู่ความสำเร็จ มีดังนี้

4.1 สร้างองค์กรเป็นที่รู้จักของลูกค้าก่อนแล้วจะง่ายขึ้น เพราะเมื่อเปิดพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ลูกค้าส่วนหนึ่งจึงมาจากที่เคยซื้ออยู่แล้ว จากนั้นจึงเกิดการบอกต่อ

4.2 ทุ่มเทให้กับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์อย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหาร/เจ้าของ เพราะในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยมีขนาดเล็ก บางครั้งเจ้าของตัดสินใจเองทุกอย่าง ดังนั้นเมื่อเจ้าของให้การสนับสนุนและจริงจังกับการทำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ก็จะสำเร็จได้

4.3 ทำการแจ้งลูกค้าเมื่อมาซื้อสินค้ากับองค์กรว่าสามารถซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์ได้ จะได้ไม่ต้องเสียเวลามาเอง ซึ่งวิธีนี้ทำให้สามารถขายสินค้ากับลูกค้าคนเดิมได้บ่อยครั้งขึ้น เพราะสามารถซื้อผ่านเว็บได้ตลอดเวลา ไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาซื้อสินค้าที่องค์กร ไม่ต้องรอให้ว่างแล้วค่อยเดินทางมา

4.4 เพิ่มช่องทางการชำระเงินให้ครอบคลุม เนื่องจากว่าการดำเนินชีวิตของลูกค้าไม่เหมือนกัน เพื่อรองรับการใช้งานในรูปแบบต่าง ๆ

4.5 ทำการกระตุ้นการซื้อสินค้า/บริการของลูกค้าด้วยการทำการส่งเสริมการขายโดยการซื้อครบตามจำนวนจะมีของแถมโดยการเลือกของแถมที่ลูกค้าสนใจ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดในธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนี้ ซึ่งสามารถนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้ประสบความสำเร็จ สามารถอภิปรายผลดังนี้

ผลจากการวิจัยพบว่าธุรกิจที่มีการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้งานและสามารถสร้างประโยชน์ให้กับองค์กรได้มากมาย ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มยอดขาย การเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้ง่าย การได้ช่องทางการเข้าถึงกลุ่มลูกค้าใหม่ที่รวดเร็วขึ้น เป็นต้น โดยองค์กรจะประสบความสำเร็จในการใช้งานได้นั้นต้องอาศัยปัจจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการของผู้บริหาร ปัจจัยเกี่ยวกับลูกค้าหรือผู้บริโภค ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลากร ปัจจัยเกี่ยวกับคู่แข่งทางการตลาด ปัจจัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีขององค์กร และปัจจัยเกี่ยวกับภาครัฐ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา กาญจนภาส (2554) ที่ได้ระบุว่าปัจจัยที่มีส่งผลต่อการนำ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในองค์กรที่อยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารให้การสนับสนุนในการนำพาณิชยกรรมมาใช้งาน ผู้บริหารมีทัศนคติที่ดีต่อระบบพาณิชยกรรม ค่านิยมของคนในสังคมเกี่ยวกับซื้อสินค้าและบริการผ่านพาณิชยกรรมมีมากขึ้น มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านพาณิชยกรรม ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายให้ความสนใจในการซื้อสินค้าผ่านพาณิชยกรรมมากขึ้น คู่แข่งทางการตลาดปรับกลยุทธ์มาใช้พาณิชยกรรมกันมากขึ้น มีเงินทุนเพียงพอในการดูแลระบบอย่างต่อเนื่อง มีเงินทุนเพียงพอในการพัฒนาระบบ คู่แข่งทางการตลาดของสินค้าชนิดเดียวกันมีมากขึ้น บุคลากรในองค์กรมีทัศนคติที่ดีต่อระบบพาณิชยกรรม ทั้งนี้เมื่อมีการนำพาณิชยกรรมมาใช้ นอกจากปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้นแล้วยังมีปัจจัยทางส่วนประสมทางการตลาดถือเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนให้การนำพาณิชยกรรมอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ให้ประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็น 1) ปัจจัยสินค้า ที่จะต้องออกแบบสินค้าให้มีความโดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวไม่เหมือนกับองค์กรอื่น สะดวกต่อการขนส่งระยะไกล ไม่แตกหักง่าย เป็นสินค้าที่มีความเหมาะสม และง่ายต่อการซื้อขายผ่านทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ 2) ปัจจัยด้านความเป็นส่วนตัว คือ จะเก็บข้อมูลลูกค้าเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และเก็บข้อมูลลูกค้าเป็นความลับ 3) ปัจจัยด้านราคา คือ ตั้งราคาสินค้า/บริการไม่แพงจนเกินไป 4) ปัจจัยด้านกระบวนการ คือ มีผู้ดูแลระบบไม่ให้ง้อ และสามารถแก้ไขทันทีเมื่อเกิดปัญหา ระบบสามารถส่งอีเมลแจ้งลูกค้าเมื่อมีการส่งสินค้าเรียบร้อยแล้ว ร้านค้าสามารถส่งของให้ลูกค้าทันทีหรือวันทำการถัดไปเมื่อลูกค้าสั่งซื้อสินค้า เมื่อลูกค้าสั่งซื้อสินค้า/บริการจะยืนยันการสั่งซื้อกลับสู่ลูกค้าทางอีเมลทันที เป็นต้น 5) ปัจจัยด้านสถานที่หรือเว็บไซต์ คือ เว็บไซต์มีความสวยงามเพื่อดึงดูดลูกค้า ใช้งานและมีชื่อที่อยู่ชัดเจน เพื่อเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับลูกค้า 6) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขาย คือ ต้องมีการจัดการส่งเสริมการขาย ไม่ว่าจะเป็นการลดราคา แคมเปญสะสมแต้ม หรือต่าง ๆ เป็นประจำและต่อเนื่อง และ 7) ปัจจัยด้านการบริการแบบเจาะจง คือ ระบบสามารถแนะนำสินค้าใหม่ให้กับลูกค้าโดยอ้างอิงจากประวัติที่เคยซื้อในอดีต ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา กาญจนภาส (2554) ที่ระบุว่าปัจจัยส่วนประสมการตลาดมีความสำคัญเช่นกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวรรณ พุ่มรินทร์ (2553) ที่ระบุว่าปัจจัยในการให้ระบบพาณิชยกรรมอิเล็กทรอนิกส์ประสบผลสำเร็จคือ ความง่ายต่อการใช้งาน การวางโครงสร้างของระบบที่ดี การที่สามารถใช้ระบบได้ตลอด 24 ชั่วโมง และวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร เป็นต้น

อย่างไรก็ตามการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้ประสบความสำเร็จนั้น วิชาศึกษานาถกลางและขนาดย่อมจะต้องตระหนักถึงความต้องการของลูกค้าเป็นหลัก คือเมื่อนำระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้แล้วก็ไม่ควรทิ้งการบริการหน้าร้าน และบริการหลังการขายเพื่อที่จะได้รักษาลูกค้าเก่า และหาลูกค้าใหม่ให้กับธุรกิจของตนเอง

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้มุ่งเน้นที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดในธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งจากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดในธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ประกอบด้วย 1) ปัจจัยสินค้า 2) ปัจจัยด้านความเป็นส่วนตัว 3) ปัจจัยด้านราคา 4) ปัจจัยด้านกระบวนการ 5) ปัจจัยด้านสถานที่หรือเว็บไซต์ 6) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขาย และ 7) ปัจจัยด้านการบริการแบบเจาะจง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำปัจจัยเหล่านี้ไปใช้ในการจัดทำระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสมและตรงตามความต้องการของผู้ประกอบการ ทั้งนี้จะทำการเพิ่มจุดน่าสนใจของสินค้าเพื่อลดข้อด้อยของการจับต้องหรือลองสินค้าไม่ได้ด้วยการนำเทคโนโลยีโลกเสมือนผสมผสานโลกจริงมาช่วยเพิ่มความเพิ่มโอกาสทางการตลาด เพื่อที่จะสร้างแนวทางการบริหารจัดการและการนำแนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) มาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาโอกาสทางการตลาด ยกระดับขีดความสามารถของวิสาหกิจ และพัฒนาเป็นต้นแบบของการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนฐานรากประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มหาวิทยาลัยนเรศวร ขอขอบคุณผู้ประกอบการทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่ากับการให้ข้อมูลแก่นักวิจัย และบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวถึงที่มีส่วนช่วยให้การดำเนินการวิจัยนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- ทิพวรรณ พุ่มรินทร์. (2553). **ปัจจัยที่มีผลต่อการนำระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบ B2B มาใช้ในธุรกิจ กรณีศึกษา: บริษัทเอกชนขนาดใหญ่**. การค้นคว้าอิสระ วท.ม., กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2550). **แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม**. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.
- สุพัตรา กาญจนภาส. (2554). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- อรชร มณีสงฆ์. (2546). **การตลาดทางตรง**. พิมพ์ครั้งที่ 1, เชียงใหม่: The Knowledge Center.
- อุไรวรรณ ชัยวิริยะกุล. (2544). **ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์**. กรุงเทพฯ: สามย่าน.com.

การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
ของข้าราชการทหาร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
THE STUDY PUBLIC OPINION ON THE ROLE OF THE MILITARY IN DOMESTIC SECURITY
MUANG DISTRICT, PHITSANULOK PROVINCE

ศิวณัฐ ทองม่วง* และ ธนัสภา โรจนตระกูล
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก
* corresponding author e-mail : Correction_@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยศึกษาจากกลุ่มประชากรจำนวน 400 คน ผลการศึกษพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการสร้างความรัก ความสามัคคีของคนในชาติ รองลงมาคือด้านการอำนวยความสะดวก ประสานงาน และเสริมการปฏิบัติงาน ด้านการเสริมสร้างให้ประชาชนตระหนักในหน้าที่อันพึงประสงค์และด้านการติดตามตรวจสอบ ประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็นของประชาชนพบว่า อายุ ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ การมีส่วนร่วมกิจกรรมในสังคมที่แตกต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 แนวแนวทางแก้ไขปัญหาคือเพื่อพัฒนาบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร คือการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบการเชื่อมโยงข่าวสารเพื่อให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาและเพิ่มพูนสมรรถนะการบริหารจัดการด้านบุคลากรให้เกิดการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ และสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการรักษาความมั่นคงภายในร่วมกันระหว่างทหารกับประชาชน เพื่อปลูกฝังความรักความสามัคคีของคนในชาติสืบต่อไป

คำสำคัญ : ความคิดเห็น บทบาท ความมั่นคง

Abstract

The purpose of this research was to study public opinion on the role of security in the Kingdom of Phitsanulok Province. The study was conducted by a population of 400 people. The results showed that the public opinion on the role of maintaining security in the kingdom of the military. The overall level is very high. When considering each side, it was found that. The highest average is Love building Unity of people in the nation. Second, the coordination, coordination and implementation. To enhance people's awareness of the desired function and to monitor and evaluate the trend of the situation. Comparison of personal factors and public opinion showed that the age of dwellings in the area. Participation in different social activities. Influence of public opinion on the role of security in the kingdom of military servicemen. There was a statistically significant difference at .05 level. The problem solving approach was to develop the role of maintaining the internal security of military personnel. Is the development of information technology and intelligence linking systems. Develop and enhance the human resource management capabilities for professional operations. And motivates the internal security function of the military and the people. To cultivate the harmony of the people in the future.

keyword : opinion , the character , stability

บทนำ

ความมั่นคงของชาติเป็นเป้าหมายสูงสุดของทุกคนในประเทศ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีเชื้อชาติใด หรือนับถือศาสนาใดก็ตาม การที่ประเทศชาติมีความมั่นคง หมายถึง ความมั่นคงทั้งในด้าน เศรษฐกิจ การเมือง และการทหาร ตลอดจนประชาชนมีขวัญและจิตใจดี สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้นั้น ไม่ใช่เป็นความรับผิดชอบของรัฐบาลหรือของบุคคลใดบุคคลหนึ่งแต่เพียงผู้เดียว แต่เป็นของพลเมืองทุกคนในชาติ ที่จะต้องช่วยกันสร้าง ช่วยกันทำ การสร้างชาติให้มีความมั่นคงได้นั้นจะต้องทำให้ปัจจัยทางเศรษฐกิจ การเมือง การทหาร ตลอดจนขวัญและจิตใจประชาชน มีความมั่นคงและเข้มแข็ง ซึ่งปัจจัยดังกล่าว มีความสำคัญเท่าเทียมกัน ไม่มีปัจจัยใดที่ด้อยกว่ากัน และจะต้องเกี่ยวข้องสนับสนุนส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยผลการปฏิบัติการทางการเมืองเพราะการที่รัฐบาลสามารถบริหารงานให้ประเทศเกิดความสงบเรียบร้อยได้นั้น รัฐบาลจะต้องมีเสถียรภาพและความมั่นคง เมื่อประเทศมีความมั่นคงทางด้านการเมือง จะช่วยส่งเสริมการค้าขายและการลงทุน ซึ่งจะช่วยสร้างอาชีพให้คนในประเทศมีงานทำเพิ่มมากขึ้น เศรษฐกิจของประเทศก็จะดีขึ้นตามลำดับ เมื่อประเทศมีเศรษฐกิจดีขึ้น ประเทศก็จะมีเงินเพื่อใช้จ่ายใช้สอยเพิ่มมากขึ้น เงินส่วนหนึ่งจะใช้เพื่อการพัฒนาประเทศ เช่น การสร้างถนนหนทาง และโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เพื่อสวัสดิการของประชาชน เช่น การศึกษา และสาธารณสุข เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีและเป็นสุข อีกส่วนหนึ่งจะใช้เพื่อเสริมสร้างศักยภาพทหาร เช่น การเตรียมและฝึกกำลังพล การจัดซื้ออาวุธและยุทโธปกรณ์เพื่อการป้องกันประเทศ เมื่อประชาชนอยู่ดีกินดี ประเทศก็ปลอดภัย (เชษฐา มีบุญลือ.2537)

เนื่องจากในปัจจุบันปัญหาความมั่นคงที่เกิดจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีหลากหลายสลับซับซ้อน จนบางครั้งขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว รุนแรงและส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง ก่อให้เกิดความ ไม่สงบเรียบร้อยในประเทศและอาจกระทบต่อเอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขตเป็นอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชน แนวโน้มของสถานการณ์สามารถเปลี่ยนแปลงโดยมีความผันผวนจากทั้งด้านการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พลังงานและสิ่งแวดล้อม ผลกระทบจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ ทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับความเสี่ยงทางด้านความมั่นคงภายในประเทศที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะปัญหาความขัดแย้งของคนในชาติการขาดความสามัคคีและการกระทำที่กระทบต่อความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ รวมทั้งการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในขณะที่ปัญหาการก่อการร้ายสากลและอาชญากรรมข้ามชาติ ตลอดจนปัญหาที่เป็นเรื่องสืบเนื่องจากอดีต อาทิ ปัญหายาเสพติดและผู้หลบหนีเข้าเมืองยังเป็นภัยคุกคามที่มีแนวโน้มส่งผลกระทบในวงกว้าง รวมถึงยังจะต้องเผชิญกับผลกระทบจากสภาวะโลกร้อน ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรงมากขึ้น (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร.2559)

จังหวัดพิษณุโลกตั้งอยู่บริเวณภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งนับว่าเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นศูนย์การคมนาคมขนส่ง การลงทุน การท่องเที่ยววัฒนธรรม ถือว่าเป็นจุดยุทธศาสตร์หลักของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศ จังหวัดพิษณุโลกมีจำนวนประชากรผู้อยู่อาศัยอยู่อย่างมากมาย หลากหลายเชื้อชาติ ศาสนา ด้านการทหารและความมั่นคงภายใน จังหวัดพิษณุโลกนั้นเป็นสถานที่จัดตั้งของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน กองทัพภาคที่ 3 เพื่อช่วยแก้ไขปัญหานั้นที่ และปฏิบัติหน้าที่รักษาอธิปไตยบริเวณชายแดนติดประเทศเพื่อนบ้าน

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะข้าราชการทหารนายหนึ่งที่ปฏิบัติหน้าที่พัฒนาและรักษาความมั่นคงภายใน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร และปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชน เพื่อสร้างสภาวะแวดล้อมที่เกื้อหนุนให้เกิดการพัฒนาทุกด้าน พร้อมดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ประชาชนภายในชาติมีความสมัครสมานสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สามารถรักษาคุ้มครองผลประโยชน์สำคัญของชาติไว้ได้ เกิดความเข้มแข็งในการแก้ไขปัญหา เกิดการบูรณาการทางความคิดได้ตรงจุด มีความเข้าใจกันระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน สอดคล้องกับความคิดเห็นของประชาชน จนเกิดระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร ทำให้ข้าราชการทหารเข้าใจบทบาทหน้าที่อันพึงประสงค์ต่อการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พร้อมนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาบทบาทหน้าที่อันพึงประสงค์ของข้าราชการทหารต่อการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พร้อมช่วยพัฒนาให้การดำเนินงานต่างๆ เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหารอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 3. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหามาเพื่อพัฒนาบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 20 ตำบล จำนวน 291,162 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 400 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากการกำหนดขนาดด้วยสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้โดยผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบสอบถาม 1 ฉบับ โดยยึดตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ การมีส่วนร่วมกิจกรรมในสังคมและความต้องการความมั่นคงปลอดภัยจากข้าราชการทหาร

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ ด้านการอำนวยความสะดวก ประสานงาน และเสริมการปฏิบัติงาน ด้านการเสริมสร้างให้ประชาชนตระหนักในหน้าที่อันพึงประสงค์และด้านการสร้างความรัก ความสามัคคีของคนในชาติ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่นๆ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขเพื่อพัฒนาบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร จากนั้นนำแบบสอบถามฉบับร่างไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำเพิ่มเติม ปรับปรุงสำนวนภาษา ตัดข้อความที่สื่อความหมายไม่ชัดเจน หรือซ้ำซ้อนและจัดข้อความให้สั้นกระชับรัด เมื่ออ่านแล้วสามารถเข้าใจง่าย ชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัย และนำเครื่องมือที่สร้างเสร็จแล้วไปหาคุณภาพด้วยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาความถูกต้องและสมบูรณ์ของเครื่องมือโดยนำเครื่องมือฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 ท่าน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการหาค่า IOC ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ได้ค่าเท่ากับ 1.00

พร้อมกันนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงเครื่องมือให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จึงนำแบบสอบถามไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามสูตรของครอนบาค (Cronbach) แล้วนำมาทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีประสบการณ์ด้านการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร จำนวน 30 คน หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งแสดงว่าเป็นแบบสอบถามที่มีความเชื่อถือได้ ได้ค่าเท่ากับ .845

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล จัดเก็บข้อมูลโดยออกทำการแจกแบบแบบสอบถามแก่ประชาชนและกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 20 ตำบล โดยจะแจกแบบสอบถามในแต่ละตำบลแตกต่างกันตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชากร ในแต่ละตำบลตามจำนวนตัวอย่างที่กำหนดไว้แล้วทำการเรียกเก็บทันทีเมื่อเสร็จสิ้นการทำแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ไปดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ มีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 คือข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ (percentage) โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

ตอนที่ 2 คือระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับคะแนน ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ด้านการอำนวยความสะดวก ประสานงาน และเสริมการปฏิบัติงาน ด้านการเสริมสร้างให้ประชาชนตระหนักในหน้าที่อันพึงประสงค์และด้านการสร้างความรัก ความสามัคคีของคนในชาติ

ตอนที่ 3 คือการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน โดยทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (mean) ตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้สถิติวิเคราะห์ดังนี้ กรณีตัวแปรอิสระมี 2 กลุ่มใช้การทดสอบค่า t-test กรณีตัวแปรอิสระมีมากกว่า 2 กลุ่มใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวด้วยสถิติ F-test (One-Way ANOVA)

ตอนที่ 4 เป็นข้อเสนอแนะอื่นๆ ใช้การวิเคราะห์สาระเป็นรายประเด็นแต่ละด้านทั้งหมด 4 ด้าน โดยให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหัวหน้าสำนักงานที่ปฏิบัติงานร่วมกับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กองทัพภาคที่ 3 (กอ.รมน.ทก.3) จำนวน 11 ท่าน

ผลการวิจัย

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ การมีส่วนร่วมกิจกรรมในสังคม และความต้องการความมั่นคงปลอดภัยจากข้าราชการทหาร สรุปได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41-50 ปี มีสถานภาพสมรส จบศึกษาในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพข้าราชการ / พนักงานของรัฐ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท และมีระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ 20 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมกิจกรรมในสังคมเป็นประจำและมีความต้องการความมั่นคงปลอดภัยจากข้าราชการทหาร

2. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก สรุปได้ว่า

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยแบ่งออกเป็นทั้งหมด 4 ด้าน

ความคิดเห็นของประชาชน	Mean ($\bar{x}$)	S. D.	แปลผล
1. ด้านการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินแนวโน้มของสถานการณ์	3.386	.141	ปานกลาง
2. ด้านการอำนวยความสะดวก ประสานงาน และเสริมการปฏิบัติงาน	3.867	.323	มาก
3. ด้านการเสริมสร้างให้ประชาชนตระหนักในหน้าที่อันพึงประสงค์	3.803	.435	มาก
4. ด้านการสร้างความรัก ความสามัคคีของคนในชาติ	3.962	.349	มาก
รวม	3.754	.196	มาก

จากตารางที่ 1 ประชาชนมีความเห็นต่อบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการสร้างความรัก ความสามัคคีของคนในชาติ รองลงมาคือด้านการอำนวยความสะดวก ประสานงาน และเสริมการปฏิบัติงาน ด้านการเสริมสร้างให้ประชาชนตระหนักในหน้าที่อันพึงประสงค์และด้านการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ตามลำดับ

อภิปรายผล

การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า

1. ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 4 ด้าน พบว่า

พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากปัญหาความขัดแย้งและความไม่สงบเป็นภัยคุกคามร้ายแรงต่อความมั่นคงของชาติ การปฏิบัติภารกิจเพื่อการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร จึงเป็นการปกป้องและรักษาผลประโยชน์แห่งชาติในด้านต่างๆ ของประเทศ รวมถึงประชาชนชาวจังหวัดพิษณุโลก และประชาชนในแถบภูมิภาคนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร คุณวิจิต (2550) ศึกษาเรื่องบทบาทของสหรัฐอเมริกาในการรักษาความมั่นคงในอินโดนีเซีย : กรณีการต่อต้านการก่อการร้ายใน อินโดนีเซีย หลังเหตุการณ์ 11 กันยายน 2001 พบว่าภายหลังเหตุการณ์ 11 กันยายน 2001 สหรัฐอเมริกาได้หันมาให้ความสำคัญกับภูมิภาคนี้อย่างยิ่ง เนื่องจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และมีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงที่ต่อต้านรัฐหรือกลุ่มแบ่งแยกดินแดนที่อยู่ในประเทศต่างๆ ในภูมิภาคนี้ อินโดนีเซียจึงเป็นเสมือนศูนย์กลางของยุทธศาสตร์การต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคนี้เพราะอินโดนีเซียมีความเกี่ยวข้องกับประเทศต่างๆ ในประเด็นการก่อการร้ายดังกล่าว และการที่สหรัฐอเมริกาพยายามเข้ามามีบทบาทด้านนี้ในอินโดนีเซียเพื่อเป็นการเข้ามาปกป้อง รักษาและส่งเสริมประโยชน์แห่งชาติในด้านต่างๆ ของคนในภูมิภาคนี้อันเป็นปัจจัยพื้นฐานทั่วไปเช่นเดียวกับทุกๆ ประเทศในโลก

ด้านการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินแนวโน้มของสถานการณ์

พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร ด้านการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการขาดการพัฒนาด้านระบบการเชื่อมโยงข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ และมีการแลกเปลี่ยนข่าวสารกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานต่างๆ ในจังหวัดพิษณุโลก น้อยกว่าที่ควรจะเป็น จึงทำให้ขาดการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย อีกทั้งระบบการบริหารจัดการด้านบุคลากรขาดการพัฒนาและเพิ่มพูนสมรรถนะให้เกิดการปฏิบัติงานอย่างมีอาชีพ ส่งผลให้บุคลากรขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรชนก อ่ำพันธุ์ (2558) ที่ศึกษาเรื่องโฆษกของหน่วยงานความมั่นคงทางทหาร : บทบาทหน้าที่ กระบวนการทำงานและความน่าเชื่อถือในทัศนะของผู้สื่อข่าวและประชาชน พบว่าบทบาทหน้าที่ที่ถูกกำหนดขึ้นจากมติคณะรัฐมนตรี ในระดับตัวแทนของรัฐบาล คือ เป็นผู้ให้ข่าวและทำหน้าที่จัดการวิเคราะห์และเป็นผู้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนทั่วประเทศ รวมทั้งติดต่อประสานงานกันในหน่วยงานรัฐบาล และมีบทบาทในการสร้างความรับรู้ความเข้าใจต่อประชาชน ผ่านสื่อมวลชน และผ่านช่องทางการสื่อสารทุกรูปแบบเพื่อให้เข้าใจการทำงานของหน่วยงานความมั่นคงทางทหาร เข้าใจนโยบายการทำงานเพื่อสามารถและขับเคลื่อนนโยบายให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งยึดการปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมระเบียบ ข้อบังคับของทหาร ภายใต้การป้องกันภัยคุกคามทางความมั่นคง ที่สำคัญต้องทำหน้าที่ในการตอบคำถามจากผู้สื่อข่าวและตอบประเด็นที่เป็นกระแสสังคมแทนของผู้บัญชาการเหนือตนเพื่อสร้างการรับรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชน

ด้านการอำนวยความสะดวก ประสานงาน และเสริมการปฏิบัติงาน

พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร ด้านการอำนวยความสะดวก ประสานงาน และเสริมการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก เนื่องจากกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาคที่ 3 มีการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นรูปธรรม และประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน มีการบังคับใช้กฎหมายที่รัดกุมเหมาะสมกับสถานการณ์ มีการพัฒนาระบบการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีการรายงานผลการปฏิบัติงานให้ประชาชนทราบ ตามห้วงระยะเวลาที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุชิตา อาริยาภรณ์ (2558) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาเจ้าหน้าที่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า ระดับประสิทธิผลในการแก้ปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามยุทธศาสตร์ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในในประเด็นที่ 2 คือการอำนวยความสะดวก ประสานงาน และเสริมการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก **ด้านการเสริมสร้างให้ประชาชนตระหนักในหน้าที่อันพึงประสงค์**

พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร ด้านการเสริมสร้างให้ประชาชนตระหนักในหน้าที่อันพึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีการขยายผลจากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ประชาชนรวมถึงมีการส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักในหน้าที่ พึงทักษ์รักษาชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรศักดิ์ เกษมสุวรรณ (2536) ศึกษาเรื่องทหารกับการพัฒนาทางการเมือง : ศึกษากรณีบทบาทด้านกิจการพลเรือน ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 3 ในพื้นที่จังหวัดน่าน

พบว่านโยบายกิจการพลเรือนของกองทัพบกมีหลักการที่มุ่งจะให้การเรียนรู้สิทธิประชาธิปไตยแก่ประชาชนในหมู่บ้านพร้อมๆ ไปด้วยการฝึกให้ประชาชนตระหนักในการทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี มีความรักชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ รู้จักใช้ชีวิตแบบอิสระ การนำเอานโยบายไปปฏิบัติโดยเจ้าหน้าที่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 3 จึงประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีในด้านการกระตุ้นให้ประชาชนรวมกลุ่มกัน การฝึกหัดระเบียบวินัย และการฝึกหัดป้องกันตนเอง

ด้านการสร้างความรัก ความสามัคคีของคนในชาติ

พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร ด้านการสร้างความรัก ความสามัคคีของคนในชาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการดำเนินงานของผู้บังคับบัญชากองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในแสดงออกถึงความมีภาวะผู้นำ ที่มุ่งให้บุคลากรของ กอ.รมน. ตระหนักและให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านความมั่นคงและความสมัคสมานสามัคคีและส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นองค์ประมุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พชชา เข้มเพชร (2555) ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้นำทางการทหารในการสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติ พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นระดับมากต่อบทบาทของผู้นำทางการทหารในการสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติ ผู้นำทางการทหารมีการดำเนินการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งร่วมกันด้วยบทบาทการแสดงท่าทีที่ชัดเจน มีการสนับสนุนการสร้างความปลอดภัยด้วยกลไกและเครื่องมือให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับทุกฝ่ายในสังคม

2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า

เพศ ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยจากข้าราชการทหาร สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการติดตามตรวจสอบ ประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการเสริมสร้างให้ประชาชนตระหนักในหน้าที่อันพึงประสงค์และด้านการสร้างความรัก ความสามัคคีของคนในชาติ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อายุ ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ การมีส่วนร่วมกิจกรรมในสังคม มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการเสริมสร้างให้ประชาชนตระหนักในหน้าที่อันพึงประสงค์และด้านการสร้างความรัก ความสามัคคีของคนในชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธี เวียงคำ (2555) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรักษามั่นคงตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 พบว่าอายุ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สัสดี กำแพงดี (2560) ศึกษาเรื่องความทุ่มเทในการปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาและรักษาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ของกำลังพลกองทัพบกที่ 4 กองทัพบกไทย พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่สามารถจำแนกความคิดเห็นของประชาชนต่อความทุ่มเทในการปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาและรักษาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ของกำลังพลกองทัพบกที่ 4 กองทัพบกไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือตัวแปรด้าน อายุ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนและความถี่ในการร่วมกิจกรรม

3. แนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาบทบาทการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ของข้าราชการทหาร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า

ด้านการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินแนวโน้มของสถานการณ์

จากความร่วมมือกันในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐทั้งฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนได้ร่วมกันติดตามตรวจสอบ และเกิดการแก้ไขปัญหาาร่วมกันนั้น มีแนวโน้มสถานการณ์ค่อนข้างดี ทำให้เกิดรูปธรรมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากบางครั้งอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายพลเรือน ไม่เพียงพอและครอบคลุมในการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาในทุกด้าน จึงควรมีบทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารที่มีผลเป็นรูปธรรมชัดเจนมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งช่วยให้เกิดความเชื่อถือในการปฏิบัติงานต่อประชาชนมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ยังช่วยให้เกิดรูปแบบการเชื่อมโยงข่าวสารของหน่วยงานต่างๆ ไปในทิศทางเดียวกัน มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้นซึ่งทันต่อการสร้างระบบกลไกในการปฏิบัติงานได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ทำให้เข้าถึงประชาชนมากยิ่งขึ้น

ด้านการอำนวยความสะดวก ประสานงาน และเสริมสร้างปฏิบัติงาน

ในด้านการอำนวยความสะดวก ประสานงาน และเสริมสร้างการปฏิบัติงานค่อนข้างดีขึ้นกว่าเดิม ปัจจุบันการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรในส่วนของพลเรือน มีหน่วยงานของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เป็นหน่วยงานหลักที่เข้ามาบริหารงาน โดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดฝ่ายทหาร ที่ทำหน้าที่ประสานงาน อำนาจในการปฏิบัติงาน จึงควรมีระบบการบริหารงานที่ชัดเจน มีการกระจายด้านข่าวสารที่ครอบคลุมและให้ความสำคัญกับพื้นที่พิเศษมากยิ่งขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาที่จะเกิดได้อย่างทันทั่วทั้ง เกิดการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะส่งผลให้สภาพปัญหาด้านยาเสพติดที่ลดน้อยลง รวมถึงปัญหาความไม่สงบที่ไม่พบในพื้นที่ และควรที่จะสามารถตรวจสอบความโปร่งใสในการปฏิบัติงานจากรายงานผลการปฏิบัติงานได้ด้วย

ด้านการเสริมสร้างให้ประชาชนตระหนักในหน้าที่อันพึงประสงค์

ด้านการเสริมสร้างให้ประชาชนตระหนักในหน้าที่อันพึงประสงค์ค่อนข้างดี มีบทบาทในด้านนี้มากขึ้น โดยมีการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างให้ประชาชนตระหนักในหน้าที่อันพึงประสงค์ ลงพื้นที่ทั้งในระดับ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด โดยเฉพาะแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการส่งเสริมประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชาติ ดังนั้นจึงควรมีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก เช่น โครงการทำความดีถวายในหลวง โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ คูคลอง เป็นต้น พร้อมเป็นแนวทางให้เกิดการรวมกลุ่ม ชมรมที่ทำประโยชน์แก่ประเทศชาติมากยิ่งขึ้น

ด้านการสร้างความรัก ความสามัคคีของคนในชาติ

ด้านการสร้างความรัก ความสามัคคีของคนในชาติ ถือว่าเป็นบทบาทที่ดีอย่างยิ่งที่ประชาชนมองเห็นในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ สืบเนื่องจากการมีระเบียบ วินัย ในการปฏิบัติงาน การเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์เหนือสิ่งอื่นใด จึงควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น มีการส่งเสริมให้ชุมชนสร้างความเข้มแข็งจากภายในหรือจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้นเอง โดยเจ้าหน้าที่รัฐทำหน้าที่ช่วยประสานความร่วมมือ สนับสนุนในการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่สาธารณะ และเชิญชวนประชาชนร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้น

แนวทางการนำผลการดำเนินโครงการไปใช้ประโยชน์ / แนวทางการพัฒนาต่อยอดโครงการวิจัย / ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เนื่องด้วยเมื่อทราบระดับความคิดเห็นของประชาชนแล้ว จะช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถพัฒนาสมรรถนะในด้านที่ยังมีข้อบกพร่อง เกิดความสมบูรณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรของข้าราชการทหารต่อไป
2. ควรศึกษาวิจัยความผูกพันกับองค์กรของบุคลากรกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของข้าราชการทหาร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อจะสามารถทราบถึงปัญหาที่มีภายในองค์กรของตน วิธีการแก้ปัญหาและการเสริมสร้างความรักความผูกพันของตนเองกับองค์กร นำไปสู่องค์กรในอุดมคติของทั้งผู้ปฏิบัติงานและผู้รับบริการ
3. ควรศึกษาการนำแผนยุทธศาสตร์กองอำนาจรักษาความมั่นคงภายใน พ.ศ.2560-2564 ไปปฏิบัติ เพื่อศึกษาแผนการพัฒนาตามนโยบายที่เปลี่ยนแปลงไปจากแผนยุทธศาสตร์ฉบับเดิม เพื่อก่อให้เกิดแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการนำนโยบายไปปฏิบัติต่อไป เพื่อจะได้นำแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ไปปรับใช้และเป็นต้นแบบในการปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์ให้ดียิ่งขึ้นต่อการปฏิบัติงานในภายภาคหน้า

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาจาก ผศ.ดร.ธเนศ ไรจนตระกูล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ คำปรึกษาและเสียสละเวลาอันมีค่าในการช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ช่วยให้คำแนะนำด้วยดีตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตเวทิตาคุณแด่บิดา มารดา ครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้กับผู้วิจัยตลอดจนตัวผู้วิจัยขอน้อมคารวะแด่ผู้เขียนตำราวิชาการที่ผู้วิจัยได้นำมาประกอบในการศึกษาวิทยานิพนธ์และใช้ในการอ้างอิงทุกท่าน หากมีข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าน้อมรับไว้เพียงผู้เดียว ขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- บุษิตา อารียาภรณ์. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา เจ้าหน้าที่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พัชชา เข้มเพชร. (2555). บทบาทของผู้นำทางการทหารในการสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
- พรชนก อ่ำพันธุ์. (2558). โฆษกของหน่วยงานความมั่นคงทางทหาร : บทบาทหน้าที่ กระบวนการทำงานและความน่าเชื่อถือในทัศนะของผู้สื่อข่าวและประชาชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาสื่อสารมวลชน). คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เมธี เวียงคำ. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกักกันความมั่นคงตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32. การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สุรศักดิ์ เกษมสุวรรณ. (2536). ทหารกับการพัฒนาทางการเมือง : ศึกษากรณีบทบาทด้านกิจการพลเรือน ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 3 ในพื้นที่จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการปกครอง). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัสดี กำแพงดี. (2560). ความทุ่มเทในการปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาและรักษาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ของกำลังพลกองทัพบกที่ 4 กองทัพบกไทย. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. 12(1) : 1-2.
- สมพร คุณวิจิต. (2550). บทบาทของสหรัฐอเมริกาในการรักษาความมั่นคงในอินโดนีเซีย : กรณีการต่อต้านการก่อการร้ายในอินโดนีเซีย หลังเหตุการณ์ 11 กันยายน 2001. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการระหว่างประเทศและการทูต). คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

**ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา สาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามสู่บัณฑิตนักปฏิบัติ**
**FACTORS AFFECTING ENGLISH SPEAKING ANXIETY AMONG BUSINESS ENGLISH STUDENTS
IN THE FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES AT PIBULSONGKRAM RAJABHAT
UNIVERSITY TO DEVELOP TO HANDS-ON GRADUATES**

สิรินญา ศรีชมพู่* และ ณัฐกานต์ เสงี่ยม
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก
*corresponding author e-mail: ajnattakan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา สาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามสู่บัณฑิตนักปฏิบัติจำนวน 160 คน จำนวน 4 ชั้นปี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษดัดแปลงมาจาก Foreign Language Classroom Anxiety Scale (FLCAS) ของเกศนีย์ มากช่วย และคณะฯ (2561)และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา สาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามสู่บัณฑิตนักปฏิบัติ มากที่สุด คือ การที่นักศึกษาต้องพูดภาษาอังกฤษในสถานการณ์ที่ตนเองไม่ได้เตรียมตัวมาล่วงหน้า และตนรู้สึกกังวลเกี่ยวกับไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ซึ่งผลจากแบบสอบถามดังกล่าวนี้ยังสอดคล้องกับผลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์นักศึกษา ซึ่งนักศึกษาได้ให้สัมภาษณ์ไปในทิศทางเดียวกันว่า ตนรู้สึกวิตกกังวลมากหากต้องพูดภาษาอังกฤษแบบไม่ได้เตรียมตัวมา เช่น อาจารย์เรียกให้ตอบคำถาม หรือให้พูดภาษาอังกฤษหน้าชั้นเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะนักศึกษากลัวว่าถ้าพูดภาษาอังกฤษแบบไม่ได้เตรียมตัวมา ตนจะพูดผิดไวยากรณ์ และนึกคำศัพท์ไม่ออก ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถใช้เป็นแนวทางการแก้ปัญหาในการพูดภาษาอังกฤษและเป็นแนวทางให้อาจารย์สอนภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอนที่จะช่วยให้นักศึกษาพูดภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การพูดภาษาอังกฤษ, ความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษ, ปัจจัยของความวิตกกังวล

Abstract

This research was conducted to study factors affecting anxiety to speak English among Business English students in the Faculty of Humanities and Social Sciences at Pibulsongkram Rajabhat University to develop to hands-on graduates. The participants were 160 students from first year to fourth year in Business English program at Pibulsongkram Rajabhat University. The research instruments consisted of a questionnaire of factors affecting anxiety in English speaking adapted from the Foreign Language Classroom Anxiety Scale (FLCAS) of Ketsanee Makchuay et al. (2018) and a semi-structured interview. Statistics used in the research included percentage, mean, and standard deviation. The results indicated that factors affecting anxiety to speak English among Business English program students in the Faculty of Humanities and Social Sciences at Pibulsongkram Rajabhat University mainly involved spontaneous English speaking and English grammar. The interview data also revealed that the majority of the participants were very nervous when they had to speak English instantly such as answering the questions

and speaking in front of an audience. This was because they were afraid to make grammatical mistakes and failed to use correct vocabularies. The results of this research can be used as a guideline for solving problems in speaking English and served as a basic knowledge for English teachers to prepare an appropriate plan to help their students to be more effective in speaking English.

keywords : english speaking, english speaking anxiety, factors affecting of anxiety

บทนำ

ปัจจุบันภาษาอังกฤษเข้ามามีบทบาทอย่างมากในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นด้านการติดต่อสื่อสารทางการศึกษา หรือแม้แต่ด้านการทำงานในปัจจุบัน โลกที่เปิดกว้างมากขึ้นทำให้บัณฑิตมีโอกาสมากขึ้นในตลาดแรงงานสากล ซึ่งการสื่อสารภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างมากสำหรับชีวิตการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นการทำงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งการทำงานร่วมกันระหว่างคนไทยและชาวต่างชาติอื่น ๆ มีการติดต่อสื่อสารทั้งในระดับบุคคลและระดับหน่วยงาน โดยส่วนใหญ่จะใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งการติดต่อสื่อสารนั้นมีทั้งแบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการในการติดต่อสื่อสาร เช่น การฟังบทสนทนาจากคู่สนทนา การฟังในที่ประชุม การสนทนาระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา การพูดคุยระหว่างเพื่อนร่วมงาน การพูดในที่ประชุมของบริษัท การพูดเพื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์ตลอดจนผลงานของบริษัท การอ่านคู่มือ การอ่านสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน การเขียนจดหมายเพื่อติดตามงานผ่านไปรษณีย์ และอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเตรียมพร้อมบัณฑิตให้พร้อมที่จะแข่งขันในตลาดแรงงานสากล (เกษม ไขษุณพันธ์, 2557)

เมื่อพิจารณาทักษะทั้ง 4 แล้ว ทักษะการฟังและทักษะการพูด เป็นทักษะที่มีความจำเป็นมีบทบาทสำคัญในการใช้ชีวิตประจำวันมากกว่าทักษะอื่น ๆ นอกจากนี้ยังพบว่า การติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยทั่วไปแล้วใช้ทักษะการฟัง 45 % การพูด 30 % การอ่าน 16 % การเขียน 9 % แม้ว่าการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ควรจะได้รับการพัฒนาทุกด้าน แต่อย่างไรก็ตามทักษะการฟังและทักษะการพูดถือว่าเป็นจุดสำคัญของการสื่อสาร โดยทั่วไปแล้วทักษะการฟังและทักษะการพูดเป็นทักษะแรกของการเรียนภาษาหากเราไม่สามารถพัฒนาทักษะการฟังและทักษะการพูด ได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้วทักษะอื่น ๆ ย่อมมีพัฒนาการตามมา ในการเรียนภาษาอังกฤษปัจจุบันจะเน้นการสอนเพื่อการสื่อสารและคำนึงถึงแนวทฤษฎีการรับรู้ทางธรรมชาติของมนุษย์และให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการใช้ภาษาได้จริงในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อให้การสื่อสารเป็นจริงตามต้องการของผู้เรียนและการสื่อสารจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การใช้ภาษา เพื่อนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน (วาสนา มณีนาถ, 2549)

สาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ เป็นสาขาวิชาที่มุ่งเน้นที่จะผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติออกสู่ตลาดแรงงานด้านงานบริการ ทั้งงานด้านการโรงแรม การท่องเที่ยว สายการบิน และงานด้านอื่น ๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่ต้องการนักศึกษาที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะทักษะทางด้านการพูด ในปัจจุบันสาขาวิชาพบปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาในระหว่างการจัดการเรียนการสอน เมื่อให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติโดยการสอบพูดพบว่านักศึกษามีปัญหาที่แตกต่างกัน ซึ่งที่เห็นได้ชัดคือนักศึกษามีความวิตกกังวลเวลาที่ออกมาพูดแม้จะทำการเตรียมตัวมาเป็นอย่างดี (สัมภาษณ์อาจารย์สาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ) จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยได้เห็นว่าความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณ เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้นักศึกษา และเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับนักศึกษาปีที่จะป้อนสู่ตลาดแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยทำการศึกษาเอกสาร ตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษ จากนั้นทำการสร้างข้อถามของแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยดัดแปลงมาจาก Foreign Language Classroom Anxiety Scale (FLCAS) ของเกศนีย์ มากช่วย และคณะฯ (2561) จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจสอบเพือหาค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ของการวฒน (IOC) เมื่อได้แบบสอบถามที่จะนำมาเป็นเครื่องมือในการวฒนแล้ว ผู้วฒนดำเนินการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งนคศษาสาษาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณมะมนุษยศาสตรและสังคมศาสตร มหาวิทยาลัยราชภฏพหุสภคณวมวฒน จำนวนท้งล้น 160 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเป็นนคศษที่ลงทะเบยนเรยนในภาคเรยนที่ 1/2561 และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Random Sampling) ในการเก็บข้อมูลแบบสอบ และทำการสุ่มนคศษเพือทำการสัมภาษณ์กับนคศษชันปีที่ 1-4 โดยแบ่งเป็นชันปีละ 3 คน ที่มีผลการเรยนอยู่ในระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อน เพือให้ได้ข้อมูลครบทุกด้านจากความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่าง และทำการสัมภาษณ์ด้วยตัวผู้วฒนเอง รวมท้งล้น 12 คน และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่ คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

วัตถุประสงค์ของการวฒน

1. เพือศษษาปัจจุบัที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนคศษ สาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณมะมนุษยศาสตรและสังคมศาสตร มหาวิทยาลัยราชภฏพหุสภคณวมวฒน สุ่มณฑิตนคศษปฏิบัติ

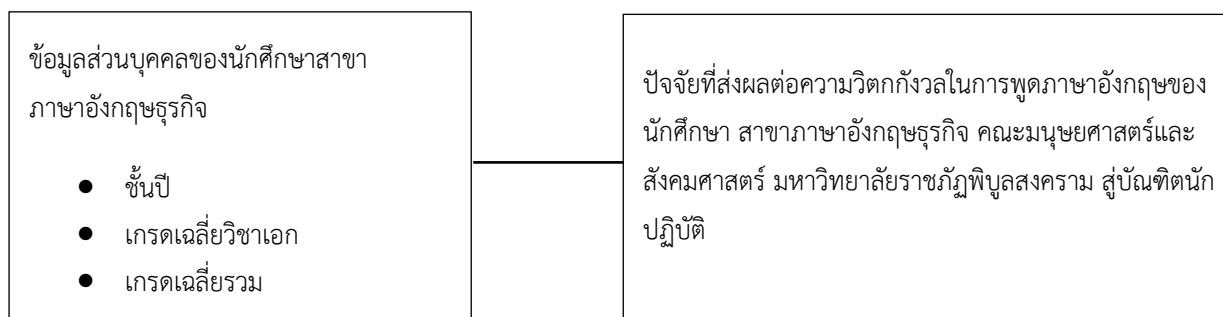
ขอบเขตของการวฒน

การศษษาวฒนครั้งนี้ เป็นการวฒนเชิงคุณภาพทั้งปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพือศษษาปัจจุบัที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนคศษ สาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณมะมนุษยศาสตรและสังคมศาสตร มหาวิทยาลัยราชภฏพหุสภคณวมวฒน สุ่มณฑิตนคศษปฏิบัติ ผู้วฒนออกแบบวิธีการดำเนินการวฒน ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการศษษ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวฒนครั้งนี้ คือ นคศษสาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณมะมนุษยศาสตรและสังคมศาสตร มหาวิทยาลัยราชภฏพหุสภคณวมวฒน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเป็นนคศษที่ลงทะเบยนเรยนในภาคเรยนที่ 1/2561 และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Random Sampling) ชันปีละ 40 คน รวมท้งล้น 160 คน

กรอบแนวคิดวฒน

เครื่องมือที่ใช้ในการศษษ

เครื่องมือที่ใช้ในการวฒนครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามแบบชนิดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามแบบชนิดประเมินค่า (Rating Scale) เป็นแบบสอบถามถึงปัจจุบัที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนคศษสาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ โดยข้อคำถามได้ดัดแปลงมาจาก Foreign Language Classroom Anxiety Scale (FLCAS) ของเกตนีย มาท่วย และคณมะฯ (2561) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วย ชันปี เกรดเฉลี่ยวิชาเอก เกรดเฉลี่ยรวม ตอนที่ 2 เป็นแบบการสอบถามปัจจุบัที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนคศษสาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณมะมนุษยศาสตรและสังคมศาสตร มหาวิทยาลัยราชภฏพหุสภคณวมวฒน สุ่มณฑิตนคศษปฏิบัติ และ ตอนที่ 3 คือ ข้อเสนอแนะ

2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์ถึงปัจจุบัที่ส่งผลต่อความ

วัดก่งวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นส่วนของผู้ถูกสัมภาษณ์ เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบไปด้วย ชั้นปี เกรดเฉลี่ยวิชาเอก เกรดเฉลี่ยรวม และตอนที่ 2 คือ ส่วนคำถาม เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ผู้วิจัยทำการคัดเลือกมาจากแบบสอบถามชนิดประเมินค่า และผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตัวผู้วิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ มีแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองให้กับกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามโดยก่อนการตอบแบบสอบถามผู้วิจัยทำการอธิบายจุดประสงค์ของการเก็บข้อมูลและอธิบายวิธีการกรอกแบบสอบถามให้เข้าใจก่อน แล้วจึงให้กลุ่มตัวอย่างลงมือตอบแบบสอบถาม ในส่วนของการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นปี โดยแบ่งเป็นชั้นปีละ 3 คน ที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อน เพื่อให้ได้ข้อมูลครบทุกด้านจากความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่าง และทำการสัมภาษณ์ด้วยตัวผู้วิจัยเอง

2. หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมเสร็จสมบูรณ์มาตรวจวัดการให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนำข้อมูลที่ได้นำมาคำนวณ และแปลผลแบบสัมภาษณ์จากการสัมภาษณ์

การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยจากแบบสอบถาม ใช้เกณฑ์ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2550: 9)

คะแนนเฉลี่ย	4.51-5.00	แปลความว่า	ความวิตกกังวลมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51-4.50	แปลความว่า	ความวิตกกังวลมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51-3.50	แปลความว่า	ความวิตกกังวลปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51-2.50	แปลความว่า	ความวิตกกังวลน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00-1.50	แปลความว่า	ความวิตกกังวลน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ คือ หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามชั้นปี

ชั้นปี	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นปีที่ 1	40	100
ชั้นปีที่ 2	40	100
ชั้นปีที่ 3	40	100
ชั้นปีที่ 4	40	100
รวม	160	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้เป็นชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นปีที่ 4 จำนวนชั้นปีละ 40 คน รวมทั้งสิ้น 160 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเกรดเฉลี่ยวิชาเอก

เกรดเฉลี่ยวิชาเอก	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 2.00	10	6.25
2.00 – 2.99	95	59.38
ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป	55	34.38
รวม	160	100

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยวิชาเอกมากที่สุดเฉลี่ยอยู่ที่ 2.00-2.99 จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 59.38 รองลงมามีเกรดเฉลี่ยวิชาเอกเฉลี่ยอยู่ที่ 3.00 ขึ้นไป จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 34.38 และมีเกรดเฉลี่ยวิชาเอกน้อยที่สุดเฉลี่ยอยู่ที่ ต่ำกว่า 2.00 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเกรดเฉลี่ยรวม

เกรดเฉลี่ยวิชารวม	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 2.00	3	1.88
2.00 – 2.99	75	46.88
ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป	82	51.25
รวม	160	100

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยรวมมากที่สุดเฉลี่ยอยู่ที่ 3.00 ขึ้นไป จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 51.25 รองลงมามีเกรดเฉลี่ยวิชารวมเฉลี่ยอยู่ที่ 2.00-2.99 จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 46.88 และมีเกรดเฉลี่ยรวมน้อยที่สุดเฉลี่ยอยู่ที่ ต่ำกว่า 2.00 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.88

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา สาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย สู่บัณฑิตนักปฏิบัติ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. และระดับความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา สาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความวิตกกังวล
1. ข้าพเจ้ารู้สึกไม่มั่นใจในภาษาอังกฤษของตัวเองขณะที่พูดภาษาอังกฤษในชั้นเรียน	3.76	1.06	มาก
2. ข้าพเจ้าคิดเสมอว่าเพื่อนร่วมชั้น มักจะพูดภาษาอังกฤษได้ดีกว่าข้าพเจ้า	2.5	0.60	น้อย
3. ข้าพเจ้ากลัวว่าเพื่อนร่วมชั้นเรียนจะหัวเราะเยาะเมื่อข้าพเจ้าพูดภาษาอังกฤษ	2.98	0.50	ปานกลาง
4. ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดที่ต้องพูดภาษาอังกฤษต่อหน้าอาจารย์และเพื่อน	3.5	0.85	ปานกลาง
5. ข้าพเจ้ารู้สึกประหม่า เมื่อได้มีโอกาสพบปะพูดคุยกับอาจารย์ชาวต่างชาติ	3.5	0.85	ปานกลาง
6. ข้าพเจ้ารู้สึกตกใจกลัว เมื่อโดนเรียกให้ตอบคำถามในชั้นเรียนภาษาอังกฤษ	4.51	0.56	มากที่สุด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความวิตกกังวล
7. เมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษในชั้นเรียน ข้าพเจ้าจะรู้สึกว่าคุณมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของตัวเอง	3.95	0.85	มาก
8. ข้าพเจ้าประหม่า เมื่ออาจารย์ถามคำถามที่ข้าพเจ้าไม่ได้เตรียมตัวมาล่วงหน้า	4.59	0.54	มากที่สุด
9. ข้าพเจ้ารู้สึกตกใจกลัวเมื่อรู้ว่าตนเองไม่เข้าใจในสิ่งที่อาจารย์กำลังพูด	3.73	0.99	มาก
10. ข้าพเจ้ารู้สึกกระวนกระวายและวิตกกังวลจนลืมสิ่งที่ข้าพเจ้าเคยเรียนรู้มาหากต้องพูดในสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคย	3.88	0.90	มาก
11. ข้าพเจ้ารู้สึกประหม่าและสับสนเมื่อทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพูดภาษาอังกฤษในชั้นเรียน	3.81	0.93	มาก
12. ข้าพเจ้ารู้สึกตื่นเต้น และตกใจกลัวเมื่อรู้ว่าจะถูกเรียกชื่อให้พูดในชั่วโมงเรียน	4.57	0.58	มากที่สุด
13. ข้าพเจ้าต้องใช้เวลาในการคิดนาน เมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษ	4.54	0.51	มากที่สุด
14. ข้าพเจ้าจะมีอาการพูดติดๆ ขัดๆ เมื่อข้าพเจ้าเรียงประโยคไม่ถูก	4.55	0.60	มากที่สุด
15. เมื่อข้าพเจ้ามีอาการตื่นเต้น ข้าพเจ้ามักจะลืมในสิ่งที่ตั้งใจจะพูด	3.71	1.03	มาก
รวมเฉลี่ย	3.70	0.76	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัยมากที่สุดสามอันดับแรก คือ ข้อ 8 “ข้าพเจ้าประหม่า เมื่ออาจารย์ถามคำถามที่ข้าพเจ้าไม่ได้เตรียมตัวมาล่วงหน้า” มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.59 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ข้อ 12 “ข้าพเจ้ารู้สึกตื่นเต้น และตกใจกลัวเมื่อรู้ว่าจะถูกเรียกชื่อให้พูดในชั่วโมงเรียน” มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.57 อยู่ในระดับมากที่สุด และอันดับที่สาม คือ ข้อ 14 “ข้าพเจ้าจะมีอาการพูดติดๆ ขัดๆ เมื่อข้าพเจ้าเรียงประโยคไม่ถูก” มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.55 อยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา สาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย สุ่มบัณฑิตนักปฏิบัติ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา สาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย สุ่มบัณฑิตนักปฏิบัติ มากที่สุด คือ การที่นักศึกษาต้องพูดภาษาอังกฤษในสถานการณ์ที่ตนเองไม่ได้เตรียมตัวมาล่วงหน้า และตนรู้สึกกังวลเกี่ยวกับไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ซึ่งผลจากแบบสอบถามดังกล่าวนี้ยังสอดคล้องกับผลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์นักศึกษา ซึ่งนักศึกษาได้ให้สัมภาษณ์ไปในทิศทางเดียวกันว่า ตนรู้สึกประหม่าและวิตกกังวลมากหากต้องพูดภาษาอังกฤษในชั้นเรียนในสถานการณ์ที่ถูกอาจารย์เรียกให้ตอบคำถาม หรือให้พูดภาษาอังกฤษโดยที่ตนยังไม่ได้เตรียมตัว ยังไม่ได้คิดคำตอบไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้เป็นเพราะนักศึกษากลัวว่าถ้าพูดภาษาอังกฤษแบบไม่ได้เตรียมตัวมา ตนจะพูดผิดไวยากรณ์และนึกคำศัพท์ไม่ออก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา สาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม สุ่มชนิดนักเรียนปฏิบัติ สามารถอภิปรายและวิจารณ์ผล คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ คือ การที่นักศึกษาต้องพูดภาษาอังกฤษในสถานการณ์ที่ตนเองไม่ได้เตรียมตัวมาล่วงหน้า และตนรู้สึกกังวลเกี่ยวกับไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ซึ่งผลจากแบบสอบถามสอดคล้องกับผลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์นักศึกษา ซึ่งนักศึกษาได้ให้สัมภาษณ์ไปในทิศทางเดียวกันว่า ตนรู้สึกประหม่าและวิตกกังวลมากหากต้องพูดภาษาอังกฤษในชั้นเรียนในสถานการณ์ที่ถูกรายการเรียกให้ตอบคำถาม หรือให้พูดภาษาอังกฤษโดยที่ตนยังไม่ได้เตรียมตัว ยังไม่ได้คิดคำตอบไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้เป็นเพราะนักศึกษากลัวว่าถ้าพูดภาษาอังกฤษแบบไม่ได้เตรียมตัวมา ตนจะพูดผิดไวยากรณ์ และนึกคำศัพท์ไม่ออก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คัมภีรภาพ คงสำรวย และคณะ (2561) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน คือ ความกังวลว่าจะพูดผิดไวยากรณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.68 ซึ่งผลที่เป็นปัจจัยในด้านของเพื่อน เป็นปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดของนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม แต่ปัจจัยที่ส่งผลมาก คือ ปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวนักศึกษาเอง โดยผลวิจัยข้อนี้ตรงกันข้ามกับผลการวิจัยของ เกศนีย์ มากช่วย และคณะฯ (2561) ที่ได้ทำการศึกษา เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ผลการวิจัยพบว่า ความวิตกกังวลที่เด่นชัดที่สุด คือ คิดเสมอว่าเพื่อนร่วมชั้นมักจะพูดภาษาอังกฤษได้ดีกว่าตนเอง และระดับความวิตกโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จและสมบูรณ์ตามขั้นตอนได้ด้วยความกรุณาและการได้รับสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อย่างยิ่งตลอดจนการจัดทำรายงานเล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่อ้างอิงในงานวิจัยฉบับนี้ได้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กศยา แสงเดช. (2548). ภาษาอังกฤษภาคปฏิบัติสำหรับครูประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: วิ.เจ.พรินต์ติ้ง.
- ขวัญฤทัย เชิดชูต. (2545). การศึกษากลวิธีการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โปรแกรม
- ภาษาอังกฤษ สถาบันเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร., มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- เกศนีย์ มากช่วย. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการ ระดับชาติ และนานาชาติ ครั้งที่ 9. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. 20-21 กรกฎาคม 2561. หน้า 131-143.
- คัมภีรภาพ คงสำรวย และคณะ. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน. ปีที่ 15 (ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม-มิถุนายน 2561). 143-154.
- เจนจิรา ชัยปาน. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ชั้นปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย).
- ชาญดา จันทะปิดตา. (2555). การพัฒนาแบบเสริมทักษะการฟังภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ทนต์ชัย เยี่ยมสวัสดิ์. (2547). ความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.

- (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- ธีรภรณ์ กิจจารักษ์. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา).
- รูปทอง กว้างสวัสดิ์. (2545). สัมมนาหลักสูตรและการสอนภาษาอังกฤษ. มหาสารคาม: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นภา สุขประเสริฐ. (2549). ความวิตกกังวลในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- บุศรา เต็มลักษณ์. (2558). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- บุษบา สุวรรณโสภณ. (2539). การลดความวิตกกังวลของผู้เรียนทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมที่เน้นจิตพิสัย. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- ประเทือง ใจหาญ. (2546). การเปรียบเทียบความสามารถด้านทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและแรงจูงใจในการเรียน วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการละคร. (วิทยานิพนธ์ภาควิชาหลักสูตรและวิธีการสอนบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ประสาธ อิศรปริดา. (2531). จิตวิทยาการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปิยนุช อุดมเกียรติสกุล. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอกชน จังหวัดปทุมธานี. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติครั้งที่ 3 ก้าวสู่ศวรรษที่ 2: บูรณาการงานวิจัย ไขข้อสงสัยสู่ความยั่งยืน. 864-868.
- พงษ์เทพ บุญเรือง. (2553). ความวิตกกังวลในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย).
- พจมาน โสมอินทร์. (2541). การกล้าเสี่ยงที่จะพูดเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี).
- พัสวดี ดินบุตร. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อความวิตกกังวลและผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- เยาวรัตน์ ทักสูงเนิน. (2547). การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภาพยนตร์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- เรณู สัมมัตถะ. (2553). การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ภาพการ์ตูน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- วีไลรัตน์ แสงสี. (2543). ปัญหาของนักศึกษาและความต้องการบริการแนะแนวในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- สมภพ เรืองตระกูล. (2533). คู่มือจิตเวชศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.
- สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. (2532). การสอนทักษะภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เฮลส์ ไดแอนน์. (2546). โรควิตกกังวล. แปลโดย แสงอุษา สุทธิชนกุล: หมอชาวบ้าน. กรุงเทพฯ.
- Aida, Y. (1994). Foreign Language Anxiety. Modern Language Journal 79.
- Bloom, Benjamin S. (1976). Human Characteristics and School Learning. New York: McGraw Hill.

- Brown, H Douglas. (1994). **Teaching by principles**. USA: Prentice Hall Regents.
- Byrne, D. (1986). **Teaching oral English**. London: Longman.
- Corsim, Raymond J. (1999) **The Dictionary of Psychology**. Philadelphia: Brunner Mazel.
- Horwitz, et al. (1986). **Language Anxiety and Achievement Linguistics 21**. New York: Oxford University Press.
- Jakobovits, Loen A. (1971). **Foreign Language Learning**. Foreign Language Learning. Rovley: Newbury House.
- Kagan, Jerome. (1976). **Psychology An Introduction**. New York: Harcourt Brace Javanovich.
- Levitt, Eugene E. (1976). **The Psychology of Anxiety**. New York: The Bobbs Mervill.
- MacIntyre, Peter D and Gardner, R.C. (1991). **Methods Language Learning**. Language Learning Oxford, Rebecca L. (1991). **Style wars as a source of Anxiety in Language Classrooms**.
- Sarawit, Mary. (1996). **Language Classroom Anxiety and Language Learning**. Language Learning
- Stuart-Hamilton, Ian. (1955). **Dictionary of Psychological Testing Assessment and Treatment**. London.
- Valette, Rebecca M. (1977). **Modern Language Testing a Handbook 1**. New York Harcourt.
- Young, Dolly J. (1991). **Affect in Foreign Language and Second Language Learning**. Tennessee: The McGraw Hill.

การประเมินกระบวนการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ Evaluation of the implementation process of the Women Development Fund

สิริมาส หมื่นสาย^{1*} ชีรภัทร กิจจารักษ์² อมร หวังอัครางกูร³ และ ณัฐดนัย พยัคฆ์พันธ์⁴

^{1,3,4} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี สุราษฎร์ธานี

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เพชรบูรณ์

* corresponding author e-mail: Pong_m8@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประเมินกระบวนการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากกลุ่มสตรีที่รวมกลุ่มจัดตั้งขึ้นภายในอำเภอเมืองจังหวัดชัยนาท จำนวน 222 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บและรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่าหน่วยงานภาครัฐระดับจังหวัดให้การสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน และผู้นำกองทุนมีการเสนอทางเลือกให้แก่สมาชิกให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม มีการติดต่อประสานงานกับองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกได้แก่ การเปิดโอกาสให้สตรีได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี คัดเลือกคนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาทำงานในแต่ละตำแหน่งเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ จัดทำระบบบัญชีในการกู้เงินกองทุนได้อย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบัน สมาชิกกองทุนฯ ได้เข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างแท้จริง และก่อให้เกิดความเสมอภาค ยุติธรรม และการพัฒนาที่ยั่งยืน สมาชิกกองทุนฯ มีแรงจูงใจในการพัฒนากองทุนฯ ให้มีความเสมอภาคเป็นไปอย่างเหมาะสม และความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตของสมาชิกได้แก่สมาชิกกองทุนฯ มีความพึงพอใจในการมีรายได้เพิ่มขึ้น

คำสำคัญ : การประเมิน,กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ,กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

Abstract

The purpose of this research was to study the evaluation of the implementation process of the Women Development Fund. Researchers use quantitative research. Research data collection from a group of women in capital District, ChaiNat Province, Population and sample groups of 222 people By using a questionnaire. The results show that Government agencies support the operation of the fund. And Fund leader are offering options to members to participate in decision-making to encourage engagement. Have contact with Related organizations and agencies Systematically And participation of members include Opportunity for women Comment About the operation of the Women's Role Development Selection one of qualified Work according to position to be effective Create an accounting system to recover funds correctly and Current members have truly access to funding sources and Equality justice And sustainable development the members have motivation to develop funds To have equality as appropriate. And satisfaction in the quality of life of members include members have more satisfaction in earning

keywords : evaluation, policy implementation process, women's development fund

บทนำ

“นโยบายสาธารณะ” คือ สิ่งใดก็ตาม ที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำหรือ อาจกล่าวให้แคบลงไปอีกได้ว่า คือแผนงานหรือโครงการที่รัฐบาลกำหนดขึ้นมา อันประกอบไปด้วยเป้าหมาย คุณค่า และการปฏิบัติการต่างๆ สำหรับ “กองทุนพัฒนามหาชน” ของรัฐบาล ฯพณฯ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร จึงมีความเกี่ยวพัน กับนโยบาย 3 ประการ คือ นโยบายเกี่ยวกับการกระจายทรัพยากร นโยบายที่เกี่ยวกับการนำเอาทรัพยากรในสังคม มาใช้ และนโยบายในการตอบสนองความต้องการของคนในสังคม เรียกว่าเป็นนโยบายที่เกี่ยวกับการกระจายทรัพยากร (Distribution Policy) อันหมายถึง เป็นนโยบายที่เกี่ยวกับการกระจาย แจกจ่ายสินค้าและ บริการให้กับประชาชนกลุ่มต่างๆ อาทิ บริการทางด้านการศึกษา การจัดสวัสดิการต่างๆ เป็นต้น

“กองทุนพัฒนามหาชน” เป็นหนึ่งในนโยบายหรือโครงการของรัฐบาลที่มุ่งสร้างประโยชน์ให้กับประชาชน สาธารณชนพื้นฐานของกองทุนพัฒนามหาชน มีวัตถุประสงค์ของกองทุนพัฒนามหาชน ประกอบด้วย 4 ด้านหลักๆ ได้แก่

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนดอกเบี้ยต่ำ ในการสร้างโอกาสให้สตรีเข้าถึงแหล่งเงินทุน สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจให้แก่สตรีและองค์กรของสตรี
- 2) เป็นแหล่งเงินทุนการส่งเสริมบทบาทและพัฒนาศักยภาพสตรีและเครือข่ายสตรี ในการเฝ้าระวังดูแลและแก้ไขปัญหาของสตรี การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรี นำไปสู่การสร้างสวัสดิภาพ หรือสวัสดิการเพื่อคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของสตรีและผู้ด้อยโอกาสอื่น ๆ ในสังคม
- 3) เป็นแหล่งเงินทุน การส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมในการพัฒนามหาชน การสร้างภาวะผู้นำ การพัฒนาองค์ความรู้ เสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านสังคมให้แก่สตรีและองค์กรของสตรี
- 4) เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อสนับสนุนโครงการอื่น ๆ ที่เป็นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสตรีตามที่คณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควร

จากวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ด้านนั้นเมื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมกองทุนพัฒนามหาชนพบว่าสภาพแวดล้อมของกองทุนมีจุดแข็งพบว่ากองทุนคิดดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำกว่ากองทุนอื่นๆ ที่มีวัตถุประสงค์คล้ายกัน มีเป้าหมายชัดเจน ที่มุ่งสร้างโอกาสให้สตรี/กลุ่มสตรีด้อยโอกาส พัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิตและแก้ปัญหาสตรี/ชุมชน มีคณะทำงานระดับตำบล / เขตใน กทม. เป็นกลไก สำคัญในกระบวนการบริหารกองทุน ในพื้นที่ มี ข้อบังคับในการขับเคลื่อนกองทุน ที่มุ่งให้ ทุกภาคส่วนเกิดกระบวนการแบบมีส่วนร่วมและมีกระบวนการในพื้นที่เน้นกระบวนการแบบมีส่วนร่วมที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของพื้นที่ได้ แต่ยังมีประเด็นที่เป็นจุดอ่อนพบว่าขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ ด้านการเงินและบัญชี การจัดการข้อมูล สารสนเทศ นิติกร ทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่การบริหารกองทุนมีระบบการจัดการข้อมูล ขาดสาร ระบบการเงินงบประมาณ และระบบ การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพน้อยและการสื่อสารสร้างความเข้าใจในระเบียบและแนวทางปฏิบัติของกองทุนให้แก่หน่วยงาน ในพื้นที่สมาชิกสตรี กลุ่มสตรีที่ด้อยโอกาสมีประสิทธิภาพน้อย

ในด้านวิสัยทัศน์ของกองทุนฯ พบว่า “สังคมไทยเป็นสังคมที่มีสตรีอยู่เป็นจำนวนมาก เกินครึ่งของสัดส่วนประชากรทั้งประเทศ และเป็นเพศที่แบกรับภาระและการเผชิญหน้ากับปัญหาต่างๆ ในสังคมทั้ง ระดับครอบครัว ชุมชน และสังคมประเทศ บนพื้นฐานที่สตรีเป็นผู้ที่รับรู้ เข้าใจความเจ็บปวดและความทุกข์ยากต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ดีที่สุดและเป็นพลังส่วนข้างมากของสังคม การให้ความสำคัญกับสตรี ในฐานะพลังเสริมสร้าง ภูมิคุ้มกันและพลังในการพัฒนาสังคมให้หลุดพ้นภัยพิบัติและความทุกข์ยากต่างๆ ของสังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญ แนวคิดในการจัดตั้งกองทุนพัฒนามหาชน ซึ่งอาศัยจุดแข็งและวัฒนธรรมของครอบครัวไทย ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญ ในการช่วยเหลือ ดูแลสังคมและประเทศจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ควรได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่” (สำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี, 2555)

ต่อมาปีพ.ศ. 2560 ได้มีการปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริงให้มากที่สุด ตอบสนองความต้องการของกลุ่มสตรีโดยปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ของกองทุนขึ้นใหม่ “เป็นแหล่งทุนในการพัฒนาสตรีเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากเข้มแข็งและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น” มุ่งเน้นเป้าหมายหลักในการพัฒนาเพื่อให้สตรีเกิดความเข้มแข็งเป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก และส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งแนวทางยุทธศาสตร์สำคัญๆ ประกอบด้วย 4 ด้านหลักได้แก่

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมสร้างอาชีพและรายได้แก่สตรี
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมสตรีและเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเชื่อมโยงกับกลุ่มเครือข่ายในพื้นที่

ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างขีดความสามารถกองทุนฯ ตามหลักธรรมาภิบาล

ในการขับเคลื่อนกองทุนฯ นั้น หน่วยงานที่เล็กที่สุดที่เป็นหน่วยขับเคลื่อนก็คืออาสาสมัครผู้ประสานงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีหมู่บ้าน / ชุมชน (ตามเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ซึ่งเป็นผู้แทนสมาชิกในหมู่บ้าน / ชุมชน ทุกแห่งทั่วประเทศ สำหรับการเข้าถึงเงินทุนนั้น ประเภทของเงินกองทุนมี 2 ประเภทคือเงินทุนหมุนเวียน (เงินกู้) และประเภทเงินอุดหนุน (ทุนให้เปล่า) หากผู้ใดประสงค์จะขอรับการสนับสนุนจะต้องเป็นสมาชิกที่รวมกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป หรือเป็นสมาชิกประเภทองค์กรสตรี มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ตั้งอยู่ในท้องที่ที่ยื่นไม่น้อยกว่าหกเดือน มีการดำเนินงานหรือมีผลงานเกี่ยวข้องกับอาชีพที่ขอรับการสนับสนุน วงเงินที่ขอรับการสนับสนุนนั้นมิวงเงินไม่เกินโครงการละสองแสนบาทต่อรายต่อปี

อย่างไรก็ดีแม้ว่านโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จะมุ่งเน้นให้สตรีกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมกันทำและ นำเสนอโครงการด้วยตนเอง กล่าวได้ว่าเป็นการสนับสนุนให้กลุ่มสตรีได้มีการวางแผนเพื่อนำไปสู่การพัฒนา คุณภาพชีวิตของตนเอง สามารถแก้ไขปัญหาได้ทั้งทางด้านการส่งเสริมอาชีพและทางด้านสังคม ซึ่งเป็นขอบเขต ของการใช้เงินจากกองทุนฯ ที่ถือได้ว่าเป็นการวางแผนจากรากหญ้า ให้กำหนดเส้นทางเดินของชีวิตด้วยตนเองและเพื่อตนเอง อันสอดคล้องกับหลักการที่สำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง แต่ในอีกด้านหนึ่งยังกล่าวได้ว่านโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนทางสังคมโดยรัฐบาลเพื่อมุ่งแก้ปัญหาของสตรีด้วยเอกเขนกเดียวกันตามกระบวนการที่มุ่งสู่เป้าหมายคือการบรรลุความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ หรือ จปฐ. สามารถอธิบายได้ว่า วัตถุประสงค์ของกองทุนฯ ที่กำหนดไว้เป็น 4 ประการดังที่ได้นำเสนอไปแล้วข้างต้นนี้ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนา ที่มุ่งไปสู่เป้าหมาย คือ การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการส่งเสริมอาชีพ หรือแม้แต่ว่าทางด้านสังคม ด้วยวิธีการให้เปล่ากับสตรีที่กำลังประสบปัญหา มุ่งไปที่ผลลัพธ์สุดท้าย (End-Product) ก็คือการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การมีสุขภาพที่ดี การมีสวัสดิการสังคมที่ดี การอาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ฯลฯ ซึ่งทั้งหมดนี้ ล้วนแล้วแต่เป็นส่วนหนึ่งของความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มุ่งที่จะเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับสตรีเพื่อจัดทำกิจกรรมอันเป็น โครงการที่เป็นส่วนหนึ่งของปฏิบัติการทางสังคม (Social Action) มีวัตถุประสงค์เพื่อการปลดปล่อยสตรีจากการ ถูกกดขี่ ไม่ว่าจะเป็นจากเพศชายหรือจากระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่อยู่กับคนส่วนใหญ่ในสังคมขณะนี้ การมุ่งปลดปล่อยนี้ได้แฝงไปอยู่บนเส้นทางเดียวกันกับการส่งเสริมอาชีพและการแก้ไขปัญหาทางด้านสังคมเฉพาะหน้าของสตรี นั่นเอง

การนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นอุปสรรคของการดำเนินการกองทุนหลักๆ ก็คือคือเงื่อนไขที่ถูกตั้งขึ้นมา ทำให้เกิดข้อจำกัดต่อการเข้าถึงกองทุน รวมไปถึงกฎหมายที่จะรองรับการดำเนินการ ซึ่งไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ทำให้เป็นเรื่องยากที่จะทำให้กองทุนเดินหน้าจนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ แม้ว่าจะมีความพยายามในการแก้ไข เพื่อให้เกิดการเปิดกว้างมากขึ้น แต่การเปิดดำเนินการปัญหาเรื่องการเข้าถึงกองทุนฯ ก็ยังไม่สามารถแก้ไขได้เหมือนเดิมมากนัก การดำเนินการที่รวมอำนาจการตัดสินใจเป็นอุปสรรคสำคัญ เช่นเดียวกับ ความหลากหลายของกลุ่มสตรี ที่ทำให้กองทุนนี้ไม่ได้เข้าถึงสตรีทุกกลุ่มตามวัตถุประสงค์ที่รัฐบาลตั้งไว้แต่แรก

การดำเนินงานของนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ทั้งในระดับนโยบายและในระดับพื้นที่ ปัญหาการเข้าไม่ถึงกองทุนฯ มีหลากหลายประเด็น ไม่ว่าจะเป็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ความสามารถในการเขียนโครงการ และการใช้สื่อต่าง ๆ ของผู้หญิงยังมีไม่มากนัก ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวนโยบาย ทำให้ขาดโอกาสในการเข้าถึงกองทุน นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านการบริหารจัดการกองทุน ซึ่งผูกขาดอำนาจไว้ที่คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดมากเกินไป คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลมีอำนาจน้อยมาก ไม่มีอำนาจออกระเบียบกองทุน ให้เหมาะสมกับชุมชนของตนเอง และกลไกการทำงานของคณะกรรมการระดับตำบล ก็ไม่เข้มแข็งเหมือนกองทุนหมู่บ้าน จึงทำให้คณะกรรมการระดับตำบลที่มีอำนาจพิจารณาโครงการไม่กล้าตัดสินใจ ต้องส่งต่อมาให้อำเภอและส่งไปถึง คณะกรรมการระดับจังหวัด คณะกรรมการระดับจังหวัดจึงต้องพิจารณาโครงการเป็นจำนวนมาก

การสร้างการมีส่วนร่วมเป็นส่วนสำคัญในการทำ ความเข้าใจเรื่องระเบียบ วิธีการ กับประชาชน กลุ่มสตรีเป้าหมาย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านทั่วไป คือการทำงานกับชาวบ้าน เพราะชาวบ้านไม่รู้เรื่องระเบียบ วิธีการ และไม่มีคำตอบแทนให้ คณะกรรมการระดับตำบล นโยบายจาก คณะกรรมการระดับจังหวัดก็ห้ามคณะกรรมการกู้เงิน ส่วนคณะกรรมการระดับตำบลจะออกระเบียบอะไรไม่ได้ต้องให้จังหวัดเป็นคนออก ดอกเบี้ยจากเงินหมุนเวียนก็ให้นำกลับไปให้คณะกรรมการระดับชาติ และอีกประเด็นที่สำคัญคือความไม่รู้ของกลุ่มสมาชิก และสุดท้ายคือ เจ้าหน้าที่ที่ทำงานมีน้อย เจ้าหน้าที่ที่ทำงานอยู่ในขณะนี้

การทำงานร่วมกับงานที่ทำอยู่ มีการเสนอให้เอาคนมาทำงานเต็มตัว โดยตัดออกจากสังกัดเดิม เช่น กองทุนหมู่บ้าน แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ

จากกระบวนการที่มุ่งส่งเสริมให้สตรีกลุ่มเป้าหมายเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม อธิบายได้ว่า ด้วยสถานการณ์แห่งความไม่เท่าเทียมกัน (ทั้งทางเพศและทางเศรษฐกิจ) ที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ยังมีอยู่บางส่วนในสังคมไทย จึงทำให้สตรีกลุ่มเป้าหมาย ถูกกีดกันออกไปจนกลายเป็นคนชายขอบแห่งกระบวนการพัฒนา ดังนั้นวิธีการแก้ไขก็คือการเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับกลุ่มสตรี เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม ซึ่งนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มุ่งที่จะเสริมสร้างพลังอำนาจ ด้วยการเป็นแหล่งเงินทุนสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมตามโครงการพัฒนาต่างๆ ที่กลุ่มสตรีได้รวมตัวกันและนำเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อันจะนำไปสู่การปฏิบัติและเกิดผลที่ตามมา คือเป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจของสตรีกลุ่มเป้าหมาย จนทำให้มีความรู้สึกว่าตนเองมีอำนาจและได้รับการยอมรับ ซึ่งจะนำไปสู่การเข้ามามีส่วนร่วมได้ในที่สุดทั้งนี้เป้าหมายหลักในการพัฒนาเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากที่เข้มแข็ง และสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตกลุ่มสตรีให้ดียิ่งขึ้นต่อไป ดังนั้นนโยบายได้กำหนด กระบวนการ ทิศทางการพัฒนาไว้อย่างชัดเจนแล้ว แต่ทั้งนี้ในการนำนโยบายไปปฏิบัติยังพบว่ามีปัญหาที่เป็นอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาให้บรรลุถึงเป้าหมายการดำเนินงานตามนโยบาย ซึ่งกระบวนการต่างๆ เหล่านั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการแก้ไข และพัฒนาจนประสบความสำเร็จ เพื่อให้เกิดการต่อยอดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาการประเมินกระบวนการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ โดยจำแนกขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1.การเก็บและรวบรวมข้อมูล

เก็บและรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มสมาชิกที่เข้าร่วมกลุ่ม เก็บข้อมูลจากกลุ่มสมาชิกที่เข้าร่วมกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

2.การกำหนดพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้เป็นกลุ่มสตรีประเภทองค์กรสตรี ที่รวมกลุ่มกันตั้งแต่ 5 คน ขึ้นไปในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท รวมทั้งสิ้น 11 กลุ่ม ซึ่งเป็นพื้นที่ตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้และเมื่อได้ผลการศึกษาจากพื้นที่ตัวอย่างสามารถนำผลการวิจัยไปศึกษาในพื้นที่อำเภอต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดชัยนาทต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากกองทุนทั้ง 11 กลุ่มในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดชัยนาทนั้นได้ดำเนินการตามนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอย่างต่อเนื่องและมีการประเมินทุกขั้นตอนในการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างชัดเจน และทั้ง 11 กลุ่มสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีทั้ง 4 ด้านหลัก ตามตัวชี้วัดการประเมินของสำนักงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรมการพัฒนาชุมชน

3.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นกลุ่มสตรีที่รวมกลุ่มจัดตั้งขึ้นภายในอำเภอเมืองจังหวัดชัยนาท มีทั้งหมด 11 กลุ่ม ประชากรทั้งหมดรวมทั้งสิ้น จำนวน 731 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างประชากรเชิงปริมาณ สำหรับระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณนั้น กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตาราง Taro Yamane ที่ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 222 คน และขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มสตรีต่างๆ

4.เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 3 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 การประเมินกระบวนการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ และส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

5.การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และหาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม ดังต่อไปนี้

1. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มประชากรที่พิจารณาแล้วเห็นว่ามีลักษณะคล้ายคลึงกับ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 ชุดเพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1.1 วิเคราะห์รายข้อ โดยการหาความสัมพันธ์ของข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมของแบบสอบถาม โดยเลือกข้อคำถามที่มีความสัมพันธ์สูงไว้ใช้ในการเก็บข้อมูล

1.2 วิเคราะห์ความเชื่อถือได้ (reliability) ของแบบสอบถามของแต่ละด้านโดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค ถ้าได้ค่ามากกว่า 0.8 ถือว่า แบบสอบถามฉบับนี้มีความน่าเชื่อถือ เมื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ในภาพรวมทั้งฉบับอยู่ที่ 0.82

6. ขั้นตอนและวิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการหา จำนวน ค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 การประเมินกระบวนการนโยบายนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ ระดับของการประเมินกระบวนการนโยบายนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน 5 ระดับ ได้แก่

5 หมายถึง มีการนำไปปฏิบัติ อยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง มีการนำไปปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง มีการนำไปปฏิบัติ อยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง มีการนำไปปฏิบัติ อยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง มีการนำไปปฏิบัติ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแปลผลคะแนนรายข้อ และโดยรวม โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย ซึ่งผู้วิจัยกำหนดแบ่งระดับความรู้เป็น 5 ระดับ ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538 : 9)

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีการนำไปปฏิบัติ อยู่ในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีการนำไปปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีการนำไปปฏิบัติ อยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีการนำไปปฏิบัติ อยู่ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีการนำไปปฏิบัติ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม นำข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษามาสรุบให้ครบถ้วนถูกต้องตามประเด็นต่างๆ ที่ตั้งไว้ ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ รวบรวมทั้งข้อเสนอแนะความคิดเห็นต่างๆ เพื่อตรวจสอบประเด็นต่างๆ ที่ตั้งไว้ นำมาสรุปโดยการพรรณนาโวหาร

ผลการวิจัย

สำหรับผลการวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอใน 2 ประเด็นสำคัญคือ ประเด็นที่ 1 บริบทกองทุนพัฒนาสตรีจังหวัดชัยนาท และประเด็นที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม รายละเอียดนำเสนอได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 บริบทกองทุนพัฒนาสตรีจังหวัดชัยนาท ผลการศึกษาพบว่า

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยนาท ได้ตระหนักถึงความสำคัญของผู้นำชุมชนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ และเป็นแกนหลักในการพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล รวมทั้งสร้างสรรค์การพัฒนา และแก้ไขปัญหาชุมชน ด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างกว้างขวาง ซึ่งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีชัยนาทอนุมัติแล้วกว่า 830 โครงการเป็นเงินกว่า 38 ล้านบาท ซึ่งนโยบายรัฐบาลในการขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ถือเป็นการสร้างความเท่าเทียมในโอกาสของสตรี นโยบายของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีสนับสนุนเงินกองทุนให้กับทุกจังหวัด โดยแบ่งจังหวัดเป็นขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ จังหวัดชัยนาทอยู่ในข่ายจังหวัดขนาดเล็กได้รับเงินสนับสนุนกองทุน 70 ล้านบาท แบ่งเป็นเงินทุนหมุนเวียน 56 ล้านบาท เงินอุดหนุน 14 ล้านบาท จังหวัดชัยนาทมีสตรีสมัครเป็นสมาชิกกองทุนกว่า 4.8 หมื่นคน คิดเป็นร้อยละ 51 ของสตรีในจังหวัด ขอเชิญชวนสตรีจังหวัดชัยนาท อายุ 15 ปีขึ้นไปสมัครเป็นสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีได้อย่างต่อเนื่องที่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด หรืออำเภอทุกแห่ง ผลการดำเนินการคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีได้ประชุมพิจารณาอนุมัติโครงการ 830 โครงการ เป็นเงินกว่า 38.43 ล้านบาท โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ โครงการด้านการเกษตร 598 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 90 เป็นเงิน 29.42 ล้านบาท ด้านอุตสาหกรรม 6 โครงการ เป็นเงิน 2.8 ล้านบาท ด้านพาณิชย์กรรม

98 โครงการ เป็นเงิน 4.12 ล้านบาท ด้าน คหกรรม 110 โครงการ 3.64 ล้านบาท และด้านหัตถกรรม 27 โครงการ เป็นเงิน 9.60 ล้านบาท ผลการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ 68 อยู่ในระดับที่น่าพอใจ

ในการพัฒนากองทุนพัฒนาบทบาทสตรีนั้น แนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนมากขึ้นคือ สมาชิกกองทุนในพื้นที่สามารถบรรลุเป้าหมายตัวชี้วัดที่สำคัญ 4 ด้านได้แก่ 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนดอกเบี้ยต่ำ ในการสร้างโอกาสให้สตรีเข้าถึงแหล่งเงินทุน สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจให้แก่สตรีและองค์กรของสตรี 2) เป็นแหล่งเงินทุนการส่งเสริมบทบาทและพัฒนาศักยภาพสตรีและเครือข่ายสตรี ในการเฝ้าระวังดูแลและแก้ไขปัญหาของสตรี การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรี นำไปสู่การสร้างสวัสดิภาพ หรือสวัสดิการเพื่อคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของสตรีและผู้ด้อยโอกาสอื่น ๆ ในสังคม 3) เป็นแหล่งเงินทุน การส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมในการพัฒนาบทบาทสตรี การสร้างภาวะผู้นำ การพัฒนาองค์ความรู้ เสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านสังคมให้แก่สตรีและองค์กรของสตรี 4) เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อสนับสนุนโครงการอื่น ๆ ที่เป็นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสตรีตามที่คณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควร สภาพแวดล้อมกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีพบว่าสภาพแวดล้อมของกองทุนมีจุดแข็งพบว่ากองทุนคิดดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำกว่ากองทุนอื่นๆ ที่มีวัตถุประสงค์คล้ายกัน มีเป้าหมายชัดเจน ที่มุ่งสร้างโอกาสให้สตรี/กลุ่มสตรีด้อยโอกาส พัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิตและแก้ปัญหาสตรี/ชุมชน มีคณะทำงานระดับตำบล /เขตใน กทม. เป็นกลไก สำคัญในกระบวนการบริหารกองทุน ในพื้นที่ มี ข้อบังคับในการขับเคลื่อนกองทุน ที่มุ่งให้ ทุกภาคส่วนเกิดกระบวนการแบบมีส่วนร่วมและมีกระบวนการในพื้นที่เน้นกระบวนการแบบมีส่วนร่วมที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของพื้นที่ได้ แต่ยังมีประเด็นที่เป็นจุดอ่อนพบว่าขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ ด้านการเงินและบัญชี การจัดการข้อมูล สารสนเทศ นิติกร ทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่การบริหารกองทุนมีระบบการจัดการข้อมูล ขาดสาร ระบบการเงิน งบประมาณ และระบบ การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพน้อยและการสื่อสารสร้างความเข้าใจในระเบียบและแนวทางปฏิบัติของกองทุนให้แก่หน่วยงาน ในพื้นที่สมาชิกสตรี กลุ่มสตรีที่ด้อยโอกาสมีประสิทธิภาพน้อย

แนวทางการพัฒนาเพิ่มเติมกล่าวคือในพื้นที่นั้นมีความต้องการส่งเสริมด้านงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ต้องการให้มีเงินตอบแทนให้กับผู้ที่ปฏิบัติงานในกองทุน เหมือนกับกลุ่มสตรีอาสาสมัครอื่นๆ ที่ได้รับค่าตอบแทน ซึ่งจะส่งผลให้คณะกรรมการมีความกระตือรือร้นเข้ามาทำหน้าที่ที่ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันผู้ที่เข้ามาทำหน้าที่นั้น เป็นจิตอาสา การปฏิบัติงานต้องอาศัยความเสียสละ ทั้งเวลา และทรัพยากรของตนเอง หากมีงบประมาณสนับสนุนจากทำให้ทำงานได้เต็มกำลังมากขึ้น นอกจากงบประมาณในการดำเนินการแล้ว สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญคือ ความสำคัญและความต่อเนื่องของการจัดทำโครงการต่าง ๆ โดยการลงพื้นที่เพื่อสำรวจและติดตามปัญหาการดำเนินงาน รับทราบปัญหาการปฏิบัติ และความต้องการของประชาชนเป็นระยะ เพื่อให้ความช่วยเหลือได้ตรงประเด็นและแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่ และควรเข้าไปมีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาความรู้ การฝึกอบรม การใช้งบประมาณ การบริหารจัดการเงินทุนให้กลุ่มสมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจให้มากขึ้น

ประเด็นที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ผลการศึกษพบว่า

ผลการวิจัยนำเสนอตารางการประเมินกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยผลการศึกษานำเสนอในข้อที่มีค่าคะแนนการประเมินมากที่สุด และข้อคะแนนการประเมินน้อยที่สุดเท่านั้น นำเสนอได้ดังตารางดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ

การประเมิน	ระดับการนำนโยบายไปปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
หน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ			
1.กรรมการกองทุน ให้คำปรึกษากับกรรมการกองทุนตำบลอื่นๆ เพื่อพัฒนาการดำเนินงาน	2.80	.640	ปานกลาง
2.หน่วยงานภาครัฐ ระดับจังหวัดให้การสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน	3.09	.665	ปานกลาง
3.กรรมการมีความรู้ ความเข้าใจ ในระเบียบ กฎเกณฑ์ ของกองทุน	2.85	.530	ปานกลาง
4. กรรมการมีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนด้านการวางแผน	2.77	.560	ปานกลาง
ภาวะผู้นำ			
1 ผู้นำกองทุนมีการเสนอทางเลือกให้แก่สมาชิกให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม	3.53	.658	มาก
2. ผู้นำกองทุนมีทักษะด้านความคิด มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี	2.50	.708	ปานกลาง

3.ผู้นำกองทุนมีวิสัยทัศน์ มีสติปัญญา ความมุ่งมั่น มองการณ์ไกลและมีความรับผิดชอบ	2.78	.659	ปานกลาง
4. ผู้นำกองทุนมีการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ	2.11	.698	น้อย
การประสานงานและการติดต่อสื่อสาร			
1.กองทุนฯ ของท่านมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับกองทุนอย่างต่อเนื่อง	3.20	.901	ปานกลาง
2. กองทุนฯ ของท่านมีวิธีการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว	2.97	.609	ปานกลาง
3. กองทุนฯ ของท่านมีการติดต่อประสานงานกับองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ	3.64	.627	มาก
4. กองทุนฯ ของท่านมีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการการติดต่อสื่อสาร	2.17	.814	น้อย
การมีส่วนร่วมของสมาชิก			
1.กองทุนฯ ของท่านได้เปิดโอกาสให้สตรีได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี	3.68	.642	มาก
2. กรรมการและสมาชิกกองทุนฯ มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการบริหารกองทุนฯ ของท่านร่วมกัน	2.26	.740	น้อย
3. ท่านมีโอกาสได้ร่วมติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงานของกองทุนฯ อยู่เสมอ	3.08	.564	ปานกลาง
4. สมาชิกกองทุนฯ มีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนและสวัสดิการต่างๆ จากกองทุนฯ อย่างเป็นธรรม	3.51	.802	มาก
บริหารจัดการทรัพยากร			
1. รัฐได้จัดสรรงบประมาณให้กองทุนของท่านฯ โครงการละ200,000 บาท	3.25	.622	ปานกลาง
2. กองทุนฯ ของท่านได้รับเงินสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐอย่างเพียงพอ	3.47	.7.1	ปานกลาง
3. กองทุนฯ ของท่านมีการคัดเลือกคนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาทำงานในแต่ละตำแหน่งเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ	3.79	.522	มาก
4. กองทุนฯ ของท่านมีการฝึกอบรมและพัฒนาคนให้มีความสามารถในการทำงานให้ดีขึ้น	2.37	.774	น้อย
การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน			
1. กองทุนฯ ของท่านได้จัดทำระบบบัญชีในการกู้เงินกองทุนได้อย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	3.75	.695	มาก
2. กองทุนฯ ของท่านได้จัดทำหลักฐานต่างๆ ในการกู้เงินกองทุนได้อย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	3.20	.730	ปานกลาง
3. กองทุนฯ ของท่านได้คัดเลือกผู้ตรวจสอบบัญชีรับ จ่ายเงิน ที่เหมาะสม	2.19	.773	น้อย
ด้านความสำเร็จของนโยบาย			
1. สมาชิกกองทุนฯ ได้เข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างแท้จริง	3.45	6.42	มาก
2. เงินทุนกู้ยืมสามารถนำมาพัฒนาอาชีพตรงตามวัตถุประสงค์ของนโยบายได้จริง	3.09	.534	ปานกลาง
3. เงินทุนกู้ยืมสามารถเพิ่มรายได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของนโยบายได้จริง	3.25	.673	ปานกลาง
4. กองทุนฯ สร้างศักยภาพ และความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ	2.34	.720	น้อย
ด้านความเสมอภาค ยุติธรรม และการพัฒนาที่ยั่งยืน			
1. สมาชิกกองทุนฯ มีแรงจูงใจในการพัฒนากองทุนฯ ให้มีความเสมอภาค และเป็นไปอย่างเหมาะสม	3.67	.579	มาก
2.สมาชิกกองทุนฯ ได้รับการพิจารณาการกู้ยืมเงินจากคณะกรรมการกองทุนฯ ด้วยความเป็นธรรม	3.21	.630	ปานกลาง
3. สมาชิกกองทุนฯ มีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	2.53	.724	ปานกลาง
4. กองทุนฯ ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งขึ้น	2.80	.721	ปานกลาง
ด้านความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตของสมาชิก			
1. สมาชิกกองทุนฯ มีความพึงพอใจในการมีรายได้เพิ่มขึ้น	3.73	.664	มาก

2. สมาชิกกองทุนฯ มีความสุขทางจิตใจจากการมีกิจกรรมร่วมกัน	3.45	.721	ปานกลาง
3. สมาชิกกองทุนฯ มีความรู้ด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้น	2.25	.698	น้อย
4. สมาชิกกองทุนฯ มีสุขอนามัยดีขึ้น	3.60	.703	มาก
ภาพรวมทั้งหมด	3.09	.665	ปานกลาง

จากตารางผลการศึกษาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินกระบวนการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ อธิบายได้ดังนี้

1.การประเมินกระบวนการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติมากที่สุด ในแต่ละด้าน พบว่า

ด้านหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ระดับจังหวัดให้การสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนซึ่งมีระดับการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09, SD = .665$) ด้านภาวะผู้นำได้แก่ผู้นำกองทุนมีการเสนอทางเลือกให้แก่สมาชิกให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมซึ่งมีระดับการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53, SD = .658$) ด้านการประสานงานและการติดต่อสื่อสารได้แก่กองทุนฯ ของท่านมีการติดต่อประสานงานกับองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบซึ่งมีระดับการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64, SD = .627$) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกได้แก่กองทุนฯ ของท่านได้เปิดโอกาสให้สตรีได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีซึ่งมีระดับการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68, SD = .632$) ด้านบริหารจัดการทรัพยากรได้แก่กองทุนฯ ของท่านมีการคัดเลือกคนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาทำงานในแต่ละตำแหน่งเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพซึ่งมีระดับการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79, SD = .522$) ด้านการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานได้แก่กองทุนฯ ของท่านได้จัดทำระบบบัญชีในการกู้เงินกองทุนได้อย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบันซึ่งมีระดับการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75, SD = .695$) ด้านความสำเร็จของนโยบาย ได้แก่ สมาชิกกองทุนฯ ได้เข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างแท้จริงซึ่งมีระดับการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.45, SD = .642$) ด้านความเสมอภาค ยุติธรรม และการพัฒนาที่ยั่งยืนได้แก่สมาชิกกองทุนฯ มีแรงจูงใจในการพัฒนากองทุนฯ ให้มีความเสมอภาค และเป็นไปอย่างเหมาะสมซึ่งมีระดับการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67, SD = .579$) และด้านความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตของสมาชิกได้แก่สมาชิกกองทุนฯ มีความพึงพอใจในการมีรายได้เพิ่มขึ้นซึ่งมีระดับการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73, SD = .664$)

2.การประเมินกระบวนการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติน้อยที่สุดในแต่ละด้าน พบว่า

ด้านหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติได้แก่ กรรมการมีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนด้านการวางแผนซึ่งมีระดับการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.77, SD = .560$) ด้านภาวะผู้นำได้แก่ผู้นำกองทุนมีการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพซึ่งมีระดับการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.11, SD = .698$) ด้านการประสานงานและการติดต่อสื่อสารได้แก่กองทุนฯ ของท่านมีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการการติดต่อสื่อสารซึ่งมีระดับการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.17, SD = .814$) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกได้แก่กรรมการและสมาชิกกองทุนฯ มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อจัดทำระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการบริหารกองทุนฯ ของท่านร่วมกันซึ่งมีระดับการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.26, SD = .740$) ด้านบริหารจัดการทรัพยากรได้แก่กองทุนฯ ของท่านมีการฝึกอบรมและพัฒนาคนให้มีความสามารถในการทำงานให้ดีขึ้นซึ่งมีระดับการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.37, SD = .774$) ด้านการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานได้แก่กองทุนฯ ของท่านได้คัดเลือกผู้ตรวจสอบบัญชีรับจ่ายเงิน ที่เหมาะสมซึ่งมีระดับการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.19, SD = .773$) ด้านความสำเร็จของนโยบายได้แก่กองทุนฯ สร้างศักยภาพ และความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจซึ่งมีระดับการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.34, SD = .720$) ด้านความเสมอภาค ยุติธรรม และการพัฒนาที่ยั่งยืนได้แก่สมาชิกกองทุนฯ มีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกันซึ่งมีระดับการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.53, SD = .724$) และด้านความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตของสมาชิกได้แก่สมาชิกกองทุนฯ มีความรู้ด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้นซึ่งมีระดับการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.25, SD = .698$)

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการศึกษาข้อเสนอตามประเด็นวัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาการประเมินกระบวนการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท อภิปรายผลได้ดังนี้

1.ด้านหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

พบว่าจากการประเมินกระบวนการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติหน่วยงานภาครัฐระดับจังหวัดให้การสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน และผู้นำกองทุนมีการเสนอทางเลือกให้แก่สมาชิกให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนงนภัส โพธิ์ศรี(2560) ที่ได้ทำการศึกษาประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีในกลุ่มจังหวัดภาคกลางพบว่าความสำเร็จของนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกได้เข้าถึงแหล่งเงินทุน ช่วยเพิ่มรายได้ โดยการสร้างโอกาสทางอาชีพและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และด้านความเสมอภาค ยุติธรรม และการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งทำให้สมาชิกเกิดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมปฏิบัติ

2.ด้านการประสานงานและการติดต่อสื่อสารได้แก่กองทุนฯ มีการติดต่อประสานงานกับองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ และมีส่วนร่วมของสมาชิกได้แก่ได้เปิดโอกาสให้สตรีได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะนุช เรืองโพธิ์ (2559) ที่ได้ทำการศึกษา นโยบายและการบริหารนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนพบว่ากระบวนการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน คือสมาชิกเห็นว่าการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจผลการดำเนินงานมีความเหมาะสมมากเนื่องจากเป็นแหล่งทุนเพื่อประกอบอาชีพสำหรับสตรี สมาชิกเห็นว่าการดำเนินงานด้านสังคมผลการดำเนินงานมีความเหมาะสมมาก เนื่องจากสมาชิกมีจิตความเป็นอยู่ภายในครอบครัวดีขึ้น และสมาชิกเห็นว่าการดำเนินงานด้านการพัฒนาศักยภาพสตรีผลการดำเนินงานมีความเหมาะสมมาก เนื่องจากสตรีสามารถทำงานเป็นทีมสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มสตรีที่เป็นสมาชิกเปิดโอกาสให้สตรีได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน และสามารถเขียนโครงการเพื่อเสนอขอของบประมาณจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีได้

3.ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรได้แก่มีการคัดเลือกคนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาทำงานในแต่ละตำแหน่งเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ สอดคล้องงานวิจัยของ วรางคณา โพธิ์รักษ์ (2557) ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมผู้นำสตรีที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีผลการศึกษาพบว่าในด้านพฤติกรรมผู้นำสตรีที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีกล่าวคือพฤติกรรมผู้นำต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และความเข้าใจในกฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มีการวางแผนการปฏิบัติงาน การหาแนวทางแก้ไขปัญหา การควบคุมและการติดตามตรวจสอบผลการปฏิบัติงานนอกจากนี้สิ่งที่สำคัญในการบริหารงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีมีใจรักและมีจิตอาสาอย่างแรงกล้า ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะเฉพาะตัวของสมาชิกในการปฏิบัติงาน เนื่องด้วยการทำงานในกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจะไม่ได้รับเงินตอบแทนแต่ต้องสรรหาเพื่อมาบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

4.ด้านการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานได้แก่การจัดทำระบบบัญชีในการกู้เงินกองทุนได้อย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเอมอร แสนภูวา (2557) ศึกษาเรื่องบทบาทกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดศรีสะเกษในงานพัฒนาชุมชนที่กล่าวถึง ปัญหากลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดศรีสะเกษ8กvsสมาชิกขาดความรู้ในการเขียนโครงการ มีความรู้สีกว่างบประมาณที่ให้เงินได้เปล่าและมีน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ ไม่มีค่าตอบแทนให้กับคณะกรรมการและยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน การพิจารณาโครงการมีความล่าช้าและขั้นตอนมากเกินไป การรวมกลุ่มทำกิจกรรมมักเกิดปัญหาความคิดเห็นไม่ตรงกันสมาชิกกลุ่มมีความซ้ำซ้อนกับกลุ่มอื่น ผู้แทนกลุ่มขาดการประชาสัมพันธ์และการประสานงานให้สมาชิกรับทราบข้อมูลข่าวสารฝึกอบรมให้คณะกรรมการ การและสมาชิกเพื่อเสริมสร้างความรู้การเขียนโครงการและรับรู้ถึงระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ เพิ่มบุคลากรทำงานในระดับจังหวัด โอนงบประมาณให้ระดับตำบลบริหารจัดการเองรวมทั้งปัญหาในการจัดการระบบบัญชีที่ไม่ได้ทำการบันทึกอย่างถูกต้องและข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน

5.ด้านความสำเร็จของนโยบาย ได้แก่สมาชิกกองทุนฯ ได้เข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างแท้จริง และก่อให้เกิดความเสมอภาค ยุติธรรม และการพัฒนาที่ยั่งยืนได้แก่สมาชิกกองทุนฯ มีแรงจูงใจในการพัฒนากองทุนฯ ให้มีความเสมอภาค และเป็นไปอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะนุช เรืองโพธิ์ (2559) ที่ได้ทำการศึกษา นโยบายและการบริหารนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนพบว่าสมาชิกเห็นว่าการดำเนินงานด้านการพัฒนาศักยภาพสตรีผลการดำเนินงานมีความเหมาะสมมาก เนื่องจากสตรีสามารถทำงานเป็นทีมสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มสตรีที่เป็นสมาชิกและสามารถเขียนโครงการเพื่อเสนอขอของบประมาณจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

ได้ ซึ่งทำให้สมาชิกเข้าถึงกองทุนได้อย่างแท้จริง เพื่อทั้งสามารถกระจายงบประมาณให้แก่แต่ละโครงการอย่างเท่าเทียมกัน ก่อให้เกิดความเป็นธรรม และการหมุนเวียนงบประมาณ จัดสรรงบประมาณอย่างถูกต้อง

6.ด้านความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตของสมาชิกได้แก่สมาชิกกองทุนฯ มีความพึงพอใจในการมีรายได้เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของเอมอร์ แสนภูวา (2557) ศึกษาเรื่อง บทบาทกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดศรีสะเกษในงาน พัฒนาชุมชน ที่กล่าวไว้ว่าการเป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีมีส่วนร่วมในงานพัฒนาชุมชน คือ เป็นการส่งเสริม อาชีพในชุมชน เสริมสร้างรายได้ให้ครอบครัวทำให้สตรีรับบทบาทของตนมากขึ้น อีกทั้งรู้จักการเสียสละและสามัคคี เข้าร่วมและมีบทบาทในงานพัฒนาชุมชนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

- 1.ควรให้มีระบบประเมินผลการดำเนินงานกองทุนที่รัดกุม และทำการประเมินทุกขั้นตอนในการปฏิบัติงาน
- 2.การเบิกจ่ายเงินกองทุนให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของกองทุนอย่างแท้จริงเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อปฏิบัติของกองทุนให้กับสมาชิก เป็นไปอย่างเป็นระบบ และมีการตรวจสอบที่ถูกต้อง
- 3.อบรมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร ให้กับกลุ่มสมาชิกเพื่อให้กลุ่มสมาชิก รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว
- 4.พัฒนาทักษะ เพิ่มพูนความรู้ ด้านต่างๆ ให้กับกลุ่มสมาชิก ตามความถนัด ของกลุ่มสมาชิก ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ในกิจกรรม โครงการต่างๆ รวมถึงสร้างศักยภาพของชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจให้มีความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

การประเมินกระบวนการนโยบายนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ นั้นหน่วยงานภาครัฐระดับจังหวัดให้การ สนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน และผู้นำกองทุนมีการเสนอทางเลือกให้แก่สมาชิกให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อ กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม มีการติดต่อประสานงานกับองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ และมีส่วนร่วมของ สมาชิกได้แก่ได้เปิดโอกาสให้สตรีได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี คัดเลือกคนที่มี คุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาทำงานในแต่ละตำแหน่งเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ จัดทำระบบบัญชีในการกู้เงินกองทุนได้ อย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบัน สมาชิกกองทุนฯ ได้เข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างแท้จริง และก่อให้เกิดความเสมอภาค ยุติธรรม และ การพัฒนาที่ยั่งยืนได้แก่สมาชิกกองทุนฯ มีแรงจูงใจในการพัฒนากองทุนฯ ให้มีความเสมอภาคเป็นไปอย่างเหมาะสม และ ความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตของสมาชิกได้แก่สมาชิกกองทุนฯ มีความพึงพอใจในการมีรายได้เพิ่มขึ้น

ผลการศึกษาควมมีการพัฒนา ปรับปรุงเพื่อให้เกิดการพัฒนาเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ กองทุนด้านการวางแผน ภาวะผู้นำของผู้นำกองทุนมีการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ การประสานงานและการติดต่อสื่อสาร โดยมีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการติดต่อสื่อสาร ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการประชุมเพื่อจัดทำระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการบริหารกองทุนฯ การบริหารจัดการทรัพยากร ควมมีการฝึกอบรมและพัฒนาคนให้มีความสามารถในการทำงานให้ดีขึ้น มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโดยการคัดเลือกผู้ตรวจสอบบัญชีรับ จ่ายเงิน ที่เหมาะสม ความสำเร็จของนโยบายควมสร้างศักยภาพ และความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ สร้างความเสมอภาค ยุติธรรม และการพัฒนาที่ยั่งยืนได้แก่สมาชิกกองทุนฯ มีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกันและด้านความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตของ สมาชิกควมพัฒนาควมรู้ด้านต่างๆ เพิ่มขึ้นที่ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี และคณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา อุบลบัณฑิต และปรียาดี บุญแฮด. (2555). คู่มือการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาท สตรี จังหวัด, ตำบล. พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักงานคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี แห่งชาติสำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี

- นงนภัส ไพรศรี (2560) ประสิทธิภาพการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีใน
กลุ่มจังหวัดภาคกลาง.วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎี
บัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
จังหวัดปทุมธานี
- ปิยะนุช เรืองโพธิ์ (2559).นโยบายและการบริหารนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในเขต
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน.ดุษฎีนิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.2559
- วรารณา โพธิ์รักษ์ (2557) พฤติกรรมผู้นำสตรีที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี.
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- วิเชียร เกตุสิงห์ (2538).ค่าเฉลี่ยและการแปลความหมาย.ข่าวสารวิจัยทางการศึกษา,18 (3),หน้า 9
- สำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี (2555).คู่มือกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด ต่ำบล. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแห่งชาติ.
- เอมอร แสนภูวา . (2556). บทบาท กลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดศรีสะเกษในงานพัฒนาชุมชน.
กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

การศึกษาการปฏิเสธการชักชวนและการขอร้องในละครโทรทัศน์ญี่ปุ่น
A STUDY OF REJECTING THE INVITATION AND THE REQUEST IN JAPANESE
TELEVISION DRAMA

ดนยา แยมมาลี¹ อนุชสรุา เขียวกรง² และ สุจิตรา เลิศเสม บุญยานันต์^{3*}
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณาจารย์ พิษณุโลก
*corresponding author e-mail : oil.sujitra@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการปฏิเสธในบริบทการชักชวนและการขอร้องในละครโทรทัศน์ญี่ปุ่นจำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ Boku, Unmei no Hito Desu (ボク、運命の人です), A LIFE: Itoshiki Hito (A LIFE 愛しき人) และ Juuhandeki (重版出来) โดยคัดเลือกข้อมูลตามสะดวกจากละครโทรทัศน์ญี่ปุ่นแนวชีวิตที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ nightsiamseries ข้อมูลทางสถิติวิเคราะห์ด้วยค่าแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า 1) มีสถานการณ์การปฏิเสธในละครโทรทัศน์ญี่ปุ่น รวม 44 สถานการณ์ แบ่งได้เป็นการปฏิเสธการชักชวน 28 สถานการณ์ (ร้อยละ 63.64) และการปฏิเสธการขอร้อง 16 สถานการณ์ (ร้อยละ 36.36) และ 2) พบสถานการณ์การปฏิเสธ 7 รูปแบบ ได้แก่ การปฏิเสธแบบไม่บอกเหตุผลทั้งหมด (ร้อยละ 25.00) การปฏิเสธแบบเปลี่ยนเรื่องคุยอย่างกะทันหัน (ร้อยละ 20.46) การปฏิเสธอย่างเคารพ (ร้อยละ 18.18) การปฏิเสธแบบบางส่วน (ร้อยละ 15.91) การปฏิเสธแบบใช้วิธีบ่ายเบี่ยง (ร้อยละ 9.09) การปฏิเสธแบบใช้ถ้อยคำคลุมเครือ (ร้อยละ 6.82) และการปฏิเสธด้วยภาษาอริยาบถ (ร้อยละ 4.54) โดยการปฏิเสธด้วยภาษาอริยาบถพบใช้เฉพาะการปฏิเสธในบริบทการชักชวน

คำสำคัญ : การปฏิเสธ การชักชวน การขอร้อง ละครโทรทัศน์ญี่ปุ่น

Abstract

This paper aims to study the forms of rejecting the invitations and rejecting the requests in 3 Japanese television dramas: Boku, Unmei no Hito Desu (ボク、運命の人です), A LIFE: Itoshiki Hito (A LIFE 愛しき人) and Juuhandeki (重版出来) by the means of convenience sampling on *nightsiamseries* website. The statistical data of them is presented as frequency and percentage. The findings reveal that 1) in Japanese television dramas, there are 44 rejecting situations consisting of 28 rejecting the invitation situations (63.64%) and 16 rejecting the request situations (36.36%). And 2) there are 7 styles of rejecting forms in Japanese television dramas consisting of rejecting without telling the entire reasons (25%), rejecting by instantly changing the topic (20.46%), rejecting with respect (18.18%), rejecting partly (15.91%), rejecting by avoiding (9.09%), rejecting with unclear words (6.82%) and rejecting with gesture (4.54%) that is especially used in rejecting the requests.

keywords : rejecting, invitation, request, japanese television drama

บทนำ

ในการเรียนภาษาญี่ปุ่น สิ่งหนึ่งที่เป็นเรื่องยากสำหรับผู้เรียนชาวไทยคือวัฒนธรรมการใช้ภาษา เนื่องจากวัฒนธรรมการใช้ภาษาญี่ปุ่นในหลายบริบทมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากภาษาไทย เช่น การกล่าวปฏิเสธ ซึ่งคนญี่ปุ่นมักจะไม่กล่าว

ปฏิเสธผู้อื่นอย่างตรงไปตรงมา ทั้งที่ในบางสถานการณ์อาจปฏิเสธได้โดยตรงแต่กลับพยายามพูดหลีกเลี่ยงการปฏิเสธโดยตรงนั้น ทั้งนี้เนื่องจากคนญี่ปุ่นให้ความสำคัญต่อความรู้สึกและสถานภาพของผู้อื่น อย่างไรก็ตาม การปฏิเสธคือสถานการณ์ที่มนุษย์เราทุกคนต้องเผชิญอยู่ตลอดเวลา และการปฏิเสธไม่ใช่เรื่องง่าย ซึ่งอาจต้องเผชิญกับปฏิกิริยาต่อต้านรุนแรงจากผู้ถูกปฏิเสธ เราจึงควรมั่นใจในการปฏิเสธเพื่อพร้อมรับมือกับปฏิกิริยาโต้กลับจากอีกฝ่าย (วิลเลียม ยูริย์, 2551, น. 94) ในการเรียนหรือใช้ภาษาญี่ปุ่น ทั้งเพื่อการสื่อสารหรือการทำงานย่อมหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาในบริบทการปฏิเสธไม่ได้ ผู้เรียนหรือผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นควรมีความรู้และความเข้าใจในวัฒนธรรมการใช้ภาษาหรือการสื่อสารในบริบทการปฏิเสธเป็นอย่างดี เนื่องจากการสื่อสารเป็นกระบวนการในการสื่อความหมายระหว่างบุคคล และสังคมมนุษย์เป็นสังคมที่สมาชิกสามารถใช้ความสามารถของตนสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้โดยแสดงออกในรูปแบบความต้องการ ความปรารถนา ความรู้สึกนึกคิด ความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ จากบุคคลหนึ่งถึงบุคคลหนึ่ง (วิรัช ลภีรัตนกุล, 2546, น. 159) และในการเป็นสมาชิกของชุมชนหรือสังคมหนึ่งนั้น บุคคลจำเป็นต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อให้สามารถสื่อสารได้อย่างเหมาะสมตามแต่ละบริบท ต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ของผู้พูดและผู้ฟังสำหรับการสนทนาที่เกิดขึ้น และต้องสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันและกัน แต่สิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้คือ การปฏิเสธหรือไม่เห็นด้วย ซึ่งการปฏิเสธของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันไปตามบริบทหรือความสัมพันธ์ของผู้พูดและผู้ฟัง (อิชิฮารุ น้อมมนัส, 2546)

ที่ผ่านมา ชัญญานุช โยธัต (2554) ได้ศึกษาพฤติกรรมการตอบปฏิเสธโดยไม่ใช้คำว่า “ไม่” จากตัวอย่างบทสนทนาในหนังสือภาษาญี่ปุ่น โดยพบการปฏิเสธในสถานการณ์การขอร้องมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การปฏิเสธในสถานการณ์การชักชวน และการปฏิเสธในสถานการณ์การแนะนำหรือเสนอแนะ โดยรูปแบบการปฏิเสธพบทั้งการกล่าวเหตุผล การใช้คำศัพท์เฉพาะซึ่งแสดงความหมายปฏิเสธในตัว การขอผัดผ่อน และการแสดงความลังเล นอกจากนี้ ริสึกา จิรานุกรม (2558) ก็ได้ศึกษาพฤติกรรมการปฏิเสธของชาวญี่ปุ่นผ่านละครโทรทัศน์เรื่อง Shitsuren Shokoratie (失恋ショコラティエ) ที่ใช้กลวิธีการปฏิเสธทั้งทางตรงแบบพูดออกมาตรง ๆ อย่างชัดเจนและการบอกความเป็นไปไม่ได้ และกลวิธีการปฏิเสธทางอ้อม ได้แก่ การแสดงความเสียใจ การแสดงความปรารถนาว่าน่าจะทำตามความต้องการของคู่สนทนาได้ การใช้เหตุผลประกอบ การเสนอทางเลือก การวิพากษ์วิจารณ์หรือตำหนิ การแสดงความลังเล การแสดงความรู้สึกขบขันหรือการให้คุณค่า และการขอความเห็นใจ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการปฏิเสธในภาษาญี่ปุ่นในบริบทที่ได้สัมผัสกับการใช้ภาษาที่เสมือนในชีวิตจริงว่า ใช้รูปแบบการปฏิเสธการชักชวนและการปฏิเสธการขอร้องซึ่งเป็นสถานการณ์การปฏิเสธที่ค่อนข้างยากอย่างไร การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการปฏิเสธในบริบทการชักชวนและการขอร้องในละครโทรทัศน์ญี่ปุ่น ซึ่งผลวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ด้านการจัดการเรียนการสอนและการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น โดยสำรวจรูปแบบการปฏิเสธการชักชวนและการปฏิเสธการขอร้อง มีแหล่งข้อมูลคือ ละครโทรทัศน์ญี่ปุ่นแนวชีวิต จำนวน 3 เรื่อง โดยใช้วิธีการคัดเลือกตามสะดวกจากละครที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ nightsiamseries โดยดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. คัดเลือกละครโทรทัศน์ญี่ปุ่นจากเว็บไซต์ nightsiamseries จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ Boku, Unmei no Hito Desu (ボク、運命の人です), A LIFE: Itoshiki Hito (A LIFE 愛しき人) และ Juuhandeki (重版出来) เรื่องละ 10 ตอน รวม 30 ตอน
3. รวบรวมข้อมูลการปฏิเสธในบริบทการชักชวนและการขอร้องจากละครโทรทัศน์ญี่ปุ่น ได้สถานการณ์การปฏิเสธทั้งหมด 44 สถานการณ์ แบ่งเป็น 2 กลุ่มตามบริบทการชักชวนและการขอร้อง
4. วิเคราะห์รูปแบบการปฏิเสธในบริบทการชักชวนและการขอร้อง ตามแนวคิดของอิชิโมะ สวัสดิญาณ (2548) ซึ่งจำแนกรูปแบบของสำนวนปฏิเสธออกเป็น 8 ประเภท ได้แก่ 1) ปฏิเสธโดยไม่ปฏิเสธ 2) ปฏิเสธอย่างเคารพ 3) ปฏิเสธแบบใช้วิธีบ่ายเบี่ยง 4) ปฏิเสธแบบไม่บอกเหตุผลทั้งหมด 5) ปฏิเสธแบบเปลี่ยนเรื่องคุยอย่างกะทันหัน 6) ปฏิเสธแบบบางส่วน 7) ปฏิเสธแบบใช้ถ้อยคำคลุมเครือ และ 8) ปฏิเสธด้วยภาษาอิตาเลียน
5. วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยค่าแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ เพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาด้านบริบทและรูปแบบการปฏิเสธ
6. สรุป และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางและแผนภาพประกอบการบรรยาย

ผลการวิจัย

การศึกษาการปฏิเสธการชักชวนและการปฏิเสธการขอร้องในละครโทรทัศน์ญี่ปุ่น พบสถานการณ์การปฏิเสธจำนวน 44 สถานการณ์ แบ่งได้เป็นการปฏิเสธการชักชวน 28 สถานการณ์ (ร้อยละ 63.64) และการปฏิเสธการขอร้อง 16 สถานการณ์ (ร้อยละ 36.36) รูปแบบการปฏิเสธการชักชวนและการปฏิเสธการขอร้อง แสดงในตาราง 1

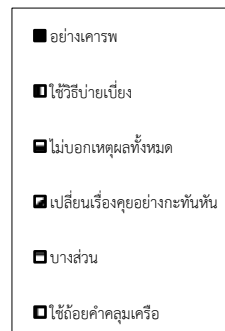
ตารางที่ 1 รูปแบบการปฏิเสธการชักชวนและการปฏิเสธการขอร้องที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ญี่ปุ่น

รูปแบบการปฏิเสธ	บริบทการชักชวน	บริบทการขอร้อง	รวม	
	ความถี่	ความถี่	ความถี่	ร้อยละ
1. การปฏิเสธโดยไม่ปฏิเสธ	0	0	0	0.00
2. การปฏิเสธอย่างเคารพ	5	3	8	18.18
3. การปฏิเสธแบบใช้วิธีบ่ายเบี่ยง	3	1	4	9.09
4. การปฏิเสธแบบไม่บอกเหตุผลทั้งหมด	8	3	11	25.00
5. การปฏิเสธแบบเปลี่ยนเรื่องคุยอย่างกะทันหัน	5	4	9	20.46
6. การปฏิเสธแบบบางส่วน	3	4	7	15.91
7. การปฏิเสธแบบใช้ถ้อยคำคลุมเครือ	2	1	3	6.82
8. การปฏิเสธด้วยภาษาอริยาบถ	2	0	2	4.55
รวม	28	16	44	100.00

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นรูปแบบการปฏิเสธการชักชวนและการปฏิเสธการขอร้องในละครโทรทัศน์ญี่ปุ่น ในภาพรวม โดยพบใช้เพียง 7 รูปแบบ รูปแบบที่พบมากที่สุดคือ การปฏิเสธแบบไม่บอกเหตุผลทั้งหมด จำนวน 11 สถานการณ์ (ร้อยละ 25.00) รองลงมาคือการปฏิเสธแบบเปลี่ยนเรื่องคุยอย่างกะทันหัน จำนวน 9 สถานการณ์ (ร้อยละ 20.46) ส่วนรูปแบบที่พบน้อยที่สุดคือ การปฏิเสธด้วยภาษาอริยาบถ จำนวน 2 สถานการณ์ (ร้อยละ 4.55) โดยไม่พบใช้รูปแบบการปฏิเสธโดยไม่ปฏิเสธแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณารูปแบบการปฏิเสธแยกตามบริบทการชักชวนและบริบทการขอร้อง ปรากฏผลดังนี้

1. การปฏิเสธการชักชวน จำนวน 28 สถานการณ์ พบใช้ทั้ง 7 รูปแบบ โดยรูปแบบที่พบมากที่สุดคือการปฏิเสธแบบไม่บอกเหตุผลทั้งหมด จำนวน 8 สถานการณ์ (ร้อยละ 28.57) รองลงมาคือ การปฏิเสธอย่างเคารพและการปฏิเสธแบบเปลี่ยนเรื่องคุยอย่างกะทันหัน ในจำนวน 5 สถานการณ์เท่ากัน (ร้อยละ 17.86) และการปฏิเสธแบบใช้วิธีบ่ายเบี่ยงและการปฏิเสธแบบบางส่วน ในจำนวน 3 สถานการณ์เท่ากัน (ร้อยละ 10.71) ส่วนรูปแบบที่พบน้อยที่สุดคือ การปฏิเสธแบบใช้ถ้อยคำคลุมเครือและการปฏิเสธด้วยภาษาอริยาบถ ในจำนวน 2 สถานการณ์เท่ากัน (ร้อยละ 7.14)

แผนภูมิที่ 1 รูปแบบการปฏิเสธการชักชวน

ตัวอย่างสำนวนการตอบปฏิเสธการชักชวน 7 รูปแบบ

1.1 การปฏิเสธการชักชวนแบบไม่บอกเหตุผลทั้งหมด

- (1) A : Juudou?
柔道?
ยูโดเหรอ
- B : Juudou o shita koto ga atta. Ayu-chan ga kyoumi?
柔道をしたことがあった。アユちゃんが興味?
ฉันเคยเล่นยูโด อายุสนใจไหม
- A : Iya.
いや。
ไม่ละ
- [Juuhandeki]

1.2 การปฏิเสธการชักชวนอย่างเคารพ

- (2) A : Otsuka-san.
オツカさん。
คุณโอสึกะ
- B : Are dou shitano?
あれどうしたの?
มีอะไรเหรอ
- A : ippai doko ni nan to nonde?
いっぱいどこに何と飲んで?
ฉันว่าจะชวนไปดื่มสักหน่อย
- B : Gomen. Watashitachi kureta nomi ni ikunda.
ごめん。私たちくれた飲みに行くんだ。
ขอโทษนะ ฉันกำลังไปดื่มกับเพื่อนนะ

[Boku, Unmei no Hito Desu]

1.3 การปฏิเสธการชักชวนแบบเปลี่ยนเรื่องคุยอย่างกะทันหัน

- (3) A : Korekara ippai nomi kana?
これからいっぱい飲みかな?

ไปตํมกัันหนอยไหม

B : Iya. Mata.
いや。また。
ไมลละ ไวพบกัันนะ

[Boku, Unmei no Hito Desu]

1.4 การปฏิเสศการชักชวนแบบใชวิธิบายเปียง

- (4) A : Futari de shokuji o gaishutsusuruno?
二人で食事を外出する?
จันเรสองคนออกไปทานข้าวนอกบ้านกันไหม
- B : Iiwayo. Kyou yasai ga takusan morattakana.
いいわよ。今日野菜がたくさんもらったかな。
ตักว่า วันนั้ได้ผักมาเยอะ

[Boku, Unmei no Hito Desu]

1.5 การปฏิเสศการชักชวนแบบบางส่ว

- (5) A : Haha o Hawai ni tsurete itte miyou.
母をハワイに連れて行ってみよう。
ลองพาแม่ไปฮาวายสิ
- B : Iie. Hawai ni yokunai.
いいえ。ハワイに良くない。
ที่ฮาวายไม่ดีหรอก

[Boku, Unmei no Hito Desu]

1.6 การปฏิเสศการชักชวนแบบใชถ้อยคำคลุมเครือ

- (6) A : Kissaten demo, ikemasenka.
喫茶店でも、行けませんか。
ไปนั่งร้านกาแฟใกล้ ๆ กันไหมครับ
- B : Kono hito ni komararete irundesukedo.
この人に困られているんですけど。
ผู้ชายคนนั้กำลังรบกวนฉันอยู่คัะ

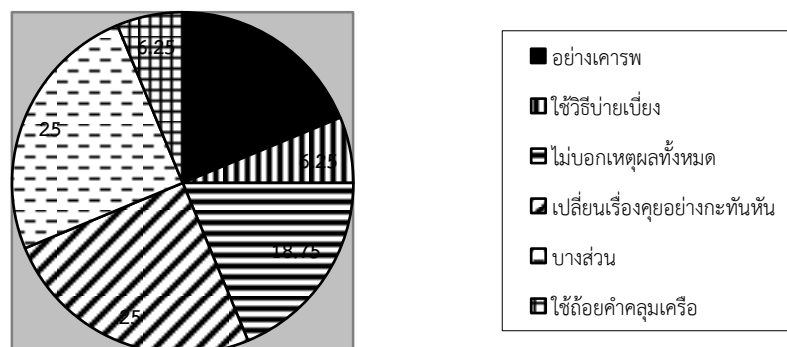
[Boku, Unmei no Hito Desu]

1.7 การปฏิเสศการชักชวนด้วยภาษาอิริยาบถ

- (7) A : Nagata Haku-sandesune.
Boku Otsuka yokattara, korekara isshoni ohiru ikimasenka?
ナガタハクさんですね。
僕オツカよかったら、これから一緒にお昼行きませんか?
คุณนากาตะ ฮาคูไ้ไหมครับ
ผมโอสึกะครับ ถ้าย้งไปทานอาหารกลางวันด้วยกันไหมครับ
- B : (ปิดลิปต์หนี)

[Juuhandeki]

2. การปฏิเสศการขอร้อง จํานวน 16 สถานการณ์ พบไ้เพียง 6 รูปแบบ โดยรูปแบบที่พบมากที่สุดคือ การปฏิเสศแบบเปลียนเรื่องคุยอย่างกะทันหันและการปฏิเสศแบบบางส่ว ในจํานวน 4 สถานการณ์เท่ากัน (ร้อยละ 25.00) รองลงมาคือ การปฏิเสศอย่างเคารพและการปฏิเสศแบบไมบอกเหตุผลท้งหมด ในจํานวน 3 สถานการณ์เท่ากัน (ร้อยละ 18.75) และการปฏิเสศแบบใชวิธิบายเปียงและการปฏิเสศแบบใชถ้อยคำคลุมเครือ ในจํานวน 1 สถานการณ์เท่ากัน (ร้อยละ 6.25) ส่วรูปแบบการปฏิเสศด้วยภาษาอิริยาบถไมพบไ้แต่อย่างใด

แผนภูมิที่ 2 รูปแบบการปฏิเสธการขอเรื่อง

ตัวอย่างสำนวนการตอบปฏิเสธการขอเรื่อง 6 รูปแบบ

2.1 การปฏิเสธการขอเรื่องแบบเปลี่ยนเรื่องคุยอย่างกะทันหัน

- (8) A : Tonkatsu!
豚カツ!
ขอหมูทอดทงคัทสึ
- B : Haa, ima shigotochuu nara.
はあ、いま仕事中なら。
อ้า ทำงานอยู่ไม่เห็นเหรอ
- [A LIFE: Itoshiki Hito]

2.2 การปฏิเสธการขอเรื่องแบบบางส่วน

- (9) A : Taihen no ope ni narisouda kara
Shibata-san nimo haite morainaikana.
たいへんのオペになりそうだから
柴田さんにもはいてもらえないかな。
คุณเป็นการผ่าตัดที่ยากมาก คุณชิบาตะช่วยหน่อยได้ไหม
- B : Ope houhou wakaranai Okita-sensei ni soudansureba
オペ方法分からないオキタ先生に相談すれば
ผมไม่รู้วิธีการผ่าตัด ลองปรึกษาคุณหมอโอกิตะดูไหม
- A : Iya. Zettai jibun de mitsukeruga.
いや。ぜったい自分で見つけるが。
ไม่ละ จะหาวิธีด้วยตัวเอง
- [A LIFE: Itoshiki Hito]

2.3 การปฏิเสธการขอเรื่องอย่างเคารพ

- (10) A : Sukoshi ojikan ni itadakemasenka.
少しお時間にいただけませんか。
ขอเวลาผมสักนิดได้ไหมครับ
- B : Okotowari shimasu.
お断りします。

ขอปฏิเสธค่ะ ขอโทษค่ะ

[Boku, Unmei no Hito Desu]

2.4 การปฏิเสธการขอร้องแบบไม่บอกเหตุผลทั้งหมด

(11) A : Owarimasu kara, kao o misete itadakenaideshou ka?
終わりますから、顔を見せていただけないでしょうか?
หลังเสร็จธุระแล้ว ช่วยไปเจอเขาหน่อยได้ไหมครับ

B : Watashi, ikanaiwayo.
私、行かないわよ。
ไม่ไปค่ะ

[Boku, Unmei no Hito Desu]

2.5 การปฏิเสธการขอร้องแบบใช้วิธีบ่ายเบี่ยง

(12) A : Sono ninjin o tabete itadakenaideshouka?
そのニンジンを食べてもらえないでしょうか?
แครอทนั้น ช่วยทานมันหน่อยได้ไหมครับ

B : Muri. Ohara ga ippai.
むり！お腹がいっぱい。
ไม่ไหว อิ่มแล้ว

[Boku, Unmei no Hito Desu]

2.6 การปฏิเสธการขอร้องแบบใช้ถ้อยคำคลุมเครือ

(13) A : Orera menbaa ganbatte kurete iwarete.
おれらメンバーがんばってくれていわれて。
พยายามให้เต็มที่ และพยายามในส่วนของฉันด้วย

B : Muri desu. Boku-wa boku-de tannin-ni narimasen-ga.
むりです。僕は僕で他人になりませんが。
ทำอย่างนั้นไม่ได้หรอกครับ ผมก็คือผม ผมไม่สามารถเป็นอื่นได้

[Juuhandeki]

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า รูปแบบการปฏิเสธที่พบใช้มากที่สุดคือการปฏิเสธแบบไม่บอกเหตุผลทั้งหมด ซึ่งเป็นการปฏิเสธที่ไม่กล่าวถึงเหตุผลของตนเอง หรือกล่าวเหตุผลออกไปไม่ทั้งหมด หรือกล่าวเฉพาะเหตุผลบางประการตามความเหมาะสมนั้น อาจด้วยลักษณะเฉพาะของคนที่มักไม่กล่าวปฏิเสธตรง ๆ ซึ่งผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับที่ ชัญญานุช โยรภัทร (2553) ได้ศึกษาพฤติกรรมการตอบปฏิเสธโดยไม่ใช้คำว่า “ไม่” ในภาษาญี่ปุ่นไว้ว่า การกล่าวแสดงเหตุผลโดยอธิบายถึงสาเหตุที่ไม่สามารถตอบรับการชักชวน การขอร้อง เป็นรูปแบบที่พบใช้มากที่สุด โดยการปฏิเสธแต่ละรูปแบบจะไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวว่าควรใช้กับบริบทใดบริบทหนึ่ง

นอกจากนี้ การปฏิเสธทั้ง 7 รูปแบบที่พบในงานวิจัยนี้ ยังสอดคล้องตามที่ อธิคม สวัสดิญาณ (2548) ได้กล่าวถึงรูปแบบการปฏิเสธไว้ว่าประกอบด้วย การปฏิเสธแบบไม่บอกเหตุผลทั้งหมด การปฏิเสธแบบเปลี่ยนเรื่องคุยอย่างกะทันหัน การปฏิเสธอย่างเคารพ การปฏิเสธแบบบางส่วน การปฏิเสธแบบใช้ถ้อยคำคลุมเครือ และการปฏิเสธด้วยภาษาอริยาบถ ยกเว้นรูปแบบการปฏิเสธโดยไม่ปฏิเสธ ซึ่งเป็นเพียงรูปแบบเดียวที่ในงานวิจัยนี้ไม่พบตามที่อธิคม สวัสดิญาณได้กล่าวไว้ ทั้งนี้ การตอบปฏิเสธในที่นี้หมายถึง การแสดงความเห็นขัดแย้ง การไม่คล้อยตาม การไม่ยอมรับ หรือการแสดงในเชิงตรงข้ามกับคู่สนทนา และการแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเองให้ผู้สนับรู้

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้พูดใช้สำนวนหรือรูปไวยากรณ์ -n desu/-n da (~んです/~んだ) สำหรับการปฏิเสธในบริบทการชักชวนมากที่สุดนั้น อาจเนื่องมาจากสำนวนดังกล่าวใช้ในการบอกข้อมูลหรืออธิบายเหตุผล ซึ่งถือเป็นการปฏิเสธที่นุ่มนวล และแสดงถึงความเอาใจใส่ต่อความรู้สึกของผู้ฟังที่ผู้พูดจำเป็นต้องปฏิเสธการชักชวนหรือการขอร้องนั้น ๆ ส่วน

การปฏิเสธในบริบทการขอร้องซึ่งพบในจำนวนน้อยกว่านั้น มักใช้เป็นคำศัพท์เฉพาะที่มีความหมายแสดงถึงการปฏิเสธอยู่ในคำ เช่น kotowaru (断る) “ปฏิเสธ” อาจเป็นไปได้ว่าต้องการหลีกเลี่ยงความรู้สึกอึดอัดใจ ซึ่งจะทำให้ผู้ฟังหรือคู่สนทนาเข้าใจได้ในทันทีที่กำลังถูกปฏิเสธอยู่

อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่งานวิจัยนี้พบการปฏิเสธในบริบทการชักชวนมากกว่าบริบทการขอร้องนั้น แตกต่างกับที่ ชัญญานุช โยรภัตร (2553) ได้ศึกษาพฤติกรรมการตอบปฏิเสธโดยไม่ใช้คำว่า “ไม่” ในภาษาญี่ปุ่นไว้ว่า พบการปฏิเสธในบริบทการขอร้องมากที่สุด โดยพบการปฏิเสธในบริบทการชักชวนรองลงมาตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. ในละครโทรทัศน์ญี่ปุ่น พบการปฏิเสธในบริบทการชักชวน มีจำนวนมากกว่าในบริบทการขอร้อง กล่าวคือ ร้อยละ 63.64 และร้อยละ 36.36 ตามลำดับ
2. ในละครโทรทัศน์ญี่ปุ่น รูปแบบการปฏิเสธในบริบทการชักชวนและบริบทการขอร้องที่พบใช้บ่อย ได้แก่ การปฏิเสธแบบไม่บอกเหตุผลทั้งหมด (ร้อยละ 25.00) การปฏิเสธแบบเปลี่ยนเรื่องคุยอย่างกะทันหัน (ร้อยละ 20.46) การปฏิเสธอย่างเคารพ (ร้อยละ 18.18) และการปฏิเสธแบบบางส่วน (ร้อยละ 15.91)
3. รูปแบบการปฏิเสธด้วยภาษาอริยาบถพบใช้เฉพาะในบริบทการชักชวน ไม่พบในบริบทการขอร้องแต่อย่างใด

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีด้วยการสนับสนุนจากสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจนทำให้งานวิจัยนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือและคำปรึกษาในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- ชัญญานุช โยรภัตร. (2554). กลวิธีการตอบปฏิเสธโดยไม่ใช้คำว่า “ไม่” ในภาษาญี่ปุ่น (รายงานผลการวิจัย).
เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธิดารัตน์ น้อมมนัส. (2546). กลวิธีการตอบปฏิเสธของคนไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รสิกา จิรานุกรม. (2559). การศึกษาพฤติกรรมการปฏิเสธของชาวญี่ปุ่นผ่านละครโทรทัศน์เรื่อง Shitsuren Shokoratie. ปริญญาโทศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิรัช ลภรัตน์กุล. (2553). การประชาสัมพันธ์ ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิลเลียม ยูริย์. (2551). พลังแห่งการปฏิเสธ. กรุงเทพฯ: ไพบูลย์อ็อฟเซต.
- อติคม สวัสดิญาณ. (2548). วิธีปฏิเสธแบบแยบยล. กรุงเทพฯ: เต่าประยุกต์.

การสำรวจการใช้ “突然” และ “忽然” ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนชั้นปีที่สี่
มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือของไทย

A STUDY OF “突然” AND “忽然” USE BY FOURTH YEAR CHINESE’S MAJOR STUDENTS
OF RAJABHAT UNIVERSITY IN NORTHERN THAILAND

ลัดดาวัลย์ เสนาลัย^{1*} กรกช นามมงคล² และ สุรัญญา ปานทอง^{3*}
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุวัฒนธรรม พิษณุโลก
*corresponding author e-mail : tyny71@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อสำรวจสภาพการใช้คำว่า “突然” และ “忽然” ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือของไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความแตกต่างและวิธีการใช้ที่ถูกต้องของคำเหล่านี้ ทราบถึงความสามารถในการใช้คำ ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ผิดหรือถูกของนักศึกษา โดยใช้แบบทดสอบและแบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล ผลวิจัยพบว่าแม้ว่า “突然” และ “忽然” จะมีความหมายที่ใกล้เคียงกันและมีบางสถานการณ์ที่สามารถใช้แทนกันได้ แต่ว่าชนิดของสองคำนี้ไม่เหมือนกัน ดังนั้นวิธีการใช้ที่ถูกต้องจึงแตกต่างกัน นักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือของไทย ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถที่จะแยกแยะความแตกต่างของสองคำนี้ได้ ทำให้นำไปใช้ไม่ถูกต้อง นักศึกษาที่สามารถเข้าใจและใช้ได้อย่างถูกต้องนั้น ส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการไปศึกษาที่ประเทศจีน และมีนักศึกษาบางส่วนใช้ภาษาจีนในการสื่อสารกับคนในครอบครัว

คำสำคัญ : ภาษาจีน ความหมาย ฉับพลัน

Abstract

The research aims to explore the use of the words “突然” and “忽然” of Chinese major students of Rajabhat University in Northern Thailand. The purpose is to study the differences and correct use methods of these words. the ability to use the words, the error that occurred, Including factors that affect students' misuse or abuse. The method is questionnaire to collect informations. The results show that although “突然” and “忽然” have similar meanings, and some situations that can be used interchangeably, but these two types of words are not the same. So it's different to use. Most Chinese's Major students of Rajabhat University in Northern Thailand unable to distinguish this two words, causing improper use. Students who understand and use it correctly have had studied in studying in China, And some students use Chinese language to communicate with family members.

keywords : Chinese, Meaning, suddenly

บทนำ

ปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งที่พบบ่อยสำหรับนักเรียนไทยที่เรียนภาษาจีน คือ การใช้คำที่มีความหมายคล้ายกัน ซึ่งคำที่มีความหมายคล้ายกันเหล่านี้ เมื่อนำไปใช้ในรูปแบบประโยคที่ใช้ในการสนทนา ต่างก็มีวิธีการใช้ในรูปแบบที่ต่างกันไป ซึ่งหากมิใช่เจ้าของภาษาอาจจะทำให้เกิดการสับสนในความหมายที่แท้จริงและเกิดข้อผิดพลาดในการใช้ได้ คำว่า“突然”และ“忽然”เป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาก ต่างก็มีความหมายว่าฉับพลัน แสดงถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันทันที แต่เมื่อศึกษาอย่างละเอียดแล้วจะพบว่าถึงแม้ทั้งสองคำนี้จะมีความหมายที่คล้ายคลึงกัน แต่วิธีการใช้และความหมายโดยละเอียดยังคงมีความแตกต่างกันอยู่

คำว่า“突然”ทำหน้าที่เป็นคำคุณศัพท์และคำวิเศษณ์ได้ แต่คำว่า“忽然”ถือเป็นคำวิเศษณ์เท่านั้น ซึ่งหน้าที่ทางไวยากรณ์ของคำวิเศษณ์ภาษาจีนจะใช้เป็นบทขยาย พจนานุกรมสมัยปัจจุบัน《现代汉语词典》ได้อธิบายไว้ว่า“突然”หมายถึง การใช้แสดงการเกิดเหตุการณ์ในช่วงระยะเวลาสั้นๆ และใช้ในเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึงถึงเกินความคาดหมาย “忽然”หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วอีกทั้งยังไม่คาดคิดมาก่อน ซึ่งเป็นการให้ความหมายที่ใกล้เคียงกันมาก ไม่สามารถแยกแยะความแตกต่างได้อย่างชัดเจน 吕叔湘 (2002) ได้ทำการเปรียบเทียบวิเคราะห์คำว่า“突然”และ“忽然”ไว้ว่า“突然”และ“忽然”ต่างก็เป็นคำวิเศษณ์เหมือนกัน ปกติสามารถใช้แทนกันได้ แต่คำว่า“突然”จะค่อนข้างเน้นสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดมากกว่าคำว่า“忽然” ส่วนคำว่า“忽然”จะใช้ในภาคประธานค่อนข้างน้อย (Lu Shuxiang , 2002)

คำว่า“突然”และ“忽然” มีความหมายที่ใกล้เคียงกันมาก อีกทั้งวิธีการใช้ค่อนข้างซับซ้อน แต่มีความถี่การใช้ในภาษาจีนค่อนข้างสูง ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่ยากที่จะหลีกเลี่ยงได้ของนักเรียนไทยที่เรียนภาษาจีน การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความแตกต่างและวิธีการใช้ที่ถูกต้องของคำเหล่านี้และเพื่อสำรวจสภาพการใช้คำว่า“突然”และ“忽然”ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือของประเทศไทย เพื่อทราบถึงความสามารถในการใช้คำข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ผิดหรือถูก เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนให้มีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีน โดยสำรวจสภาพการใช้คำว่า“突然”และ“忽然”ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือของไทย จำนวน 7 แห่ง จำนวนนักศึกษา 100 คน โดยใช้แบบสอบถามและแบบทดสอบในการเก็บข้อมูล การดำเนินการวิจัยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลวิธีการใช้คำว่า“突然”และ“忽然”
3. สร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามและแบบทดสอบและนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายจริง จำนวน 10 ชุด
4. ตรวจสอบข้อผิดพลาดของแบบสอบถามและแบบทดสอบ ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย
5. รวบรวมแบบสอบถามและแบบทดสอบเพื่อทำการสำรวจสภาพการใช้คำว่า“突然”และ“忽然”ของนักศึกษา กลุ่มเป้าหมาย

6. วิเคราะห์สภาพการใช้และสาเหตุทำให้นักศึกษากลุ่มเป้าหมายไม่สามารถใช้คำว่า“突然”และ “忽然”ได้อย่างถูกต้อง
7. สรุปและเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการสำรวจครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการทำแบบทดสอบข้อสอบจำนวนทั้งสิ้น 20 ข้อ โดยมีแบบทดสอบที่มีผลทั้งหมด 100 ฉบับ สามารถระบุคะแนนได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการทำแบบทดสอบทั้งหมด 100 คน

คำถาม	ผลคะแนน	
	จำนวนคนที่ตอบถูก	จำนวนคนที่ตอบผิด
1.我的手机(突然/忽然)响了。	30	70
2.门(突然/忽然)开了，一个陌生人走进来。	40	60
3.他说着说着，(突然/忽然)大笑起来。	37	63
4.这个决定太(突然)了。	74	26
5.他收到的这个消息太(突然)了。	80	20
6.这件事发生得太(突然)了。	80	20
7.病来得很(突然)，不知道怎么办。	63	37
8.有一天，我(突然/忽然)发现自己很喜欢她，很想念她。	20	80
9.这种(突然)事件，是很难预料的。	60	40
10.情况发生了(突然)的变化。	52	48
11.这是一场(突然)事故，真没想到！	50	50
12.他(突然/忽然)站起来说话，把大家都吓了一跳。	27	73
13.他走得太(突然)了。	65	35
14.我正要出去，(突然/忽然)下起了一阵大雨。	22	78
15.我的自行车刚才还在这儿，怎么(突然/忽然)不见了。	20	80
16.有一个(突然)的消息要告诉你们。	61	39
17.天气的变化很(突然)。	69	31
18.这个(突然)的打击让他接受不了。	53	47
19.这个消息来得很(突然)。	69	31
20.外面(突然)下起雨来，我(忽然)感到一股凉意。	57	43

จากตารางที่ 1 แสดงผลได้ว่า ในจำนวนข้อสอบทั้งหมด 20 ข้อ ผู้ที่ทำแบบทดสอบส่วนมากที่สามารถเลือกตอบได้ถูกต้องมากที่สุดคือข้อที่ 5 และข้อ 6 โดยมีทั้งหมดข้อละ 80 คนที่สามารถตอบถูก โดยคิดเป็นร้อยละ 80% อันดับรองลงมาคือจำนวนข้อที่ 4 มีจำนวนคนที่ตอบถูกทั้งสิ้น 74 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 74% จำนวนข้อที่มีคนตอบถูกน้อยที่สุดคือข้อที่ 8 และข้อที่ 15 ในจำนวนผู้ที่ทำแบบทดสอบจำนวน 100 คน มีเพียงแค่จำนวนผู้ที่ตอบถูกเพียงแค่ 20 คน อันดับรองลงมาคือข้อที่ 14 มีทั้งหมด 22 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 22%

ผู้วิจัยสามารถสรุปผลได้ว่าเหตุผลที่ทำให้นักศึกษาส่วนมากตอบข้อที่ 5 และ ข้อที่ 6 ได้ถูกต้องได้มากที่สุดนั้นมาจากที่ผู้ที่ทำแบบทดสอบอาจจะทราบชนิดของคำว่า“太”(tài) ซึ่งมีความหมายว่าเกินไป จากคำถามข้อที่ 4 และ ข้อที่ 5 ล้วนมีคำว่า “太” ซึ่งมีชนิดของคำเป็นคำวิเศษณ์ ซึ่งตามหลักไวยากรณ์ภาษาจีนแล้วถ้าในประโยคมีคำวิเศษณ์อยู่จะต้องตามด้วยคำคุณศัพท์ และที่นักศึกษาส่วนมากเลือกตอบ “突然”เพราะคำว่า“突然”เป็นคำคุณศัพท์จึงทำให้นักศึกษาเลือกตอบออกมาอย่างถูกต้อง ในทางกลับกันในส่วนข้อที่ 8 และ 15 นั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่านักศึกษาอาจจะยังไม่สามารถแยกแยะว่าสถานการณ์ควรจะใช้“突然”และ“忽然”เพราะว่าในสองข้อนี้สามารถตอบได้ทั้งสองคำตอบและนอกจากนี้นักศึกษาอาจจะรู้เพียงแค่ความหมายและวิธีการใช้ของคำว่า“突然”เท่านั้นแต่ไม่มีความหมายและวิธีการใช้คำว่า“忽然”ดังนั้นจึงทำให้นักศึกษาส่วนมากเลือกที่จะตอบเพียงแค่“突然”เท่านั้น ทำให้นักศึกษาตอบถูกในข้อนี้ค่อนข้างน้อย

ตารางที่ 2 สรุปผลช่วงคะแนน ในวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งช่วงคะแนนไว้เป็น 4 ช่วงคะแนนไว้ดังนี้

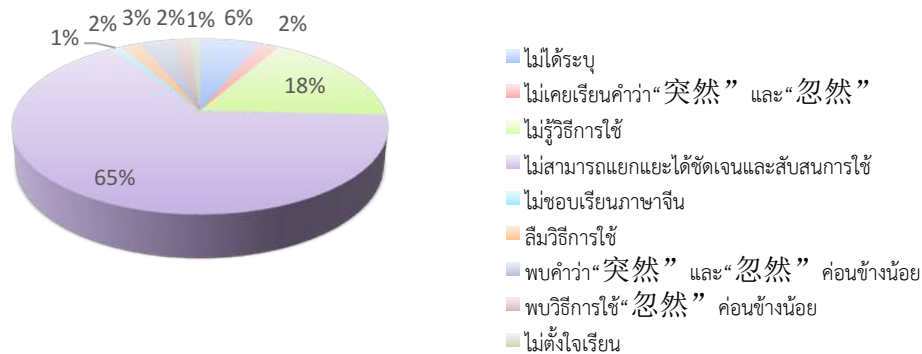
ช่วงคะแนน (20)	จำนวนคน (100)	ร้อยละ (%)
1-5	12	12%
6-10	42	42%
11-15	32	32%
16-20	14	14%

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่า ช่วงคะแนนที่ 1-5 มีทั้งหมด 12 คน คิดเป็น 12% ในจำนวนทั้งหมด 12 คนนี้สามารถแบ่งออกได้ดังนี้ : มีมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย 6 คน คิดเป็น 50% มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรจำนวน 3 คน คิดเป็น 25% มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ 2 คน คิดเป็น 17% มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์จำนวน 1 คน คิดเป็น 8% ในกลุ่มนี้ที่ทำแบบทดสอบกลุ่มนี้ล้วนเป็นคนไทย มีนักศึกษาจำนวน 10 คนที่ยังไม่เคยไปศึกษาที่ประเทศจีน พื้นฐานทางครอบครัวล้วนใช้ภาษาไทย มีการสอบผ่านการวัดระดับภาษาจีนระดับสี่ (HSK4) นักศึกษาส่วนใหญ่ล้วนเรียนภาษาจีนมา 3 ปีขึ้นไป

ช่วงคะแนนตั้งแต่ 6-10 ซึ่งมีทั้งสิ้น 42 คน คิดเป็น 42% ซึ่งในจำนวน 42 คนสามารถแบ่งออกได้ดังนี้ : มีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่จำนวน 13 คน คิดเป็น 31% มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรจำนวน 13 คน คิดเป็น 31% มหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวน 6 คน คิดเป็น 14% มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่จำนวน 3 คน คิดเป็น 7% มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์จำนวน 3 คน คิดเป็น 14% มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์จำนวน 3 คน คิดเป็น 14% มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางจำนวน 2 คน คิดเป็น 5% มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์จำนวน 2 คน คิดเป็น 5% โดยนักศึกษากลุ่มนี้ล้วนเป็นคนไทยทุกคน มีนักศึกษาจำนวน 27 คนที่ยังไม่เคยไปศึกษาที่ประเทศจีน พื้นฐานครอบครัวใช้ภาษาไทย มีการสอบผ่านการวัดระดับภาษาจีนระดับสี่ (HSK4) นักศึกษาส่วนใหญ่ล้วนเรียนภาษาจีนมา 3 ปีขึ้นไป

ช่วงคะแนนตั้งแต่ 11-15 ซึ่งมีทั้งสิ้น 32 คน คิดเป็น 32% ซึ่งในจำนวน 32 คนสามารถแบ่งออกได้ดังนี้ : มีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายจำนวน 16 คน คิดเป็น 50% มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรจำนวน 6 คน คิดเป็น 19% มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์จำนวน 3 คน คิดเป็น 10% มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางจำนวน 2 คน คิดเป็น 6% มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์จำนวน 2 คน คิดเป็น 6% มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัยจำนวน 2 คน คิดเป็น 6% มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่จำนวน 1 คน คิดเป็น 4% โดยนักศึกษากลุ่มนี้ล้วนเป็นคนไทยทุกคน มีนักศึกษาจำนวน 18 คนที่เคยไปศึกษาที่ประเทศจีน พื้นฐานครอบครัวใช้ภาษาไทย มีการสอบผ่านการวัดระดับภาษาจีนระดับสี่ (HSK4) นักศึกษาส่วนใหญ่ล้วนเรียนภาษาจีนมา 3 ปีขึ้นไป

ช่วงคะแนนตั้งแต่ 16-20 ซึ่งมีทั้งสิ้น 14 คน คิดเป็น 14% ซึ่งในจำนวน 14 คนสามารถแบ่งออกได้ดังนี้ : มีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายจำนวน 10 คน คิดเป็น 72% มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์จำนวน 2 คน คิดเป็น 14% มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัยจำนวน 2 คน คิดเป็น 14% โดยนักศึกษากลุ่มนี้ล้วนเป็นคนไทยทุกคน มีนักศึกษาจำนวน 13 คนที่เคยไปศึกษาที่ประเทศจีน พื้นฐานครอบครัวใช้ภาษาไทย มีการสอบผ่านการวัดระดับภาษาจีนระดับสาม (HSK3) นักศึกษาส่วนใหญ่ล้วนเรียนภาษาจีนมา 3 ปีขึ้นไป

กราฟที่ 1 ผลการสำรวจสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาราชภัฏภาคเหนือไม่เข้าใจการใช้คำว่า“突然”และ“忽然”

จากกราฟที่ 1 แสดงให้เห็นได้ว่าในจำนวนผู้ที่ทำแบบทดสอบทั้งหมด 100 คน มีจำนวนคนที่ไม่สามารถแยกแยะความแตกต่างของคำว่า“突然”และ“忽然”ได้อย่างชัดเจนและเกิดการใช้อย่างสับสนซึ่งเป็นสาเหตุทำให้ไม่เข้าใจสองคำนี้ โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 63 คน คิดเป็น 65% เหตุผลรองลงมาคือไม่ทราบวิธีการใช้ มีจำนวน 17 คน คิดเป็น 18% มีผู้ที่ไม่ได้ระบุจำนวน 6 คน คิดเป็น 6% และนอกจากนี้ยังพบว่าสาเหตุอื่นๆซึ่งมีจำนวนค่อนข้างน้อย มีดังนี้ 1) พบคำว่า “突然”และ“突然”ค่อนข้างน้อย 2) ไม่เคยเรียนคำว่า“突然”และ“突然” 3) ลืมวิธีการใช้ 4) พบวิธีการใช้“忽然”ค่อนข้างน้อย 5) ไม่ได้ตั้งใจเรียน และ 6) ไม่ชอบเรียนภาษาจีน ซึ่งคิดเป็น 3% 2% 2% 2% 1% และ 1% ตามลำดับ และพบว่าผู้ที่สามารถเข้าใจและใช้ได้อย่างถูกต้องเป็นจำนวน 2 คน แสดงให้เห็นว่าเหตุผลหลักๆที่ทำให้นักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือไม่เข้าใจการใช้คำว่า“突然”และ“忽然” ส่วนใหญ่มาจากไม่สามารถแยกแยะความแตกต่างของสองคำนี้ได้และเกิดการใช้อย่างสับสนในการทำแบบทดสอบจึงทำให้ได้คะแนนค่อนข้างน้อยและยังใช้ไม่ถูกต้อง และนอกจากนี้ยังมีอีกหนึ่งเหตุผลก็คือผู้เรียนไม่เข้าใจวิธีการใช้ของสองคำนี้ ไม่ทราบว่าบริบทไหนต้องใช้คำไหนมาตอบ ในการทำแบบทดสอบของผู้วิจัยจำนวน 20 ข้อนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกตอบ“突然”มากกว่าและคิดว่าเป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุด มีการเลือกตอบ“忽然”ค่อนข้างน้อยเนื่องจากการพบเจอคำนี้เป็นอัตราที่น้อยกว่าเมื่อเทียบกับคำว่า“突然”

อภิปรายผล

จากการสำรวจสภาพการใช้คำว่า“突然”และ“忽然”ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน ชั้นปีที่4 มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือของไทย พบว่าสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลให้นักศึกษาแต่ละคนมีความเข้าใจต่อการใช้คำทั้งสองคำนี้แตกต่างกัน คือ

1. ปัจจัยพื้นฐานของผู้เรียน ได้แก่ สัญชาติ พื้นที่ตั้งของมหาวิทยาลัย ระยะเวลาในการเรียน ภาษาที่ใช้ในครอบครัว ผลการสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK) และประสบการณ์ในการไปศึกษาที่ประเทศจีน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจแตกต่างกัน จากผลการทำแบบทดสอบ พบว่ากลุ่มนักศึกษาที่ได้คะแนนในช่วง 11-20 คะแนน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการไปศึกษาที่ประเทศจีน เคยผ่านสอบวัดระดับทางภาษามาก่อน นอกจากนี้ยังพบว่า สภาพแวดล้อมและพื้นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยก็มีส่วนต่อการเรียนรู้ด้านภาษาจีน จะเห็นได้ว่านักศึกษาที่ทำคะแนนได้มากที่สุดเป็นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ซึ่งตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือ มีสภาพแวดล้อมการใช้ภาษาจีนมากที่สุด เมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยอีก 6 แห่ง เพราะมีอัตราคนจีนที่อาศัยอยู่บริเวณนั้นค่อนข้างมาก และมีนักศึกษาบางส่วนที่ใช้ภาษาจีนสื่อสารกับคนในครอบครัว อีกทั้งภาษาชนเผ่าที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับภาษาจีนกลาง ต่างก็เป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถเรียนรู้และใช้ภาษาจีนได้ดีกว่า

2. ปัจจัยด้านการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจวิธีการใช้คำว่า“突然”และ“忽然” คือ ผู้เรียนยังไม่สามารถแยกแยะความแตกต่างของสองคำนี้ได้อย่างชัดเจนไม่ว่าจะเป็นทางด้านความหมายและวิธีการใช้ เนื่องจากความหมายใกล้เคียงกันมาก ทำให้เกิดความสับสนในการใช้ ทั้งนี้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ผู้สอนควรเริ่มจากการอธิบายความแตกต่างทางด้านความหมายของสองคำนี้ให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจความหมายเมื่อต้องเจอประโยคที่เป็นรูปแบบเฉพาะเจาะจง อีกทั้งควรยกตัวอย่างให้เข้าใจความหมายแฝงของทั้งสองคำนี้ให้ชัดเจน และอธิบายวิธีการใช้ที่แตกต่างกันของทั้งสองคำนี้ โดยมีการยกตัวอย่างประโยคที่ชัดเจน ตัวอย่างประโยคที่หยาบมาใช้ควรเป็นประโยคที่มักจะพบเห็นได้ง่ายและใช้บ่อยในชีวิตประจำวันของผู้เรียน เพื่อให้เกิดความคุ้นชินและนำไปใช้ได้ถูกต้อง

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า คำว่า“突然”และ“忽然”ล้วนหมายถึงฉับพลัน เป็นคำที่มีความหมายแสดงถึงเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึงที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด แต่เนื่องจากทั้งสองคำจัดอยู่ในประเภทของคำที่แตกต่างกัน วิธีการใช้จึงต่างกัน“突然”ถือเป็นคำคุณศัพท์ นอกจากสามารถเป็นตัวช่วยขยายกริยา (状语) แล้ว ยังสามารถทำหน้าที่ขยายคำนาม (定语) ขยายภาคแสดง (谓语) และเป็นบทเสริม (补语) ได้อีกด้วย ในขณะที่คำว่า“忽然”ถือเป็นคำวิเศษณ์ สามารถใช้เป็นตัวช่วยขยายกริยา (状语) เท่านั้น ซึ่งคำว่า“突然”จะถูกใช้ในประโยคที่หลากหลายมากกว่า เช่น “突然 + 的 + 名词”“很 + 突然”“突然+极了”“突然 + 得很” เป็นต้น นอกจากนี้ทั้งสองคำยังมีความแตกต่างกันในเรื่องของการแสดงถึงช่วงเวลาอีกด้วย คำว่า“突然”ส่วนมากจะแสดงถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาสั้นๆ เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน ทำให้ผู้คนรู้สึกประหลาดใจ ไม่สามารถรับมือกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ แต่คำว่า“忽然”นั้นจะมีความหมายในเชิงการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มีการเชื่อมโยงกันของเหตุการณ์ในช่วงเวลาที่รวดเร็ว ซึ่งเมื่อเทียบกับคำว่า“突然”แล้วระดับที่ทำให้คนรู้สึกประหลาดใจค่อนข้างน้อยกว่า

ผลการสำรวจสภาพการใช้คำว่า“突然”และ“忽然”ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือของประเทศไทยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่สามารถแยกแยะความแตกต่างของสองคำนี้ได้อย่างชัดเจนและเกิดการสับสนใน

วิธีการใช้ นักศึกษาบางส่วนยังไม่เข้าใจวิธีการใช้ที่ถูกต้อง นักศึกษาส่วนน้อยที่เข้าใจและสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาที่มีประสบการณ์ในการไปศึกษาที่ประเทศจีนและเป็นนักศึกษาที่ใช้ภาษาจีนในการสื่อสารกับคนในครอบครัว

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยได้รับการสนับสนุนจากคณาจารย์สาขาวิชาภาษาจีนทุกท่านที่กรุณาให้คำปรึกษาและชี้แนวทางที่ถูกต้องให้ ตลอดจนช่วยตรวจทานข้อผิดพลาดจนทำให้งานวิจัยฉบับนี้ถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น อีกทั้งได้รับความร่วมมือจากอาจารย์และนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ประเทศไทยทั้ง 7 แห่งได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์และมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณาจารย์ ที่มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลในการทำวิจัย ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนให้ความช่วยเหลือจนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- Lu, F. (2008). *Comparative illustration of common Chinese word and Expressstions*. Beijing: Beijing University Press.
- Lu, S. (2002). *Xiandai Hanyu Babai Ci*. Beijing: Shangwu Yinshuguan Press.
- Meng, H. (1999). *Hanyu Dongci Yongfa Cidian*. Beijing: Shangwu Yinshuguan Press.
- Xiandai Hanyu Cidian*. (2012). Beijing: Shangwu Yinshuguan Press.

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู ในจังหวัดชลบุรี THE CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF HAPPINESS AT WORK FOR TEACHER IN CHONBURI PROVINCE

สุธีรา สีม่า^{1*} ณัฐกฤตา งามมีฤทธิ์² และ สุรพร อนุศาสนนันท์³
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี
*corresponding author e-mail: sutira.smtt@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาความสุขในการทำงานของครูและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี 2) พัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 31 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จำนวน 600 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง) โดยใช้โปรแกรม SPSS โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสุขในการทำงานของครู ในจังหวัดชลบุรีโดยใช้โปรแกรมลิสเรล 8.72 ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.12, S.D. = 0.52$) เมื่อพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานแต่ละปัจจัยพบว่าปัจจัยในด้านความพึงพอใจในการทำงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10, S.D. = 0.50$) ปัจจัยในด้านสัมพันธภาพในที่ทำงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.08, S.D. = 0.52$) ปัจจัยในด้านภาวะผู้นำ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.09, S.D. = 0.47$) ปัจจัยในด้านบรรยากาศองค์กรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15, S.D. = 0.55$) และปัจจัยในด้านบรรยากาศในครอบครัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19, S.D. = 0.56$) 2) โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ที่พัฒนาขึ้นพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง ได้แก่ ความพึงพอใจในการทำงาน ภาวะผู้นำ บรรยากาศองค์กร และบรรยากาศในครอบครัว ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อม ได้แก่ ภาวะผู้นำ และสัมพันธภาพในที่ทำงาน โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 219.51 ค่า p-value มีค่าเท่ากับ .00 ที่องศาอิสระ มีค่าเท่ากับ 138 CFI มีค่าเท่ากับ 0.99 RMSEA มีค่าเท่ากับ .03 GFI มีค่าเท่ากับ .96 NFI มีค่าเท่ากับ .98 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ตัวแปรตาม (R^2) มีค่าเท่ากับ .40 แสดงว่าตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความสุขในการทำงานของครู ในจังหวัดชลบุรีได้ร้อยละ 40 โดยสามารถเขียนเป็นสมการดังต่อไปนี้
$$HAPPINES = 0.33*ORGCLIM + 0.72*SATISFAC - 1.85*LEADERSH + 0.25*FAMCLIM, Errorar. = 0.60, R^2 = 0.40$$

คำสำคัญ: องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ความสุขในการทำงานของครู

Abstract

The purposes of this research were; (1) to study the teacher's happiness at work and factor that effect the happiness at work for secondary school teacher in Chonburi (2) to develop the causal relationship model of happiness at work for secondary school teacher in Chonburi. The sample consisted of 600 secondary school's teachers in Chonburi from 31 schools by stratified random sampling. The research instrument was questionnaire of 5-rating scale created by the researcher. The data were analyzed by descriptive statistic (Frequency, Percentage, Arithmetic Mean, Standard Deviation, Skewness, Kurtosis) by using SPSS program. The causal relationship model of happiness at work for teacher in Chonburi using LISREL program with 8.72. The research result revealed that 1) Happiness at work of secondary school's teacher in Chonburi was at a high

level ($\bar{X}=4.12$, $S.D. = 0.52$). Considering factor that effect the happiness at work in each aspect revealed that factor of job satisfaction was at a high level ($\bar{X}=4.10$, $S.D. = 0.50$). A factor of relationship at work was at a high level ($\bar{X}=4.08$, $S.D. = 0.52$). A factor of leadership was at a high level ($\bar{X}=4.09$, $S.D. = 0.47$). Organization Environmental factor was at a high level ($\bar{X}=4.15$, $SD = 0.55$) and family environmental factor was at a high level ($\bar{X}=4.19$, $S.D. = 0.56$). 2) The causal relationship model of Happiness at work for secondary school's teacher in Chonburi revealed that the direct influence factors were job satisfaction, leadership, organization environment, and family environment. The indirect influence factors were leadership and relationship at work. The model congruence with empirical data at a good level considering the chi-square (χ^2) = 219.51, the p-value = .00, the degree of freedom (df) = 138, CFI = 0.99, RMSA = .03, GFI = .96, NFI = .98, and Coefficient of Multiple Determination (R^2) = .40. The percentages of the variance in happiness at work for teacher in Chonburi explained the variable within the model was at 40 by written in equation as;

$$HAPPINES = 0.33*ORGCLIM + 0.72*SATISFAC - 1.85*LEADERSH + 0.25*FAMCLIM, Errorar. = 0.60, R^2 = 0.40$$

keywords: confirmatory factor analysis, causal relationship model, happiness at work

บทนำ

ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่ตลอดเวลาถึงความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ และผลกระทบต่อหน่วยงาน การปรับตัวให้เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง รวมไปถึงการปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงาน และสำคัญที่จะต้องมีความสุขในการทำงาน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนเพื่อให้ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” ทุกมิติอย่างเป็นองค์รวม มาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ต่อเนื่องฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศให้เกิด “การพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของคนไทย” โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและพัฒนาอย่างมีคุณภาพ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คนในสังคมมีความสุขถ้วนหน้า สามารถพึ่งตนเอง และก้าวตามโลกได้อย่างรู้เท่าทัน โดยยังคงรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ต่อเนื่องจนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) โดยมียุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนาเพื่อให้ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อ การเปลี่ยนแปลง” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2556, หน้า 8) เพราะมนุษย์ทุกคนต่างก็ต้องการมีชีวิตที่ดี สมบูรณ์ด้วยปัจจัยสี่ ซึ่งการทำงานเป็นวิธีการอันดับแรกที่จะนำมาซึ่งทรัพยากรเหล่านี้ ดังนั้นการทำงานจึงเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของการดำรงชีวิต (พรพนา พัวรักษา, 2554, หน้า 1)

ความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนแสวงหา และปรารถนา เป็นสิ่งสำคัญที่เป็นรากฐานของการดำรงชีวิต ซึ่งมนุษย์ทั่วไปจะต้องมีองค์ประกอบ คือ ความสุขในตนเอง ความสุขในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ความสุขในการเรียนและความสุขในการทำงาน การประกอบอาชีพจึงถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญของการดำเนินชีวิตที่ใช้เวลายาวนานกว่าการทำกิจกรรมอื่นๆ ความสุขในการทำงานจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของการมีชีวิตที่เป็นสุข (ปิยะพร วงษ์อุดม, 2559, หน้า 1)

การสร้างความสุขในการทำงาน ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้องค์กรดำเนินไปด้วยความราบรื่น เนื่องจากการที่คนในองค์กรมีความสุขจะเป็นการเพิ่มทั้งปริมาณและคุณภาพในการทำงาน ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ลดความเครียดและความขัดแย้งในองค์กร จะช่วยให้องค์กรเจริญก้าวหน้าและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (อัญญากร อัญมณีเจริญ, 2555, หน้า 3) ความสุขในการทำงาน เป็นเรื่องของจิตใจ หากมีความพึงพอใจต่องาน ไม่ว่างานนั้นจะมีลักษณะอย่างไร ก็รักและพอใจที่จะทำเต็มความสามารถ หากเริ่มต้นด้วยความพอใจก็จะทำงานได้ดี และไม่เบื่องาน แม้จะมีอุปสรรคก็ไม่ท้อถอย (ภูริชญา ยิ้มแย้ม, 2556, หน้า 1) และหากองค์กรใดแสวงหาคนที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงาน

และสามารถดึงดูด สร้างแรงจูงใจในงานให้เกิดการคงอยู่นานที่สุด ย่อมทำให้องค์กรนั้นมีความมั่นคง และประสบความสำเร็จได้ง่าย ที่สำคัญที่สุดการมีความสุขในการทำงานคือเลือกงานที่ชอบ ก็จะมีวิธีทำงานให้มีความสุขความพึงพอใจ กำหนดเป้าหมาย เพื่อเห็นหนทางสู่ความสำเร็จลงมือปฏิบัติด้วยความสุขความสำเร็จก็จะตามมา (ธานีชา มุลอามาตย์, 2557, หน้า 2)

จากการรายงานการวิจัยและติดตามสภาวะการณครุราชจังหวัด (Teacher watch) พบว่า ครูมีความสนใจเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด (Early Retirement) ประมาณร้อยละ 61 ส่วนผู้บริหารสนใจเข้าร่วมประมาณร้อยละ 44 และยังพบว่าครุร้อยละ 48 ผู้บริหารร้อยละ 35 ต้องการเปลี่ยนอาชีพใหม่ ทั้งยังไม่ส่งเสริมให้บุตรหลานเรียนต่อในวิชาชีพครู เนื่องจากครุส่วนใหญ่ขาดความมั่นใจในวิชาชีพของตนเอง อันเป็นผลมาจากสภาพการทำงานหนัก และขาดแรงจูงใจในรูปแบบของผลตอบแทน ประกอบกับในปัจจุบันวิชาชีพครูมีภาพลักษณ์ที่ไม่ดีนอกจากนี้ยังพบว่า ครูในปัจจุบันประสบปัญหาภาระงานที่ขาดสมดุล ความเข้าใจในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ปัญหาการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปัญหาการใช้เทคโนโลยี ปัญหาการดูแลผู้เรียนที่อยู่ในภาวะเสี่ยง รวมไปถึงปัญหาการเป็นหนี้ของครู พบว่ามากถึงร้อยละ 65 และผู้บริหารร้อยละ 74 ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความสุขในการทำงานของครู (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา, 2550)

ครูเป็นบุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการ ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษา หากครูมีความกดดัน หรือไม่มีความสุขในการทำงาน เกิดความเบื่อหน่ายและไม่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน จะส่งผลให้การสอนไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้หรือพัฒนาศักยภาพได้ไม่เต็มที่ และยังส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่ต่ำกว่ามาตรฐานจากภาวะเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อความสุขในการทำงานของครู ทำให้ครูไม่มีความสุขในการทำงาน เพราะอาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องให้บริการ เพื่อสนองความต้องการของผู้อื่น เช่นเดียวกับอาชีพบริการอื่นๆ ครูต้องทำงานหนักและคร่ำเคร่งกับงาน ครูเกิดความเครียด ซึ่งเมื่อเกิดความเครียดไม่ได้รับการผ่อนคลาย หรือได้รับการแก้ไขที่ไม่ถูกต้อง จะทำให้เกิดความท้อแท้ เบื่อหน่ายในการทำงาน เกิดความอ่อนล้าทางอารมณ์ การที่ครูเกิดปัญหาทางอารมณ์และไม่มีความสุขในการทำงาน มีสาเหตุมาจากการทำงาน สภาพการทำงาน บทบาทของบุคคล ความไม่สมหวัง ในผลสำเร็จของตน ลักษณะความสัมพันธ์ของผู้ร่วมงาน การทำงานที่มีกฎระเบียบมากเกินไป การทำงานที่ไม่ได้รับความยุติธรรม ไม่มีอิสระในการทำงาน ขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ถูกจำกัดขอบเขตและหน้าที่การทำงาน ไม่ได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียน มีการใช้อำนาจในทางที่ผิด ทำให้เกิดความขัดแย้งในองค์กร ทำให้ครูมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานต่ำ ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนทำให้ประสิทธิภาพการทำงานลดน้อยลง เกิดความเหนื่อยหน่าย ผลที่ตามมา คือครูขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ทำงานอย่างไม่มีความสุข ในที่สุดจะมีการขาดงาน เหนื่อยชา ขอย้ายสถานที่ทำงาน มีการลาศึกษาต่อ เพื่อหาความรู้เพิ่มเติมในสิ่งที่ตนสนใจ เกษียณอายุราชการก่อนกำหนด หรือเปลี่ยนอาชีพใหม่ โดยหวังว่าจะมีโอกาสก้าวหน้าและพ้นจากสภาพที่เป็นอยู่ ส่งผลให้การสอนด้อยประสิทธิภาพลง โรงเรียนขาดครู นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตกต่ำ (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา, 2550)

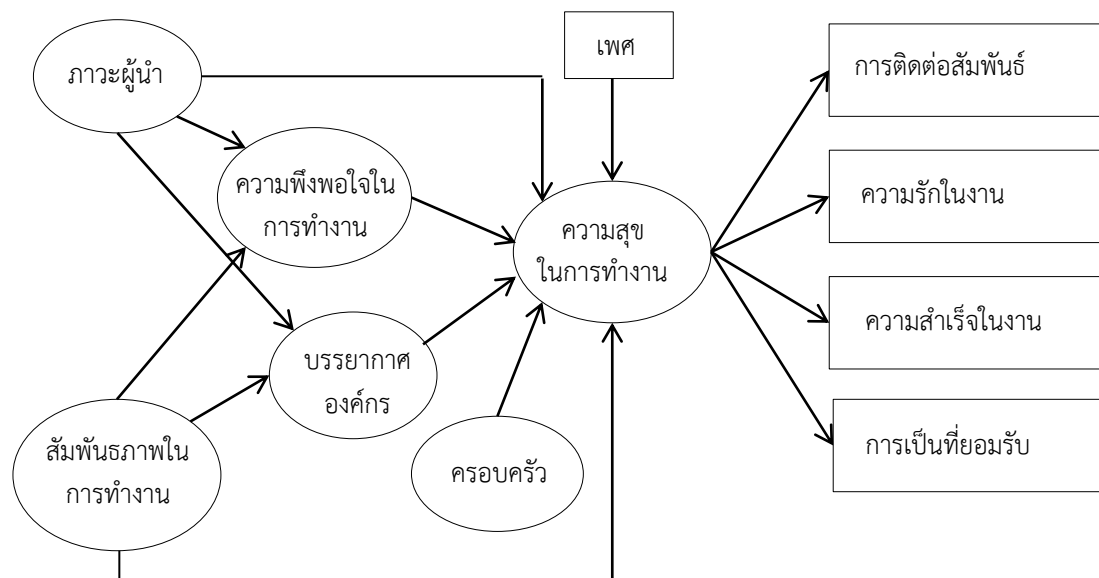
จากการสัมภาษณ์ครูโรงเรียนมัธยมในจังหวัดชลบุรีถึงสภาพปัญหา พบว่า ครูมีภาระงานที่ไม่ใช่ภาระด้านการสอน เช่น งานการเงิน พัสดุ และยังมีการตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่เข้ามาอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) โรงเรียนเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา "โรงเรียนสุจริต" และโครงการของหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ เช่น โรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Eco-School) ทำให้ครูมีภาระงานที่เพิ่มขึ้นในเวลาจำกัด และทุกภาระงานถูกกดดันด้วยการประเมิน นอกจากนี้บางโรงเรียนมีอัตราขาดแคลนครุสูงทำให้ภาระงานครูไม่สมดุล ครูสอนไม่ตรงสาขาที่เรียนมาและสอนมากกว่า 1 ชั้นเรียน มีจำนวนคาบสอนเยอะ ครูบางคนลาป่วย ทำให้ต้องมีการจัดสอนแทนในบางครั้งไม่สามารถจัดสอนแทนได้เนื่องจากครูแต่ละคนมีภาระสอนของตนเอง ทำให้ต้องทิ้งนักเรียน และยังมีโครงการติวโอเน็ตให้กับนักเรียนเพื่อที่จะเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ทำให้ภาระงานครูเพิ่มและความเครียดสะสมจากการทำงานต่าง ๆ รวมถึงการจัดระบบงานครูที่ไม่เหมาะสม ครูบางคนมีภาระงานที่นอกเหนือจากงานสอนแต่ครูบางคนไม่มี ครูบางคนขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ ไม่ทำงานตามภาระหน้าที่ที่ตนได้รับเป็นภาระให้เพื่อนร่วมงานต้องรับผิดชอบแทน ภาระงานครูที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ครูไม่มีเวลาในการพัฒนาตนเองด้านงาน

สอน และมีเวลาพักผ่อนน้อยลง ในปัจจุบันสื่อเทคโนโลยีมีบทบาทมาก เมื่อมีข่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมระหว่างครูกับเด็ก จนเกิดกระแสการวิพากษ์วิจารณ์ครูที่รุนแรง ทำให้เป็นการบั่นทอนกำลังใจในการทำงานของครู

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนจึงสนใจที่จะศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในส่งเสริมความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี เพื่อจะช่วยให้ครูมีความสุขในการทำงานเพิ่มขึ้น เพราะครูเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการศึกษา อันจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษารวมถึงคุณภาพของผู้เรียนที่เป็นอนาคตของชาติต่อไป โดยการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสุขในการทำงานของครูและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรีและเพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังรูป

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในสถานศึกษาสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 31 โรงเรียน จำนวนครู 2,613 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 31 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จำนวน 600 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยมีรายละเอียดประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

1) ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป เป็นการสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามรูปแบบของคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบเติมคำ เกี่ยวกับข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ ประสบการณ์การทำงานในวิชาชีพครู ตำแหน่ง/วิทยฐานะ

2) แบบสอบถามเกี่ยวกับความสุขในการทำงาน เป็นการให้คะแนนน้ำหนักความสำคัญของตัวบ่งชี้ โดยรูปแบบของข้อคำถามเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 4 ด้าน มีข้อคำถาม จำนวน 24 ข้อ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 และมีค่าความเที่ยง (reliability) ด้วยวิธีการหาความสอดคล้องภายในด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (cronbach's alpha) เท่ากับ 0.89

3) แบบทดสอบเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงาน เป็นการให้คะแนนน้ำหนักความสำคัญของตัวบ่งชี้ โดยรูปแบบของข้อคำถามเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 4 ด้าน มีข้อคำถาม จำนวน 97 ข้อ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 และมีค่าความเที่ยง (reliability) ด้วยวิธีการหาความสอดคล้องภายในด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (cronbach's alpha) เท่ากับ 0.99

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำจดหมายเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาควิชาสถิติ วิจัยและวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ไปถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จังหวัดชลบุรี

2. จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้พร้อม

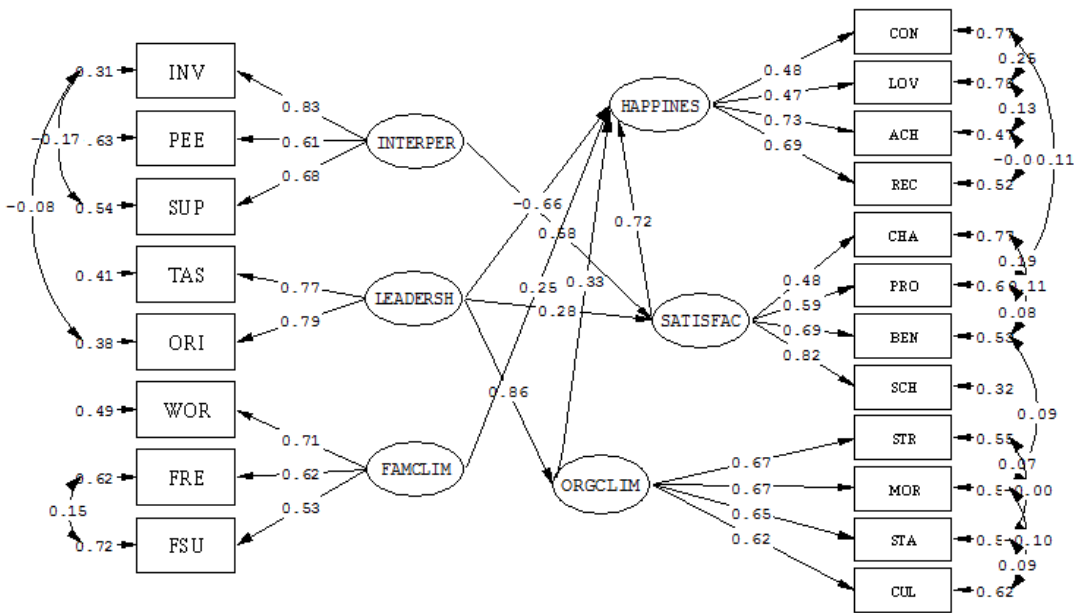
3. ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

4. หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จสิ้น ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับเพื่อพิจารณาแบบสอบถามมาลงรหัสผลการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการทำงานของครู ในจังหวัดชลบุรี ตามโมเดลสมมติฐาน พบว่า โมเดลไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการทดสอบ ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 699.39 ค่า p-value เท่ากับ .00 ที่องศาอิสระเท่ากับ 175 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2 / df) เท่ากับ 3.99 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (CFI) เท่ากับ 1.00 ดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ .07 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .90 ค่า NFI เท่ากับ .93 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ตัวแปรตาม คือความสุขในการทำงานของครู ในจังหวัดชลบุรี มีค่าเท่ากับ .29 แสดงว่าตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความสุขในการทำงานของครู ในจังหวัดชลบุรีได้ร้อยละ 29 จากผลการวิเคราะห์โมเดลสมมติฐาน พบว่าโมเดลไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์จึงนำไปสู่การปรับโมเดลเส้นทางและตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตเพื่อให้สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิเคราะห์ของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ที่พัฒนาขึ้นพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง ได้แก่ ความพึงพอใจในการทำงาน ภาวะผู้นำ บรรยากาศองค์กร และบรรยากาศในครอบครัว ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อม ได้แก่ ภาวะผู้นำ และสัมพันธภาพในที่ทำงาน โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 219.51 ค่า p-value มีค่าเท่ากับ .00 ที่องศาอิสระ มีค่าเท่ากับ 138 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ .03 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ .96 NFI มีค่าเท่ากับ .98 ดังภาพที่ 1

Chi-Square=219.51, df=138, P-value=0.00001, RMSEA=0.031

ภาพที่ 2 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการทำงานของครูในจังหวัดชลบุรี โมเดลประหยัด

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ตามโมเดลที่พัฒนาขึ้นมา คือโมเดลประหยัด แสดงว่าตัวแปรที่เป็นสาเหตุของความสุขในการทำงานของครู ในจังหวัดชลบุรี มีเพียง 3 ตัวแปร ได้แก่ ความพึงพอใจในการทำงาน บรรยากาศองค์กรและบรรยากาศในครอบครัว โดยความพึงพอใจในการทำงานเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อความสุขในการทำงานของครู ในจังหวัดชลบุรี โดยมีอิทธิพลทางตรงต่อความสุขในการทำงานของครูของครู ในจังหวัดชลบุรี เรียงตามลำดับค่าอิทธิพลรวม ได้แก่ ความพึงพอใจในการทำงาน สัมพันธภาพในที่ทำงาน บรรยากาศองค์กร บรรยากาศในครอบครัวและภาวะผู้นำ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามข้อค้นพบในโมเดลประหยัดที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมา ดังนี้

1. ตัวแปรความพึงพอใจในการทำงาน ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ผู้วิจัยตั้งไว้ คือ ปัจจัยด้านความพึงพอใจในการทำงาน มีอิทธิพลทางตรงต่อความสุขในการทำงานของครู แสดงว่า เมื่อครูได้รับงานในหน้าที่การสอนที่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่จบมา มีงานพิเศษอื่นๆ ที่ได้รับหากตรงตามความสามารถและมีการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้เพิ่มเติม ครูได้โอกาสในการลาศึกษาต่อเป็นโอกาสที่ดีที่ได้แสดงหาความรู้ใหม่ๆ และเข้ารับการอบรมเพื่อต่อยอดงานการสอนและงานสายสนับสนุนมืออย่างทั่วถึง มีการจัดสรรบ้านพักและบำรุงบ้านพักให้น่าอยู่และปลอดภัย มีส่วนกลางที่คอยดูแลในส่วนที่เป็นสาธารณ เช่น ไฟถนน บริเวณที่ทิ้งขยะ เป็นต้น และมีที่จอดรถทั้งในบริเวณโรงเรียนหรือตัวบ้านพักที่เพียงพอต่อความต้องการของครู และมีการจัดทำให้ห้องทำงานและห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทได้ดี ห้องน้ำห้องส้วมสะอาดมีสุขาภิบาลที่ดี ภายในโรงเรียนมีความร่มรื่น มีที่นั่งเพียงพอสำหรับนักเรียนใช้ทำกิจกรรม ทำงานร่วมกัน มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่พร้อม ทันสมัยและสะดวกในการใช้งาน ส่งผลให้ครูมีความสุขในการทำงานมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ จินดาวรรณ รามทอง (2558) ศึกษาความสุขในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ พบว่า ผู้บริหารหรือหัวหน้างานควรปรึกษาหารือในการมอบหมายหน้าที่ให้ชัดเจน ให้มีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคลากร และให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน เพราะจะทำให้บุคลากรทำงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบได้อย่างมีความสุข และความเหมาะสมของสถานที่ทำงาน ประสิทธิภาพของวัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน การเตรียมผลงานเพื่อการประเมินและความก้าวหน้าและมั่นคงในตำแหน่ง ส่งผลต่อสัมพันธภาพภายในโรงเรียนของครู ซึ่งทางองค์กรใดมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน มีการปฏิบัติด้วยความราบรื่น องค์กรนั้นก็ประสบความสำเร็จ

2. ตัวแปรภาวะผู้นำ ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ผู้วิจัยตั้งไว้ คือ มีอิทธิพลทางตรงต่อความสุขในการทำงานของครูและมีอิทธิพลอ้อมผ่านปัจจัยด้านความพึงพอใจในการทำงานและปัจจัยด้านบรรยากาศองค์กร แสดงว่า ผู้บริหารสามารถให้คำแนะนำหรือสอนงานบุคลากรในโรงเรียน ช่วยเหลือในเรื่องงานได้เป็นอย่างดี มีการวางแผนการทำงานที่ชัดเจน รวมถึงการติดตามและประเมินผลในการทำงานอย่างต่อเนื่อง และยังมีความเป็นกันเอง สามารถพูดคุยปรึกษาได้ทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว รับฟังความคิดเห็นและคอยให้กำลังใจในการทำงานอยู่เสมอ ซึ่งส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำส่งอิทธิพลทางลบต่อความสุขในการทำงาน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สาเหตุที่ภาวะผู้นำส่งอิทธิพลทางลบต่อความสุขในการทำงาน เนื่องจาก ผู้บริหารโรงเรียนมีการกระตุ้นครูในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย โดยให้ครูร่วมวางแผน กำหนดนโยบายในองค์กร ส่งผลให้ครูที่มีความสามารถในการสอน แต่ไม่มีความถนัดในการบริหาร เกิดความเครียดในการทำงาน ทำให้ภาวะผู้นำมีอิทธิพลทางลบต่อความสุขในการทำงาน ส่งผลให้บรรยากาศในการทำงานไม่ดี สอดคล้องกับ ปิยะรัตน์ นิคมรัตน์ (2556) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของบุคลากร สังกัดสำนักงานคณบดีคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำเป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ไม่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสุขในการทำงานได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์พบว่า ภาวะผู้นำ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการทำงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ภาวะความสุขเป็นการสร้างสมดุลของอารมณ์และความรู้สึกในด้านบวกกับด้านลบของแต่ละบุคคลในแต่ละบุคคลก็มีความแตกต่างกัน

3. ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์กร ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ผู้วิจัยตั้งไว้ คือ ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์กร มีอิทธิพลทางตรงต่อความสุขในการทำงานของครูและมีอิทธิพลอ้อมผ่านปัจจัยด้านความพึงพอใจในการทำงาน ผลการวิจัยพบว่า บรรยากาศองค์กรส่งอิทธิพลทางตรงต่อความสุขในการทำงานไม่ส่งอิทธิพลอ้อมผ่านความพึงพอใจในการทำงาน เนื่องจาก โรงเรียนมีการกำหนดตำแหน่งงานที่ชัดเจน โดยมีการกำหนดหน้าที่ในแต่ละฝ่ายแต่ละงานให้รับทราบถึงขอบเขตและหน้าที่รับผิดชอบมีการวิเคราะห์นโยบายก่อนนำมาใช้ เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องในการดำเนินงานตามนโยบายนั้นๆ ให้มีมาตรฐานในการทำงานที่แน่นอน เพื่อให้งานออกมาตามเป้าหมาย และทุกคนรับทราบบทบาทการทำงานในแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจนจะได้สะดวกต่อการประสานงาน และมีการสร้างวัฒนธรรมที่ทำให้เกิดการใช้ความคิดสร้างสรรค์ มีความมุ่งมั่นและรับผิดชอบในงานที่ทำ เปิดใจรับคำวิพากษ์วิจารณ์ในการทำงานได้โดยยึดหลักเหตุผลและความถูกต้อง สอดคล้องกับ ธาณิชา มุลอามาตย์ (2557) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3 พบว่า การที่ข้าราชการครูได้รับขวัญและกำลังใจในการทำงานจากทุกคนในองค์กรและได้รับการตอบแทนเมื่อทำงานประสบความสำเร็จ ทั้งในรูปเงินรางวัล การยกย่องชมเชยย่อมส่งผลให้ข้าราชการครูทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุขในการทำงานตามมา

4. ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในที่ทำงาน ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ผู้วิจัยตั้งไว้ คือ ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในที่ทำงาน มีอิทธิพลทางตรงต่อความสุขในการทำงานของครูและมีอิทธิพลอ้อมผ่านปัจจัยด้านความพึงพอใจในการทำงานและปัจจัยด้านบรรยากาศองค์กร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในที่ทำงาน มีอิทธิพลอ้อมผ่านปัจจัยด้านความพึงพอใจในการทำงานและปัจจัยด้านบรรยากาศ แสดงว่า โรงเรียนมีการทำงานแบบมีส่วนร่วม มีการประชุมเพื่อหาแนวทางในการทำงาน โดยที่ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีการพูดคุยกันอยู่เสมอเพื่อให้งานมีคุณภาพและได้งานที่สร้างสรรค์มากขึ้น บุคลากรมีความจริงใจ อภัยต่อกัน ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น มีจิตสาธารณะและเอาใจใส่ต่อความรู้สึกเพื่อนร่วมงานอยู่เสมอ ผู้บริหารเป็นคนใจกว้าง พูดคุยและรับฟังปัญหาอย่างเป็นกันเอง เอาใจใส่ต่อทุกคนและให้ความยุติธรรมแก่ทุกๆ ฝ่าย มีความห่วงใยและเป็นທີ່ปรึกษาได้ดีไม่เฉพาะแต่เรื่องงาน ซึ่งส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู สอดคล้องกับ จินดารวรรณ รามทอง (2558) ศึกษาความสุขในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ พบว่า ผู้ที่มีสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลอื่นจะประสบความสำเร็จในการทำงานและมีความสุขมากกว่าผู้ที่ขาดสัมพันธภาพในการทำงาน

5. ปัจจัยด้านบรรยากาศในครอบครัว ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ผู้วิจัยตั้งไว้ คือ ปัจจัยด้านบรรยากาศในครอบครัว มีอิทธิพลทางตรงต่อความสุขในการทำงานของครู แสดงว่า ใช้เวลากับครอบครัวในช่วงหลังเลิกงานหรือวันหยุดเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ได้มีโอกาสพูดคุยกันอยู่เสมอ และได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันอยู่เสมอ มีความรู้สึกผูกพัน เป็นความรู้สึกที่ดีต่อกันในครอบครัว รวมถึงครอบครัวชื่นชมยินดีที่ได้ประกอบอาชีพครู ทำให้รู้สึกว่าการครอบครัว

ภาคภูมิใจกับอาชีพนี้ และคอยเป็นกำลังใจเป็นที่ปรึกษาเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นได้ สอดคล้องกับ ธาณิชา มุลอมาตย์ (2557) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3 พบว่า การสนับสนุนจากครอบครัวคือส่วนสำคัญในการปลูกฝังให้ข้าราชการครูรู้จักรักเข้าใจ เห็นใจซึ่งกันและกัน มีน้ำใจเอื้ออาทรต่อเพื่อนร่วมงาน การทำงานมีบรรยากาศที่ดี เพื่อนร่วมงานมีการทำงานเป็นทีม มีความรัก มีความสามัคคี สนับสนุนและเป็นกันเองเหมือนเครือญาติสนิท เมื่อมีปัญหาในการทำงานให้ความช่วยเหลือกัน มีความเชื่อมั่นกล้าเผชิญปัญหาสามารถตัดสินใจแก้ปัญหา มีความกระตือรือร้นปรับตัวเข้ากับสังคมที่ทำงาน การมีจิตวิญญาณดี มีความศรัทธาในวิชาชีพ และศรัทธาในศาสนา มีคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต มีความรู้และความสามารถในการทำงานปฏิบัติตามนโยบาย มีความรับผิดชอบ มุ่งมั่น สามารถแก้ปัญหาจนงานมีความสำเร็จตามเป้าหมายและมีความสามารถเป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชา มีเงินรู้จักเก็บ รู้จักใช้ไม่เป็นหนี้ เงินเดือนเพียงพอที่จะสร้างความมั่นคงและครอบครัว การได้รับสิทธิประโยชน์มีความเหมาะสม และเพียงพอกับความต้องการเป็นปัจจัยสำคัญ ส่งผลทำให้ข้าราชการครูมีความสุขในการทำงาน

สรุปผลการวิจัย

ในการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอสรุปผลวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ได้แก่ ปัจจัยด้านความพึงพอใจในการทำงานพบว่าค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 0.78; $p = .37757$ ที่องศาอิสระเท่ากับ 1 และดัชนีวัดระดับความกลมกลืน(GFI) เท่ากับ 1.00 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.99 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์มากนั้นแสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในที่ทำงาน พบว่า ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 0.01; $p = .92846$ ที่องศาอิสระเท่ากับ 1 และดัชนีวัดระดับความกลมกลืน(GFI) เท่ากับ 1.00 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 1.00 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์มากนั้นแสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ พบว่า ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 0.00; $p = 1.00000$ ที่องศาอิสระเท่ากับ 0 และ ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์มากนั้นแสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปัจจัยด้านบรรยากาศขององค์กรพบว่า ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 0.06; $p = .80885$ ที่องศาอิสระเท่ากับ 1 และดัชนีวัดระดับความกลมกลืน(GFI) เท่ากับ 1.00 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 1.00 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์มากนั้นแสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และปัจจัยด้านบรรยากาศในครอบครัวพบว่า ไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 0.07; $p = .79633$ ที่องศาอิสระเท่ากับ 1 และดัชนีวัดระดับความกลมกลืน(GFI) เท่ากับ 1.00 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 1.00 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์มากนั้นแสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 2) ผลการตรวจสอบความตรงหรือความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) 219.51 ค่า p-value เท่ากับ .00 ที่องศาอิสระเท่ากับ 138 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2 / df) เท่ากับ 1.59 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 0.99 ดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ .03 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .96 ค่า NFI เท่ากับ .98 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ตัวแปรตาม มีค่าเท่ากับ .40 แสดงว่าตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความสุขในการทำงานของครู ในจังหวัดชลบุรีได้ร้อยละ 40

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.ณัฐกฤตา งามมีฤทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริพร อนุศาสนนันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องทุกขั้นตอนของการวิจัย พร้อมทั้งผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จังหวัดชลบุรีและคณะครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรีทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- จินดาวรรณ งามทอง. (2558). ความสุขในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ : การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุตามกลุ่มประสบการณ์ทำงาน. ปรินญาปริทัศน์สาธิตมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พรพนา พัวรักษา. (2554). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลมหาสารคาม. งานนิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล, คณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธัญยากร อัญมณีเจริญ. (2555). ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ความพึงพอใจในงาน และกิจกรรมการเคลื่อนไหวที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงาน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ, ภาควิชามนุษยศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าพระนาครเหนือ.
- ธานิดา มุลอมาตย์. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปิยะพร วงษ์อุดม. (2559). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนประถมศึกษาพื้นที่ทุรกันดารภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปิยะรัตน์ นิคมรัตน์. (2556). ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของบุคลากร สังกัดสำนักงานคณบดีคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ปริญญาดุษฎีนิพนธ์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ภูริชญา ยี่แย้ม. (2556). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2550). การวิจัยการติดตามสภาวะการณ์ครูรายจังหวัด (Teacher Watch) และการสร้างตัวแบบการพัฒนาครูที่สนองตอบสภาวะการณ์และปัญหาในการทำงานของครู. กรุงเทพฯ : สถาบันครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2549). แบบจำลองสมการโครงสร้าง: การใช้โปรแกรม LISREL, PRELIS และ SIMPLIS (เทคนิคการวิเคราะห์เชิงปริมาณที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบัน). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา.
- สุภาส อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และ รัชนิกุล ภิญโญภานุวัฒน์. (2551). สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL. กรุงเทพฯ: มิสชั่น มีเดีย.

**ปัญหาและอุปสรรคของภาครัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ
กรณีศึกษาเขตเศรษฐกิจพิเศษตราด**
**PROBLEMS AND OBSTACLES IN THE DEVELOPMENT OF SPECIAL ECONOMIC ZONES.
THE CASE STUDY OF TRAT**

สิริมาส หมั่นสาย¹ สันหนัฐ จักรภัทรวงศ์² สุปรียา หิรัญบุรณะ^{3*} อธิภัทร กิจจักษ์⁴
กฤษณพงษ์ วิชัยดิษฐ์⁵ และ มาดล จรุงรัตน์⁶
^{1,5,6} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี สุราษฎร์ธานี
² คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี ปทุมธานี
^{3,4} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เพชรบูรณ์
*corresponding author e-mail: Pong_m8@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การศึกษครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของภาครัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่จังหวัดตราด ด้าน 1)นโยบายและกฎหมาย 2)ปัญหาภาครัฐไม่สามารถบูรณาการความร่วมมือหน่วยงานในพื้นที่จังหวัดตราด 3)ปัญหาการบริหารจัดการขาดประสิทธิภาพและ4)ปัญหาด้านการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เน้นการศึกษาเอกสาร (Documentary study) รวมไปถึงข้อมูลภาครัฐ เอกชน งานวิจัย ตำราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ การเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดจนการวิเคราะห์และตีความหมายข้อมูล ใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก (In – Depth Interview) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า 1).ปัญหาด้านนโยบายและกฎหมายขาดความชัดเจนและต่อเนื่องในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การผลักดันนโยบายให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง 2). ปัญหาภาครัฐไม่สามารถบูรณาการความร่วมมือหน่วยงานในพื้นที่ที่ไม่สามารถประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ได้ จึงขาดการประสานและเชื่อมโยงกัน 3).ปัญหาการบริหารจัดการขาดประสิทธิภาพ ในการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จสะท้อนในข้อจำกัดการดำเนินการด้านสถานที่ งบประมาณในการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ และ4).ปัญหาด้านการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย รัฐมีความจำเป็นต้องดูแลส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจังในพื้นที่ให้ตระหนักเห็นความสำคัญของการพัฒนาพื้นที่เพื่อเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษซึ่งจะสามารถแก้ปัญหาการต่อต้านในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ :การพัฒนา เขตเศรษฐกิจพิเศษ ปัญหาและอุปสรรค

Abstract

The purpose of the study was to study the problems and obstacles of the government in the development of special economic zones in Trat province. 1) Policy and Law 2) Public sector problems can not be integrated in Trat province 3) Delayed management problems. And 4) the problem of allowing people to participate in the determination. Qualitative research focuses on documentary studies. Including public sector information, research papers and related texts for information on the development of special economic zones. Data collection as well as data analysis and interpretation. Use in-Depth Interview method. The study indicated that 1) Policy and legal issues are lacking in clarity and continuity in policy formulation, policy advocacy, and ongoing policy. 2) .The problem of government can not integrate the cooperation in the area can not coordinate with various agencies, so the lack of coordination and coherence. 3). Delayed

management problems. The establishment of an integrated service center reflects the constraints on location. Budget for the establishment of an integrated service center And 4). The problem of allowing people to participate in policy making. The state needs to actively promote the participation of people in the area. To realize the importance of developing areas for special economic zones. This will solve the problem of resistance in the area as well.

keywords : development, special economic zones, problems and obstacles

บทนำ

ภายหลังการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีกำหนดเสร็จสมบูรณ์ ทุกภาคส่วนย่อมได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากการขยายตัวและการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจภายในภูมิภาค อีกทั้งผลกระทบของความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคอื่น ๆ อาทิ กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง (GMS) และข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศกลุ่มแม่น้ำอิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการพัฒนาพื้นที่เขตการค้าและการลงทุนเพื่อเป็นประตูรองรับการเชื่อมโยงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งอยู่ในรูปแบบการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งสี่ (ชาติรส สัมมะวัฒนา, 2557)

โดยประเทศไทยนั้น เขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้เริ่มขึ้นจากการผลักดันของธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank : ADB) ภายใต้กลยุทธ์ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากโครงการระเบียงเศรษฐกิจ (economic corridors) โดย ADB ได้บรรจุแผนการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษไว้เป็นแผนปฏิบัติการ (action plan) เพื่อการเปลี่ยนระเบียบการขนส่ง (transport corridors) ให้เป็นระเบียงเศรษฐกิจ (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2556, ข้อ 7,10,13,14,18,19,21) ซึ่งทาง ADB ให้ความช่วยเหลือในการให้ข้อเสนอในเชิงเทคนิคและกลยุทธ์ในการสร้างและดำเนินการเขตเศรษฐกิจพิเศษในอนุภูมิภาค ตลอดจนให้การสนับสนุนทางการเงินเพื่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในการเชื่อมต่อเขตเศรษฐกิจพิเศษต่าง ๆ ในอนุภูมิภาคเข้าด้วยกัน รวมถึงการเชื่อมต่อเขตเศรษฐกิจพิเศษไปยังท่าเรือ จุดกระจายสินค้าและตลอดปลายทาง ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบริบททางด้านเศรษฐกิจทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาคอันส่งผลผลักดันให้มีการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษโดยเฉพาะเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดน รวมถึงผลกระทบจากเขตเศรษฐกิจพิเศษที่อาจมีทั้งในด้านบวกและด้านลบเกิดขึ้นตลอดมา (อาคม เต็มพิทยาไพสิฐ, 2557, หน้า 23)

จุดเริ่มต้นในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเริ่มในปี 2558 คณะกรรมการนโยบายพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (กพน.) จึงได้กำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็น 2 ระยะ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) เพิ่มขีดความสามารถของประเทศ กระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และแก้ปัญหาความมั่นคง โดยใช้กลยุทธ์สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1). สนับสนุนพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ 2). สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน 3). สนับสนุน SMEs และการลงทุนต่อเนื่อง และ 4). จัดระเบียบพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน ซึ่งประเทศไทยได้กำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษระยะที่ 1 ไว้ใน 5 จังหวัด 6 พื้นที่เขตได้แก่ เศรษฐกิจพิเศษตาก เขตเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร เขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว เขตเศรษฐกิจพิเศษสงขลา และเขตเศรษฐกิจพิเศษตราด ซึ่งในพื้นที่ตราดนั้นครอบคลุมพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ มีตำบลบ้านหาดเล็กเป็นจุดผ่านแดนเชื่อมจังหวัดเกาะกง ประเทศกัมพูชา ซึ่งมีการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเกาะกง ตัวอย่างธุรกิจเป้าหมาย ได้แก่ กิจการเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บริการฟื้นฟูสุขภาพ การเดินเรือท่องเที่ยว การค้าชายแดนปลอดภาษี คลังสินค้า การขนส่งทางบก ทางทะเล ทางอากาศ ศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้าและยานพาหนะ คลังสินค้า ห้องเย็น และแปรรูปสินค้าเกษตร อาหาร ประมง (คณะรักษาความสงบแห่งชาติ, 2557, หน้า 11-12, สำนักงานเลขาธิการสภา, 2551, หน้า 12) ผลประโยชน์ที่ประเทศไทยในฐานะประเทศศูนย์กลางทางภูมิศาสตร์ของภูมิภาคจะได้รับจากการตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษก็คือ การส่งเสริมการลงทุนในประเทศ การส่งเสริมการส่งออก การส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีใหม่ในการผลิตสินค้า เป็นศูนย์กลางในการกระจายสินค้าในภูมิภาค ส่งผลให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดภายในภูมิภาค (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2556, หน้า 29)

ต่อมาคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ประกาศยกระดับด่านถาวร 5 แห่งของประเทศไทย ซึ่ง 1 ใน 5 แห่งนั้น มีจุดผ่านแดนถาวรบ้านหาดเล็ก อ.คลองใหญ่ จ.ตราด รวมอยู่ด้วย ซึ่งจากการที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ประกาศยกระดับจุดผ่านแดนถาวรบ้านหาดเล็กดังกล่าว จึงถือเป็นเรื่องที่ดี เนื่องจากว่า จุดผ่านแดนถาวรแห่งนี้มีจุดเด่น คือ สามารถค้าขายได้ทั้งทางน้ำและทางบก รวมทั้งยังเป็นจุดเชื่อมโยงทางการท่องเที่ยวระหว่าง 3 ประเทศ คือ กัมพูชา เวียดนาม และไทย โดยมีมูลค่าการค้ากว่า 26,000-27,000 ล้านบาท/ปี และมีแนวโน้มถึง 30,000 ล้านบาท ภายใน 1-2 ปีนี้ (ไทยรัฐออนไลน์, 2557; อาคม สุวรรณกันธา, 2556)

และเมื่อพิจารณาลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดตราด จะพบว่า เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพมากในเรื่องการค้าชายแดน เพราะมีช่องทางค้ากับกัมพูชาถึง 3 ด้าน 3 จังหวัด แต่ที่ผ่านมาการพัฒนาเป็นไปด้วยความล่าช้าและขาดความต่อเนื่อง ซึ่งปัญหาที่สำคัญ คือ การขาดการดำเนินนโยบายและการนำนโยบายมาปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการเตรียมความพร้อมทั้งทางสาธารณูปโภคพื้นฐาน ความรู้ ตลอดจนเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อจะใช้ในการอำนวยความสะดวกให้แก่นักลงทุนและผู้ประกอบการในพื้นที่ โดยเฉพาะเมื่อมีการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (one - stop service) (ชินทร์ หาญสืบสาย, 2556) ซึ่งถ้าหากภาครัฐได้เข้ามาส่งเสริมในการวางโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้จังหวัดตราดมีศักยภาพและมีความพร้อมดังกล่าวแล้ว จังหวัดตราดจะเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษอีกแห่งที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยอย่างมหาศาล

การพัฒนาจังหวัดตราดด้วยแนวคิดการพัฒนาพื้นที่ชายแดนให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้น จังหวัดตราดนอกจากจะมีปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวยและได้รับการสนับสนุนจากนโยบายทางการเมืองที่มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่แล้วนั้น ยังต้องมองไปถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาด้วย หากเมื่อมีนโยบายเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่เกิดขึ้นแล้ว การพัฒนาหน่วยงานในพื้นที่จำเป็นต้องมีการบูรณาการความร่วมมือกันทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยนำคำสั่งทางการเมืองเข้ามาบังคับใช้ให้หน่วยงานภาครัฐในจังหวัดตราดดำเนินการอย่างเร่งด่วนนั้น ก็มีส่วนสำคัญในการลดขั้นตอนการดำเนินการให้สะดวกรวดเร็วมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติพบว่า ยังมีปัญหาในการดำเนินการอยู่เป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานตามนโยบายที่ไม่ต่อเนื่อง หรือมีการดำเนินการแล้วแต่หยุดชะงักไปเนื่องจากการปรับเปลี่ยนผู้นำในพื้นที่จังหวัดตราดหรือการเปลี่ยนคณะผู้บริหารในพื้นที่นั้นๆ รวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินในเขตพัฒนาพื้นที่ให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ เช่น ปัญหาเกี่ยวกับขยะ การวางผังเมืองใหม่ การเวนคืนที่ดิน รวมไปถึงการเตรียมความพร้อมในอนาคตเมื่อเขตเศรษฐกิจพิเศษเกิดขึ้น (คณะรักษาความสงบแห่งชาติ, 2557, หน้า 12)

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาด้านสถานะบุคคลและการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของจังหวัดพื้นที่ชายแดนที่ต้องคำนึงถึงเป็นอย่างมาก และสุดท้าย คือ ปัญหาด้านนโยบายสาธารณสุขและการประกันสุขภาพ ซึ่งปัญหาด้านสาธารณสุขและการประกันสุขภาพนั้น มีกระทรวงสาธารณสุขเป็นเจ้าภาพหลักในการจัดการประกันสุขภาพให้กับแรงงานต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมายในประเทศ โดยการขายบัตรประกันสุขภาพให้กับแรงงานต่างด้าวและผู้ติดตาม ซึ่งแรงงานต่างด้าวกลุ่มนี้ คือ กลุ่มแรงงานนอกระบบ เช่น กิจการประมง คนรับใช้ในบ้าน หรือแรงงานต่าง ๆ ในขณะที่แรงงานในระบบตามสถานประกอบการที่เข้าเมืองถูกกฎหมายโดยหลักการแล้วจะต้องประกันตนในระบบประกันสังคม ซึ่งปัญหาหลักๆ ที่เกิดขึ้นนั้นในพื้นที่จังหวัดตราดสรุปเป็นประเด็นสำคัญๆ พบว่ามี ปัญหาใหญ่ๆ อยู่ 4 ด้าน คือ ปัญหาด้านนโยบายและกฎหมาย ปัญหาภาครัฐไม่สามารถบูรณาการความร่วมมือหน่วยงานในพื้นที่ ปัญหาการบริหารจัดการขาดประสิทธิภาพล่าช้า และปัญหาด้านการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ให้มากที่สุด

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราดนั้น การดำเนินงานการผลักดันของภาครัฐ จำเป็นอย่างยิ่งต้องบูรณาการความร่วมมือกันทุกส่วนราชการภายในจังหวัดและประสานไปยังหน่วยงานภายนอกจังหวัดที่เกี่ยวข้องด้วย และยังรวมถึงการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ จุดอ่อน จุดแข็งปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาศักยภาพของการพัฒนาพื้นที่ไปสู่อุตสาหกรรมพิเศษจังหวัดตราด ภายหลังการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาปัญหาและอุปสรรค เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมบทบาทในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราดเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่องและเกิดประโยชน์ในพื้นที่ให้มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของภาครัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด ในด้าน 1)นโยบายและกฎหมาย 2)ปัญหาภาครัฐไม่สามารถบูรณาการความร่วมมือหน่วยงานในพื้นที่ 3)ปัญหาการบริหารจัดการขาดประสิทธิภาพล่าช้า และ4) ปัญหาด้านการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยเน้นการศึกษาเอกสาร (Documentary study) รวมไปถึงข้อมูลภาครัฐ เอกชน งานวิจัย ตำราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ การเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดจนการวิเคราะห์และตีความหมายข้อมูล ใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก (In – Depth Interview) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวข้อง

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ ได้แก่ บุคลากรในภาครัฐ ภาคเอกชน ท้องถิ่น นักวิชาการ ประกอบด้วย ตัวแทนผู้บริหาร / ผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 5 คน ตัวแทนชุมชนในพื้นที่ จำนวน 5 คน และตัวแทนภาคประชาชน จำนวน 5 คน ในอำเภอคลองใหญ่ ได้แก่ ตำบลคลองใหญ่ ตำบลหาดเล็ก และตำบลไม้รูดตัว และแทนนักการเมืองในพื้นที่จังหวัดตราด จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน เพื่อพูดคุยและเปลี่ยนข้อคิดเห็น ประสพการณ์ ให้ครอบคลุมประเด็นต่างๆ ในเรื่องที่ต้องการศึกษา ขออนุญาตบันทึกเสียงและภาพ การสัมภาษณ์เชิงลึกและขออนุญาตบันทึกข้อมูลในประเด็นต่างๆ ที่น่าสนใจ

2. นำผลการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ได้รับมาสรุปให้ครบถ้วน ถูกต้องตามประเด็นต่างๆ ที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ รวมทั้งข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นต่างๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อตรวจสอบประเด็นต่างๆ ที่ตั้งไว้ หากพบขาดประเด็นหรือไม่ชัดเจนประเด็นไหน ต้องลงไปสัมภาษณ์อีกจนกว่าได้ประเด็นและผลการศึกษาที่ครบถ้วนตามต้องการ ผู้วิจัยสรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เพื่ออภิปรายผลต่อไป

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

1.การนำเสนอรูปแบบงานวิจัยได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปในการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งส่วนใหญ่ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์จะเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และจดบันทึก ใช้การตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Induction) จากเอกสาร คำสัมภาษณ์ โดยพยายามค้นหา วิเคราะห์ และตีความหมายที่แฝงอยู่ในข้อความเหล่านั้น แล้วนำมาสรุปเป็นข้อความบรรยาย

2.ใช้การเขียนบรรยายสิ่งที่ค้นพบอย่างละเอียดและชัดเจน พร้อมทั้งยกตัวอย่างคำพูดประกอบคำหลักสำคัญที่ได้ เพื่อแสดงความชัดเจนการพัฒนา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของรัฐบาลในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ จากปัญหาและอุปสรรคของภาครัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษผลการศึกษาในแต่ละด้านพบว่า

1.ปัญหาด้านนโยบายและกฎหมายพบว่าการดำเนินการตามนโยบายที่ได้พัฒนาพื้นที่จังหวัดตราดให้เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษนั้น การดำเนินนโยบายได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2555 ซึ่งส่วนราชการจังหวัดตราดโดยผู้ว่าราชการจังหวัดในขณะนั้นพยายามผลักดันให้พื้นที่เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแต่เนื่องจากมีปัญหาด้านความพร้อมด้านสถานที่ การกำหนดนโยบายเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ไม่ชัดเจน การดำเนินงานจึงหยุดชะงักลงไป และต่อมารัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาพื้นที่จังหวัดตราดให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษจึงมีคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 72/2557 แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ให้ดำเนินต่อไป ซึ่งประเด็นนี้สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของ ดร. ประธาน สุรกิจบรร รองผู้ว่าราชการจังหวัดตราด (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 2 สิงหาคม 2560) ที่กล่าวว่า “สำหรับจังหวัดตราด ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปลายยุค น.ส.เบญจวรรณ อ่านเปรื่อง และนายณรงค์ ธีระจันทรางกูร ผู้ว่าราชการจังหวัดตราด ที่ได้วางยุทธศาสตร์ และวางตำแหน่งของเขตพัฒนา

พื้นที่พิเศษไว้ว่า จังหวัดตราด ให้เป็น นิคมอุตสาหกรรมด้านลอจิสติกส์และธุรกิจบริการ ใช้พื้นที่กว่า 880 ไร่ใน ตำบลไม้รูด ที่เคยเป็นที่ตั้งของศูนย์อพยพของชาวกัมพูชา มาดำเนินการจัดตั้ง ซึ่งในปัจจุบันได้ให้ทางกรมธนารักษ์ นำที่ดินไปดำเนินการรังวัด และทำเป็นที่ดินราชพัสดุ เพื่อให้ทางการนิคมอุตสาหกรรมนำไปพัฒนา” แต่เนื่องจากนโยบายของไทยนั้นมักจะเปลี่ยนตามรัฐบาลแต่ละยุค และหากอายุรัฐบาลที่ใกล้จะหมดลงตามวาระแล้ว สิ่งที่กำหนดไว้เป็นโรดแมป และการเลือกตั้งจะมีขึ้นปี 2560 และหากรัฐบาลนี้จะได้อยู่ต่อหรือไม่ และ ข้อกังวลต่อนโยบายนี้จะไปทางไหน จะมีการดำเนินการต่อหรือสิ้นสุดตามอายุของรัฐบาล ซึ่งหากสิ้นสุดลงตามอายุของรัฐบาลแล้ว นโยบายนี้ก็ขาดความต่อเนื่องลงทันที

นอกจากนี้แล้วสิ่งที่ต้องตระหนักถึงเมื่อมีการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษซึ่งตามระเบียบต้องดำเนินการตามกฎหมายกำหนดไว้เป็นเหมือนเงื่อนไขบังคับให้รัฐบาลต่อจากนี้ต้องดำเนินการตามกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัตินั้น นายอุทัย ต้นชัย ประธานหอการค้าจังหวัดตราด (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 20 สิงหาคม 2560) ได้ตั้งข้อสงสัยไว้ว่า “เป็นคำถามของนักลงทุนบางรายยังมีอยู่ โดยเฉพาะความกังวลเรื่อง “ความต่อเนื่องของโครงการจะมีขึ้นจริงหรือไม่” ทั้งนี้ นางวาสนา บริสุทธิ์ เจ้าหน้าที่จัดผลประโยชน์ชำนาญการ สำนักงานธนารักษ์พื้นที่ตราด (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 20 สิงหาคม 2560) ได้ให้ข้อสังเกตว่าปัญหาหลายอย่างทางจังหวัดสามารถแก้ปัญหาได้ทั้งเรื่อง “การจัดทำผังเมือง การสร้างศูนย์วันสตอปเซอร์วิส หรือ การดำเนินการก่อสร้างโครงการพื้นฐานที่รัฐบาล” ได้มีการดำเนินการรองรับมาแล้ว ส่วนเรื่องความล่าช้าที่ภาคเอกชนเป็นห่วงนั้น ไม่น่าจะมีปัญหาเพราะนายกรัฐมนตรีให้ความสำคัญในเรื่องนี้มาก และน่าจะแก้ปัญหาให้ได้จึงเป็นเรื่องที่ไม่ต้องเป็นห่วงขอให้ภาคเอกชนมั่นใจในนโยบายรัฐบาล นายสุพจน์ เลียดประถม (สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดตราด ปี 2551 – 2557) (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 20 สิงหาคม 2560) ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต่อเนื่องของนโยบายไว้ว่า “เงื่อนไขความสำเร็จของโครงการนี้ ก็ขึ้นอยู่กับรัฐบาลเร่งผลักดันความคืบหน้าได้มากน้อยแค่ไหน เพราะยิ่งถ้าทำได้คืบหน้ามากเพียงใด โอกาสที่จะยุบทิ้งหรือไม่สานต่อก็เป็นไปได้ยากเท่านั้น”

2. ปัญหาภาครัฐไม่สามารถบูรณาการความร่วมมือหน่วยงานในพื้นที่ จากการดำเนินงานภาครัฐไม่สามารถบูรณาการความร่วมมือหน่วยงานในพื้นที่ได้อย่างชัดเจน ปัญหาหลักๆ ที่เกิดจากการบูรณาการคือการไม่สามารถประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ได้ ปัญหาหลักที่พบได้แก่การไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายผังเมืองรวมจังหวัดตราด พบว่าในการบังคับใช้กฎหมายผังเมืองในเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้น กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดตราด พ.ศ. 2556 และกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมเมืองตราด พ.ศ. 2558 ควบคู่กันซึ่งจังหวัดตราดจะต้องเตรียมการเพื่อรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และเมื่อเขตเศรษฐกิจพิเศษเกิดขึ้นแล้ว ประชาชนก็จะมีรายจ่ายตัวมากขึ้น อำเภอลองใหญ่สามารถรองรับการเติบโตได้ จึงได้เกิดแนวคิดว่าจะต้องขยายพื้นที่เพื่อให้มีการลงทุนทางด้านภาคบริการ ที่อยู่อาศัย โรงแรม ห้างสรรพสินค้า ร้านอาหารต่าง ๆ แต่ก็มีข้อจำกัดคือ ในเรื่องของผังเมืองที่ไม่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจน เนื่องจากผังเมืองของจังหวัดตราด เป็นกฎกระทรวงบังคับใช้แล้วมีอยู่จำนวน 2 ผัง คือ 1). กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดตราด พ.ศ. 2556 และ 2). กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมเมืองตราด พ.ศ. 2558 ซึ่งกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดตราด พ.ศ. 2556 ได้ประกาศบังคับใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 ขณะนี้กรมโยธาธิการและผังเมืองมีนโยบายในการจัดทำผังแบบใหม่ จึงได้มีการแก้ไขผังเมืองรวมจังหวัดและขั้นตอนในขณะนี้ได้ผ่านขั้นตอนของส่วนราชการจังหวัดและนำเข้าไปสู่การประกาศ 90 วัน ซึ่งอยู่ระหว่างที่กรมโยธาธิการและผังเมืองยกร่างเพื่อนำเสนอกระทรวงมหาดไทยเพื่อเสนอกฤษฎีกา ทั้งนี้ นายชาญวิทย์ สิริสุนทรานนท์ โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดตราด (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, วันที่ 12 กันยายน 2560) ให้ความเห็นในส่วนนี้ไว้ว่า “ผังเมืองรวมเมืองตราดโดยได้ประกาศบังคับใช้เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2558 และขณะนี้ก็ใช้เป็นผังเมืองรวมเมืองตราดผังล่าสุดที่บังคับใช้ในปัจจุบัน แต่ว่ากระบวนการในการจัดทำผังเมืองรวมเมืองตราดที่ประกาศเมื่อปี พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมานั้น ได้มีการดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ซึ่งผังเมืองได้หมดอายุ และข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์นั้นมีข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 ซึ่งแนวคิดในการวางผังเมือง ในการกำหนดการขยายตัวทั้งในด้านประชากร ทั้งในด้านของการขยายตัวของเมืองรองรับระยะเวลา 20 ปี ซึ่งจะหมดอายุเมื่อปี พ.ศ. 2570 แต่ด้วยกำหนดการผังเมืองที่มีขั้นตอนมากมาย จึงทำให้การประกาศผังดังกล่าวเพิ่งประกาศเมื่อปี พ.ศ. 2558 ซึ่งถ้านับจำนวนแล้วจะทำให้ระยะเวลากระชั้นชิดไป และขณะเดียวกันในการวิเคราะห์ผังดังกล่าวอยู่นั้นอยู่ในกรอบของข้อมูลที่ยังไม่ได้อยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษในวันนี้ เพราะฉะนั้น ในเมื่อสถานการณ์ของจังหวัดตราดเปลี่ยนแปลงไป รวมทั้ง จังหวัดตราดเป็นจังหวัดที่มีเขตเศรษฐกิจพิเศษและมีการเจริญเติบโตของประชากรเมืองที่กำลังจะเจริญเติบโตมากขึ้น”

โครงการก่อสร้างทางหลวงหมายเลข 3 (ตราด - หาดเล็ก) ของกรมทางหลวงชนบท โดยจังหวัดตราดได้ขอรับการสนับสนุนงบประมาณโครงการก่อสร้างทางหลวงเลข 3 (ตราด - หาดเล็ก) (กม. 454 + 390 - กม 472 + 590) ระยะทาง 18.60 กิโลเมตร ซึ่งหากได้รับงบประมาณสนับสนุนโครงการดังกล่าวเร็วจะทำให้จังหวัดสามารถพัฒนาทางหลวงได้พร้อมกันทั้งหมด และการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดตราดจะมีความก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว กรมทางหลวงชนบท จึงเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็น “โครงการศึกษาความเหมาะสมถนนสายเลี้ยว อ.คลองใหญ่ กับจุดผ่านแดนถาวรบ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด” ครั้งที่ 2 (วันที่ 25 กรกฎาคม 2559) ตามที่กรมทางหลวงชนบทได้จัดทำแผนแม่บทพัฒนาโครงการข่ายทางหลวงชนบท สนับสนุนเมืองชายแดน เพื่อรองรับการพัฒนาทางเศรษฐกิจในพื้นที่ประตูการค้า บริเวณจุดผ่านแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน และเพื่อให้ได้รูปแบบและแนวทางของถนนเลี้ยวตัวอำเภอคลองใหญ่ที่มีความเหมาะสมเพื่อนำข้อมูลเสนอต่อกรมทางหลวงชนบทในการวางแผนการศึกษาและออกแบบก่อสร้างอย่างละเอียดและขอรับการสนับสนุนงบประมาณก่อสร้างจริงจากการดำเนินงานพบว่ายังมีปัญหาด้านการดำเนินการ ซึ่งนายสมเดช โสภณดิเรกรัตน์ ผู้อำนวยการแขวงทางหลวงตราด(การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 20 สิงหาคม 2560) ได้กล่าวว่าโครงการก่อสร้างทางหลวงหมายเลข 3 สายตราด - หาดเล็ก ตอนทางแยกเข้าบ้านไม้รูด - คลองจาก ช่วงหลักกิโลเมตรที่ 55+ 300 - กม.ที่ 78 +750.00 รวมระยะทางประมาณ 23.450 กิโลเมตร มูลค่าโครงการ 990 ล้านบาท “นับเป็นส่วนที่ขาดจากการดำเนินการขยายทางหลวงแผ่นดินหลายเลข 3” (ถนนสุขุมวิท ช่วงตราด - หาดเล็ก) เป็น 4 ช่องทางจราจรตลอดเส้นทาง ซึ่งจะช่วยรองรับการขนส่งสินค้า ผู้โดยสารระหว่างประเทศ เป็นการช่วยเพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการคมนาคมขนส่ง โดยเฉพาะเป็นการรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตราดได้เป็นอย่างดีกรมทางหลวงได้มีการแก้ปัญหาโดยการเสนอ “ขอรับการจัดสรรงบประมาณในปี พ.ศ. 2560” เพื่อขยายทางหลวงดังกล่าวเป็น 4 ช่องจราจรแล้ว และหากได้รับการจัดสรรงบประมาณ กรมทางหลวงจะได้เร่งดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จโดยเร็วต่อไป “แต่ทั้งนี้ยังมีปัญหาอยู่ระหว่างการขออนุมัติจากกรมป่าไม้ เพื่อตัดไม้และนำไม้สองข้างทางออก โดยองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ และติดปัญหาเรื่องการเคลื่อนย้ายสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์) จากหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง” นอกจากนี้ยังมีปัญหาการเคลื่อนย้ายสาธารณูปโภคและการปรับปรุง / ขยาย การไฟฟ้า การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดตราด นายธวัช ร้อยศรี ผู้จัดการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดตราด (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 20 สิงหาคม 2560) ได้กล่าวว่า “การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดตราด ได้ดำเนินการ ก่อสร้างปรับปรุงระบบจำหน่ายไฟฟ้าแรงสูง จากบ้านคลองใหญ่ - บ้านหาดเล็ก (ฝั่งขวา) ระยะทางรวม 15 วงจร - กม. ก่อสร้างปรับปรุงระบบจำหน่ายแรงสูง ปรับปรุงระบบจำหน่าย สฟฟ คลองใหญ่ (วงจร2) บ้านไม้รูด ระยะทางรวม 10 วงจร - กม ในปัจจุบันการดำเนินการอยู่ระหว่างรออนุมัติงบประมาณจากคณะรัฐมนตรี” และปัญหาการก่อสร้างทำเทียบเรือ โครงการก่อสร้างทำเทียบเรือเนกประสงค์คลองใหญ่ ตำบลคลองใหญ่ ขนาดกลาง 500 ตันกรอส โดยกรมเจ้าท่าดำเนินการก่อสร้างทำเทียบเรือเนกประสงค์คลองใหญ่ จังหวัดตราดงบประมาณ 1,256.10 ล้านบาท (งบประมาณ ปี พ.ศ. 2554 - 2559) การก่อสร้างอยู่ระหว่างการเก็บรายละเอียด และข้อบกพร่องของเนื้อหาบางส่วน ปัญหาอุปสรรคหากดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จ ยังไม่มีผู้บริหารทำเทียบเรือเนกประสงค์คลองใหญ่ และบริเวณถนนทางเข้าทำเทียบเรือ ฯ มีความคับแคบ การพัฒนาถนนบริเวณทางเข้าทำเทียบเรือเนกประสงค์ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ขั้นตอนในปัจจุบันอยู่ระหว่างการออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณพื้นที่ที่จะเวนคืน ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาถนนบริเวณทางเข้าทำเทียบเรือเนกประสงค์ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด

3.ปัญหาการบริหารจัดการขาดประสิทธิภาพในการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จซึ่งปัญหาที่พบคือเกิดความล่าช้าในการดำเนินงานของภาครัฐ ขาดการติดต่อประสานงาน ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการดำเนินงาน ระบบการสั่งการและสายการบังคับบัญชาที่ โดยเฉพาะปัญหาการจัดหาสถานที่ดำเนินงาน ซึ่งนายเฉลิมพล เนียมสกุล แรงงานจังหวัดตราด (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล,วันที่ 18 กันยายน 2560) ให้ความเห็นว่าการจัดหาสถานที่ดำเนินงานศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ ในระยะแรกของการดำเนินงานศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านแรงงาน สาธารณสุขการศึกษา และความมั่นคงในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด “ใช้ศูนย์ราชการชายแดน ณ บ้านหาดเล็กตำบลหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด” เป็นที่ตั้ง ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากด่านถาวรบ้านหาดเล็กประมาณ 300 เมตร หากมีการอาคารคลังสินค้าและศูนย์เจรจาทางการค้า ซึ่งตั้งในพื้นที่ตำบลไม้รูด อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราดแล้วเสร็จ ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านแรงงานจะย้ายเข้ามาให้บริการประชาชนกลุ่มเป้าหมายอย่างถาวรต่อไป เหตุผลในการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จนายเฉลิมพล เนียมสกุล แรงงานจังหวัดตราดให้เหตุผลว่า “อยู่ในพื้นที่เชื่อมต่อชายแดนระหว่างราชอาณาจักร

ไทย” (อำเภอคลองใหญ่จังหวัดตราด) กับราชอาณาจักรกัมพูชา (อำเภอพนมทสима จังหวัดเกาะกง) เป็นช่องทางที่มีประชาชนสัญจรผ่านแดนเป็นจำนวนมากในแต่ละวัน เป็นจุดเชื่อมต่อสำคัญในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ไทย – กัมพูชา หรือการพัฒนาเส้นทาง R 10 และเป็นช่องทางการค้าระหว่างประเทศ (ไทย – กัมพูชา – เวียดนาม) ที่สำคัญในด้านแรงงานนั้นมีการดำเนินงานของศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ด้านแรงงานต่างด้าว ในการแก้ปัญหาในเบื้องต้นนั้นสำนักงานจัดหางานจังหวัดตราด ได้ดำเนินการ “เข้าอาคารสำหรับจัดตั้งศูนย์บริการด้านแรงงานต่างด้าว จำนวน 2 แห่งคือ ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ด้านแรงงานต่างด้าวเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตราด และศูนย์บริหารแรงงานต่างด้าวในเขตพื้นที่ชายแดน” ทั้งสองศูนย์ ได้เริ่มเปิดให้บริการแก่ประชาชน ผู้ใช้แรงงานและผู้ประกอบการเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2558 โดยศูนย์บริการแรงงานต่างด้าวในเขตพื้นที่ชายแดน เปิดดำเนินการทุกวันพฤหัสบดี ในเวลา 08.30 – 16.30 น.” ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวสามารถแก้ปัญหาการให้บริการได้ในเบื้องต้นได้เป็นอย่างดี

4.ปัญหาด้านการกำหนดนโยบายโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม นั้น การที่รัฐยังขาดบทบาทในการชี้แจงและนำประชาสังคมเข้าร่วมการตัดสินใจนโยบายต่าง ๆ ตามที่ประชาชนในท้องถิ่นต้องการซึ่งนายอาคม ภูติภัทร์ ผู้แทนภาคประชาสังคม (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 2 สิงหาคม 2560) ให้ความเห็นในเรื่องนี้ไว้ว่า “แม้ว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมจำเป็นที่จะต้องใช้เวลาและค่าใช้จ่ายมากกว่าที่ภาครัฐจะมีการตัดสินใจจากรัฐเพียงฝ่ายเดียวก็ตาม แต่การตัดสินใจฝ่ายเดียวที่ไม่คำนึงถึงความต้องการแท้จริงของประชาชนนั้น อาจนำมาซึ่งการโต้แย้งคัดค้าน อันทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงในระยะยาว จะทำให้เกิดความล่าช้า และความล้มเหลวของโครงการในพื้นที่ได้มากที่สุด” ซึ่งรัฐมีความจำเป็นต้องดูแลทั้งนี้หากส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจังในพื้นที่ให้ตระหนักเห็นความสำคัญของการพัฒนาพื้นที่เพื่อเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแล้ว จะสามารถแก้ปัญหาการต่อต้านในพื้นที่ได้เป็นอย่างดีและความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งรัฐจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นทางเศรษฐกิจ ทั้งการค้า การลงทุนการจ้างแรงงาน ต้องผ่านการศึกษาการวางยุทธศาสตร์การพัฒนา แต่ก็ต้องไม่ลืมว่าในการพัฒนานั้นแม้จะนำมาซึ่งโอกาสอันเป็นผลดีต่อภาคเศรษฐกิจ แต่ในทางกลับกันก็นำมาซึ่งผลกระทบในหลายมิติ โดยเฉพาะผลกระทบทางด้านสังคมที่จำต้องพิจารณาควบคู่ไปกับการพัฒนาด้วย

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของภาครัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษอภิปรายผลในประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1.ปัญหาด้านนโยบายและกฎหมายที่ภาครัฐกำหนดขาดความชัดเจนและต่อเนื่องปัญหาด้านนโยบายและการวางแผน อันเกิดจากการขาดความชัดเจนและต่อเนื่องของนโยบาย ซึ่งบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจของภาครัฐ การกำหนดนโยบาย การวางแผน การผลักดันนโยบายให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลกลาง รัฐบาลในฐานะผู้มีอำนาจในการบริหารและจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ ส่งผลให้เอกชนขาดความเชื่อมั่นต่อโครงการต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดจากความไม่ชัดเจนทำให้ยากต่อการปฏิบัติ ในขณะที่ส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผู้ตอบสนองนโยบายจากภาครัฐ จำเป็นต้องรอและปฏิบัติตามคำสั่งและนโยบายจากรัฐบาล อีกทั้งภาครัฐยังสมควรเข้ามาสร้างความเชื่อมั่นของเอกชนต่อนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษให้เป็นศูนย์กลางทางการค้าการลงทุนชายแดน สร้างประโยชน์ให้ประชาชนและประเทศชาติต่อไป ซึ่งจากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นไม่ได้เป็นไปตามแนวคิดของคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (2557) ที่ได้กล่าวไว้ว่าแนวคิดการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นการกระจายการพัฒนาโดยใช้กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลายเป็นตัวกระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่เฉพาะเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง ซึ่งจะต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและท้องถิ่นนั้นๆ ให้มีความเจริญ เป็นการสร้างแรงจูงใจให้มีการลงทุนภายในประเทศโดยมีกฎเกณฑ์แตกต่างไปจากกฎเกณฑ์ ที่ใช้บังคับปกติ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ด้วยการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นประตูการค้า ในฐานะการผลิต และระบายสินค้าของนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ โดยอาศัยวัตถุดิบและแรงงานจากพื้นที่ โดยรอบทั้งภายในและประเทศเพื่อนบ้าน ผ่อนคลายกฎระเบียบที่กีดขวางทางการค้า การลงทุนระหว่างประเทศและปรับปรุงกฎหมายนโยบายสนับสนุนการลงทุนในประเทศ ทั้งด้านสิทธิประโยชน์ จัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) การผ่อนปรนใช้แรงงานต่างด้าว และการทำธุรกรรมเงินตราต่างประเทศ ส่งเสริมชุมชนในฐานรากให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จากการเพิ่มปริมาณการค้า การลงทุน การผลิต โดยเฉพาะการเชื่อมโยงอุตสาหกรรมชนบท และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้าสู่ตลาด

ระดับภาคและประเทศ นำไปสู่การจ้างงานลดปัญหาการว่างงาน เพิ่มรายได้และการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคต่าง ๆ จะช่วยให้ประชาชน มีคุณภาพชีวิต สภาพแวดล้อมชุมชนดีขึ้น

2.ปัญหาภาครัฐไม่สามารถบูรณาการความร่วมมือหน่วยงานในพื้นที่ จากการดำเนินงานภาครัฐไม่สามารถบูรณาการความร่วมมือหน่วยงานในพื้นที่ได้อย่างชัดเจน เนื่องจากการดำเนินงานในแต่ละส่วนนั้นเป็นการดำเนินงานในลักษณะของ “เจ้าภาพ” ที่ดำเนินการในแต่ละส่วน ปัญหาหลักๆ คือการไม่สามารถประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ได้เนื่องจากมีหน้าที่หลักอยู่แล้ว จึงขาดการประสานและเชื่อมโยงกันซึ่งจากผลการศึกษาข้างต้นขัดแย้งกับผลงานวิจัยของนุศรา ตันลาพุด (2548) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องศักยภาพในการจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของจังหวัดเชียงราย พบว่า ศักยภาพในการจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จะเกิดขึ้นได้ต่างก็ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ทั้งทางด้านการค้า การลงทุน การคมนาคมขนส่ง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนวัตถุดิบ จึงต้องอาศัยการค้าระหว่างเพื่อนบ้าน เป็นจุดเชื่อมโยงในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ และภายในประเทศ รัฐบาลยังต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน องค์กรท้องถิ่น ให้เกิดการประสานความร่วมมือการทำงานให้สอดคล้องกัน

3.ปัญหาการบริหารจัดการขาดประสิทธิภาพในการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จนั้น ซึ่งต้องผลักดันให้เกิดการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จสำหรับแรงงานต่างด้าว เพื่อรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจ การขยายตัวด้านแรงงาน ในเขตเศรษฐกิจพิเศษที่กำลังเกิดขึ้น และเป็นช่องทางการค้าระหว่างประเทศที่สำคัญในด้านแรงงานนั้นมีการดำเนินงานของศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ด้านแรงงานต่างด้าว ซึ่งปัญหาที่พบคือเกิดความล่าช้าในการดำเนินงานของภาครัฐ ขาดการติดต่อประสานงานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการดำเนินงาน ระบบการสั่งการและสายการบังคับบัญชาที่ล่าช้าให้เกิดความล่าช้ายิ่งขึ้น จากผลการศึกษาที่กล่าวมานั้นขัดแย้งกับแนวคิดของ Manor (1999, หน้า 4-12) ที่กล่าวไว้เกี่ยวกับหลักการกระจายอำนาจ (decentralization of powers) ซึ่งเป็นการให้ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ใช้อำนาจการปกครองบางอย่างได้ หรือมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารกิจการบางอย่างเพื่อประโยชน์สุขของตนเองได้ตามที่ปรารถนา หรือกล่าวสั้น ๆ ได้ว่า การกระจายอำนาจ คือ การให้ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ มีอำนาจปกครองตนเองนั่นเอง โดยองค์กรการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น จะมีฐานะเป็นนิติบุคคลมีอำนาจที่จะทำกิจการต่าง ๆ ได้เองทำให้ประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ สามารถจัดกิจการสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ตามที่ปรารถนาอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชาชนมีโอกาสได้ปกครองตนเอง อันเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีประสบการณ์กับการปกครองระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนสามารถปฏิบัติ การปกครองแบบประชาธิปไตยในระดับชาติได้ง่าย ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ มีโอกาสช่วยกันสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่นของตน และคิดพึ่งตนเองมากกว่าที่จะพึ่งเจ้าหน้าที่ของส่วนกลาง และ ทำให้รัฐบาลในส่วนกลางมีภาระในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ น้อยลง และมีเวลาในการปฏิบัติหน้าที่สำคัญ ๆ ของรัฐได้อย่างเต็มที่ อาทิ หน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย หน้าที่ในการรักษาเอกราชของชาติ เป็นต้น ซึ่งจากผลการศึกษาข้างต้นหากมีการดำเนินการกระจายอำนาจในด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้น จะทำให้การดำเนินงานกิจการต่างๆ ในพื้นที่เป็นไปอย่างรวดเร็วมากขึ้น

4.ปัญหาด้านการกำหนดนโยบายการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม รัฐยังขาดบทบาทในการชี้แจงและนำประชาสังคมไปร่วมตัดสินใจนโยบายต่าง ๆ ตามที่ประชาชนในท้องถิ่นที่ต้องการ ทั้งนี้หากส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจังในพื้นที่ให้ตระหนักเห็นความสำคัญของการพัฒนาพื้นที่จังหวัดตราดเพื่อเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแล้ว จะสามารถแก้ปัญหาการต่อต้านในพื้นที่ได้เป็นอย่างดีและความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งรัฐจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นทางเศรษฐกิจ ทั้งการค้า การลงทุนการจ้างแรงงาน ในการพัฒนานั้นแม้จะนำมาซึ่งโอกาสอันเป็นผลดีต่อภาคเศรษฐกิจ แต่ในทางกลับกันก็นำมาซึ่งผลกระทบในหลายมิติโดยเฉพาะผลกระทบทางด้านสังคมที่จำต้องพิจารณาควบคู่ไปกับการพัฒนาด้วย จากผลการศึกษาข้างต้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของม.ล. พันธุ์สุรีย์ สดาวลีย์ และศิริพงษ์ สดาวลีย์ ณ อยู่ธาดา (2542) ที่ได้ศึกษาถึงผลกระทบโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจต่อประเทศไทย พบว่า โครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจจะส่งผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อทุกประเทศในโครงการรวมทั้งประเทศไทยส่งผลกระทบทางบวกมากกว่า กล่าวคือ เศรษฐกิจของประเทศจะขยายตัว การส่งสินค้าออกจะคล่องตัวขึ้นประชาชนจะมีงานทำ การใช้แรงงานต่างชาติจะเป็นสิ่งที่จำเป็น และถูกต้องมากขึ้น แรงงานไทยจะต้องปรับตัวแข่งขันกับแรงงานต่างชาติ โดยเฉพาะแรงงานพม่า ประเทศไทยจะได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยว ขณะเดียวกันคนไทยจะไปท่องเที่ยวในเขตอนุภูมิภาคมากขึ้น ส่วนผลกระทบทางลบต่อประเทศไทยนั้นส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการแพร่ระบาดของยาเสพติด

ติดแรงงานข้ามชาติ โสเภณีข้ามชาติ อาชญากรรม และปัญหาทางด้านสาธารณสุข โดยเฉพาะโรคติดต่อตามชายแดนและโรคเอดส์ จะมามากขึ้น ในด้านวัฒนธรรมประชาชนจะหันไปรับวัฒนธรรมตะวันตกมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศไทย ซึ่งได้เสนอว่าทั้งภาครัฐและเอกชนควรร่วมมือป้องกันและหาหนทางแก้ไขเพื่อความก้าวหน้าและยั่งยืนของโครงการ สหประชาชาติ คือไม่ควรเน้นแต่ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านแต่เพียงอย่างเดียว แต่ควรเน้นแนวทางพหุมิติ ของความสัมพันธ์ นั่นคือ ต้องให้ความสำคัญกับมิติทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรม ควบคู่กันไปด้วย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1. ข้อเสนอแนะด้านนโยบายและกฎหมายที่ควรคำนึงถึงคือความชัดเจนด้านนโยบายเพื่อให้การนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อวางแผนการดำเนินการ กำหนดมาตรการด้านกฎหมายในพื้นที่เป็นการเฉพาะให้ชัดเจนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุน รวมทั้งกำหนดกฎหมายและนโยบายที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและเป็นประโยชน์ต่อการ ศึกษาการลงทุนในธุรกิจของประชาชนเป็นจำนวนมาก

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาครัฐไม่สามารถบูรณาการความร่วมมือควมมีการร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน และประสานความร่วมมือก่อนการลงมือปฏิบัติในพื้นที่ การเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของพื้นที่ เพื่อสร้างประโยชน์จากความร่วมมือกับฐานการผลิตหลักของประเทศ ดึงดูดการลงทุนจากในและต่างประเทศ

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการขาดประสิทธิภาพพบว่าควรดำเนินการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จที่เป็น การถาวรเพื่อประโยชน์ในการประสานงาน และเกิดการเชื่อมโยงการบริหารจัดการด้านอื่นๆ ตามมาเช่น การดำเนินการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานต่างๆในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษแต่ละแห่งให้สามารถรองรับกิจกรรมต่างๆในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษที่จะเกิดขึ้น ในอนาคตและเชื่อมโยงกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาในด้านการกำหนดนโยบายการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมควรส่งเสริมภาคประชา สังคมเข้าร่วมตัดสินใจนโยบายต่าง ๆ ตามที่ประชาชนในท้องถิ่นต้องการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบพื้นที่ต่างๆ ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในแต่ละพื้นที่เพื่อนำเสนอทางเลือกและ แนวทางในการพัฒนาพื้นที่ต่างๆ ให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาความพร้อมด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในการเจรจาเพื่อส่งเสริมพื้นที่ชายแดนให้มีการยกระดับ เป็นพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่อื่นๆ

3. ควรมีการศึกษาและติดตามการดำเนินงานการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษต่างๆ ตามเป้าหมายที่รัฐบาลได้ กำหนดนโยบายไว้ และทำการประเมินผลการพัฒนาพื้นที่อย่างเป็นระบบ

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของภาครัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราดในแต่ละด้านดังนี้

1. ปัญหาด้านนโยบายและกฎหมาย การดำเนินการของภาครัฐในจังหวัดตราดขาดความชัดเจนและความต่อเนื่องของ นโยบายในการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การผลักดัน นโยบายเพื่อนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

2. ปัญหาภาครัฐไม่สามารถบูรณาการความร่วมมือหน่วยงานในพื้นที่ เนื่องจาก การดำเนินงานในแต่ละส่วนนั้นเป็นการ ดำเนินงานในลักษณะของหน้าที่หลัก ที่ดำเนินการอยู่แล้ว อุปสรรคสำคัญคือหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานนั้นมีหน้าที่หลักอยู่แล้ว จึงทำให้การบูรณาการ หรือการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เป็นไปได้ยากซึ่งการบูรณาการนั้น เชื่อมโยงไปถึงงบประมาณของ หน่วยงานด้วยเนื่องจากไม่สามารถจัดสรรงบประมาณเข้าร่วมในการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานอื่นได้

3. ปัญหาการบริหารจัดการที่ขาดประสิทธิภาพในการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด อุปสรรคสำคัญคือจำกัดในการดำเนินการด้านสถานที่ งบประมาณในการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบการบริหาร จัดการ และการให้บริการเป็นอย่างมาก หากพื้นที่ได้พัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษไปแล้ว

4.ปัญหาด้านการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย อุปสรรคสำคัญคือการที่รัฐยังขาดบทบาทในการชี้แจงและนำประชาสังคมไปร่วมตัดสินใจนโยบายต่าง ๆ ตามที่ประชาชนในท้องถิ่นที่ต้องการ ฉะนั้นรัฐต้องดูแล ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจังในพื้นที่ให้ตระหนักเห็นความสำคัญของการพัฒนาพื้นที่เพื่อเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแล้ว จะสามารถแก้ปัญหาการต่อต้านในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (2557). **เขตเศรษฐกิจพิเศษ**. สืบค้น 6 สิงหาคม

2560 จาก <http://www.thaigov.go.th/th/news1/item/84757.html>

คณะรักษาความสงบแห่งชาติ. (2557, มิถุนายน 27). **คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 72/2557**

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ. ราชกิจจานุเบกษา, 131 (พิเศษ 120ง), 11-12.

ชรินทร์ หาญสืบสาย (2556). **เรื่องเล่าจากส.ว.เขตเศรษฐกิจพิเศษ“แม่สอด**. สืบค้น 20

สิงหาคม 2560 จาก <http://www.senate.go.th/w3c/senate/pictures/comm/warasarn/feb.pdf>

ชาตริส สัมมะวัฒนา, (2557). **แต้มต่อการค้าชายแดนไทย : เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน**.

สืบค้น 13 สิงหาคม 2560 จาก bts.dft.go.th/btsc/files/Documentanalysiselise/4.pdf

นุศรา ตัณลาพูน (2548). **ศักยภาพในการจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของจังหวัด**

เชียงราย. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ไทยรัฐออนไลน์ (2557). **คสช. ยกมุกดาหารเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ**. ค้นเมื่อ

20 สิงหาคม 2560, จาก <http://www.thairath.co.th/content/437804>.

พันธุ์สุรย์ ลดาวัลย์ และศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยู่ธยา (2542). **ผลกระทบของโครงการ**

สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจต่อประเทศไทย. เชียงใหม่ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2556

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2556 ข้อ 7

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2556 ข้อ 10 และข้อ 13

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2556 ข้อ 14 และข้อ 18

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2556 ข้อ 19 และข้อ 21

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2551). **รายงานของคณะกรรมการการเศรษฐกิจ การพาณิชย์ และอุตสาหกรรม วุฒิสภา พิจารณา**

ศึกษาเรื่อง “ร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ”. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2556). **ผลการประชุมคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

อาคม เติมพิทยาไพสิฐ. (2557, มิถุนายน). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเศรษฐกิจชายแดนเพื่อเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน**.

เอกสารโครงการประชุมสัมมนาพัฒนาเมืองเศรษฐกิจชายแดน: กรณีบริหารจัดการเมืองใหม่ช่องสง่า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดศรีสะเกษ, โรงแรมศรีลำดวน จังหวัดศรีสะเกษ.

Manor (1999). **The political economy of democratic decentralization**. Washington, DC: The World Bank.

การวิเคราะห์ความถี่คำกริยาวิเศษณ์ ในส่วนการอ่านของหนังสือ TOEIC ANALYSIS OF ADVERB FREQUENCY IN TOEIC READING PART

อธิษฐาน งามกิจวัตร* และ นิภาวรรณ นาววัฒน์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก
*corresponding author e-mail: Ngamkitjwat_a@hotmail.com

บทคัดย่อ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความถี่ของคำกริยาวิเศษณ์ในส่วนการอ่านของหนังสือ TOEIC โดยเก็บข้อมูลจากหนังสือ TOEIC BARRON จำนวน 2 เล่ม โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ ส่วนการอ่านจากหนังสือ TOEIC BARRON ปี พ.ศ. 2554 จำนวน 2 เล่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คำกริยาวิเศษณ์ โดยทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัยเป็นทฤษฎีของ ไพบุลย์ เปียศิริ (2552) ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ใช้ค่าสถิติร้อยละ ผลการวิจัยพบว่าในหนังสือ TOEIC BARRON ในส่วนการอ่านสามารถแบ่งประเภทของการอ่านได้ 6 ประเภท คือ การสื่อสารโต้ตอบกันทั้งทางจดหมายและโทรศัพท์ (Correspondence) บทความและคำนำหน้า (Passage and Articles) ป้ายและสัญญาณสัญญาณ (Notices and signs) การโฆษณา (Advertisement) แบบคำพูดและแบบ (Forms) และกราฟ แผนภูมิ ตาราง (Graph, Charts, and Tables) เมื่อพิจารณาการใช้ความถี่ของคำกริยาวิเศษณ์พบว่าทั้ง 6 ประเภทการอ่านมีการใช้คำกริยาวิเศษณ์ประเภท กริยาวิเศษณ์แสดงเวลา (Adverb of time) มากที่สุดในทุกประเภท เมื่อพิจารณาตามประเภทการอ่านพบว่าการสื่อสารโต้ตอบ ทั้งทางจดหมายและโทรศัพท์ (Correspondence) มีการใช้คำกริยาวิเศษณ์แสดงเวลามากที่สุดคือและพบว่าเรื่องกราฟ แผนภูมิ ตาราง (Graph, Charts, and Tables) มีการใช้คำกริยาวิเศษณ์แสดงเวลาน้อยที่สุด

คำสำคัญ: ข้อสอบโทอิก การอ่าน คำกริยาวิเศษณ์

Abstract

The objective of this study was to investigate the frequency of adverb from two TOIEC BARRON (2011). The focus was placed on the different types of adverb, particularly used the theory of Pibul Paesiri (2009). The statistical devices that were applied in this study was frequency and percentage. The finding was found that Reading Part could be divided into six main types: they were Correspondence, Passage and Articles, Notices and signs, Advertisement, Forms, and Charts, Tables and Graph. From every six main types in Reading Part, Adverb of Time occurred at the highest frequency. In Reading Part, it is found out that Adverb of Time was found at the highest frequency in Correspondence while it was occurred at least frequency in Charts, Tables and Graph.

key words: toeic, reading part, and adverb

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสารภาษาอังกฤษนับว่าเป็นภาษาสากลที่ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารไปสู่ทั่วโลก (Post and Rather 1996: 12) ประเทศต่างๆได้ให้ความสำคัญต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อความเจริญก้าวหน้าในด้านอุตสาหกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้ภาษาอังกฤษมีความสำคัญและมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ชีวิตประจำวันโดยมีความสำคัญทั้ง 4 ทักษะคือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน อีกทั้งปัจจุบันการสื่อสารต้องใช้เครื่องมือที่ทันสมัยและรวดเร็วเพื่อการติดต่อสื่อสาร เช่น อินเทอร์เน็ต จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งส่วนใหญ่ภาษาที่เป็นภาษาอังกฤษ ถ้าหากผู้ใช้เครื่องมือในการสื่อสารไม่มีความรู้ด้านภาษาดังกล่าว ย่อมทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารติดขัดล่าช้า นอกจากนี้ ภาษาอังกฤษยังแทรกอยู่ตามสื่อต่างๆที่พบเห็นได้ทั่วไป ทุกคนต้องเรียนรู้และสัมผัสอยู่ทุกวัน ฉะนั้น การเรียนภาษาอังกฤษจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนต้องเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน (ประพันธ์ จุ่มคำมูล, 2544)

ส่วนใหญ่ในสถานประกอบการจำเป็นต้องหาบุคลากรที่มีความรู้และมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษได้ดี เช่น ทักษะในการฟัง พูด อ่านและเขียน มักจะนำข้อสอบหรือผลคะแนน TOEIC (Test of English for International Communication) เป็นการวัดระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษ โดยมีการพัฒนาข้อสอบขึ้นจากสถาบัน Education Test Service (ETS) จะเน้นทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในการปฏิบัติงาน เพื่อมาใช้ในการพิจารณารับสมัครพนักงาน ปรับเงินเดือน เลื่อนตำแหน่ง โดยเฉพาะ ธุรกิจการบิน โรงแรม สถาบันการเงิน การท่องเที่ยว รวมถึงบริษัทข้ามชาติต่างๆ (ณัฐวิภา วิริยา, 2556) และจากการศึกษาแผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ พ.ศ.2549 – 2553 ที่ยังคงถูกใช้มาจนถึงปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558: online) และข้อมูลออนไลน์ผลการจัดอันดับทักษะความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษของประชากรที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักในประชาชนวัยแรงงานจาก 63 ประเทศทั่วโลกของบริษัท Education First (Education First, 2558: online) จึงทำให้รู้ปัญหา ว่าระดับความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษมีความสำคัญต่อศักยภาพการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ แต่ทักษะทางภาษาอังกฤษที่ใช้ในการสื่อสารของบุคลากรวัยทำงานของประเทศไทยอยู่ในระดับต่ำมาก (Very low proficiency) ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไขอย่างเร่งด่วน

ในส่วนข้อสอบ TOEIC แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนการฟัง (Listening Comprehension) มี 100 ข้อ และแบ่งออกเป็น 2 ส่วนย่อย คือ รูปภาพและบทสนทนาสั้นๆ และการอ่าน (Reading Part) มี 100 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ส่วนย่อยคือ การอ่านข้อความทางธุรกิจในรูปแบบที่หลากหลาย โดยจุดเด่นของข้อสอบ TOEIC มีทั้งบทความเดียว บทความคู่ และมีการใช้คำศัพท์เฉพาะเกี่ยวกับสายงานต่างๆ (นเรศ สุรสิทธิ์, 2558) จึงทำให้เกิดปัญหาในการทำข้อสอบ คือ ผู้อ่านไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์ เพราะคำศัพท์มีหลากหลายประเภท โดยเฉพาะ คำกริยาวิเศษณ์ (Adverb) นิยมใช้ในภาษาอังกฤษมากเมื่อต้องการนำคำศัพท์ มาทำหน้าที่ขยายคำกริยา คำคุณศัพท์หรือคำกริยาวิเศษณ์ เพื่อให้ได้ใจความที่สมบูรณ์และมีความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น แบ่งออกเป็น 6 ชนิด คือ คำกริยาวิเศษณ์แสดงเวลา (Adverb of time) คำวิเศษณ์แสดงสถานที่ (Adverb of place) คำวิเศษณ์แสดงความถี่ (Adverb of frequency) คำวิเศษณ์แสดงระดับ (Adverb of degree) คำวิเศษณ์แสดงอาการ (Adverb of manner) และคำวิเศษณ์ที่ทำหน้าที่แสดงเป็นคำเชื่อมอนุประโยค (Conjunctive Adverb) (นเรศ สุรสิทธิ์, 2554) จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ผู้อ่านจะต้องมีทักษะการอ่านภาษาอังกฤษที่ระดับหนึ่ง กล่าวคือ จะมีความเข้าใจและมีความรู้ด้านคำศัพท์ต่างๆ

ในการเรียนภาษาอังกฤษ จำเป็นต้องเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญและเป็นส่วนสำคัญในองค์ประกอบที่เกี่ยวกับความรู้ ความสามารถทางภาษาที่สอง เพราะการเรียนรู้คำศัพท์ทำให้สามารถนำไปใช้ในการฟัง พูด อ่านและเขียนได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และคล่องแคล่ว การที่จะเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้นั้น นอกจากจะรู้หลักไวยากรณ์ภาษาอังกฤษอันเป็นเสมือนรากฐานแล้ว การรู้คำศัพท์ยังเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งและยังรู้คำศัพท์มากจำได้แม่นยำ และสามารถนำมาใช้ได้อย่างถูกต้อง Harmer ได้กล่าวว่า คำศัพท์กับโครงสร้างภาษาว่า ถ้าโครงสร้างภาษาเป็นร่างกาย คำศัพท์ก็เปรียบเหมือนอวัยวะ และเนื้อของภาษา ถ้าไม่รู้คำศัพท์ที่ถูกต้องจะไม่สามารถแสดงศักยภาพของการใช้โครงสร้างภาษาได้ (Harmer 1991: 153)

สมสุวรรณค์ พันธุ์เทพ (2540) กล่าวว่าโดยสรุปแล้ว คำศัพท์ หมายถึง ถ้อยคำทุกคำที่มนุษย์ใช้ในการถ่ายทอดความหมายที่แสดงถึงความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนถึงสิ่งของหรือลักษณะอาการต่างๆ และความหมายของคำศัพท์นั้นก็เป็นที่เข้าใจกันได้เฉพาะในกลุ่มคนที่มีความเกี่ยวข้องกันในทางใดทางหนึ่ง จะเห็นได้ว่าคำศัพท์เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนภาษาต่างประเทศเพราะคำศัพท์เป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมความเข้าใจในการรู้ความหมายในการอ่าน การเขียน การพูด ภาษาต่างประเทศ

คำศัพท์จึงเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ใช้ในการถ่ายทอดความคิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ คนที่รู้คำศัพท์มากจะสามารถพูดและคิดได้อย่างประณีตและซับซ้อนมากกว่าคนรู้คำศัพท์ในวงจำกัด ที่กล่าวว่าคำศัพท์เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้นักศึกษาเข้าใจภาษาได้ดี นักศึกษาคนใดรู้ความหมายคำศัพท์มากก็จะมีแนวโน้มที่จะอ่านและได้ยินมากกว่านักศึกษาที่รู้คำศัพท์น้อย สำหรับการสื่อสารนั้น คำศัพท์นับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่ง และปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้มนุษย์สื่อสารได้อย่างเข้าใจ ความรู้เรื่องคำศัพท์อย่างมีประโยชน์ต่อทั้งทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ทักษะการเขียนและทักษะด้านอื่นๆด้วย (ณัฐพล คุปต์ธนโรจน์, 2554)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการวิเคราะห์ความถี่ของคำศัพท์ที่เป็นกริยาวิเศษณ์ในหนังสือ TOEIC ในส่วนของการอ่าน (Reading part) เพื่อได้ทราบและนำคำศัพท์ที่มีความถี่สูงมาศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้นักศึกษามีความพร้อมในข้อสอบ TOEIC และนำความรู้ไปสอบให้ได้ผลคะแนนเพิ่มมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความถี่ของคำกริยาวิเศษณ์ในส่วนของการอ่านของหนังสือ TOEIC

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ความถี่คำกริยาวิเศษณ์ ในส่วนการอ่านของหนังสือ TOEIC เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพทั้งปริมาณ โดยคณะผู้วิจัยดำเนินการออกแบบวิธีการดำเนินงานดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ คำศัพท์ที่ปรากฏในส่วนของการอ่าน (Reading Part) ของหนังสือ TOEIC BARON ปี พ.ศ. 2554 จำนวน 2 เล่ม โดยหนังสือ TOEIC BORRON เป็นหนังสือที่ได้รับความนิยมในเรื่องของเนื้อหาที่ใช้ในการสอบและยังมีวางจำหน่ายในร้านหนังสืออย่างแพร่หลาย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ คำกริยาวิเศษณ์ (Adverb) ที่ปรากฏในหนังสือ TOEIC BARON ในส่วนของการอ่าน (Part reading) ของหนังสือ TOEIC BARON ปี พ.ศ. 2554 จำนวน 2 เล่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คำกริยาวิเศษณ์จำนวน 6 ประเภท คือ คำกริยาวิเศษณ์แสดงเวลา (Adverb of time) คำวิเศษณ์แสดงสถานที่ (Adverb of place) คำวิเศษณ์แสดงความถี่ (Adverb of frequency) คำวิเศษณ์แสดงระดับ (Adverb of degree) คำวิเศษณ์แสดงอาการ (Adverb of manner) และคำวิเศษณ์ทำหน้าที่แสดงเป็นคำเชื่อมอนุประโยค (Conjunctive Adverb) ซึ่งเมื่อเรียนภาษาอังกฤษระดับสูงขึ้นไป จะพบประโยคที่มีคำเป็นส่วนขยายมากขึ้น โดยเฉพาะคำกริยาวิเศษณ์ที่มีความสำคัญค่อนข้างมาก โดยทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัยเป็นทฤษฎีของ ไพบูลย์ เปียศิริ (2552)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิเคราะห์โครงสร้างกรรมจาก ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยวิเคราะห์จากส่วนการอ่านจากหนังสือ TOEIC BARRON ปี 2554 จำนวน 2 เล่ม รายละเอียดในการเก็บข้อมูลมีดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อสอบในหนังสือ TOEIC BARRON ปี 2554 จำนวน 2 เล่มและจำแนกออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนการฟัง และ ส่วนการอ่าน
2. ผู้วิจัยได้นำข้อสอบในส่วนการอ่านมาจำแนกออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ การโฆษณา (Advertisement), กราฟ แผนภูมิ ตาราง (Graph, Charts, and Tables), แบบคำพูดและแบบพิมพ์ (Forms), ป้ายและสัญญาณ (Notices and signs), บทความและคำนำหน้า (Passage and Articles) และ การสื่อสารโต้ตอบกันทั้งทางจดหมายและโทรศัพท์ (Correspondence)
3. ผู้วิจัยลงมือวิเคราะห์ข้อสอบในส่วนการอ่านที่ได้จำแนกออกเป็น 6 ประเภทตามข้างต้นโดยยึดตามหลัก คำกริยาวิเศษณ์ ทฤษฎีของ ไพบูลย์ เปียศิริ (ไวยากรณ์อังกฤษ) และนำคำกริยาวิเศษณ์ที่ได้จากการนับแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง
4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมจำนวนและนับความถี่ของคำกริยาวิเศษณ์แต่ละประเภทที่ปรากฏในส่วนการอ่าน ในหนังสือ TOEIC และบันทึกผลลงตาราง

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ใช้สถิติร้อยละโดยใช้สูตรดังนี้

1. การหาค่าความถี่ร้อยละของจำนวนคำกริยาวิเศษณ์ที่ปรากฏในส่วนการอ่านที่จำแนก

$$\frac{\text{จำนวนคำกริยาวิเศษณ์ที่ปรากฏในส่วนการอ่านที่จำแนก}}{\text{จำนวนคำศัพท์ทั้งหมดที่ปรากฏในส่วนการอ่าน}} \times 100$$

2. การหาค่าความถี่ร้อยละของคำกริยาวิเศษณ์แต่ละประเภทที่ปรากฏในแต่ละส่วนการอ่านที่จำแนก

$$\frac{\text{จำนวนคำกริยาวิเศษณ์แต่ละประเภทที่ปรากฏในแต่ละส่วนการอ่านที่จำแนก}}{\text{จำนวนคำกริยาวิเศษณ์ทั้งหมดที่ปรากฏในแต่ละส่วนการอ่านที่จำแนก}} \times 100$$

ผลการวิจัย

จากตารางที่ 1 พบว่าในหนังสือ TOEIC ในส่วนการอ่าน (Reading Part) มีการจำแนกประเภทของส่วนของการอ่านได้จำนวน 6 ประเภทนั้น พบว่าประเภทของส่วนของการอ่านที่มีการใช้คำกริยาวิเศษณ์มากที่สุดคือ การสื่อสารโต้ตอบกันทั้งทางจดหมายและโทรศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 32.17 จำนวน 105 คำ อันดับที่สองคือบทความและคำนำหน้า คิดเป็นร้อยละ 30.21 จำนวน 97 คำ อันดับที่สามคือป้ายและสัญญาณ คิดเป็นร้อยละ 13.70 จำนวน 44 คำ อันดับทีสี่คือการโฆษณา คิดเป็นร้อยละ 13.39 จำนวน 43 คำ อันดับทีห้าคือแบบคำพูดและแบบพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 8.09 จำนวน 26 คำ และอันดับทีหกคือกราฟ แผนภูมิ ตาราง คิดเป็นร้อยละ 1.86 จำนวน 6 คำ

ตารางที่ 1 ร้อยละของคำกริยาวิเศษณ์ที่ปรากฏในส่วนการอ่าน (Reading Part) ที่จำแนกในหนังสือ TOEIC

ประเภทของส่วนการอ่าน	จำนวนคำกริยาวิเศษณ์ที่พบ	จำนวนร้อยละ
1. การสื่อสารโต้ตอบกันทั้งทางจดหมายและโทรศัพท์	105	32.71
2. บทความและคำนำหน้า	97	30.22
3. ป้ายและสัญญาณ	44	13.71
4. การโฆษณา	43	13.40
5. แบบคำพูดและแบบพิมพ์	26	8.10
6. กราฟ แผนภูมิ ตาราง	6	1.87
รวม	321	100

จากตารางที่ 2 พบว่าในหนังสือ TOEIC ในส่วนการอ่าน (Reading Part) เรื่องการโฆษณา (Advertisement) มีการใช้คำกริยาวิเศษณ์ (Adverb) จำนวน 43 คำ ประเภทคำที่ใช้มากที่สุดคือ กริยาวิเศษณ์แสดงเวลา (Adverb of time) จำนวน 16 คำ คิดเป็นร้อยละ 37.20 อันดับที่สอง คือ คำกริยาวิเศษณ์ที่ใช้อธิบายลักษณะ (Adverb of manner) จำนวน 10 คำ คิดเป็นร้อยละ 23.25 อันดับทีสามคือกริยาวิเศษณ์บอกสถานที่ (Adverb of place) จำนวน 7 คำ คิดเป็นร้อยละ 16.27 อันดับทีสี่ มีจำนวนเท่ากันคือ คำกริยาวิเศษณ์บอกระดับปริมาณ (Adverb of degree) และคำเชื่อมประเภทกริยาวิเศษณ์ (Conjunctive Adverb) จำนวน 5 คำ คิดเป็นร้อยละ 11.62 และไม่พบ 1 ประเภทคือคำกริยาแสดงความถี่ (Adverb of frequency)

ตารางที่ 2 ร้อยละของคำกริยาวิเศษณ์ (Adverb) ในส่วนการอ่าน (Reading Part) เรื่องการโฆษณา (Advertisement) ในหนังสือ TOEIC

การใช้คำกริยาวิเศษณ์ในการโฆษณา	จำนวนคำกริยาวิเศษณ์ที่พบ	จำนวนร้อยละ
1. กริยาวิเศษณ์แสดงเวลา (Adverb of time)	16	37.21
2. คำกริยาวิเศษณ์ที่ใช้อธิบายลักษณะ (Adverb of manner)	10	23.26
3. กริยาวิเศษณ์บอกสถานที่ (Adverb of place)	7	16.28
4. คำกริยาวิเศษณ์บอกระดับปริมาณ (Adverb of degree)	5	11.63
คำเชื่อมประเภทกริยาวิเศษณ์ (Conjunctive Adverb)	5	11.63
รวม	43	100

จากตารางที่ 3 พบว่าในหนังสือ TOEIC ในส่วนการอ่าน (Reading Part) เรื่องกราฟ แผนภูมิ ตาราง (Graph, Charts, and Tables) มีการใช้คำกริยาวิเศษณ์ (Adverb) จำนวน 6 คำ โดยประเภทที่ใช้มากที่สุดคือ คำกริยาวิเศษณ์แสดงเวลา (Adverb of time) จำนวน 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 50 อันดับที่สอง มีจำนวนเท่ากันคือคำกริยาวิเศษณ์บอกสถานที่ (Adverb of place) คำกริยาวิเศษณ์ที่ใช้อธิบายลักษณะ (Adverb of manner) และคำกริยาวิเศษณ์บอกระดับปริมาณ

(Adverb of degree) จำนวนประเภทย่อย 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 16.66 และไม่ปรากฏคำกริยาวิเศษณ์ประเภทการแสดงความถี่ (Adverb of frequency) และคำเชื่อมประเภทกริยาวิเศษณ์ (Conjunctive Adverb)

ตารางที่ 3 ร้อยละของคำกริยาวิเศษณ์ (Adverb) ในส่วนการอ่าน (Reading Part) เรื่องกราฟ แผนภูมิ ตาราง (Charts, Tables and Graph) ในหนังสือ TOEIC

การใช้คำกริยาวิเศษณ์ในกราฟ แผนภูมิ ตาราง	จำนวนคำกริยาวิเศษณ์ที่พบ	จำนวนร้อยละ
1. กริยาวิเศษณ์แสดงเวลา (Adverb of time)	3	50
2. กริยาวิเศษณ์บอกสถานที่ (Adverb of place)	1	16.67
คำกริยาวิเศษณ์ที่ใช้อธิบายลักษณะ (Adverb of manner)	1	16.67
คำกริยาวิเศษณ์บอกระดับปริมาณ (Adverb of degree)	1	16.67
รวม	6	100

จากตารางที่ 4 พบว่าในหนังสือ TOEIC ในส่วนการอ่าน (Reading Part) เรื่องแบบคำพูดและแบบพิมพ์ (Forms) มีการใช้คำกริยาวิเศษณ์ (Adverb) จำนวน 26 คำ โดยประเภทที่ใช้มากที่สุดคือ คำกริยาวิเศษณ์แสดงเวลา (Adverb of time) จำนวน 11 คำ คิดเป็นร้อยละ 42.31 อันดับที่สองคือคำกริยาวิเศษณ์ที่ใช้อธิบายลักษณะ (Adverb of manner) จำนวน 8 คำ คิดเป็นร้อยละ 30.77 อันดับที่สามคือคำกริยาวิเศษณ์บอกสถานที่ (Adverb of place) จำนวน 5 คำ คิดเป็นร้อยละ 19.23 อันดับที่มีจำนวนเท่ากันคือคำกริยาวิเศษณ์บอกระดับปริมาณ (Adverb of degree) และคำเชื่อมประเภทกริยาวิเศษณ์ (Conjunctive adverb) จำนวนประเภทย่อย 1 คำคิดเป็นร้อยละ 3.85 และไม่ปรากฏคำกริยาวิเศษณ์ประเภทการแสดงความถี่ (Adverb of frequency)

ตารางที่ 4 ร้อยละของคำกริยาวิเศษณ์ (Adverb) ในส่วนการอ่าน (Reading Part) เรื่องแบบคำพูดและแบบพิมพ์ (Forms) ในหนังสือ TOEIC

การใช้คำกริยาวิเศษณ์ในแบบพิมพ์	จำนวนคำกริยาวิเศษณ์ที่พบ	จำนวนร้อยละ
1. กริยาวิเศษณ์แสดงเวลา (Adverb of time)	11	42.31
2. คำกริยาวิเศษณ์ที่ใช้อธิบายลักษณะ (Adverb of manner)	8	30.77
3. กริยาวิเศษณ์บอกสถานที่ (Adverb of place)	5	19.23
4. คำกริยาวิเศษณ์บอกระดับปริมาณ (Adverb of degree)	1	3.85
คำเชื่อมประเภทกริยาวิเศษณ์ (Conjunctive adverb)	1	3.85
รวม	26	100

จากตารางที่ 5 พบว่าในหนังสือ TOEIC ในส่วนการอ่าน (Reading Part) เรื่องป้ายและสัญญาณ (Notices and signs) มีการใช้คำกริยาวิเศษณ์ (Adverb) จำนวน 41 คำ โดยประเภทที่ใช้มากที่สุดคือคำกริยาวิเศษณ์แสดงเวลา (Adverb of time) จำนวน 15 คำ คิดเป็นร้อยละ 34.09 อันดับที่สอง คือคำกริยาวิเศษณ์บอกสถานที่ (Adverb of place) จำนวน 9 คำ คิดเป็นร้อยละ 20.45 อันดับที่สามคือ คำเชื่อมประเภทกริยาวิเศษณ์ (Conjunctive adverb) จำนวน 7 คำ คิดเป็นร้อยละ 15.91 อันดับที่สุดคือคำกริยาวิเศษณ์บอกระดับปริมาณ (Adverb of degree) จำนวน 6 คำ คิดเป็นร้อยละ 13.64 อันดับสุดท้ายคือคำกริยาวิเศษณ์การแสดงความถี่ (Adverb of frequency) จำนวน 4 คำ คิดเป็นร้อยละ 6.82 อันดับสุดท้ายคือ คำกริยาวิเศษณ์ที่ใช้อธิบายลักษณะ (Adverb of manner) จำนวน 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 9.09

ตารางที่ 5 ร้อยละของคำกริยาวิเศษณ์ (Adverb) ในส่วนการอ่าน (Reading Part) เรื่องป้ายและสัญญาณ (Notices and signs) ในหนังสือ TOEIC

การใช้คำกริยาวิเศษณ์ในป้ายและสัญญาณ	จำนวนคำกริยาวิเศษณ์ที่พบ	จำนวนร้อยละ
1. กริยาวิเศษณ์แสดงเวลา (Adverb of time)	15	34.09
2. กริยาวิเศษณ์บอกสถานที่ (Adverb of place)	9	20.45
3. คำเชื่อมประเภทกริยาวิเศษณ์ (Conjunctive adverb)	7	15.91
4. คำกริยาวิเศษณ์บอกระดับปริมาณ (Adverb of degree)	6	13.64
5. คำกริยาแสดงความถี่ (Adverb of frequency)	4	9.09
6. คำกริยาวิเศษณ์ที่ใช้อธิบายลักษณะ (Adverb of manner)	3	6.82
รวม	41	100

จากตารางที่ 6 พบว่าในหนังสือ TOEIC ในส่วนการอ่าน (Reading Part) เรื่องบทความและคำนำหน้า (Passage and Articles) มีการใช้คำกริยาวิเศษณ์ (Adverb) จำนวน 97 คำ โดยประเภทที่ใช้มากที่สุดคือคำกริยาวิเศษณ์แสดงเวลา (Adverb of time) จำนวน 43 คำ คิดเป็นร้อยละ 44.33 อันดับที่สองคือคำกริยาวิเศษณ์ที่ใช้อธิบายลักษณะ (Adverb of manner) จำนวน 21 คำ คิดเป็นร้อยละ 21.65 อันดับที่สามคือคำเชื่อมประเภทกริยาวิเศษณ์ (Conjunctive adverb) จำนวน 11 คำ คิดเป็นร้อยละ 11.34 อันดับที่มีจำนวนเท่ากันคือคำกริยาวิเศษณ์บอกสถานที่ (Adverb of place) และคำกริยาวิเศษณ์บอกระดับปริมาณ (Adverb of degree) จำนวน 9 คำ คิดเป็นร้อยละ 9.28 อันดับสุดท้าย คือ คำกริยาแสดงความถี่ (Adverb of frequency) จำนวน 4 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.12

ตารางที่ 6 ร้อยละของคำกริยาวิเศษณ์ (Adverb) ในส่วนการอ่าน (Reading Part) เรื่องบทความและคำนำหน้า (Passage and Articles) ในหนังสือ TOEIC

การใช้คำกริยาวิเศษณ์ในบทความและคำนำหน้า	จำนวนคำกริยาวิเศษณ์ที่พบ	จำนวนร้อยละ
1. กริยาวิเศษณ์แสดงเวลา (Adverb of time)	43	44.33
2. คำกริยาวิเศษณ์ที่ใช้อธิบายลักษณะ (Adverb of manner)	21	21.65
3. คำเชื่อมประเภทกริยาวิเศษณ์ (Conjunctive adverb)	11	11.34
4. กริยาวิเศษณ์บอกสถานที่ (Adverb of place)	9	9.28
คำกริยาวิเศษณ์บอกระดับปริมาณ (Adverb of degree)	9	9.28
5. คำกริยาแสดงความถี่ (Adverb of frequency)	4	4.12
รวม	97	100

จากตารางที่ 7 พบว่าในหนังสือ TOEIC ในส่วนการอ่าน (Reading Part) ของหนังสือ TOEIC เรื่องการสื่อสารโต้ตอบกันทั้งทางจดหมายและโทรศัพท์ (Correspondence) มีการใช้คำกริยาวิเศษณ์ (Adverb) จำนวน 105 คำ โดยประเภทที่ใช้มากที่สุดคือคำกริยาวิเศษณ์แสดงเวลา (Adverb of time) จำนวน 48 คำ คิดเป็นร้อยละ 45.71 อันดับที่สอง คือคำกริยาวิเศษณ์ที่ใช้อธิบายลักษณะ (Adverb of manner) จำนวน 16 คำ คิดเป็นร้อยละ 15.23 อันดับที่สามคือคำเชื่อมประเภทกริยาวิเศษณ์ (Conjunctive Adverb) จำนวน 14 คำ คิดเป็นร้อยละ 13.33 อันดับที่สุดคือคำกริยาวิเศษณ์บอกระดับปริมาณ (Adverb of degree) จำนวน 13 คำ คิดเป็นร้อยละ 12.38 อันดับสุดท้ายคือคำกริยาวิเศษณ์บอกสถานที่ (Adverb of place) จำนวน 11 คำ คิดเป็นร้อยละ 10.47 อันดับสุดท้ายคือคำกริยาแสดงความถี่ (Adverb of frequency) จำนวน 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.85

ตารางที่ 7 ร้อยละของคำกริยาวิเศษณ์ (Adverb) ในส่วนการอ่าน (Reading Part) เรื่องการสื่อสารโต้ตอบกันทั้งทางจดหมายและโทรศัพท์ (Correspondence) ในหนังสือ TOEIC

การใช้คำกริยาวิเศษณ์ในการสื่อสารโต้ตอบกันทางจดหมายและโทรศัพท์	จำนวนคำกริยาวิเศษณ์ที่พบ	จำนวนร้อยละ
1. กริยาวิเศษณ์แสดงเวลา (Adverb of time)	48	45.71
2. คำกริยาวิเศษณ์ที่ใช้อธิบายลักษณะ (Adverb of manner)	16	15.24
3. คำเชื่อมประเภทกริยาวิเศษณ์ (Conjunctive adverb)	14	13.33
4. คำกริยาวิเศษณ์บอกระดับปริมาณ (Adverb of degree)	13	12.38
5. กริยาวิเศษณ์บอกสถานที่ (Adverb of place)	11	10.48
6. คำกริยาแสดงความถี่ (Adverb of frequency)	3	2.86
รวม	105	100

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่าในหนังสือ TOEIC ในส่วนการอ่าน (Reading Part) สามารถจำแนกประเภทของส่วนของการอ่านได้จำนวน 6 ประเภทคือ การโฆษณา (Advertisement), กราฟ แผนภูมิ ตาราง (Graph Charts, and Tables), แบบพิมพ์ (Forms), ป้ายและสัญญาณ (Notices and signs), บทความและคำนำหน้า (Passage and Articles), การสื่อสารโต้ตอบกันทั้งทางจดหมายและโทรศัพท์ (Correspondence) โดยพบว่าประเภทของส่วนของการอ่านที่มีการใช้คำกริยาวิเศษณ์มากที่สุดคือการสื่อสารโต้ตอบกันทั้งทางจดหมายและโทรศัพท์ (Correspondence) คิดเป็นร้อยละ 32.17 จำนวน 105 คำ เมื่อพิจารณาคำกริยาวิเศษณ์แต่ละประเภทที่ปรากฏในแต่ละส่วนการอ่านที่จำแนกพบว่าการใช้คำกริยาวิเศษณ์แสดงเวลา (Adverb of time) มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งทั้ง 6 ประเภทการอ่าน และจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาคำกริยาวิเศษณ์ประเภทต่างๆนี้ ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า คำกริยาวิเศษณ์มีผลต่อความสามารถในการอ่านของผู้เรียน ดังที่ Rutledge & Fitton (2015) กล่าวถึงความสำคัญของคำกริยาวิเศษณ์ว่าเป็นชนิดคำที่ช่วยเพิ่มทักษะการใช้ภาษาเชิงโวหารสำนวนเชิงพรรณนา กรณียกทักษะการใช้คำกริยาวิเศษณ์อาจมีผลต่อการเป็นนักภาษามืออาชีพ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่าในหนังสือ TOEIC ในส่วนการอ่าน (Reading Part) ประเภทการสื่อสารโต้ตอบกันทั้งทางจดหมายและโทรศัพท์ (Correspondence) มีการใช้คำกริยาวิเศษณ์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.17 จำนวน 105 คำ และพบการใช้คำกริยาวิเศษณ์น้อยที่สุดคือกราฟ แผนภูมิ ตาราง คิดเป็นร้อยละ 1.86 จำนวน 6 คำ เมื่อพิจารณาคำกริยาวิเศษณ์แต่ละประเภทที่ปรากฏในแต่ละส่วนการอ่านที่จำแนกพบว่าการใช้คำกริยาวิเศษณ์แสดงเวลา (Adverb of time) มากที่สุด

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยฉบับนี้สำเร็จและสมบูรณ์ตามขั้นตอนได้ด้วยความกรุณาและการได้รับสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญที่ได้ให้คำแนะนำ คำปรึกษาตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆอย่างยิ่งตลอดจนการจัดทำรายงานเล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่อ้างอิงให้งานวิจัยฉบับนี้ได้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำและกำลังใจเสมอมา ที่ได้รับคำปรึกษาและคำแนะนำแก่คณะผู้วิจัยที่ไม่กล่าวมา ณ ที่นี้ด้วย สุดท้ายนี้ หากมีข้อบกพร่องในลักษณะใดที่เกิดขึ้น คณะผู้วิจัยขออภัยเป็นอย่างสูงและหวังว่ารายงานการวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่กำลังศึกษาและผู้สนใจทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

กฤษณ์ วิทวัสสำราญกุล. (2558). การเพิ่มคะแนนการสอบการฟัง TOEIC ศูนย์การสอบแบบจับคำสำคัญ: การวิจัยกึ่งทดลองกับนักศึกษาสาขาธุรกิจการบิน. พิมพ์ครั้งที่ 6. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์. (2525). จิตวิทยาการอ่าน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- ณัฐพล คุปต์ธนโรจน์. (2554). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษตาม แนวเรื่องโดยใช้กลวิธี การเดาความหมายคำศัพท์จากบริบท สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ณัฐวิภา วิริยา. (2556). พิชิต TOEIC 900. พิมพ์ครั้งที่ 2: สำนักพิมพ์บิสคิด.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประพันธ์ จุมคำมูล. (2544). วิธีแก้ปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในชั้นมัธยมศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- นเรศ สุรสิทธิ์. (2554). ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษร่วมสมัย ฉบับด้วยตัวเอง. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: พี. เอส. เพรส จำกัด.
- นเรศ สุรสิทธิ์. (2558). หลักสูตรย่อ Redesigned TOEIC. กรุงเทพฯ: พี. เอส. เพรส จำกัด.
- นเรศ สุรสิทธิ์. (2560). TOEIC พิชิตได้ สบายมาก (ฉบับต้องสอบผ่าน). กรุงเทพฯ: พี. เอส. เพรส จำกัด.
- ปิยวรรณ ศิริรัตน์. (2543). การเปรียบเทียบเข้าใจในการอ่านความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษ และความสามารถ ในการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบโครงสร้างระดับยอดเยี่ยมการจัด กิจกรรมเขียนแบบ CIRC กับการสอนตามคู่มือครู (ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ โรฒ ประสานมิตร).
- ไพบุลย์ เปียศิริ. (2552). ทางลัดเก่งไวยากรณ์อังกฤษ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พีเอ็นเอ็น กรุ๊ป.
- วีรชัย ศรีสร้อย. (2525). การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน การเขียน และความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนภาษาเพื่อการตามแนวคิดของคีธ จอห์นสัน (Ketth Johnson) กับ การสอนตามคู่มือครู (ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร).
- สนิท ตั้งทวี. (2529). การใช้ภาษาเชิงปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมสวรรค์ พันธุ์เทพ. (2540). การนำวิธีสอนแบบมุ่งประสิทธิภาพไปใช้เพื่อเพิ่มพูนความสามารถความคงทนในการเรียนรู้ คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและบรรยากาศในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 6. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- สมุทร เข็นขวานิช. (2542). เทคนิคการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อเข้าใจ. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. (2532). การสอนทักษะทางภาษาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. (2534). การพัฒนาการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาเล่ม 2. กรุงเทพฯ: ประยูรวงศ์จำกัด.
- เอกรินทร์ สีมหาศาล. (2532). มิติสัมพันธ์ของการอ่านและการเลือกบทอ่านในการสอนอ่านเพื่อเดินเข้าสู่ประตู มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: สมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย.
- Bond, G. L., and M.A. Tinker. (1979). *Reading-Difficulties*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Dallman, M.A., and others (1974). *The teaching of reading*. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Dechant, Emerald V. (1982). *Improving the Teaching of Reading*. Jersey New: Prentice –Hall, Inc. Englewood Cliffs.
- Ellis, Rod and Tomlinson, Brian. (1980). *Teaching Secondary English*. Hong Kong. Longman.
- Fry, C.A. (1980). *Aging in Culture and Society*. Bergin: Brooklyn NY.
- Harmer J. (1991). *The Practice of English Language Teaching*. New York: Longman Publishing.
- Lapp, Diane and Flood, James. (1986). *Teaching Students to Read*. New York: Macmillan
- Miller, Wilma H. (1990). *Reading Comprehension Activities Kit*. New York: The Center for Applied Research. In Education.
- Pearson, David P., and Dale D. Johnson. (1978). *Teaching Reading Comprehension*. New York: Holt Rinehart.
- Post, Ron, and Ilyse Rathet. (1996). *On their Own: Using Student Native Culture as Content in the EFL Classroom*. English Teaching Forum 34, 3 (July-October): 12-17.
- Rutledge, J. & Fitton, Z. (2015). *Teaching students adverbs position to development rhetorical emphasis*. Linguistic Portfolios, (4), 121-129.

การวิเคราะห์การตั้งชื่อจังหวัดในประเทศไทย An Analysis of Provinces Naming in Thailand

กิตติยา สืบสาย* จันทปภา โนคำ และ วาสนี มีเครือเอี่ยม
สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย พิษณุโลก
*corresponding author e-mail : meekrua_iam@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาที่มาของความหมายของการตั้งชื่อจังหวัด และศึกษาการสร้างคำของชื่อจังหวัด ผลการศึกษาการตั้งชื่อจังหวัดจำแนกออกเป็น 6 ลักษณะ โดยพบว่าการตั้งชื่อจังหวัดที่พบมากที่สุด คือ ชื่อจังหวัดที่ตั้งตามสภาพแวดล้อมหรือสิ่งที่อยู่ในจังหวัด ร้อยละ 36.36 รองลงมาคือชื่อที่ตั้งชื่อตามความหมายประจำคำ ร้อยละ 24.67 อันดับสามมีสองลักษณะ คือ ชื่อจังหวัดที่ตั้งตามตำแหน่งหรือที่ตั้งและตั้งตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นร้อยละ 14.29 ตั้งชื่อตามบุคคลที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 6.49 และที่พบน้อยที่สุดคือไม่พบประวัติหรือที่มาในการตั้งชื่อจังหวัด ร้อยละ 3.90 โดยการศึกษาการสร้างคำของชื่อจังหวัดนั้นพบว่า ชื่อจังหวัดที่สร้างจากคำสมาส ร้อยละ 51.95 รองลงมาคือการสร้างคำจากคำมูล ร้อยละ 20.78 อันดับสามคือการสร้างคำจากคำประสม ร้อยละ 18.18 และที่พบน้อยที่สุดคือการสร้างคำจากคำสนธิ ร้อยละ 9.09

คำสำคัญ: การตั้งชื่อ , จังหวัด , ความหมาย , การสร้างคำ

Abstract

The purposes of this research are to study origin and word formation in provinces naming in Thailand. The results of the study indicate that there are 6 criteria in naming provinces in Thailand i.e., environment (36.36%), sense (24.67%), location and history (14.29%), important person (6.49%) and naming without criteria (3.90%). According to the process of word formation, there are 4 criteria found in this research as follows; Samasa words (51.95%), basic words (20.78%), compound words (18.18%), and Sandhi (9.09%) respectively

Keywords : -

บทนำ

ชื่อ คือสิ่งที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นเป็นคำต่าง ๆ เพื่อใช้แทนคน สัตว์ สิ่งของ หรือสิ่งที่เป็นนามธรรมที่สามารถสัมผัสหรือรู้สึกได้ เพื่อนำมาเรียกหรืออ้างถึง ประจักษ์ ประพินทยากร (2524 : 19- 22) ได้กล่าวถึงความสำคัญของชื่อว่าสามารถบ่งบอกสิ่งต่างๆได้ คือ บ่งบอกภูมิหลังของบุคคล เช่น ชื่อ จุก จ้อย ส่วนใหญ่จะเป็นชื่อของเด็กวัด บ่งบอกที่มาของบุคคล เช่น คนภาคเหนือมักจะมียี่ห้อเล่นว่า หล้า คำ คนอีสานมักมีชื่อเล่นว่า สี สา อ้าย อี เป็นต้น

การตั้งชื่อถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากสถานที่ ในโลกนี้มีอยู่มากมาย การตั้งชื่อให้กับสถานที่นั้นว่า จะเป็น ชื่อประเทศ ชื่อจังหวัด รวมไปถึงสถานที่สำคัญต่างๆ ย่อมแสดงให้เห็นถึงความสำคัญกับสถานที่นั้นว่ามีที่มาเกี่ยวข้องกับพื้นที่และผู้คนที่ย้ายอยู่ ในสถานที่นั้นอย่างไร การตั้งชื่อเป็นกลวิธีในการใช้ภาษาลักษณะหนึ่งที่ทำให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพ มนุษย์ได้ตั้งชื่อให้กับสิ่งต่างๆเพื่อระบุหรือจำแนกของต่างๆได้อย่างถูกต้องเมื่อจะสื่อความหมายระหว่างกัน ชื่อจึงเป็นลักษณะเฉพาะของสิ่งต่างๆและสื่อความรู้สึก ความคิดระหว่างกัน

จังหวัดเป็นหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคที่รวมท้องที่หลาย ๆ อำเภอเข้าด้วยกันและมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าปกครอง (โบ) เมือง หัวเมือง ถิ่น เขต บริเวณ และกว่าจะมีจังหวัดหรือแผ่นดินไทยอย่างที่เห็นกันอยู่ทุกวันนี้ บรรพบุรุษได้หลอมละลายเลือดเนื้อและชีวิตเพื่อสร้างบ้านเมืองขึ้นมาจากชุมชนขยายเป็นเมือง เป็นแคว้นแคว้น สุริยรัฐ และเป็นอาณาจักรในเวลาต่อมา ปัจจุบันประเทศไทยแบ่งอาณาเขตออกเป็น 77 จังหวัด กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ อันได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออก ซึ่งในแต่ละภูมิภาครวมถึงแต่ละจังหวัดย่อมมีประวัติความเป็นมาแตกต่างกัน ขนบธรรมเนียม ประเพณี สภาพทางภูมิศาสตร์ รวมถึงการตั้งชื่อด้วย เมื่อเมืองทั้งหลายได้พัฒนาจนกลายเป็น 77 จังหวัด ของไทยในวันนี้จึงมีเรื่องราวต่างๆ มากมายที่น่าสนใจ รวมถึงการตั้งชื่อจังหวัดสมควรที่จะได้ศึกษาเรียนรู้ และทำความเข้าใจ (เกียรติประวัติ ธรรมนูญสกล, 2555 : 5)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการตั้งชื่อจังหวัด เพราะพบว่ามีแหล่งที่มาเกี่ยวกับการตั้งชื่อจังหวัดหลากหลายและแตกต่างกัน ทำให้หลายคนเกิดความสับสนว่าแท้จริงแล้วที่มาของความหมายของชื่อจังหวัด นั้นมีความเป็นมาอย่างไร ผู้วิจัยจึงจะรวบรวมข้อมูลที่ได้ศึกษาและนำข้อมูลที่มีที่มาของความหมายที่ใกล้เคียงกันหรือเหมือนกันมากที่สุด มาสรุปเป็นข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาที่มาของความหมายของการตั้งชื่อจังหวัด
2. เพื่อศึกษาการสร้างคำของชื่อจังหวัด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร หนังสือ บทความ วารสาร งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการตั้งชื่อ รวมทั้งหนังสือที่เกี่ยวข้องกับเรื่องจังหวัด

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ บทความ งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ จากนั้นผู้วิจัยได้คัดเลือกหนังสือที่มีความน่าเชื่อถือ โดยเลือกจากผู้เขียนที่มีประสบการณ์ ความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ จำนวน 4 เล่ม คือ

- หนังสือประวัติศาสตร์ไทย 77 จังหวัด (เกียรติประวัติ ธรรมนูญสกล : 2555)
- หนังสือ 77 จังหวัด (ประชิด สุกฤษณ์พัฒน์และอุดม เขยกิจวงศ์ : 2554)
- ชื่อนี้มีที่มา ประวัติศาสตร์ 77 จังหวัด (วารางคณา สิริยุดตะและปิ่นชนิษฐ์ มณีพรหม : 2554)
- ประวัติศาสตร์และความเป็นมาประเทศไทย 76+1 จังหวัด (ดาณูภา ไชยพรธรรม : 2560)

ในกรณีที่ตั้งชื่อจังหวัดมีแหล่งที่มาขัดแย้งกันจากแหล่งอ้างอิงต่างๆ ที่หลากหลาย ผู้วิจัยจะสรุปที่มาจากข้อมูลที่มีการให้นิยามที่คล้ายกันมากที่สุดใน 4 เล่มนี้ ข้อมูลที่ซ้ำกันมากที่สุดแสดงว่าเป็นที่ยอมรับและเป็นข้อมูลที่นิ่งที่สุด

2. รวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 1

เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดแล้ว พบว่างานวิจัยนี้มีที่มาของความหมายของชื่อจังหวัด แบ่งออกเป็นทั้งหมด 6 กลุ่ม คือ

- 4.1 ตั้งชื่อตามบุคคลที่เกี่ยวข้อง
- 4.2 ตั้งตามสภาพแวดล้อมหรือสิ่งที่อยู่ในจังหวัด
- 4.3 ตั้งตามตำแหน่งหรือที่ตั้ง

- 4.4 ตั้งตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
- 4.5 ตั้งชื่อตามความหมายประจำคำ
- 4.6 ไม่พบประวัติหรือที่มาในการตั้งชื่อ

การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 2

วัตถุประสงค์นี้เพื่อวิเคราะห์การสร้างความหมายของชื่อจังหวัด การสร้างความหมายเกิดจากการรวมหน่วยคำตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไป มารวมเป็นคำคำเดียว มีทั้งคำเดียวกันและต่างชนิดกัน และไทยได้รับวิธีการสร้างคำบาลี-สันสกฤต มาใช้ด้วย คือวิธีสมาสและวิธีสนธิ

การสร้างความหมายที่ใช้ในการตั้งชื่อจังหวัดมีดังนี้

- คำมูล
- คำประสม
- คำสมาส
- คำสนธิ

3. สรุปผลการวิจัย

4. อภิปรายผล

ผลการวิจัย

จากการศึกษาจะเห็นว่าที่มาของความหมายของชื่อจังหวัดที่พบมากที่สุด คือ ชื่อจังหวัดที่ตั้งตามสภาพแวดล้อมหรือสิ่งที่อยู่ในจังหวัด (36.36%) รองลงมาคือชื่อที่ตั้งตามความหมายประจำคำ ร้อยละ 24.67 อันดับสามมีสองลักษณะคือชื่อจังหวัดที่ตั้งตามตำแหน่งหรือที่ตั้งและตั้งตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ร้อยละ 14.29 ตั้งชื่อตามบุคคลที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 6.49 และที่พบน้อยที่สุดคือไม่พบประวัติหรือที่มาในการตั้งชื่อจังหวัด ร้อยละ 3.90

จะเห็นว่าที่มาของความหมายของชื่อที่ได้รับการนิยมนิยมสูงสุดคือการนำสภาพแวดล้อมหรือสิ่งที่อยู่ในบริเวณจังหวัดมาตั้งเป็นชื่อ ที่มาของความหมายของชื่อจังหวัดทำให้ทราบถึงลักษณะพื้นที่หรือภูมิประเทศ เช่น ดาก ลำปาง สระแก้ว และยังทำให้ทราบถึงทรัพยากรหรือธรรมชาติที่อยู่ในจังหวัดต่างๆด้วย เช่น กาญจนบุรี ปทุมธานี

นอกจากนี้ยังพบว่าการตั้งชื่อตามความหมายประจำคำ เป็นการตั้งชื่อเพื่อแสดงลักษณะเฉพาะของจังหวัดนั้นๆ เช่น เพชรบูรณ์ พิจิตร สุโขทัย และยังมีความหมายที่แสดงถึงความเป็นความมงคล เช่น บุรีรัมย์ นนทบุรี นครศรีธรรมราช นอกจากนี้ยังพบว่าการตั้งชื่อจังหวัดโดยตั้งตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่มักเป็นเหตุการณ์ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ทำให้ได้รู้ว่ามีเรื่องใดหรือมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง ส่วนการตั้งตามตำแหน่งหรือที่ตั้งนั้นทำให้เราทราบว่าจังหวัดส่วนใหญ่จะตั้งขึ้นริมน้ำ ปากแม่น้ำ บึงหรือสระ เช่น สระบุรี ชลบุรี อุดรดิตถ์

การตั้งชื่อตามบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการประกาศคุณความดีและยกย่องให้เกียรติแก่บุคคลเหล่านั้น เช่น สงขลา พิชณุโลก และการตั้งชื่อที่ไม่พบที่มาของความหมายก็มีหลายจังหวัด เพราะไม่มีการบันทึกหรือไม่ทราบประวัติที่มาอย่างชัดเจน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ที่มาของความหมายของชื่อจังหวัด

ที่มาของความหมายของชื่อ	จำนวนจังหวัด	คิดเป็นร้อยละ
1. ตั้งชื่อตามบุคคลที่เกี่ยวข้อง	5	6.49
2. ตั้งตามสภาพแวดล้อมหรือสิ่งที่อยู่ในจังหวัด	28	36.36
3. ตั้งตามตำแหน่งหรือที่ตั้ง	11	14.29

ที่มาของความหมายของชื่อ	จำนวนจังหวัด	คิดเป็นร้อยละ
4.ตั้งตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	11	14.29
5.ตั้งชื่อตามความหมายประจำคำ	19	24.67
6.ไม่พบประวัติหรือที่มาในการตั้งชื่อ	3	3.90
รวมจำนวนจังหวัด	77	100

การสร้างคำ

ผลการวิจัยเรื่องของการสร้างคำ มีการใช้คำสมาสมากที่สุด ร้อยละ 51.95 รองลงมามีคำมูล ร้อยละ 20.78 คำประสม ร้อยละ 18.18 และคำสนธิ ร้อยละ 9.09

คำมูล

โครงสร้างคำที่ใช้ในการตั้งชื่อจังหวัด ที่มีลักษณะเป็นคำมูล คือคำที่มีความหมายเดียวหรือหน่วยคำเดียว อาจมีมากกว่าหนึ่งพยางค์ แต่ต้องมีความหมายเดียว ดังตัวอย่าง ตาก ตรัง แพร่ น่าน เป็นต้น จากข้อมูลพบว่าชื่อของจังหวัดในประเทศไทยจำนวน 77 จังหวัด เป็นคำมูลมีจำนวน 16 ชื่อ หรือคิดเป็นร้อยละ 20.78 ได้แก่

ตาก	น่าน	พะเยา	พิจิตร
แพร่	ลำปาง	ลำพูน	ตราด
ระยอง	เลย	กระบี่	ตรัง
พังงา	ภูเก็ต	ยะลา	ระนอง

คำประสม

จากการศึกษาชื่อจังหวัดในประเทศไทยที่มีโครงสร้างเป็นคำประสม พบว่าลักษณะการสร้างคำ มีการนำคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปมารวมกัน มักมีความหมายที่ต่างกัน เกิดเป็นคำใหม่ แต่ยังมีเค้าโครงของความหมายเดิม เป็นการประสมคำระหว่างคำไทยกับคำไทยแต่อาจมีคำประสมบางคำที่ประสมระหว่างคำไทยกับคำภาษาอื่น ดังตัวอย่าง บุรีรัมย์ สระแก้ว เชียงใหม่ เชียงราย เป็นต้น ชื่อของจังหวัดในประเทศไทยมีการสร้างคำแบบคำประสม โดยการนำคำภาษาไทยมาประสมกัน ตัวอย่างเช่น เชียงราย เชียงใหม่ อ่างทอง ต่อมาได้รับคำภาษาอื่นเข้ามาใช้มากขึ้น จึงมีการนำคำบาลี-สันสกฤตมาประสมกับคำไทย ดังตัวอย่าง สระแก้ว เป็นต้น การตั้งชื่อของจังหวัดที่มีลักษณะเป็นคำประสม มีจำนวน 14 จังหวัด หรือคิดเป็นร้อยละ 18.18

กำแพงเพชร	เชียงราย	เชียงใหม่	แม่ฮ่องสอน
อ่างทอง	สระแก้ว	ขอนแก่น	บึงกาฬ
บุรีรัมย์	ร้อยเอ็ด	หนองคาย	หนองบัวลำภู
อำนาจเจริญ	ชุมพร		

คำสมาส

การสร้างคำโดยใช้วิธีสมาส คือการย่อคำศัพท์หลายศัพท์ลงเป็นศัพท์เดียว มีความหมายถึงสิ่งเดียวใช้ในบาลี-สันสกฤตเท่านั้น (ผะอบ โปษะกฤษณะ, 2526:34) ได้ให้หลักในการสังเกตต่อไปนี้

คำสมาสต้องเป็นคำบาลี-สันสกฤตเท่านั้น

คำหลังไม่ได้ตั้งต้นด้วยสระ

อ่านออกเสียงต่อเนื่องกัน

เมื่อเขียนไม่ประวิสรรชนีย์ในระหว่างคำ ยกเว้นบางคำ เช่น พระ ที่ประกอบ

หน้าคำอื่น ตัวอย่างเช่น พระหัตถ์ พระบาท พระอู่ นับเป็นคำสมาส
เรียงกลับกันกับภาษาไทยคือ คำที่ขยายอยู่ข้างหน้า

จากผลของการศึกษาการตั้งชื่อจังหวัดในประเทศไทย พบการสร้างคำโดยวิธีสมาสจำนวน 40 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 51.95 ได้แก่

นครสวรรค์	พิษณุโลก	เพชรบูรณ์	อุทัยธานี
กรุงเทพมหานคร	กาญจนบุรี	ชัยนาท	นครนายก
นครปฐม	นนทบุรี	ปทุมธานี	ประจวบคีรีขันธ์
พระนครศรีอยุธยา	เพชรบุรี	ราชบุรี	ลพบุรี
สระบุรี	สิงห์บุรี	สุพรรณบุรี	สมุทรปราการ
สมุทรสงคราม	สมุทรสาคร	จันทบุรี	ชลบุรี
ปราจีนบุรี	กาฬสินธุ์	ชัยภูมิ	นครพนม
นครราชสีมา	มหาสารคาม	มุกดาหาร	ยโสธร
ศรีสะเกษ	สกลนคร	อุดรธานี	อุบลราชธานี
นครศรีธรรมราช	นราธิวาส	ปัตตานี	สุราษฎร์ธานี

คำสนธิ

การสร้างคำโดยวิธีการสนธิ คือ วิธีเชื่อมคำกับคำให้ติดเป็นคำเดียวกัน คำที่จะสนธิกันได้ต้องเป็นคำบาลีสันสกฤตเท่านั้น การสร้างคำในภาษาไทยได้ใช้วิธีสนธิอย่างง่าย จึงนำมาเฉพาะวิธี สระสนธิ เท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์ของสระสนธิคือ คำที่จะสนธิกันได้นั้น พยางค์ต้นของคำท้ายต้องเป็นสระที่มี อ เป็นท่อน เช่น อากาศ อาราม เมื่อ + คำต้น ซึ่งพยางค์ท้ายนั้นเป็นสระเช่น วร (วะระ) + โอกาส จึงเป็น วโรกาส ชิว + อาตม์ เป็น ชิวาตม์ (ผะอบ,2526:32)

การตั้งชื่อจังหวัดในประเทศไทยมีการสร้างคำโดยวิธีสนธิจำนวน 7 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 9.09 ได้แก่

สุโขทัย	อุดรดิตถ์	ฉะเชิงเทรา	สุรินทร์
พัทลุง	สงขลา	สตูล	

ตารางที่ 2 การสร้างคำ

การสร้างคำ	จำนวนจังหวัด	คิดเป็นร้อยละ
1. คำมูล	16	20.78
2. คำประสม	14	18.18
3. คำสมาส	40	51.95
4. คำสนธิ	7	9.09
รวม	77	100

อภิปรายผล

ภาษาสะท้อนให้เห็นถึงประวัติความเป็นอยู่ของมนุษย์ในอดีตหรือวัฒนธรรมของชาติ เพราะภาษาเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นตามความจำเป็นของสังคมนั้นๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน เมื่อพิจารณาภาษาจะพบร่องรอยของวัฒนธรรม ชื่อ

นับว่าเป็นวัฒนธรรมทางภาษาที่สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม เพราะชื่อสามารถสะท้อนลักษณะของสิ่งนั้นได้ บ่งบอกถึงสภาพแวดล้อม ภูมิประเทศ ความรู้สึกนึกคิด และวิถีชีวิตของคนในสังคม (เปรมศรีรัตน์ และสุขุมาวดี ขำศิริ, 2527: คำน่า) ได้กล่าวว่า ชื่อมักจะเป็นสิ่งแรกที่สะดุดความสนใจ ทั้งนี้เพราะชื่อเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือบอกความสำคัญของสิ่งนั้น ๆ ดังนั้น การศึกษาของการตั้งชื่อสถานที่ต่าง ๆ เช่น ชื่อแม่น้ำ ชื่อหมู่บ้าน ชื่อตำบล รวมถึงชื่อของจังหวัดในประเทศไทย ซึ่งทำให้เห็นลักษณะสำคัญเฉพาะสถานที่นั้น ๆ จากการตั้งชื่อสรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตั้งชื่อจังหวัดในประเทศไทย ว่ามีที่มาของความหมายของการตั้งชื่อจังหวัด และการสร้างคำของชื่อจังหวัดอย่างไร จังหวัดในประเทศไทย จำนวน 77 จังหวัด ผลการศึกษาแสดงด้วยร้อยละ

ผลการวิจัยการตั้งชื่อจังหวัดในประเทศไทยพบว่า มีที่มาหรือความหมายในการตั้งชื่อแบ่งออกเป็น 6 กลุ่มคือ 1. ตั้งชื่อตามบุคคลที่เกี่ยวข้อง 2. ตั้งตามสภาพแวดล้อมหรือสิ่งที่มีอยู่ในจังหวัด 3. ตั้งตามตำแหน่งหรือที่ตั้งของจังหวัด 4. ตั้งตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น 5. ตั้งชื่อตามความหมายประจำคำ 6. ไม่พบประวัติหรือที่มาในการตั้งชื่อ โดยการตั้งชื่อจังหวัดในประเทศไทย นิยมตั้งชื่อตั้งตามสภาพแวดล้อมหรือสิ่งที่มีอยู่ในจังหวัดมากที่สุดร้อยละ 36.36 รองลงมาคือ ตั้งชื่อความหมายประจำคำร้อยละ 24.67 ตั้งตามตำแหน่งหรือที่ตั้งของจังหวัด และตั้งตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ได้รับความนิยมน้อยเท่ากัน ร้อยละ 14.29 ตั้งชื่อตามบุคคลที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 6.49 ส่วนไม่พบประวัติหรือที่มาในการตั้งชื่อ ร้อยละ 3.90

ผลการวิจัยเรื่องของการสร้างคำ มีการใช้คำมูล คำประสม คำสมาสคำสนธิ ในการตั้งชื่อจังหวัด พบการตั้งชื่อโดยใช้คำมูลคิดเป็นร้อยละ 20.78 คำประสมคิดเป็นร้อยละ 18.18 คำสมาสคิดเป็นร้อยละ 51.95 คำสนธิคิดเป็นร้อยละ 9.09

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากคณาจารย์ทุกท่าน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

กราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.วาสนี มีเครือเอี่ยม อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ยอมสละเวลาอันมีค่าของท่านเพื่อตรวจทานให้ข้อคิดและให้คำแนะนำ อันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยฉบับนี้ ทำให้งานวิจัยฉบับนี้มีเนื้อหาครอบคลุมและสมบูรณ์มากที่สุด รวมไปถึงประสบการณ์ต่างๆที่มีค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย อีกทั้งยังคอยห่วงใย เอาใจใส่ และถามไถ่ทุกซอกทุกมุมมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณพ่อและคุณแม่ ผู้เลี้ยงเห็นความสำคัญของการศึกษาและให้ความสนับสนุนอย่างสุดความสามารถ อีกทั้งมอบความรัก ความห่วงใย พลังใจ และแบบอย่างที่ดี ที่มีให้ลูกคนนี้เสมอมา ตากับยายที่คอยเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนหลานคนนี้ให้เป็นเด็กดี ขอขอบคุณความห่วงใยจากญาติพี่น้องทุกคน

งานวิจัยฉบับนี้จะสำเร็จขึ้นไม่ได้หากปราศจากบุคคลเหล่านี้ คุณค่าที่เกิดจากการวิจัยนี้ขอมอบให้แก่ท่านผู้มีพระคุณทุกท่านด้วยความสำนึกในบุญคุณของท่าน และขอขอบพระคุณทั้งหมดยกให้กับการพัฒนาการศึกษาเพื่อเยาวชนไทยได้มีโอกาสนำพาประเทศไปสู่ความเจริญ รุ่งเรืองอย่างสงบสุขสืบต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติประวัติ ธรรมนูญสก. (2555). ประวัติศาสตร์ไทย 77 จังหวัด. กรุงเทพฯ : ไทยควอลิตี้บุ๊กส์.
- ดาณญา ไชยพรธรรม. (2560). ประวัติศาสตร์และความเป็นมาประเทศไทย 76 + 1 จังหวัด. กรุงเทพฯ : กอแก้ว
- ประจักษ์ ประพิทยากร. (2524). อันว่าชื่อนั้นสำคัญไฉน. การศึกษาเอกชน. (8 มิถุนายน) : 19 – 22.
- ประชิด สกฤษณ์พัฒน์และอุดม เขยกิจวงศ์. (2554). หนังสือ 77 จังหวัด. กรุงเทพฯ : ภูมิปัญญา.
- ผะอบ โปะชะกฤษณะ. (2526). ลักษณะเฉพาะของภาษาไทย. กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น.

วรางคณา สว่างตระกูล. (2540). การศึกษาภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อของคนไทยในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ความสำเร็จในการนํานโยบายการป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนยาเสพติดข้ามประเทศ

มาใช้ในการด้านศุลกากรจังหวัดหนองคาย

The Success of the Implementation of the Smuggling Drugs Prevention and Suppression Policy in the Nong Khai Customs

จิณณวัตร ด่านศรีชาญชัย* และเสกสัน เครือคำ

สาขาอาชญวิทยาและการบังคับใช้กฎหมาย/ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

*corresponding author e-mail : sabiaaaaman@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการนํานโยบายการป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนยาเสพติดข้ามประเทศมาใช้ในการด้านศุลกากรจังหวัดหนองคาย และเพื่อเปรียบเทียบระดับความสำเร็จในการนํานโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล รวมทั้งเพื่อเสนอแนะแนวทางในการนํานโยบายการป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนยาเสพติดข้ามประเทศไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในด้านศุลกากรจังหวัดหนองคาย จำนวน 53 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 45 คนด้วยวิธีการของยามาเนระดับความเชื่อมั่น 0.05 และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าความถี่ ร้อยละ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอ้างอิง ได้แก่ t-test และ F-test

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 51 ปีขึ้นไป มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีระดับตำแหน่งอยู่ในระดับชำนาญการ/ชำนาญงานมากที่สุด และมีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 25 ปีขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าความสำเร็จในการนํานโยบายการป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนยาเสพติดข้ามประเทศมาใช้ในการด้านศุลกากรจังหวัดหนองคายไปใช้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเห็นว่าด้านบริบทของนโยบายมีความสำเร็จมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านผลผลิต และด้านกระบวนการ ตามลำดับ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย ได้แก่ จัดสรรหรือบริหารจัดการกำลังเจ้าหน้าที่และงบประมาณให้เพียงพอ การจัดอบรมแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับทางเทคนิคในการตรวจค้นยาเสพติด การจัดตั้งศูนย์ประสานงานเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงาน การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับนโยบายและการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวชายแดน

คำสำคัญ: ความสำเร็จ, นโยบาย, การลักลอบขนยาเสพติด, ศุลกากรหนองคาย

Abstract

This research aims to study the success of the implementation of the smuggling drugs prevention and suppression policy in the Nong Khai Customs, to compare the opinions by personal factors, and to find the suggestions to improve the policy. The samples of this study were 45 officers selected from 53 officers working at the Nong Khai Custom. Questionnaires were used to collect quantitative data and in-depth interviews were employed to collect qualitative data. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and f-test.

The results show that most of the sample were male, more than 51 years old, married, bachelor degree, professional/experienced level, more than 25 years' experience. The samples had a high level of opinion on the success of the smuggling drugs prevention and suppression policy implementation in the Nong Khai especially on the context of the policy, following by the input, production and the process factors in order. The hypothesis testing revealed that the samples who were different on age and experience had a significant difference in the opinion on the success of the policy implementation at a significance level of 0.05. Some suggestions of the study were to properly manage budgets and human resources, training and coaching on working experience, setting a coordinating center, promoting public relationship and strengthening of the villages along the border.

Keywords: Success, Policy, drug smuggling, Nong Khai Customs

บทนำ

ปัญหาหายาเสพติด ถือเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคมและการพัฒนาในด้านต่างๆ ของประเทศเป็นอย่างมาก ปัญหาหายาเสพติดเป็นปัญหาที่บ่อนทำลายกำลังทรัพยากรบุคคลของชาติ ปัญหาหายาเสพติดเป็นปัญหาที่นับวันยิ่งทวีความรุนแรงและซับซ้อนขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ปัญหาหายาเสพติดถือเป็นปัญหาที่รัฐบาลในทุกยุคทุกสมัยต่างให้ความสำคัญ โดยกำหนดให้เป็นวาระระดับชาติ มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ไปจนถึง การกำหนดนโยบายในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแก่หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง สำหรับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดข้ามชาติ พบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2560-2561 ที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในภูมิภาคสามเหลี่ยมทองคำ 6 ประเทศ ได้แก่ จีน เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา เวียดนามและประเทศไทย ตามแผนปฏิบัติการแม่น้ำโขงปลอดภัย พ.ศ. 2559-2561 นำไปสู่การทำลายแหล่งผลิต จับกุม สกัดกั้นยาเสพติดและสารเคมีในประเทศเพื่อนบ้านได้เป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตามยังคงมีการลักลอบผลิตและลักลอบนำเข้ายาเสพติด เคมีภัณฑ์และสารตั้งต้นจากต่างประเทศเข้าสู่ประเทศไทยในพื้นที่ภูมิภาคต่างๆ อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2560) ทั้งนี้พบว่า มีการนำเข้ายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดชายแดน ถึงร้อยละ 56.59 ซึ่งมากกว่าครึ่งหนึ่งของปริมาณยาเสพติดทั่วประเทศ โดยพื้นที่ชายแดนที่มีการจับกุมได้มากที่สุดคือ ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การลักลอบขนยาเสพติดและสารเคมีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องถือเป็นแหล่งที่มาของยาเสพติดแหล่งสำคัญที่จะเข้าสู่ประเทศไทย ในปี 2560 รัฐบาลจึงได้กำหนดแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปี พ.ศ. 2560 ขึ้น หนึ่งในนั้นคือ แผนในการปราบปรามยาเสพติด โดยมีเป้าหมาย คือ ผู้ค้ายาเสพติด และเครือข่ายทั้งในและนอกประเทศถูกจับกุมและดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนเสริมสร้าง พัฒนาและยกระดับความร่วมมือในการแก้ไขปัญหายาเสพติดระหว่างประเทศ โดยมีแนวทางในการดำเนินงานคือ บูรณาการหน่วยงานต่างๆ สกัดกั้นยาเสพติดพื้นที่ชายแดนและตอนใน เพื่อควบคุมการลักลอบลำเลียง และนำเข้ายาเสพติดทางชายแดน โดยให้มีการสกัดกั้นยาเสพติด ณ ด่านศุลกากร ท่าอากาศยานนานาชาติ และท่าเรือระหว่างประเทศ โดยเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจค้นการลักลอบนำเข้าและส่งออกยาเสพติด เคมีภัณฑ์สารตั้งต้น ณ ด่านศุลกากร

เพื่อประสานงานด้านการข่าวระหว่างประเทศ และจัดทาระบบข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบนำเข้าและส่งออกยาเสพติดระหว่างประเทศ จัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยเพื่อช่วยในการตรวจค้นยาเสพติด ฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการซุกซ่อนยาเสพติด และตัวยาเสพติดชนิดต่างๆ ให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสกัดกั้นยาเสพติดตามท่าอากาศยานนานาชาติ ภายใต้โครงการ ASEAN Airport Interdiction Task Force (AAITF) เพื่อมุ่งหมายให้มีความร่วมมือด้านการปราบปรามยาเสพติดระหว่างท่าอากาศยานนานาชาติในกลุ่มประเทศอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2560)

กรมศุลกากร นอกจากจะมีบทบาทหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีอากรและอำนวยความสะดวกในการนำเข้า-ส่งออกสินค้า ป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากร ณ จุดนำเข้า-ส่งออกต่างๆ แล้ว ยังมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ บทบาทในการปกป้องสังคมจากอาชญากรรมข้ามชาติในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะการสืบสวนและปราบปรามการลักลอบขนยาเสพติด ซึ่งกรมศุลกากรให้ความสำคัญอย่างยิ่งเกี่ยวกับการสืบสวนและปราบปรามยาเสพติด ด้วยการจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านการสืบสวนและปราบปรามยาเสพติดโดยตรง คือ ส่วนสืบสวนปราบปราม 3 ปฏิบัติงานสืบสวนและปราบปรามการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและสารตั้งต้นที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดตลอดจนการกระทำผิดตามกฎหมายศุลกากร และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องทั่วราชอาณาจักรเป็นศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในการปราบปรามอาชญากรรม โดยมีนโยบายในการปราบปรามยาเสพติดทางท่าอากาศยานนานาชาติและด่านศุลกากรที่มีความเสี่ยงทั่วประเทศ (กรมศุลกากร, 2557)

ด่านศุลกากรหนองคายเป็นหน่วยงานหนึ่งในกรมศุลกากร ที่มีความจริงจังและเข้มงวดในการปฏิบัติตามนโยบายในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนยาเสพติดข้ามประเทศ จนถูกคัดเลือกจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ให้เป็นองค์กรดีเด่น ด้านการปราบปรามยาเสพติด ประจำปี 2557 เนื่องในโอกาสวันต่อต้านยาเสพติดโลก (26 มิถุนายน) โดยมีผลงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการสกัดกั้นยาเสพติด ด้านการปราบปรามยาเสพติด ด้านการยึดทรัพย์สินค้ายาเสพติด ด้านการป้องกันยาเสพติด ด้านการบำบัดฟื้นฟูและพัฒนาผู้ติดยาเสพติด และด้านการส่งเสริม สนับสนุนและบริหารจัดการการแก้ไขปัญหายาเสพติด (ด่านศุลกากรหนองคาย, 2561) ทำให้จำนวนการลักลอบขนยาเสพติดผ่านด่านศุลกากรหนองคายมีจำนวนลดลง

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะด่านศุลกากรหนองคายจะประสบความสำเร็จในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด แต่ปัญหาการลักลอบขนยาเสพติดและสารเคมีที่เกี่ยวข้องผ่านด่านศุลกากรดังกล่าวก็ยังไม่หมดไป เนื่องจากจุดผ่านแดนจังหวัดหนองคาย เป็นพื้นที่หนึ่งที่มีความเสี่ยงในการลักลอบนำเข้า-ส่งออกยาเสพติดสูง จึงทำให้ศุลกากรหนองคาย มีสถิติการ

จับกุมการลักลอบขนยาเสพติดในแต่ละปีจำนวนมากมาอย่างต่อเนื่อง โดยในช่วงปี พ.ศ. 2553-2560 ที่ผ่านมามีการจับกุมคดีการลักลอบขนยาเสพติดข้ามประเทศเฉลี่ย 42 คดีต่อเดือน โดยสามารถจับกุมยาบ้าได้มากที่สุด รองลงมาคือ ยาไอซ์ ผีนและโคเคน

ความสำเร็จการนำนโยบายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมาใช้เพื่อสกัดกั้นการลักลอบขนยาเสพติดข้ามประเทศของด่านศุลกากรจังหวัดหนองคาย มีปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างมาก โดยเท่าที่ผ่านมายังไม่ได้มีการประเมินถึงผลสำเร็จของการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวแต่อย่างใด ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะทำการประเมินถึงความสำเร็จในการนำนโยบายดังกล่าวมาปฏิบัติ เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาลุทธิพรคตต่างๆ เพื่อส่งผลให้การนำนโยบายไปใช้ให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย มีดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนยาเสพติดข้ามประเทศมาใช้ในด่านศุลกากรจังหวัดหนองคาย
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความสำเร็จในการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนยาเสพติดข้ามประเทศมาใช้ในด่านศุลกากรจังหวัดหนองคาย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนยาเสพติดข้ามประเทศไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method) ที่ผสมผสานวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและมีความละเอียดลึกซึ้งมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะทางในการปรับปรุงการดำเนินการตามนโยบาย ทั้งนี้ในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) จะทำการรวบรวมข้อมูลจากประชากร คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในด่านศุลกากรจังหวัดหนองคาย ซึ่งมีจำนวน 53 ราย (ไม่รวมเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารและลูกจ้างที่ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานด้านสืบสวนปราบปราม และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานช่วยราชการในด่านศุลกากรแห่งอื่นๆ) กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้ตัวอย่างที่ต้องรวบรวมทั้งสิ้น 45 ราย เพื่อรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วนในการศึกษาครั้งนี้ สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้มากกว่าที่กำหนดไว้ เป็นจำนวนทั้งสิ้น 50 ราย

ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นายด่านศุลกากรหนองคาย หัวหน้าฝ่ายควบคุมศุลกากรหนองคาย หัวหน้าฝ่ายสืบสวนและปราบปรามศุลกากรหนองคาย นักวิชาการศุลกากรชำนาญการศุลกากรหนองคาย และนิติกรชำนาญการศุลกากรหนองคาย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูล แล้วสร้างเป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัยโดยจำแนกออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

- 1) แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ ประกอบไปด้วยคำถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระดับชั้นยศ และระยะเวลาที่รับราชการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินระดับความสำเร็จในการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนยาเสพติดข้ามประเทศมาใช้ในการดำเนินคดีการจังหวัดหนองคาย

2) แบบสัมภาษณ์ โดยแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นได้นำแนวคิดในการประเมินผลตามรูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) มาใช้ซึ่งเป็นแบบจำลองตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1983) ที่ประเมินผลครอบคลุมตั้งแต่บริบทของนโยบาย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของนโยบาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อที่ 1 ด้านบริบทนโยบาย (Context Evaluation) ประกอบด้วยประเด็น ความจำเป็นเร่งด่วนของนโยบาย ความสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น นโยบายมีวัตถุประสงค์/เป้าหมายที่ชัดเจน และนโยบายสามารถดำเนินการได้หรือมีความเป็นไปได้ในการดำเนินการ

ข้อที่ 2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ประกอบด้วยประเด็น งบประมาณมีความเพียงพอ บุคลากรผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามนโยบาย ความคิดเห็นหรือความเห็นด้วยกับนโยบายดังกล่าว

ข้อที่ 3 ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ประกอบด้วยประเด็น คิดเห็นเกี่ยวกับความชัดเจน และรวดเร็วในการประชาสัมพันธ์นโยบาย การนำนโยบายมาใช้อย่างเป็นไปตามแผนงานที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ ขั้นตอนการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวมีความชัดเจน เป็นรูปธรรม กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเอื้อต่อการดำเนินการตามนโยบาย และปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบาย

ข้อที่ 4 ด้านผลิตผล (Product Evaluation) ประกอบด้วยประเด็น ผลการดำเนินนโยบายด้านการลดการลักลอบขนยาเสพติดข้ามประเทศ ผลการดำเนินนโยบายด้านการลดการใช้ยาเสพติดภายในประเทศ ผลการดำเนินนโยบายด้านความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

ข้อที่ 5 ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบาย

ข้อที่ 6 แนวทางในการพัฒนาเพื่อให้การดำเนินการตามนโยบายประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

สำหรับการสร้างเครื่องมือวิจัยได้มีการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับนโยบายการป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนยาเสพติดข้ามประเทศไปใช้ ข้อมูลการดำเนินงานด้านยาเสพติดของด่านศุลกากรจังหวัดหนองคาย รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีอาชญากรรมองค์กร แนวคิดทฤษฎีอาชญากรรมข้ามชาติ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมโดยการออกแบบสภาพแวดล้อม แนวคิดทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลการนำนโยบายไปปฏิบัติและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดประเด็นของคำถามด้วยการจัดเก็บหมวดหมู่ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ก่อนมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์โดยผู้เชี่ยวชาญจึงนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ผลการวิจัย

1) ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ผลการวิจัยเชิงปริมาณโดยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มากที่สุด รองลงมาคือ อายุไม่เกิน 30 ปี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คือ สมรส มากที่สุด รองลงมาคือ โสด ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด รองลงมาคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี ด้านระดับตำแหน่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับตำแหน่งอยู่ในระดับชำนาญการ/ชำนาญงานมากที่สุด รองลงมาคือ อยู่ในกลุ่มลูกจ้าง ส่วนผลการศึกษาด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านบุคลากร พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 25 ปีขึ้นไป มากที่สุด คิดเป็นรองลงมาคือ ไม่เกิน 5 ปี 5-10 ปี และ 11-20 ปี ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน

ซึ่งเมื่อประเมินผลความสำเร็จของนโยบายด้วย CIPP Model พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนยาเสพติดข้ามประเทศมาใช้ในด้านบุคลากรจังหวัดหนองคายไปใช้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเห็นว่าด้านบริบทของนโยบายมีความสำเร็จมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านผลผลิต และด้านกระบวนการ ตามลำดับ

สำหรับผลการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบระดับความสำเร็จในการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนยาเสพติดข้ามประเทศมาใช้ในด้านบุคลากรจังหวัดหนองคาย โดยสามารถสรุปโดยจำแนกเป็นรายด้านดังต่อไปนี้

1.ด้านบริบท ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งหรือประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จของนโยบายด้านบริบทไม่แตกต่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด

2.ด้านปัจจัยนำเข้า ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จของนโยบายด้านปัจจัยนำเข้าแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มที่มีอายุ 41-50 ปี จะมีระดับความคิดเห็นที่มีต่อความสำเร็จด้านปัจจัยนำเข้า สูงกว่ากลุ่มที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ส่วนผู้ที่มีเพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งหรือประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จของนโยบายด้านปัจจัยนำเข้าไม่แตกต่างกันแต่อย่างใด

3.ด้านกระบวนการ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จของนโยบายด้านกระบวนการแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี จะมีระดับความคิดเห็นที่มีต่อความสำเร็จด้านกระบวนการ สูงกว่ากลุ่มที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ส่วนผู้ที่มีเพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งหรือประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จของนโยบายด้านกระบวนการไม่แตกต่างกันแต่อย่างใด

4.ด้านผลผลิต ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะส่วนบุคคลด้านประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จของนโยบายด้านผลผลิตแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มที่มีประสบการณ์การทำงาน 11-20 ปีจะมีระดับความคิดเห็นที่มีต่อความสำเร็จด้านผลผลิต สูงกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์การทำงาน 21 ปีขึ้นไป ส่วนผู้ที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และระดับตำแหน่งที่แตกต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จของนโยบายด้านผลผลิตไม่แตกต่างกันแต่อย่างใด

5.ความสำเร็จของนโยบายในภาพรวม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จของนโยบายในภาพรวมแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มที่มีอายุไม่

เกิน 30 ปี จะมีระดับความคิดเห็นที่มีต่อความสำเร็จในภาพรวม สูงกว่ากลุ่มที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ส่วนผู้ที่มีเพศ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งหรือประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จของ นโยบายในภาพรวมไม่แตกต่างกันแต่อย่างใด

2) ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ทั้งนี้ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพมีดังนี้

- ความสำเร็จของนโยบายด้านบริบท

1.ความจำเป็นเร่งด่วนของนโยบาย กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นตรงกันว่า การนำมาตรการการป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนยาเสพติดข้ามประเทศมาใช้ในการดูแลสุขภาพจังหวัดหนองคาย เป็นนโยบายที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องรีบดำเนินการ เนื่องจากปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในปัจจุบันนี้ยังคงเป็นปัญหาที่รุนแรง ส่งผลกระทบต่อประเทศในหลายๆ ด้านและรอการแก้ไขอย่างต่อเนื่อง

2.ความสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นตรงกันว่า มาตรการดังกล่าว มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ส่วนหนึ่งเกิดจากการลักลอบขนยาเสพติดเข้ามาในประเทศ ทำให้ยาเสพติดแพร่กระจายเข้าสู่ประเทศ ส่งผลให้เกิดการใช้และการเสพยาเสพติดจำนวนมากตามมา

3.วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่า วัตถุประสงค์และเป้าหมายของ มาตรการมีความชัดเจน โดยมีเป้าหมายเพื่อสกัดกั้น ปราบปราม จับกุมและหยุดยั้งการแพร่ระบาดของยาเสพติด และมี วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ได้แก่ การลดจำนวนผู้ค้ายาเสพติดลง การลดจำนวนผู้เสพยาเสพติด การลดปัญหาอาชญากรรมและลด ค่าใช้จ่ายของรัฐในการปราบปรามยาเสพติด รวมถึงงบประมาณในการรักษาผู้ป่วยและปัญหาสังคมอันเนื่องมาจากยาเสพติด

4.ความเป็นไปได้ในการดำเนินนโยบาย กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวมีความเป็นไปได้ ดังจะเห็นได้จากสถิติการจับกุมที่ผ่านมา อย่างไรก็ตามหากจะดำเนินการให้มีผลสัมฤทธิ์มากกว่านี้ ต้องการอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประสานความร่วมมือกันอย่างจริงจัง

- ความสำเร็จของนโยบายด้านปัจจัยนำเข้า

1.ความเพียงพอของงบประมาณ กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่า งบประมาณในการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวยังไม่เพียงพอที่จะทำการดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ งบประมาณสำหรับการจัดหาและซ่อมบำรุงเครื่อง X-RAY เป็นต้น

2.ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายเป็นอย่างดี แต่ทั้งนี้ก็มีส่วนหนึ่งที่คิดว่าผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการตรวจจับสิ่งเสพติดที่ปฏิบัติงานในด่านศุลกากรหนองคายยังมีจำนวนน้อย เนื่องจากต้องอาศัยทักษะในการสังเกตและจับพินิจ ซึ่งต้องอาศัยการสั่งสมประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานด้านนี้มากเป็นพิเศษ

3.การอบรมให้ความรู้หรือการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่า ได้มีการส่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไปอบรมเพื่อเพิ่มเติมทักษะ ความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ มาอย่างต่อเนื่อง

4.เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ในการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า ได้มีการนำเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่างๆ มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เช่น เครื่อง X-RAY เพื่อหาสารเสพติดที่ผู้ลักลอบขนยาเสพติดแอบ

กลืนหรือซุกซ่อนอยู่ในจุดต่างๆ ของร่างกาย หรือเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบชนิดของสารเสพติด แต่ทั้งนี้ก็มีส่วนหนึ่ง ที่คิดว่า การนำ เครื่อง X-RAY มาใช้ในการปฏิบัติงาน อาจทำให้เกิดปัญหาขึ้นได้

5.การจัดตั้งศูนย์ประสานงานเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่าที่ผ่านมา ยังไม่ได้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานอย่างเป็นทางการ โดยส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานในพื้นที่ จังหวัดหนองคาย โดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

6.การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับนโยบาย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยว่ามาตรการดังกล่าวนี้มีการ ประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้แก่ประชาชนทั่วไปได้รับทราบผ่านสื่อต่างๆ เช่น เสียงตามสายของหมู่บ้าน การติดป้ายประชาสัมพันธ์ ของหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่ พร้อมทั้งมีการแถลงผลการจับกุม

7.การประสานงานกับเครือข่ายในต่างประเทศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อย่างเห็นด้วยว่ามาตรการดังกล่าวได้มีการ ประสานงานกับเครือข่ายในต่างประเทศ โดยมีฝ่ายสืบสวนปราบปรามยาเสพติด ส่วนสืบสวนปราบปรามที่ 3 สำนักสืบสวน และปราบปราม กรมศุลกากร เป็นหน่วยงานที่คอยประสานงานเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่างๆ ประสานงานด้านการข่าว สรุปลงาน ร่วมกันอยู่แล้ว แต่ทั้งนี้ก็มีกลุ่มตัวอย่างส่วนน้อยบางรายแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างออกไปว่าช่องทางการติดต่อ ยังมีไม่มากพอ

- ความสำเร็จของนโยบายด้านกระบวนการ

1.การคิด วิเคราะห์และวางแผนก่อนการดำเนินนโยบาย กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่าก่อนที่จะมีการ นำมาตรการดังกล่าวมาใช้ ทางภาครัฐได้ทำการคิด วิเคราะห์และวางแผนการดำเนินนโยบายมาก่อนหน้านี้แล้วเป็นอย่างดี โดย จะเห็นได้จากนโยบายที่นำใช้จะมีความทันสมัยและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงทำให้นโยบายที่นำมาใช้นั้นมี ศักยภาพ

2.การดำเนินมาตรการเป็นไปตามแผนงานที่กำหนด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าการดำเนินการตาม นโยบายดังกล่าวเป็นไปตามแผนงานที่ได้มีการกำหนดไว้ ทำให้ในช่วงเดือนแรกก็นำมาตรการมาใช้ทำให้เจ้าหน้าที่สามารถทำ การจับกุมได้มากกว่าร้อยละ 50 ของเป้าหมายที่กำหนด แต่ทั้งนี้ก็มีส่วนหนึ่งที่คิดว่าการดำเนินการไปตามแผนงาน แต่ยังไม่ เป็นไปตามแผนทุกประการ เนื่องจากแนวชายแดนในเขตพื้นที่จังหวัดหนองคายมีความยาวกว่า 600-700 กม. มีช่องทางการ ลักลอบขนสินค้าและยาเสพติดตลอดแนวแม่น้ำโขง จึงยังคงมีการลักลอบขนยาเสพติดอยู่บ้าง

3.ขั้นตอนการดำเนินนโยบายมีความชัดเจน เป็นรูปธรรม กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่า การดำเนินการ ตามนโยบายมีความชัดเจนและเป็นรูปธรรม เช่น การมีการจัดทำแผน มีการกำหนดตัวชี้วัด และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และกระบวนการในการดำเนินการอย่างชัดเจน

4.กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเอื้อต่อการดำเนินนโยบาย กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่า กฎระเบียบหรือข้อบังคับต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน เอื้อต่อการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว เช่น พระราชบัญญัติยาเสพติด ให้โทษที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมฉบับล่าสุดหรือฉบับที่ 6 พ.ศ. 2560

- ความสำเร็จของนโยบายด้านผลผลิตของนโยบาย

1.การดำเนินนโยบายดังกล่าว ส่งผลให้การลักลอบลำเลียงยาเสพติดข้ามประเทศลดลง กลุ่มตัวอย่างมี ความเห็นตรงกันว่า การดำเนินมาตรการดังกล่าว จะทำให้ปัญหาการลักลอบลำเลียงยาเสพติดข้ามประเทศบริเวณด่าน

พรมแดนมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 1 จังหวัดหนองคายลดลงแต่อาจมีการลักลอบขนยาเสพติดเข้ามาในประเทศผ่านจุดอื่นๆ แทน

2.การดำเนินนโยบายดังกล่าว ส่งผลให้การซื้อขายยาเสพติดในประเทศลดลง กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่าการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวมีส่วนช่วยให้การซื้อขายยาเสพติดในประเทศลดลงบ้างแต่ก็ไม่มากนัก เนื่องจาช่องทางแพร่ระบาดของยาเสพติดมีจำนวนมากอีกทั้งยังมีความหลากหลายซับซ้อน

3.การดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว มีส่วนช่วยลดจำนวนผู้เสพยาเสพติดภายในประเทศ กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่าการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว มีส่วนช่วยลดจำนวนผู้เสพยาเสพติดลงได้บ้าง ซึ่งหากสามารถสกัดกั้นการลักลอบขนยาเสพติดเข้ามาในประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.การดำเนินนโยบายดังกล่าว มีส่วนช่วยให้ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มวัยรุ่นลดลง กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่าการดำเนินการตามมาตรการมีส่วนช่วยลดจำนวนวัยรุ่นที่ติดยาเสพติดลงได้บางส่วน แต่การลดปัญหายาเสพติดในวัยรุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพมีปัจจัยอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้องจำนวนมาก เช่น สถาบันครอบครัว ชุมชน โรงเรียนและการดำเนินการป้องกันและปราบปรามจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.การดำเนินนโยบายดังกล่าว มีส่วนช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวชายแดนต่างๆ ได้ กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่าการดำเนินการตามมาตรการส่วนช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวชายแดนในพื้นที่ใกล้เคียงได้ เนื่องจากการดำเนินการเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและชุมชนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ

6.การดำเนินนโยบายดังกล่าว มีส่วนช่วยแก้ปัญหาเสพติดได้อย่างยั่งยืน กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่าการนำมาตรการดังกล่าวมาใช้เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาเสพติด แต่การจัดการปัญหาเสพติดได้อย่างยั่งยืนนั้นต้องอาศัยปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายด้าน ได้แก่ ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องระบบข้อมูลข่าวสาร การควบคุมต้นต่อแหล่งผลิตยาเสพติด การติดตามพฤติกรรมของผู้เสพไม่ให้พัฒนาไปเป็นผู้ค้า และการสกัดกั้นยาเสพติดในทุกช่องทาง

7.การดำเนินนโยบายดังกล่าว มีส่วนช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นในการแก้ไขปัญหาเสพติดของภาครัฐ กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่าการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวนี้ มีส่วนช่วยให้ประชาชนและนานาชาติทั่วโลกเกิดความเชื่อมั่นในการแก้ไขปัญหาเสพติดของภาครัฐ

8.ความพึงพอใจต่อนโยบายในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่ามีความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่าการดำเนินการตามมาตรการจะช่วยจัดการกับปัญหายาเสพติดให้ทุเลาเบาบางลงได้

ดังนั้นจึงสรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกได้ว่า โดยภาพรวมแล้วการน่านโยบายการป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนยาเสพติดข้ามประเทศมาใช้ในด้านศุลกากรจังหวัดหนองคายอยู่ระดับที่มีความสำเร็จอยู่ในระดับที่มาก โดยจะเห็นได้จากประชากรผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้มีความคิดเห็นตรงกันทั้งในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต โดยจะมีความคิดเห็นแตกต่างกันบ้างจำนวน 4 ประเด็น ซึ่งก็คือ 1.ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน 2.เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ในการปฏิบัติงาน 3.เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ในการปฏิบัติงาน 4.การดำเนินการเป็นไปตามแผนงานที่กำหนด

อภิปรายผล

ด้านบริบท จากการศึกษาเชิงปริมาณพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จของนโยบายในด้านบริบทของนโยบายอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลมากที่สุด คือ หน่วยงานมีการกำหนดให้การป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนยาเสพติดข้ามประเทศเป็นมาตรการที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าปัญหาเสพติดเป็นปัญหาร้ายแรงที่ของประเทศไทยที่ไม่สามารถกำจัดให้หมดสิ้นไปได้ก็จำเป็นต้องเร่งหามาตรการดำเนินการให้ปัญหาทุเลาเบาบางลงไป ซึ่งภาครัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่างให้ความสำคัญในการดำเนินการในลำดับต้นๆ ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาในเชิงคุณภาพ ส่วนประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นมีระดับความสำเร็จต่ำกว่าประเด็นอื่นๆ คือหน่วยงานมีการกำหนดแนวทางในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนยาเสพติดข้ามประเทศ ที่สามารถดำเนินการได้หรือมีความเป็นไปได้ในการดำเนินการ ทั้งนี้ การที่ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาใหญ่ที่รัฐบาลในทุกยุคทุกสมัยต้องการกำจัดให้หมดไปแต่ก็ไม่สามารถทำได้ ทำให้กลุ่มตัวอย่างเห็นถึงแม้ว่าหน่วยงานจะมีการกำหนดแนวทางในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนยาเสพติดข้ามประเทศไว้เป็นอย่างดีแล้ว แต่อาจจะไม่สามารถหยุดยั้งการลักลอบดังกล่าวได้ทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะของอาชญากรรมยาเสพติด เป็นอาชญากรรมที่มีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องจำนวนมาก รวมทั้งอาจมีบุคคลผู้มีอำนาจหรืออิทธิพลเข้ามาเกี่ยวข้อง (ภา สารสิน, 2522) จึงอาจทำให้การดำเนินการตามมาตรการไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้

ด้านปัจจัยนำเข้า จากการศึกษาเชิงปริมาณพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จของนโยบายในด้านปัจจัยนำเข้าของนโยบายอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลมากที่สุด คือ หน่วยงานมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงโทษภัยของยาเสพติดและมีการแถลงข่าวการจับกุมให้ประชาชนทราบอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากภายใต้การดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว หน่วยงานมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้รับทราบถึงพิษภัยของยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังมีการแถลงข่าวการจับกุมและการลงโทษผู้ลักลอบขนยาเสพติดข้ามประเทศให้มาให้เห็นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการลงโทษในคดียาเสพติดมีโทษค่อนข้างหนักเมื่อเทียบกับการกระทำผิดโดยทั่วไป ทำให้ผู้ที่คิดจะกระทำความผิดเกิดความเกรงกลัว ไม่กล้าทำความผิดซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) ทั้งนี้ การแถลงข่าวการจับกุมและการลงโทษถือเป็นการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งโดยทั่วไป (General Deterrence) เพื่อเป็นตัวอย่างให้สังคมเกิดความเกรงกลัวและไม่คิดที่จะกระทำความผิดซ้ำอีก (เสกสัน เครือคำ, 2558) ส่วนประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่ำกว่าประเด็นอื่นๆ คือหน่วยงานมีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนยาเสพติดข้ามประเทศ มีความเพียงพอ กล่าวคือ งบประมาณในการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวยังไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ที่ได้จากการศึกษาเชิงคุณภาพ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการลักลอบขนยาเสพติดเกิดขึ้นจำนวนมากในพื้นที่เป้าหมายตามแนวแม่น้ำโขงที่มีความยาวหลายร้อยกิโลเมตร จึงจำเป็นต้องมีบุคลากรจำนวนมากในการตรวจสอบติดตาม ในขณะที่เทคนิควิธีการในการปิดบังซุกซ่อนยาเสพติดก็มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องใช้เครื่องมือหรือเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาช่วยในการตรวจจับหาสารเสพติดเหล่านั้น บุคลากรและเครื่องมือที่ทันสมัยเหล่านี้จำเป็นต้องใช้งบประมาณในการจัดหา (มยุรี อนุমানราชชน, 2547) ซึ่งปัจจุบันพบว่ายังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ โดยปัญหาด้านงบประมาณนี้ถือเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จของนโยบายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอื่นๆ ที่ผ่านมาเช่นกัน เช่น ความสำเร็จของการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ชุดปราบปรามยาเสพติด ตำรวจภูธร จังหวัดยะลา (สุนทรพิพรรณ กำปันทอง, 2551) หรือการนำนโยบายสาธารณะด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปปฏิบัติของสถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรี (ต่อสกุล มีศิริ, 2559)

ด้านกระบวนการ จากการศึกษาเชิงปริมาณพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จของนโยบายในด้านกระบวนการอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยมากที่สุด คือ หน่วยงานสามารถนำนโยบายดังกล่าวมาใช้ในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอนทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการดำเนินการตามมาตรการใดๆ เจ้าหน้าที่

ผู้ปฏิบัติงานย่อมต้องมีการศึกษาถึงระเบียบ วิธีการและขั้นตอนในการดำเนินการมาเป็นอย่างดีแล้วก่อนเริ่มลงมือปฏิบัติ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานมั่นใจว่าได้ปฏิบัติอย่างถูกต้องตามขั้นตอนในการดำเนินการแล้วอย่างไรก็ตาม ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่ำกว่าประเด็นอื่นๆ คือ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการมาตรการดังกล่าว ค่อนข้างน้อยอยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาใหญ่ที่รัฐบาลในยุคต่างๆ พยายามขจัดให้หมดสิ้นไป แต่ก็ทำได้เพียงทำให้ทุเลาเบาบางลงเท่านั้น เนื่องจากการต่อสู้กับปัญหายาเสพติดดังกล่าวมีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่เข้ามาเกี่ยวข้องจำนวนมาก ดังผลที่ได้จากการศึกษาเชิงคุณภาพได้ระบุไว้ได้แก่ ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องระบบข้อมูลข่าวสาร การควบคุมต้นตอแหล่งผลิตยาเสพติด การติดตามพฤติกรรมของผู้เสพไม่ให้พัฒนาไปเป็นผู้ค้า และการสกัดกั้นยาเสพติดในทุกช่องทางเป็นต้น นอกจากนี้ ลักษณะที่เป็นธรรมชาติของอาชญากรรมยาเสพติด ก็ทำให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้หมดไปเป็นเรื่องที่มีความท้าทายเช่นกัน เช่น อาชญากรรมยาเสพติด มักดำเนินการในรูปแบบองค์กร มีขอบข่ายที่เป็นระบบ มีผู้กระทำความผิดร่วมกันหลายคนและยึดถือเป็นอาชีพ มีการดำเนินการในลักษณะปกปิดเป็นความลับและสลับซับซ้อนให้ผลตอบแทนสูงแก่ผู้กระทำความผิด และมักมีอิทธิพลของนักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่บ้านเมืองให้คุ้มครองในการดำเนินการ (เอกสารลับ, 2522)

ด้านผลผลิต จากการศึกษาเชิงปริมาณพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จของนโยบายในด้านผลผลิตอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยมากที่สุด คือ การดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว มีส่วนช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวชายแดน ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวอาศัยความร่วมมือจากหมู่บ้านและชุมชนเป็นหลัก ดังที่ปรากฏในผลการศึกษาเชิงคุณภาพที่ระบุว่า การดำเนินการตามมาตรการเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและชุมชนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวชายแดนได้ ส่วนประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่ำกว่าประเด็นอื่นๆ คือ การดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว ทำให้ปัญหาการลักลอบลำเลียงยาเสพติดข้ามประเทศในพื้นที่ลดลง และประเด็นการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว มีส่วนช่วยให้ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่และในประเทศลดลง ทั้งนี้ ดังที่กล่าวมาแล้วว่า ปัญหายาเสพติดมีปัจจัยต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องจำนวนมาก การจะขจัดปัญหาให้สิ้นไปจึงต้องอาศัยปัจจัยและความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและการดำเนินการในด้านต่างๆ อย่างจริงจัง ซึ่งการดำเนินการในปัจจุบันยังไม่สามารถทำให้การลักลอบลำเลียงยาเสพติดข้ามประเทศและการแพร่ระบาดของยาเสพติดลดลงเท่าที่ควร

ซึ่งทั้งนี้ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายส่วนใหญ่จะเกิดจากจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน เนื่องจากงานหลักของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรคือการจับกุมยาเสพติด ตรวจสอบสินค้าตามใบขน ซึ่งก็มีภาระงานจำนวนมากอยู่แล้ว นอกจากนี้พื้นที่ที่ตรวจสอบเฝ้าระวังการลักลอบขนยาเสพติดยังมีความยาวจำนวนมากเมื่อเทียบกับจำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และความไม่เพียงพอของงบประมาณในการดำเนินการ เช่น งบประมาณในการจัดหาเครื่อง X-RAY เป็นต้น รวมทั้งปัจจุบันขบวนการค้ายาเสพติดส่วนใหญ่จะหลบเลี่ยงไปใช้เส้นทางสัญจรตามธรรมชาติที่ชาวบ้านใช้เดินเท้าข้ามไปมาระหว่างชายแดนแทน

โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการตามนโยบายให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ การเพิ่มจำนวนบุคลากรให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน การเพิ่มระดับการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดระบบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ข้อมูลร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในจังหวัดและการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการตามมาตรการโดยการสนับสนุนเครื่องมือที่ทันสมัย เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

จากการประเมินผลความสำเร็จของนโยบายด้วย CIPP Model พบว่าการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนยาเสพติดข้ามประเทศมาใช้ในด้านศุลกากรจังหวัดหนองคายไปใช้ ในภาพรวมมีความสำเร็จอยู่ในระดับมาก โดยเห็นว่าการดำเนินมาตรการสามารถตอบสนองในด้านด้านบริบทของนโยบายมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านผลผลิต และด้านกระบวนการ ตามลำดับทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัญหาเสพติดถือเป็นปัญหาอาชญากรรมองค์กร (Original Crime) ที่มีผลประโยชน์ทางการเงินหรือผลประโยชน์อื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง (อัจฉริยา ชูตินันท์, 2557) ถือเป็นปัญหาระดับชาติที่ส่งผลกระทบร้ายแรงต่อสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น จึงถือเป็นปัญหาใหญ่และมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไข ซึ่งรัฐบาลในทุกยุคทุกสมัยต่างให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาความสำเร็จของนโยบายในด้านกระบวนการ พบว่ามีระดับความสำเร็จต่ำกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากกระบวนการดำเนินการตามมาตรการอาจมีหน่วยงานหรือปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องจำนวนมาก ทำให้การดำเนินการตามกระบวนการอาจไม่รวดเร็ว ทันใจหรืออาจไม่เป็นไปตามความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างเท่าที่ควร

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องความสำเร็จในการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนยาเสพติดข้ามประเทศมาใช้ในด้านศุลกากรจังหวัดหนองคายสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ทั้งด้านวิชาการและด้านดำเนินงานวิจัย จากบุคคลและกลุ่มบุคคลหลายฝ่าย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รศ.พ.ต.อ.โสรัตน์ กลั้ววิลา คณบดีคณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจผู้ให้คำแนะนำแนวทางต่างๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ให้แก่ศิษย์ผู้นี้มาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณ ผศ.พ.ต.ท.ดร.เสกสัน เครือคำ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยตระหนักถึงความตั้งใจจริงและความทุ่มเทของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ รศ.พ.ต.อ.ดร.นพรุจ ศักดิ์ศิริ อาจารย์ผู้ให้ความรู้ให้กำลังใจ ดูแลเอาใจใส่ศิษย์ผู้นี้ และคอยแนะนำแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์นี้ให้ไปได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ นายนิมิตร แสงอำไพ นายด่านศุลกากรหนองคาย ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในด้านศุลกากรจังหวัดหนองคายทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากในการทำงานวิจัยนี้ จนทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

อนึ่ง ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะมีประโยชน์อยู่ไม่น้อยแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง และทั้งนี้ขอขอบความกตัญญูตทเวทิตคุณแต่บิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน สำหรับข้อบกพร่องต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นนั้นผู้วิจัยขอน้อมรับผิดเพียงผู้เดียว และยินดีรับฟังคำแนะนำจากทุกท่านที่ได้เข้ามาศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานวิจัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กล้า ทองขาว. (2548).การนำนโยบายและแผนการศึกษาไปปฏิบัติ : แนวคิด ทฤษฎี และแนวทางการดำเนินงาน.นโยบายส่งเสริมการแต่งตั้งรา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี: สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมาธิราช.
- จุมพล หนิมพานิช. (2547). การวิเคราะห์นโยบาย : ขอบข่าย แนวคิด ทฤษฎีและกรณีตัวอย่าง.นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

กรมศุลกากร.(2557). ด้านศุลกากรหนองคาย ด้านศุลกากรทางบก มีเขตแดนไทยติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. 22(4). 24-25.

ด้านศุลกากรจังหวัดหนองคาย. (2561). ข้อมูลสถิติ. สืบค้นจาก <http://www.dannongkhai.com/index.php?lay=show&ac=article&id=53912389>.

จิตติวัฒน์ ท้าวไทยชนะ. (2553). ประสิทธิภาพของการนำมาตราการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา สถานีตำรวจนครบาลคันนายาว. สารนิพนธ์ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก.

ต่อสกุล มีศิริ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายสาธารณะด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปปฏิบัติของ สถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรี. สืบค้นจาก <http://dspace.spu.ac.th/bitstream/.pdf>.

ธรา ผ่องพุฒิ. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไปสู่การปฏิบัติ: กรณีศึกษา ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 2. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรเพื่อความมั่นคง คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

พัฒนธรร ตันติเวชยานนท์ และคณะ. (2559). ความสำเร็จของนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน.วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย.

บรรเทิง มาแสง. (2546). การติดตามและประเมินผลโครงการ. กรุงเทพฯ : กองประเมินผล สำนักงาน เศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

เกา สารสิน (2522). ปัญหาการควบคุมยาเสพติดในประเทศไทย การศึกษาเฉพาะกรณีถึงมาตรการและยุทธศาสตร์เพื่อความมั่นคงของชาติ. กรุงเทพฯ: รามคำแหง.

มยุรี อนุมานราชชน. (2547). นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2550). นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์ จำกัด.

ศุภชัย ยาวะประภา. (2533). นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศูนย์ประเมินผล. (2556). คู่มือการประเมินผลโครงการ. กรุงเทพฯ , สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.

เสกสัน เครือคำ. (2558). อาชญากรรม อาชญาวิทยา และงานยุติธรรมทางอาญา. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์.

สมบูรณ์ สุขสำราญ. (2549). การนำนโยบายไปปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: พิมพ์สวย

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2553). วิธีวิทยาการประเมิน ศาสตร์แห่งคุณค่า. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2547). การประเมินโครงการ: หลักการและการประยุกต์. กรุงเทพฯ:บริษัทเฟื่องฟ้า พรินต์ จำกัด.

สุดสงวน สุธีสร . (2547). อาชญาวิทยา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สุภาพร พิศาลบุตร. (2547). การวางแผนและการบริหารโครงการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

สุนทรพรรณ กำปันทอง. (2551). ปัญหาและอุปสรรคในการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ชุดปราบปรามยาเสพติด ตำรวจภูธร จังหวัดยะลา. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. 3(1) มกราคม-มิถุนายน 2551.

สุเมททิพย์ จิตสว่าง. (2553). ความสัมพันธ์ของการเสพยาเกี่ยวกับอาชญากรรม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.(2560). แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปี 2560. กระทรวงยุติธรรม.

อัจฉริยา ชูตินันท์. (2557). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

Dunsire, A. (1978) *Implementation in a Bureaucracy*, Oxford: Martin Robertson.

Erwin, W. (1976). *Participation Mangement : Concept Theory and Implelementation*. Atlanta Ga: Georgia State University.

Stufflebeam, D. L. (1971). *Educational evaluation and Decision Making*. Illinois: F. E. Peacock Publishing.

Windle, J. (2016). *Drugs and Drug Policy in Thailand*. Foreign Policy at Brookings.

Pressman, J. L. & Wildavskyb, A. (1973). *Implementation: How Great Expectations in Washington Are Dashed in Oakland* . Pp. xviii, 182. Berkeley: University of California Press, 1973.

Mazmanian, D. A. & Sabatier, P. A. (1989). *The Implematation of Public Policy: A Framwork of Analysis*, in Mazmanian, D.A. and P.A.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Third editio. Newyork : Harper and Row Publication.

การศึกษาการเรียนรู้คำศัพท์และกลวิธีการเรียนรู้คำศัพท์ผ่านเกมคอมพิวเตอร์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

A Study of Vocabulary Learning and Vocabulary Learning Strategies through Computer Game of Rajamangala University of Technology Lanna Nan Students

Chaloempon Norach* Thitirat Suwannasom

Faculty of Humanities, Naresuan University Phitsanulok

*corresponding author e-mail : chaloempon.dave@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศโดยผ่านการเล่นคอมพิวเตอร์ชื่อ The Walking Dead Season 2 และศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนรู้คำศัพท์ผ่านการเล่นคอมพิวเตอร์ และความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พฤติกรรมการเรียนรู้คำศัพท์และผลสัมฤทธิ์ทางคำศัพท์ของผู้เรียน เครื่องมือวิจัยได้แก่ แบบทดสอบคำศัพท์จากเกมก่อนและหลังเล่นเกม แบบทดสอบการคงอยู่ของคำศัพท์ และแบบสอบถามพฤติกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ซึ่งปรับปรุงจาก Schmitt (2002) กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน จำนวน 20 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง นักศึกษาทำแบบทดสอบคำศัพท์ก่อนการเล่นเกมและทำแบบทดสอบหลังจากการเล่นเกมพร้อมกับแบบสอบถามพฤติกรร จากนั้นจึงทำแบบทดสอบเพื่อทดสอบการคงอยู่ของคำศัพท์อีกครั้งหลังจากผ่านไป 2 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนรู้คำศัพท์หลังเล่นเกมสูงกว่าก่อนเล่นเกมอย่างมีนัยสำคัญ และพบว่าพฤติกรรที่กลุ่มตัวอย่างใช้บ่อยที่สุดคือ พฤติกรรเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามด้วยพฤติกรรด้านสังคม พฤติกรรด้านปัญญา พฤติกรรด้านการจำ และพฤติกรรด้านอภิปัญญา ตามลำดับ พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการใช้พฤติกรรเรียนรู้คำศัพท์และผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนรู้คำศัพท์ ทั้งนี้ พฤติกรรด้านอภิปัญญา พฤติกรรเรียนรู้ด้วยตนเอง และพฤติกรรด้านการจำ มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางคำศัพท์ของผู้เข้าร่วมงานวิจัยในระดับปานกลาง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าผู้ที่ใช้พฤติกรรเรียนรู้คำศัพท์เหล่านี้จะสามารถเรียนรู้คำศัพท์จากการเล่นเกมได้มากกว่าผู้ที่ไม่ได้ใช้พฤติกรรเรียนรู้คำศัพท์ หรือผู้ที่ใช้พฤติกรรเรียนรู้คำศัพท์เพียงเล็กน้อยในการเล่นเกม

คำสำคัญ : พฤติกรรเรียนรู้คำศัพท์, คอมพิวเตอร์ช่วยในการเรียนรู้คำศัพท์, ผลสัมฤทธิ์ด้านคำศัพท์

Abstract

This study investigated the Vocabulary Learning Strategies (VLS) used by EFL students through playing the computer game; The Walking Dead Season 2. It also explored the vocabulary learning achievement of students in playing the computer game as well as the relationship between the students' vocabulary strategies and vocabulary achievement. The vocabulary achievement tests (pre-test, post-test, and delayed test) based on the target vocabulary from the game and the VLS questionnaire adapted from Schmitt (2002) were employed as main research instruments. Using the purposive sampling

technique, the participants were 20 undergraduate students of Rajamangala University of Technology Lanna Nan. The participants were given the vocabulary pre-test before playing the game. After that, the post-test, the questionnaire, and the delayed test were employed 2 weeks later. The results of vocabulary achievement revealed that the post-test scores were significantly higher than the pre-test scores. Determination strategies were most frequently used by the participants followed by social strategies, cognitive strategies, memory strategies, and metacognitive strategies respectively. Additionally, it was found that there was a positive relationship between the use of VLS and the vocabulary achievement in the computer-assisted vocabulary learning environment. Metacognitive, determination, and memory vocabulary learning strategies were correlated at moderate level which indicated that these strategies had a moderate contribution to the participants' vocabulary achievement. In other word, the participants who used these three categories of vocabulary learning strategy in game playing were exposed to greater chances of vocabulary learning comparing to those who used few or did not use strategies while playing game.

Keywords: vocabulary learning strategies, computer-assisted vocabulary learning, vocabulary achievement

Introduction

In 21st century, the widespread use of mobile devices, social media and Internet resources addresses the beginning of digital age. The coming of digital revolution is repositioning the process of teaching and learning second or foreign languages since the technology appliances are being used widely to promote effective learning and enhance student learning experiences. Adopting technology into language learning can increase students' social interactions and participation in learning which is opposed to the rote memorization. Indeed, the social procedure has extended the educational setting by urging students to interchange opinions, investigate new learning, co-develop new meanings, and create common understanding. (Vygotsky, 1978; Harris, Jones & Baba, 2013). Additionally, researches and studies demonstrate that the well-planned learning conditions are important for students' motivation in forming work cooperation and learning society, where they can join the abilities, reflect ideas and build up their own rendition for problem-solving. (Vygotsky, 1978; Cecez-Kecmanovic & Webb, 2000; Johnson & Johnson, 2008; Chiong & Jovanovic, 2012). Among computer assisted language learning, an expanding number of second language researchers and educators have concentrated on the potential of utilizing computer games as one sort of computer assisted language learning (Zhao, 2005). (Zhao, 2005). In recent years, researchers and educators are paying attention to Game-Based Learning (GBL) for vocabulary acquisition enhancement because of its motivational and engaging feature to learners. The literature on computer

games discussed so far (Becta, 2001; Gee, 2003; Prensky, 2001) mainly looks at the mental activities that players engage in while playing computer games for entertainment. Learning in these situations tends to be accidental rather than intentional.

Vocabulary learning and strategies

According to Krashen's Input Hypothesis (Krashen & Terrel; 1983, Krashen, 1985), people acquire languages only in a single way - by understanding messages or by receiving "comprehensible input". Knowledge of vocabulary is an essential and a constructive factor in comprehension (De Guzman, 2005). In order to acquire vocabulary, Nation (2001) states that it is important for learners to acquire vocabulary with the help of vocabulary learning strategies. When language learners have effective strategies, they can learn new words more autonomously in the language. Researchers refer to vocabulary learning strategies as actions, set of techniques, or language learning behaviors adopted by learners to understand and remember the meaning of new words (Cameron, 2001; Intraprasert, 2004). As Nation (2001) states, the main advantage of VLS is to give students more control of their own learning. Students must have more responsibilities for their own learning of vocabulary since it is difficult for English teacher to choose useful words related to their needs. Hence, VLS play important roles in acquiring larger vocabulary. In this manner, Schmitt (1997, 2002) proposed the VLS taxonomy describing how second and foreign language learners apply strategies when they are learning a new word. According to Schmitt (1997, 2002), VLS can be arranged into five groups: social (SOC): utilizing collaboration with other speakers to improve the learning procedure; memory (MEM): relating new material to past information; cognitive (COG): manipulation and transformation of the target language by the learner; metacognitive (MET): monitoring, arranging, observing and assessing the learning procedure. The fifth category, determination (DET) strategies include lexically focused strategies, for example, the strategies learners apply when they are confronted with new words without extra help (Schmitt, 1997, p.205).

Previous studies have provided evidence supporting that the use of vocabulary strategy is closely related to vocabulary learning achievement. Fan (2003) stressed that students who use strategies more regularly are the ones who displayed high proficiency in vocabulary tests. Students apply these or develop their own strategies to improve their vocabulary skills. In the same direction, Sanaoui (1995) argued that the adoption of strategies directly affects the vocabulary acquisition of students. This was also supported by Kojic-Sabo & Lightbrown (1999) who emphasized that students tend to achieve higher levels of vocabulary learning with more frequent and elaborate use of the strategy. Regarding the importance of VLS, Schmitt (2002) concluded that four vocabulary learning partners - students, teachers,

writers of materials and researchers must facilitate an adequate vocabulary learning process that leads to improved performance and skills targeting the VLS of students.

Vocabulary learning through game playing

In the context of computer-assisted language learning, the possibility of using computer games to facilitate language learning has been focused on an increasing number of second or foreign language researchers and educators (Zhao, 2005). Researchers and educators have been paying attention to using of Game-Based Learning (GBL) to improve the acquisition of vocabulary due to its motivational and engaging features for learners. In other words, games seem to motivate people by creating a challenging, interesting, and demanding atmosphere where people get the chance to interact, to fulfil their needs. Since playing games stands as a basic and natural action of human beings that is carried out intrinsically and willingly, it should be possible to determine that the motivation it creates must be also reinforced by the motivation of individuals towards playing games (Squire, 2006). Franciosi (2011) explained that technology and games seem to create an intrinsic motivation; therefore, players are often feel motivated to join in. Kickmeier-Rust and Albert (2010) proposed that utilizing of the motivational potential of games for educational purposes might open up new learning opportunities for young people. However, GBL might not necessarily result in positive learning outcomes (Rankin et al., 2006). Since number of games are not designed for educational purposes, there is a need for more study and research to investigate the impact of games in various aspects of learning among the new ages as well as learners in the EFL environments.

According to Ang and Zaphiris (2006), the learning processes in GBL are considered facilitating to learning engagement. Although many types of games could also be utilized in an academic setting, educational games are cautiously designed to enhance certain subjects, broaden ideas, strengthen development, perceive a historical event or culture, or assist learners in developing skills. Educational games are games that are explicitly designed for educational purposes or have an incidental or secondary value in education. Despite the advantages of gaming on learning, this educational tool has not yet become mainstream in language learning due to a small amount of evidence from research studies, particularly in Thai academic contexts.

Rationale

According to Nation (1993), a necessary part of learning language is vocabulary. It plays and important role in the effective use of language. Adequate vocabulary knowledge can have an effect on students' language performance. However, leaning English vocabularies by means that of rote learning

might be boring due to lacking of motivation for learners who have to continue memorizing vocabularies. In the 21st century, people are living in a digital world dominated by computers and the internet. The use of digital media has shaped people lives and their way of living and interacting with others and their environment. Today's teenagers live in a highly media-influenced environment with access to a variety of digital electronic devices which are accessible both from home and elsewhere including academic institutes.

Many researches on VLS have been carried out in the gaming environment. For example, Tang, Chung, Li, & Yeung (2016), created a vocabulary learning platform, VLearn, in response to the limited vocabulary size of its undergraduates in a university in Hong Kong. The vocabulary learning platform was created to provide users with appropriate vocabulary expansion knowledge and skills as an e - learning environment that supports learners ' self - directed vocabulary learning. By using the vocabulary learning platform for eight weeks, participants in this research learn new words and related learning strategies. Participants were likely to use effective VLS instead of of of remembering or consolidating in learning of new words. The study demonstrated the potential for improving vocabulary learning in the digital native generation using technology.

For Thai education context, the integration of digital games with English language learning appears to be in accordance with Thailand's 4.0 agenda. Playing computer games, in particular point-and-click games in English, exposes players to loads of vocabulary, since they contain English words that trigger game playing by clicking or tapping on them (in touchscreen devices). If players understand many words, they are likely to complete game missions. There are chances, however, that players may not understand a few words. In this case, players must learn and try to infer the unknown words in order to continue the game mission. To fulfill the task in the game, they should use appropriate strategies to understand words represented in the game environment. Therefore, it is beneficial for students in the 21st century to acquire effective language learning strategies in the digital environment, as they need to develop learning autonomy. As Nation (2001) states, VLS's main advantage is that students have more control over their own learning. Students must have more responsibility for their own vocabulary learning, as it is difficult for English teachers to select useful words related to their needs. Therefore, in the digital era, VLS is important in acquiring greater vocabulary. This research was therefore carried out to investigate strategies used by students in a computer game environment and to explore how Thai EFL students acquire vocabulary by playing a computer game.

Research questions

1. What strategies are used by the students in learning vocabularies through game playing?
2. To what extent do the students acquire vocabulary by playing the computer game?
3. Is there a relationship between vocabulary strategies and vocabulary achievement?

Methodology

Setting and participants

The setting of this research was in Rajamangala University of Technology Lanna Nan in the 2018 academic year in the first semester. Using the purposive sampling, the sample included 20 participants who were computer-literate learners of English as a foreign language. These 20 English-major undergraduates were from Faculty of Business Administration and Liberal Arts. The researchers had already employed a preliminary survey if all participants had experiences in playing games on computers or mobile devices to ensure that they were not zero learners. They had never played The Walking Dead Season 2.

For the selection of the game, the pilot group of students were asked to try playing three a point-and-click adventure computer games: Secret of The Lost Manor, The Great Fusion, and The Walking Dead Season 2. Since there were a lot of still pictures and puzzles in Secret of The Lost Manor to be solved, most of students were not interested. Because of less movement as the game developed, the students felt bored. For The Great Fusion, the graphic design of the game were not interest the students. They mentioned that there were many things to be read such as long conversations. There was nothing exciting or encouraging for them to keep the game playing. For The Walking Dead Season 2, most of the students were excited at the opening introduction story in the game. They liked the game 3D graphic design and the game environment. They were added that the game control was easy that they could only click on objects and look for clues or instant responses to play the game. Many students liked the inserted cutscenes during the gameplay which made them wanted to know about what was going to happen next and what they should do to get through some situations. Among these three point-and-click adventure games, The Walking Dead Season 2 had the highest vote in the pilot group with interesting characteristics of point-and-click game as it generally consisted of many objects with indicated word captions which could be seen in educational game for vocabulary learning. Therefore, The Walking Dead Season 2 was chosen as the game for this research.

Instruments

To investigate the vocabulary learning achievement and strategies, the following instruments were developed.

1. The Vocabulary Tests

The vocabulary tests (pre-test, post-test, and delayed test) were developed based on a set of vocabulary from the game. The vocabulary tests were given to language teaching experts to check the content validity. After receiving comments from the experts which were about the word selection, the language, and the clarification of instructions, the researchers improved the vocabulary tests and conducted the pilot testing with a group of non-sample students.

2. The Vocabulary Learning Strategy Survey Questionnaire

The survey questionnaire containing 25 items of 5-point Likert-scale questions about students' VLS was constructed based on Schmitt's VLS taxonomy (2007). To ensure the validity of the questionnaire, the three experts were asked to give advice on the content. The survey questionnaire was modified again according to suggestions from the experts before administering to the pilot group to investigate the possible difficulties in doing the survey questionnaire.

Data collection procedures

The pretest scores were collected two weeks before beginning of the gameplay. The participants were required to play the game; The Walking Dead Season 2, for two hours (3 game chapters). The scores of the post-test and vocabulary learning strategy survey questionnaires were collected once participants complete the gameplay. The scores of the delayed post-test were collected two weeks after the game session.

Data analysis

For the quantitative data, descriptive statistics including the mean scores ($\bar{x}$), the standard deviations (S.D.), the frequency, and the percentages of vocabulary learning strategy were used to analyze the data. To compare the vocabulary achievement of the participants between the pre-test, the posttest, and the delayed test, the t-test was used determine the probability of difference between the test scores. To investigate relationship between the use of VLS and vocabulary learning achievement, the correlation coefficient was applied.

Findings

Research Question1: What strategies are used by the students in learning vocabularies through game playing?

Table 1 Frequency of vocabulary strategy use

Strategies	Mean	S.D.	Level of Use
DET	3.06	0.74	Medium
SOC	2.86	0.90	Medium
COG	2.67	0.58	Medium
MEM	2.38	0.56	Low
MET	2.14	0.69	Low
Overall	2.62	0.69	Medium

According to Table 1, the participant used the all kinds of vocabulary learning strategies at a medium level with the mean score of 2.62 (S.D. = 0.69). Determination strategies were the most frequently used strategies by the students (mean = 3.06, S.D. = 0.74), followed by social strategies (mean = 2.86, S.D. = 0.90), cognitive strategies (mean = 2.67, S.D. = 0.58), memory strategies (mean = 2.38, S.D. = 0.56), and metacognitive strategies (mean = 2.14, S.D. = 0.69), respectively. In terms of levels of use, the participants employed the determination, social, and cognitive strategies at a medium level while memory and metacognitive strategies at a low level.

Table 1.2 Frequency of vocabulary strategy use: (DET)

Strategies	Mean	S.D.	Level of Use
1. Use a bilingual dictionary to look for meaning of new words.	3.67	0.58	High
2. Analyze part of speech to learn a new word.	3.17	0.75	Medium
3. Use available pictures or gestures to analyze meaning of new words.	3.00	0.82	Medium
4. Guess textual context in the game to get the meaning of a new word.	3.00	0.82	Medium
5. Consider affixes and roots to analyze meaning of new words.	2.75	0.50	Medium
6. Check for L1 cognate to get meaning of new words.	2.75	0.96	Medium
7. Use a monolingual dictionary to look for meaning of new words.	-	-	-
Overall	3.06	0.74	Medium

In Table 1.2, the participants used the overall determination vocabulary learning strategies at a medium level with the mean score of 3.06 (S.D. = 0.74). The students were found to be medium strategy users for the overall determination vocabulary learning strategies. “Use a bilingual dictionary to look for meaning of new words” (Item 1) was the most frequently used strategies by the students (mean = 3.67, S.D. = 0.58), followed by 5 strategies (Items 2, 3, 4, 5, and 6) which were moderately used by the

participants. One out of 7 determination vocabulary learning strategies which was not used by the participants was “use a monolingual dictionary to look for meaning of new words” (Item 7).

Table 1.3 Frequency of vocabulary strategy use: (SOC)

Strategies	Mean	S.D.	Level of Use
1. Ask friends for meaning of new words.	2.86	0.90	Medium
2. Study and practice meaning of vocabulary in a group.	-	-	-
3. Ask native speakers to get meaning of new words.	-	-	-
Overall	2.86	0.90	Medium

Table 1.3 shows the frequency of social vocabulary learning strategies which were employed by the participants. The participants used the overall social vocabulary learning strategies at a medium level with the mean score of 2.86 (S.D. = 0.94). The students were found to use the overall social vocabulary learning strategies moderately. “Ask friends for meaning of new words” (Item 1) was the most frequently used strategies by the students (mean = 2.86, S.D. = 0.90) at a medium level. Two out of 3 social vocabulary learning strategies which were not used by the participants were “study and practice meaning of vocabulary in a group” and “ask native speakers to get meaning of new words”.

Table 1.4 Frequency of vocabulary strategy use: (MEM)

Strategies	Mean	S.D.	Level of Use
1. Use personal experience to connect a word with the meaning.	2.60	0.70	Low
2. Use affixes and roots to remember words.	2.50	1.00	Low
3. Use part of speech to remember words.	2.40	0.55	Low
4. Connect the word to its synonyms and antonyms.	2.00	0.00	Low
5. Use Peg Method.	-	-	-
6. Use Loci Method.	-	-	-
7. Group words together to study them.	-	-	-
8. Group words together within a storyline.	-	-	-
Overall	2.38	0.56	Low

According to Table 1.4, the participants employed used the overall memory vocabulary learning strategies at a low level with the mean score of 2.38 (S.D. = 0.56). The students were found to be low strategy users for the overall memory vocabulary learning strategies. “Use personal experience to connect a word with the meaning” (Item 1) was the most frequently used strategies in memory vocabulary learning strategies by the students (mean = 2.60, S.D. = 0.70), followed by 3 strategies (Items 2, 3, and 4). However, the most frequently used strategy in memory category was still at a low level. Four out of 8 memory vocabulary learning strategies (Items 5, 6, 7, and 8) were not used by the participants.

Table 1.5 shows the frequency of cognitive vocabulary learning strategies which were employed by the participants.

Table 1.5 Frequency of vocabulary strategy use: (COG)

Strategies	Mean	S.D.	Level of Use
1. Take notes during gameplay to learn new words.	2.67	0.58	Medium
2. Keep a vocabulary notebook to learn new words.	-	-	-
Overall	2.67	0.58	Medium

In Table 1.5, the participants used the overall cognitive vocabulary learning strategies at a medium level with the mean score of 2.67 (S.D. = 0.58). The students were found to be medium strategy users for the overall cognitive vocabulary learning strategies. “Take notes during gameplay to learn new words” (Item 1) was the most frequently used strategy by the students (mean = 2.67, S.D. = 0.58) at a medium level. One of 2 strategies which was not used by the participants was “Keep a vocabulary notebook to learn new words.”

Table 1.6 Frequency of vocabulary strategy use: (MET)

Strategies	Mean	S.D.	Level of Use
1. Skip new word to go forward and get the meaning while continue	2.14	0.69	Low
2. Use English language media such as songs, movies, and news to help	-	-	-
3. Test oneself with word tests.	-	-	-
4. Practice vocabulary using spaced word practice.	-	-	-
5. Continue to study words over time.	-	-	-
Overall	2.14	0.69	Low

As shown in Table 1.6, the participants used the overall metacognitive vocabulary learning strategies at a low level with the mean score of 2.14 (S.D. = 0.69). The students were found to use the overall metacognitive vocabulary learning strategies at low level. “Skip new word to go forward and get the meaning while continue playing” (Item 1) was the most frequently used strategy by the students (mean = 2.14, S.D. = 0.69) at a low level. Four out of five metacognitive vocabulary learning strategies (Items 2, 3, and 4) were not used by the participants.

Research Question2: To what extent do the students acquire vocabulary by playing the computer game?

Table 2.1 Comparison of vocabulary pre-test and post-test scores

	N	Total Score	Mean	S.D.	t-statistics	Sig. (2-tailed)
Pre-Test	20	48	14.45	7.12	-5.524	0.001
Post-Test	20	48	21.50	9.36		(.000)

** p < .05

From Table 2.1, it showed that the participants' average pretest score (mean=14.45, S.D.=7.12) was lower when compared to their scores in the posttest (mean=21.50, S.D.=9.36). A paired samples t-test indicated that the difference between the students' test results in both tests were different at a statistically significant level $t = -5.524$, $p > 0.001$, which suggested that playing computer game; The Walking Dead Season 2, contributed positively to the L2 vocabulary acquisition of the participants.

Table 2.2 Comparison of vocabulary post-test scores and delayed post-test scores

	N	Total Score	Mean	S.D.	t-statistics	Sig. (2-tailed)
Post-Test	20	48	21.50	9.36	2.589	0.018
Delayed-Test	20	48	17.15	8.20		

** p < .05

From Table 2.2, it showed that the participants' average delayed-test score (mean=17.15, S.D.=8.20) was lower than posttest score (mean=21.50, S.D.=9.36). A paired samples t-test indicated that the difference between the students' test results in both tests were statistically different at $t = 2.589$, $p > 0.001$. Although the retention rate of vocabulary decreased, however the result of delayed-test was higher than the pre-tests. This indicated that the participants learned new vocabulary by playing game in only two hours and still remember these target words after two weeks later.

Research Question 3: Is there a relationship between vocabulary strategies and vocabulary achievement?

The correlations between the participants' use of vocabulary learning strategies and their vocabulary achievement are shown in Table 3.1. The interpretation of the correlation coefficient was based on Ratner (2011). The values 0 to 0.3 indicate a weak relationship, 0.3 to 0.7 a moderate relationship, and 0.7 to 1.0 a strong relationship.

Table 3.1 Correlation between vocabulary learning strategies and vocabulary achievement

Strategies	r	Sig	Level of Correlation
MET	.551*	0.012	Moderate Correlation
DET	0.444	0.050	Moderate Correlation
MEM	0.381	0.097	Moderate Correlation
COG	0.288	0.217	Weak Correlation
SOC	0.011	0.962	Weak Correlation
Overall	0.281	0.268	Weak Correlation

** p < .01

In Table 3.1, the correlation between the participants' use of the overall vocabulary learning strategies was slightly correlated with their vocabulary achievement at ($r=0.281$, $p = 0.268$). It was found that there were two levels of relationships of between the VLS categories and participants' vocabulary achievement: a moderate level and a low level. Three out of five vocabulary learning strategy categories; metacognitive, determination, and memory strategies, were correlated at moderate level which indicated that these strategies have moderately positive contribution to the participants' vocabulary achievement. In other word, the participants who used these three categories of vocabulary learning strategy in game playing were exposed to greater chances of vocabulary learning comparing to those who used less or did not use strategies while playing game.

Discussion and limitation of the study

In this study, participants employed the overall vocabulary learning strategies at a medium level. The most frequently used strategies were determination strategies, followed by social strategies, memory strategies, cognitive strategies, and metacognitive. The finding showed that the most frequently used VLS used by the participants in this study were "Use a bilingual dictionary to look for meaning of new words", "Analyze part of speech to learn a new word", "Use available pictures or gestures to analyze meaning of new words", and "Guess textual context in the game to get the meaning of a new word" respectively. These strategies were from determination category. This is in line with the results of Hong Kong University students' previous study of Tang, Chung, Li, & Yeung (2016). Participants tended to use effective strategies to learn new words, in this case, determination strategies played a major role in the learning process of vocabulary. This has also implied that, in a digital environment of language learning, the use of determination strategies is highly required in the process on vocabulary learning.

Even though "Use a bilingual dictionary to look for meaning of new words" was moderately used among determination category, it might be useful to address the important of this strategy in computer

game playing environment. In this environment, technology also reinforced the participant's choice as the online dictionaries and dictionary applications on mobile have greatly enhanced the readiness and availability of the resource. Most participants reported that they looked up words in dictionaries during gameplay, because it was the most straightforward and effective method to gain vocabulary meaning. Therefore, it would be interesting to enchant students with dictionary strategies once learning English language in digital environments.

Apart from determination category, one of the VLS in Social strategy category moderately used by the participants was "Ask friends for meaning of new words". In addition, one of participants reported that he wanted to know the meaning of new word in order to get through further stage of a computer game so he talked to his friends who played the same game to get the meaning and understand the word. Another participant added that he was searching for words and techniques on the internet to master his game skills. This computer game engagement characteristic could be taken into account in the study of vocabulary in digital generation, which most people can easily find a computer and smart device or even access the internet and computer game to support intention to study vocabulary outside the classroom.

According to Squire (2006) and Franciosi (2011), educational games have the potential to facilitate language learning since the environment on the digital platform is created to engage and motivate learners. For vocabulary achievement shown in Table 2.1, the result of the post-test after playing game was higher than the pre-test at a significant level. This could be claimed that the participants learned vocabulary by playing the computer game; the researcher of this research used point-and-click game, which had similar characteristic of many educational games. The participants gradually absorb English input during gameplay and keep facing L2 input while repeating game sessions to achieve the game challenge. The result of vocabulary achievement was in line with Bakar and Nosratirad (2013), which showed positive effects of game playing on aspect of vocabulary acquisition. Three adult low-level English proficiency participants independently acquired words and improved their vocabulary scores from pre-test to post-test through The Sims after two months of playing for approximately 4.5 hours per week.

The advantage of game playing is known for interaction and fun, according to Ang & Zaphiris (2006), these features can lead to players' concentration on game playing and extensive learning of vocabulary. Additionally, The Walking Dead Season 2 was made based on popular TV series, thus it offered entertainment as well as L2 input for game players in this research. Some participants in this research have stated that they have learned new vocabulary from the game, such as flick, smash, lurk,

pick up and promise, by looking at actions represented in the game. Moreover, the participants who used used several strategies to play game had higher scores than those who used fewer strategies. As Fan (2003), Kojic-Sabo & Lightbrown (1999), and Sanaoui (1995) emphasized, students who use strategies more often are likely to perform better in vocabulary learning. In different environments and conditions of learning, it is necessary for students to apply a variety of strategies or develop their own techniques in learning new words. That is to say, students' vocabulary acquisition is directly affected by the adopted strategies. With more frequent and elaborated use of the strategy, the students will have the tendency to have higher levels of achievements in vocabulary learning. Therefore, students should be informed of the benefits of vocabulary learning strategies, and teachers should encourage students to apply them in vocabulary acquisition.

Since games can reach a diverse group of players in this digital generation, especially the major groups of players are teenagers and young adults, this research has shown the great potential of using technology; a computer game, to develop vocabulary learning experiences, and promote self-directed learning experience in this digital native generation. The particular genre of the computer game used in this research; point-and-click game, could as well be a beneficial clue for further study on developing of effective computer-assisted vocabulary learning. As well as vocabulary learning strategies which showed positive contribution to the vocabulary achievement after playing game, L2 learners should be informed the importance of using vocabulary learning strategies. The advantage of game playing is known for interaction and fun; these features can lead to an extensive concentration of players on game playing and learning vocabulary (Ang & Zaphiris, 2006). Thus, integrating vocabulary learning strategies with online learning environment to assist and encourage L2 learners for vocabulary learning is a challenge. Developing of effective computer-assisted vocabulary learning platform to engage learners and at the same time accelerate vocabulary learning which is fun and not too much of an educational feeling environment while playing could be taken for consideration as an interesting challenge for academics, teachers, and course-designers for the improvement of vocabulary learning.

Acknowledgement

First, the researchers would like to thank the experts who were involved in the instrument validation for this research project: Dr.Isara Kongmee, Dr.Kitjanat Tangjitnusorn, and Ms.Churairat Sawad. Without their kind participations and insightful comments, the survey would not have been successfully conducted. Secondly, author must express profound gratitude to his parents and for providing him with unfailing support and continuous encouragement throughout my years of study and through the process

of researching and writing this thesis. This accomplishment would not have been possible without them. Finally, the researchers would like to thank the participants who contributed their time and information to this study.

References

- Ang, C., & Zaphiris, P. (2006). Computer Games and Language Learning. In T. Kidd, & H. Song (Eds.), *Handbook of Research on Instructional Systems and Technology* (pp. 1-31). Hershey, PA: Information Science Reference.
- Bakar, N.A. & Nosratirad, E. (2013). *Sustaining Vocabulary Acquisition through Computer Game: A Case Study*. Asian Social Science, 9, 235-242. <http://dx.doi.org/10.5539/ass.v9n5p235>
- Becta (2001). *Computer games in education project: Report*. Retrieved March 12, 2007 from <http://partners.becta.org.uk/index.php?section=rh&rid=13595>
- Cameron, L. (2001). *Teaching Language to Children*. Cambridge: Cambridge University.
- Cecez-Kecmanovic, D. & Webb, C. (2000). A critical inquiry into web-mediated collaborative learning. In A. Aggarwal (Ed.), *Web-Based Learning and Teaching Technologies: Opportunities and Challenges* (pp. 307 - 326). Hershey, PA: Idea Group Publishing
- Chiong, R. & Jovanovic, J. (2012). Collaborative Learning in Online Study Groups: An Evolutionary Game Theory Perspective. *Journal of Information Technology Education*, 11, 81-101.
- De Guzman, E. (2005). Dilemma of Pre-Service Teachers. In Danilo T. Dayag and J. Stephen Quakenbush's (eds.) *Linguistics and Language Education in the Philippines and Beyond: A Festschrift in Honor of Ma. Lourdes S. Bautista*. De La Salle University Press, 221 -233.
- Fan, M. Y. (2003) Frequency of Use, Perceived Usefulness, and Actual Usefulness of Second Language Vocabulary Strategies: A Study of Hong Kong Learners. *The modern Language Journal*, 87(2): 222-241.
- Franciosi, S. J. (2011). A Comparison of Computer Game and Language-Learning Task Design Using Flow Theory. *CALL-EJ*, 12(1), 11-25.
- Gee, J. P. (2003). *Good video games and good learning*. Retrieved April 9, 2007, from http://www.academiccolab.org/resources/documents/Good_Learning.pdf
- Harris, A., Jones, M. & Baba, S. (2013). Distributed leadership and digital collaborative learning: A synergistic relationship? *British Journal of Educational Technology*, 44(6), 926-939.
- Intraprasert, C. (2004). ETS students and vocabulary learning strategies: A preliminary investigation. *Suranaree University of Technology, Thailand*.
- Johnson, D.W., & Johnson, R.T. (2008). Cooperation and the Use of Technology. In D. Jonassen, M. J. Spector, M. Driscoll, D. Merrill, & J. van Merriënboer (Eds.), *Handbook of Research on Educational Communications and Technology: A Project of the Association for Educational Communications and Technology* (p. 404). New York: Taylor & Francis.

- Kickmeier-Rust, M. D., & Albert, D. (2010). Micro Adaptivity: Protecting Immersion in Didactically Adaptive Digital Educational Games. *Journal of Computer Assisted Learning*, 26, 95-105.
- Kojic-Sabo, I. & Lightbrown, P. (1999). Students' approaches to vocabulary learning and their relationship to success, *People's Journal*. 120-153.
- Krashen, S. and Terrel, T. (1983). *The natural approach*. New York: Pergamon Press.
- Krashen, S. D. (1985). *The input hypothesis: Issues and implications*. Addison-Wesley Longman Ltd.
- Nation, P. (1993) Vocabulary size, growth and use. In *The Bilingual Lexicon* (R. Schreuder and B. Weltens eds.), 115-134. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins
- Nation, I. S. P. (2001). *Learning Vocabulary in Another Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Prensky, M. (2001). *Digital game-based learning*. New York: McGraw-Hill.
- Rankin, Y., Gold, R. and Gooch, B. (2006) 3D Role-Playing Games as Language Learning Tools. *Proceedings of EuroGraphics 2006, The Eurographics Association, Oxford, 4-8 September 2006*, 33-38.
- Richard-Amato, P. A. (1988). *Making it happen: Interaction in the second language classroom: From theory to practice*. New York: Longman.
- Sanaoui, R. (1995). Adult learners' approach to learning vocabulary in second languages. *Modern Language Journal*, 79(1), 15-28.
- Schmitt, N. (1997) Vocabulary Learning Strategies. In *Vocabulary: Description, Acquisition and Pedagogy* (N. Schmitt and M. McCarthy, eds.), pp. 199-227. Cambridge: Cambridge University Press.
- Schmitt, N., & Meara, P. (1997). Researching vocabulary through a word knowledge framework: word association and verbal suffix. *Studies in Second Language Acquisition* 19, 17-36.
- Schmitt, N. (2007). Current perspectives on vocabulary teaching and learning. In *International handbook of English language teaching* (pp. 827-841). Springer, Boston, MA.
- Squire, K. D. (2006). "From content to context: Videogames as designed experience". *Educational Researcher*. 35(8), pp. 19-29.
- Tang, E., Chung, E., Li, E., & Yeung, S. (2016). Online Independent Vocabulary Learning Experience of Hong Kong University Students. *IAFOR Journal of Education*, 4(1), 13-29.
- Vygotsky, L.S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.
- Zhao, Y. (2005). Guiding principles for scientific inquiry and implications for research on technology and language education. In Y. Zhao (Ed.), *Research in technology and second language learning: Developments and directions* (pp. 3-15). Greenwich, CT: Information Age Publishing.

สังคีตลักษณ์ของเพลงปลาทอง เถา

MUSICAL FORM OF THE “PLA THONG THAO” SONG

ณัฐนิช นกปี

ภาควิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

* corresponding author e-mail : seung_n@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาดูเพลงปลาทอง เถา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา และสังคีตลักษณ์ของเพลงปลาทอง เถา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และหลักการวิเคราะห์ดนตรีไทย ผลจากการวิจัยพบว่า เพลงปลาทอง เถา เป็นการนำเพลงเต่ากินผักบั้ง สองชั้น มาประพันธ์ขยายและตัดทอนทำนองเพลงเพื่อให้ครบเป็นโครงสร้างของลักษณะเพลงเถา และมีการประพันธ์ท่อนเพิ่มเติมจากของเก่าด้วย ส่วนสังคีตลักษณ์นั้น เป็นเพลงเถาที่มีอัตราสามชั้น สองชั้น และชั้นเดียว ประกอบด้วยทำนองเพลง 3 ท่อน ท่อนที่ 1 ยาว 4 จังหวะ ท่อนที่ 2 และท่อนที่ 3 ยาวท่อนละ 2 จังหวะหน้าทับปรบไก่ มีการใช้บันไดเสียง 2 บันไดเสียง คือ บันไดเสียงโด เสียงหลักได้แก่ ด ร ม ช ล และบันไดเสียงซอล เสียงหลักได้แก่ ช ล ท ร ม มีช่วงเสียงสูงสุดและต่ำสุดอยู่ในอัตราสามชั้น

คำสำคัญ : สังคีตลักษณ์ เพลงปลาทอง เพลงเถา เพลงลา

Abstract

The purpose of this research aims to study the history and musical form of the “Pla Thong Thao” song. Qualitative research methodology was used for collecting data and musical analyzed by principles of Thai music analysis. The research results found that the Pla Thong Thao was developed from the song called “Tao Kin Pak Boong Song Chan” by arranging technique was melodic augmentation and diminution to be a style of Thao song (one type form in Thai traditional music that has three movements in one suite). There was a new lyrics composition in some part of the song that was extended from Tao Kin Pak Boong Song Chan. The musical form of this song compounded with three movements; first movement used four Prop Krai rhythmic patterns, second and third movement used two patterns. There are two scales were used in this song that was C Pentatonic and G Pentatonic. The range of song started from G1 to A2; that was more than one octave.

keywords : musical form, pla thong song, thao song, la song

บทนำ

เพลงไทยที่ครูอาจารย์ได้ประดิษฐ์สร้างสรรค์ขึ้นมาใช้บรรเลงในโอกาสต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตทั้งในรูปแบบที่ใช้ในพิธีกรรมและรูปแบบด้านความบันเทิงนั้นมีจำนวนมากและมีความหลากหลาย ซึ่งเพลงไทยที่บรรพบุรุษของเราได้สร้างสรรค์ขึ้นเหล่านี้มีการจัดลักษณะของเพลงไทยออกด้วยกันเป็นหลายประเภท ได้แก่ เพลงโหมโรง เพลงหน้าพาทย์ เพลงเรื่อง เพลงดับ เพลงสามชั้น เพลงสองชั้น เพลงชั้นเดียว เพลงเถา เพลงลา เป็นต้น

เพลงลา เป็นเพลงไทยประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญและความน่าสนใจ ซึ่งในการบรรเลงดนตรีไทยที่มีความเกี่ยวข้องกับความบันเทิงที่มีผู้ฟังและผู้ชมนั้นต้องมีขั้นตอนในการบรรเลงเพลงลาทุกครั้งก่อนสิ้นสุดการบรรเลง โดยเพลงลาเป็นเพลงที่ใช้บรรเลงและขับร้องในลำดับสุดท้าย เพื่อเป็นการสื่อความหมายว่าการบรรเลงและขับร้องในครั้งนั้นกำลังจะสิ้นสุดลง และถือเป็นธรรมเนียมของการบรรเลงสำหรับวงดนตรีไทย

ลักษณะของเพลงลา เป็นการบอกกล่าวให้ผู้ฟังได้ทราบถึงการจบการแสดงดนตรีไทย เนื้อหาสาระของเพลงเป็นการกล่าวขอบคุณ การอวยพรเพื่อความเป็นสิริมงคล การบอกลาอาลัยและเชิญชวนให้ติดตามฟังการบรรเลงดนตรีไทยในโอกาสต่อไป เนื้อร้องของเพลงมีความหมายในทางอาลัยลา มีความเสียสละที่ต้องจากกัน และการอวยพร โดยเนื้อร้องมักจะมีสร้อย กล่าวคือ มีการว่าดอกลีลาของการเล่นสัทว่า วิธีการว่าดอกลีลาของเพลงลานั้นสันนิษฐานว่าคงจะมีขึ้นในราวปลายสมัยรัชกาลที่ 3 หรือต้นรัชกาลที่ 4 ลักษณะของการบรรเลงเมื่อผู้ขับร้องได้ขับร้องมาถึงเนื้อร้องตอนที่เป็นสร้อยหรือดอกลีลาจนจบวรรคแล้ว จะใช้เครื่องดนตรีชิ้นใดชิ้นหนึ่งบรรเลงรับเปลี่ยนเสียงขับร้องทั้งทำนองอื่นและเนื้อร้องให้มีความใกล้เคียงที่สุดจำนวน 2 เที้ยว ซึ่งภาษาของนักดนตรีไทย เรียกว่า “ว่าดอกลีลา” เครื่องดนตรีที่นิยมใช้บรรเลงว่าดอกลีลาอยู่ด้วยกัน 2 ประเภท คือ เครื่องเป่า ได้แก่ ปี่ในและขลุ่ยเพียงออ เครื่องสี ได้แก่ ซอสามสายและซออู้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวงดนตรีไทยที่บรรเลงขณะนั้นว่าเป็นวงประเภทใด

ดังนั้นในการบรรเลงและขับร้องเพลงลา นอกจากเพื่อเป็นการอวยพรอาลัยลาแก่ผู้ฟังแล้ว ยังเป็นการแสดงความสามารถในการอวดฝีมือของผู้บรรเลงเครื่องดนตรีไทยในการว่าดอกลีลาว่าจะสามารถบรรเลงเปลี่ยนเสียงขับร้องทำนองเพลงให้เหมือนและคล้ายคลึงได้มากเพียงไร เพลงลาที่ได้รับความนิยมมาบรรเลง ได้แก่ เพลงเต่ากินผักบุ้ง เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง เพลงนกขมิ้น เพลงอกทะเล และเพลงปลาทอง

จากที่มาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเลือกเพลงปลาทอง เถา มาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์สังคีตลักษณะในครั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา และสังคีตลักษณะของเพลงปลาทอง เถา เนื่องจากเพลงดังกล่าวเป็นเพลงที่ผู้ประพันธ์ได้มีการนำทำนองเพลงเต่ากินผักบุ้ง สองชั้น มาแต่งขยายและดัดทอนทำนองเพลงให้ครบถ้วนตามรูปแบบลักษณะของเพลงเถา ผู้วิจัยคาดหวังว่าผลการศึกษาจะทำให้ผู้ที่สนใจเข้าใจลักษณะของเพลงดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำไปเป็นแนวทางในการศึกษาสังคีตลักษณะของเพลงประเภทอื่น ๆ ได้ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาสังคีตลักษณะของเพลงปลาทอง เถา ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ มีขั้นตอนการวางแผนและดำเนินการในการเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

1. การวางแผนงานเบื้องต้น ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ รวมทั้งสำรวจข้อมูลเบื้องต้น แล้วจึงกำหนดเพลงปลาทอง เภา เป็นเพลงที่ใช้ในศึกษา
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาเชื่อมโยงกัน
3. การจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาเรียบเรียงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
4. การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเรียบเรียงไปตรวจสอบความถูกต้องกับผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้ง
5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ความเป็นมาโดยใช้ทฤษฎีทางมานุษยวิทยา และวิเคราะห์บทเพลงโดยใช้หลักทฤษฎีการวิเคราะห์ดนตรีไทย
6. การสรุปผลและนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยสรุปผลตามประเด็นวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1. ประวัติความเป็นมาของเพลงปลาทอง เภา

เพลงปลาทอง มีที่มาจากการเล่นเอาเพลงเต่ากินผักบุ้ง สองชั้น ประพันธ์ขยายทำนองเพลงขึ้นเป็นทำนองเพลงในอัตราสามชั้น โดยครูเพ็ง เป็นผู้แต่งขึ้นใช้บรรเลงในวงดนตรีไทยเรียกชื่อเพลงใหม่ว่า เพลงปลาทอง ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2475 นายมนตรี ตราโมท ได้ทำการดัดทอนทำนองเพลงลงเป็นทำนองชั้นเดียวเพื่อให้ครบเป็นโครงสร้างของลักษณะเพลงเถา ซึ่งต้องประกอบด้วย ทำนองเพลงอัตราสามชั้น อัตราสองชั้น และอัตราชั้นเดียว พร้อมกับประพันธ์บทร้องต่อจากของเก่าเพิ่มเติมเพื่อให้เหมาะสมกับทำนองเพลงที่เรียบเรียงขึ้นใหม่ และได้ต่อเพลงปลาทองให้กับนางเจริญใจ สุนทรวาทิน ขับร้องและบรรเลงดนตรีไทยเผยแพร่ออกอากาศทางสถานีวิทยุวังพญาไทในปีเดียวกันนั้น

เพลงปลาทอง เภา เป็นเพลงประเภทที่ใช้หน้าทับปรบไก่ ประกอบด้วยทำนองเพลง 3 ท่อน ทำนองเพลงท่อนที่ 1 มีความยาว 4 จังหวะ ทำนองเพลงท่อนที่ 2 และท่อนที่ 3 มีความยาวท่อนละ 2 จังหวะ

ที่มาของเพลงปลาทอง มีอีกนัยหนึ่งว่า หม่อมเจ้าดวงจิตร์ จิตรพงศ์ ทรงอธิบายว่า สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงนำเอาเพลงเต่ากินผักบุ้ง อัตราสองชั้น มาแต่งขยายขึ้นเป็นทำนองเพลงอัตราสามชั้น แล้วทรงตั้งชื่อว่า เพลงปลาทอง ให้แด่กรมหม่อมเล็กบรรเลงถวายในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ต่อมานายมนตรี ตราโมท ได้ดัดแปลงดัดทอนทำนองเพลงลงเป็นอัตราชั้นเดียวครบเป็นเพลงเถา พร้อมทั้งประพันธ์บทร้องในอัตราชั้นเดียวเพิ่มเติมให้มีความสมบูรณ์อีกด้วย แต่บทร้องในอัตราสองชั้นและอัตราสามชั้นนั้นเป็นของเจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์

2. สันนิษฐานลักษณะของเพลงปลาทอง เภา

2.1 รูปแบบของเพลง มีอัตราจังหวะ 3 อัตรา คือ สามชั้น สองชั้น และชั้นเดียว ซึ่งแต่ละอัตราจังหวะนั้นมีทำนองเพลงเป็นอัตราจังหวะละ 3 ท่อน

2.2 ทำนองเพลงในอัตราสามชั้น ท่อน 1 นี้มีความยาว 4 จังหวะหน้าทับปรบไก่ มีประโยคเพลงจำนวน 8 ประโยคเพลง หรือเท่ากับ 16 วรรคเพลง ในประโยคเพลงที่ 1 นั้น เป็นทำนองเท่า เรียกว่า เท่าเต็ม กล่าวคือ เป็นเท่าในอัตราสามชั้น ซึ่งขยายมาจากทำนองเท่าสองชั้นที่เรียกว่า เท่าครึ่ง

ทำนองเพลงปลาทอง อัตราสามชั้น ท่อน 1

- - - ดั	- รื รื รื	- - - มั	- รื รื รื	- ช - ท	ล ช - ร	- ช ล ท	ด รื - รื
- ด ร ม	ร ม ฟ ช	ฟ ล ช ฟ	ช ฟ ม ร	ด ล ช ม	ล ช ม ร	ช ม ร ด	ม ร ด ท
- - - ท	- ท - ท	- รื - ท	- ล - ช	- ม - ร	ร ร - ช	ช ช - ล	ล ล - ท
- ล ช ม	ช ม ร ด	ด ด - ร	ร ร - ม	- ช - ล	- ช - ม	ม ม - ร	ร ร - ด
- ฟ ช ล	- ด - รื	- ม - รื	- ด - ล	- ล - ช	ช ช - ล	ล ล - ด	ด ด - รื
- ด ร ม	ร ม ฟ ช	ฟ ล ช ฟ	ช ฟ ม ร	ด ล ช ม	ล ช ม ร	ช ม ร ด	ม ร ด ท
- - - ท	- ท - ท	- รื - ท	- ล - ช	- ม - ร	ร ร - ช	ช ช - ล	ล ล - ท
- ช ล ท	- รื - มั	- ช - มั	รื - ท	- รื - มั	- รื - ท	ท ท - ล	ล ล - ช

และถ้าเปรียบเทียบท่อนที่ขยายขึ้นจากท่อนเพลงสองชั้นของเดิมจะเห็นว่า ลูกตกห้องที่ 2 ของท่อนสองชั้น ตกที่เสียง เร และห้องที่ 4 ก็ตกที่เสียง เร เมื่อแต่งขยายขึ้นเป็นอัตราสามชั้น ลูกตกห้องที่ 4 และห้องที่ 8 ก็จะตกที่เสียง เร เช่นกัน ดังนี้

ท่อนเพลงอัตราสองชั้น

- - - ดั	- รื รื รื	- - - มั	- รื รื รื

ขยายเป็นท่อนเพลงอัตราสามชั้น

- - - ดั	- รื รื รื	- - - มั	- รื รื รื	- รื - ท	ล ช - ร	- ช ล ท	ด รื - รื

2.3 ท่อนเพลงในอัตราสามชั้น ท่อน 2 นี้มีความยาว 2 จังหวะหน้าทับปรบไก่ มีประโยคเพลงจำนวน 4 ประโยคเพลง หรือเท่ากับ 8 วรรคเพลง

ท่อนเพลงสามชั้น ท่อน 2

- ท - รื	- ท - ล	ล ล - ช	ช ช - ม	- ม - ร	ร ร - ม	ม ม - ช	ช ช - ล
- ช ล ท	ล ท ด รื	ด ม รื ด	รื ด ท ล	รื ม รื ท	ม รื ท ล	รื ท ล ช	ท ล ช ม
- ล ช ม	ช ม ร ท	- ล - ท	ม ร - ม	- ม - ท	ม ร - ม	- ล - ช	ช ช - ล
- รื - ท	- ล - ช	ช ช - ล	ล ล - ท	- รื - มั	- รื - ท	ท ท - ล	ล ล - ช

2.4 ท่อนเพลงในอัตราสามชั้น ท่อน 3 นี้มีความยาว 2 จังหวะหน้าทับปรบไก่ มีประโยคเพลง 4 ประโยคเพลง หรือเท่ากับ 8 วรรคเพลง เช่นเดียวกับท่อน 2

ท่อนเพลงสามชั้น ท่อน 3

- ช - มั	- รื - ดั	ด ด - รื	รื รื - มั	- ด - รื	- มั - ช	- ล - ช	- มั - รื
- ช - มั	- รื - ดั	ด ด - รื	รื รื - มั	- ด - รื	- มั - ช	- ล - ช	- มั - รื
- ท - ล	ล ล - ท	ท ท - ด	ด ด - รื	- มั - ช	- มั - รื	รื รื - ด	ด ด - ท
- รื - ท	- ล - ช	ช ช - ล	ล ล - ท	- รื - มั	- รื - ท	ท ท - ล	ล ล - ช

2.5 ทำนองเพลงในอัตราสองชั้น คือ เพลงเท่ากินผักบุ้ง ซึ่งเป็นทำนองหลักที่ใช้ในการแต่งขยายขึ้นเป็นอัตราสามชั้น ดังนั้นจึงมีความยาวของจำนวนห้องน้อยกว่าอัตราสามชั้นอยู่จำนวน 1 เท่าของจำนวนโน้ตเพลงอัตราสามชั้น และจากการวิเคราะห์โน้ตเพลงปลาทอง เถา ตามหลักการประพันธ์เพลง โดยการแต่งขยายเป็นอัตราสามชั้น และตัดทำนองเพลงลงเป็นอัตราชั้นเดียว พบทำนองที่มีเสียงลูกตกไม่ตรงเสียงอยู่บ้าง

ทำนองอัตราชั้นเดียว ท่อน 2 บรรเลง ดังนี้

- ท - ล	- ช - ม	- ด ร ม	- ช - ล	- ร - ช	- ล - ท	- รี้ - ท	- ล - ช

ทำนองที่ยกมานี้ ตัดทอนมาจากอัตราสองชั้น ดังนี้

- ม - ร	ร ร - ม	ม ม - ช	ช ช - ล	- ท - รี้	- ท - ล	ล ล - ช	ช ช - ม
- ม - ร	ร ร - ม	ม ม - ช	ช ช - ล	- ร - ช	- ล - ท	- รี้ - ท	- ล - ช

ทำนองลูกตกปลายวรรคของอัตราชั้นเดียว ควรจะตกที่เสียง มี แต่กลับไปตกที่เสียง ลา ซึ่งมีความประสงค์ในการเลียงเสียงลูกตกจากเสียง มี ไปเป็นเสียง ลา แต่ถ้าหากมองดูลูกตกของอัตราสามชั้นก็จะตกที่เสียง มี

2.6 เพลงปลาทอง เถา ใช้บันไดเสียง ดังนี้

สามชั้น ท่อน 1 ใช้บันไดเสียงโด เสียงหลัก คือ ด ร ม ช ล เสียงรอง คือ ที และฟา เป็นเสียงผ่านในทำนองเท่า ในประโยคที่ 2 เสียงที เป็นเสียงสำคัญ คือ เป็นเสียงลูกตก และเป็นเสียงที่ใช้เชื่อมเพื่อเปลี่ยนบันไดเสียงไปเป็นบันไดเสียงซอล ในประโยคที่ 3 แต่ในประโยคที่ 4 มีการเปลี่ยนแปลงบันไดเสียงโดยไม่มีเสียงใดมาเชื่อม ในประโยคที่ 6 ก็ใช้เสียงที เป็นเสียงลูกตกและเป็นเสียงเชื่อมเข้าหาบันไดเสียงซอลอีกครั้ง ในประโยคที่ 7 ท่อน 1 จบลงด้วยบันไดเสียงซอล

สามชั้น ท่อน 2 ใช้บันไดเสียงซอลทั้งหมด เสียงหลัก คือ ช ล ท ร ม มีเสียงรอง คือ โด เป็นเสียงผ่านในประโยคที่ 2

สามชั้น ท่อน 3 ใช้บันไดเสียงโดใน 2 ประโยคแรก เสียงหลัก คือ ด ร ม ช ล แต่ในประโยคที่ 3 นั้น อาจเป็นได้ทั้ง 2 บันไดเสียง คือ โด และซอล พบมีการใช้เสียง ล ท ด ร ม ช เมื่อวิเคราะห์แยกเสียงออกมาสามารถเป็นได้ทั้ง 2 บันไดเสียง คือ ด ร ม ช ล และ ช ล ท ด ร แต่ลูกตกของประโยคนี้นอกจากเสียงที เพื่อเชื่อมกับประโยคที่ 4 ซึ่งเป็นบันไดเสียงซอล

เพลงปลาทอง เถานี้ มีการเปลี่ยนบันไดเสียง ซึ่งเป็นการเปลี่ยนภายในท่อน คือ ท่อน 1 และท่อน 3 ส่วนท่อน 2 ไม่มีการเปลี่ยนบันไดเสียง สำหรับในอัตราสองชั้น และชั้นเดียวนั้น บันไดเสียงที่ใช้จะเหมือนกับอัตราสามชั้น ทำนองตอนจบเพลงในอัตราชั้นเดียว ท่อน 3 จบด้วยบันไดเสียงซอล เสียงลูกตก คือ เสียงซอล การออกลูกหมดจึงออกที่เสียงซอลนั้นมีความเหมาะสมในการบรรเลง

2.7 ความกว้างของช่วงเสียง

เพลงปลาทอง เถา นี้ จะมีช่วงเสียงสูงสุดและต่ำสุดอยู่ในอัตราสามชั้น ดังจะแยกออกให้เห็นแต่ละท่อน ดังนี้ ท่อน 1 เสียงสูงสุด คือ เสียงลา เสียงต่ำสุด คือ เสียงที ท่อน 2 เสียงสูงสุด คือ เสียงมี เสียงต่ำสุด คือ เสียงลา ท่อน 3 เสียงสูงสุด คือ เสียงลา เสียงต่ำสุด คือ เสียงซอล

2.8 จังหวะหน้าทับ

เพลงนี้เป็นเพลงประเภทหน้าทับปรบไก่ ลักษณะของจังหวะหน้าทับปรบไก่ มีดังนี้

โน้ตอัตราจังหวะหน้าทับสามชั้น

- - ดิง ดิง	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- - - -	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- โจ๊ะ - จ๊ะ
- ดิง - ดิง	- ทั้งดิงทั้ง	ดิงทั้ง - ดิง	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- ดิง - ทั้ง	- ดิง - ดิง	- ทั้ง - ดิง	- ดิง - ทั้ง

โน้ตอัตราจังหวะหน้าทับสองชั้น

- - - -	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- ดิง - ทั้ง	- ดิง - ดิง	- ทั้ง - ดิง	- ดิง - ทั้ง

โน้ตอัตราจังหวะหน้าทับสองชั้น เทียวหลัง

- ดิง - ดิง	- ทั้งดิงทั้ง	ดิงทั้ง - ดิง	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- ดิง - ทั้ง	- ดิง - ดิง	- ทั้ง - ดิง	- ดิง - ทั้ง

โน้ตอัตราจังหวะหน้าทับชั้นเดียว

- - ดิง ทั้ง	- ดิง - -	ดิงทั้ง - ดิง	- ทั้งดิงทั้ง

สรุปผลและอภิปรายผล

เพลงปลาทอง เภา เป็นการนำเอาเพลงเต่ากินผักบุ้ง สองชั้น ประพันธ์ขยายทำนองเพลงขึ้นเป็นทำนองเพลงในอัตราสามชั้น โดยครูเพ็งเป็นผู้ประพันธ์แล้วเรียกชื่อเพลงใหม่ว่า เพลงปลาทอง เภา ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2475 นายมนตรี ตราโมท ได้ทำการตัดทอนทำนองเพลงลงเป็นทำนองชั้นเดียวเพื่อให้ครบเป็นโครงสร้างของลักษณะเพลงเภา พร้อมทั้งประพันธ์บทร้องเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับทำนองเพลง สอดคล้องกับฉันทลักษณ์ ปีกุญชต์ (ม.ป.ป.: 154) ที่กล่าวว่า เพลงปลาทอง เภา เป็นเพลงที่มีครูทางดนตรีไทยได้ประพันธ์ขยายทำนองและตัดทอนทำนองจนครบเป็นเพลงเภา

เพลงปลาทอง เภา เป็นเพลงประเภททางพื้น ใช้บรรเลงเป็นเพลงลา หมายถึง เพลงที่ใช้ขับร้องและบรรเลงเมื่อสิ้นสุดการบรรเลงดนตรีไทย ลักษณะของเพลงลานิยมใช้เพลงที่มีดอก มีสร้อย หรือมีการร้องสอดดนตรี ลีลาของเพลงปลาทองนี้มีลักษณะเรียบ ๆ ระดับเสียงค่อนข้างไปทางเสียงสูง ให้ความรู้สึกอ่อนหวานตามรูปแบบลักษณะของทำนองเพลงลา เนื้อร้องกล่าวถึงความอาลัยอาวรณ์ในการที่จะต้องลาจากกันไป และในท่อนที่ 2 มีบทร้องที่ให้เครื่องดนตรี “ว่าดอ” เลียนเสียงของทางร้อง ซึ่งผู้บรรเลงต้องมีฝีมืออย่างสูงในการเล่นเสียงให้คล้ายคลึงที่สุด การว่าดอ kini จึงเป็นการอวดฝีมือกันด้วยอีกนัยหนึ่ง

สำหรับสังคีตลักษณ์ของเพลงปลาทอง เภา มีอัตราจังหวะ 3 อัตรา คือ สามชั้น สองชั้น และชั้นเดียว ใช้หน้าทับปรบไก่ในการบรรเลง ทำนองเพลงของแต่ละอัตราจังหวะมีทำนองเพลงจำนวน 3 ท่อน ท่อนที่ 1 มีความยาว 4 จังหวะหน้าทับ ท่อนที่ 2 มีความยาว 2 จังหวะหน้าทับ และท่อนที่ 3 ความยาว 2 จังหวะหน้าทับเช่นกัน ทำนองเพลงในอัตราสองชั้น คือ เพลงเต่ากินผักบุ้ง และจากการวิเคราะห์โน้ตเพลงปลาทอง เภา มีการประพันธ์ขยายเป็นอัตราสามชั้น และตัดทำนองเพลงลงเป็นอัตราชั้นเดียว ซึ่งพบทำนองที่มีเสียงลูกตกไม่ตรงเสียงอยู่บ้างตามหลักการประพันธ์เพลงไทย ซึ่งสอดคล้องกับมานพ วิสุทธิ์ แพทย์ (2533: 48-54) ที่ได้กล่าวว่า การประพันธ์เพลงไทยให้ยึดตามลูกตกหลักและลูกตกรอง แต่ลูกตกรองสามารถมีความแตกต่างได้บ้างในกรณีที่กลอนเพลงจำเป็นต้องลงเสียงนั้น ๆ

เพลงปลาทอง เถา ใช้บันไดเสียง ดังนี้คือ สามชั้น ท่อน 1 ใช้บันไดเสียงโด เสียงหลักคือ ด ร ม ช ล สามชั้น ท่อน 2 ใช้บันไดเสียงซอล เสียงหลักคือ ช ล ท ร ม สามชั้น ท่อน 3 ใช้บันไดเสียงโด เสียงหลักคือ ด ร ม ช ล เพลงนี้มีการเปลี่ยนบันไดเสียง ซึ่งเป็นการเปลี่ยนภายในท่อน คือ ท่อน 1 และท่อน 3 ส่วนท่อน 2 ไม่มีการเปลี่ยนบันไดเสียง ส่วนทำนองอัตราสองชั้น และชั้นเดียวนั้น บันไดเสียงที่ใช้จะเหมือนกับอัตราสามชั้น ความกว้างของช่วงเสียงจะมีช่วงเสียงสูงสุดและต่ำสุดอยู่ในอัตราสามชั้น ดังจะแยกออกให้เห็นแต่ละท่อน ดังนี้ ท่อน 1 เสียงสูงสุด คือ เสียงลา เสียงต่ำสุด คือ เสียงที ท่อน 2 เสียงสูงสุด คือ เสียงมี เสียงต่ำสุด คือ เสียงลา ท่อน 3 เสียงสูงสุด คือ เสียงลา เสียงต่ำสุด คือ เสียงซอล

เอกสารอ้างอิง

- ณรงค์ชัย ปิฎกักรัตน์. (ม.ป.ป.). สารานุกรมเพลงไทย. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- ณัชชา โสคติยานุรักษ์ (2547). **สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประทีป นกปี. (2537). **ดนตรีพื้นบ้านไทย**. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ประทีป นกปี. (2539). **ดนตรีไทย**. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มานพ วิสุทธิแพทย์. (2533). **ดนตรีไทยวิเคราะห์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- ยศ สันตสมบัติ. (2537). **มนุษย์กับวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2537). **สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย ภาคประวัติและบทร้องเพลงเถา**. กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมิก จำกัด.

การศึกษาการใช้รูปไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นพื้นฐานที่ใช้ในชีวิตประจำวัน(ระดับ N4) จากอนิเมะ STUDY OF BASIC JAPANESE GRAMMAR USED IN DAILY LIFE (LEVEL N4) FROM ANIMATIONS.

กาญจนา ศิริรัตนกุลชัย, ธัญญารัตน์ เอี่ยมหน่อ, ต่อศักดิ์ ร่มสั่มชา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ
*corresponding author e-mail : diffiix1@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้รูปไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นพื้นฐานที่ใช้ในชีวิตประจำวัน (ระดับ N4) จากอนิเมะ เก็บรวบรวมข้อมูลรูปไวยากรณ์จากอนิเมะเรื่อง ซาซาเอะซัง サザエさん (sazaesan) ตอนที่ 16 เรื่องโอะโมะฮิเดะ โปะโระโปะโระ おもひでぽろぽろ (omohideporoporo) และเรื่องคิมิโนะนาวะ 君の名は (kiminonawa) นำเปรียบเทียบกับรูปไวยากรณ์ที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาญี่ปุ่น โดยศึกษาในประเด็นความถี่ที่ปรากฏการใช้ และการใช้สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับคำอธิบายในหนังสือเรียน ผลการวิจัยพบรูปไวยากรณ์จำนวน 70 รูป เรื่องซาซาเอะซัง (sazaesan) ตอนที่ 16 พบรูปไวยากรณ์การใช้มากที่สุดจำนวน 54 รูป ความถี่ที่ปรากฏทั้งหมด 367 ครั้ง การใช้สอดคล้องกับคำอธิบายในหนังสือเรียนจำนวน 278 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 75.75 ลำดับที่ 2 เรื่องคิมิโนะนาวะ (kiminonawa) การใช้จำนวน 38 รูป ความถี่ที่ปรากฏทั้งหมด 157 ครั้ง การใช้สอดคล้องกับคำอธิบายในหนังสือเรียนจำนวน 145 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 92.36 และลำดับที่ 3 เรื่องโอะโมะฮิเดะ โปะโระโปะโระ (omohideporoporo) การใช้จำนวน 21 รูป ความถี่ที่ปรากฏทั้งหมด 73 ครั้ง การใช้สอดคล้องกับคำอธิบายในหนังสือเรียนจำนวน 63 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 86.30

คำสำคัญ : รูปไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นพื้นฐานที่ใช้ในชีวิตประจำวัน (ระดับ N4), อนิเมะ, ความถี่

Abstract

This research aimed to study the use of basic Japanese grammar in daily life (level N4) from anime. Data were collected from three animations: Sazaesan EP 16, Omohideporoporo and Kiminonawa and were compared with the grammar explanations in textbooks. The results revealed that there were 70 grammars used in three animations. In Sazaesan, it found 54 grammars with 367 times of usage frequency, and found 278 times of usage correlating to the grammar explanations. In Kiminonawa, it found 38 grammars with 157 times of usage frequency, and found 145 times of usage correlating to the grammar explanations. In Omohideporoporo, it found 21 grammars with 73 times of usage frequency, and found 63 times of usage frequency correlating to the grammar explanations.

keywords : basic Japanese grammar in daily life (level N4), animations, usage frequency³

บทนำ

เป็นที่ทราบกันดีว่าประเทศญี่ปุ่นมีพื้นที่จำกัดแต่มีประชากรอยู่อย่างหนาแน่นและมีการเกิดอุตสาหกรรมต่าง ๆ บนพื้นที่ที่มีอยู่อย่างจำกัด นักลงทุนชาวญี่ปุ่นจึงเข้ามาลงทุนในประเทศต่าง ๆ ข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของนักลงทุนชาวญี่ปุ่นที่มาลงทุนในประเทศไทยมากเป็นอันดับหนึ่งมียอดเงินลงทุนที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุนในปี 2559 จำนวน 57,466 ล้านบาท รองลงมาได้แก่ประเทศสิงคโปร์ 37,728 ล้านบาท และประเทศจีน 32,537 ล้านบาท (หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ, 2560)

ในปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศเพิ่มขึ้นทำให้จำนวนผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นมากเรื่อย ๆ แน่ใจว่าการที่จะใช้ภาษาญี่ปุ่นอย่างถูกต้องจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับความถูกต้องของรูปไวยากรณ์ (พัชรทัต สุใส, 2553) จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่กำลังเตรียมตัวเพื่อทดสอบความรู้และความสามารถในการสอบวัดระดับความรู้ทางด้านภาษาญี่ปุ่น หรือ JLPT (บุษบา บรรจงมณี, 2558, น. 3)

การสอบ JLPT คือการสอบเพื่อวัดความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นของชาวต่างชาติผู้เรียนภาษาญี่ปุ่น ส่วนใหญ่ใช้ในการยื่นเพื่อสมัครเข้าทำงานในบริษัทที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นในการสื่อสารเพื่อเป็นการยืนยันความรู้ความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นของผู้สมัครรวมถึงการยื่นประกอบการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในประเทศญี่ปุ่นสถานศึกษาบางแห่งรับผลสอบ JLPT นอกจากนี้สำหรับในประเทศไทยสามารถนำผลสอบ JLPT ไปยื่นประกอบการสมัครทุนรัฐบาลญี่ปุ่น (Monbukagakusho: MEXT) ประเภทนักศึกษาปริญญาตรี (Undergraduate student) และนักศึกษาวิจัย (research student) (องค์การสนับสนุนนักศึกษาแห่งประเทศไทย JASSO, 2547) การสอบ JLPT แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ N5 สามารถเข้าใจพื้นฐานภาษาญี่ปุ่นได้ในระดับหนึ่ง N4 สามารถเข้าใจพื้นฐานภาษาญี่ปุ่น N3 สามารถเข้าใจภาษาญี่ปุ่นที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้ในระดับหนึ่ง N2 สามารถเข้าใจภาษาญี่ปุ่นที่ใช้ในสถานการณ์ชีวิตประจำวันได้ และสามารถเข้าใจภาษาญี่ปุ่นที่ใช้ในสถานการณ์ในวงกว้างได้ในระดับหนึ่ง และ N1 สามารถเข้าใจภาษาญี่ปุ่นที่ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในวงกว้างได้ (Japan Foundation, 2517)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยคิดว่าผู้ที่เรียนภาษาญี่ปุ่นนั้นควรที่จะเข้าใจพื้นฐานภาษาญี่ปุ่น ซึ่งควรที่จะต้องสอบ JLPT เพื่อที่จะเป็นสิ่งที่รับรองความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียน ดังนั้นจึงควรสอบวัดระดับ N4 ให้ผ่าน ผู้วิจัยซึ่งเรียนอยู่ในสาขาภาษาญี่ปุ่น และนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่นส่วนใหญ่ยังไม่สามารถสอบผ่านระดับ N4 ได้เนื่องจากเวลาของการทำข้อสอบ JLPT นั้นมีจำกัด และเนื้อหาของข้อสอบมีความยากอีกทั้งถ้าไม่เข้าใจรูปไวยากรณ์ที่ปรากฏก็ไม่สามารถเข้าใจความหมายของประโยคบทสนทนาได้ จึงเป็นปัญหาใหญ่ของผู้ที่สอบทำให้ส่วนใหญ่สอบไม่ผ่าน ด้วยปัญหาที่กล่าวมานั้นผู้วิจัยจึงคิดว่าถ้ารู้และใช้รูปไวยากรณ์พื้นฐานได้อย่างถูกต้องก็จะช่วยให้ใช้ภาษาญี่ปุ่นได้ดียิ่งขึ้น และนำไปประยุกต์ใช้ในการสอบ JLPT ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย การเลือกนิเมะเรื่องเหล่านี้มาเนื่องจากเป็นเรื่องที่ใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน และใช้คำที่สื่อสารออกมาฟังเข้าใจได้ง่าย ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่ต้องการฝึกการฟังรูปไวยากรณ์ให้เข้าใจได้มากยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาคำกริยาไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นพื้นฐานที่ใช้ในชีวิตประจำวัน (ระดับ N4) จากนิเมะ เป็นการศึกษาการใช้จากเอกสาร ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

1. หนังสือภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐาน จำนวน 5 เล่ม ศึกษาเฉพาะระดับ N4 ได้แก่
 - 1.1 หนังสือเตรียมสอบวัดระดับ N4 ไวยากรณ์และการอ่าน
 - 1.2 หนังสือไวยากรณ์ญี่ปุ่นสำหรับ JLPT ระดับ N5-N4-N3
 - 1.3 หนังสือ TRY เตรียมสอบวัดระดับ JLPT N4
 - 1.4 หนังสือไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น
 - 1.5 หนังสือพิชิตข้อสอบวัดระดับ JLPT N4 ไวยากรณ์
2. อนิเมะจำนวน 3 เรื่อง ได้แก่
 - 2.1 ซาซาเอะซัง サザエさん (sazaesan)
 - 2.2 โอะโมะฮิเดะ โปะโระโปะโระ おもひでぽろぽろ (omohideporoporo)
 - 2.3 มินะนาวะ 君の名は (kiminonawa)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. สำนักรูปไวยากรณ์ที่ปรากฏในหนังสือไวยากรณ์ญี่ปุ่นสำหรับ JLPT ระดับ N5 - N4 - N3 หนังสือเตรียมสอบวัดระดับ N4 ไวยากรณ์และการอ่าน หนังสือ TRY เตรียมสอบวัดระดับ JLPT N4 หนังสือไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น และหนังสือพิชิตข้อสอบวัดระดับ JLPT N4 ไวยากรณ์
2. นำรูปไวยากรณ์ที่ปรากฏในอนิเมะเรื่องซาซาเอะซัง サザエさん (sazaesan) ตอนที่ 16 เรื่องโอะโมะฮิเดะโปะโระ โปะโระ おもひでぽろぽろ (omohideporoporo) และเรื่องคิมิโนะนาวะ 君の名は (kiminonawa) มาเปรียบเทียบกับรูปไวยากรณ์ที่ปรากฏในหนังสือ ที่มีรูปไวยากรณ์ปรากฏจำนวน 109 รูป
3. นำรูปไวยากรณ์ที่พบมาหาความถี่ของการเกิด และลักษณะของการใช้ว่ามีการใช้สอดคล้องกับคำอธิบายในหนังสือหรือไม่
4. วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้คำร้อยละ
2. กรณีการใช้ที่พบในอนิเมะสอดคล้องกับลักษณะการใช้ที่ปรากฏในหนังสือผู้วิจัยลงข้อมูลเป็น “สอดคล้อง” กรณีการใช้ที่พบในอนิเมะไม่สอดคล้องกับการใช้ที่ปรากฏในหนังสือผู้วิจัยลงข้อมูลเป็น “ไม่สอดคล้อง”

ผลการวิจัย

งานวิจัยนี้วิเคราะห์การใช้รูปไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นระดับ N4 ที่ปรากฏในอนิเมะ 3 เรื่องกับรูปไวยากรณ์ที่ปรากฏในหนังสือที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นในประเด็นความถี่ และเปรียบเทียบลักษณะในการใช้สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับลักษณะการใช้จากในหนังสือ นำเสนอผลการวิจัยโดยนำค่าความถี่ของรูปไวยากรณ์ที่ปรากฏมากที่สุด 5 ลำดับ จากทั้งหมด 70 รูปไวยากรณ์ที่ปรากฏในอนิเมะทั้ง 3 เรื่องดังนี้

ตารางที่ 1 ความถี่และลักษณะการใช้รูปไวยากรณ์ที่ปรากฏในอนิเมะทั้ง 3 เรื่อง

ผลรวมของรูปไวยากรณ์ทั้งหมดที่ปรากฏในอนิเมะ						
ลำดับ	ไวยากรณ์	ความถี่	สอดคล้อง	ร้อยละ	ไม่สอดคล้อง	ร้อยละ
1	こと	66	56	84.85	10	15.15
2	られる	52	51	98.08	1	1.92
3	たら	24	17	70.83	7	29.17
4	じゃないか	20	15	75	5	25
5	とき	19	13	68.42	6	31.58
5	でしょう	19	14	73.68	5	26.32
5	てくれる	19	17	89.47	2	10.53

จากตารางที่ 1 อนิเมะทั้ง 3 เรื่อง ปรากฏรูปไวยากรณ์ในระดับพื้นฐานจำนวน 70 รูป จากผลการรวบรวมรูปไวยากรณ์ทั้งหมด 109 รูป ความถี่ในการใช้ปรากฏ 597 ครั้ง เมื่อพิจารณาพบว่าการใช้รูปไวยากรณ์ที่สอดคล้องกับคำอธิบายในหนังสือจำนวน 486 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 81.41 และไม่สอดคล้องกับคำอธิบายในหนังสือจำนวน 111 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 18.59 โดยรูปไวยากรณ์ที่พบการใช้มากที่สุดคือ รูปไวยากรณ์ こと ความถี่ในการใช้พบ 66 ครั้ง การใช้สอดคล้องกับคำอธิบายในหนังสือคิดเป็นร้อยละ 84.85 ไม่สอดคล้องกับคำอธิบายในหนังสือคิดเป็นร้อยละ 15.15 นอกจากนี้ พบว่ารูปไวยากรณ์ที่ไม่ปรากฏในอนิเมะทั้ง 3 เรื่อง จำนวน 39 รูป คิดเป็นร้อยละ 35.78 รูปไวยากรณ์ที่ปรากฏในหนังสือแต่ไม่ปรากฏในอนิเมะ

ตารางที่ 2 ความถี่และลักษณะการใช้รูปไวยากรณ์ที่ปรากฏในอนิเมะแต่ละเรื่อง

		ตารางสรุปผลการเก็บรวบรวมข้อมูล								
		サザエさん			おもひでぽろぽろ			君の名は		
		ความถี่	ลักษณะในการใช้		ความถี่	ลักษณะในการใช้		ความถี่	ลักษณะในการใช้	
สอดคล้อง คลัง (ร้อยละ)	ไม่สอดคล้อง คลัง (ร้อยละ)		สอดคล้อง คลัง (ร้อยละ)	ไม่สอดคล้อง คลัง (ร้อยละ)		สอดคล้อง คลัง (ร้อยละ)	ไม่สอดคล้อง คลัง (ร้อยละ)			
ลำดับ	รูป ไวยากรณ์									
1	とき	8	4 (50)	4 (50)	4	4 (100)	0 (0.00)	7	5 (71.43)	2 (28.57)
2	でしょう	15	10 (66.67)	5 (33.33)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	4	4 (100)	0 (0.00)
3	ていた だく	2	2 (100)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
4	たら	17	11 (64.71)	6 (35.29)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	7	6 (85.71)	1 (14.29)
5	てしま う	1	1 (100)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	17	17 (100)	0 (0.00)
6	ていた	2	1 (50)	1 (50)	1	1 (100)	0 (0.00)	12	11 (91.67)	1 (8.33)
7	かしら	12	6 (50)	6 (50)	2	2 (100)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
8	みたい	5	3	2	2	2	0	4	3	1

		ตารางสรุปผลการเก็บรวบรวมข้อมูล								
ลำดับ	รูป ไวยากรณ์	サザエさん			おもひでぼろぼろ			君の名は		
		ความถี่	ลักษณะในการใช้		ความถี่	ลักษณะในการใช้		ความถี่	ลักษณะในการใช้	
			สอดคล้อง (ร้อยละ)	ไม่สอดคล้อง (ร้อยละ)		สอดคล้อง (ร้อยละ)	ไม่สอดคล้อง (ร้อยละ)		สอดคล้อง (ร้อยละ)	ไม่สอดคล้อง (ร้อยละ)
			(60)	(40)		(100)	(0.00)		(75)	(25)
9	てみる	6	5 (83.33)	1 (16.67)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
10	ぜんぜん	1	1 (100)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
11	らしい	5	3 (60)	2 (40)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
12	と思う	13	8 (61.54)	5 (38.46)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	1	1 (100)	0 (0.00)
13	かい	3	3 (100)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
14	こと	35	27 (77.14)	8 (22.86)	24	22 (91.67)	2 (8.33)	7	7 (100)	0 (0.00)
15	ということ	5	4 (80)	1 (20)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	1	1 (100)	0 (0.00)
16	と言う	2	2 (100)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	2	2 (100)	0 (0.00)
17	ないで	3	2 (66.67)	1 (33.33)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
18	になる	7	5 (71.43)	2 (28.57)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	4	4 (100)	0 (0.00)
19	てくれる	15	13 (86.67)	2 (13.33)	3	3 (100)	0 (0.00)	1	1 (100)	0 (0.00)
20	てもらう	14	11 (78.57)	3 (21.43)	2	2 (100)	0 (0.00)	1	1 (100)	0 (0.00)
21	てあげる	3	3 (100)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
22	させる	10	7 (70)	3 (30)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	1	1 (100)	0 (0.00)
23	ば	10	6 (60)	4 (40)	1	0 (0.00)	1 (100)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
24	かもしれない	7	6 (85.71)	1 (14.29)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	1	1 (100)	0 (0.00)
25	と	4	4 (100)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	9	9 (100)	0 (0.00)
26	てください	7	4 (57.14)	3 (42.86)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	2	2 (100)	0 (0.00)

		ตารางสรุปผลการเก็บรวบรวมข้อมูล								
ลำดับ	รูป ไวยากรณ์	サザエさん			おもひでぼろぼろ			君の名は		
		ความถี่	ลักษณะในการใช้		ความถี่	ลักษณะในการใช้		ความถี่	ลักษณะในการใช้	
			สอดคล้อง คล้อย (ร้อยละ)	ไม่สอดคล้อง คล้อย (ร้อยละ)		สอดคล้อง คล้อย (ร้อยละ)	ไม่สอดคล้อง คล้อย (ร้อยละ)		สอดคล้อง คล้อย (ร้อยละ)	ไม่สอดคล้อง คล้อย (ร้อยละ)
27	よう	6	3 (50)	3 (50)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
28	そうだ ได้ยิน	7	4 (57.14)	3 (42.86)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	2	2 (100)	0 (0.00)
29	そうだ คาดคะเน	3	3 (100)	0 (0.00)	4	1 (25)	3 (75)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
30	なら	5	4 (80)	1 (20)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
31	じゃない か	20	15 (75)	5 (25)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
32	られる	31	30 (96.77)	1 (3.23)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	21	21 (100)	0 (0.00)
33	と言わ れている	1	0 (0.00)	1 (100)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	5	5 (100)	0 (0.00)
34	はず	2	2 (100)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	3	0 (0.00)	3 (100)
35	ので	2	2 (100)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	2	2 (100)	0 (0.00)
36	のに	9	7 (77.78)	2 (22.22)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	3	3 (100)	0 (0.00)
37	てくる	10	9 (90)	1 (10)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	5	5 (100)	0 (0.00)
38	ように	4	3 (75)	1 (25)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	2	0 (0.00)	2 (100)
39	ような	5	5 (100)	0 (0.00)	2	2 (100)	0 (0.00)	2	2 (100)	0 (0.00)
40	ように なる	2	2 (100)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
41	ために	2	1 (50)	1 (50)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	2	2 (100)	0 (0.00)
42	よう ตั้งใจ	8	6 (75)	2 (25)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	2	1 (50)	1 (50)
43	ま しょう	3	1 (33.33)	2 (66.67)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
44	までに	2	1	1	0	0	0	0	0	0

		ตารางสรุปผลการเก็บรวบรวมข้อมูล								
ลำดับ	รูป ไวยากรณ์	サザエさん			おもひでぼろぼろ			君の名は		
		ความถี่	ลักษณะในการใช้		ความถี่	ลักษณะในการใช้		ความถี่	ลักษณะในการใช้	
			สอดคล้อง (ร้อยละ)	ไม่สอดคล้อง (ร้อยละ)		สอดคล้อง (ร้อยละ)	ไม่สอดคล้อง (ร้อยละ)		สอดคล้อง (ร้อยละ)	ไม่สอดคล้อง (ร้อยละ)
			(50)	(50)		(0.00)	(0.00)		(0.00)	(0.00)
45	である	2	2 (100)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
46	とか	1	0 (0.00)	1 (100)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
47	たり	5	2 (40)	3 (60)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
48	だろう	7	7 (100)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	3	3 (100)	0 (0.00)
49	つもり	2	1 (50)	1 (50)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
50	ことが ある	1	1 (100)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
51	について	1	1 (100)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	1	1 (100)	0 (0.00)
52	尊敬語	7	7 (100)	0 (0.00)	1	1 (100)	0 (0.00)	4	4 (100)	0 (0.00)
53	なければ ならない	3	3 (100)	0 (0.00)	2	2 (100)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
54	かな	4	4 (100)	0 (0.00)	2	2 (100)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
55	でも	0	0 (0.00)	0 (0.00)	10	7 (70)	3 (30)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
56	のように	0	0 (0.00)	0 (0.00)	1	1 (100)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
57	が必要 だ	0	0 (0.00)	0 (0.00)	2	2 (100)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
58	より	0	0 (0.00)	0 (0.00)	2	2 (100)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
59	Vます 初める	0	0 (0.00)	0 (0.00)	2	2 (100)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
60	あとで	0	0 (0.00)	0 (0.00)	1	0 (0.00)	1 (100)	0	0 (0.00)	0 (0.00)
61	さ	0	0 (0.00)	0 (0.00)	4	4 (100)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0(0.00)
62	がる	0	0 (0.00)	0 (0.00)	1	1 (100)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)

		ตารางสรุปผลการเก็บรวบรวมข้อมูล								
ลำดับ	รูป ไวยากรณ์	サザエさん			おもひでぽろぽろ			君の名は		
		ความถี่	ลักษณะในการใช้		ความถี่	ลักษณะในการใช้		ความถี่	ลักษณะในการใช้	
			สอดคล้อง (ร้อยละ)	ไม่สอดคล้อง (ร้อยละ)		สอดคล้อง (ร้อยละ)	ไม่สอดคล้อง (ร้อยละ)		สอดคล้อง (ร้อยละ)	ไม่สอดคล้อง (ร้อยละ)
63	ながら	0	0 (0.00)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	6	6 (100)	0 (0.00)
64	ていく	0	0 (0.00)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	3	3 (100)	0 (0.00)
65	し、し	0	0 (0.00)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	1	1 (100)	0 (0.00)
66	すぎる	0	0 (0.00)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	1	1 (100)	0 (0.00)
67	ろ คำสั่ง	0	0 (0.00)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	4	3 (75)	1 (25)
68	という こと	0	0 (0.00)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	1	1 (100)	0 (0.00)
69	られる รูปสามารณ	0	0 (0.00)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	2	2 (100)	0 (0.00)
70	ても	0	0 (0.00)	0 (0.00)	0	0 (0.00)	0 (0.00)	1	1 (100)	0 (0.00)
รวม		367	278	89	73	63	10	157	145	12
ร้อยละ			75.75	24.25		86.30	13.70		92.36	7.64

จากตารางที่ 2 พบรูปไวยากรณ์ที่ปรากฏในเรื่อง **サザエさん** จำนวน 54 รูป ความถี่ที่ปรากฏ 367 ครั้ง การใช้สอดคล้องกับคำอธิบายในหนังสือจำนวน 278 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 75.75 ไม่สอดคล้องกับคำอธิบายในหนังสือจำนวน 89 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 24.25 เรื่อง **君の名は** การใช้ รูปไวยากรณ์ จำนวน 38 รูป ความถี่ที่ปรากฏ 157 ครั้ง การใช้สอดคล้องกับคำอธิบายในหนังสือจำนวน 145 ครั้งคิดเป็นร้อยละ 92.36 ไม่สอดคล้องกับคำอธิบายในหนังสือจำนวน 12 ครั้งคิดเป็นร้อยละ 7.64 และเรื่อง **おもひでぽろぽろ** การใช้รูปไวยากรณ์จำนวน 21 รูป ความถี่ที่ปรากฏ 73 ครั้ง การใช้สอดคล้องกับคำอธิบายในหนังสือจำนวน 63 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 86.30 ไม่สอดคล้องกับคำอธิบายในหนังสือจำนวน 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13.70 โดยการใช้ที่ปรากฏพบมีรูปไวยากรณ์ที่ปรากฏพบทั้ง 3 เรื่อง จำนวน 8 รูป

ตารางที่ 4 รูปไวยากรณ์ที่ปรากฏพบเหมือนกันจากอนิเมะทั้ง 3 เรื่อง

		ตารางรูปไวยากรณ์ที่ปรากฏเหมือนกันจากอนิเมะทั้ง 3 เรื่อง								
ลำดับ	รูป ไวยากรณ์	サザエさん			おもひでぽろぽろ			君の名は		
		ความถี่	ลักษณะในการใช้		ความถี่	ลักษณะในการใช้		ความถี่	ลักษณะในการใช้	
			สอดคล้อง (ร้อยละ)	ไม่สอดคล้อง (ร้อยละ)		สอดคล้อง (ร้อยละ)	ไม่สอดคล้อง (ร้อยละ)		สอดคล้อง (ร้อยละ)	ไม่สอดคล้อง (ร้อยละ)
1	とき	8	4 (50)	4 (50)	4	4 (100)	0 (0.00)	7	5 (71.43)	2 (28.57)
2	ていた	2	1 (50)	1 (50)	1	1 (100)	0 (0.00)	12	11 (91.67)	1 (8.33)

3	みたい	5	3 (60)	2 (40)	2	2 (100)	0 (0.00)	4	3 (75)	1 (25)
4	こと	35	27 (77.14)	8 (22.86)	24	22 (91.67)	2 (8.33)	7	7 (100)	0 (0.00)
5	てくれる	15	13 (86.67)	2 (13.33)	3	3 (100)	0 (0.00)	1	1 (100)	0 (0.00)
6	てもらう	14	11 (78.57)	3 (21.43)	2	2 (100)	0 (0.00)	1	1 (100)	0 (0.00)
7	ような	5	5 (100)	0 (0.00)	2	2 (100)	0 (0.00)	2	2 (100)	0 (0.00)
8	尊敬語	7	7 (100)	0 (0.00)	1	1 (100)	0 (0.00)	4	4 (100)	0 (0.00)

จากตารางที่ 4 พบว่า มีรูปไวยากรณ์ที่ปรากฏพบเหมือนกัน จำนวน 8 รูป จากอนิเมะทั้ง 3 เรื่อง โดยส่วนใหญ่เป็นรูปที่มีความถี่ในการใช้สูงเมื่อสำรวจจากเว็บไซต์ Tsukuba Web Corpus (2558) โดยพบว่า รูปไวยากรณ์ที่พบการใ้มากที่สุด คือ こと จำนวน 9,542,483 ครั้ง ลำดับที่ 2 คือ とき มีการใช้ที่พบจำนวน 1,501,016 ครั้งและลำดับ 3 คือ てくれる จำนวน 570,963 ครั้ง

สรุปผลการวิจัย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่าความถี่ของรูปไวยากรณ์ระดับพื้นฐานที่ปรากฏในอนิเมะจำนวน 3 เรื่อง จากการรวบรวมรูปไวยากรณ์ทั้งหมด 109 รูป การใช้ที่ปรากฏ จำนวน 70 รูป รูปไวยากรณ์ที่ไม่ปรากฏ จำนวน 39 รูป และรูปไวยากรณ์ที่ปรากฏพบทั้ง 3 เรื่อง จำนวน 8 รูป โดย อนิเมะเรื่องซาซาเอซัง **サザエさん** (sazaesan) ตอนที่ 16 พบรูปไวยากรณ์ที่ใช้จำนวน 54 รูป ความถี่ที่ปรากฏทั้งหมด 367 ครั้ง การใช้สอดคล้องกับคำอธิบายในหนังสือจำนวน 278 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 75.75 ไม่สอดคล้องกับคำอธิบายในหนังสือจำนวน 89 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 24.25 เรื่องคิมิโนะนาวะ **君の名は** (kiminonawa) การใช้จำนวน 38 รูป ความถี่ที่ปรากฏทั้งหมด 157 ครั้ง การใช้สอดคล้องกับคำอธิบายในหนังสือ จำนวน 145 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 92.36 ไม่สอดคล้องกับคำอธิบายในหนังสือจำนวน 12 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.64 และเรื่องโอะโมะอิเตะ **おもひでぽろぽろ** (omohideporoporo) การใช้จำนวน 21 รูป ความถี่ที่ปรากฏทั้งหมด 73 ครั้ง การใช้สอดคล้องกับคำอธิบายในหนังสือ จำนวน 63 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 86.30 ไม่สอดคล้องกับคำอธิบายในหนังสือจำนวน 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13.70 สรุปได้ว่า เรื่องซาซาเอซัง **サザエさん** (sazaesan) ตอนที่ 16 พบจำนวนรูปไวยากรณ์ที่ปรากฏมากที่สุดในอนิเมะทั้ง 3 เรื่อง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยข้างต้นมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลจากการรวบรวมรูปไวยากรณ์ที่ได้จากอนิเมะเรื่องซาซาเอซัง **サザエさん** (sazaesan) ตอนที่ 16 พบรูปไวยากรณ์ที่ใช้ในประจำวันปรากฏมากที่สุดอนิเมะทั้ง 3 เรื่อง จำนวน 367 ครั้ง และการใช้สอดคล้องกับคำอธิบายในหนังสือเรียนคิดเป็นร้อยละ 75.75 จากคำอธิบายของ Canjamm (2013) กล่าวว่า อนิเมะเรื่องซาซาเอซัง เป็นอนิเมะที่สะท้อนชีวิตคนญี่ปุ่นสมัยโบราณและเป็นเจ้าของสถิติโลกจาก "กินเนสส์บุ๊กออฟเวิลด์เรคคอร์ด" ให้เป็นการดูที่ถ่ายทอดเนื่อง

ยาวนานที่สุดในโลกเป็นผลงานของ มิจิโกะ ฮาเซกาวะ เริ่มฉายในปี 1969 รวมทั้งหมด 2,250 ตอน จนถึงปีค.ศ. 2013 พบรูปไวยากรณ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันจำนวนมากที่สุดจำนวน 54 รูป

2. ผลการรวบรวมรูปไวยากรณ์ระดับพื้นฐานจากหนังสือพบรูปไวยากรณ์ จำนวน 109 รูป รูปไวยากรณ์ที่ปรากฏในอนิเมะทั้ง 3 เรื่องจำนวน 70 รูป คิดเป็นร้อยละ 64.22 รูปไวยากรณ์ที่ไม่ปรากฏในอนิเมะ จำนวน 39 รูป คิดเป็นร้อยละ 35.78 รูปไวยากรณ์ที่ปรากฏในหนังสือแต่ไม่ปรากฏในอนิเมะ เนื่องจากเนื้อหาในอนิเมะนำเสนอเรื่องราวที่ไม่สอดคล้องกับการใช้ของรูปไวยากรณ์ และรูปไวยากรณ์ที่ปรากฏพบทั้ง 3 เรื่อง จำนวน 8 รูป คิดเป็นร้อยละ 7.34 รูปไวยากรณ์ที่พบการใช้มากที่สุด คือ こと จำนวน 9,542,483 ครั้ง ลำดับที่ 2 คือ とき มีการใช้ที่พบจำนวน 1,501,016 ครั้ง และ てくれる จำนวน 570,963 ครั้ง และลำดับที่ 3 คือ てもら จำนวน 318,336 ครั้ง ผลจากข้อมูลของเว็บไซต์ Tsukuba Web Corpus (2013-2015) ทำให้พบว่าจำนวนการใช้ที่พบมีผลต่อการใช้ในชีวิตประจำวัน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้รูปไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นพื้นฐานที่ใช้ในชีวิตประจำวัน (ระดับN4) จากอนิเมะนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลือจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐริกา ทัตติม และอาจารย์กนกรัตน์ ปิลาผล อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยที่คอยกรุณาให้คำแนะนำและคำปรึกษา ตลอดจนตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศุภลักษณ์ วิริยะสมาน อาจารย์ ดร. สุจิตรา เลิศเสมอ บุญยานันต์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยครั้งนี้

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัว ซึ่งเปิดโอกาสให้ได้รับการศึกษาเล่าเรียน ตลอดจนคอยช่วยเหลือและให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมา อีกทั้งขอขอบคุณนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือด้วยดีจนกระทั่งงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จไปได้ด้วยดีเสมอมา

เอกสารอ้างอิง

กาโสม หมดเต็น และ นิสากร จารุมณี. (2560). ความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษและความสัมพันธ์ระหว่าง

ความสามารถด้านไวยากรณ์กับทักษะการอ่านและการเขียน. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2561. เข้าถึงได้จาก:http://www.kmutt.ac.th/jif/public_html/Download/Format_Checker/10/2.pdf.

คณาจารย์สถาบันวัฒนธรรมแห่งเอเชีย. (2557). TRY เตรียมสอบวัดระดับ JLPT N4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

ณัฐริกา ทัตติม. (2560). การวิเคราะห์รูปไวยากรณ์จากคลังข้อมูลภาษาสู่การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น:กรณีศึกษารูป

ไวยากรณ์ “ภาษาสุภาพ”. พิษณุโลก: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

นพพิชญ์ ประหวั่น. (2561). ไวยากรณ์ญี่ปุ่นสำหรับ JLPT ระดับ N5 - N4 - N3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เพชรประกาย.

- บุปผา ปงลังกา (2559). ผลการใช้ภาพยนตร์แอนิเมชันเพื่อพัฒนาความสามารถทางด้านการพูดภาษาอังกฤษ และความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพร้าวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2561. เข้าถึงได้จาก: http://e-jodil.stou.ac.th/filejodil/12_3_509.pdf.
- มารีโกะ ยามาเบะ, มัทสึมิ อิชิกะ และ ฟูมิเอะ คานาริ. (2555). เตรียมสอบวัดระดับ N4 ไวยากรณ์และการอ่าน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- รินะ คุวาระ และ วากานะ โอนโทซึกะ. (2561). พิชิตข้อสอบวัดระดับ JLPT N4 ไวยากรณ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- ศุภธิดา นันตะภูมิ. (2558). การจัดการเรียนการสอนการฟังภาษาญี่ปุ่น โดยใช้ภาพยนตร์การ์ตูนสำหรับนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่น. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักข่าวK-D News. (2546). ประวัติความเป็นมาของการ์ตูน. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2561. เข้าถึงได้จาก: <https://www.kartoondiscovery.com/history/history1.html?>
- สุเทพน้อยสวัสดิ์. (2554). ไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่3). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิทักษ์อักษร.
- สุวรรณ ไคร์กระโทก และธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์. (2554). การใช้การ์ตูนเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2561. เข้าถึงได้จาก: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/EDGKKUJ/article/view/50534/41807>.
- Andreea S. Calude. (2561, 31 พฤษภาคม). ไวยากรณ์มีความสำคัญหรือไม่. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2561. เข้าถึงได้จาก: <https://youtu.be/wJXKZW9lwe4>.
- Canjamm. (2556). การ์ตูนอมตะ ซาซาเอะ-ซัง (Sazae-san) ยุติการวาดมือหันใช้ดิจิทัลเต็มรูปแบบ. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2561. เข้าถึงได้จาก: <https://www.blike.net/news/2013-10-09/42942>.
- Chaivanichanan. (2559). รีวิว-เรื่องย่อ Kimi no Na wa. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2561. เข้าถึงได้จาก: <https://www.tamemo.com/post/126/review-kimi-no-na-wa-2016/?fbclid=IwAR3xLftwrn0FOsrJoBSlHTMTGbsWx3fPhB7fe-OTXbRe9ZPop-cPTUdU9Q>.
- MetalBridges. (2558). Only Yesterday [เรื่องย่อ/ตัวละคร/เพลงประกอบ/ตัวอย่าง]. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2561. เข้าถึงได้จาก: http://www.metalbridges.com/only-yesterday-1991/?fbclid=IwAR0ZOvnPHmO_kUCYZ9JTWlZlPedSGz8GnQDgDaa0_6k9M_vN6Qbi-N74vi3s.
- Sutee lerthirunvanich. (2557). ประวัติแอนิเมชัน. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2561. เข้าถึงได้จาก: <https://teeteetee092.blogspot.com/2014/04/blog-post.html>
- Tsukuba Web Corpus. (2558). [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2561. เข้าถึงได้จาก: <http://nlt.tsukuba.lagoinst.info/compare/>.
- Two. (2560, 3 พฤศจิกายน). サザエさん【アニメ】2018年 [NEW] SAZAE-SAN No.16. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2561. เข้าถึงได้จาก: <https://youtu.be/xzKhSHxNeS4>.

THE READABILITY OF ENGLISH TEXTBOOK USED FOR
GENERAL ENGLISH COURSE OF SECOND YEAR STUDENTS AT
NARESUAN UNIVERSITY: COH-METRIX TEA ANALYSIS

Thanatchaphan Inchandra and Duangporn Thongnoi

Faculty of Humanities, English Major Naresuan University Phitsanulok

*corresponding author e-mail : suleebhorn@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการอ่านในหนังสือเรียนภาษาอังกฤษในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานของนิสิตชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยนเรศวรด้วยโปรแกรม Coh-Metrix TEA ตามกรอบทฤษฎีหลายระดับทางวาทกรรม (the multilevel theoretical framework of discourse) ได้แก่ ระดับคำ (word), ระดับวากยสัมพันธ์ (syntax), ระดับข้อความ (textbase), ระดับสถานการณ์ (situation model) และระดับประเภทและโครงสร้างเชิงวาทศิลป์ (genre and rhetorical structures) บทความวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อความ จากบทความในหนังสือเรียน In Focus student's book 2 โดยสำนักพิมพ์ Cambridge press ซึ่งออกแบบมาเพื่อผู้เรียนที่อยู่ในระดับกลางหรือระดับ B1 มีจำนวนบทความทั้งสิ้น 24 บทความ ผลการวิเคราะห์พบว่า หนังสือเรียนเล่มนี้มีระดับความยากง่ายในการเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ที่ระดับคำ ระดับวากยสัมพันธ์ ระดับสถานการณ์ และระดับประเภทและโครงสร้างเชิงวาทศิลป์ แต่ที่ระดับข้อความ มีความเป็นไปได้ที่จะยากต่อการเข้าใจ เนื่องจากขาด referential words ที่ช่วยในการเชื่อมโยงข้อความ สามารถสรุปได้ว่าหนังสือเรียนเล่มนี้มีสัดส่วนของ concrete words และ abstract words อยู่ในระดับปานกลาง มีโครงสร้างและรูปแบบประโยคแบบประโยคความเดียวซึ่งง่ายต่อการเข้าใจ และมีคำเชื่อมข้อความในระดับที่เหมาะสม บทความส่วนใหญ่เป็นบทความประเภทที่ให้ข้อมูล ในแต่ละหัวข้อเรื่องที่ผู้เรียนมีความคุ้นเคย ดังนั้น หนังสือเรียนเล่มนี้จึงไม่ยากเกินไปจนไม่ได้ใช้ความพยายามในการเรียนรู้และไม่ยากเกินไปที่จะทำความเข้าใจในแต่ละบทความ ซึ่งความยากนั้นส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความท้อแท้ในสิ่งที่ผู้เรียนสามารถที่จะเรียนรู้หรือรับมือได้

คำสำคัญ : -

Abstract

This study aims to analyze the readability of English textbook used for general English course of second year students at Naresuan University according to the multilevel theoretical framework of discourse: word, syntax, textbase, situation model, and genre and rhetorical structures using Coh-Metrix TEA. The study is textual analysis. Twenty-four reading passages of twelve chapter were collected from In Focus student's

book 2 from Cambridge press which is designed for students at an intermediate level (B1). The result revealed that the textbook were moderate to comprehend at word level, syntax level, situation model level, and genre and rhetorical structures level but there was a potential difficulty at only textbase level because of the lack of referential words. In conclusion, this textbook has moderate of ratio of concrete words to abstract words, simple sentences syntax, and average of connective devices. The reading passages convey to be as informational texts to give information in each topics that familiar to the students; consequently, this textbook is not too easy without any effort and not too difficult to comprehend the reading passages and potential difficulties makes challenging to the students with their ability on what they can handle (Graesser et al, 2014).

Keywords: Readability, English textbooks, reading materials assessment, Coh-Metrix

Introduction

Learning English as a foreign language plays a significant role in Thailand's education (i.e., elementary education, secondary education, and higher education). It is known that reading is one of the necessary method to learn new languages. Reading materials are lavishly available; one and considered the most popular of them is textbooks. Suitable textbooks will help students comprehend the language and satisfy learning; conversely, unsuitable ones will discourage the students to further their study (Ismail, A., Yusof, N., & Yunus, K., 2016).

The English textbooks are the main teaching tools in pedagogy for university students. As Hutchinson and Torres (1994) cited in Litz (2005) stated about the vital role of textbooks in learning and teaching program that "The textbook is an almost universal element of English language teaching. Millions of copies are sold every year, and numerous aid projects have been set up to produce them in various countries...No teaching learning situation is complete until it has its relevant textbook (p.315)". Dragana M. Gak (2011) concludes that textbooks give a great contribution in the teaching-learning process both to the teachers as a course designer and to learners as persons who are acquiring the English language. Following Richards (2001), he suggested that to be a good textbook, it should be suited to the syllabus, the objectives which the teachers and learners using it at a particular level. Thus, the teachers should know how to choose a suitable textbook for their students' level. In a selection of a proper textbook, it is important that assessing reading materials should take into account to ensure that that textbook is an appropriate one.

Readability is one of textbook evaluations—reading material assessment. It is generally important to verify the level of ease or difficulty to understand of the text which has an effect on learners' language learning development. That is, if the readability of the text is difficult to access for the readers' comprehension, it will be an obstacle for learning (Ismail et al., 2016). According to Dale and Chall (1949) which described by DuBay (2004) that textbooks readability simply defined as the sum total of all elements in textual materials that affect a reader's comprehension, reading speed, and level of interest in the material. Since the readability assessment was discovered in the 1920s by using vocabulary difficulty and sentence length to predict the difficulty level of a text (DuBay, 2004), a lot of readability measures were introduced such as Flesh Reading Ease Formula, Gunning Readability Index, Fog Count, and Fry Grade Level. These are called traditional readability measures that originally focus on word length, sentence length and word-frequency measure, which are unidimensional readability metrics successful in predicting difficulty for informational texts rather than narrative texts and are not able to evaluate the multiple dimensions that tap levels of language and discourse (Graesser et al., 2014). In contrast, Coh-metrix Text Easability Assessor (TEA) is able to analyze texts in the deep level of language and discourse that are aligned with multilevel theoretical frameworks of comprehension that focus on five levels: word, syntax, textbase, situation model, and genre and rhetorical structures mathematical computing on the five major dimensions (variables) corresponding to which are narrativity, syntactic simplicity, word concreteness, referential cohesion, and deep cohesion (Graesser, McNamara, Kulikowich, 2011). Because of this, Coh-metrix TEA is a texts analyzing tool that satisfy the book studies and evaluations in the deeper level.

1.1 Statement of problem

Reading materials have been studied and evaluated for century. A large number of researches and assessments have been examined in surface level (word choice and sentence structures) according to traditional readability formulas such as Flesh Reading Ease Formula, Gunning Readability Index, Fog Count, and Fry Grade Level. Also in Thailand, there are many studies about readability in educations term. However, in Thailand only a few of studies about reading materials evaluate university level textbook in depth. Hence, the textbooks that Naresuan University choses for their students in general English courses shall be analyzed in deeper level to be sure that the reading materials are suitable for university students to comprehend.

1.2 Purpose of the study

This paper aims to examine the readability of English textbook used for general English course of second year students at Naresuan University, Thailand according to the multilevel theoretical framework of discourse: word, syntax, textbase, situation model, and genre and rhetorical structures; these five levels will be analyzed in this paper by using Coh-metrix TEA

1.3 Significant of the study

This study may be the information for syllabus development, and teaching enhancement for teachers. Also it will be able to be a guidance for analyzing English textbooks that using for educating in other faculties in universities.

1.4 Research Question

What is the readability of reading materials in English textbooks used for general English course of second year students at Naresuan University?

Related Literature and Research

2.1 Traditional Readability Formulas

Readability is simply defined as a measuring tool for analyzing texts that it is easy or difficult to understand for readers. Since the discovery of predicting the difficulty level of a text in 1920s, applying vocabulary difficulty and sentence length have been presented. However, advancement and investigation on the formulas were illustrious in 1950s by many a researcher such as Rudolf Flesh, George Klare, Edgar Dale and Jeanne Chall. They introduced these formulas to be acquainted in a major influence on the textbook industry such as Flesh Reading Ease Formula, Gunning Readability Index, Fog Count, and Fry Grade Level, broadly employed as readability measurements (DuBay, 2004; Ismail et al., 2016). These formulas have been called as traditional readability formulas which are typical for unidimensional readability measures that analyze text readability paid attention on word length and sentence length successfully only predicting difficulty for informational texts rather than discourses in addition to they overlook the complicated factors that manipulate readers' comprehension (i.e., cohesion and text genre). For this reason, they have been widely criticized as being limited indicators (Crossley et al., 2011; Ismail et al., 2016).

2.2 The Multilevel Theoretical Framework of Discourse and Coh-Metrix TEA

According to Graesser, Millis, & Zwaan, (1997) described the multilevel framework of discourse comprehension as the understanding of discourse and text occurring on different levels that included five levels: the surface code, the textbase, the situation model, the genre and rhetorical structure, and the pragmatic communication level. (Graesser & McNamara, 2011; Dowell et al., 2016).

Eventually in 2011, Graesser and McNamara articulated the multilevel theoretical framework based on studies of reading comprehension in different fields which identified the representations, structures, strategies, and processes at different levels of language and discourse. The framework specified six theoretical levels of discourse (conversation and written text): words, syntax, textbase, situation model, genre and rhetorical structure, and pragmatic communication level. However, the sixth level of pragmatic communication is not included because it is not connected with text characteristics. (Graesser & McNamara, 2011; Graesser, McNamara, Cai, & Pennebaker, 2014; Dowell, Graesser, & Cai, 2016; Ismail, A., Yusof, N., & Yunus, K., 2016).

Coh-Metrix is a computer facility that developed to analyze texts on the levels of the multilevel theoretical framework based on psycholinguistic and cognitive models of reading (Graesser & McNamara, 2011; Graesser et al., 2014; Crossley et al., 2011). There are different versions of Coh-Metrix program that provides dozens of measures of text difficulty but Co-Metrix TEA is the compact version that very easy to use by entering the short passage and receiving a readability profile of the text (Dowell et al., 2016). Coh-Metrix TEA (Text Easability Assessor) is a new name of Coh-Metrix TERA. It provides five major indices which are narrativity, syntactic simplicity, word concreteness, referential cohesion, and deep cohesion. These indices are corresponded to the five levels of language and discourse that projected by Graesser and McNamara (2011).

2.2.1 Words

Word concreteness index represents word level. Vocabulary knowledge has significant impact on reading time and comprehension. Beginning readers may proper with the texts having easy vocabulary corresponding to everyday oral language, while secondary readers may proper with the texts that higher lexical diversity (Graesser et al., 2011). Thus, concrete and abstract concept are investigated. Concrete words are easier accessed than abstract words because of a verbal and an imagery code convey (Ismail et al., 2016).

2.2.2 Syntax

Syntactic simplicity index in Coh-Metrix TEA analyzes sentence complexity by word count, clause count, sentence count, and sentence structure (Ismail et al., 2016). The texts that contain fewer words and use more simple sentence and familiar syntactic structures are less challenging to process. Whereas texts that contain sentences with more words, embedded constituents, unfamiliar syntactic structures, noun-phases with many modifiers, and many words before the main verb of the main clause are more challenging to process. Therefore, Simple sentence structures are considered easier to access than complex sentence structures

2.2.3 Textbase

Referential cohesion variable are measured at this level. The textbase refers to the deeper about linguistic method of connecting propositions, clauses, and sentences (Graesser et al., 2011). Referential devices (e.g., pronoun, word repetition, and synonyms) help establishing coherence by connecting the words in a sentences to words in surrounding text or sentences. A referential cohesion gap occurs when the texts do not connect with the referential devices, which increase reading time and interrupt comprehension (Graesser et al., 2011).

2.2.4 Situation Model

This level is measured by deep cohesion index. Situation model refers to the deeper meaning representations that include inferences activated by explicit text. Any breaks in text cohesion require cohesion devices (e.g., connectives, transitional phrases, adverbs, or other signaling devices) to clarify and stitch together the events, actions and goals that conveyed in the text. The cohesion devices help the readers know there is a discontinuity in the text; moreover, it will help the readers decrease their time to access the reading (Graesser et al., 2011).

2.2.5 Genre and Rhetorical Structure

Narrativity index is measured at this level. It refers to the category of text such as narration, exposition, persuasion, or description. Narrative text is known to be easier than informational text to comprehend because it tells a story, characters, event, places, and things that familiar to the reader (Graesser et al., 2011).

2.3 Related Research

Kate et al. (2010) investigated both the effect of the linguistic feature choice and the machine learning framework choice on performance and found that the improvement resulting from changing the features is greater than that from changing the framework.

Grasser et al.(2014) studied how Coh-Metrix analyzes texts on multiple measures of language and discourse in five major factors that systematically vary as a function of types of texts and grade level: narrativity, syntactic simplicity, word concreteness, referential cohesion, and deep (causal) cohesion

Ismail et al. (2016) studied the readability of Malaysian English children books according to a multilevel analysis by using Coh-Metrix TERA. This study analyzes ten Malaysian English chapter books for children. The study presented that the Children books were very easy in surface level (word and syntax) to access but there was a possible difficulty in textbase and situation model level because of the lack of connections between sentences.

Kumnuan (2017) studied the analysis of readability of commercial English textbooks used for general English courses at Naresuan University. The study analyzes twenty-two reading passages from Cambridge English textbooks (B1) using Coh-Metrix TEA. The analysis revealed that the textbook was quite easy to understand because most of reading passages were average in syntax, word, textbase, and situation model level.

Methodology

3.1 Samples

English textbook that were selected for this analysis were In Focus student's book 2 from Cambridge press which is designed for students at an intermediate level (B1). It is used as the main material for general English course of second year students at Naresuan University. Twenty-four passages were collected from twelve chapters of the textbook due to the criteria that each passage must contain more than 200 words as required by Coh-Metrix TEA. (Phoobodee Kamnuan, 2017).

3.2 Procedure of Data Analysis

In order to process data analysis by Coh-Metrix TEA, only narrative texts would be chosen as data. Other words and numbers which are not a part of the narration (i.e. contents guide, chapter title, page numbers, glossary, comprehension questions, and notes) would not be included because they would affect

Coh-Metrix TEA indices scores. Manual editing was done on the accordingly without changing the original text (Ismail, A., Yusof, N., & Yunus, K., 2016).

After the passages were collected, the texts would be assess in online Coh-Metrix TEA (<http://tea.cohmetrix.com>) depending on five variables; narrativity, syntactic simplicity, word concreteness, referential cohesion, and deep cohesion (Graesser, McNamara, Cai, & Dai, 2013). All passages would be inserted as a long text in Coh-Metrix TEA that can measure how easy the text is to be comprehend. The text that easier to be comprehend would be shown by the result of the higher percentage, and the result would be in percentage for each variable that represented in bar charts with a narrative description (Ismail, A., Yusof, N., & Yunus, K., 2016).

Data Analysis and Discussion

The result of Coh-Metrix TEA analysis that shown in percentage bar charts will be divided into three level adapted from Ismail et al (2016). That is, below 25% as low, above 75% as high, and in between (26-75%) as average. The result of the Ease Score for all twenty-four reading passages is abridged in a frequency distribution table 1 and percentage by using Microsoft Excel to compute in table 2 in table 2 as below.

Table 1. Frequency distribution

	Narrativity	Syntactic Simplicity	Word Concreteness	Referential Cohesion	Deep Cohesion
High (76-100%)	0	6	6	1	10
Average (26-75%)	18	18	12	10	12
Low (0-25%)	6	0	6	13	2
Total of samples	24	24	24	24	24

Table 2. Percentage of frequency distribution

	Narrativity	Syntactic Simplicity	Word Concreteness	Referential Cohesion	Deep Cohesion
High (76-100%)	0%	25%	25%	4%	42%
Average (26-75%)	75%	75%	50%	42%	50%
Low (0-25%)	25%	0%	25%	54%	8%
Total of samples	100%	100%	100%	100%	100%

According to the percentage of frequency distribution, 75% of the samples score average in Narrativity and 25% scored low. This means that most of the language use in the textbook is moderately

story-like (having fairly familiar words) and reasonable to comprehend; however, it has the tendency to be hard to understanding as the rest (25%) showed in low group. For the syntactic simplicity, the majority (75%) of the reading passages are average which indicates being quite simple sentence structures such as having active voice more than passive voice, shorter sentences, and similarity in syntactic structure between pairs of sentences in a paragraph (Graesser, McNamara, and Kulikowich, 2011). Thus, it tends to be easy to understand because of inclinable to high group for 25%. Next, half of the samples (50%) present average score in word concreteness, and two quarters score high (25%) and low (25%). This describes that ratio of concrete words to abstract words is moderate meaning fairly to visualize and comprehend. For the referential cohesion, 54% of reading passages display low group that explains the little overlap in words and ideas between sentences. The last is the deep cohesion which half of the samples show in average group, and 42% present in high group. This means that there are relatively connecting words, transition signals, and adverbs to help clarify the relationships between events, ideas, and information in the reading passages. For more details, to consider descriptive statistic in Table 3 and Table 4 as follow.

Table 3. Means and standard deviations of Coh-Metrix TEA variables frequency

	Minimum	Maximum	Mean	SD
Narrativity	14	70	35.08	15.05
Syntactic Simplicity	29	92	64.96	15.85
Word Concreteness	17	88	49.71	24.33
Referential Cohesion	2	77	23.92	17.97
Deep Cohesion	15	96	66.58	24.08
*Flesch-Kincaid Grade Level	6.4	9.5	8.11	0.79

Table 3 shows the statistic of the selected textbook analyzed from the Coh-Metrix TEA that all the factors are vary and have very different minimum and maximum point such as 2 and 77 in Referential Cohesion and 15 and 96 in deep cohesion. It means that the texts from the selected book are vary in difficulty levels of readability.

Table 4. Means of Coh-Metrix TEA variables frequency showing in three levels

Means					
	Narrativity	Syntactic Simplicity	Word Concreteness	Referential Cohesion	Deep Cohesion
High (75-100%)					

Average (26-74%)	35.08	64.96	49.71	66.58
Low (0-25%)			23.92	

As can be seen in Table 4, the means are measured average score in narrativity, syntactic simplicity, word concreteness and deep cohesion, and low score only in referential cohesion. This illustrates that the reading passages in the textbook is moderate to comprehend; that is, it is not too easy and too difficult to understand. At the shallow level (word and syntax), the means of word concreteness and syntactic simplicity indices presents average in ease score indicate that there are many words that quite easy to visualize and comprehend; besides, it has moderately simple sentence structures in the texts.

In genre and rhetorical structures level, there is slight difficulty because of the narrativity index scored average but with a borderline that almost low. This means the reading passages are more informational texts than narrative texts; thus, the texts are quite difficult to read because of few words familiarity and oral language (Graesser, McNamara, and Kulikowich, 2011).

At situation model level, easability score is average at this level. Deep cohesion index shows that there are moderate number of transition words, connectors, adverbs, or other signaling devices in the texts; hence, the reading passages are not too difficult to be understand when the topic is unfamiliar, and also not too easy without any effort.

However, it has a potential difficulty only at the textbase level because of low score in referential cohesion index. This means there is a little overlap in words and ideas between sentences, implying that overall reading passages have a referential cohesion gap occurring: most of passages employ slightly pronoun usage, word repetition, and synonyms, which increase reading time and interrupt comprehension. Nevertheless, Cohesion gaps require the reader to make inferences, which can be challenging and even unsuccessful without sufficient prior knowledge (Graesser, McNamara, and Kulikowich, 2011).

Conclusion

The Ministry of Education prescribes Grade 12 and vocational Grade 3 graduates should have English proficiency at B1 level with regards to the CEFR (The Common European Framework of Reference for Languages) (English Language Institute, 2015: 2); consequently, English competence of university undergraduate students is B1 that the students are expected to understand the main points in straightforward factual texts that consist mainly of high frequency everyday language, short newspaper and magazine articles about current and familiar subjects. Besides, they are able to understand simplified versions of novels, and

follow the story line with a clear structure, with some effort and regular use of a dictionary (Eaquals Bank of The CEFR Descriptions as Levels).

However, the mean of the Flesch-Kincaid Grade Level readability formula in the analysis scored 8.11, it means the reading passage in this textbook are suitable for Grade 8 students or Mattayomsuksa 2 for Thailand education. This may be impractical for grading English proficiency of Thai students that learning English as a foreign language or a second language because the formula corresponds with a U.S. grade level.

To conclude, potential difficulties of this textbook shows in deeper level (textbase level only), and the others are moderate to read and comprehend. In accordance with The CEFR, there are moderate of ratio of concrete words to abstract words, simple sentences syntax, and average of connective devices to continue the relationships between events, ideas, and information. The reading passages convey to be as informational texts to give information in each topics that familiar to the students (i.e., population, environment, sports, news, fashion, technology, climate change, and gender equality; In Focus student's book 2 from Cambridge press). The reading passages are both of easy and quite difficult with an effort in each topics, which follow a light gradation of difficulty. Potential difficulties makes challenging to the students with their ability on what they can handle (Graesser et al, 2014). It is suitable for the level of students.

References

- Browne, C., Culligan, B. & Phillips, J. In **Focus student's book 2**. Cambridge University press.
- Crossley, S. A., Allen, D. B., & McNamara, D. S. (2011). Text readability and intuitive simplification: A comparison of readability formulas. *Reading in a Foreign Language*, 23(1), 84-101.
Retrieved from <http://nflrc.hawaii.edu/rfl>
- Dowell, N. M. M., Graesser, A. C., & Cai, Z. (2016). **Language and discourse analysis with Coh-Metrix**: Applications from Educational material to learning environments at scale. *Journal of Learning Analytics*, 3(3), 72-95. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.18608/jla.2016.33.5>
- DuBay, W.H. (2004). **The principles of readability**. Retrieved from <http://www.impact-information.com/impactinfo/readability02.pdf>.
- English Language institute. (2015). CEFR Manual for Secondary Level 1.
- Gak, D. M. (2011). Textbook – an important element in the teaching process.
Retrieved from <http://epub.ff.uns.ac.rs/index.php/MV/article/download/771/781>
- Graesser, A. C., McNamara, D. S., & Kulikowich, J. (2011). Coh-Metrix: Providing multilevel analyses of text characteristics. *Educational Researcher*, 40, 223-234.

- Graesser, A. C., & McNamara, D. S. (2011). Computational analyses of multilevel discourse comprehension. **Topics in Cognitive Science**, 3, 371-398. Retrieved from <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1756-8765.2010.01081.x/full>
- Graesser, A. C., & McNamara, D. S., Cai, Z., Conley, M., Li, H., & Pennebaker, J. (2014). Coh-Metrix measures text characteristics at multiple level of language and discourse. **The Elementary School Journal**, 15(2), 210-229
- Ismail, A., Yusof, N., & Yunus, K. (2016). The readability of Malaysian English children books: A multilevel analysis, **International Journal of Applied Linguistics & English Literature**, 6(5), 2200-3452
- Kate, R J., Luo, X., Patwardhan, S., Franz M., Florian, R., Mooney, R. J., Roukos, S., and Welty, C. (2010). Learning to predict readability using diverse linguistic features. In Proceedings of the 23rd International Conference on Computational Linguistics, 546–554.
- Kumnuan, P. (2017). The analysis of readability of commercial English textbooks used for general English courses at Naresuan University.
- Litz, D. R. A. (2005). Textbook evaluation and ELT management: a South Korean case study. Retrieved from https://www.asian-eft-journal.com/Litz_thesis.pdf
- Richards, J. C. (2001). Curriculum development in language teaching. Cambridge: Cambridge University Press.

คำว่า “ภาษาจีน” ต้องใช้คำว่า “ฮั่นอู่” หรือ “จงเหวิน”

THE WORD “CHINESE” SHOULD BE EQUIVALENT TO “HANYU” OR “ZHONGWEN”

ดร. ธีรภาพ ปริดีพจน์

สำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

Corresponding author e-mail: teeraparp.pre@mfu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษา เปรียบเทียบ และวิเคราะห์ความเหมือนและความต่างของคำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) กับ “จงเหวิน” (中文) ใน 3 มิติ ได้แก่ มิติของอรรถศาสตร์หรือด้านความหมาย มิติของวัจนปฏิบัติศาสตร์หรือการใช้ และมิติของไวยากรณ์ เพื่อค้นหาคำตอบว่า เมื่อต้องการแปลคำว่า “ภาษาจีน” จากภาษาไทยไปเป็นภาษาจีนนั้น ต้องใช้คำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) หรือ “จงเหวิน” (中文) โดยใช้ข้อมูลในการศึกษาวิเคราะห์จากคลังประโยค CCL ของมหาวิทยาลัยปักกิ่ง ผลการศึกษาพบว่า การจะเลือกใช้คำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) หรือ “จงเหวิน” (中文) ควรต้องพิจารณาจากมิติของการใช้ และไวยากรณ์ ในด้านของการใช้ มีบริบทที่ใช้คำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) เป็นหลักอยู่ 3 ลักษณะ และใช้คำว่า “จงเหวิน” (中文) เป็นหลักอยู่ 1 ลักษณะ สำหรับทางด้านไวยากรณ์ หากคำกริยาของประโยคเป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวกับการเขียน มักจะใช้คำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) ไม่ได้

คำสำคัญ : ภาษาจีน ฮั่นอู่ จงเหวิน

Abstract

This paper aims to study, compare, and analyze the similarities and differences of the words “Hanyu” and “Zhongwen” in 3 aspects: semantics, pragmatics, and grammar in order to find out which one should be picked up when the word “Chinese” in Thai has to be translated into Chinese by using the data from CCL corpus created by Peking University. The results show that picking up the “Hanyu” or “Zhongwen” is better to rely on the pragmatics and grammar than semantics. There are 3 kinds of context that the “Hanyu” is generally used and 1 kind for the “Zhongwen”. In term of grammar, the “Hanyu” normally can’t be used if it follows a verb with the meaning of doing writing.

Keywords : Chinese, Hanyu, Zhongwen

บทนำ

คำในภาษาจีนที่แปลตรงกับคำว่า “ภาษาจีน” ในภาษาไทยนั้น มีอยู่หลายคำด้วยกัน เช่น คำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) “จงเหวิน” (中文) “กั๋วอู่” (国语) “หว่าอู่” (华语) “ผู้ทงฮว่า” (普通话) เป็นต้น บางคำมีจำกัดความหรือคำแปลที่ชัดเจน ไม่ก่อให้เกิดความสับสน เช่น คำว่า “กั๋วอู่” (国语) กับ “ผู้ทงฮว่า” (普通话) หมายถึงภาษาจีนกลาง ซึ่งโดยทั่วไปจะหมายถึงภาษาพูดเท่านั้น แต่คำแรกใช้ในจีนได้หวั่น ส่วนคำหลัง ใช้ในจีนแผ่นดินใหญ่ ส่วนคำว่า “หว่าอู่” (华语) จะหมายถึงภาษาจีนที่ใช้ในกลุ่มชาวจีนโพ้นทะเลที่ไม่ได้อยู่ในแผ่นดินจีน (Guo Xi 2004) นอกจากนี้ผลงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องมักจะเป็นการศึกษาวเคราะห์ความสัมพันธ์หรือที่มาของของคำเหล่านี้ โดยเฉพาะคำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) กับคำว่า “หว่าอู่” (华语) เช่น งานของ Guo Xi (2004) วิเคราะห์ชื่อเรียกของ “ฮั่นอู่” (ภาษาจีน) ทั้ง 5 คำ โดยอภิปราย

สถานการณ์การใช้และสถานะของคำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) กับ “หว่าอู่” (华语) ที่มีผลต่อการเผยแพร่ภาษาจีนสู่สากลในปัจจุบัน หรืองานของ Tian Huigang (1994) ก็จะเป็นการศึกษาความเหมือนและความต่างระหว่าง “หว่าอู่” (华语) ซึ่งใช้ในกลุ่มชาวจีนโพ้นทะเล กับ “ฮั่นอู่” (汉语) ที่ใช้ในจีนแผ่นดินใหญ่ ส่วนงานของ Chanicha Kidprasert (2016) จะเป็นกรณีศึกษาความแตกต่างด้านภาษาหนังสือของ “หว่าอู่” (华语) ในประเทศไทย กับ “ฮั่นอู่” (汉语) ในประเทศจีน อีกกลุ่มหนึ่งจะเป็นการศึกษาคำเหล่านี้โดยการเปรียบเทียบกับคำเรียกที่ปรากฏในภาษาอังกฤษ เช่น งานของ Ding Anyi (2000) ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบว่าภาษาราชการของประเทศจีนควรใช้คำใดจากการเปรียบเทียบกับคำเรียกที่ปรากฏในภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าผลงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องนั้น ยังไม่ปรากฏการศึกษาคำเหล่านี้จากมุมมองของผู้เรียนชาวไทย โดยเฉพาะ คำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) กับ “จงเหวิน” (中文) ซึ่งเป็น 2 คำที่สร้างความสับสนและเป็นปัญหาสำหรับคนไทย เพราะบางครั้งก็สื่อความหมายเดียวกันและใช้แทนกันได้ แต่บางครั้งก็ไม่ได้ ดังนั้น บทความนี้ จึงเลือกศึกษาเฉพาะคำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) กับ “จงเหวิน” (中文)

คำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) และ “จงเหวิน” (中文) เป็นคำในภาษาจีนที่มีความหมายและการใช้ใกล้เคียงกันเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเมื่อแปลเป็นภาษาไทยตามคำจำกัดความในพจนานุกรมนั้น จะตรงกับคำว่า “ภาษาจีน” (Pei Xiaorui 2011) ทั้งสองคำ ซึ่งทำให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนภาษาจีนชาวไทยเข้าใจผิดว่าทั้งสองคำนี้เป็นคำพ้องที่สามารถใช้แทนกันได้ทุกกรณี และนำไปสู่การใช้ที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ในความเป็นจริงทั้งสองคำนี้มีทั้งความเหมือนและความต่าง เช่น คำว่า “中文系”(จงเหวินซี) กับ “汉语系”(ฮั่นอู่ซี) เมื่อแปลเป็นภาษาไทย จะมีความหมายว่า “สาขาวิชาภาษาจีน” แต่ความจริงแล้วความหมายของสองคำนี้ไม่ได้เท่ากันเสียทีเดียว ความหมายของคำแรกจะกว้างกว่าคำหลัง กล่าวคือ คำแรกจะหมายถึง “ภาษาและวรรณคดีจีน” ส่วนคำหลังจะหมายถึง “ภาษาจีน” เท่านั้น (Wang Huan 2005, 218)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า คำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) และ “จงเหวิน” (中文) นั้นมีได้เหมือนกันโดยสิ้นเชิงเฉกเช่นคำจำกัดความที่ให้ไว้ในพจนานุกรม หากแต่มีความต่างกันทั้งในด้านความหมายและการใช้ ด้วยเหตุนี้ บทความนี้จึงจะมุ่งศึกษาวิเคราะห์ความเหมือนและความต่างของสองคำนี้ โดยจะแบ่งออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ มิติของอรรถศาสตร์หรือความหมาย (semantics) วัจนปฏิบัติศาสตร์หรือการใช้ (pragmatics) และไวยากรณ์

1. วิเคราะห์ความเหมือนและความต่างของ “ฮั่นอู่” (汉语) และ “จงเหวิน” (中文) ในด้านอรรถศาสตร์หรือความหมาย

1.1 ความหมายของคำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) และ “จงเหวิน” (中文) ตามคำจำกัดความที่ปรากฏในพจนานุกรม “汉语” (ฮั่นอู่)

ในพจนานุกรมภาษาจีนปัจจุบันให้ความหมายไว้ว่า “เป็นภาษาของชาวจีน เป็นภาษาหลักของประเทศจีน ภาษาพูดมาตรฐานของภาษาจีนปัจจุบันคือภาษาจีนกลางหรือผู้ทงฮว่า ดูเพิ่มเติมที่คำว่า ‘ผู้ทงฮว่า’” (《现代汉语词典》：汉族的语言，是我国的主要语言。现代汉语的标准语是普通话。参看“普通话”¹。)

ในพจนานุกรมจีนฉบับการใช้ให้ความหมายไว้ว่า “เป็นภาษาของชาวจีน เป็นภาษากลางของประเทศจีน เป็นหนึ่งในภาษาที่มีคนใช้มากที่สุดในโลก ผู้ทงฮว่าเป็นภาษาพูดมาตรฐานของภาษาจีนปัจจุบัน” (《应用汉语词典》：汉族的语言，中国的通用语言，是世界上使用人数最多的一种语言，普通话是现代汉语的标准语。)

“中文”(จงเหวิน)

ในพจนานุกรมภาษาจีนปัจจุบันให้ความหมายไว้ว่า “เป็นภาษาและอักษรของจีน หมายถึงภาษาและอักษรของคนจีนชาวจีน” (《现代汉语词典》：中国的语言文字，特指汉族的语言文字。)

ในพจนานุกรมจีนฉบับการใช้ให้ความหมายไว้ว่า “เป็นภาษาและอักษรของจีน หมายถึงภาษาและอักษรของคนจีนชาวจีน แยกแยะกับภาษาต่างประเทศ” (《应用汉语词典》：中国的语言文字，特指汉族的语言文字（区别于外文）。)

จากคำจำกัดความที่ปรากฏในพจนานุกรม จะเห็นว่าทั้งสองคำล้วนมีความหมายว่า: เป็นภาษาของชาวฮั่นและเป็นภาษามาตรฐานของประเทศจีน แต่คำว่า “จงเหวิน” (中文) จะมีจุดเน้นที่ชัดกว่าคำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) เพราะจำกัดความไว้ชัดเจนว่าเป็นทั้งภาษาจีนและอักษรจีน ในขณะที่คำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) นั้นบอกแต่เพียงว่าเป็นภาษาของชาวฮั่น และเป็นภาษามาตรฐานของประเทศจีน นั้นหมายความว่า คำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) จะครอบคลุมเฉพาะภาษาพูด โดยมีได้รวมเอาภาษาหนังสือหรืออักษรจีนเข้ามาด้วย นอกจากนี้ อีกสิ่งหนึ่งที่แตกต่างกันในเชิงความหมายของสองคำนี้คือ “จงเหวิน” (中文) ใช้แยกแยะระหว่างภาษาจีนกับภาษาต่างประเทศ ส่วน “ฮั่นอู่” (汉语) ใช้แยกแยะระหว่างภาษาจีนกับภาษาของชนกลุ่มน้อยในประเทศจีน และระหว่างภาษาจีนมาตรฐาน (ผู้ทงฮว่า) กับภาษาจีนท้องถิ่นซึ่งมีอยู่ด้วยกันทั้งหมด 7 ภาษา ได้แก่ภาษาทางเหนือ ภาษาอู๋ ภาษาเซียง ภาษาก้าน ภาษาฮกเกี้ยน ภาษาแคว้นกวางตุ้ง และภาษาหมิ่น (北方方言、吴方言、湘方言、赣方言、客家方言、粤方言、闽方言) (Hu Yushu 1995)

1.2 ความหมายของคำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) และ “จงเหวิน” (中文) ที่เกิดขึ้นจริงในบริบทต่างๆ

จากการศึกษาความหมายของคำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) ที่เกิดขึ้นจริงในบริบทต่างๆ นั้น ทำให้ทราบว่าคำนี้ไม่ได้หมายถึงเฉพาะภาษาพูดเท่านั้น แต่มักจะรวมทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนด้วย เช่น

- 1) 该校学生的汉语水平相当高。
(นักเรียนในโรงเรียนนี้ระดับความรู้ภาษาจีนดีมาก)
- 2) 汉语在“字”和“短语”之间还有“词”这一级单位。
(ในภาษาจีน จากระดับ “อักษร” ไปถึง “วลี” นั้น จะมีระดับ “คำ” ขึ้นอยู่อีกหนึ่งระดับ)
- 3) 第二语言学习者是以字输入来习得汉语的。
(ผู้เรียนภาษาจีนเป็นภาษาที่สองจะเริ่มต้นการเรียนรู้ภาษาจีนจากตัวอักษรจีน)

จากตัวอย่างประโยคข้างต้น จะเห็นว่า ความหมายของคำว่า “汉语”(ฮั่นอู่) หรือ “ภาษาจีน” ของทั้งสามประโยคล้วนแล้วแต่ครอบคลุมทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนทั้งสิ้น ทำให้เกิดข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับความหมายของคำว่า “汉语”(ฮั่นอู่) ได้สองประการดังนี้ หนึ่งคือความหมายที่ให้ไว้ในพจนานุกรมไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร สองคือเกิดการขยายขอบเขตทางความหมายกว้างขึ้นจากเดิม แต่จากการสำรวจและศึกษาข้อมูลในคลังประโยค CCL² ของมหาวิทยาลัยปักกิ่ง พบว่า บ่อยครั้งที่ “汉语”(ฮั่นอู่) ก็สามารถใช้แยกแยะระหว่างภาษาจีนกับภาษาต่างประเทศได้เช่นเดียวกับ “中文”(จงเหวิน) เช่น

- 1) 她能用流利的汉语、英语、法语和大家交谈。
(เขาสามารถพูดคุยกับทุกคนด้วยภาษาจีน ภาษาอังกฤษ และภาษาฝรั่งเศสที่ไหลลื่น)
- 2) 有的学校把汉语、英语、日语作为学生选修的外语。
(มีโรงเรียนบางแห่งกำหนดให้ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ และภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเลือก)
- 3) 杂志分别用英语、日语、汉语和意大利语出版。
(นิตยสารมีการตีพิมพ์ทั้งภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น และภาษาอิตาลี)

สรุปย่อ

จากการศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์ความเหมือนและความต่างของ “ฮั่นอู่” (汉语) และ “จงเหวิน” (中文) ในด้านความหมาย สามารถสรุปได้ 2 ข้อดังนี้

1) หากพิจารณาความหมายของ “ฮั่นอู่” (汉语) กับ “จงเหวิน” (中文) ตามคำจำกัดความในพจนานุกรม ทั้งสองคำถือว่ามีความแตกต่างที่ชัดเจน คือ “ฮั่นอู่” (汉语) จะหมายถึงเฉพาะภาษาจีนที่เป็นภาษาพูด และใช้แยกแยะระหว่างภาษาจีนกับภาษาของชนกลุ่มน้อยในประเทศจีน และระหว่างภาษาจีนมาตรฐาน (ผู้ทงฮว่า) กับภาษาจีนท้องถิ่น ส่วน

² คลังประโยค CCL (Center for Chinese Linguistics PKU) เป็นคลังข้อมูลทางภาษาศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นโดยศูนย์วิจัยภาษาศาสตร์ภาษาจีน แห่งมหาวิทยาลัยปักกิ่ง

ความหมายของ “จิงเหวิน” (中文) จะครอบคลุมทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน

2) หากพิจารณาความหมายของ “ฮั่นอู่” (汉语) กับ “จิงเหวิน” (中文) ตามบริบทต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงนั้น ถือได้ว่าทั้งสองคำมีขอบเขตทางความหมายที่เหมือนกัน

2. วิเคราะห์ความเหมือนและความต่างของ “ฮั่นอู่” (汉语) และ “จิงเหวิน” (中文) ในด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์หรือการใช้

ในข้อ 1 ด้านบน ได้ทำการวิเคราะห์ความเหมือนและความต่างในเชิงอรรถศาสตร์หรือความหมายของ “ฮั่นอู่” (汉语) กับ “จิงเหวิน” (中文) ไปแล้ว ซึ่งสรุปได้ว่าความหมายของคำทั้งสองเมื่ออยู่ในบริบทการใช้งานจริงนั้นจะไม่ต่างกันเลย ดังนั้นจึงต้องมาศึกษาในมิติของวัจนปฏิบัติศาสตร์หรือการใช้ของทั้งสองคำ ว่าจะมีความเหมือนหรือต่างกันเช่นไร สำหรับในมิตินี้ บทความนี้ได้ใช้ข้อมูลจากคลังประโยค CCL ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลมาจากสื่อต่างๆ ที่หลากหลาย ประกอบด้วย วากรรมจากโทรทัศน์และภาพยนตร์ ข้อมูลจากสื่อออนไลน์ สื่อสิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ นอกจากนี้ยังมีข้อมูลจากสื่อประเภทยานยนต์ บทความ และงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์อีกด้วย มาเป็นฐานข้อมูลในการศึกษาและวิเคราะห์การใช้สองคำนี้ในบริบทต่างๆ ซึ่งพบว่ามีความแตกต่างอยู่ไม่น้อยเลยทีเดียว โดยสามารถแยกตามบริบทการใช้ได้ดังนี้

2.1 การใช้คำว่า “ภาษาจีน” เป็นการกล่าวหรืออ้างถึงสิ่งที่สัมพันธ์กับต่างประเทศ โดยที่ไม่ว่าผู้กล่าวหรืออ้างอิงจะเป็นคนจีนหรือต่างชาติก็ตาม มักจะใช้คำว่า “จิงเหวิน” (中文) เป็นหลัก ซึ่งในกรณีนี้ หากแทนที่ด้วยคำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) อาจจะไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับบริบท เช่น

1) 联合国规定，官方正式使用的工作语言只有六种，按英文字母排列顺序为：阿拉伯文、**中文**、英文、法文、俄文和西班牙文。

(ภาษาสากลที่สหประชาชาติกำหนดไว้มีเพียง 6 ภาษาเท่านั้น เรียงตามอักษรภาษาอังกฤษดังนี้ Arabic, Chinese, English, French, Russian, Spanish)

2) 朝鲜、日本、越南也曾经使用**中文**作为他们的书面语。

(เกาหลีเหนือ ญี่ปุ่น เวียดนามก็เคยใช้ภาษาจีนเป็นภาษาหนังสือของพวกเขา)

3) *International Journal of Mechanics Research* 是一本关注力学领域最新进展的国际**中文**期刊。

(*International Journal of Mechanics Research* เป็นวารสารภาษาจีนสากลที่เกาะติดเรื่องราวล่าสุดเกี่ยวกับกลศาสตร์)

แต่หากการใช้คำว่า “ภาษาจีน” นั้นเป็นการกล่าวถึงระหว่างคนจีนกับชนกลุ่มน้อยในประเทศจีน จะใช้คำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) เท่านั้น เพราะในทางนิรนัยบุคคลทั้งสองกลุ่มถือว่าเป็นประชาชนคนจีนเหมือนกัน จึงต้องใช้คำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) ซึ่งเป็นภาษาของชาวฮั่น เพื่อแยกออกจากภาษาของชนกลุ่มน้อย โดยจะแทนที่ด้วยคำว่า “จิงเหวิน” (中文) ซึ่งหมายถึงภาษาประจำชาติไม่ได้ เช่น

1) 我国55个少数民族，共有80多种语言。除回、满通用汉语外，其他53个少数民族都有本民族语言。

(ในประเทศเรามีชนกลุ่มน้อยอยู่ 55 ชนเผ่า มีภาษารวม 80 กว่าภาษา ในบรรดานี้นอกจากชนกลุ่มฮุยและแมนจูที่ใช้ภาษาจีนแล้ว นอกนั้นอีก 53 ชนเผ่าล้วนมีภาษาของตนเอง)

2) 从宁夏、青海、川西到云南、贵州，是汉语和各少数民族语言相互接触的一个集中地区。

(พื้นที่ตั้งแต่มณฑลหนิงเซี่ย ชิงไห่ เสฉวน จนถึงยูนนานและกุ้ยโจว ได้รับการขนานนามว่าเป็นชุมทางแห่งการแลกเปลี่ยนระหว่างภาษาจีนกับภาษาชนกลุ่มน้อย)

2.2 การใช้คำว่า “ภาษาจีน” ในการกำหนดชื่อเรียกเกี่ยวกับนโยบาย แผน หรือโครงการต่างๆ เพื่อให้บริการแก่ชาวต่างชาติ หรือเพื่อผลักดันไปสู่ต่างประเทศ มักจะใช้คำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) เช่น

1) “汉语桥” (โครงการประกวดสุนทรพจน์สะพานสู่ภาษาจีน)

- 2) “汉语水平考试” (การสอบวัดระดับภาษาจีนหรือHSK)
- 3) “对外汉语教学” (หลักสูตรการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ)
- 4) “国际汉语教师证书” (ใบรับรองความสามารถวิชาชีพครูสอนภาษาจีนระดับสากล)

จากตัวอย่าง จะเห็นได้ว่าชื่อเฉพาะที่ 1) เป็นชื่อโครงการประกวดสุนทรพจน์ภาษาจีนที่จัดให้กับทั่วโลก โดยมีเงื่อนไขว่าผู้เข้าร่วมประกวดต้องไม่ใช่บุคคลที่ถือสัญชาติจีน ชื่อที่ 2) เป็นการสอบวัดระดับภาษาจีนที่เปิดรับผู้สมัครสอบเฉพาะชาวต่างชาติกับชนกลุ่มน้อยในประเทศจีนเท่านั้น ชื่อที่ 3) เป็นหลักสูตรการสอนภาษาจีนที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้สอนชาวต่างชาติ ผู้เรียนอาจจะเป็นคนจีนก็ได้ แต่เรียนไปก็เพื่อไปเป็นครูผู้สอนให้แก่ชาวต่างชาติ ชื่อที่ 4) เป็นใบรับรองความสามารถวิชาชีพครูสอนภาษาจีนสำหรับประกอบวิชาชีพครูสอนภาษาจีนได้ทั่วโลก ยกเว้นในประเทศจีน ซึ่งชื่อเรียกเฉพาะในลักษณะนี้ จะไม่สามารถแทนที่ด้วยคำว่า “จิงเหวิน” (中文) ได้เลย

2.3 การใช้คำว่า “ภาษาจีน” ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับชื่อรายวิชา หรือการเรียนการสอนภาษาจีน ทั้งในประเทศจีนและต่างประเทศ มักใช้คำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) เช่น

汉语文字学(วิชาอักษรจีน)	汉语拼音(สัทอักษรภาษาจีน)	汉语声调(วรรณยุกต์ภาษาจีน)
汉语音韵学(สัทวิทยาภาษาจีน)	汉语史(ประวัติศาสตร์ภาษาจีน)	汉语语法(ไวยากรณ์ภาษาจีน)
现代汉语(ภาษาจีนปัจจุบัน)	古代汉语(ภาษาจีนโบราณ)	汉语成语(สุภาษิตภาษาจีน) เป็นต้น

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่าชื่อรายวิชาทางด้านภาษาจีนเหล่านี้ไม่ว่าจะเปิดสอนในประเทศจีนหรือต่างประเทศ ก็ล้วนต้องใช้คำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) ทั้งสิ้น

3. วิเคราะห์ความเหมือนและความต่างของ “ฮั่นอู่” (汉语) และ “จิงเหวิน” (中文) ในด้านไวยากรณ์

เกี่ยวกับความเหมือนและต่างในด้านไวยากรณ์ของทั้งสองคำ เราได้ศึกษาในหัวข้อได้ดังต่อไปนี้

3.1 การเข้าคู่กับคำอื่นในระดับโครงสร้างคำ มีอยู่ 2 ลักษณะ

1) เมื่อเข้าคู่กับคำอื่น แล้วกลายเป็นคำประสมหรือวลีที่ยังมีความหมายเน้นหนักเกี่ยวกับภาษาอยู่ นั้น ทั้งสองคำมักจะแทนที่กันได้ เช่น

汉语/中文+能力(ความสามารถทางภาษาจีน)	汉语/中文+水平(ระดับภาษาจีน)
汉语/中文+译文(หนังสือฉบับแปลภาษาจีน)	汉语/中文+教师(ครูสอนภาษาจีน)

2) เมื่อเข้าคู่กับคำอื่นแล้ว ความหมายไม่ได้เน้นหนักไปทางภาษาอีกต่อไป มักจะใช้คำว่า “จิงเหวิน” (中文) เป็นหลัก เช่น

中文电脑(คอมพิวเตอร์ภาษาจีน)	中文官方网(เว็บไซต์ทางการฉบับภาษาจีน)
中文网站(เว็บไซต์ภาษาจีน)	中文搜索引擎(โปรแกรมค้นหาภาษาจีน)
中文软件(ซอฟต์แวร์ภาษาจีน)	中文产品名称(ชื่อผลิตภัณฑ์ภาษาจีน) เป็นต้น

3.2 การเป็นประธานหรือกรรมในประโยค ทั้งสองคำมักจะใช้แทนกันได้ เช่น

- 1) 汉语/中文很难。(ภาษาจีนยากมาก)
- 2) 他的汉语/中文进步了。(ภาษาจีนของเขาดีขึ้นแล้ว)
- 3) 我想学汉语/中文。(ฉันอยากเรียนภาษาจีน)
- 4) 他会说汉语/中文。(เขาพูดภาษาจีนเป็น)

ยกเว้นกรณีที่เป็นการกรณของคำกริยาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการเขียน อย่างคำกริยา写(เขียน)、填(กรอก)、签(ลงนาม) เป็นต้น จะใช้ได้เฉพาะว่า “จิงเหวิน” (中文) เท่านั้น เช่น

- 1) 他不但能熟练地说中文，而且还能写中文³汉语。

(เขาไม่เพียงแต่พูดภาษาจีนคล่อง แต่ยังเขียนได้ด้วย)

2) 这里应该签中文/汉语还是英文。

(ตรงนี้จะลงนามภาษาจีนหรือภาษาอังกฤษ)

บทสรุป

คำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) กับ “จงเหวิน” (中文) จะไม่ต่างกันในแง่ของอรรถศาสตร์หรือความหมาย แต่จะต่างกันค่อนข้างชัดเจนในแง่ของวัจนปฏิบัติศาสตร์หรือการใช้ กับด้านไวยากรณ์ สิ่งที่ทั้งสองคำแตกต่างกันในการใช้ คือ คำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) จะถูกใช้เป็นหลักในบริบทที่ 1) เมื่อกล่าวถึงระหว่างคนจีนกับชนกลุ่มน้อยในประเทศจีน 2) การกำหนดชื่อเรียกเกี่ยวกับนโยบาย แผน หรือโครงการต่างๆ เพื่อให้บริการแก่ชาวต่างชาติ หรือเพื่อผลักดันไปสู่ต่างประเทศ 3) เกี่ยวกับชื่อรายวิชา หรือการเรียนการสอนภาษาจีน ส่วนคำว่า “จงเหวิน” (中文) จะถูกใช้เป็นหลักเพียงบริบทเดียว คือ เมื่อใช้กล่าวหรืออ้างอิงถึงสิ่งที่สัมพันธ์กับต่างประเทศ สำหรับความเหมือนและแตกต่างทางด้านไวยากรณ์ของทั้งสองคำนั้น คำว่า “จงเหวิน” (中文) จะมีข้อจำกัดน้อยกว่าคำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) กล่าวคือ “จงเหวิน” (中文) สามารถเข้าคู่กับคำอื่นได้ โดยที่เมื่อเข้าคู่แล้วไม่ว่าความหมายของคำหรือวลีจะยังเน้นหนักไปทางภาษาหรือไม่ก็ตาม นอกจากนี้ยังสามารถเป็นประธานหรือกรรมในประโยคได้อย่างอิสระ ในขณะที่คำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) จะไม่สามารถเป็นกรรมของคำกริยาที่มีความหมายสื่อถึงการเขียนได้ ดังนั้น เมื่อจะแปลคำว่า “ภาษาจีน” เป็นภาษาจีนต้องใช้คำว่า “ฮั่นอู่” (汉语) หรือ “จงเหวิน” (中文) นั้น สามารถพิจารณาได้จากมิติการใช้และไวยากรณ์ของทั้งสองคำ ซึ่งจะสามารถบ่งชี้ถึงความต่างของทั้งสองคำได้ค่อนข้างชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- Chanicha Kidprasert. (2016). Taiguo Huayu yu Hanyu Putonghua Shumianyu Chayu Yanjiu. Published doctoral dissertation. Heilongjiang University. Haerbin.
- Ding An-yi. (2000). A Bilingual Interpretation of Some Popular Definitions of “Chinese”, “Putonghua” and “Kuo-yu”. *Journal of Henan Normal University (Philosophy and Social Science)*, (2).
- Guo Xi. (2004). Lun “Huayu”. *Journal of College of Chinese Language and Culture of Jinan University*, (2).
- Hu Yushu. (1995). *Xiandai Hanyu*. Shanghai : Shanghai Jiaoyu.
- Pei Xiaorui. (2011). *Xin HanTai Cidian*. Nanning : Guangxi Jiaoyu.
- Tian Huigang. (1994). Haiwai Huayu yu Xiandai Hanyu de Yutong. *Journal of Hubei University (Philosophy and Social Science)*. (4).
- Wang Huan. (2005). *Hanyu Jinyici Cidian*. Beijing : Beijing Language and Culture University.

**การศึกษากลไกการป้องกันตัวแบบหาเหตุผลเข้าข้างตนเองที่สะท้อนผ่านตัวละครหลัก
ในนวนิยายเรื่อง Jane Eyre บทประพันธ์โดย Charlotte Bronte
A STUDY OF RATIONALIZATION IN DEFENSE MECHANISM
REFLECTED IN THE MAIN CHARACTER OF CHARLOTTE BRONTE'S JANE EYRE**

รัฐพงษ์ ชุมก และนิชฎารัตน์ รักษาสัตย์

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

corresponding author e-mail : kittie_rak@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาตัวละคร Jane Eyre ซึ่งเป็นตัวละครหลักในนวนิยายเรื่อง Jane Eyre (Brontë, 1848) ของ Charlotte Brontë เพื่อศึกษากลไกป้องกันตนเองประเภทการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (rationalization) ว่าถูกนำมาใช้โดยตัวละครหลักหรือไม่ และวิเคราะห์ลักษณะและสาเหตุหรือสถานการณ์ที่ทำให้เกิดการใช้กลไกการป้องกันตัวประเภทดังกล่าว รวมถึงเหตุผลที่ตัวละครเลือกใช้กลไกนั้นๆ และกลไกได้ส่งผลต่อการปรับตัวของตัวละครอย่างไร โดยการทำวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิเคราะห์ ผู้ทำวิจัยได้นำนวนิยายเรื่อง Jane Eyre ประพันธ์โดย Charlotte Brontë ฉบับแก้ไขปี ค.ศ. 1848 มาวิเคราะห์ โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

จากการศึกษาพบว่าตัวละครมีการใช้กลไกป้องกันตนเองประเภทการหาเหตุผลให้ตนเอง (rationalization) จำนวน 1 ฉาก โดยเป็นกลไกที่นำมาใช้เพื่อลดความวิตกกังวลและความไม่พอใจ ซึ่งมีสาเหตุมาจากการถูกทำร้ายทางวาจา ด้วยการคัดค้านหรือมีข้อกังขาในการกระทำหรือความคิดของตัวละคร ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยเหล่านี้ คือ สิ่งที่ทำให้เกิดการใช้กลไกป้องกันตนเองประเภทต่างๆ ของตัวละคร ซึ่งการใช้กลไกป้องกันตนเองเหล่านี้ไม่เพียงช่วยให้ตัวละคร Jane Eyre สามารถรับมือกับอารมณ์อันไม่พึงประสงค์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวละครเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อการปรับตัวของตัวละครหลักอีกด้วย

คำสำคัญ : การวิเคราะห์ตัวละครในนวนิยาย กลไกการป้องกันตนเอง การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง Jane Eyre

Abstract

This research study explored the defense mechanism reflected through the main character Jane Eyre, in Jane Eyre (Brontë, 1848) written by Charlotte Brontë. The study aimed to investigate rationalization in Defense Mechanism in the main character of the novel. The study revealed that rationalization type of Defense Mechanism was employed by the character when a situation caused her an anxiety or frustration, and a situation where the character fell into a displeasure environment. The research findings indicated that these mentioned factors were the causes of Defense Mechanism used by the character. Defense Mechanism utilization did not only allow the character, Jane Eyre, to cope with unpleasant emotions, but it also had an impact on an adaptability of the character.

keywords : character analysis in a novel, defense mechanism, rationalization, Jane Eyre

บทนำ

นวนิยายอังกฤษเรื่อง Jane Eyre งานประพันธ์ของ Charlotte Brontë (1816-1855) ได้ถูกตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1847 โดยในนวนิยายเรื่อง Jane Eyre นั้น Brontë ได้ถ่ายทอดเรื่องราวของตัวละคร Jane Eyre สาวน้อยผู้กำพร้าซึ่งต้องต่อสู้กับชีวิตที่ยากลำบากและดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด หลังจากถูกป้าของเธอส่งไปใช้ชีวิตอยู่ที่โรงเรียนอนาถาเพราะความเกลียดชัง ซึ่งเป็นสถานที่ที่เธอต้องเผชิญภาวะเปียอันเข้มงวดและการลงโทษอันโหดร้ายจากครูในโรงเรียน อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการใช้ชีวิตในโรงเรียนอนาถาของเธอจะยากลำบากเพียงใด แต่ในท้ายที่สุดเธอก็สามารถเรียนรู้ที่จะปรับตัวสร้างความสัมพันธ์กับผู้นรอบตัวเธอได้ ด้วยจิตใจที่เข้มแข็งและด้วยพลังความดีที่เธอรักษามาโดยตลอด จึงเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้เธอสามารถต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิตและได้ทำให้เธอพบกับความสำเร็จของชีวิตในที่สุด

จากเรื่องราวของนวนิยายเรื่อง Jane Eyre ที่ผู้ทำวิจัยได้กล่าวไปข้างต้น ผู้ทำวิจัยพบว่าคุณลักษณะของตัวละครหลักจากนวนิยายเรื่องนี้มีความน่าสนใจและมีความใกล้เคียงกับประสบการณ์ที่สามารถพบได้ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ในด้านของการจัดการกับปัญหา อุปสรรค และความขัดแย้งตลอดจนไปถึงการปรับตัวเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ตัวอย่างเช่น ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ เมื่อมนุษย์พบเจอกับปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดความไม่สบายใจ มนุษย์จะมีวิธีการรับมือกับปัญหาและความขัดแย้งเหล่านั้น โดยกลไกที่มนุษย์ใช้เพื่อจัดการกับความคับข้องใจ ความวิตกกังวล ความเครียด และความขัดแย้งนั้นเรียกว่า กลไกป้องกันตนเอง หรือ Defense Mechanisms (Simma, 2009)

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาตัวละครหลักของเรื่อง ด้วยเหตุผลหลายๆประการ ประการแรกคือ ตัวละคร Jane Eyre มีลักษณะของประสบการณ์ชีวิตที่น่าสนใจตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งเป็นเด็กกำพร้าและถูกคุกคามจากผู้เลี้ยงดูและผู้คนจากโลกภายนอก ประการที่สอง ตัวละครหลักมีการเรียนรู้ชีวิตด้วยตนเอง โดยเธอถูกส่งไปอยู่โรงเรียนประจำและต้องเรียนรู้ที่จะเอาชีวิตรอดในโลกกว้างด้วยตนเอง และประการที่สาม นวนิยายเรื่องนี้เป็นนวนิยายที่มีตอนจบอย่างมีความสุข ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ตัวละครหลักทั้งสองตัวละครจะต้องมีการใช้กลไกป้องกันตนเองในการเรียนรู้ที่จะปรับตัวและสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตของพวกเขาได้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะวิเคราะห์การใช้กลไกป้องกันตนเองในการปรับตัวของตัวละครหลักจากเรื่อง Jane Eyre ของ Charlotte Brontë โดยกลไกการป้องกันตัวที่ต้องการนำเสนอการวิเคราะห์ในบทความนี้ได้แก่ กลไกการป้องกันตัวแบบหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง หรือ Rationalization

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาตัวละครหลักในนวนิยาย Jane Eyre ของ Charlotte Brontë ว่ามีการใช้กลไกป้องกันตนเองแบบหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (rationalization) ในการปรับตัวของตัวละครหรือไม่
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ลักษณะการเกิดกลไกป้องกันตนเองแบบหาเหตุผล (rationalization) เข้าข้างตนเองของตัวละครหลักในนวนิยาย Jane Eyre ของ Charlotte Brontë

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งหวังที่จะทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะการใช้กลไกการป้องกันตนเองประเภทการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (rationalization) มากขึ้น ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ลักษณะของตัวละครในนวนิยายเรื่องอื่นๆได้ต่อไป

ทบทวนวรรณกรรม

ป้องกันตนเอง (Defense Mechanisms) คือ กลไกทางจิต ซึ่งประยุกต์ใช้โดยมนุษย์เพื่อรับมือกับความคับข้องใจ ความวิตกกังวล ความเครียดและความขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยส่วนใหญ่มักจะถูกใช้โดยมนุษย์อย่างไม่รู้ตัว ทั้งนี้การใช้กลไกป้องกันตนเองอย่างเหมาะสมไม่เพียงแต่สามารถยืดระยะเวลาในการแก้ไขปัญหาออกไปได้ แต่ยังสามารถช่วยให้มนุษย์สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การปรับตัวโดยการใช้กลไกป้องกันตนเอง เป็นการปรับตัวรูปแบบหนึ่งที่สามารถปกป้องมนุษย์ให้พ้นจากความเครียด ความกังวลใจ ความคับข้องใจ ความขัดแย้งในใจ ที่มีอยู่ในขณะนั้น เป็นกลไกธรรมชาติที่มนุษย์ได้จากประสบการณ์ และนำมาใช้โดยไม่รู้ตัว (Neeraja, 2008).

ประเภทของกลไกป้องกันตนเองตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ Sigmund Freud มีอยู่มากมายหลายประเภท โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 15 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ 1. การเก็บกด (Repression) 2. การแสดงปฏิกิริยาตรงกันข้ามกับความรู้สึกแท้จริง (Reaction Formation) 3. การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) 4. การกล่าวโทษผู้อื่น (Projection) 5. การปฏิเสธความจริง (Denial) 6. การระบายไปที่อื่น (Displacement) 7. การแสดงพฤติกรรมถอยหลัง (Regression) 8. การทดแทน (Sublimation) 9. การเลียนแบบ (Identification) 10. การจินตนาการแบบเพ้อฝัน (Fantasy) 11. การถอยหนี (Withdrawal) 12. การปลดปล่อย (Undoing) 13. การปลดปล่อย (Undoing) 14. การเป็นปรปักษ์กับตนเอง (Turning Against the Self) 15. การเปลี่ยนให้ตรงกันข้าม (Reversal)

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษากลไกป้องกันตนเองประเภทการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (rationalization) ตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ Sigmund Freud โดยกลไกการป้องกันตัวประเภทดังกล่าวสามารถสรุปได้ดังนี้

การให้เหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) คือ กลไกที่บุคคลหาเหตุผลที่น่าเชื่อถือมาอ้างการกระทำของตน แทนที่จะยอมรับเหตุผลที่แท้จริงซึ่งอาจจะเป็นเหตุผลที่เจ็บปวดเกินไปสำหรับบุคคลที่จะรับรู้ โดย Kaplan (อ้างถึงใน Simma, 2009) ได้จัดหมวดหมู่ของการให้เหตุผลเข้าข้างตนเอง (rationalization) อยู่ในหมวดกลไกในการหลอกตัวเอง ซึ่งเป็นกลไกที่บุคคลใช้ในการเปลี่ยนความรู้สึกของการถูกคุกคาม โดยการสร้างความรู้สึกหรือทัศนคติขึ้นมาใหม่ ซึ่งเป็นทัศนคติหรือความรู้สึกที่ทำให้ตนเองไม่รู้สึกว่าถูกคุกคามอยู่

Plotnik (อ้างถึงใน Perwita, 2015, p. 25) กล่าวว่า การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง(Rationalization) เกี่ยวข้องกับการปกปิดเหตุผลที่แท้จริงของการกระทำ ความคิด หรือ ความรู้สึก โดยใช้ข้ออ้างหรือใช้อธิบายอย่างไม่ตรงความจริง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Ryckman (อ้างถึงใน Perwita, 2015, p. 25) ที่กล่าวว่า การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) คือการอธิบายเหตุผลของการกระทำผ่านการใช้ข้ออ้างที่ดูเหมือนจะถูก แต่ก็ไม่ถูก จากข้อความข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) คือการหาเหตุผลมาอธิบายการกระทำ ความคิด หรือความรู้สึกโดยการหาข้ออ้างที่สามารถยอมรับได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดความพอใจแก่ผู้พูด (บุคคลที่ใช้ข้ออ้าง) และผู้ฟัง (บุคคลที่รับฟังข้ออ้าง) เช่นกัน

จากงานวิจัยที่วิเคราะห์กลไกการป้องกันตัวเองในนวนิยายต่างๆ พบว่า กลไกการป้องกันตัวเองประเภท rationalization มักปรากฏเมื่อตัวละครนั้นไม่เห็นด้วยกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น หรือไม่ยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น จึงมีการอ้างหาเหตุผลมาเพื่อให้ตัวเองรู้สึกสบายใจ ในงานวิจัย Simma (2009) ได้ทำการวิเคราะห์กลไกวิธีการป้องกันตัว ของตัวละครเอกที่อยู่ในนวนิยายของ Mark Twain เรื่อง The Adventures of Huckleberry Finn และ The Prince and The Paper เพื่อศึกษาว่าตัวละครหลักทั้งสองตัวใช้กลวิธีใดในการป้องกันตนเอง และเหตุใดตัวละครทั้งสองจึงใช้วิธีการป้องกันตนเอง จากผลการศึกษาพบว่า ตัวละครทั้งสองใช้กลวิธีในการป้องกันตนเองเนื่องจากเกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและจริยธรรม โดยมีสาเหตุมาจากปัญหาครอบครัวและสังคม นอกจากนี้ผลการศึกษาายังแสดงให้เห็นว่า การใช้กลไกการป้องกันตนเองมีผลต่อการปรับตัวของตัวละครทั้งสอง ทำให้ตัวละครรู้สึกดีขึ้นและทำให้ตัวละครอยู่รอดในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยตัวละครทั้งสองใช้กลวิธีการป้องกันตนเองเหมือนกัน คือ การเก็บกด (Repression) การข่มใจ (Suppression) และการให้เหตุผล (Rationalization)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิเคราะห์ตัวละครหลักในงานวิจัยนี้ ผู้ทำวิจัยได้ศึกษาลักษณะของกลไกการป้องกันตนเองประเภทการให้เหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง คือ การใช้เหตุผลหรือข้ออ้างอิงต่างๆมาประกอบการกระทำหรือการตัดสินใจของตนเองเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของตนเองหรือของคนอื่น การใช้กลไกการป้องกันตนเองประเภทนี้ คล้ายๆกับการแก้ตัวหรือการรักษาหน้า (ภาพพจน์) นั้นเอง นอกจากนี้ การป้องกันตนเองโดยใช้กลไกประเภทนี้ เป็นการลดความกดดันตนเองจาก Ego ซึ่งมีผลให้เกิดความวิตกกังวล หรือความเครียดจากสถานการณ์ภายนอก วราภรณ์ ตระกูลสุขดี (2549) กล่าวว่า กระบวนการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง แบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบ คือ

1. แบบองุ่นเปรี้ยว (Sour Grape) เป็นวิธีการลดความกดดันโดยการลดความสำคัญของสิ่งที่ตนเองปรารถนา หรืออยากได้ แต่ไม่สามารถครอบครองได้ กล่าวคือ เป็นการอ้างเหตุผลเมื่อบุคคลพลาดจากสิ่งที่ตนเองหวังหรือต้องการ ตัวอย่าง เช่น เมื่อตนเองสอบตก ตนเองอาจจะใช้เหตุผลว่าข้อสอบยากเกินไป แทนที่จะยอมรับว่าตนเองไม่ได้เตรียมพร้อมมา หรือ เมื่อตนเองอยากเรียนแพทย์แต่สอบเข้าไม่ได้ แต่สอบเข้าวิศวกรรมศาสตร์ได้ อาจบอกว่าสอบแพทย์ไม่ได้ก็ดีแล้ว เพราะอาชีพแพทย์เป็นอาชีพที่เสียสละ ไม่มีเวลาเป็นของตนเอง เป็นวิศวกรดีกว่าเพราะมีรายได้ดี การอ้างเหตุผลแบบองุ่นเปรี้ยวเป็นการอ้างเพื่อปลอบใจตน และทำให้ความรู้สึกของตนเองดีขึ้น

2. แบบมะนาวหวาน (Sweet Lemon) เป็นลักษณะตรงกันข้ามกับแบบองุ่นเปรี้ยว โดยเป็นการลดความกดดันโดยการให้ความสำคัญในสิ่งที่ตนเองครอบครอง เป็นการเปลี่ยนองค์ความคิดโดยการอ้างเหตุผลเมื่อบุคคลต้องเผชิญกับภาวะที่ตนไม่ชอบและไม่อยากกระทำ หรือไม่อยากได้ในสิ่งนั้น แต่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ จึงต้องอ้างเหตุผลแบบมะนาวหวาน ตัวอย่างเช่น เมื่อมีแฟนหน้าตาไม่สวย ก็จะพยายามอ้างให้ผู้อื่นเห็นว่า “เธอนิสัยดีเป็นแม่ศรีเรือนที่ดี” การอ้างเหตุผลแบบมะนาวหวาน เป็นการอ้างเพื่อให้ตนเองเกิดความมั่นใจ สบายใจ และรู้สึกดีแก่ตนเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำวิจัยออกแบบวิธีการดำเนินการวิจัยให้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งเกี่ยวกับพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์และเหตุผลที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเหล่านั้น โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Textual Analysis) จากนวนิยาย รวมทั้งการนำเอาแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาศึกษา ได้แก่แนวคิดเกี่ยวกับกลไกการป้องกันตนเอง แล้วจึงนำมาวิเคราะห์หาข้อสรุปอภิปรายผลด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินงานวิจัยให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำวิจัยได้ทำการวิเคราะห์ผ่าน ตัวละครหลักเพศหญิง เจน แอร์ (Jane Eyre) จากนวนิยายเรื่อง Jane Eyre ของ Charlotte Brontë

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ นวนิยายเรื่อง Jane Eyre ซึ่งประพันธ์โดย Charlotte Brontë เป็นบทประพันธ์ที่ถูกตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1847 โดยฉบับที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นฉบับที่ได้รับการแก้ไขในปี ค.ศ. 1848 ประกอบไปด้วยจำนวนตอนทั้งหมด 38 ตอน จำนวนหน้าทั้งหมด 691 หน้า (Brontë, 1848)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้นำกรอบการเก็บข้อมูลจากงานวิจัย “Anxiety Suffered by Elizabeth Holland in Anna Godbersen’s Splendor” (Farokhah, 2015) มาประยุกต์ใช้และปรับให้เหมาะสมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวละครหลักจากนวนิยายเรื่อง Jane Eyre ของ Charlotte Brontë และใช้กระบวนการวิเคราะห์ตามรูปแบบของหนังสือ “Research Methodology: a step – by – step guide for beginners” (Kumar, 2011) ซึ่งมีกระบวนการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. การจัดทำข้อมูล (Data Processing) หรือการจัดระเบียบข้อมูล โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาเรียบเรียงแล้วมาจัดให้เป็นระเบียบก่อนที่จะนำไปวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. การตรวจสอบข้อมูล ว่าข้อมูลที่ได้มามีความถูกต้อง เพียงพอและสามารถตอบปัญหาการวิจัยได้หรือไม่ (Editing)
3. เมื่อได้ข้อมูลผ่านการวิเคราะห์สรุปเบื้องต้นแล้ว จะดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เชื่อมโยงข้อมูลเพื่อใช้อธิบายปรากฏการณ์ที่ทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยนำเสนอในลักษณะของการพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)
4. ผู้วิจัยทำการอภิปรายและสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาการใช้กลไกป้องกันตนเองในการปรับตัวของตัวละครหลัก

ผลการวิจัย

จากนวนิยายเรื่อง Jane Eyre ตัวละคร Jane Eyre ได้แสดงให้เห็นถึงการใช้กลไกป้องกันตนเองประเภทการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) ทั้งหมด 1 ฉาก โดยเป็นฉากที่ตัวละครถูกกดดันโดยทางวาจาจากตัวละครอื่น

การใช้กลไกป้องกันตนเองประเภทการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) ในสถานการณ์ที่ตัวละครถูกทำร้ายโดยวาจา (Brontë, 1848, p. 403)

"No, indeed, Mrs. Fairfax!" exclaimed I, nettled; "he is nothing like my father! No one, who saw us together, would suppose it for an instant. Mr. Rochester looks as young, and is as young, as some men at five-and-twenty."

"Is it really for love he is going to marry you?" she asked.

"I was so hurt by her coldness and skepticism, that the tears rose to my eyes." (Brontë, 1848, p. 403)

จากฉากในตัวอย่างข้างต้น ได้แสดงถึงสถานการณ์ที่ตัวละคร Jane Eyre ถูกแรงกดดันโดยวาจาจากตัวละคร Mrs. Fairfax ซึ่งมีสาเหตุมาจากการที่ตัวละคร Mrs. Fairfax รู้สึกแปลกใจและแทบจะไม่เชื่อว่าตัวละคร Mr. Rochester และ Jane Eyre ตกถึงจะแต่งงานกัน โดยในระหว่างการสนทนาตัวละคร Mrs. Fairfax ได้กล่าวถึงความไม่เหมาะสมในเรื่องการแต่งงานที่มีเรื่องของอายุเข้ามาเกี่ยวข้อง ระหว่างตัวละคร Mr. Rochester และ Jane Eyre ที่มีอายุห่างกันประมาณยี่สิบกว่าปี ซึ่งในมุมมองของเธอ เธอมองว่าตัวละคร Mr. Rochester อยู่ในช่วงอายุที่สามารถจะเป็นพ่อของตัวละคร Jane Eyre ได้เลย จากการสนทนาในครั้งนี้ได้สร้างความคับข้องใจและความวิตกกังวลแก่ตัวละคร Jane Eyre อย่างไรก็ตาม ตัวละคร Jane Eyre ได้ใช้กลไกป้องกันตนเองประเภทการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) เพื่อลดความกดดันให้แก่ตนเอง ดังที่ปรากฏในประโยค

"No, indeed, Mrs. Fairfax!" exclaimed I, nettled; "he is nothing like my father! No one, who saw us together, would suppose it for an instant. Mr. Rochester looks as young, and is as young, as some men at five-and-twenty." (Brontë, 1848, p. 403)

จากประโยคข้างต้นได้แสดงให้เห็นถึงการยกเหตุผลมาอ้างว่าตัวละคร Mr. Rochester ไม่เหมือนกับบิดาของตนเอง ซึ่งเธอก็เชื่อว่าในสายตาของคนอื่นก็เช่นกัน โดยเธอมองว่าตัวละคร Mr. Rochester ยังดูหนุ่มพอๆ กับชายหนุ่มอายุราวๆ 25 ปีทุกๆ ไป การใช้กลไกป้องกันตนเองประเภทการหาเหตุผลเข้าข้างตนเองของตัวละคร Jane Eyre ไม่เพียงช่วยให้เธอได้บรรเทาความคับข้องใจที่เกิดขึ้นจากการถูกตัวละคร Mrs. Fairfax ทำร้ายด้วยวาจาอย่างไม่ตั้งใจเท่านั้น แต่ยังช่วยให้เธอมีความมั่นใจในการตัดสินใจเลือกตัวละคร Mr. Rochester ผู้ที่มีอายุมากกว่าเธอยี่สิบกว่าปีมาเป็นคู่ครอง โดยไม่สนใจในเรื่องของความแตกต่างของช่วงอายุอีกด้วย

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ในส่วนของการใช้กลไกป้องกันตนเองประเภทการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) ข้างต้น ได้แสดงให้เห็นว่าตัวละคร Jane Eyre ได้มีการใช้กลไกป้องกันตนเองประเภทนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการจัดการความคับข้องใจที่เกิดขึ้นและรักษาความมั่นใจของตนเองไว้จากการที่ตนถูกตัวละครอื่นกดดันทางวาจา จากกรอบแนวคิดในการวิจัย จะเห็นได้ว่าการใช้กลไกป้องกันตนเองประเภทการหาเหตุผลเข้าข้างตนเองของตัวละคร Jane Eyre แสดงออกมาในลักษณะของการหาเหตุผลแบบมะนาวหวาน (Sweet Lemon) โดยตัวละครพยายามลดความกดดันของตนเอง และหาเหตุผลมาโต้แย้งอีกฝ่าย ด้วยการใช้เหตุผลมาสนับสนุนการกระทำในการตัดสินใจเลือกคู่ครองของเธอหลังจากถูกตัวละครอื่นพูดทักท้วงเกี่ยวกับความต่างเรื่องอายุระหว่างตัวละคร Jane Eyre และคู่ครองของเธอ ซึ่งส่งผลให้เธอไม่พอใจที่ถูกทักท้วงในเรื่องนี้ การใช้กลไกป้องกันตนเองประเภทนี้ช่วยให้ตัวละคร Jane Eyre สามารถจัดการกับความคับข้องใจที่เกิดขึ้นผ่านการหาเหตุผลเพื่อบอกกับตัวละครอื่นว่า เรื่องอายุไม่ใช่ปัญหาระหว่างเธอกับคู่ครองของเธอ เพราะในสายตาของเธอคู่ครองของเธอยังคงหนุ่มและเธอก็เชื่อว่าคนอื่นก็คิดเหมือนกันกับเธอ การใช้กลไกป้องกันตนเองประเภทการหาเหตุผลเข้าข้างตนเองของตัวละคร Jane Eyre สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับกลไกป้องกันตนเองประเภทการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) ของ Trijsburg และ Vaillant (อ้างถึงใน Utomo, 2015, p. 30) ที่กล่าวว่า การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) คือการทำให้ทัศนคติ ความเชื่อ และการกระทำต่างๆ ซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับให้กลายเป็นที่ยอมรับ โดยการใช้เหตุผลที่เป็นที่ยอมรับของสังคม การใช้กลไกป้องกันตนเองประเภทนี้ช่วยให้ตัวละคร Jane Eyre สามารถรักษาความมั่นใจในตัวเองและความสัมพันธ์ระหว่างเธอกับคู่ครองของเธอไว้ได้ โดยไม่สนใจต่อคำทักท้วงของตัวละครอื่น

การใช้กลไกป้องกันตนเองประเภทการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) ของตัวละคร Jane Eyre ยังเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับตัวละคร Sophie ซึ่งเป็นตัวละครจากวรรณกรรมเรื่อง “Howl’s Moving Castle” โดยเป็นงานวิจัยของ Perwita (2015) และตัวละคร The Narrator ซึ่งเป็นตัวละครหลักจากวรรณกรรมเรื่อง “The War of the Worlds” โดยเป็นงานวิจัยของ Utomo (2015) ที่ผู้วิจัยได้นำมาสนับสนุนเพื่อประกอบการวิเคราะห์ในงานวิจัยชิ้นนี้ โดยจากผลการศึกษาพบว่าตัวละคร Sophie และ ตัวละคร The Narrator ได้มีการใช้กลไกป้องกันตนเองประเภทนี้ในสถานการณ์ที่ตัวละครอยู่ในสถานะที่ก่อให้เกิดความไม่สบายใจ โดยตัวละครทั้งสองตัวละครได้ใช้กลไกป้องกันตนเองประเภทการใช้เหตุผล (Rationalization) เพื่อจัดการกับความไม่สบายใจเหล่านั้น โดยการหาเหตุผลที่ตนคิดว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องมาปลอบใจ นอกจากการใช้กลไกป้องกันตนเองประเภทการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) จะช่วยให้ตัวละครสามารถจัดการกับความไม่สบายใจที่เกิดขึ้นได้ การใช้กลไกป้องกันตนเองประเภทนี้ยังช่วยให้ตัวละครสามารถรักษาความมั่นใจในการตัดสินใจของตนเองและทำให้ตนเองสามารถกลับไปดำเนินชีวิตต่อไปได้

สรุปผลการวิจัย

ในส่วนของบทสรุปการวิจัย ผู้ทำวิจัยจะนำเสนอข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัย 2 ประเด็น

1. เพื่อศึกษาว่าตัวละครหลัก ในนวนิยาย Jane Eyre ของ Charlotte Brontë มีการใช้กลไกป้องกันตนเองแบบหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (rationalization) ในการปรับตัวหรือไม่

จากผลการศึกษา ได้แสดงให้เห็นว่า ตัวละคร Jane Eyre ได้เผยให้เห็นถึงการใช้กลไกป้องกันตนเองประเภทการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) จำนวน 1 ฉาก โดยเป็นการเกิดการใช้กลไกประเภทนี้เพื่อจัดการกับความกังวลที่ไม่พึงประสงค์ซึ่งเกิดขึ้นจากการที่เธอถูกกดดันโดยวาทะจากตัวละครอื่นเกี่ยวกับความไม่เหมาะสมในช่วงอายุระหว่างเธอและคู่ครองของเธอ โดยเธอได้ใช้กลไกป้องกันตนเองประเภทนี้ในลักษณะของการหาเหตุผลมาสนับสนุนการกระทำในการตัดสินใจเลือกคู่ครองของเธอว่าการเลือกคู่ครองของเธอในครั้งนี้มีความเหมาะสมที่สุดและเรื่องความแตกต่างของอายุก็ไม่ได้เป็นปัญหาสำหรับเธอ การใช้กลไกป้องกันตนเองประเภทการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) ไม่เพียงช่วยให้ตัวละคร Jane Eyre สามารถจัดการกับความคับข้องใจที่เกิดขึ้นจากการถูกทำร้ายโดยวาทะจากตัวละครอื่นเท่านั้น แต่ยังช่วยให้เธอสามารถรักษาความมั่นใจในตัวเธอและความสัมพันธ์ระหว่างเธอและคู่ครองของเธอไว้ได้ โดยไม่สนใจต่อคำทักท้วงของตัวละครอื่น

2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ลักษณะการเกิดกลไกป้องกันตนเองแบบหาเหตุผล (rationalization) เข้าข้างตนเองของตัวละครหลักในนวนิยาย Jane Eyre ของ Charlotte Brontë

จากการศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับกลไกป้องกันตนเองที่ถูกนำมาใช้โดยตัวละครหลัก จากนวนิยายเรื่อง Eyre สามารถสรุปได้ว่าตัวละคร Jane Eyre ได้มีการใช้กลไกป้องกันตนเองประเภทต่างๆ ในการจัดการกับความคับข้องใจและความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นกับตัวละคร โดยอารมณ์อันไม่พึงประสงค์เหล่านี้ มีสาเหตุมาจากปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ ที่ตัวละครต้องเผชิญ ซึ่งประกอบไปด้วย การถูกทำร้ายทางร่างกาย การถูกทำร้ายโดยวาจา การเผชิญกับสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความผิดหวัง การเผชิญกับสภาวะแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความไม่สบายใจ การปกปิดความรู้สึกที่แท้จริงของตัวละคร ตลอดจนไปถึงการใช้กลไกป้องกันตนเองเพื่อจัดการกับความคับข้องใจอันเกิดจากการที่ตัวละครเกิดความรู้สึกผิดต่อการกระทำหรือความคิดของตนที่มีต่อตัวละครอื่น โดยจากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่ากลไกป้องกันตนเองประเภทการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (rationalization) ของตัวละคร เกิดขึ้นเมื่อมีการทำร้ายทางวาจาและเมื่อบุคคลอื่นแสดงความคับข้องใจต่อการกระทำหรือความคิดของตนเอง ตัวละคร Jane Eyre เลือกที่จะใช้กลไกประเภทนี้ เมื่อตนเองไม่เห็นด้วยกับคำทักท้วงหรือคำกล่าวของผู้อื่น เธอจึงหาเหตุผลมาเข้าข้างตนเองเพื่อแสดงให้เห็นว่าตนเองไม่ได้ทำผิดอะไร

โดยสรุป จากการศึกษากการใช้กลไกป้องกันตนเองในการปรับตัวของตัวละครหลัก สามารถสรุปได้ว่า การใช้กลไกป้องกันตนเองแต่ละประเภทที่ถูกใช้โดยตัวละครหลัก ไม่เพียงช่วยบรรเทาความคับข้องใจ ความวิตกกังวล และอารมณ์อันไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครเท่านั้น แต่กลไกป้องกันตนเองยังเป็นประโยชน์ต่อตัวละครในการเรียนรู้ที่จะปรับตัวและใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในหลายๆ ด้าน เช่น ในด้านของการเรียนรู้ที่จะควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ในด้านของการเสริมสร้างและรักษาความมั่นใจในตนเอง นอกจากนี้การใช้กลไกป้องกันตนเองในการปรับตัวยังได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของการคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นและการมีวุฒิภาวะของความเป็นผู้ใหญ่ของตัวละคร ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อตัวละครในการที่จะปรับตัวและดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร รวมถึงมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ และ ผศ.ดร.วรรณประภา สุขสวัสดิ์ ที่สนับสนุนให้เกิดการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- วรารณ ตระกูลสถิตย์. (2549). จิตวิทยาการปรับตัว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- Brontë, C. (1848). *Jane Eyre* (3e). London: Smith, Elder&Co.
- Hasim, W. (2015). The Defense Mechanism of Raina Petkoff in George Bernard Shaw's *Arms And The Man* Play: A Psychoanalytic Approach. Undergraduate Thesis, B.A., Muhammadiyah University of Surakarta, Jawa Tengah.
- Kumar, R. (2011). *Research Methodology: a step – by – step guide for beginners*. London: SAGE Publications Ltd.
- Kurniasih, S. (2009). An Analysis of Love Values in Charlotte Brontë's Novel: *Jane Eyre*. Undergraduate Thesis, B.A., University of North Sumatera, Medan
- Perwita, A. R. (2015). Sophie's Defense Mechanism in Her Struggle to Break the Curse in Diana Wynne Jones' *Howl's Moving Castle*. Undergraduate Thesis, B.A., Diponegoro University, Semarang.
- Sawitri, A. K. (2012). Method of Characterization and Three Dimensional Aspects of Main Character in Brontë's *Jane Eyre*. Master thesis, M.A., University of Udayana, Denpasar
- Simma, W. (2009). An Analysis of Defense Mechanisms Used by The Main Characters in Mark Twain's *The Adventures of Huckleberry Finn* and *The Prince and The Pauper*. Master thesis, M.A., Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Utomo, N. A. (2015). The Narrator's Defense Mechanisms on H.G. Wells's *The War of The Worlds*. Undergraduate Thesis, B.A., Diponegoro University, Semarang.

การสังเคราะห์การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย
SYNTHESIS OF COMMUNITY PARTICIPATION ON SOCIAL WELFARE OF CHEDI CHAI
SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION NETWORKS.

นิชภา โมราภ * จรูญ คำทิพย์ ยุพิน เกื่อนศรี และพลกฤต รักจุล
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์² วิทยาลัยน่าน อุดรดิตถ์
Cores ponding author e-mail : ajnitchapa@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการงานวิจัย และสังเคราะห์องค์ความรู้นวัตกรรมในแผนงานวิจัยเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย ด้วยการใช้วิธีปริทัศน์แบบพรรณนา (Narrative Review) จำนวน 4 โครงการย่อย ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการบริหารจัดการงานวิจัยเป็นการออกแบบด้วยกระบวนการ Research Mapping, Research Project และ Public Policy โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของนักวิจัยและนักวิจัยชุมชน (TRMU) และหลักการบริหารจัดการแบบ “PODC” ในส่วนองค์ความรู้และนวัตกรรม ได้แก่ คู่มือการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วม นวัตกรรมฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วม นวัตกรรมโมเดลการบริหารสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วม เครือข่ายการขับเคลื่อนสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วม นวัตกรรมการติดตามประเมินผลสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วม และนวัตกรรมการสังเคราะห์ระบบและกลไกการทำงานของแผนงานวิจัย ซึ่งมีสิ่งผู้ดบังเกิดจากแผนงานวิจัยคือ คลิปวิดีโอ 3 ภาษาและปฏิทินลั๊วะ

คำสำคัญ : การสังเคราะห์งานวิจัย การจัดสวัสดิการสังคม ชุมชนมีส่วนร่วม

Abstract

This research aims to synthesize the research management process and synthesis of knowledge, innovation in community participation on social welfare of Chedi Chai subdistrict administrative organization networks series. Narrative review is used in four subprojects. The research findings reveal that the process management, research design process of Research Mapping, Research Project and Public Policy by the principle of participation of researchers and community researchers (TRMU) and “PODC” Management. The knowledge and innovation are Guide to community participation on social welfare, Databases innovation of community participation on social welfare, Model innovation of community participation on social welfare, Network for Development of Driving of community participation on social welfare, Monitoring and evaluation innovation of community participation on social welfare and Synthesis of systems and mechanisms of the work of research series. Which have sprung forth from the research series are Video 3 languages and Lua calendar.

keywords : Synthesis, Social Welfare, Community Participation

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้ให้ความสำคัญยิ่งกับการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยดำเนินการยกระดับคุณภาพบริการทางสังคมให้ทั่วถึงทั้งทางด้านการศึกษา สาธารณสุข และสวัสดิการที่มีคุณภาพให้ ตลอดจนปรับปรุงปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจ รวมทั้งกฎหมาย กฎ ระเบียบให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม เพื่อให้ประชากรทุกกลุ่มมีโอกาสเข้าถึงบริการของรัฐและทรัพยากรอย่างเท่าเทียมกัน สามารถพัฒนาศักยภาพและยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ตลอดจนยังเสริมสร้างศักยภาพชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และการสร้างความเข้มแข็งการเงินฐานรากตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีสิทธิในการจัดการทุน ที่ดินและทรัพยากรภายในชุมชน ภายใต้หลักการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชน เป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญในการปฏิรูประบบสวัสดิการพื้นฐานของสังคมไทยให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขบนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทยที่ส่งเสริมให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูล การดูแลซึ่งกันและกันในลักษณะของการร่วมทุกข์ร่วมสุข อันเป็นรากฐานดั้งเดิมของคนไทยมาตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน (ธงชัย ภูวนาถวิจิตร, 2558) มุ่งเน้นให้ผู้ได้รับความช่วยเหลือและพึ่งตนเองได้ในระยะยาว ด้วยรูปแบบความช่วยเหลือทั้งกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ และกำลังปัญญา ตามกำลังความสามารถของประชาชนที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน โดยใช้กระบวนการชุมชนเป็นส่วนหนุนเสริมในการร่วมกันดูแล ด้วยความเอื้ออาทรต่อกัน ยิ่งไปกว่านั้น สวัสดิการสังคมโดยชุมชน ยังเป็นการริเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชนท้องถิ่นที่ร่วมกันสร้างระบบประกันความมั่นคงของชีวิตเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของคนในชุมชนท้องถิ่นและสังคม มุ่งฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นให้มีการอยู่ร่วมกันด้วยความผาสุก พึ่งพาอาศัย และช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ และคนกับวัฒนธรรม ตามหลักศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่นตั้งแต่เกิดจนตาย (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), 2552) ด้วยความเป็นเครือญาติและทุนทางสังคมด้านต่างๆ ในชุมชนแต่ละแห่งสามารถเป็นระบบคุ้มครองทางสังคม (Social Safety Net) ได้เป็นอย่างดี จึงนำไปสู่แนวคิดการจัดตั้งระบบสวัสดิการชุมชนจากฐานทุนด้านต่างๆ ขึ้น เช่น การจัดสวัสดิการจากฐานกลุ่มออมทรัพย์ องค์กรการเงินวิสาหกิจชุมชน กิจกรรมทางศาสนา การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันเป็นแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนในระดับตำบลที่มีการสมทบจากสามฝ่าย คือ 1) ทุนที่มาจากการออมของสมาชิกในชุมชน ทั้งในรูปแบบการออมทรัพย์เดิมหรือสัจจะออมทรัพย์ลดรายจ่ายวันละบาท 2) การสมทบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 3) การสมทบจากภาครัฐโดยผ่านช่องทางสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เกิดเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนขึ้นอย่างกว้างขวาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์มีพันธกิจที่สนองต่อปรัชญาของมหาวิทยาลัยในการเป็น สถาบันอุดมศึกษาเพื่อท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 ที่ ระบุให้ “มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เสริมพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน” โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาส่งเสริมวิชาการ และวิชาชีพชั้นสูง สอน วิจัย บริการวิชาการแก่สังคมและปรับปรุงถ่ายทอดพัฒนาเทคโนโลยี ทั้งนี้ ในมาตรา 8 ได้กำหนดแนวการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว โดยกำหนดภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยให้มีหน้าที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชนเพื่อช่วยให้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลง เรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน และนักการเมืองท้องถิ่น ให้มีความสามารถในการบริหารงานพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่นเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยี สมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตและการ

ประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น รวมถึงการศึกษา วิจัย ส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในการปฏิบัติการกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (ศูนย์บูรณาการพันธกิจสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, 2561)

ในการทำงานโครงการวิจัยของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ได้ให้ความร่วมมือในการเปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การค้นหาประเด็นโจทย์และการสังเคราะห์ประเด็นโจทย์วิจัย ซึ่งเป็นการรวมคณาจารย์จากหลากหลายสาขาวิชา ที่จะเป็นประโยชน์ในการได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมกันให้ข้อสังเกตในการวิเคราะห์ในหลากหลายมิติ ทำให้เกิดโอกาสในการสร้างแนวทางการทำงานในการร่วมกันแก้ปัญหาได้อย่างเชื่อมโยง ประกอบกับการสังเคราะห์เชื่อมโยงทุกประเด็นโดยทีมกลางซึ่งได้แก่ศูนย์บูรณาการพันธกิจสัมพันธ์ จังหวัดน่าน และมหาวิทยาลัยอุดรดิตถ์ได้ร่วมพัฒนางานวิจัยจากประเด็นปัญหาความต้องการชุมชน จึงได้มีการจัดตั้งแผนงานวิจัยขึ้นเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ให้กับพื้นที่เป้าหมายทั้งสิ้น 4 แผนงาน ได้แก่ 1) แผนงานวิจัย ระบบเกษตรกรรมปลอดภัยเพื่อการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนของชุมชน 2) แผนงานวิจัยการพัฒนาระบบบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาวะและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 3) การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย และ 4) แผนงานวิจัย การจัดการสุขภาวะโดยชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองแบบมีส่วนร่วม เพื่อเป็นแผนงานในการรับผิดชอบงานวิจัยในแต่ละพื้นที่

จากการลงพื้นที่เบื้องต้นของแผนงานวิจัยเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย พบว่า การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนยังขาดการจัดการด้านข้อมูล ขาดการแสวงหา รูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสม ขาดการสร้างเครือข่ายกับองค์กรอื่น และขาดการติดตามประเมินผลการดำเนินงานที่เหมาะสม ตลอดจนขาดการสังเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงกระบวนการในการดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชน โดยมุ่งศึกษาถึงการดำเนินงานด้านบริหารจัดการ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการจัดการของกองทุนสวัสดิการชุมชน ปัจจัยเชิงบวกและเชิงลบที่มีผลต่อการบริหารจัดการ โดยผลการศึกษาในครั้งนี้จะช่วยให้การพัฒนาการดำเนินงานของการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ในการช่วยเป็นต้นแบบความสำเร็จให้แก่กองทุนอื่นนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากองทุนของตนเอง เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนในชุมชนและสมาชิกกองทุนต่อไป ซึ่งมีโครงการย่อยทั้งสิ้น 4 โครงการ ได้แก่

- 1) รูปแบบการจัดการข้อมูลสำหรับการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย
- 2) การบริหารการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย
- 3) การพัฒนาเครือข่ายการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย
- 4) การติดตามประเมินผลการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนแบบเสริมพลังของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย

ด้วยเหตุนี้ การสังเคราะห์งานวิจัยดังกล่าวจึงประกอบด้วย 2 วัตถุประสงค์สำคัญคือ 1) เพื่อสังเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการงานวิจัยในแผนงานวิจัยเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย และ 2) การสังเคราะห์ด้านองค์ความรู้นวัตกรรมในแผนงานวิจัยเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนงานวิจัยคือ การพัฒนาระบบและกลไกในการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมด้วยกระบวนการจัดการความรู้ของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้เป็นวิธีปริทัศน์แบบพรรณนา (Narrative Review) ซึ่งเป็นการสรุปเชิงเนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา โดยวิธีการบรรยายและการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นการดำเนินการ โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การสังเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการงานวิจัยในแผนงานวิจัยเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย ด้วยกระบวนการคือ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินโครงการทั้ง 4 โครงการย่อย 2) การออกแบบและวางแผนการสังเคราะห์องค์ความรู้จากการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม และ 3) ประเมินวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้ และบทเรียนจากการดำเนินงาน

ระยะที่ 2 การสังเคราะห์องค์ความรู้และนวัตกรรมในแผนงานวิจัยเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย ด้วยการรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth Interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) การเก็บสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจากการสังเคราะห์ผลงานวิจัยของโครงการวิจัยย่อย รวมถึงสังเคราะห์องค์ความรู้ และเขียนรายงานผลการสังเคราะห์ที่เป็นข้อค้นพบจากงานวิจัยโครงการทั้ง 4 โครงการย่อย

ส่วนประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผลการวิจัยภายใต้แผนงานวิจัยเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย จำนวน 4 เรื่อง ครอบคลุม 4 พื้นที่หลักคือ 1) เทศบาลตำบลเม้งราย อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย 2) เทศบาลตำบลสันทรายงาม อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย 3) องค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา อำเภอปัว จังหวัดน่าน และ 4) องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ส่วนวิธีการรวบรวมข้อมูลงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสนทนากลุ่ม และแบบบันทึกผลการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการสร้างข้อสรุปโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติพื้นฐานประกอบด้วยค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และร้อยละ (Percentage)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การสังเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการงานวิจัยในแผนงานวิจัยเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย

1) กระบวนการ Research Mapping

แผนงานวิจัยเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย ผ่านการพัฒนากระบวนการและกลไกการสนับสนุนงานวิจัยเชิงพื้นที่ (Research Mapping) โดยมุ่งเน้นการออกแบบระบบและกลไกในการขับเคลื่อนงานควบคู่กับความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ตอบสนองความต้องการในบริการทางสังคม อันเป็นรากฐานให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและยั่งยืนด้วยกระบวนการของชุมชน กระบวนการในการจัดกิจกรรมจึงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของนักวิจัยทั้งในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

การสร้างทีมงานจาก “คนมีใจ” จากการจัดกิจกรรมเสริมสมรรถนะที่ปรึกษาวิชาการวิจัยเชิงพื้นที่และนักบริหารจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ที่มีความเชี่ยวชาญในประเด็นที่รับผิดชอบ ประกอบด้วย 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ รูปแบบการจัดการข้อมูลที่เหมาะสม การบริหารการจัดสวัสดิการสังคมแบบมีส่วนร่วม การพัฒนาเครือข่ายการจัดสวัสดิการสังคม และการติดตามประเมินผลการจัดสวัสดิการสังคมอย่างกลายนิมิต ในกิจกรรมเสริมสมรรถนะนั้นได้มีการจัดกลุ่มนักวิจัยที่มี

ความสนใจในประเด็นดังกล่าว ให้มีโอกาสดำเนินการวิจัยในประเด็นที่สนใจ โดยแผนงานวิจัยด้านสวัสดิการสังคมโดยชุมชนได้มีคณะผู้วิจัยจำนวน 33 คนที่ “มีใจและมีไฟ” ในการแก้ปัญหาและพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนด้วยความเต็มใจ แม้หลายคนจะเป็นนักวิจัยหน้าใหม่ หากแต่ในกระบวนการนี้ก็ได้เห็นพลังในการทำงาน อันเป็นพลังที่สะท้อนถึงความอยากแก้ปัญหาให้ชุมชนด้วยใจจริง อันเป็นจุดเริ่มต้นของการทำงานที่เปี่ยมไปด้วยการมีใจของคนในสายงานพัฒนา

การตั้งกรอบจาก “คนนอก” (Etic) คณะผู้วิจัยได้เริ่มต้นจากการกำหนดกรอบประเด็นปัญหาเพื่อการวิจัยเชิงพื้นที่ด้วยการร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นสถานการณ์ปัญหาของพื้นที่โดยเชื่อมโยงประเด็นกับปัญหาร่วมที่มีระดับความรุนแรงและความต้องการแก้ไขปัญหาหนักที่สุดของพื้นที่ด้วยข้อมูล TNAP และ RECAP จากนั้น จึงวิเคราะห์ปัญหาและหาสาเหตุของปัญหา กำหนดโจทย์และคำถามการวิจัยให้สอดคล้องกับปัญหา กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์งานวิจัย ตลอดจนกำหนดหัวข้อวิจัยให้มีความเหมาะสม จึงนำมาซึ่งกรอบการวิจัยที่คณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้น ด้วยเหตุที่คณะผู้วิจัยเกือบทั้งหมดมีความเชี่ยวชาญใน 4 ศาสตร์สำคัญคือ การบริหารจัดการทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงการพัฒนาชุมชนและสังคม อันเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญยิ่งต่อการหนุนเสริมระบบและกลไกในการดำเนินงานสวัสดิการสังคมโดยชุมชน จึงทำให้กระบวนการนี้เป็นไปด้วยความราบรื่น สามารถสรุปประเด็นและกรอบการวิจัยได้อย่างรวดเร็ว หากแต่เมื่อพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้ว คณะผู้วิจัยได้กำหนดกรอบวิจัยจากกรอบทฤษฎี ด้วยสมมติฐานที่ว่า การพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมนั้นจะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน ประกอบกับการนำปัญหาจากพื้นที่จริงมาพิจารณาร่วม จะเห็นได้ว่าการกำหนดกรอบการวิจัยดังกล่าวนี้เป็นการสังเคราะห์โจทย์ร่วมกับคนในพื้นที่ ซึ่งถือว่าเป็น “คนใน” เพื่อตอบสนองปัญหาได้อย่างแท้จริง

การทวนสอบจาก “คนใน” (Emic) เพื่อเป็นการหนุนเสริมให้แผนงานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องนำข้อมูลที่ได้จากการกำหนดกรอบการวิจัยของคณะผู้วิจัยดำเนินการทวนสอบข้อมูลสถานการณ์ปัญหาที่เป็นประเด็นปัญหาด้านสวัสดิการสังคมโดยชุมชนจากเครือข่ายทั้ง 42 พื้นที่ พบว่า พื้นที่ที่มีปัญหาและความต้องการร่วมในประเด็นนี้มี 4 พื้นที่หลัก ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือ และองค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา จังหวัดน่าน เทศบาลตำบลเม็งราย และเทศบาลตำบลสันทรายงาม จังหวัดเชียงราย กิจกรรมดังกล่าวนี้ คนในพื้นที่ที่มีข้อมูลสถานการณ์เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการในชุมชนได้มีโอกาสมาให้อาสาสมัครสถานการณ์ปัญหาและความต้องการจากพื้นที่จริง ทำให้คณะผู้วิจัยได้ทราบว่า กรอบการวิจัยที่กำหนดไว้ข้างต้นเป็นเพียงคำตอบบางส่วนเท่านั้น และกรอบการวิจัยที่แท้จริงควรมาจาก คนในพื้นที่ส่งผลให้คณะผู้วิจัยได้มีการปรับกรอบการวิจัยให้มีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และปัญหาสถานการณ์ที่เกิดขึ้น อันนำมาซึ่งกรอบการวิจัยที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

การเปิดใจและระดมสมอง จากกรอบการวิจัยหลักได้แบ่งออกเป็น 4 โครงการย่อย ประกอบด้วย การพัฒนาฐานข้อมูล การพัฒนารูปแบบ การพัฒนาเครือข่าย และการพัฒนาระบบติดตามประเมินผล คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัยให้มีความสอดคล้องกับปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่ โดยบูรณาการร่วมกับศาสตร์ด้านการบริหารจัดการทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงการพัฒนาชุมชนและสังคม เพื่อให้การบริหารจัดการสวัสดิการสังคมโดยชุมชนนั้นมีระบบและกลไกที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชนได้อย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยได้มีการพูดคุย ระดมสมอง และให้ข้อคิดเห็นแต่ละข้อโครงการวิจัยอยู่เป็นระยะ เพื่อให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันอุดช่องว่าง และต่อยอดองค์ความรู้ที่พึงกระทำได้ รวมถึงได้ให้ความสำคัญกับการขจัดเลวร้ายความขัดข้องของข้อเสนอโครงการวิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในการพัฒนาระบบและกลไกในงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์และเป็นต้นแบบในการบริหารพันธกิจแบบบูรณาการเพื่อชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้ข้อเสนอโครงการวิจัยได้พัฒนาอย่างเป็นระบบและหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คำตอบของการวิจัยจักก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นในประเด็นด้านสวัสดิการสังคมโดยชุมชนให้เข้มแข็งได้อย่างยั่งยืน

2) กระบวนการ Research Project

“การทำงานอย่างมีส่วนร่วม” เป็นสิ่งที่สะท้อนการทำงานในคณะผู้วิจัยได้ดีที่สุดในทุกกระบวนการที่เชื่อมั่นในศักยภาพของนักวิจัยที่มี และให้ใจ ให้ความสำคัญกับคณะผู้วิจัยที่มองร่วมกันว่า การทำงานของทีมเสมือน “ภาพจิ๊กซอว์” ที่ไม่สามารถทำงานให้สำเร็จคนเดียวได้ เนื่องจากไม่มีใครเก่งทุกเรื่อง หากเมื่อได้ดึงศักยภาพและความสามารถของทุกคนมาช่วยกัน ก็จะสามารถช่วยกันต่อภาพสวยๆ สักภาพหนึ่งให้มีคุณค่าร่วมกันได้

แผนงานวิจัยเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัยทำงานด้วยระบบและกลไกอย่างมีส่วนร่วม มีการออกแบบการทำงานตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง โดยใช้หลักการบริหารจัดการแบบ “PODC” ด้วยการเริ่มออกแบบแผนงานวิจัยจากการมีส่วนร่วมของชุมชน (P-Planning) มีการชวนคิดชวนคุยถึงสภาพปัญหา สถานการณ์ปัจจุบันจาก “คนในพื้นที่” ที่เป็นผู้ร่วมรับผลประโยชน์ และผลกระทบจากการจัดสวัสดิการในแต่ละชุมชน ทั้งหมด 4 ชุมชน อันได้แก่ เทศบาลตำบลสันทรายงาม เทศบาลตำบลเม็ญราย องค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา และองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือ จนได้ปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชน หลังจากนั้น จึงนำปัญหาชุมชนมาแลกเปลี่ยนในทีมวิจัย โดนมีมติร่วมกันว่า การแก้ไขปัญหาด้านสวัสดิการของชุมชนนั้น ควรแก้ไข “ถูกที่คน” ซึ่งหมายถึง การแก้ไขปัญหาและความต้องการให้ตรงจุด และควรศรัทธาในความเป็นธรรมชาติที่ชุมชนมี ดังนั้น เริ่มแรกของการตั้งโจทย์วิจัย คณะผู้วิจัยจึงระดมความคิดและได้ข้อสรุปตรงกันว่า เราจะเริ่มจากการค้นหา “ตัวเขา” และเอา “ตัวเรา” เข้าไปช่วยเขาพัฒนา (Inside Out)

จากการได้ข้อสรุปเกี่ยวกับแนวทางในการออกแบบงานวิจัยและโครงสร้างการทำงานของคณะผู้วิจัย (Organization) โดยคำนึงถึงความเชี่ยวชาญของนักวิจัยแต่ละคน เพื่อให้เกิด “ความยั่งยืนของชุมชน” ที่เมื่อเสร็จสิ้นโครงการวิจัยทั้งหมดแล้วชุมชนต้องจัดการตนเองได้ จึงได้ถกประเด็นนี้ร่วมกัน และพัฒนาโจทย์วิจัยในลักษณะแผนงานวิจัย ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ ด้วยโครงการวิจัยที่การจัดการฐานข้อมูล การบริหารจัดการ การพัฒนาเครือข่าย รวมทั้งการติดตามและประเมินผล ซึ่งทำให้มองเห็นแสงสว่างที่ปลายอุโมงค์ว่า เมื่อทีมวิจัยของเราถอยทัพออกมาแล้ว ชาวบ้านสามารถพึ่งตนเองได้

การชวนคิดชวนคุยของทีมมีความหมาย เพราะนอกจากทีมวิจัยจะคิดเห็นร่วมกับทีมวิจัยของชุมชน (TRMU) และเห็นประโยชน์ร่วมกัน จึงได้นำแนวทางการทำวิจัยมาออกแบบร่วมกันกับชุมชนอีกครั้ง เพื่อทำการทบทวนเป้าหมายร่วมกัน (D-Directing) เมื่อทุกคนเห็นอนาคตร่วมกัน ความคาดหวังจึงบังเกิด เริ่มจากการชวนไปหาปัญหาด้วยกัน ลงพื้นที่ด้วยกัน เมื่อเจอปัญหาใดๆ ก็นำมาคุยกัน ช่วยกันคิดช่วยกันแก้ ดังนั้น การทำงานระหว่างภาควิชาการกับภาคชุมชนจึงเป็นการทำงานแบบ “เพื่อนช่วยเพื่อน” และจะเดินไปด้วยกัน โดยไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง

การทำงานร่วมกันกับชุมชน และชุมชนก็เริ่มเข้าใจกันมากขึ้นตามลำดับ ทีมวิจัยจึงต้องทบทวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง ด้วยการกำกับดูแลกันเองของทีม (C-Controlling) ระดมความคิด ถกถึงปัญหาและกระบวนการแก้ด้วยความที่เป็นพี่น้อง ทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ โดยทุกครั้งที่เจอกัน มักจะมีประเด็นแลกเปลี่ยนกันเสมอ ทั้งนี้ นับเป็นความโชคดีของทีมที่มีกระบวนการจัดการที่ดีจาก “ผู้อำนวยการแผนทั้งสองคน” คนหนึ่งดูแลเชิงเนื้อหาในขณะที่อีกคนหนึ่ง คอยบริหารจัดการเพื่อเอื้อความสะดวกสบายให้นักวิจัย และคอยประสาน นักวิจัยในชุมชน (TRMU) ในพื้นที่ให้อย่างเต็มที่ ทุกครั้งที่มีการลงพื้นที่ ผู้อำนวยการแผนทั้งสองคนก็จะลงไปกับทีมเราอยู่เสมอ แต่สำหรับนักวิจัยทุกคนไม่ได้รู้สึกถึงการเป็นหัวหน้าโครงการหรือผู้อำนวยการแผนที่ต่างกัน เพราะรับรู้ร่วมกันถึงบทบาทว่า ทุกคนเป็นเหมือนฟันเฟืองที่ช่วยให้แผนงานวิจัยประสบความสำเร็จ ไม่เฉพาะคนใดคนหนึ่ง แต่ทุกคนคือ “ทีม” และเป็น “ผู้อำนวยการแผน” ร่วมกัน

3) กระบวนการ Public Policy

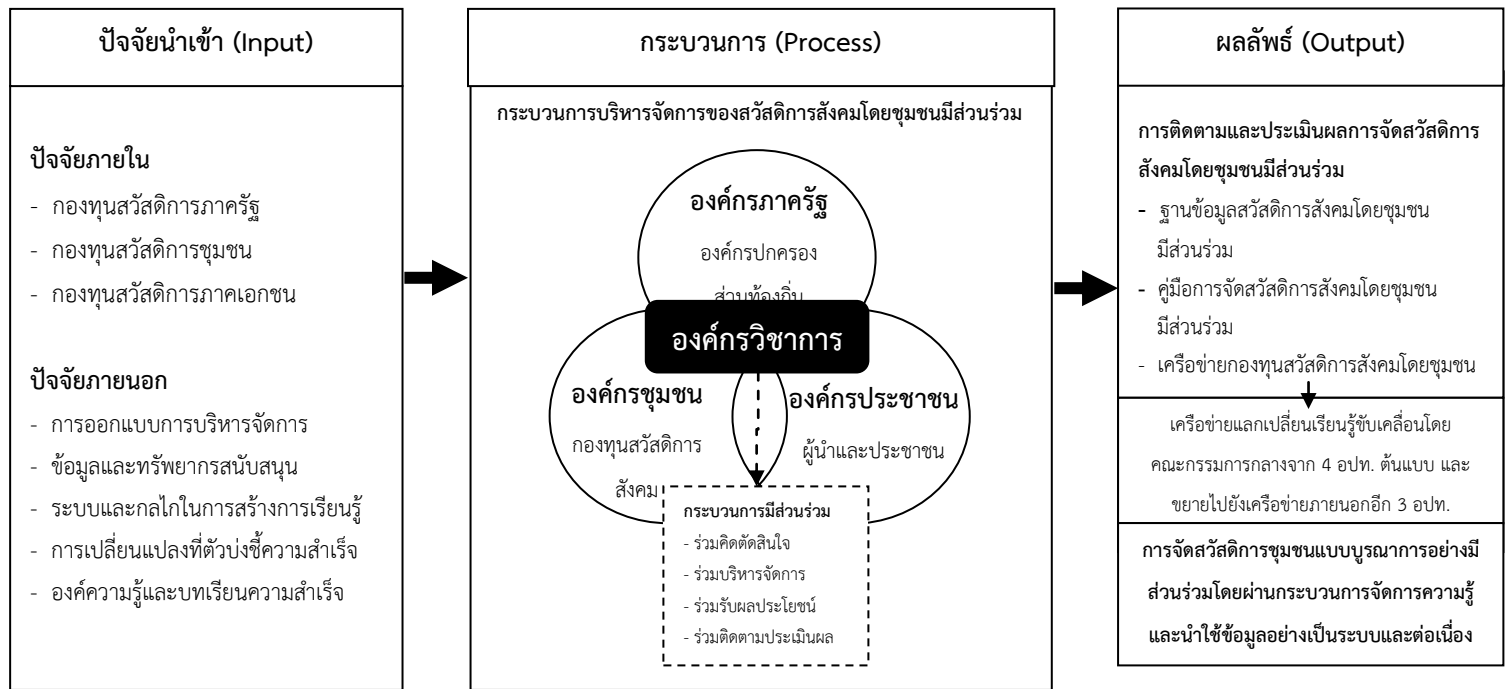
จากกลไกการออกแบบการทำงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของคณะผู้วิจัย และการเชื่อมประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเกื้อกูล นำไปสู่การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย องค์ความรู้ นวัตกรรมที่หนุนเสริมการขับเคลื่อนนวัตกรรมการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังต่อไปนี้

ประการแรก ระบบการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย ในพื้นที่เทศบาลตำบลสนทรายงาม เทศบาลตำบลเม็งราย องค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา และองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือ

ประการที่สอง กลไกเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย ในพื้นที่เทศบาลตำบลสนทรายงาม เทศบาลตำบลเม็งราย องค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา และองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือ

ตอนที่ 2 การสังเคราะห์องค์ความรู้และนวัตกรรมในแผนงานวิจัยเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย

จากผลการศึกษาทั้ง 4 โครงการวิจัยย่อย ภายใต้แผนงานวิจัยเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย พบว่า กองทุนสวัสดิการสังคมและชุมชนชาดระบบและกลไกในกระบวนการมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการจัดการข้อมูลและการบริหารจัดการที่มีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดการไม่เชื่อมประสานกันระหว่างองค์กรภาครัฐ องค์กรชุมชน และองค์กรประชาชน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการจัดการภายในกองทุนและองค์กรที่เข้มแข็ง หากแต่มีความอ่อนแอในการดำเนินงานในภาพรวม ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงพัฒนารูปแบบการจัดการข้อมูลและการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมแบบมีส่วนร่วมด้วยการคำนึงถึงศักยภาพของพื้นที่ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนมากที่สุด โดยรูปแบบของการจัดการข้อมูลที่เหมาะสมกับบริบทของการจัดการสวัสดิการสังคมแบบมีส่วนร่วมในทั้ง 4 พื้นที่ ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยจึงได้หนุนเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการสังคม โดยใช้องค์กรภาควิชาการ (มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์) เป็นองค์ประกอบในการเชื่อมประสานการทำงานระหว่างองค์กรภาครัฐและองค์กรภาคชุมชนดังกล่าวให้เกิดเครือข่ายการทำงานที่เชื่อมโยงองค์ความรู้และศักยภาพของชุมชนได้อย่างเอื้ออาทร โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม อันประกอบด้วยร่วมคิดและตัดสินใจจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสังคม การร่วมบริหารจัดการเพื่อสร้างสวัสดิการสังคม การร่วมรับผลประโยชน์ และการร่วมติดตามและประเมินผลโดยนวัตกรรมและบทเรียนความสำเร็จจากปฏิบัติการสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วม ได้แก่ 1) คู่มือการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วม 2) นวัตกรรมฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วม 3) นวัตกรรมโมเดลการบริหารสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วม 4) เครือข่ายการขับเคลื่อนสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วม 5) นวัตกรรมการติดตามประเมินผลสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วม และ 6) นวัตกรรมการสังเคราะห์ระบบและกลไกการทำงานของแผนงานวิจัย ซึ่งสามารถสรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย

นวัตกรรมองค์ความรู้ดังกล่าวก่อให้เกิด “การบริหารจัดการสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมในกลุ่มชาติพันธุ์ที่บ้านห้วยขาบ ตำบลบ่อเกลือเหนือ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน” นวัตกรรมองค์ความรู้เด่นที่มีการนำไปใช้ประโยชน์ในระดับท้องถิ่นและขยายไปยังเครือข่าย คือ “การบริหารจัดการสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย” ผลของการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมโดยอาศัยกระบวนการจัดการความรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีเครือข่าย เกิดการบริหารจัดการที่มีความเหมาะสมกับบริบทข้อจำกัดในพื้นที่ โดยเฉพาะปัญหาการสื่อสารในชุมชนและการสร้างระบบผู้นำ จากการทำงานร่วมกันภายใต้โครงการวิจัย “การจัดการข้อมูลสำหรับการจัดสวัสดิการสังคมโดย ชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย” ก่อให้เกิด “ปฏิทินลั๊วะ” ซึ่งบ่งบอกถึงการจัดการข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน เป็นเครื่องมือที่เชื่อมประสานการทำงานระหว่างภาครัฐและชุมชน รวมทั้งโครงการวิจัย “การบริหารจัดการ สวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย” ที่สร้าง “คลิปปิดีโอลั๊วะ 3 ภาษา” ประกอบด้วยภาษาไทยกลาง ภาษาล้านนา และภาษาลั๊วะ เป็นนวัตกรรมการสื่อสารชุมชนที่เน้นการสร้างการเข้าถึงและการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของบ้านห้วยขาบที่มีข้อจำกัดด้านภาษาเป็นหลัก ทั้งนี้ โครงการวิจัยเด่นทั้งสองนี้อาศัยนักวิจัยในชุมชน (TRMU) เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เกิดการขยายผลและสร้างการรับรู้จากคนในพื้นที่ โดยจากการผลการดำเนินการดังกล่าวทำให้ลดปัญหาการความตระหนักในระดับบุคคล รวมถึงเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการ และการถ่ายทอดให้แก่สมาชิกได้อย่างเป็นรูปธรรม

การหนุนเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมในชุมชน ทำให้เกิด “การสร้างเครือข่ายการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย” โดยเฉพาะการเชื่อมประสานเครือข่ายระหว่างประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีเครือข่าย ดังเช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคง

ของมนุษย์และบริษัทเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยมีเทศบาลตำบลสนทรายงาม ซึ่งเป็นพื้นที่ต้นแบบของการจัดการสวัสดิการสังคม ด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน จนส่งผลให้เกิดข้อตกลงร่วมกันตาม “เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย เทศบาลตำบลสนทรายงาม” ที่ระบุการสมทบกองทุนสวัสดิการที่ตั้งไว้ในแผนงานงบกลาง ทั้งกองทุนสวัสดิการสังคมภาครัฐและกองทุนสวัสดิการชุมชน จากความสำเร็จเป็นรูปธรรมก่อให้เกิดการต่อยอดขยายผลการจัดการสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมไปยังเครือข่ายต่างๆ ในปัจจุบันได้เกิด เครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ขับเคลื่อนโดยคณะกรรมการกลางจาก 4 องค์การต้นแบบ และขยายไปยังเครือข่ายภายนอก จำนวน 3 องค์การ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบัวใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุเชิงแก และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกาฬ

จากผลสำเร็จที่กล่าวมา เทศบาลตำบลสนทรายงามและเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วม ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ได้มีข้อเสนอการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ “การจัดสวัสดิการชุมชนแบบบูรณาการอย่างมีส่วนร่วมโดยผ่านกระบวนการจัดการความรู้และนำใช้ข้อมูลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง” ต่อจังหวัดน่านเพื่อสนับสนุนให้เกิดการขยายผล การพัฒนาระบบและกลไกในการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย และนำไปใช้ประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด และประเทศชาติต่อไป

อภิปรายผล

จากผลการสังเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการงานวิจัยในแผนงานวิจัยเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย ซึ่งใช้หลักการบริหารจัดการงานวิจัยอย่างมีส่วนร่วมทั้งผู้อำนวยการงานวิจัย นักวิจัย และนักวิจัยชุมชน เพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยสู่การนำไปใช้ประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมผลงานร่วมกัน สอดคล้องกับข้อเสนอของสมพร อิศวิลานนท์ และปิยะทัศน์ พาพอนุรักษ์ (2561) ที่ว่า การบริหารจัดการงานวิจัยควรคำนึงถึงผลลัพธ์ที่มีความจำเป็นที่จะต้องออกแบบงานวิจัยที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม (Engagement) ของภาคีภาคส่วน (Partners or Stakeholders) ไปพร้อมกับการกำหนดเป้าหมายในระยะยาว (Goal) ว่าอยากจะเห็นการเปลี่ยนแปลงอะไรที่จะเกิดขึ้นภายใต้ชุดโครงการวิจัยและพัฒนานั้นร่วมไปกับการบริหารจัดการด้านการจัดหานักวิจัยโจทย์วิจัยรวมไปถึงการออกแบบการเชื่อมต่อกับภาคีหุ้นส่วนต่างๆ ตั้งแต่เริ่มแรกเพื่อการพัฒนาและเสริมสร้างพันธกิจร่วมไปด้วยกัน อันเป็นการพัฒนาเกี่ยวโยงเชื่อมต่อห่วงโซ่การวิจัยจากผลผลิตหรือผลงานต้นน้ำไปสู่การใช้ประโยชน์ในห่วงโซ่กลางน้ำและสร้างการเปลี่ยนแปลงกับสังคมหรือชุมชนโดยรวมในห่วงโซ่ปลายน้ำ

จากผลการสังเคราะห์องค์ความรู้และนวัตกรรมในแผนงานวิจัยเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย ประกอบด้วยองค์ประกอบหรือเงื่อนไขสำคัญ ได้แก่ 1) รูปแบบการจัดการข้อมูลสำหรับการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย 2) การบริหารการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย 3) การพัฒนาเครือข่ายการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย และ 4) การติดตามประเมินผลการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนแบบเสริมพลังของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย ซึ่งพบว่า การปรับกระบวนการคิดการบริหารจัดการเงินแบบมีส่วนร่วมเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารจัดการกองทุนชุมชนที่ประสบความสำเร็จ กล่าวคือ การสนับสนุนในหมู่บ้าน การบริหารจัดการการเงินชุมชน ด้วยการริเริ่มแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน การคิดริเริ่มได้ด้วยตนเองของชุมชน ด้วยการทดลองปฏิบัติ เป็นผลลัพธ์ของกระบวนการพัฒนาหมู่บ้านชุมชนพึ่งตนเอง ความคิดริเริ่มเกิดจากการนำประสบการณ์จากการปฏิบัติ นำมาต่อยอดกระบวนการพัฒนาเพื่อให้บรรลุสิ่งที่คาดหวัง ผู้ปฏิบัติคือ ชุมชนจะมีใจจดจ่อใน

กระบวนการพัฒนาต่อยอดอยู่ตลอดเวลา เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ และสามารถค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเองว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่บรรลุวัตถุประสงค์ นำสู่การตั้งโจทย์แก้ปัญหาหรือต่อยอดการพัฒนาในลำดับต่อไป กระบวนการคิดริเริ่มด้วยชุมชนเองนั้น ทำให้เกิดกระบวนการพัฒนาที่รวดเร็วกว่าชุมชนที่รอคอยการสนับสนุนจากหน่วยงานสนับสนุนที่ตนเองคาดหวัง (ปรียา โสภณา และคณะ, 2553)

สรุปผลการวิจัย

การสังเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการงานวิจัยในแผนงานวิจัยเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัยในครั้งนี้ได้ออกแบบการทำงานตามกรอบของพันธกิจสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ซึ่งสะท้อนกระบวนการทำงานเชิงพื้นที่ได้ดังนี้

การทำงานในลักษณะเป็นหุ้นส่วนกัน (Partnership) ระหว่างคณะผู้วิจัยกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งกองทุนสวัสดิการสังคมและสวัสดิการชุมชนต่างๆ โดยมีการประสานงานขอความร่วมมือ การเอื้อข้อมูลที่เป็นประโยชน์ รวมถึงร่วมทบทวนปัญหา ค้นหาแนวทางออก และดำเนินการวิจัยด้วยการรับรู้ถึงประโยชน์จากข้อค้นพบของการวิจัยร่วมกัน

ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับทุกฝ่าย (Mutual Benefit) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ทราบถึงปัญหาและหาแนวทางแก้ไขกลุ่มสวัสดิการสังคมและสวัสดิการชุมชน ในขณะที่ประธาน คณะกรรมการ และสมาชิกกองทุนสวัสดิการกลุ่มต่างๆ ได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและให้ความร่วมมือกับกลุ่มมากขึ้น รวมไปถึงนักวิชาการมีประสบการณ์ในการวิจัยและสามารถใช้ประโยชน์จากงานวิจัยได้

การแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) ได้ประสบการณ์ระหว่างนักวิชาการ เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนทั้งประธาน คณะกรรมการ สมาชิกของกองทุนสวัสดิการสังคมสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้กับงานของตนได้เป็นอย่างดี

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สามารถวัดได้ (Measurable Social Change) เช่น จำนวนสมาชิกกองทุนเพิ่มขึ้น สมาชิกได้รับสวัสดิการดีขึ้นและทั่วถึง มีการบริหารกองทุนมีความโปร่งใส และมีการจัดสวัสดิการที่หลากหลายขึ้น สมาชิกกองทุนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องสวัสดิการสังคมเพิ่มขึ้น เป็นต้น

การปรับปรุงการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Development Improvement) มีการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นโดยเฉพาะจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเครือข่ายที่ประสบความสำเร็จแล้ว ดังเช่น เทศบาลตำบลสนทรายงาม

ยิ่งไปกว่านั้น จากการสังเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการงานวิจัยในแผนงานวิจัยเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชนพบว่า ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ รวมทั้งให้ความร่วมมือกับภาควิชาการในการทำงานเพื่อชุมชน และยอมรับในบทบาทของภาควิชาการที่มีต่อชุมชนมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากการพูดคุย และการติดต่อประสานงานในการทำงานกับเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ โดยจะพบว่าในช่วงแรกของการติดต่อประสานงานกับพื้นที่มักจะไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร อ้างว่ามีภารกิจมากและผัดผ่อนการให้ข้อมูลหรือการส่งข้อมูลกลับ แต่ภายหลังจากที่มีการพบปะพูดคุย ทำความเข้าใจถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับร่วมกันทุกฝ่ายทั้งชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาควิชาการทำให้เกิดการยอมรับและให้ความร่วมมือในการทำงานมากขึ้น นอกจากนี้ คณะกรรมการของกองทุนสวัสดิการสังคมต่างๆ ในพื้นที่ที่มีความตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อการบริหารงานของกองทุนมากขึ้น และได้ให้ความสำคัญของการติดตามประเมินผลเพื่อวิจัยพัฒนาต่อยอดมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับภาควิชาการ (มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์) พบว่า คณะผู้วิจัยมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการทำวิจัยเชิงพื้นที่มากขึ้น เกิดทักษะในการเข้าถึงชุมชนที่มีความแตกต่างกันมากขึ้น รวมทั้งมีความเข้าใจในงานวิจัยเชิงคุณภาพตลอดจนมีความสุขกับการทำวิจัย และยอมรับว่าการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตการทำงานปกติ รวมทั้งเห็นถึงคุณค่าของงานวิจัยเชิงพื้นที่ในอนาคตที่จะสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมได้มากขึ้น

ในส่วนองค์ความรู้และนวัตกรรมของแผนงานวิจัยเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย ได้แก่

- 1) คู่มือการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วม
- 2) นวัตกรรมฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วม
- 3) นวัตกรรมโมเดลการบริหารสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วม
- 4) เครือข่ายการขับเคลื่อนสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วม
- 5) นวัตกรรมการติดตามประเมินผลสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วม
- 6) นวัตกรรมการสังเคราะห์ระบบและกลไกการทำงานของแผนงานวิจัย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการวิจัย ตลอดจนทั้งผู้นำชุมชน ผู้บริหารองค์กร คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนสวัสดิการ ชาวบ้านกลุ่มต่างๆ ที่กรุณาเสียสละเวลาในให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ และนักวิจัยในชุมชน (TRMU) ในพื้นที่เทศบาลตำบลเมืองราย เทศบาลตำบลสันทรายงาม องค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา และองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือ ซึ่งเป็นกัลยาณมิตรที่ดีและร่วมเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินงานวิจัยร่วมกันเสมอมา

เอกสารอ้างอิง

- ธงชัย ภูวนาถจิตร. (2558). แนวคิดสวัสดิการชุมชนบนฐานทรัพยากรชุมชน: ทางเลือกเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชนอย่างยั่งยืน. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 4(2), 65-94.
- ปรียา ไสภณา และคณะ. (2553). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อความเข้มแข็งของหมู่บ้านชุมชนชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 4(2), 63-73.
- ศูนย์บูรณาการพันธกิจสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. (2561). สานพลังวิจัยมหาวิทยาลัยคู่ชุมชนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: วนิดาการพิมพ์.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2552). คู่มือการดำเนินการ โครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แอปป้า พรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- สมพร อิศวิลานนท์ และปิยะทัศน์ พาพอนุรักษ์. (2561). การจัดการงานวิจัยสู่ผลลัพธ์และผลกระทบ : แนวคิดและกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันคลังสมองของชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔. สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2560 จาก https://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422

การศึกษาการสร้างคำและความหมายของคำสแลงในนิตยสารวัยรุ่น พ.ศ.2560

A study of word formation and slang definition in teenmagazines, 2017

นิตยา บุญสิงห์¹ ฤทัยชนก มั่นจันทน์² และวาสิณี มีเครือเอี่ยม³

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม/สาขาวิชาภาษาไทย ²มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม/สาขาวิชาภาษาไทย

corresponding author e-mail : meekrua_iam@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์เรื่องการสร้างคำและความหมายของคำสแลงในนิตยสารวัยรุ่น พ.ศ. 2560 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างคำสแลง พร้อมทั้งอธิบายความหมายของคำสแลงในภาษาวัยรุ่นที่พบในนิตยสาร 4 รายชื่อ ได้แก่ Bazaar, Cleo, seventeen และ Spicy ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลคำสแลงในนิตยสารดังกล่าว 174 คำ ผลการศึกษาพบว่าคำสแลงที่พบมากที่สุดเรียงตามลำดับ ได้แก่ การนำคำหรือวลีที่มีอยู่แล้วในภาษามาสื่อความหมายใหม่ จำนวน 75 คำ การยืมคำมาจากภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่น จำนวน 44 คำ การสร้างคำขึ้นใหม่แบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้ การสร้างคำโดยการดัดแปลงคำเดิม จำนวน 24 คำ การสร้างคำโดยการบัญญัติคำขึ้นใหม่ จำนวน 12 คำ การสร้างคำโดยการเล่นเสียง จำนวน 11 คำ และนอกจากนี้การกำหนดคำให้สื่อความหมายด้วยเสียง จำนวน 6 คำ การนำคำเลียนเสียงธรรมชาติมาสื่อความหมาย จำนวน 1 คำ การนำคำหรือข้อความมาจากเหตุการณ์ปัจจุบัน สภาพแวดล้อมและสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ จำนวน 1 คำ ประเภทที่ไม่พบคำสแลงคือการสร้างคำโดยการประสมคำและการผวนคำ จากการศึกษาความหมายของคำสแลงที่กว้างออกพบมากที่สุดคือ ความหมายกว้างออกปกติ คือ ไม่เป็นไปในทางที่ดีขึ้นหรือเชิงตำหนิ รองลงมา คือ ความหมายกว้างออกในทางที่เชิงตำหนิ ความหมายกว้างออกในทางที่ดีขึ้น ตามลำดับ วิธีการสร้างระบบคำและเกิดความหมายขึ้นมาใหม่ สื่อความรู้สึกในทางที่ดีมากกว่าสื่อความรู้สึกในทางที่ไม่ดี

คำสำคัญ : การสร้างคำสแลง/ความหมายของคำสแลง/นิตยสารวัยรุ่น

Abstract

An analysis on the study of word formation and the meaning of slang in teen magazine, 2018 The purpose is to study the creation of slang terms Describe the meaning of slang in teen language found in 4 magazines include Bazaar, Cleo, seventeen and Spicy The researcher collected 175 slang words in the magazine The results show that the most common slang words are sequential include Implementing words or phrases that are already in 46 new words. Borrowing from 44 languages and dialects. New words can be divided into 4 types Creating new words by typing 26 words. New words created by 25 original words. Create new words by reciting 12 new words. Creating new words by playing 11 sounds. In addition, four. words 4 words of meaning. Word or text is derived from current events The environment and the media are 3 words and the slang style is not found. The most common definition of slang is the most common Meaning, wide out, normal Not in good or bad way. Secondary is the broader meaning in a way

that deteriorates. Broadening the meaning out in a better way respectively. How to create a new word and meaning system. Feelings in a good way More than the media in a bad way.

Keyword : Slang creation/ Meaning of slang/ Teen Magazine

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญยิ่งในการติดต่อสื่อสารสำหรับมนุษย์ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาอันหลักแหลม และยอดเยี่ยมของมนุษย์ที่สามารถคิดค้นพัฒนาสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติจากที่ไม่มีความหมายแต่อย่างใดให้กลับกลายมาเป็นเครื่องมือที่นำมาใช้ในการสื่อสารกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน (รสริน ดิษฐบรรจง, 2555: 9) โดยทั่วไปแล้วภาษานั้นย่อมเกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปได้นั้นเนื่องมาจากสภาพแวดล้อม สังคม และกาลเวลาที่เปลี่ยนไปเรื่อย ๆ หรือจากผู้ใช้ภาษา เพื่อความเข้าใจในคำเดิมต้องการที่จะทำให้ภาษาดูทันสมัยขึ้น ดูโดดเด่นเป็นที่ น่าสนใจ หรือต้องการให้เกิดความตลกขบขันเพื่อสร้างสีสันให้กับภาษา รัชณี ศิริไสยาสน์ (2551: 11 อ้างถึงใน สุตาพร ลักษณะนิยานวิน 2529: 114) จึงทำให้มีการคิดสร้างคำใหม่ ๆ ที่แปลก น่าสนใจ เช่น คำสแลง การเปลี่ยนแปลงของภาษาเกิดขึ้น ได้ทั้งด้านเสียง คำศัพท์และโครงสร้าง การเปลี่ยนแปลงทางเสียง เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ง่ายและหลายวิธี เช่น การ เพิ่มหน่วยเสียง การสูญเสียหน่วยเสียง เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงทางวงศัพท์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนเพราะเกิดขึ้น ได้ง่ายและใช้เวลาน้อยกว่าการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่น ๆ เช่น การเกิดถ้อยคำสำนวนใหม่ ๆ ขึ้นในภาษา โดยเฉพาะคำสแลง การรับเอาถ้อยคำสำนวนในภาษาอื่น ๆ มาใช้ในภาษาไทย ทั้งสองวิธีทำให้ภาษาไทยมีวงศัพท์กว้างขวางขึ้น การเปลี่ยนแปลง ทางด้านวงศัพท์ หรือการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มคำศัพท์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ 1) การเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อ จำนวนในคลังคำ ได้แก่ การสูญเสียคำ การสร้างคำใหม่ และการยืมคำจากภาษาต่างประเทศ 2) การเปลี่ยนแปลงที่ไม่มีผลกระทบต่อจำนวนในคลังคำ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงความหมายของคำไปในลักษณะต่าง ๆ เช่น ความหมายของคำ กว้างขึ้น ความหมายของคำเสื่อมลง เป็นต้น รัชณี ศิริไสยาสน์ (2551: 11 อ้างถึงใน ปรีชา ทิชนพงศ์. 2522: 145-150) ในการสร้างคำ สร้างคำโดยใช้วิธีการสร้างคำใหม่มากที่สุด รองลงมาคือ การสร้างคำด้วยวิธีนำคำหรือวลีที่มีอยู่แล้วในภาษามาสื่อความหมาย ใหม่ ลำดับถัดมาคือ การสร้างคำโดยการยืมคำมาจากภาษาต่างประเทศหรือภาษาถิ่นอื่น และวิธีพบน้อยที่สุดคือ การกำหนด คำให้สื่อความหมายด้วยเสียง นอกจากนั้น พบว่าคำสแลงจำนวนหนึ่งไม่สามารถจัดเข้าป้อนอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จึงได้สร้าง วิธีการสร้างคำขึ้นมาใหม่ ซึ่งมีลักษณะการสร้างคำดังนี้ คือการประสมคำระหว่างคำที่มีอยู่แล้วในภาษากับคำที่มาจาก การตัด พยางค์ในคำ เช่น ช่วงตะ มาจากการประสมคำว่าช่วง + ตะ (ตะ มาจากคำว่า ตะโพก) การประสมคำจากคำที่มีอยู่แล้วใน ภาษา กับคำที่แปรเสียง คำว่า เก๊กขง มาจากการประสม คำว่า เก๊ก + ขง (ขง แปรเสียงมาจากคำว่า ชาย) การประสมคำจาก คำที่มีอยู่แล้วในภาษากับการย่อคำ เช่น ถึง ม. มาจากการประสมคำว่าถึง+ม. (ม. ย่อมาจากคำว่า มหาวิทยาลัย) การสร้างคำ จากการแปรเสียง พยัญชนะ หรือวรรณยุกต์) ในคำที่มีอยู่แล้วในภาษาและการตัดพยางค์ในคำที่มีอยู่แล้วในภาษา เช่น ป๊ะ มา จากคำว่าปะชัน เป็นการแปรเสียงวรรณยุกต์จากสามัญ เป็น ตริ ในพยางค์แรก และมีการตัดพยางค์ในคำที่มีอยู่แล้วในภาษา ออก คือคำว่าชัน และการสร้างคำจากการแปรเสียงของคำและการเพิ่มพยางค์ในคำปกติ คือ คำว่า การิด้า มาจากคำว่า กะหรี เป็นการแปรเสียงจาก กะ เป็น กา จาก หรี เป็น ริ และมีการเพิ่มพยางค์ในคำปกติ คือคำว่า ต้า การใช้คำสแลงของสาว ประเภทสองนั้นสามารถสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมจากภาษาที่ใช้ได้โดยพบพฤติกรรมทางเพศมากที่สุด รองลงมาคือ ด้าน

อุปนิสัยและบุคลิกภาพ ลำดับถัดมาคือ ด้านความสวยความงาม ต่อมาคือด้านการทำงาน และพฤติกรรมด้านที่พบน้อยที่สุดคือ ด้านยาเสพติด ด้านโรคภัย และด้านความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ซึ่งมีจำนวนเท่า ๆ กัน นอกจากนั้น ยังมีพฤติกรรมด้านอื่น ๆ ที่ไม่อยู่ในกลุ่มทั้งหมดที่ ก่อชาติ ชำนาญช่วง (2546: 32-42)

คำสแลงคือ คำพูดที่ใช้กันเฉพาะกลุ่ม เป็นคำที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาสั้น คำเก่าหายไป จะมีคำใหม่เกิดขึ้นมาแทน เพื่อให้คำที่เกิดขึ้นนั้นมีความแปลกใหม่และซับซ้อน แต่ไม่ใช่ภาษาที่ยอมรับว่าถูกต้อง การศึกษาคำสแลงทำให้ทราบถึงการสร้างคำและความหมายของคำสแลงได้อย่างถูกต้อง คำสแลงมีการเกิดขึ้นมาใหม่เรื่อย ๆ ในทุก ๆ ปี และแต่ละปีก็จะมีคำที่ซ้ำกันแตกต่างกันไป จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา คำสแลงโดยเฉพาะนิตยสารวัยรุ่นปี พ.ศ. 2560 เนื่องจากนิตยสารวัยรุ่นมีการนำเสนอ เนื้อหารูปแบบที่หลากหลายเกี่ยวกับวัยรุ่น มีความน่าสนใจมีการใช้ภาษาที่โดดเด่นเร้าใจชวนให้ติดตามและสะดุดตาเพื่อดึงดูดความสนใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งแตกต่างจากนิตยสารทั่วไป จึงมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะด้านภาษาที่มีการสร้างคำใหม่ขึ้นมาใช้ในชีวิตประจำวันหรือที่เรียกว่าคำสแลงในแต่ละปีจะมีการสร้างคำใหม่ขึ้นมาเรื่อย ๆ แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมแวดวงสังคมนั้น ๆ ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษานิตยสารวัยรุ่นที่ตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2560 เนื่องจากคำสแลงที่เกิดขึ้นนั้นยังคงมีความทันสมัยอยู่และยังเป็นที่ยอมรับในกลุ่มวัยรุ่น ปัจจุบันถึงแม้ว่าในพจนานุกรมจะระบุว่าคำสแลงเป็นภาษาปาก แต่ไม่ใช่คำหยาบ หรือคำต่ำ เป็นคำที่สร้างขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาที่ไม่สุภาพ ถือว่าเป็นความแปลกใหม่ทางภาษาอย่างหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสร้างคำของคำสแลงในนิตยสารวัยรุ่น พ.ศ. 2560
2. เพื่อศึกษาความหมายของคำสแลงในนิตยสารวัยรุ่น พ.ศ. 2560

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการรวบรวมเอกสาร
2. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ขั้นตอนการรวบรวมเอกสาร

- 1.1 ผู้วิจัยได้สำรวจและรวบรวมเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำสแลงจากห้องสมุดและจากการค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต เพื่อทำความเข้าใจและนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 1.2 ผู้วิจัยได้สำรวจและรวบรวมเอกสารจากหนังสือที่เกี่ยวข้องกับนิตยสาร จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

2. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การเลือกชื่อนิตยสารวัยรุ่น ดังนี้

- 2.1 สำนวณรายชื่อนิตยสารวัยรุ่น ปี พ.ศ. 2560 จากการสุ่มถามจากร้านหนังสือ ในจังหวัดพิษณุโลกว่ามีนิตยสารวัยรุ่นฉบับใดบ้างที่ขายดีที่สุด 4 อันดับแรก จากจำนวน 10 ร้านค้า

2.2 เมื่อได้รายชื่อวิทยสารวัยรุ่น 4 อันดับแรกแล้ว ผู้วิจัยได้คัดเลือกคำสแลงจากวิทยสารทั้ง 4 ฉบับ ได้แก่ Bazaar, Cleo, Seventeen และ Spicy โดยเก็บข้อมูลทุกคอลัมน์ เก็บข้อมูลเฉพาะคำสแลงที่เป็นคำเดี่ยวและเก็บข้อมูลเฉพาะคำสแลงที่เป็นวลี เท่านั้น

3. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกคำสแลง ของ สอนสรณ์ ยุติบรรพ์ (2553) ที่ได้กำหนดเกณฑ์ไว้แล้ว ดังต่อไปนี้

3.1.1 เป็นคำที่ใช้เฉพาะกลุ่ม

3.1.2 เป็นคำที่ถูกสร้างขึ้นใหม่

3.1.3 เป็นคำที่ไม่เป็นทางการ

3.2 สร้างตารางการวิเคราะห์คำสแลงเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.3 นำคำสแลงจากวิทยสาร ทั้ง 4 ฉบับ มาบันทึกในตารางการวิเคราะห์คำพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบประโยคของคำสแลงนั้น

3.4 อธิบายความหมายของคำสแลงแต่ละคำที่ได้มาจากหนังสือวิทยสารวัยรุ่นที่กำหนดไว้

4. ขั้นสรุป และอภิปรายผล

สำหรับขั้นสรุปผู้วิจัยได้นำเสนอระเบียบวิธีวิจัย โดยรวบรวมวิธีการนำเสนอตั้งแต่ ขั้นตอนของการเก็บรวบรวมเอกสาร ขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกคำสแลง วิเคราะห์คำสแลงจากตารางการวิเคราะห์ และอธิบายความหมายของคำสแลงแต่ละคำ

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การศึกษาการสร้างคำและความหมายของคำสแลงในวิทยสารวัยรุ่น พ.ศ. 2560 มีจุดมุ่งหมาย คือ ศึกษาการสร้างคำในวิทยสารวัยรุ่น พ.ศ. 2560 และศึกษาความหมายในวิทยสารวัยรุ่น พ.ศ. 2560 ผลการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ซึ่งจะมีทั้งการสร้างคำและความหมาย ดังนี้

ตอนที่ 1 การสร้างคำสแลง

จากการศึกษาคำสแลงจากวิทยสารวัยรุ่น พ.ศ. 2560 ตามที่กำหนด พบคำสแลงทั้งสิ้น จำนวน 174 คำ โดยมีลักษณะการสร้างคำดังต่อไปนี้

1.1 การนำคำหรือวลีที่มีอยู่แล้วในภาษามาสื่อความหมายใหม่

พบคำสแลงที่สร้างโดยวิธีการนำคำหรือวลีที่มีอยู่แล้วในภาษามาสื่อความหมายใหม่ จำนวน 75 คำ โดยมีตัวอย่าง ดังนี้

ลำดับที่	คำศัพท์	ความหมาย/ที่มา
1	ซุ่นแม่	คำที่เรียกเพศที่สาม มาจากคำว่า คุณแม่

ลำดับที่	คำศัพท์	ความหมาย/ที่มา
2	งานดี	ดีมาก
3	จัดด่วน	รีบทำให้เร็วที่สุด
4	จุดพลุ	มีความโด่งดัง
5	เฉียบ	ดีมาก
6	ใจร้อนๆ	ใจร้อน ดัดแปลงมาจาก คำว่า ใจเย็น หมายถึง ว.ใจหนักแน่น ไม่ฉุนเฉียว ไม่รีบร้อน
7	เจ้าคะ	เป็นการพูดเน้นย้ำหรือใช้พูดเน้นแบบแสดงถึงว่ารับทราบเป็นอย่างดีแล้ว
8	ดูแพง	มีคุณค่า หูหรา
9	โดนเท / เท	มี ๒ ความหมาย คือ อารมณ์กำลังถูกกัก ข้าวใหม่ปลามันกันอยู่ดี ๆ แต่อยู่ดี ๆ เขาก็หายหน้าไปเฉย ๆ ปล่อยให้อีกฝ่ายจุนงง สถานการณ์นี้เรียกว่า “โดนเท” หรือทิ้งไปอย่างไม่ใยดี และอีกความหมายคือ การผิดนัด ไม่ไปตามที่นัดหมาย หรือนัดไว้แล้วแต่มา
10	เต็มลืบ	พอใจมาก
11	เข้าหน้า	การสร้างคำขึ้นใหม่โดยการประกอบคำว่า เข้า + หน้า หมายถึง รูปหน้า ใบหน้า
12	มองบน	การสร้างคำขึ้นใหม่โดยการประกอบคำว่า มอง + บน หมายถึง ระอาใจ ไม่พอใจ
13	มองแรง	การสร้างคำขึ้นใหม่โดยการประกอบคำว่า มอง + แรง หมายถึง มองจิก ส่งสายตาพิฆาต
14	แม่อีกคือแม่	ตัวแม่ ตัวท็อป ทำอะไรก็ดีไปหมด
15	ยิ้มอ่อน	การสร้างคำขึ้นใหม่โดยการประกอบคำว่า ยิ้ม + อ่อน หมายถึง ยกมุมปากแบบเบา ๆ
16	ลำไย	ทำตัวน่ารำคาญ
17	วนไป	การกระทำซ้ำ ๆ หลาย ๆ รอบ มักใช้ต่อท้ายคำกริยา
18	หัวร้อน	การสร้างคำขึ้นใหม่โดยการประกอบคำว่า หัว + ร้อน หมายถึง โกรธ หงุดหงิด โมโห

1.2 การนำคำหรือวลีมาจากเหตุการณ์ปัจจุบัน สภาพลแวดล้อม และสื่อมวลชนแขนงต่างๆ
พบคำสแลงที่นำคำหรือวลีมาจากเหตุการณ์ปัจจุบัน สภาพลแวดล้อม และสื่อมวลชนแขนงต่างๆ จำนวน 1

คำ ดังนี้

ลำดับที่	คำศัพท์	ความหมาย/ที่มา
1	ต่ำตม	เป็นพฤติกรรมที่แย่ ขาดสามัญสำนึก เหลาะแหละ ไม่ได้ความ คนที่ไม่น่าคบหาสมาคม

1.3 การกำหนดคำหรือวลีให้สื่อความหมายด้วยเสียง

พบคำสแลงที่สร้างโดยการกำหนดคำหรือวลีให้สื่อความหมายด้วยเสียง จำนวน 6 คำ ดังนี้

ลำดับที่	คำศัพท์	ความหมาย/ที่มา
1	กรี๊ด	เป็นเสียงคนที่แอบปลื้ม แอบชอบ
2	ซี้ด	อาการของคนที่ยืนของเผลอ เช่น ซี้ดปาก
3	ฟิ้ว	เสียงของวัตถุที่กำลังเคลื่อนที่ไปด้วยความเร็ว
4	ฟุ้ง	เป็นอาการของคนที่กำลังเห่อ เช่น คยุฟุ้ง
5	อ๊ะ	น่ารังเกียจ น่าขยะแขยง
6	ฮิ้ว	แซวหรือหยอกล้อ เช่น เมื่อเจอผู้หญิงสวยเดินผ่านหน้า จะส่งเสียงฮิ้ว สวยจังเลยมีแฟนหรือยัง

1.4 การนำคำเลียนเสียงธรรมชาติมาสื่อความหมาย

พบคำสแลงที่สร้างโดยการนำคำเลียนเสียงธรรมชาติมาสื่อความหมาย จำนวน 1 คำ ดังนี้

ลำดับที่	คำศัพท์	ความหมาย/ที่มา
1	เอียดอาด	มาจากเสียงที่เสียดสีกัน

1.5 การนำคำหรือวลียืมมาจากภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่น

พบคำสแลงที่สร้างโดยการนำคำหรือวลียืมมาจากภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่น จำนวน 44

คำ มีตัวอย่าง ดังนี้

ลำดับที่	คำศัพท์	ความหมาย/ที่มา
1	ที่แท้ทรู	ทรู มาจากคำว่า True แปลว่า จริง ความจริง ที่แท้ทรูจึงหมายถึง ที่แท้จริง
2	เปย์	เปย์ มาจากคำว่า Pay หมายถึง จ่ายเงิน
3	พีค	พีค มาจากคำว่า Peak แปลว่า จุดสูงสุด จุดสุดยอด
4	ฟินเวอร์	ฟิน แปลงมาจากคำว่า Finale (ฟิ นา เล้) แปลว่า ช่วงสุดท้ายของการแสดง ซึ่งมักจะเป็นช่วงที่ดีที่สุด
5	รีวิว	รีวิว มาจากคำว่า Review หมายถึง การทบทวน การตรวจสอบอีก
6	แซบนัว	อร่อยกลมกล่อม
7	แองแท้น้อย	แรงจูงใจ

1.6 การสร้างคำขึ้นใหม่โดยดัดแปลงคำเดิม

พบคำสแลงที่สร้างโดยการสร้างคำขึ้นใหม่โดยดัดแปลงคำเดิม จำนวน 24 คำ โดยมีตัวอย่าง ดังนี้

ลำดับที่	คำศัพท์	ความหมาย/ที่มา
1	ตล่ลัก	ดัดแปลงมาจาก น่ารัก หมายถึง น่าเอ็นดู โดยความหมายนี้สามารถใช้ได้กับทั้งผู้หญิงและผู้ชาย
2	บุยๆ	ดัดแปลงมาจาก บ้ายบาย หมายถึง ลาก่อน
3	เผือก	ดัดแปลงมาจาก เสือก หมายถึง ยุ่งเรื่องชาวบ้าน
4	อิจ	ดัดแปลงมาจาก อิจฉา หมายถึง เห็นคนอื่นได้ดีแล้วไม่พอใจ หรือน้อยเนื้อต่ำใจ

1.7 การสร้างคำขึ้นใหม่โดยการเล่นเสียง

พบคำสแลงที่สร้างโดยการสร้างคำขึ้นใหม่โดยการเล่นเสียง จำนวน 11 คำ มีตัวอย่าง ดังนี้

ลำดับที่	คำศัพท์	ความหมาย/ที่มา
1	ดีดี	การเล่นเสียงคำว่า ดี หมายถึง ดีมาก ดีมากที่สุด
2	ยังไ้ยังไ้	การเล่นเสียงคำว่า ยังไ้ เป็นการบอกเน้นย้ำให้ชัดเจน แน่นอน
3	อื้ก	การเล่นเสียงคำว่า อื้ก เป็นการเล่นเสียงสูง เช่น สวยไปอื้ก

1.8 การสร้างคำขึ้นใหม่โดยการบัญญัติคำขึ้นใหม่

พบคำสแลงที่สร้างโดยการสร้างคำขึ้นใหม่โดยการบัญญัติคำขึ้นใหม่ จำนวน 12 คำ มี

ตัวอย่าง ดังนี้

ลำดับที่	คำศัพท์	ความหมาย/ที่มา
1	จิ้น	คู่จิ้น สนทนกัน รู้ใจกัน
2	เฌ็ม	เซย์ ไม่ทักสมัย
3	ตะมุตะมิ	แทนกิริยาอาการว่า น่ารัก
4	บลาบลา	เยอะเยอะ ต่าง ๆ
5	โป๊ะ	ทา พอก หรือโปะจนหนา เช่น โปะหน้าจนขาวอก

1.9 การสร้างคำขึ้นใหม่โดยการประกอบคำ ไม่พบคำสแลง

ตอนที่ 2 การจัดกลุ่มความหมายของคำสแลง

จากการศึกษาลักษณะคำสแลงในนิตยสารวัยรุ่น จำนวน 174 คำ ผลการศึกษาพบว่าความหมายของคำสแลงแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ความหมายกว้างออก และความหมายใหม่ ดังนี้

1. ความหมายกว้างออก คือ คำเดิมที่มีอยู่แล้วในภาษาไทยมาใช้เป็นความหมายของคำสแลง จำนวน 98 คำ

1.1 ความหมายกว้างออกปกติ คือ ไม่เป็นไปในทางที่ดีขึ้นหรือเชิงตำหนิ จำนวน 84 คำ เช่น กรีด ขอบาย คูล งานดี จัดด่วน แน่น โนแคร่ บัดนาว เบลอ เบลิก เบอร์ตัน ๆ ไมโอ โมเดิร์น รัวๆ ชะนี พวกเกรียน รัว โดนเท ตึง นก และองค์ล่ง ชุ่นแม่ เป็นต้น

1.2 ความหมายกว้างออกในทางที่ดีขึ้น จำนวน 8 คำ คือ จุดพลุ แจ้งเกิด โดน ปัง ไฟแรง อล้ง ออรั้งจับ และโอโม่

1.3 ความหมายกว้างออกในทางที่เชิงตำหนิ จำนวน 6 คำ คือ เข้าวิน ปลวก ปลอม โปะ ลำไย โลกสวย

2. ความหมายใหม่ คือ เป็นวิธีการสร้างระบบคำและเกิดความหมายขึ้นมาใหม่ จำนวน 76 คำ แบ่งได้ 2 ประเภท ได้แก่ สื่อความรู้สึกในทางที่ดี และสื่อความรู้สึกในทางที่ไม่ดี ดังนี้

2.1 สื่อความรู้สึกในทางที่ดี จำนวน 53 คำ เช่น ใจละลาย ดังทะลุจอ ดีดี ดูแพง ตะมุ ตะมิ ตะเอง ตีลล้าก ผุดๆ เพี้ยวฟ้าว มงลง ระดับตัวแม่ เลอค่า เป็นต้น

2.2 สื่อความรู้สึกในทางที่ไม่ดี จำนวน 23 คำ เช่น กินกันเอง งงได้ งี่เง่า ฉีกกรอบ เฉ้ม ดึงสติ ตำตม ทรดฮวบ บาดใจ เบอร์แรง เบ้าหน้า โปะ ฝึเจาะปาก สวยไม่สุด เป็นต้น

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องการศึกษาการสร้างคำสแลงในนิตยสารวัยรุ่นพบว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของอรอุษา ถิวันดี (2541) ที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะและการใช้คำสแลงในนิตยสารบันเทิงภาษาไทย พ.ศ. 2549 ด้านการสร้างคำตามระบบหน่วยคำ วิธีที่พบมากที่สุดคือ การนำคำหรือข้อความมาจากเหตุการณ์ปัจจุบัน สภาพแวดล้อมและสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ การสร้างคำวิธีที่พบลำดับถัดมาคือ การสร้างคำขึ้นใหม่โดยการประกอบคำ การสร้างคำขึ้นใหม่โดยการดัดแปลงคำ การสร้างคำขึ้นใหม่โดยการเล่นเสียง การนำคำหรือวลีที่มีอยู่แล้วในภาษามาสื่อความหมายใหม่ การกำหนดคำให้สื่อความหมายด้วยเสียง การสร้างคำขึ้นใหม่โดยการบัญญัติคำขึ้นใหม่ การยืมคำมาจากภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่น การนำคำเลียนเสียงธรรมชาติมาสื่อความหมาย และคำที่ไม่พบ คือ การผวนคำ

จากที่กล่าวมานั้นจะเห็นได้ว่า การสร้างคำสแลง มีการสร้างคำใหม่ขึ้นมาเรื่อย ๆ เกิดจาก ของข้าซากจำเจของภาษา ต้องการให้ภาษาดูมีความทันสมัยมากขึ้น และต้องการแสดงความรู้สึกให้ชัดเจนขึ้น หรือสร้างอารมณ์ขัน เช่น คำว่า ปรี๊ดแตก กรีด เชิด แต่คำพวกนี้จัดเป็นภาษาพูดเท่านั้น เพราะบางคำเป็นคำที่ไม่สุภาพ จึงไม่จัดเป็นภาษาทางการ เช่น คำว่า ลำไย หมายถึงคำจิกกัดคนที่ทำตัวเซื่องช้าได้นำราคาญ

จากการศึกษาความหมายของคำสแลงพบว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชณี ศิริไสยาสน์ (2551) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างคำและความหมายของคำสแลงในพจนานุกรม พบว่า มีความหมายสื่อความรู้สึกไปในทางที่ไม่ดีเป็นจำนวนมากกว่าความหมายที่สื่อความรู้สึกไปในทางที่ดี เมื่อนำคำเดิมมาสื่อความหมายใหม่ พบว่า ความหมายนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่กว้างขึ้นมากที่สุด คือ การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เสื่อมลง รองลงมา เป็นความหมายกว้างออกปกติ น้อยที่สุด คือ ความหมายกว้างออกในทางที่ดีขึ้น

สรุปผลการวิจัย

คำสแลงที่พบในนิตยสารวัยรุ่น พ.ศ. 2560 มีจำนวนทั้งหมด 174 คำ โดยมีลักษณะการสร้างคำมากที่สุดคือ การนำคำหรือวลีที่มีอยู่แล้วในภาษามาสื่อความหมายใหม่ จำนวน 75 คำ การยืมคำมาจากภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่น จำนวน 44 คำ การสร้างคำขึ้นใหม่แบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้ การสร้างคำโดยการดัดแปลงคำเดิม จำนวน 24 คำ การสร้างคำโดยการบัญญัติคำขึ้นใหม่ จำนวน 12 คำ การสร้างคำโดยการเล่นเสียง จำนวน 11 คำ และนอกจากนี้การกำหนดคำให้สื่อความหมายด้วยเสียง จำนวน 6 คำ การนำคำเลียนเสียงธรรมชาติมาสื่อความหมาย จำนวน 1 คำ การนำคำหรือข้อความมาจากเหตุการณ์ปัจจุบัน สภาพแวดล้อมและสื่อมวลชนแขนง ต่าง ๆ จำนวน 1 คำ ประเภทที่ไม่พบคำสแลง คือ การสร้างคำโดยการประสมคำและการผวนคำ

จากการศึกษาความหมายของคำสแลงพบว่าความหมายกว้างออก มีจำนวน 98 คำ แบ่งออกเป็น ความหมายกว้างออกปกติ จำนวน 84 คำ ความหมายกว้างออกในทางที่ดีขึ้น จำนวน 8 คำ ความหมายกว้างออกเชิงตำหนิ จำนวน 6 คำ และความหมายใหม่สื่อความรู้สึกในทางที่ดี จำนวน 53 คำ ความหมายใหม่สื่อความรู้สึกในทางที่ไม่ดี จำนวน 23 คำ

การศึกษาการสร้างคำและความหมายของคำสแลงในนิตยสารวัยรุ่น พ.ศ. 2560 สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมในปัจจุบัน ได้ว่ามีการใช้คำสแลงในการสื่อสารกันมากขึ้นทำให้กลายเป็นคำพูดที่ติดปากและเป็นที่ยอมรับสำหรับวัยรุ่นเป็นอย่างมาก คำสแลงที่มักพูดกันนั้น บางคำถ้าเป็นที่ยอมรับของผู้คนก็จะอยู่ได้นาน แต่ถ้าบางคำไม่ได้เป็นที่ยอมรับก็จะสูญหายไปเร็ว

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้เพราะได้รับความร่วมมือ และช่วยเหลือสนับสนุนจากบุคคลหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดร.วาสนี มีเครือเอี่ยม อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย และ ผศ.ดร.สุชาติา เจียพงษ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ข้อคิดเห็นต่างๆที่เป็นประโยชน์ ได้ถามติดตามการทำงานของวิจัยเสมอมา และตรวจแก้วิจัยอย่างละเอียด ให้อ่านเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ไปด้วยดี ผู้วิจัยสุดซาบซึ้งและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

รสริน ดิษฐบรรจง. 2555. **หลักการอ่านการเขียนคำไทย**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

รัชนี ศิริไสยาสน์. 2551. **การศึกษาการสร้างคำและความหมายของคำสแลงในพจนานุกรม**. วิทยานิพนธ์ปริญญา

การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาภาษาศาสตร์การศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สรณสรณ์ ยุติบรรพ. 2553. **ลักษณะการใช้และความหมายของภาษาสแลงในนิตยสารวัยรุ่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อรอุษา ถิวันดี. 2551. **การศึกษาลักษณะและการใช้คำสแลงในนิตยสารบันเทิงภาษาไทย พ.ศ.2549**. วิทยานิพนธ์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาภาษาไทย. คณะศิลปศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

**ภาพสะท้อนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ
ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ
ปี พ.ศ. 2499-2560**

**THE REFLECTIONS OF 8 DESIRABLE CHARACTERISTICS IN THE BASIC EDUCATION CORE
CURRICULUM B.E. 2551 APPEARED IN THE SLOGANS WORDS OF THE NATIONAL
CHILDREN'S DAY FROM 1956-2017**

ปัทมาพร พรหมกันธา, พัทธนันท์พาบอ, ปุณชมภูพระ, นภาพร เลขาโชค, อัจฉราภรณ์ เชื้อช้าง

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ชัยภูมิ

*corresponding author e-mail : thaiedu@cpru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2499 – 2560 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาพสะท้อนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ และ 2) เพื่อจำแนกคำร้อยละของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2499-2560 จำนวนทั้งสิ้น 59 คำขวัญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ ตารางการวิเคราะห์เกณฑ์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ จำแนกตามความถี่และคุณลักษณะที่พบ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้คำร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

จากคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ ทั้งหมด 59 คำขวัญ พบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการคุณลักษณะที่พบจำแนกตามความถี่ที่พบจำนวน 116 แห่ง ที่พบมากที่สุด คือ ข้อ 2. ซื่อสัตย์สุจริต พบ 31 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 26.72 รองลงมา คือ ข้อ 3. มีวินัยพบ 22 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 18.97, ข้อ 4. ใฝ่เรียนรู้ พบ 16 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 13.79, ข้อ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ พบ 14 แห่งคิดเป็นร้อยละ 12.07, ข้อ 7. รักความเป็นไทย พบ 14 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 12.07, ข้อ 6. มุ่งมั่นในการทำงาน พบ 10 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.62, ข้อ 8. มีจิตสาธารณะพบ 7 แห่งคิดเป็นร้อยละ 6.03 และที่พบน้อยที่สุด คือ ข้อ 5. อยู่อย่างพอเพียง พบ 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 1.72

จำแนกตามคุณลักษณะที่พบในคำขวัญ ดังนี้

1. คำขวัญที่ปรากฏ 1 คุณลักษณะ พบ 31 คำขวัญ จากทั้งหมด 59 คำขวัญ คิดเป็นร้อยละ 52.54
2. คำขวัญที่ปรากฏ 2 คุณลักษณะ พบ 22 คำขวัญ จากทั้งหมด 59 คำขวัญ คิดเป็นร้อยละ 37.29
3. คำขวัญที่ปรากฏ 3 คุณลักษณะ พบ 6 คำขวัญ จากทั้งหมด 59 คำขวัญ คิดเป็นร้อยละ 10.17

คำสำคัญ : คำขวัญวันเด็กแห่งชาติ, ภาพสะท้อน, คุณลักษณะอันพึงประสงค์

Abstract

The Research of the reflections of 8 desirable characteristics in the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 appeared in the slogan of the National Children's Day from 1956-2017 : is the purposive qualitative research 1) To study the reflection of 8 desirable characteristics in the Basic Education Core Curriculum B.E 2551 which appeared in the slogan of the National Children's Day and 2) To identify the percentage of 8 desirable characteristics in the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551, which appeared in the slogan of the National Children's Day from 1956 - 2017, a total of 59 slogans. The instrument used in the research were the criteria table for analyzing 8 desirable characteristics, frequency classification and discovered characteristics which using data analysis in percentage.

The research found that:

1. From 59 slogans of the National Children's Day, found 8 desirable characteristics. The found characteristics were classified by the frequency of 116 places, the most desirable characteristics usage were no 2. The honesty, found 31 places, equal to 26.72 percent 3. Discipline, found 22 places, equal to 18.97 percent 4. Learning pursuits, found 16 places, equal to 79 percent 1. Love Patriots, the King, found 14 places, equal to 12.07 percent 7. Love Thai being found 14 places, equal to 12.07 percent 6. Committed to work, found 10 places, equal to 8.62 percent, 8. 7 places of public minds, equal to 6.03 percent and 5. Sufficiently found 2 places, equal to 1.72 percent respectively.

Classified by features found in the slogan as follows:

1) The slogans that appeared 1 feature, found 31 slogans from a total of 59 slogans, equal to 52.54 percent.

2) The slogans that appeared in 2 features, found 22 slogans from a total of 59 slogans, equal to 37.29 percent.

3. The slogans that appeared in 3 features, found 6 slogans from a total of 59 slogans, equal to 10.17 percent.

keywords : National Children's Day slogan, reflection, desirable characteristics

บทนำ

นับจากอดีตจนถึงปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาสังคมหลายประการ เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาคนว่างงาน ปัญหาการศึกษา ปัญหาเด็กและเยาวชน ที่ผ่านมานั้นรัฐบาลมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวและนำพาประเทศให้เจริญรุ่งเรือง แต่การที่จะพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้านั้นต้องเริ่มจากการพัฒนาทรัพยากรบุคคลก็คือเด็กและเยาวชน เพราะ “เด็กในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า” เด็กในวันนี้จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันหน้านั้นจะต้องได้รับการหล่อหลอมจากสังคมทั้งในเรื่องการศึกษาประเพณีค่านิยม และจริยธรรมอันดีงาม ดังนั้นการพัฒนาเด็กจึงเป็นเรื่องที่ผู้บริหารประเทศต้องส่งเสริมและให้ความสำคัญ โดยเฉพาะการพัฒนาให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพราะจะช่วยให้ประเทศพัฒนาตามเป้าหมายที่คาดหวัง

เครื่องมือที่รัฐบาลนำมาใช้อย่างหนึ่งก็คือ ภาษา เพราะภาษาเป็นเครื่องมือการสื่อสารของมนุษย์จึงมีหน้าที่สำคัญเข้าใจ กฎเกณฑ์ค่านิยมทางสังคมได้ ฉะนั้นภาษาจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือของรัฐเพื่อการสื่อสาร และสร้างสรรค์ที่ถูกต้องและเหมาะสมให้แก่คนในสังคมโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน (บุญญาภา อักษรกาญจน์, 2556, หน้า 1)

ประเทศไทยได้จัดงานวันเด็กแห่งชาติขึ้นครั้งแรกในวันจันทร์แรกของเดือนตุลาคมพ.ศ. 2498 และได้จัดต่อมาเป็นประจำทุกปีจนถึง พ.ศ.2506 จึงมีความคิดว่าควรจะเปลี่ยนไปจัดงานวันเด็กในวันเสาร์ที่ 2 ของเดือนมกราคม เนื่องจากเห็นว่า เป็นช่วงที่พ้นจากฤดูฝนมาแล้วและเป็นวันหยุดราชการทำให้เกิดความสะดวกในการจัดงานแต่ในพ.ศ.2507 ไม่สามารถจัดงานวันเด็กได้ทัน จึงได้เริ่มจัดงานในพ.ศ.2508 ซึ่งถือเอาวันเสาร์ที่ 2 ของเดือนมกราคมเป็นวันเด็กแห่งชาติมาจนถึงปัจจุบันนี้

นอกจากนี้คณะกรรมการจัดงานวันเด็กแห่งชาติซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรีจึงได้จัดดำเนินงานติดต่อกันมาทุกปีโดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญดังนี้เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชนสนใจเรื่องการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนและช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเป็นกรณีพิเศษเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รู้จักหน้าที่ของตนและอยู่ในระเบียบวินัยอันดีเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้แสดงความสามารถตามศักยภาพที่มีต่อผู้มีพระคุณ ถือโอกาสบำเพ็ญกุศลและประโยชน์ต่อครอบครัว ต่อสถาบันการศึกษาตลอดจนชุมชนเป็นพิเศษเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับรู้ความบันเทิงตามสมควรเพื่อรวมมือเผยแพร่ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของเด็กตามมติสหประชาชาติ คณะรัฐมนตรีได้เล็งเห็นความสำคัญของวันเด็กจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดงานวันเด็กแห่งชาติขึ้น ในขณะเดียวกันนายกรัฐมนตรีก็มีคำขวัญวันเด็กที่มอบให้กับเด็ก ๆ ทุกปีโดยคำขวัญวันเด็กมีขึ้นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2499 ในสมัยที่จอมพล ป.พิบูลสงครามดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและตั้งแต่ พ.ศ. 2502 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้ให้ความสำคัญของเด็ก จึงมอบคำขวัญให้เป็นข้อคติเตือนใจสำหรับเด็กปีละ 1 คำขวัญ (ก่อนถึงวันเด็กแห่งชาติ)นายกรัฐมนตรีสมัยต่อมา จึงได้ถือเป็นธรรมเนียมสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน (ทวี วัฒนา, 2537, หน้า 7 อ้างในบุญญาภา อักษรกาญจน์, 2556, หน้า 7-8)

ราชบัณฑิตยสภา (2560, ออนไลน์, ย่อหน้าที่ 2) ให้ความหมายของ “คำขวัญ”ไว้ว่า หมายถึง น. ถ้อยคำที่แต่งขึ้นเพื่อเตือนใจหรือเพื่อให้เป็นสิริมงคลคำขวัญทั่วไป เป็นคำขวัญที่หน่วยงาน สถาบัน หรือองค์กรต่าง ๆ คิดขึ้นขึ้นใช้เพื่อเป็นคติเตือนใจให้ข้อคิด เชิญชวนให้ปฏิบัติหรือละเว้น มักเป็นข้อความกะทัดรัด มีสัมผัสคล้องจองทำให้จดจำได้ง่าย เช่น คำขวัญวันเด็ก คำขวัญประจำจังหวัด คำขวัญประจำสถาบัน คำขวัญประจำหน่วยงานคำขวัญวันเด็ก เช่น เด็กไทยคือหัวใจของชาติ เด็กฉลาดชาติเจริญ คำขวัญประจำจังหวัด เช่น กรุงเทพฯฯ ดุจเทพสร้าง เมืองศูนย์กลางการปกครอง วัด วัง งามเรืองรอง เมืองหลวงของประเทศไทย คำขวัญประจำหน่วยงาน เช่น การสื่อสารแห่งประเทศไทย เครือข่ายทั่วไทย โยงใยทั่วโลก คำขวัญประจำสถาบัน เช่น คำขวัญของโรงเรียนสตรีวัดระฆังใช้ว่า “เรียนเด่น เล่นดี มีวินัย ใจกุศล”

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแกนกลางของประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 8) มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ดังนี้ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์, 2) ซื่อสัตย์สุจริต, 3) มีวินัย, 4) ใฝ่เรียนรู้, 5) อยู่อย่างพอเพียง, 6) มุ่งมั่นในการทำงาน, 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ

การพัฒนาเด็กจึงเป็นเรื่องที่ผู้บริหารประเทศต้องส่งเสริมและให้ความสำคัญ โดยเฉพาะการพัฒนาให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพราะจะช่วยให้ประเทศพัฒนาตามเป้าหมายที่คาดหวังเครื่องมือที่รัฐบาลนำมาใช้อย่างหนึ่งก็คือ ภาษา เพราะภาษาเป็นเครื่องมือการสื่อสารของมนุษย์จึงมีหน้าที่สำคัญเข้าใจกฎเกณฑ์ค่านิยมทางสังคมได้ฉะนั้นภาษาจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือของรัฐเพื่อการสื่อสารที่ถูกต้องและเหมาะสมให้แก่คนในสังคมโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนรัฐบาลทุกสมัยต่างเห็นความสำคัญของภาษาที่จะนำมาสื่อสารกับเด็กและเยาวชน โดยแต่ละปีจะจัดให้มีงานวันเด็กแห่งชาติขึ้นพร้อมกับนายกรัฐมนตรีจะมอบคำขวัญวันเด็กให้แก่เด็ก ๆ เพื่อเป็นข้อคิดหรือแนะนำสั่งสอนให้เด็กปฏิบัติตามแนวทางในการดำรงชีวิตโดยผ่านกระบวนการสื่อสารในรูปแบบของ “คำขวัญ”คณะกรรมการจัดงานวันเด็กแห่งชาติซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรีจึงได้จัดดำเนินงานติดต่อกันมาทุกปีโดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญดังนี้เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชนสนใจเรื่องการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนและช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเป็นพิเศษ

เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รู้จักหน้าที่ของตนและอยู่ในระเบียบวินัยอันดีงามเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้แสดงความกตัญญูต่องานที่ต่อผู้มีพระคุณ ถือโอกาสบำเพ็ญประโยชน์ ต่อครอบครัวต่อสถาบันการศึกษาตลอดจนชุมชนเป็นพิเศษเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับรู้ความบันเทิงตามสมควรเพื่อรวมมือเผยแพร่ปฏิญญาวาดด้วยสีของเด็กตามมติสหประชาชาติคณะรัฐมนตรีได้เล็งเห็นความสำคัญของวันเด็กจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดงานวันเด็กแห่งชาติขึ้น ในขณะเดียวกันนายกรัฐมนตรีก็มีคำขวัญวันเด็กที่มอบให้กับเด็ก ๆ ทุกปีโดยคำขวัญวันเด็กมีขึ้นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2499 ในสมัยที่จอมพล ป.พิบูลสงครามดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและตั้งแต่ พ.ศ. 2502 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้ให้คุณค่าความสำคัญของเด็กจึงมอบคำขวัญให้เป็นข้อคิดเตือนใจสำหรับเด็กพลละ 1 คำขวัญ (จนถึงวันเด็กแห่งชาติ) นายกรัฐมนตรีสมัยต่อมาจึงได้ถือเป็นธรรมเนียมสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน (บุญญาภา อักษรกาญจน์, 2556, หน้า 3-5)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น เนื่องจากเด็กมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน คณะผู้วิจัยสนใจแนวคิดของผู้นำประเทศในแต่ละยุคสมัยที่แฝงนัยอยู่ในคำขวัญวันเด็กสามารถสะท้อนความต้องการของสังคมที่มุ่งหวังให้เด็กซึ่งเป็นเยาวชนของชาติมีลักษณะอันพึงประสงค์ในแนวทางเดียวกัน จากความสำคัญข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแกนกลาง พุทธศักราช 2551 ที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2499-2560

วัตถุประสงค์การวิจัย

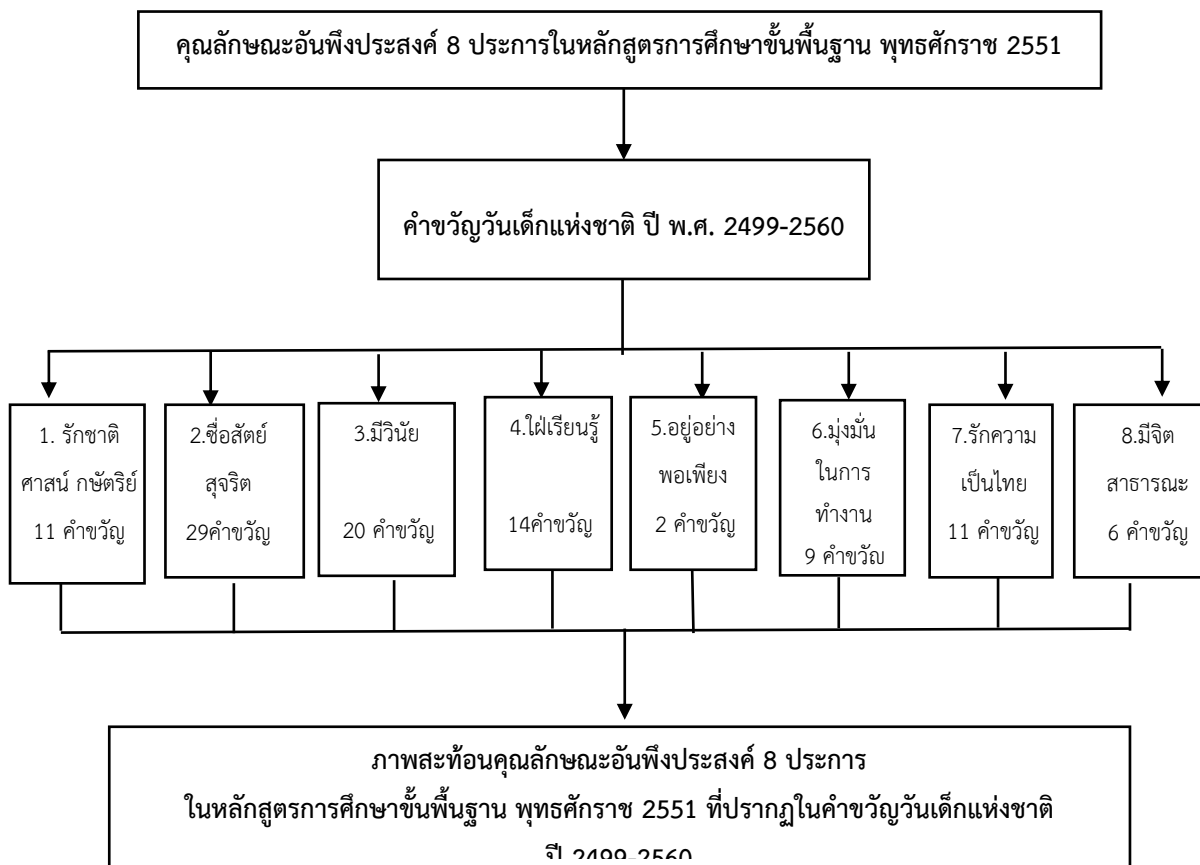
1. เพื่อศึกษาภาพสะท้อนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2499-2560
2. เพื่อจำแนกค่าร้อยละของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2499-2560

สมมติฐานของการวิจัย

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในคำขวัญวันเด็กมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กัน และเป็นคุณลักษณะพื้นฐานทางสังคมที่ เด็ก และเยาวชนของชาติพึงมีและปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาภาพสะท้อนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็ก ระหว่างปี พ.ศ. 2499-2560 รวม 59 คำขวัญ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. กำหนดขอบเขตของการวิจัย
2. เก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิเคราะห์ข้อมูล
4. สรุปและอภิปรายผล

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาภาพสะท้อนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็ก ระหว่าง ปี พ.ศ. 2499-2560 ดังนี้

1. คณะผู้วิจัยศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ 8 ประการ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 3) ที่กำหนด ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต

3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

2. คำขวัญวันเด็ก ระหว่างปี พ.ศ. 2499–2560 รวม 59 คำขวัญ (ปี พ.ศ. 2507 งดจัดงานวันเด็กแห่งชาติ เนื่องจากไม่สามารถจัดงานวันเด็กได้ทัน จึงไม่มีคำขวัญวันเด็ก)

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการค้นคว้า ศึกษาข้อมูลตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ศึกษา และรวบรวมเอกสาร ข้อมูล ที่เกี่ยวกับคำขวัญวันเด็ก
2. ศึกษา และรวบรวมเอกสาร ข้อมูล ที่เกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคม
3. อ่าน วิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหา
4. วิเคราะห์ข้อมูล หาค่าทางสถิติ ประมวลผลทางสถิติ
5. สรุปผล และอภิปรายผลการวิจัย
6. จัดทำรูปเล่ม รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ โดยการวิเคราะห์ ประมวลผลทางสถิติ สรุป และอภิปรายผลแบบพรรณนาความ

ผลการวิจัย

จากการศึกษา ภาพสะท้อนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2499-2560 ในด้านต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า คำขวัญวันเด็กในแต่ละปี สะท้อนความต้องการที่แตกต่างกัน จำนวน 10 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ตารางที่ 3

ตารางจำแนก

ที่	พ.ศ.	นายกรัฐมนตรี	คำขวัญวันเด็ก	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ							คุณลักษณะที่พบ
				รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	ซื่อสัตย์สุจริต	มีวินัย	ใฝ่เรียนรู้	อยู่อย่างพอเพียง	มุ่งมั่นในการทำงาน	รักความเป็นไทย	มีจิตสาธารณะ
1	2499	จอมพล ป.พิบูลสงคราม	จงบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและส่วนรวม							✓	1
2	2502	จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	ขอให้เด็กสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้า จงเป็นเด็กที่รักความก้าวหน้า						✓		1
3	2503	จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	ขอให้เด็กสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้า จงเป็นเด็กที่รักความสะอาด		✓						1
4	2504	จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	ขอให้เด็กสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้า จงเป็นเด็กที่อยู่ในระเบียบวินัย		✓						1
5	2505	จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	ขอให้เด็กสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้า จงเป็นเด็กที่ประหยัด					✓			1
6	2506	จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	ขอให้เด็กสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้า จงเป็นเด็กที่มีความ ขยันหมั่นเพียรมากที่สุด				✓				1
7	2507	ไม่มีคำขวัญ เนื่องจากงดการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ									
8	2508	จอมพลถนอม กิตติขจร	เด็กจะเจริญต้องรักเรียนเพียรทำดี				✓				1
9	2509	จอมพลถนอม กิตติขจร	เด็กที่ดีต้องมีสัมมาคารวะ มานะ บากบั่น และสมานสามัคคี		✓						1
10	2510	จอมพลถนอม กิตติขจร	อนาคตของชาติจะสุกใส หากเด็กไทยแข็งแรงมีความประพฤติเรียบร้อย		✓						1
11	2511	จอมพลถนอม กิตติขจร	ความเจริญและความมั่นคงของชาติไทยในอนาคต ขึ้นอยู่กับเด็กที่มีวินัย เติบโตฉลาด และรักชาติยิ่ง		✓					✓	2
12	2512	จอมพลถนอม กิตติขจร	รู้เรียน รู้เล่น รู้สามัคคี เป็นความดีที่เด็กพึงจำ		✓	✓					2
13	2513	จอมพลถนอม กิตติขจร	เด็กประพฤติดีและศึกษาดี ทำให้มีอนาคตแจ่มใส		✓	✓					2
14	2514	จอมพลถนอม กิตติขจร	ยามเด็กจงหมั่นเรียน เพียรกระทำดี เติบโตจะได้มีความสุขความเจริญ				✓		✓		2
15	2515	จอมพลถนอม กิตติขจร	เยาวชนฝึกตนดี มีความสามารถ		✓						1
16	2516	จอมพลถนอม กิตติขจร	เด็กดีเป็นศรีแก่ชาติ เด็กฉลาดชาติเจริญ		✓	✓					2
17	2517	นายสัญญา ธรรมศักดิ์	สามัคคีคือพลัง		✓						1
18	2518	นายสัญญา ธรรมศักดิ์	เด็กดีคือทายาทของชาติไทย ต้องร่วมใจร่วมพลัง สร้างความสามัคคี	✓	✓						2
19	2519	มรว.คึกฤทธิ์ ปราโมช	เด็กที่ต้องการเห็นอนาคตของชาติรุ่งเรือง จะต้องทำตัวให้ ดี มีวินัย เสียแต่บัดนี้		✓						1
20	2520	นายธานินทร์กรัยวิเชียร	รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เป็นคุณสมบัติของเยาวชนไทย	✓							1
21	2521	พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์	เด็กดีเป็นศรีแก่ชาติ เด็กฉลาดชาติเจริญ	✓							1
22	2522	พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์	เด็กไทยคือหัวใจของชาติ	✓						✓	2
23	2523	พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์	อดทน ขยัน ประหยัด เป็นคุณสมบัติของเด็กไทย		✓						1
24	2524	พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์	เด็กไทยมี วินัย ใจสัตย์ซื่อ รู้ประหยัด เคร่งครัดคุณธรรม		✓	✓		✓			3
25	2525	พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์	ขยันศึกษา ใฝ่หาความรู้ เชิดชูชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เป็นคุณสมบัติของเด็กไทย	✓			✓				2
26	2526	พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์	รู้หน้าที่ ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด มีวินัยและคุณธรรม		✓	✓					2
27	2527	พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์	รักวัฒนธรรมไทย ใฝ่ดีมีความดี สุจริตใจมั่น หมั่นศึกษา		✓			✓		✓	3
28	2528	พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์	สามัคคี นิยมไทย มีวินัย ใฝ่คุณธรรม		✓	✓				✓	3

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติพหุสภกรรมการวิจัย ครั้งที่ 5 ประจำปี พ.ศ. 2562

29	2529	พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์	นิยมไทย มีวินัย ใช้ประหยัด ใจสัตย์ซื่อ ถือคุณธรรม	✓	✓		✓	3				
30	2530	พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์	นิยมไทย มีวินัย ใช้ประหยัด ใจสัตย์ซื่อ ถือคุณธรรม	✓	✓		✓	3				
31	2531	พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์	นิยมไทย มีวินัย ใช้ประหยัด ใจสัตย์ซื่อ ถือคุณธรรม	✓	✓		✓	3				
32	2532	พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ	รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ใจสัตย์ซื่อ ถือคุณธรรม	✓	✓			2				
33	2533	พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ	รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ใจสัตย์ซื่อ ถือคุณธรรม	✓	✓			2				
34	2534	พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ	รู้หน้าที่ มีวินัย ใฝ่คุณธรรม นำชาติพัฒนา	✓				1				
35	2535	นายอานันท์ ปันยารชุน	สามัคคี มีวินัย ใฝ่ศึกษา จรรยางาม	✓		✓		2				
36	2536	นายชวน หลีกภัย	ยึดมั่นประชาธิปไตย ร่วมใจพัฒนา รักษาสิ่งแวดล้อม	✓				✓ 2				
37	2537	นายชวน หลีกภัย	ยึดมั่นประชาธิปไตย ร่วมใจพัฒนา รักษาสิ่งแวดล้อม	✓				✓ 2				
38	2538	นายชวน หลีกภัย	สืบสาน วัฒนธรรมไทย ร่วมใจพัฒนา รักษาสิ่งแวดล้อม	✓			✓	2				
39	2539	นายบรรหาร ศิลปะอาชา	มุ่งหาความรู้ เชิดชูความเป็นไทย หลีกไกลยาเสพติด			✓	✓	2				
40	2540	พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ	รู้คุณค่าวัฒนธรรมไทย ตั้งใจใฝ่ศึกษา ไม่พึ่งพายาเสพติด			✓	✓	2				
41	2541	นายชวน หลีกภัย	ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย	✓	✓			2				
42	2542	นายชวน หลีกภัย	ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย	✓	✓			2				
43	2543	นายชวน หลีกภัย	มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ คู่คุณธรรม นำประชาธิปไตย	✓	✓			2				
44	2544	นายชวน หลีกภัย	มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ คู่คุณธรรม นำประชาธิปไตย	✓	✓			2				
45	2545	พตท.ทักษิณ ชินวัตร	เรียนให้สนุก เล่นให้มีความรู้ สู่อนาคตที่สดใส				✓	1				
46	2546	พตท.ทักษิณ ชินวัตร	เรียนรู้ตลอดชีวิต คิดอย่างสร้างสรรค์ ก้าวทันเทคโนโลยี			✓	✓	2				
47	2547	พตท.ทักษิณ ชินวัตร	รักชาติ รักพ่อแม่ รักเรียน รักสิ่งดีๆ อนาคตดีแน่นอน	✓				1				
48	2548	พตท.ทักษิณ ชินวัตร	เด็กรุ่นใหม่ ต้องขยันอ่าน ขยันเรียน กล้าคิด กล้าพูด			✓		1				
49	2549	พตท.ทักษิณ ชินวัตร	อยากฉลาด ต้องขยันอ่าน ขยันคิด			✓		1				
50	2550	พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์	มีคุณธรรมนำใจ ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง หลีกเลี่ยงอบายมุข	✓			✓	2				
51	2551	พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์	สามัคคี มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ เชิดชูคุณธรรม			✓		1				
52	2552	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	ฉลาดคิด จิตบริสุทธิ์ จิตประกายผืน ผูกพันรักสามัคคี	✓		✓		2				
53	2553	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	คิดสร้างสรรค์ ขยันใฝ่รู้ เชิดชูคุณธรรม			✓		1				
54	2554	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	รอบคอบ รู้คิด มีจิตสาธารณะ			✓		✓ 2				
55	2555	นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร	สามัคคี มีความรู้คู่ปัญญา คงรักษาความเป็นไทย ใส่ใจเทคโนโลยี			✓	✓	2				
56	2556	นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร	รักชาวินัย ใฝ่เรียนรู้ เพิ่มพูนปัญญา นำพาไทยสู่อาเซียน			✓	✓	2				
57	2557	นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร	กตัญญู รู้หน้าที่ เป็นเด็กดี มีวินัย สร้างไทยให้มั่นคง	✓		✓		2				
58	2558	พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา	ความรู้ คู่คุณธรรม นำสู่อนาคต	✓		✓		2				
59	2559	พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา	เด็กดี หมั่นเพียร เรียนรู้ สู่อนาคต	✓		✓		2				
60	2560	พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา	เด็กไทยใส่ใจศึกษา พาชาติมั่นคง	✓		✓		2				
รวมทั้งหมด				14	31	22	16	2	10	14	7	116
ค่าร้อยละ				12.07	26.72	18.97	13.79	1.72	8.62	12.07	6.03	

จากตารางที่ 3พบว่า

1) ภาพสะท้อนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ พบว่าภาพสะท้อนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ ทั้ง 59 คำขวัญ ปรากฏคุณลักษณะอันพึงประสงค์ครบทั้ง 8 คุณลักษณะ พบมากที่สุด คือ ข้อ 2. ซื่อสัตย์สุจริต รองลงมา คือ ข้อ 3. มีวินัย, ข้อ 4. ใฝ่เรียนรู้, ข้อ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์, ข้อ 7. รักความเป็นไทย, ข้อ 6. มุ่งมั่นในการทำงาน, ข้อ 8. มีจิตสาธารณะ และที่พบน้อยที่สุด คือข้อ 5. อยู่อย่างพอเพียง

2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2499 - 2560 จำนวนทั้งสิ้น 59 คำขวัญ จำแนกตามความถี่ และคุณลักษณะที่พบ

2.1 จำแนกตามความถี่ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ พบ 14 แห่ง จากทั้งหมด 116 แห่งคิดเป็นร้อยละ 12.07
2. ซื่อสัตย์สุจริต พบ 31 แห่ง จากทั้งหมด 116 แห่งคิดเป็นร้อยละ 26.72
3. มีวินัยพบ 22 แห่ง จากทั้งหมด 116 แห่งคิดเป็นร้อยละ 18.97
4. ใฝ่เรียนรู้ พบ 16 แห่ง จากทั้งหมด 116 แห่งคิดเป็นร้อยละ 13.79
5. อยู่อย่างพอเพียง พบ 2 แห่ง จากทั้งหมด 116 แห่งคิดเป็นร้อยละ 1.72
6. มุ่งมั่นในการทำงาน พบ 10 แห่ง จากทั้งหมด 116 แห่งคิดเป็นร้อยละ 8.62
7. รักความเป็นไทย พบ 14 แห่ง จากทั้งหมด 116 แห่งคิดเป็นร้อยละ 12.07
8. มีจิตสาธารณะพบ 7 แห่ง จากทั้งหมด 116 แห่งคิดเป็นร้อยละ 6.03

2.2 จำแนกตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่พบในคำขวัญ ดังนี้

จากคำขวัญทั้งหมด 59 คำขวัญจำแนกตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่พบในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ ได้ดังนี้

1. ปรากฏ 1 คุณลักษณะพบ 31 คำขวัญ คิดเป็นร้อยละ 52.54
2. ปรากฏ 2 คุณลักษณะพบ 22 คำขวัญ คิดเป็นร้อยละ 37.29
3. ปรากฏ 3 คุณลักษณะพบ 6 คำขวัญ คิดเป็นร้อยละ 10.17

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ ปี พ.ศ.2499-2560 อภิปรายผล ดังนี้

ผลการศึกษาภาพสะท้อนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ ปี พ.ศ.2499-2560 พบว่า ในเนื้อหาของคำขวัญมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเด็กในเรื่องการศึกษา จริยธรรม อุดมการณ์ทางสังคมประเพณีวัฒนธรรม สุขภาพอนามัย การส่งเสริมสิ่งแวดล้อม และเนื้อหาหลายประเภทที่นายกรัฐมนตรีให้ความสำคัญมากที่สุดคือ คำขวัญประเภทการมีวินัย การศึกษาและคุณธรรมจริยธรรม ดังนี้

1) ด้านภาพสะท้อนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ พบว่าภาพสะท้อนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ ทั้ง 59 คำขวัญ ปรากฏคุณลักษณะอันพึงประสงค์ครบทั้ง 8 คุณลักษณะ พบมากที่สุด คือ ข้อ 2. ซื่อสัตย์สุจริต รองลงมา คือ ข้อ 3. มีวินัย, ข้อ 4. ใฝ่เรียนรู้, ข้อ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์, ข้อ 7. รักความเป็นไทย, ข้อ 6. มุ่งมั่นในการทำงาน, ข้อ 8. มีจิตสาธารณะและที่พบน้อยที่สุด คือข้อ 5. อยู่อย่างพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสิทธิชัย สุขคะตะ และณัฐวิณ บุนนาค (2558) เรื่อง “การวิเคราะห์วาทกรรมชาตินิยมไทยในแบบเรียนสังคมศึกษาและประวัติศาสตร์” ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาในแบบเรียนวิชาสังคมศึกษาและประวัติศาสตร์ของระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 สะท้อน ความพยายามของรัฐในการสร้างความรู้สึกราชาชาตินิยมไทยโดยให้ความสำคัญกับชาตินิยมไทย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเชื้อชาติ เน้น ความสามัคคี การสืบทอดของเชื้อชาติ ความฉลาดของเชื้อชาติ การรู้จักปรับตัวและรู้จักเสียสละ ด้านสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยเน้นความสำคัญของสถาบันดังกล่าวกับเอกราช การสร้างคุณประโยชน์ด้านการกินดีอยู่ดีตามยุคสมัยและการเป็นศูนย์รวมจิตใจ ด้านวัฒนธรรม เน้นความเหนือกว่าของวัฒนธรรมของกลุ่ม การรู้จักปรับตัว ความคู่ควรแก่การอนุรักษ์ และวัฒนธรรมที่เป็นที่ยอมรับ ส่วนด้านพุทธศาสนาไม่ได้กล่าวถึงอย่างเด่นชัด แต่พูดรวมๆ อยู่ในประเด็นชาตินิยมด้านสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยเป็นพระราช

ภารกิจสำคัญประการหนึ่ง เนื่องจากการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของพุทธศาสนาและสถาบัน พระมหากษัตริย์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับความคิดเห็นของภัทรวรรณ ฐวกา (2554, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็ก” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติระหว่างพุทธศักราช 2499 – 2553 ตามเกณฑ์การกำหนดค่านิยมผลการศึกษาพบว่า ค่านิยมที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติระหว่างพุทธศักราช 2499 – 2553 ทั้ง 5 ด้าน คือ ค่านิยมการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ ค่านิยมการประหยัดอดออม ค่านิยมการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย ค่านิยมการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา ค่านิยมของการรักชาติ ศาสนกษัตริย์พบว่า ค่านิยมการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบมากที่สุด รองลงมาคือ ค่านิยมการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา ค่านิยมการมีความรักชาติศาสนกษัตริย์ค่านิยมการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย ค่านิยมการประหยัดอดออม ตามลำดับ

2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2499 - 2560 จำนวนทั้งสิ้น 59 คำขวัญ จำแนกตามความถี่ และคุณลักษณะที่พบ

2.1 จำแนกตามความถี่ที่ พบว่า ด้านที่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ พบ 14 แห่ง จากทั้งหมด 116 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 12.07 ด้านที่ 2) ซื่อสัตย์สุจริต พบ 31 แห่ง จากทั้งหมด 116 แห่งคิดเป็นร้อยละ 26.72 ด้านที่ 3) มีวินัย พบ 22 แห่ง จากทั้งหมด 116 แห่งคิดเป็นร้อยละ 18.97 ด้านที่ 4) ใฝ่เรียนรู้ พบ 16 แห่ง จากทั้งหมด 116 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 13.79 ด้านที่ 5) อยู่อย่างพอเพียง พบ 2 แห่ง จากทั้งหมด 116 แห่งคิดเป็นร้อยละ 1.72 ด้านที่ 6) มุ่งมั่นในการทำงาน พบ 10 แห่ง จากทั้งหมด 116 แห่งคิดเป็นร้อยละ 8.62 ด้านที่ 7) รักความเป็นไทย พบ 14 แห่ง จากทั้งหมด 116 แห่งคิดเป็นร้อยละ 12.07 และด้านที่ 8) มีจิตสาธารณะพบ 7 แห่ง จากทั้งหมด 116 แห่งคิดเป็นร้อยละ 6.03

2.2 จำแนกตามคุณลักษณะอันถึงประสงค์ที่พบในคำขวัญ ดังนี้

จากคำขวัญทั้งหมด 59 คำขวัญจำแนกตามคุณลักษณะอันถึงประสงค์ที่พบในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ ดังนี้ คำขวัญที่ปรากฏ 1 คุณลักษณะพบ 31 คำขวัญ คิดเป็นร้อยละ 52.54 คำขวัญที่ปรากฏ 2 คุณลักษณะพบ 22 คำขวัญ คิดเป็นร้อยละ 37.29 และคำขวัญที่ปรากฏ 3 คุณลักษณะ พบ 6 คำขวัญ คิดเป็นร้อยละ 10.17

2) เพื่อจำแนกค่าร้อยละของคุณลักษณะอันถึงประสงค์ 8 ประการ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2499 - 2560 จำนวนทั้งสิ้น 59 คำขวัญ จำแนกตามความถี่ และคุณลักษณะที่พบ สอดคล้องกับบุญญาภา อักษรกาญจน์ (2556, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาคำขวัญวันเด็กของนายกรัฐมนตรีไทย พบว่าคำขวัญวันเด็กมีเนื้อหา 2 ประเภท ได้แก่คำขวัญที่มีเนื้อหาประเภทเดียวเดียว และคำขวัญที่มีเนื้อหาหลายประเภท ด้านค่าถ่วงนโยบายและคำขวัญวันเด็กมีความสอดคล้องกัน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านจริยธรรมธรรม ด้านอุดมการณ์ทางสังคม ด้านประเพณีวัฒนธรรม ด้านสุขภาพอนามัย และด้านส่งเสริมสิ่งแวดล้อม ด้านรูปแบบและการใช้ภาษาพบว่า มีการใช้คำสั้น กระชับ มีการใช้คำสัมผัสและไมสัมผัส มีการใช้การซ้ำคำ และมีการใช้คำที่มีความหมายบวก ด้านประโยคพบว่า มีการใช้ประโยคบอกให้ทราบ และประโยคสั่ง

จากการศึกษายังพบว่าคำขวัญวันเด็กแห่งชาตินอกจากจะสอดคล้องกับคุณลักษณะอันถึงประสงค์ 8 ประการ ยังพบว่ามีความสอดคล้องกับค่านิยม 12 ประการอีกด้วย

สรุปผลการวิจัย

จากคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ ทั้งหมด 59 คำขวัญ พบคุณลักษณะอันถึงประสงค์ 8 ประการคุณลักษณะที่พบจำแนกตามความถี่ที่พบจำนวน 116 แห่ง ที่พบมากที่สุด คือ ข้อ 2. ซื่อสัตย์สุจริต พบ 31 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 26.72 รองลงมา คือ ข้อ 3. มีวินัยพบ 22 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 18.97, ข้อ 4. ใฝ่เรียนรู้ พบ 16 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 13.79, ข้อ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ พบ 14 แห่งคิดเป็นร้อยละ 12.07, ข้อ 7. รักความเป็นไทย พบ 14 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 12.07, ข้อ 6. มุ่งมั่น

ในการทำงาน พบ 10 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.62, ข้อ 8. มีจิตสาธารณะพบ 7 แห่งคิดเป็นร้อยละ 6.03 และที่พบน้อยที่สุดคือ ข้อ 5. อยู่อย่างพอเพียง พบ 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 1.72

จำแนกตามคุณลักษณะที่พบในคำขวัญ ดังนี้

1. คำขวัญที่ปรากฏ 1 คุณลักษณะ พบ 31 คำขวัญ จากทั้งหมด 59 คำขวัญ คิดเป็นร้อยละ 52.54
2. คำขวัญที่ปรากฏ 2 คุณลักษณะ พบ 22 คำขวัญ จากทั้งหมด 59 คำขวัญ คิดเป็นร้อยละ 37.29
3. คำขวัญที่ปรากฏ 3 คุณลักษณะ พบ 6 คำขวัญ จากทั้งหมด 59 คำขวัญ คิดเป็นร้อยละ 10.17

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาในคำขวัญวันเด็ก
2. ควรมีการศึกษาความเกี่ยวข้องของคำขวัญวันเด็กกับค่านิยม 12 ประการ

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง “ภาพสะท้อนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2499-2560” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้ความกรุณาของท่านอาจารย์ ดร.เทิดศักดิ์ สุพันธ์ คณบดีคณะครุศาสตร์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ จนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ คุณค่าและประโยชน์วิจัยนี้ ขอมอบเป็นเครื่องแสดงความกตัญญูต่อบิดามารดา ที่ให้การศึกษา อบรมสั่งสอน ให้มีสติปัญญา และคุณธรรมทั้งหลาย อันเป็นเครื่องมือนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตของวิจัย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

บุญญาภา อักษรกาญจน์. (2556). **คำขวัญวันเด็กของนายกรัฐมนตรีไทย.หลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพภาควิชาภาษาไทย. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.**

ภัทรวรรณ ภู่งาม. (2554). **วิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในคำขวัญเด็กแห่งชาติระหว่างพุทธศักราช 2499 – 2553.**

การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**

พระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

ราชบัณฑิตยสภา. (2556). คำขวัญ. **บทวิทยุรายการ “รู้ รัก ภาษาไทย”.** ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2556 เวลา 7.00-7.30 น. ออนไลน์จาก <http://www.royin.go.th/>: สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2560.

สิทธิชัย สุขตะตะ และณัฐวิณ บุนนาค. (2558, มกราคม-มีนาคม). การวิเคราะห์วาทกรรมชาตินิยมไทยในแบบเรียนสังคมศึกษาและประวัติศาสตร์. **วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา.** 4(1) (มกราคม-มีนาคม), น. 126-137.

**แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศส เรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน”
สำหรับนักศึกษาสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
French Lesson Plan on “The security on board”
for Aviation services’ Students at Suratthani Rajabhat University**

ปิยจิตร สังข์พานิช

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

corresponding author e-mail : psungpanich@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” สำหรับนักศึกษาสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี 2) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของนักศึกษาสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีหลังจากเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” 3) ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” ประชากรที่ใช้ในการทดลองได้มาโดยวิธีเจาะจงคือนักศึกษาสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 27 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาฝรั่งเศส เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” สำหรับนักศึกษาสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าดัชนีประสิทธิผล ผลการวิจัยพบว่า 1) ได้แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศส เรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” สำหรับนักศึกษาสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี 2) ดัชนีประสิทธิผลของความก้าวหน้าของการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศส เรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” ของนักศึกษาสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีมีค่าเท่ากับ 0.55 และ 3) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศส เรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.40)

คำสำคัญ : แผนการจัดการเรียนรู้ ภาษาฝรั่งเศส ธุรกิจการบิน

Abstract

The purposes of this research were 1) to create French Lesson Plan on “The security on board” for Aviation services’ Students at Suratthani Rajabhat University 2) to find the effectiveness index of the Aviation services’ Students at Suratthani Rajabhat University after using French Lesson Plan on “The security on board” and 3) to study the level of the satisfaction of the students toward French Lesson Plan on “The security on board”. The population size of this research was twenty-seven students purposively selected from the students who enrolled at Suratthani Rajabhat University in the second

academic semester of 2017. The instruments used for this experimental research were French Lesson Plan on “The security on board” for Aviation services’ Students and a French achievement test. The reliability of the test was 0.89. The data were analyzed by mean, percentage, standard deviation and effectiveness index. The result showed that 1) French Lesson Plan on “The security on board” for Aviation services’ Students at Suratthani Rajabhat University was successfully developed 2) the effectiveness index of the Aviation services’ Students at Suratthani Rajabhat University after using French Lesson Plan on “The security on board” was 0.55 and the satisfaction of the students was in the highest level ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.40).

keywords : Lesson Plan, French, Aviation services

บทนำ

ในโลกยุคปัจจุบันนี้การเดินทางเป็นสิ่งไร้ขีดจำกัด เป็นยุคที่นานฟ้าเปิดเสรี ธุรกิจการบินแข่งขันกันสูง ซึ่งทุกสายการบินทั่วโลกได้ให้ความสำคัญมากขึ้น ทั้งด้านความคุ้มค่าของราคาและคุณภาพการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงความปลอดภัยในการเดินทาง ด้วยสถานะแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมที่เปลี่ยนแปลงไปและเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้ความเสี่ยงต่ออันตรายที่อาจเกิดขึ้นในท้องโดยสารมีความซับซ้อนและขยายวงมากขึ้น เช่น อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ขนาดพกพา สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่อาจก่ออันตรายได้ บางทีก็มีความเสี่ยงที่ผู้โดยสารจะแอบนำติดตัวขึ้นเครื่องหรือการลักลอบนำสัตว์ที่เป็นอันตรายขึ้นเครื่อง รวมถึงผู้โดยสารที่ใช้ความรุนแรงก็มีมากขึ้นเรื่อย ๆ กฎระเบียบและมาตรการด้านการบินจึงต้องมีการปรับปรุงให้รัดกุมขึ้น ให้ทันต่อเทคโนโลยีและความเสี่ยงต่อภัยอันตราย อีกทั้งการปฏิบัติงานในท้องโดยสารต้องสอดคล้องกับข้อกำหนดและข้อพึงปฏิบัติจากองค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (ICAO) สมาคมขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศ(IATA) และกฎระเบียบของประเทศที่เป็นจุดหมายปลายทาง อย่างไรก็ตามเมื่อมีกฎระเบียบเคร่งครัดขึ้นย่อมกระทบต่อการให้บริการผู้โดยสารซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายเลยที่จะประสานความปลอดภัยเข้ากับการบริการ การสร้างความประทับใจให้แก่ผู้โดยสารด้วยการบริการแบบวัฒนธรรมไทยอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะนั้น พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินทุกคนต้องเข้ารับการฝึกอบรมอย่างดี มุ่งเน้นการบริการให้เป็นไปตามความพึงพอใจและสร้างความประทับใจให้แก่ผู้โดยสาร รวมถึงรักษามาตรฐานความปลอดภัยระดับสากลคือต้องรู้จักพลิกแพลงภายใต้กรอบจำกัด เพื่อรักษาสมดุลทั้งการบริการและความปลอดภัย (ไทยรัฐ. ออนไลน์. 2561). นอกจากนี้การใช้ภาษาต่างประเทศก็มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การแสวงหาความรู้และการประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลกและการตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศและใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้นและมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต

อย่างไรก็ตามการรู้แต่เพียงรูปประโยคเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอในการเข้าใจความหมายที่แท้จริงที่ผู้สื่อสารต้องการสื่อให้เข้าใจดังที่ Ch. TOURATIER (2000) ได้กล่าวไว้ว่า: « ความหมายของประโยคที่พูดออกไปมีความซับซ้อนและมีความหมายมากกว่าตัวอักษรที่รวมกันอยู่ในประโยคนั้น ๆ ยิ่งไปกว่านั้นความหมายของหนึ่งประโยคที่กล่าวออกไปยังมิ

ความสัมพันธ์กับสถานการณ์ในการสื่อสารรวมถึงประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจของผู้สื่อสารที่จะพยายามสร้างความเข้าใจให้กับคู่สนทนาหรือผู้รับสารนั้น ๆ” (Ch. TOURATIER, 2000 : 182) แนวความคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ Jean-Michel ADAM (2001) ที่กล่าวไว้ว่า “ทุก ๆ กิจกรรมของภาษาได้ปรากฏอยู่ในสถานการณ์ของสังคมที่ถูกมองว่าเป็นตัวกำหนดรูปแบบของภาษาที่ใช้สื่อสารอย่างแยกกันไม่ออก” (Jean-Michel ADAM, 2001) ดังที่ Reboul & Moeschler (1998) ได้เสนอแนวคิดในเรื่องของการศึกษาหาความหมายของประโยคไว้ว่า “การแปลความประโยคที่กล่าวออกไปจะต้องอาศัยกระบวนการอยู่สองกระบวนการคือ กระบวนการถอดความด้านรูปแบบและตัวภาษาและกระบวนการอ้างอิงและการปฏิบัติในสังคม”(Reboul & Moeschler, 1998 : 63) ซึ่งหมายความว่า ผู้รับสารจะต้องจับประเด็นความหมายพร้อมไปกับหน้าที่ในการสื่อสารของประโยคที่กล่าวออกมาในสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งก็คือความหมายที่แท้จริงที่ผู้สื่อสารต้องการสื่อข้อความให้แก่ผู้รับสารเข้าใจนั่นเอง (André Meunier, 2004) ในความเป็นจริงของสถานการณ์ของการสื่อสารนั้น องค์ประกอบต่าง ๆ ของภาษาที่มาร้อยเรียงในประโยคนั้น ผู้รับสารอาจต้องอาศัยการถอดรหัสจากความรู้หลาย ๆ ส่วนเข้าด้วยกันทั้งในเรื่องของวัจนภาษา อวัจนภาษา ภาษาเชิงสังคมและบริบทแวดล้อมรวมถึงวัฒนธรรมที่แฝงอยู่ในตัวภาษาเองด้วย ทั้งนี้รวมถึงความหมายที่สื่อสารโดยตรงและความหมายที่สื่อสารโดยอ้อม (C. KERBRAT-ORECCHIONI, 2002 : 215)

ในเรื่องของกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ อย่างเช่นเรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” ผู้สื่อสารอาจจะอยู่ร่วมในสถานการณ์ด้วยหรืออาจไม่ปรากฏตัวในสถานการณ์การสื่อสารแต่รูปแบบของภาษาและความตั้งใจในการสื่อสารได้ฝังอยู่ในเนื้อความเรียบร้อยแล้ว ขอแต่เพียงผู้รับสารได้ปฏิบัติตามเท่านั้นทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงหรือป้องกันอันตรายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ ผู้วิจัยได้เล็งเห็นว่าการใช้รูปแบบประโยคให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของการสื่อสารมีบทบาทสำคัญในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน อย่างไรก็ตามจากการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ผู้วิจัยยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างแผนการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสในเรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” การฝึกทักษะในการเปลี่ยนรูปแบบของประโยคให้สอดคล้องกับกาล มาลา เพื่อแสดงความสุภาพของพนักงานในงานบริการของธุรกิจการบิน อีกทั้งยังไม่มีการนำเสนอกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาในการสื่อสารในเรื่องดังกล่าว ดังนั้นการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” สำหรับนักศึกษาสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ในครั้งนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญจำเป็น ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในงานบริการด้านธุรกิจการบินให้มีศักยภาพทั้งด้านความรู้ทักษะทางปัญญาและเจตคติที่ดีให้มีความสามารถและทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทัดเทียมนานาชาติประเทศเพื่อการแข่งขันในระดับสากล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” สำหรับนักศึกษาสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของความก้าวหน้าของการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” ของนักศึกษาสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
3. ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน”

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ศึกษาได้แก่ นักศึกษาสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 27 คน ที่เลือกเรียนวิชาภาษาฝรั่งเศสเป็นวิชาโท
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา โครงการวิจัยนี้ศึกษาจำกัดเฉพาะภาษาฝรั่งเศสเพื่อการสื่อสารเรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” (The security on board)
3. ขอบเขตด้านเวลา ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาข้อมูลในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม ปี 2561
4. ขอบเขตด้านสถานที่ วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” สำหรับนักศึกษาสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีและมีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้ ขั้นการศึกษาเนื้อหาและวิเคราะห์หลักสูตร ขั้นการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” สำหรับนักศึกษาสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ขั้นการทดลองใช้และการหาคุณภาพเครื่องมือและขั้นการทดลองภาคสนาม

ขั้นการศึกษาเนื้อหาและวิเคราะห์หลักสูตร ผู้วิจัยได้ศึกษาวิดีโอสารคดีเกี่ยวกับเรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” ของสายการบินต่าง ๆ ศึกษาวิเคราะห์จากตำรา งานวิจัย เครื่องมือ ได้แก่ แบบจัดบันทึก แล้วผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์จากนั้นจึงออกแบบสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศส เรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” สำหรับนักศึกษาสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ในขั้นการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” ผู้วิจัยศึกษาข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหาสำหรับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศส แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาหลักสูตรภาษาฝรั่งเศส ผู้วิจัยได้จำแนกเนื้อหาแผนการจัดการเรียนรู้เป็น 3 ชุด ใช้เวลาจำนวน 3 คาบต่อชุดและสำหรับทดสอบก่อนเรียนจำนวน 1 คาบและสำหรับทดสอบหลังเรียน จำนวน 1 คาบ รวมทั้งสิ้น 11 คาบ เมื่อผู้วิจัยเขียนตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ในเรื่องที่จะสอนเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยระบุกิจกรรมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเขียนระบุขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป อย่างละเอียดและเขียนเวลาที่ใช้ในแต่ละขั้น ส่วนท้าย เป็นส่วนที่ประกอบด้วยการวัดผล การประเมินผล การบันทึกหลังสอนและแบบฝึกหัดที่ผู้วิจัยทำขึ้นเพื่อใช้ในการสอนในแต่ละ แผนการเรียนรู้ ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” สำหรับนักศึกษาสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยส่วนสำคัญ ดังนี้ มโนทัศน์หรือสาระสำคัญ จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ สื่อและกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล เมื่อเรียนจบแล้ว ผู้วิจัยวัดผลการเรียนรู้ด้วยแบบทดสอบหลังเรียน เมื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจและแก้ไขในเรื่องของเนื้อหา ความเหมาะสมของกิจกรรม แบบฝึกหัดและการวัดและการประเมินผล จากนั้นผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้มาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปใช้จริง ในส่วนของแบบทดสอบภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” สำหรับการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นข้อสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ 1 ชุด ผู้วิจัยนำแบบทดสอบภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” ที่ได้ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา นำผลการพิจารณาไปทำการวิเคราะห์ หาความตรงตามเนื้อหา (Content

validity) ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องหรือค่า IOC (Index of item objective congruence) (กรมววิชาการ, 2545 : 65) และปรบปรนงแกไขใหถูกตองสมบูรณยั้งขึ้นและสร้งแบบสอบถามเพื่อวัดระดับความพึงพอใจของนักศีกษาที่มีต่อแผนการจัดการเรยนรู้ภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภยบนเครืองบิน” สำหรับนักศีกษาสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิกิร์ท (Likert Scale) 5 ระดับ

ชั้นการทดลองใช้และการหาคุณภาพเครืองมือ เครืองมือที่ใช้ในการววจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรยนรู้ภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภยบนเครืองบิน” สำหรับนักศีกษาสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ที่ผู้ววจัยพัฒนาขึ้น แบบทดสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ 1 ชุดและแบบสอบถามระดับความพึงพอใจของนักศีกษาที่มีต่อแผนการจัดการเรยนรู้ภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภยบนเครืองบิน” สำหรับนักศีกษาสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

สำหรับการหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภยบนเครืองบิน” เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ 1 ชุด ผู้ววจัยสร้งตามขั้นตอนดังนี้ ศีกษาวิธีการสร้งแบบทดสอบและการเขียนข้อสอบจากเอกสารที่เกยวกับการวัดผลประเมินผล ศีกษาทฤษฎี แนวคิด เทคนิควิธีการสอน แล้วนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและสร้งตารางวิเคราะห์ข้อสอบ ศีกษาจากวิดีโอของสายการบินต่าง ๆ ในเรื่อง “ความปลอดภยบนเครืองบิน” กำหนดเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของการทดสอบ สร้งตารางวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อให้เกิดความสอดคล้องระหว่งเนื้อหาสาระที่ต้องการวัดและระดับพฤติกรรมตามทฤษฎีของบลูมได้แก่ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่า ดำเนินการสร้งแบบทดสอบภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภยบนเครืองบิน” โดยมีสัดส่วนจำนวนข้อในแต่ละเนื้อหาตรงตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร ข้อสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ จำนวน 1 ชุด นำแบบทดสอบที่สร้งขึ้นไปขอความเห็นและคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญภาษาฝรั่งเศสเพื่อพิจารณาในเรื่องการใช้ภาษา การจัดลำดับเนื้อหา ความเหมาะสมของเนื้อหา เวลาที่ใช้และเกณฑ์การประเมินผลตลอดจนความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ จากนั้นผู้ววจัยนำแบบทดสอบมาปรบปรนงแกไขข้อบกพร่อง ตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องในขั้นตอนต่าง ๆ อีกครั้ง จากนั้นผู้ววจัยนำแบบทดสอบภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภยบนเครืองบิน” ที่ได้ปรบปรนงเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) และสิ่งที่ควรปรบปรนงแกไขใหถูกตองสมบูรณยั้งขึ้น แล้วนำผลการพิจารณาไปทำการวิเคราะห์หาความตรงตามเนื้อหาด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องหรือค่า IOC (Index of item objective congruence) (กรมววิชาการ, 2545: 65) ระหว่งข้อคำถามกับระดับพฤติกรรมหรือจุดประสงค์ที่ต้องการวัด โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินด้วยคะแนน 3 ระดับ คือให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์และให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตรโดยใช้เกณฑ์ดังนี้ ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรบปรนง โดยข้อสอบชุดนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1 ผู้ววจัยนำแบบทดสอบภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภยบนเครืองบิน” ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้วว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของนักศีกษา ไปทดสอบกับนักศีกษาซึ่งไม่ใช่กลุ่มประชากรที่ใช้ศีกษาครั้งนี้เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตร KR-20 (นภาพร สิงห์หัต, 2548: 101) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.89 แล้วจึงนำไปทดสอบกับกลุ่มทดลองภาคสนาม

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศส เรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” สำหรับ นักศึกษาสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตาม ลำดับ ดังนี้

ตารางที่ 1 คะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

จำนวนผู้เรียน	คะแนน	ร้อยละของผลรวมของ คะแนนก่อนเรียน	ร้อยละของผลรวมของ คะแนนหลังเรียน	ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.)
27	30	30.98	69.38	0.55

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของความก้าวหน้าทางพัฒนาการเรียนรู้เท่ากับ 0.55 หรือคิดเป็น ร้อยละ 55 แสดงว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 55

ตารางที่ 2 ค่าระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน”

หัวเรื่อง	ระดับความพึงพอใจ					$\bar{X}$	S.D n=27	การแปล ความหมาย
	5	4	3	2	1			
1. เนื้อหา	20	5	2	-	-	4.66	0.34	มากที่สุด
2. วิธีการสอน	19	4	4	-	-	4.55	0.45	มากที่สุด
3. สื่อการสอน	20	4	3	-	-	4.62	0.38	มากที่สุด
4. ผู้สอน	20	4	3	-	-	4.62	0.38	มากที่สุด
5. บรรยากาศในชั้นเรียน	18	6	3	-	-	4.55	0.45	มากที่สุด
รวม						4.60	0.40	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักศึกษามีระดับความพึงพอใจต่อแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศส เรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” ดังนี้ เนื้อหา ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.66, S.D. = 0.34) วิธีการสอน ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.45) สื่อการสอน ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.62, S.D. = 0.38) ผู้สอน ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.62, S.D. = 0.38) และบรรยากาศ ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.45) โดยภาพรวม นักศึกษามีระดับความพึงพอใจต่อแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศส เรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.40)

อภิปรายผล

แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” สำหรับนักศึกษาสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัย นานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้มีความเป็นรูปธรรมและประยุกต์ใช้ได้กับสถานการณ์จริง สืบเกิด ได้จากการที่นักศึกษาที่มีความตั้งใจในการฝึกปฏิบัติและมีความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง และทำให้นักศึกษาเกิด

เจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาฝรั่งเศส ดังนั้น การออกแบบการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนการเรียนต้องมีวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่จะให้ผู้เรียนได้แสดงออกมา ดังที่ ถวัลย์ มาศจรัส (2550: 5-6) ที่ได้อธิบายไว้ว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตลอดกระบวนการที่มุ่งไปสู่ผลผลิตตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้อการเริ่มต้นการคิดในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้ออกแบบได้กำหนดไว้ตั้งแต่ต้นจนจบโดยก่อนที่จะออกแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวจะต้องมีการกำหนดพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เรียนและการกำหนดกิจกรรมการประเมินผลของผู้เรียนไว้อย่างชัดเจน วัดและตรวจสอบได้ โดยการออกแบบกิจกรรมที่จะนำไปสู่สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ต้องเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ สามารถแสดงออกซึ่งความรู้และความสามารถตามพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยจิตร สังข์พานิช (2556) เรื่อง การออกแบบการจัดการเรียนรู้อิงกรอบมาตรฐานคุณวุฒิรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่ออุตสาหกรรมการโรงแรมสำหรับระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย พบว่า แบบฝึกทักษะภาษาฝรั่งเศสเพื่ออุตสาหกรรมการโรงแรมอิงกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งประเทศไทยมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยมีค่าเท่ากับ 82.14/82.95 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะภาษาฝรั่งเศสเพื่ออุตสาหกรรมการโรงแรมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.38) สำหรับข้อเสนอแนะและการนำไปใช้ประโยชน์จากผลที่ได้จากการวิจัยในเรื่องแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศส เรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” สำหรับนักศึกษาสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี สามารถใช้เป็นองค์ความรู้เพื่อเป็นแนวทางการสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศภายใต้บริบทของความเป็นสากลสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนในรายวิชา ภาษาฝรั่งเศสเพื่อการสื่อสารในงานอาชีพในเรื่องอื่น ๆ และสร้างระดับความสามารถในการใช้ภาษาในสถานการณ์จากง่ายไปหาสถานการณ์ที่ซับซ้อนขึ้น นอกจากนี้ ควรมีการวิจัยและพัฒนาเพื่อผลิตสื่อรูปแบบอื่น ๆ ด้วยเพื่อประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส ให้มีความหลากหลายและทันต่อสถานการณ์สังคมของผู้เรียนปัจจุบัน

สรุปผลการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” สำหรับนักศึกษาสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน นักศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 27 คน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เห็นได้จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” สำหรับนักศึกษาสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี พบว่า คะแนนที่ได้จากการทดสอบด้วยแบบทดสอบฉบับสรุป (Post-test) หลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” สำหรับนักศึกษาสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ครบทั้ง 3 ชุดแล้ว เพิ่มขึ้นหมายความว่า นักศึกษาทั้ง 27 คนได้รับการพัฒนาทักษะภาษาฝรั่งเศสโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” สำหรับนักศึกษาสาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของความก้าวหน้าทางพัฒนาการเรียนรู้เท่ากับ 0.55 หรือคิดเป็นร้อยละ 55 แสดงว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 55 ส่วนในด้านความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศส เรื่อง “ความปลอดภัยบนเครื่องบิน” อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.40)

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับความอนุเคราะห์จากวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี และความร่วมมือจากนักศึกษา สาขาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2560

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2558). ศิลปะการสอนเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่สอง. กรุงเทพฯ: วีพริ้นท์.
- ปิยจิตร สังข์พานิช. (2556). การออกแบบการจัดการเรียนรู้อิงกรอบมาตรฐานคุณวุฒิรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่ออุตสาหกรรมการโรงแรมสำหรับระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ทศนา แคมณี. (2550). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริจิตต์ เดชอมรชัย. (2555). การประเมินผลการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศส. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวัลย์ มาตจรัส (2550). เอกสารสรุปสาระ Backward Design เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ผู้เรียน. กรุงเทพฯ: สำนักงานมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศูนย์แนะแนวศึกษาต่อประเทศฝรั่งเศส. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2557, จาก <http://www.thailande.campusfrance.org/th/node/123619>
- สถานเอกอัครราชทูตฝรั่งเศส ประจำประเทศไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2557, จาก <http://www.ambafrance-th.org/article1524>
- ไทยรัฐ. ความปลอดภัยบนเครื่องบิน. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2561, จาก <https://www.thairath.co.th/content/1115835>
- ADAM, J.-M. (2001). *Entre conseil et consigne : les genres de l'incitation à l'action. Pratiques*, décembre 2001, n°111-112, 7-38.
- Charaudeau, P. (1992). *Grammaire du sens et de l'expression*. Paris : Hachette. 927 pages.
- Kerbrat-Orecchioni, C. (2002) *L'énonciation*. Paris : Armand Colin/VUEF. 267 pages.
- Meunier, A., Polycopies du séminaire en Maîtrise Lettres modernes, Télé 3, Paris 3 – La Sorbonne Nouvelle, 2004-2005.
- Moeschler, J. (1984). *Argumentation et conversation. Eléments pour une analyse pragmatique du discours*. Paris: Crédif-Hatier, col. « LAL ».
- Reboul, A. et J. Moeschler. (1998). *La pragmatique aujourd'hui*. Paris : Seul. 209 pages.
- Touratier, Ch. (2000). *La sémantique*. Paris : Armand Colin. 191 pages.

ปัจจัยสาเหตุและแนวทางการป้องกันการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังเรือนจำกลางนครปฐม
CAUSAL FACTORS AND PREVENTION GUIDELINES ON DISCIPLINARY RULE BREAKING OF
PRISONERS IN NAKHONPATHOM CENTRAL PRISON

พิชัย เลิศเสนา* และ เสกสัน เครือคำ

คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

corresponding author e-mail : pichai_tum@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยสาเหตุและแนวทางการป้องกันการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังเรือนจำกลางนครปฐมในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐม รวมทั้งค้นหาแนวทางการป้องกันการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังดังกล่าว เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างผู้ต้องขัง 209 คน เจ้าหน้าที่และผู้บริหารเรือนจำ 11 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบ Chi-square การวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-way ANOVA) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ด้วย Bivariate Correlation

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า มีสถานภาพโสด เป็นนักโทษชั้นเลว ถูกจำคุกเพียง 1 ครั้ง มีกำหนดโทษต่ำกว่า 5 ปี และมีกำหนดโทษที่เหลือน้อยกว่า 2 ปี ส่วนใหญ่มีญาติมาเยี่ยมเดือนละ 1-2 ครั้ง/เดือน กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านการเรียนรู้และการคบหาสมาคม และ ปัจจัยด้านการใช้เหตุผลในการตัดสินใจส่งผลต่อการกระทำผิดวินัยในระดับน้อย ส่วนปัจจัยด้านสภาวะจิตใจและการควบคุมตนเองเห็นว่ามีสัมพันธ์ต่อการกระทำผิดในในระดับปานกลาง ผลการศึกษาด้านการกระทำผิดวินัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ร่วมกระทำผิด ส่วนใหญ่กระทำผิดด้วยการทะเลาะวิวาท/ทำร้ายร่างกาย มีความถี่ในการกระทำผิด 1 ครั้ง/สัปดาห์ โดยมีระดับในการกระทำผิดความผิดในระดับน้อยที่สุด ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพและระดับชั้นนักโทษที่แตกต่างกันจะมีฐานะ ลักษณะและระดับการกระทำผิดแตกต่างกัน ปัจจัยด้านการเรียนรู้และการคบหาสมาคมที่แตกต่าง ปัจจัยด้านการใช้เหตุผลในการตัดสินใจและปัจจัยด้านสภาวะจิตใจและการควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์กับฐานะ ลักษณะ ความถี่และระดับการกระทำผิด

จากผลการศึกษาดังกล่าว มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่ การจัดกิจกรรมเพื่อปรับทัศนคติ การชมเชยหรือใช้รางวัลแก่ผู้กระทำความดี การปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของเรือนจำ การสื่อสารหรือสร้างความเข้าใจกับหัวหน้าหรือผู้นำกลุ่มต่างๆ การกำชับเจ้าหน้าที่ให้เพิ่มความเข้มงวดในการปฏิบัติหน้าที่ และการแก้ไขปัญหาด้านการบริหารจัดการเรือนจำในภาพรวม

คำสำคัญ : ปัจจัยสาเหตุ, การกระทำผิดวินัย, เรือนจำกลางนครปฐม, ผู้ต้องขัง

Abstract

This research aims to study causal factors of disciplinary rules breaking of prisoners in Nakorn Pathom Central Prison and to explore the potential guidelines to prevent the disciplinary rule breaking. Questionnaires were employed to collect quantitative data from 209 prisoners and in-depth interviews were used to collected data from 11 prisoners. Data analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation, hypotheses testing by chi-square statistic, One-way ANOVA and Bivariate Correlation.

The results show that the majority of samples were 31-40 years old, elementary education or below, single, in a category of bad prisoner, first time of imprisonment, below 5 years in prison, less than 2 years remaining in prison, 1-2 times for relative visit a month. It was found that the samples had a low level of opinion on learning and association factors and rational of decision factors effecting disciplinary rule breaking, but they had a higher level of opinion on self-control factors effecting disciplinary rule breaking. Regarding the disciplinary rule breaking characteristics, it was found that most of the samples were a co-wrongdoer, committed a quarrel and fight, and broke the rules at least once a week. The results of hypothesis testing show that the differences in prisoner's status and level of prisoner affected on the condition, type and level of disciplinary rule breaking. Moreover, it was found that the learning and association factors, rational of decision factors and self-control factors were correlated with the condition, type, frequency and level of disciplinary rule breaking.

The important suggested were to set activity for attitude adjustment, give reward, physical renovate communication with leader, reiterate officer on working and prison management.

Key words: Causal factors, Disciplinary rule breaking, Nakorn Pathom Central Prison, Prisoners

บทนำ

กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรมถือเป็นหน่วยงานหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมที่มีบทบาทสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ทำหน้าที่ในการควบคุมผู้กระทำผิดกฎหมายไว้ในสถานที่ที่จำกัดอิสรภาพที่เรียกว่า “เรือนจำ” เพื่อปรับทัศนคติและพฤติกรรมให้กลับตัวเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพออกสู่สังคมต่อไป อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญของเรือนจำในปัจจุบันที่ยังรอการบริหารจัดการได้แก่ ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนมากกว่า 300,000 คน ในขณะที่เรือนจำรองรับได้เพียง 110,000 คน (กรมราชทัณฑ์, 2561) นอกจากนี้จำนวนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานไม่เพียงพอ รวมทั้งปัญหาเรือนจำเก่าและชำรุดทรุดโทรม สภาวะดังกล่าวส่งผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมและการแก้ไขพัฒนาผู้ต้องขังอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

เรือนจำกลางนครปฐม เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนกลาง สังกัด กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม มีอำนาจควบคุมนักโทษเด็ดขาดชาย และนักโทษเด็ดขาดหญิง กำหนดโทษตลอดชีวิต โดยได้แบ่งเขตการควบคุมผู้ต้องขังเป็น 9 แดน อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ชาย 127 คน หญิง 27 คน มีจำนวนผู้ต้องราชทัณฑ์ประมาณ 5,500 คน (เรือนจำกลางนครปฐม, 2560)

อย่างไรก็ตามแล้วผู้ต้องขังส่วนหนึ่งยังมีพฤติกรรมในการกระทำผิดวินัยเรือนจำอยู่ เช่น การลักลอบเล่นการพนัน การทะเลาะวิวาท การสีกตามร่างกาย การลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้ามาภายในเรือนจำ ตลอดจนไปถึงการลักลอบเสพยา

เสพติดในเรือนจำ เป็นต้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวไม่ควรจะเกิดขึ้นในสถานที่ที่เรียกได้ว่าเป็นสถานที่ควบคุมหรือลงโทษอาชญากรและเป็นสถานที่แก้ไขคนกระทำผิดให้กลับตนเป็นคนดี นั่นก็คือเรือนจำนั่นเอง

จากสภาพปัญหาดังกล่าว แม้ว่าจะมีการศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขัง โดยผลที่ออกมานั้นปรากฏว่าสาเหตุที่ผู้ต้องขังกระทำผิดวินัยของเรือนจำ คือ เกิดจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และขาดความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบข้อบังคับ เพื่อนผู้ต้องขังชักชวน ต้องการเรียกร้องความสนใจ เจ้าหน้าที่ไม่มีความเป็นธรรมในการลงโทษ เกิดปัญหาครอบครัว (รัชนิกรณ์ แก้วไพรวลย์, 2550) แต่ถึงอย่างไรก็ยังมีปัญหาของการกระทำผิดวินัยของเรือนจำอยู่อย่างต่อเนื่องโดยสังเกตได้จากสื่อต่างๆ ที่ได้นำเสนอปัญหาต่างๆ ของเรือนจำ เช่น ปัญหาผู้ต้องขังในเรือนจำมีพฤติกรรมลักลอบค้ายาเสพติด หรือแม้กระทั่งการใช้เรือนจำเป็นฐานบัญชาการค้ายาเสพติด ซึ่งสิ่งนี้เองที่เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่ามาตรการต่างๆ หรืองานวิจัยที่ผ่านมายังมิได้ทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาหรือตอบโจทย์ในเรื่องการกระทำผิดวินัยเรือนจำของผู้ต้องขังอย่างชัดเจน และอีกประการหนึ่งก็คืองานวิจัยที่ผ่านมาไม่ได้ทำการศึกษาวินัยที่เรือนจำอื่นและผู้วิจัยเองยังไม่พบว่าเคยมีการทำการวิจัยเรื่องนี้ในเรือนจำกลางนครปฐมมาก่อน ซึ่งผู้วิจัยต้องการทราบว่าถ้าหากต่างสถานที่กันหรือต่างเรือนจำกัน มูลเหตุของการกระทำผิดวินัยเรือนจำจะเหมือนหรือต่างกันหรือไม่ ตลอดจนผู้วิจัยต้องการค้นหาแนวทางการป้องกันการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังในเรือนจำอย่างยั่งยืน และเนื่องจากว่าผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเรือนจำกลางนครปฐม จึงมั่นใจว่าสามารถเข้าถึงข้อมูลโดยตรงของผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจริงซึ่งจะเป็นประโยชน์กับงานวิจัยมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษามูลเหตุของการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังเรือนจำกลางนครปฐม เพื่อที่จะได้ทราบแนวทางในการป้องกันการกระทำผิดวินัยดังกล่าว และนำผลการวิจัยที่ได้มาปรับปรุง แก้ไข พัฒนาการควบคุมการกระทำผิดวินัยเรือนจำของผู้ต้องขังซึ่งจะเป็นรากฐานที่ดีในการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังได้กลับตัวเป็นพลเมืองดีของสังคมหลังจากพ้นโทษไปแล้วและไม่หวนกลับไปก่ออาชญากรรมอีกจนต้องกลับเข้าสู่เรือนจำอีกครั้ง ซึ่งถ้าหากเป็นเช่นนั้นแล้วก็จะเป็ภัยต่อสังคมเป็นอย่างมาก และยังเป็นการสร้างความไม่มั่นใจให้กับสังคมต่อกรมราชทัณฑ์ อีกทั้งยังเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณของรัฐในการควบคุมผู้ต้องขังเหล่านั้นอีกด้วย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนทฤษฎีทางอาชญาพบว่าทฤษฎีส่วนใหญ่ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้น โดยอาชญากรรมอาจเกิดจากทั้งปัจจัยภายในตัวบุคคลและปัจจัยภายนอก ซึ่งทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านการเรียนรู้และการคบหาสมาคมที่แตกต่างกัน ได้แก่ ทฤษฎีคบหาสมาคมที่แตกต่างกัน (Differential association theory) ระบุไว้ว่าพฤติกรรมอาชญากรรมสามารถเรียนรู้ได้ผ่านกระบวนการติดต่อสื่อสารกับคนอื่นและการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมส่วนใหญ่เกิดขึ้นภายในกลุ่มที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกัน (Akers, 1994) ทฤษฎีการควบคุมทางสังคม (Social control theory) ได้กล่าวไว้ว่า คนในสังคมจะไม่กระทำความผิดหากเขาเชื่อว่าสิ่งที่กฎหมายกำหนดให้เป็นความผิดเป็นสิ่งไม่ดีและไม่ควรปฏิบัติ (Travis Herschi, 1969) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) ระบุไว้ว่าการลอกเลียนแบบ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการสังเกตพฤติกรรมคนอื่นแล้วทำตาม ส่วนทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ ได้แก่ ทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational choice theory) โดยได้ระบุไว้ว่าการกระทำทุกอย่างจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลเพื่อเข้าข้างตนเองโดยเหตุผลที่มักจะคำนึงถึงเป็นอันดับแรก คือ ประโยชน์ทางด้านเศรษฐศาสตร์ และอีกประเด็นคือ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจนั้นมีทั้งปัจจัยภายในตัวบุคคลและปัจจัยภายนอกซึ่งเป็นสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวและบุคคลนั้นสามารถรับรู้ได้ (Ronald Aker, 1973) ส่วนทฤษฎีปกติวิสัย (Routine activity theory) ระบุไว้ว่าตัวผู้กระทำความผิดจะเป็นใครก็ได้ที่ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม แต่เมื่อมีโอกาสที่จะกระทำความผิดอาจจะด้วยเหตุผลที่แตกต่างกัน และในส่วนของปัจจัยด้านสภาวะจิตใจและการควบคุมตนเองนั้น (เสกสัน เครือคำ, 2558) ทฤษฎีการควบคุมตนเอง (Self – control) กล่าวไว้ว่าการควบคุมตนเองในแต่ละบุคคลนั้นจะแตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการขัดเกลาทางสังคม เช่น การเลี้ยงดู การอบรมสั่งสอน เป็นต้น

ส่วนทฤษฎีบุคลิกภาพ (Personality theory) ระบุไว้ว่า พฤติกรรมอาชญากรรมเป็นการแสดงออกของบุคลิกภาพที่แตกต่างจากบุคคลปกติ เช่น การขาดความสามารถในการระงับอารมณ์ ความก้าวร้าว การชอบหาเรื่องใส่ตนเอง การชอบเป็นศัตรูกับผู้อื่น การมองโลกในแง่ร้ายหรือการไม่ยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคม เป็นต้น (Gottfredson & Travis Herschi, 1990)

อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีที่มีความสอดคล้องกับเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้อีกหนึ่งทฤษฎีก็คือ ทฤษฎีติดฉลาก (Labeling Theory) ซึ่งเป็นแนวคิดที่กล่าวถึงสาเหตุของการกระทำความผิดของผู้ที่ถูกมองว่าเป็นคนผิดหรือถูกมองโทษทางสังคม ทำให้อับอายและคับแค้นใจ อาจเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้บุคคลนั้นๆ กระทำความผิดซ้ำอีกก็เป็นได้ (Becker, 1963) ดังนั้นการศึกษานี้จึงมุ่งเน้นการหาแนวทางในการป้องกันการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังเรือนจำกลางนครปฐม โดยการค้นหาปัจจัยสาเหตุที่เกี่ยวข้องที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดดังกล่าว ซึ่งไม่เพียงแต่อ้างอิงทฤษฎีติดฉลากเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงทฤษฎีต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นเพื่อให้ทราบถึงต้นตอสาเหตุ อันจะทำให้การป้องกันการเกิดปัญหาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สำหรับผลงานวิจัยที่ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดวินัย พบว่ามีจำนวนมาก เช่น การศึกษาของ ไพโรจน์ สุนทรพรม (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาความสัมพันธ์พบว่า อายุ กำหนดโทษ ระยะเวลาที่รับโทษมาแล้ว คดีที่ต้องโทษ จำนวนครั้งที่ต้องโทษ ระดับชั้น การได้รับอภัยโทษ ประวัติการกระทำผิดวินัย ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ ความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบมีความสัมพันธ์กับความรุนแรงในการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขัง สำหรับระดับการศึกษาและประเภทของผู้ต้องขังไม่มีความสัมพันธ์กับความรุนแรงในการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขัง การศึกษาของ รัชนิกรณ์ แก้วไพรวัลย์ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังหญิงศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการกระทำผิดของผู้ต้องขังได้แก่ ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และขาดความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบและข้อบังคับ เพื่อนผู้ต้องขังชักชวน ต้องการเรียกร้องความสนใจ เจ้าพนักงานมีความไม่เป็นธรรมในการลงโทษ เกิดปัญหาในครอบครัว และไม่มีการฝึกวิชาชีพหรือไม่ได้เรียนหนังสือ ตามลำดับ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงอธิบาย (Explanatory research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ มีจำนวน 209 คน ซึ่งได้ทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability sampling) และใช้รูปแบบการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota sampling) ซึ่งจะแบ่งโควตาตามสัดส่วนของจำนวนผู้ต้องขังที่กระทำผิดวินัยในแต่ละแดน สำหรับเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ได้แก่ คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการเรียนรู้และการคบหาสมาคมที่แตกต่าง ปัจจัยด้านการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ ปัจจัยด้านสภาวะทางจิตใจและการควบคุมตนเอง การกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังเรือนจำกลางนครปฐม และข้อเสนอแนะต่างๆ สำหรับข้อคำถามในส่วนที่ 2-5 เป็นข้อคำถามให้เลือกตอบและแบบมาตราวัดแบบการประเมินค่า (Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert's Scale)

2) แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ซึ่งมีการกำหนดประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์จากประเด็นผลการศึกษาที่เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเชิงปริมาณประกอบไปด้วยประเด็นสำคัญ คือ ปัจจัยสาเหตุและแนวทางการป้องกันการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังเรือนจำกลางนครปฐม

ทั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหลักการและวิธีการสร้างแบบสอบถาม และผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม และในการเก็บรวบรวมข้อมูลในเรือนจำ

ได้ทำการขออนุญาตผู้บัญชาการเรือนจำฯ และได้แจ้งข้อมูลและสิทธิต่างๆ ให้ผู้ให้ข้อมูลรับทราบก่อนให้ลงนามให้ความยินยอมให้ข้อมูลก่อนทำการรวบรวมข้อมูล

สำหรับในการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสาเหตุต่างๆ จะใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D) ส่วนการทดสอบสมมติฐานจะใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ Chi-square , One Way ANOVA และ Pearson Correlation ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะของตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยมีขั้นตอน ได้แก่ การแยกแยะและจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ตีความ เรียบเรียงและอภิปรายตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา และนำเสนอข้อมูลข้อมูลในรูปแบบของร้อยแก้ว และการเน้นนำเสนอปรากฏการณ์สำคัญที่ค้นพบ (Quotations)

ผลการวิจัย

1) ผลการศึกษาเชิงปริมาณ

ผลการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า มีสถานภาพโสด ส่วนใหญ่เป็นนักโทษชั้นเลว ถูกจำคุกเพียง 1 ครั้ง มีกำหนดโทษต่ำกว่า 5 ปี และมีกำหนดโทษที่เหลือน้อยกว่า 2 ปี ส่วนใหญ่มีญาติมาเยี่ยมเดือนละ 1-2 ครั้ง/เดือน และจากผลสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในด้านต่างๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการเรียนรู้และการคบหาสมาคมในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.60) โดยประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยมากที่สุด คือ ก่อนที่ท่านจะทำอะไร ท่านมักจะปรึกษาเพื่อนที่สนิทที่สุดของท่าน (ค่าเฉลี่ย 3.54) ส่วนประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่ำกว่าประเด็นอื่นๆ คือ ถ้าท่านกระทำความผิดวินัยเรือนจำสำเร็จ ท่านจะได้การยอมรับจากกลุ่มเพื่อน (ค่าเฉลี่ย 2.00) สำหรับปัจจัยด้านการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการใช้เหตุผลในการตัดสินใจในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.30) โดยประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยมากที่สุด คือ ถ้าท่านรู้ว่าจะถูกเจ้าหน้าที่จับได้ว่ากระทำความผิดวินัยท่านจะไม่ทำ (ค่าเฉลี่ย 3.75) และประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่ำกว่าประเด็นอื่นๆ คือ ท่านรู้สึกสบายใจเมื่อได้กระทำความผิดวินัยเรือนจำ (ค่าเฉลี่ย 1.84) สำหรับปัจจัยด้านสภาวะจิตใจและการควบคุมตนเอง กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านสภาวะจิตใจและการควบคุมตนเองในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.63) โดยประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยมากที่สุด คือ การกระทำความผิดวินัยเรือนจำของท่านเกิดจากการขาดการยับยั้งชั่งใจ และการไม่ยั้งคิด (ค่าเฉลี่ย 3.57) และประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่ำกว่าประเด็นอื่นๆ คือการกระทำความผิดวินัยเรือนจำเป็นเรื่องท้าทาย (ค่าเฉลี่ย 2.05) และสำหรับลักษณะของการกระทำความผิด ผลการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ร่วมกระทำความผิด มีลักษณะการกระทำความผิดคือ ทะเลาะวิวาท/ทำร้ายร่างกาย มีความถี่ในการกระทำความผิด 1 ครั้ง/สัปดาห์ โดยกลุ่มตัวอย่างมีระดับในการกระทำความผิดในระดับน้อยที่สุด โดยประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีระดับในการกระทำความผิดมากที่สุด คือ เล่นการพนัน และประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีระดับการกระทำความผิดต่ำกว่าประเด็นอื่นๆ คือ หลบหนีหรือพยายามหลบหนีจากการควบคุม สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดแสดงดังตารางที่ 1-4 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลฐานะในการกระทำความผิด

ฐานะในการกระทำความผิด	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ก่อเหตุ	75	35.9
ผู้ร่วมกระทำ	95	45.5
ผู้ถูกกระทำ	32	15.3
ไม่ระบุ	7	3.3

ฐานะในการกระทำผิด	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ก่อเหตุ	75	35.9
ผู้ร่วมกระทำ	95	45.5
ผู้ถูกกระทำ	32	15.3
ไม่ระบุ	7	3.3
รวม	209	100.0

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลลักษณะการกระทำผิด

ลักษณะการทำความผิด	จำนวน	ร้อยละ
ทะเลาะวิวาท/ทำร้ายร่างกาย	58	27.8
ครอบครองสิ่งต้องห้าม	14	6.7
เล่นการพนัน	47	22.5
เสพสิ่งเสพติด/ของมีเมา	5	2.4
ลักลอบลักตามร่างกาย	23	11.0
อื่นๆ	51	24.4
ไม่ระบุ	11	5.3
รวม	209	100.0

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลความถี่ในการกระทำผิด

ความถี่ในการกระทำผิด	จำนวน	ร้อยละ
1 ครั้ง/สัปดาห์	126	60.3
2 ครั้ง/สัปดาห์	18	8.6
3 ครั้ง/สัปดาห์	6	2.9
4 ครั้ง/สัปดาห์	1	0.5
5 ครั้ง/สัปดาห์	1	0.5
มากกว่า 5 ครั้ง/สัปดาห์	2	1.0
ไม่ระบุ	55	26.3
รวม	209	100.0

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลระดับการกระทำผิดวินัย

ประเด็นการกระทำผิดวินัย	$\bar{x}$	SD.	แปลผล
1. ทะเลาะวิวาทหรือทำร้ายร่างกาย	1.96	1.324	น้อย
2. ครอบครองสิ่งของต้องห้าม เช่น ยาเสพติด อาวุธ ฯ	1.81	1.333	น้อย
3. เล่นการพนัน	1.97	1.201	น้อย
4. ลักลอบลักตามร่างกาย	1.94	1.212	น้อย
5. เสพยาเสพติดหรือสิ่งของมีนเมา	1.57	1.054	น้อย
6. หลบหนีหรือพยายามหลบหนีจากการคุมขัง	1.45	1.033	น้อยที่สุด
7. กระด้างกระเดื่องต่อคำสั่งเจ้าหน้าที่	1.52	1.070	น้อย
รวม	1.74	0.980	น้อย

ผลการทดสอบสมมติฐาน ทั้งนี้ สามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐาน โดยแสดงรายละเอียดเฉพาะข้อมูลที่มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตัวแปรอิสระ	การกระทำผิด (ตัวแปรตาม)			
	ฐานะ	ลักษณะ	ความถี่	ระดับ
สมมติฐาน 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ต้องขังที่แตกต่างกันส่งผลต่อการกระทำผิดวินัยที่แตกต่างกัน				
- สถานภาพ	ผู้มีสถานะหย่าร้าง มักจะเป็นผู้ก่อเหตุ แต่ผู้ที่สมรสมักจะเป็น ผู้ร่วมกระทำผิด	ผู้ที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท มักจะมีสถานภาพโสด	-	กลุ่มที่โสดจะมี ระดับการกระทำ ผิดต่ำกว่ากลุ่มหย่า ร้าง/แยกกันอยู่
- ระดับชั้นนักโทษ	นักโทษชั้นเลว มักจะ เป็นผู้ก่อเหตุ	นักโทษชั้นเลวและเลวมาก มักจะก่อเหตุทะเลาะ/ทำ ร้ายร่างกาย	-	นักโทษที่อยู่ใน ระดับเลว จะมี ระดับการกระทำ ผิดที่สูงกว่านักโทษ ในกลุ่มอื่นๆ
สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านด้านการเรียนรู้และการคบหาสมาคมที่แตกต่างมีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดวินัย				
- ปัจจัยด้านการเรียนรู้ และการคบหาสมาคมที่ แตกต่าง	ผู้ก่อเหตุและผู้ร่วมก่อ เหตุมีความคิดเห็น เกี่ยวกับปัจจัยด้าน การเรียนรู้และการคบ หาสมาคมมากกว่า กลุ่มอื่นๆ	ผู้ที่ทะเลาะ/ทำร้าย ครอบครองสิ่งต้องห้าม ใช้สิ่ง เสพติดและสักมีความเห็น เกี่ยวกับปัจจัยด้านการเรียนรู้ และการคบหาสมาคมสูงกว่า กลุ่มอื่นๆ ส่วนผู้ที่ใช้สิ่งเสพ ติดและสักมีความคิดเห็นสูง กว่ากลุ่มที่ทะเลาะ/ทำร้าย ร่างกาย	ผู้ที่มีความเห็น เกี่ยวกับปัจจัย ด้านการเรียนรู้ ที่สูงขึ้น จะมี ความถี่ในการ กระทำผิดลดลง	ผู้ที่มีความเห็น เกี่ยวกับปัจจัยด้าน การเรียนรู้ ที่ สูงขึ้น จะมีระดับใน การกระทำผิด เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	การกระทำผิด (ตัวแปรตาม)			
	ฐานะ	ลักษณะ	ความถี่	ระดับ
สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านการใช้เหตุผลในการตัดสินใจมีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดวินัย				
- ปัจจัยด้านการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ	ผู้ก่อเหตุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการใช้เหตุผลในการตัดสินใจสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ ส่วนผู้ที่ถูกกระทำมีความคิดเห็นต่ำกว่ากลุ่มอื่นๆ	ผู้ที่ทะเลาะ/ทำร้าย ครอบครอง สิ่งต้องห้าม ใช้สิ่งเสพติดและสักร มีความเห็นปัจจัยด้านการใช้เหตุผลในการตัดสินใจสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ ส่วนผู้ที่ใช้สิ่งเสพติดและสักรมีความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มที่ทะเลาะ/ทำร้ายร่างกาย ครอบครองสิ่งต้องห้ามและการพนัน	ผู้ที่มีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการใช้เหตุผล ที่สูงขึ้น จะมีความถี่ในการกระทำผิดลดลง	ผู้ที่มีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการใช้เหตุผล ที่สูงขึ้น จะมีระดับการกระทำผิดเพิ่มขึ้น
สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านสภาวะจิตใจและการควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดวินัย				
- ปัจจัยด้านสภาวะจิตใจและการควบคุมตนเอง	ผู้ก่อเหตุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านสภาวะจิตใจและการควบคุมตนเองสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ ส่วนผู้ที่ถูกกระทำมีความคิดเห็นต่ำกว่ากลุ่มอื่นๆ	ผู้ที่ทะเลาะ/ทำร้าย ครอบครอง สิ่งต้องห้าม ใช้สิ่งเสพติดและสักร มีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านสภาวะจิตใจและการควบคุมตนเองสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ ส่วนผู้ที่ใช้สิ่งเสพติดและสักรมีความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มที่ทะเลาะ/ทำร้ายร่างกาย ครอบครองสิ่งต้องห้ามและการพนัน	ผู้ที่มีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านสภาวะจิตใจ ที่สูงขึ้น จะมีความถี่ในการกระทำผิดลดลง	ผู้ที่มีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านสภาวะจิตใจ ที่สูงขึ้น จะมีระดับการกระทำผิดเพิ่มขึ้น

2) ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

สำหรับผลการศึกษาเชิงคุณภาพมีผลการศึกษาดังนี้

1) ปัจจัยสาเหตุการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขัง จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายถึงปัจจัยสาเหตุที่ทำให้ผู้ต้องขังมีการกระทำผิดวินัยเรือนจำ พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้

- ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของผู้ต้องขัง ได้แก่ นิสัย การศึกษา การเลี้ยงดูแลอบรมสั่งสอนจากครอบครัว สิ่งเหล่านี้ทำให้บุคคลแต่ละคนมีนิสัย ความคิดและทัศนคติที่แตกต่างกันออกไป จึงส่งผลให้มีพฤติกรรมการกระทำผิดวินัยที่แตกต่างกันออกไป

- ปัญหาทางเศรษฐกิจของผู้ต้องขัง เช่น เงินไม่พอใช้หรือการเป็นหนี้ เป็นสิ่งผลักดันให้ต้องกระทำผิดเพื่อหาเงินมาใช้หนี้และใช้จ่าย เช่น การเล่นเกมพนันในเรือนจำ การลักลอบจำหน่ายสินค้าในเรือนจำ การรับจ้างกระทำการต่างๆ ที่ผิดวินัยเรือนจำ เป็นต้น

- สภาพแวดล้อมที่จำกัดในเรือนจำก่อให้เกิดความตึงเครียด จนต้องหาทางออกในการระบายความเครียดดังกล่าว เนื่องจากเรือนจำมีพื้นที่จำกัดคับแคบในขณะที่จำนวนผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ผู้ต้องขังเกิดความอึดอัดทั้งกายและใจจนหาทางออกด้วยการกระทำผิด

- สภาพสังคมในเรือนจำ ที่มีการแบ่งพรรคพวก การแบ่งกลุ่ม ทำให้เกิดปัญหาการทะเลาะวิวาทเกิดขึ้น เมื่อผู้ต้องขังแบ่งออกเป็นฝักฝ่าย หากกลุ่มหรือเพื่อนมีแนวโน้มที่ชอบกระทำความผิด หากผู้ต้องขังฝืนทำสิ่งที่แตกต่างหรือขัด กลั้มติของกลุ่มก็จะให้กลายเป็นที่รังเกียจหรือไม่ยอมรับของกลุ่ม

2) แนวทางในการแก้ไข จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายถึงแนวทางในการป้องกันให้การกระทำผิดวินัย เกิดขึ้นน้อยที่สุด พบว่ามีแนวทางที่สามารถดำเนินการได้ดังนี้

- การเข้มงวดตรวจตราหรือสกัดกั้นสิ่งของต้องห้ามต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ บังคับใช้กฎ ระเบียบเรือนจำ อย่างจริงจัง ดำเนินการจับกุมและลงโทษผู้ต้องขังที่กระทำความผิดวินัยอย่างรวดเร็วและถูกต้อง เป็นธรรม
- การฝึกอบรมในด้านธรรมะ ศิลปะ จัดกิจกรรมที่ดีมีประโยชน์ให้แก่ผู้ต้องขังได้ร่วมดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการฝึกวิชาชีพอย่างจริงจังเพื่อเป็นการทำให้ผู้ต้องขังไม่มีจิตหรือความคิด ที่ฟุ้งซ่านและเป็นการหารายได้ให้ ผู้ต้องขังอีกทางด้วย
- การสร้างความเข้าใจกับผู้นำกลุ่มหรือพ่อบ้าน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน แล้วกระตุ้นให้ ผู้นำกลุ่มเหล่านี้ชักจูงให้เกิดพฤติกรรมดีๆ ในกลุ่มสมาชิก
- ควรส่งเสริมหรือชมเชยผู้ต้องขังที่กระทำความดี เพื่อเป็นกำลังใจและเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ผู้ต้องขัง รายอื่นอีกทั้งยังเป็นการย้าเตือนมิให้ผู้ประพฤติดูดีหลงไปกระทำความผิดวินัย
- เพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่เพื่อให้เพียงพอในการสอดส่องดูแลผู้ต้องขังอย่างทั่วถึง การเฝ้าระวังโดยการหมั่น สอดส่องดูแล การหมั่นหาข่าว หรือการปิดจุดอับต่างๆ ไม่ให้ผู้ต้องขังใช้เป็นที่พักพิงทำความผิดวินัยได้ การติดตั้งกล้องวงจรปิด การย้าย ระบายไปยังเรือนจำเฉพาะสำหรับผู้ต้องขังแต่ละกลุ่ม
- เจ้าหน้าที่ต้องมีจรรยาบรรณในการปฏิบัติหน้าที่และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ต้องขัง ลดช่องว่าง สำหรับเจ้าหน้าที่กับผู้ต้องขังให้ได้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นวิธีการพูดหน้าแถว การพูดให้กำลังใจ หรือแม้แต่การให้คำปรึกษาใน ด้านต่างๆ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างกระทำผิด 1 ครั้ง/สัปดาห์ ส่วนใหญ่เป็นผู้ร่วมกระทำผิด มีลักษณะการกระทำผิดคือ ทะเลาะวิวาท/ทำร้ายร่างกาย เช่น กรณีของผู้ต้องขังที่ใช้อุปกรณ์ในการทำงานฝีมือ เช่น กรรไกรหรือมีดเล็กทำร้ายเพื่อน ผู้ต้องขังด้วยกัน เนื่องจากมีการกระทบกระทั่ง มีปากเสียง จนเกิดความโมโหและขาดสติจนทำร้ายร่างกายกันจนเกิดเหตุบาน ปลายและเกิดตะลุมบอนกันที่สุดในที่สุด และส่วนการพนันมีระดับการกระทำผิดสูงที่สุด เช่น กรณีที่มีการลักลอบเล่นการพนันไฮโล ในเรือนนอน โดยมีการลักลอบนำอุปกรณ์สำหรับเล่นการพนันมาให้เข้า นอกจากนี้ยังมีผู้รับจ้างเป็นต้นทางเพื่อไม่ให้ เจ้าหน้าที่จับได้ โดยคิดค่าเช่าหรือค่าต้นทางเป็นกาแฟ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่า การกระทำผิด ส่วนใหญ่มักเป็นการครอบครองสิ่งของต้องห้าม/ยาเสพติด/โทรศัพท์มือถือ การลอบลักตามร่างกาย ซึ่งเจ้าหน้าที่ต้องหมั่น ตรวจค้นและการเข้มงวดตรวจตราให้มากขึ้น ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พุฒิปพัฒน์ ทวีศักดิ์โรจน (2552) ที่พบว่า การกระทำผิดในเรือนจำมากที่สุดคือ การทะเลาะวิวาท นอกจากนี้ผลการศึกษาของ ยุทธชัย นามลาบุตร (2555) ที่พบว่าผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีการกระทำผิดวินัยของทัณฑสถาน 1 ครั้ง คือ เล่นการพนัน ซึ่งเมื่อจำแนกพฤติกรรมของผู้ต้องขังแล้ว สำหรับผู้ที่มักจะเล่นการพนันมักจะอยู่ในกลุ่มของ “พวกแท็กซี” (นที จิตสว่าง, 2542) ที่ต้องการใช้เงินหรือ ถูกญาติติดขัดขาด ทำให้ขาดแคลนเงินทองใช้สอยในเรือนจำ พวกนี้จึงพยายามเอาตัวรอดโดยวิธีการต่างๆ ทั้งการรับจ้างซื้อของ ชักผ้า นวด ยกเมล์ ทำงานให้ไ้เด็ด รวมทั้งเล่นการพนัน เป็นต้น ซึ่งผู้ต้องขังที่มีอิทธิพลมีฐานะทางการเงินโดยเฉพาะผู้ค้ายา

เสพติดรายใหญ่ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการแสวงหาผลประโยชน์ต่างๆในเรือนจำ จะทำการเปิดบ่อนการพนันในเรือนจำ เพื่อหารายได้มาดูแลความเป็นอยู่ของสมาชิกในบ้าน (วรศรา ศิริสุทธิเดชา, 2557)

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านการเรียนรู้และการคบหาสมาคมมีส่วนทำให้ตนกระทำความผิดวินัยอยู่ในระดับน้อย อย่างไรก็ตามประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุด คือ ก่อนที่ตนจะทำอะไร มักจะปรึกษาเพื่อนที่สนิทที่สุด นั่นคือ การที่ผู้ต้องขังต้องอยู่ร่วมกันทำให้เกิดสังคมและมีกลุ่มเพื่อนที่มักปรึกษาหารือเรื่องต่างๆ ระหว่างกัน พร้อมทั้งถ่ายทอดทัศนคติหรือความชอบในแบบต่างๆ ให้แก่กันจนทำให้เกิดการเรียนรู้ การทำตามและเห็นว่าเรื่องที่เพื่อนทำเป็นเรื่องปกติธรรมดา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่กลุ่มตัวอย่างผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่และผู้บริหารเรือนจำ ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับประเด็นดังกล่าว โดยให้เห็นผลว่าเพื่อน เป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้ต้องขังเป็นอย่างมาก การจะทำสิ่งใดผู้ต้องขังมักจะปรึกษาหารือเพื่อนก่อนเสมอ ทั้งนี้ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับสังคมของคนคุกของ นัทธี จิตสว่าง (2542) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมและระบบค่านิยมของผู้ต้องขังมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังในเรือนจำเป็นอย่างมาก การที่ผู้ต้องขังอยู่รวมกันนานๆ ทำให้มีการถ่ายทอดค่านิยมและแบบแผนความประพฤติที่ต่อต้านสังคมและนิสัยอาชญากรให้แก่กัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รัชนิกรณ แก้วไพรวัลย์ (2550) ที่พบว่า กระทำผิดในแต่ละครั้งเพื่อนเป็นผู้ชักชวนอยู่ในระดับมากที่สุดและการกระทำความผิดส่วนใหญ่เกิดจากเพื่อนชักชวนและความต้องการเรียกร้องความสนใจ

กลุ่มตัวอย่างผู้ต้องขังเห็นว่าปัจจัยด้านการใช้เหตุผลในการตัดสินใจเพื่อกระทำความผิดวินัยของตนนั้น อยู่ในระดับน้อย อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุดคือ ถ้ารู้ว่าจะถูกเจ้าหน้าที่จับได้ว่ากระทำความผิดวินัย จะไม่ทำ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาในเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่โดยเฉพาะผู้ต้องขังเห็นว่าผู้ต้องขังส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมดังกล่าว คือต้องการกระทำความผิด แต่หากรู้ว่าจะถูกจับได้เขาเหล่านั้นก็จะไม่ทำ เนื่องจากผลของการถูกจับได้คือ การถูกลงโทษหรือการถูกตัดชั้น อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่และผู้บริหารส่วนใหญ่กลับให้ความเห็นว่าผู้ต้องขังส่วนใหญ่ก็ไม่ได้เกรงกลัวการถูกจับได้และมีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะกระทำความผิดอยู่แล้ว การที่โดนจับได้แล้วระบุว่า “รู้อย่างนี้จะไม่ทำ” เป็นการแก้ตัวหรือสร้างภาพลักษณ์ให้ตนเองดูดีเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาวิจัยของ ฐนเนล (Tunnell, 1990, อ้างถึงใน พรชัย ชันตี, 2553) ที่พบว่าความกลัวที่จะถูกลงโทษหรือถูกจับกุมไม่ได้กีดกันหรือขัดขวางให้ผู้ที่เคยต้องโทษมาแล้วไปกระทำความผิดกฎหมายซ้ำอีก เพราะว่าพวกเขาคิดว่าตนเองจะไม่ถูกจับกุม หรือไม่ก็คิดว่าหากถูกจับกุมก็จะต้องรับโทษมาก เป็นต้น

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าปัจจัยด้านสภาวะจิตใจและการควบคุมตนเองเป็นปัจจัยที่ทำให้ตนเองกระทำความผิดวินัยในระดับปานกลาง ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุดคือ การกระทำความผิดวินัยเรือนจำเกิดจากการขาดการยับยั้งชั่งใจ และการไม่ยั้งคิด อย่างไรก็ตามผลการวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่ากระทำความผิดวินัยเรือนจำของผู้ต้องขัง ที่เกิดจากการขาดการยับยั้งชั่งใจ และการไม่ยั้งคตินั้น มักเป็นการกระทำความผิดเฉพาะในกรณีการทะเลาะวิวาทที่เกิดจากความไม่พอใจหรือจากการกระทบกระทั่งทำให้เกิดความโมโหจนขาดความยั้งคิด ทั้งนี้ การกระทำความผิดวินัยนั้นเกิดจากสาเหตุปัจจัยหลายด้าน โดยเฉพาะปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้ต้องขัง สภาพแวดล้อมและสังคมภายในเรือนจำ พฤติกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีบุคลิกภาพ (Personality Theory) (Akers, 1994) ที่ระบุว่า การขาดความยับยั้งชั่งใจเป็นหนึ่งในอาการของความผิดปกติทางจิตประเภทหนึ่งที่เรียกว่า อาการต่อต้านสังคมหรือจิตผั่นผวน (Sociopath, Psychopath หรือ Antisocial) โดยอาการเหล่านี้เป็นอาการของบุคคลที่เข้ากับสังคมไม่ได้ และมีอุปนิสัยขัดแย้งกับสังคม นอกจากนี้

ผลการศึกษาดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ยุทธชัย นามลาบุตร (2555) โดยพบว่ามูลเหตุจูงใจที่ทำให้ผู้ต้องขังกระทำความผิด คือ ขาดสติยั้งคิด อย่างไรก็ตามผลการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่าเจ้าหน้าที่และผู้บริหารบางส่วนไม่เห็นด้วยโดยให้เหตุผลว่าผู้ต้องขังที่กระทำความผิดส่วนใหญ่ได้คิดและไตร่ตรองมาเป็นอย่างดีแล้วก่อนกระทำความผิด สอดคล้องกับทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผลหรือทฤษฎีคิดก่อนกระทำความผิด (Rational Choice Theory) ที่เชื่อว่าผู้กระทำความผิดจะคำนวณถึงต้นทุนในการกระทำความผิดว่ามีน้อยกว่าผลเสียที่จะได้รับแล้วจึงลงมือกระทำความผิด (Cornish & Clarke, 1986)

ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยสาเหตุในการกระทำความผิดวินัยของผู้ต้องขังเรือนจำกลางนครปฐม พบว่าสถานภาพมีผลต่อการกระทำความผิด โดย ผู้มีสถานะหย่าร้างมักจะเป็นผู้ก่อเหตุ ผู้ที่กระทำความผิดวินัยโดยการทะเลาะวิวาท มักจะมีสถานภาพโสดแต่มีระดับการกระทำความผิดต่ำสุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ที่เผชิญกับการหย่าร้างอาจกำลังอยู่ในอารมณ์หดหู่ เสียใจ เคว้งคว้าง ไม่มีที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในเชิงคุณภาพ และสอดคล้องกับทฤษฎีปกติวิสัย (Routine activity theory) ที่ระบุว่าอาชญากรรมที่จะลงมือกระทำความผิดนั้นอาจเกิดขึ้นกับคนจน คนตกงาน หรืออาจจะเป็นผู้ที่ถูกสังคมกดดันให้กระทำความผิด (เสกสัน เกรือคำ, 2558) ส่วนผลการศึกษาที่พบว่าผู้ที่กระทำความผิดวินัยโดยการทะเลาะวิวาทมักจะเป็นผู้ที่มีสถานภาพโสดแต่มีระดับการกระทำความผิดต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ต้องขังที่มีสถานภาพโสด ส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นที่มีอารมณ์ร้อน ชอบใช้ความรุนแรง ชอบความเสี่ยงและการทะเลาะวิวาท (วิศรา ศิริสุทธิเดชา, 2557) มีความสามารถในการควบคุมตนเองในระดับต่ำ จึงไม่สามารถยับยั้งใจได้ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการทะเลาะวิวาทที่เกิดจากการไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ทำให้เมื่อเวลาผ่านไปผู้ต้องขังอาจคิดได้ มีความใจเย็นมากขึ้น จึงทำให้ระดับการกระทำความผิดไม่รุนแรงมากนัก

นอกจากนี้ยังพบว่านักโทษชั้นเลวมักจะเป็นผู้นำในการก่อเหตุ ซึ่งมักจะก่อเหตุทะเลาะ/ทำร้ายร่างกาย และมีระดับการกระทำความผิดสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ต้องขังชั้นเลวส่วนใหญ่มักจะกระทำความผิดอยู่บ่อยครั้งและบางรายเห็นว่าการกระทำความผิดเป็นเรื่องปกติ และในบางครั้งอาจจะรับจ้างกระทำความผิดต่างๆ เพื่อให้ได้เงินมาใช้จ่ายระหว่างอยู่ในเรือนจำ (วิศรา ศิริสุทธิเดชา, 2557)

ผู้ที่อยู่ในฐานะผู้ก่อเหตุ ผู้ที่กระทำความผิดโดยการเสพยาเสพติด และผู้ที่มีระดับการกระทำความผิดในระดับที่สูงยิ่งขึ้นจะมีความคิดเห็นต่อประเด็นปัจจัยด้านการเรียนรู้และการคบหาสมาคมที่แตกต่าง ปัจจัยด้านการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ ปัจจัยด้านสภาวะจิตใจและการควบคุมตนเอง มากกว่ากลุ่มอื่นๆ อย่างไรก็ตามพบว่า ผู้ที่มีความถี่ในการกระทำความผิดที่สูงขึ้นจะมีความคิดเห็นต่อประเด็นทั้ง 3 ด้านลดต่ำลง ทั้งนี้ อธิบายได้ว่า กลุ่มที่อยู่ในฐานะผู้ก่อเหตุที่ก่อเหตุด้วยตนเองหรือเป็นผู้นำในการก่อเหตุ กลุ่มที่กระทำความผิดโดยใช้สารเสพติดและกลุ่มที่มีระดับการกระทำความผิดในระดับสูง บุคคลเหล่านี้มีปัจจัยที่ส่งเสริมให้ก่อเหตุจำนวนมาก ทั้งในด้านการเรียนรู้และการคบหาสมาคมที่แตกต่าง ด้านการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ และด้านสภาวะจิตใจและการควบคุมตนเอง สอดคล้องกับทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างกันของ เอ็ดวิน ชัทเธอร์แลนด์ (Sutherland's Differential Association Theory) (Sutherland, 1937) ทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice Theory) และทฤษฎีอาชญากรรมทั่วไป/การควบคุมตนเอง (General theory of crime/Self-control theory) นั่นคือการกระทำความผิดของคนกลุ่มนี้เกิดจากการได้เรียนรู้หรือจากการคบหาสมาคมกับเพื่อนๆ ในกลุ่ม สอดคล้องกับงานเขียนของ ชัทเธอร์แลนด์ (Sutherland, 1937) ที่สรุปว่าบุคคลทุกคนเป็นขโมยมีอาชีพได้โดยการยอมรับให้เข้ากับกลุ่มมิจฉาชีพก่อน แล้วจึงจะได้รับการปลูกฝังหรือสั่งสอน ซึ่งพฤติกรรมอาชญากรรมเกิดจากการเรียนรู้ในการคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น ตามกระบวนการติดต่อสื่อสาร รวมทั้งผู้กระทำความผิดวินัยอาจมีการใช้เหตุผลในการไตร่ตรองอย่างถ่วงถ่วงแล้วและเห็นว่าการกระทำความผิดนั้นมีความ ซึ่ง โรเบิร์ต คrouch (Crouch, 1979) ได้นำเสนอสมมติฐานที่ระบุว่าแนวทางในการเลือกพฤติกรรมผิดกฎหมายขึ้นอยู่กับ การที่บุคคลจะได้รับความพึงพอใจหรือผลประโยชน์สูงสุด หรืออาจเกิดจากสภาวะจิตใจหรือความสามารถในการควบคุมตนเองในขณะนั้นๆ ดังที่ Gottfredson และ Herschi (1990) กล่าวว่า ผู้ที่มีการควบคุมตนเองต่ำ จะมีแนวโน้มในการกระทำความผิดสูง โดยอาชญากรรมจะเกิดขึ้นเมื่อมีปัจจัยองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ การควบคุมตนเองต่ำและโอกาสในการกระทำความผิด

อย่างไรก็ตาม พบว่า ผู้ที่มีความถนัดในการกระทำผิดหรือผู้ที่ทำผิดบ่อยครั้ง อาจมีแรงจูงใจในการกระทำผิดที่มาจากสาเหตุอื่นๆ มากกว่าที่เกิดจากการเรียนรู้และการคบหาสมาคมที่แตกต่าง ด้านการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ สภาวะจิตใจและการควบคุมตนเอง โดยอาจเห็นว่าการกระทำผิดวินัยเป็นเรื่องปกติ ไม่ต้องการการถูกขัดจังหวะจากเพื่อน อยู่ในสถานการณ์หรืออารมณ์แบบไหนก็สามารถกระทำผิดได้และบางครั้งการกระทำผิดวินัยก็ไม่ต้องมีเหตุผลใดๆ มารองรับ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ สำหรับเป็นแนวทางในการป้องกันการกระทำผิดวินัยในเรือนจำที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ได้แก่

1) การแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับลักษณะส่วนบุคคล/นิสัยของผู้ต้องขัง ได้แก่ การจัดกิจกรรมเพื่อปรับทัศนคติของผู้ต้องขัง การชมเชยหรือใช้รางวัลแก่ผู้กระทำความดีหรือผู้ที่ไม่เคยกระทำผิดวินัยมาก่อน เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ต้องขังรายอื่นๆ การแยกผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมไม่ต้อออกจากกลุ่ม ในกรณีผู้ต้องขังที่มักกระทำผิดวินัยซ้ำซาก และมีวิธีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน

2) การปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของเรือนจำ ได้แก่ จัดสรรปันส่วนพื้นที่เพื่อไม่ให้ผู้ต้องขังรู้สึกแออัดมากเกินไป จัดสรรพื้นที่หรือเวลาสำหรับการทำกิจกรรมผ่อนคลายเป็นประจำวันต่อเนื่อง และการติดตั้งกล้องวงจรปิดเพื่อสอดส่องดูแลความเรียบร้อยภายในเรือนจำ โดยเฉพาะในจุดที่สำคัญๆ

3) การแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับลักษณะสังคมภายในเรือนจำ ได้แก่ การสื่อสารหรือสร้างความเข้าใจกับหัวหน้าหรือผู้นำกลุ่มต่างๆ เพื่อสร้างหัวหน้าหรือผู้นำกลุ่มที่มีทัศนคติและพฤติกรรมที่ดี ปรามปรามกลุ่มหรือหัวหน้ากลุ่มที่มักจะมีสมาชิกในกลุ่มกระทำผิดวินัยอยู่บ่อยครั้ง และจัดกิจกรรมเพื่อกระชับความสัมพันธ์ เพื่อให้ไม่ให้เกิดการจับกลุ่มมีความเหนียวแน่นมากเกินไป รวมทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้แลกเปลี่ยนหรือทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนนอกกลุ่มมากขึ้น

4) การแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ กำชับเจ้าหน้าที่ให้เพิ่มความเข้มงวดกวดขันในการตรวจค้นสิ่งของต้องห้ามหรือสิ่งผิดกฎหมายต่างๆ ที่ลักลอบนำเข้าไปในเรือนจำ รวมทั้งความเข้มข้นในการตรวจตราความผิดปกติต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น เน้นย้ำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างมีจรรยาบรรณและยึดมั่นในอุดมการณ์ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน พัฒนาผู้ต้องขังชั้นเยี่ยมที่อยู่ในระดับผู้นำกลุ่ม ให้มีบทบาทเป็นผู้ช่วยงานเจ้าหน้าที่

5) การแก้ไขปัญหาด้านการบริหารจัดการเรือนจำในภาพรวม ได้แก่ เพื่อเป็นการลดต้นทุนการจัดหาอาหารและการเพิ่มคุณภาพของอาหารที่จัดให้แก่ผู้ต้องขัง ควรมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิตอาหารเองภายในเรือนจำ การเน้นกระบวนการไต่สวนที่โปร่งใสและเป็นธรรม และควรมีการจัดกิจกรรมหรือกระบวนการเพื่อลดช่องว่างระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขัง

สำหรับข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวินัยในครั้งต่อไป ได้แก่ ควรมีการศึกษาต่อยอดเกี่ยวกับข้อเสนอจากผลการศึกษาครั้งนี้ว่าความเป็นไปได้หรือไม่มากนักเพียงใด ทั้งในด้านความสอดคล้องกับนโยบายเกี่ยวกับเรือนจำ ความเป็นไปได้ทางเทคนิคและงบประมาณในการดำเนินงาน เป็นรวมทั้ง ควรมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบกับเรือนจำที่มีสถิติการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังที่แตกต่างกันเพื่อเรียนรู้และค้นหาแนวทางในการบริหารจัดการเรือนจำเพื่อป้องกันการกระทำผิดวินัย

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีการศึกษาไม่เกินชั้นประถมศึกษา โสัด เป็นนักโทษชั้นเลว ถูกจำคุกเพียง 1 ครั้ง มีกำหนดโทษต่ำกว่า 5 ปี และมีกำหนดโทษที่เหลือน้อยกว่า 2 ญาติมาเยี่ยมเดือนละ 1-2 ครั้ง/เดือน กลุ่มตัวอย่างผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีการกระทำผิดวินัยในลักษณะของเป็นผู้ร่วมกระทำผิดมากกว่า โดยจะกระทำผิด 1 ครั้ง/

สัปดาห์ มีรูปแบบการกระทำผิดที่กระทำมากที่สุด ได้แก่ ทะเลาะวิวาท/ทำร้ายร่างกาย และการเล่นการพนัน ส่วน หลบหนี หรือพยายามหลบหนีจากการควบคุม เป็นการกระทำผิดวินัยที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดวินัยในเรือนจำมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านสภาวะจิตใจและการควบคุมตนเอง รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการเรียนรู้และการคบหาสมาคม และปัจจัยด้านการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพและระดับชั้นแตกต่างกัน จะส่งผลต่อการกระทำผิดแตกต่างกันออกไป ปัจจัยด้านการเรียนรู้และการคบหาสมาคม ปัจจัยด้านการใช้เหตุผลในการตัดสินใจและปัจจัยด้านสภาวะจิตใจและการควบคุมตนเอง มีความสัมพันธ์กับความถี่และระดับการกระทำผิด นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ที่มีฐานะและลักษณะการกระทำผิดที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทั้ง 3 ดังกล่าว แตกต่างกันไปด้วย

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพสรุปได้ว่า ปัจจัยสาเหตุที่ทำให้เกิดการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขัง ได้แก่ ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของผู้ต้องขัง ปัญหาทางเศรษฐกิจของผู้ต้องขัง สภาพแวดล้อมที่จำกัดในเรือนจำก่อให้เกิดความตึงเครียด และสภาพสังคมในเรือนจำ ที่สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้แก่ การเข้มงวดตรวจตราหรือสกัดกั้นสิ่งของต้องห้ามต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ การฝึกอบรมในด้านธรรมะ ศิลปะ จัดกิจกรรมที่ดีมีประโยชน์ให้แก่ผู้ต้องขัง การสร้างความเข้าใจกับผู้นำกลุ่มหรือเพื่อน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน การส่งเสริมหรือชมเชยผู้ต้องขังที่กระทำความดี การเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่เพื่อให้เพียงพอ และเจ้าหน้าที่ต้องมีจรรยาบรรณในการปฏิบัติหน้าที่และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีต่อ

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง ปัจจัยสาเหตุและแนวทางการป้องกันการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังเรือนจำกลางนครปฐม ฉบับนี้สำเร็จไปได้ด้วยดีเนื่องมาจากได้รับความเมตตาจากท่านคณบดีคณะสังคมศาสตร์ รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก โสรัตน์ กลับลีลา ที่ได้ให้คำปรึกษาในการจัดทำวิทยานิพนธ์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ดร.เสกสัน เกรือคำ ที่ท่านได้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโดยได้ให้คำปรึกษาและแนะนำวิธีการจัดทำวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาด้านงานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และอีกท่านที่ได้แนะนำและได้กรุณาประเมินความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเครื่องมือวิจัยให้คือ รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร.นพรุจ ศักดิ์ศิริ ทั้งนี้รวมตลอดจนคณาจารย์โรงเรียนนายร้อยตำรวจทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาการด้านอาญาวิทยาและการบังคับใช้กฎหมายให้กับผู้เขียน

ผู้เขียนขอขอบพระคุณทางคณะผู้บริหารเรือนจำกลางนครปฐม ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครปฐมท่านนักรบ นาคพรหม ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง ท่านสมศักดิ์ บุญญานานูรัตน์ และท่านคมกริช วงษาชัย ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดสุพรรณบุรี รวมถึงพี่น้องเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังเรือนจำกลางนครปฐมทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลต่างๆ ในการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับงานวิจัยฉบับนี้ จนสำเร็จไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กรมราชทัณฑ์. (2561). สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์. สืบค้นจาก http://www.correct.go.th/stat102/display/select_type.php. เรือนจำกลางนครปฐม. (2560, 1 พฤษภาคม). บันทึกข้อความ งานกองการเจ้าหน้าที่. ขอบข่ายภารกิจเรือนจำกลางนครปฐม. ราชันนิกรณ์ แก้วไพลย์. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังหญิงกรณีศึกษา : เรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร.

(สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). สืบค้นจาก <http://tdc.thailis.or.th/tdc/>.

พุมิพัฒน์ ทวีศักดิ์โรจน. (2552). การกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางบางขวาง. (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).

สืบค้นจาก <http://tdc.thailis.or.th/tdc/>.

ไพโรจน์ สุนทรพรม. (2550). การกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร. (สารนิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต). สืบค้นจากfile:///C:/Users/SVOA/Downloads/pairoj-soo-all%20(1).pdf.

- ยุทธชัย นามลาบุตร. (2555). *ยุทธศาสตร์การป้องกันการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยรุ่นพระนครศรีอยุธยา*. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- นัทธี จิตสว่าง. (2560). *วัฒนธรรมย่อยในเรือนจำ*. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/536365>.
- นัทธี จิตสว่าง. (2542). *หลักทัณฑ์วิทยา*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพิบูลสงเคราะห์ กรมราชทัณฑ์.
- พรชัย ชันดี. (2553). *ทฤษฎีอาชญาวิทยา: หลักการ งานวิจัย และนโยบายปฏิบัติประยุกต์*. กรุงเทพฯ: สุเนตรฟิล์ม.
- วริศรา ศิริสุทธิเดชา. (2557). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมตามวัฒนธรรมรองของผู้ต้องขังในเรือนจำ*. (วิทยานิพนธ์ ดุษฎีบัณฑิต) สืบค้นจาก file:///C:/Users/SVOA/Downloads/FullText.pdf.
- เสกสัน เครื่องคำ. (2558). *อาชญากรรม อาชญาวิทยา และงานยุติธรรมทางอาญา*. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- Akers, Ronald L., (1994). *Criminological Theories: Introduction and Evaluation*. Los Angeles: Roxbury Publishing.
- Aker, Ronald L., (1973). *Deviant Behavior: A social Learning Approach*. Belmont, CA: Wadsworth.
- Becker, Howard S. (1963). *Outsiders: Studies in the Sociology of Deviance*. New York: The Pree Press.
- Cornish, D., & Clarke, R. V. (1986). *The Reasoning Criminal: Rational Choice Perspectives on Offending*. Hague: Springer- Verlag.
- Crouch, R. L. (1979). *Human Behavior : An Economic Approach*. North Scituate, Mass. : Duxbury Press
- Micheal, Gottfredson R. & Travis Hirschi. (1990). *A General Theory of Crime*. Staford University Press Home.
- Sutherland, Edwin H. (1937). *The Professional Thief*. Chicago: University of Chicago Press.
- Herschi, Travis. (1969). *Causes of delinquency*. Berkely: University of Californai Press.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนกับความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษาอำเภอเมือง
จังหวัดเพชรบูรณ์

THE RELATIONSHIP BETWEEN LEADERSHIP OF COMMUNITY LEADERS AND A
STRENGTH OF THE COMMUNITY : A CASE STUDY OF MUANG DISTRICT OF
PHETCHABUN PROVINCE

ภควา มุสิกะวัน อิตารักษ์ ลือชา และ จิตาภา คำต้อ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เพชรบูรณ์

corresponding author e-mail : Pakawa2011@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้นำชุมชน และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนกับความเข้มแข็งของชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 143 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.20 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารงาน มีค่าเฉลี่ย 4.33 รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาตน มีค่าเฉลี่ย 4.24 และด้านการประสานสังคม มีค่าเฉลี่ย 4.00 ตามลำดับ ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนมีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งของชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.68

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ ผู้นำชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชน

ABSTRACT

The purposes of the research were to investigate the leadership of community leaders and The relationship between leadership of community leaders and strength of the community. A total of 143 community leader in the areas of muang district of Phetchabun province, selected by simple random sampling method, were used as the sample group of the study. Statistics including frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's Correlation Coefficient. The research findings were as follows : The leadership of community leaders was at the high level. The leadership of community leaders had a relationship with strength of the community.

Keywords : Leadership, Leadership of Community, Strength of the Community

บทนำ

“ชุมชนเข้มแข็ง” คือ การที่สมาชิกหรือประชาชน ในชุมชนรวมตัวกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการบริหารจัดการด้วยตนเอง และแก้ไขปัญหาของชุมชน ก่อให้เกิดการพัฒนา ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ส่งผล

ให้ชุมชนเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ตลอดจนการเกิด เครือข่ายการเรียนรู้มีเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนา ในชุมชน ผสมผสานความร่วมมือจากท้องถิ่น ภาครัฐ ภาค เอกชน และอื่นๆเพื่อให้เกิดการพัฒนาดังนั้นชุมชนเข้มแข็ง จึงเป็นแนวคิดที่นำมาเป็นทางเลือกในการพัฒนาประเทศ และแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม และได้นำไป บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ ฉบับที่ 8 เป็นต้นมา (ธีรพงษ์ แก้วหาวงษ์, 2543) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนมีหลายปัจจัย เช่น การศึกษาของพัชรวดี ตริชัย (2552) ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญของการพลิกฟื้นจากสังคมที่มีปัญหาวิกฤติในด้านต่างๆ สามารถทำให้ชุมชนเกิดความ เข้มแข็งและพึ่งตนเองได้คือ 1) ผู้นำมีภาวะผู้นำโดดเด่นในด้านขีดความสามารถของผู้นำ 2) การมีส่วนร่วมของประชาชน 3) การมีทุนทางสังคมในมิติต่างๆ 4) ทุนทางเศรษฐกิจ สามารถพึ่งตนเองได้ สอดคล้องกับการศึกษาของปริญญ์ สิงห์เรือง (2551) ซึ่งพบว่ากระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็ง เกิดจากการที่ชุมชนได้ริเริ่มคิดค้นกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่ประสบอยู่ โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน อาศัยขนบธรรมเนียมประเพณี ระบบเครือญาติที่แน่นแฟ้น การนับถือผู้อาวุโส และภาวะผู้นำ เป็นตัวขับเคลื่อนทำให้เกิดกิจกรรม และสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างประสบความสำเร็จ และสอดคล้องกับรัชนก เจริญบ้านผือ (2554) ซึ่งพบว่าภาวะผู้นำของผู้นำชุมชน มีความสัมพันธ์กับการจัดการชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จากปัจจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน ดังนั้น การศึกษาภาวะผู้นำในการสร้างความเข้มแข็งต่อชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้นำแบบเป็นทางการ เนื่องจากกำนันและผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำชุมชนที่สำคัญในการบริหารจัดการพัฒนาชุมชนของตนเองให้สามารถพึ่งตนเองได้และมีความเข้มแข็ง นอกจากจะปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมแล้วยังจะต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นตัวแทนของทางราชการ รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนองค์กรเอกชนต่าง ๆ ในขณะเดียวกันยังต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นตัวแทนของประชาชนในการเสนอแนะปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชนมาสู่ทางราชการ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า กำนันและผู้ใหญ่บ้านเป็นบุคคลสำคัญในการประสานงาน ประสานประโยชน์ระหว่างทางราชการกับประชาชน บทบาทสำคัญอีกบทบาทหนึ่งของกำนันและผู้ใหญ่บ้านก็คือ การเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดผู้นำของ Shaffer, 2000 และ Owens, 2004 ที่อธิบายว่าผู้นำต้องทำหน้าที่ประสานการทำงานของสมาชิกในหมู่บ้านให้ประสบความสำเร็จ ช่วยเหลือผู้ร่วมงาน ขจัดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ประสานการทำงานเพื่อการบรรลุเป้าหมาย โดยทำให้วัตถุประสงค์ของชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการใช้พลังอำนาจที่ได้รับการยอมรับ การศึกษาในครั้งนี้ศึกษาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ เนื่องจากในพื้นที่ดังกล่าวมีชุมชนเข้มแข็งที่เป็นรูปธรรมชัดเจน เช่น บ้านโนนสะอาด หมู่ 8 ตำบลดงมูลเหล็ก ได้รับรางวัลหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นระดับจังหวัด กำนันและผู้ใหญ่บ้านได้รับรางวัลแทนทองคำ บ้านยารี่ หมู่ที่ 1 ตำบลวังชมพู ได้รับรางวัลหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นระดับจังหวัด และกำนันในตำบลได้รับรางวัลแทนทองคำ จากความสำคัญของภาวะผู้นำและความเข้มแข็งของชุมชนดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านกับความเข้มแข็งของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้นำชุมชน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนกับความเข้มแข็งของชุมชน

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนมีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งของชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้นำชุมชนที่เป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับการเลือกตั้งและแต่งตั้งโดยกระทรวงมหาดไทย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 221 (อำเภอเมืองเพชรบูรณ์, 2561)

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้นำชุมชนที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 142 คน ได้มา โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรการคำนวณของ ยามาเน่ (Yamane 1970 : 580-581 อ้างถึงใน เชาวน์ อินโย, 2541, น. 119-120) และผู้วิจัยได้ทำการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลาก

2. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนกับความเข้มแข็งของชุมชน ดังนี้

2.1 ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชน ประกอบด้วยภาวะผู้นำ 3 ด้าน คือ ภาวะผู้นำด้านการบริหารงาน ภาวะผู้นำด้านการประสานสังคม และภาวะผู้นำด้านการพัฒนาตนเอง

2.2 ความเข้มแข็งของชุมชน หมายถึง ชุมชนที่สมาชิกในชุมชนมีความเชื่อมั่นว่า สามารถแก้ไขปัญหาพัฒนาความเป็นอยู่ของตนได้ รักที่จะพึ่งตนเอง มีความเอื้ออาทร พร้อมทั้งจะจัดการกับปัญหาร่วมกัน มีการเลือกผู้แทนชุมชนด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการตัดสินใจและทำงานร่วมกันโดยมีผู้นำร่วมผลักดัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกขั้นตอน เรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองและชุมชนจากการทำงานร่วมกัน มีแผนชุมชน มีเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนอื่นและภาคีการพัฒนา

3. ขอบเขตพื้นที่

อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed-ended) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชน และความเข้มแข็งของชุมชน

ทั้งนี้ การวิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบสอบถาม ดำเนินการโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Cronbach) ตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าความเที่ยง 0.97

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ ดำเนินการโดยผู้วิจัยประสานขอความร่วมมือจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่เป็นพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่รับผิดชอบพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน เป็นผู้ช่วยผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1.ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 70.40 อายุเฉลี่ย 47.08 ปี ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งเฉลี่ย 35.90 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 35.70 รองลงมาคือมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 30.70 ส่วนระดับการศึกษาที่จบน้อยที่สุดคือปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 7.70

2. ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนด้านการบริหารงาน จากการวิจัย พบว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.33 โดยความกล้าหาญ เชื่อมมั่นในตนเอง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.54 รองลงมาคือความเห็นอกเห็นใจ รัก เสียสละ มีค่าเฉลี่ย4.50 ส่วนทักษะในการจูงใจมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.93 ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนด้านการบริหารงาน

รายการ	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ความสามารถในการบริหารงาน	4.20	.42	มาก
2. จิตสาธารณะ	4.34	.49	มาก
3. ความเห็นอกเห็นใจ รัก เสียสละ	4.50	.47	มาก
4. ความรอบคอบในการตัดสินใจ	4.24	.42	มาก
5. ทักษะในการจูงใจ	3.93	.52	มาก
6. ยึดหลักการมีส่วนร่วม	4.32	.43	มาก
7. ความกล้าหาญ เชื่อมมั่นในตนเอง	4.54	.49	มากที่สุด
8. ทักษะในการวางแผน	4.38	.48	มาก
9. คุณธรรม ยุติธรรม ซื่อสัตย์ โปร่งใส	4.36	.48	มาก
10. มนุษยสัมพันธ์	4.42	.51	มาก
11. ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย	4.43	.55	มาก
รวม	4.33	.36	มาก

3. ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนด้านการประสานสังคม จากการวิจัย พบว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.00 โดยความสามารถในการมองแบบองค์รวม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.13 รองลงมา คือ ความสามารถในการ

ประสานงาน มีค่าเฉลี่ย 4.12 ส่วนการสร้างการเรียนรู้แก่ชุมชน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.81 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนด้านการประสานสังคม

รายการ	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ความสามารถในการสร้างเครือข่าย	4.05	.47	มาก
2. การสร้างการเรียนรู้แก่ชุมชน	3.81	.55	มาก
3. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองการณ์ไกล	3.86	.47	มาก
4. ความสามารถในการประสานงาน	4.12	.51	มาก
5. เชี่ยวชาญ ไหวพริบดี มีวิจรรย์ญาณ	4.03	.44	มาก
6. ความสามารถในการมองแบบองค์รวม	4.13	.51	มาก
7. ความสามารถนำการสนทนา	4.03	.62	มาก
8. ความรู้ความสามารถ	4.07	.48	มาก
รวม	4.00	.40	มาก

4. ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนด้านการพัฒนาตน จากการวิจัย พบว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.24 โดยความตรงต่อเวลา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.32 รองลงมาคือบุคลิกภาพดี มีค่าเฉลี่ย 4.30 ส่วนการยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.18 ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนด้านการพัฒนาตน

รายการ	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. บุคลิกภาพดี	4.30	.50	มาก
2. ตรงต่อเวลา	4.32	.48	มาก
3. ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง	4.18	.52	มาก
รวม	4.33	.36	มาก

5. ภาวะผู้นำชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.20 โดยด้านการบริหารงานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.33 รองลงมา คือ ด้านพัฒนาตน มีค่าเฉลี่ย 4.24 ส่วนด้านการประสานสังคมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.00 ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนภาพรวม

รายการ	$\bar{X}$	SD	แปลผล
ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนด้านการบริหารงาน	4.33	.36	มาก
ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนด้านการประสานสังคม	4.00	.40	มาก

ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนด้านการพัฒนาตน	4.24	.45	มาก
รวม	4.20	.36	มาก

6. ผลการวิเคราะห์ความเข้มแข็งของชุมชนในภาพรวม พบว่า ความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยที่ 4.05 โดยสมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมประเมินปัญหา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมประเมินผล และร่วมกันกำหนดอนาคตของชุมชนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 4.17 รองลงมา คือ การตัดสินใจและทำงานร่วมกัน โดยมีผู้นำร่วมผลักดันอย่างแข็งขัน มีค่าเฉลี่ย 4.16 หมู่บ้านมีแผนพัฒนาที่มุ่งการพึ่งตนเอง และหวังผลการพัฒนาที่ยั่งยืน มีค่าเฉลี่ย 4.14 และ สมาชิกชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาความเป็นอยู่ของตนเองได้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย 3.88 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเข้มแข็งของชุมชน

รายการ	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. สมาชิกชุมชนสามารถแก้ไขปัญหา และพัฒนาความเป็นอยู่ของตนเองได้	3.88	.67	มาก
2. สมาชิกชุมชนรักที่จะพึ่งตนเอง มีความเอื้ออาทร รักห่วงใยกัน และพร้อมที่จะจัดการกับปัญหาของตนเองและชุมชนร่วมกัน	3.97	.65	มาก
3. สมาชิกชุมชนเลือกผู้นำชุมชน ผู้นำการเปลี่ยนแปลง และผู้แทนชุมชนด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.10	.65	มาก
4. มีการตัดสินใจและทำงานร่วมกัน โดยมีผู้นำร่วมผลักดันอย่างแข็งขัน	4.16	.55	มาก
5. สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมประเมินปัญหา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมประเมินผล และร่วมกันกำหนดอนาคตของชุมชน	4.17	.49	มาก
6. สมาชิกชุมชนเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองและชุมชน จากการเข้าร่วมเวทีชาวบ้าน และการทำงานร่วมกัน	4.06	.59	มาก
7. หมู่บ้านมีแผนพัฒนา ที่มุ่งการพึ่งตนเอง และหวังผลการพัฒนาที่ยั่งยืน	4.14	.73	มาก
8. การพึ่งภายนอก เป็นการพึ่งเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ ไม่ใช่พึ่งตลอดไป	3.89	.52	มาก
9. มีเครือข่ายความร่วมมือกับหมู่บ้านอื่น ท้องถิ่น หน่วยงาน และบุคคลต่าง ๆ ในลักษณะความสัมพันธ์แบบเพื่อนแท้	4.04	.53	มาก
ความเข้มแข็งของชุมชนภาพรวม	4.05	.42	มาก

7. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนกับความเข้มแข็งของชุมชน จากการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนมีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งของชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.68 ดังรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนกับความเข้มแข็งของชุมชน

ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	P
ความเข้มแข็งของชุมชน	0.68*	0.00

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายผล ดังนี้

1.ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชน จากผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากในยุคของโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้านจะต้องเป็นผู้นำที่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยการกระตุ้นให้บุคคลอื่นเชื่อและยอมรับวิธีการทำงานของตน (ธงชัย สันติวงษ์. 2546 : 156) ทำหน้าที่ประสานการทำงานของสมาชิกในหมู่บ้านให้ประสบความสำเร็จช่วยเหลือผู้ร่วมงาน ขจัดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ประสานการทำงานเพื่อการบรรลุเป้าหมาย โดยทำให้วัตถุประสงค์ของชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการให้พลังอำนาจที่ได้รับการยอมรับ (Shaffer 2000 : 3 ; Owens. 2004 : 260) สร้างแรงจูงใจต่อผู้ร่วมงานให้ทำงานจนประสบผลสำเร็จ (สาโรจน์ โอพิทักษ์ชีวิน. 2545 : 65) ซึ่งการกระทำนี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านมีภาวะผู้นำซึ่งสอดคล้องกับอภินันท์ กลัสโสภา (2553 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับมณีประภา ผิวเงิน (2554 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร พบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับรวิวรรณ สุดเสนา (2555 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิภาพขององค์การ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร พบว่า ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับหัสดี ขวัญไตรรงค์ (2555 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำกับความสำเร็จในการขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของหมู่บ้านคลองเจ็ดริ้วเก่า ตำบลหลักสอง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ผู้นำหมู่บ้านคลองเจ็ดริ้วเก่า มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนกับความเข้มแข็งของชุมชน จากผลการวิจัย พบว่า มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกับผลการวิจัยและผลการศึกษาหลายเรื่อง เช่น สร้อยสุรรัตน์ พลพรประเสริฐ (2542 : 82) ที่ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำกับการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน วิชัย รูปขำดี (2546 : 3) ที่ทำการศึกษารูปแบบและกลไกในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ตามโครงการสร้างสรรค์พลังแผ่นดิน กรณีศึกษาด้านการเกษตรกรรมยั่งยืน พบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดความความเข้มแข็งของชุมชน คือ การมีผู้นำที่เข้มแข็ง ผู้นำที่เอาการเอางาน ผู้นำที่ซื่อสัตย์สุจริตปณิญา สิงห์เรือง (2551 :

บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง ชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาบ้านดอนหมู ตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า กระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็ง เกิดจากการนับถือผู้อาวุโส และภาวะผู้นำ เป็นตัวขับเคลื่อนทำให้เกิดกิจกรรม และสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างประสบความสำเร็จอันันท์ กลีโสภา (2553 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ รชนก เจนบ้านผือ (2554 : 184) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของการจัดการชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน พบว่า ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับการจัดการชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน มณีประภา ผิวเงิน (2554 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร พบว่า ค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์กันทางบวก นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับ รวีวรรณ สุดเสนาหา (2555 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิภาพขององค์การ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล และสอดคล้องกับหัสดี ขวัญไตรรงค์ (2555 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำกับความสำเร็จในการขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของหมู่บ้านคลองเจ็ดริ้วเก่า ตำบลหลักสอง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

สรุปผลการวิจัย

- 1.ภาวะผู้นำของผู้บริหารชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.20 โดยภาวะผู้นำด้านการบริหารงานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และภาวะผู้นำด้านการประสานสังคม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด
2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารชุมชนมีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งของชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ในฐานะหน่วยงานต้นสังกัดของกำนันและผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นผู้นำชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้ง อาจนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปประกอบในการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 มาตรา 14 (11)

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารชุมชนที่เป็นมาตรฐาน

2) ควรมีการศึกษาร่วมกันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารของผู้นำชุมชนกับงานนโยบายภาครัฐ
ด้านอื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

เมื่องานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์ทำให้ผู้วิจัยตระหนักว่าต้องใช้ความรู้ ความสามารถอย่างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ความสำเร็จแห่งนี้ มีผู้มีพระคุณหลายท่านคอยให้ความกรุณาช่วยเหลือ ผู้วิจัยใคร่ขอกล่าวถึงด้วยความสำนึกแห่งพระคุณ
นั้น

กราบขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสนอ ภิมจิตรผ่อง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินัย จำปา
อ่อน อาจารย์ ดร. สุวัฒน์ อินทรประไพ ที่กรุณาตรวจความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ ขอบคุณพัฒนาการอำเภอหล่ม
สัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือ ขอบคุณพัฒนาการอำเภอเมือง จังหวัด
เพชรบูรณ์ ที่กรุณาให้นักวิชาการพัฒนาชุมชนประสานการจัดเก็บข้อมูลจนแล้วเสร็จ ขอบคุณท่านกำนันและผู้ใหญ่บ้าน
อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม
เอกสารอ้างอิง

ชำนาญ วัฒนศิริ. (2542). ความเข้มแข็งของชุมชนและประชาคม. วารสารพัฒนาชุมชน. 38(12) 16-21.

เชาว์ อินโย. (2542). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย. ขอนแก่น : เพ็ญพรีนติ้ง.

ธงชัย สันติวงศ์. (2546). การบริหารสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : ประชุมช่าง.

ธีรพงษ์ แก้วหาญ. (2543). กระบวนการเสริมสร้างความ เข้มแข็ง : ประชาคม ประชาสังคม. ขอนแก่น:

โครงการจัดตั้ง มูลนิธิเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งชมรม นักวิชาการสาธารณสุข ภาคตะวันออกเฉียงใต้

เนตร์พัฒนา ยาวีราข. (2550). ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ :

เซ็นทรัลเอ็กเพรส.

บุญชัย พิทักษ์ดำรงกิจ. (2540). ผู้นำในยุคโลกาภิวัตน์. สามิตสาร. 53,
47-51.

ปริญญา สิงห์เรือง. (2551). ชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้าน ตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล
จังหวัดอุบลราชธานี. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์และการพัฒนา คณะศิลป
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

พัชราวดี ตรีชัย. (2552). “การวิเคราะห์ความเป็นชุมชนเข้มแข็งของหมู่บ้านหนองกลางดง ตำบลศิลาลอย อำเภอ
สามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. รมพฤษ 27(1): 126.

ภควา มุสิกวัน. (2555). รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำของผู้บริหารชุมชน. ปรัชญา

ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

มณีประภา ผิวเงิน. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพการบริหารงาน
ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

รวีวรรณ สุดเสนา. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลใน
เขตจังหวัดสกลนคร. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร.

รัชนก เจนบ้านผือ. (2554). ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของการจัดการชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน. การจัดการ

- ภาครัฐและภาคเอกชนมหาบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
วิชัย รูปขำดี. (2546). **โครงสร้างพลังแผ่นดิน: กรณีศึกษาเกษตรกรรมยั่งยืน**. กรุงเทพฯ : ศูนย์บริการวิชาการ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิเชียร วิทยาอุดม. (2548). **ภาวะผู้นำ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อีรฟิล์มและไซเท็กซ์ จำกัด.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2539). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ : วนาสิทธิ์พัฒนาจำกัด.
- สร้อยสุริรัตน์ พลพรพิสิฐ. (2542). **ภาวะผู้นำกับการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณี
จังหวัดสมุทรสาคร**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สาโรจน์ โอพิทักษ์ชีวิน. (2545). **โลกนักบริหารและปฏิบัติการที่ดีที่สุดในโลก**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- เสรี พงศ์พิศ. (2552). **ผู้นำชุมชนที่ดี**. (ออนไลน์) วันสืบค้นข้อมูล 20 เมษายน ,2561.
:http://www.phongphit.com/index2.php? Option=com_conten&task=view&id
=138&Itemid.
- หัสดี ขวัญไตรรงค์. (2555). **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับความสำเร็จในการขับเคลื่อนหมู่บ้าน
เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของหมู่บ้านคลองเจ็ดริ้วเก่า ตำบลหลักสอง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัด
สมุทรสาคร**. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อภิรักษ์ กสิโสภ. (2553). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการ
เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนตำบลในพื้นที่
อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ**. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะ
รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์. (2540). **ระบบการศึกษากับชุมชน กรอบความคิดและข้อเสนอ
เพื่อการวิจัย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อำเภอมืองเพชรบูรณ์. (2561, 9 มีนาคม). **การปกครองส่วนภูมิภาค**. (ออนไลน์) วันสืบค้นข้อมูล 18 เมษายน, 2561.
:https://22th.wikipedia.org/wiki.
- Jacob, T.O. (1970). **Leadership and exchange in formal organizations**. Alexandria,
Washington : Human Resources Research Organization.
- Owens, R. G. (2004). **Organizational behavior in education**. 8 th ed. Boston : Pearson
Education.
- Shaffer, J. (2000). **The leadership solution**. New York : McGraw-Hill.
- Stogdill, R.M. (1974). **Handbook of leadership**. New York : Free Press.

การพัฒนารูปแบบและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาทอลาย

THE DEVELOPMENT AND THE VALUE ADDED OF THE WATER HYACINTH WEAVING PRODUCT

นัฐธีธรรณซ์ รอดชื่น * รัฟิพัฒน์ มั่นพรม และ ยุวดี ทองอ่อน

* สาขาวิชาการออกแบบ คณะเทคโนโลยีการเกษตรและเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

corresponding author e-mail : raphiphat@nsru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการย้อมสีผักตบชวากับสีจากธรรมชาติในพื้นที่ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาที่ได้รับการยอมรับจากผู้บริโภค และเผยแพร่ผลงานวิจัยสู่ชุมชน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย แนวทางการพัฒนาเครื่องทอลายและการย้อมสีธรรมชาติเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผักตบชวา ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูล เอกสาร สัมภาษณ์จากปราชญ์ชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา ตำบลเก้าเลี้ยว อำเภอกำแพงแสน จังหวัด นครสวรรค์ ศึกษาและการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละศาสตร์ ตลอดจนทำการอบรมเชิงปฏิบัติการต่อ ผู้ผลิต นักศึกษาและผู้สนใจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินความพึงพอใจ การสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์ และด้านการตลาด โดยนำเสนอแบบร่างเพื่อพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์เน้นการออกแบบที่ใช้การทอผักตบชวาเป็น ผืนจากเครื่องทอลาย จำนวน 3 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน รูปแบบที่ได้รับการคัดเลือก ได้แก่ ฉากกั้นห้องสาม บานพับ ที่เน้นการออกแบบแนววินเทจ เป็นกรอบไม้ 2 ชั้น ทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าแนวตั้งโชว์ผืนผักตบชวาย้อมสีธรรมชาติจาก ผางสลับสีธรรมชาติของผักตบชวาเต็มผืน ชุดที่ 2 เฟอร์นิเจอร์รับแขก รูปแบบที่ได้รับการคัดเลือก ได้แก่ ชุดเก้าอี้สตูล ประกอบด้วยโต๊ะกลางและเก้าอี้สตูลนั่งรูปทรงสี่เหลี่ยมที่สามารถเก็บเก้าอี้ไว้ในกล่องโต๊ะกลางเพื่อสะดวกในการขนย้าย จัดเก็บ แนววินเทจ รูปทรงคล้ายหีบโบราณ และชุดที่ 3 ผลิตภัณฑ์บนโต๊ะอาหาร รูปแบบที่ได้รับการคัดเลือก ได้แก่ ชุดกล่อง ทิชชู ที่รองแก้ว ที่รองจาน เน้นการออกแบบรูปทรงกรอบไม้สี่เหลี่ยมจัตุรัส ตรงกลางโชว์ลายผักตบชวาย้อมสีธรรมชาติทอ ลายสก็อต เรียบง่าย ดูทันสมัย ผลของการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน และกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาที่ได้รับ การยอมรับจากผู้บริโภค จำนวนผู้เข้ารับการอบรม 60 คน จากกลุ่มผู้ผลิต นักศึกษาและผู้สนใจ ผลรวมของความพึงพอใจใน ทุกด้าน อยู่ในระดับมีความพึงพอใจมาก เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้

คำสำคัญ : การพัฒนา การเพิ่มมูลค่า ผลิตภัณฑ์ผักตบชวาทอลาย

Abstract

The purpose of this research was to study the dye process of water hyacinth from natural colors in local area. It is aimed to develop the products from water hyacinth for better recognition among consumers. Moreover, it is objectively to distribute this research result to community which is a part of this research. For the improvement of the weaving materials as well as natural dye to increase the product value of the water hyacinth, the researcher studies and collects data by interviewing the water hyacinth product experts in Kaoleaw District, Nakhonsawan. Additionally, the researcher observes the development of product patterns from specialists in each field. The questionnaires and the satisfaction evaluation forms for creating products and marketing are employed as the methods. In this

case, the researcher offers three models to develop the product layouts. First is home decoration product including vintage room partition. The partition is made from wood with two layers. It is a square shape with the composition of water hyacinth in its natural color and the dye from fang. Second is guest room furniture which are the main table with square shape stools. This vintage set looks like an ancient casket that the stools can be put in the main table's box for simple movement and storing. And third are products on eating table. In this type, there are tissue box, glass coaster, and dish coaster. The products are as well in square shape and made from wood with water hyacinth in the middle. The water hyacinth is dyed with natural color and weaved in scotch design. The study relies on 60 participants in the workshop in which the participants are product producers, students and others who are interested. The result reveals that the participants highly pleased with the seminar, comparing to the expected standard.

keywords : development, value added, water hyacinth weaving product

บทนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านของไทยเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ที่นำเสนอความเป็นเอกลักษณ์ ความประณีต และความงดงามของไทย และเป็นที่ยอมรับกันมากในต่างประเทศ ผู้ผลิตสามารถส่งเป็นสินค้าส่งออกที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศ หัตถกรรมพื้นบ้านจึงควรพัฒนาให้ก้าวสู่ระดับสากล ทั้งนี้จะต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนควบคู่กันไปกับการอนุรักษ์และคำนึงถึงการรักษาเอกลักษณ์ที่แสดงถึงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยไว้ด้วย ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่จัดอยู่ในประเภทงานหัตถกรรมมีหลากหลายรูปแบบ งานทอ ถัก จัก สาน ถือเป็นงานอีกหนึ่งลักษณะที่แสดงถึงภูมิปัญญาดังกล่าว และวัตถุดิบที่สามารถนำมาสร้างสรรค์ผลงานมีอยู่มากมายและหลากหลายตามภูมิภาคต่างๆ ผลิตภัณฑ์จักสานจากผักตบชวา เป็นงานสร้างสรรค์ที่ได้รับความนิยมอีกรูปแบบหนึ่ง อันสะท้อนถึงภูมิปัญญาและความประณีตของไทย ที่สามารถแปรรูปผักตบชวาอันเป็นวัชพืชที่สร้างปัญหาต่อลุ่มแม่น้ำและต่อสภาพแวดล้อมอื่นๆ มาอย่างยาวนาน นำมาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของตลาดผู้บริโภค สามารถผลักดันเป็นสินค้าส่งออกช่วยเพิ่มมูลค่าและสร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุที่ผักตบชวาเกิดขึ้นง่ายแพร่พันธุ์ได้รวดเร็ว มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในประเทศไทยจึงแพร่กระจายพันธุ์ไปตามแหล่งน้ำโดยทั่วไป ในตำบลเก่าเลี้ยว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครสวรรค์ เป็นอีกตำบลหนึ่งที่พบว่ามี การทำผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาโดยการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาในรูปแบบกระเป๋าทะกร้า ที่ใส่กระดาษทิชชู ปัญหาหลักที่พบ คือ รูปแบบและสีสันทของผลิตภัณฑ์ยังไม่หลากหลาย ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคยังไม่ครบถ้วนทุกกลุ่มวัย สีที่ใช้บนผลิตภัณฑ์เป็นสีที่ได้จากเคมีทั้งหมดซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้สร้างสรรค์ผลงานและต่อสิ่งแวดล้อมได้นอกจากนี้กรรมวิธีการสร้างสรรค์ชิ้นงานเกิดจากการใช้เทคนิคการถักและการสานเท่านั้น ทำให้ผลิตภัณฑ์บางชิ้นงานไม่แน่นและแข็งแรงพอที่จะนำไปจำหน่ายได้

จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา กระบวนการย้อมสีโดยใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติในพื้นที่ และพัฒนาเครื่องทอลายผักตบชวาเพื่อสร้างมาตรฐานในการผลิตและสร้างตลาดที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เพื่อนำไปสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบต่างๆ ที่ได้รับการยอมรับจากผู้บริโภคและถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน โดยเน้นไปที่ต้นแบบผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน ชุดเฟอร์นิเจอร์รับแขก และผลิตภัณฑ์บนโต๊ะอาหาร ที่สร้างอาชีพและรายได้ให้กับชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ เพื่อศึกษากระบวนการย้อมสีผักตบชวด้วยสีจากธรรมชาติในพื้นที่ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาที่ได้รับการยอมรับจากผู้บริโภค และเผยแพร่ผลงานวิจัยสู่ชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินงานการวิจัยใช้ 3 กรอบแนวคิดเป็นหลักร่วมกัน กรอบแนวคิดแรกใช้แนวคิดด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น กรอบแนวคิดที่สองนำแนวคิดการพัฒนาารูปแบบ และกรอบแนวคิดที่สามต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการงานวิจัยกับการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ โดยมีการดำเนินการ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการพัฒนารูปแบบและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผักตบชวาทอลาย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา สืบค้นข้อมูล สัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลหลักฐาน ภาพถ่าย รวมถึงการสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน สืบค้นพืชธรรมชาติที่สามารถนำมาย้อมสีจากท้องถิ่น นำมาพัฒนาสร้างสรรค์รูปแบบงานให้เกิดคุณค่าและประโยชน์สูงสุด

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแนวคิด จาก 3 แนวคิดหลัก มีดังนี้ แนวคิดที่ (1) ภูมิปัญญาท้องถิ่น (2) พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ และ (3) เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนและนักศึกษาในท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 3 ทำการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ในชุมชน โดยนักศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วม

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลการพัฒนารูปแบบ ผ่านกระบวนการออกแบบ และผลิตต้นแบบ ขึ้นรูปผลิตภัณฑ์โดยนักศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วม

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลการดำเนินงาน

การวิจัยการพัฒนารูปแบบและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผักตบชวาทอลาย ทำการศึกษารวบรวมข้อมูลจากปราชญ์ชาวบ้านต่างๆ และนักวิชาการที่มีอยู่ในท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ และจากการศึกษาค้นคว้าพบว่าผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาดั้งเดิมมีการขึ้นรูปแบบการถักและการสาน ซึ่งต้องใช้แม่พิมพ์หรือบล็อกจากโฟมหรือไม้ เพื่อช่วยในการขึ้นรูปผลิตภัณฑ์รูปแบบของผลิตภัณฑ์จึงไม่มีความแตกต่างกันมากนัก สีที่ใช้ในการย้อมหรือทาเป็นสีเคมีที่อาจเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค กลุ่มผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลภูมิปัญญาพื้นบ้านเหล่านั้นมาประยุกต์ เพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์โดยคำนึงถึงกรรมวิธีการขึ้นรูปแบบใหม่นั้นคือการทอผักตบให้เป็นผืนโดยใช้หลักการที่ประยุกต์จากการทอเสื่อเพื่อสร้างรูปแบบและลวดลายใหม่ๆ ให้กับกลุ่มผู้ผลิต รวมทั้งการย้อมสีธรรมชาติจากพืชที่มีในพื้นที่นั้นเพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ เครื่องบันทึกภาพนิ่ง เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลองย้อมสีธรรมชาติ เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในงานวิจัยพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา โดยเน้นพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาที่นำมาทอเป็นผืน เพื่อให้มีน้ำหนักเบา มีความละเอียด และสามารถนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้ง่าย สะดวกมากขึ้น

ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาทอลาย มีลักษณะโดดเด่น คือ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากวัสดุธรรมชาติที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์หรือที่เรียกว่าวัชพืช นำมาฟั่นหรือควั่น ถักเปีย แล้วนำมาทอเป็นผืน แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ มีความคงทน สวยงาม ผลิตภัณฑ์จากงานวิจัยนี้ สามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน ได้แก่ ฉากกั้นห้องสามบานพับ
2. ผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์รับแขก ได้แก่ ชุดเก้าอี้สตูล
3. ผลิตภัณฑ์บนโต๊ะอาหาร ได้แก่ ชุดกล่องทิชชู ที่รองแก้ว ที่รองจาน

การพัฒนาสร้างสรรค์รูปแบบที่นำมาใช้ทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ จำเป็นต้องอาศัยความชำนาญของผู้ผลิตในการสร้างสรรค์ โดยเริ่มตั้งแต่การเลือกก้านผักตบชวาที่ไม่อ่อนและไม่แก่จนเกินไป จากนั้นนำมาตากให้แห้ง ก่อนที่จะนำผักตบชวามาทำเป็นผลิตภัณฑ์ จะต้องมีการป้องกันการเกิดเชื้อราเสียก่อน คือ การรมควันด้วยกำมะถันเพื่อป้องกันการเกิดเชื้อรา ขั้นตอนในการเตรียมเส้นผักตบชวามี 5 ขั้นตอน คือ การทำให้แห้ง การย้อมสี การรีดผักตบชวา และการรมควัน (พรทิพย์ เหล่าจัน. 2561.)

ภาพที่ 2 ผักตบชวาทากแห้งควั่นเกลียว

จากภาพที่ 2 เป็นการเตรียมผักตบชวาทากแห้งเพื่อนำไปย้อมสีธรรมชาติ ซึ่งในกระบวนการทดลองย้อมสีผักตบชวาด้วยพืชธรรมชาติที่มีในพื้นที่วิจัย กำหนดเป็น 2 แนวทางในการทดลอง ได้แก่

แนวทางที่ 1 การย้อมโดยการนำผักตบชวาแช่น้ำทิ้งไว้ 15 นาที โดยการย้อมสีผักตบชวาแบบก้าน และย้อมผักตบชวาแบบควั่นเกลียว ผลการทดลองพบว่า ระยะเวลาในการต้มย้อมร้อนผักตบชวา มีผลต่อการติดสีของน้ำย้อมจากสีธรรมชาติ จากอ่อนไปเข้ม ตามระยะเวลาในการย้อม ลักษณะของเส้นใย มีการพองตัวเพิ่มขึ้นตามระยะเวลาในการต้มย้อมร้อน แต่ไม่เปลี่ยนไปจากก่อนย้อมมากนัก ช่วงที่ย้อมสีติดดีและเมื่อนำไปผึ่งลมไว้จนแห้ง ลักษณะเส้นใยยังคงลักษณะเหมือนก่อนทำการย้อมสี คือ ช่วงระยะเวลา 15-30 นาที หากย้อมทิ้งไว้หลังจากนั้น จะมีการพองตัวและขยายขึ้นของเส้นใย และเส้นใยจะมีลักษณะแห้ง

แนวทางที่ 2 การย้อมโดยการนำผักตบชวาแช่น้ำทิ้งไว้ 1 คืน เพื่อให้เส้นใยของผักตบชวาแห้งมีความอ่อนนุ่ม และดูดซับน้ำได้ดีขึ้นทั้งย้อมผักตบชวาแบบก้าน และย้อมผักตบชวาแบบควั่นเกลียว ผลการทดลองพบว่า ระยะเวลาในการต้มย้อมร้อนผักตบชวา มีผลต่อการติดสีของน้ำย้อมจากธรรมชาติ จากอ่อนไปเข้ม ตามระยะเวลาในการย้อม ลักษณะของเส้นใย ดูพองขยายตัวขึ้นตามระยะเวลาการต้ม เมื่อนำไปผึ่งลมไว้จนแห้ง เส้นใยค่อนข้างแข็ง แห้ง หยิบกร้าน ไม่คงรูปเหมือนก่อนทำการย้อม ในการทดลองย้อมสีผักตบชวาด้วยพืชธรรมชาติที่มีในพื้นที่วิจัย อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามพืชธรรมชาติ ดังนี้

(1) การย้อมด้วยแก่นฝาง เป็นลักษณะการต้มย้อมร้อนด้วยวิธีการต้ม ซึ่งจะให้เจดสีน้ำตาลแดงแกมส้ม ความเข้มของเจดสีขึ้นอยู่กับอัตราส่วนของฝางและระยะเวลาในการต้ม โดยเริ่มจากการต้ม 15 นาที 30 นาที 45 นาที 60 นาที และ 1,440 นาที (1 วัน)

ภาพที่ 3 การย้อมด้วยผง

(2) การย้อมด้วยขมิ้น เป็นลักษณะการย้อมร้อนด้วยวิธีการต้ม ซึ่งจะให้เกิดสีเหลือง ความเข้มของเฉดสีขึ้นอยู่กับอัตราส่วนและระยะเวลาในการต้ม โดยเริ่มจากการต้ม 15 นาที 30 นาที 45 นาที 60 นาที และ 1,440 นาที (1 วัน)

ภาพที่ 4 การย้อมด้วยขมิ้น

(3) การย้อมด้วยผลมะเกลือ เป็นลักษณะการย้อมร้อนด้วยวิธีการต้ม ซึ่งจะให้เกิดสีเทาดำ การย้อมด้วยผลมะเกลือสีจะไม่ติดในทันทีที่เหมือนกับการย้อมด้วยพืชชนิดอื่นๆ การย้อมด้วยผลมะเกลือต้องใช้วิธีการต้มและแช่หมักผักตบชวาด้วยผลมะเกลือที่ตำด้วยครกจนละเอียดเป็นชิ้นเล็กๆหมักผสมรวมกับขี้เถ้า ทดลองหมักทิ้งไว้เป็นเวลา 1 วัน 2 วัน และ 1 สัปดาห์ ความเข้มของเฉดสีขึ้นอยู่กับอัตราส่วนและระยะเวลาในการต้มและการหมักทิ้งไว้เพื่อให้สีติด

ภาพที่ 5 การย้อมด้วยผลมะเกลือ

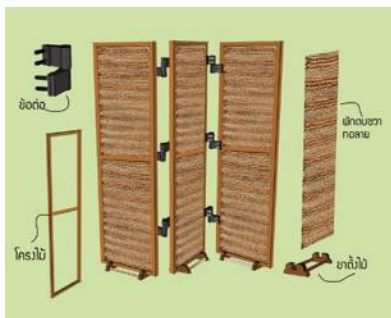
หลังจากการย้อมสีผักตบชวาด้วยสีธรรมชาติจากผง ขมิ้น และผลมะเกลือ คณะวิจัยได้นำเส้นผักตบชว้าย้อมสีธรรมชาติทั้งแบบควั่นเกลียวและแบบถักเปียมาขึ้นรูปวิธีใหม่ โดยการทอเป็นผืนจากก๊ทของขนาดเล็กที่พัฒนาขึ้นมาจากก๊ทของเสื่อ กกผสมผสานกับก๊ทผ้า ที่สามารถสร้างสรรค์ผืนผักตบชว้าย้อมสีธรรมชาติทอลาย ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 ผักตบชวย้อมสีธรรมชาติทอหลาย

ในกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาทอหลายที่ได้รับการยอมรับจากผู้บริโภคนั้น เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้แสดงรายละเอียดของการพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นขั้นตอน โดยมีขั้นตอนการประเมินแบบร่างผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาทอหลายที่ผู้วิจัยกำหนดในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประเภทชุดผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน ได้แก่ ฉากกั้นห้องสามบานพับ ชุดผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์รับแขก ได้แก่ ชุดเก้าอี้สตูล และชุดผลิตภัณฑ์บนโต๊ะอาหาร ได้แก่ ชุดกล่องทิชชู่ที่รองแก้ว ที่รองจาน

การคัดเลือกแบบร่างผลิตภัณฑ์เพื่อนำไปผลิตเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาทอหลาย โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ที่มีความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมและการย้อมสีธรรมชาติ แสดงผลการประเมินแบบร่างผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาทอหลาย ประเมินผู้เชี่ยวชาญ (N=5)

รูปแบบที่ 1

รูปแบบที่ 2

รูปแบบที่ 3

ภาพที่ 7 ชุดที่ 1 ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน ได้แก่ ฉากกั้นห้องสามบานพับ

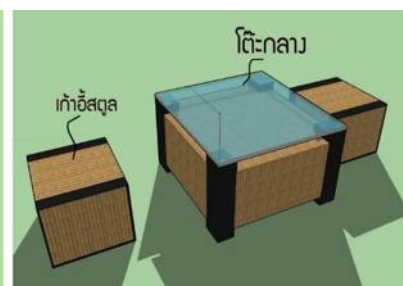
ผลการประเมินแบบร่างผลิตภัณฑ์ในชุดที่ 1 รูปแบบที่ 3 ได้รับการคัดเลือกให้นำไปผลิตเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านจากผักตบชวาทอหลาย เป็นฉากกั้นห้องสามบานพับ ที่เน้นการออกแบบแนววินเทจ เป็นกรอบไม้ 2 ชั้น ทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าแนวตั้งโซฟาผืนผักตบชวย้อมสีธรรมชาติจากฝาสลับสีธรรมชาติของผักตบชวาเต็มผืน แสดงผลการประเมินแบบร่างผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาทอหลาย ประเมินผู้เชี่ยวชาญ (N=5)

รูปแบบที่ 1

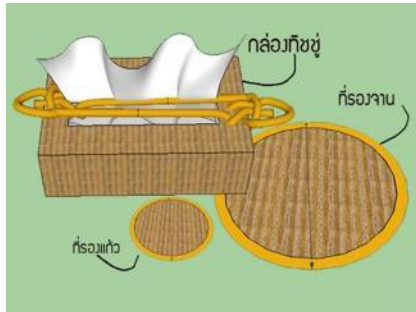
รูปแบบที่ 2

รูปแบบที่ 3

ภาพที่ 8 ชุดที่ 2 ผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์รับแขก ได้แก่ ชุดเก้าอี้สตูล

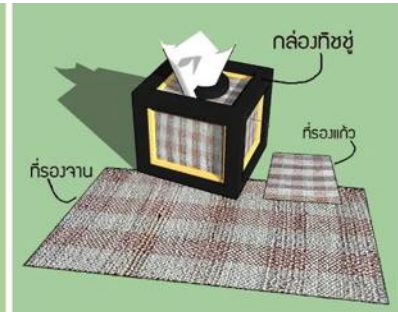
ผลการประเมินแบบร่างผลิตภัณฑ์ในชุดที่ 2 รูปแบบที่ 2 ได้รับการคัดเลือกให้นำไปผลิตเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาหลาย ชุดเฟอร์นิเจอร์รับแขก รูปแบบที่ได้รับการคัดเลือก เป็นชุดเก้าอี้สตูล ประกอบด้วยโต๊ะกลางและเก้าอี้สตูลนั่งรูปทรงสี่เหลี่ยมที่สามารถเก็บเก้าอี้ไว้ในกล่องโต๊ะกลางเพื่อสะดวกในการขนย้าย จัดเก็บ รูปทรงคล้ายหีบโบราณ แสดงผลการประเมินแบบร่างผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาหลาย ประเมินผู้เชี่ยวชาญ (N=5)

รูปแบบที่ 1

รูปแบบที่ 2

รูปแบบที่ 3

ภาพที่ 9 ชุดที่ 3 ผลิตภัณฑ์บนโต๊ะอาหาร ได้แก่ ชุดกล่องที่ซุ้ ที่รองแก้ว ที่รองจาน

ผลการประเมินแบบร่างผลิตภัณฑ์ในชุดที่ 3 รูปแบบที่ 3 ได้รับการคัดเลือกให้นำไปผลิตเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาหลาย ชุดผลิตภัณฑ์บนโต๊ะอาหาร รูปแบบที่ได้รับการคัดเลือก ได้แก่ ชุดกล่องที่ซุ้ ที่รองแก้ว ที่รองจาน เน้นการออกแบบรูปทรงกรอบไม้สี่เหลี่ยมจัตุรัส ตรงกลางโซ่ลายผักตบชว้าย้อมสีธรรมชาติหลาย เรียบง่าย ทันสมัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการย้อมสีผักตบชวาทากแห้งด้วยสีธรรมชาติที่มีในพื้นที่ ด้วยแก่นฝาง ขมิ้น และผลมะเกลือ พบว่า ค่าสีของสีธรรมชาติผักตบชวาจากแก่นฝางเทียบกับ Pantone Color ในช่วงระยะเวลาต่างๆ ผลที่ได้ คือ ในช่วงระยะเวลา 15 นาที ได้ค่าสีเมื่อเทียบกับ Pantone Color เป็น c0 m26 y52 k18 การย้อมสีธรรมชาติผักตบชวาจากแก่นฝาง ในช่วงระยะเวลา 30 นาที ได้ค่าสีเมื่อเทียบกับ Pantone Color เป็น c0 m34 y53 k14 การย้อมสีธรรมชาติผักตบชวาจากแก่นฝาง ในช่วงระยะเวลา 45 นาที ได้ค่าสีเมื่อเทียบกับ Pantone Color เป็น c0 m43 y67 k17 การย้อมสีธรรมชาติผักตบชวาจากแก่นฝาง ในช่วงระยะเวลา 60 นาที ได้ค่าสีเมื่อเทียบกับ Pantone Color เป็น c0 m57 y90 k23 และการย้อมสีธรรมชาติผักตบชวาจากแก่นฝาง ในช่วงระยะเวลา 1,440 นาที (1 วัน) ได้ค่าสีเมื่อเทียบกับ Pantone Color เป็น c0 m69 y100 k60

ค่าสีของสีธรรมชาติผักตบชวาจากขมิ้น เทียบกับ Pantone Color ในช่วงระยะเวลาต่างๆ พบว่า ในช่วงระยะเวลา 15 นาที ได้ค่าสีเมื่อเทียบกับ Pantone Color เป็น c0 m16 y61 k0 การย้อมสีธรรมชาติผักตบชวาจากขมิ้น ในช่วงระยะเวลา 30 นาที ได้ค่าสีเมื่อเทียบกับ Pantone Color เป็น c0 m15 y81 k12 การย้อมสีธรรมชาติผักตบชวาจากขมิ้น ในช่วงระยะเวลา 45 นาที ได้ค่าสีเมื่อเทียบกับ Pantone Color เป็น c0 m19 y71 k11 การย้อมสีธรรมชาติผักตบชวาจากขมิ้น ในช่วงระยะเวลา 60 นาที ได้ค่าสีเมื่อเทียบกับ Pantone Color เป็น c0 m18 y100 k15 และการย้อมสีธรรมชาติผักตบชวาจากขมิ้น ในช่วงระยะเวลา 1,440 นาที (1 วัน) ได้ค่าสีเมื่อเทียบกับ Pantone Color เป็น c0 m27 y100 k15

ค่าสีของสีธรรมชาติผักตบชวาจากผลมะเกลือ เทียบกับ Pantone Color ในช่วงระยะเวลาต่างๆ พบว่า ในช่วงระยะเวลา 1 วัน ได้ค่าสีเมื่อเทียบกับ Pantone Color เป็น c0 m12 y65 k39 การย้อมสีธรรมชาติผักตบชวาจากผลมะเกลือ ในช่วงระยะเวลา 2 วัน ได้ค่าสีเมื่อเทียบกับ Pantone Color เป็น c0 m18 y100 k60 การย้อมสีธรรมชาติผักตบชวาจากผลมะเกลือ ในช่วงระยะเวลา 3 วัน ได้ค่าสีเมื่อเทียบกับ Pantone Color เป็น c40 m42 y63 k17 การย้อมสีธรรมชาติผักตบชวาจากผลมะเกลือ ในช่วงระยะเวลา 5 วัน ได้ค่าสีเมื่อเทียบกับ Pantone Color เป็น c40 m42 y63 k30 และการย้อมสีธรรมชาติผักตบชวาจากผลมะเกลือ ในช่วงระยะเวลา 7 วัน (1 สัปดาห์) ได้ค่าสีเมื่อเทียบกับ Pantone Color เป็น c40

m42 y63 k45 จากผลการทดลองย้อมสีธรรมชาติทั้งสามชนิด ระยะเวลาที่ใช้ในการย้อมมีผลต่อการติดสีของผักตบชวาจากอ่อนไปเข้มตามระยะเวลาที่ใช้ย้อม

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้มีการนำกระทอนขนาดเล็กซึ่งเป็นนวัตกรรมที่สามารถนำมาใช้ทอดผักตบชวาให้เป็นผืน เพื่อสะดวกต่อการนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ได้รับการคัดเลือกรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญ นำไปผลิตเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาทอด ดังนี้

ชุดที่ 1 ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านจากผักตบชวาทอด เป็นฉากกั้นห้องสามบานพับ ที่เน้นการออกแบบแนววินเทจ เป็นกรอบไม้ 2 ชั้น ทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าแนวตั้งโชว์ผืนผักตบชวาย้อมสีธรรมชาติจากฝางสลับสีธรรมชาติของผักตบชวาเต็มผืน

ภาพที่ 10 ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านจากผักตบชวาทอด

ชุดที่ 2 เฟอร์นิเจอร์รับแขก ประกอบด้วยโต๊ะกลางและเก้าอี้สี่ตัวนั่งรูปทรงสี่เหลี่ยมที่สามารถเก็บเก้าอี้ไว้ในกล่องโต๊ะกลางเพื่อสะดวกในการขนย้าย จัดเก็บ แนววินเทจ รูปทรงคล้ายหีบโบราณ

ภาพที่ 11 ผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์รับแขกจากผักตบชวาทอด

ชุดที่ 3 ผลิตภัณฑ์บนโต๊ะอาหาร เป็นชุดกล่องทิชชู ที่รองแก้ว ที่รองจาน เน้นการออกแบบรูปทรงกรอบไม้สี่เหลี่ยม จตุรัส ตรงกลางโชว์ลายผักตบชวาย้อมสีธรรมชาติทอลายสก๊อต เรียบง่าย ดูทันสมัย

ภาพที่ 12 ผลิตภัณฑ์บนโต๊ะอาหารจากผักตบชวาทอด

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้มีการทดลองย้อมสีผักตบชวาจากพืชธรรมชาติในพื้นที่วิจัย ได้แก่ แก่นฝาง ขมิ้น และผลมะเกลือ ตามอัตราส่วนและระยะเวลาที่กำหนดและได้ผลการย้อมสีธรรมชาติบรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับปิยะธิดา สีหะวัฒนกุล และคณะ (บทความ:2556) ที่ได้ทำการศึกษากระบวนการย้อมสีใบตองด้วยสีธรรมชาติและสรีทศาสตร์เพื่อ งานศิลปะประดิษฐ์ ทดลองกระบวนการย้อมสีธรรมชาติที่มีในพื้นที่วิจัยโดยใช้สีของครั้ง อัญชัน ดอกคำฝอย ใบเตย แก่น ขุน ขุนมะพร้าว และเปลือกมังคุด ซึ่งผลิตภัณฑ์จากใบตองแห้งและผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา มีความใกล้เคียงกันเรื่องของ สีและเส้นใย หากนำวิธีการย้อมสีโดยใช้วัตถุดิบธรรมชาติที่ใช้กับการย้อมสีใบตองแห้งมาใช้กับผักตบชวา น่าจะสามารถ นำวิธีการมาใช้ร่วมกันได้ และเป็นหลักในการคิดค้นวัตถุดิบในพื้นที่นำมาใช้เพื่อย้อมสีบนผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา ของอำเภอ แก้วแก้ว จังหวัดนครสวรรค์ นอกจากนี้มีการสร้างนวัตกรรมที่ทอลายผักตบชวาที่ประยุกต์รูปแบบมาจากที่ทอเสื่อกกและที่ ทอผ้า เพื่อใช้ทอผักตบชวาทากแห้งที่ควั่นเกลียวเป็นเส้นนำมาทอเป็นผืน เพื่อนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้แก่ ชุดที่ 1 ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านจากผักตบชวาทอลาย เป็นฉากกั้นห้องสามบานพับ ที่เน้นการออกแบบแนววินเทจ เป็นกรอบไม้ 2 ชั้น ทรงแปดเหลี่ยมผืนผ้าแนวตั้งโซว์ผืนผักตบชว้าย้อมสีธรรมชาติจากฝางสลับสีธรรมชาติของผักตบชวาเต็มผืน ชุดที่ 2 เพอร์นิเจอร์รับแขก ประกอบด้วยโต๊ะกลางและเก้าอี้สตูลนั่งรูปทรงสี่เหลี่ยมที่สามารถเก็บเก้าอี้ไว้ในกล่องโต๊ะกลางเพื่อ สะดวกในการขนย้าย จัดเก็บ แนววินเทจ รูปทรงคล้ายหีบโบราณ ซึ่งในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ทั้งหมดมีการประยุกต์ใช้ วัสดุต่าง ๆ ร่วมกันกับสิ่งทอผักตบชวา สอดคล้องกับประภาศรี โพธิ์ทอง (บทความ:2552) ที่ได้ศึกษาและพัฒนาารูปแบบ ผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานผักตบชวา โดยศึกษาความต้องการของผู้บริโภคในการประยุกต์รูปแบบผลิตภัณฑ์ผักตบชวากับจักสาน กับวัสดุอื่น เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานผักตบชวารูปแบบใหม่ เช่น ประยุกต์ใช้กับงานหนังแท้ ดังนั้น ในการศึกษา และค้นหารูปแบบของผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาที่เหมาะสมนั้น ต้องศึกษาและวิเคราะห์เพื่อวางแผนพัฒนาสินค้าให้ตรงตาม ความต้องการของผู้บริโภค ทั้งในเรื่องการผสมผสานวัสดุในการผลิต การเลือกใช้สีสันทนผลิตภัณฑ์ และเน้นเรื่องรูปแบบ รูปทรงในการออกแบบผลิตภัณฑ์ เพื่อตอบสนองความพึงพอใจและประโยชน์การใช้สอยของผู้บริโภคเป็นหลัก

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษากระบวนการย้อมสีผักตบชวากับสีจากธรรมชาติในพื้นที่ ในการพัฒนารูปแบบและเพิ่มมูลค่า ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาทอลาย พบว่า พืชธรรมชาติที่มีในพื้นที่นำมาใช้ในการย้อมสีผักตบชวาทากแห้ง ได้แก่ เเดดสีส้มแดง ได้จากการย้อมแก่นฝาง เเดดสีเหลือง ได้จากการย้อมขมิ้น และเเดดสีดำเทา ได้จากลูกมะเกลือ โดยกำหนดอัตราส่วนและ ระยะเวลาการย้อมแบบย้อมร้อน แก่นฝางและขมิ้น เริ่มจากการต้ม 15 นาที 30 นาที 45 นาที 60 นาที และ 1,440 นาที (1 วัน) ผลการทดลองพบว่า ระยะเวลาในการต้มย้อมร้อนผักตบชวา มีผลต่อการติดสีของน้ำย้อมจากสีธรรมชาติ จากอ่อนไป เข้ม ตามระยะเวลาในการย้อม ลักษณะของเส้นใย มีการพองตัวเพิ่มขึ้นตามระยะเวลาในการย้อมร้อน แต่ไม่เปลี่ยนไปจาก ก่อนย้อมมากนัก ช่วงที่ย้อมสีติดดีและเมื่อนำไปผึ่งลมไว้จนแห้ง ลักษณะเส้นใยยังคงลักษณะเหมือนก่อนทำการย้อมสี คือ ช่วง ระยะเวลา 15-30 นาที หากย้อมทิ้งไว้หลังจากนั้น จะมีการพองตัวและขยายขึ้นของเส้นใย และเส้นใยจะมีลักษณะแห้ง ส่วน การย้อมด้วยผลมะเกลือเป็นลักษณะการย้อมร้อนด้วยวิธีการต้ม ซึ่งจะให้เเดดสีเทาดำ การย้อมด้วยผลมะเกลือสีจะไม่ติด ในทันทีเหมือนกับการย้อมด้วยพืชชนิดอื่นๆ การย้อมด้วยผลมะเกลือต้องใช้วิธีการต้มและแช่หมักผักตบชวากับผลมะเกลือที่ ตำด้วยครกจนละเอียดเป็นชิ้นเล็กๆหมักผสมรวมกับขี้เถ้า ทดลองหมักทิ้งไว้เป็นเวลา 1 วัน 2 วัน 3 วัน 5 วัน และ 1 สัปดาห์ ความเข้มของเเดดสีขึ้นอยู่กับอัตราส่วนและระยะเวลาในการต้มและการหมักทิ้งไว้เพื่อให้สีติด

ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาที่ได้รับการยอมรับจากผู้บริโภค โดยจำแนกผลิตภัณฑ์ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ชุดที่ 1 ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านจากผักตบชวาทอลาย เป็นฉากกั้นห้องสามบานพับ ที่เน้นการออกแบบแนววินเทจ เป็นกรอบไม้ 2 ชั้น ทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าแนวตั้งโชว์ผืนผักตบชว้าย้อมสีธรรมชาติจากฝางสลับสีธรรมชาติของผักตบชวาเต็มผืน ชุดที่ 2 เฟอร์นิเจอร์รับแขก ประกอบด้วยโต๊ะกลางและเก้าอี้สตูลนั่งรูปทรงสี่เหลี่ยมที่สามารถเก็บเก้าอี้ไว้ในกล่องโต๊ะกลางเพื่อสะดวกในการขนย้าย จัดเก็บ แนววินเทจ รูปทรงคล้ายหีบโบราณ และชุดที่ 3 ผลิตภัณฑ์บนโต๊ะอาหาร เป็นชุดกล่องทิชชูที่รองแก้ว ที่รองจาน เน้นการออกแบบรูปทรงกรอบไม้สี่เหลี่ยมจัตุรัส ตรงกลางโชว์ลายผักตบชว้าย้อมสีธรรมชาติทอลายสก็อต เรียบง่าย ดูทันสมัย และกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาที่ได้รับการยอมรับจากผู้บริโภค จำนวนผู้เข้ารับการอบรม 60 คน จากกลุ่มผู้ผลิต นักศึกษาและผู้สนใจ ผลรวมของความพึงพอใจในทุกด้าน อยู่ในระดับมีความพึงพอใจมาก เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาเครื่องทอลายและการย้อมสีธรรมชาติเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผักตบชวา สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งได้รับความร่วมมือจากกลุ่มผู้ผลิต ผู้เชี่ยวชาญ นักศึกษา และผู้เข้าร่วมอบรมทุกท่าน ขอขอบคุณคุณพรทิพย์ เหล่าจั่น และกลุ่มผลิตภัณฑ์ผักตบชวา ตำบลเก่าเลี้ยว อำเภอเก่าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์ ที่ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้นำชุมชนและนักเรียนนักศึกษาเพื่อให้ความร่วมมือกับการทดลองนี้ สุดท้ายกลุ่มผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ที่ได้สนับสนุนทุนวิจัย และสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่ช่วยประสานงานและอำนวยความสะดวกในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- ประภาศรี โพธิ์ทอง. (2552). *ศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานผักตบชวา*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- ปิยะธิดา สีหะวัฒนกุล และคณะ. (2556). *การศึกษากระบวนการย้อมสีใบตองด้วยสี ธรรมชาติและสีวิทยาศาสตร์ เพื่องานศิลปะประดิษฐ์*. คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, กรุงเทพมหานคร.
- พรทิพย์ เหล่าจั่น. (2561, 7 มกราคม). *ประธานกลุ่มผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา ตำบลเก่าเลี้ยว อำเภอเก่าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์* [บทสัมภาษณ์].

การสังเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการงานวิจัย

เพื่อการขับเคลื่อนระบบบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาพและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

SYNTHESIS OF RESEARCH MANAGEMENT PROCESSES FOR DRIVING WASTE MANAGEMENT SYSTEMS FOR HEALTH AND CREATIVE ECONOMY

รัชดา คำจริง ศักดิ์ดา หอมหวาน สารัลย์ กระจง ศิริกาญจน์ ธรรมยัตติวงศ์ เพิ่มศักดิ์ พันธุ์แดง²

ภคมน ปินตานา และพันจาโทอนุสรณ์ คำวัง

¹ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ² คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
³ วิทยาลัยพลังงานทดแทน มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ⁴ องค์การบริหารส่วนตำบลปากา จังหวัดน่าน

Cores ponding author e-mail : k.ratchada.ae25@gmail.com

บทคัดย่อ

การพัฒนาระบบบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาพและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ออกแบบระบบกลไกการขับเคลื่อนแผนงานโดยให้มีผู้อำนวยการแผน 2 คน คนที่ 1 จะดูงานโครงการทางด้านเนื้อหา คนที่ 2 จะดูแลโครงการทางด้านการบริหารจัดการ รวมทั้งมีผู้อำนวยการแผนย่อยตามวัตถุประสงค์ของแผนงาน จากการดำเนินงานดังกล่าวก่อให้เกิดนวัตกรรมองค์ความรู้ทั้งหมด 15 ชิ้น ประกอบด้วย ระบบฐานข้อมูลเพื่อการตัดสินใจจำนวน 1 ระบบ และ 1 แอปพลิเคชัน คู่มือ จำนวน 4 ฉบับ ต้นแบบเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการบริหารจัดการขยะชุมชน จำนวน 7 เครื่อง รูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าขยะ จำนวน 1 เซต และเครือข่ายผู้ประกอบการ จำนวน 3 เครือข่าย โดยนวัตกรรมองค์ความรู้ทั้งหมดได้ก่อให้เกิด “ต้นแบบศูนย์การเรียนรู้การจัดการขยะชุมชน บ้านต้นฮ้าง ตำบลปากา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดน่าน” จากผลการดำเนินงานดังกล่าวทำให้ปริมาณขยะของ อบต.ปากา มีจำนวนลดลงจากปี 2558 และ ปี 2559 โดยในปี 2560 อบต.ปากา มีปริมาณขยะประมาณ 1,047 กิโลกรัม/วัน ลดลงจากปี 2559 ร้อยละ 37.75 จากปริมาณขยะที่ลดลงส่งผลให้ทาง อบต.ปากา ลดจำนวนที่รถวิ่งไปเก็บขยะจาก 4 วัน เหลือเพียง 3 วัน ทำให้ อบต. มีต้นทุนการเก็บขยะลดลงและสามารถให้พนักงานไปช่วยหนุนเสริมในงานอื่นๆ ได้

คำสำคัญ : ระบบบริหารจัดการขยะ สุขภาพและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

Abstract

Development of waste management system for health and creative economy Design a mechanism to drive the plan by having 2 plan directors. The first person will see the project work. The content of the second person will take care of the management project. Including having a sub-plan director according to the plan's objectives From the above operations, 15 knowledge-based innovations were created Consists of database system for decision making, 1 system and 1 application, manual number 4, prototype technology suitable for community waste management, 7 units, product model for Increase the value of waste in 1 set and the network of 3 network operators. By all knowledge innovation has caused "Master of Learning Management Center for Ban Ton Hong Community, Pa Kha Subdistrict, Tha

Wang Pha District, Nan Province" from the said operation results, the amount of waste of Pa Kha Subdistrict Administrative Organization decreased from 2015 and 2016. In 2017, Pa Kha Subdistrict Administration Organization had a total of 1,047 kilograms of waste per day, decreased from the year 2016 by 37.75% due to the amount of waste that was reduced. The remaining days are only 3 days, causing the SAO to have lower waste collection costs and able to give employees To help reinforce other tasks.

keywords : waste management system, health and creative economy

บทนำ

การพัฒนาบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาพและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ภายใต้การขับเคลื่อนโครงการวิจัยและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ร่วมกับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นคู่ความร่วมมือ คือ ศูนย์จัดการเครือข่ายสุขภาพชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลบัวใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย จังหวัดน่าน และเครือข่ายรวม 42 พื้นที่ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์นั้น มีองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้ความสำคัญกับประเด็นการพัฒนาบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาพและเศรษฐกิจสร้างสรรค์จำนวน 28 พื้นที่ (67% ของพื้นที่ทั้งหมด) ครอบคลุมทั้งสิ้น 7 จังหวัด โดยแผนมีเป้าหมายของแผนคือต้องเกิดแหล่งเรียนรู้ต้นแบบที่มีระบบบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาพและเศรษฐกิจสร้างสรรค์แบบครบวงจร

ในการขับเคลื่อนงานภายใต้แผนการพัฒนาระบบบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาพและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จะดำเนินงานขับเคลื่อนบนฐานงานพันธกิจสัมพันธ์โดยยึดหลักหลักการพื้นฐาน 4 ประการ พันธกิจสัมพันธ์กับสังคม คือ 1. ร่วมคิดร่วมทำแบบหุ้นส่วน (Partnership) 2. เกิดประโยชน์ร่วมกันแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (Mutual benefit) 3. มีการใช้ความรู้และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน (Scholarship) และ 4. เกิดผลกระทบต่อสังคมที่ประเมินได้ (Social impact) โดยในการดำเนินงานนั้นเป็นไปตามเป้าหมายของโดยทางมหาวิทยาลัย มีเป้าหมายสำคัญ คือ เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏกับชุมชนท้องถิ่นเพื่อการนำใช้ข้อมูลให้เกิดประโยชน์สู่การจัดการตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มหาวิทยาลัยราชภัฏได้ออกแบบระบบและกลไกการขับเคลื่อนงานให้สอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัย และมีการจัดกิจกรรมหนุนเสริมตั้งแต่ต้นทาง ระหว่างทาง และปลายทาง เริ่มจากการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการ ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการบริหารโครงการ คณะกรรมการงานประชาสัมพันธ์และงานสื่อสารสาธารณะ และคณะกรรมการติดตามประเมิน โดยมีกลไกประสานงานกลาง คือ ศูนย์บูรณาการพันธกิจสัมพันธ์ ทำหน้าที่เชื่อมประสานและจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดการความรู้เพื่อเสริมพลังให้กับนักวิจัยอย่างต่อเนื่อง การเสริมสมรรถนะด้านต่าง ๆ ให้กับนักวิจัย รวมทั้งการจัดสิ่งสนับสนุนเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักวิจัย งานวิจัยดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการสังเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อการขับเคลื่อนระบบบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาพและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

สำหรับกระบวนการการทำแผนที่ทิศทางวิจัยวิจัย (Research Mapping) ทางทีมวิจัยได้มีการดำเนินงานอยู่ภายใต้การขับเคลื่อนของมหาวิทยาลัยมีดังนี้

1) หัวหน้าโครงการวิจัยแต่ละโครงการจะมีหัวหน้าโครงการเป็นผู้รับผิดชอบหลักและมีทีมนักวิจัยร่วมขึ้นอยู่กับจำนวนพื้นที่แต่ละโครงการใช้ในการดำเนินการวิจัย ซึ่งนักวิจัยในแต่ละแผนงานจะต้องผ่านการเสริมสมรรถนะ

นักวิจัยการวิจัยเชิงพื้นที่ ในส่วนผู้อำนวยการแผนทั้ง 2 คนต้องผ่านหลักสูตรการเสริมสมรรถนะนักบริหารจัดการงานวิจัยและหลักสูตรที่ปริญญานักวิจัยเชิงพื้นที่

2) การกำหนดกรอบประเด็นปัญหาเพื่อการวิจัยเชิงพื้นที่ (Research project) นักวิจัยแต่ละโครงการย่อยจะร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นสถานการณ์ปัญหาของพื้นที่ที่เชื่อมโยงข้อมูลประเด็นปัญหาร่วมที่มีระดับความรุนแรงและมีความต้องการแก้ไขปัญหามากที่สุดของพื้นที่ที่ได้จากเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการเสริมสมรรถนะนักจัดการข้อมูลเพื่อการวิจัยเชิงพื้นที่ ข้อมูล TNAP RECAP ข้อมูลประเด็นร่วมที่เป็นประเด็นการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะและข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดกรอบประเด็นปัญหาเพื่อการวิจัยเชิงพื้นที่

3) เชื่อมประเด็นปัญหาในพื้นที่เพื่อกำหนดประเด็นโจทย์วิจัย โดยจัดหลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติการเสริมสมรรถนะนักวิจัยเชิงพื้นที่ (ระยะที่ 1) ตามประเด็นที่นักวิจัยสนใจ เริ่มจากขั้นที่ 1 วิเคราะห์ปัญหาและหาสาเหตุของปัญหาให้ชัดเจน ขั้นที่ 2 วิเคราะห์โจทย์และคำถามวิจัยให้สอดคล้องกับปัญหา ขั้นที่ 3 กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นที่ 4 กำหนดหัวข้อวิจัยโดยมีนักบริหารจัดงานวิจัยเชิงพื้นที่ที่สนับสนุนให้ระบบขับเคลื่อนเป็นไปตามเป้าหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ ชุดโครงการ

4) การพัฒนาข้อเสนอโครงการ เป็นการหนุนเสริมเพิ่มความสมบูรณ์ของข้อเสนอโครงการโดยนักวิจัยของมหาวิทยาลัยและผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องก่อนอนุมัติโครงการ โดยมีกระบวนการนี้ 4.1) สอบทานข้อมูลและพัฒนาโจทย์วิจัยวิจัยร่วมกับพื้นที่โดยการนำร่างโจทย์วิจัยไปสอบทานข้อมูลกับพื้นที่ในเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการสอบทานข้อมูลสถานการณ์ปัญหาที่เป็นประเด็นร่วมของเครือข่ายเพื่อสอบทานโจทย์วิจัยและพัฒนาข้อเสนอร่วมกับพื้นที่ที่ผลของการจัดกิจกรรมดังกล่าวได้ร่างข้อเสนอโครงการวิจัยเชิงพื้นที่ที่มีการสอบทานข้อมูลปัญหาและความต้องการร่วมกับพื้นที่ 4.2) พัฒนาข้อเสนอโครงการ (เสริมสมรรถนะนักวิจัย ระยะที่ 2) โดยจัดเวทีพัฒนาข้อเสนอโครงการซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย ได้แก่ กรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิ คณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยฯ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญในประเด็นที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนที่เป็น ผู้บริหาร อปท. สภาเกษตรกร และเครือข่ายสวัสดิการเพื่อให้ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานของแผนงานและปรับปรุงข้อเสนอโครงการให้มีความสมบูรณ์

5) ทำสัญญาข้อเสนอโครงการวิจัยและบันทึกข้อตกลงการทำวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อสนับสนุนทุนวิจัยตามสัญญาทุน จำนวนทั้งสิ้น 16 โครงการ ครอบคลุม 28 พื้นที่ มีนักวิจัยทั้งสิ้น 92 คน

6) ออกแบบการติดตามและสนับสนุนการดำเนินงานวิจัย เริ่มต้นจากการประชุมนักวิจัยเพื่อชี้แจงเกี่ยวกับระบบการติดตามสนับสนุนของโครงการและทบทวนเกี่ยวกับการจัดเก็บหลักฐานการใช้งบประมาณ การประสานแผนการติดตามการดำเนินงานในพื้นที่ การจัดทำรายงานวิจัยและการทำกิจกรรมหลักร่วมกัน เช่น การนำเสนอความก้าวหน้า การส่งรายงานความก้าวหน้า การส่งรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ การนำเสนอผลการศึกษา และการจัดกิจกรรมเสริมนักวิจัยรวมถึงการจัดทำแผนปฏิบัติการติดตามสนับสนุนภายใต้แผนงานวิจัยโดยเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการจากแผนงานของมหาวิทยาลัยเพื่อเฝ้าติดตามการปฏิบัติการจริงในพื้นที่ร่วมกับนักวิจัยในแต่ละแผนงาน โดยจะมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้จัดการความรู้ทั้งในส่วนที่เป็นแผนย่อย ระหว่างแผนงาน และที่เป็นภาพรวมการบริหารจัดการโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัยร่วมแลกเปลี่ยนและให้ข้อเสนอแนะทุกสัปดาห์ ซึ่งในนำเสนอความก้าวหน้าในแต่ละครั้งจะมีผู้บริหารของศูนย์จัดการเครือข่ายตำบลสุขภาวะตำบลเจดีย์ชัยและตำบลบัวใหญ่เข้าร่วมให้ข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มความสมบูรณ์ของการดำเนินงานร่วมกัน

7) ทีมวิจัยมีการนำผลงานวิจัยทั้งหมดลงไปตำบลป่าคาเพื่อสร้างศูนย์การเรียนรู้ “ขยะสร้างสรรค์นวัตกรรมสร้างชุมชน” ณ ตำบลป่าคา จังหวัดน่าน เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้แบบครบวงจร

8) มีการจัดเวทีคืนข้อมูลแก่พื้นที่โดยการนำนักวิจัยและผลงานวิจัยลงไปเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรับฟังข้อเสนอแนะจากการใช้งานจริงของคนในชุมชนเพื่อนำผลกลับมาพัฒนาปรับปรุงโครงการวิจัยให้สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของพื้นที่มากที่สุด

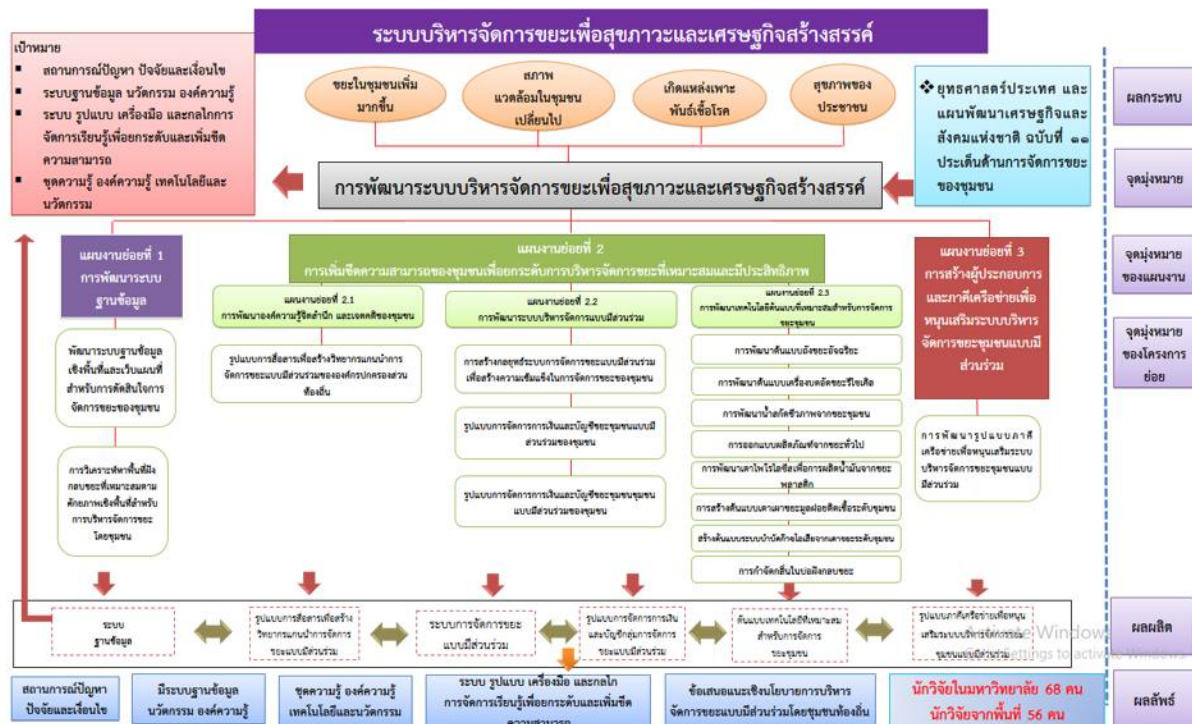
9) มีการขยายองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการขยะจากศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายพื้นที่อื่นๆ เพื่อให้เกิดการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้และขยายแนวคิดสู่พื้นที่อื่น

10) มีการนำนโยบายสาธารณะและการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมเข้าพูดคุยนำเสนอแนวทางเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะในระดับตำบลสู่นโยบายสาธารณะในระดับจังหวัดได้

ผลการวิจัย

เป้าหมายของแผนงานย่อยในแผนพัฒนาระบบบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาวะและเศรษฐกิจสร้างสรรค์แบ่งออกเป็น 3 แผนงานย่อย คือ แผนงานย่อยที่ 1 การพัฒนาระบบฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารจัดการขยะโดยชุมชน แผนงานย่อยที่ 2 การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนเพื่อยกระดับการบริหารจัดการขยะที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ แผนงานย่อยที่ 3 การสร้างผู้ประกอบการและภาคีเครือข่ายเพื่อหนุนเสริมระบบบริหารจัดการขยะชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยทั้ง 3 แผนงานเมื่อดำเนินโครงการต่างๆ ภายใต้อาณาเขตของแผนในภาพรวมมุ่งไปที่ การเกิดแหล่งเรียนรู้ต้นแบบที่มีระบบบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาวะและเศรษฐกิจสร้างสรรค์แบบครบวงจร

การออกแบบระบบกลไกการขับเคลื่อนแผนงานโดยมีผู้อำนวยการแผน 2 คน โดยคนที่ 1 จะดูงานโครงการทางด้านเนื้อหา ส่วนคนที่ 2 จะดูแลโครงการทางด้านการบริหารจัดการ ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนงาน ที่เป็นระบบและหนุนเสริมซึ่งกันและกัน การออกแบบการบริหารจัดการแผนงานแบบกระจุกหัวหอม โดยนอกจากมีผู้อำนวยการแผนจำนวน 2 คนแล้ว ยังมีผู้อำนวยการแผนย่อยตามวัตถุประสงค์ของแผนงานเพื่อดูแลโครงการวิจัยภายใต้แผนย่อยของตนเองและเป็นผู้ประสานระหว่างนักวิจัยภายใต้แผนกับผู้อำนวยการแผน และผู้อำนวยการแผนก็จะทำหน้าที่ประสานส่วนกลางมหาวิทยาลัยต่อเป็นทอดๆ ส่งผลให้มีระบบบริหารจัดการที่คล่องตัวและลดความซ้ำซ้อนในการสื่อสารและติดตามงาน สำหรับระบบบริหารจัดการด้านงบประมาณภายใต้แผน ที่มีโครงการวิจัยจำนวนมากจึงเกิดการออกแบบระบบบริหารจัดการงบประมาณแบบกระจุกหัวหอม โดยออกแบบให้ใช้งบประมาณการลงพื้นที่เพื่อทำงานวิจัยร่วมกันซึ่งจะรวมงบประมาณดังกล่าวไว้ที่ผู้อำนวยการแผนใหญ่ และผู้อำนวยการแผนงานย่อย เพื่อลดความซ้ำซ้อนพื้นที่ในการลงเก็บข้อมูลเช่นกัน โดยการออกแบบแผนงานวิจัยที่เลือกพื้นที่ในการสร้างต้นแบบร่วมกัน โดยทุกโครงการวิจัยจะนำงานวิจัยไปลงในพื้นที่ต้นแบบเพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงและระบบบริหารจัดการแบบครบวงจร โดยพื้นที่อื่นๆ สามารถเข้ามาเรียนรู้และนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ตนเองได้

ภาพที่ 1 ระบบบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาวะและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

การพัฒนาระบบบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาวะและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ภายใต้การขับเคลื่อนโครงการวิจัยและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคู่ความร่วมมือ มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้ความสำคัญกับประเด็นการพัฒนาบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาวะและเศรษฐกิจสร้างสรรค์จำนวน 28 พื้นที่ จาก 42 พื้นที่ (67% ของพื้นที่ทั้งหมด) ครอบคลุมทั้งสิ้น 8 จังหวัด (น่าน อุดรดิตถ์ แพร่ เชียงราย ลำปาง เชียงใหม่ พะเยา และเพชรบูรณ์) เป้าหมายของแผนคือต้องเกิดแหล่งเรียนรู้ต้นแบบที่มีระบบบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาวะและเศรษฐกิจสร้างสรรค์แบบครบวงจร โดยมีนวัตกรรมองค์ความรู้ที่เกิดจากงานวิจัยที่มีกระบวนการร่วมคิดร่วมทำระหว่างมหาวิทยาลัยกับเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งสิ้น 15 โครงการ เกิดนวัตกรรมองค์ความรู้ทั้งหมด 15 ชิ้น ประกอบด้วย (1) ระบบฐานข้อมูลเพื่อการตัดสินใจจำนวน 1 ระบบ และ 1 แอปพลิเคชัน (2) คู่มือการสร้างวิทยากรแกนนำ/กลยุทธระบบบริหารจัดการขยะ/รูปแบบการจัดการด้านการเงินและรูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มของขยะที่เหมาะสมต่อพื้นที่จำนวน 4 ฉบับ (3) ต้นแบบเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการบริหารขยะชุมชน จำนวน 7 เครื่อง (ถังขยะอัจฉริยะ/เครื่องบีบอัดขยะ/น้ำหมักชีวภาพ/เตาไฟโรโตรีสตันทุนต่ำเพื่อการผลิตน้ำมันจากขยะพลาสติกทั่วไป/เตาเผาขยะมูลฝอยติดเชื้อระดับชุมชน/ระบบบำบัดก๊าซไอเสียจากเตาเผาขยะ/ผลิตภัณฑ์กำจัดกลิ่นด้วยวัสดุท้องถิ่น) (4) รูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าขยะจำนวน 1 เซท และ (5) เครือข่ายผู้ประกอบการที่ผู้ประกอบการรับซื้อกากบปท.ในพื้นที่ จำนวน 3 เครือข่าย

โดยนวัตกรรมองค์ความรู้ทั้งหมดได้ก่อให้เกิด “ต้นแบบศูนย์การเรียนรู้การจัดการขยะชุมชน บ้านต้นช้าง ตำบลป่าคา อำเภอน้ำหนาว จังหวัดน่าน” นวัตกรรมองค์ความรู้เด่นที่มีการนำไปใช้ประโยชน์ในระดับท้องถิ่นและขยายไปยังเครือข่ายคือ “รูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างวิทยากรแกนนำการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีเครือข่าย” ผลจากการใช้รูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างวิทยากรแกนนำการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นและภาคีเครือข่าย เกิดวิทยากรแกนนำชุมชนที่สามารถขยายความรู้และแนวคิดการบริหารจัดการขยะไปยังคนในชุมชนท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง จากการเก็บข้อมูลขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าคา (อบต.ป่าคา) หลังจากเกิดวิทยากรแกนนำขึ้นในชุมชนพบว่า คนในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจ ในการคัดแยกขยะมากขึ้น รวมทั้งในชุดโครงการวิจัยที่ได้ดำเนินการร่วมกันก่อให้เกิด “เครือข่ายผู้ประกอบการรับซื้อขยะจากชุมชน” โดยมีระบบการบริหารจัดการผูกกับระบบการส่งเสริมของ อบต. ซึ่งมีการกำหนดราคารับซื้อและวันที่ผู้ประกอบการจะเข้าไปรับซื้อในชุมชนร่วมกัน ส่งผลให้คนในชุมชนลดต้นทุนค่าเดินทางมาขายขยะรีไซเคิลแก่สถานประกอบการ จากผลการดำเนินงานดังกล่าวทำให้ปริมาณขยะของ อบต.ป่าคา มีจำนวนลดลงจากปี 2558 และ ปี 2559 จากสถิติที่ลงเก็บขยะและชั่งปริมาณขยะในชุมชนในปี 2560 ที่ผ่านมา พบว่า อบต.ป่าคา ในปี 2560 มีปริมาณขยะประมาณ 1,047 กิโลกรัม/วัน เป็นปริมาณที่ลดลงจากปี 2559 (1,682 กิโลกรัม/วัน) 37.75% (น้อยกว่า 1 กก./คน/สัปดาห์)

จากปริมาณขยะที่ลดลงส่งผลให้ทาง อบต.ป่าคา ลดจำนวนที่รถวิ่งไปเก็บขยะจาก 4 วัน เหลือเพียง 3 วัน ทำให้ อบต. มีต้นทุนการเก็บขยะลดลงและสามารถให้พนักงานไปช่วยหนุนเสริมในงานอื่นๆ ได้ และจากความรู้ ความเข้าใจ ที่ลงสู่ชุมชนก่อให้เกิดคนในชุมชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะด้วยตนเองมากขึ้น จนส่งผลให้เกิดข้อตกลงร่วมกันในการสร้าง “ธรรมนูญสุขภาพ ตำบลป่าคา” อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่านขึ้น โดยธรรมนูญหมวดที่ 5 ว่าด้วยการบริหารจัดการขยะ และสิ่งแวดล้อม ได้มีข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะและบทลงโทษที่จะได้รับเมื่อฝ่าฝืนข้อตกลง จากความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมก่อให้เกิดการต่อยอดขยายผลรูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างวิทยากรแกนนำไปยังเครือข่ายต่างๆ โดยในปัจจุบันได้มีการขยายเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขับเคลื่อนการบริหารจัดการขยะชุมชน โดยมีเครือข่ายภายใน อ.ท่าวังผา จำนวน 10 อบต. และ เครือข่ายภายนอก จำนวน 5 อบต.

จากผลสำเร็จที่กล่าวมา อบต.ป่าและเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขับเคลื่อนการบริหารจัดการขยะชุมชน ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ได้มีข้อเสนอการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ : เสริมสร้างชุมชนจัดการเรียนรู้แบบคู่ความร่วมมือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาควิชาการและเครือข่ายศูนย์การเรียนรู้การจัดการขยะเพื่อสุขภาวะและเศรษฐกิจสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม ต่อจังหวัดน่านเพื่อสนับสนุนให้เกิดการขยายผลการใช้รูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างวิทยากรแกนนำการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีเครือข่าย ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด และประเทศชาติ ต่อไป

ภาพที่ 2 ศูนย์การเรียนรู้การจัดการขยะแบบครบวงจร บ้านต้นฮ้าง ตำบลปาคา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดน่าน

ภาพที่ 3 ธรรมนูญสุขภาพตำบลป่าคา

อภิปรายผล

ปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนาระบบบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาวะและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ภายใต้การขับเคลื่อนโครงการวิจัยและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นนำอยู่โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคู่ความร่วมมือมีปัจจัยสำคัญอยู่จำนวน 5 ปัจจัยคือ 1. คน (นักวิชาการในภาควิชาการและนักวิจัยในพื้นที่) ต้องมีการมองเป้าหมายร่วมกันตั้งแต่เริ่มและดำเนินการทำงานร่วมกันไปตลอดเส้นทาง พร้อมทั้งจะเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน 2. งาน ในการดำเนินงานต้องคำนึงถึงการนำนวัตกรรมองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปแก้ปัญหาในชุมชนโดยการแก้ปัญหาดังกล่าวต้องสามารถที่จะพัฒนาไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายสาธารณะที่สามารถนำไปปฏิบัติและขยายรูปแบบไปยังพื้นที่ต่างๆ ได้ 3. เครือข่าย การสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันจากภาคีทุกภาคส่วนจะส่งผลให้การขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติสามารถทำได้ดียิ่งขึ้น 4. การมีข้อมูลที่ถูกต้องน่าเชื่อถือ และ 5. การมีกลไกและกระบวนการติดตาม สนับสนุน และ เสริมพลังตลอดทั้งกระบวนการ

สรุปผลการวิจัย

การสังเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อการขับเคลื่อนระบบบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาวะและเศรษฐกิจสร้างสรรค์พบว่าเกิดข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวทางการพัฒนาอยู่ 2 ประเด็นสำคัญดังนี้

1. การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะระดับพื้นที่และเครือข่าย

เกิดการเสริมสร้างชุมชนจัดการเรียนรู้แบบคู่ความร่วมมือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคีวิชาการและภาคเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การจัดการขยะเพื่อสุขภาวะและเศรษฐกิจสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม

2. การขับเคลื่อนชุดโครงการวิจัยเชิงประเด็น

การจัดการขยะระดับเครือข่ายภูมิภาคโดยคู่ความร่วมมือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคีวิชาการและภาคเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การจัดการขยะเพื่อสุขภาวะและเศรษฐกิจสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) อบต.ป่าคา อบต.เจดีย์ชัย อบต.เปือ อบต.เมืองจันท์ อบต.ริม อบต.สกาด อบต.ดงพญา ทต.บัว อบต.บ้านกาศ อบต.แดนชุมพล ทต.สันทรายงาม ทต.เชียงเคี่ยน อบต.โชคชัย ทต.บ้านแป้น ทต.พระพุทธบาทเชิงคาน ทต.แม่ลานนา ทต.สันทราย อบต.ป่าสัก อบต.แม่พริก อบต.สถาน (น่าน้อย) อบต.สถาน (บัว) อบต.สะเนียง อบต.สันสลี อบต.หนองแรด อบต.บ่อเกลือเหนือ อบต.บ้านกาศ อบต.หัวเสือ อบต.ม่วงเจ็ดต้น และ อบต.บ่อแก้ว และนักวิจัยในแผนการจัดการขยะเพื่อสุขภาวะและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง

ศูนย์บูรณาการพันธกิจสัมพันธ์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. 2561. หนังสือสานพลังวิจัย

มหาวิทยาลัยชุมชุมชนท้องถิ่น. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). กรุงเทพฯ. บุขบา หินเภาว. 2555. รูปแบบการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมของชาวบ้านเพื่อการจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืน กรณี

- ปาชุมชน ตำบลท่าอิฐ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา
[http://pibul2.psu.ac.th/~foms/articlebussaba\[2\]%20250455.pdf](http://pibul2.psu.ac.th/~foms/articlebussaba[2]%20250455.pdf) เข้าถึงวันที่ 23 มิถุนายน 2559.
- กรมอนามัย. 2557. แนวทางการจัดการขยะติดเชื้อ. กระทรวงสาธารณสุข. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:
http://beid.ddc.moph.go.th/beid_2014/sites/default/files/upload/files/05e bola.pdf (วันที่สืบค้น 17 พฤษภาคม 2560)
- กรมควบคุมมลพิษ. 2560. ข้อมูลการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:
http://www.pud.go.th/info_serv/waste_infectious.htm# (วันที่สืบค้น 6 มิถุนายน 2560)
- กรมควบคุมมลพิษ. (2553). รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย 2551. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม , กรมควบคุมมลพิษ (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2555 ได้จาก
<http://www.pcd.go.th/serv/wastrubbish.htm>
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคน. (2551). หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค. กรุงเทพมหานคร.

การศึกษาการแทรกแซงของภาษาที่ 1 ต่อการใช้คำบุพบทของนักเรียนไทยที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ

AN INVESTIGATION OF L1 INTERFERENCE IN THE PREPOSITION USAGE OF THAI EFL LEARNERS

Thanawan Chakkhuchan¹ and Wannaprapha Suksawas^{2*}

Faculty of Humanities, Naresuan University

*corresponding author e-mail: wannapraphas@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาความเข้าใจการใช้คำบุพบทตามหลังคำในภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ และ 2) เพื่ออธิบายลักษณะของการแทรกแซงของภาษาแม่ต่อการที่ใช้คำบุพบทของนักเรียนถ้าหากค้นพบ ผู้เข้าร่วมวิจัยในครั้งนี้คือ นิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 คณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 30 คน โดยเครื่องมือวิจัยนี้ได้มาแบบทดสอบ 2 ชุด จาก Sumonsriworakun and Pongpairoj (2017) มาใช้ คือ แบบทดสอบการแปล และแบบทดสอบเติมคำ ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถเข้าใจการใช้คำบุพบทตามหลังคำในภาษาอังกฤษ นอกจากนั้นยังพบหลักฐานบางประการของการแทรกแซงของภาษาแม่ต่อการที่ใช้คำบุพบทของผู้เข้าร่วมวิจัย

คำสำคัญ: การแทรกแซงของภาษาแม่, การใช้คำบุพบท

Abstract

The purposes of this study were to 1) investigate EFL students' understanding of English dependent prepositions usage and 2) to describe features of L1 interference in students' prepositional usage if there is any. The participants of this study were 30 Thai undergraduate students studying in the third-year of English Major at Faculty of Humanities of Naresuan University. There were two tests used in this study: a translation test and a cloze test which have been adopted from Sumonsriworakun and Pongpairoj's (2017) study. The results show that the participants could understand the usage of English dependent prepositions. Moreover, there were some evidences of L1 interference in the preposition usage of the participants.

Keywords: l1 interference, preposition usage, english preposition

In recent years, authorities in Thailand attempt to promote education reform especially English teaching and learning policies to ensure that the training of students is relevant to the current world situation (Office of the National Education Commission, 2000). English language teaching and learning policy reform demands that language learning be focused on communication. The London-based magazine, *The Economist*, summed it all up when it asserted that English is just “a world empire by other means” (Dec. 20, 2001). It is seen as “the language of globalization-of international business, politics, and diplomacy” (*Economist*, 2001). Therefore, English has become one of the most important compulsory courses in tertiary education. However, among all the communication skills, writing seems to be the most problematic for Thai EFL learners in higher education since studies suggest that literal translation of Thai words into English may features L1 lexical interference in the learners’ writing in English (e.g. Bennui, 2008; Lantif, 2007).

Besides, more recent study suggested that EFL learners tend to have difficulties in mastering using English preposition (Catalán, 1996). Kurk and Atay (2007) and Latif (2007) also emphasized that the use of preposition in English writing is the most difficult linguistics items for EFL learners. Other studies investigating Thai learners’ preposition usage also reported that English preposition seem to be problematic when writing in English (Ruangjaroon, 2015; Sumonsriworakun & Pongpairaj, 2017; Thumawongsa, 2018) Empirical studies guiding the present study revel in details that L1 (Thai) influence the use of English prepositional usage of Thai learners (Bennui, 2008; Thumawongsa, 2018) Particularly Bennui (2008), he pointed out that there are three levels of L1 interference, namely words, sentences and discourse influencing the English writing of Thai learners when writing an English paragraph.

Therefore, this present study aimed to investigate and describe features of L1 interference in students’ prepositional usage of thirty Thai undergraduate (3rd year) students majoring in English at Faculty of Humanities of Naresuan University in Phitsanulok, Thailand. Also, in this small scale study, the researcher limited the study only on the dependent prepositions. The investigation of errors in preposition usage may generate a solution of the issue of prepositional usage for Thai learners in particular.

The findings of this study are expected to highlight the problems of EFL students in the usage of English dependent prepositions. The outcomes are to inform both teachers and students about knowledge and understanding of the usage of prepositions correctly and to be aware of teaching and learning English prepositions. The results and implications of the study may also be used to support future research in the field of Second Language Acquisition (SLA).

Purposes of the study

The aims of the study were as follows:

1. To investigate EFL students' understanding of English dependent prepositions usage
2. To describe features of L1 interference in students' prepositional usage if there is any

Research questions

1. Do EFL students understand the usage of English dependent prepositions?
2. Is there any evidence of L1 interference in the preposition usage of Thai EFL students? (if yes, what are they?)

Significance of the study

This study reported the use of English dependent preposition of Thai EFL students which in turns exposed their understanding of English preposition usage. The results of this study may be of benefit to all EFL learners especially students and teachers because they may gain deeper understanding of causes of errors in the usage of English dependent prepositions; therefore, the students and the teachers may be more aware of the difficulties in learning and teaching English prepositions.

Scope of the study

This study aimed at investigating the understanding of English dependent prepositions usage and to identify the possible causes of preposition errors among EFL students at Naresuan University in Phitsanulok. Therefore, the participants were limited to the third-year students majoring in English at Faculty of Humanities only.

Definition of terms

EFL Students refer to Thai undergraduate students studying in the third-year of English Major at Faculty of Humanities of Naresuan University in Phitsanulok, Thailand.

English dependent prepositions refer to prepositions that follow certain verbs e.g., rely on, consist of, and apply for.

Literature review

This section discusses topics affecting the examination of English prepositional usage including: theoretical framework, analytical framework and empirical studies related to the study.

Theoretical framework

Error analysis (EA) is an approach that discloses all of probable causes of EFL learners' errors. EA supposes that errors may be influenced by certain factors apart from prediction of contrastive analysis: first

language interference. EA identifies and analyzes the learners' errors that truly occur (Sumonsriworakun & Pongpairaj, 2017). It also focuses on identifying patterns of errors in interlanguage grammar and interlanguage grammar.

Analytical framework

This part discusses four relationships between English and Thai dependent preposition. The testing instruments were adopted from the study of Sumonsriworakun and Pongpairaj (2017). These four relationships underpinning the framework for data analysis of this present study are as follows. The first type is -prep,+prep relationship, a dependent preposition does not exist in English but presents in Thai such as *match* vs. /khâu kàp/ 'match **with**'. The second type shows +prep,-prep relationship which refers to the existence of a dependent preposition in English and the nonexistence of one in Thai such as *focus* **on** vs. /nén/ 'focus'. The next type reveals dependent prepositions that do not equate to both English and Thai, +prep₁,+prep₂ relationship such as *die* **of/from** vs. /ta:j dûaj/ 'die **by**'. Eventually, there are some English dependent prepositions that is used as equivalent meaning in Thai such as *agree* **with** vs. /hên-dûaj kàp/ 'agree **with**'. These four types of dependent preposition in both English and Thai guided this study in analyzing and categorizing types of dependent prepositions.

Empirical studies related to the study

Previous studies on prepositions in second language acquisition from differences of first language backgrounds have been widely explored.

Catalán (1996) observed the patterns of difficulty and the variability in the incorrect use of English prepositions from descriptive essays written by EFL Spanish students in three state secondary school. The findings showed that English preposition usage was problematic for the subjects and all prepositional errors were the most frequent in the errors list at 18.83%.

Ruangjaroon (2015) adopted perceptual assimilation model (PAM) to examine Thai learners' acquisition of English prepositions and ranked sequence of English acquisition into three different types. Type A was one-to-one semantic mapping between English and Thai prepositions, so it was the easiest type to acquire. Type B was one-to-many semantic mapping between English and Thai prepositions. It was involved in greater difficulty than Type A. Type C was one-to-null mapping between English and Thai prepositions, or a preposition that occurred in one language can be unavailable in another language. The participants of the study were 20 MA program students, which 7 of whom were arranged at a low English proficiency level and 13 of which at a medium level by the Language and Instructor System (ELLIS). Grammatical judgment test and a writing test were performed in the study. The results were put in order as ranking order above, so it

revealed that EFL Thai learners were be able to experience and use dependent prepositions more correctly than independent prepositions

Sumonsriworakun and Pongpairaj (2017) investigated systematicity in English dependent prepositions after verbs among EFL Thai undergraduate students at rudimentary, intermediate, and advanced proficiency. The students took two tests: a translation test and a cloze test. The tests consisted of four types of relation between English and Thai dependent prepositions: (1) [-prep] in English but [+prep] in Thai, (2) [+prep] in English but [-prep] in Thai, (3) [+prep₁] in English but [+prep₂] in Thai, and (4) [+prep] in English and [+prep] in Thai. The results proved that systematicity occurred in the students' English prepositional usage of whole types. Language transfer and cognitive factors were presumed to be involved in processing the usage of English dependent prepositions. The study of Sumonsriworakun & Pongpairaj (2017) underpins the present study in terms of the use of four types of English dependent prepositions after verbs as instrument testing the students' knowledge that are presumed to be problematic for EFL Thai learners. Additionally, the study seeks to examine plausible causes of the students' problems of these prepositions.

Thumawongsa (2018) investigated the abuse of prepositions and identify interferences of first language (L1) in written productions of Thai EFL students. Participants were twenty first-year students majoring in Education (English) at Srinakharinwirot University. One hundred and twenty written works were collected and created as a corpus, and the the concordance feature of the AntConc program was used to analyze the preposition errors. Contrastive analysis was applied to specify the interference of L1 toward students' prepositional usage on their written works. The findings were shown that there were abuse (100 times, 70.92%), addition (21 times, 14.89%) and omission (20 times, 14.18%) of prepositions. English prepositions that is the most frequent abuse were 'in', 'to', 'of', 'at', 'with', 'for', 'by', 'about', 'on', and 'from' respectively. Moreover, there were semantic-related and syntactic-related L1 interference toward the use of preposition of Thai EFL students.

Chorbwhan & McLellan (2016) investigated the English collocation knowledge of Thai EFL learners with two different mother tongues. The purpose of the study was to survey the impact of their first languages upon their acquisition of English collocations. Thirty-nine Patani Malay speakers and thirty-nine Southern Thai speakers were participants of the study. All participants were studying in English major in an international program at Fatoni University in Pattani, Thailand. The former instruments of the study were receptive and productive tests, and the latter was individual interviews with twelve students. The results revealed crucial differences among the two groups, especially in lexical collocations.

Bennui (2008) investigated L1 interference in paragraph writing of twenty-eight third-year English-minor students who enrolled in Basic Writing course in the first semester of academics year 2006 at Thaksin University. There are three levels of L1 interference, namely words, sentences, and discourse that were

analyzed from the students' paragraph writing in the final examination paper by sampling. The paper was discussed by considering four features: contrastive analysis, error analysis, interlanguage analysis, and contrastive rhetoric. The findings showed that literal translation of Thai words into English may represent features of L1 lexical interference in the students' written English. Structural borrowing from Thai language such as word order, subject-verb agreement, and noun determiners also pointed out features of L1 syntactic interference. Moreover, Thai cultural knowledge and levels of language style in writing discourse represented features of L1 discourse interference.

Previous studies revealed that the L2 preposition employment can be influenced by the users' first language. This is because L1 can be translated in the process of L2 production. Therefore, it is the interest of this study to examine to what extent L1 of Thai learners may influence L2 preposition usage.

Research methodology

This section explains the research methodology applied in this study. It starts with Research design. Participants who take part in this research are discussed in Population and samples section. Research instrument describes a way to collect data. Data collection discusses order in managing the tests to the participants. Data analysis illustrates how collected data is analyzed and presented.

Research design

This study deploys the quantitative design in collecting and analyzing the data. Case study research is chosen strategically to uncover in-depth understanding of the L1 interference in the dependent preposition usage of Thai students.

Population and samples

The population of this study were Thai undergraduate students studying in the third-year of English Major at Faculty of Humanities of Naresuan University. They were divided into three groups based on their CEPT (Cambridge English Placement Test) scores by finding the mean first and then used standard deviation to find the distribution. Group 1 was the students who got 34 to 45 points, group 2 were the students who earned 28 to 33 points, and group 3, the students who acquired 20 to 27 points. After that 10 students from each group were selected by random sampling, so 30 students were participants for this study.

Research instrument

There were two tests used in this study: a translation test and a cloze test which were adopted from Sumonsriworakun and Pongpairaj's (2017) study. Both tests aim at the students' production of English dependent prepositions. The students were gathered by using a translation test consisting of 18 items and a cloze test containing 21 items. Data were collected in the first semester of the academics year 2018.

Translation test

A Thai-English translation test consists of 18 items and 10 of which are distractors. Two test items stand for each type of dependent preposition.

Cloze test

A gap-fill cloze test contained 21 items and 8 of which are test items. The test items act for each type of dependent preposition in equal numbers.

Therefore, the total number of the tests used to collect data were 39 items, 23 of which are distractors and 16 of which were test items. One mark was given to each correct answer, so the total scores per student were a total of 16 scores.

The tests were taken from Sumonsriworakun and Pongpairoj's (2017) for the reliability reason and the tests were validated by the experts from the Faculty of Humanities for validity reasons. The tests were marked twice by the researchers.

Data collection

The thirty students from the three groups were notified of the direction for two tests before doing them. After that, they were given a total of 1 hour to finish the tests.

Data analysis

The data were collected by the translation test and the cloze test. Quantitative methods were used in this study, so quantitative data were analyzed and displayed in percentages of correct usage of dependent prepositions among the three levels by Microsoft Office Excel.

Results

As discussed earlier in previous section, for the translation test and the cloze test, each of the test comprised of 8 points, and there were three groups consisting of 10 participants. Therefore, the total scores for each group were 160 points.

After analyzing the data, the findings showed that group 1 acquired 103 points, or 64.38%. Group 2 obtained 86 points, or 53.75%, and group 3 earned 84 points, or 52.5%. The scores of the three groups are displayed in Table 1.

Type/Group	Group 1	Group 2	Group 3	Total
Type 1 (-prep,+prep)	29/40	24/40	22/40	75/120
Ex. marry / แต่งงานกับ	(72.5%)	(60%)	(55%)	(62.5%)

Type 2 (+prep,-prep)	22/40	17/40	15/40	54/120
Ex. wait for / รอ	(55%)	(42.5%)	(37.5%)	(45%)
Type 3 (+prep ₁ ,+prep ₂)	29/40	19/40	20/40	68/120
Ex. depend on / ขึ้นอยู่กับ	(72.5%)	(47.5%)	(50%)	(56.67%)
Type 4 (+prep,+prep)	23/40	26/40	27/40	76/120
Ex. differ from / แตกต่างจาก	(57.5%)	(65%)	(67.5%)	(63.33%)
Total	103/160	86/160	84/160	
	(64.38)	(53.75%)	(52.5%)	

Table 1: Scores and percentages of correct usage of dependent preposition in four types among the three student groups

An overview of correct usage indicated that participants with highest CEPT scores got better total scores on dependent preposition usage Type 1, 2, and 3 excluding Type 4. In the fourth type, [+prep] in English and [+prep] in Thai, group 1 scored 23 points or 57.5%, group 2 at 26 points or 65%, and group 3 at 27 points or 67.5%. This is the type where group 2 and group 3 obtained their highest scores but not for group 1. In the first type, that is [-prep] in English but [+prep] in Thai, the scores of group 1 were at 29 or 72.5%, group 2 at 24 or 60%, and group 3 at 22 or 55%. As for the second type, [+prep] in English but [-prep] in Thai, group 1 gained 22 points or 55%, group 2 gained 17 points or 42.5%, and group 3 got only 15 out of 40 accounted for 37.5%. This type ranked the lowest score among three student groups. Moreover, as the types of dependent preposition relationship, the types that three groups attained the total scores from the highest to the lowest are the fourth type, the first type, the third type, and the second type respectively.

Discussion

From the results of the study, the researcher was able to answer the research questions as follows.

1. The Third-year English Major students as EFL students could understand the usage of English dependent prepositions but they may not understand all types of preposition type unequally. It could be proven by the evidences in Table 1. The subjects in Group 1 seemed to perceive the usage of English dependent prepositions the most since they acquired the total scores above the other two groups. The subjects in Group 2 and Group 3 tended to comprehend less based on their total scores. It is important to note that the total scores for correct usage of English dependent prepositions was in accordance with the students' different group levels. However, the scores of four types that each student group obtained was different. The sequence of the four types of dependent preposition relationship which Group 2 and Group 3

scored their highest points to the lowest was the same pattern, that is, the fourth type, the first type, the third type, and the second type. Another important point to make is that scores' pattern of learners in Group 1 was different with other groups. They received the same highest score for the first type and the third type. The fourth type ranked after and followed by the second type.

2. There are some evidences of L1 interference in the preposition usage of Thai EFL students. When the scores for each type of dependent preposition of three learners group were summed up, the fourth type ranked first. That was probably because the students were influenced by equivalent meaning of dependent preposition while they were transferring Thai into English. For instance, some students transferred 'ภาษาอังกฤษแตกต่างจากภาษาไทย' into 'English **differs from** Thai.' Thai preposition 'จาก /cà:k/' has the same meaning as English preposition 'from'. Another example was that some of the students transferred 'ดิฉันเห็นด้วยกับเขาในประเด็นนี้' into 'I **agree with** him in this issue.' Meaning of Thai preposition 'กับ /kàp/' is similar to English preposition 'with'.

Regarding the first type, the students leaned to transfer Thai dependent preposition into English negatively by attempting to put an English dependent preposition which had an equivalent meaning in Thai in where no dependent preposition was needed. For instance, they translated 'เขาอยากจะทำแต่งงานกับหล่อน' into 'He wants to **marry with** her' rather than 'marry her' and they wrote 'หล่อนออกจากกรุงลอนดอนเมื่อวานนี้' into 'She **left from** London yesterday' in place of 'left London' even the preposition 'with' and 'from' were unnecessarily added.

Discussing the third type, where the learners ranked nearly the last, it is possible that the learners transferred negatively their Thai dependent preposition into English whereby they used unusual preposition to facilitate the similarity in meaning as see in 'An accident **occurs with** him' translated from 'เกิดอุบัติเหตุขึ้นกับเขา' instead of 'occurs to'. Other evidence can be seen in the use of 'died by' instead of 'died of/from' as in 'Pamela **died by** cancer.' It might be because the Thai preposition 'ด้วย /dūaj/' or 'by' is sometimes preceded the Thai verb 'ตาย /ta:j/' or 'die'. There is another interesting case in this type of dependent preposition relationship. In the item 'Pamela ____ cancer.(die)', some of the learners put 'died due to/on' in the blank. The answers, therefore, indicated that the participants probably randomly used the dependent prepositions or probably had no idea which preposition was required.

For the second type, the type which all learner groups achieved the lowest scores. Perhaps the learners were distracted by their negative transfer from Thai first language. Some Thai verbs do not have any preposition occurred after; hence, they tended to omit English dependent prepositions while producing into English. For example, the preposition 'for' following the verb 'wait' was omitted as in the students wrote 'I have been **waiting** the bus for two hours.' The preposition 'on' which should come after the verb 'focus' also vanished in the item 'These exercises **focus** different grammar points.' It is worth noticing that the

learners might produce their English unawares and forgot to insert the prepositions 'for' and 'on' after the verbs that dependent prepositions were needed.

The results in the present study provide evidence that English dependent prepositions usage is not as problematic for Thai EFL students as others English grammar usage especially English preposition usage and is not as previous studies suggested before (Catalán, 1996; Ruangjaroon, 2015; Sumonsriworakun & Pongpairoj, 2017). In addition, the findings led us to believe that Thai EFL learners could accomplish comprehension of English dependent prepositions usage. Difficulties that occurred among the subjects in all level groups were considered as effects of L1(Thai) lexical interference. The results were in accordance with previous studies (Bennui, 2008; Sumonsriworakun & Pongpairoj, 2017; Thumawongsa, 2018)

Conclusion

This study has contributed to the understanding of English dependent prepositions usage among Thai EFL learners and some evidences of L1 interference in the preposition usage. Hopefully, the results of this study may influence upon all of EFL learners especially students and teachers will raise their awareness of the errors in the usage of English prepositions and lead to improvement of learning and teaching English prepositions. The limitation of this present study was that the researcher has collected data from only thirty people of participants; as a result, the findings were not being able to possibly be generalized. A recommendation for further study is that a researcher should conduct research among more extended population and then compare the results of those population.

References

- Bennui, P. (2008). A study of L1 interference in the writing of Thai EFL students. *Malaysian Journal of ELT Research*, 4, 72-102.
- Catalán, R. . (1996). Frequency and variability in errors in the use of English prepositions. *Miscelane: A journal of English and American studies*, 17, 171-187.
- Chorbwhan, R., & McLellan, J. (2016). First language transfer and the acquisition of English collocation by Thai learners. *Southeast Asia: A Multidisciplinary journal*, 16, 16-27.
- Economist, The. (2001). The triumph of English: A world empire by other means. *Economist*, The.
- Kurk, G., & Atay, D. (2007). Students' Writing Apprehension. *Journal of Theory and Practice in Education*, 3(1), 57-82.
- Latif, M.A. (2007). The famous accounting for the Egyptian EFL university students' negative writing affect. *Language & Linguistics*, 9(1), 57-82.

- Office of the National Education Commission. (2000). *Learning reform: a learner-centred approach* Bangkok, Thailand: Watana Panit Printing & Publishing.
- Ruangjaroon, S. (2015). Perception and production of Thai learners on English prepositions. *English Language Teaching*, 8(1), 71-82.
- Sumonsriworakun, P., & Pongpairaj, N. (2017). Systematicity of L1 Thai learners' English interlanguage of dependent prepositions. *Indonesian Journal of Applied Linguistics*, 6(2), 246-259.
- Thumawongsa, N. (2018). L1 transfer on Thai EFL learners' utilization of prepositions: a corpus-based analysis. *Journal of Community Development Research (Humanities and Social Sciences)*, 11(1), 35-47.

การพัฒนาศักยภาพการบริหารกลุ่มผู้ผลิตชาเมี่ยง ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
ด้วยแนวคิดการจัดทำโมเดลธุรกิจแบบมีส่วนร่วมของชุมชน

THE ADMINISTRATION POTENTIAL DEVELOPMENT FOR MEANG TEA PRODUCING GROUP
IN PAPAE SUB DISTRICT, MAE TANG DISTRICT OF CHIANG MAI PROVINCE, BASED ON
CONCEPT OF COMMUNITY'S PARTICIPATION BUSINESS MODEL

ศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์^{1*} และเพียงตะวัน พลอาจ²

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เชียงใหม่

*corresponding author e-mail : hongte_t@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทของกลุ่มผู้ผลิตชาเมี่ยงและสร้างองค์ความรู้ด้านการบริหารธุรกิจด้วยการจัดทำโมเดลธุรกิจที่เหมาะสมจนก่อให้เกิดการสร้างคุณค่า (Value creation) อันจะนำไปสู่แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยใช้กระบวนการแบบวิธีการวิจัยเฉพาะกรณีศึกษาทำการจัดสนทนากลุ่ม การระดมสมองด้วย METAPLAN เพื่อรวบรวมข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์มาทำการสรุปการให้เหตุผลตามกระบวนการนิรนัย เพื่อจัดทำโมเดลธุรกิจโดยอาศัยรูปแบบการเจาะลึกถึงปัญหาและข้อคิดเห็นนำไปประกอบคำอธิบายข้อมูลเชิงปริมาณ จากการวิเคราะห์สถานการณ์ทางธุรกิจ พบว่า กลุ่มผู้ผลิตชาเมี่ยงมีความพร้อมและมีความต้องการพัฒนาศักยภาพผลผลิตสินค้าไปสู่การขยายตลาดใหม่ แต่ยังคงต้องพัฒนาบุคลากรและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรในด้านการตลาดและการผลิต ในส่วนของการจัดทำโมเดลธุรกิจโดยผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนมีส่วนร่วม พบว่า มีความต้องการในการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันด้านการตลาดเชิงรุก ได้แก่ การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับตลาดเป้าหมาย การออกงานแสดงสินค้าระดับประเทศเพื่อเพิ่มช่องทางการตลาด ในส่วนของการส่งเสริมกลยุทธ์เชิงป้องกันกลุ่มผู้ผลิตชาเมี่ยงต้องการสร้างตราสินค้าให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนให้สอดคล้องกับรสนิยมของผู้บริโภค

คำสำคัญ: โมเดลธุรกิจ การสร้างคุณค่า ธุรกิจชุมชน การพัฒนาอย่างยั่งยืน

Abstract

This research article aims to 1) study a context of Meang Tea Producer Group and create business administration knowledge 2) design a suitable business model for Meang Tea Producer Group to produce a value creation leading to sustainable development. The paradigm of case study research was used together with focus group and METAPLAN brainstorming to collect empirical data and evidences, then, the deductive reasoning process was used to summarize all information to create a business model. The process had drilled down to problems and opinions, which had been shown in the quantity data description. From business situation analysis, the research found that the Meang Tea Producer Group were ready and needed the new products development to expand a new market, and also needed a human resource development and support form related organizations, especially in marketing and producing

field. In the issue of business model creation, which based on entrepreneurs' participation concept, shown that a need in potential development had focused on proactive marketing competition activities such as designing and developing market-based product and joining national expo to expand channel of distribution. In the protection strategy, the Meang Tea Producer Group needed to brand building to reach both community unique character and customer taste.

Keyword: Business model, Value creation, Community business, Sustainable development

บทนำ

การดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ได้กำหนดกรอบแนวคิดออกเป็น 3 กรอบการดำเนินงาน คือ กรอบการเรียนรู้ กรอบการใช้ประโยชน์ และกรอบการสร้างจิตสำนึก โดยมีชาเหมียงเป็นหนึ่งในพืชอนุรักษ์ และจากการสำรวจพื้นที่ภาคเหนือ พบว่า เป็นพื้นที่ปลูกชาเหมียงมากที่สุด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย น่าน แพร่ แม่ฮ่องสอน และลำปาง มีพื้นที่รวมประมาณ 41,946 ไร่ โดยจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกมากที่สุด คือ 18,060 ไร่ ส่วนมากปลูกในพื้นที่อำเภอแม่แตง เชียงดาว แม่ริม และอำเภอดอยสะเก็ด เมื่อคำนวณได้ผลผลิตเหมียงเฉลี่ย จำนวน 18,622 ตันต่อปี สร้างรายได้เฉลี่ยมูลค่าถึง 29,360,251 บาทต่อปี อย่างไรก็ตามแนวโน้มการบริโภคเหมียงจะลดลง เนื่องจากกลุ่มคนที่บริโภคเหมียงส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุจึงได้รับความนิยมบริโภคที่ลดลง เป็นสาเหตุทำให้เกษตรกรบนพื้นที่สูงหันไปปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น กาแฟ อะโวคาโด และเสาวรส แทนการปลูกเหมียง

จากปัญหาที่ได้กล่าวมาทำให้ความนิยมในการปลูกเหมียงลดลงอาจจะทำให้การปลูกเหมียงด้วยวิธีดั้งเดิมสูญหายไปกับคนรุ่นเก่าซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ควรอนุรักษ์และมีการศึกษาอย่างละเอียดเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีวิธีที่แตกต่างจากการเพาะปลูกเชิงพาณิชย์ซึ่งอาจจะไม่เหมาะสมกับวิถีของคนในชุมชนท้องถิ่นทั้งด้านต้นทุนการผลิตและบริบทของพื้นที่ตามภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรด้วยวิธีดั้งเดิมที่ไม่ทำลายและสร้างความเสื่อมโทรมของทรัพยากรท้องถิ่น ดังนั้นการส่งเสริมชุมชนจากการอนุรักษ์ฟื้นฟูต่อยอดภูมิปัญญาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์จากชุมชนสู่ตลาดที่กว้างมากขึ้น ผู้ประกอบธุรกิจชุมชนต้องสร้างศักยภาพในการแข่งขัน (Competitiveness) โดยปรับเปลี่ยนแนวคิดการจัดการที่มุ่งเน้นการพิจารณาสภาพแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เป็นสำคัญ แล้วมุ่งที่จะปรับแนวทางการบริหารและทิศทางของธุรกิจให้สอดคล้อง เพื่อจะสามารถนำพาองค์กรธุรกิจให้อยู่รอดเจริญเติบโตและบรรลุถึงภารกิจ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดขององค์กรได้ในที่สุด (Barringer and Ireland, 2012)

อย่างไรก็ตามการดำเนินงานเชิงพาณิชย์เป็นตัวขับเคลื่อนให้คนในชุมชนท้องถิ่นย้อนกลับมาให้ความสำคัญโดยใช้หลักภูมิปัญญาท้องถิ่นเดิมที่ผ่านมาประกอบกับเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้จากชาเหมียงให้เป็นที่น่าสนใจของผู้บริโภค ด้วยการใช้กลยุทธ์การสร้างคุณค่าด้วยการนำแนวคิดการจัดทำโมเดลธุรกิจประยุกต์กับภูมิปัญญาต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะสามารถผลิตสินค้าและบริการเสนอสู่ตลาดและสนองความต้องการของลูกค้าได้ในระดับโลก สิ่งสำคัญคือการพยายามสร้างสินค้าและบริการที่มีคุณค่ายากต่อการลอกเลียนแบบสามารถสร้างมูลค่าให้สูงขึ้นได้จากความได้เปรียบเชิงการแข่งขันที่ต่างจากเพียงการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Osterwalder and Pigneur, 2010) ซึ่งต้องอาศัยองค์ความรู้ด้านการบริหารธุรกิจเพื่อเป็นหลักปฏิบัติในการกำหนดการจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมจุดแข็งของแต่ละวิสาหกิจในการส่งเสริมการสร้างคุณค่าต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการวิสาหกิจแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ผลิตชาเมี่ยง ตำบลป่าแป๋ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมด้วยกระบวนการวิจัยที่ผสมผสานการวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อได้มาซึ่งองค์ความรู้ในการสร้างกระบวนการแก้ไขปัญหาการบริหารกลุ่มผู้ผลิตชาเมี่ยงในชุมชนโดยที่มิวิจัยชุมชนร่วมกับหน่วยงานส่วนท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มผู้ปลูกชาเมี่ยงในชุมชน การสร้างเสริมกลยุทธ์การพัฒนาขีดความสามารถการบริหารวิสาหกิจแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ผลิตชาเมี่ยง โดยประยุกต์ใช้การจัดทำโมเดลธุรกิจโดยอาศัยรูปแบบการเจาะลึกถึงปัญหาและข้อคิดเห็นเพื่อนำไปประกอบคำอธิบายข้อมูลเชิงปริมาณ โดยเน้นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ จากการจัดสนทนากลุ่ม (Group discussion) การระดมสมองด้วย METAPLAN ซึ่งระเบียบวิธีดำเนินการวิจัยนี้เป็นกระบวนการศึกษากรณีศึกษา (Case study approach) (Creswell, 2013) เป็นวิธีที่ได้รับข้อมูลที่มีความถูกต้องมาจากผู้ปฏิบัติจริงจากนั้นนำข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ (Empirical evident) ที่รวบรวมมาทำการทดลองปฏิบัติเพื่อสรุปการให้เหตุผลตามกระบวนการนิรนัย (Deductive process) (Maxwell, 2013)

การวิจัยนี้เป็นการศึกษากรณีการดำเนินกิจกรรมภายใต้แนวคิดโมเดลธุรกิจของกลุ่มผู้ผลิตชาเมี่ยงในพื้นที่ตำบลป่าแป๋ ซึ่งการใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่หลากหลายเป็นสิ่งจำเป็นในการทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น (Bloomberg and Volpe, 2012) โดยผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำโมเดลธุรกิจนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง ในส่วนของการวิเคราะห์เป็นการสรุปอุปนัย (Analytic Induction) จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกด้านสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ การพัฒนาโมเดลธุรกิจที่มุ่งการสร้างคุณค่าผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผู้ผลิตชาเมี่ยง เพื่อนำข้อมูลมาหาบทสรุปของบริบทแต่ละกลุ่มร่วมกันแล้วทำการจำแนกเป็นหมวดหมู่และกำหนดตัวแบบการบริหารตามแนวคิดการสร้างคุณค่าที่เหมาะสม รวมทั้งกำหนดปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อแนวทางการบริหารวิสาหกิจชุมชน จากนั้นจะนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มและการลงมือปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนมาทำการแบ่งตามประเภทของข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการบรรยาย (Descriptive analysis) และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาสาระ (Content analysis) (Berg and Lune, 2012)

ผลการวิจัย

การศึกษากลยุทธ์การพัฒนาขีดความสามารถการบริหารวิสาหกิจแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ผลิตชาเมี่ยง ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อสนองพระราชดำริในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (อพ.สธ.) ในงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น ด้านการอนุรักษ์พันธุ์ชาเมี่ยงและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยการศึกษาการพัฒนาและปัญหาการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิตชาเมี่ยง ตำบลป่าแป๋ การดำเนินกิจกรรมมีวัตถุประสงค์ในการประเมินความสามารถทางการบริหารและสร้างองค์ความรู้การบริหารด้วยการจัดทำโมเดลธุรกิจเพื่อสร้างคุณค่าวิสาหกิจชุมชนอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจจากสมาชิกกลุ่มผู้ผลิตชาเมี่ยงในเขตตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 13 หมู่บ้าน และกลุ่มเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่รับผิดชอบ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยของธุรกิจของกลุ่มผู้ผลิตชาเมี่ยง ตำบลป่าแป๋ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (จุดแข็งและจุดอ่อน) ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการตลาด ด้านการผลิต และด้านการเงิน และการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (โอกาสและอุปสรรค) ได้แก่ ด้านตลาดและกลุ่มลูกค้า ด้านสถานการณ์การแข่งขัน ด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี ด้านสภาพเศรษฐกิจ ด้านกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ ตลอดจนด้านกลุ่มผู้จำหน่ายและเครือข่าย แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลวิเคราะห์ศักยภาพด้านการบริหารกลุ่มผู้ผลิตชาเหมียง ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

จุดแข็ง	จุดอ่อน
1) มีการวางแผนการบริหารจัดการได้อย่างทั่วถึง เพราะเป็นกิจการขนาดกลาง 2) สามารถขายในกลุ่มลูกค้าในชุมชนสูง 3) เครื่องดื่มสมุนไพรใช้ใบชาจากต้นชาเหมียง GAP 4) การดำเนินงานใช้งบประมาณไม่มากนัก 5) วัตถุดิบที่นำมาผลิตส่วนใหญ่มาจากแหล่งผลิตในชุมชน	1) บุคลากรยังขาดความรู้และยังไม่มีผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการ 2) ผลิตภัณฑ์ยังไม่เป็นที่รู้จักของลูกค้ามากนัก 3) ขาดการพัฒนาแบบบรรจุภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการลูกค้า 4) อุปกรณ์และเครื่องมือยังไม่พร้อมเท่าที่ควร อีกทั้งสินค้ามีอายุสั้น ทำให้ไม่สามารถผลิตไวล่งหน้าได้ 5) กลุ่มมีความรู้และข้อมูลด้านการตลาดน้อย
โอกาส	อุปสรรค
1) ลูกค้าสนใจจะทดลองสิ่งใหม่ๆและเป็นผลิตภัณฑ์รักสุขภาพ พฤติกรรมผู้บริโภคที่ชื่นชอบดื่มชา 2) มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ในช่วงฤดูหนาวจำนวนมาก 3) ภาครัฐสนับสนุนให้ผู้ประกอบการท้องถิ่นพัฒนาสินค้าเพื่อเพิ่มรายได้ โดยการสนับสนุนเงินทุนและให้ความรู้ผ่านทางสถาบันการเงินและหน่วยงานในชุมชนของภาครัฐ 4) ตลาดสินค้าเกษตรแปรรูปมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ดี 5) การขยายตัวของธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ รวมถึงร้านค้าออนไลน์ทำให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้ดียิ่งขึ้น	1) หากไม่มีภาครัฐไม่สนับสนุนด้านองค์ความรู้การตลาดทางกลุ่มก็ไม่สามารถหาลูกค้ากลุ่มใหม่ๆได้ 2) ผู้บริโภคไม่มีความมั่นใจในตัวผลิตภัณฑ์และตราสินค้า 3) ขาดการส่งเสริมที่ถูกต้องในด้านการวางแผนการผลิต 4) การเข้าสู่ช่องทางการจำหน่ายผ่านร้านค้าปลีกสมัยใหม่ทำได้ยาก ต้องมีจุดเด่นหรือมีความแตกต่างจากผู้ประกอบการที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก จึงจะได้รับการพิจารณาจากผู้ประกอบการร้านค้า

ภาพที่ 1 การจัดเวทีวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจกลุ่มผู้ผลิตชาเหมียงในเขตตำบลป่าแป๋

2. การวิเคราะห์การประเมินผลกระทบและการวิเคราะห์ตลาด กลุ่มผู้ผลิตชาเหมี้ยงตำบลป่าแป๋มีข้อสรุปในการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปชาเหมี้ยงโดยใช้ชื่อตราสินค้า “ม่อนนางเกตุ” จากนั้นได้จัดทำแผนโมเดลธุรกิจของกลุ่มเกษตรกรแปรรูปผลิตภัณฑ์ชาเหมี้ยง ตราม่อนนางเกตุ ในตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ Lean Model Canvas ซึ่งมี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ กำหนดกลุ่มตลาดของลูกค้า ปัญหาหรือความต้องการของลูกค้า คุณประโยชน์/คุณค่าที่โดดเด่นของสินค้า ทางเลือกในการแก้ปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของลูกค้า ช่องทางการติดต่อสื่อสารกับลูกค้า รายได้หลัก โครงสร้างต้นทุนในการส่งคุณค่าทั้งหมด ตัวชี้วัดความสำเร็จของกิจกรรม และความได้เปรียบที่โดดเด่น โดยรายละเอียดการสังเคราะห์แผนโมเดลธุรกิจผลิตภัณฑ์ต้นแบบของกลุ่มเกษตรกรแปรรูปผลิตภัณฑ์ชาเหมี้ยงตราม่อนนางเกตุ ดังนี้

ภาพที่ 2 Lean Model Canvas ของกลุ่มผู้ผลิตชาเหมี้ยง ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

- 1) กลุ่มลูกค้า (Customer Segments: CS) ตลาดเป้าหมายของผู้ผลิตชาเหมี้ยงตราม่อนนางเกตุ คือ กลุ่มคนชั้น ขอบตึ่มชาร้อยละ 60 และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วยกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวเงินร้อยละ 20 กลุ่มนักท่องเที่ยวไทย ร้อยละ 20
- 2) คุณประโยชน์/คุณค่าที่โดดเด่นของสินค้า (Value Proposition: VP) เครื่องดื่มสมุนไพรจากชาเหมี้ยง ของกลุ่มผู้แปรรูปชาเหมี้ยงมีคุณประโยชน์หรือคุณค่าที่โดดเด่น คือ รับประทานเพื่อเพิ่มความอบอุ่นกับร่างกาย รับประทานกับอาหารว่างประเภทอื่นได้ และใบชาเหมี้ยงที่นำมาใช้เป็นวัตถุดิบได้รับมาตรฐาน GAP
- 3) ช่องทางการติดต่อสื่อสารกับลูกค้า (Channels: CH) ช่องทางการนำเครื่องดื่มสมุนไพรจากชาเหมี้ยง ไปวางจำหน่ายในตลาด ได้แก่ ร้านค้าของตัวแทนจัดจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ร้านกาแฟ และการออกบูธแสดงสินค้าในงานต่างๆ

8. คู่ค้าหลัก/พันธมิตร (KP) - ร้านตัวแทนจัดจำหน่าย - หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการตลาด	7. กิจกรรมหลักของธุรกิจที่ต้องทำเพื่อขับเคลื่อนธุรกิจ (KA) - แปรรูปผลผลิตชาเหมี้ยงจากพื้นที่ชุมชน - พัฒนาลินค้ำเครื่องดื่มสมุนไพรจากชาเหมี้ยงได้รับการรับรองมาตรฐาน - ติดต่อกับตัวแทนจัดจำหน่ายที่ต้องการสินค้าเพื่อวางขายตามสถานที่ต่างๆ 6. ทรัพยากรหลักของธุรกิจ(KR) - ที่ดิน เตาอบชาเหมี้ยง โรงเรือน อุปกรณ์การผลิตแปรรูปชาเหมี้ยง อุปกรณ์การผลิตเครื่องดื่มสมุนไพร และแรงงานในครัวเรือน - ทรัพยากรที่ต้องมี ได้แก่ เงินทุนซึ่งประกอบด้วย กุ๊ยมั้ยร้อยละ 80 และเงินทุนกลุ่มมั้ยร้อยละ 20 ชาเหมี้ยง และอุปกรณ์บรรจุภัณฑ์	2. คุณประโยชน์/คุณค่าที่โดดเด่นของสินค้า (VP) - รับประทานเพื่อเพิ่มความอบอุ่นกับร่างกาย - สำหรับรับประทานกับอาหารว่างประเภทอื่นได้ - ใช้เป็นวัตถุดิบได้รับมาตรฐาน GAP	4. การสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า (CR) - การสอบถามโดยตรงกับลูกค้า - การติดตามสอบถามผ่านทางโทรศัพท์กับลูกค้า 3. ช่องทางการเข้าถึงลูกค้า (CH) - ร้านค้าของตัวแทนจัดจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ - ร้านกาแฟในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ - การออกบูธแสดงสินค้าในงานต่างๆ	1. กลุ่มลูกค้า (CS) - กลุ่มคนชั้นขอบตึ่มชาร้อยละ 80 - กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วยกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวเงินร้อยละ 10 และกลุ่มนักท่องเที่ยวไทย ร้อยละ 10
9. โครงสร้างต้นทุนในการส่งคุณค่าทั้งหมด (CS) - ต้นทุนที่ใช้โดยประมาณ 200,000 บาท รายละเอียดต้นทุน ประกอบด้วย แรงงาน ร้อยละ 20 เครื่องจักร ร้อยละ 10 และวัตถุดิบและวัสดุอุปกรณ์ ร้อยละ 70 - เงินทุนที่เข้ามาจากหน่วยงานทางภาครัฐ ธนาคารและระดมเงินทุนจากสมาชิกในกลุ่ม		5. รายได้หลัก (RS) - รายได้หลักมาจากการขายเครื่องดื่มสมุนไพร ร้อยละ 100 - ขนาดและราคาของบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่มสมุนไพรผลผลิตชาเหมี้ยงตราม่อนนางเกตุขายในลักษณะเป็นกล่องบรรจุ 10 ชิ้น ขนาด 110 กรัม ราคา 300 บาท - คาดการณ์กำไร ร้อยละ 20 ต่อปี		

4) การสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า (Customer Relationships: CR) ของผลิตภัณฑ์ชาเมี่ยงตราม่อนนางเกตุ การสอบถามโดยตรงกับลูกค้า และการติดตามสอบถามผ่านทางโทรศัพท์กับลูกค้า

5) รายได้หลัก (Revenue Streams: RS) ผลิตภัณฑ์ชาเมี่ยงตราม่อนนางเกตุมีรายได้หลักมาจากการขายผลิตภัณฑ์ชาเมี่ยงคิดเป็นร้อยละ 100 โดยขนาดและราคาของบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ชาเมี่ยง ขายในลักษณะเป็นกล่อง ขนาด 11 กรัม บรรจุ 10 ชิ้น ราคา 100 บาท

6) ทรัพยากรหลักของธุรกิจ (Key Resources: KR) ด้านทรัพยากรหลักของกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ชาเมี่ยงตราม่อนนางเกตุประกอบด้วย ทรัพยากรที่มีอยู่ ได้แก่ ที่ดิน เตาอบ โรงเรือน อุปกรณ์การผลิตสำหรับผลิตชาเมี่ยง และแรงงานในครัวเรือน ส่วนทรัพยากรที่ต้องมี ได้แก่ เงินทุน ซึ่งประกอบด้วย กุ๊ยมร้อยละ 80 และเงินทุนกลุ่มร้อยละ 20 ชาเมี่ยง ใบ และอุปกรณ์บรรจุภัณฑ์

7) กิจกรรมหลักของธุรกิจ (Key Activities: KA) สำหรับกิจกรรมหลักเพื่อขับเคลื่อนธุรกิจ ได้แก่ การแปรรูปจากชาเมี่ยง การพัฒนารสชาติเครื่องดื่ม และจำหน่ายสินค้าเองและขยายช่องทางการจำหน่าย

8) พันธมิตรหลัก (Key Partners: KP) สำหรับพันธมิตรหลัก คือ กลุ่มเกษตรกรที่ผลผลิตจากชาเมี่ยงและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการตลาด

9) โครงสร้างต้นทุน (Cost Structure: CS) ต้นทุนของกลุ่มเกษตรกรแปรรูปผลิตภัณฑ์ชาเมี่ยงตราม่อนนางเกตุที่ใช้ในการผลิตเครื่องดื่มสมุนไพรจากชา ประกอบด้วย ค่าแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 20 ค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 40 และค่าวัตถุดิบ คิดเป็นร้อยละ 40 ทั้งนี้ เงินทุนที่ใช้มาจากการกู้ยืมและเงินทุนส่วนตัว รวมถึงจากการสนับสนุนหน่วยงานทางภาครัฐและสถาบันการศึกษา

ภาพที่ 3 การดำเนินกิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามแผนธุรกิจของกลุ่มผู้ผลิตชาเมี่ยงตำบลป่าแป๋
อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของกลุ่มเกษตรกรแปรรูปผลิตภัณฑ์ชาเมืองตราม่อนนางเกตุ พบว่า กลุ่มมีความพร้อมและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพไปสู่การขยายตลาดได้กว้างขึ้น แต่ยังคงต้องทำการพัฒนาบุคลากรและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรในด้านการตลาดและการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุนทรารักษ์ สุทธิจันทร์ และ เมธา สุธีโรจน์ ในส่วนของการส่งเสริมจากภาครัฐนั้น ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนมีความต้องการในการได้รับการส่งเสริมด้านองค์ความรู้ที่ถูกต้องตามหลักการบริหารด้านการผลิตและการตลาดเพื่อเสริมศักยภาพไปสู่การสร้างรายได้เปรียบเชิงการแข่งขันในระดับอาเซียนซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Sigalas, Economou, and Georgopoulos (2013) ที่ได้ศึกษาเงื่อนไขการแข่งขัน การสร้างรายได้เปรียบเชิงการแข่งขันและตำแหน่งของธุรกิจขนาดกลางและเล็ก

จากการวางแผนโมเดลธุรกิจของกลุ่มเกษตรกรแปรรูปผลิตภัณฑ์ชาเมืองตราม่อนนางเกตุ พบว่า ความต้องการและศักยภาพของกลุ่มฯ มีความพร้อมในการกำหนดกลยุทธ์การบริหารเชิงรุกซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทิชากร เกสรบัว ที่ได้ศึกษากลยุทธ์การเพิ่มศักยภาพแข่งขันทางการตลาดสำหรับผู้ประกอบการรายใหม่ในตลาดอาเซียน กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรทำนาข้าวบ้านบางพลวง อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี ที่พบว่า การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างรายได้เปรียบเชิงการแข่งขัน ควรส่งเสริมทั้งเชิงรุก เช่น การออกงานแสดงสินค้าระดับประเทศ การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับตลาดเป้าหมาย การขยายตลาดโดยผ่านหน่วยงานภาครัฐ การส่งเสริมกลยุทธ์เชิงป้องกัน คือ การปรับปรุงตราสินค้าให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ศึกษาและวิเคราะห์ทรัพย์สินของผู้บริโภค แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ Christian Felzensztein and Eli Gimmon (2014) ที่พบว่า การสร้างรายได้เปรียบเชิงแข่งขันในตลาดโลกของการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการแหลมอนในประเทศชิลีที่ให้ความสำคัญกับกลยุทธ์การลดค่าใช้จ่ายมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาธุรกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตชาเมืองตำบลป่าแป๋ที่มีความต้องการพัฒนาด้านเศรษฐกิจควบคู่กับการดำรงรักษาวิถีชีวิตและภูมิปัญญาดั้งเดิมเอาไว้

สรุปผลการวิจัย

1. กลุ่มเกษตรกรแปรรูปผลิตภัณฑ์ชาเมืองตราม่อนนางเกตุ มีปัญหาในด้านการกำหนดคุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งส่วนมากยังไม่ได้รับมาตรฐานทางการค้า ควรจัดกิจกรรมการส่งเสริมการผลิตที่มีคุณภาพและผลิตภัณฑ์มีจุดเด่นและเอกลักษณ์ของสินค้าชุมชน โดยเฉพาะเรื่องของการเป็นผลิตภัณฑ์ที่ดีต่อสุขภาพ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสร้างจุดขายให้สินค้าด้วยการนำทุนวัฒนธรรมที่สื่อถึงท้องถิ่นเชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการยกระดับผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน
2. จากการระดมความคิดเพื่อวางแผนธุรกิจและการดำเนินสู่การปฏิบัติตามแผนในช่วงระยะเวลาหนึ่ง พบว่าควรส่งเสริมให้นำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เชื่อมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นผลิตสินค้าและสร้างมาตรฐานสินค้า จากการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ตอบโจทย์การผลิตและกลุ่มลูกค้าใหม่ที่มีความต้องการผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเกษตรกรแปรรูปผลิตภัณฑ์ชาเมืองตราม่อนนางเกตุที่เปลี่ยนแปลงไป
3. การพัฒนาเกษตรกรแปรรูปผลิตภัณฑ์ชาเมืองตราม่อนนางเกตุจะต้องสร้างสมาชิกให้เป็นนักการตลาด เน้นการสร้างจุดขายของตัวผลิตภัณฑ์ด้วยการสร้างเกณฑ์การรับรองสินค้าโดยพาณิชย์จังหวัด (ต้นน้ำ) อุตสาหกรรมมีมาตรฐานในการผลิต (กลางน้ำ) แล้วใช้ตลาดออนไลน์ โกลเป็นใกล้ ยากเป็นง่าย (ปลายน้ำ) โดยภาครัฐหรือจังหวัดควรส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้ทำตลาดออนไลน์ (Digital Marketing) เพื่อสามารถเข้าถึงลูกค้ากลุ่มค้าปลีกได้มากขึ้น และลดต้นทุนการค้าส่ง การเชื่อมโยงของผลิตภัณฑ์ให้เข้ากับการท่องเที่ยว

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณกลุ่มเกษตรกร ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่นตำบลป่าเป้ออำเภอแม่แตงทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมจนสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ที่คอยอำนวยความสะดวกในการลงพื้นที่ โดยโครงการนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

เอกสารอ้างอิง

- ทิชากร เกสรบัว. (2558). กลยุทธ์การเพิ่มศักยภาพแข่งขันทางการตลาดสำหรับ ผู้ประกอบการรายใหม่ (ประเภทเครื่องจักรสาน) ในตลาดอาเซียน กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกรทำนาข้าวบ้านบางพลวง อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 23(41), 225-247.
- สุนทรารักษ์ สุทธิจันทร์ และ เมธา สุธีโรจน์. (2557). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับในประเทศไทย. วารสารวิชาการ คณะบริหารธุรกิจ, 9(2), 93-102.
- Barringer, B. R. & Ireland, R. D. (2012). *Entrepreneurship: Successfully Launching New Ventures* (4th ed.). New York, NY: Pearson.
- Berg, B. L., and Lune, H. (2012). *Qualitative research methods for the social sciences* (8th ed.). New York, NY: Pearson.
- Bloomberg, L. D., & Volpe, M. (2012). *Completing Your Qualitative Dissertation: A Road Map from Beginning to End* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Christian Felzensztein and Eli Gimmon. (2014). *Competitive advantage in global markets: the case of the salmon industry in Chile*. European Business Review, 26(6), 568 – 587.
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Maxwell, J. A. (2013). *Qualitative research design: An interactive approach* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Osterwalder, A. and Pigneur, Y. (2010). *“Business Model Generation: A Handbook for Visionaries, Game Changers, and Challengers”*. Hoboken, NJ: Wiley.
- Sigalas, C., Economou, V. P., and Georgopoulos, B. N. (2013). *Developing a measure of competitive advantage*. Journal of Strategy and Management, 6(4), 320-342.

การวิเคราะห์นามสกุลคนไทยในตำบลตลิ่งชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย
AN ANALYSIS OF THAI PEOPLE'S SURNAME IN TALING CHAN SUBDISTRICT,
BAN DAN LAN HOI DISTRICT, SUKHOTHAI PROVINCE

สุภาดา สายหล้า* พัทธราวดี ทองเป่า และวาสนี มีเครือเอี่ยม

สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุวัฒนธรรม พิษณุโลก

*corresponding author e-mail : meekrua_iam@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างของนามสกุลคนไทยในตำบลตลิ่งชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย และเพื่อศึกษาความหมายนามสกุลคนไทย ในตำบลตลิ่งชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย โดยเก็บข้อมูลนามสกุลจากแหล่งข้อมูล คือ ทะเบียนราษฎร รวมทั้งสิ้น 2,860 นามสกุล และได้คัดเลือกนามสกุลที่ซ้ำกันออกเหลือ นามสกุลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ทั้งหมด 296 นามสกุล ผลการศึกษา โครงสร้างของนามสกุล มีทั้งหมด 3 ลักษณะ คือ 1) นามสกุลที่ประกอบด้วยคำมูล 2) นามสกุลที่ประกอบด้วยคำประสม 2 ส่วน และ 3) นามสกุลที่ประกอบด้วย คำประสม 3 ส่วน ผลการศึกษาด้านโครงสร้างพบว่านามสกุลของคนไทยในตำบลตลิ่งชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย นิยมตั้งนามสกุลที่ประกอบด้วยโครงสร้างคำประสมแบบ 2 ส่วน มากที่สุด รองลงมา คือ นามสกุลที่ประกอบด้วย โครงสร้างคำประสม 3 ส่วน ส่วนนามสกุลที่พบน้อยที่สุด คือ นามสกุลที่ประกอบด้วยโครงสร้างที่เป็นคำมูล ด้านการจัดกลุ่ม ความหมาย มีทั้งหมด 20 กลุ่มความหมาย โดยการจัดกลุ่มยึดความหมายโครงสร้างตำแหน่งต้นของนามสกุล พบว่า ความหมายของนามสกุลที่ชาวบ้านในตำบลตลิ่งชันนิยมนำมาตั้งนามสกุลมากที่สุด คือ กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มความหมายที่เกี่ยวกับ ความเจริญ ชื่อเสียง บุญ มงคล เทพ มีการนำมาตั้งนามสกุลมากที่สุดทั้งหมด 37 นามสกุล รองลงมา คือ กลุ่มที่ 10 เป็นกลุ่ม ความหมายที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน วัตถุมีค่า มีการนำมาตั้งนามสกุลทั้งหมด 35 นามสกุล และพบว่าการจัดกลุ่มความหมายที่พบน้อย ที่สุด กลุ่มประเภทที่ 14 เวลา วัน เดือน ปี มีการนำมาตั้งนามสกุลทั้งหมด 2 นามสกุล

คำสำคัญ: โครงสร้าง นามสกุล ความหมาย

Abstract

The research aimed to analyze structures of Thai people's surnames in Taling Chan subdistrict, Ban Dan Lan Hoi district, Sukhothai province and to study meaning of the surnames. The data were collected from Civil Registration. According to the source, there were totally 2,860 surnames, and the identical ones would be sorted out. Therefore, only 296 surnames would be brought to analyze.

The result was that there were 3 types of the surname structure: 1) the surnames with a single word, 2) the surnames with a 2-syllable compound word, and the surnames with a 3-syllable compound word. Moreover, it was found that the structure of a 2-syllable compound word was applied the most; the structure of a 3-syllable compound word the second most; the structure of a single word the least.

According to the result, the meaning of the surnames could be classified into 20 groups. As for the classification, the beginning syllable of the surnames was brought to consider. The findings were found that the most surnames, 37, which the people were satisfactory to generate was about the meaning in group 3, which was about prosperity, reputation, virtue, auspice, and god. The meaning of 35 surnames was in group 10, which was about treasures and valuables. The least surnames, 2, were found in group 14, which was about day, month, and year.

บทนำ

เดิมคนไทยไม่มีชื่อสกุลหรือนามสกุล มีแต่ชื่อหรือนามตัวกับชื่อนามบรรดาศักดิ์ การตั้งชื่อตัวเป็นชื่อที่พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ผู้ที่นับถือ ตลอดจนพระสงฆ์เป็นผู้ที่ตั้งให้ ส่วนชื่อบรรดาศักดิ์หรือราชทินนามเป็นชื่อโปรดเกล้าฯ พระราชทานผู้มีตำแหน่งยศซึ่งโดยมากผู้ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์นั้นเป็นข้าราชการ ส่วนกรณีผู้ที่เป็นพ่อค้าประชาชนมักมีชื่อตัวของคนไทยได้แก่ชื่อ แดง ดำ ขาว เขียว มา มี สี สา บุญมา บุญมี แก้ว แหวน เงิน ทอง เพชร พลอย ฯลฯ ชื่อบรรดาศักดิ์ได้แก่ชื่อ เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ข้า), พระยาโชฎีกะราชเศรษฐี (จ้อง) เป็นต้น ดังนั้นการเรียกขานชื่อราษฎร จึงต้องเอาลักษณะเฉพาะตัวมาเรียกรวมด้วย เช่น นายบุญนาค บ้านแม่ลา เพื่อให้รู้ว่า นายบุญนาค ที่อยู่บ้านแม่ลา เป็นต้น ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดเกล้าฯ ประกาศใช้พระราชบัญญัติชื่อนามสกุลขึ้นเมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2458 โดยประกาศให้ใช้อย่างเป็นทางการตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2456 แต่ต่อมาได้ประกาศเลื่อนใช้พระราชบัญญัตินี้ เป็นวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2457 และได้ประกาศเลื่อนใช้อีกครั้งหนึ่งเป็นวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2458 และได้ประกาศเลื่อนใช้เป็นครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2461 ตั้งแต่นั้นมาคนไทยจึงได้มีนามสกุลทุกคน เทพชู ทับทอง (2548: 25) ทั้งนี้ การประกาศใช้พระราชบัญญัติชื่อนามสกุลส่งผลให้มีความเป็นหมู่คณะ ความเป็นเผ่าพันธุ์ ตลอดจนการเป็นศักดิ์ศรี เกียรติยศของกลุ่มเครือญาติซึ่งลูกหลานจะต้องเชิดชูและระวังมิให้มีมลทิน หลังจากนั้นคนไทยได้ตั้งนามสกุล เพื่อบอกถึงที่มาของเชื้อสายบรรพบุรุษ และบอกความเป็นสิริมงคล โชคลาภ ดวงชะตาที่ดีในชีวิต นอกจากนี้นามสกุลยังมีบอกได้ว่าตระกูลมาจากครอบครัวใด เชื้อสายใด ภูมิภาคใด จังหวัดใด รวมไปถึงแต่ละท้องถิ่นที่มีการตั้งนามสกุลแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับประวัติศาสตร์และความเป็นมาของแต่ละท้องถิ่น

นามสกุลคนไทยในตำบลตลิ่งชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย มีการตั้งนามสกุลที่มีภาษาเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ภาษาที่นำมาตั้งนามสกุลของชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นภาษาเหนือและภาษาไทย เนื่องจากชาวบ้านตำบลตลิ่งชันได้มีการอพยพมาจากอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง แต่บางส่วนเป็นภาษาถิ่นเหนือ หมายถึงพูดภาษาเหนือเหมือนกันแต่บางหมู่บ้านมีพูดผสมกับภาษาอีสาน จึงทำให้การตั้งนามสกุลของชาวบ้านของตำบลนี้มีความน่าสนใจ โดยผู้วิจัยได้มีการรวบรวมชื่อ นามสกุลจากทะเบียนราษฎรที่อำเภอบ้านด่านลานหอย จำนวน 296 นามสกุล เพื่อศึกษาโครงสร้างและความหมายของนามสกุล

วัตถุประสงค์

- 1.) เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างของนามสกุลคนไทยในตำบลตลิ่งชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย
- 2.) เพื่อศึกษาความหมายนามสกุลคนไทย ในตำบลตลิ่งชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1.การเตรียมการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ วิทยานิพนธ์ และผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนามสกุล และเลือกพื้นที่ในการเก็บข้อมูลที่จะศึกษานามสกุลคนไทยในพื้นที่ตำบลลิ่งชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

2.การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล ดังมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนแรก ผู้วิจัยรวบรวมรายชื่อนามสกุลจากทะเบียนราษฎร์ที่อำเภอ ผู้ใหญ่บ้านและวาระการประชุมของหมู่บ้านตำบลลิ่งชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย นามสกุลของคนไทยที่ผู้วิจัยได้รวบรวมไว้จำนวนทั้งหมด 2,860 คน จาก 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 2 8 10 ตำบลลิ่งชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ขั้นตอนที่สอง ผู้วิจัยได้มีการคัดเลือกนามสกุลที่เหมือนกันหรือใกล้เคียงกันออกจากการวิเคราะห์ ดังนั้นนามสกุลที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หาความหมายมีจำนวนทั้งหมด 296 นามสกุล โดยการวิเคราะห์หาความหมายของนามสกุลคนไทยตำบลลิ่งชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยได้มีการอ้างอิงความหมายนามสกุลคนไทยจากพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ความหมายของนามสกุล จากพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554

ผลการวิจัย

จากการรวบรวมข้อมูลรายชื่อนามสกุลของชาวบ้านตำบลลิ่งชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

การวิเคราะห์โครงสร้างนามสกุล

การจัดแบ่งหมวดหมู่ตามกลุ่มคำ

ผู้วิจัยเริ่มวิเคราะห์ข้อมูลจากนามสกุลคนไทยในตำบลลิ่งชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย ตามเกณฑ์การสร้างคำของวิเชียร เกษประทุม (2557) ผลการวิเคราะห์นามสกุลแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 นามสกุลที่เป็นคำมูล ประเภทที่ 2 นามสกุลที่เป็นคำประสม 2 ส่วน และประเภทที่ 3 นามสกุลที่เป็นคำประสม 3 ส่วน ดังนี้

ประเภทที่ 1 นามสกุลที่เป็นคำมูล ผลการศึกษานามสกุลที่เป็นคำมูลมีทั้งสิ้น 18 นามสกุล ดังนี้

1. ผุดผ่อง	7. ชำนาญ
2. มัชฌิมา	8. ดำเนิน
3. กะท่าง	9. ดืออก
4. การุณ	10. ทานะ
5. โกศล	11. ธรรมชาติ
6. นิมพลี	12. บุชบา

13. ปัญญา	16. สุนทร
14. สาขา	17. องอาจ
15. สุจริต	18. อรชร

ประเภทที่ 2 นามสกุลที่เป็นคำประสม 2 ส่วน ผลการศึกษานามสกุลที่เป็นคำมูลคำประสม 2 ส่วน มีทั้งสิ้น 243 นามสกุล ดังนี้

1. กมลภาพ	28. เข้มรส
2. กรงแดง	29. คงสมบูรณ์
3. กรศรี	30. ครุฑตัน
4. กลาดเกลื่อน	31. ครุฑทุ่ง
5. กล้าภู	32. คำแก้ว
6. กองสูงเนิน	33. คัดสาย
7. กัญญาประสิทธิ์	34. คำดี
8. กันทะคำ	35. คำเถิน
9. กันทะลือ	36. คำทาสี
10. กาเพ็ชร	37. คำบุญ
11. การกุล	38. คำสอ
12. กุนอก	39. คำแหลม
13. กุลด้วง	40. คำอ้าย
14. เกษตรบัว	41. คุณเคน
15. แก่งจำปา	42. คุณประทุม
16. แก่นวงษา	43. เคียงข้าง
17. แก้วนก	44. งามฉลวย
18. แก้วกัลยา	45. เงินขาว
19. แก้วกำเนิด	46. เงินคำ
20. แก้วทิ	47. จ้อยสุ่ม
21. แก้วสุติน	48. จันทรโคตร
22. แก้วมา	49. จันใจ
23. ขอสุข	50. จันเดช
24. ชัดนาค	51. จันทรผ่อง
25. ขาวพรวน	52. จันทาคา
26. ขำพิษ	53. จันเทศ
27. เข้มคง	54. จาอินตะ

55. จิตอินทร์	88. ทิงาม
56. จี๊ววัด	89. เทียมบา
57. จุ้ยเดช	90. ฐปปุ
58. เจริญพร	91. นกฟิ่ง
59. ใจกลิ่น	92. นครเรียบ
60. ใจวุฒิ	93. นวลแดง
61. ใจอ้อม	94. นันทิสุด
62. ใจอักษร	95. นามแก้ว
63. ช่างเพาะ	96. นามวงศ์
64. ชุบน้ำ	97. นามสุข
65. ชุศักดิ์	98. นาร่อง
66. เชียงเครือ	99. น้ำใส
67. เชียงทิพย์	100. นิลบรรพต
68. เชียงสิน	101. เนืองอินตะ
69. เชื้อพรหมมา	102. บัวงาม
70. ไชยขันธุ์	103. บัวประจิม
71. ไชยสุ่ม	104. บุญกว้าง
72. แซ่ล่อ	105. บุญเกศา
73. ด้วงบัว	106. บุญเกิด
74. ดีเรือก	107. บุญแก้ว
75. ดุลย์ขุนทด	108. บุญช่วย
76. เดียรประโคน	109. บุญทิ
77. ตนคู	110. บุญผล
78. ตรีศาสตร์	111. บุญแผ้ว
79. ตาลาน	112. บุญมา
80. ถาวงศ์	113. บุญหนัก
81. แถบวิสัย	114. ประยูรคง
82. ทองคง	115. ประหยัดทรัพย์
83. ทองนอก	116. ป้องเงิน
84. ทองมา	117. ปาธิดา
85. ทับทิมดี	118. ปานอัน
86. ทำไร่	119. ปิ่นแก้ว
87. ทิพย์โส	120. แป้นสอน

121. ผมงาม	154. มีสุข
122. ผลสวึง	155. โมหะจิต
123. แผ่ผล	156. ยมโคตร
124. พงไพรินทร์	157. ยศง้าว
125. พรหมขาล	158. ยองแดน
126. พรหมจำปา	159. ยอดและ
127. พรหมไชย	160. ตามือก
128. พรหมดี	161. เย็นสุข
129. พรหมรักษา	162. ระดาดก
130. พรหมมา	163. รักก้อน
131. พรหมวงศ์	164. รักญาติ
132. พรหมสาร	165. รุ่งแสง
133. พลสอน	166. เรืองศรี
134. พันธนาม	167. แร้งเกี้ยว
135. พันธรัฐดี	168. ล่อนอารี
136. พันธสว่าง	169. ลาดเหล่า
137. พันธสำง	170. ลีศรี
138. พุฒแก้ว	171. เลิกดี
139. พุ่มพรหม	172. เลิกมือก
140. พุ่มหมอก	173. วงศ์วิไล
141. พูนพันธ์	174. วงศ์วาท
142. เพ็งลาภ	175. วงศ์สา
143. โพธิ์จิต	176. วงศ์สีดา
144. โพธิ์ศรี	177. วงศ์ใหญ่
145. ภาสุดา	178. วงศ์คำ
146. มณีปรีชา	179. วงศ์น้อย
147. มหาวรรณ	180. วงศ์มาก
148. มั่นคงดี	181. วัดลำแพน
149. มาแจ้ง	182. วุฒิมพ
150. มานาง	183. วุ่นอภัย
151. มาป้อง	184. ศรีเครือ
152. มาสว่าง	185. ศรีจันทร์
153. มิ่งเล็ก	186. ศรีเดชะ

187. ศรีสงคราม	216. เสนพิทักษ์
188. ศรีสุรินทร์	217. เสี่ยงเที่ยง
189. สนั่นเมือง	218. แสงเลิศ
190. สมภักดี	219. แสงสีมา
191. สอนเต็ม	220. แสงสุวรรณ
192. สะอาดพงศา	221. แสนปิ่น
193. สัพลักษณ์	222. แสนเวียน
194. สาครขัน	223. แสนเสมอใจ
195. สายโท	224. แสนหิน
196. สายปัว	225. หงส์ทอง
197. สายหล้า	226. หงส์สา
198. สารแก่น	227. หนานกุล
199. สารเขียว	228. หนานตา
200. สิงห์ทอง	229. หนานนะ
201. สิงห์สนั่น	230. หมั่นคง
202. สิงห์อุบล	231. หอมเย็น
203. สิ้นทรัพย์	232. หาญชุดท
204. สิทธิ์จักร	233. หาญเชิงชั้น
205. สินธุศิริ	234. หาญลำพอง
206. สีหมอก	235. หิรัญเขต
207. สืบนั้นตา	236. เหล่าวงโคก
208. สุขเจริญ	237. โหมนอก
209. สุขสบาย	238. อนุพัทธ์
210. สุขสัมพันธ์	239. อยู่สุข
211. สุนันต์ดี	240. อ่อมโต
212. สุภิรมย์	241. อ้ายวงศ์
213. สุริยะมณี	242. เอี่ยมสะอาด
214. สุริยะวงศ์	243. เสงทรัพย์
215. สุวรรณนา	

ประเภทที่ 3 นามสกุลที่เป็นคำประสม 3 ส่วน ผลการศึกษานามสกุลที่เป็นคำมูลคำประสม 3 ส่วน มีทั้งสิ้น 35 นามสกุล ดังนี้

1. คลื่นค้างพลู

2. คำมาวงค์

3. คำสรวงศ์	20. ลบพันธุ์ทอง
4. ชมชนะกุล	21. ศรีชัยพรพรรณ
5. ชาชูรด	22. ศรีพันธุ์บุญ
6. ชาเชียงตุง	23. สีหารินทร์
7. ชัยมูลวงศ์	24. สุดไสดี
8. เทือกคำขาว	25. หงส์ชุมแพ
9. ธิติณิลนิต	26. หาญกุลเลาะ
10. นราศรีนิสา	27. หาญวังชัย
11. นาส่องแสง	28. อินเฆน้อย
12. บุญมาตุน	29. อินจิโน
13. บุญมาเวียง	30. อินตะใหม่
14. พันธนาภูมิ	31. อินน้ำลิม
15. พูนบุญนาค	32. อุดบัววงศ์
16. ภิรมย์ไกรภักดี	33. อุบชาคำ
17. ภูบุญมี	34. เอ็นมีเชื้อ
18. มูลศรีวัง	35. แก้วแสนเมือง
19. รัตนแสนจิต	

จากนามสกุลที่ศึกษาในข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่าสามารถจัดกลุ่มโครงสร้างได้ทั้งหมด 3 กลุ่มโครงสร้าง ดังตารางนี้

ตารางที่ 1 การจัดแบ่งโครงสร้างของนามสกุล

กลุ่มโครงสร้างของนามสกุล	จำนวนนามสกุล	คิดเป็นร้อยละ
คำมูล	18	6.08
คำประสม 2 ส่วน	243	82.09
คำประสม 3 ส่วน	35	11.83
รวม	296	100

โครงสร้างของนามสกุลที่นิยมมาตั้งนามสกุลมากที่สุด คือ คำประสม 2 ส่วน คิดเป็นร้อยละ 82.09 รองลงมา คือ คำประสม 3 ส่วน คิดเป็นร้อยละ 11.83 และโครงสร้างที่นิยมมาตั้งนามสกุลน้อยที่สุด คือ คำมูล คิดเป็นร้อยละ 6.08

การวิเคราะห์ความหมายของนามสกุล

โครงสร้างของนามสกุลที่นิยมมาตั้งนามสกุลมากที่สุด คือ คำประสม 2 ส่วน คิดเป็นร้อยละ 82.09 รองลงมา คือ คำประสม 3 ส่วน คิดเป็นร้อยละ 11.83 และโครงสร้างที่นิยมนำมาตั้งนามสกุลน้อยที่สุด คือ คำมูล คิดเป็นร้อยละ 6.08

การวิเคราะห์ความหมายของนามสกุล

ความหมายของนามสกุล

จากการจัดแบ่งนามสกุลตามกลุ่มคำของคนไทยในตำบลลิ่งซัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

๑. การจัดแบ่งนามสกุลตามกลุ่มความหมาย

การจัดกลุ่มความหมายเดิมผู้วิจัยใช้เกณฑ์ของสุภาพรณ ฦ บางช้าง ซึ่งแบ่งกลุ่มความหมายออกเป็นจำนวน 17 กลุ่มความหมาย ดังนี้

กลุ่มประเภทที่ 1 อำนาจ ชัยชนะ ความเป็นเลิศ ความกล้าหาญ

กลุ่มประเภทที่ 2 ความงาม ความบริสุทธิ์

กลุ่มประเภทที่ 3 ความเจริญ ชื่อเสียง บุญ มงคล เทพ

กลุ่มประเภทที่ 4 ความรู้ ความฉลาด

กลุ่มประเภทที่ 5 ความรัก ความสุข

กลุ่มประเภทที่ 6 ดอกไม้ ต้นไม้ ผลไม้

กลุ่มประเภทที่ 7 ภูมิศาสตร์กายภาพ

กลุ่มประเภทที่ 8 รูปร่าง ลักษณะ สี

กลุ่มประเภทที่ 9 เครื่องประดับ เสื้อผ้า ของใช้

กลุ่มประเภทที่ 10 ทรัพย์สิน วัตถุมีค่า

กลุ่มประเภทที่ 11 อาการมั่นคง รักษา

กลุ่มประเภทที่ 12 อาการตกแต่ง ส่งเสริม

กลุ่มประเภทที่ 13 คุณธรรม ความประพฤติ

กลุ่มประเภทที่ 14 เครือญาติ

กลุ่มประเภทที่ 15 เวลา วัน เดือน ปี

กลุ่มประเภทที่ 16 สัตว์

กลุ่มประเภทที่ 17 อาการคิด

แต่เมื่อได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดแล้ว พบว่านามสกุลของคนไทยในตำบลลิ่งซัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยจัดแบ่งกลุ่มความหมายโดยจัดแบ่งกลุ่มความหมายออกเป็น 20 กลุ่มความหมาย มีความแตกต่างจากเกณฑ์ของสุภาพรณ ฦ บางช้าง อยู่เล็กน้อย ดังนี้

ตารางที่ 2 การจัดแบ่งความหมายของนามสกุล

กลุ่มความหมายของนามสกุล	จำนวนนามสกุล	คิดเป็นร้อยละ
กลุ่มประเภทที่ 1 อำนาจ ชัยชนะ ความเป็นเลิศ ความกล้าหาญ	10	3.39
กลุ่มประเภทที่ 2 ความงาม ความบริสุทธิ์	9	3.04
กลุ่มประเภทที่ 3 ความเจริญ ชื่อเสียง บุญ มงคล เทพ	36	12.16
กลุ่มประเภทที่ 4 ความรู้ ความฉลาด	8	2.70
กลุ่มประเภทที่ 5 ความรัก ความสุข	22	7.43
กลุ่มประเภทที่ 6 ดอกไม้ ต้นไม้ ผลไม้	24	8.11
กลุ่มประเภทที่ 7 ภูมิศาสตร์กายภาพ	23	7.77
กลุ่มประเภทที่ 8 นามสกุลที่มีความหมาย รูปร่าง ลักษณะ สี	14	4.72
กลุ่มประเภทที่ 9 เครื่องประดับ เสื้อผ้า ของใช้	14	4.72
กลุ่มประเภทที่ 10 ทรัพย์สิน วัตถุมีค่า	36	12.16
กลุ่มประเภทที่ 11 อาการมั่นคง รักษา	4	1.35
กลุ่มประเภทที่ 12 คุณธรรม ความประพฤติ	24	8.11
กลุ่มประเภทที่ 13 เครือญาติ	22	7.43
กลุ่มประเภทที่ 14 เวลา วัน เดือน ปี	2	0.67
กลุ่มประเภทที่ 15 สัตว์	14	4.73
กลุ่มประเภทที่ 16 อาการคิด	9	3.04
กลุ่มประเภทที่ 17 สถานที่	6	2.04
กลุ่มประเภทที่ 18 คำพูด	6	2.04
กลุ่มประเภทที่ 19 ชื่อ	3	1.02
กลุ่มประเภที่ 20 อื่นๆ	10	3.38
รวม	296	100

ความหมายของนามสกุลที่นิยมนำมาตั้งนามสกุลมากที่สุด มี 2 กลุ่มความหมาย คือ กลุ่มประเภทที่ 3 เป็นความหมายที่เกี่ยวกับความเจริญ ชื่อเสียง บุญ มงคล เทพ คิดเป็นร้อยละ 12.16 และ กลุ่มประเภทที่ 10 เป็นความหมายเกี่ยวกับทรัพย์สิน วัตถุมีค่า คิดเป็นร้อยละ 12.16 รองลงมา มี 2 กลุ่มความหมาย คือ กลุ่มประเภทที่ 6 เป็นความหมายเกี่ยวกับดอกไม้ ต้นไม้ ผลไม้ คิดเป็นร้อยละ 8.11 และ กลุ่มประเภทที่ 12 เป็นความหมายเกี่ยวกับ คุณธรรม ความประพฤติ

คิดเป็นร้อยละ 8.11 กลุ่มความหมายที่นิยมนำมาตั้งนามสกุลน้อยที่สุด คือ กลุ่มประเภทที่ 14 เป็นความหมายเกี่ยวกับเวลา วัน เดือน ปี คิดเป็นร้อยละ 0.67

อภิปรายผล

จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่า มีข้อค้นพบที่น่าสนใจบางประการเกี่ยวกับความหมายและโครงสร้าง ความหมายนามสกุลคนไทยในตำบลลิ่งซัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย พบความหมายของนามสกุลชาวบ้านตำบลลิ่งซันเป็นทั้งรูปธรรมและนามธรรม การตั้งนามสกุลของชาวบ้านมีการใช้คำที่มีความหมายเกี่ยวกับความเจริญ ชื่อเสียง บุญ มงคล เทพ ทรัพย์สิน และวัดภูมิคำ ซึ่งผลการศึกษานี้แตกต่างจากผลการวิจัยอื่นๆ เช่น ผลงานของพรจรัส สร้อยศรีฉาย (2557) ที่ศึกษานามสกุลของคนไทยอีสานในอำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าชาวอำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์นิยมตั้งชื่อนามสกุลที่มีความหมายเชื่อมโยงเกี่ยวกับความเป็นสิริมงคล ได้แก่ ความสงบ ความสุข ความดี และความบริสุทธิ์ ผลงานของอาภรณ์ คูประเสริฐวงศ์ (2544) ที่ศึกษานามสกุลคนไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ กรณีศึกษาที่ตำบลท่าอิฐ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า นามสกุลคนไทยมุสลิมที่นิยมนำมาตั้งมากที่สุด คือ ความหมายแสดงเครือญาติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการตั้งนามสกุลของคนไทยมีความแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับความเชื่อและค่านิยมที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ได้อย่างชัดเจน ความหมายของนามสกุลของคนไทยในตำบลลิ่งซัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย ล้วนแสดงให้เห็นถึงความเชื่อ ความคิด ภาษาที่ชาวบ้านในพื้นที่นำมาตั้งนามสกุลมีลักษณะเด่น คือ การตั้งนามสกุลของชาวบ้านตำบลลิ่งซัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัยที่ตั้งนามสกุลโดยภาษาของตนเองที่ใช้สื่อสารกันนำมาตั้งนามสกุล ทำให้การหาความหมายตามกลุ่มประเภทของความหมายเพิ่มมากขึ้นต่างไปจากงานของสุภาพรณ ญ บางช้าง เช่น กลุ่มประเภทความหมายสถานที่ กลุ่มประเภทความหมายคำพูด และกลุ่มประเภทความหมายชื่อ และได้มีการใช้คำศัพท์ที่อธิบายถึงสิ่งที่อยู่รอบตัว รวมไปถึงสภาพถิ่นฐานที่อยู่อาศัยนำมาเป็นองค์ประกอบในการตั้งนามสกุลให้แก่วงศ์ตระกูลและเป็นประโยชน์ของคนรุ่นหลังที่จะได้เรียนรู้ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาโครงสร้างของนามสกุล

การศึกษาโครงสร้างของนามสกุลคนไทยในตำบลลิ่งซัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย มีโครงสร้างคำทั้งหมด 3 ลักษณะ คือ 1.) นามสกุลที่ประกอบด้วยคำมูล 2.) นามสกุลที่ประกอบด้วยคำประสม 2 ส่วน และ 3.) นามสกุลที่ประกอบด้วยคำประสม 3 ส่วน ผลการศึกษาด้านโครงสร้างพบว่านามสกุลของคนไทยในตำบลลิ่งซัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย นิยมตั้งนามสกุลที่ประกอบด้วยโครงสร้างคำประสมแบบ 2 ส่วน มากที่สุด รองลงมา คือ นามสกุลที่ประกอบด้วยโครงสร้างคำประสม 3 ส่วน ส่วนนามสกุลที่พบน้อยที่สุด คือ นามสกุลที่ประกอบด้วยโครงสร้างที่เป็นคำมูล

2. การศึกษาความหมายของนามสกุล

การศึกษาความหมายของนามสกุลคนไทยในตำบลลิ่งซัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัยผลการวิเคราะห์สามารถจัดกลุ่มความหมายได้ 20 กลุ่มความหมาย ได้แก่ กลุ่มที่ 1 อำนาจ ชัยชนะ ความเป็นเลิศ ความกล้าหาญ กลุ่มที่ 2 ความงาม ความบริสุทธิ์ กลุ่มที่ 3 ความเจริญ ชื่อเสียง บุญ มงคล เทพ กลุ่มที่ 4 ความรู้ ความฉลาด กลุ่มที่ 5 ความรัก ความสุข กลุ่มที่ 6 ดอกไม้ ต้นไม้ ผลไม้ กลุ่มที่ 7 ภูมิศาสตร์กายภาพ กลุ่มที่ 8 รูปร่าง ลักษณะ สี กลุ่มที่ 9 เครื่องประดับ

เสื้อผ้า ของใช้ กลุ่มที่ 10 ทรัพย์สิน วัตถุมีค่า กลุ่มที่ 11 อาคารมั่นคง รักษา กลุ่มที่ 12 อาคารตกแต่ง ส่งเสริม กลุ่มที่ 13 คุณธรรม ความประพฤติ กลุ่มที่ 14 เครือญาติ กลุ่มที่ 15 เวลา วัน เดือน ปี กลุ่มที่ 16 สัตว์ กลุ่มที่ 17 อาการคิด กลุ่มที่ 18 สถานที่ กลุ่มที่ 19 คำพูด กลุ่มที่ 20 ชื่อ กลุ่มที่ 21 อื่นๆ โดยการจัดกลุ่มยึดความหมายโครงสร้างตำแหน่งต้นของนามสกุลพบว่า ความหมายของนามสกุลที่ชาวบ้านในตำบลลิ่งชันนิยมนำมาตั้งนามสกุลมากที่สุด มี 2 กลุ่มความหมาย คือ กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มความหมายที่เกี่ยวกับความเจริญ ชื่อเสียง บุญ มงคล เทพ มีการนำมาตั้งนามสกุลมากที่สุดทั้งหมด 36 นามสกุล และกลุ่มที่ 10 เป็นกลุ่มความหมายที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน วัตถุมีค่า มีการนำมาตั้งนามสกุลทั้งหมด 36 นามสกุล รองลงมา มี 2 กลุ่มความหมาย คือ กลุ่มประเภทที่ 6 นามสกุลที่มีความหมายเกี่ยวกับ ดอกไม้ ต้นไม้ ผลไม้ มีทั้งหมด 24 นามสกุล และ กลุ่มประเภทที่ 12 นามสกุลที่มีความหมาย คุณธรรม ความประพฤติ มีทั้งหมด 24 นามสกุล และพบว่ากลุ่มประเภทที่ 14 นามสกุลที่มีความหมาย เวลา วัน เดือน ปี เป็นกลุ่มความหมายที่ปรากฏนามสกุลน้อยที่สุด มีนามสกุลทั้งหมด 2 นามสกุล

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีตามวัตถุประสงค์ เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จาก ดร.วาสนี มีเครือเอี่ยม อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขงานวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณอาจารย์กรรมการผู้สอบวิจัย ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติา เจียพงษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญชนก นัยเจริญ ที่ได้ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข เพื่อให้งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณอาจารย์ในสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดความรู้ และให้คำปรึกษาแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดีตลอดมา

ขอขอบคุณ นายสันฐาน ศิลปางกุล ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 นายสมชาย ทองมา ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 นายสง่า มัชฌิมา ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 10 ตำบลลิ่งชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย ที่อนุญาตให้เก็บรายชื่อนามสกุลของประชาชนในตำบลลิ่งชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย ที่เป็นประโยชน์แก่งานวิจัยฉบับนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ พี่ และญาติพี่น้องทุกคน ที่อยู่เคียงข้างคอยดูแลและให้กำลังใจในการทำวิจัยฉบับนี้

เอกสารอ้างอิง

นารี กรรมรัมย์. (2557). นามสกุลของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดสุรินทร์ การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เทพชู ทับทอง. (2548). ต้นตระกูลไทยราชสกุลนามสกุลพระราชทาน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ปานทิพย์ มหาไทรภพ. (2545). นามสกุลพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. (2556). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

พรจรัส สร้อยศรีฉาย. (2557). **นามสกุลของคนไทยอีสานในอำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พรทิพย์ ครามจันทิก. (2559). **การศึกษานามสกุลที่เหมือนกันที่อยู่ของคนไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญา

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

_____. (2558). **ชื่อสกุลที่เหมือนกับจังหวัดและอำเภอภาคอีสาน**. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รุ่งวิมล รุ่งโรจน์สุวรรณ และสรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ. (2551). **ชื่อและนามสกุลของกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอยางตลาด**

เชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.

วาสนี มีเครือเอี่ยม. (2560). **ชื่อโรคระบบการแพทย์พื้นบ้าน 4 ภูมิภาคของไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญา

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิเชียร เกษประทุม. (2557). **หลักภาษาไทย**. บริษัท สำนักพิมพ์ พ.ศ.พัฒนาจำกัด : โรงพิมพ์เพิ่มทรัพย์การพิมพ์.

สุภาพรณ ฌ บางช้าง. (2527). **การใช้ภาษาในการตั้งชื่อของคนไทย**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อาภรณ์ คูประเสริฐวงศ์. (2544). **นามสกุลคนไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ กรณีศึกษาที่ตำบลท่าอิฐ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมด้วยแปลงสาธิตเกษตรปลอดภัยของชุมชนหนองปลามัน

อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

PARTICIPATORY ACTION RESEARCH WITH A DEMONSTRATION FIELD FOR SAFE USE
AGRICULTURAL PRODUCTION OF NONG PLA MAN COMMUNITY, MAE RIM DISTRICT, CHIANG
MAI PROVINCE

อรรถ อัจฉริยมนตร์

คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เชียงใหม่

*corresponding author e-mail : attatc@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการผลิตเกษตรปลอดภัย ณ ชุมชนหนองปลามัน อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ทำการเก็บข้อมูลจากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันจากการสัมภาษณ์เป็นการสนทนากลุ่มแบบเจาะประเด็น (focus group discussion) และสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการทำเกษตรปลอดภัยของกลุ่มเกษตรกร จำนวน 33 คน โดยใช้แปลงสาธิตเป็นศูนย์การเรียนรู้ร่วมกัน ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในกิจกรรมจากการมีส่วนร่วมในแปลงสาธิตมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับดี (4.18) การวิจัยนี้จึงเป็นแนวทางในการสนับสนุนให้เกษตรกรมีส่วนร่วมตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา แสวงหาทางเลือก ร่วมเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลพร้อมทั้งการเรียนรู้ผ่านแปลงสาธิต มีส่วนเสริมสร้างศักยภาพชุมชนให้สามารถทำการเกษตรปลอดภัยได้

คำสำคัญ: การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เกษตรปลอดภัย แปลงสาธิต

Abstract

This research study aimed to apply the process of participatory action research (PAR) for safe use agricultural production at Nong Pla Man community, Mae Rim district, Chiang Mai province. The participating and sharing forum were collected from 33 farmers that learning together in the demonstration field by using the focus group discussion interview and analyze data collectively. The results showed that the satisfaction rating on the research activities in the demonstration field was good (4.18). This research was enhancing farmers to participating with problem analysis, decision making and data analysis on the demonstration farm and pushing the communities forward to produce the safe use agricultural production.

Keywords: Participatory action research, Safe use agriculture, Demonstration field

บทนำ

การเกษตรปลอดภัย เป็นหนึ่งในทางเลือกหนึ่งของการลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร โดยเป็นระบบการเกษตรที่จะให้ผลผลิตที่ปลอดภัยจากสารพิษ หรือปลอดภัยจากการปนเปื้อนของสารเคมีทางการเกษตร มีความปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อมและต่อเกษตรกรผู้ผลิต โดยเกษตรกรลดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีทางการเกษตรลง รวมถึงมีการเก็บเกี่ยวในระยะที่ปลอดภัย

นอกจากนี้ยังเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการปรับเปลี่ยนพื้นที่การเกษตรเพื่อลดปริมาณของการใช้สารเคมีทางการเกษตรลง โดยเน้นการผลิตพืชพื้นบ้านที่สามารถเจริญเติบโตและให้ผลผลิตตามฤดูกาล ซึ่งมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตการยังชีพในชุมชนและครัวเรือน ขับเคลื่อนพร้อมกับวิถีทางสังคมที่มีความเกื้อกูล เอื้อเฟื้อ แบ่งปันให้แก่เพื่อนบ้าน และให้ความสำคัญต่อระบบนิเวศของชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนหนองปลาหมึกที่มีลักษณะของการทำการเกษตรแบบชานเมือง มีการผลิตข้าวและถั่วเหลืองเป็นพืชหลัก และปลูกพืชผักเพื่อใช้ประกอบอาหารในครัวเรือน เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งและมีผู้นำหรือประธานกลุ่มที่มีความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่มได้ดี โดยนโยบายของชุมชนที่สำคัญ คือ เน้นรวมกลุ่มกันเพื่อความพอเพียง ไม่เน้นการแสวงหาผลกำไร สร้างความสมานสามัคคี และร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินงานให้สำเร็จ จึงทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า เกษตรกรชุมชนหนองปลาหมึกมีศักยภาพในด้านการผลิตพืชผักในครัวเรือนของสมาชิกในกลุ่มเป็นทุนเดิม ประธานชุมชนมีการบริหารจัดการที่ดี ชุมชนมีความสามัคคี และมีทิศทางของการพัฒนาที่สามารถนำไปสู่ความเป็นผู้นำกลุ่มเกษตรกรในชุมชน หรือเป็นชุมชนต้นแบบที่ดีให้แก่ชุมชนบริเวณใกล้เคียง เป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นแหล่งศึกษาดูงานแบบเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนได้ต่อไปในอนาคต

ดังนั้นการวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยใช้แปลงสาธิตมาประยุกต์ใช้ในการด้านการเกษตรปลอดภัยของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งในกระบวนการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับนักวิจัยจึงเป็นกระบวนการนำผู้ที่เกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วนที่มีประสบการณ์เข้ามาสร้างความเข้าใจและมีแนวความคิดและแนวทางการปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดพลังในการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงสภาพการณ์นั้นให้ดีขึ้น หรือพัฒนาขึ้น (Wadsworth, 1998) โดยเป็นกระบวนการที่เน้นการผสมผสานองค์ความรู้จากภายในและภายนอกเพื่อเพิ่มศักยภาพในด้านต่าง ๆ ของชุมชนและยังนำไปสู่การวางแผนเพื่อส่งเสริมความรู้ในด้านระบบการผลิตและการสำรวจต้นทุนการผลิตในการลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร และการคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ เป็นต้น (เพ็ญแข และคณะ, 2559) สำหรับเป้าหมายที่สำคัญของการวิจัยนี้ต้องการกระตุ้นให้กลุ่มเกษตรกรมีการสร้างสุขภาพที่ดีและสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่น ให้ชุมชนเข้าถึงอาหารที่มีความปลอดภัย ซึ่งหมายถึงอาหารและสินค้าเกษตรที่นำมาเป็นอาหารบริโภคสำหรับมนุษย์ต้องมีความปลอดภัย โดยไม่มีลักษณะเป็นอาหารที่มีสิ่งปนเปื้อนตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร และตามพระราชบัญญัติ คณะกรรมการอาหารแห่งชาติ พ.ศ. 2551 รวมถึงกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (สำนักส่งเสริมและสนับสนุนอาหารปลอดภัย, 2557) การวิจัยนี้ดำเนินการในช่วงเดือนมิถุนายน 2559 ถึง พฤษภาคม 2560 และได้จัดทำแปลงสาธิตพืชปลอดภัย เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และฝึกปฏิบัติร่วมกับนักวิจัยอย่างเข้มข้น เช่นเดียวกับต้นแบบของโรงเรียนเกษตรกร ที่กลุ่มเกษตรกรเรียนรู้ได้ด้วยตนเองด้วยกิจกรรมต่างๆ จากแปลงฝึกปฏิบัติการเพาะปลูก จนเกษตรกรสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และปรับใช้กับการเพาะปลูกในพื้นที่ของตนเองได้ (SUSTAINET EA, 2010) ดังนั้นแนวทางที่ได้รับจากการวิจัยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการทำเกษตรปลอดภัยในครัวเรือนของตนเองได้ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed method research) ในการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและในเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มเกษตรกรชุมชนหนองปลาหมึก อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 33 คน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเกษตรกรที่มีความเข้มแข็ง และมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาระบบการผลิตพืชปลอดภัยร่วมกันกับนักวิจัยเพื่อนำไปสู่อาหารปลอดภัยในครัวเรือน รวมถึงลดการพึ่งพิงสารเคมีทางการเกษตรลง สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research) และการจัดทำแปลงสาธิต (demonstration field) เพื่อสร้าง รวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์จนเกษตรกรสามารถผลิตพืชปลอดภัยได้ด้วยตนเอง โดยแผนของการวิจัยจัดขึ้นตามความต้องการของเกษตรกร ซึ่งมีกิจกรรมดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การจัดประชุมทีมวิจัย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการงานวิจัยทั้งหมด เพื่อชี้แจงกิจกรรมการดำเนินงานต่างๆ และให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมในโครงการวิจัยให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน รวมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ให้แก่ทีมวิจัย และประเมินความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทั้งหมดของทีมงาน

กิจกรรมที่ 2 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 1 ในหัวข้อ “การบริหารจัดการพื้นที่เพื่อการทำเกษตรปลอดภัย” เพื่อเตรียมความพร้อมในการปลูกพืชปลอดภัย และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

กิจกรรมที่ 3 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 2 ในหัวข้อ “เทคนิคการเพาะเมล็ดพันธุ์พืชผักในแนวทางเกษตรปลอดภัย” เพื่อถ่ายทอดเทคนิคการเพาะเมล็ดพันธุ์พืชที่ถูกต้อง และแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

กิจกรรมที่ 4 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 3 ในหัวข้อ “เทคนิคการวางแผนผังปลูก และเทคนิคการวางระบบน้ำในแปลงเกษตรปลอดภัย” การจัดทำแปลงสาธิตพืชปลอดภัย โดยสมาชิกทั้งหมด 33 คน ร่วมกันใช้พื้นที่ส่วนกลางของกลุ่ม และจัดตารางแบ่งการเข้ามาดูแลรักษาพืชในแปลงสาธิตอย่างต่อเนื่อง โดยได้คัดเลือกชนิดพืชผักพื้นบ้าน 10 ชนิด ตามมติของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งได้เรียนรู้ในการเก็บข้อมูลอย่างง่าย ในส่วนของการเจริญเติบโต และผลผลิตในแปลง ได้แก่ ความสูง และจำนวนผลผลิต เป็นต้น

กิจกรรมที่ 5 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 4 ในหัวข้อ “เทคนิคการเก็บเกี่ยวและการบรรจุผลผลิตพืชปลอดภัย” ให้ความรู้ในด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิตและกระบวนการคัดเกรดเพื่อเข้าสู่ขั้นตอนการบรรจุภัณฑ์

กิจกรรมที่ 6 จัดเวทีสรุปองค์ความรู้ “การผลิตพืชในแนวทางการเกษตรปลอดภัย” เพื่อรวบรวมและเรียบเรียงแนวทางปฏิบัติทั้งหมดที่ได้มาจากการปฏิบัติ และประสบการณ์ของเกษตรกร

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้เป็นการประมวลข้อมูลในแต่ละกิจกรรม และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงบรรยาย (descriptive analysis) และการสำรวจความพึงพอใจแต่ละกิจกรรมในแปลงสาธิต

ผลการวิจัย

ผลจากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการผลิตพืชผักพื้นบ้านปลอดภัย ทั้ง 6 กิจกรรม มีดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การจัดประชุมทีมวิจัย (ภาพที่ 1) พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทุกคนตระหนักถึงอันตรายจากการใช้สารเคมีทางการเกษตรที่ทำให้มีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น อีกทั้งได้รับรู้ความต้องการของเกษตรกรต่อโครงการวิจัยเพื่อสร้างแปลงสาธิตเพื่อการเรียนรู้และเป็นแหล่งของพืชอาหารที่มีความปลอดภัย มีการผลิตที่ไม่ยุ่งยากสามารถปฏิบัติได้จริง ลดต้นทุนจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเพิ่มพื้นที่การผลิตพืชปลอดภัยให้มากขึ้นในชุมชน

กิจกรรมที่ 2 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 1 ในหัวข้อ “การบริหารจัดการพื้นที่เพื่อการทำเกษตรปลอดภัย” พบว่า ในบริเวณพื้นที่แปลงผลิตพืชปลอดภัยของกลุ่มมีลักษณะอยู่บนริมสระน้ำ เนื้อที่เพาะปลูก 475 ตารางเมตร จึงมีแหล่งน้ำใช้ในการผลิตพืชได้ตลอดทั้งปี และสภาพโครงสร้างของดินนั้นเป็นดินที่มีการระบายน้ำได้ดีเหมาะสมกับการปลูกพืชได้ทุกชนิด นอกจากนี้แหล่งน้ำของกลุ่มยังเป็นพื้นที่รับน้ำฝนในช่วงฤดูฝนได้ในปริมาณที่มากจึงไม่มีความเสี่ยงที่จะเกิดภัยแล้งได้ในแปลงผลิต และแหล่งน้ำของกลุ่มนี้เป็นพื้นที่ปัดจึงไม่มีสารเคมีทางการเกษตรมาปนเปื้อน ทำให้มีโอกาสในการพัฒนาให้เป็นเกษตรปลอดภัยต่อไปได้ในอนาคต (ภาพที่ 2)

Figure 1 Preparing the research activities

Figure 2 Landscape of demonstration field in Nong Pla Man Community

กิจกรรมที่ 3 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 2 ในหัวข้อ “เทคนิคการเพาะเมล็ดพันธุ์พืชผักในแนวทางเกษตรปลอดภัย” พบว่า สมาชิกลงมติในการเลือกปลูกพืชผักสวนครัวทั่วไป และพืชผักพื้นบ้าน โดยได้ให้ความสนใจในการเพาะกล้าพืชผัก ได้เรียนรู้วิธีการเพาะกล้าแบบประณีตด้วยการเพาะในถาดหลุมเพาะกล้าผักที่มีจำนวน 104 หลุมต่อถาด โดยการใช้ดินมีเดียหรือดินสำเร็จรูปสำหรับการเพาะกล้าพืชผักโดยเฉพาะ ซึ่งมีราคาค่อนข้างสูง มักใช้เฉพาะในพืชผักที่เมล็ดพันธุ์มีราคาแพง ดังนั้นทีมนักวิจัยจึงได้เสนอแนะแนวทางการทำวัสดุเพาะกล้าพืชผักที่ผสมได้เอง ได้แก่ ดินดำ ขี้เถ้าแกลบ และขุยมะพร้าว ในอัตราส่วน 1:1:1 สำหรับพืชผักอายุสั้นส่วนใหญ่เกษตรกรใช้การหว่านเมล็ดลงในแปลงปลูกโดยตรง ได้แก่ ถั่วฝักยาว ผักบุ้ง ผักชี และผักคะน้า เป็นต้น ส่วนพืชผักที่เพาะในถาดหลุม ได้แก่ คะน้า กวางตุ้ง มะเขือยาว มะเขือเทศ พริก และผักสลัดใบ เป็นต้น (ภาพที่ 3)

Figure 3 Farmers learn to plant seedling method

กิจกรรมที่ 4 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 3 ในหัวข้อ “เทคนิคการวางแผนผังปลูก และเทคนิคการวางระบบน้ำในแปลงเกษตรปลอดภัย” พบว่า เป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากกิจกรรมที่ 3 ซึ่งในการวางแผนการปลูกพืชผักให้ตลอดปี สมาชิกในกลุ่มได้เลือกชนิดพืชผักที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่เพาะปลูกและฤดูกาลเป็นสำคัญ และได้จัดประเภทพืชผักออกได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) พืชผักอายุสั้น เป็นพืชผักที่สามารถปลูกและเจริญเติบโตได้ตลอดทั้งปี ทนทานต่อโรคและแมลงศัตรูพืชได้ดี และเป็นที่ยอมรับของตลาด เป็นพืชผักที่สามารถเก็บเกี่ยวได้ตั้งแต่อายุ 20-45 วัน ได้แก่ ผักคะน้า กวางตุ้ง สลัดใบ ผักบุ้ง และผักกาดฮ่องเต้ และ 2) พืชผักอายุยาว เป็นพืชผักที่สามารถปลูกและเจริญเติบโตได้ตลอดทั้งปี สามารถเก็บเกี่ยวได้ตั้งแต่อายุ 45 วันขึ้นไป หรือเป็นพืชผักพื้นบ้าน หรือพืชผักสวนครัวที่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ตลอด ได้แก่ หอมแบ่ง ผักชี และพืชผักบางชนิดที่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้นาน หรือเก็บเกี่ยวได้หลายครั้ง เช่น กะเพรา โหระพา ผักหวานบ้าน และแคขาว มะเขือยาว มะเขือเปราะ ถั่วฝักยาว สำหรับการผลิตพืชผักให้ได้ตลอดทั้งปีนั้น ทางกลุ่มได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักวิจัยในการเตรียมความพร้อมก่อนการปลูก การปรับสภาพพื้นที่ แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่เพื่อสร้างแปลงสาธิต โดยมีเป้าหมายร่วมกัน คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากแปลงสาธิต และการสร้างรายได้จากการขายพืชผักของกลุ่มและการบริหารจัดการของสมาชิก (ภาพที่ 4) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) ควรหว่านเมล็ดพันธุ์พืชผักชนิดหลักหว่านรุ่นละ 3-5 วัน ส่วนพืชผักชนิดรองเติบโตได้ดีตามฤดูกาลหว่านเมล็ดพันธุ์หว่านรุ่นละ 7-14 วัน โดยการปลูกเสริมพืชผักชนิดหลักโดยการปลูกหมุนเวียนตลอดปี

2) การปลูกไม่เข้าตระกูลในแปลงเดียวกันเพื่อลดปัญหาการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชผัก โดยใช้แนวทางการปลูกพืชผักแบบผสมผสานควบคู่ไปกับหมุนเวียน

3) ในการวางแผนปลูกพืชผักในฤดูร้อนและฤดูฝนควรหว่านกล้าพืชผักชนิดหลักให้ห่างกันประมาณ 2-3 วันต่อรุ่น และพร้อมกับเพิ่มปริมาณเมล็ดพันธุ์ที่หว่านให้มากกว่าในฤดูหนาวและฤดูฝน เพื่อทดแทนกรณีต้นกล้าเกิดความเสียหายและเพื่อให้จะได้ผลผลิตได้ตามจำนวนที่ต้องการ

4) ก่อนการปลูกพืชผักสมาชิกควรที่ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพืชผักชนิดต่างๆ เช่น ข้อมูลฤดูกาลปลูกที่เหมาะสมของพืชผักแต่ละชนิด วิธีการปลูก จำนวนเมล็ดพันธุ์ที่ใช้ต่อพื้นที่ ระยะการปลูก อายุกล้า อายุการเก็บเกี่ยว โรคและแมลงศัตรูพืชผักที่สำคัญเพื่อใช้สนับสนุนในการวางแผนเพาะปลูก

สำหรับการวางระบบน้ำในแปลงสาธิตเกษตรปลอดภัยของกลุ่มนั้นทำได้ง่าย เนื่องจากอยู่ติดกับบริเวณแหล่งน้ำสาธารณะ โดยสมาชิกในกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการเลือกระบบน้ำที่เหมาะสมสำหรับแปลงผลิตของกลุ่ม ซึ่งจากมติที่ประชุมเห็นควรใช้ระบบการให้น้ำทั้ง 2 แบบ ได้แก่ การใช้สายยางร่วมกับฝักบัวรดน้ำ และการใช้ระบบสปริงเกอร์เรนดรอพ (rain drop) และน้ำหยด (drip irrigation) ซึ่งต้องมีการวางแผนแนวท่อหลักในการเชื่อมต่อกับกับเครื่องสูบน้ำจำนวน 1 แรงม้า และติดตั้งจุดหัวจ่ายน้ำทั้งหมด 7 จุด โดยทางกลุ่มฯ ให้ความเห็นว่าทั้ง 2 รูปแบบนี้เป็นวิธีการให้น้ำที่สะดวกต่อการดูแลรักษาของสมาชิกในกลุ่ม และเป็นวิธีที่สามารถประหยัดแรงงาน เนื่องจากสมาชิกของกลุ่มส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 60 ปี อีกทั้งยังช่วยลดการระบาดของแมลงศัตรูพืชบางชนิด สำหรับการติดตั้งระบบน้ำ ทางกลุ่มให้สมาชิกที่มีความชำนาญและประสบการณ์ในการติดตั้งระบบน้ำจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการติดตั้งก่อนเริ่มทำแปลงผลิตพืชผักปลอดภัย (ภาพที่ 4)

Figure 4 Planning of vegetables production and preparing the irrigation system

กิจกรรมที่ 5 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 4 ในหัวข้อ “เทคนิคการเก็บเกี่ยวและการบรรจุผลผลิตพืชปลอดภัย” พบว่า สมาชิกในกลุ่มที่เป็นแม่บ้านให้ความสนใจในเทคนิคของการเก็บเกี่ยวผลผลิตที่ต้องใส่ใจกับความสะอาด การคัดเกรดที่ดี และการเลือกบรรจุภัณฑ์ที่สามารถเพิ่มมูลค่าของสินค้าพืชปลอดภัยจากแปลงสาธิตของกลุ่ม รวมถึงใช้เป็นแนวทางในการนำความรู้ไปใช้ในครัวเรือนของสมาชิกได้

Figure 5 Farmer learn to grading and packing method

กิจกรรมที่ 6 จัดเวทีสรุปองค์ความรู้ในหัวข้อ “ทำเกษตรปลอดภัยได้ง่ายในครัวเรือน” ภายหลังจากการเรียนรู้จากแปลงสาธิตแล้วและได้นำไปดำเนินการปลูกในครัวเรือนของตนเอง 5 เดือน (ระหว่าง ม.ค.-พ.ค. 2560) ทางทีมวิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูลในแปลงผลิตพืชปลอดภัย จำนวน 20 ครัวเรือน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เลือกปลูกพืชผักหลักจำนวน 5 อันดับแรก ได้แก่ ผักบุ้ง ผักคะน้า ผักกาดขาวต้ง ผักสลัดใบ และ ถั่วฝักยาว ซึ่งมีการเจริญเติบโตของต้นที่ดีอย่างต่อเนื่องและไม่มีโรคและแมลงรบกวนมากนัก โดยในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์เป็นต้นไป ระดับผลผลิตเริ่มลดลงเนื่องจากในพื้นที่ของครัวเรือนมีปัญหาเรื่องแหล่งน้ำในการทำเกษตร ซึ่งในครัวเรือนที่มีการใช้น้ำบาดาลและน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ และระบบคลองชลประทาน เพื่อนำมารดพืชผักที่ปลูกนั้นเริ่มมีปริมาณน้ำลดลงโดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงเดือน เมษายนจนถึงเดือนพฤษภาคม 2560 นั้นส่งผลให้การปลูกพืชผักทั้ง 5 ชนิด ของแต่ละครัวเรือนลดลงไป ดังตารางที่ 1 และภาพที่ 6 ดังนี้

Table 1 Average yields in top 5 of famous vegetable were planted during January – May, 2018.

Type of local vegetable	Average yields (kg./household/month)					Total yield (Kg./type)
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	May.	
1. <i>Ipomoea aquatica</i> Forsk.	34	30	22	25	28	139
2. <i>Brassica oleracea</i> var. <i>alboglabra</i> Bailey	23	20	18	15	10	86
3. <i>Brassica campestris</i> subsp. <i>chinensis</i>	20	25	22	18	18	103
4. <i>Lactuca sativa</i> var. <i>crispa</i> L.	19	17	18	18	17	89
5. <i>Vigna unguiculate</i> var. <i>sesquipedal</i>	17	15	15	12	13	72
Total yield (kg/month)	113	107	95	88	86	<u>489</u>

Figure 6 Example of vegetable field in farmers household

สำหรับผลการประเมินภาพรวมของกิจกรรมในโครงการวิจัยนี้อยู่ในระดับดี เท่ากับ 4.18 (ตารางที่ 2) จากค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นในแต่ละกิจกรรม โดยใช้เกณฑ์ 4.51-5.00 หมายถึง ระดับดีมาก 3.51-4.50 หมายถึง ระดับดี 2.51-3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึง ระดับน้อย และ 1.00-1.50 หมายถึง ระดับน้อยมาก โดยกลุ่มเกษตรกรยอมรับวิธีการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรม เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการแปลงสาธิตร่วมกัน

Table 2 Result of research activities evaluation.

Items	Mean	Meaning
1. Preparing the research activities	4.07	good
2. Group discussions for safe use agricultural management	4.25	good
3. Group discussions for vegetable seedling technique	4.14	good
4. Group discussion for planning of vegetables production and developing irrigation management in the demonstration field	4.14	good
5. Group discussion and activities in grading and packing method	4.21	good
6. Evaluating the knowledge that applied to farmers household	4.25	good
Total	4.18	good

อภิปรายผล

กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นกลไกที่สามารถสร้างองค์ความรู้ที่สำคัญในการพัฒนาการเกษตรร่วมกับชุมชน สำหรับการผลิตพืชปลอดภัยของชุมชนหนองปลามัน ตำบลห้วยทราย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการต่อยอดความสำเร็จจากการใช้การจัดการความรู้ในรูปแบบแปลงสาธิต (Knowledge management with demonstration field) หรือเรียกได้ว่าในรูปแบบโรงเรียนเกษตรกร (Farmer field school) อีกบทเรียนหนึ่งที่กระบวนการมีส่วนร่วมนั้นสามารถหลอมรวมความคิดดั้งเดิม หรือลดความเป็นปัจเจกบุคคลลง และสร้างสรรค์แนวทางการแก้ไขปัญหา หรือแนวทางพัฒนาขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน (อภิชาติ และคณะ, 2556) สำหรับการใช้แปลงสาธิตร่วมกับการจัดกิจกรรมในรูปแบบโรงเรียนเกษตรกรนั้น เป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อกระบวนการมีส่วนร่วม (SUSTAINET, 2010) มีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมีส่วนร่วม การแสดงความคิดเห็น และเกิดการพัฒนาจากองค์ความรู้เดิมนำไปสู่ผลลัพธ์จากการปฏิบัติที่เห็นอย่างเป็นรูปธรรม เกิดเป็นทักษะที่มีรูปแบบเฉพาะเจาะจงมากขึ้น (ปาริชาติ, 2549) กิจกรรมในรูปแบบเชิงมีส่วนร่วมส่งผลต่อการขับเคลื่อนต่าง ๆ เช่น การวางแผน การตัดสินใจ การปรับเปลี่ยนทัศนคติของชุมชน (นพวรรณ และคณะ, 2558) อีกทั้งยังสร้างความต่อเนื่องในการปลูกพืชปลอดภัย และทิศทางการพัฒนาของกลุ่มเกษตรกรในอนาคต นอกจากนี้สมาชิกกลุ่มยังได้นำความรู้และแนวปฏิบัติที่ได้รับจากแปลงสาธิตไปปลูกพืชผักปลอดภัยภายในครัวเรือนของตนเองได้ประสบผลสำเร็จ จึงเป็นการสร้างสุขภาพที่ดีให้แก่ครัวเรือน สร้างความมั่นคงทางอาหารและความยั่งยืนสู่ชุมชนท้องถิ่น (พิสิทธิ์ และคณะ, 2559) ดังนั้น วิธีการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยใช้แปลงสาธิต จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะนำพาความสำเร็จมาสู่กลุ่มเกษตรกรได้อย่างแท้จริง สำหรับการดำเนินการของกลุ่มเกษตรกรในอนาคต อาจใช้รูปแบบการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยใช้แปลงสาธิตเป็นเครื่องมือ ร่วมกับหลักการเกษตรกรรมยั่งยืน (พิทักษ์พงศ์, 2558) เพื่อขยายผลเป็นต้นแบบการปลูกพืชปลอดภัยให้กับชุมชนอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้แปลงสาธิตเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการจัดการความรู้ร่วมกันทั้งนักวิจัยและกลุ่มเกษตรกร ชุมชนหนองปลามัน ตำบลห้วยทราย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งผลการประเมินภาพรวมของกิจกรรมในโครงการวิจัยนี้อยู่ในระดับดี (4.18) โดยเกษตรกรยอมรับวิธีการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาบริหารจัดการแปลงสาธิตร่วมกัน จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำพาความสำเร็จมาสู่กลุ่มเกษตรกรในการผลิตพืชปลอดภัย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในครัวเรือนของตนเองได้อย่างแท้จริง สำหรับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกษตรกรมีความต้องการเรียนรู้ในด้านการจัดการตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยของชุมชน โดยเสนอให้ผู้วิจัยจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้ในการวิจัยครั้งต่อไป สำหรับข้อค้นพบของนักวิจัย คือ เกษตรกรชุมชนหนองปลามันมีความเชื่อมั่นในความเป็นผู้นำของประธานกลุ่มที่มีความเข้าใจในการบริหารงาน จึงเป็นการสร้างความเข้มแข็งและจุดเด่นให้แก่ชุมชนหนองปลามัน และมีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพในกระบวนการเรียนรู้และความสัมพันธ์ที่ดีภายในชุมชนต่อไปได้ในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ที่ได้สนับสนุนการวิจัยตามยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และขอขอบคุณผู้นำชุมชนและเกษตรกรหมู่บ้านหนองปลามัน ตำบลห้วยทราย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีส่วนร่วมในโครงการวิจัยนี้ ขอขอบคุณผู้มีจิตอาสาจากหลายภาคส่วนที่ร่วมพลังสร้างสรรค์ทั้งความรู้ และกำลังใจ เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านการเกษตรปลอดภัยของชุมชนร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

- นพวรรณ บุญธรรม สุรพล ดำรงกิตติกุล และชมชวน บุญระหงส์. 2558. สมาร์ท-วิลเลจ: ตัวแบบการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต 3(3): 249-259.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. 2549. กระบวนการเรียนรู้และจัดการความรู้ชุมชน. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, กรุงเทพฯ. 159 หน้า.
- พิทักษ์พงศ์ ป้อมปราณี. 2558. การขับเคลื่อนระบบเกษตรกรรมยั่งยืนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านคอกช้าง ตำบลแหลมบัว อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ 7(1): 59-73.
- พิสิทธิ์ รัตน์ะ ภรณ์ ต่างวิวัฒน์ และบำเพ็ญ เขียวหวาน. 2559. การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนบ้านถ่อนนาลับในจังหวัดอุดรธานี. วารสารแก่นเกษตร 44(ฉบับพิเศษ 1): 612-618.
- เพ็ญแข ธรรมเสนานภาพ ดาวเรือง มาจันทร์ และนิจพร มาจันทร์. 2559. กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อเสริมรายได้และลดต้นทุนการผลิตผักในท้องถิ่นของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักตำบลแว้งนาง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ 8(2): 40-55.
- สำนักส่งเสริมและสนับสนุนอาหารปลอดภัย. 2557. แนวทางการจัดทำแผนรับมือในภาวะฉุกเฉินความปลอดภัยอาหารของประเทศไทย. อักษรกราฟฟิกแอนดี้ไซน์, กรุงเทพฯ. 74 หน้า.
- อภิชาติ ชมพูนุช โลภณ แท่งเพชร อนุศักดิ์ จันทฉายา ทองคำ พรหมเย็น และศักดิ์ คำต๊ะ. 2556. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบมีส่วนร่วมในระบบเกษตรชลประทานภาคเหนือเพื่อความมั่นคงอาหารของชุมชน. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: http://elibrary.trf.or.th/project_content.asp?PJID=RDG5620024 (7 มิถุนายน 2559).
- SUSTAINET EA. 2010. Technical Manual: Farmer Field School Approach. Sustainable Agriculture Information Initiative, (SUSTAINET EA), Nairabi. 20 p.
- Wadsworth, Y. 1998. What is participatory action research? Action Research International, Paper 2. (Online). Available: <http://www.scu.edu.au/schools/gcm/ar/ari/p-ywadsworth98.html> (April 16, 2016).

การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง งานและพลังงาน
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

Inquiry-Based Teaching with Computer Assisted Instruction (CAI) “ Work and Energy”
for Matthayomsuksa 3 Students

กาญจนา พรหมสุตร์

โรงเรียนอุทัยวิทยาคม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

*corresponding author e-mail : nuple_2010@hotmail.com

บทคัดย่อ

การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง งานและพลังงาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาคุณภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง “งานและพลังงาน” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 3) เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/3 จำนวน 35 คน ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนอุทัยวิทยาคม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 4 ชนิด ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน จำนวน 6 แผน รวมเวลา 12 ชั่วโมง 2) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง งานและพลังงาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์ เรื่อง งานและพลังงาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 4) แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหา 1) หาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ 2) หาคุณภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง งานและพลังงาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยหาความเหมาะสมของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ด้วยแบบประเมินคุณภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านกราฟิกและการออกแบบด้านเทคนิค 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง งานและพลังงาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยสถิติทดสอบ t-test แบบ Dependent 4) เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ด้วยการหาค่าความเหมาะสมของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้วยสถิติทดสอบ t-test แบบ Dependent ผลการวิจัยพบว่า 1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง งานและพลังงาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.13) 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน, การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้, ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

Abstract

Inquiry-based teaching with computer assisted instruction (CAI) “Work and Energy” for Matthayomsuksa 3 students” is an experimental research. The purposes of the present study were 1) to create and find out the quality of computer assisted instruction “Work and Energy” for Matthayomsuksa 3 students, 2) to compare the student's achievement scores before and after using inquiry-based teaching with CAI for Matthayomsuksa 3 students and 3) to compare the science process skill of Matthayomsuksa 3 students before and after using inquiry-based teaching with CAI. The subjects were 35 Matthayomsuksa 3/3 students, selected by purposive sampling of academic year 2018, Uthai Witthayakhom school. The 4 instruments used in this study were 1) the 6 inquiry-based teaching lesson plans using CAI, totally 12 hours, 2) computer assisted instruction (CAI) “Work and Energy” for Matthayomsuksa 3, 3) science achievement test “Work and Energy” for Matthayomsuksa 3 and 4) a test for science process skill. The data analyses were investigated 1) to find out the suitability of the inquiry-based teaching lesson plans using CAI for Matthayomsuksa 3 with 5-rating scale assessment test, 2) to find out the quality and suitability of computer assisted instruction “Work and Energy” for Matthayomsuksa 3 with 5-rating scale evaluation test of dimensions, including content, graphic and technique design, 3) to compare achievement scores before and after learning science “Work and Energy” for Matthayomsuksa 3 with t-test dependant and 4) to compare science process skill of Matthayomsuksa 3 students before and after employing inquiry-based teaching lesson plans using CAI with t-test dependent to find out the suitability of science process skill. The results showed that 1) computer assisted instruction (CAI) “Work and Energy” for Matthayomsuksa 3 students was high equality (mean = 4.71 , S.D = 0.13), 2) the Matthayomsuksa 3 students’ achievement of learning science after employing inquiry-based teaching with CAI has statistically significant difference at 0.05 and 3) science process skill of Matthayomsuksa 3 students before and after employing inquiry-based teaching with CAI for Matthayomsuksa 3 have statistically significant difference at 0.05.

keywords : computer assisted instruction, Inquiry based teaching, science process skill

บทนำ

ปัจจุบันการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ประสบปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ทำให้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับชาติวิชาวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ นั้น อาจเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น สาเหตุจากครูผู้สอน ผู้เรียน สภาพแวดล้อม การใช้สื่อการเรียนการสอนไม่หลากหลาย การขาดแรงจูงใจในการเรียนและการพัฒนาตนเอง รวมทั้งเนื้อหาในรายวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเรื่องราวของสิ่งแวดล้อม ปรากฏการณ์ธรรมชาติ ซึ่งมนุษย์ได้รวบรวมความจริงเหล่านั้นเพื่อนำมาประมวลเป็นความรู้ และตั้งเป็นกฎเกณฑ์ขึ้น (พัชราภรณ์ พสุวัต. 2522 : 3) ซึ่งส่วนใหญ่มีเนื้อหาที่ค่อนข้างซับซ้อน ต้องใช้ทักษะการคิด วิเคราะห์ค่อนข้างสูง โดยในการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของผู้วิจัยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รายวิชา ว 23101 จากการสอนเรื่อง “งานและพลังงาน” มีเนื้อหา กล่าวถึงพลังงานกล ซึ่งเป็นพลังงานที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนที่โดยตรงของวัตถุ พบว่า นักเรียนได้คะแนนค่อนข้างต่ำ นักเรียนขาดการจินตนาการ ขาดทักษะหลาย ๆ ด้าน เช่น ทักษะการคำนวณ ทักษะคิดวิเคราะห์ เกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของพลังงานศักย์และพลังงานจลน์ ทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ซึ่งสอดคล้องกับผลการสอบ O-net ของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุทัยวิทยาคม ในปีการศึกษา 2558–2560 ที่นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยในรายวิชาวิทยาศาสตร์ เท่ากับ 43.19, 37.52 และ 35.00 ตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มลดลง

จากการศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) ซึ่งกล่าวไว้ว่าเป็นกระบวนการที่นักเรียนจะต้องสืบค้น เสาะหา สำรวจตรวจสอบ และค้นคว้าด้วยวิธีการต่าง ๆ จนทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ และเกิดการรับรู้ความรู้นั้นอย่างมีความหมาย จึงจะสามารถสร้างเป็นองค์ความรู้ ของนักเรียนเอง และเก็บเป็นข้อมูลไว้ในสมองได้อย่างยาวนาน สามารถนำมาใช้ได้เมื่อมีสถานการณ์ใด ๆ มาเผชิญหน้า (สาขา ชีววิทยา สสวท. 2550) ซึ่งการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ มี 5 ขั้นตอน (5Es) ได้แก่ 1) ขั้นสร้างความสนใจ 2) ขั้นสำรวจและค้นหา 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป 4) ขั้นประเมิน และ 5) ขั้นขยายความรู้ และจากการศึกษาสื่อบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซึ่งเป็นการนำคอมพิวเตอร์กับโปรแกรมบทเรียนมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ช่วยสอนเนื้อหาใหม่ และทบทวนหรือเสริมในสิ่งที่ได้เรียนหรือทดลองไปแล้วได้ อีกทั้งยังมีภาพเคลื่อนไหว สี เสียง ทำให้ผู้เรียนสนุกไปกับการเรียน เกิดความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้นอีกด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง “งานและพลังงาน” ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โดยจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ประเภทสถานการณ์จำลอง ที่มีเนื้อหา เรียงลำดับจากง่ายไปหายากอย่างเป็นระบบ โดยในการจัดการเรียนการสอนจะมีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ใช้เครื่องมือสื่อ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง “งานและพลังงาน” ควบคู่ไปพร้อมกัน ประกอบการสอนของครู ซึ่งจะแทรกอยู่ในขั้นสร้างความสนใจ ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป และขั้นประเมิน โดยในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจะใช้วิดีโอใน การดึงดูดความสนใจนักเรียน เพื่อนำเข้าสู่บทเรียน จากนั้นจะมีคำถามจากตัวละครหลักในวิดีโอเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการ สืบเสาะหาความรู้ พร้อมด้วยกิจกรรมกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ มีการอธิบายความหมายและรายละเอียดเกี่ยวกับชนิด ของพลังงาน สูตรการหางานและพลังงาน ตัวอย่าง และแบบฝึกหัด รวมทั้งสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับพลังงานแต่ละประเภท เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพลังงานนั้น ๆ สามารถมองเห็นผลที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังมีภาพ สี เสียง เป็นแอนิเมชัน เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจและสนุกกับการเรียนมากขึ้น ซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้และทักษะในเรื่อง “งานและพลังงาน” อันจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเป็นขั้นตอน ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างและหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้และบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง “งานและ พลังงาน” ด้วยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีกระบวนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1.1 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน จำนวน 6 แผน รวมเวลา 12 ชั่วโมง จากนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้องเหมาะสมของภาษา ความครอบคลุมและถูกต้องของสาระการเรียนรู้ โดยหาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบประเมินชนิด มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

1.2 สร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง “งานและพลังงาน” ด้วยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้ประกอบการสอนของครู ซึ่งนักเรียน จะได้ตอบและร่วมกิจกรรมสืบเสาะหาความรู้ต่าง ๆ ที่อยู่ในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนโดยมีครูคอยควบคุมคอมพิวเตอร์หน้า ชั้นเรียน และหาคุณภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนโดยใช้แบบประเมินคุณภาพชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านกราฟิกและการออกแบบด้านเทคนิค โดยนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน พร้อมแบบประเมินคุณภาพเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องทั้ง 3 ด้าน

ขั้นที่ 2 การทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง “งานและพลังงาน” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.1 ทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง “งานและพลังงาน” ด้วยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนอุทัยวิทยาคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/3 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 35 คน ซึ่งมีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) ทดสอบนักเรียนก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง งาน และพลังงาน จำนวน 30 ข้อ และแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ 9 ทักษะ ได้แก่ การสังเกต, การตั้งสมมติฐาน, การพยากรณ์, การกำหนดและควบคุมตัวแปร, การวัด, การทดลอง, การคำนวณ, การจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล และการลงความเห็นจากข้อมูล รวมจำนวน 45 ข้อ

2) ดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง “งานและพลังงาน” ที่สร้างขึ้น จำนวน 6 แผน รวม 12 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

3) เมื่อดำเนินการสอนครบตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสิ้นสุดระยะเวลาดำเนินการทดลองตามที่กำหนดไว้แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง “งานและพลังงาน” จำนวน 30 ข้อ และแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 45 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อเก็บรวบรวมผลการทดสอบไว้ในการวิเคราะห์ต่อไป

4) นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง “งานและพลังงาน” และแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อการทดสอบสมมติฐานต่อไป

2.2 นำผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) หาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้และบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามหลักเกณฑ์การให้คะแนนตามแบบประเมินของลิเคิร์ต (Likert) จากแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 103)

2) นำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง งานและพลังงาน และคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3) วิเคราะห์ความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง “งานและพลังงาน” และคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) ด้วยสถิติทดสอบ t-test แบบ Dependent

4) จัดทำคู่มือการใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการสร้างและหาคุณภาพด้านความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้และบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง งานและพลังงาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.1 ผลการสร้างและหาคุณภาพด้านความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 จำนวน 6 แผน รวมเวลา 12 ชั่วโมง

ตารางที่ 1 ผลการสร้างและหาคุณภาพด้านความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้และบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง งานและพลังงาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. เขียนสาระสำคัญในแผนถูกต้องครบถ้วน สัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้และแสดงความคิดรวบยอดของเนื้อหา	4.80	0.41	มากที่สุด
2. มีความสอดคล้องของสาระสำคัญ/ความคิดรวบยอดกับสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้	4.67	0.48	มากที่สุด
3. จุดประสงค์การเรียนรู้ระบุพฤติกรรมชัดเจนสามารถวัดได้	4.80	0.41	มากที่สุด
4. จุดประสงค์การเรียนรู้พัฒนานักเรียนครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ เจตคติ และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	4.47	0.51	มากที่สุด
5. โครงสร้างเนื้อหาครบถ้วน ครอบคลุมในการสร้างความรู้ใหม่ หรือ พฤติกรรม หรือทักษะที่ต้องการ	4.60	0.50	มากที่สุด
6. กำหนดเนื้อหาสาระเหมาะสมกับคาบเวลา	4.87	0.35	มากที่สุด
7. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ และระดับชั้นของผู้เรียน	4.73	0.72	มากที่สุด
8. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม ครบถ้วนทุกขั้นตอนตามวิธีสอน หรือกระบวนการ หรือเทคนิคการสอนที่ระบุไว้ในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.67	0.61	มากที่สุด
9. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนตามที่ได้ระบุไว้	4.93	0.25	มากที่สุด
10. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงและสรุปรสร้าง องค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	4.67	0.48	มากที่สุด
11. กำหนดเวลาได้เหมาะสมกับกิจกรรม และสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้	4.60	0.50	มากที่สุด
12. สื่อการเรียนรู้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้และ กิจกรรมการเรียนรู้	4.73	0.48	มากที่สุด
13. แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้มีความสอดคล้องและ เชื่อมโยงกับกิจกรรมในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สามารถนำไปใช้ได้จริง	4.67	0.48	มากที่สุด
14. การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้/ตัวชี้วัด/ผล การเรียนรู้/กิจกรรมการเรียนรู้	4.73	0.73	มากที่สุด
15. ประเด็นและเกณฑ์การประเมินสามารถสะท้อนคุณภาพผู้เรียนตาม มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้	4.73	0.58	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.71	0.13	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคุณภาพโดยรวมในระดับความเหมาะสมอยู่มากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D.= 0.13)

1.2 ผลการสร้างและหาคุณภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง งานและพลังงาน สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านกราฟิกและการออกแบบด้านเทคนิค ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการสร้างและหาคุณภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง งานและพลังงาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านกราฟิกและการออกแบบด้านเทคนิค

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
ด้านเนื้อหา			
1. การแจ้งวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนทราบชัดเจน	4.60	0.55	มากที่สุด
2. การนำเข้าสู่บทเรียนมีความน่าสนใจ	4.60	0.55	มากที่สุด
3. บทเรียนมีการออกแบบให้ใช้ง่าย เมนูไม่สับสน	4.80	0.45	มากที่สุด
4. การแจ้งความคิดรวบยอดของเนื้อหาสามารถเข้าใจได้ง่าย	4.80	0.45	มากที่สุด
5. เนื้อหาบทเรียนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ทั้งด้านความรู้และด้านทักษะกระบวนการตามที่ระบุ	4.60	0.55	มากที่สุด
6. บทเรียนมีความยากง่ายเหมาะสมกับผู้เรียน	4.80	0.45	มากที่สุด
7. กิจกรรมระหว่างเรียนของบทเรียนน่าสนใจ มีความเหมาะสม	4.80	0.45	มากที่สุด
8. บทเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนตลอดการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
9. การใช้ภาษาสามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน	4.80	0.45	มากที่สุด
10. บทเรียนมีการสรุปเนื้อหาในแต่ละตอนอย่างเหมาะสม	4.80	0.45	มากที่สุด
11. คำถามและแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้มีความเหมาะสม	4.60	0.55	มากที่สุด
ด้านกราฟิกและการออกแบบ			
12. การออกแบบหน้าจอมีความสวยงาม	5.00	0.00	มากที่สุด
13. รูปภาพประกอบสามารถสื่อความหมาย และมีความสอดคล้องกับเนื้อหา มีความชัดเจน	4.80	0.45	มากที่สุด
14. ตัวอักษรที่ใช้มีความเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
15. เสียงประกอบ และเสียงบรรยายมีความเหมาะสม ชัดเจน	4.80	0.45	มากที่สุด
16. ความเหมาะสมของเวลาในการนำเสนอบทเรียน	4.80	0.45	มากที่สุด
ด้านเทคนิค			
17. มีส่วนชี้แนะหรือให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนต้องการ	4.80	0.45	มากที่สุด
18. บทเรียนมีการออกแบบทางเทคนิคที่ดี	5.00	0.00	มากที่สุด
19. บทเรียนใช้หลักของการออกแบบการสอนที่ดี	4.80	0.45	มากที่สุด
20. การพัฒนาโปรแกรมมีความคิดสร้างสรรค์ ใช้แนวคิดใหม่ๆ	4.80	0.45	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.79	0.20	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า คุณภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง งานและพลังงาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รวมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านกราฟิกและการออกแบบ ด้านเทคนิค มีคุณภาพโดยรวมในระดับความเหมาะสมอยู่มากที่สุด ($\bar{x} = 4.79$, $S.D. = 0.20$)

ตอนที่ 2 ผลการทดลองการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีตอนย่อย ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ที่	ก่อนเรียน		หลังเรียน		ผลต่างคะแนน	
	X	X ²	Y	Y ²	D	D ²
1	14	196	25	625	11	429
2	12	144	24	576	12	432
3	14	196	26	676	12	480
4	10	100	25	625	15	525
5	11	121	24	576	13	455
6	11	121	25	625	14	504
7	10	100	25	625	15	525
8	13	169	24	576	11	407
9	12	144	25	625	13	481
10	14	196	24	576	10	380
11	14	196	25	625	11	429
12	12	144	24	576	12	432
13	11	121	25	625	14	504
14	12	144	26	676	14	532
15	10	100	24	576	14	476
16	14	196	24	576	10	380
17	10	100	25	625	15	525
18	12	144	25	625	13	481
19	12	144	24	576	12	432
20	13	169	27	729	14	560
21	14	196	27	729	13	533
22	13	169	26	676	13	507
23	12	144	24	576	12	432
24	14	196	24	576	10	380
25	12	144	26	676	14	532
26	13	169	24	576	11	407
27	12	144	27	729	15	585
28	13	169	24	576	11	407
29	12	144	25	625	13	481
30	13	169	24	576	11	407
31	12	144	24	576	12	432
32	13	169	25	625	12	456
33	10	100	25	625	15	525
34	14	196	26	676	12	480
35	12	144	24	576	12	432
รวม	430	5342	871	21707	441	16365
เฉลี่ย	12.29		24.89		12.60	467.57
S.D.	1.32		0.96		1.54	

ที่	ก่อนเรียน		หลังเรียน		ผลต่างคะแนน	
	X	X ²	Y	Y ²	D	D ²
ร้อยละ	40.95		82.95			
T	-45.643**					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียน ($\bar{x}$ = 24.89) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 12.29) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ทักษะ	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. การสังเกต	3.18	0.38	4.53	0.98
2. การตั้งสมมติฐาน	2.35	0.48	3.80	0.84
3. การพยากรณ์	2.80	0.84	4.59	0.89
4. การกำหนด และควบคุมตัวแปร	2.51	0.57	4.14	0.98
5. การวัด	2.33	0.55	3.75	0.81
6. การทดลอง	2.29	0.53	3.82	0.86
7. การคำนวณ	2.80	1.03	4.78	1.16
8. การจัดการทำ และสื่อความหมายข้อมูล	2.08	0.84	3.86	0.95
9. การลงความเห็นจากข้อมูล	2.42	0.52	4.38	1.02
รวม	20.63	1.90	33.06	2.73

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 9 ทักษะ โดยรวมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

1. การหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 แผน รวมเวลา 12 ชั่วโมง มีคุณภาพโดยรวมในระดับความเหมาะสมอยู่มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.71, S.D. = 0.13) ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบของแผนครบถ้วนชัดเจน เป็นแผนที่เชื่อมโยงกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้จริง มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้อย่างเป็นขั้นตอนตามรูปแบบ 5Es มีการตั้งคำถามสร้างความสนใจที่นำไปสู่กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ โดยมีกิจกรรมการทดลองให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและสามารถสรุปสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ดังทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) ซึ่งกล่าวไว้ว่าเป็นกระบวนการที่นักเรียนจะต้องสืบค้นเสาะหา สำรวจตรวจสอบ และค้นคว้าด้วยวิธีการต่าง ๆ จึงทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ และเกิดการรับรู้ความรู้นั้นอย่างมีความหมาย จึงจะสามารถสร้างเป็นองค์ความรู้ของนักเรียนเอง และเก็บเป็นข้อมูลไว้ในสมองได้อย่างยาวนาน สามารถนำมาใช้ได้เมื่อมีสถานการณ์ใด ๆ มาเผชิญหน้า (สาขาชีววิทยา สสวท. 2550) สามารถนำความรู้นั้นมาใช้ในการคิดเพื่อแก้ปัญหา การตัดสินใจ และสรุปข้อมูลต่าง ๆ อย่างสมเหตุสมผล จึงทำให้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นนั้นมีความเหมาะสม

2. การหาคุณภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง งานและพลังงาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รวมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านกราฟิกและการออกแบบ ด้านเทคนิค มีคุณภาพโดยรวมในระดับความเหมาะสมอยู่มากที่สุด ($\bar{x} = 4.79$, $S.D. = 0.20$) ทั้งนี้เป็นเพราะบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีเนื้อหา แบบฝึกหัด แบบทดสอบย่อย สถานการณ์จำลอง และกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ทั้งด้านความรู้และด้านทักษะ กระบวนการตามที่ระบุ ทั้ง 9 ทักษะ มีการออกแบบที่น่าสนใจ ทั้งภาพกราฟิก สี เสียง ใช้แนวคิดใหม่ ๆ ในการนำเสนอให้เกิดความตื่นเต้นตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริชัย นามบุรี (2546) ที่ได้กล่าวไว้ว่า คอมพิวเตอร์ช่วยสอนต้องประกอบไปด้วย เนื้อหาวิชา แบบฝึกหัด แบบทดสอบ ลักษณะของการนำเสนอ อาจมีทั้งตัวหนังสือ ภาพกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว สี หรือ เสียง เพื่อดึงดูดให้ผู้เรียนเกิดความสนใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้จริง จึงทำให้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น นั้นมีความเหมาะสม

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ การจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีการนำเสนอเนื้อหาและขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ใช้เทคนิคแนวคิดใหม่ ๆ ในการนำเสนอให้เกิดความตื่นเต้นน่าสนใจ มีคำถามกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการสืบเสาะ ค้นหา และนำไปสู่การสร้างเป็นองค์ความรู้ด้วยนักเรียนเอง อีกทั้งมีภาพกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว สี เสียง ช่วยดึงดูดให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริชัย เกียรติโสภณรักษา (2556) ได้ศึกษาเรื่องผลการเรียนด้วยสื่อมัลติมีเดียร่วมกับการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนละแมวิทยา พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยสื่อมัลติมีเดียร่วมกับการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัย มาโนช คงนะ (2550) ได้ศึกษาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ระบบหมุนเวียนโลหิตของมนุษย์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนพนมทวนพิทยาคม พบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชา ชีววิทยา เรื่อง ระบบหมุนเวียนโลหิตของมนุษย์มีประสิทธิภาพ 78.89/76.78 สูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้

4. นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ออกแบบให้มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ด้านทักษะกระบวนการตามที่ระบุ ทั้ง 9 ทักษะ อย่างชัดเจน นักเรียนจึงมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ร่วมด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนช่วยสร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรม สร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ มีความสำคัญต่อผู้เรียน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมาประกอบในการเรียนการสอน จึงเป็นการพัฒนานักเรียนไปทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติที่ดีในการเรียน พร้อมกันได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย วราภรณ์ สีด่านิล (2550) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิซึม พบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิซึม มีคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคะแนนหลังจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีคะแนนทักษะการสังเกตมากที่สุดและทักษะการตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุปน้อยที่สุด 2) โดยภาพรวมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เห็นด้วยต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสร้างความรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับมากในด้านบรรยากาศการเรียนที่ตื่นเต้น อารมณ์ดี อยากรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นว่า ได้แสดงความคิดเห็นทุกครั้ง ในกิจกรรมการเรียนรู้และเป็นประโยชน์ที่รับจากการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นว่าช่วยให้ได้รับความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนได้เรียนรู้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง “งานและพลังงาน” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีคุณภาพตรงตามเนื้อหาสาระการเรียนรู้ เข้าใจได้ง่ายมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยของที่ 1
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง “งานและพลังงาน” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง “งานและพลังงาน” หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยของที่ 2
- 3) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง “งานและพลังงาน” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยของที่ 3

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งจาก ดร.นันทวุฒิ นิยมวงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร. ภาคิน อินทร์ชิตชัย ประธานสาขาวิชา วิทยาศาสตร์ศึกษา ผู้เขียนกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ขอขอบพระคุณกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนอุทัยวิทยาคม ที่เอื้อเฟื้อสถานที่วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับการทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณนายธิตี พรหมสุตร์ สมาชิกให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และให้คำปรึกษา ทั้งด้านสื่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและด้านกำลังใจด้วยดีตลอดมาขอขอบคุณนางสาวณัฐธิดา มากหมู่ พี่สาวที่ได้ให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้ ยังมีผู้ที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลืออีกหลายท่าน ซึ่งผู้เขียนไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้หมด จึงขอขอบคุณทุกท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ ผู้เป็นที่รัก ผู้ให้กำลังใจและให้โอกาสการศึกษาอันมีค่าของคุณค่าทั้งหลายที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนขอขอบเป็นกตัญญูคุณเวที่แต่บิดามารดาและบูรพาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอน รวมทั้งผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ชวลิต ชูกำแหง. (2551). **การพัฒนาหลักสูตร**. มหาสารคาม : ทิศวิที จำกัด.
- บุรณะ สมชัย. (2538). **การสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)**. กรุงเทพฯ : บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- พัฒนา เอกบุรณวัฒน์. (2539). **การประยุกต์ใช้สื่อการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ไพโรจน์ ตีรณธนากุล,ไพบูล เกียรติโกมล และเสกสรร แยมพิณิจ. (2546). **การออกแบบและการผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน**. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- วัฒนพร ระจับทุกซ์ (2542). **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- ศิริชัย นามบุรี. (2546). **การสร้างบทเรียนสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ช่วยสอน**. สาขาคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สุวัฒน์นิยมคำ. (2531). **ทฤษฎีและทางปฏิบัติในการสอนวิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ เล่ม 1-2**. กรุงเทพฯ : เจเนอรัลบุ๊กส์เซนเตอร์.
- Good, Carter V. (1973). **Dictionary of Education**. New York: McGraw-Hill Book.
- National Research Council. (1996). **National Science Education Standards**. Washington D.C. : National Academy Press.
- Prenis, John. (1977). **Running Press Glossary of Computer Terms**. New Jersey : Kaimanand Company, Inc.
- Slavin, R.E. (1987). “Cooperative Learning and the Cooperative School”. *Educational Leadership* 45 : 39(November) : 7-13.

ผลสัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิต รายวิชาปฏิบัติการนวดไทย 1
สำหรับนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก
Result for Development of Graduates Identity in Thai Therapeutic Massage 1
of the Bachelor Students in Thai traditional Medicine Curriculum
at Sirindhorn College of Public Health Phitsanulok.

อริยชยา ระวังกิ่ง* ศิริรัชส์ อินสุข

¹วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก ²วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช กระทรวงสาธารณสุข

* corresponding Author e-mail: arin_ph@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการนวดไทย 1 และพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิต ประเมินผล การให้บริการวิชาการด้านการนวดไทย ของนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัด พิษณุโลก ผลการวิจัย พบว่า 1) นักศึกษาจำนวน 55 คน ร้อยละ 100 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ตามวัตถุประสงค์รายวิชา กำหนด และโดยภาพรวมนักศึกษามีทักษะการนวดไทยเพิ่มมากขึ้นและแก้ไขปัญหาที่พบในสถานการณ์จริงได้ 2) ผลพัฒนาอัตลักษณ์ บัณฑิต พบว่าด้านจิตบริการ นักศึกษามีความพร้อมในการสละเวลา แรงกายและสติปัญญาเพื่อสาธารณประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$ S.D.= 0.54) ด้านการคิดวิเคราะห์ นักศึกษาเชื่อมโยงความรู้ การคิดวิเคราะห์สามารถจำแนกอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อได้ ตรงตามสาเหตุของอาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$, S.D.= 0.53) และด้านการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ ผู้รับบริการมีส่วนร่วมใน การวางแผนในการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลสุขภาพของชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$, S.D.=0.37) 3) การประเมินผลการ ให้บริการวิชาการด้านการนวดไทย พบว่า นักศึกษามีมารยาทในการให้บริการการนวดไทยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.64$, S.D.=0.62) โดยภาพรวมในการจัดกิจกรรมบริการวิชาการ “การนวดไทย” ผู้รับบริการมีความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.82$, S.D.=0.27) และผลการสัมภาษณ์ผู้รับบริการพบว่า ผู้รับบริการรู้สึกผ่อนคลาย สบายตัว สบายใจ มีความสุขที่นักศึกษาให้บริการการนวดไทย และ เป็นไปตามความต้องการของชุมชน

คำสำคัญ ผลสัมฤทธิ์ อัตลักษณ์บัณฑิต หลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิต

Abstract

The main objectives of this study were to assess the results of Thai Therapeutic Massage 1 course in development of Identity graduate, and to evaluate the service providing of Thai Therapeutic Massage of the sophomore students of Thai traditional Medicine at Sirindhorn College of Public Health Phitsanulok. The findings shown that 1) all 55 students considered 100% had effective results met the course objectives and overall students had higher skills in Thai massage which were enable them to solve the problems facing in the real situations. 2) the results of development of Identity bachelor in aspects of **Service Mind**, the students have contributed their time, energy and wisdom for the highest benefits to the public ($\bar{X}=4.51$ S.D.=0.54), of

Analytical Thinking aspect, the students were able to engage the knowledge to identify the muscle aches based on the causes accurately ($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 0.53), and of **Participation** aspect, the service receivers or clients have participated in planning of the implementation of community health care in the highest level ($\bar{X}$ = 4.58, S.D. = 0.37). 3) The evaluation of the service providing of Thai Therapeutic Massage found that the students had highly manners in providing services ($\bar{X}$ = 4.64, S.D. = 0.62). As the overall results, the clients were satisfied with the service in the highest level ($\bar{X}$ = 4.82, S.D. = 0.27). Based on the interview of clients found that they felt relaxed mentally and physically and appreciated the Thai massage services serving the needs of the community.

Key words Result / identity graduate / Bachelor of Thai traditional Medicine

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องมีความหลากหลาย ทั้งนี้จัดให้ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ ต้องพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษายังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพขั้นสูงและการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74ก. หน้า 4.” การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันการศึกษา สถานประกอบการและสถาบันการศึกษา จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติตามมาตราดังกล่าว จึงทำให้ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ดำเนินการจัดการศึกษาวิชาชีพการแพทย์แผนไทยให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ตามพันธกิจดังกล่าว ปีการศึกษา 2561 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก จึงจัดการศึกษาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต รุ่นที่ 5 โดยยึดหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555 ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ภายใต้แนวคิดและปรัชญาของหลักสูตร ผลิตภัณฑ์ที่มีความรู้ มีคุณธรรม มีทักษะวิชาชีพด้านการแพทย์แผนไทย บนพื้นฐานภูมิปัญญาและทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ต่อชาติ และประชาคมอาเซียน มีปฏิสัมพันธ์กันในรูปแบบของการเรียนการสอนและการปฏิบัติโดยหลักสูตรการแพทย์แผนไทย มุ่งเน้นการนำภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยมาใช้ และถ่ายทอดอย่างเป็นระบบ โดยผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์แผนไทยให้มีความรู้ มีความสามารถในการบริการแบบองค์รวม มีคุณธรรม จริยธรรม และเจตคติที่ดีต่อการแพทย์แผนไทย สามารถศึกษาค้นคว้าวิจัยและนำองค์ความรู้ด้านแพทย์แผนไทยที่ได้รับ มาใช้ในการบริการประชาชนให้มีสุขภาพที่ดี และสามารถให้บริการแบบวิชาชีพได้ในระดับสากล สามารถนำไปสร้างสุขภาพ สร้างงาน สร้างเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ซึ่งการเรียนการสอนหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต ได้จัดการเรียนการสอน วิชา การนวดไทย 1 ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เป็นรายวิชาที่เรียนรู้เรื่องการนวดไทยพื้นฐาน การนวดไทยเพื่อส่งเสริมสุขภาพ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555. หน้า 24.)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาการนวดไทย 1 เป็นกิจกรรมบูรณาการการเรียนการสอนกับพันธกิจที่ 2 ด้านบริการวิชาการแก่สังคม ตลอดจนถึงยึดแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาขององค์ประกอบที่ 2 การเรียนการสอน ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 มีกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตัวบ่งชี้ที่ 2.3 มีกิจกรรมที่สนับสนุนการเรียนการสอนซึ่งบุคคลองค์กรมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักสูตรกำหนดให้รายวิชาการนวดไทย 1 รหัสวิชา 10-013-205 จำนวน 1 (1-0-2) หน่วยกิต และปฏิบัติการนวดไทย 1 รหัสวิชา 10-013-206 จำนวน 2 (0-6-2) หน่วยกิต โดยนักศึกษาต้องผ่านการเรียนภาคทฤษฎี จำนวน 15

ชั่วโมงและภาคปฏิบัติการนวด 90 ชั่วโมง ซึ่งวัตถุประสงค์รายวิชา คือ ประวัติการนวดไทย องค์ความรู้และทฤษฎีการนวดไทย การประยุกต์ใช้การนวดไทย การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนวดไทย หลักพื้นฐานการนวดไทย ข้อบ่งชี้และข้อความระวังในการนวดมารยาทของผู้นวด การนวดไทยพื้นฐาน การนวดไทยเพื่อส่งเสริมสุขภาพ กายบริหารฤๅษีดัดตน ตลอดจนถึงนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ได้ผ่านการเรียนในรายวิชาพื้นฐานวิชาชีพมาแล้ว อาทิเช่น กายวิภาคและสรีรวิทยา 1 พยาธิสรีรวิทยา ทำให้นักศึกษามีประสบการณ์ตรง (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555. หน้า 41.)

จากการเรียนการสอนกับรายวิชาการนวดไทย 1 นอกจากนั้นการบูรณาการการเรียนการสอนกับการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน ยังเป็นการดำเนินการตามโครงการที่ตอบสนองนโยบายการสร้างเสริมสุขภาพเป็นการเปลี่ยนแปลงจากภายในจึงจะเป็นไปได้ และยังยึดดังกลยุทธ์ที่ 1 คือ การกำหนดนโยบายสร้างเสริมสุขภาพเป็นนโยบายสาธารณะ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรระดับใด, กลยุทธ์ที่ 2 คือ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ การจัดให้มีและคงไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพเป็นผลต่อเนื่องจากการมีนโยบายที่เอื้อต่อสุขภาพ, กลยุทธ์ที่ 3 คือ การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน การสร้างเสริมสุขภาพจะต้องเป็นกิจกรรมต่อเนื่องที่ชุมชนดำเนินการด้วยตัวเอง และกลยุทธ์ที่ 4 คือ การพัฒนาศักยภาพส่วนบุคคลเช่นเรื่องของการออกกำลังกายการบูรณาการการสร้างเสริมสุขภาพดังกล่าวเป็นการสร้างเสริมสุขภาพให้กับประชาชน คือ กระบวนการเกื้อหนุนและสนับสนุนส่งเสริมให้บุคคลและกลุ่มคนมีความสามารถในการควบคุมดูแลสุขภาพของตนเองและพัฒนาสุขภาพของตนเอง

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว คณะผู้วิจัย เห็นความสำคัญในกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาการนวดไทย 1 การกับการบริการวิชาการ จึงสนใจที่จะศึกษาดำเนินการจัดการเรียนการสอนกับการนวดไทยเพื่อส่งเสริมสุขภาพ ให้กับประชาชนในชุมชนบ้านเขาสมอแครง หมู่ 8 และบ้านโรงบ่ม หมู่ 11 ต.วังทอง อ.วังทอง จ.พิษณุโลก ได้ดำเนินการต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 และ ปี พ.ศ.2560 จำนวน 2 ปี ที่ผ่านมานี้ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน เพื่อให้ชุมชนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และ เพื่อพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพในยุคศตวรรษที่ 21c ให้เป็นบุคคลที่มี คุณภาพ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญของบุคคลและสังคมและพัฒนาผู้เรียนให้มีอัตลักษณ์บัณฑิต คือ การให้บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ด้านจิตบริการ (Service Mind) ด้านการคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) และการมีส่วนร่วม (Participation) โดยผ่านการฝึกปฏิบัติ การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จริยธรรม ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ ความรู้ที่เกิดจากการสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74ก. หน้า 2.” รวมถึงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายสร้างเสริมสุขภาพและนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติ ให้มีระเบียบวินัย ปลูกฝังจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิต รายวิชาปฏิบัติการนวดไทย 1 สำหรับนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการนวดไทย 1 ของนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก
2. พัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิต ของนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก
3. ประเมินผลการให้บริการวิชาการ ของนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการตามวงจรการวิจัย (Action Research Spiral) ของ เคมมิสและแบบแทคการ์ท (Kemmis & Metaggart,1988)

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Planning) ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. คณะผู้วิจัยนำผลจากการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการนวดไทย 1 ในปีการศึกษา 2559 ตามเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา, หลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555 มาวิเคราะห์ด้านผล การพัฒนาบัณฑิตตามอัตลักษณ์ของบัณฑิตที่หลักสูตรกำหนด และนำผลมาดำเนินการวางแผนงานร่วมกับกลุ่มงานวิจัยและบริการ วิชาการและองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสมอแครง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

2. ประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสมอแครง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลกและผู้นำชุมชนหมู่บ้านเขาสมอ แครง หมู่ 8 ด้านการคัดเลือกประชาชนเพื่อรับบริการการนวดไทย ตลอดจนถึงการประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้านตำบลเขาสมอแครง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลกเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างและเป็นไปตามความต้องการขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสมอแครง อำเภอ วังทอง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อจัดสรรงบประมาณต่อไป

3. คณะผู้วิจัย ประชุมทีมผู้สอนและนักศึกษา เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจในกิจกรรมการเรียนการสอนและบทบาทหน้าที่ การบริการวิชาการให้กับประชาชน และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตและประเมินผลการให้บริการวิชาการ ของนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก

4. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยคณะอาจารย์ผู้สอนรายวิชาการนวดไทย 1 จากการศึกษาแนวคิดและ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์แผนไทยเพื่อดูแลสุขภาพของประชาชน และการพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตจากเอกสาร ตำรา และจากนักวิชาการหลาย ๆ ท่านเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัยซึ่งเครื่องมือวิจัยประกอบด้วย

- 4.1 แบบบันทึกสุขภาพการนวดไทย
- 4.2 แบบประเมินการพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิต
- 4.3 แบบประเมินผลการให้บริการวิชาการ
- 4.4 แบบสัมภาษณ์นักศึกษาด้านการให้บริการวิชาการ
- 4.5 แบบสัมภาษณ์ผู้ใช้บริการด้านการนวดไทย

เครื่องมือวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น จากการสังเคราะห์ข้อมูลแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำไปให้ ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านตรวจประเมินคุณภาพเครื่องมือวิจัย พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ความตรง หรือ IOC=0.90 ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง แบบอัลฟา (Alpha-reliability coefficient) จากการลองใช้กับกลุ่มนักศึกษาออกหน่วยให้บริการวิชาการชุมชน หมู่ 8 จำนวน 40 คน เป็น 0.986 สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ จำนวน (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation)

5. จัดเตรียมการขออนุมัติโครงการแพทย์แผนไทยร่วมใจ ส่งเสริมป้องกัน รักษา พัฒนาชุมชนให้มีสุขภาพด้วยการนวดไทย บูรณาการกับรายวิชาการนวดไทย1 และเครื่องมือที่ใช้ในวิจัย เพื่อให้ผู้บริหารของวิทยาลัยลงนามรับทราบ

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ (Acting)

คณะผู้วิจัยดำเนินการสอนเป็นทีมตามกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาการนวดไทย 1 เพื่อให้ผู้เรียนได้มีทักษะในการนวด ได้ถูกต้อง พร้อมทั้งปฏิบัติจริงในวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก โดยให้นักศึกษาเรียนปฏิบัติการนวดไทยให้ครบ 90 ชั่วโมง และให้ฝึกหัดการนวดไทยผู้มารับบริการการนวด จำนวน 5 ราย ต่อนักศึกษา 1 คนก่อนไปให้บริการนวดไทยกับประชาชน หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 11 ตำบลวังทอง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตการณ์ (Observing)

กระบวนการรวบรวมข้อมูลโดยทีมผู้สอนจำนวน 5 คน จบการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านแพทย์แผนไทยช่วยกันสังเกตโดย

ใช้แบบประเมินและประเมินทักษะการนวดไทยของนักศึกษา และทำหน้าที่ประเมิน ให้ความช่วยเหลือในขณะที่นักศึกษาดำเนินการ สร้างเสริมสุขภาพ “ด้านการนวดไทย”ให้กับประชาชนผู้รับบริการและผู้ให้บริการประเมินผลการให้บริการวิชาการ

ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflecting)

โดยคณะผู้วิจัย,คณะผู้สอน นายกองคการบริหารส่วนตำบลสมอแข อำเภอสว่างทอง จังหวัดพิษณุโลก ได้ร่วมประชุมและช่วยกันวิเคราะห์ รวบรวมอภิปรายผลและประเมินผลโครงการ ที่เกิดขึ้นจากการการให้บริการวิชาการด้านการส่งเสริมป้องกัน รักษาฟื้นฟูชุมชนให้มีสุขภาพดีเพื่อนำมาปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน การบริการวิชาการ โดยชุมชนมีส่วนร่วมและเพื่อนำไปพัฒนานักศึกษาแพทย์แผนไทยในชั้นปีอื่นๆ ที่ตามหลักสูตรให้เหมาะสมกับการบูรณาการเรียนการสอนกับการบริการวิชาการด้านการนวดไทย ให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านการนวดกับผู้สอนและสร้างเสริมประสบการณ์การนวดไทยและการพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตต่อไป

ผลการวิจัย

ผู้ให้บริการวิชาการในครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นประชาชนหมู่ 8 บ้านเขาสมอแข ตำบลสว่างทอง อำเภอสว่างเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพศหญิง 38 คนคิดเป็นร้อยละ 79.16 เพศชาย 10 คนคิดเป็นร้อยละ 20.83 ผู้มารับบริการอายุระหว่าง 66-70 ปีมารับบริการมากที่สุด จำนวน 17 คนคิดเป็นร้อยละ 35.41 รองลงมาอายุระหว่าง 51-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.91 และผู้มารับบริการน้อยที่สุดอายุระหว่าง 76-80 ปีจำนวน 1 คนคิดเป็นร้อยละ 2.08 สำหรับอาชีพของผู้มารับบริการส่วนใหญ่ประกอบอาชีพแม่บ้าน จำนวน 29 คนคิดเป็นร้อยละ 60.41 ผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัยเป็นดังนี้

1.ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 “ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการนวดไทย 1 ของนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก” ในภาพรวมทั้งหมดพบว่านักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลกมีทักษะการนวดเพิ่มขึ้นและนักศึกษาจำนวน 55 คน ร้อยละ 100 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ตามวัตถุประสงค์รายวิชาที่กำหนดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเรียนรายวิชาปฏิบัติการนวดไทย 1

ช่วงคะแนน	ผลการเรียน	จำนวนคน	คิดเป็นร้อยละ
80.00 – 100	A	23	41.81
75.00 – 79.99	B+	21	38.18
70.00 – 74.99	B	6	10.90
65.00 – 69.99	C+	5	9.09
60.00 – 64.99	C	-	-
55.00 – 59.99	D ⁺	-	-
50.00 – 54.99	D	-	-
รวม		55 คน	100

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนมีผลการเรียนรายวิชาปฏิบัติการนวดไทย 1 ระดับ A จำนวน 23 คนคิดเป็นร้อยละ 41.81 รองลงมาคือระดับ B+จำนวน 21 คนคิดเป็นร้อยละ 38.18 ระดับ B จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 10.90 และระดับ C+ คิดเป็นร้อยละ 9.09

2.ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 “พัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิต ของนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก”พบว่าภาพรวมทั้งหมดพบว่านักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก ได้รับการพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิต ทั้ง 3 ด้านคือด้านจิตบริการ ด้านการคิดวิเคราะห์และด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.15, S.D.= 0.73) ดังรายละเอียดตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตของนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร

จังหวัดพิษณุโลก รายวิชาปฏิบัติการนวดไทย 1

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D	การแปลความหมาย
ด้านจิตบริการ			
1.สื่อสารกับผู้ให้บริการ ด้วยน้ำเสียงสุภาพนมนวล มีสีหน้ายิ้มแย้ม พุดคุยสปรากับผู้ให้บริการ	4.48	0.72	มาก
2.การดูแล ช่วยเหลือผู้รับบริการด้วยความเต็มใจ	4.49	0.82	มาก
3. มีความพร้อมในการสละเวลา แรงกายและสติปัญญาเพื่อสาธารณประโยชน์	4.51	0.54	มากที่สุด
4.ยอมรับความเชื่อ ความแตกต่าง หลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้ใช้บริการ	3.89	0.74	มาก
5.ปฏิบัติการบริการด้านการนวดต่อผู้ให้บริการด้วยความรอบคอบโดยคำนึงถึงความปลอดภัยและสิทธิของผู้รับบริการ	4.49	0.82	มาก
ด้านการวิเคราะห์			
6. สามารถเชื่อมโยงความรู้ การคิดวิเคราะห์สามารถจำแนกอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อได้ตรงตามสาเหตุของอาการ	4.10	0.37	มาก
7. ใส่ใจ สังเกต ไวต่อการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก ของผู้รับบริการ	3.67	0.89	มาก
8. ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก และการให้การดูแล ช่วยเหลือผู้ให้บริการได้ สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการที่เป็นจริง	3.53	0.75	มาก
ด้านการมีส่วนร่วม			
9.ให้ผู้ให้บริการมีส่วนร่วมรับรู้และตัดสินใจ เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการที่เป็นจริง โดยเปิดโอกาสให้ซักถามเกี่ยวกับอาการปวดเมื่อยของร่างกาย	3.65	0.98	มาก
10. ผู้ให้บริการมีส่วนร่วมในการวางแผนในการปฏิบัติกิจกรรมการนวดเพื่อการดูแลสุขภาพของชุมชน	4.64	0.62	มากที่สุด
ภาพรวมการพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิต	4.15	0.73	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตด้านจิตบริการ นักศึกษามีความพร้อมในการสละเวลา แรงกายและสติปัญญาเพื่อสาธารณประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.51,S.D.= 0.54) ลำดับรองลงมา คือการดูแล ช่วยเหลือผู้รับบริการด้วยความเต็มใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.49,S.D.= 0.82) และสื่อสารกับผู้ให้บริการ ด้วยน้ำเสียงสุภาพนมนวลมีสีหน้ายิ้มแย้ม พุดคุยสปรากับผู้ให้บริการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.48,S.D.= 0.72) ด้านการคิดวิเคราะห์ นักศึกษาเชื่อมโยงความรู้ การคิดวิเคราะห์สามารถจำแนกอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อได้ตรงตามสาเหตุของอาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.10,S.D.= 0.37) ลำดับรองลงมา คือ มีความใส่ใจ สังเกต ไวต่อการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก ของผู้รับบริการ ($\bar{X}$ =3.67 S.D.= 0.89) และสามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก และการให้การดูแล ช่วยเหลือผู้รับบริการได้ สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการที่เป็นจริง ($\bar{X}$ =3.53,S.D.= 0.75) สำหรับด้านการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ ผู้รับบริการมีส่วนร่วมในการวางแผนในการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลสุขภาพของชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.64,S.D.=0.62) รองลงมาคือให้ผู้ให้บริการมีส่วนร่วมรับรู้และตัดสินใจ เกี่ยวกับปัญหา และความต้องการที่เป็นจริง โดยเปิดโอกาสให้ซักถามเกี่ยวกับอาการปวดเมื่อยของร่างกายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.65,S.D.=0.98)

การสะท้อนผลการปฏิบัติการ ผลการสัมภาษณ์นักศึกษา เรื่อง ประสบการณ์การให้บริการวิชาการ พบว่า การพัฒนา

อัตลักษณ์บัณฑิต นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้รับบริการ เกิดความร่วมมือการทำงานร่วมกับผู้อื่น ภูมิใจในวิชาชีพ ดังข้อความ

“.....ได้รับประสบการณ์ตรงจากประชาชนในชุมชน...ลงมือปฏิบัติจริงได้ขณะลงมือปฏิบัติกรณวดได้รับการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า.....ได้เพิ่มทักษะการลงน้ำหนักมือในการนวดผู้ให้บริการ.....สามารถประเมินอาการเจ็บป่วยได้.....ซึ่งมีลักษณะอาการปวดเมื่อยที่ต่างกัน.....”

“.....ได้ทำงานเป็นทีมร่วมกับเพื่อนและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ให้บริการชุมชน.....นำความรู้จากในห้องเรียนสู่การปฏิบัติจริง.....เกิดความเชื่อมั่นในวิชาชีพ ภาคภูมิใจในวิชาชีพแพทย์แผนไทย.....”

3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 “ประเมินผลการให้บริการวิชาการ ของนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก” พบว่าภาพรวมในการจัดกิจกรรมบริการวิชาการ “การนวดไทย” ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.27) ดังรายละเอียดตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินผลการให้บริการวิชาการ ของนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุข

สิรินธร จังหวัดพิษณุโลก รายวิชาปฏิบัติการนวดไทย 1

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D	การแปลความหมาย
1. มารยาทในการให้บริการการนวดไทย	4.64	0.62	มากที่สุด
2. ทักษะความสามารถในการนวดไทยของนักศึกษา	4.61	0.44	มากที่สุด
3. ประสิทธิภาพในการให้การรักษจากการนวด	4.57	0.42	มากที่สุด
4. การดูแลเอาใจใส่ในการให้การรักษ	4.53	0.24	มากที่สุด
5. การได้รับคำแนะนำต่างๆในการปฏิบัติตัวจากนักศึกษา	4.52	0.52	มากที่สุด
ภาพรวมการให้บริการวิชาการ	4.57	0.27	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินการให้บริการวิชาการ ของนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก เมื่อพิจารณารายข้อ นักศึกษามีมารยาทในการให้บริการการนวดไทยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D.=0.62) รองลงมา คือ ทักษะความสามารถในการนวดไทยของนักศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D.=0.44) และประสิทธิภาพในการให้การรักษจากการนวดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D.=0.42)

การสะท้อนผลการปฏิบัติการ

ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการ เรื่องการให้บริการวิชาการ พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่รู้สึกผ่อนคลาย สบายตัว สบายใจ มีความสุขที่นักศึกษาให้บริการการนวดไทยและเป็นไปตามความต้องการของชุมชน ดังข้อความ

“.....อยากให้ทำสม่ำเสมอ.....อย่ามาแล้วหายไป ป่าชอบ...มาทำกิจกรรมอื่น ๆ บ้างตามที่ป่าบอก เรื่องนวดขอให้ทำทุกปี เป็นการนวดที่ดี หนูนวดดีมาก.....”

ผลการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน เรื่อง ความต้องการให้มีลักษณะความร่วมมือระหว่างผู้นำชุมชน หมู่ที่ 8 ตำบลสมอแครง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก และวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก พบว่า มีความเห็นตรงกันในข้อคำถาม ว่า ต้องการให้มีโครงการบริการวิชาการ ดังข้อความ

“.....พอได้รับโทรศัพท์ครั้งแรกเรื่องสร้างเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ติดต่อผม ให้ความคิดเห็นว่า.....ผมยินดีแต่อดเป็นห่วงเรื่องการนวดของนักศึกษาไม่ได้ จึงซักถามอาจารย์ให้เล่ารายละเอียดลักษณะการนวด ประสบการณ์ของนักศึกษามีการควบคุมโดยอาจารย์...เป็นการนวดเพื่อผ่อนคลาย.....ผมคิดแล้วมีแต่นำประโยชน์มาให้ชาวบ้านของผมนี่ดี.....ขอให้ทำโครงการอย่างต่อเนื่องกับ หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 11.....เพื่อสุขภาพที่ดีของประชาชนต่อไป”

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยอภิปรายผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ผลการวิจัย วัตถุประสงค์ข้อ 1 การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการนวดไทย 1 ของนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก” ในภาพรวมทั้งหมดพบว่านักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลกมีทักษะการนวดเพิ่มขึ้นและนักศึกษาจำนวน 55 คน ร้อยละ 100 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ตามวัตถุประสงค์รายวิชากำหนดการเรียนการสอนในลักษณะนี้โดยการนำกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามวงจรการวิจัย (Action Research Spiral) ของเคมมิสและแบบแทคการ์ท (Kemmis & Metaggart,1988) มาใช้ทำให้นักศึกษาได้ประสบการณ์การวางแผนการสร้างเสริมสุขภาพกับชุมชน เรียนรู้เข้าใจบทบาทการให้บริการกับประชาชนให้ตรงตามความต้องการของประชาชนและตอบสนองการทำงานด้านสุขภาพของชุมชน ตลอดจนถึงการเพิ่มพูนทักษะด้านการนวดการใช้ภูมิปัญญาให้กับนักศึกษามากยิ่งขึ้น การใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้สอดคล้องกับ ปรัชญาของหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตบัณฑิต พ.ศ. 2555 กล่าวคือ ผลผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ มีคุณธรรม มีทักษะวิชาชีพด้านการแพทย์แผนไทย บนพื้นฐานภูมิปัญญาและทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ต่อชาติ และประชาคมอาเซียนสามารถบูรณาการความรู้ทางการแพทย์แผนไทย และศาสตร์อื่น ๆ ไปใช้ปฏิบัติงานในระบบสุขภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชนทั้งในภาวะสุขภาพดี เจ็บป่วยจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต และการพัฒนาศักยภาพประชาชนให้สามารถดูแลและพึ่งตนเองเพื่อการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ เป็นสมาชิกที่ดีของวิชาชีพ เป็นพลเมืองดี และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข และเพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ทำให้ผลการประเมินทักษะการนวดไทยของผู้เรียนในขณะให้บริการสุขภาพกับเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่ไปถึงการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อย่อยลำดับขึ้นดังกล่าวได้แก่การเลียนแบบผู้สูงอายุ อยู่ในระดับดีมาก สอดคล้องกับการประเมินผลตามที่ อัญชลี สารรัตน์ (2552) ได้กล่าวถึงการสร้างบทเรียนและการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและการบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้โดยใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง เช่น การสังเกตการณ์ปฏิบัติงาน การตรวจผลงาน การทดสอบ และการสัมภาษณ์ นอกจากการประเมินผู้เรียนแล้ว ผู้สอนควรประเมินกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงโดยการบันทึกจุดเด่นจุดด้อยของกิจกรรม และนำมาพิจารณากับความก้าวหน้าของผู้เรียนและการบรรลุผลตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ และยังทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ ด้านทักษะพิสัยตาม แนวคิดของรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของทฤษฎีแอร์ไวร์

ผลการวิจัย วัตถุประสงค์ข้อ 2 พัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิต ของนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมการประเมินอัตลักษณ์บัณฑิตในการให้บริการการนวดไทยกับประชาชนทั้ง 3 ด้านคือด้านจิตบริการ ด้านการคิดวิเคราะห์และด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.15, S.D.= 0.73) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า **ด้านจิตบริการ** นักศึกษามีพฤติกรรมความพร้อมในการสละเวลา แรงกายและสติปัญญาเพื่อสาธารณประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.51,S.D.= 0.54) และ**ด้านการคิดวิเคราะห์**นักศึกษาเชื่อมโยงความรู้ การคิดวิเคราะห์สามารถจำแนกอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อได้ตรงตามสาเหตุของอาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.10,S.D.= 0.37) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายสวาท เผ่าพงษ์ และคณะ ดำเนินการวิจัยเรื่อง อัตลักษณ์บัณฑิตวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา พบว่า จากการสอบถามบุคลากรทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัยฯ มีความเห็นสอดคล้องกันในระดับมากที่สุดกับการพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตในด้านความรู้สามารถเชื่อมโยงความรู้ การให้คำแนะนำผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยความพร้อมในการสละเวลาและสติปัญญาเพื่อสาธารณประโยชน์ ($\bar{X}$ =4.54, S.D.= 0.56) (สายสวาท เผ่าพงษ์และคณะ, 2555)

ด้านการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ ผู้รับบริการมีส่วนร่วมในการวางแผนในการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลสุขภาพของชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.64, S.D.=0.62$) สอดคล้องกับ งานวิจัยของ กิตติพร เนาว์สุวรรณและเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ เรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้อัตลักษณ์บัณฑิตวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข พบว่า อัตลักษณ์ของนักศึกษาโดดเด่นด้านการเข้าใจเข้าถึงชุมชน เนื่องจากการปฏิบัติงานในวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพนั้น มีความสำคัญต่อการวางแผน ความมั่นคงและภาพลักษณ์ที่ดีของวิชาชีพให้ได้รับความร่วมมือจากผู้ให้บริการ (กิตติพร เนาว์สุวรรณและเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2558)

กล่าวโดยสรุปการพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตในการให้บริการการนวดไทยกับประชาชน นักศึกษาได้รับการพัฒนาอัตลักษณ์ครบทุกด้านเป็นไปตามคุณลักษณะอัตลักษณ์ (Lickona, 2004) ในขั้นตอนการธำรงรักษา ขั้นตอนที่ 3 สถาบันการศึกษามีการจัดการเรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกับผู้อื่นซึ่งเป็นผลที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ของสถาบันการศึกษาส่งผ่านมายังความรู้สึกและการแสดงออกของนักศึกษาในสถาบันนั้นๆ

ผลการวิจัย วัตถุประสงค์ข้อ 3 ประเมินผลการให้บริการวิชาการ ของนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ภาพรวมในการจัดกิจกรรมบริการวิชาการ “การนวดไทย” ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57, S.D.= 0.27$) พิจารณารายข้อ นักศึกษามีมารยาทในการให้บริการการนวดไทย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.64, S.D.=0.62$) และมีทักษะการนวด ประสิทธิภาพการนวดการให้บริการ การดูแลเอาใจใส่ผู้ใช้บริการ รวมถึงการให้คำแนะนำอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผกาพันธ์ อรพันธ์เงิน ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจนวดแผนไทยชาวต่างชาติ พบว่า เมื่อผู้ใช้บริการได้เข้ามาใช้บริการการนวดแผนโบราณที่มีประสิทธิภาพโดยการแจ้งข้อมูลตามขั้นตอนและให้บริการเหมือนกันทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ มีมารยาทในการนวด ในการให้บริการที่ดี การแต่งกายที่เหมาะสมของผู้ให้บริการและมีบรรยากาศสร้างความผ่อนคลาย ทำให้สามารถสร้างความพึงพอใจแก่ผู้ใช้บริการได้ (ผกาพันธ์ อรพันธ์เงิน, 2556)

สรุปผลการวิจัย

การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการนวดไทย 1 ของนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลกพบว่า นักศึกษาจำนวน 55 คน ร้อยละ 100 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ตามวัตถุประสงค์รายวิชากำหนด และโดยภาพรวมนักศึกษามีทักษะการนวดไทยเพิ่มมากขึ้นและแก้ไขปัญหาที่พบในสถานการณ์จริงได้ ผลการพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตของนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลกพบว่า**ด้านจิตบริการ** นักศึกษามีความพร้อมในการสละเวลา แรงกายและสติปัญญาเพื่อสาธารณประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{X} = 4.51 S.D.= 0.54$) **ด้านการคิดวิเคราะห์** นักศึกษาเชื่อมโยงความรู้ การคิดวิเคราะห์สามารถจำแนกอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อได้ตรงตามสาเหตุของอาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10, S.D.= 0.53$) และ**ด้านการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ** ผู้รับบริการมีส่วนร่วมในการวางแผนในการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลสุขภาพของชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58, S.D.=0.37$) และการประเมินผลการให้บริการวิชาการด้านการนวดไทยของนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก พบว่า นักศึกษามีมารยาทในการให้บริการการนวดไทยอยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{X}=4.64, S.D.=0.62$) โดยภาพรวมในการจัดกิจกรรมบริการวิชาการ “การนวดไทย” ผู้รับบริการมีความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82, S.D.= 0.27$) และผลการสัมภาษณ์ผู้รับบริการพบว่า ผู้รับบริการรู้สึกผ่อนคลาย สบายตัว สบายใจ มีความสุขที่นักศึกษาให้บริการการนวดไทย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยดีคณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้บริหารของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก ที่กรุณาจัดสรรเงินงบประมาณ ผู้นำชุมชนหมู่บ้านที่กรุณาจัดสรรเงินงบประมาณ ที่กรุณาจัดสรรเงินงบประมาณ และผู้นำชุมชนตำบลเขาสมอแครงหมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 11 อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก และประชาชนผู้ให้บริการที่ให้ความร่วมมือทำให้งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กิตติพร เนาว์สุวรรณและเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์.(2558). การพัฒนาตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ของนักศึกษาวิทยาลัยในสังกัดสถาบัน

พระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, 7(3), 59-73.

ผกาพันธ์ อรุณรัตน์. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจวางแผนไทยชาวต่างชาติ. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2561. เข้าถึงได้จาก <http://www.repository.mutt.ac.th/bitstream/handle/12345678/964/131895.pdf?sequence=1>

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74ก. หน้า 4.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555. หน้า 24.

สายสวาท เผ่าพงษ์และคณะ. (2555). อัตลักษณ์บัณฑิตวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา, ปีที่ 18 ฉบับที่ 1, มกราคม – มิถุนายน 2558. หน้า 5.

อัญชลี สารรัตน์. (2552). บทความทางวิชาการการศึกษาแบบบูรณาการ. วารสารส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 8 (3 ก.ย. – ธ.ค.)

Kemmis & Metagart(1988). “Action Research Spiral” สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2561. เข้าถึงได้จาก https://www.researchgate.net/figure/The-Kemmis-and-McTaggart-1988-Action-Research-Spiral-Cycle_fig1_279948945

Lickona,T.(2004). “Why Character Matters” Chapter 2 in Character Matters: How to Help Our Children Develop Good Judgment, Integrity,and Other Essential Virtues. New York. Touchstone.

วัฒนธรรมการเล่นเงาในคาบสมุทรมลายู Shadow Play Culture in Malay Peninsula

อมร หวังอัครางกูร สิริมาศ หมื่นสาย ญัฐดนัย พยัมพันธ์
สาขาวิชาการเมืองการปกครอง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
*corresponding author e-mail: amornw.sru@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการแสดงเงาในคาบสมุทรมลายูซึ่งประกอบด้วย ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซีย และภาคใต้ของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า การแสดงเงาเป็นวัฒนธรรมร่วมสำคัญในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะบริเวณคาบสมุทรมลายูที่มีการแสดงกันอย่างแพร่หลายในนาม “วายัง” หรือ “หนังตะลุง” การแสดงเงาในคาบสมุทรมลายูได้รับอิทธิพลมาจากอารยธรรมอินเดียโดยการรับและส่งต่อกันเป็นทอดจากดินแดนหนึ่งไปสู่ดินแดนหนึ่งทำให้มีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันไปตามแต่ละสภาพสังคมและวัฒนธรรมพื้นถิ่น อย่างไรก็ตาม ยังปรากฏลักษณะร่วมในความเชื่อที่มีต่อพระอิศวรว่าเป็นครูของศิลปะการแสดงเงา จึงมีการดำเนินเรื่องถึงพระอิศวรในตอนต้นของการแสดง วัฒนธรรมการแสดงเงาในคาบสมุทรมลายูไม่เพียงแต่สะท้อนเรื่องราวการดำเนินชีวิตและความศรัทธาของผู้คนในแต่ละถิ่น แต่ยังเป็นสายใยความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันของประเทศในคาบสมุทรมลายูที่แสดงให้เห็นอย่างประจักษ์ชัดถึงอัตลักษณ์ของผู้คนในภูมิภาคนี้ที่มีร่วมกัน

คำสำคัญ : วัฒนธรรม การเล่นเงา คาบสมุทรมลายู

Abstract

This article aims to study the history of the shadow play in the Malay Peninsula consisting of Indonesia, Malaysia, and Southern Thailand. The study indicated that the shadow play is a co-culture in Southeast Asia. Especially in the Malay Peninsula that is widely represented as “Wayang” or “Nang Talung”. The shadow play in the Malay Peninsula is influenced by Indian civilization by acceptance and relay from one country to another country, which has a unique identity that varies according to each society and local culture. However, appearing in the same belief in Shiva as a teacher of shadow play performing arts. Therefore having a story about Shiva at the beginning of the show. The culture of shadow play in the Malay Peninsula not only reflects the story of life and faith of people in each locality but also a good relationship between the Malay Peninsula countries that clearly show the identity of the people in this region.

Keyword : Culture, Shadow Play, Malay Peninsula

บทนำ

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ตลอดจนความคิดความเชื่อ แต่ในความหลากหลายทางวัฒนธรรมนั้นกลับมีลักษณะบางประการที่คล้ายคลึงกัน เนื่องเพราะทำเลที่ตั้งของภูมิภาคนี้เปรียบเสมือนจุดเชื่อมต่อทางอารยธรรมของสองอารยธรรมสำคัญ คือ จีนและอินเดีย อีกทั้งยังอยู่ในเส้นทางการค้าขายมาแต่โบราณ ทำให้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับอิทธิพลสำคัญในด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาจากภายนอก โดยเฉพาะอารยธรรมอินเดียที่มีอิทธิพลและได้รับการยอมรับให้เข้ามาผสมผสานกับภูมิปัญญาดั้งเดิมของผู้คนในภูมิภาคนี้ ก่อให้เกิดพัฒนาการทางสังคมที่สำคัญ เช่น ความเชื่อทางศาสนา หลักการเมืองการปกครองและกฎหมาย ตลอดจนการจัดระเบียบทางสังคมและแบบแผนทางวัฒนธรรม รวมไปถึงพัฒนาการด้านภาษา วรรณคดี และศิลปะแขนงต่าง ๆ วรรณกรรมอินเดียที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ มหาภารตเรื่องมหากาพย์และมหากาพย์เรื่องรามายณะซึ่งถูกนำไปผสมผสานอย่างลงตัวกับวรรณกรรม ศิลปกรรม ประติมากรรมและการแสดงต่าง ๆ ในดินแดนอุษาคเนย์ โดยเฉพาะมหากาพย์รามายณะที่ถูกนำไปดัดแปลงเข้ากับการแสดงต่าง ๆ จนกลายมาเป็นการแสดงทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์และสื่อถึงความเก่าแก่ทางวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ อาทิ การรำรำ การแสดงโขน การแสดงหุ่นกระบอก รวมถึงการแสดงเล่นเงาที่คนไทยเรียกกันว่า “หนังตะลุง” หรือ “หนัง”

การแสดงเล่นเงา (Shadow Play) เป็นการแสดงเก่าแก่ที่นิยมเล่นกันมาตั้งแต่ยุคสมัยอาณาจักรโบราณอย่างกรีกและอียิปต์ อีกทั้งการแสดงเล่นเงานี้ยังแพร่กระจายออกไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วทุกมุมโลก เช่น จีน อินเดีย ตุรกี ซีเรีย แอฟริกาเหนือ และเกือบทุกประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้รับอิทธิพลการแสดงเล่นเงามาจากอินเดียโดยรับผ่านประเทศข้างเคียง ในภูมิภาคมาอีกทอดหนึ่ง การแสดงเล่นเงาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงมีรูปแบบการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่จากการปรับประยุกต์เข้ากับความเป็นอยู่ ค่านิยม ความคิดความเชื่อ และวัฒนธรรมท้องถิ่นของแต่ละประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคาบสมุทรมลายูที่มีวัฒนธรรมการแสดงเล่นเงาแพร่หลายในทุกพื้นที่ตั้งแต่ทางตอนใต้ของประเทศไทยไปจนกระทั่งพื้นที่เกาะต่าง ๆ ของประเทศอินโดนีเซีย การแสดงเล่นเงาจึงเป็นอีกหนึ่งวัฒนธรรมสำคัญในคาบสมุทรมลายูที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตและการดำรงอยู่ของผู้คนในสังคมที่มีอัตลักษณ์ร่วมกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (documentary research) เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของการแสดงเล่นเงาในคาบสมุทรมลายู ประวัติความเป็นมาและรูปแบบการแสดงของหนังตะลุงและวายังกูละ แล้วนำมาวิเคราะห์และอภิปรายผลถึงรูปแบบของวัฒนธรรมการเล่นเงาในคาบสมุทรมลายู ตลอดจนนำเสนอในรูปแบบของการอธิบายเชิงพรรณนา (descriptive method)

ผลการวิจัย

ความเป็นมาของการแสดงเล่นเงา

การแสดงเล่นเงาเป็นการละเล่นที่มีมาแต่โบราณ มีข้อสันนิษฐานถึงจุดกำเนิดของการแสดงออกเป็น 2 แนวคิด คือ แนวคิดแรกมีทัศนะว่าการแสดงเล่นเงานี้ถือกำเนิดขึ้นบริเวณส่วนใดส่วนหนึ่งของโลกแล้วหลังจากนั้นจึงแพร่กระจายไปยังประเทศต่าง ๆ เพราะการแสดงเล่นเงาเป็นการแสดงที่สามารถเล่นและลอกเลียนแบบได้ง่าย เพียงแสดงการเล่นให้ปรากฏบนจอเพียงครั้งเดียวคนดูก็สามารถลอกเลียนแบบวิธีการได้ (สุทิวรงค์ พงษ์ไพบูลย์, 2529, น. 1) เมื่อเป็นเช่นนั้นผู้ที่พบเห็นการแสดงเล่นเงาอาจจะนำการแสดงลักษณะนี้กลับไปเล่นหรือถ่ายทอดในดินแดนของตน นอกจากนั้นยังสามารถประยุกต์เปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการแสดงเล่นเงาที่พบเห็นให้เข้ากับวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนได้ ส่วนอีกแนวคิดหนึ่งมีทัศนะที่ว่า การแสดงเล่นเงาของแต่ละประเทศถือกำเนิดเกิดขึ้นจากภูมิปัญญาของคนในประเทศนั้น ๆ แล้วได้รับการพัฒนาด้วยตนเอง

เรื่อยมา จึงไม่มีส่วนไหนที่มีความเกี่ยวข้องกันเลยแม้จะยังไม่มีผู้ใดทราบแน่ชัดว่าจุดกำเนิดของการแสดงเล่นเงานั้นมาจากที่ใด แต่สำหรับการแสดงเล่นเงาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เชื่อกันว่าได้รับแบบอย่างมาจากอินเดีย โดยพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราชเป็นผู้ที่นำการแสดงเล่นเงาเข้ามาในแคว้นปัญจาบ ประเทศอินเดียหลังจากที่พระองค์ทรงมีชัยชนะเหนืออาณาจักรอียิปต์แล้วการแสดงเล่นเงานี้ก็ได้ติดตามมากับกองทัพของพระองค์ด้วย แคว้นปัญจาบจึงถือเป็นประตูด่านแรกสำหรับการเผยแพร่การแสดงเล่นเงาในภูมิภาคเอเชีย จึงกล่าวได้ว่าการแสดงเล่นเงาของชาวเอเชียได้รับอิทธิพลส่วนหนึ่งมาจากการแสดงหนังของชาวโอคุตต์ด้วย (สุจิตรา มาถาวร, 2541, น. 10-11) หลังจากอินเดียเริ่มมีวัฒนธรรมการแสดงเล่นเงาแล้วก็ใช้การแสดงนี้เพื่อสรรเสริญ เทพเจ้าของศาสนาพราหมณ์ฮินดูและสรรเสริญวีรบุรุษ จากหลักฐานการแสดงเล่นเงาที่เก่าแก่ที่สุดในอินเดีย ปรากฏในคัมภีร์พุทธศาสนาภาษาบาลีชื่อเถรียถาและคัมภีร์มหาภารตะอีกหลายตอน ในอินเดียจะเรียกการแสดงชุดนี้ว่า “ฉายานาฏกะ” ซึ่งเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในหมู่ของอินเดียโบราณ (สุจิตรา มาถาวร, 2541, น. 11)

การแสดงเล่นเงาของอินเดียมีอยู่ถึง 4 รูปแบบ (Kemball Jeune Scott, 1970, p. 13-14) และนิยมเล่นมหากาพย์ที่สำคัญอย่างมหากาพย์มหาภารตะและรามายณะ การแสดงเล่นเงาที่เก่าแก่ของอินเดียในลักษณะนี้มีการสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันเรียกว่า Tholulomalata สำหรับมหากาพย์อันยิ่งใหญ่ของอินเดียทั้งสองเรื่องนี้มักถูกนำไปแสดงหรือประยูกต์ให้เป็นส่วนหนึ่งของการแสดงเล่นเงาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ใน 2 รูปแบบ ได้แก่ การแสดงเล่นเงาที่ใช้รูปหนังชนิดที่ส่วนแขนติดกับลำตัว มีขนาดใหญ่ เช่น หนังใหญ่ของไทยและหนังสเบก (Nang Sbek) ของเขมร และการแสดงเล่นเงาที่ใช้รูปหนังชนิดที่ส่วนแขนฉลุแยกจากส่วนลำตัวแต่รอยหมุดให้ติดกัน เคลื่อนไหวได้ เช่น หนังยอยง (Nang Ayong Jawa) ของชาว และหนังตะลุงของไทย (ปรีชา นุ่นสุข, 2534, น. 4) ตัวหนังในยุคแรกของการแสดงเล่นเงาในภูมิภาคนี้จะมีขนาดใหญ่ อย่างเช่น หนังใหญ่ของไทย หนังสเบกของเขมร และวายังปูรวารของชาว รูปหนังขนาดใหญ่เช่นนี้ทำให้ต้องใช้คนจำนวนมากในการแสดงเพราะต้องแยกกันระหว่างคนเชิดตัวหนังกับคนพากย์ซึ่งแตกต่างกับวายังกูลิติของชาว และหนังตะลุงของไทย ซึ่งเป็นรูปหนังอีกแบบหนึ่งที่มีขนาดเล็กกว่ามาก สามารถใช้คนเดียวในการเชิดและพากย์ได้ อีกทั้งยังสะดวกในการขนย้ายตัวหนังไปแสดงตามสถานที่ต่าง ๆ และไม่สิ้นเปลืองงบประมาณมาก จึงเป็นสาเหตุให้การแสดงเล่นเงาโดยให้รูปหนังหรือตัวหนังขนาดเล็กได้รับความนิยมและแพร่หลายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยเฉพาะบริเวณคาบสมุทรมลายูอย่างรวดเร็ว โดยการแสดงเล่นเงาในคาบสมุทรมลายูจะมีรูปแบบและลักษณะที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับก่นำไปประยูกต์หรือปรับเปลี่ยนการแสดงให้เข้ากับวิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของประเทศนั้น ๆ ซึ่งการแสดงเล่นเงาในคาบสมุทรมลายูสามารถจัดแบ่งรูปแบบได้ดังต่อไปนี้

การแสดงเล่นเงาในอินโดนีเซีย

อาณาจักรชวาในช่วงแรกได้รับอิทธิพลจากอารยธรรมอินเดียเป็นอย่างมากจึงทำให้คนในอาณาจักรมีกรอบความคิดตามแบบของวัฒนธรรมอินเดีย ปรากฏให้เห็นในการแสดงเล่นเงาอย่าง Wayang Purwa (วายังปูรวา) อันหมายถึง หนังตะลุงแบบเก่าแก่ของชาว (สุทิวศ์ พงษ์ไพบูลย์, 2529, น. 3) ต่อมาเมื่ออาณาจักรชวาได้รับอิทธิพลจากศาสนาอิสลามทำให้วิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณี รวมไปถึงความคิดและความเชื่อตามแบบศาสนาพราหมณ์-ฮินดูนั้นเปลี่ยนแปลงไป หากแต่ Wayang Purwa ยังคงทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดอารยธรรมอินเดียในอาณาจักรชวาต่อไป เช่นเดียวกับที่เกาะบาหลีอิทธิพลของศาสนาอิสลามก็ไม่ได้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบหรือลักษณะการเล่นเงาแบบดั้งเดิมเลยแม้แต่น้อย แม้ว่าบาหลีจะมีระยะทางที่ไม่ห่างไกลจากอาณาจักรชวามากนัก แต่การแสดงเล่นเงาของคนในเกาะบาหลีก็ยังคงความเป็นอารยธรรมอินเดียไว้อย่างชัดเจน อีกทั้งรูปแบบตัวหนังของบาหลียังได้รับการพัฒนาให้มีความเป็นธรรมชาติมากกว่าของอาณาจักรชวาอีกด้วย

การแสดงเล่นเงาในชวาหรือที่เรียกกันว่า “วายัง” เป็นการแสดงที่ได้รับความนิยมในชวาดั้งแต่อดีต จากการค้นพบหลักฐานเกี่ยวกับการแสดงเล่นเงาของชาวอยู่บนเหรียญเงินสมัยยุคอาณาจักรมัชปาหิตที่ด้านหนึ่งของเหรียญปรากฏภาพตัว

หนังสมหรือตัวตุหะ (อนันต์ วัฒนานกร, 2534, น. 76) จวบจนในปัจจุบันการแสดงเงาหรือการแสดงวายังคงได้รับความนิยมจากผู้คนในสังคมอินโดนีเซียไม่เสื่อมคลาย

คำว่า “ว้าย” (Wayang) แปลว่า “เงา” (ฉันทนา เอี่ยมสกุล, 2534, น. 59) แต่ว้ายก็ยังคงมีอีกความหมายหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและพิธีกรรมซึ่งในความหมายนี้คำว่า “ว้าย” จะมาจากคำเก่าของชาวคือ “วาทโย” ที่แปลว่าการเผยแพร่ให้เห็นซึ่งการดลใจทางวิญญาณ (รานี ศักดิ์สิทธิ์วัฒนะ, 2528, น. 90) เพราะในอดีตว้ายมักจะเป็นการแสดงที่ถูกนำไปใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เช่น การอัญเชิญดวงวิญญาณของบรรพบุรุษ เป็นต้น การแสดงว้ายจึงไม่ได้เป็นเพียงการแสดงเงาเพื่อความบันเทิงเท่านั้นแต่ยังเป็นการแสดงที่สำคัญทางศาสนาอีกด้วย นอกจากนี้ความหมายของว้ายที่กล่าวไปข้างต้นแล้วยังมีผู้ที่ได้ให้ความหมายของคำว่า “ว้าย” ซึ่งแตกต่างออกไปอย่าง ขุนศิลาปะกิจพิสัยนันท์ ได้ให้ความเห็นไว้ว่า Wayang คำว่า Wa แปลว่า “คล้าย” คำว่า Yang แปลว่า “เทวดา” รวมความแปลว่า “คล้ายเทวดา” ฉะนั้นรูปชาวจึงมีรูปคล้ายเทวดา คือ เทวดาจะมีรูปร่างหน้าตาไม่เหมือนคน แบบโบราณที่สุดมีรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าใหญ่ และในรูปผืนผ้าใหญ่นั้นมีรูปเล็กอยู่ในผืนผ้านั้นมากรูป เขาเรียกหนังแบบนี้ว่า Wayang Purba คือหนังบุรพ (ภิญโญ จิตต์ธรรม, 2531, น. 84)

รูปหนังของการแสดงเงาชาวมีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่แตกต่างจากการแสดงเงาของชาติอื่น ๆ กล่าวคือ มีคอยาว บ่ายาวผิวดมธรรมาติ และแขนยาวผิวดมธรรมาติ (เลยเขาลงมา) (สุทธีวงศ์ พงษ์ไพฑูรย์, 2529, น. 4) อีกทั้งลวดลายของรูปหนังชาวจะมีการแกะสลักและเขียนลายเส้นอย่างประณีต รูปหนังของการแสดงเงาชาวในอดีตทำด้วยไม้สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ชนิดด้วยกัน คือ

1. ว้ายเกอร์อูจิ (Wayang Keruchil) เป็นหุ่นที่ทำด้วยไม้มีลักษณะเป็นรูปแบบ ๆ มีแขนเคลื่อนที่ได้เรื่องที่แสดงนำมาจากสมัยมัชปาหิตและโดยเฉพาะเกี่ยวกับตัวเอกคือ ตามารูวูลัน (รานี ศักดิ์สิทธิ์วัฒนะ, 2528, น. 90)

2. ว้ายโกแล็ค (Wayang Golek) ตุ๊กตาหุ่น 3 มิติ เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 16 ทำด้วยไม้แกะสลัก ลำตัวทำด้วยไม้ครึ่งตัว ช่วงล่างจะสวมผ้าถุงยามคลุมเพื่อสอดมือเข้าไปเชิดหุ่นและมีไม้ยาวเพื่อกระตุกให้หุ่นเคลื่อนไหวในยกการตาแสดงเรื่องนิยายโบราณชาว ในชาวตะวันตกแสดงเรื่องราวของมหาภารตะและรามายณะนิยมมากในซุนดา ปัจจุบันว้ายโกแล็คยังเป็นที่ยอมรับอยู่ (ฉันทนา เอี่ยมสกุล, 2534, น. 59)

3. ว้ายเกด็อก (Wayang Gedog) เป็นหุ่นทำจากหนัง แสดงนิยายโบราณจากประวัติศาสตร์ชาวตะวันออกส่วนใหญ่จะแสดงเรื่องต่าง ๆ ของป็นจี (ฉันทนา เอี่ยมสกุล, 2534, น. 60) สำหรับรูปหนังของการแสดงเงาชาวหรือว้ายชนิดนี้จะสวยงามการแกะสลักอย่างละเอียดอ่อน การใช้สีสันทสไส รูปหนังจะมีการประดิษฐ์ตกแต่งทรงผมและร่างกายส่วนล่างตามวัฒนธรรมการแต่งกายในราชสำนัก

เนื้อเรื่องที่ถูกลำมาแสดงในการแสดงเงาชาวมักจะเป็นมหากาพย์เรื่องมหาภารตะและรามายณะของอินเดียนอกจากนั้นยังมีการนำนิทานปรัมปราของชาว นิยายเกี่ยวกับพระแม่โพสพ การอธิบายถึงสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติมาแสดงอีกด้วย หรือบางครั้งก็อาจจะแสดงเรื่องที่แต่งขึ้นจากจินตนาการ เช่น เรื่องความรักระหว่างเทพกับมนุษย์ เป็นต้น สำหรับโอกาสที่ใช้ในการแสดงหนังตะลุงชาวจะแสดงในพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการอัญเชิญดวงวิญญาณของบรรพบุรุษให้มาดูแลคุ้มครองลูกหลานหรือพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการขับไล่ความชั่วร้ายหรือโรคภัยไข้เจ็บ

การแสดงว้ายมีอยู่หลากหลายประเภท เช่น ว้าย กุลิต (Wayang Kulit), ว้าย วอง (Wayang Wong) หรือว้าย โอริง (Wayang Orang), ว้าย เกด็อก (Wayang Grdog), ว้าย โกแล็ค (Wayang Golek) เป็นต้น สำหรับการแสดงว้ายที่มีผู้คนรู้จักมากที่สุดและได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก นั่นคือ “ว้าย กุลิต” (Wayang Kulit)

“ว้าย กุลิต” (Wayang Kulit) เป็นหุ่นทำด้วยหนังแกะสลักเป็นว้ายที่มีความงดงามมากกว่าว้ายชนิดอื่นเป็นที่รวมของศิลปะการเขียนวรรณคดี ศิลปกรรม นาฏกรรมทั้งประวัติศาสตร์ การศึกษา ศาสนา สังคม ความลึกซึ้งสัญลักษณ์ หลักปรัชญายังเป็นส่วนประกอบสำคัญอีกส่วนหนึ่งของว้ายกุลิตอีกด้วย (รานี ศักดิ์สิทธิ์วัฒนะ, 2528, น. 90) การแสดงว้ายกุลิตนี้เป็นการแสดงเงาในราชสำนัก (Court Performance) และได้รับการอุปถัมภ์จากราชสำนักชาวตั้งแต่

อดีตจนถึงปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่าการแสดงว้างกุลิตเป็นการแสดงชั้นสูงที่ถูกนำมาเชื่อมโยงเกี่ยวกับเรื่องของวิญญาณและเทพเจ้า นอกจากนั้นยังถูกนำมาเชื่อมโยงเกี่ยวกับอำนาจของพระมหากษัตริย์ที่ถูกยกให้เปรียบเสมือนเทพเจ้าอีกด้วย สำหรับตัวหนังของว้างกุลิตจะถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ อลุส (Alus) เป็นตัวหนังฝ่ายดีและกากาห์ (Gagah) เป็นตัวหนังฝ่ายร้าย ซึ่งรูปหนังของว้างกุลิตจะมีลักษณะและสัดส่วนไม่เหมือนกับมนุษย์เนื่องมาจากอิทธิพลของศาสนาอิสลามที่เข้ามาในชาวซึ่งมีความเชื่อเกี่ยวกับการห้ามทำรูปเคารพของเทพเจ้าจึงทำให้รูปหนังมีลักษณะผิดเพี้ยนไป

การแสดงว้างกุลิตมักจะแสดงควบคู่ไปกับวงดนตรีกาเมอลัน (Gamelan) โดยเริ่มแสดงตั้งแต่เวลา 18 นาฬิกาไปจนถึงเวลา 6 นาฬิกา การแสดงเริ่มต้นด้วย กุนงัน (Gunungan) คือ การเชิดรูปภูเขาและต้นไม้แห่งชีวิต เป็นตัวหนังรูปพัดปลายแหลม เรียกกันทั่วไปว่า กายอน (Kayan) (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2544, น. 52) อีกทั้งการแสดงว้างกุลิตของอินโดนีเซียได้รับการยกย่องว่าเป็นการแสดงเล่นเงาที่มีความวิจิตรงดงามการแสดงหนึ่งของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การแสดงเล่นเงาในมาเลเซีย

การแสดงเล่นเงาหลายเป็นแบบหนังขนาดเล็กอย่างหนังตะลุงมีแขนเคลื่อนไหวได้ ปรากฏอยู่ 2 ชนิด คือ ว้างเซียม (Wayang Siam) และ ว้างชาวา (Wayang Jawa) โดยว้างเซียมถือเป็นการแสดงที่ได้รับความนิยมมากกว่าว้างชาวา เนื่องจากภาษา เนื้อเรื่อง และองค์ประกอบต่าง ๆ ของว้างเซียมที่สามารถเข้าถึงคนดูส่วนใหญ่ที่เป็นชาวบ้านในท้องถิ่นได้มากกว่าว้างชาวามีเนื้อเรื่องและรูปแบบการแสดงเป็นมหรสพของชนชั้นสูง อีกทั้งการแสดงว้างชาวนี้นับเป็นการแสดงที่ต้องได้รับการอุปถัมภ์จากพระมหากษัตริย์และราชวงศ์ชั้นสูง ดังนั้นเมื่อระบบกษัตริย์ของประเทศมาเลเซียถูกลดบทบาทลงจึงเป็นผลทำให้การแสดงว้างชาวนี้นับถูกลดบทบาทและได้รับความนิยมน้อยลงตามไปด้วย

การแสดงเล่นเงาว้างเซียมในประเทศมาเลเซียนั้นเป็นการแสดงที่ได้รับอิทธิพลจากประเทศไทยเสียเป็นส่วนใหญ่ มักนิยมแสดงในท้องถิ่นทางภาคเหนือของประเทศมาเลเซีย เช่น รัฐกลันตัน รัฐตรังกานู รัฐปาหัง ด้วยเหตุที่การแสดงเล่นเงานี้มักเล่นอยู่บริเวณชายแดนไทยกับรัฐกลันตันจึงทำให้การแสดงเล่นเงานี้มีชื่อเรียกอีกอย่างว่า “ว้าง กลันตัน” (Wayang Kelantan) สิ่งที่แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าว้างเซียมในประเทศมาเลเซียได้รับอิทธิพลจากการแสดงและการละเล่นทางภาคใต้ของไทย คือ การปรากฏเครื่องแต่งกายรูปคล้ายปีก (หางหงส์) ของการแสดงรำโนราห์ของไทยบนเครื่องทรงตัวพระหรือตัวแสดงเอกฝ่ายชาย อีกทั้งรูปหนังแต่ละตัวยังมีเล็บยาวซึ่งคล้ายกับการสวมใส่เล็บของการแสดงรำโนราห์ของไทยอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการให้ตัวเอกของหนังตะลุงฝ่ายชายเหยียบหัวพญานาค ซึ่งรูปหนังลักษณะเช่นนี้ก็ปรากฏและสามารถพบเห็นได้ในรูปหนังตะลุงทางภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งการปรากฏรูปหนังที่เกี่ยวกับพญานาคนี้สะท้อนให้เห็นอย่างเด่นชัดถึงความสอดคล้องกับความเชื่อในเรื่องเกี่ยวกับการนับถือพญานาคของประเทศในภูมิภาคอุษาคเนย์

การแสดงเล่นเงาในภาคใต้ของไทย

ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลของการแสดงเล่นเงาที่หลากหลาย โดยรูปแบบการแสดงเล่นเงานั้นจะถูกนำมาประยุกต์ให้เข้ากับวัฒนธรรมดั้งเดิมในแต่ละพื้นที่ ทำให้การแสดงเล่นเงาของแต่ละพื้นที่มีเอกลักษณ์และชื่อเรียกที่แตกต่างกัน เช่น การแสดงหนังใหญ่ในภาคกลาง การแสดงหนังปะโมทัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการแสดงหนังตะลุงและว้างกุละในภาคใต้ เป็นต้น โดยภาคใต้ถือเป็นภาคที่มีความสำคัญกับการแสดงเล่นเงามากที่สุดในประเทศไทย เนื่องจากมีอาณาเขตที่อยู่ติดกับประเทศมาเลเซีย ทำให้ศาสนา ความเชื่อ และวัฒนธรรมของผู้คนในภาคใต้มีความใกล้ชิดกับผู้คนในมาเลเซีย การแสดงเล่นเงาจึงเป็นอีกหนึ่งสายใยความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนทั้งสองดินแดน ซึ่งการแสดงเล่นเงาในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทยนั้นมีด้วยกัน 2 รูปแบบ ได้แก่

1.หนังตะลุง

หนังตะลุงเป็นการแสดงที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในภาคใต้ของประเทศไทย หนังตะลุงเป็นการแสดงทางวัฒนธรรมที่สามารถถ่ายทอดความเป็นเอกลักษณ์ของภาคใต้และอยู่คู่กับภาคใต้มาเป็นเวลาช้านาน โดยที่มาของชื่อเรียก “หนังตะลุง” นั้นมีหลากหลายแนวคิดด้วยกัน ดังนี้

1. ชื่อหนังตะลุงมาจาก “หนังไถลุง” ซึ่งคำว่า “ไถลุง” หมายถึง คนไทยที่อพยพมาอาศัยอยู่ทางภาคใต้ (ปรีชา นุ่นสุข, 2534, น. 4)

2. ชื่อหนังตะลุงมาจาก “หนังฉะลุง” โดยที่คำว่า “ฉะลุง” หมายถึง เสาผูกช้าง โดยการแสดงหนังฉะลุงหรือหนังตะลุงในสมัยก่อนเวลาที่จะทำการแสดงจะชิงจ่อไว้กับเสาผูกช้าง ซึ่งแนวคิดในลักษณะนี้ก็มีนักวิชาการบางท่านได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกัน คือ คำว่าหนังตะลุงมาจากคำว่า หลักตะลุง หรือ หลั่งลุง หมายถึง หลักล่ามช้าง (สุทธิวงศ์ พงษ์ไพบูลย์, 2529, น. 30) ซึ่งผู้ที่มีความเชื่อเกี่ยวกับแนวคิดนี้รวมไปถึงบรรดานายโรงหนังตะลุงต่าง ๆ ด้วย

3. ชื่อหนังตะลุงมาจากการรับเอาอิทธิพลการแสดงเล่นเงาหรือการแสดงหนังมาของชาวเข้ามาทางมาเลเซียแล้ว ปักหลักที่ยะโฮร์ โดยมีตานูย (บางสำนวนเรียกว่า ตาทองก้อน) กับตาหนักทอง (บางสำนวนเรียกว่า ตาฟักทอง) นายท้องช้างที่พบเห็นการแสดงหนังชาวในบริเวณดังกล่าวแล้วจึงได้นำเอาการแสดงหนังนั้นมาทำการแสดงและเผยแพร่ให้คนไทยรู้จัก โดยข้อสันนิษฐานเช่นนี้เป็นข้อหนึ่งที่มีนักวิชาการหลายท่านเห็นตรงกันว่าอาจจะเป็นที่มาหนึ่งของชื่อเรียกที่ว่า “หนังตะลุง”

4. ชื่อหนังตะลุงมาจาก “หนังพัทลุง” ซึ่งชื่อเรียกนี้มาจากการที่ชาวบ้านควนมะพร้าว แขวงจังหวัดพัทลุง คิดเอาอย่างหนังแขก (ชาว) มาเล่นเป็นของไทยขึ้นก่อน (สุทธิวงศ์ พงษ์ไพบูลย์, 2529, น. 24) แล้วหลังจากนั้นการแสดงนี้จึงแพร่ขยายออกไปทั่ว จากนั้นเจ้าพระยาสุรสงครามวิวัฒน์ (วร บุนนาค) ได้นำการแสดงนี้เข้ามาแสดงในกรุงเทพและได้นำการแสดงจากเมืองพัทลุงนี้ไปเล่นถวายตัวแก่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นครั้งแรกที่บางปะอิน เมื่อ พ.ศ. 2419 (ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จฯ กรมพระยา, 2507, น. 99) และชาวภาคกลางที่ได้ทราบว่าการแสดงหนังนี้มาจากเมืองพัทลุงจึงเรียกการแสดงหนังนี้ว่า “หนังตะลุง” เหตุนี้เองจึงทำให้สันนิษฐานได้ว่าหนังตะลุงเป็นคำที่นิยมมาตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งหลักฐานนี้ได้ปรากฏอยู่ในจดหมายเหตุประพาสเมืองปักษ์ใต้ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ (มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ, 2541, น. 9)

5. ชื่อหนังตะลุงเกิดขึ้นตอนที่หนังควนเข้ามาทำการแสดงในกรุงเทพมหานคร ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยชาวกรุงเทพมหานครเรียกหนังควนว่า “หนังพัทลุง” และเพี้ยนเสียง “ทลุง” มาเป็น “ตะลุง” ในเวลาต่อมา (ภิญโญ จิตต์ธรรม, 2506, น. 258)

6. ชื่อหนังตะลุงมาจาก คำว่า “พวกตะลุง” หรือ “หลุง” ซึ่งหมายถึงพวกรักษากองช้างในสมัยก่อน

7. ชื่อหนังตะลุงมาจากเสียงกลองหนังที่ตีว่า “ตะลุงตุงตุง” (รติพร ชังธาดา, 2526, น. 7) ซึ่งการตีกลองหนังดังกล่าวเป็นธรรมเนียมของคณะเล่นหนังที่เมื่อเดินทางไปถึงบ้านที่ว่าจะก็ต้องทำการตีกลองเพื่อเรียกเจ้าของบ้านให้ออกมารับจึงมีการเรียกชื่อตามเสียงกลอง

ถึงแม้ว่าข้อสันนิษฐานถึงจุดเริ่มต้นหรือที่มาที่ไปของคำว่าหนังตะลุงจะยังไม่เป็นที่ยุติอย่างชัดเจน แต่อย่างไรก็ตามได้มีหลักฐานที่ปรากฏคำว่า “ตะลุง” ว่าอาจจะเป็นคำที่มีมาตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย แต่ในสมัยนั้นคำว่าตะลุงนี้ยังไม่มีความเกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงกับการแสดงเล่นเงาหรือการแสดงหนังแต่อย่างใด โดยในสมัยโบราณนั้นมักจะเรียกหัวเมืองหรืออาณาจักรภาคใต้ว่า “เมืองตะลุง” เช่น ในพงศาวดารเขมรตอนสร้างเมืองนครธมได้กล่าวถึงเมืองตะลุงไว้ว่า “เมืองสุโขทัยส่งส่วยน้ำ เมืองตะลุงส่งส่วยไหม เมืองละโว้ส่งส่วยปลาแห้ง” นอกจากนั้นเมืองตะลุงยังปรากฏอยู่ในบทละครเรื่องอิเหนา พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ความเป็นมาของหนังตะลุงมีข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับจุดกำเนิดและประวัติความเป็นมาของหนังตะลุง ดังนี้

1. หนึ่งตะลุงมีจุดกำเนิดขึ้นในประเทศไทย แนวคิดนี้เชื่อว่าหนึ่งตะลุงเกิดขึ้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย โดยเกิดจากการที่เอาใบไม้ที่มีรอยหนอนกินมาจินตนาการเป็นมนุษย์และรูปอื่น ๆ แล้วนำมาเล่น ต่อมาจึงเกิดเครื่องดนตรีบรรเลงประกอบ แล้วพัฒนามาเป็นหนึ่งตะลุงในปัจจุบัน แต่แนวคิดดังกล่าวไม่เป็นที่ยอมรับเท่าที่ควร เพราะหนึ่งตะลุงถือว่าเป็นศิลปะชั้นสูง มีรูปแบบการเล่นชั้นสูงซึ่งไม่อาจจะเกิดมาจากการนำเอาแคใบไม้ที่มีรอยหนอนกินมาเล่นเท่านั้น

2. หนึ่งตะลุงทางภาคใต้ของไทยรับเอาอิทธิพลมาจากชวา แนวคิดนี้เชื่อว่าหนึ่งตะลุงแบบภาคใต้ของไทยมีรูปหนังขนาดเล็กกว่าหนังใหญ่ของภาคกลางแต่มีขนาดใกล้เคียงกับรูปหนังชวา สิงคโปร์ บาห์ลี มาเลเซีย รวมถึงหนัง “ออยอง” ของเขมร การเชิดหนังตะลุงคล้ายกับการเชิดรูปหนังชวา คือ ให้เฉพาะส่วนศีรษะของรูปสัมผัสกับจอ การออกรูปสำคัญเป็นธรรมเนียมการแสดงทุกครั้ง โดยมีการออกรูปฤๅษี (แบบโยคีอินเดีย) และรูปพระอิศวรทรงโค ซึ่งตรงกับที่หนังชวออกรูปภัทรคุรุ (Beta Guru) ซึ่งหนังชวาที่เล่นอยู่ในปัตตานีที่เรียกว่า วายังวอยอ (วายังกูละ) ก็ออกรูป Betara Guru เหมือนกัน บทพากย์ฤๅษีและบทพากย์พระอิศวรของหนังตะลุงมักมีคำว่า “โอม” นำมา ซึ่งคำนี้เป็นคำศักดิ์สิทธิ์ที่แทนเทพเจ้าทั้ง 3 ของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู หนังตะลุงนิยมเล่นเรื่องรามเกียรติ์และมหาภารตะเช่นเดียวกับหนังชวา วัฒนธรรมการแสดงหนังตะลุงบางอย่างบ่งชี้ว่าเป็นคติแบบอินเดีย เช่น ทำจอหนังตะลุงโดยมีเส้นแบ่งกลางจอตลอดแนวนอน ในส่วนบนกว้างประมาณหนึ่งในสามของส่วนล่าง แล้วสมมติว่าเส้นกลางขึ้นไปเป็นเทวโลก ต่ำกว่าเส้นลงมาเป็นโลกมนุษย์ รวมถึงรูปหนังตะลุงของหนังตะลุง ล้วนมีแขนยาวผิดปกติ คือ มีแขนยาวเลยเข่าลงมา เหมือนกับรูปหนังชวา และตัวละครของหนังชวา คือ สมาร์ (Semar) มีบทบาทและลักษณะนิสัยคล้ายกับตัวละครสำคัญของหนังตะลุงภาคใต้

3. หนึ่งตะลุงได้รับอิทธิพลจากหนังใหญ่ทางภาคกลาง แนวคิดนี้อุปมาเหมือนกับการไหลของน้ำที่ต้องไหลลงจากที่สูงไปสู่ที่ต่ำ ซึ่งหนังใหญ่ของภาคกลางก็เป็นการแสดงเล่นเงาอย่างหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลมาจากการแสดงเล่นเงาของอินเดีย ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่การแสดงเล่นเงาทางภาคใต้อย่างหนึ่งตะลุงจะได้รับอิทธิพลทางการแสดงจากหนังใหญ่แล้วประยุกต์การแสดงที่ได้รับให้เข้ากับวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน

2. วายังกูละ

วายังกูละเป็นการแสดงเล่นเงาทางภาคใต้ของประเทศไทย มีหลากหลายชื่อเรียกตามภาษาของแต่ละท้องถิ่น เช่น วายังยาวอหรือวายังชวา วายังเซียม วายังฆือตะ และวายังกุลิตซือแย เป็นต้น (รัถพร ชังฮาตา, 2526, น. 29) การแสดงวายังกูละนี้ได้รับเอาอิทธิพลการแสดงหนังของชวาผ่านมาทางมาเลเซียแล้วจึงเข้าสู่ภาคใต้ของประเทศไทย ดังที่ไทยได้รับอิทธิพลการแสดงเงามาจากชวาผ่านบทละครเรื่องอิเหนา (อนันต์ วัฒนานิก, 2534, น. 76) ที่ปรากฏชื่อแคว้นตานีจึงเชื่อได้ว่าผู้แต่งบทละครอิเหนาตอนนี้เป็นชาวเมืองตานี นอกจากนั้นยังมีหลักฐานที่ปรากฏอีกว่า หนังชวาเข้าสู่กรุงรัตนโกสินทร์เมื่อปี พ.ศ. 2329 เมื่อสมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท รับสั่งให้อพยพครอบครัวชาวตานีเข้ามาตั้งรกรากอยู่ในบริเวณคลองมหานาคและแถบบริเวณหน้าวัดชนะสงคราม ครั้นถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระศรีสุทโธวหาร (สุนทรภู่) ได้ถ่ายทอดภาพพจน์ของตัวหนังชวาออกมาเป็นตัวอักษรในบทเสภาขุนช้างขุนแผน ตอนทำศพนางวันทอง สันนิษฐานว่าสุนทรภู่อาจจะแต่งบทเสภาขึ้นหลังจากที่ได้พบเห็นการแสดงหนังชวาในงานถวายพระเพลิงพระบรมศพสมเด็จพระศรีสุลาลัย พระราชชนนีในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ในปี พ.ศ. 2379 อีกทั้งยังมีหลักฐานการแสดงหนังชวาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ซึ่งปรากฏในพงศาวดารเมืองสงขลา จากที่กล่าวไปข้างต้นแสดงให้เห็นว่าหนังชวาได้เข้ามาสู่เมืองตานีเป็นเวลาช้านานและเป็นแบบอย่างในการแสดงวายังกูละอีกด้วย โดยการแสดงวายังกูละนั้นจะมีลักษณะโรงหนัง จอหนัง โคมไฟ คณะผู้แสดง มีลักษณะคล้ายหนังชวาแต่การแสดงคล้ายคลึงหนังตะลุง (สุทธิวงศ์ พงษ์ไพบูลย์, 2529, น. 20) กล่าวคือ ในส่วนของเนื้อเรื่องที่นำมาใช้ในการแสดงนั้นหนังชวาจะนิยมใช้เรื่องอิเหนาแต่ในส่วนของหนังไทยนั้นจะนิยมเล่นเรื่องรามเกียรติ์และมหาภารตะเป็นหลัก

อภิปรายผล

จากประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของการแสดงเล่นเงาในคาบสมุทรมลายู ทำให้เห็นว่าการแสดงเล่นเงาในคาบสมุทรมลายูได้รับอิทธิพลร่วมกันมาจากประเทศอินเดียและมีความเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิดในลักษณะของการส่งต่อกันทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับที่ภิญโญ จิตต์ธรรมได้กล่าวถึงอิทธิพลของอารยธรรมอินเดียที่ถูกส่งต่อไปยังประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยที่การแสดงเล่นเงาเป็นหนึ่งในวัฒนธรรมที่ถูกส่งต่อมาจากอินเดียและมีพัฒนาการที่สำคัญในบริเวณคาบสมุทรมลายู เช่นเดียวกับการศึกษาของ Amin Sweeney ที่ได้ตั้งข้อสังเกตว่าการแสดงเล่นเงาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมของอินเดียเข้ามา โดยการแสดงเล่นเงาที่เป็นที่นิยมในภูมิภาคอาซาคเนย์นี้ได้แก่วายังชวา วายังกูลิต และหนังตะลุงในภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งมีลักษณะร่วมตามที่ปรากฏในตำราทางวิทยาศาสตร์ของอินเดียที่นับถือพระอิศวรเป็นครูของศิลปะแขนงนี้ ดังนั้นการแสดงเล่นเงาในภูมิภาคนี้จึงต้องมีการออกรูปหนังหรือบทสวดที่มีความเกี่ยวข้องกับพระอิศวรอยู่ด้วย อย่างในประเทศไทยที่มีการออกรูป “อาศิรวาท” ต่อจากภาษา นอกจากนั้นการแสดงวายังกูเลหรือว้ายาวอในพื้นที่บริเวณ 3 จังหวัดชายแดนใต้้นั้นก็ยังมีบทสวดที่เอ่ยถึงนามของพระกาลเป็น “กาลอ” ซึ่งก็หมายถึงพระนามของพระอิศวรในภาษามลายูถิ่นปัตตานีนั่นเอง

สรุปผลการวิจัย

การแสดงเล่นเงาเป็นวัฒนธรรมร่วมสำคัญของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีปรากฏในหลายประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่บริเวณคาบสมุทรมลายูทั้งประเทศอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซีย และทางภาคใต้ของประเทศไทยที่มีการแสดงเล่นเงากันอย่างแพร่หลายในนาม “วายัง” หรือ “หนังตะลุง” การแสดงเล่นเงาในคาบสมุทรมลายูได้รับอิทธิพลมาจากอารยธรรมอินเดียผ่านการติดต่อค้าขายและการเผยแพร่ศาสนาและวัฒนธรรม โดยเป็นการรับและส่งต่อกันเป็นทอดจากดินแดนหนึ่งไปสู่ดินแดนหนึ่ง การแสดงเล่นเงาในภูมิภาคนี้จึงมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันไปตามแต่ละสภาพสังคม ศาสนา ความเชื่อ และวัฒนธรรมประเพณีพื้นถิ่นในแต่ละพื้นที่ ความแตกต่างเหล่านี้สะท้อนผ่านรูปของตัวหนังและบทละครที่ใช้เล่น กล่าวคือในอินโดนีเซียรูปหนังของการแสดงเล่นเงาจะมีลักษณะคอยาว บ่ายาวผิวดมชชาติ และแขนยาวผิวดมชดา เนื้อเรื่องที่นำมาแสดงเป็นมหากาพย์เรื่องมหากาฬระ เรื่องรามายณะ นิทานปรัมปราของชวา นิยายเกี่ยวกับพระแม่มโฬสพ การอธิบายถึงสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ และเรื่องที่แต่งขึ้นจากจินตนาการ เช่น เรื่องความรักระหว่างเทพกับมนุษย์ การแสดงเล่นเงาของอินโดนีเซียใช้ในพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการอัญเชิญดวงวิญญาณของบรรพบุรุษให้มาดูแลคุ้มครองลูกหลานหรือพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการขับไล่ความชั่วร้ายหรือโรคภัยไข้เจ็บ ส่วนในมาเลเซียรูปหนังของการแสดงเล่นเงามลายูเป็นแบบหนังขนาดเล็กอย่างหนังตะลุงมีแขนเคลื่อนไหวได้ มีเครื่องแต่งกายคล้ายรูปทางหงส์ และมีเล็บยาวซึ่งคล้ายกับการสวมใส่เล็บของการแสดงรำโนราห์ของไทย นอกจากนี้ยังมีการให้ตัวเอกของหนังตะลุงฝ่ายชายเหยียบหัวพญานาคเช่นเดียวกับที่พบเห็นได้ในรูปหนังตะลุงทางภาคใต้ของประเทศไทย การแสดงเล่นเงาในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทยนอกจากหนังตะลุงแล้วยังปรากฏว่ามีการแสดงว้ายังกูเลซึ่งมีลักษณะของการแสดงคล้ายคลึงกับการแสดงหนังตะลุง โดยแสดงเรื่องราวนิทานความเชื่อพื้นถิ่น เรื่องราวที่นายหนังหรือผู้ที่ทำหน้าที่เชิดผูกเรื่องแต่งขึ้น ตลอดจนการนำเอาประเด็นทางการเมืองและสังคมมาร้อยเรียงเป็นเรื่องราว

แม้การแสดงเล่นเงาในคาบสมุทรมลายูจะมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันไปตามวัฒนธรรมพื้นถิ่น หากแต่ยังคงไว้ซึ่งลักษณะสำคัญบางประการร่วมกัน โดยเฉพาะความเชื่อในการบูชาพระอิศวรว่าเป็นครูของศิลปะการแสดงเล่นเงาทำให้การแสดงเล่นเงาในคาบสมุทรมลายูทั้งในประเทศอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซีย และพื้นที่ทางภาคใต้ของประเทศไทยมีการดำเนินเรื่องถึงพระอิศวรในตอนต้นของการแสดง วัฒนธรรมการแสดงเล่นเงาในคาบสมุทรมลายูไม่เพียงแต่สะท้อนเรื่องราวการดำเนินชีวิต ความคิด ความเชื่อ และความศรัทธาของผู้คนในแต่ละถิ่น แต่ยังเป็นสายใยความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันของประเทศในคาบสมุทรมลายูที่แสดงให้เห็นอย่างประจักษ์ชัดถึงอัตลักษณ์ของผู้คนในภูมิภาคนี้ที่มีร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

- ฉันทนา เอี่ยมสกุล. (2534). *นาฏศิลป์อินโดนีเซีย*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้า กรมพระยา. (2507). *ตำนานละครโอเปร่า*. พระนคร: คลังวิทยา.
- ปรีชา นุ่นสุข. (2534). *หนังตะลุง*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ภิญโญ จิตต์ธรรม. (2506). *เที่ยวสงขลา*. สงขลา: วิทยาลัยครูสงขลา.
- _____. (2531). *ประวัติศาสตร์และโบราณคดีนครศรีธรรมราช ชุดที่5*. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- มกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2541). *จดหมายเหตุประพาสหัวเมืองปักษ์ใต้ รศ.128*. กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- ธวัช ชัยธาดา. (2526). *หนังปะโมทัย : หนังตะลุงภาคอีสาน*. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภารพิมพ์.
- ธานี ศักดิ์สิทธิ์วัฒน์. (2528). *นาฏศิลป์อินโดนีเซีย*. กรุงเทพมหานคร: บีบี บางกอกพริ้นติ้ง.
- สุจิตรา มาถาวร. (2541). *หนังใหญ่และหนังตะลุง*. กรุงเทพมหานคร: เอสทีพี เวิลด์ มีเดีย จำกัด.
- สุทธิวงศ์ พงษ์ไพบูลย์. (2529). *หนังตะลุง*. สงขลา: โรงพิมพ์มงคลการพิมพ์.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2544). *นาฏศิลป์อินโดนีเซีย*. กรุงเทพมหานคร: คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนันต์ วัฒนานิก. (2534). *แลหลังเมืองตานี*. สงขลา: ศูนย์การศึกษาเกี่ยวกับภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Kemball Jeune Scott. (1970). *Jawane shadow puppets*. London: The Thustees of the British Museum.

ความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัยในจังหวัดสุโขทัย

NEED ASSESSMENT OF EDUCATION MANAGEMENT TO DEVELOP THINKING SKILL FOR EARLY CHILDHOOD IN SUKHOTHAI

สุทธิศักดิ์ เพ็ชรผึ้ง^{1*}, ลือชัย ชูนาค¹ และรองฤทธิ์ ไกรกิจราษฎร์¹

¹สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุโขทัย สุโขทัย

* corresponding author e-mail: momo_rk@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัยในจังหวัดสุโขทัย 2) เพื่อศึกษาแนวการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัยในจังหวัดสุโขทัย โดยวิธีการวิจัยพหุวิธี (multi method) โดยระยะที่ 1 ได้ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 520 คน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Yamane ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับร้อยละ 5 เก็บแบบสอบถามจากครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 230 คน จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 109 คน จากสถานศึกษาเอกชนจำนวน 98 คน จากสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 11 คน และใช้สถิติวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (mean : $\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และ PNI Modified (Modified Priority Needs Index) ดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 ได้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยนำผลการศึกษาจากระยะที่ 1 มาสร้างข้อคำถามกึ่งโครงสร้าง แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) นำไปสัมภาษณ์ โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เลือกผู้ให้ข้อมูลแบบมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก (Purposeful Selection) เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลที่มีคุณสมบัติภายใต้กรอบของการศึกษาวิจัย ได้แก่ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสุโขทัย ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาสังคม ท้องถิ่นจังหวัดสุโขทัย พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุโขทัยและศึกษาธิการจังหวัดสุโขทัยดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร(Document Analysis) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำเสนอในรูปการบรรยายเป็นความเรียง

ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการจำเป็นของครูผู้สอนในระดับปฐมวัยในด้านการวางแผนบริหารงานวิชาการ และการวางแผนการจัดการเรียนรู้และให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็กทั้ง 4 ด้านให้มีความสอดคล้องกัน ด้านกาย จิต อารมณ์ และสังคม โดยแนวทางการจัดการศึกษาต้องใช้กลไกการบูรณาการของจังหวัดร่วมกัน ระหว่าง หน่วยงานทางการศึกษา ท้องถิ่นจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ขับเคลื่อนนโยบายด้วยระบบสังคม และหน้าที่ที่สอดคล้องกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัว (Adaptation) ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ของโรงเรียน โดยกำหนดหน้าที่ขับเคลื่อนการนโยบายการจัดการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการร่วมกัน (Integration) ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน โรงเรียน (microsystem) และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมให้กับผู้เรียนในระดับด้านการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียน ชุมชน ครอบครัว (Bronfenbrenner, 2005) และหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย และการวางแผนนโยบายอย่างต่อเนื่อง (Talcott Parsons, 1997)

คำสำคัญ : การจัดการศึกษาปฐมวัย พัฒนาศักยภาพการคิด

Abstract

This study has the following objectives: 1) to study the needs of the students to develop thinking skills EF (Executive Functions) Early in Sukhothai 2) study the education guidelines to develop thinking skills EF (Executive. Functions) early in the province. By researching multiple ways (multi method) The stage 1 has used quantitative research two samples used in this research are teachers preschool 520 people by random sample stratified (Stratified Random. sampling) and calculate the number of samples. Using the formula of Yamane confidence level of 95%, and the deviation of sampling at 5 percent collected questionnaires from teachers of primary level in the Office of Educational Service Area 230 people from local government, 109 from private education. 98 people from the Office of Special education, 11, and statistical analysis were percentage (percentage), average (mean: $\bar{x}$) and the deviation. The standard (Standard Deviation: SD) and PNI Modified (Modified Priority Needs Index) index, the order of priority needs for Phase 2 have used qualitative research methods. These study results from Phase 1 to build a semi-structured questionnaire. Semi-structured (Semi-Structured Interview) to interview By the way, focus groups (Focus Group Discussion), select the data with the aim of education is the main (Purposeful Selection) to get the information that is qualified under the framework of the study include Chief Medical province. A qualified civil society Local Sukhothai Social Development and Human Security, Sukhothai and Sukhothai Provincial Education conducted a synthesis of data from the document (Document Analysis), and analysis of content (Content Analysis) then generates an inductive (Analytic Induction), presented in the figure. narrative essay.

The study indicated that Needs of teachers in primary level in academic administration planning. And planning, learning management and a focus on research in the classroom to promote the development of children 4 to a corresponding physical, mental, emotional and social approach to education requires mechanical integration of the provincial total. between Educational agencies local Province Social Development and Human Security. Provincial Health Office Driven by social policy, And functions in line with To help the students adjust (Adaptation) through the process of socialization. (Socialization) the duties of school policy-driven management development learning by integrating together. (Integration) from the family, community, school (microsystem) and the relationship between human behavior and the environment to the students in the school community to build relationships of family (Bronfenbrenner, 2005) and relevant government agencies. To contribute to achieving the goal. And planning policies continued (Talcott Parsons, 1997).

keywords : Early childhood education management, develop thinking skills.

บทนำ

เป้าหมายตามหลักการพัฒนายั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals: SDGs) ของ UNITED NATION (2561) ภายใน 15 ปีข้างหน้าที่จะใช้เป็นทิศทางการพัฒนาของประชาคมโลก ตั้งแต่เดือนกันยายน ปี พ.ศ.2558 ถึงเดือนสิงหาคม 2573 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ไว้คือ "ภายในปี พ.ศ.2573 สร้างหลักประกันได้ว่าเด็กหญิงและเด็กชายทุกคนสามารถเข้าถึงวัยเด็กที่มีคุณภาพได้รับการพัฒนาการและดูแล การศึกษาระดับก่อนประถมเพื่อให้มีความพร้อมสำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน"

ประเทศไทยได้กำหนดและให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยไว้ในหลักกฎหมายและแผน การพัฒนาประเทศให้ครอบคลุมการพัฒนา โดยได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 54 วรรค สอง กำหนดว่า "...รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาจนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการ ดำเนินการด้วย..." นอกจากนี้กำหนดว่า "ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา... รัฐต้องดำเนินการให้ ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน" ในส่วนมาตรา 258 ให้ดำเนินการ ปฏิรูปประเทศให้เกิดผล จ. ด้านการศึกษา "(1) ให้สามารถเริ่มดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาจนเข้ารับ การศึกษาตามมาตรา 54 วรรคสอง เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สม กับวัย โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย" (บุญร่วม เทียมจันทร์ และ ศรีธัญญา วิชาวรรณ,2560) และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580) ได้กำหนดสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการดูแลเด็กปฐมวัยไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งกำหนดให้มีการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต โดยในช่วงการตั้งครรภ์/แรกเกิด/ปฐมวัย เน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่ พ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ ส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ ส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ สนับสนุนการเลี้ยงลูก ด้วยนมแม่ การส่งเสริมการให้สารอาหารที่จำเป็นต่อสมองเด็ก และให้มีการลงทุนเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการ ที่สมวัยในทุกด้าน ราชกิจจานุเบกษา (2561)

ปัจจุบันด้านการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อพัฒนาในภาพรวมของจังหวัดสุโขทัย พบว่า ข้อมูลจาก การวิเคราะห์ทิศทางการพัฒนาการศึกษาของแผนพัฒนาการศึกษาปฐมวัย จังหวัดสุโขทัยพ.ศ.2561 – 2562 ของสำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดสุโขทัย (2561) มีแนวโน้มจากการได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และสภาพ ครอบครัวยุคใหม่ของเด็กปฐมวัย ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและพัฒนาการของนักเรียนและการซื้อจำกัดหลายด้านในการจัดการศึกษา เนื่องจากความขาดแคลนงบประมาณ และกรอบการดำเนินนโยบายที่ขาดความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ พัฒนาการของเด็กปฐมวัย จึงปัจจัยเสี่ยงด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยซึ่งเป็นฐานการพัฒนาคุณภาพและยกระดับพื้นฐาน การเรียนรู้ที่สำคัญของคนที่ให้มีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและส่งผลกระทบต่อเป้าหมายของนโยบายภาครัฐที่กำหนด

เด็กปฐมวัยถือว่าเป็นช่วงวัยที่สำคัญแห่งการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะ ความสามารถ ในระดับที่สูงขึ้น เพราะเป็นช่วงเวลาที่สมองพัฒนาสูงสุดและส่งผลกระทบต่อสติปัญญา บุคลิกภาพและความฉลาดทางอารมณ์ การ พัฒนาเด็กในช่วงวัยนี้ จึงเป็นวัยที่ควรเน้นการพัฒนาการจักกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมองส่วน Prefrontal หรือ Executive Functions สมองกลีบหน้า (Frontal lobe) เนื่องจากทำงานเกี่ยวกับการแก้ปัญหาช่วยเหลือให้เด็กสามารถจัดการตนเอง เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายได้ด้วยตนเอง (คุชฎี อุภากร, อรปรียา ญาณะชัย,2561) ยิ่งไปกว่านั้นการพัฒนาทักษะดังกล่าว ยังเป็นส่วนที่สนับสนุนให้เด็กที่ได้รับการพัฒนาไปสู่การควบคุมตนเอง การวางแผนการแก้ปัญหา และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นสังคม ได้เป็นอย่างดีซึ่งจะส่งผลต่อการแก้ปัญหาสังคมที่มีอยู่และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศที่กำหนดไว้ได้

แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะความคิดให้กับผู้เรียน ซึ่งเป็นพื้นฐานการสร้างและต่อยอดทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions) ในจังหวัดสุโขทัย เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในจังหวัดสุโขทัย และใช้วางแผนให้ความช่วยเหลือสนับสนุนสถานศึกษาได้ตรงกับความต้องการจำเป็นหรือสภาพปัญหาที่แท้จริง และสามารถพัฒนาและดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐาน และเสนอเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายให้กับผู้บริหารในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุโขทัยต่อไป

วัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัยในจังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัยในจังหวัดสุโขทัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions) ในจังหวัดสุโขทัย และใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions) ในจังหวัดสุโขทัย มีสาระโดยสรุปในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎี เนื้อหา จากเอกสารทางวิชาการ ตำรา วารสาร บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 520 คน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Yamane ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับร้อยละ 5 เก็บแบบสอบถามจากครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 230 คน จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 109 คน จากสถานศึกษาเอกชน จำนวน 98 คน จากสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 11 คน สถิติวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (mean : $\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และ PNI Modified (Modified Priority Needs Index) ดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้ทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' method)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

โดยนำผลการศึกษาจากระยะที่ 1 มาสร้างข้อคำถาม แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) นำไปสัมภาษณ์ โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เลือกผู้ให้ข้อมูลแบบมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก (Purposeful Selection) เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลที่มีคุณสมบัติภายใต้กรอบของการศึกษาวิจัย ได้แก่ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสุโขทัย ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาสังคม ท้องถิ่นจังหวัดสุโขทัย พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุโขทัย และศึกษาธิการจังหวัดสุโขทัยดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร(Document Analysis) และการวิเคราะห์

เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำเสนอในรูปการบรรยายเป็นความเรียงผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสุโขทัย ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาสังคม ท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุโขทัย และศึกษาธิการจังหวัดสุโขทัย โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการเลือกตัวอย่างแบบมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก (Purposeful Selection) เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะร่างแนวการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัยในจังหวัดสุโขทัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. เครื่องมือเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions) มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม ภายใต้อบข่ายของการวิจัยคือศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions) จังหวัดสุโขทัย

1.2 กำหนดขอบเขตของข้อคำถามจากประเด็นที่จะศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัย 3 ประเด็น คือ 1) การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย 2) การจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions) 3) ความต้องการด้านการร่วมมือจัดการศึกษาปฐมวัยของผู้ปกครองจังหวัดสุโขทัย แล้วสร้างแบบคำถามจากขอบเขตดังกล่าว

1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาตรวจสอบ โครงสร้าง คำถาม การใช้ภาษา และความครอบคลุมในเนื้อหาสาระ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องเหมาะสม

1.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานการศึกษาธิการ จังหวัดสุโขทัย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .988

2. เครื่องมือเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview Protocol) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์โดยนำข้อมูลความต้องการจำเป็นจากการศึกษาโดยวิธีเชิงปริมาณมาสร้างข้อคำถามแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัย ในจังหวัดสุโขทัยประกอบกับสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร (Document Analysis) มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2 กำหนดขอบข่ายของข้อมูลที่ต้องการให้ครอบคลุมกรอบการศึกษาค้นคว้า

2.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อพิจารณาความถูกต้องและให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อพิจารณาประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมถึงความถูกต้องเหมาะสม และปรับปรุงแก้ไขทางด้านภาษาตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ดังนี้

1. สถิติวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (mean : $\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และ PNI *Modified* (Modified Priority Needs Index) ดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

2. สถิติหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

3. สถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้ทำ การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' method)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

4.2 จำแนกและจัดระบบข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ได้นำมาจำแนกและจัดหมวดหมู่ออกเป็นระบบ

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic induction) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์เพื่อหาบทสรุปร่วมกัน

4.4 นำเสนอข้อมูลเป็นข้อความแบบบรรยาย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1.1 ขออนุญาตและแนะนำตัว ผู้วิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย จากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุโขทัย ถึงผู้บริหารสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยทุกแห่ง เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย

1.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม จำนวน 230 ชุด ถึงครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และในกรณีที่ไม่สามารถนำแบบสอบถามไปได้ด้วยตนเองได้นั้น จะนำแบบสอบถามออนไลน์ ภายใน 15 วัน นับตั้งแต่ได้รับแบบสอบถาม

1.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 ขออนุญาตและแนะนำตัวผู้วิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย จากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุโขทัย และแจ้งเชิญเข้าร่วมการสัมภาษณ์ถึงนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสุโขทัย ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาสังคมท้องถิ่นจังหวัดสุโขทัย พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุโขทัย โดยจัดการสนทนากลุ่มจากสี่หน่วยงานหลักในจังหวัดและเชิญผู้บริหาร/ครูที่จัดการศึกษาในระดับปฐมวัย และผู้ปกครอง จำนวน 500 คน ร่วมรับฟัง

2.2 ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ให้กับนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสุโขทัยผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาสังคมท้องถิ่นจังหวัดสุโขทัยพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุโขทัย ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 4 คน ล่วงหน้า 3 วันก่อนวันนัดสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions) ในจังหวัดสุโขทัยปรากฏผลดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ครูมีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ พบว่า ต้องการให้ หน่วยงาน/สถานศึกษามีจำนวนครูปฐมวัยและบุคลากร

ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย เหมาะสมและเพียงพอ ต้องการให้หน่วยงาน/สถานศึกษา ต้องการให้มีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศและระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัย สามารถเชื่อมโยงกับสถานศึกษาอื่นๆ ต้องการให้หน่วยงาน/สถานศึกษา จัดให้มีห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ มุมวิชาการ สำหรับเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสม และจัดให้มีมุมส่งเสริมวิชาการ การศึกษาปฐมวัยเพื่อบริการครูปฐมวัย ผู้ปกครอง และผู้สนใจ และต้องการให้หน่วยงาน/สถานศึกษา จัดทำแผนงานวิชาการ การศึกษาปฐมวัยที่มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาหน่วยงาน/สถานศึกษา

ตารางที่ 1 แสดงความต้องการด้านการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย

ประเด็น	สภาพที่เป็นจริง	สภาพที่ควรจะเป็น	(I - D)/D	ลำดับ
	D	I		
1.หน่วยงาน/สถานศึกษา จัดทำแผนงานวิชาการการศึกษาปฐมวัยที่มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาหน่วยงาน/สถานศึกษา	4.16	4.55	0.09	3
2.หน่วยงาน/สถานศึกษา ใช้การมีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนา แผนงานวิชาการการศึกษาปฐมวัย	4.25	4.49	0.06	6
3.ผู้บริหาร มอบอำนาจความรับผิดชอบให้กับครูปฐมวัย ในการพัฒนางานวิชาการการศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูปฐมวัยสร้างสรรค์งานวิชาการ เปิดโอกาสพัฒนาดตนเองอย่างสม่ำเสมอ	4.35	4.54	0.04	8
4.หน่วยงาน/สถานศึกษา มีที่ปรึกษา/คณะกรรมการส่งเสริมพัฒนางานวิชาการการศึกษาปฐมวัย และมีการประเมินผลการพัฒนางานวิชาการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ	4.11	4.44	0.08	4
5.ผู้บริหาร มีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงานวิชาการการศึกษาปฐมวัย และอำนวยความสะดวกจัดหาหลักสูตร สื่อ การจัดประสบการณ์ ให้กับครูปฐมวัย	4.35	4.44	0.02	10
6.หน่วยงาน/สถานศึกษา สามารถจัดประสบการณ์ต่างๆ ตามกิจกรรมประจำวัน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ด้าน ครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ	4.3	4.54	0.06	6
7.หน่วยงาน/สถานศึกษา จัดให้มีห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ มุมวิชาการ สำหรับเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสม และจัดให้มีมุมส่งเสริมวิชาการการศึกษาปฐมวัยเพื่อบริการครูปฐมวัย ผู้ปกครอง และผู้สนใจ	4.11	4.54	0.10	2
8.หน่วยงาน/สถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน ในการนำเทคนิค วิธีการ นวัตกรรม การจัดการศึกษาปฐมวัยที่ทันสมัย เหมาะสมกับครูปฐมวัย มาใช้การพัฒนางานวิชาการการศึกษาปฐมวัย	4.35	4.6	0.06	6
9.หน่วยงาน/สถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาครูปฐมวัย หลากหลายรูปแบบ ตามความเหมาะสม	4.35	4.5	0.03	9
10.หน่วยงาน/สถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูปฐมวัยมีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย	4.05	4.39	0.08	4
11.หน่วยงาน/สถานศึกษา มีการกำหนดรูปแบบและดำเนินการนิเทศติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาปฐมวัยเพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.06	4.4	0.08	4
12.หน่วยงาน/สถานศึกษา มีระบบโครงสร้างการบริหารงานและมอบหมายการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	4.35	4.54	0.04	8
13.หน่วยงาน/สถานศึกษา มีการเสริมแรง สร้างขวัญกำลังใจ พิจารณาเลื่อนค่าตอบแทนอย่างเป็นธรรมและเหมาะสม	4.14	4.44	0.07	5

ประเด็น	สภาพที่เป็นจริง	สภาพที่ควรจะเป็น	(I - D)/D	ลำดับ
	D	I		
14.หน่วยงาน/สถานศึกษา มีการจัดระบบสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัยความปลอดภัยในการทำงาน และสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมในการทำงานให้กับครูปฐมวัย	4.2	4.6	0.10	2
15.หน่วยงาน/สถานศึกษา มีจำนวนครูปฐมวัยและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยเหมาะสมและเพียงพอ	4.16	4.65	0.12	1
16.หน่วยงาน/สถานศึกษา มีระบบการบริหารงบประมาณที่มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้	4.2	4.49	0.07	5
17.หน่วยงาน/สถานศึกษา มีการบริหารงานงบประมาณ โดยใช้หลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.3	4.54	0.06	6
18.หน่วยงาน/สถานศึกษา มีระบบการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ	4.25	4.49	0.06	6
19.หน่วยงาน/สถานศึกษา มีการจัดหาแหล่งทุน ระดมทรัพยากรจากภายนอก เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัย	4.2	4.39	0.05	7
20.หน่วยงาน/สถานศึกษา มีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศและระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัย สามารถเชื่อมโยงกับสถานศึกษาอื่นๆ	4.05	4.44	0.10	2
21.หน่วยงาน/สถานศึกษา มีการประสานภาคีเครือข่าย สร้างความร่วมมือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการจัดการศึกษาปฐมวัยกับหน่วยงาน/สถานศึกษาอื่น	4.25	4.44	0.04	8
22.หน่วยงาน/สถานศึกษา มีการจัดหาระบบเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาใช้ในการส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัย	4.3	4.5	0.05	7
23.หน่วยงาน/สถานศึกษา จัดอาคาร ห้องเรียนและสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัย และสร้างบรรยากาศที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	4.3	4.49	0.04	8
24.หน่วยงาน/สถานศึกษา มีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารและผลงานนักเรียน ครู หน่วยงาน/สถานศึกษาต่อสาธารณชนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	4.2	4.4	0.05	7
25.หน่วยงาน/สถานศึกษา ร่วมมือกับผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ในการจัดกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัย	4.2	4.45	0.06	6
26.หน่วยงาน/สถานศึกษา มีนโยบายในการพัฒนาครูปฐมวัยและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม	4.3	4.5	0.05	7

2. ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions) ครูมีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ พบว่า ต้องการให้หน่วยงาน/สถานศึกษา จัดประสบการณ์เรียนรู้เด็กปฐมวัยให้รู้จักการประเมินตัวเอง สามารถสะท้อนการกระทำของตนเองได้ ต้องการให้หน่วยงาน/สถานศึกษา จัดประสบการณ์เรียนรู้เด็กปฐมวัยให้มีความสามารถในการริเริ่มและลงมือทำตามที่ได้คิด ไม่กลัวความล้มเหลว ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง หน่วยงาน/สถานศึกษา จัดประสบการณ์เรียนรู้เด็กปฐมวัยให้มีทักษะการทำงาน ตั้งแต่การตั้งเป้าหมาย การวางแผน การมองเห็นภาพรวม และต้องการให้หน่วยงาน/สถานศึกษา จัดประสบการณ์เรียนรู้เด็กปฐมวัย ให้มีทักษะการยับยั้งชั่งใจ คิดไตร่ตรอง สามารถควบคุมความต้องการของตนเองให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

ตารางที่ 2 แสดงความต้องการด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions)

ประเด็น	สภาพที่เป็นจริง	สภาพที่ควรจะเป็น	(I - D)/D	ลำดับ
	D	I		
1.หน่วยงาน/สถานศึกษา จัดประสบการณ์เรียนรู้เด็กปฐมวัย ให้ม้ทักษะการจำหรือเก็บข้อมูล จากประสบการณ์ที่ผ่านมาและสามารถดึงมาใช้ประโยชน์ตามสถานการณ์	3.86	4.06	0.05	7
2.หน่วยงาน/สถานศึกษา จัดประสบการณ์เรียนรู้เด็กปฐมวัย ให้ม้ทักษะการยับยั้งชั่งใจ คิดไตร่ตรอง สามารถควบคุมความต้องการของตนเองให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม	4.01	4.44	0.11	3
3.หน่วยงาน/สถานศึกษา จัดประสบการณ์เรียนรู้เด็กปฐมวัย ให้ม้ทักษะการยืดหยุ่นทางความคิด สามารถยืดหยุ่นหรือปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ไม่ยึดตายตัว	4.06	4.49	0.11	3
4.หน่วยงาน/สถานศึกษาจัดประสบการณ์เรียนรู้เด็กปฐมวัยให้ม้ทักษะการใส่ใจจดจ่อสามารถมุ่งความสนใจอยู่กับสิ่งที่ทำอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาหนึ่ง	4.06	4.44	0.09	6
5.หน่วยงาน/สถานศึกษา จัดประสบการณ์เรียนรู้เด็กปฐมวัยให้มีความสามารถในการควบคุมแสดงออกทางอารมณ์ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม	4.02	4.44	0.10	4
6.หน่วยงาน/สถานศึกษา จัดประสบการณ์เรียนรู้เด็กปฐมวัยให้รู้จักการประเมินตัวเอง สามารถสะท้อนการกระทำของตนเองได้	3.91	4.5	0.15	1
7.หน่วยงาน/สถานศึกษา จัดประสบการณ์เรียนรู้เด็กปฐมวัยให้มีความสามารถในการริเริ่มและลงมือทำตามทีคิด ไม่กลัวความล้มเหลว ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง	3.96	4.49	0.13	2
8.หน่วยงาน/สถานศึกษา จัดประสบการณ์เรียนรู้เด็กปฐมวัยให้ม้ทักษะการทำงาน ตั้งแต่การตั้งเป้าหมาย การวางแผน การมองเห็นภาพรวม	3.96	4.49	0.13	2
9.หน่วยงาน/สถานศึกษา จัดประสบการณ์เรียนรู้เด็กปฐมวัยให้มีการคิดแบบมุ่งเป้าหมาย พากเพียรมุ่งสู่เป้าหมาย เมื่อตั้งใจและลงมือทำสิ่งใดแล้ว มีความมุ่งมั่นอดทน ไม่ว่าจะม้อุปสรรคใดๆ ก็พร้อมฝ่าฟันให้สำเร็จ	4.06	4.44	0.09	5

3. ด้านความต้องการด้านการร่วมมือจัดการศึกษาปฐมวัยของผู้ปกครองจังหวัดสุโขทัยมีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ พบว่า ต้องการให้ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ เทคโนโลยีทางการให้ศึกษาให้สถานศึกษา ต้องการให้ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการพัฒนา อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของผู้เรียนในระดับปฐมวัย ร่วมกับสถานศึกษา และต้องการให้ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็น และร่วมประเมินการพัฒนาการของผู้เรียนในระดับปฐมวัยร่วมกับสถานศึกษา

ตารางที่ 3 แสดงความต้องการด้านการร่วมมือจัดการศึกษาปฐมวัยของผู้ปกครองจังหวัดสุโขทัย

ประเด็น	สภาพที่เป็นจริง	สภาพที่ควรจะเป็น	(I - D)/D	ลำดับ
	D	I		
1.ผู้ปกครองควรรู้วิธีการ จัดประสบการณ์เรียนรู้เด็กปฐมวัย ให้ม้ทักษะด้านการพัฒนาความคิดร่วมกับสถานศึกษา	4.49	4.06	-0.10	6
2.ผู้ปกครองควรมีความรู้ เรื่องโภชนาการของผู้เรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัย	4.49	4.20	-0.06	5
3.ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการพัฒนา อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของผู้เรียนในระดับปฐมวัยร่วมกับสถานศึกษา	3.91	4.49	0.15	2

4.ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็น และร่วมประเมินการพัฒนาการของผู้เรียนในระดับปฐมวัย ร่วมกับสถานศึกษา	4.00	4.54	0.14	3
5.ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ เทคโนโลยีทางการศึกษาให้สถานศึกษา	3.91	4.54	0.16	1
6.ผู้ปกครองควรมีการสื่อสารระหว่าง ครู และผู้ปกครอง เพื่อรับฟังปัญหาในการจัดการศึกษา ร่วมกับโรงเรียน	4.01	4.44	0.11	4

ผลการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัย ในจังหวัดสุโขทัยจากการสัมภาษณ์ โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) และเลือกตัวอย่างแบบมีจุดมุ่งหมาย ของการศึกษาเป็นหลัก(Purposeful Selection) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติภายใต้กรอบ ของการศึกษาวิจัยซึ่งเป็น บุคคลที่มีคุณสมบัติเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบูรณาการจัดการศึกษาปฐมวัยในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย ผู้ให้ข้อมูลจากหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาปฐมวัย ได้แก่ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสุโขทัย ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาสังคม ท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุโขทัย และศึกษาธิการจังหวัดสุโขทัย

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสุโขทัย

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาสังคม

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 ท้องถิ่นจังหวัดสุโขทัย

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุโขทัย

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 ศึกษาธิการจังหวัดสุโขทัย

ด้านการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย

ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นตรงกันในด้านความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยคือ การให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการของเด็กตามช่วงวัย โดยผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 ได้ให้ความเห็นว่า “เด็กยุคใหม่ต้องมี 4 ทักษะ คือ 1) ทักษะวิชาการหลัก เป็นหลักสูตรเปิดตั้งแต่หลักสูตรปฐมวัยและประถมต้น โดยกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอน 2) ทักษะชีวิตโลกสมัยใหม่ คนส่วนใหญ่จะเป็นโรคซึมเศร้า เป็นสังคมก้มหน้า เด็กสมัยใหม่จะเล่นแต่โทรศัพท์ ไม่สนใจ การเรียน 3) ทักษะการเรียนรู้ การสื่อสาร ความร่วมมือ สร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย วิวัฒนาการเจริญ แต่ไอคิวเด็กต่ำลง มีความเครียดสูง MQ บกพร่องเด่นชัด ท่านพุทธทาสภิกขุ เปรียบการดำเนินชีวิตคนในยุคสมัยนี้ เปรียบหมาหาง้วน ไม่มีคุณธรรม จริยธรรม ความกตัญญู 4) ทักษะชีวิต เด็กในสมัยนี้ไม่สู้งาน สภาพปัญหาแบบนี้ต่อไป จะแก้ปัญหายังไง ยุคปัจจุบันเป็นยุคก้าวกระโดด เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการรวดเร็ว” สอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 กล่าวว่า “ภาวะโภชนาการเป็นสิ่งสำคัญ เด็กขาดโปรตีน ขาดไอโอดีน พ่อแม่สูบบุหรี่ เมื่อออกมาเป็นทารกจึงเกิดความผิดปกติ เด็กช่วงอายุ 1 - 2 ปี เป็นช่วงที่สำคัญที่สุด สมองเด็กจะโตเร็วมาก การเลี้ยงดูลูกด้วยนมแม่มีสารอาหารครบถ้วน ถ้าเด็กขาด สารอาหารพัฒนาการทางร่างกาย สมองจะถูกทำลาย เด็กกลุ่มนี้ไม่มีคุณภาพ” นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 ยังให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า “โภชนาการเป็นสิ่งสำคัญกับเด็กมาก นม โปรตีน ไอโอดีน สำคัญกับสมองของเด็ก เพราะอาหารทำให้วงจรการเติบโตเจริญ การให้เด็กได้ทำงาน มีวงจรการทำงาน การที่เด็กได้ทำซ้ำๆ ได้ลองผิด ลองถูก สมองจะได้รับการพัฒนา เด็กจะมีความเชี่ยวชาญ ทำให้เกิดประสิทธิภาพ” ในด้านการบริหารจัดการศึกษาของปฐมวัยยังมีปัญหาด้านงบประมาณและการ บริหารจัดการตามนโยบาย โดยผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 ได้ให้ความเห็นว่า “การพัฒนาที่ดี คือ เศรษฐกิจพอเพียงองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น มีเงินให้ 20 บาท/คน ไม่เพียงพอต่อการจัดอาหารกลางวันให้นักเรียน ควรเอาผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรม ช่วยครูทำอาหารกลางวันแต่ละศูนย์ ควรมีโรงเพาะชำ โดยใช้นักวิชาการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ ชุมชนมาช่วย มีส่วนร่วมควรเน้นเรื่องความมีวินัย ความอดทน” และโดยผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า “การพัฒนาการศึกษาปฐมวัย ต้องพัฒนาจากค่านิยมความเชื่อ ให้ช่วยกันแก้ไขอย่างไร จึงจะให้ผู้ปกครองเข้าใจว่าการเรียน ปฐมวัยเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ไม่ใช่เน้นการเรียนที่ได้เกรด 4 ระบบที่มีปัญหาคือ

การจัดให้มีเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มีการสั่งปฏิบัติ” สอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 ให้ข้อมูลว่า “ต้องชี้แจงให้ผู้ปกครองว่าหลักสูตรสถานศึกษา เน้นให้เด็กเตรียมความพร้อมก่อนเข้า ประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคประชาสังคม ไปตรวจสอบและให้คำแนะนำ ความเข้าใจที่ถูกต้องกับผู้ปกครองเปรียบเด็กเป็นรากแก้ว แต่มุมมองว่าเด็กเป็นเสาเข็ม รากแก้วคือการต่อยอดไปสู่สังคม”

ด้านความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions)

ผู้ให้สัมภาษณ์ มีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องการพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions) ควรมุ่งเน้น การพัฒนาการด้วยการเล่นและสอดแทรกเนื้อหาวิชาให้กับผู้เรียน เพื่อพัฒนาตามหลักของการพัฒนาทักษะความคิดตามมิติของการพัฒนาทักษะด้านความคิด การลงมือปฏิบัติ และการใช้สติ โดยการมีส่วนร่วมของครูและครอบครัว ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 5 ได้ให้ความเห็นว่า “การพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions) หน่วยงานจะบูรณาการการศึกษา ต้องใช้มาตรฐานตัวเดียวกัน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และท้องถิ่น ก็ขับเคลื่อนงานของท่านไปอย่างไรจะแก้ความเชื่อของครู ผู้ปกครอง ให้เด็กได้เรียนปนเล่น โดยไม่เน้นวิชาการ ทำให้เด็กได้ความรู้และการพัฒนาสมองซีกซ้ายขวา ไทย จัดการศึกษาไม่ด้อยกว่ากลุ่มอาเซียน แต่ด้อยกว่ากลุ่มยุโรป เป้าหมายของการศึกษาทั้งรัฐและเอกชน ต้องการพัฒนาเด็กปฐมวัย” สอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 ได้ให้ความเห็นว่า “แต่เราจะทำอะไรที่จะลงมือทำได้เองก่อน ครูต้องมีภูมิรู้ด้วยตนเอง รู้ทุกอย่าง ครูต้องสอนเด็ก จะอย่างไรให้เด็กเรียนรู้จากครูเป็นหลัก ครูเป็นศูนย์กลางให้เด็กได้ทำตาม ครูเป็นผู้เสนอ ครูต้องเชื่อมั่นในตนเอง และให้ผู้ปกครองเชื่อมั่นในการส่งบุตรหลานมาเรียน”

ด้านความต้องการด้านการร่วมมือจัดการศึกษาปฐมวัยในการจัดการศึกษาปฐมวัย

ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นสอดคล้องกันในส่วนการมีส่วนร่วมทางการจัดการศึกษา ยังไม่เกิดการบูรณาการอย่างแท้จริง และติดปัญหาด้านการกำหนดนโยบาย ซึ่งมีการจัดทำนโยบายการบูรณาการแต่การปฏิบัติยังไม่เกิดขึ้นจริง โดยผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 “ไม่สามารถสนับสนุนงบประมาณไปหน่วยงานอื่นได้ เพราะสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบนโยบายกรม ไม่เข้าใจเรื่องศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ค่ารายหัวนักเรียนน้อย แต่จะให้ซื้อสื่อ และสนับสนุนกีฬาทุกปี อยากให้ดูที่นโยบายสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน การบูรณาการร่วมกัน ท้องถิ่นสามารถส่งเสริมการศึกษาได้ทุกระดับแต่ปัจจุบันการบูรณาการร่วมกันยังไม่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง” และผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติม คือ “การตรวจสอบไม่ใช่มาตรฐานการแก้ไขที่ตรงจุด และต้องแก้ไขเร่งด่วน ประชาชนตรวจสอบแล้วดี คือ ไม่มีเกณฑ์เพราะไม่มีการทำเอกสารหน่วยงานสมควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” โดยด้านการบูรณาการภายในจังหวัด ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 ได้ให้ความเห็นต่างกับผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสองท่านคือ “ในการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่น มีคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก ส่งเสริมเด็กปฐมวัยและมีการประชุมการคุ้มครองช่วยเหลือเด็กทุกเดือน และได้มีการประชุมทำแผนยุทธศาสตร์ มีการสงเคราะห์เด็กยากจน ครอบครัวยากจน พิทักษ์สิทธิ”

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions) ในจังหวัดสุโขทัยในแต่ละด้านพบว่า การวางแผนการบริหารสถานศึกษาที่มีสนับสนุนวิชาการด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะทางความคิดและการส่งเสริมงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างประสบการณ์ให้กับผู้เรียน อาทิเช่น การวางแผนการจัดการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย การวิจัยในชั้นเรียนและการประเมินผู้เรียนรายบุคคลเป็นความต้องการจำเป็นที่ครูมีความต้องการเป็นอันดับต้นๆ เนื่องจากการกำหนดมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2561 และมาตรฐานการศึกษาาระดับปฐมวัย พ.ศ. 2561 ทำให้มีความตื่นตัวต่อความต้องการ โดยมาตรฐานที่กำหนดมีความสอดคล้องกันในด้านมาตรฐานการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ และคุณภาพผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาทักษะความคิด ของเด็กปฐมวัยในการจัดการศึกษาของครูในสถานศึกษา นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่าประเด็นที่สะท้อนให้เห็นความต้องการจำเป็นที่สำคัญคือการวางแผนการบริหาร และการวางแผนวิชาการ ช่องว่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรเป็นอยู่ในด้านความรู้ของผู้บริหาร การประสานภาคีเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

จัดประสบการณ์เรียนรู้เด็กปฐมวัยน้อยมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีประเด็นรายละเอียดดังนี้

1.ด้านการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย

จากการวิจัยพบว่าครูมีความต้องการจำเป็นด้านอัตราบุคลากรที่เพียงพอและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เข้ามาสนับสนุนการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยมีแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนพร้อมทั้งการจัดทำแผนพัฒนา ด้านวิชาการให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาของสถานศึกษา โดยประเด็นดังกล่าว สุริยา ช้องเสนาะ (2561) ได้ให้ความเห็นที่ สอดคล้องกับผลการศึกษาด้านประเด็นความต้องการอัตรากำลังเนื่องจากระบบการผลิตครูยังไม่สอดคล้องกับจำนวนที่ขาดแคลน และอัตราส่วนระหว่างอาจารย์กับจำนวนนักศึกษาไม่สอดคล้องกันส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนการสอน โดยในด้าน การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ธนกร นิโรธ (2559) พบว่า สถานศึกษาควรมีการประชุมวางแผนการ ดำเนินงาน ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน การกำหนดปฏิทินการนิเทศติดตามการทำงาน และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งเรขา ศรีวิชัย (2556) ได้วิจัยเกี่ยวกับ รูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ พบว่า การบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย ใช้หลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนเน้นการเรียนรู้ได้ปฏิบัติจริงโดยผ่านประสบการณ์ของผู้เรียน ใช้เทคโนโลยี และ นวัตกรรม การเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการวิเคราะห์การประเมินผลหลักสูตร และพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา และแนวทางการจัดประสบการณ์ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย สมณา โสทธิพลอนันต์ (2559) ประกอบด้วย ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การประเมินพัฒนาการตามวัย 2) การกำหนดเป้าหมายการพัฒนา 3) การออกแบบการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย 4) การลงมือจัดประสบการณ์ และ 5) การประเมินคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ โดยมุ่งเน้นการใช้นวัตกรรมมาบูรณาการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย เพื่อให้เกิดคุณลักษณะเฉพาะด้าน สอดคล้องกับ ดุสิต บุญศิริและคณะ (2560) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้เกม เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติในการว่ายน้ำ ของเด็กปฐมวัย พบว่า โดยส่วนใหญ่ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเลียนแบบ เด็กสามารถทำตามคำสั่งครูและเลียนแบบครูผู้สอนได้ และเด็กมีความกระตือรือร้นและสนใจในการเล่นเกมที่ในพฤติกรรมทดสอบเด็กสามารถเล่นเกมให้ถูกวิธี ตามกฎ กติกา ได้ และในพฤติกรรมการสร้าง เด็กมีความความสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่ม และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม โดยสรุปได้ว่า ความต้องการจำเป็นของครูในการบริหารจัดการศึกษาด้านการวางแผนการศึกษา และการวางแผนกิจกรรมของครูมีความ ต้องการจำเป็นที่สอดคล้องกับงานวิจัยของการบริหารจัดการศึกษาและการพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ของผู้เรียน โดยการพัฒนา ผู้เรียนต้องพัฒนาทั้งสภาวะ สิ่งแวดล้อมโดยความร่วมมือจากสถานศึกษาและโรงเรียน โดยลดเนื้อหาวิชาการมุ่งเน้นกิจกรรม การเรียนรู้ผ่านการเล่นที่สร้างสัมพันธ์ทางสังคมของผู้เรียนด้วยกระบวนการจัดกิจกรรมที่มีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหาร ครู และชุมชน

2.ด้านความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions)

ครูมีความต้องการให้หน่วยงาน/สถานศึกษา จัดประสบการณ์เรียนรู้เด็กปฐมวัยให้รู้จักการประเมินตัวเอง สามารถสะท้อนการกระทำของตนเองได้ จัดประสบการณ์เรียนรู้เด็กปฐมวัยให้มีความสามารถในการริเริ่มและลงมือทำ ตามที่คิด ไม่กลัวความล้มเหลว ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง จัดประสบการณ์เรียนรู้เด็กปฐมวัยให้มีทักษะการทำงาน ตั้งแต่การ ตั้งเป้าหมาย การวางแผน การมองเห็นภาพรวม และต้องการให้หน่วยงาน/สถานศึกษา จัดประสบการณ์เรียนรู้เด็กปฐมวัย ให้มีทักษะการยับยั้งชั่งใจ คิดไตร่ตรอง สามารถควบคุมความต้องการของตนเองให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ปาณิสรา ฤทธิ์เรืองเดช (ม.ป.ป.) ได้ใช้วิธีทัศนัยบทบาทสมมุติ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดทักษะ เชิงบริหารทางสมองเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนอนุบาลข้างเผือก พบว่า การใช้วิธีทัศนัยบทบาทสมมุติ เพื่อให้ผู้เรียนได้ ทำกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการเล่น และเป็นการจัดประสบการณ์โดยการลงมือทำ พบว่าทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด ทักษะเชิงบริหารทางสมองดีขึ้น ซึ่งการนำสื่อเทคโนโลยีมาเป็นสื่อการสอนในชั้นเรียน ทำให้นักเรียนมีความสนใจและ กระตือรือร้น ในการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้จากสถานการณ์จำลอง ที่สอดคล้องกับชีวิตในการแก้ปัญหาและ

การแสดงผลทางอารมณ์ ส่งผลให้นักเรียนสามารถแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่งโดยในช่วงอายุดังกล่าว เป็นช่วงอายุที่เด็กจะมีพัฒนาการทางสติปัญญาเริ่มมีเหตุผลเบื้องต้น สามารถจะโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ 1 เหตุการณ์ หรือมากกว่ามาเป็นเหตุผลเกี่ยวโยงซึ่งกันและกัน แต่เหตุผลของเด็กวัยนี้ยังมีขอบเขตจำกัดอยู่ และจะพัฒนาไปสู่ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รู้จักแยกประเภทและแยกชิ้นส่วนของวัตถุ เข้าใจความหมายของจำนวนเลขเริ่มมีพัฒนาการเกี่ยวกับการอนุรักษ แต่ไม่แจ่มชัดนัก สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้โดยไม่คิดเตรียมล่วงหน้าไว้ก่อน J. Sandwell (n.d.) โดยการจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องมีการจัดสภาพแวดล้อม คุชกุ อุปการ และอปรียา ฐานะชัย (2561) การสอนหรือการจัดการเรียนรู้ ความท้าทายให้เด็กได้ใช้ความพยายาม ซึ่งขึ้นอยู่กับครู ผู้ปกครองที่จะนำหลักการนั้นไปใช้ให้สอดคล้องตามเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสม เพื่อเสริมสร้างให้ เด็กปฐมวัยพัฒนาการการเรียนรู้ได้อย่างเต็มตามศักยภาพ โดยสรุปคือการจัดการเรียนรู้ตามความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions) โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยสร้างบทบาทสมมติให้กับผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ซึ่งกิจกรรมควรเน้นทักษะของผู้เรียนด้านการพัฒนาทักษะความคิด (working memory) โดยผ่านกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และสามารถลำดับความสัมพันธ์ของเหตุการณ์โดยใช้สื่อและเทคโนโลยี เข้ามาช่วยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ โดยมีความครูและผู้ปกครองเป็นส่วนสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ทั้งในระดับสถานศึกษาและครอบครัว โดยการชื่นชมให้กำลังใจและสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีและใช้จิตวิทยาเชิงบวก ซึ่งผู้เรียนจะเกิดการความภูมิใจในตนเอง (Self esteem) และการมีทักษะความคิด ด้านการยับยั้งชั่งใจ (Inhibitory Control)

3.ด้านความต้องการจำเป็นด้านการร่วมมือจัดการศึกษาปฐมวัย

ด้านความต้องการด้านการร่วมมือจัดการศึกษาปฐมวัย ครูมีความต้องการให้ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ เทคโนโลยีทางการให้ศึกษาให้สถานศึกษา ต้องการให้ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการพัฒนา อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของผู้เรียนในระดับปฐมวัย ร่วมกับสถานศึกษา และต้องการให้ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็น และร่วมประเมินการพัฒนาการของผู้เรียนในระดับปฐมวัย ร่วมกับสถานศึกษา ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย พินาวัลย์ เรืองฤทธิ์และคณะ(2556) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจผู้ดูแลเด็ก โดยผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าผู้ดูแลเด็กมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ผู้เรียนจึงมีโอกาสดำเนินการสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และก่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ การที่ผู้ดูแลเด็กได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองและชุมชนทำให้ผู้ดูแลเด็กเกิดความภาคภูมิใจและมีความตั้งใจ นำความรู้ความสามารถมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ โดยหากผู้ปกครองไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมร่วมตัดสินใจ จะทำให้ไม่รู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจทำให้ที่เสียเวลาเปล่าของทุกฝ่ายทั้งขององค์กรและภาคประชาชน จุฑารัตน์ ชมพันธ์ (2555) โดยเริ่มจาก 1) ให้ข้อมูล (Informing) 2) การปรึกษาหารือ (Consultation) 3) การสร้างความร่วมมือ 4) การวางแผนร่วมกัน (Involvement) 5) การร่วมดำเนินการร่วมตัดสินใจ (Partnership) 7) การร่วมควบคุม (Citizen Control) Arnstein & Sherry R (1969) โดยการบูรณาการจัดการศึกษาในจังหวัดบึงกาฬยังขาดการบูรณาการในการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกรเดช ไกรสกุล (2559) พบว่าการจัดการศึกษาในพื้นที่ยังขาดการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง ลักษณะการทำงานแบบสั่งการขาดอิสรภาพในการออกแบบกระบวนการและเป้าหมาย

4. ผลการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัยในจังหวัดสุโขทัย

ผลการศึกษาของผู้ทรงคุณวุฒิจากการสัมภาษณ์มีความสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของครูผู้สอนในระดับปฐมวัยในด้านการวางแผนบริหารงานวิชาการและการวางแผนการจัดการเรียนรู้และให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็กทั้ง 4 ด้านให้มีความสอดคล้องกัน ด้านกาย จิต อารมณ์ และสังคม โดยแนวทางการจัดการศึกษาต้องใช้กลไกการบูรณาการของจังหวัดร่วมกันระหว่าง หน่วยงานทางการศึกษา ท้องถิ่นจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ขับเคลื่อนนโยบายด้วยระบบสังคม และหน้าที่ที่สอดรับกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ

ปรับตัว (Adaptation) ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ของโรงเรียน โดยกำหนดหน้าที่ขับเคลื่อน การกำหนดนโยบายการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการร่วมกัน (Integration) ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน โรงเรียน (microsystem) และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมให้กับผู้เรียนในระดับด้านการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียน ชุมชน ครอบครัว (Bronfenbrenner, 2005) และหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การบรรลุ เป้าหมาย และการวางแผนนโยบายอย่างต่อเนื่อง (Talcott Parsons, 1997) ซึ่งแนวทางการจัดการศึกษาของผู้เรียนในเจเนอ เรชั่นแอลฟาซึ่งหมายถึง บุคคลที่เกิดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 จนถึง พ.ศ. 2568 พัทธนาภรณ์ ตันติชูเวช ได้ศึกษาพบว่า (พัธนาภรณ์ ตันติชูเวช, 2557) การจัดการศึกษาของเจเนอเรชั่นแอลฟามีความจำเป็นต้องอาศัยพลังจากระบบสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ระดับ microsystem ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ระดับ mesosystem คือความสัมพันธ์ที่ดีของระบบ microsystem ระดับ exosystem เช่น นโยบายของโรงเรียน และระดับ macrosystem เช่น ทศนคติของผู้ปกครอง ครู และผู้ใหญ่ ในสังคม เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเพื่อให้การขับเคลื่อนแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัยในจังหวัดสุโขทัย ควรกำหนดหน้าที่ในการบูรณาการการจัดการศึกษาดังนี้

ระดับกระทรวง

1. ควรมีการบูรณาการร่วมมือกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ดำเนินการดังนี้

1.1 กระทรวงศึกษาธิการ ควรให้ความสำคัญด้านการผลิตและพัฒนาครูปฐมวัยให้ตรงตามความขาดแคลน ในปัจจุบัน เพื่อตอบสนองการพัฒนาประเทศตามนโยบายที่กำหนด และใช้ส่งเสริมการวางแผนการจัดการเรียนรู้และการวิจัย ในชั้นเรียนตามความต้องการจำเป็นของครู เพื่อสร้างทักษะการเรียนรู้และทักษะทางสังคมให้กับเด็กปฐมวัย

1.2 กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรมุ่งเน้นด้านการพัฒนาความมั่นคงด้านครอบครัว เพื่อให้เกิดความอบอุ่นของเด็กปฐมวัย และการลดความรุนแรงในวัยเด็กพร้อมทั้งสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างทักษะ ด้านความคิดให้กับเครือข่ายอาสาสมัคร พม. ในจังหวัด เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการทางสังคม เพื่อเสริมสร้างความสุขให้กับ เด็กปฐมวัย

1.3 กระทรวงสาธารณสุข ควรมุ่งเน้นด้านการให้ความรู้ทางด้านสุขภาวะ เพื่อให้มีความพร้อมด้านพัฒนาการ ทางร่างกายของเด็กปฐมวัย

1.4 กระทรวงมหาดไทย ควรมุ่งเน้นการขับเคลื่อนการบูรณาการในจังหวัด ผ่านทางคณะกรรมการศึกษาธิการ จังหวัด ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน หรือคณะกรรมการเด็กและเยาวชน เพื่อสร้างการประสานสอดคล้องของการ ดำเนินงานร่วมกันในพื้นที่ โดยสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยและ การขับเคลื่อนกระบวนการทางสังคมเพิ่มขึ้น

1.5 กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ควรสนับสนุนสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครู และจัดทำฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการบริหารและตัดสินใจของผู้บริหารระดับนโยบาย

ระดับภูมิภาค

1. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ควรจะมีมาตรการบริหารจัดการจำนวนครูที่กระจุกตัวหรือมีจำนวนเกินในโรงเรียน ขนาดใหญ่ให้กระจายออกไปในโรงเรียนที่อยู่ตามชนบทหรือโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดแคลนครูโดยการสร้างขวัญกำลังใจและ

คำตอบแทนที่เหมาะสม และส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณให้สถานศึกษานำ เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยใช้เป็นสื่อการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อสร้างแรงจูงใจกระตุ้นให้เด็กมีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์และเรียนรู้ร่วมกันกับผู้อื่น โดยสอดคล้องกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ด้วยกระบวนการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรกำหนดนโยบายการสนับสนุนการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions) ให้กับโรงเรียน ด้านการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ส่งเสริมทักษะการคิด EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัยในจังหวัดสุโขทัย เพื่อให้สถานศึกษาเป็นกรอบแนวทางในการจัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัยในจังหวัดสุโขทัย และสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย ได้รับการพัฒนาแนวคิด หลักการ ความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ส่งเสริมทักษะการคิด EF (Executive Functions) รวมไปถึงการเขียนแผนการจัดการประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ทักษะการคิด EF ทั้ง 9 ด้าน

3. ผู้ว่าราชการจังหวัด คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด ท้องถิ่นจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด และพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ควรสร้างกลไกในการบูรณาการความร่วมมือด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ระหว่างหน่วยงานทางการศึกษาระดับนโยบายในจังหวัดสุโขทัย กำหนดแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ และขับเคลื่อนการเคลื่อนไหวทางสังคม และการนิเทศและประเมินผลการจัดการศึกษา

4. สถานศึกษาควรมีการวางแผนการบริหารสถานศึกษาที่สนับสนุนงานวิชาการด้านการสร้างทักษะความคิดของเด็กปฐมวัย โดยกระบวนการวางแผนการจัดการเรียนรู้และการวิจัยในชั้นเรียนของครู เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมทั้งด้านกาย อารมณ์ จิตใจ และสังคม และประสานกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาให้ความร่วมมือในการสนับสนุนงานด้านวิชาการ

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิด EF (Executive Functions) ของปฐมวัยในจังหวัดสุโขทัย ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี คณะผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณนายสือชัย ชูนาคา ศึกษาธิการจังหวัดสุโขทัย และผู้อำนวยการกลุ่มและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุโขทัย ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์สนับสนุนการทำงาน คำปรึกษาแนะนำ ความคิดเห็น และขอขอบพระคุณนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสุโขทัย ผู้ทรงคุณวุฒิภาค ประชาสังคม ท้องถิ่นจังหวัดสุโขทัย พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุโขทัย ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ที่กรุณาข้อมูลสำคัญอันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการวิจัย

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้เขียนเอกสารค้นคว้า ตำรา หนังสือ ที่ทำให้เข้าใจการทำวิจัยแจ่มชัดขึ้น คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา ผู้ให้ชีวิต ผู้มีพระคุณ ตลอดจนอาจารย์และทุกคนที่มีส่วนสร้างพื้นฐานการศึกษาให้แก่คณะผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

ไกรเดช ไกรสกุล. (2559). การบูรณาการนวัตกรรมอย่างเป็นระบบสู่วิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศในเครือข่ายโรงเรียนสุภาพะ.

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 7(1), 11 – 18.

จุฑารัตน์ ชมพันธุ์. (2555). การวิเคราะห์หลัก “การวิเคราะห์หลัก “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ในบริบทประเทศไทย.

วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม นิต้า, 8(1), 123 – 141.

- ดุขฎิ อุปการ และ อรปริยา ญาณะชัย. (2561). การเสริมสร้างพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยควรเลือกใช้หลักการใด “การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน”หรือ“การคิดเชิงบริหาร. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11(1), 1635 – 1651.
- ดุสิต บุญศิริ, ผ่องลักขณ์ จิตต์การุญ และ วิราพร พงศ์อาจารย์. (2560). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้เกมเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติในการว่ายน้ำของเด็กปฐมวัย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณาจารย์, 11(1), 62-76.
- ธนกร นิโรธร. (2559). การบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 11(3), 149-157.
- บุญร่วม เทียมจันทร์ และ ศรีัญญา วิชาธรรม. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560. (ม.ป.ท): THE LAW GROUP.
- ปานิสรา ฤทธิ์เรืองเดช. (ม.ป.ป.). การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดทักษะเชิงบริหารทางสมอง (Executive Function)ของเด็กปฐมวัยโดยใช้ดีทีสนับทบาทสมมติ. (ม.ป.ท.).
- พัชรภา ตันติชูเวช. (2557). แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเจเนอเรชั่นแอลฟาให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย ในอนาคต. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิราวัลย์ เรืองฤทธิ์, ไพฑูรย์ อินตะขัน และ บุญทวรรณ วิงวอน. (2556). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนโยบายผู้บริหารและความพึงพอใจที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเสริมขวา อำเภอสว่างงาม จังหวัดลำปาง. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 1(2), 27 – 41.
- ราชกิจจานุเบกษา. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561 – 2580). (เว็บไซต์). สืบค้นเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2561, จาก www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF
- เรา ศรีวิชัย. (2556). รูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพในจังหวัดนนทบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, 3(1), 187-197.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุโขทัย กลุ่มพัฒนาการศึกษา. (2561). แผนพัฒนาการศึกษาปฐมวัยจังหวัดสุโขทัย พ.ศ.2561 – 2562. สุโขทัย: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุโขทัย.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุโขทัย. (2561). กลุ่มรายงานมาตรฐาน งานโภชนาการ. (เว็บไซต์). สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2561. จาก https://sti.hdc.moph.go.th/hdc/main/index_pk.php.
- สุนา ไสตถิพลอนันต์. (2559). การจัดการความรู้ เรื่อง การจัดการประสบการณ์ที่มีประสิทธิภาพสำหรับพัฒนาเด็กปฐมวัย. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 11(2), 250-259.
- สุริยา ช้องเสนาะ. (2561). การศึกษาของเด็กปฐมวัยหัวใจสำคัญของการศึกษา. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- Arnstein, Sherry R. (1969). 'A Ladder Of Citizen Participation'. Journal of the American Planning Association. 35(4) 216 - 224.
- J. Sandwell. (n.d.). Piaget's Stage Theory of Development. University of Alberta. Retrieved from http://www.floridahealth.gov/alternatesites/cms-kids/providers/early_steps/training/documents/piagets_cognitive.pdf
- UNITED NATION. (2018). THE 2030 AGENDA FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT. (n.p.).

ผลการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง แสงและทัศนอุปกรณ์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
วิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

THE EFFECT OF INQUIRY APPROACH TO DEVELOPMENT ACHIEVEMENT AND
SCIENTIFIC ATTITUDES FOR MATTAYOM 5 STUDENTS

สิทธิพร พุ่มเกิด^{1*} ภาคิน อินชิตจ้อย²

¹คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ²คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

*corresponding author e-mail: toomtarm12@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน ความ
คงทนในการเรียนรู้ และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหา
ความรู้ 7 ขั้น กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนบรรพตพิสัยพิทยาคม
อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 29 คนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 เครื่องมือที่
ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องแสงและทัศนอุปกรณ์โดยจัดการเรียนรู้ในรูปแบบสืบเสาะหา
ความรู้ 7 ขั้น แบบประเมินเจตคติทางวิทยาศาสตร์ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องแสงและทัศนอุปกรณ์
โดยเมื่อเก็บข้อมูลแล้วจะนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบสองกลุ่มสัมพันธ์ซึ่งผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหา
ความรู้ 7 ขั้นในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องแสงและทัศนอุปกรณ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
โดย ความคงทนในการเรียนรู้ เรื่อง แสงและทัศนอุปกรณ์ ของนักเรียนในกลุ่มทดลองหลังจากได้รับการจัดการเรียน
การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นหลังการจัดสอบหลังเรียนเป็นเวลา 2 สัปดาห์พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 ที่ได้รับการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องแสงและทัศนอุปกรณ์ หลัง
เรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ : สืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น แสงและทัศนอุปกรณ์ เจตคติทางวิทยาศาสตร์

Abstract

The purposes of the research were to study achievement ,learning retention and
scientific attitudes of Mattayom 5 student after learning activity on lights and optics using inquiry
approach. The target group was 29 Mattayom 5 students in Banphotpisaipitayakom School,
Nakornsawan province during the 2nd semester of the 2018 academic year. Research instruments

include lesson plan about lights and optics using inquiry approach , scientific attitudes test and achievement test. Data were analyzed by using mean S.D. and t-test dependent. The research result found that achievement of Mattayom 5/2 students after learning activity on lights and optics using inquiry approach had higher than before at .05 level of significance. learning retention of Mattayom 5/2 students after learning activity on lights and optics using inquiry approach after post test in two weak is not significant at .05 level . And scientific attitudes of Mattayom 5/2 students after learning activity on lights and optics using inquiry approach had higher than before at .05 level of significance

keywords : inquiry approach, lights and optics, scientific attitudes

บทนำ

วิชาฟิสิกส์มีความสำคัญเนื่องจากเป็นพื้นฐานสำหรับวิชาต่างๆ เป็นพื้นฐานของการศึกษาในระดับสูงซึ่งเป็นรากฐานของวิชาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ ทั้งนี้วิชาฟิสิกส์เป็นเครื่องมือที่เอื้อต่อความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งวิชาฟิสิกส์นั้นนอกจากหลักการพื้นฐานทั่วไปแล้ว ยังต้องมีกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เช่น การปฏิบัติ ทดลอง อภิปราย นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ มีทักษะกระบวนการและเจตคติทางวิทยาศาสตร์ที่ดี ซึ่งถ้าผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญในการเรียนวิชาฟิสิกส์จะส่งผลต่อการมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาฟิสิกส์ทำให้นักเรียนไม่ศึกษาต่อในด้านวิชาฟิสิกส์ส่งผลให้ในอนาคตบุคลากรทางด้านฟิสิกส์ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งในปัจจุบันพบว่าผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาวิทยาศาสตร์ที่ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต้องทำการทดสอบทุกคนนั้นมีเนื้อหาที่ต้องสอบทุกตัวชี้วัดรวมถึงเรื่องแสงและทัศนอุปกรณ์ที่อยู่ในสาระที่ 5 ด้วยนั้นพบว่า ตั้งแต่ปีการศึกษา 2558-2560 ของโรงเรียนบรรพตพิสัยพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า คะแนนในสาระพลังงานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.59, 22.46 และ 21.50 ตามลำดับและผลระดับประเทศมีคะแนนในสาระพลังงานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.57, 25.14 และ 23.96 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). 2561, ออนไลน์) ทั้งนี้โรงเรียนมีการจัดการสอบกลางภาคและปลายภาค ซึ่งพบว่าในสาระการเรียนรู้เรื่อง แสงและทัศนอุปกรณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ ที่ต่ำกว่าร้อยละ 60 โดยเฉลี่ย ซึ่งไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ตามที่คาดหวังไว้ และยังส่งผลให้การวัดและการประเมินระดับชาติค่อนข้างต่ำและไม่เป็นที่น่าพอใจ ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันนั้น นักเรียนยังไม่สามารถพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยสังเกตได้จากพฤติกรรมของนักเรียนที่เกิดขึ้นขณะทำการทดลอง เช่น นักเรียนมีการสังเกต บันทึกผลข้อมูล ตั้งสมมติฐานและทำการทดลอง ทั้งนี้ นักเรียนมียังขาดความอยากรู้อยากเห็นซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้อีกด้วยแต่ในการจัดการเรียนการสอนนั้นผู้วิจัยไม่ได้เห็นความสำคัญในด้านผลสัมฤทธิ์เพียงด้านเดียวแต่ยังสนใจในด้านเจตคติทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ได้ผลมากยิ่งขึ้นพบว่าผลการประเมินเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของ

นักเรียนนั้นพบว่ามีความเป็นที่น่าสนใจ ผู้วิจัยจึงสนใจในการวัดเจตคติด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นนั้นเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สังเกตได้จากพฤติกรรมของนักเรียนที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรมการเรียนรู้ส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติทางวิทยาศาสตร์ดีขึ้นอีกด้วยจากประสบการณ์ของผู้วิจัยยังพบอีกว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความคงทนในการเรียนรู้น้อยมากโดยพบว่าเมื่อนักเรียนสอบเสร็จแล้วเว้นระยะไว้ 2 สัปดาห์แล้วทำการทดสอบอีกครั้งพบว่าคะแนนของนักเรียนลดลงแสดงว่าวิธีการสอนที่ผ่านมานั้นไม่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ เจตคติ และความคงทนในการเรียนรู้ที่ดี

จากปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจได้ศึกษาและค้นคว้า พบว่า มีวิธีการจัดการเรียนรู้วิธีหนึ่งคือ วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นเป็นวิธีการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดที่เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายด้วยตนเอง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีสร้างความรู้ ทั้งนี้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นนั้น มุตตา ตะบองทอง (2559) กล่าวว่า กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 7E หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการฝึกให้ผู้เรียนคิดวางแผน เพื่อสำรวจ ค้นคว้าหาความรู้โดยครูผู้สอนตั้งคำถาม กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการทางความคิด หาเหตุผลจนค้นพบความรู้หรือแนวทางในการแก้ปัญหาที่ถูกต้องด้วยตนเอง แล้วสรุปเป็นหลักการ กฎเกณฑ์ หรือวิธีการในการแก้ปัญหาและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสภาพการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความหมายสำหรับผู้เรียน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม 2) ขั้นสร้างความสนใจ 3) ขั้นสำรวจและค้นหา 4) ขั้นอธิบาย 5) ขั้นขยายความคิด 6) ขั้นประเมินผล 7) ขั้นนำความรู้ไปใช้ ซึ่งมีผู้วิจัยไว้หลายท่าน เช่น ศุภชัย ดวงคำน้อย(2555) ได้ทำการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาฟิสิกส์ เรื่อง แสง โดยใช้รูปแบบการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัย พบว่า จำนวนนักเรียนร้อยละ 80.95 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป อีกทั้ง หทัยกาญจน์ ยานสว่าง (2556) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาความเข้าใจ เรื่องการเคลื่อนที่แบบโปรเจกไทล์ ด้วยกิจกรรมการทดลองร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนและเจตคติต่อวิชาฟิสิกส์ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ศรีพร ฤทธิ์มาก (2556) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้ 7E เรื่องแรงและกฎการเคลื่อนที่สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้ 7E เรื่อง แรงและกฎการเคลื่อนที่สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าประสิทธิภาพ 77.20/75.10 เป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ผู้ทำวิจัยจึงสนใจวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น เนื่องจากการสอนที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะสามารถพัฒนาแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง แสงและทัศนอุปกรณ์ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกคิด ลงมือปฏิบัติจริง ฝึกแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล หาคำตอบด้วยตัวเองได้ โดยวัตถุประสงค์ของการวิจัยมีดังนี้

1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนเรื่องแสงและทัศนอุปกรณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น 2) เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 3) เพื่อศึกษาเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนบรรพตพิสัยพิทยาคม อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัด นครสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 42 จำนวน 1 ห้องเรียน ใช้การสุ่มแบบกลุ่ม คือ ห้องเรียนที่ 1 จำนวน 29 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้มี 3 ประเภทคือ 1) แผนจัดการเรียนรู้ เรื่อง แสงและทัศนอุปกรณ์ 2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องแสงและทัศนอุปกรณ์ 3) แบบประเมินวัดเจตคติทางวิทยาศาสตร์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แผนจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง แสงและทัศนอุปกรณ์ จำนวน 3 แผน รวม 12 คาบ ซึ่งมีทั้งหมด 7 ขั้นตอน ครอบคลุมแนวคิด หลัก 3 แนวคิด คือ

1. ธรรมชาติของแสงและอัตราเร็วแสง
2. การสะท้อนของแสง
3. การหักเหของแสง

โดยการสร้างแผนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามลำดับขั้น ดังต่อไปนี้ คือ

1. ศึกษารายละเอียดหัวข้อเรื่อง แสงและทัศนอุปกรณ์
2. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้
3. เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการพัฒนาเจตคติทางวิทยาศาสตร์ กระบวนการทดลองเรื่องแสงและทัศนอุปกรณ์ ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสาระสำคัญ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และใบกิจกรรม
4. การหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้
5. ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน
6. ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญโดยพบว่า ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ทุกแผนการจัดการเรียนรู้จึงนำมาปรับปรุงในบางส่วน

7. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เสร็จสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา
2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องแสงและทัศนอุปกรณ์มีรายละเอียดดังนี้
สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก
2.1 ศึกษาสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คำอธิบายรายวิชา และผลการเรียนรู้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรของโรงเรียนบรรพตพิสัยพิทยาคม

2.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

2.3 สร้างแบบทดสอบให้ครอบคลุมเนื้อหาและผลการเรียนรู้เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือกจำนวน 45 ข้อเพื่อทำการคัดเลือกเป็นแบบทดสอบฉบับจริงไว้จำนวน 30 ข้อ

2.4 นำแบบทดสอบ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง และนำแบบทดสอบพร้อมแบบประเมินเสนอผู้เชี่ยวชาญ ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อหาค่า IOC

2.5 นำข้อสอบที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญมาพิมพ์เป็นแบบทดสอบแล้วทำการทดลองสอบ(try out) กับนักเรียน

2.6 หาคุณภาพของข้อสอบ โดยการหาค่าความยาก และอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้วิธีของ Brennan ซึ่งถ้า มีค่าความยากตั้งแต่ .20 ถึง .80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ถึง .80 จึงเลือกเอาไว้ใช้

2.7 นำข้อสอบที่เลือกไว้ 30 ข้อมาหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ซึ่งมีค่า 0.76

2.8 จัดทำแบบทดสอบเป็นฉบับจริง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. แบบประเมินเจตคติทางวิทยาศาสตร์มีรายละเอียดดังนี้

การวัดเจตคติทางวิทยาศาสตร์ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบประเมินที่เป็นประโยคบอกเล่า เกี่ยวกับความคิดและความรู้สึกที่มีต่อวิทยาศาสตร์หลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินวัดเจตคติตามวิธีของ ลิเคิร์ท และการวัดเจตคติทางวิชาวิทยาศาสตร์

3.2 ศึกษาและวิเคราะห์หาพฤติกรรมที่แสดงออกถึงเจตคติทางวิทยาศาสตร์เพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางในการสร้างแบบประเมินเจตคติทางวิชาวิทยาศาสตร์

3.3 สร้างแบบประเมินเจตคติทางวิทยาศาสตร์เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5 , 4 , 3 , 2 และ 1 ซึ่งหมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ตามลำดับ จำนวน 50 ข้อ

3.4 นำแบบประเมินเจตคติทางวิทยาศาสตร์ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับพฤติกรรม (IOC)

3.5 วิธีการหาคุณภาพของแบบประเมินเจตคติทางวิทยาศาสตร์

3.5.1 นำแบบประเมินเจตคติทางวิทยาศาสตร์ที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแล้วไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 100 คน

3.5.2 นำแบบประเมินเจตคติมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ โดยกำหนดน้ำหนักของตัวเลือกในข้อต่างๆ เป็น 5,4,3,2 และ 1

3.5.3 นำผลมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อโดยใช้วิธีการแจกแจงที (t-distribution) ที่มีค่ามากกว่า 1.75 ขึ้นไป และมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับต่ำกว่า 0.05 และคัดไว้จำนวน 30 ข้อ

3.5.4 นำแบบประเมินเจตคติทางวิทยาศาสตร์ที่ได้ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบรรพตพิสัยพิทยาคม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา ของ ครอนบัต (Cronbach) พบว่ามีค่า 0.88

3.5.5 นำแบบประเมินเจตคติทางวิทยาศาสตร์ที่มีคุณภาพปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยใช้เวลาในการสอน 3 สัปดาห์ 12 คาบ ไม่รวมการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ระยะเวลาในการวิจัยอยู่ในช่วงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โดยขั้นตอนการวิจัยมีดังนี้

1. ปฐมนิเทศชี้แจงข้อตกลงในการเรียนการสอน
2. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แสงและทัศนอุปกรณ์ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทดสอบก่อนที่จะทำการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียน พร้อมทั้งทดสอบเจตคติทางวิทยาศาสตร์
3. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนการสอนเรื่อง แสงและทัศนอุปกรณ์ ซึ่งทำการสอนตั้งแต่แผนที่ 1 – 3 จำนวน 12 ชั่วโมง
4. ทดสอบหลังเรียน (Post-test) หลังจากการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้จบแล้ว นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน ทดสอบอีกครั้งกับนักเรียน
5. หลังจากนั้น 2 สัปดาห์ นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิมมาทำการทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างอีกครั้งเพื่อศึกษาหาความคงทนในการเรียนรู้
6. ทดสอบเจตคติทางวิทยาศาสตร์มาทดสอบเจตคติกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
7. นำคะแนนจากการตรวจแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หาค่าเปรียบเทียบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ค่าความคงทน และแบบประเมินเจตคติทางวิทยาศาสตร์มาวิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติ เพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องแสงและทัศนอุปกรณ์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การทดสอบค่าที่แบบสองกลุ่มสัมพันธ์

ผลการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม (Elicitation) ในขั้นนี้จะเป็นขั้นที่ผู้สอนจะตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้เดิมออกมา เพื่อผู้สอนจะได้รู้ว่ามีพื้นฐานความรู้เดิมเท่าไรจะได้วางแผนเพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมได้ถูกต้อง 2) ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement Phase) เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนหรือเรื่องที่สนใจซึ่งอาจเกิดขึ้นเองจากความสงสัย ความสนใจของตัวนักเรียน หรือเกิดจากการอภิปรายภายในกลุ่ม เรื่องที่น่าสนใจอาจมาจากเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในเวลานั้น หรือเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่นักเรียนได้เรียนรู้มาแล้ว ผู้สอนเป็นผู้ที่กระตุ้นให้นักเรียนสร้างคำถามกำหนดประเด็นที่จะศึกษาในกรณีที่ยังไม่มีประเด็นใดน่าสนใจ ครูอาจให้ศึกษาจากสื่อต่าง ๆ หรือเป็นผู้กระตุ้นด้วยการเสนอประเด็นขึ้นก่อนแต่ไม่ควรบังคับให้นักเรียนยอมรับประเด็นหรือคำถามที่ครูกำลังสนใจเป็นเรื่องที่จะใช้ศึกษา 3) ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration Phase) ในขั้นนี้จะต่อเนื่องจากขั้นสร้างความสนใจซึ่งเมื่อนักเรียนทำความเข้าใจในประเด็นหรือคำถามที่สนใจจะศึกษาอย่างถ่องแท้แล้วก็มีการวางแผนกำหนดแนวทางการสำรวจตรวจสอบ ตั้งสมมติฐาน กำหนดทางเลือกที่เป็นไปได้ ลงมือปฏิบัติเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อสังเกต หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ วิธีการตรวจสอบอาจทำได้หลายวิธี เช่นทำการทดลอง ทำกิจกรรมภาคสนาม การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อช่วยสร้างสถานการณ์จำลอง(Simulation) การศึกษาหาข้อมูลจาก

เอกสารอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลอย่างเพียงพอที่จะใช้ในขั้นต่อไป 4) ขั้นอธิบาย (Explanation Phase) ในขั้นนี้เมื่อนักเรียนได้ข้อมูลมาอย่างเพียงพอจากการสำรวจตรวจสอบแล้วจึงนำข้อมูลข้อสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์ แปลผล สรุปผล และนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บรรยายสรุป สร้างแบบจำลอง หรือรูปวาด สร้างตาราง ฯลฯ การค้นพบในขั้นนี้อาจเป็นไปได้หลายทาง เช่น สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ ได้แย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ หรือไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ได้กำหนดไว้ แต่ผลที่ได้จะอยู่ในรูปใดก็สามารถสร้างความรู้และช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ 5) ขั้นขยายความคิด (Expansion Phase / Elaboration Phase) เป็นการนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือแนวความคิดที่ได้ค้นคว้าเพิ่มเติม หรือนำแบบจำลองหรือข้อสรุปที่ได้ไปใช้อธิบายสถานการณ์หรือเหตุการณ์อื่นๆ ถ้าใช้อธิบายเรื่องต่าง ๆ ได้มากก็แสดงว่าข้อจำกัดน้อยซึ่งก็จะช่วยให้เชื่อมโยงกับเรื่องราวต่าง ๆ และทำให้เกิดความรู้กว้างขวางขึ้น 6) ขั้นประเมินผล (Evaluation Phase) ในขั้นนี้เป็นการประเมินการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่าง ๆ ว่านักเรียนมีความรู้อะไรบ้าง อย่างไรและมากน้อยเพียงใดจากขั้นนี้จะนำไปสู่การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่น ๆ 7) ขั้นนำความรู้ไปใช้ (Extension Phase) ในขั้นนี้เป็นขั้นที่ครูจะต้องมีการจัดเตรียมโอกาสให้นักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้นำสิ่งที่ได้เรียนมาไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ผู้สอนจะเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปสร้างเป็นความรู้ใหม่ที่เราเรียกว่า “การถ่ายโอนการเรียนรู้”

1. ผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน เรื่องแสงและทัศนอุปกรณ์

ตาราง 1 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน เรื่องแสงและทัศนอุปกรณ์

คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t-value	Sig.
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
30	9.69	2.21	21.24	3.12	4.67	1.699

จากตาราง 1 พบว่า โดยภาพรวมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แสงและทัศนอุปกรณ์ ของนักเรียนในกลุ่มทดลอง พบว่าค่าเฉลี่ยก่อนเรียนมีค่า 9.69 ค่าเฉลี่ยหลังเรียนมีค่า 21.24 และค่าที่มีค่า 4.67 ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แสงและทัศนอุปกรณ์ ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบค่าความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน

ตาราง 2 การเปรียบเทียบค่าความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน

คะแนนเต็ม	หลังเรียน		หลังเรียน 2 สัปดาห์		t-value	Sig.
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
30	21.24	3.12	19.38	2.65	1.17	1.699

จากตาราง 2 พบว่าความคงทนในการจัดการเรียนรู้ เรื่อง แสงและทัศนอุปกรณ์ ของนักเรียนในกลุ่มทดลองหลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น หลังการจัดสอบหลังเรียนเป็นเวลา 2 สัปดาห์ซึ่งหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 21.24 แล้วทำการทดสอบความคงทนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.38 และค่าที่ คือ 1.17 ซึ่งไม่แตกต่างกันเมื่อกำหนดนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเจตคติทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนกับหลังเรียน เรื่องแสงและทัศนอุปกรณ์

ตาราง 3 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเจตคติทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนกับหลังเรียน เรื่องแสงและทัศนอุปกรณ์

คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t-value	Sig.
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
150	99.45	6.52	130.28	4.85	5.33	1.699

จากตาราง 3 พบว่า คะแนนเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในกลุ่มทดลอง พบว่าค่าเฉลี่ยก่อนเรียนมีค่า 99.45 หลังเรียนมีค่า 130.28 และค่าที่มีค่า 5.33 กล่าวคือคะแนนเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในกลุ่มทดลอง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนด้วยวิธีสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นเรื่องแสงและทัศนอุปกรณ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้เนื่องจาก การเรียนการสอนด้วยวิธีการสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นนั้น เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการฝึกให้ผู้เรียนคิดวางแผน เพื่อสำรวจ ค้นคว้าหาความรู้โดยครูผู้สอนตั้งคำถาม กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการทางความคิด หาเหตุผลจนค้นพบความรู้หรือแนวทางในการแก้ปัญหาที่ถูกต้องด้วยตนเอง แล้วสรุปเป็นหลักการ กฎเกณฑ์ หรือวิธีการในการแก้ปัญหาและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสภาพการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความหมายสำหรับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ หทัยกาญจน์ ยานสว่าง ที่กล่าวว่าเป็นรูปแบบของกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองความต้องการและพัฒนาการทางสมองของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้วิธีการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ โดยอาศัยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการค้นพบความรู้หรือประสบการณ์เรียนรู้ที่มีความหมายด้วยตนเอง ครูเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องไปเรื่อยๆ แบบวงจักร (หทัยกาญจน์ ยานสว่าง, 2556: 12) ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรีพร ฤทธิ์มาก(2556) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้ 7E เรื่องแรงและกฎการเคลื่อนที่สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้ 7E เรื่อง แรงและกฎการเคลื่อนที่สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าประสิทธิภาพ 77.20/75.10 เป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทั้งนี้ หทัยกาญจน์ ยานสว่าง(2556) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาความเข้าใจเรื่องการเคลื่อนที่แบบโปรเจกไทล์ ด้วยกิจกรรมการทดลองร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนและเจตคติต่อวิชาฟิสิกส์ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นเรื่องแสงและทัศนอุปกรณ์ มีผลในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวัดความคงทนพบว่าความคงทนในการจัดการเรียนรู้ เรื่อง แสงและทัศนอุปกรณ์ ของนักเรียนในกลุ่มทดลองหลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น หลังการจัดสอบหลังเรียนเป็น

เวลา 2 สัปดาห์ซึ่งหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 21.424 แล้วทำการทดสอบความคงทนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.38 และค่าที่ คือ 1.17 ซึ่งไม่แตกต่างกันเมื่อกำหนดนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .05 เนื่องมาจากการเรียนการสอนด้วยวิธีการสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นนั้น เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการฝึกให้ผู้เรียนคิดวางแผน เพื่อสำรวจ ค้นคว้าหาความรู้โดยครูผู้สอนตั้งคำถาม กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการทางความคิด หาเหตุผลจนค้นพบความรู้หรือแนวทางในการแก้ปัญหาที่ถูกต้องด้วยตนเอง แล้วสรุปเป็นหลักการ กฎเกณฑ์ หรือวิธีการในการแก้ปัญหาและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสภาพการณ์ต่างๆ และส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักศึกษาค้นคว้าหาข้อสรุป ฝึกปฏิบัติ และขยายผลการเรียนรู้ด้วยตัวของนักเรียนเอง และเมื่อนักเรียนเข้าใจในเนื้อหาอย่างแท้จริงอันเนื่องมาจากประสบการณ์ที่นักเรียนได้สัมผัส เรียนรู้ ทดลอง สรุปผลตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นนั้นทำให้ความรู้นั้นฝังลึกลงในสมองของผู้เรียน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ กฤษฎา การหมั่น(2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เจตคติและความคงทนทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องอัตราส่วนตรีโกณมิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 5E กับ กิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติพบว่า ความคงทนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องอัตราส่วนตรีโกณมิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 5E สูงกว่าความคงทนทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 5E เป็นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักศึกษาค้นคว้าหาข้อสรุป ฝึกปฏิบัติ และขยายผลการเรียนรู้ด้วยตัวของนักเรียนเอง ส่วนนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติมีผลคะแนนเฉลี่ยความคงทนลดลงกว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน อันอาจเป็นผลเนื่องมาจาก การที่นักเรียนต้องคอยทำตามคำแนะนำของครู ไม่สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตัวของนักเรียนเองทำให้นักเรียนขาดทักษะในการแก้ปัญหา

ผลการวัดเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ใช้การเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เนื่องจาก การเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นนั้นเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สังเกตได้จากพฤติกรรมของนักเรียนที่เกิดขึ้นขณะทำการทดลอง เช่น นักเรียนมีการสังเกต บันทึกผล ข้อมูล ตั้งสมมติฐานและทำการทดลอง ทั้งนี้ นักเรียนมีความอยากรู้อยากเห็นซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้อีกด้วยซึ่งสอดคล้องกับ ธัญญรีย์ สมองดี(2556) ที่ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น(7E)เป็นการสอนที่มีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้เด็กมีความสนใจและสนุกกับการเรียน สามารถปรับประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนนำไปใช้ได้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธัญญรีย์ สมองดี (2556) ได้ทำการศึกษา ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาชีววิทยา เรื่องการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น(7E) ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า เจตคติของนักเรียนหลังการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น(7E) สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น เรื่องแสงและทัศนูปกรณ์ มีผลในการพัฒนาเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนให้สูงขึ้นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย ผู้วิจัยพบว่า การใช้การเรียนการสอนด้วยวิธีการสืบเสาะหาความรู้แบบ 7 ขั้น นั้นส่งผลให้นักเรียน พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการฝึกให้ผู้เรียนคิดวางแผน เพื่อสำรวจ ค้นคว้าหาความรู้โดยครูผู้สอนตั้งคำถาม กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการทางความคิด หาเหตุผลจนค้นพบความรู้หรือแนวทางในการแก้ปัญหาที่ถูกต้องด้วยตนเอง แล้วสรุปเป็นหลักการ กฎเกณฑ์ และตัวผู้สอนเองก็ได้แทรกวิธีทำการทดลองใหม่ๆ ที่เป็นลักษณะกึ่งการทดลองกึ่งเล่นเพื่อให้ได้สนุกและได้ความรู้ ทั้งนี้วิธีการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวยังส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติทางวิทยาศาสตร์ที่ดีอีกด้วย ซึ่งผู้ที่สนใจควรใช้ขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวอย่างเคร่งครัดเพื่อให้เกิดกระบวนการและเป็นการฝึกใช้วิธีการสอนดังกล่าวให้กับตัวผู้สอนด้วย และการสอนแบบดังกล่าวนี้เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นการทดลองผู้สอนต้องกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็นและควรฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบเพื่อที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จและจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนดีขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นที่ผู้วิจัยได้ทำการทดลองในครั้งนี้ ใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอน 3 สัปดาห์จึงส่งผลให้นักเรียนมีความเข้าใจระบบในการสอนในช่วงท้ายๆ ของการสอน และทักษะในบางทักษะในกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนนั้นยังไม่เด่นชัด เช่น ความสามารถในการคิดเชิงแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ ดังนั้นผู้ที่สนใจ ควรใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นนี้อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกับวิธีการ และมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ควรใช้วิธีการสอนวิธีอื่นๆ เพื่อสร้างทักษะด้านอื่นให้กับนักเรียนนอกจากกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เช่น ด้านแก้ปัญหา ด้านความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ คิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น และศึกษาตัวแปรอื่นๆ เพิ่ม เช่น ความสามารถในการคิดเชิงแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ได้จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องแสงและทัศนอุปกรณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนซึ่งเดิมได้ค่าเฉลี่ย 9.69 กลายเป็น 21.24 ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมเพิ่มทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของตนเอง เช่น การทดลอง การแสดงความคิดเห็น การตอบคำถาม การอภิปราย เป็นต้น เมื่อนักเรียนได้ทดสอบหลังเรียนแล้วได้ทดสอบความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนผลปรากฏว่านักเรียนยังมีความรู้อยู่ซึ่งดูได้จากคะแนนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.38 และค่าที คือ 1.17 ซึ่งไม่แตกต่างกันเมื่อกำหนดนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .05 จากแบบสอบถามเจตคติทางวิทยาศาสตร์หลังจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น พบว่าเจตคติทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนดีกว่าก่อนเรียน

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในครั้งนี้ได้รับทุนการศึกษาจากโครงการส่งเสริมการผลิตครูที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์(สควค.)

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา การหมั่น, นิรุจ ยี่มดี, สุชาติ แวงโสธรณ์. (2551). การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เจตคติและความคงทนทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องอัตราส่วนตรีโกณมิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 5E กับกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ : มหาวิทยาลัยนเรศวร
- ธัญญรีย์ สมองดี, (2556). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาชีววิทยา เรื่องการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น(7E) ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการสอนวิทยาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา
- มุตตา ตะบองทอง. (2559). การปฏิบัติการพัฒนาการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง แรงและกฎการเคลื่อนที่ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกระแซงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- ศิริพร ฤทธิ์มาก. (2556). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้ 7E เรื่องแรงและกฎการเคลื่อนที่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศุภชัย ดวงคำน้อย. (2556). การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาฟิสิกส์ เรื่อง แสง โดยใช้รูปแบบ การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- หทัยกาญจน์ ยานสว่าง. (2556). การพัฒนาความเข้าใจ เรื่องการเคลื่อนที่แบบโพรเจกไทล์ ด้วยกิจกรรมการทดลองร่วกับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- หนูทิศ ทวีลาภ. (2555). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การเคลื่อนที่แนวตรง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่4 การคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA กับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7E. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

สะพานข้ามวัฒนธรรมผ่านภาษา Cross-Cultural Book เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้
ประเพณีแข่งเรือยาวสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา

The effects Cross-Cultural Book for promote learning English by using long boat racing
traditions for elementary schools

วันวิสาข์ พูลทอง¹ สวลีย์ บุตรประดิษฐ์² เวนุภา ตาลาน³

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

*corresponding author e-mail : wanwisa.phulthong@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับประเพณีแข่งเรือยาววัดเกาะหงส์ สร้างและตรวจสอบคุณภาพของ Cross-Cultural Book และศึกษาผลการใช้ Cross-Cultural Book กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 จำนวน 10 โรงเรียน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ครูจำนวน 10 คน นักเรียน 50 คน ทำแบบประเมินคุณภาพของหนังสือนิทาน Cross-Cultural Book และแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการใช้นิทาน Cross-Cultural Book สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อนิทาน สามารถสรุปผลวิจัยได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อนิทานโดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 คะแนน
2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาในเขตการศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ทั้ง 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งหมด 10 คนพบว่าครูมีความเห็นต่อนิทานโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 คะแนน
3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตการศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ทั้ง 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 5 คน รวมทั้งหมด 50 คน พบว่านักเรียนมีความเห็นต่อนิทานโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 คะแนน

คำสำคัญ : ประเพณีแข่งเรือยาว

Abstract

The purposes of this study were gather knowledge about traditional boat racing Sukree Rojanatham. Create and monitor the quality of Cross-Cultural Book and study the effects Cross-Cultural Book for elementary schools under the Nakhon Sawan Educational Service Area Zone 1 for 10 schools with a total of 3 expert teachers of 10 to 50 students. The evaluation of storybooks Cross-Cultural Book and a questionnaire on the use of storybooks. Statistical analysis was used to analyze the average $\bar{X}$ and the standard deviation (S.D.).

The results of this study;

1. The analysis of expert opinion on the story. Researchers have concluded that the experts tales average score was an average of 4.19 points.
2. The analysis of elementary teachers in **elementary schools** under the Nakhon Sawan Educational Service Area Zone 1, the 10 schools were 1 Total 10 people to found that teachers perceived the story as a whole had an average of 4.29 points.
3. Results of analysis of students in elementary schools in **elementary schools** under the Nakhon Sawan Educational Service Area Zone 1, all 10 schools and five people, including a total of 50 people to found that students perceived the story as a whole had an average of 4.46 points.

บทนำ

การวิจัยในครั้งนี้เนื่องจากสังคมไทยในปัจจุบันมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงจากการไหลบ่าเข้ามาของกระแสวัฒนธรรมต่างชาติ ทำให้เด็กและเยาวชนไทย ขาดองค์ความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องของวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมของชุมชน และท้องถิ่นของตนเอง การศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้จากแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นในการเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี 2558 ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนั้นการเสริมสร้างองค์ความรู้ในเรื่องของวัฒนธรรมและประเพณีที่ถูกต้อง จะสามารถเสริมความมั่นใจและความภาคภูมิใจให้เด็กและเยาวชนที่จะก้าวเข้าไปเป็นหนึ่งในประชากรในประชาคมอาเซียน

จากกฎบัตรอาเซียนข้อ 34 บัญญัติว่า “The working language of ASEAN shall be English” “ภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน คือ ภาษาอังกฤษ” หมายความว่าประชาชนพลเมืองใน 10 ประเทศอาเซียนจะต้องใช้ภาษาอังกฤษกันมากขึ้น นอกเหนือจากภาษาประจำชาติหรือภาษาประจำถิ่นของแต่ละชาติแต่ละชุมชนเอง ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงเป็นเครื่องมืออันดับหนึ่งสำหรับพลเมืองอาเซียน ในการสื่อสารสร้างสัมพันธไมตรีโลกกว้างของภูมิภาคอาเซียน โลกแห่งมิตรไมตรีที่ขยายกว้างไร้พรมแดน โลกแห่งการแข่งขันไร้ขอบเขตภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษจึงเป็นภาษาที่สองของชาวอาเซียน เคียงคู่ภาษาที่หนึ่งอันเป็นภาษาประจำชาติของแต่ละคน(สมเกียรติ อ่อนวิมล : 2554)

ภาษาอังกฤษ : ในฐานะภาษาสำคัญของโลก ภาษาอังกฤษปัจจุบันคือภาษานานาชาติ เป็นภาษากลางของโลก ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของมนุษยชาติ เป็นภาษาที่มนุษย์บนโลกใช้ติดต่อกันเป็นหลัก ไม่ว่าแต่ละคนจะใช้ภาษาอะไรเป็นภาษาประจำชาติ เมื่อต้องติดต่อกับคนอื่นที่ต่างภาษาต่างวัฒนธรรมกันทุกคนจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักอยู่แล้ว ด้วยเหตุนี้ทุกชาติทุกภาษาจึงบรรจุวิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองรองลงมาจากภาษาประจำชาติ เป็นแกนหลักของหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ปฐมวัยไปจนถึงการศึกษาตลอดชีวิต แต่เมื่ออาเซียนกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็น “working language” เราจึงต้องเข้าใจให้ถ่องแท้ตามความหมายของถ้อยคำว่าเป็น “ภาษาทำงาน” ของทุกคนในอาเซียน ทุกคนที่ “ทำงานเกี่ยวกับอาเซียน”, “ทำงานในอาเซียน”, “ทำงานร่วมกับเพื่อนอาเซียน”, “มีเครือข่ายประชาสังคมอาเซียน”, “แสวงหาโอกาสทางการศึกษาในอาเซียน”, “มีเพื่อนในอาเซียน” และ “เดินทางท่องเที่ยวในอาเซียน” ทุกคนต้องเรียนรู้และใช้ภาษาอังกฤษให้ได้ทั้งสิ้น ตั้งแต่นายกรัฐมนตรี ไปจนถึงเกษตรกรชาวไร่ชาวนา ชาวบ้านทั่วไป นักเรียน นักศึกษา เด็กและเยาวชน ฯลฯ

จากความสำคัญข้างต้น ครูผู้สอนภาษาอังกฤษจึงมีหน้าที่ในการช่วยนักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถในการด้านภาษา มากยิ่งขึ้น โดยเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับระดับความสนใจของนักเรียน จากการศึกษาพบว่า มีนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนวคิดการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการฟัง เทเลอร์ (Taylor. 2000: 4-15) ได้กล่าวว่า นิทานสามารถใช้ในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการสอนแบบบูรณาการทักษะทั้งสี่ หรือแยกสอนแต่ละทักษะก็ตาม ทั้งนี้เพราะเนื้อเรื่องในนิทานมีการเรียงลำดับ เหตุการณ์ ซึ่งนักเรียนสามารถคาดเดาเหตุการณ์การใช้คำ เหตุการณ์ที่คล้ายๆกัน ช่วยให้นักเรียน จำคำศัพท์ ประโยค รวมทั้ง โครงสร้างทางไวยากรณ์ นอกจากนี้ภาพที่ใช้ประกอบ

นิทานสามารถสื่อความหมายได้ ซึ่งสอดคล้องกับ อภิญญา เบญจวรรณกร (2540: 45) และ ประนอม สุรัสวดี (2541: 29) ซึ่งกล่าวว่า การเล่านิทานสามารถสร้างความก้าวหน้าในการฟัง การจำคำศัพท์ รูปประโยค เพราะเด็กสามารถรู้ความหมายจากเรื่องในนิทานภาษาอังกฤษได้ แม้จะยังไม่เข้าใจโครงสร้างทางไวยากรณ์ อย่างไรก็ตามในการจัดการเรียนรู้โดยใช้นิทานควรคำนึงถึงรูปแบบการนำเสนอที่หลากหลาย ทั้งนี้เพื่อ ดึงดูดความสนใจในการเรียนรู้ของนักเรียน จากการศึกษาพบว่านิทานมีหลากหลายรูปแบบ ครูผู้สอนสามารถเล่านิทานให้น่าสนใจได้หลากหลายวิธี วุฒพา ทศตะ (2541: 1-6) ได้ศึกษาผลของการเล่านิทาน และนำเสนอการเล่านิทานแบบต่างๆ เช่น การเล่านิทานประกอบการวาดภาพ การเล่านิทาน เป็นภาษาอังกฤษที่มีการแปลภาษาพื้นบ้านและภาษาไทย การเล่านิทานประกอบการแสดงละคร และการเล่านิทานโดยการร้องเพลง การศึกษาพบว่าครูผู้สอนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้นิทาน ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การศึกษาของ บราวน์ (Brown. 2006: 1) พบว่าการนำบทกลอน การพูดเป็นจังหวะ บทเพลงนิทานและเรื่องเล่ามาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการฟังและเข้าใจคำศัพท์ การออกเสียงคำ และประโยคได้

จังหวัดนครสวรรค์เป็นจังหวัดที่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน วัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญของชุมชนและท้องถิ่นที่เป็นที่มีชื่อเสียงระดับประเทศคือ ประเพณีแข่งเรือยาวที่มีประวัติอันยาวนานของวัดเกาะหงษ์ ตำบลตะเคียนเลื่อนจุดเด่นของเรือนั้นคือการสร้างที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยภูมิปัญญาช่างไทยในการขุดเรือโบราณซึ่งถือได้ว่ามีชื่อเสียงที่สุดในประเทศไทย (บุญเรืองอินทวัฒน์และคณะ, 2535, หน้า 28)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ประเพณีการแข่งเรือยาว จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาช่างไทย รวมถึงเอกสารที่ถูกบันทึกไว้ เพื่อนำมาพัฒนาเป็น หนังสือ Cross-Cultural Book และนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาโดยใช้ประเพณีที่สำคัญในท้องถิ่น เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการสืบสานประเพณีของชุมชนและเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของประเพณีแข่งเรือยาววัดเกาะหงษ์อำเภอเมืองจังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของ Cross-Cultural Book เรื่อง มัคคุเทศก์น้อย
3. เพื่อศึกษาผลการใช้ Cross-Cultural Book เรื่อง มัคคุเทศก์น้อย

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา

หน่วยประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 50 คนและครูจำนวน 10 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 จังหวัดนครสวรรค์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. หนังสือนิทาน Cross-Cultural Book เรื่อง มัคคุเทศก์น้อย สืบสานตำนานแข่งเรือ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6
2. แบบประเมินคุณภาพของหนังสือนิทาน Cross-Cultural Book เรื่อง มัคคุเทศก์น้อย สืบสานตำนานแข่งเรือ โดยผู้เชี่ยวชาญ

3. แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้หนังสือนิทาน Cross-Cultural Book เรื่อง มัคคุเทศก์น้อย สืบสานตำนานแข่งเรือ เป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้
4. แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการใช้หนังสือนิทาน Cross-Cultural Book เรื่อง มัคคุเทศก์น้อย สืบสานตำนานแข่งเรือ สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการทำนิทานสำหรับเด็กประถมศึกษาและประเพณีแข่งเรือยาววัดเกาะหงษ์

1. ศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับประเพณีการแข่งเรือยาว จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญาช่างไทย รวมถึงเอกสารที่ถูกบันทึกไว้ เพื่อนำมาพัฒนาเป็น หนังสือ Cross-Cultural Book เรื่อง มัคคุเทศก์น้อย สืบสานตำนานแข่งเรือ ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

2. ศึกษาเอกสารและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับนิทานสำหรับเด็กประถมศึกษา ขั้นตอนในการพัฒนาหนังสือ นิทาน ลักษณะของหนังสือนิทานที่ดี ประโยชน์ของนิทานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิทาน

3. สังเคราะห์ข้อมูลเรื่องประเพณีการแข่งเรือยาววัดเกาะหงษ์ เพื่อนำไปใช้ในการสร้างหนังสือนิทานสำหรับเด็ก ตามทฤษฎีการสร้างหนังสือนิทาน

ขั้นที่ 2 สร้างและตรวจสอบคุณภาพหนังสือนิทาน Cross-Cultural Book เรื่อง มัคคุเทศก์น้อย สืบสานตำนานแข่งเรือ โดยผู้เชี่ยวชาญ

1. นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดขอบเขตเนื้อหา วัตถุประสงค์และดำเนินการพัฒนาหนังสือ Cross-Cultural Book เรื่อง มัคคุเทศก์น้อย สืบสานตำนานแข่งเรือ

2. ออกแบบโครงร่างหนังสือนิทาน จัดทำ storyboard และแต่งเรื่องให้มีความน่าสนใจและเหมาะสมกับนักเรียนระดับประถมศึกษา

3. สร้างหนังสือนิทาน Cross-Cultural Book เรื่อง มัคคุเทศก์น้อย สืบสานตำนานแข่งเรือ ตามแผนที่วางไว้

4. ตรวจสอบคุณภาพหนังสือนิทานโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อหาคุณภาพโดยใช้แบบประเมินคุณภาพของหนังสือนิทาน Cross-Cultural Book เรื่อง มัคคุเทศก์น้อย สืบสานตำนานแข่งเรือ โดยผู้เชี่ยวชาญก่อนการนำไปทดลองใช้

5. ปรับปรุงหนังสือนิทานตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ให้มีความสมบูรณ์

6. จัดทำหนังสือนิทานฉบับจริงเพื่อนำไปมอบให้แก่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์เขต 1 ต่อไป

ขั้นที่ 3 ทดลองใช้หนังสือนิทาน Cross-Cultural Book เรื่อง มัคคุเทศก์น้อย สืบสานตำนานแข่งเรือ

1. นำหนังสือนิทาน Cross-Cultural Book เรื่อง มัคคุเทศก์น้อย สืบสานตำนานแข่งเรือ ไปมอบให้แก่โรงเรียน โรงเรียนชุมชนวัดเกาะหงษ์,โรงเรียนวัดกลางแดด,โรงเรียนวัดตะเคียนเลื่อน,โรงเรียนวัดท่าทอง,โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์,โรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์,โรงเรียนอนุบาลโกรกพระ,โรงเรียนวัดนากลาง,โรงเรียนวัดศาลาแดง,โรงเรียนบ้านคลองม่วงโรงเรียนละ 10 เล่ม

2. ครูผู้สอนใช้เป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการในรายวิชาสังคมศึกษา และรายวิชาภาษาต่างประเทศในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยทดลองใช้หนังสือนิทานเป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 1 เดือน

ขั้นที่ 4 ศึกษาผลการใช้หนังสือนิทาน Cross-Cultural Book เรื่อง มัคคุเทศก์น้อย สืบสานตำนานแข่งเรือ

1. ศึกษาผลการนำหนังสือนิทานไปใช้เป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้หนังสือนิทาน Cross-Cultural Book เรื่อง มัคคุเทศก์น้อย สืบสานตำนานแข่งเรือ เป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้
2. ศึกษาผลการใช้หนังสือนิทานโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการใช้หนังสือนิทาน Cross-Cultural Book เรื่อง มัคคุเทศก์น้อย สืบสานตำนานแข่งเรือ สำหรับนักเรียนประถมศึกษา
3. สรุปผลการใช้หนังสือนิทาน Cross-Cultural Book เรื่อง มัคคุเทศก์น้อย สืบสานตำนานแข่งเรือ พร้อมเขียนรายงาน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. สร้างแบบประเมินคุณภาพของหนังสือนิทาน มัคคุเทศก์น้อย สืบสานตำนานแข่งเรือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมเป็นแบบสอบถามประเมินค่า (Rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) โดยมีเกณฑ์ดังนี้
 - 5 หมายถึง มีความเหมาะสม/สอดคล้อง/ถูกต้อง/ชัดเจนมากที่สุด
 - 4 หมายถึง มีความเหมาะสม/สอดคล้อง/ถูกต้อง/ชัดเจนมาก
 - 3 หมายถึง มีความเหมาะสม/สอดคล้อง/ถูกต้อง/ชัดเจนปานกลาง
 - 2 หมายถึง มีความเหมาะสม/สอดคล้อง/ถูกต้อง/ชัดเจนน้อย
 - 1 หมายถึง มีความเหมาะสม/สอดคล้อง/ถูกต้อง/ชัดเจนน้อยที่สุด
2. สร้างแบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนและครูที่มีต่อการใช้หนังสือนิทาน มัคคุเทศก์น้อย สืบสานตำนานแข่งเรือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นแบบสอบถามประเมินค่า (Rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) โดยมีเกณฑ์ดังนี้
 - 5 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
 - 4 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมาก
 - 3 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
 - 2 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อย
 - 1 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด
3. นำข้อความที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของโครงสร้างคำถาม
4. ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์
5. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปเก็บข้อมูลตามขั้นตอนที่วางไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาคุณภาพของหนังสือนิทาน มัคคุเทศก์น้อย สืบสานตำนานแข่งเรือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 104-106)
2. วิเคราะห์หาระดับความคิดเห็นของครูและนักเรียนที่มีต่อหนังสือนิทาน มัคคุเทศก์น้อย สืบสานตำนานแข่งเรือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวมคะแนนแล้ว

วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 105)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าเฉลี่ย (Mean) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 105)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนคะแนน

2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 106)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{n - 1}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X แทน คะแนนแต่ละจำนวน
 $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง

$\sum (X - \bar{X})$ แทน ผลรวมของค่าเบี่ยงเบนของคะแนนแต่ละตัว
 จากค่าเฉลี่ย
 n แทน จำนวนผู้เรียน

ผลการศึกษาหรือผลการทดลอง

จากการวิจัยเรื่อง สะพานข้ามวัฒนธรรมผ่านภาษา Cross-Cultural Book เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้ ประเพณีแข่งเรือยาวสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับประเพณีแข่งเรือ ยาววัดเกาะหงษ์ สร้างและตรวจสอบคุณภาพของ Cross-Cultural Book และศึกษาผลการใช้ Cross-Cultural Book กับ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 จำนวน 10 โรงเรียน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ครูจำนวน 10 คน นักเรียน 50 คน ทำแบบประเมินคุณภาพของหนังสือนิทาน

Cross-Cultural Book และแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการใช้หนังสือนิทาน Cross-Cultural Book ซึ่งได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องวิจัยทั้ง 2 ประเภท และมีปรากฏผลสรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพของหนังสือนิทาน Cross – Cultural Book เรื่อง มัคคุเทศก์น้อย สืบสานตำนานแข่งเรือ จากนั้นจึงวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ย $\bar{x}$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อนิทานโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 คะแนน และจากการศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญได้แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบ ด้านการใช้ภาษา ด้านการประยุกต์ใช้ ผลการวิเคราะห์พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นน้อยที่สุดคือด้านการใช้ภาษา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.8 คะแนน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการออกแบบโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.6 คะแนน ดังตาราง

ข้อการประเมิน	$\bar{x}$	(S.D.)	แปลผล
1. ด้านเนื้อหา			
1.1 นิทานมีเนื้อหาถูกต้อง อ่านและเข้าใจง่าย	4.6	0.5	มากที่สุด
1.2 นิทานมีความเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน	4.3	0.5	มากที่สุด
1.3 นิทานมีความเหมาะสมต่อกระบวนการพัฒนาผู้เรียน	3.6	0.5	มาก
รวม	4.16	0.5	มาก
2. ด้านการออกแบบ			
2.1 ภาพ สีเส้น สวยงาม เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.6	0.5	มากที่สุด
2.2 ขนาดตัวอักษรถูกต้อง ชัดเจนเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.6	0.5	มากที่สุด
รวม	4.6	0.5	มากที่สุด
3. ด้านการใช้ภาษา			
3.1 การใช้ภาษาถูกต้อง เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	3.6	1.15	มาก
3.2 สื่อความหมายได้ชัดเจนเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.0	1.0	มาก
รวม	3.8	1.07	มาก
4. ด้านการประยุกต์ใช้			
4.1 ครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน	3.6	0.5	มาก
4.2 นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.0	0	มาก
4.3 นิทานไม่ขัดต่อความมั่นคงของชาติและคุณธรรมจริยธรรม	4.6	0.5	มากที่สุด
รวม	4.2	0.3	มาก

ส่วนที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ของกลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ทั้ง 10 โรงเรียน โดยแต่ละโรงเรียนประกอบด้วย ครูจำนวน 1 คน และนักเรียนจำนวน 5 คน ที่ใช้หนังสือนิทาน Cross - Cultural Book เรื่อง มัคคุเทศก์น้อยสืบสานตำนานแข่งเรือ จากนั้นจึงวิเคราะห์ คะแนนเฉลี่ย $\bar{x}$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่าครูมีความคิดเห็นต่อนิทานโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 คะแนน และจากการศึกษาระดับความคิดเห็นของครูได้แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา ด้านภาพ ผลการวิเคราะห์พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็น

น้อยสุดคือด้านเนื้อหาโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 คะแนน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านภาพโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 คะแนน ดังตาราง

ชุดกิจกรรมที่	E ₁	E ₂	E ₁ / E ₂	ความหมาย
1	82.18	81.25	82.18/81.25	สูงกว่าเกณฑ์
2	80.33	81.25	80.33/81.25	สูงกว่าเกณฑ์
3	77.98	77.92	77.98/77.92	สูงกว่าเกณฑ์
4	75.72	75.42	75.72/75.42	เท่ากับเกณฑ์
เฉลี่ย	79.61	78.96	79.61/78.96	สูงกว่าเกณฑ์

ส่วนที่ 3 สรุปผลการวิเคราะห์คะแนนผลการนำหนังสือนิทาน Cross - Cultural Book เรื่อง มัคคุเทศก์น้อย สืบสานตำนาน แข่งเรือ ไปใช้แสดงคะแนนค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากนักเรียน พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นต่อนิทาน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 คะแนน จากการศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียน ผลการวิเคราะห์พบว่า ข้อประเมินที่ว่า นักเรียนชอบรูปภาพการ์ตูนในนิทานที่มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นน้อยสุดคือโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 คะแนน และข้อ ประเมินค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือข้อประเมินที่ว่ารูปภาพมีสีสันสวยงามเหมาะกับเนื้อหาโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 คะแนน

ข้อการประเมิน	$\bar{x}$	(S.D.)	แปลผล
นักเรียนอ่านเนื้อหาแล้วเข้าใจง่าย	4.40	0.64	มากที่สุด
นักเรียนสามารถนำความรู้จากการอ่านนิทานไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.50	0.64	มากที่สุด
นักเรียนมีความสุข สนุกกับการอ่านนิทาน	4.50	0.58	มากที่สุด
นักเรียนได้ฝึกทักษะทางภาษา อ่าน พูด	4.50	0.61	มากที่สุด
นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับประเพณีแข่งเรือเพิ่มมากขึ้น	4.50	0.54	มากที่สุด
นักเรียนมีความเพลิดเพลินกับเล่มนิทาน	4.50	0.61	มากที่สุด
นักเรียนชอบรูปภาพการ์ตูนในนิทาน	4.36	0.72	มากที่สุด
รูปภาพมีสีสันสวยงามเหมาะกับเนื้อหา	4.52	0.54	มากที่สุด
ตัวละครในการ์ตูนมีบทบาทที่สอดคล้องกับเนื้อหา	4.46	0.61	มากที่สุด
นักเรียนมีความรู้ทางภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น	4.44	0.64	มากที่สุด
รวม	4.46	0.61	มากที่สุด

วิจารณ์ผลการทดลอง

ผลการวิจัยเรื่อง “ สะพานข้ามวัฒนธรรมผ่านภาษา Cross - Cultural Book เรื่อง มัคคุเทศก์น้อย สืบสานตำนาน แข่งเรือ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยใช้ประเพณีแข่งเรือยาวสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ” พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อนิทานโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 คะแนน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ (เรไร ไพรวรรณ .2546) ว่าด้วยลักษณะของนิทานที่ดี คือมีตัวละครที่เป็นจริง ไม่ได้หมายความว่าเอาตัวจริงเป็นตัวละคร แต่ให้มีลักษณะจริงจัง

เป็นไปได้บ้างมีอุปนิสัยชัดเจนน่าสนใจชวนติดตาม เด็กจะเอาใจไปผูกกับตัวละครนั้น และติดตามอย่างตั้งใจเพราะลักษณะที่เป็นจริงซึ่งเป็นจริงอย่างที่เด็กจะไม่ สนใจไม่เอาใจไปผูกและเลิกฟัง และการใช้ภาษาให้เหมาะกับเนื้อเรื่อง ให้น่าสนใจ เป็นภาษาที่ตื่นเต้นและเหมาะสม และสอดคล้องกับ (วรรณิ ศิริสุนทร .2532) ว่าด้วยลักษณะของนิทานที่ดี กล่าวคือ การเลือกใช้คำพูด เพื่อกระตุ้นและสร้างความสนใจของผู้ฟังจากภาพประกอบและการใช้ภาษาถิ่นควรใช้เมื่อจำเป็นและต้องใช้อย่างระมัดระวัง จากการศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญได้แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบ ด้านการใช้ภาษา ด้านการประยุกต์ใช้ ผลการวิเคราะห์พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นน้อยที่สุดคือด้านการใช้ภาษา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.8 คะแนน ซึ่งอาจจะมาจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษบางคำอาจจะเลือกมาใช้ในการแปลนิทานเป็นคำศัพท์ที่ยากเกินไปทำให้นักเรียนเข้าใจภาษาได้ยาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการออกแบบโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.6 คะแนน ซึ่งสอดคล้องกับ (เรขา ทองสวัสดิ์ .2516) กล่าวว่า การวาดภาพประกอบในนิทานนั้นจะสนุกสนาน และน่าสนใจมากขึ้น เพราะนอกจาก เสียงที่ได้ยินแล้วเด็กยังได้เห็นลีลาการเคลื่อนไหวของลายเส้น ซึ่งประกอบเป็นภาพที่ดูคล้ายมีชีวิต และสามารถเคลื่อนไหวได้ ทำให้เด็กเกิดจินตนาการ มีใจจดจ่ออยู่กับเรื่องราวที่เล่าโดยตลอด

ผลการวิจัยเรื่อง “ สะพานข้ามวัฒนธรรมผ่านภาษา Cross - Cultural Book เรื่อง มัคคุเทศก์น้อย สืบสานตำนานแข่งเรือ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยใช้ประเพณีแข่งเรือยาวสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ” พบว่าครูมีความคิดเห็นต่อนิทานโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 คะแนน และ จากการศึกษาระดับความคิดเห็นของครูได้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา ด้านภาพ ผลการวิเคราะห์พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นน้อยที่สุดคือด้านเนื้อหาโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 คะแนน อาจจะเป็นเพราะเนื้อหาวาดจะยาวเกินไปสอดคล้องกับ (ฉัตรวรรณ ตันนะรัตน์ .2529) ว่าด้วยการผูกเค้าโครงเรื่องอย่างรัดกุม ควรมีความรัดกุมในการเชื่อมโยงและด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านภาพโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 คะแนน ซึ่งสอดคล้องกับ (เรขา ทองสวัสดิ์ .2516) กล่าวว่า การวาดภาพประกอบในนิทานนั้นจะสนุกสนาน และน่าสนใจมากขึ้น เพราะนอกจาก เสียงที่ได้ยินแล้วเด็กยังได้เห็นลีลาการเคลื่อนไหวของลายเส้น ซึ่งประกอบเป็นภาพที่ดูคล้ายมีชีวิต และสามารถเคลื่อนไหวได้ ทำให้เด็กเกิดจินตนาการ มีใจจดจ่ออยู่กับเรื่องราวที่เล่าโดยตลอด

ผลการวิจัยเรื่อง “ สะพานข้ามวัฒนธรรมผ่านภาษา Cross - Cultural Book เรื่อง มัคคุเทศก์น้อย สืบสานตำนานแข่งเรือ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยใช้ประเพณีแข่งเรือยาวสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ” พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นต่อนิทานโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 คะแนน จากการศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียน ผลการวิเคราะห์พบว่า ข้อประเมินที่ว่า นักเรียนชอบรูปภาพการ์ตูนในนิทานที่มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นน้อยที่สุดคือโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 คะแนนอาจเป็นเพราะภาพการ์ตูนในนิทานอาจจะไม่เป็นการดูสมัยใหม่จึงทำให้นักเรียนให้คะแนนน้อยที่สุด และข้อประเมินค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือข้อประเมินที่ว่ารูปภาพมีสีสันสวยงามเหมาะกับเนื้อหาโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 คะแนนสอดคล้องกับ (วรรณิ ศิริสุนทร .2532) ว่าด้วยลักษณะของนิทานที่ดี กล่าวคือ ภาพที่มีสีสันสวยงามจะกระตุ้นและสร้างความสนใจในนิทาน

สรุปผลการทดลอง

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อนิทาน สามารถสรุปผลวิจัยได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อนิทานโดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 คะแนน จากการศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญได้แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบ ด้านการใช้ภาษา ด้านการประยุกต์ใช้ ผลการวิเคราะห์พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นน้อยที่สุดคือด้านการใช้ภาษา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.8 คะแนน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการออกแบบโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.6 คะแนน

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาในเขตการศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ทั้ง 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งหมด 10 คนพบว่าครูมีความคิดเห็นต่อนิทานโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 คะแนน จาก การศึกษาระดับความคิดเห็นของครูได้แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา ด้านภาพ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นน้อยสุดคือด้านเนื้อหาโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 คะแนน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือด้านภาพโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 คะแนน

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตการศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ทั้ง 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 5 คน รวมทั้งหมด 50 คน พบว่าครูมีความคิดเห็นต่อนิทานโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 คะแนน จากการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน ผลการวิเคราะห์พบว่า

ข้อประเมินที่ว่า นักเรียนชอบรูปภาพการ์ตูนในนิทานที่มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นน้อยสุดคือโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 คะแนน และข้อประเมินค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือข้อประเมินที่ว่ารูปภาพมีสีสันสวยงามเหมาะกับเนื้อหาโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 คะแนน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก คณะกรรมการทุกท่าน ที่ได้ให้คำปรึกษาตลอดจน แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยการเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนงานวิจัยสำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ . (2545) . **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551** . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กรมวิชาการ . (2545) . **เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551** . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กรมวิชาการ . (2546) . **การจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551** . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กรมวิชาการ . (2542) . **การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ระดับประถมศึกษา** . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ . (2542) . **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ** . กรุงเทพฯ
- กลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและการประเมินผล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน . (2548) . **การวัดและการประเมินผลอิงมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ** . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์.
- ทิพย์วัลย์ มาแสง . (2532) . **การสอนภาษาอังกฤษสำหรับคำไทย** . กรุงเทพฯ : ทิพย์อักษร
- เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย . (2539) . **ระเบียบวิธีวิจัย** . พิษณุโลก : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรีสะอาด . (2543) . **การวิจัยเบื้องต้น** . กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- รัตน์ บัวสนธิ์ . (2544) . **การวิจัยและพัฒนาการศึกษา** . พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ . (2538) . **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา** . (พิมพ์ครั้งที่ 5) กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ลักขณา ชินวงศ์ . (2542) . **ศึกษาการใช้บทอ่านการ์ตูนจากหนังสือการ์ตูนเรื่องมิกกี้และสหายของวอลดิสเลย์ เป็นสื่อเสริมทักษะการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่2** . วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- เรไร ไพรวรรณ . (2546) . ว่าด้วยเรื่องนิทานพื้นบ้าน . กรุงเทพฯ : ทิพย์อักษร
- บรรเทิง พาพิจิตร . (2532) . ประเพณี วัฒนธรรมไทย และคติความเชื่อ.กรุงเทพมหานคร:โอเดียนสโตร์
- ปริญญญา จันเจริญ .ประวัติและพัฒนากของการแข่งขันเรือยาววัดเกาะหงษ์ อำเภอเมืองจังหวัดนครสวรรค์ .วิทยานิพนธ์ .
นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
- มนวิภา เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา. (2545) . การพัฒนาบทเรียนนิทานเพื่อ เพิ่มความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษของ
นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย . วิทยานิพนธ์ . ศศ.ม.: มหาวิทยาลัย
ศิลปากร
- สุนันทา วงษ์สวัสดิ์ (2552) . การใช้นิทานเป็นสื่อในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประถมนนทรี กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์. ศศ.ม. : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ
- พิมพ์จิต สติวิทยานันท์ (2546) . การออกแบบหนังสือนิทานเพื่อส่งเสริมจินตภาพสำหรับเด็กพิการทางสายตา .
วิทยานิพนธ์ . ศศ.ม. : มหาวิทยาลัยศิลปากร
- เรขา ทองสวัสดิ์ (2516 : 4) . การเล่านิทานรูปแบบอื่นๆ . กรุงเทพฯ : ทิพย์อักษร
- วิไล เวียงวีระ (2526 : 70 – 71) . รูปแบบการเล่านิทาน . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ฉวีวรรณ กิณวงศ์ (2526 : 131 – 132) . รูปแบบการเล่านิทาน . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของบทเรียนเบื้องต้นในรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม The Development for efficient of introductory lessons in Industrial Economics Course.

รัชฎาภรณ์ พัฒนะ^{1*}

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการจัดการ

*corresponding author e-mail : ratchadapat@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของบทเรียนเบื้องต้นในรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม มีวิธีการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างบทเรียนเบื้องต้นรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม 2) การหาประสิทธิภาพของบทเรียน และ 3) การหาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม ในภาคเรียน 2/57 จำนวน 101 คน ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เฉลี่ยร้อยละ 78.65 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เฉลี่ยร้อยละ 76.58 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด E_1/E_2 ในการวิจัยครั้งนี้มีค่าเท่ากับ 75/75 เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลจะพบว่าผู้ที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 76.24 แสดงว่าบทเรียนเบื้องต้นรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม รหัสวิชา EC261 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด จากการสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19$, S.D. =0.82) โดยความพึงพอใจด้านการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$,SD=0.62) และความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ด้านแบบฝึกหัดครั้งที่ 2 ($\bar{X}=4.01$,SD=0.99)

คำสำคัญ : การหาประสิทธิภาพ, บทเรียนเบื้องต้น, เศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม

Abstract

This research aims to develop and find the efficiency of the initial lessons in the Industrial Economics course. There are 3 steps to conduct the research: 1) creating basic lessons in industrial economics courses 2) finding the effectiveness of the lesson and 3) finding the satisfaction Satisfied students with lessons. The samples used in the research were Students enrolled in the Industrial Economics Course in the 2/57 semester of 101 students. The efficiency of the process (E_1) averaged 78.65 percent and the efficiency of the results (E_2) averaged 76.58 percent according to the criteria set E_1/E_2 . This research is equal to 75/75. When considered individually, it is found that Those who passed the criteria of 76.24% showed that the basic lessons in Industrial Economics courses, the course code EC261 is effective according to the specified criteria. From inquiry of student satisfaction Found that the students

were satisfied at a high level ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.82) by satisfying the highest level of moral ethics ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.62) and satisfaction with the lowest mean is the exercise time 2 (= 4.01, SD = 0.99).

keywords : Efficiency, Introductory lesson, Industrial Economics

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น อาจารย์ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของการจัดการศึกษา หรือการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีลักษณะเฉพาะและแตกต่างจากการจัดการเรียนการสอนในระดับอื่น โดยประเด็นสำคัญที่อาจารย์ผู้สอนต้องเข้าใจเป็นเบื้องต้น ได้แก่ จุดมุ่งหมายของการอุดมศึกษา ธรรมชาติของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา และหลักสูตรระดับอุดมศึกษา เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงเข้าไปสู่การจัดการเรียนการสอนในระดับนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เรณูมาศ มาอุ่น. 2559:169)

ปัจจุบัน พบว่า ในระดับอุดมศึกษาการเรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ ผู้เรียนมักมีความแตกต่างกัน เช่น ความแตกต่างกันตามสาขาวิชาที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีความเข้าใจด้านเศรษฐศาสตร์แตกต่างกัน (สมัย โกรธินทาคม. 2549) ที่มาของนักศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน (กาญจนา แยมเสารง. 2554) ประเภtenักศึกษาปริญญาตรี 4 ปี กับปริญญาตรี 2 ปีต่อเนื่อง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันเนื่องจากนักศึกษาระดับปริญญาตรี 4 ปี ผู้เรียนเรียนสายสามัญในระดับการศึกษาเดิม และปริญญาตรี 2 ปีต่อเนื่อง ผู้เรียนเรียนสายอาชีพในระดับการศึกษาเดิม ดังนั้นพื้นฐานความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐศาสตร์ในเชิงสังคมศาสตร์และการคิดวิเคราะห์เปรียบเทียบกับพื้นฐานความรู้เดิมจึงมีส่วนช่วยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันไปด้วย และพบข้อเสนอแนะให้เพิ่มเติมเนื้อหาเสริมความเข้าใจก่อนเรียน (รัชฎาภรณ์ พัฒนะ. 2562) จะเห็นได้ว่าผู้เรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้เดิมแตกต่างกัน เช่นเดียวกับผู้เรียนในรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม ซึ่งมักประกอบไปด้วยผู้เรียนต่างสาขาวิชา และต่างระดับการศึกษาเดิม

การปรับพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนก่อนเข้าสู่บทเรียนตามเนื้อหาวิชา จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ดังนั้นการพัฒนาเนื้อหาการเรียนรู้ในส่วนแรกหรือส่วนเบื้องต้นของรายวิชาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาด้านเศรษฐศาสตร์กับด้านอุตสาหกรรม จะเป็นส่วนนำทางให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงความรู้ความเข้าใจในการเรียนเนื้อหาในบทต่อไปได้ และส่งผลให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นต่อไป การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์พัฒนาและหาประสิทธิภาพบทเรียนเบื้องต้นในรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม ซึ่งเป็นเนื้อหาการเรียนรู้บทแรกของรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมดังกล่าว และหาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีกระบวนการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างบทเรียนเบื้องต้นรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม รหัสวิชา EC261 2) การหาประสิทธิภาพของบทเรียนเบื้องต้น และ 3) การหาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียน

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างบทเรียนเบื้องต้นรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมตามเนื้อหาของหลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2556) โดยการศึกษา ค้นคว้า รวบรวม เนื้อหาสาระจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ กำหนดเนื้อหาสาระให้ครอบคลุมบทเรียน จัดทำเป็นเอกสารประกอบการสอนบทแรกหรือบทที่ 1 ของรายวิชา และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม ในภาคเรียนที่ 2/57

ขั้นตอนที่ 2 การหาประสิทธิภาพของบทเรียนเบื้องต้นรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม จากผลรวมของคะแนนระหว่างเรียนและคะแนนสอบหลังเรียน โดยผู้วิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การหาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียน

ประชากรในการวิจัย คือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม ในภาคเรียน 2/57 มีจำนวน 3 กลุ่มเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัยทั้งหมด ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วยนักศึกษาสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ จำนวน 25 คน และสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนงวิชาการผลิต จำนวน 28 คน กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วยนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนงวิชาเครื่องกล จำนวน 48 คน และ กลุ่มที่ 3 ประกอบด้วยนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนงวิชาก่อสร้าง จำนวน 16 คน และสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนงวิชาการจัดการอุตสาหกรรม จำนวน 6 คน รวมจำนวน 101 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. บทเรียนเบื้องต้นรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม
2. แบบฝึกหัดระหว่างภาค
3. แบบทดสอบหลังเรียน
4. แบบสอบถามความพึงพอใจ

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1. การหาประสิทธิภาพของบทเรียนจากการคำนวณหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) กำหนดเกณฑ์ E_1 / E_2 ในการวิจัยครั้งนี้มีค่าเท่ากับ 75/75 มีวิธีการคำนวณ ดังนี้

1.1 การคำนวณหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)

$$E_1 = \frac{\sum X_1}{N} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ

$\sum X_1$ แทน คะแนนรวมจากแบบฝึกหัดระหว่างเรียนของผู้เรียนทุกคน

N แทน จำนวนผู้เรียน

A แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดระหว่างเรียน

1.2 การคำนวณหาประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)

$$E_2 = \frac{\sum X_2}{N} \times 100$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

$\sum X_2$ แทน คะแนนรวมจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนทุกคน

N แทน จำนวนผู้เรียน

B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ หมายถึง คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ ที่ได้จากแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมระหว่างเรียน

E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ หมายถึง คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ ที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน

1.3 การกำหนดเกณฑ์ E_1 / E_2 ในการวิจัยครั้งนี้มีค่าเท่ากับ 75/75

2. การวิเคราะห์ข้อมูลหาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอนรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากแบบประเมินความพึงพอใจมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ ลิเคิร์ท (Likert) จำนวนข้อคำถาม 10 ข้อ โดยกำหนดค่าระดับความคิดเห็นแต่ละช่วงคะแนนและความหมายดังนี้

ระดับคะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยอยู่ในระดับน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ผลการสร้างบทเรียนเบื้องต้นรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม ได้แก่ บทที่ 1 ความรู้เบื้องต้นของเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม โครงสร้างของบทเรียนประกอบด้วย

1.1 จุดประสงค์ของเนื้อหาวิชา

1.2 เนื้อหาความรู้เบื้องต้นของเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม ได้แก่

1.2.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์

1.2.2 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม

1.3 สื่อการสอน ได้แก่ เอกสารประกอบการสอน และ powerpoint

1.4 แบบฝึกหัดครั้งที่ 1

1.5 แบบฝึกหัดครั้งที่ 2

1.6 แบบทดสอบหลังเรียน ชนิดแบบเลือกคำตอบจาก 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

2. ผลการหาประสิทธิภาพของบทเรียนเบื้องต้นรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม ได้ผลรวมของคะแนนจากแบบฝึกหัดระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการหาประสิทธิภาพของบทเรียนเบื้องต้นรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม จากผลรวมของคะแนนจากแบบฝึกหัดระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน

เลขที่	E1 (%)	E2 (%)	เลขที่	E1 (%)	E2 (%)
1	80	80	18	70	70
2	80	85	19	100	100
3	90	85	20	90	80
4	70	80	21	65	60
5	65	75	22	75	70
6	80	85	23	70	70
7	65	70	24	85	85
8	80	80	25	90	90
9	80	85	26	70	70
10	80	85	27	85	85
11	90	85	28	75	80
12	75	75	29	70	75
13	80	80	30	90	85
14	65	65	31	80	80
15	65	65	32	90	80
16	90	95	33	80	85
17	65	65	34	75	75

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เลขที่	E1 (%)	E2 (%)	เลขที่	E1 (%)	E2 (%)
35	65	65	69	90	60
36	90	85	70	95	85
37	75	75	71	70	60
38	80	75	72	85	75
39	90	85	73	70	65
40	70	75	74	75	75
41	80	80	75	80	75

42	60	65	76	90	85
43	60	65	77	80	80
44	80	80	78	65	65
45	80	85	79	85	85
46	85	85	80	90	85
47	100	95	81	75	65
48	85	85	82	80	75
49	90	85	83	60	55
50	80	85	84	100	90
51	95	90	85	70	70
52	80	75	86	75	70
53	80	75	87	85	75
54	65	65	88	75	70
55	65	75	89	65	60
56	65	60	90	80	80
57	75	70	91	75	75
58	80	75	92	80	80
59	80	75	93	70	70
60	95	85	94	90	85
61	80	80	95	60	55
62	95	85	96	70	70
63	55	50	97	80	85
64	60	65	98	65	70
65	100	90	99	90	85
66	75	75	100	100	90
67	85	80	101	75	65
68	80	80			
รวม				78.65	76.58

*หมายเหตุ เลขที่ 1-25 คือนักศึกษาสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ เลขที่ 26-53 คือนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนงวิชาการผลิต และเลขที่ 54-101 คือนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนงวิชาเครื่องกล

จากตารางที่ 1 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำนวน 101 คน พบว่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เฉลี่ยร้อยละ 78.65 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เฉลี่ยร้อยละ 76.58 จึงเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด E_1/E_2 ในการวิจัยครั้งนี้มีค่าเท่ากับ

75/75 เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลจะพบว่า บทเรียนมีประสิทธิภาพ มีเพียง 24 คน ที่ประสิทธิภาพไม่เป็นไปตามเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 23.76 แสดงว่ามีผู้ที่ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 76.24 แสดงว่าบทเรียนเบื้องต้นรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม รหัสวิชา EC261 2) มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความพึงพอใจของผู้เรียนต่อบทเรียนเบื้องต้นรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม รหัสวิชา EC261 มีผลวิเคราะห์แสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอนรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม

ข้อที่	คำถาม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	4.04	0.78	มาก
2	เนื้อหาสาระ	4.13	0.87	มาก
3	สื่อการเรียนการสอน	4.05	1.00	มาก
4	แบบฝึกหัดครั้งที่ 1	4.23	0.85	มาก
5	แบบฝึกหัดครั้งที่ 2	4.01	0.99	มาก
6	วิธีจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.06	0.95	มาก
7	แบบทดสอบหลังการเรียนรู้	4.32	0.67	มาก
8	การสื่อสารของผู้สอน	4.27	0.81	มาก
9	บรรยากาศการเรียนรู้	4.25	0.69	มาก
10	การสอดแทรกคุณธรรม	4.52	0.62	มากที่สุด
รวม		4.19	0.82	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.19$, S.D.=0.82) โดยความพึงพอใจด้านการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.52$, S.D.=0.62) และความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ด้านแบบฝึกหัดครั้งที่ 2 ($\bar{x}=4.01$, S.D.=0.99)

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เฉลี่ยร้อยละ 78.65 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เฉลี่ยร้อยละ 76.58 จึงเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด E_1/E_2 ในการวิจัยครั้งนี้มีค่าเท่ากับ 75/75 และเมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลจะพบว่าผู้ที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 76.24 นั้น แม้ว่าว่าบทเรียนเบื้องต้นรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมจะมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด แต่ก็มีประเด็นน่าสนใจ คือสาเหตุที่ผู้เรียนบางรายไม่ผ่านตามเกณฑ์ อาจเกิดจากปัจจัยเฉพาะบุคคล ได้แก่ ความสามารถในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล เช่น ความตั้งใจเรียน พื้นความรู้ ความคิดด้านเศรษฐศาสตร์ สอดคล้องกับ ผ่องใส เพ็ชรรักษ์ และคณะ (2555) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพบว่า พฤติกรรมทางการเรียนที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การมีสมาธิต่อการเรียน การทบทวนและการเตรียมตัวในการเรียน และสอดคล้องกับ พรทิพย์ จำลองเพลง และคณะ (2558) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งพบว่า ความคงทนในการเรียนรู้ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเช่นกัน

2. จากผลการวิจัย ผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19, SD=0.82$) โดยความพึงพอใจด้านการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52, S.D.=0.62$) นั้น น่าจะเกิดจากการที่ผู้สอนได้มีการจัดกิจกรรมที่สอดแทรกแนวคิดเศรษฐศาสตร์แนวพุทธศาสนา และแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง ส่วนมีความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ด้านแบบฝึกหัดครั้งที่ 2 ($\bar{X}=4.01, S.D.=0.99$) นั้น อาจเกิดจากการที่ผู้วิจัยให้ทำแบบฝึกหัดที่ต้องใช้พื้นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐศาสตร์ในเชิงสังคมศาสตร์และการคิดวิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยพบว่าผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้เดิมจากระดับการศึกษาประเภทสายอาชีพที่เน้นการเรียนรู้ด้านสายอาชีพไม่ได้มุ่งเน้นการเรียนรู้ด้านกลุ่มสาระที่เป็นพื้นฐานความรู้ทั่วไปในสายสามัญ (<http://www.bestpraceduc.org>)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของบทเรียนเบื้องต้นในรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมมีวิธีการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างบทเรียนเบื้องต้นรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม 2) การหาประสิทธิภาพของบทเรียน และ 3) การหาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม ในภาคเรียน 2/57 จำนวน 101 คน

ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนเบื้องต้นรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม โครงสร้างของเนื้อหา 2 ส่วนประกอบด้วย 1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ และ 2) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เฉลี่ยร้อยละ 78.65 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เฉลี่ยร้อยละ 76.58 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด E_1/E_2 ในการวิจัยครั้งนี้มีค่าเท่ากับ 75/75 เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลจะพบว่าผู้ที่มีผ่านเกณฑ์ร้อยละ 76.24 แสดงว่าบทเรียนเบื้องต้นรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม รหัสวิชา EC261 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด จากการสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19, S.D. =0.82$) โดยความพึงพอใจด้านการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52, SD=0.62$) และความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ด้านแบบฝึกหัดครั้งที่ 2 ($\bar{X}=4.01, SD=0.99$)

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ สามารถดำเนินการไปได้ด้วยดีพร้อมกับบรรลุลักษณะการวิจัย ได้ผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดังกล่าว และขอขอบคุณการสนับสนุนทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ ที่ให้การสนับสนุนทุนวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แยมเสาชิง. 2554. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ผ่องใส เพ็ชรรักษ์ และคณะ. 2555. การศึกษาพฤติกรรมการเรียนที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา สาขาวิชา
การจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจ
บัณฑิต.

พรทิพย์ จำลองเพลง และคณะ. 2558. ผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนรู้รายวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนแบบจิกซอว์ II และการสอนแบบปกติ. รายงานการสืบเนื่องประชุมวิชาการ
ระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

รัชฎาภรณ์ พัฒนะ. 2562. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม
ของนักศึกษาปริญญาตรี 4 ปี กับปริญญาตรี 2 ปีต่อเนื่อง. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล
สงคราม.

เรณูมาศ มาอุ่น. 2559. การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้ ปีที่ 9
ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2559.

สมัย โกรธินทาคม. 2549. การศึกษาแนวทางการเพิ่มพูนความเข้าใจเศรษฐศาสตร์สำหรับนักศึกษานอกคณะ
เศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

Education Zone. 2017. มาดูกันว่าสายสามัญกับสายอาชีวะนั้นแตกต่างกันอย่างไร. <http://www.bestpraceduc.org>.
ออนไลน์.

**การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม
ของนักศึกษาปริญญาตรี 4 ปี กับปริญญาตรี 2 ปีต่อเนื่อง**
**Comparative study of learning achievement in Industrial Economics courses
of 4-year undergraduate students with a 2-year undergraduate degree.**

รัชฎาภรณ์ พัฒนะ^{1*}

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม/คณะวิทยาการจัดการ

*corresponding author e-mail : ratchadapat@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม ของนักศึกษาปริญญาตรี 4 ปี กับปริญญาตรี 2 ปีต่อเนื่อง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 102 คน ด้วยแบบบันทึกผลการเรียนและแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาและข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม

ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา เพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระดับคะแนนของนักศึกษาปริญญาตรี 4 ปี และปริญญาตรี 2 ปี ต่อเนื่อง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามสาขาวิชา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความแตกต่างกันเป็นรายคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ รายคู่สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจมีระดับคะแนนมากกว่าสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนงวิชาอิเล็กทรอนิกส์ และรายคู่สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจมีระดับคะแนนมากกว่าสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนงวิชาไฟฟ้ากำลัง ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การสนับสนุนให้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม และเพิ่มเติมเนื้อหาเสริมความเข้าใจก่อนเรียน

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, เปรียบเทียบผลการเรียน, การจัดการเรียนการสอน

Abstract

The purpose of this research was to compare the learning achievement in the course of industrial economics. Of 4-year undergraduate students with a 2-year undergraduate degree. The sample group consisted of 102 students. With a record of academic performance and general information of students and suggestions for teaching and learning management in the course of industrial economics.

The research found that The comparison of student achievement of students Males and females are significantly different at the level of .05. The scores of 4-year undergraduate and 2-year undergraduate students are significantly different at the level of .05. And classified by subject area, it was found that the learning achievement was different in pairs, with statistical significance at the level of .05. There were 2 pairs, namely, the pairs of business economics disciplines with higher scores than the field

of electronic technology. And each pair of business economics subjects has a higher score than the field of electrical power technology industry. Suggestions and suggestions for teaching and learning are support for group activities. And additional content to enhance understanding before class.

Keywords: learning achievement, comparison of learning results, teaching and learning management

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ได้มีเป้าหมายมุ่งสร้างสรรค์สังคมให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศชาติ โดยรวมมุ่งสร้างคนหรือผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตโดยตรงให้มีคุณลักษณะที่มีศักยภาพและความสามารถที่จะพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่ความสำเร็จได้ ในกระบวนการเพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียนจากกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย ดังเช่นการจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช 2545 ที่มุ่งให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ และจากธรรมชาติของการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น อาจารย์ผู้สอน จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของการจัดการศึกษา หรือการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีลักษณะเฉพาะและแตกต่างจากการจัดการเรียนการสอนในระดับอื่น โดยประเด็นสำคัญที่อาจารย์ผู้สอนต้องเข้าใจ เป็นเบื้องต้น ได้แก่ จุดมุ่งหมายของการอุดมศึกษา ธรรมชาติ ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา และหลักสูตรระดับอุดมศึกษา เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงเข้าไปสู่การจัดการเรียนการสอนในระดับนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เรณูมาศ มาอุ่น. 2559:169)

รายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม เป็นรายวิชาที่บรรจุอยู่ในหลักสูตรของสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ เป็นวิชาที่มีความสำคัญทั้งในศาสตร์ของเศรษฐศาสตร์และผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับงานด้านอุตสาหกรรม ในขณะที่ผู้เรียนในรายวิชาดังกล่าวมีความแตกต่างกันตามระดับการศึกษาเดิม ได้แก่ สายสามัญ คือ ผู้เรียนในระดับปริญญาตรี 4 ปี กับสายอาชีพ คือ ผู้เรียนระดับปริญญาตรี 2 ปีต่อเนื่อง ซึ่งจะพบว่าการเรียนสายสามัญในระดับมัธยมปลายในระยะเวลา 3 ปี จะเน้นไปที่การจัดการขั้นพื้นฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีการกำหนดเอาไว้ เน้นการให้ความสำคัญกับการเรียนด้านกลุ่มสาระเป็นหลัก การแบ่งสายเรียนทั่วไป ในสายสามัญจะประกอบไปด้วย สายวิทย์คณิต, สายศิลป์คำนวณ, สายศิลป์ภาษา และสายศิลป์ทั่วไป ซึ่งการเรียนในสายสามัญนี้จะค่อนข้างได้วิชาที่เป็นพื้นฐานความรู้ทั่วไปที่ดี ส่วนการเรียนสายอาชีพคือการเรียนต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือ ปวช. เป็นการเรียนในหลักสูตรที่จะไม่ได้เน้นการศึกษาขั้นพื้นฐานเหมือนกับการเรียนสายสามัญมากนัก มีระยะเวลาในการเรียน 3 ปี โดยหากเรียนจบแล้วจะมีทางเลือกในการเรียนต่อ 2 ทางเลือกใหญ่ๆ คือ การเรียนต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือ ปวส. กับการเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย หลักสูตรการเรียนในสายอาชีพก็จะแบ่งหลักๆ ออกเป็น สาขาวิชาอุตสาหกรรม, สาขาวิชาพาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ, สาขาวิชาศิลปกรรม, สาขาวิชาประมง, สาขาวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว, สาขาวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ และสาขาวิชาสารสนเทศและการสื่อสาร จุดเด่นสำคัญที่ทำให้หลายๆ คนเลือกเรียนต่อสายอาชีพนั่นเพราะจะได้มีโอกาสเรียนในสายวิชาที่เน้นการทำงานจริงเป็นหลัก ได้พุ่งเป้าไปที่การเรียนในด้านนั้นๆ อย่างเต็มที่ (<http://www.bestpraceduc.org>)

ดังนั้นเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนซึ่งมีพื้นฐานความแตกต่างกันในแต่ละสาขาวิชา และนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน เน้นการบูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ ใช้

หลากหลายวิธีการสอน และหลากหลายแหล่งความรู้ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์. 2550) ต่อไป ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม ของนักศึกษาปริญญาตรี 4 ปี กับปริญญาตรี 2 ปีต่อเนื่อง เพื่อนำ ผลที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เกิดความเหมาะสมกับทั้งผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมทุกคน ในภาคเรียนที่ 1/2557 ประกอบด้วยนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำแนกตามประเภทนักศึกษาปริญญาตรี 4 ปี ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ และประเภทของนักศึกษาปริญญาตรี ต่อเนื่อง 2 ปีหลัง ได้แก่ สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม แขนงวิชาอิเล็กทรอนิกส์ และสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม แขนงวิชาไฟฟ้ากำลัง ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวนทั้งสิ้น 102 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ นักศึกษากลุ่มตัวอย่างทุกคน จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาดังนี้คือ 1) เพศ 2) สาขาวิชา และ 3) ประเภทนักศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

3.1 แบบบันทึกผลการเรียนรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม

3.2 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาและข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอน

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาได้จากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจำแนกตามรายละเอียดต่างๆ ดังนี้ 1) เพศ ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง 2) สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนงวิชาอิเล็กทรอนิกส์ และสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนงวิชาไฟฟ้ากำลัง และ 3) ประเภทนักศึกษา นักศึกษาปริญญาตรี 4 ปี และ นักศึกษาปริญญาตรี ต่อเนื่อง 2 ปีหลัง

4.2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้จากการนำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม จากใบรายงานผลการเรียนเมื่อสิ้นสุดภาคเรียน 1/2557 จำแนกตามช่วงระดับคะแนน ดังนี้

ช่วงระดับคะแนน = 1 มีคะแนนระหว่าง 55-59

ช่วงระดับคะแนน = 2 มีคะแนนระหว่าง 60-64

ช่วงระดับคะแนน = 3 มีคะแนนระหว่าง 65-69

ช่วงระดับคะแนน = 4 มีคะแนนระหว่าง 70-74

ช่วงระดับคะแนน = 5 มีคะแนนระหว่าง 75-79

ช่วงระดับคะแนน = 6 มีคะแนนระหว่าง 80-100

4.3 ข้อมูลข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนของแบบสอบถามในลักษณะปลายเปิด นำมาจำแนก ประเด็นจากข้อเสนอแนะ รวบรวมข้อมูล และบันทึกผล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา โดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

5.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษากับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ และ ประเภทของนักศึกษา ด้วยค่า Independent-samples t test และสาขาวิชาของนักศึกษา ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน ANOVA และหาเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วย Sheffe จากสมมติฐานทางสถิติจากสมมติฐานการวิจัยดังนี้

5.3 นำประเด็นจากข้อเสนอแนะมาเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอน รวบรวมข้อมูล และบันทึกผลเป็นค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีผลข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาผู้เรียนรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม จำแนกตามเพศ สาขาวิชา และประเภทของนักศึกษา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาผู้เรียนรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม จำแนกตามเพศ ประเภทของนักศึกษา และสาขาวิชา

ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา	ความถี่	ร้อยละ
เพศ		
1.ชาย	84	82.4
2.หญิง	18	17.6
รวม	102	100
ประเภทนักศึกษา		
1.ปริญญาตรี 4 ปี	23	22.5
2.ปริญญาตรี ต่อเนื่อง 2 ปี หลัง	79	77.5
รวม	102	100
สาขาวิชา		
1.เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ	23	22.5
2.เทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนงวิชาอิเล็กทรอนิกส์	27	26.5
3.เทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนงวิชาไฟฟ้ากำลัง	52	51
รวม	102	100

จากข้อมูลในตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาผู้เรียนรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมจำนวน 102 คน จำแนกดังนี้

เพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 82.4 และเพศหญิงจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 ตามลำดับ

ประเภทนักศึกษา ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาปริญญาตรีต่อเนื่อง 2 ปีหลัง จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 77.5 และ นักศึกษาปริญญาตรี 4 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5

สาขาวิชา ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนงไฟฟ้ากำลัง จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 51 รองลงมาเป็นนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนงวิชาอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 และ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้เรียนในรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม จำแนกตาม เพศ ประเภทของนักศึกษา และสาขาวิชา ดังตารางที่ 2 - 5

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมจำแนกตาม เพศของนักศึกษา

ระดับคะแนนของนักศึกษา จำแนกตามเพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	P
ชาย	84	4.119	1.216	-4.537	.000
หญิง	18	5.500	.923		

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับคะแนนของนักศึกษาในรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยระดับคะแนน 75-79 คะแนน ถึง ระดับ 80-100 คะแนน (ค่าเฉลี่ย = 5.500) มากกว่าเพศชายที่มีค่าเฉลี่ยระดับคะแนน 70-74 คะแนน ถึง ระดับ 75-79 คะแนน (ค่าเฉลี่ย = 4.119)

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมจำแนกตาม ประเภทของนักศึกษา

ระดับคะแนนของนักศึกษา จำแนกตามประเภทของ นักศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	P
ปริญญาตรี 4 ปี	23	5.609	.6563	8.411	.000
ปริญญาตรี 2 ปี ต่อเนื่อง	79	4.000	1.1875		

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับคะแนนของนักศึกษาในรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมปริญญาตรี 4 ปี และปริญญาตรี 2 ปี ต่อเนื่อง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปริญญาตรี 4 ปี มีค่าเฉลี่ยระดับคะแนน 75-79 คะแนน ถึง ระดับ 80-100 คะแนน (ค่าเฉลี่ย = 5.609) มากกว่าปริญญาตรี 2 ปี ต่อเนื่องที่มีค่าเฉลี่ยระดับคะแนน 70-74 (ค่าเฉลี่ย = 4.000)

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมจำแนกตามสาขาวิชาของนักศึกษา

ระดับคะแนนของนักศึกษา จำแนกตามสาขาวิชา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
	ระหว่างกลุ่ม	2	46.325	23.163	19.229	.000
	ภายในกลุ่ม	99	119.253	1.205		
	รวม	101	165.578			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า สาขาวิชาต่างๆ มีระดับคะแนนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธี Scheffe มีผลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมจำแนกตามสาขาวิชาเป็นรายคู่

ระดับคะแนนของนักศึกษา จำแนกตามสาขาวิชา	ค่าเฉลี่ย	เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ	เทคโนโลยี อุตสาหกรรมแขนง วิชาอิเล็กทรอนิกส์	เทคโนโลยี อุตสาหกรรมแขนง วิชาไฟฟ้ากำลัง
		5.6087	3.9259	4.0385
เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ	5.6087	-	1.6827*	1.5702*
เทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนง วิชาอิเล็กทรอนิกส์	3.9259	-1.6827*	-	-.1125
เทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนง วิชาไฟฟ้ากำลัง	4.0385	-1.5702*	.1125	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำแนกตามสาขาวิชา มีความแตกต่างกันเป็นรายคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ รายคู่สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจมีระดับคะแนนมากกว่าสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนงวิชาอิเล็กทรอนิกส์ และรายคู่สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจมีระดับคะแนนมากกว่าสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนงวิชาไฟฟ้ากำลัง

3. ข้อเสนอแนะของนักศึกษา ได้แก่ การสนับสนุนให้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม และเพิ่มเติมเนื้อหาเสริมความเข้าใจก่อนเรียน

อภิปรายผล

จากการวิจัย พบว่า นักศึกษาเพศหญิงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม ในระดับคะแนนสูงกว่านักศึกษาเพศชาย โดยนักศึกษาเพศหญิงส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ และเป็นประเภท

นักศึกษาปริญญาตรี 4 ปี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมในระดับคะแนนสูงกว่านักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนงวิชาอิเล็กทรอนิกส์และสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนงไฟฟ้ากำลัง ซึ่งเป็นประเภทนักศึกษาปริญญาตรีต่อเนื่อง 2 ปีหลัง เมื่อพิจารณาจากประเภทของนักศึกษาทั้ง 2 ประเภท พบว่าการเรียนสายสามัญในระดับการศึกษาเดิมของของนักศึกษาปริญญาตรี 4 ปี เน้นการให้ความสำคัญกับการเรียนด้านกลุ่มสาระเป็นหลัก ค่อนข้างได้วิชาที่เป็นพื้นฐานความรู้ทั่วไปที่ดี ส่วนการเรียนสายอาชีพคือการเรียนต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือ ปวช. ซึ่งเป็นการศึกษาเดิมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2 ปี เป็นการเรียนในหลักสูตรที่จะไม่ได้เน้นการศึกษาขั้นพื้นฐานเหมือนกับการเรียนสายสามัญมากนัก หลักสูตรการเรียนในสายอาชีพจึงเป็นสายวิชาที่เน้นการทำงานจริงเป็นหลัก และมุ่งเป้าเรียนในด้านนั้นๆ อย่างเต็มที่ (<http://www.bestpraceduc.org>) ดังนั้นพื้นฐานความรู้ที่เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ในเชิงสังคมศาสตร์และการคิดวิเคราะห์เปรียบเทียบกับจากพื้นฐานความรู้เดิมจึงมีส่วนช่วยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันไปด้วย ผลจากการวิจัยครั้งนี้ยังมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมัย โกรธินทาคน (2549) ที่ได้ทำการวิจัยการพัฒนาเนื้อหาการเรียนเพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจเศรษฐศาสตร์สำหรับนักศึกษานอกคณะเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากนักศึกษามีความแตกต่างกันตามสาขาวิชา เนื่องจากผู้เรียนมีความเข้าใจด้านเศรษฐศาสตร์แตกต่างกัน อีกทั้ง กาญจนา แยมเสอาจ (2554) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยพบว่าระบบการรับนิสิตนักศึกษาที่มาแตกต่างกันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน เมื่อผลการวิจัยที่ทำให้ทราบถึงความแตกต่างของผู้เรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางเรียน ผู้วิจัยจะได้นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ทศนา แหมมณี. 2551) ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาผู้เรียนในรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม จำนวน 102 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 82.4 และเพศหญิงจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 ประเภทของนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาปริญญาตรีต่อเนื่อง 2 ปีหลัง จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 77.5 และนักศึกษาปริญญาตรี 4 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 และส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนงไฟฟ้ากำลัง จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 51 รองลงมาเป็นนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนงวิชาอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 และสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้เรียนในรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม พบว่าระดับคะแนนของนักศึกษาในรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยระดับคะแนน 75-79 คะแนน ถึง ระดับ 80-100 คะแนน (ค่าเฉลี่ย = 5.500) มากกว่าเพศชายที่มีค่าเฉลี่ยระดับคะแนน 70-74 คะแนน ถึง ระดับ 75-79 คะแนน (ค่าเฉลี่ย = 4.119) ระดับคะแนนของนักศึกษาในรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมปริญญาตรี 4 ปี และปริญญาตรี 2 ปีต่อเนื่อง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปริญญาตรี 4 ปี มีค่าเฉลี่ยระดับคะแนน 75-79 คะแนน ถึง ระดับ 80-100 คะแนน (ค่าเฉลี่ย = 5.609) มากกว่าปริญญาตรี 2 ปีต่อเนื่องที่มีค่าเฉลี่ยระดับคะแนน 70-74 (ค่าเฉลี่ย = 4.000) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความแตกต่างกันเป็นรายคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ รายคู่สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจมีระดับ

คะแนนมากกว่าสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนงวิชาอิเล็กทรอนิกส์ และรายคู่สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจมีระดับคะแนนมากกว่าสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนงวิชาไฟฟ้ากำลัง

3. ข้อเสนอแนะของนักศึกษา ได้แก่ การสนับสนุนให้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม และเพิ่มเติมเนื้อหาเสริมความเข้าใจก่อนเรียน

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ สามารถดำเนินการไปได้ด้วยดีพร้อมกับบรรลุลักษณะวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและข้อเสนอแนะของนักศึกษาสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนงวิชาอิเล็กทรอนิกส์ และสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมไฟฟ้ากำลัง รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อความสำเร็จของงานวิจัย ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดังกล่าว และขอขอบคุณการสนับสนุนทุนวิจัยจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ให้การสนับสนุนทุนวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แยมเสาชิง. 2554. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์

บัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

การจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช. 2545.

ทศนา แคมมณี. 2551. รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. 2550. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เรณูมาศ มาอุ่น. 2559. การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้ ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2559.

สมัย โกรธินทาคม. 2549. การศึกษาแนวทางการเพิ่มพูนความเข้าใจเศรษฐศาสตร์สำหรับนักศึกษานอกคณะเศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

Education Zone. 2017. มาดูกันว่าสายสามัญกับสายอาชีพนั้นแตกต่างกันอย่างไร. <http://www.bestpraceduc.org>. ออนไลน์.

การแปรรูปเศษวัสดุที่เหลือจากการแกะสลักผักและผลไม้เป็นปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด

กรณีศึกษาสาขาเกษตรศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Residual Materials Transformation from Vegetable and Fruit Craving into Bio-Compost Pellets:
Case Study of Home Economics Program, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

รักชนก อินจันทร์¹

¹สาขาเกษตรศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*corresponding author e-mail : rakchanok95@gmail.com

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนการสอนรายวิชาการแกะสลักผักและผลไม้ สาขาเกษตรศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้ใช้ผักและผลไม้เป็นวัตถุดิบหลักในการเรียนการสอน หลังจากที่แกะสลักเสร็จทุกครั้งมีเปลือกและเศษผัก เศษผลไม้เหลือจำนวนมาก ไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์และทิ้งไปโดยสูญเปล่าทำให้เกิดขยะเน่าเสียเกิดเป็นขยะมูลฝอย ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแปรรูปเศษวัสดุที่เหลือจากการแกะสลักผักและผลไม้เป็นปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด กลุ่มตัวอย่างจำนวน 31 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบบันทึกผลการทดลอง จากการวิจัยพบว่า เศษผักและเศษผลไม้ที่เหลือจากการแกะสลักสามารถทำปุ๋ยหมักชีวภาพได้ โดยการนำเศษมะเขือเทศ เศษแตงโม เศษแคนตาลูป เศษมะละกอ เศษบัตูท ปั่นรวมกันให้ละเอียด เติมน้ำตาล น้ำเปล่า หมักไว้ 30 วัน จากนั้นแยกกากและน้ำ นำไปผสมรำข้าว แกลบเผา แกลบกลาง กากน้ำตาล ขึ้นรูปเป็นปุ๋ยโดยเครื่องอัดเม็ด ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการทดลองทั้งหมด 4 ครั้ง ผลจากการทดลองครั้งที่ 4 ปรากฏว่า เศษผักและเศษผลไม้ที่เหลือจากการแกะสลักสามารถทำปุ๋ยหมักชีวภาพได้

คำสำคัญ : การแกะสลักผักและผลไม้ การแปรรูป เศษผักผลไม้ ปุ๋ยหมักชีวภาพอัดเม็ด

Abstract

Home Economics Program of Chiang Rai Rajabhat University provides the Vegetables and Fruits Craving Course which uses vegetable and fruits as the material. There were a lot of materials that could not be used. The researcher aimed to study residual transformation from vegetable and fruit wastes into bio-compost pellets and to evaluate the satisfaction of bio-compost pellets. The samples were 31 students chosen by purposive sampling. The research instruments were the experiment record and satisfaction evaluation. The result showed that vegetable and fruit wastes could be made as bio-compost pellets. The ingredients of could produce bio-compost pellets. Producing methods were mixing 6 kilograms of tomato, watermelon, cantaloupe, papaya, and beetroot with 10 kilograms of water, and 2 kilograms of molasses and brewed them in tank 30 days. And, separated tissue and water in order to mix

with bran, burned husk, medium husk, and sugar then shaped them by automatic pellet machine. Finally, the researcher did four time of the experiments and found that vegetables and fruits materials could be transformed as bio-compost pellets

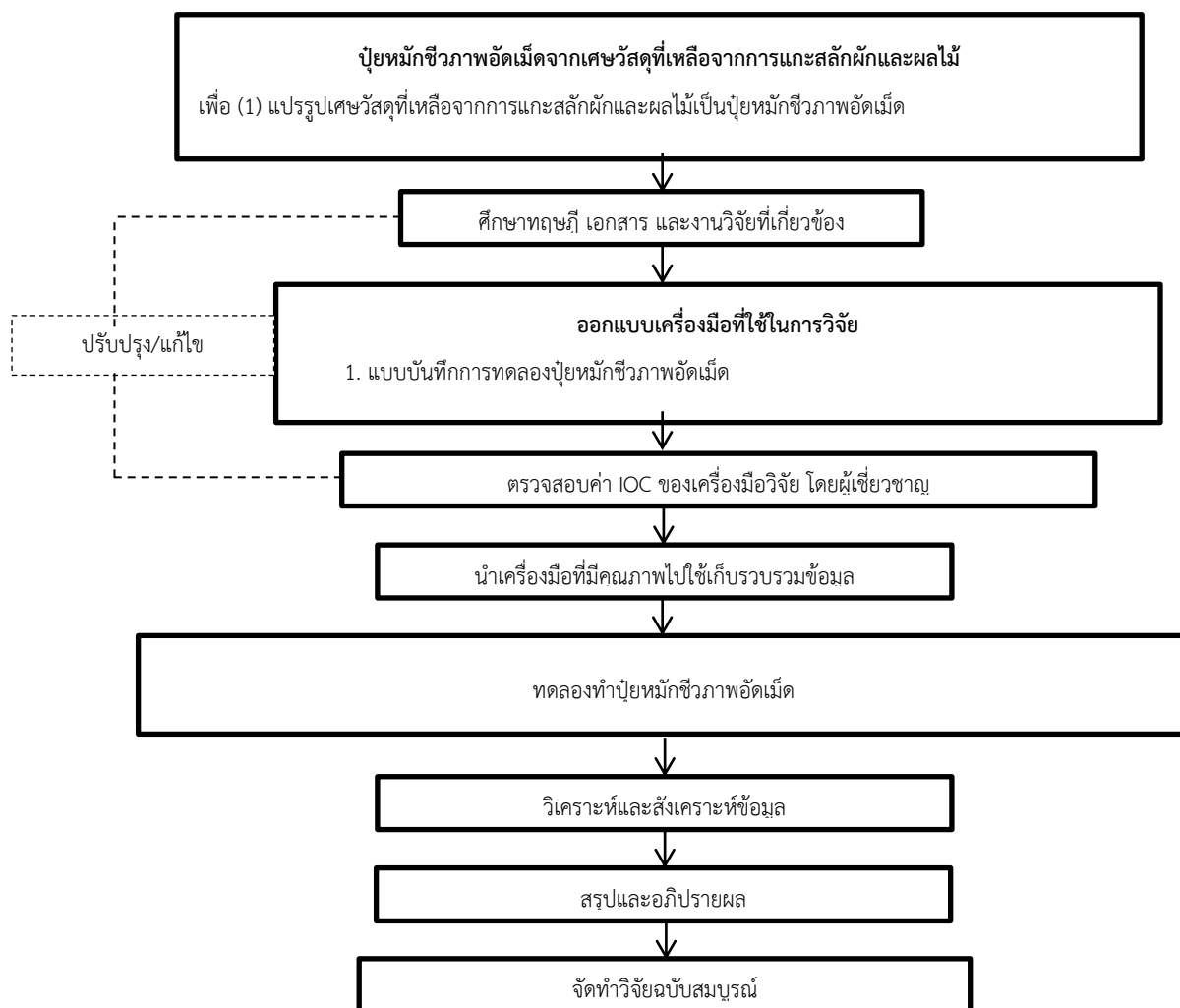
keywords: Vegetable and Fruit Craving, waste transformation, vegetable and fruit wastes, Bio-Compost Pellets

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนรายวิชาการแกะสลักผักและผลไม้ สาขาเกษตรศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้ใช้ผักและผลไม้เป็นวัตถุดิบหลักในการเรียนการสอน หลังจากที่แกะสลักเสร็จทุกครั้งมีเปลือกและเศษผัก เศษผลไม้เหลือจำนวนมาก ไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์และทิ้งไปโดยสูญเปล่าทำให้เกิดขยะเน่าเสีย เกิดเป็นขยะมูลฝอย ตามรายงานปริมาณขยะมูลฝอยของกรมควบคุมมลพิษ ในปี พ.ศ.2560 มีปริมาณขยะมูลฝอย 27.06 ล้านต่อปี คิดเป็น 1.14 กิโลกรัมต่อคน ต่อวัน ซึ่งในปริมาณนี้มีเศษผัก ผลไม้ เศษอาหาร มากถึง 64 % (กรมควบคุมมลพิษ,2560) ซึ่งจากข้อมูลขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ ขยะอาหารเหลือทิ้งจากเศษผัก เศษผลไม้ เศษอาหาร ก่อให้เกิดเป็นก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ เทียบได้เท่ากับ 3,300 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์/ปี (ธเนศน์ นุ่นมัน อ่างใน โปสต์ทูเดย์, 2559) หากเมื่อร่างกายได้สูดดมก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เข้าไปในปริมาณมากจะทำให้หายใจเร็ว ชีพจรเร็ว หัวใจเต้นเร็ว ความดันโลหิตสูงขึ้น กดสมอง ซึม มึนงง การได้ยินลดลง รบกวนการมองเห็น หมดสติและอาจเสียชีวิตได้ (สถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติ, มปป.) อย่างไรก็ตามการปรับปรุงพฤติกรรมทางขยะตั้งแต่ต้นทาง โดยยึดหลัก 3Rs คือ Reduce ลดการใช้อย่างประหยัดและใช้เท่าที่จำเป็น Reuse นำมาใช้ซ้ำการนำสิ่งของที่ใช้แล้วมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า Recycle นำกลับมาใช้ใหม่การนำขยะมาแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ (กรมควบคุมมลพิษ,มปป.) และลดปริมาณขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดต้นทางในการจัดการเรียนการสอนของรายวิชาการแกะสลักผักและผลไม้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแปรรูปเศษวัสดุที่เหลือจากการแกะสลักผักและผลไม้เป็นปุ๋ยหมักชีวภาพอัดเม็ด ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถจัดการขยะมูลฝอยให้เกิดประโยชน์อีกทั้งลดปริมาณขยะในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง จึงกำหนดตัวแปรต้น คือ เศษวัสดุผัก เศษผลไม้ ตัวแปรตาม คือ ปุ๋ยหมักชีวภาพอัดเม็ด ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลได้แก่ หนังสือ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางการจัดการเศษผักผลไม้สร้างเป็นกรอบแนวคิดการทำวิจัยและสร้างเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลการวิจัย โดยมีการทดลองผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพแล้วจึงขึ้นรูปปุ๋ยหมักชีวภาพให้เป็นเม็ด ซึ่งใช้แบบบันทึกผลการทดลองทำการเปรียบเทียบผลการทดลองในแต่ละครั้ง พร้อมวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่พบระหว่างการทดลองจนได้ต้นแบบปุ๋ยหมักชีวภาพอัดเม็ดจากเศษผักและผลไม้

ภาพที่ 1 กรอบการดำเนินงานวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการแปรรูปเศษวัสดุที่เหลือจากการแกะสลักผักและผลไม้เป็นปุ๋ยหมักชีวภาพอัดเม็ด ผู้วิจัยได้ทำการทดลอง 2 ขั้นตอน คือ การทำปุ๋ยหมักชีวภาพและการขึ้นรูปอัดเม็ด ทำทดลองปุ๋ยหมักชีวภาพอัดเม็ด จำนวน 4 ครั้งได้ผลการวิจัยดังนี้

การทดลองครั้งที่ 1 ประกอบด้วยอุปกรณ์ ถังดำ ขนาด 26.9 ลิตร มีดสับ เชียง เครื่องอัดเม็ดปุ๋ย เครื่องปั่นปุ๋ย วัสดุในการทดลอง มี 2 กระบวนการ กระบวนการแรก คือ การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ประกอบด้วย (1) เศษผลไม้ ได้แก่ เศษผลไม้ ได้แก่ แตงโม แคนตาลูป มะละกอ บัทรูท 7 กิโลกรัม (2) น้ำหมักชีวภาพ 2 กิโลกรัม (3) กากน้ำตาล 3 กิโลกรัม (4) น้ำเปล่า 10 กิโลกรัม โดยวิธีการนำเศษผักผลไม้มาแยกเศษเอาเศษปนเปื้อนออกสับให้ละเอียด นำไปหมักในถังเติมน้ำตาล น้ำหมักชีวภาพ คนให้เข้ากันปิดฝาให้สนิท เมื่อครบ 1 อาทิตย์ เติมน้ำเปล่า 10 กิโลกรัม คนให้เข้ากัน หมักต่ออีก 15 วัน เมื่อครบกำหนด แยกน้ำหมักชีวภาพและกากผักผลไม้ ออก นำกากผักผลไม้ไปปั่นให้ละเอียด จากแดดจนแห้ง ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ปุ๋ยหมักชีวภาพตากแห้ง การทดลองครั้งที่ 1

กระบวนการที่สอง การอัดเม็ดปุ๋ย ประกอบด้วย (1) ปุ๋ยหมักชีวภาพ 1 กิโลกรัม (2) รำข้าว 200 กรัม (3) แกลบเผา 200 กรัม (4) แกลบกลาง 200 กรัม (5) กากน้ำตาล 100 กรัม (6) น้ำหมักชีวภาพ 400 กรัม โดยวิธีการนำกากผักผลไม้ที่ตากแห้งแล้ว มาผสมกับรำข้าว แกลบอ่อน แกลบดำ และน้ำหมักชีวภาพ คลุกให้เข้ากัน นำไปเข้าเครื่องอัดเม็ด ตากในที่ร่มมีลมผ่าน เมื่อแห้งแล้วเก็บไว้ให้มิดชิด ดังแสดงในภาพที่ 2 จากการทดลองครั้งที่ 1 ผลปรากฏว่า ก่อนตากแห้งปุ๋ยมีลักษณะแข็ง สีน้ำตาล หลังจากตากแห้ง แล้วปุ๋ยมีลักษณะเป็นเส้นแข็ง สีเข้มขึ้นจากน้ำตาลกลายเป็นสีดำ กลิ่นแรง เม็ดปุ๋ยบางส่วนมีเส้นใยราขึ้น

ภาพที่ 2 ผลการทดลองครั้งที่ 1

การทดลองครั้งที่ 2 ประกอบด้วยอุปกรณ์การทดลอง (1) ถังดำ ขนาด 26.9 ลิตร (2) เครื่องปั่นปุ๋ย (3) เครื่องอัดเม็ดปุ๋ย วัสดุในการทดลอง ประกอบด้วย 2 กระบวนการ กระบวนการแรก คือ การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ (1) เศษผลไม้ ได้แก่ แตงโม แคนตาลูป มะละกอ ปีรุธ 6 กิโลกรัม (2) กากน้ำตาล 2 กิโลกรัม (3) น้ำเปล่า 10 กิโลกรัม โดยมีวิธีการนำเศษผักผลไม้แยกเศษปนเปื้อนออกนำเศษผักผลไม้ หมักในถัง ใส่กากน้ำตาล น้ำหมักชีวภาพ น้ำเปล่า คนให้เข้ากัน หมักไว้ 30 วัน เมื่อครบกำหนดนำไปปั่นเครื่องให้ละเอียด กระบวนการที่สอง การอัดเม็ดปุ๋ย ได้แก่ (1) ปุ๋ยหมักชีวภาพ 1 กิโลกรัม (2) รำข้าว 0.5 กิโลกรัม (3) แกลบเผา 0.5 กิโลกรัม (4) แกลบกลาง 0.5 กิโลกรัม (5) กากน้ำตาล 100 กรัม โดยมีวิธีการนำปุ๋ยหมักชีวภาพ มาผสมกับรำข้าว แกลบกลาง แกลบเผา และกากน้ำตาล คลุกให้เข้ากัน นำไปเข้าเครื่องอัดเม็ด ตากในที่ร่มมีลมผ่าน เมื่อแห้งแล้วเก็บไว้ให้มิดชิด ดังแสดงในภาพที่ 3 และภาพที่ 4

ภาพที่ 3 การผสมปุ๋ยหมักชีวภาพอัดเม็ด การทดลองครั้งที่ 2

ภาพที่ 4 การอัดเม็ดปุ๋ยหมักชีวภาพ การทดลองครั้งที่ 2

จากการทดลองครั้งที่ 2 ผลปรากฏว่า ก่อนตากแห้งปุ๋ยมีลักษณะเป็นเนื้อเหลว มีสีดำ กลิ่นเหม็น หลังตากแห้งปุ๋ยมีลักษณะเป็นแท่งแข็งติดกัน จากสีดำเป็นสีน้ำตาล มีกลิ่นน้ำหมักชีวภาพเล็กน้อย

การทดลองครั้งที่ 3 ประกอบด้วยอุปกรณ์ เครื่องปั่นปุ๋ย เครื่องอัดเม็ดปุ๋ย วัสดุในการทดลอง มี 2 กระบวนการ กระบวนการแรก คือ การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ประกอบด้วย (1) เศษผลไม้ ได้แก่ แตงโม แคนตาลูป มะละกอ บัทรูป 6 กิโลกรัม (2) กากน้ำตาล 2 กิโลกรัม (3) น้ำเปล่า 10 กิโลกรัม โดยวิธีการนำเศษผักผลไม้มาแยกเศษเอาเศษปนเปื้อนออกสับให้ละเอียดนำไปหมักในถังเติมน้ำตาล น้ำหมักชีวภาพคนให้เข้ากันปิดฝาให้สนิท เมื่อครบ 1 อาทิตย์ เติมน้ำเปล่า 10 กิโลกรัม คนให้เข้ากัน หมักต่ออีก 15 วัน เมื่อครบกำหนด แยกน้ำหมักชีวภาพและกากผักผลไม้ ออก กระบวนการที่สอง คือ การอัดเม็ดปุ๋ย ประกอบด้วย (1) ปุ๋ยหมักชีวภาพ 4 กิโลกรัม (2) รำข้าว 200 กรัม (3) แกลบเผา 0.5 กิโลกรัม (4) แกลบกลาง 0.5 กิโลกรัม (5) กากน้ำตาล 0.5 กิโลกรัม โดยวิธีการนำกากปุ๋ยหมักตากแดดให้แห้ง ประมาณ 2-3 วัน นำปุ๋ยปั่นให้ละเอียด นำไปผสมกับรำข้าว แกลบเผา แกลบกลางและกากน้ำตาล ผสมให้เข้ากัน นำเข้าเครื่องอัดเม็ดตากแดดให้แห้ง ดังแสดงในภาพที่ 5 และภาพที่ 6 จากการทดลองครั้งที่ 3 ผลปรากฏว่า ปุ๋ยมีลักษณะเป็นสีดำ และ มีเชื้อราเกิดขึ้น เนื่องจากตากแดดไม่แห้งสนิท ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดลองครั้งที่ 4

ภาพที่ 5 การผสมปุ๋ยหมักชีวภาพอัดเม็ด การทดลองครั้งที่ 3

ภาพที่ 6 ผลการทดลองครั้งที่ 3

การทดลองครั้งที่ 4 มีวิธีการทำปุ๋ยหมักชีวภาพสูตรเดียวกับครั้งที่ 3 สำหรับกระบวนการอัดเม็ดปุ๋ย ประกอบด้วย (1) ปุ๋ยหมักชีวภาพ 1 กิโลกรัม (2) รำข้าว 0.5 กิโลกรัม (3) แกลบเผา 0.5 กิโลกรัม (4) แกลบกลาง 0.3 กิโลกรัม (5) กากน้ำตาล 1 ชีด วิธีการนำปุ๋ยหมักที่ปั่นละเอียดแล้วมาผสม รำข้าว แกลบเผา แกลบกลางและกากน้ำตาลผสมให้เข้ากันนำปุ๋ยที่ผสมเสร็จแล้วไปตากแดดจัด 3 ชั่วโมง จะได้ปุ๋ยที่มีลักษณะขึ้นๆ ไม่เหลวจนเกินไป ดังแสดงในภาพที่ 7 จากนั้นนำไปอัดเม็ด ตากแดดจนแห้ง ดังแสดงในภาพที่ 7 และภาพที่ 8 จากการทดลองครั้งที่ 4 ผลปรากฏว่าปุ๋ยเป็นเม็ดเมื่อนำไปตากแดดเป็นเม็ดอัดแน่น ลักษณะเป็นสีน้ำตาลคล้ำ เมื่อโดนน้ำละลายน้ำได้ดี

ภาพที่ 7 การตากแห้งปุ๋ย การทดลองครั้งที่ 4

ภาพที่ 8 ผลการทดลองครั้งที่ 4

ผลการทดลองทั้ง 4 ครั้ง พบว่า ครั้งที่ 4 สามารถทำปุ๋ยหมักชีวภาพอัดเม็ดได้ ผู้วิจัยพบว่าการใช้เครื่องปั่นทำให้เนื้อผักผลไม้เหลวเป็นเนื้อเดียวกันได้ดี ส่วนผสมในการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ คือ เศษผัก ผลไม้ สามารถทำปุ๋ยหมักได้ทุกชนิด การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ มีอัตราส่วน คือ เศษผลไม้ ได้แก่ มะเขือเทศ แตงโม แคนตาลูป มะละกอ บัทรูป ฯลฯ รวมกัน 6 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 33.33 น้ำเปล่า 10 กิโลกรัม ร้อยละ 55.55 กากน้ำตาล 2 กิโลกรัม ร้อยละ 11.11 มีวิธีการทำโดยนำเศษผักผลไม้ปั่นให้ละเอียด ใส่กากน้ำตาล น้ำเปล่า หมักในถัง 30 วัน เมื่อครบกำหนดแยกน้ำหมักชีวภาพ และกากน้ำหมักออกจากกันสำหรับน้ำหมักสามารถนำไปใช้รดน้ำต้นไม้ ส่วนกากน้ำหมักนำไปปั่นละเอียดอีกครั้ง เตรียมใช้อัดเม็ด สำหรับการอัดเม็ดปุ๋ยหมักชีวภาพ มีอัตราส่วนคือ ปุ๋ยหมักชีวภาพ 1 กิโลกรัม ร้อยละ 41.66 รำข้าว 0.5 กิโลกรัม ร้อยละ 20.83 แกลบเผา 0.5 กิโลกรัม ร้อยละ 20.83 แกลบกลาง 0.3 กิโลกรัม ร้อยละ 12.50 กากน้ำตาล 1 ชีด ร้อยละ 4.16 นำส่วนผสมรวมกันจากนั้นขึ้นรูปโดยเครื่องอัดเม็ด ตากให้แห้งโดยใช้เวลาในการตากแดดจัด 4 วัน หรือจนกว่าจะแห้งสนิท

อภิปรายผล

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแปรรูปเศษวัสดุที่เหลือจากการแกะสลักผักและผลไม้เป็นผลิตภัณฑ์ปุ๋ยหมักชีวภาพอัดเม็ด หลังจากดำเนินการวิจัยผู้วิจัยพบว่า การทดลองทั้ง 4 ครั้ง พบว่า การทดลองครั้งที่ 1 เศษผักและผลไม้บางชนิดชนิดมีเปลือกแข็ง ย่อยสลายช้าทำให้อัดเม็ดปุ๋ยไม่ได้ และปุ๋ยยังมีความชื้นเมื่อเก็บไว้นานเกิดเชื้อรา การทดลองครั้งที่ 2 ขั้นตอนการอัดเม็ดปุ๋ย ปุ๋ยมีลักษณะเนื้อเหลว และ ไม่สามารถแยกเป็นเม็ดเพื่อตากแดดได้ การทดลองครั้งที่ 3 ปุ๋ยมีลักษณะและ เกิดเชื้อรา ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการทดลองครั้งที่ 4 ผลปรากฏว่าเศษผักและผลไม้ ประกอบด้วย มะเขือเทศ แตงโม แคนตาลูป มะละกอ และบัทรูป สามารถนำมาแปรรูปเป็นปุ๋ยชีวภาพแบบอัดเม็ดได้ การนำเศษวัสดุที่เหลือจากการแกะสลักผักและผลไม้ซึ่งเป็นวัสดุจากธรรมชาติแปรรูปเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพอัดเม็ดเป็นกระบวนการจัดการเศษวัสดุที่เหลือใช้จากธรรมชาติก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเนื่องเศษวัสดุดังกล่าวมีคุณสมบัติทางเคมีที่สามารถช่วยในการเจริญเติบโตของพืชพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภักษร พลอยโพธิ์ และนนทยา ทรงพันธุ์ (2554) กล่าวว่าปุ๋ยชีวภาพจากการหมักด้วยพืชผักมีใบทำให้ต้นผักมีการเจริญเติบโตทั้ง 3 ด้าน เช่นเดียวกับกับผลการวิจัยของ อมลณัฐ ฉัตรตระกูล (2555) ที่พบว่า การให้ปุ๋ยหมักใบมะขามและปุ๋ยหมักฝัคมะขาม 4-6 ต้น/ไร่ มีแนวโน้มทำให้การเจริญเติบโตทางใบดี อย่างไรก็ตามจากการทดลองทั้ง 4 ครั้ง ผู้วิจัยเจอปัญหาระหว่างการทดลองแต่ละครั้ง จึงมีการปรับเปลี่ยนอุปกรณ์ที่ใช้ อัตราส่วนของวัตถุดิบ และระยะเวลาในการตาก ซึ่งการปรับเปลี่ยนกระบวนการทดลองดังกล่าว ช่วยให้ปุ๋ยหมักชีวภาพอัดเม็ดที่ได้มีความสมบูรณ์มากขึ้น สอดคล้องตามงานวิจัยของวิพรพรรณ เนืองเม็ก และเฉลิมชัย เพาะคำ (2555) และณัฐมณ ขวัญไชย (2556) ทั้งนี้การแปรรูปเศษวัสดุทางธรรมชาติให้เป็นปุ๋ยหมักสามารถช่วยลดมลภาวะในการใช้สารเคมีและสามารถรักษาธรรมชาติตามงานวิจัยของ ภัทรา วงษ์พันธุ์มกล และคณะ (2552) ที่กล่าวว่าในการทำปุ๋ยหมักเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการลดปริมาณขยะอินทรีย์จำนวนมากที่เกิดในประเทศไทย สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้สามารถนำไปประยุกต์ได้จริง ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปควรวิเคราะห์ธาตุอาหารของปุ๋ยหมักชีวภาพอัดเม็ด และคุณสมบัติอื่น ๆ และส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพอัดเม็ด โดยดำเนินการจัดทำแผนงานหรือโครงการและมีการร่วมมือกับเกษตรกรผู้ปฏิบัติงานจริง

สรุปผลการวิจัย

การทำปุ๋ยหมักชีวภาพอัดเม็ดจากเศษผักและผลไม้ที่เหลือจากการเรียนสามารถแปรรูปเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพอัดเม็ดได้จากการวิจัย พบว่า การนำเศษผักและผลไม้ปั่นให้ละเอียด ใส่กากน้ำตาล น้ำเปล่า หมักในถัง 30 วัน จากนั้นแยกน้ำและกากสำหรับน้ำหมักสามารถนำไปใช้รดน้ำต้นไม้ ส่วนกากน้ำหมักนำไปปั่นละเอียด เติร์มขึ้นรูปอัดเม็ด โดยใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพ รำข้าว แกลบเผา แกลบกลาง กากน้ำตาล นำผสมรวมกันแล้วขึ้นรูปโดยเครื่องอัดเม็ดตากให้แห้งสนิท

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จได้ด้วยการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายในการให้ทุนสนับสนุนการทำงานวิจัย ขอขอบคุณอาจารย์สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ทุกท่านที่ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ขอขอบคุณผู้ศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาคหกรรมศาสตร์ คณะครุศาสตร์ ที่เรียนรายวิชาและสัปดาห์ผักและผลไม้ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลวิจัย เข้าร่วมกิจกรรมตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัยจนสำเร็จ ขอขอบคุณบุคลากร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายและผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2560). รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของ

ประเทศไทย ปี พ.ศ.2559. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ.

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (มปป.). คู่มือแนวทางและข้อกำหนดเบื้องต้นการลดและ

ใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย. กรุงเทพมหานคร : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

ณัฐมณ ขวัญไชย. (2556). การเปรียบเทียบคุณภาพของปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพที่ผลิตจากอัตราส่วนของวัสดุและวิธีการที่

ต่างกัน. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตรสิ่งแวดล้อม

ภาควิชาวิทยาศาสตรสิ่งแวดล้อม, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ธเนศน์ นุ่นมัน. (10 พฤศจิกายน 2559). มลพิษจากอาหารเหลือ. โพสต์ทูเดย์.

<https://www.posttoday.com/life/life/576004> สืบค้นเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2561.

บุญชุม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : สุริยาสาริน.

ภัทรา วงษ์พันธ์กุล ยุทธนา มานะกิจ อาณัฐ ฮาวกันทะ. (2552). วิจัยการหมักทำปุ๋ยชีวภาพจากกากน้ำตาล. รายงานการ

วิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาควิชาพืชเชิงใหม่.

ศุภักษร พลอยโพธิ์ และนันทยา ทรงพันธุ์. (2554). การวิจัยปุ๋ยชีวภาพจากเศษผัก. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต.

วิพรพรรณ เนืองเม็ก และเฉลิมชัย แพะคำ. (2555). การวิจัยผลของเชื้อจุลินทรีย์ท้องถิ่นในการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพเพื่อการ

เจริญเติบโตและต้านทานการเกิดโรคใบไหม้ของข้าว. วารสารนเรศวรพะเยา. ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 เลขหน้า 136-140.

สถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติ.(มปป.). วัสดุอ้างอิงเพื่อตรวจวัดปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์ในอากาศ. กรุงเทพมหานคร :

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

อมลณัฐ ฉัตรตระกูล. (2555). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ปุ๋ยหมักจากวัสดุเหลือใช้ของมะขาม. รายงานการวิจัย, คณะ

เทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

การปรับปรุงพฤติกรรมการแต่งกายนักศึกษารายวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ เพื่อการท่องเที่ยวและโรงแรม

The Alteration of Dress Habits on Human Resources Management in Tourism and Hotel

พีรภัทร สงวนศิลป์^{1*} คู่ขวัญ แสงศิริ¹

^{1*}มหาวิทยาลัยราชภัฏพินิจสังคม สาขาการท่องเที่ยวและบริการ

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏพินิจสังคม สาขาการท่องเที่ยวและบริการ

*corresponding author e-mail : vatachi_aun@hotmail.com, n_sangsiri@hotmail.com

บทคัดย่อ

การจัดทำโครงการวิจัยในชั้นเรียนครั้งนี้เพื่อศึกษากระบวนการนำการจัดการความรู้มาแก้ไขปัญหาพฤติกรรม การแต่งกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพินิจสังคม สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม และเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการแต่งกายของนักศึกษาผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ใน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและโรงแรม โดยมีการเลือกกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้แบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) คือ นักศึกษาสาขาการท่องเที่ยวและโรงแรมชั้นปีที่ 2 จำนวนทั้งหมด 41 คน มีการเก็บข้อมูลจากการทำกิจกรรม ในรายวิชาการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลจากแบบสังเกตการณ์เชิงคลิสิกในรูปแบบร้อยละ คือ 1.กิจกรรมกระบวนการจัดการ ความรู้ 2.กิจกรรมนักศึกษาต้นแบบ 3.กิจกรรมโครงการสัมมนาสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม โดยใช้วิธีการมีส่วนร่วมใน การเรียนรู้กับนักศึกษาในการทดลองปฏิบัติการทำกิจกรรมในรายวิชาทั้งหมด

ผลการทดลองจัดกิจกรรมคือมีแนวโน้มไปในทางที่ดีขึ้นแล้วยังการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านการแต่งกายของ นักศึกษากลุ่มตัวอย่างในกิจกรรมต้นแบบนักศึกษา ได้รับความสนใจจากนักศึกษาคนอื่นจากในสาขาการท่องเที่ยวและการ โรงแรมที่สังเกต ถึงการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมการแต่งกายในกิจกรรมครั้งนี้ ผลการประเมินกิจกรรมทั้งหมดเป็นร้อยละ คือ 9.75, 82.5 และ 95.15

คำสำคัญ : การปรับปรุงแก้ไข พฤติกรรมการแต่งกาย นักศึกษา

Abstract

The Classroom Action Research aims to study in knowledge management for alteration of dress habits within Human Resource Management in Tourism and Hotel at Pibulsongkram Rajabhat University. The target group was chosen by purposive sampling method is 41 students who are second year students. The information collecting was evaluated and analyzed in percentage through 3 activities based on Human Resource Management for Tourism and Hotel. They are: 1. Introduction to knowledge management 2. Student model 3. Tourism and Hotel Seminar

The research result tends to increase in percentage on alteration of dress habit, according to the result persuaded more other students in Tourism and Hotel. Furthermore, the result in each activity is dramatically increase. The percentage of evaluation was up to 9.75, 82.5 and 95.15

Keywords: Alteration, Dress Habits, Student

บทนำ

การแต่งกายของนักศึกษาจัดอยู่ในระเบียบของแต่ละสถาบันที่ได้กำหนดขึ้นตามนโยบายของภาครัฐในแต่ละระดับเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐาน โดยเครื่องแบบนักศึกษานั้นเปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของแต่ละสถาบันการศึกษา เป็นการสร้างระเบียบวินัย และสร้างความรับผิดชอบ รวมทั้งยังเป็นการแสดงความเคารพคุณค่าของความเป็นนักศึกษาที่เป็นสิ่งที่พึงาม นำภาคภูมิใจ แสดงถึงความรู้ สติปัญญา แต่ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการแต่งกายของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาของทุกมหาวิทยาลัยรวมทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏพินุลสงคราม การแต่งกายของนักศึกษาสมัยใหม่ ที่เพิกเฉยต่อกฎระเบียบ ขาดวินัย ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงที่ นิสิตมักแต่งกายไม่เหมาะสมกับสภาพนิสิต ปล่อยชายเสื้อออกมานอกกระโปรง ใส่เสื้อผ้ารัดรูป นุ่งกระโปรงผิดระเบียบ รวมทั้งสวมรองเท้าแตะหรือทางเท้าตามกระแสแฟชั่น มากไปกว่านั้นนิสิตนักศึกษาเองก็ได้ให้ความสำคัญต่อกฎระเบียบการแต่งกาย ตลอดจนคำตักเตือนของผู้เป็นครูบาอาจารย์ที่ เพราะความเข้าใจในค่านิยมของการแต่งกายไม่เหมาะสมทางการแต่งกายของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาตกอยู่ในสภาวะที่น่าเป็นห่วงนักศึกษาที่มักแต่งกายล่อแหลม โป้ ไม่เหมาะสม รวมถึงการใส่เสื้อผ้ารัดรูป ปล่อยชายเสื้อออกมาข้างนอกกางเกง หรือกระโปรง การสวมรองเท้าแฟชั่นมาเรียน รวมทั้งผมที่มักจะทำสีนอกเหนือจากสีธรรมชาติมักพบเห็นเป็นปกติทั่วไปของนักศึกษาที่มีรสนิยมตามแบบฉบับสมัยใหม่

การแต่งกายที่ไม่เหมาะสมของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ตามบทความเปลี่ยนนักศึกษาของศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยกรุงเทพ (2550)กล่าวไว้ว่า ทางกระทรวงวัฒนธรรม ในสมัยของคุณหญิงไขศรี ศรีอรุณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ และในสมัย รศ.ดร. วรากรณ์ สามโกเศศ ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และ สถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 30 แห่ง ร่วมกันกำหนด “วาระแห่งชาติ” ว่าด้วยการจัดระเบียบการแต่งกายของนักศึกษา ซึ่งช่วงนั้นก็เกิดกระแสต่อต้านในมุมมองของสิทธิมนุษยชน ยกตัวอย่างเช่น จากการเผยแพร่วารสารสื่อสังวาสเรื่อง “การใช้อำนาจควบคุมเด็กคือวาระแห่งชาติ” ของหทัยรัตน์ สุธา (2550) จากบทความเรื่องการแต่งกายของนักศึกษากับอำนาจของ บัณฑิต ไกรวิจิตร (2550) และ บทความเรื่อง สิทธิมนุษยชน การแต่งกายของนิสิตนักศึกษาของใบไม้สีชมพู(2552) แต่หากการรณรงค์นั้นยังไม่สามารถสร้างความสำเร็จได้ จึงทำให้เกิดเป็นประเด็นที่ว่าชุดนักศึกษาเป็นปัญหาหรือไม่ หรือจากบทความของอาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยอาจารย์ชลวิทย์ เจริญจิตต์ (2552) แต่อย่างไรก็ตามยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงสถาบันการศึกษาหลายแห่งร่วมกันระดมความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่น มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ (2552) ได้กล่าวถึงโครงการ “อีกนิด เพื่อจุฬา” (A bit more Project) ที่เป็นโครงการรณรงค์ในเรื่องการแต่งกายชุดนักศึกษาที่ถูกระเบียบ ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ และจากบทความของรวมคลังความรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคลากรมหาวิทยาลัยศรีปทุม โดย Permalink (2551) ปัญหาที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเยาวชนดังกล่าวพบว่า เยาวชนไทยขาดการปลูกฝังใน

ด้าน คุณธรรม จริยธรรม อย่างยั่งยืน จึงทำให้นักศึกษาบางกลุ่มยังขาดความเข้าใจในปัญหาหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง ในขณะที่เดียวกันที่สังคมไทยที่คาดหวังกับการพัฒนาเยาวชนไทยให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ มีสติ ปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีเป้าหมายที่มุ่งเน้นนำนักศึกษาไปสู่การเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพในวิชาชีพของตนเองโดยมีระเบียบข้อบังคับ กฎเกณฑ์ เป็นเครื่องมือข้อตกลงในการสร้างวัฒนธรรมการดำรงอยู่ในสังคมของนักศึกษา และเพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นอันหนึ่งเดียวกันในสถาบัน หากแต่ปัญหาเหล่านี้ก็ยังคงเกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา โดยที่มีการรณรงค์ผ่านโครงการจากหลากหลายสถาบัน ที่มีหน้าที่ในการรับผิดชอบดูแลนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านสติปัญญา คุณธรรม และจริยธรรมควบคู่ไปด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมและการแต่งกายของนักศึกษาที่ศึกษาในรายวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์สำหรับการท่องเที่ยวและการโรงแรม ของนักศึกษาสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม ในระดับชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนาเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัย และนักศึกษาได้เรียนรู้และร่วมถกเถียงปัญหาร่วมกัน จึงประยุกต์เทคนิคการประชุมAIC (Appreciation-Influence-Control) รวมทั้งมีการประเมินความก้าวหน้าและผลการดำเนินงานเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขปัญหาในรายวิชาที่ได้ดำเนินการทดลองวิจัยเป็นกรอบในการดำเนินการในการทำวิจัยขั้นตอนนี้นักวิจัยได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์และพูดคุย และการสังเกตระหว่างการดำเนินการกิจกรรมระหว่าง ผู้วิจัย และนักศึกษาโดยการคิดและเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีปฏิสัมพันธ์ ผ่านการสำรวจตรวจสอบระหว่างกันโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการจัดการสอนของนักศึกษาโดยมีการรวบรวมข้อมูลดังนี้

ขั้นตอนเบื้องต้นทุกประเด็นโดยมีขั้นตอนรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยจัดกิจกรรมที่ 1 พูดคุยประเด็นข้อดีและข้อเสียของพฤติกรรมด้านการแต่งกายของนักศึกษา
2. ให้นักศึกษาสำรวจลักษณะการแต่งกายของตนเอง
3. ใช้กระบวนการสังเกตและประเมินศักยภาพการแต่งกายของเพื่อนนักศึกษาร่วมกัน
4. เพื่อแลกเปลี่ยนทัศนคติ ความคิดเห็น และประสบการณ์การแต่งกายของนักศึกษา
5. นำเสนอเกณฑ์การแต่งกายนักศึกษาแบบปกติทั้งนักศึกษาชายหญิง
6. หาแนวทางการปฏิบัติการด้านการแต่งกายร่วมกัน
7. จัดเวทีสร้างความเข้าใจร่วมกับกลุ่มนักศึกษา
8. ใช้กิจกรรมงานวิจัยเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนา มุ่งให้เกิดการยอมรับการใช้กระบวนการพัฒนา

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบ (model) การสังเกต ติดตาม ฝึกระวัง และประเมินกิจกรรมที่ใช้เป็นเครื่องมือที่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขจากมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สร้างเวทีปรับความเข้าใจปรับทัศนคติด้านพฤติกรรมของนักศึกษาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
2. จัดกิจกรรมที่ 2 ต้นแบบของนักศึกษาสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม

3. ใช้การถอดบทเรียนและเติมเต็มร่วมกันกับนักศึกษาถึงประเด็นการจัดกิจกรรม
4. จัดกิจกรรมที่ 3 โครงการสัมมนาสาขาการท่องเที่ยวและบริการ
5. ดำเนินการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์และให้ข้อเสนอแนะสรุปผล

ผลการวิจัย

ผลการจัดกิจกรรมการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมแต่งกายของนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรมชั้นปีการศึกษาที่ 2 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการศึกษาเพื่อศึกษากระบวนการนำการจัดการความรู้มาใช้ปัญหาพฤติกรรมแต่งกายของนักศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแต่งกายของนักศึกษา ผลการจัดกิจกรรมที่เกิดปัญหาจากความพยายามที่จะแก้ปัญหาด้านการแต่งกายของนักศึกษา โดยการเก็บข้อมูลผ่านการทำกิจกรรมรายวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์สำหรับการท่องเที่ยวและการโรงแรมแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 การศึกษากระบวนการและนำกระบวนการจัดการความรู้มาใช้

ผลจากการศึกษาการจัดกิจกรรมที่ 1 ซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการศึกษา โดยแบ่งเป็นนักศึกษาเพศชาย 7 คน และ แบ่งเป็นนักศึกษาเพศหญิงจำนวน 34 คน รวมทั้งหมดจำนวน 41 คน

ผู้วิจัยได้เปิดประเด็นสภาพปัญหาด้านการแต่งกายของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ในสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรมได้พูดคุยถึงข้อดีและข้อเสียของการแต่งชุดนักศึกษาที่เป็นปัจจัยในการสร้างพฤติกรรมแต่งตัวของนักศึกษาพร้อมกับสำรวจพฤติกรรมแต่งตัวของนักศึกษาซึ่งนักศึกษาทุกคนทราบถึงขั้นตอนการแต่งกายที่ถูกต้องตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยทั้งชายหญิงเพราะเคยผ่านโครงการปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ โครงการติดเข็มตราพระราชลัญจกรของนักศึกษาใหม่ที่เป็นการปลูกจิตสำนึกรักษาสถาบันให้นักศึกษาแต่ด้วยปัจจัยทางด้านสังคมคือ พฤติกรรมด้านสังคมที่ให้นิยามการแต่งกายตามแฟชั่นชุดนักศึกษาประกอบกับมีสินค้าที่ตรงตามความต้องการของนักศึกษาในท้องตลาด ทำให้นักศึกษาสร้างค่านิยมตามยุคสมัยของชุดนักศึกษาที่เปลี่ยนไปในสมัยนี้ ผลการตรวจสอบรายชื่อการเข้าเรียนในรายวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ทำการกิจกรรมครั้งที่ 1 พบว่านักศึกษาที่แต่งตัวถูกระเบียบมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการศึกษาเพียงร้อยละ 9.75 หรือเป็นจำนวน 4 คนที่เป็นนักศึกษาหญิง จากนักศึกษาทั้งหมด 41 คน โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการสำรวจให้นักศึกษาให้ทราบถึงค่าร้อยละที่อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ผู้วิจัยจึงได้ใช้การมีส่วนร่วมของนักศึกษาได้นำเสนอเกณฑ์การแต่งกายชุดนักศึกษาทั้งชายและหญิงตามระเบียบของมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการศึกษาดังนี้

เครื่องแบบนักศึกษาชาย

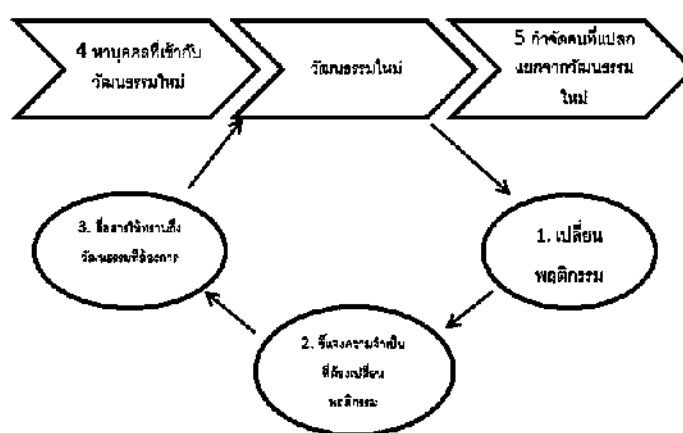
1. เสื้อเชิ้ตสีขาวแขนยาวหรือแขนสั้นไม่มีฉัตรหรือมีกระเป๋าด้านชายชนิดไม่มีฝากระเป๋าน้ำ
ผ่าไม่บางเกินไป ไม่มีลวดลาย ไม่คับ หรือหลวมเกินไป
2. กางเกงขายาวทรงสุภาพ ปลายขากางเกงไม่ยาวไม่สั้น ไม่แคบ และไม่กว้างเกินไป กางเกงมีหู
ร้อยเข็มขัด เนื้อผ้าเรียบ สีกรมท่าหรือสีดำ
3. เนคไทสีเดียว ไม่มีลวดลาย ติดเข็มของมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการศึกษา
4. เข็มขัดสายหนังสีดำ หัวเข็มขัดมีเครื่องหมายของ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการศึกษา

5. ถุงเท้าสีดำหรือสีกรมท่าไม่มีลวดลาย
6. รองเท้านักเรียนสีน้ำตาล หรือรองเท้าขาวสีน้ำตาลไม่มีลวดลาย

เครื่องแบบนักศึกษาหญิง

1. เสื้อเชิ้ตสีขาวแขนสั้นเนื้อผ้าไม่บางเกินไป ไม่มีลวดลาย ไม่เป็นผ้ามัด ไม่มีลูกไม้ ไม่มีเกล็ด ไม่รัดรูป ตัวเสื้อไม่มีกระเปาะ ไม่มีจีบทั้งด้านหน้า ด้านหลัง และที่แขนเสื้อ
2. กระดุม กระดุมเสื้อมีเครื่องหมายของมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุวัฒนธรรม
3. กระโปรงทรงสุภาพไม่แคบ ไม่รัด ไม่ผ่าหรือแหวกมาก เกินไป ความยาวคลุมเข่าเล็กน้อย กระโปรงสีดำหรือสีกรมท่า เนื้อผ้าเรียบหนา ไม่เป็นผ้ามัด ไม่มี ลูกไม้ ไม่มีลวดลายในเนื้อผ้า
4. เข็มขัดสายหนังสีดำ หัวเข็มขัดมีเครื่องหมายของมหาวิทยาลัย ราชภัฏพหุวัฒนธรรม
5. เข็มเครื่องหมาย เข็มเครื่องหมายมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุวัฒนธรรมติดที่อกด้านซ้าย
6. รองเท้ารองเท้านักเรียนสีน้ำตาลไม่มีลวดลาย

โดยจะมีการสร้างกระบวนการจากการหาคำตอบรวมกันกับนักศึกษา โดยผู้วิจัยจะมีการดำเนินการติดตามตรวจสอบความถูกต้องตามระเบียบมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุวัฒนธรรมตามที่ได้ตกลงในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมและการแต่งกายของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในครั้งถัดไป

ภาพที่ 1 : การปรับตัววัฒนธรรมองค์กร

ตอนที่ 2 ศึกษาและเปรียบเทียบการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการแต่งกายของนักศึกษา

ผลจากการศึกษาในกิจกรรมที่ 2 คือการผลักดันให้นักศึกษากลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษาต้นแบบให้สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรมใช้การมีส่วนร่วมในการสร้างการรณรงค์ด้านการแต่งกายที่มีความถูกต้องตามระเบียบของมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุวัฒนธรรมตามการเงื่อนไขที่ได้สร้างขึ้นจากการทำกิจกรรมที่ 1 ที่มีจำนวนนักศึกษาที่แต่งตัวถูกต้องตามระเบียบคิดเป็นเพียงร้อยละ 9.75 หรือจำนวน 4 คน โดยในครั้งนี้กิจกรรมต้นแบบด้านการแต่งกายได้ให้นักศึกษาร่วมกันออกแบบโปสเตอร์ในการเชิญชวนนักศึกษากลุ่มอื่นนอกเหนือจากกลุ่มเป้าหมาย โดยนักศึกษามีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

แต่งกายในเกณฑ์ที่ถูกต้องโดยคิดเป็นร้อยละ 82.5 หรือจำนวน 33 คน โดยมีนักศึกษาขาดกิจกรรมจำนวน 1 คน และแต่งกายไม่ถูกต้องตามเกณฑ์จำนวน 7 คน โดยที่ผู้วิจัยตรวจสอบกับระเบียบมหาวิทยาลัยที่เป็นเงื่อนไขกำหนดร่วมกับนักศึกษา จากการเช็คชื่อในการจัดกิจกรรมในรายวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์สำหรับการท่องเที่ยวและการโรงแรม

เมื่อมีการเปรียบเทียบผลข้อมูลของกิจกรรมครั้งที่ 1 และกิจกรรมครั้งที่ 2 ทำให้เห็นการพัฒนาด้านพฤติกรรมกรรมการแต่งกายและทัศนคติของนักศึกษาที่มีความแตกต่างกันร้อยละ 72.75 มีแนวโน้มที่เพิ่มมาอย่างชัดเจนจากการจัดกิจกรรมทั้ง 2 ครั้ง และช่วยกระตุ้นนักศึกษาในสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรมให้รับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 2

ภาพที่2: ตัวอย่างกิจกรรมต้นแบบนักศึกษา

ผลการศึกษากิจกรรมที่ 3 เป็นการให้นักศึกษาควบคุมดูแลพฤติกรรมด้านการแต่งกายด้วยตนเองจากการทำกิจกรรมในรายวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์สำหรับการท่องเที่ยวและการโรงแรมในการจัดงานสัมมนาด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่เป็นต้นแบบด้านการแต่งกายเป็นผู้ควบคุมดูแลงานสัมมนาที่จัดขึ้นในครั้งนี้ เพื่อสร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ตนเองดูแลในตำแหน่งงานที่จัดขึ้น โดยมีผู้เข้าร่วมเป็นนักศึกษาสาขาการท่องเที่ยวและโรงแรมและคณาจารย์ในสาขาเข้าร่วมงานสัมมนาในครั้งนี้

โดยการตรวจสอบความเรียบร้อยและความถูกต้องของการแต่งกายคิดเป็นร้อยละ 95.15 หรือคิดเป็นจำนวน 39 คน จากนักศึกษาทั้งหมดจำนวน 41 คน ซึ่งหากจัดลำดับจากการทำกิจกรรมตั้งแต่กิจกรรมครั้งที่ 1 ถึงการทำกิจกรรมครั้งที่ 3 คือ ร้อยละ 9.75, 82.5 และ 95.15 หรือคิดเป็นจำนวน 4 คน, 33 คน และ 39 คน ทำให้เห็นแนวโน้มด้านการแต่งกายไปในทิศทางที่ดีขึ้นผ่านการทำกิจกรรมในรายวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์สำหรับการท่องเที่ยวและการโรงแรม

อภิปรายผล

จากการศึกษาการวิจัยในครั้งนี้พบว่าพฤติกรรมการแต่งกายของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ จำนวนนักศึกษามีทั้งหมด 41 คน ทำกิจกรรมผ่าน กระบวนการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมการแต่งกาย จากการบันทึกและสังเกตพฤติกรรมการแต่งกายของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ในเวลาที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนักศึกษาสามารถแต่งกายได้เป็นระเบียบ มากกว่าเวลาเรียนในชั้นเรียนปกติ การจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติทำให้นักศึกษามีพัฒนาการด้านการแต่งกายไปในทางที่ดีขึ้นในตลอดการจัดกิจกรรมทั้งหมด นักศึกษาสามารถแสดงทัศนคติด้านการแต่งกายเชิงบวกผ่านการใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้นักศึกษาแสดงศักยภาพในการปฏิบัติกิจกรรมถึงคุณค่าด้านบุคลิกภาพด้านการแต่งกายออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการกิจกรรมการฝึกปฏิบัติยังเป็นเวทีให้นักศึกษาได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เรียนรู้ที่จะแก้ไขปรับเปลี่ยนยอมรับ คุณค่าของรูปแบบนักศึกษาที่ใช้ช่วงเวลาที่คุ้มค่าในระดับอุดมศึกษาที่ได้ใช้โอกาสใส่เครื่องแบบอย่างสมศักดิ์ศรีนักศึกษา และเตรียมพร้อมการก้าวสู่ตลาดแรงงานอย่างภูมิใจ

สรุปผลการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนเรื่องการปรับปรุงพฤติกรรมการแต่งกายของนักศึกษา ภายใต้รายวิชาการจัดการ ทรัพยากรมนุษย์สำหรับการท่องเที่ยวและการโรงแรม เพื่อศึกษากระบวนการนำการจัดการความรู้และเพื่อศึกษาแบบ เปรียบเทียบการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการแต่งกายของนักศึกษา มาแก้ไขปัญหาพฤติกรรมการแต่งกายของนักศึกษา ในสาขา การท่องเที่ยวและการโรงแรมคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการผ่านกระบวนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของนักศึกษา และอาจารย์ในการเก็บข้อมูลประเมินผลการพัฒนาด้านพฤติกรรมการแต่งกายของนักศึกษา ผ่าน กระบวนการปรับตัวตามวัฒนธรรมองค์กร จากการริเริ่มประเด็นที่เกิดจากปัญหาด้านพฤติกรรมการแต่งกายของนักศึกษาที่ เปลี่ยนมุมมองของนักศึกษาออกมาเป็นค่าตัวเลขน้อยลง ทำให้นักศึกษาเข้าตระหนักถึงค่าร้อยละที่มีความต่ำกว่าเกณฑ์ นำไปสู่ ประเด็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างอาจารย์และนักศึกษาเกิดการรับรู้เกณฑ์การแต่งกายที่ถูกต้องตามระเบียบมหาวิทยาลัยราช ภัฏพหุสภกรรมการ ทั้งรูปแบบนักศึกษาทั้งชายและหญิง โดยนักศึกษาชายส่วนใหญ่จะผิดระเบียบในข้อการติดเนคไทสีเสียว ไม่มีลวดลายและติดเข็มสัญลักษณ์มหาวิทยาลัย และนักศึกษาหญิงส่วนใหญ่จะผิดระเบียบข้อรองเท้าหุ้มส้นสีดำไม่มี ลวดลายซึ่งจากการตรวจสอบนักศึกษามีผู้ที่ผ่านโครงการปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ และโครงการติดเข็มตราพระราชสัญลักษณ์ของ นักศึกษาใหม่ที่เป็นการปลูกจิตสำนึกรักสถาบันให้นักศึกษาแต่ด้วยปัจจัยทางด้านสังคมคือ พฤติกรรมด้านสังคมที่ให้นิยาม การแต่งกายตามแฟชั่นชุดนักศึกษาประกอบกับมีสินค้าที่ตรงตามความต้องการของนักศึกษาในท้องตลาด ทำให้นักศึกษาสร้าง ค่านิยมตามยุคสมัยของชุดนักศึกษาที่เปลี่ยนไปในสมัยนี้ ทำให้การเก็บข้อมูลในกิจกรรมครั้งที่ 1 ที่ทำการเปิดประเด็นด้าน พฤติกรรมการแต่งกายและเก็บข้อมูลนักศึกษาที่แต่งตัวถูกต้องตามระเบียบ เท่ากับร้อยละ 9.75 หรือเป็นจำนวน 4 คนที่ จาก นักศึกษาทั้งหมด 41 คน โดยทั้ง 4 คนที่แต่งกายถูกระเบียบเป็นนักศึกษาหญิง ผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมในครั้งที่ 2 เป็น กิจกรรมต้นแบบนักศึกษาสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่มีค่าร้อยละที่ 82.5 หรือจำนวน 33 คน มีค่าร้อยละที่แตกต่าง กัน 72.75 จากกิจกรรมครั้งที่ 1 นอกจากมีค่าร้อยละที่เพิ่มขึ้นแล้วยังการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านการแต่งกายของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างในกิจกรรมต้นแบบนักศึกษา ทำให้ได้รับความสนใจจากนักศึกษาคนอื่นจากในสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่ สังเกต ถึงการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมการแต่งกายในกิจกรรมครั้งนี้ ผลจากกิจกรรมครั้งที่ 3 เป็นกิจกรรมสัมมนาด้านการ

ท่องเที่ยวและการโรงแรมที่มีค่าร้อยละแตกต่างกันร้อยละ 22.4 จากกิจกรรมครั้งที่ 2 คือร้อยละ 95.92 หรือจำนวน 39 คน จากนักศึกษาทั้งหมด 41 คน เป็นการสร้างกิจกรรมที่นักศึกษาต้องแสดงศักยภาพด้านบุคลิกภาพในฐานะของผู้รับผิดชอบการจัดสัมมนาในครั้งนี้ สร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เข้าร่วมงานระหว่างนักศึกษา คณาจารย์ที่เข้าร่วมงาน แสดงภาพลักษณ์ที่ถูกต้องตามคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์

ข้อเสนอแนะ

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านการแต่งกายควรสร้างความตระหนักให้นักศึกษาที่เห็นความสำคัญด้านการสร้างภาพลักษณ์ บุคลิกภาพภายนอกกับการความรับผิดชอบตนเองในการปฏิบัติงานภายใต้ระเบียบ จากการจัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้มีโอกาสปฏิบัติหน้าที่ แสดงบทบาทต่อหน้าสาธารณะชนเห็นถึงการยอมรับจากสังคมในการนำเสนอวัฒนธรรมขององค์กร เห็นควรสนับสนุนให้มีการพัฒนาการเรียนจากห้องเรียนสู่พื้นที่ชุมชนเพื่อเป็นเสียงสะท้อนอีกด้านให้การแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมด้านการแต่งกาย ภาพลักษณ์ และการประยุกต์ใช้ความรู้จากรายวิชา

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในหัวข้อการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมการแต่งกาย รวมกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรมจำนวนทั้งสิ้น 41 คน เป็นความมุ่งหวังของผู้วิจัยที่จะปรับปรุงพฤติกรรมการแต่งกายของนักศึกษา เพื่อให้ศึกษามีคุณลักษณะของความเป็นบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัยในครั้งนี้ต้องขอขอบคุณนักศึกษากลุ่มเป้าหมายที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมมาตั้งแต่ต้น จนถึงขั้นตอนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการผู้สนับสนุนโครงการในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กรรณิการ์ นิยมศิลป์, ศิวาพร มั่นชุกานนท์ และนภาพร ชันชนา. (2535).การบริหารงานบุคคล.กรุงเทพมหานคร.

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จิตตินันท์ นันทไพบูลย์. (2554). การจัดการทรัพยากรบุคคลในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ประเทือง ภูมิภักตาคม. (2540).การปรับพฤติกรรม: ทฤษฎีการประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ 1.กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

พะยอม วงศ์สารศรี. (2530).การบริหารงานบุคคล.กรุงเทพมหานคร.โรงพิมพ์พรานนกการพิมพ์

วจิตริ อวระกุล. (2540).การฝึกอบรม.กรุงเทพฯ.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2541).ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรกิจ คำวงศ์ปิ่น. (2552).วิจัยในชั้นเรียนเรื่องพฤติกรรมนักเรียนของนักศึกษา. หลักสูตรบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

อารยา อินจันทร์. (2548).วิจัยในชั้นเรียนเรื่องการปรับพฤติกรรมการขาดความรับผิดชอบของนักศึกษา

Gibson, Ivancevich and Donnelly. (1997).Organization: Behavior Structure process: p35

**การศึกษาประสิทธิภาพการใช้ชุดการสอนเรื่องอัลเทอร์เนเตอร์เครื่องยนต์แก๊สโซลีน
เป็นสื่อในการเรียนการสอนวิชาไฟฟ้ารถยนต์**

**The study of the efficiency Use of teaching sets on Alternator tester of gasoline engine
Is a medium for teaching electric vehicles.**

ปริดา เสม้า^{1*} ทรงกลด ศรีวัฒนาวรรณ¹ ธนพงษ์ รอดภู² จิระพัฒน์ กันยนต์³ ณัฏพล อินทร์ศิริ⁴ และ ณัฐวุฒิ ศรีสุข⁵

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา พิชณุโลก

*corresponding author e-mail : pridasema1991@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการประเมินชุดการสอนเรื่องอัลเทอร์เนเตอร์เครื่องยนต์แก๊สโซลีน และใช้เป็นชุดการเรียนการสอนวิชางานไฟฟ้ารถยนต์ ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาเครื่องกล สาขางานยานยนต์ วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย การประเมินชุดการสอนเรื่องอัลเทอร์เนเตอร์เครื่องยนต์แก๊สโซลีน ประกอบด้วย ชุดการสอน แผนบทเรียน ใบเนื้อหา แบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบหลังเรียน โดยมีเนื้อหาดังต่อไปนี้ ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีและปฏิบัติ โครงสร้างส่วนประกอบอัลเทอร์เนเตอร์ โดยใช้แบบทดสอบในการประเมินทางด้านทฤษฎี เป็นตัววัดผลเพื่อเก็บข้อมูลเป็นคะแนน จะต้องทำคะแนนได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60/80 ของคะแนนทั้งหมด จึงจะผ่านการประเมิน

ผลจากการเก็บข้อมูลในการทดสอบจากนักศึกษา 15 คน คะแนนที่นักศึกษาทำได้จากการทำแบบทดสอบก่อนเรียน ทางทฤษฎีคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 63.33 ของคะแนนทั้งหมดและคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนครบทุกหน่วยเรียนที่กำหนดคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 96.66 ของคะแนนทั้งหมด จากการประเมินที่ได้แสดงว่าชุดการสอนเรื่องอัลเทอร์เนเตอร์เครื่องยนต์แก๊สโซลีนสามารถนำมาใช้เป็นสื่อในการเรียนได้ โดยมีประสิทธิภาพที่ 63.33/96.66 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 60/80

คำสำคัญ : อัลเทอร์เนเตอร์,ชุดการสอน และเครื่องยนต์แก๊สโซลีน

ABSTRACT

The objective of this research is to evaluate the teaching kit on alternate gasoline engines. And used as a set of teaching and learning subjects for electric cars At the vocational certificate level Mechanical Department Automotive field Sukhothai Technical College Assessment of the instruction set on the alternator, gasoline engine, consists of a set of instruction, lesson plan, content, test form before class post test With the following content Study about theory and practice Alterator component structure By using a test to evaluate the theory Is a measure to collect data as a score Must score at least 60/80 percent of the total score Therefore will pass the assessment

The results of data collection in the test from 15 students, the scores that students can do from the test before the theoretical study, is the average score of 63.33 percent of the total score and the score from doing the test after studying all the units specified. Representing an average score of 96.66

percent of all scores According to the assessment, it was shown that the instruction set on the gasoline engine can be used as a learning medium. With efficiency at 63.33 / 96.66 which is higher than the threshold set 60/80

Keywords : Alternator., Teaching Practice. And Gasoline engine.

keywords : Alterator , teaching kit , gasoline engines

บทนำ

การศึกษาถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมากเพราะจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้ดียิ่งขึ้นและการศึกษาจะพัฒนาได้อย่างดีมีเป้าหมายก็ต่อเมื่อมีงบประมาณในจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ชุดฝึกปฏิบัติ ชุดสาธิตการทดลอง สื่อการเรียนการสอนและบุคลากรด้านการศึกษาอย่างเพียงพอ

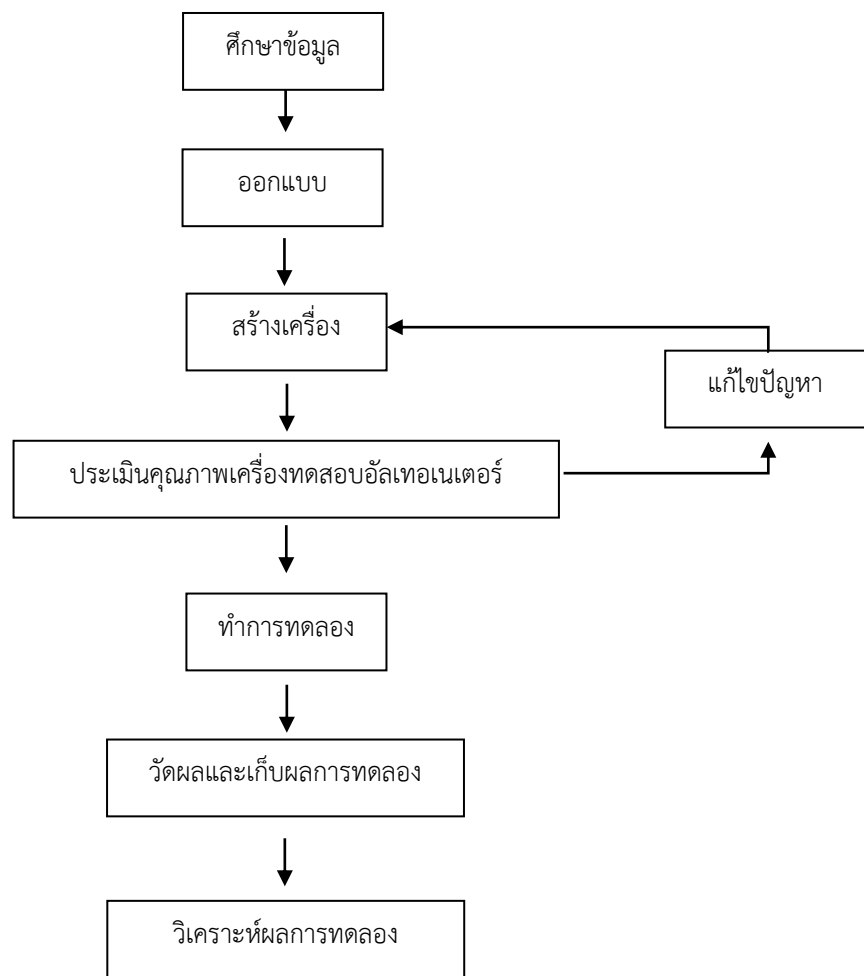
การจัดการเรียนการสอนด้านอาชีวศึกษา มุ่งเน้นให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และมีทักษะในการปฏิบัติงานในสาขาอาชีพนั้นๆ ปัจจุบันมีผู้สนใจเข้าศึกษาเพิ่มมากขึ้นผู้เรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลประกอบกับวิทยาการความก้าวหน้าทางวิชาชีพช่วงย่นต์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้ภาระหน้าที่ของอาจารย์ผู้สอนต้องทำอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ คิดหาเหตุผล คิดสร้างสรรค์ และสามารถแก้ไขปัญหาได้ การที่จะสอนให้มีประสิทธิภาพนั้น อาจารย์ผู้สอนต้องจัดการเรียนการสอนให้มีความก้าวหน้าและอุปกรณ์ที่ทันสมัยส่งผลประโยชน์ให้กับนักศึกษาโดยค้นหาแนวทางในการสอนที่ใช้เทคนิควิธีใหม่ๆหรือนำเอาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับนักศึกษาใช้เกี่ยวกับ ภาควิชาและภาคปฏิบัตินั้น เพื่อได้รับความรู้ความเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพตามที่ต้องการนั้นสื่อ การเรียนการสอนจึงเป็นส่วนสำคัญอย่างมากที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด สื่อการสอนนี้จะช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพในการสอนมากขึ้นและให้ผู้เรียนได้รับความรู้มีประสิทธิภาพเนื่องจากวิทยาลัยเทคนิคสุโขทัยได้มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปวช.และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปวส. ช่วงย่นต์ ในการจัดการเรียนการสอนในวิชาช่างอุตสาหกรรมในวิชา งานไฟฟ้ารถยนต์จากการเรียนในวิชา งานไฟฟ้ารถยนต์ ของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปวช.และ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปวส. ใน การเรียน ภาคปฏิบัติที่เรียนได้ฝึกปฏิบัติในการตรวจสอบอัลเทอร์เนเตอร์ของเครื่องยนต์รวมทั้งชิ้นส่วนต่างๆซึ่งเป็นการปฏิบัติจากของจริงพบว่าผู้เรียนมีจำนวนมากกว่าวัสดุอุปกรณ์ชุดฝึกที่ใช้ในการเรียนการสอนทำให้นักเรียนนักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติไม่ได้ทุกคนก็ต้องใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติ หากงบประมาณในการจัดซื้อครุภัณฑ์คงต้องใช้เวลาทำให้เด็กขาดโอกาสการเรียนรู้ไป จึงคิดว่าการผลิตสื่อการเรียนการสอนเพื่อใช้ในการเรียนการสอนหรือชุดการสอน เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่นำมาแก้ไขปัญหาในห้องเรียน ส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอน สร้างความเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว สื่อหรือชุดการสอนที่นำมาใช้มีหลายชนิดและต้องเลือกอย่างเหมาะสมกับการสอนในวิชาแต่ละวิชา ในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติซึ่งเป็นการเรียนการสอนในห้องเรียนและห้องปฏิบัติการต้องอาศัยสื่อการสอนที่เป็นของจริง โดยสร้างเป็นชุดสาธิต ชุดทดลอง หรือชุดฝึก ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงและเหมือนของจริงมากที่สุด

ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาในเรื่องที่เกิดขึ้น คณะผู้จัดทำจึงมีแนวคิด ที่จะสร้างเครื่องทดสอบอัลเทอร์เนเตอร์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนวิชา งานไฟฟ้า เพื่อให้ผู้เรียนได้ทำการตรวจสอบปัญหาสาเหตุที่อัลเทอร์เนเตอร์ชำรุดเสียหายและรู้จักส่วนประกอบของอัลเทอร์เนเตอร์

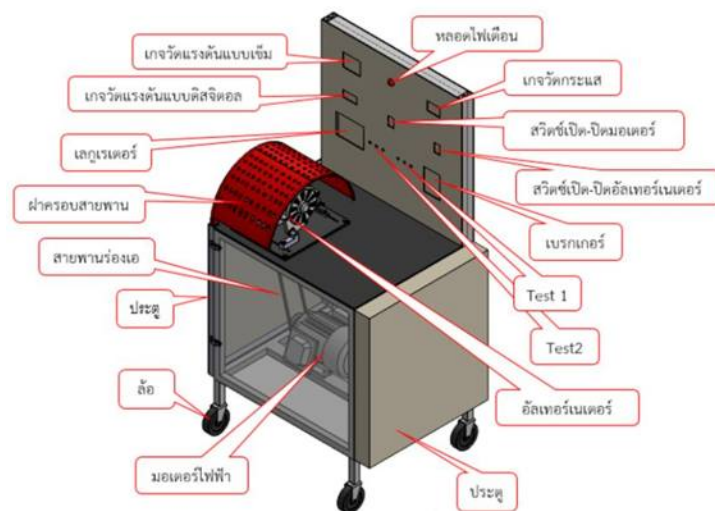
วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 การสร้างและทดสอบเครื่องทดสอบอัลเทอร์เนเตอร์

ในการออกแบบและสร้างเครื่องทดสอบอัลเทอร์เนเตอร์ ผู้ทำได้ดำเนินการศึกษาถึงขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อสร้างความเข้าใจและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้ ขั้นตอนดังแสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

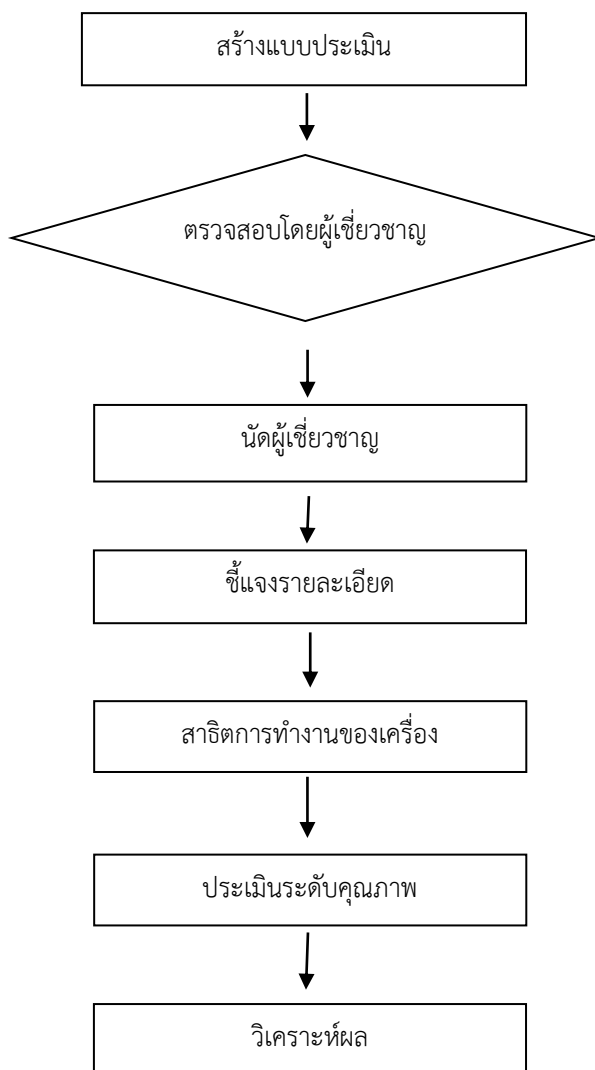
รูปที่ 2 องค์ประกอบโดยรวมของเครื่องทดสอบอัลเทรอนเตอร์

การดำเนินการออกแบบเครื่องทดสอบอัลเทรอนเตอร์ใช้มอเตอร์เป็นต้นกำลังงานในการหมุนทดสอบอัลเทรอนเตอร์ ซึ่งประกอบไปด้วยโครงหลักโดยแบ่งเป็น 3 ส่วนด้วยกันคือ ส่วนที่ 1 คือส่วนของห้องด้านล่างที่ติดตั้งมอเตอร์และแบตเตอรี่ มี

ขนาดความกว้าง 50 cm. ความยาว 60 cm. สูง 60 cm. ส่วนที่ 2 เป็นพื้นเหล็กที่ใช้ติดตั้งแท่นยึดอัลเทอเนเตอร์ มีขนาดความกว้าง 55 cm. ความยาว 65 cm. และ ส่วนที่ 3 เป็นส่วนที่ติดตั้งเกจวัดสำหรับแสดงผลต่างๆ ในการทดสอบมีขนาดสูง 58 cm. กว้าง 60 cm. องค์ประกอบโดยรวมของเครื่องทดสอบอัลเทอเนเตอร์แสดงดังรูปที่ 2 โดยใช้โปรแกรม SOLIDWORKS สร้างแบบจำลอง

2.2 ขั้นตอนการทดลองและเก็บข้อมูล

ในลำดับขั้นตอนการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำการศึกษามีลำดับขั้นตอนดังแสดงในรูปที่ 3

รูปที่ 3 ลำดับขั้นตอนการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

จากรูปที่ 3 ทำหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญเพื่อนัด วัน เวลา ในการทดลองเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วทำการนัดผู้เชี่ยวชาญมาพร้อมที่จะทำการประเมินแล้ว ผู้ทำการศึกษาชี้แจงรายละเอียดของแบบประเมินคุณภาพ พร้อมกับแจกแบบ

ประเมินคุณภาพ จากนั้นสถิติการทำงานของเครื่องเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน และเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำไปวิเคราะห์ผลต่อไป

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ

การวิเคราะห์ข้อมูลได้นำผลจากแบบประเมินคุณภาพแสดงจากผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(Standard deviation) ซึ่งมีสูตรดังนี้

คำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) ของผลการประเมินโดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	คือ	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	คือ	ผลรวมของคะแนน
	N	คือ	จำนวนประชากรทั้งหมด

ค่า $\bar{X}$ ที่ได้จากการประเมินจะมีค่าอยู่ระหว่าง 1.00 ถึง 5.00 ซึ่งมีความหมายต่าง ๆ ดังนี้

ค่าอยู่ระหว่าง	4.50	ถึง	5.00	หมายถึง	ดีมาก
ค่าอยู่ระหว่าง	3.50	ถึง	4.49	หมายถึง	ดี
ค่าอยู่ระหว่าง	2.50	ถึง	3.49	หมายถึง	พอใช้
ค่าอยู่ระหว่าง	1.50	ถึง	2.49	หมายถึง	ควรปรับปรุง
ค่าอยู่ระหว่าง	1.00	ถึง	1.49	หมายถึง	ต้องปรับปรุง

คำนวณหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ของผลการประเมินโดยใช้สูตร

$$S.D = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{n - 1}}$$

เมื่อ	S.D.	คือ	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	คือ	ข้อมูลแต่ละจำนวน
	$\bar{X}$	คือ	ค่าเฉลี่ยของข้อมูลแต่ละจำนวน
	n	คือ	จำนวนประชากรทั้งหมด

ผลการวิจัย

ผลการทดสอบเครื่องทดสอบอัลเทอเนเตอร์

ผลการทดลองในครั้งนี้จะนำเสนอตามหัวข้อของแบบประเมินคุณภาพซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้คือ

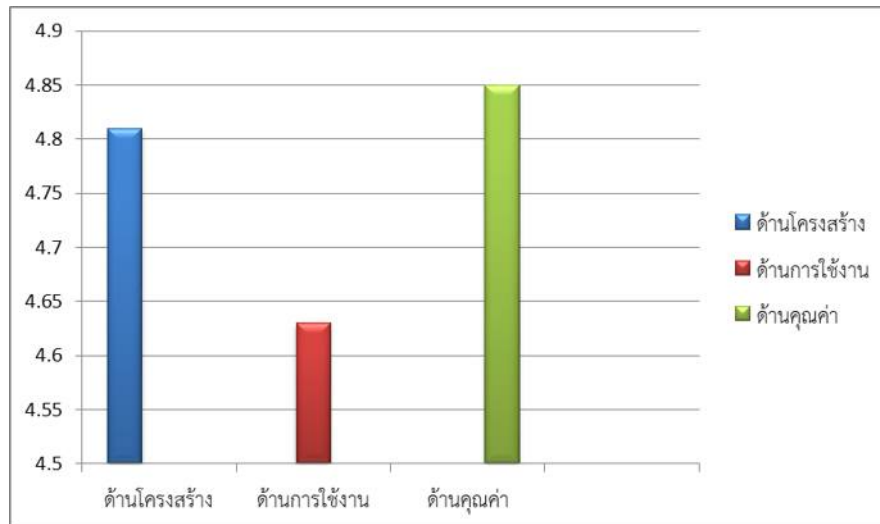
- 3.1.ด้านคุณภาพของเครื่องทดสอบอัลเทอเนเตอร์
 - 3.2. ด้านคุณภาพชุดการสอน
 - 3.3 ผลการทดลองใช้ชุดการสอน
- ### 3.1 ด้านคุณภาพของเครื่องทดสอบอัลเทอเนเตอร์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินคุณภาพของการออกแบบและสร้างเครื่องทดสอบอัลเทอเนเตอร์ของเครื่องยนต์
แก๊สโซลีน ด้านคุณภาพของเครื่องทดสอบอัลเทอเนเตอร์โดยผู้เชี่ยวชาญปรากฏผล ดังตารางที่ 4.1

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านโครงสร้าง			
1. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างมีความเหมาะสม	4.85	0.37	ดีมาก
2. ความแข็งแรงของเครื่องทดสอบอัลเทอเนเตอร์	4.57	0.53	ดีมาก
3. ขนาดของเครื่องทดสอบอัลเทอเนเตอร์มีความเหมาะสม	5	0	ดีมาก
4. การออกแบบเครื่องทดสอบอัลเทอเนเตอร์มีความเหมาะสม	4.85	0.37	ดีมาก
ด้านการใช้งาน			
5. ความสะดวกในการใช้งาน	4.71	0.48	ดีมาก
6. สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก	4.85	0.37	ดีมาก
7. ความปลอดภัยในการทำงาน	4.71	0.48	ดีมาก
8. ขั้นตอนการทดสอบของเครื่องมีความเหมาะสม	4.42	0.53	ดี
9. สามารถทดสอบอัลเทอเนเตอร์ได้หลายรุ่น	4.28	0.75	ดี
10. สามารถใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนได้	4.85	0.37	ดีมาก
ด้านคุณค่าโดยสรุป			
11. มีประโยชน์ต่อผู้ใช้งาน	4.85	0.37	ดีมาก
12. เครื่องสามารถนำไปใช้งานได้จริง	4.85	0.37	ดีมาก
เฉลี่ยรวม	4.73	0.41	ดีมาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายของคุณภาพด้านคุณภาพของเครื่องทดสอบอัลเทอเนเตอร์

จากตารางที่ 1 พบว่าประเมินคุณภาพการออกแบบและสร้างเครื่องทดสอบอัลเทอเนเตอร์ของเครื่องยนต์แก๊สโซลีน
เฉลี่ยรวม ด้านคุณภาพของเครื่องทดสอบอัลเทอเนเตอร์อยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยรวม 4.73 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.4

แผนภูมิที่ 1 ค่าเฉลี่ย ด้านคุณภาพของเครื่องทดสอบอัลเทอร์เนเตอร์ในแต่ละด้าน

3.2 ด้านคุณภาพชุดการสอน

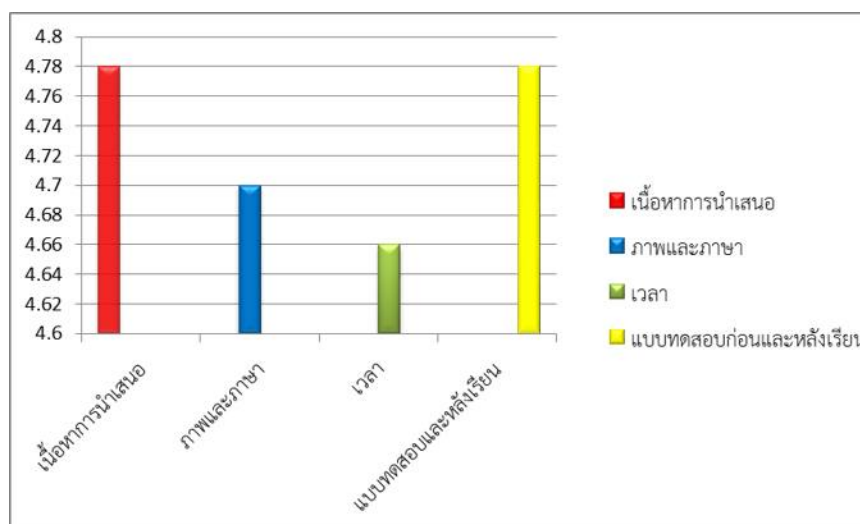
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินคุณภาพการออกแบบและสร้างเครื่องทดสอบอัลเทอร์เนเตอร์ของเครื่องยนต์แก๊สโซลีน ด้านคุณภาพชุดการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญปรากฏผล ดังตารางที่ 2

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
1. เนื้อหานำเสนอ			
1.1 เนื้อหา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หน่วยที่ 4 ระบบประจุไฟ	4.85	0.37	ดีมาก
1.2 ความถูกต้องของเนื้อหา หน่วยที่ 4 ระบบประจุไฟ	4.42	0.53	ดี
1.3 ความถูกต้องในการลำดับเนื้อหาตามขั้นตอน หน่วยที่ 4 ระบบประจุไฟ	5	0	ดีมาก
1.4 ความสอดคล้องของเนื้อหาแต่ละตอน หน่วยที่ 4 ระบบประจุไฟ	4.71	0.48	ดีมาก
1.5 ความชัดเจนในการอธิบาย เนื้อหา หน่วยที่ 4 ระบบประจุไฟ	4.85	0.37	ดีมาก
1.6 ความชัดเจนในการสรุปเนื้อหา หน่วยที่ 4 ระบบประจุไฟ	4.85	0.37	ดีมาก
2. ภาพและภาษา			
2.1 ความถูกต้องของภาพที่นำมาใช้ หน่วยที่ 4 ระบบประจุไฟ	4.42	0.53	ดี
2.2 ความถูกต้องของภาษาที่หน่วยที่ 4 ระบบประจุไฟ	4.85	0.37	ดีมาก
2.3 ความสอดคล้องระหว่างภาพกับคำบรรยาย หน่วยที่ 4 ระบบประจุไฟ	4.85	0.37	ดีมาก
3. เวลา			
3.1 ความเหมาะสมของเวลากับเนื้อหา หน่วยที่ 4 ระบบประจุไฟ	4.85	0.37	ดีมาก
3.2 ความเหมาะสมของเวลากับคำบรรยายหน่วยที่ 4 ระบบประจุไฟ	4.57	0.53	ดีมาก
3.3 ความเหมาะสมกับเวลาในการนำเสนอชุดการสอน หน่วยที่ 4 ระบบประจุไฟ	4.57	0.53	ดีมาก
4. แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน			
4.1 การตั้งคำถามของแบบทดสอบครอบคลุมเนื้อหา หน่วยที่ 4 ระบบประจุไฟ	4.71	0.48	ดีมาก
4.2 คำถามมีความชัดเจนเข้าใจง่าย หน่วยที่ 4 ระบบประจุไฟ	4.57	0.53	ดีมาก

4.3 แบบทดสอบมีความสามารถวัดความรู้ ความเข้าใจ หน่วยที่ 4 ระบบประจุไฟ	4.85	0.37	ดีมาก
4.4 สามารถปฏิบัติงานตามใบขั้นตอนการปฏิบัติงาน หน่วยที่ 4 ระบบประจุไฟ	5	0	ดีมาก
เฉลี่ยรวม	4.74	0.38	ดีมาก

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคุณภาพด้านคุณภาพชุดการสอน

จากตารางที่ 2 พบว่าประเมินคุณภาพการออกแบบและสร้างเครื่องทดสอบอัลเทอเนเตอร์ของเครื่องยนต์แก๊สโซลีนเฉลี่ยด้านคุณภาพชุดการสอนอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยรวม 4.74 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.3

แผนภูมิที่ 2 ค่าเฉลี่ย ด้านคุณภาพชุดการสอนในแต่ละด้าน

ด้านการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านคุณภาพของเครื่องทดสอบอัลเทอเนเตอร์	4.73	0.41	ดีมาก
ด้านคุณสมบัติการสอน	4.74	0.38	ดีมาก
ภาพรวม	4.73	0.39	ดีมาก

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายโดยภาพรวม

จากตารางที่ 3 พบว่าคุณภาพของการออกแบบและสร้างเครื่องทดสอบอัลเทอเนเตอร์ของเครื่องยนต์แก๊สโซลีนและชุดการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ดีมาก

3.3 ผลการทดลองใช้ชุดการสอน เรื่องอัลเทอร์เนเตอร์ของเครื่องยนต์แก๊สโซลีน

การทดลองใช้ชุดการสอน ซึ่งทางคณะผู้จัดทำได้ทำการทดลองใช้ชุดการสอน เรื่อง อัลเทอร์เนเตอร์ของเครื่องยนต์แก๊สโซลีน หน่วยที่ 4 เรื่อง ระบบประจุไฟ กับนักศึกษาจำนวน 15 คน ซึ่งปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4 ผลคะแนนแบบทดสอบหน่วยที่ 4 มีดังนี้(คะแนนเต็ม 12 คะแนน)

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	นาย ชาคิต ฤทธิ์เทพ	6	12
2	นาย จตุรวิทย์ มั่นสะอาด	6	12
3	นาย ณัฐพล แก้วจันทร์	6	12
4	นาย นพรัตน์ รักธัญกร	4	12
5	นาย สุรัชย์ คำกอง	4	11
6	นาย ณัฐพงษ์ โตสี	10	11
7	นาย ฤทธิชัย ครุฑจุ	9	10
8	นาย จักรกฤต สุขสัมพันธ์	7	11
9	นาย ธนากร บัณฑิต	8	12
10	นาย กฤษณะ บุญมี	10	12
11	นาย นพพงษ์ ยิ่งยง	8	11
12	นาย นภัสสร เอี่ยมประเสริฐ	9	12
13	นาย สุทัศน์ อยู่พ่วง	8	12
14	นาย จักรนารายณ์ ทะบันดิษฐ์	9	12
15	นายพีรพงศ์ ชูจันทร์	8	12
คิดเป็น(%)		63%	97%

ตารางที่ 4 ผลคะแนนแบบทดสอบหน่วยที่ 4 มีดังนี้(คะแนนเต็ม 12 คะแนน)

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)
1. ผลการทดสอบก่อนเรียน	6.9	1.72
2. ผลการทดสอบหลังเรียน	11.6	0.63

ตารางที่ 5 ผลค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนนักศึกษา หน่วยที่ 4

จากตารางที่ 4.5 พบว่าเรื่อง ระบบประจุไฟ ทำให้นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยดีขึ้นจาก 6.9คะแนนเป็น 11.6 คะแนนซึ่งคะแนนเฉลี่ยพัฒนาขึ้นมา 4.7 คะแนน คิดคะแนนข้อสอบก่อนเรียนเป็นร้อยละ 63 และคะแนนข้อสอบหลังเรียน ร้อยละ 97 มีคะแนนเฉลี่ยพัฒนาขึ้น ร้อยละ 35 ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานลดลงเนื่องจากคะแนนหลังเรียน นักศึกษามีคะแนนใกล้เคียงกัน จึงทำให้การกระจายของข้อมูลน้อยลง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินคุณภาพของการออกแบบและสร้างเครื่องทดสอบอัลเทอเนเตอร์ของเครื่องยนต์ แก๊สโซลีนโดยภาพรวมมีคุณภาพ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}= 4.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านคุณภาพของเครื่องทดสอบอัลเทอเนเตอร์ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}= 4.73$) ด้านคุณภาพชุดการสอน อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}= 4.74$) และผลการทดลองใช้ชุดการสอน ทดสอบก่อนเรียนหน่วยที่ 4 เรื่อง ระบบประจุไฟ ของนักศึกษาทำคะแนนเฉลี่ยได้ 6.9 คะแนน เมื่อทำการใช้ชุดการสอนกับนักศึกษา ผลการทดสอบหลังเรียนของนักศึกษาทำคะแนนเฉลี่ยได้ 11.6 คะแนน คะแนนเฉลี่ยดีขึ้น 4.7 คะแนน จากคะแนนเต็ม 12 คะแนน คิดคะแนนข้อสอบก่อนเรียนเป็นร้อยละ 63 และคะแนนข้อสอบหลังเรียน ร้อยละ 97 มีคะแนนเฉลี่ยพัฒนาขึ้น ร้อยละ 35 ซึ่งทำให้เห็นว่าชุดการสอนเรื่อง ระบบประจุไฟ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านการเรียนรู้และทักษะมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ตลอดจนนักศึกษาใน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในเรื่อง สถานที่ เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

จำรูณ ต้นติพิศาลกุล (2542).การออกแบบชิ้นส่วนเครื่องจักรกล 2. กรุงเทพมหานคร ซีเอ็ดยูเคชั่น
ชาญชัย ทองประสิทธิ์ และวีระ ทองประสิทธิ์,2541.ไฟฟ้ารถยนต์1 .กรุงเทพฯ: พัฒนาวิชาการ
ธนพนธ์ พรหมราช,2556,เครื่องกำเนิดไฟฟ้ากระแสสลับ.กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดเคชั่น
บุญธรรม ภัทราจารกุล,2542, เทคโนโลยีไฟฟ้ารถยนต์. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดเคชั่น
พนาฤทธิ์ เศรษฐกุล, ระบบควบคุมมอเตอร์อุตสาหกรรม,วารสารเทคนิค 51 , เรื่องน่ารู้เทคนิคไฟฟ้า,มกราคม2534

การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้การเรียนรู้ด้วยโครงงาน กรณีศึกษา รายวิชาสัมมนาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

Child Center Learning Management using Project-Based Learning: The Case of Seminar in Business Computer Subject

จิรารัตน์ วุฒิสรีเสถียรกุล*

สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพินุลสงคราม

*corresponding author e-mail : thidaratw@psru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการเรียนดีขึ้น 2) เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้รายวิชาสัมมนาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในลักษณะของการศึกษา สำรวจ ค้นคว้า และทดลอง โดยกลุ่มตัวอย่างได้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจที่เรียนรายวิชาสัมมนาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ จำนวน 81 คน และเครื่องมือในการวิจัยมีดังนี้ 1) เครื่องมือทดลอง ได้แก่ วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงาน 2) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกผลการดำเนินกิจกรรม แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติเกี่ยวกับรายวิชา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์จากการจัดกิจกรรมทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการทำงานกลุ่ม รู้จักคิดวิเคราะห์ การฝึกปฏิบัติส่งงานและเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลการเรียนรู้อยู่ในระดับที่ดี โดยมีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 82.52 2) การประเมินทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่า ผู้เรียนสามารถค้นพบความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.69 ± 0.513) รองลงมาคือ นักศึกษามีความรับผิดชอบมากขึ้น (4.59 ± 0.539) และการให้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงงาน (4.58 ± 0.541) ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงานมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก ที่ค่าเฉลี่ย (4.50 ± 0.556) และผู้เรียนได้ให้ความคิดเห็นว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงานทำให้ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมากและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในอนาคตได้อย่างดี

คำสำคัญ : การเรียนรู้ด้วยโครงงาน การจัดการเรียนรู้ สัมมนาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

Abstract

This research aimed to investigate the following: 1) the achievement of project-based learning (PBL) management that enables learners to improve their learning. 2) the attitudes of learners towards learning seminar in business computer subject. This research is an action research that allows learners to take real action in the form of a study, survey, research and experiment. The sample group included 81 students majoring in Business Computer. The results of the research were as follows: 1) Achievement from organizing activities made the students more enthusiastic about group work, know how to analyze

Practice training, send work and meet with advisors continuously and PBL approach results are at a good level with an average of 82.52 percent. 2) The assessment of students' attitudes towards the PBL management model found that learners can find new knowledge by themselves with the highest mean (4.69 ± 0.513), followed by students have more responsibility (4.59 ± 0.539) and the project advisory services (4.58 ± 0.541). As a result, project-based learning management was rated as a very good level of satisfaction (4.50 ± 0.556). Moreover, the students have commented that the project-based learning process can help them gained a lot of knowledge which can be applied in the future.

keywords: Project-based learning, Learning management, Seminar in business computer

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ผู้ที่ได้รับการศึกษาย่อมสามารถรู้จักคิด รู้จักทำ และรู้จักกระบวนการในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งถือเป็นบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในอนาคต ในโลกปัจจุบันการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนามนุษย์ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และศีลธรรม ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาประเทศจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพและศักยภาพในด้านความรู้และความสามารถของประชากรในสังคมเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบในการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาตามแนวทางการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นมีปรากฏในวงการการศึกษาไทยหลากหลายรูปแบบ เช่น การเรียนรู้จากกรณีปัญหา (Problem-based Learning : PBL) การเรียนรู้ด้วยโครงการ (Project-based Learning) การเรียนรู้เป็นรายบุคคล (individual study) การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เป็นกลุ่ม (Group Investigation Model) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Study) การเรียนรู้แบบสรณนิยม (Constructivism) การเรียนรู้จากการสอนแบบเอส ไอ พี (SIP) การเรียนรู้โดยสร้างผลงานจากการตกผลึกทางปัญญา (Crystal-Based Approach) การเรียนรู้ที่เน้นการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ (Research-based Learning) และการเรียนรู้จากการทำงาน (Work-based Learning) เป็นต้น และการจัดการเรียนรู้แบบโครงการนั้นเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้หรือการค้นหาคำตอบในสิ่งที่ผู้เรียนอยากรู้หรือสงสัยด้วยวิธีการต่างๆ เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้เลือกศึกษาตามความสนใจของตนเองหรือของกลุ่มที่เป็นการตัดสินใจร่วมกัน จนได้ชิ้นงานที่สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ได้ในชีวิตจริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ , 2550, หน้า 1) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 ข้อ (2) และ (3) ได้กำหนดแนวทางการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) การเรียนรู้ด้วยโครงการได้ถูกนำไปใช้ในห้องเรียนเป็นเวลาหลายปี แต่การเพิ่มขึ้นของความสนใจในรูปแบบการเรียนการสอนแบบสะเต็ม (STEM) ที่ผนวกเอาความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ เข้ากับการดำเนินชีวิตและการทำงาน ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นในปีที่ผ่านๆ มา (Kuenzi, 2008) และยังมีงานวิจัยจำนวนน้อยที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน อย่างไรก็ตามกระบวนการเรียนรู้ด้วยโครงการ (PBL) มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นและสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในโรงเรียนด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ สังคม บุคคล และสภาพแวดล้อม (Kennedy & Odell, 2014 และ Xie et al., 2015) จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นประโยชน์ของการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เพราะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิดและการหาคำตอบอันเป็นหลักการ

พื้นฐานในรายวิชาสัมมนาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ซึ่งเป็นวิชาเอกเลือกวิชาหนึ่งในหลายๆ วิชาของหลักสูตรสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ โดยมีเนื้อหาวิชาที่เน้นให้นักศึกษาทำการวิเคราะห์ปัญหาและหาวิธีการแก้ไขปัญหากับงานธุรกิจ ด้วยการออกแบบและนำเทคโนโลยีและเทคนิคใหม่ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้กับกรณีศึกษา โดยผู้เรียนเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ซึ่งได้ผ่านการเรียนในรายวิชาต่างๆ มาจนเกือบครบหลักสูตรแล้ว

จากการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสัมมนาคอมพิวเตอร์ธุรกิจและรายวิชาอื่นๆ ที่ผ่านมา พบว่านักศึกษาไม่กล้าแสดงความคิดเห็นวิเคราะห์ ไม่สามารถสะท้อนความรู้และมีอธิบายได้อย่างเป็นขั้นตอน อาจเนื่องจากความไม่เข้าใจ ไม่กล้าแสดงออก และไม่ได้ฝึกทดลองปฏิบัติจริง ซึ่งกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามความถนัดและสนใจโดยมีครูเป็นผู้กระตุ้นและให้คำปรึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยในชั้นเรียน เรื่องการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้การเรียนรู้ด้วยโครงงาน (project-based Learning) กรณีศึกษา รายวิชาสัมมนาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของวิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ทำให้ให้นักศึกษามีพัฒนาการด้านการเรียนดีขึ้น
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ในรายวิชาสัมมนาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในลักษณะของการศึกษา สสำรวจ ค้นคว้า และทดลอง สิ่งที่ผู้เรียนจะได้รับจะเป็นทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and innovation skills) หรือทักษะชีวิต และการประกอบอาชีพ (Life and Career skills) หรือทักษะด้านการสื่อสารและเทคโนโลยี (Information and Technology Skills) โดยการตั้งคำถามวิจัย คือ 1) การจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงานช่วยให้นักศึกษามีพัฒนาการด้านการเรียนดีขึ้นหรือไม่ 2) นักศึกษามีทัศนคติต่อวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงานอย่างไร ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจชั้นปีที่ 4 จำนวน 81 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมตามขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยโครงงาน (Project Based Learning) ดังแสดงในตารางที่ 1 ซึ่งเป็นนักศึกษาที่เรียนในรายวิชาสัมมนาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ และวัดผลด้วยการสังเกต สัมภาษณ์ การทดสอบ และแบบประเมินทัศนคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงาน ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อม อาจารย์อธิบายการดำเนินกิจกรรมของรายวิชาและมอบหมายให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มคิดหัวข้อโครงงานตามความถนัดและความสนใจของตนเอง โดยอาจารย์จะแนะนำแหล่งเรียนรู้และข้อมูลตัวอย่างให้เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม
2. ผู้เรียนเลือกหัวข้อโครงงานที่ต้องการศึกษา และอาจารย์มอบหมายให้ผู้เรียนทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการเลือกหัวข้อและกระตุ้นให้เกิดการ Brain Storm เพื่อให้เกิดทักษะทางการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการสื่อสาร และทักษะการสร้างความร่วมมือ
3. ผู้เรียนนำเสนอเค้าโครงและกำหนดขอบเขตของโครงงาน

4. ผู้เรียนลงมือปฏิบัติตามเค้าโครงการนที่ไดวางแผนไว้ ซึ่งในระหว่างการดำเนินงานอาจารย์จะคอยให้คำปรึกษาและมีการนำเสนอความก้าวหน้าหน้าชั้นเรียนเป็นระยะๆ พร้อมทั้งเช็คชื่อและสังเกตการให้ความสนใจและความร่วมมือกับสมาชิกในกลุ่ม

5. การทดสอบและประเมินผลโครงการน โดยมีคณะกรรมการที่เชี่ยวชาญในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องมาทำการประเมินและวัดผลการเรียนรู้ ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้ระหว่างอาจารย์กับอาจารย์ และอาจารย์กับผู้เรียน

6. สร้างแบบสอบถาม โดยมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามจำนวน 3 ท่านและออกแบบแบบสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์นักศึกษาแบบสุ่มอย่างไม่เป็นทางการทุกๆ กลุ่ม และประเมินผลทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนในรายวิชาสัมมนา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ

7. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนและวิเคราะห์การประเมิน โดยสรุปผลความพึงพอใจจากแบบประเมิน

8. สรุปผลงานวิจัย

ตารางที่ 1 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการนและการให้คะแนนผลการดำเนินกิจกรรมโครงการน

ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการน	กิจกรรม	ชิ้นงานที่ได้รับ	คะแนน
1. เริ่มต้นโครงการน	1. อาจารย์อธิบายกระบวนการเรียนรู้ด้วยโครงการน 2. นักศึกษาแบ่งกลุ่มเพื่อเลือกหัวข้อที่สนใจและวิเคราะห์ปัญหา 3.นำเสนอหัวข้อโครงการน	แบบเสนอหัวข้อโครงการน	20
2. พัฒนาโครงการน	1. การวิเคราะห์กระบวนการทำงาน 2. การออกแบบระบบงาน 3. พัฒนาโปรแกรม 4. รายงานความก้าวหน้า 5. คณะกรรมการตรวจสอบการปฏิบัติงานและให้ข้อเสนอแนะ	แบบแผนการพัฒนา แผนผังกระบวนการ (Flow Chart) แผนผังการวิเคราะห์และออกแบบระบบ	20
3. รายงานผลโครงการน	1. แต่ละกลุ่มนำเสนอระบบงานที่อยู่ระหว่างการพัฒนา 2. คณะกรรมการตรวจสอบการปฏิบัติงานและให้ข้อเสนอแนะ	การพัฒนากระบวนการและสื่อต่างๆ โดยใช้เทคโนโลยีทั้งซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์ที่เกี่ยวข้อง	20
4. ประเมินผลโครงการน	1. สรุปผลโครงการนและนำเสนอโครงการนที่เสร็จสิ้นแล้ว 2. คณะกรรมการตรวจสอบโครงการน	รูปแบบของระบบและสื่อต่างๆ ที่เสร็จสมบูรณ์ตามที่กำหนด ขอบเขตไว้ตั้งแต่ข้อ 1	40
รวม			100

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ผลการวิจัยในชั้นเรียนนี้ ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความสามารถของนักศึกษาในการดำเนินกิจกรรมโครงการ โดยแบ่งคะแนนแต่ละขั้นตอนตามความซับซ้อนและความยากของกระบวนการ ซึ่งกิจกรรมหลักๆ ออกเป็น 4 กิจกรรม แต่ละกิจกรรมได้ชี้แจงและกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนต่างๆ ดังแสดงในตารางที่ 1 ซึ่งได้แบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็น 27 กลุ่มๆ ละ 3 คน เพื่อดำเนินกิจกรรมโครงการในการวิเคราะห์ระบบงานทางธุรกิจ ซึ่งผู้วิจัยติดตามประเมินผลชิ้นงานในแต่ละกิจกรรม แล้วนำข้อมูลที่ได้ที่ได้มาปรับพฤติกรรมโดยเน้นการคิด วิเคราะห์และการทำงานเป็นทีม ซึ่งแสดงผลลัพธ์เป็นค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแต่ละกิจกรรมได้ดังแสดงในตารางที่ 2 โดยพบว่าในภาพรวมนักศึกษาสามารถดำเนินโครงการได้คะแนนเฉลี่ยที่ 82.52 คะแนน

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการดำเนินกิจกรรมโครงการ

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. เริ่มต้นโครงการ	15.89	1.523
2. พัฒนาโครงการ	15.85	1.556
3. รายงานผลโครงการ	16.07	1.015
4. ประเมินผลการจัดการโครงการ	34.70	1.510
สรุปโดยภาพรวม	82.52	2.643

2. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามถึงทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ โดยใช้ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามปลายปิด แบบ Likert-rating scale ซึ่งเก็บข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของนักศึกษา (ดังตารางที่ 3) และข้อมูลเชิงคุณภาพได้จากคำถามปลายเปิดจากแบบสอบถามและจากการสังเกตของอาจารย์ผู้สอน

ตารางที่ 3 ทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
ด้านความรู้			
1. ช่วยให้มีความรู้และความเข้าใจเพิ่มขึ้น	4.52	0.590	ดีมาก
2. ช่วยเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ	4.36	0.573	ดี
3. ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้ใฝ่รู้	4.52	0.537	ดีมาก
4. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์แก้ไขปัญหา	4.49	0.547	ดี
5. ผู้เรียนสามารถค้นพบความรู้ใหม่ๆ ด้วยตนเอง	4.69	0.513	ดีมาก
6. สามารถนำความรู้ประยุกต์ใช้ได้จริงในงานปัจจุบัน	4.43	0.543	ดี
ด้านการทำงานเป็นทีม			
7. มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและสามารถทำงานเป็นทีมได้เป็น	4.41	0.644	ดี

อย่างดีมากขึ้น			
8. มีความรับผิดชอบมากขึ้น	4.59	0.539	ดีมาก
9. มีระบบการวางแผนการทำงานที่ดีขึ้น	4.41	0.624	ดี
10. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนมากขึ้น	4.49	0.547	ดี
11. มีความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออกมากขึ้น	4.40	0.537	ดี
ด้านผู้สอน/อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ			
12. ความเหมาะสมของกระบวนการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์	4.53	0.546	ดีมาก
13. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมมีความชัดเจน	4.56	0.497	ดีมาก
14. การให้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ	4.58	0.541	ดีมาก
สรุปผลรวมเฉลี่ย	4.50	0.556	ดีมาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยโครงการ พบว่า ผู้เรียนสามารถค้นพบความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.69 ± 0.513) รองลงมาคือ นักศึกษามีความรับผิดชอบมากขึ้น (4.59 ± 0.539) และการให้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ (4.58 ± 0.541) ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก ที่ค่าเฉลี่ย (4.50 ± 0.556) และนักศึกษาได้ให้ความคิดเห็นว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการในรายวิชาสัมมนาคอมพิวเตอร์ธุรกิจได้ผสมผสานการใช้ความรู้ในรายวิชาที่เคยเรียนมาก่อนหน้านี้กับความรู้ใหม่เทคโนโลยีที่ได้จากการค้นคว้าหาข้อมูลและการให้ความรู้ที่หลากหลายจากอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการที่ทำการสอบในขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม ทำให้ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมากและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในอนาคตได้อย่างดี

อภิปรายผล

การศึกษาในครั้งนี้มีประเด็นที่ศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยโครงการ และทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ ซึ่งมีประเด็นที่นำไปสู่การอภิปรายผลดังนี้

1. จากการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้เรียน ในขณะที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยโครงการ พบว่ากิจกรรมที่สร้างขึ้นช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีมและสามารถทำงานกลุ่มได้เป็นอย่างดี มีความกระตือรือร้น สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น และรู้จักการคิดวิเคราะห์อย่างมีแบบแผนมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เดชดนัย จุ้ยชุม และคณะ (2559) รวมทั้งสามารถนำเสนอข้อมูลอย่างมีเหตุและผลได้เป็นอย่างดี จากการตรวจสอบผลงานระหว่างขั้นตอนการจัดกิจกรรม พบว่าเมื่อนักศึกษาได้ข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการและอาจารย์ผู้ตรวจสอบงานแล้ว ผู้เรียนจะดำเนินการแก้ไขทันที หากผิดซ้ำจะทำการแก้ไขจนกระทั่งได้ผลงานที่สมบูรณ์ ซึ่งอาจารย์เป็นเพียงผู้ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเต็มศักยภาพ จากผลการดำเนินงานผู้เรียนมีพัฒนาการด้านกระบวนการคิดวิเคราะห์มากขึ้น สามารถหาทางแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้ ส่งผลให้มีพัฒนาการการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิชขุร มาลาวิทยา (2543) ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติทักษะต่างๆ ฝึกการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ทำให้ค้นพบความรู้ใหม่ๆ มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น มีความรับผิดชอบและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้คล่องตัวดี

2. ทศนคติของนักศึกษาที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงาน โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในเกณฑ์ดีมาก และถ้าพิจารณาข้อพบว่าผู้เรียนมีทัศนคติทางบวกต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพราะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดีและดีมาก ซึ่งการเรียนรู้แบบโครงงานช่วยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะด้านความรู้ ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น และยังเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตนเองมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Supara Ballantyne (2016) และผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหามากขึ้นเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุภารัตน์ คุ่มบำรุง (2555) ที่กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงานทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น

สรุปผลการวิจัย

การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้การเรียนรู้ด้วยโครงงาน กรณีศึกษา รายวิชาสัมมนา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณาจารย์ ซึ่งผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรม พบว่านักศึกษามีการทำงานเป็นทีมที่ดีขึ้น มีการคิดวิเคราะห์ ฝึกปฏิบัติและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงาน อีกทั้งยังมีความกระตือรือร้นศึกษาค้นคว้าเพื่อหาข้อมูลและวิธีการปฏิบัติด้วยตนเองเพิ่มเติม มีความรับผิดชอบมากขึ้น ส่งผลให้มีการเรียนรู้ที่ดีขึ้น คะแนนผลการเรียนในรายวิชาอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 82.52 และผู้เรียนยังมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงาน ทั้งด้านความรู้ที่ได้รับ การทำงานเป็นทีม และการแสดงความคิดเห็นพร้อมข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์จากอาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการที่ตรวจสอบโครงงาน ซึ่งผลประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ดังนั้นควรจัดให้มีการเรียนรู้ด้วยโครงงานอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งนำวิธีนี้ไปทดลองกับรายวิชาอื่นๆ ที่มีลักษณะการสอนที่เหมือนหรือแตกต่างกัน และควรสนับสนุนให้มีการพัฒนาต่อยอดเป็นโครงงานวิจัยและส่งเสริมให้นักศึกษานำไปนำเสนอในการประชุมวิชาการต่างๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรแบ่งกลุ่มทดสอบกระบวนการเรียนรู้ด้วยโครงงานกับกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีอื่นๆ แล้วเปรียบเทียบผลการเรียนรู้หลายๆ ด้าน เช่น ด้านผลการเรียน ด้านความพึงพอใจ เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยในชั้นเรียนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณาจารย์

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

เดชดนัย จุ้ยชุม, เกษราบัว แซ่ม้อย และ ศิริกัญญา แก่นทอง. (2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะการคิดของนักศึกษาในรายวิชาทักษะการคิด (Thinking Skills) รหัสวิชา 11-024-112 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning). Princess of Naradhiwas University Journal of Humanities and Social Sciences, 3(2), 47-57.

วิชชุกร มาลาวิทยา, (2543). ประมวลบทความการปฏิรูปการเรียนรู้สู่มาตรฐานการศึกษา. สุรินทร์ : หน่วยงานศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). **การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 60 หน้า.
- สุภารัตน์ คุ่มบำรุง. (2555). **รายงานการวิจัยในชั้นเรียนเรื่องการพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์ระบบสารสนเทศสำหรับธุรกิจโดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงาน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- Kennedy, T., & Odell, M. (2014). Engaging students in STEM education. *Science Education International*. 25(3), 246-258.
- Kuenzi, J.J. (2008). **Science, technology, engineering and mathematics (STEM) education: Background, federal policy, and legislative action**. Congressional Research Service Reports, 1.
- Supara Ballantyne. (2016). **USE OF PROJECT-BASED LEARNING APPROACH TO IMPROVE STUDENTS' DESCRIPTIVE PROCESS WRITING SKILLS**. *KKU International Journal of Humanities and Social Sciences*. 6(3), 1-21.

**การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน
ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
The Development of Learning Activities Using CIRC Technique with Art of Teaching to
Promote Ability of Interpretation in Thai Language of Mattayomsuksa 3 Students**

ธารทิพย์ ศรีพิชัย¹, ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์²

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

*corresponding author e-mail : tantip_suwan@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างและหาประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ตามเกณฑ์ 75/75 (2) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนห้วยซ้อวิทยาคม รัชมงกลาภิเชก จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอนและแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทย ดำเนินการทดลองจำนวน 6 แผน เป็นเวลา 12 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test Dependent)

ผลการศึกษาพบว่า

(1) กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 3 ขั้นที่ 1 ขั้นการนำเสนอ บทเรียน ประกอบด้วยศิลปะการสอนคือ ทำทางเชิงบวก ขั้นที่ 2 ปฏิบัติกิจกรรมการอ่านในกลุ่ม 2.1 กิจกรรมพื้นฐานศิลปะการสอน คือ สัมพันธ์ภาพที่ดี สังเกตผู้เรียนอย่างใกล้ชิด กระตุ้นให้ลองทำดู ยอมรับความคิดเห็นที่แปลกใหม่ ทำทางเชิงบวก 2.2 กิจกรรมการสอนอ่านตีความ ศิลปะการสอนคือ คิดตั้งๆ แทรกแซงอย่างมีจังหวะ ขั้นที่ 3 ประเมินผลศิลปะการสอนที่ใช้ คือ พุดน้อย ฟังให้มาก มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($X = 4.53$) และมีประสิทธิภาพ 76.04/77.33

(2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ,ศิลปะการสอน ,การอ่านตีความภาษาไทย

Abstract

The objectives of this study were : (1) to construct and determine the efficiency of learning activities using CIRC technique with art of teaching according to standard criterion of 75/75. (2) to compare the ability of interpretation in Thai language. The samples of this research were 35 Mattayomsuksa 3 students at Huayso Wittayakhom Rachamangkhalaphisek in the first semester of academic year 2017 which were selected using purposive sampling method. The research instrument were lesson plan using CIRC technique with art of teaching and interpretation in Thai language test. The data were analyzed by using mean, standard deviation and T-test dependent sample.

The results of the study were as follows:

(1) Learning activities using CIRC technique with art of teaching in 3 steps : step 1 : Presentation: art of teaching was positive response, step 2: Reading in groups which consisted of 2.1. Basic activity: art

of teaching were positive relationship, close observation, encouraging reading, accepting new ideas, and positive response. 2.2. Interpretation activities: art of teaching were thinking aloud and giving appropriate intervention, step 3: Evaluation : art of teaching were less talking and more listening. The experts considered that learning activities was appropriate in highest level ($\square = 4.53$) and the efficiency was at 76.04/77.33

(2) The ability of interpretation in Thai language of Mattayomsuksa 3 students after studying was higher than before studying at significant level of .01.

Keywords: Learning Activities using CIRC Technique, Art of Teaching, Ability of Interpretation in Thai Language

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สมารถประกอบกิจธุระ การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กรมวิชาการ , 2551,หน้า 1)

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) กระทรวงศึกษาธิการ ให้ความสำคัญและเป็นผู้ดำเนินโครงการ PISA ในประเทศไทย โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกทั้งในและต่างประเทศเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างเต็มประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย ซึ่ง PISA ให้นิยามการรู้เรื่องการอ่าน (Reading literacy) ไว้ว่า หมายถึง ความรู้และทักษะที่จะเข้าใจเรื่องราวและสาระของสิ่งที่ได้อ่าน ตีความหรือแปลความหมายของข้อความที่ได้อ่าน และประเมินคิดวิเคราะห์ ย้อนกลับไปถึงจุดมุ่งหมายของการเขียนได้ว่าต้องการส่งสารอะไรให้ผู้อ่าน เพื่อจะประเมินว่านักเขียนได้พัฒนาศักยภาพในการอ่านของตนและสามารถใช้การอ่านให้เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและความ เป็นไปของสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ หรือไม่เพียงใด และ PISA ประเมินผลว่านักเรียนจะสามารถรู้เรื่องที่ได้อ่าน สามารถขยายผลและคิดย้อนวิเคราะห์ความหมายของข้อความที่ได้อ่าน เพื่อใช้ตามวัตถุประสงค์ของตนในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่าง กว้างขวางทั้งในโรงเรียนและในชีวิตจริงนอกโรงเรียน

ปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาไทยยังไม่บรรลุเป้าหมาย ซึ่งจะเห็นได้จากการรายงานการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปี 2559 พบว่าคะแนนวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มาตรฐานที่ 1 สาระการอ่าน ได้คะแนน 38.45 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,2559) คะแนนอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ มาตรฐานการเรียนรู้ที่โรงเรียนควรเร่งการพัฒนาเนื่องจากคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ จากผลการประเมินและจากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ทำให้ทราบว่า นักเรียนขาดทักษะการอ่านตีความ ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมให้เกิดมีขึ้นกับทุกคนเพราะงานเขียนทุกชนิดเกิดขึ้นจากการที่ผู้เขียนได้สื่อสาร โดยใช้ตัวอักษรเป็นเครื่องมือส่งสารบาง ประการที่ เขาต้องการมายังผู้อ่าน ไม่เฉพาะแต่เนื้อหาความรู้เท่านั้น ยังรวมถึงการส่งสารที่ เป็นความคิดและอารมณ์ของการเขียนงานประพันธ์ที่ ซับซ้อนกว่างานศิลปะอย่างอื่น ๆ ด้วย (รักตาภา ธนวรรณิต , 2549 หน้า 3) ซึ่งสอดคล้องกับ สุจริต เพียรชอบและสายใจ อินทรมิพรรย์ (2536),หน้า 139 ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของการอ่านว่าเน้นทักษะที่ใช้ในการแสวงหา วิทยาการ ความบันเทิง การพักผ่อนหย่อนใจ และ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน

วิธีดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนห้วยซ้อวิทยาคม รัชมังคลาภิเษก

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนห้วยซ้อวิทยาคม รัชมังคลาภิเษก

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการอ่านออกเสียงคำที่มีตัวสะกด

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาขั้นตอนดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

2. แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตของการวิจัยตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและประเมินประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ที่ส่งเสริมความสามารถในการตีความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ซึ่งมีการดำเนินการพัฒนาดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ที่ส่งเสริมความสามารถในการตีความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรโรงเรียนห้วยซ้อวิทยาคม รัชมังคลาภิเษก กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขอบข่าย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างเวลาเรียน และผู้วิจัยได้นำสาระการเรียนรู้ที่ 1 หน่วยการเรียนรู้การอ่าน ซึ่งใช้เวลา 12 ชั่วโมง

1.2 ศึกษาขั้นตอนการเรียนรู้แบบ แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 นำเสนอบทเรียนต่อชั้นเรียน

กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนโดยครูผู้สอนชี้แจงจุดประสงค์ในการเรียนทราบและทบทวนเนื้อหาการเรียนที่เรียนไปแล้วหรือทบทวนคำศัพท์เก่า แนะนำเนื้อหาการเรียนหรือคำศัพท์ใหม่ตลอดจนอธิบายถึงวิธีการเรียนเกณฑ์ที่ทุกคนต้องทำได้รวมถึงการทำแบบทดสอบเมื่อเรียนจบ

ขั้นตอนที่ 2 ปฏิบัติกิจกรรมการอ่านในกลุ่ม

2.1 กิจกรรมพื้นฐาน เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนจะกำหนดให้นักเรียนปฏิบัติตามประกอบด้วยกิจกรรมการฝึกอ่านกับเพื่อน การอ่านออกเสียง การให้ความหมายของคำ การสะกดคำและกิจกรรมการสรุปเรื่อง ศิลปะการสอนที่ใช้ในช่วงนี้คือ สัมพันธภาพที่ดี สังเกตผู้เรียนอย่างใกล้ชิด กระตุ้นให้ลองทำดู ยอมรับข้อคิดเห็นที่แปลกใหม่

2.2 กิจกรรมการสอนอ่านตีความภาษาไทย เมื่อผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปได้ระยะหนึ่ง ผู้สอนจะจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการอ่านตีความกับนักเรียนโดยมีขั้นตอนคือผู้สอนเสนอเรื่องที่จะให้อ่าน ปฏิบัติกิจกรรม กลุ่ม ปฏิบัติกิจกรรมรายบุคคล การตรวจสอบจากเพื่อน ฝึกปฏิบัติเพิ่มเติม และประเมินผล ศิลปะการสอน คือ คิด ดังๆ แทรกแซงอย่างมีจังหวะ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินผล ศิลปะการสอนที่ใช้ คือ พุดน้อย ฟังให้มาก ทำทางเชิงบวก

1.3 ดำเนินการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่าน ตีความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.4 นำกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบ ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยใช้เกณฑ์ $\bar{X} \geq 3.50$, $S.D < 1$

1.5 นำกิจกรรมการเรียนรู้ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ที่ได้แก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบว่ากิจกรรมมีความเกี่ยวข้อง สร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนเพียงไร ทดลองกับนักเรียนจำนวน 9 คน เพื่อประเมินประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 แก้ไขส่วนที่บกพร่องแล้วจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการทดลองกับ กลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

2. การสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ที่ส่งเสริม ความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้

2.2 กำหนดกรอบเนื้อหาและหัวข้อที่ต้องการประเมิน

2.3 ดำเนินการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน โดย จัดทำเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ นำแบบประเมิน และกิจกรรมการเรียนรู้ CIRC ร่วมกับศิลปะ การสอน เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ที่ส่งเสริมความสามารถใน การอ่านตีความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 ติดต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อขออนุญาตเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ แล้วเสนอเรื่องขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญจากบัณฑิต วิทยาลัย

1.2 นำกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน พร้อมทั้งแบบประเมินความเหมาะสมเสนอต่อ ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรม

1.3 นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ข้อมูล แล้วปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องตามคำแนะนำจาก ผู้เชี่ยวชาญ

2. การประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ส่งเสริมความสามารถในการ อ่านตีความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 นำกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ส่งเสริมความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบภาษาและเวลา

2.2 นำกิจกรรมการเรียนรู้ไปหาประสิทธิภาพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 9 คน เพื่อประเมิน ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ E_1/E_2 ตามเกณฑ์ 75/75

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอนจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มาตรวจให้คะแนน
2. นำคะแนนที่คำนวณได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. ทาร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในการทำใบกิจกรรมของกิจกรรมการเรียนรู้ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ส่งเสริมความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (E_1)
4. ทาร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบวัดความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทยหลังเรียนด้วยกิจกรรมเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ส่งเสริมความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (E_2)

ขั้นตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทยหลังเรียนกับก่อนเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบวัดความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทย ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทย

- 1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบวัดความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก
- 1.2 ศึกษากระบวนการอ่านตีความภาษาไทย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัด
- 1.3 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการตีความภาษาไทย โดยมีความสอดคล้องกับรายวิชาภาษาไทย สาระที่ 1 การอ่าน
- 1.4 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของพฤติกรรมที่ต้องการวัด แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป
- 1.5 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทย ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งได้เรียนเรื่องการอ่านตีความภาษาไทยผ่านมาแล้วและตรวจแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทย ผลการคำนวณแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทยได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.23 - 0.34 จากข้อสอบที่ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทยมีทั้งหมด 30 คัดเลือกได้ จำนวน 25 ข้อ
- 1.6 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทยที่คัดเลือกไว้ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 ห้องเรียน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91
- 1.7 จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทยเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อไว้ใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบวัดความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทย กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนห้วยซ้อวิทยาคม รัชมิ่งคลาภิเษก จำนวน 35 คน ซึ่งเลือกแบบเจาะจง
2. จัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนห้วยซ้อวิทยาคม รัชมิ่งคลาภิเษก จำนวน 1 ห้องเรียน ใช้เวลารวมทั้งหมด 12 ชั่วโมง บันทึกคะแนนนักเรียนตามสภาพจริง
3. ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทย ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนห้วยซ้อวิทยาคม รัชมิ่งคลาภิเษก จำนวน 35 คน ซึ่งเป็นแบบวัดชุดเดียวกับก่อนเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทย ทดสอบโดยใช้ค่าที (t-test Dependent)
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการอ่านตีความภาษาไทยของผู้เรียน โดยนำคะแนนที่ได้จากการสังเกตอ่านตีความภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์

สรุปผลการวิจัย

1.1 การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในครั้งนี้ ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC จำนวน 12 ชั่วโมง ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 6 เรื่อง จำนวน 12 ชั่วโมง แต่ละกิจกรรมมีขั้นตอนการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 นำเสนอบทเรียนต่อชั้นเรียน ศิลปะการสอนที่ใช้ คือ ท่าทางเชิงบวก

ขั้นตอนที่ 2 ปฏิบัติกิจกรรมการอ่านในกลุ่ม

2.1 กิจกรรมพื้นฐาน สัมพันธ์ภาพที่ดี สังเกตผู้เรียนอย่างใกล้ชิด กระตุ้นให้ลองทำดู ยอมรับข้อคิดเห็นที่แปลกใหม่

2.2 กิจกรรมการสอนอ่านตีความภาษาไทย ศิลปะการสอน คือ คิดดังๆ แทรกแซงอย่างมีจังหวะ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินผล ศิลปะการสอนที่ใช้ คือ พูดน้อย ฟังให้มาก ท่าทางเชิงบวก

1.2 การพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านตีความตีความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.54)

1.3 การหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านตีความตีความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับนักเรียนจำนวน 9 คน พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.04/77.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75

2. ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านตีความตีความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า

2.1 การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านตีความตีความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังผลที่ปรากฏจากตารางที่ 1 ดังนี้

ตาราง 1 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทยของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านตีความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 35 คน

การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{d}$	S.D. _d	t	p
ก่อนเรียน	12.63	3.23	6.57	2.83	13.73**	0.0000
หลังเรียน	19.20	2.34				

**p < .01

อภิปรายผล

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านตีความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.53 , S.D. = 0.54) และเมื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 76.04/77.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทั้งนี้เนื่องมาจากกระบวนการการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยได้สร้างตามขั้นตอน โดยเริ่มจากการวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของโรงเรียนห้วยซ้อวิทยาคม รัชม้งคลาภิเชก หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การอ่าน ตัวชี้วัดที่ 9 ตีความและประเมินคุณค่าและแนวคิดที่ได้จากงานเขียนอย่างหลากหลายเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหา ในชีวิต องค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านตีความภาษาไทย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอนตามแนวคิดของชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ แล้วจึงดำเนินการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไฉไล เมืองพระฝาง (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แล้วพบว่าแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC มีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.70/78.59 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงลักษณ์ เจนไร่ (2556 , บทคัดย่อ) การศึกษาความสามารถในการอ่าน การเขียนภาษาไทย และพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนิคมสร้างตนเองพิมาย 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 38 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. ความสามารถในการอ่าน การเขียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC พบว่าความสามารถในการอ่านภาษาไทยก่อนเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 15.82 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 52.72 หลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 25.05 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.51 ความสามารถในการเขียนภาษาไทย ก่อนเรียนคะแนนเฉลี่ย 7.92 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 39.74 หลังเรียนคะแนนเฉลี่ย 16.34 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.71

2. ความสามารถในการอ่าน การเขียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษณา พงษ์วาปี (2550) การศึกษาความสามารถในการอ่าน และการเขียนภาษาไทยและทักษะการทำงานร่วมกัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยรูปแบบการสอน CIRC เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอน CIRC กับเกณฑ์ร้อยละ 70 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทยก่อนเรียน และหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยรูปแบบการสอน CIRC และเพื่อศึกษาทักษะการทำงานร่วมกัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนโดยรูปแบบการสอน CIRC ผลการศึกษาพบว่า 1. ความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยรูปแบบการสอน CIRC พบว่า ก่อนเรียนในภาพรวมนักเรียนได้คะแนน

เฉลี่ยเท่ากับ 27.71 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 55.43 และหลังเรียนในภาพรวมนักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 38.14 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 76.29 ซึ่งจะเห็นได้ว่านักเรียนมีคะแนนผลต่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.43 หรือคิดเป็นร้อยละ 20.87

2. ความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ น่าจะมาจากกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นอย่างมีระบบโดยผู้วิจัยวางแผนการจัดการเรียนรู้ 6 แผน แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้มีการจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการอ่านตีความภาษาไทยดังนี้ เรื่องที่ 1) การอ่านตีความเรื่องเทพนิยายเทพเอนเดอร์เสน ตอน เลือดตัวใหม่ของพระราชา เรื่องที่ 2) การอ่านตีความเรื่องเทพนิยายเทพเอนเดอร์เสน ตอน เรื่องของแม่ เรื่องที่ 3) การอ่านตีความเรื่องขุดคนอยู่ไหนใด ตอน พบเพื่อนผู้หายไป เรื่องที่ 4) การอ่านตีความเรื่องขุดคนอยู่ไหนใด ตอน ผู้กลับใจ 5) การอ่านตีความเรื่องเด็กชายมะลิวัลย์ ตอน กำแพงแก้ว และ 6) การอ่านตีความเรื่องเด็กชายมะลิวัลย์ ตอน ถมิมสร้อย ซึ่งผู้เรียนได้ฝึกอ่านตีความทีละชั้นตอน โดยเริ่มจากชั้นตอนที่ 1 นำเสนอบทเรียนต่อชั้นเรียน ศิลปะการสอนที่ใช้ คือ ท่าทางเชิงบวก ชั้นตอนที่ 2 ปฏิบัติกิจกรรมการอ่านในกลุ่ม 2.1 กิจกรรมพื้นฐาน เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนจะกำหนดให้นักเรียนปฏิบัติตามประกอบด้วยกิจกรรมการฝึกอ่านกับเพื่อน การอ่านออกเสียง การให้ความหมายของคำ การสะกดคำและกิจกรรมการสรุปเรื่อง ศิลปะการสอนที่ใช้ในช่วงนี้คือ สัมพันธภาพที่ดี เกิดขึ้นได้นั้นต้องอาศัยความร่วมมือกันของบุคคลทั้งสองฝ่ายคือ ทั้งครูกับนักเรียนและนักเรียนกับนักเรียนด้วยกันเองที่จะมีท่าทีที่ดีในการเรียนรู้ร่วมกันมีความรัก นับถือซึ่งกันและกันให้กำลังใจในการเรียนซึ่งกันและกัน ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนประสบความสำเร็จได้สังเกตผู้เรียนอย่างใกล้ชิด ครูควรให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนที่ทำทนาย จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ฟัง พูด และนำเสนอผลงานที่เขาได้เรียนรู้ การเฝ้าสังเกตและติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องจะช่วยให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ระหว่างเรียนที่ดีขึ้นได้อย่างรวดเร็ว 2.2 กิจกรรมการสอนอ่านตีความภาษาไทย เมื่อผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปได้ระยะหนึ่ง ผู้สอนจะจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการอ่านตีความกับนักเรียนโดยมีขั้นตอนคือผู้สอนเสนอเรื่องที่จะให้อ่าน ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ปฏิบัติกิจกรรมรายบุคคล การตรวจสอบจากเพื่อน ฝึกปฏิบัติเพิ่มเติม และประเมินผลศิลปะการสอนคือ คิดดังๆ แทรกแซงอย่างมีจังหวะ ชั้นตอนที่ 3 ประเมินผลชั้นตอนนี้ใช้ศิลปะการสอน คือ พูดน้อยฟังให้มาก ท่าทางเชิงบวก จะเห็นได้ว่าวิธีการสอนแบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน แต่ละชั้นตอนมีการเชื่อมโยงกันและในทุกชั้นตอนจะเป็นการฝึกแบบย้ำ ช่วยเสริมความเข้าใจในการอ่านได้เป็นอย่างดีทำให้นักเรียนสามารถสรุปแนวคิดและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอนส่งผลในทางบวก กล่าวคือรูปแบบการเรียนรู้รูปแบบนี้จะช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนที่เรียนเก่งได้ช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนอ่อนกว่า โดยจะเห็นได้จากในขณะที่ยังดำเนินกิจกรรมการเรียนนักเรียนจะมีปฏิสัมพันธ์กันมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยกันทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จมีความมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อ ความสำเร็จของกลุ่มเป็นสำคัญ ดังนั้นนักเรียนที่ เรียนเก่งกว่ามักจะเข้าช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนอ่อนกว่าทำงานให้สำเร็จได้ทันตามกำหนดวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือนี้จะช่วยให้การเรียนรู้ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการสอนด้านภาษาซึ่งการสอนจะเน้นให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนร่วมมือกันเรียนรู้อย่างจริงจัง มีการยอมรับกันและกันและมีเป้าหมายความสำเร็จเดียวกัน (วัชราน เล่าเรียนดี, 2553: 169) ซึ่งมีสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นางลักขณ์ เจนไร (2556 , บทคัดย่อ) การศึกษาความสามารถในการอ่าน การเขียนภาษาไทย และพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยคือ ความสามารถในการอ่าน การเขียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการ

เรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC พบว่าความสามารถในการอ่าน การเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จาก การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการที่ความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอน ด้วยรูปแบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนนี้อาจมีส่วนมาจากการที่สมาชิกในกลุ่มช่วยเหลือกันทำงานทำให้เกิดการ พุดคุยปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้จนเกิดความเข้าใจร่วมกันในที่สุดจนกระทั่งส่งผลต่อความสามารถส่วนบุคคลเมื่อถึง เวลาทำแบบทดสอบรายบุคคลและนำไปสู่การมีผลการสอบที่ดีขึ้นตามศักยภาพของตนโดยลำดับผลวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ อภิรักษ์ โตะตาหยง และอริยา คูหา (2554 , บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการสอนแบบร่วมมือบูรณาการอ่านและการเขียน CIRC ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนสองภาษา ผลการศึกษาพบว่า สามารถพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภายหลังจากเรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือแบบ บูรณาการการอ่าน CIRC สูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนควรศึกษาขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อที่จะได้นำความรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการอ่านตีความภาษาไทยได้อย่างมี ประสิทธิภาพ
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาข้อมูลใด หลากหลาย มีระยะเวลาในการอ่านพอสมควร เพื่อให้นักเรียนได้มีเวลาค้นหาความหมายของคำศัพท์ สำนวน และทำความเข้าใจกับลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่องที่อ่านตีความภาษาไทย
3. ครูผู้สอนควรนำรูปแบบแบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน ไปใช้ในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ นักเรียนเกิดความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอน จะสามารถส่งเสริมความสามารถในการอ่าน ตีความภาษาไทยแล้วยังช่วยส่งเสริมพฤติกรรมเรื่องการทำงานในกลุ่ม และการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน พร้อมทั้งส่งผลให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุขอีกด้วย ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ที่ส่งเสริมต่อความสามารถในด้านทักษะการเขียน การฟังและการดู เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของ ผู้เรียนต่อไป
2. เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการสอนสามารถส่งเสริมความสามารถในการอ่าน ตีความภาษาไทยได้เป็นอย่างดี ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับศิลปะการ สอน ส่งเสริมความสามารถในการอ่านตีความภาษาไทยในกลุ่มสาระอื่น ๆ หรือระดับชั้นอื่น ๆ ที่ต้องใช้การอ่านตีความ เช่น กลุ่มสาระสังคมศึกษา วรรณคดีวรรณกรรมในบทเรียน เป็นต้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545).คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.กรุงเทพมหานคร .องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรมวิชาการ. (2546).แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน.กรุงเทพมหานคร.กรมวิชาการ.กระทรวงศึกษาธิการ
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552).หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร:คุรุสภาลาดพร้าว.

- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553).80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.กรุงเทพมหานคร: แดเน็กซ์ อินเตอร์คอร์ปอเรชัน
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553).ศิลปะการสอนเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 .กรุงเทพมหานคร: แดเน็กซ์ อินเตอร์คอร์ปอเรชัน
- ทิตนา แคมมณี. (2550). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6 .กรุงเทพมหานคร .สุวีรยาสัน
- นงลักษณ์ เจนไร่. (2556). การศึกษาความสามารถในการอ่าน การเขียนภาษาไทย และพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). นครราชสีมา : สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- พิทยา ลิ้มมณี. (2537).การอ่านตีความ.กรุงเทพมหานคร :โอเดียนส์ไตร์
- ราชบัณฑิตยสถาน.(2539). พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม : ภาพพจน์ ไวหาร และกลการประพันธ์. (2524).กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน,
- วัชร เล่าเรียนดี. (2548). เทคนิคการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศ . นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- วรพันธ์ สิทธิเลิศ. (2542). ผลการเรียนรู้ไออาร์ซีที่มีต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษและความคิดเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 . วิทยานิพนธ์ กศม. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ :เชียงใหม่
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2551).เอกสารประกอบการสอนรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร.กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
- สนิท ตั้งทวี. (2536). อ่านไทย.พิมพ์ครั้งที่2.กรุงเทพมหานคร:โอเดียนส์ไตร์
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2559). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 . (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.onetresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Login.aspx>. 15 มิถุนายน 2559.
- สุจิต เพียรชอบ.(2536). วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
- สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์ทรัพย์. (2538). วิธีภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช
- สุคนธ์ สินธพานนท์และคณะ. (2545).การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์
- สมพร มั่นตะสูตร,แพ่ง พิพัฒน์. (2534). การอ่านทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่2 .กรุงเทพมหานคร : โอเดียนส์ไตร์
- สมนึก ภัททิยธนี .(2546) . วัตถุประสงค์การศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 14 กภาพสินธุ์ : ประสานการพิมพ์
- สำลี รักสุทธี. (2554) .วิธีการจัดการเรียนการสอนการเขียนแผนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร : เอ็น.ที.พี.เพรส.
- เอกรินทร์ สีมหาศาล. (2533). การอ่านเชิงสร้างสรรค์ ” เอกสารประกอบการอบรมทางวิชาการ เรื่อง การอ่านวรรณกรรม ปัจจุบันสมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร :

ความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลต่อการฝึกปฏิบัติการเยี่ยมบ้านโดยใช้เทคนิคการสะท้อนคิดเพื่อเพิ่มทักษะทางปัญญา

The opinions of nursing students on home visit practice by using reflective thinking technique to increase cognitive skills

ชนกานต์ แสงคำกุล^{1*} สิริวัฒน์ อายุวัฒน์¹ และอวินนท์ บัวประชุม¹

¹วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช

*corresponding author e-mail : chao_chanakan@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลต่อการฝึกปฏิบัติการเยี่ยมบ้านโดยใช้เทคนิคการสะท้อนคิดเพื่อเพิ่มทักษะทางปัญญา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช จำนวน 67 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามชนิดปลายเปิด จำนวน 7 ข้อ ให้เขียนอธิบายความคิดเห็นตามข้อคำถาม วิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดของจอร์จ ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาพยาบาลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติการเยี่ยมบ้านโดยใช้เทคนิคการสะท้อนคิดเพื่อเพิ่มทักษะทางปัญญา จำแนกได้ 3 ประเด็น คือ 1) ความรู้สึกที่มีต่อการฝึกปฏิบัติการเยี่ยมบ้านโดยใช้เทคนิคการสะท้อนคิด แบ่งเป็นรู้สึกดีเพราะเห็นว่ามีประโยชน์ และรู้สึกยากเพราะเป็นวิธีการเรียนใหม่ที่ไมคุ้นเคย 2) กลุ่มตัวอย่างทุกคนมีความคิดเห็นว่าการฝึกปฏิบัติการเยี่ยมบ้านโดยใช้เทคนิคการสะท้อนคิดช่วยเพิ่มทักษะทางปัญญาได้ เพราะการสะท้อนคิดทำให้ได้คิดทบทวนไตร่ตรอง วิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างรอบคอบ ได้เรียนรู้จากข้อผิดพลาด ช่วยกระตุ้นให้อยากเรียนรู้ รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาของผู้รับบริการได้อย่างเหมาะสม และ 3) ปัญหาอุปสรรคของการฝึกปฏิบัติการเยี่ยมบ้านโดยใช้เทคนิคการสะท้อนคิด ไม่สามารถกำหนดประเด็นที่จะนำมาสะท้อนคิดได้ และไม่มีเวลาเขียนสะท้อนคิดเนื่องจากต้องเขียนรายงานของการเยี่ยมบ้าน

คำสำคัญ : ความคิดเห็น การเยี่ยมบ้าน การสะท้อนคิด

Abstract

The purpose of this qualitative research was to explore the opinions of nursing students on home visit practice by using reflective thinking technique to increase cognitive skills. Participants were 67 of 3rd year nursing students of Boromarajonani College of Nursing, Buddhachinaraj. The instrument included 7 items of open end questionnaire. Data was analyzed by the Giogi's method. The results of the study showed that: the opinions of nursing students on home visit practice by using reflective thinking technique to increase cognitive skills could be categorized into 3 parts: 1) opinions of nursing students on home visit practice by using reflective thinking technique included positive attitude (gain advantage) and negative attitude (be unaccustomed), 2) home visit practice by using reflective thinking technique helped them increase cognitive skills because reflective thinking technique encourage them to think and to be

discreet, to carefully analyzed various evidences, learned from errors, encouraged to learn and to properly solve patient's problems and 3) problems and obstacles of home visit practice included issue selection and shortage of time to write their reflections.

keywords : opinion, home visit, reflection

บทนำ

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนพรัตน์ราช ดำเนินการผลิตบัณฑิตพยาบาลตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข เพื่อเข้าปฏิบัติงานในสถานบริการสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยมีลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสาขาพยาบาลศาสตร์ที่กำหนดไว้ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 6) ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ, 2553) แต่จากผลการติดตามประเมินคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานอุดมศึกษา โดยผู้ใช้บัณฑิตที่ผ่านมา พบว่า ด้านความรู้ของบัณฑิตมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด 3.80 , SD = 0.63 รองลงมาคือด้านทักษะทางปัญญาคะแนนเฉลี่ย 3.81, SD = 0.62 จากคะแนนเต็ม 5 จากผลการประเมินดังกล่าววิทยาลัยพยาบาลฯ ได้มาสู่การหาแนวทางในการพัฒนาโดยกำหนดให้เป็นประเด็นในการจัดการความรู้ (KM) ประจำปีการศึกษา 2560 ในหัวข้อ การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติที่ส่งเสริมทักษะทางปัญญา (cognitive skills) มีเป้าหมายให้นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์ เชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีที่ได้ไปใช้กับสถานการณ์จริงเพื่อการนำไปสู่การปฏิบัติที่ดีและมีประสิทธิภาพ

การสะท้อนคิด เป็นกระบวนการคิดไตร่ตรองทบทวน (Reflective thinking) พินิจพิจารณาและพิจารณาสิ่งต่างๆ อย่างรอบคอบ หรืออย่างเป็นระบบ เกี่ยวกับความรู้หรือประสบการณ์ใดๆ อันจะทำให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งในเรื่องนั้นๆ ซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้บุคคลได้ทบทวนและสะท้อนการปฏิบัติงานของตน (Reflective practice) ทางด้านการศึกษา ทำให้มีการพัฒนาของผู้เรียนในทักษะด้านการแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อน หรือในสถานการณ์ต่างๆ (Sherwood & Horton Deutsch, 2012) โดยชอน (Schon, 1987) แบ่งลักษณะของการสะท้อนคิดในการปฏิบัติการพยาบาลไว้ 2 ลักษณะคือ 1) การสะท้อนคิดในขณะที่ปฏิบัติการพยาบาล (reflection in action) ซึ่งหมายถึงการคิดใคร่ครวญเกี่ยวกับประเด็นหรือสิ่งที่กำลังปฏิบัติการพยาบาล โดยอาศัยความรู้หรือประสบการณ์เดิมเป็นฐานในการขยายความรู้ใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิมไปใช้ประกอบการตัดสินใจขณะทำกิจกรรมนั้น ๆ และ 2) การสะท้อนคิดภายหลังสิ้นสุดการปฏิบัติการพยาบาล (reflection on action) หมายถึง การย้อนคิดภายหลังการปฏิบัติการพยาบาลได้สิ้นสุดไปแล้ว เพื่อวิเคราะห์ ประเมิน และหาข้อสรุปการเรียนรู้จากประสบการณ์นั้น ๆ ทำให้พยาบาลเข้าใจสถานการณ์และถ้ามีเหตุการณ์เช่นนั้นเกิดขึ้นอีก จะมีวิธีการรับมือหรือแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่แตกต่างไปจากเดิมอย่างไร ซึ่งการสะท้อนคิดประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) การบรรยายสถานการณ์ที่เกิดขึ้นให้ผู้ฟังทราบ 2) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน โดยการสะท้อนคิดจากการสังเกตความรู้สึก และการรับรู้ความรู้สึกอย่างไรหรือคิดอย่างไรต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น 3) การประเมินวิเคราะห์ประสบการณ์ว่า มีความคิด ความรู้สึกเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไร ตนเองและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องทำอย่างไรกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มีการอ้างอิงหลักการหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 4) วิเคราะห์สถานการณ์ว่า สิ่งที่เกิดขึ้นมีอะไรบ้างที่เป็นอุปสรรค มีอะไรบ้างที่จะสามารถช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้น โดยมีการ

อ้างอิงและเชื่อมโยงหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 5) สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากสถานการณ์ได้แก่ความรู้ ทักษะหรือข้อคิด และวิธีแก้ไขปัญหา โดยใช้เหตุผลประกอบ หรือวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดสถานการณ์ซ้ำขึ้นอีก และ 6) การวางแผนเพื่อนำไปใช้หากเกิดสถานการณ์ซ้ำ กล่าวคือ เป็นการบอกแผนการพัฒนาหรือปรับปรุงให้ดีขึ้น ต้องการรู้อะไรเพิ่มเติม และจะทำอะไรเพิ่มเติม (Gibbs, 1988)

การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษาพยาบาลมีความสามารถในการสะท้อนคิดเพิ่มขึ้น จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยให้ นักศึกษามีการพัฒนากระบวนการคิด การเชื่อมโยงความเป็นเหตุและผล และแนวทางในการพยาบาลผู้ป่วยตามสภาพ ปัญหาที่แท้จริงของผู้ป่วย ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้แบบเข้าใจมากกว่าการท่องจำ ทำให้นักศึกษามีความรู้ติดตัวไปใช้ในการ พยาบาลและการปฏิบัติงานได้ดี สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะทางปัญญา จนเกิด ความเจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ผ่านการย้อนกลับมาตนเองของผู้ เรียน เกิดการตระหนักรู้ในตนเอง สามารถประเมินตนเอง คิดพิจารณาหาข้อบกพร่อง ตลอดจนแนวทางปรับปรุงแก้ไขเพื่อ พัฒนาตนเองให้ดีขึ้น (กรรณิกา วิชัยเนตร, 2557) ผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนากระบวนการจัดการความรู้เพื่อ สร้างแนวปฏิบัติที่ดีในองค์กรและผู้สอนภาคปฏิบัติวิชาปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวและชุมชน 1 ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ เยี่ยมบ้านผู้ป่วยในชุมชน จึงสนใจศึกษาผลของใช้เทคนิคการสะท้อนคิดในการฝึกปฏิบัติการเยี่ยมบ้านต่อการคิดอย่างมี วิจารณญาณและทักษะทางปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการนำเทคนิคการสะท้อนคิดทั้ง 6 ขั้นตอนของ Gibbs มาใช้ในการฝึกปฏิบัติการเยี่ยมบ้าน เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะทางปัญญา ของนักศึกษาพยาบาลได้ เพราะการสะท้อนคิดต้องอาศัยการตระหนักรู้ในตนเอง (self-awareness) และการเข้าใจในตนเอง (self-understand) ที่ผ่านการสะท้อนคิดด้วยตนเองเป็นประจำ มองประสบการณ์เดิมผสานความรู้ใหม่ และพัฒนากลายเป็น ความรู้ใหม่ในที่สุด (Lauterbach & Becker, 1996) โดยมีผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะผ่านทาง การ pre-post conference สะท้อนสิ่งที่ เป็นจุดอ่อน จุดแข็ง และสิ่งที่ต้องพัฒนา รวมทั้งการได้เรียนรู้ร่วมกับเพื่อน ๆ ในกลุ่ม ทำให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองจนเป็น องค์ความรู้ที่นักศึกษาสามารถนำไปใช้ในการให้การพยาบาลผู้ป่วยในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการฝึกปฏิบัติการเยี่ยมบ้านโดยใช้เทคนิคการสะท้อนคิดเพื่อเพิ่มทักษะ ทางปัญญา

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปรากฏการณ์ วิทยา (phenomenology)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช จำนวน 134 คน ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ นักศึกษาที่ฝึกภาคปฏิบัติกับทีมวิจัย จำนวน 67 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม คือแบบสอบถามชนิดปลายเปิด จำนวน 7 ข้อ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเขียนอธิบายความคิดเห็นเกี่ยวกับเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติการเย็บบ้านโดยใช้เทคนิคการสะท้อนคิดเพื่อเพิ่มทักษะทางปัญญา แยกเป็น 3 ประเด็น คือ 1) ความรู้สึกที่มีต่อการฝึกปฏิบัติการเย็บบ้านโดยใช้เทคนิคการสะท้อนคิด 2) ความคิดเห็นต่อการใช้เทคนิคการสะท้อนคิดเพื่อเพิ่มทักษะทางปัญญา และ 3) ปัญหาและอุปสรรคต่อการฝึกปฏิบัติการเย็บบ้านโดยใช้เทคนิคการสะท้อนคิดเพื่อเพิ่มทักษะทางปัญญา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง และให้กลุ่มตัวอย่างตอบอย่างอิสระ ใช้เวลา 45-60 นาที ภายหลังจากการได้รับแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัยพิมพ์คำตอบของกลุ่มตัวอย่างทุกคนแยกเป็นรายข้อ

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ เครือข่ายภูมิภาค มหาวิทยาลัยนเรศวร หมายเลขโครงการ (RREC No.) 009/61 ผู้วิจัยได้มอบเอกสารชี้แจงวัตถุประสงค์ และรายละเอียดขั้นตอนการวิจัยให้ผู้ให้ข้อมูลทราบ และเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลเข้าร่วมโครงการวิจัยด้วยความสมัครใจ โดยสามารถยกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยได้ จากนั้นเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลซักถามข้อข้องใจจากผู้วิจัยจนเข้าใจ และลงนามในเอกสารยินยอมเข้าร่วมการวิจัยก่อนการตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ตามแนวคิดของจีออจี (Giorgi's method) (อัญญา พลตเปลี่ยน, 2557) แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้ 1) อ่านข้อมูลทั้งหมดเพื่อรับรู้ในภาพรวม 2) แยกข้อความที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ที่ศึกษาออกจากคำบรรยายของผู้ให้ข้อมูล 3) เชื่อมโยงความเข้าใจทางจิตวิทยาในแต่ละหน่วยของความหมาย และ 4) สังเคราะห์หน่วยความหมายทั้งหมดที่ได้ให้ความสอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล

ผลการวิจัย

การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการฝึกปฏิบัติการเย็บบ้านโดยใช้เทคนิคการสะท้อนคิด (reflective thinking) สามารถจำแนกได้ 3 ประเด็นหลัก ดังนี้ 1) ความรู้สึกที่มีต่อการฝึกปฏิบัติการเย็บบ้านโดยใช้เทคนิคการสะท้อนคิด 2) ความคิดเห็นต่อการใช้เทคนิคการสะท้อนคิดเพื่อเพิ่มทักษะทางปัญญา และ 3) ปัญหาและอุปสรรคต่อการฝึกปฏิบัติการเย็บบ้านโดยใช้เทคนิคการสะท้อนคิดเพื่อเพิ่มทักษะทางปัญญา

1. ความรู้สึกต่อการฝึกปฏิบัติการเย็บบ้านโดยใช้เทคนิคการสะท้อนคิด กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลถึงความรู้สึกแบ่งออกได้เป็น 2 ประเด็น ดังนี้ รู้สึกดีเพราะเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับ และรู้สึกยากเพราะเป็นวิธีการเรียนใหม่ที่ไม่น่าเคย

1.1 รู้สึกดีเพราะเห็นว่ามีประโยชน์ ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล 15, 38 และ 42

“รู้สึกดีที่ได้ใช้เทคนิคนี้ เพราะเป็นสิ่งที่จะทำให้เกิดประโยชน์กับผู้ป่วยมากที่สุด ได้ช่วยเหลืออย่างตรงจุดและแก้ไขปัญหานั้นได้ด้วยดี”

“รู้สึกว่ามีมากในการใช้เทคนิคการสะท้อนคิดช่วยให้รู้จักคิดมากขึ้น เรียนรู้และสังเกตช่วยให้รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง”

“รู้สึกท้าทายที่ได้ฝึกคิด ฝึกเรียบเรียงเหตุการณ์ และหาทางออกของปัญหา การพยาบาลต่างๆ”

1.2 รู้สึกยากเพราะเป็นวิธีการเรียนใหม่ที่ไม่คุ้นเคย ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล 2, 27, 48 และ 42

“รู้สึกกังวลเล็กน้อยที่จะต้องมีการวิเคราะห์สถานการณ์สถานการณ์ที่ยังไม่เคยทำมาก่อนและกังวลว่าจะวิเคราะห์ออกมาได้ไม่สมเหตุผล”

“แรกๆก็มีความรู้สึกกังวล แต่หลังจากนั้นเริ่มเข้าใจ และช่วยให้เราฝึกคิดทุกอย่างแบบมีเหตุผลมากขึ้น”

“รู้สึกว่ามันค่อนข้างยาก แต่ถ้าเราเข้าใจ และทำได้ มันจะทำให้เราเป็นพยาบาลที่ดีขึ้น”

“รู้สึกว่าเป็นเรื่องที่ยากเนื่องจากต้องใช้กระบวนการคิด และสะท้อนออกมาเป็นเรื่องราวและเป็นด้านๆ”

2. ความคิดเห็นต่อการใช้เทคนิคการสะท้อนคิดเพื่อเพิ่มทักษะทางปัญญา โดยกลุ่มตัวอย่างทุกคนมีความคิดเห็นว่าการฝึกปฏิบัติการเยี่ยมบ้านโดยใช้เทคนิคการสะท้อนคิดช่วยเพิ่มทักษะทางปัญญาได้ เพราะการสะท้อนคิดทำให้ได้คิดทบทวนไตร่ตรอง วิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างรอบครอบ ได้เรียนรู้จากข้อผิดพลาด ช่วยกระตุ้นให้อยากเรียนรู้ รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาของผู้รับบริการได้อย่างเหมาะสม ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล 23, 39, 4 และ 12

“ได้คิดทบทวนไตร่ตรอง และช่วยให้นักศึกษาเกิดการวิเคราะห์มากขึ้น ได้ใช้องค์ความรู้ต่างๆ ที่ได้ศึกษาได้หามา นำมาใช้กับรายเยี่ยม”

“ทำให้เรารู้ข้อผิดพลาดและนำมาวิเคราะห์และเกิดการเรียนรู้ว่าเราควรทำอะไรเพื่อแก้ปัญหา”

“ช่วยกระตุ้นให้อยากเรียนรู้มากขึ้น เพราะบางสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วนำมาเขียนสะท้อนคิดทำให้เราอยากที่จะกลับไปหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อนำมาพัฒนาตนเอง”

“ช่วยให้เราวิเคราะห์สาเหตุปัญหา และหาทางแก้ไขที่เหมาะสมให้กับผู้รับบริการได้”

3. ปัญหาและอุปสรรคต่อการฝึกปฏิบัติการเยี่ยมบ้านโดยใช้เทคนิคการสะท้อนคิดเพื่อเพิ่มทักษะทางปัญญา สำหรับปัญหาและอุปสรรคต่อการฝึกปฏิบัติการฝึกกลุ่มตัวอย่างรายงาน ว่า ไม่สามารถกำหนดประเด็นที่จะนำมาสะท้อนคิดได้ และไม่มีเวลาเขียนสะท้อนคิดเนื่องจากต้องเขียนรายงานการเยี่ยมบ้าน ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล 14, 39, 1 และ 17

“บางครั้งไม่รู้ว่าจะนำเรื่องอะไรมาเขียน”

“ไม่รู้ว่าจะควรนำเรื่องอะไรมาสะท้อนคิด”

“เนื่องจากต้องทำเคสของตนเองด้วย จึงไม่มีเวลาให้ความสำคัญกับการเขียนเทคนิคสะท้อนคิดมากพอ”

“มีเวลากลับมาเขียนสถานการณ์การสะท้อนคิดน้อย จึงวิเคราะห์สะท้อนคิดออกมาได้ไม่ละเอียดเท่าที่ควร”

อภิปรายผล จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยแยกตามรายข้อได้ดังต่อไปนี้

1. ความรู้สึกที่มีต่อการฝึกปฏิบัติการเยี่ยมบ้านโดยใช้เทคนิคการสะท้อนคิด แบ่งได้เป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1.1 รู้สึกดีเพราะเห็นว่ามีประโยชน์ การสะท้อนคิดมีประโยชน์กับนักศึกษาพยาบาล โดยช่วยให้ผู้เรียนสามารถประเมินศักยภาพและจุดบกพร่องของตนเอง และค้นหาวិธีการเพื่อปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น และสามารถบูรณาการความรู้ทางทฤษฎีสู่การปฏิบัติได้ การสะท้อนคิดช่วยให้นักศึกษาพยาบาลเผชิญสถานการณ์ปัญหาการสื่อสารในคลินิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการเขียนบันทึกการสะท้อนคิดทำให้นักศึกษาพยาบาลตระหนักตระหนักรู้ถึงความคิดและการกระทำของตนเอง ซึ่งการสะท้อนคิดอย่างสม่ำเสมอทำให้นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงความรู้สึกของตนเองให้เข้ากับทุกอย่างที่อยู่รอบตัว ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์ ความรู้สึก จิตวิญญาณหรือสังคม และส่งเสริมให้เกิดการพยาบาลผู้ป่วยแบบองค์รวม (อัศนี วันชัย, ชนานันท์ แสงปาก และยศพล เหลืองโสมนภา, 2560)

1.2 รู้สียากเพราะเป็นวิธีการเรียนใหม่ที่ไม่คุ้นเคย การสะท้อนคิดมีลักษณะของเป็นกระบวนการคือเริ่มต้นจากการย้อนคิด การนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาเล่าหรือเขียนบันทึก การวิเคราะห์ความรู้สึกถึงเหตุการณ์ การหาแนวทางแก้ปัญหา และการวางแผนปฏิบัติที่เป็นมุมมองใหม่ ซึ่งจะเห็นว่าประกอบไปด้วยหลายขั้นตอนดังนั้นการสะท้อนคิดจึงจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องจึงจะเกิดความชำนาญ (วารุณี สุรววัฒนกุล, ทรงเสลา นางจันทน์, และยศพล เหลืองโสมนภา, 2559)

2. ความคิดเห็นต่อการใช้เทคนิคการสะท้อนคิดเพื่อเพิ่มทักษะทางปัญญา กลุ่มตัวอย่างทุกคนมีความคิดเห็นว่าการฝึกปฏิบัติการเยี่ยมบ้านโดยใช้เทคนิคการสะท้อนคิดช่วยเพิ่มทักษะทางปัญญาได้ เพราะการสะท้อนคิด (Reflection) เป็นกระบวนการคิดไตร่ตรองทบทวน (Reflective thinking) พินิจพิเคราะห์และพิจารณาสิ่งต่างๆอย่างรอบคอบ เกี่ยวกับความรู้หรือประสบการณ์ใดๆ อันจะทำให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งในเรื่องนั้นๆ ซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้บุคคลได้ทบทวนและสะท้อนการปฏิบัติงานของตน (Reflective Practice) เพื่อเป็นการทบทวนความรู้และประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ที่อาจมีผลกระทบทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น ทำให้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ โดยเฉพาะเรื่องราวที่มีความคลุมเครือ ไม่ชัดเจน หรือมีความซับซ้อน ช่วยให้มีความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ นำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงตนเอง ปรับปรุงงาน และการแก้ปัญหาต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทางด้านการศึกษา ทำให้มีการพัฒนาของผู้เรียนในทักษะด้านการแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อน หรือในสถานการณ์ต่างๆ (Sherwood & Horton Deutsch, 2012) ซึ่งการฝึกปฏิบัติการเยี่ยมบ้านเป็นการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันปัญหาสุขภาพครอบครัวและชุมชน แบบองค์รวมบนพื้นฐานของการดูแลอย่างเอื้ออาทร โดยใช้กระบวนการพยาบาล วิธีการทางระบาดวิทยา ร่วมกับทีมสุขภาพและองค์กรชุมชน ดำเนินการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันปัญหาสุขภาพในครอบครัว โรงเรียน สถานประกอบการ และชุมชน เลือกใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรเทคโนโลยีที่เหมาะสม ยึดหลักจริยธรรม และสิทธิมนุษยชน มุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ ดังนั้นการนำเทคนิคการสะท้อนคิดของ Gibbs ทั้ง 6 ขั้นตอน มาใช้ในการฝึกปฏิบัติการเยี่ยมบ้าน ทั้งในระยะก่อนเยี่ยมบ้าน ระยะดำเนินการเยี่ยมบ้าน และระยะหลังเยี่ยมบ้าน และบันทึกกรณีศึกษาเยี่ยมบ้าน โดยให้มีการสะท้อนคิดในขั้นตอนของการประชุมปรึกษาทางการพยาบาล (pre-post conference) ร่วมกับเพื่อน ๆ และอาจารย์ประจำกลุ่ม ทั้งก่อนและหลังการเยี่ยมบ้านในแต่ละวัน ช่วยให้นักศึกษามีความเข้าใจในสถานการณ์และการกระทำของตนมากขึ้น และหากมีเหตุการณ์แบบเดิมเกิดขึ้นอีกจะรับมือหรือแก้ไขด้วยวิธีการที่แตกต่างไปจากเดิมอย่างไร เพื่อผลลัพธ์ของการพยาบาลที่ดีขึ้น (วารุณี สุรววัฒนกุล, ทรงเสลา นางจันทน์, และยศพล เหลืองโสมนภา, 2559) จะเห็นว่ากระบวนการสะท้อนคิดมีความสอดคล้องกับทักษะทางปัญญา (cognitive skills) ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ (2553) เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2552 ดังนั้นการใช้เทคนิคการสะท้อนคิดจึงเพื่อเพิ่มทักษะทางปัญญาได้

3. ปัญหาและอุปสรรคต่อการฝึก แบ่งได้เป็น 2 ประเด็น ดังนี้

3.1 ไม่สามารถกำหนดประเด็นที่จะนำมาสะท้อนคิดได้ การสะท้อนคิดตามแนวคิดของ Gibbs ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) การบรรยายสถานการณ์ที่เกิดขึ้นให้ผู้อื่นทราบ 2) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน โดยการสะท้อนคิดจากการสังเกตความรู้สึก และการรับรู้ความรู้สึกอย่างไรหรือคิดอย่างไรต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น 3) การประเมินวิเคราะห์ประสบการณ์ว่ามีความคิด ความรู้สึกเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไร ตนเองและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องทำอย่างไรกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มีการอ้างอิงหลักการหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 4) วิเคราะห์สถานการณ์ว่า สิ่งที่เกิดขึ้นมีอะไรบ้างที่เป็นอุปสรรค มีอะไรบ้างที่จะสามารถช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้น โดยมีการอ้างอิงและเชื่อมโยงหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 5) สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากสถานการณ์ได้แก่ความรู้ ทักษะหรือข้อคิด และวิธีแก้ไขปัญหา โดยใช้เหตุผลประกอบ หรือวิธีการป้องกันไม่ให้เกิด

สถานการณ์ซ้ำขึ้นอีก และ 6) การวางแผนเพื่อนำไปใช้หากเกิดสถานการณ์ซ้ำ กล่าวคือ เป็นการบอกแผนการพัฒนาหรือปรับปรุงให้ดีขึ้น ต้องการรู้อะไรเพิ่มเติม และจะทำอะไรเพิ่มเติม (Gibbs,1988) ซึ่งการฝึกปฏิบัติการเยี่ยมบ้านโดยใช้เทคนิคการสะท้อนคิดเป็นการจัดการเรียนการสอนครั้งแรกจึงทำให้นักศึกษายังไม่คุ้นเคยและไม่รู้ว่าจะเลือกประเด็นไหนมาสะท้อนคิดได้ สอดคล้องกับการศึกษาของวารุณี สุรวรรณกุล, ทรงเสลา นางจันทน์, และยศพล เหลืองโสมนภา (2559) ที่พบว่า ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมเรียนรู้การสะท้อนคิด นักศึกษาพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการสะท้อนคิดและระดับการสะท้อนคิดดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 ไม่มีเวลาเขียนสะท้อนคิด การฝึกปฏิบัติการเยี่ยมบ้านนักศึกษาพยาบาลต้องใช้กระบวนการพยาบาลซึ่งประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน คือ การรวบรวมข้อมูล การตั้งข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล การวางแผนการพยาบาล การปฏิบัติการพยาบาลตามแผนที่วางไว้ และการประเมินผลการปฏิบัติการพยาบาล และนักศึกษาต้องเขียนเขียนรายงานการเยี่ยมบ้านทุกวันเพื่อเตรียมข้อมูลสำหรับการประชุมปรึกษาทางการพยาบาล (pre-post conference) ร่วมกับเพื่อน ๆ และอาจารย์ประจำกลุ่ม นอกจากนี้รายงานการสะท้อนคิดไม่ได้ถูกนำมาคิดเป็นคะแนนในการฝึกภาคปฏิบัติจึงอาจทำให้นักศึกษาต้องทุ่มเทเวลาให้กับรายงานการเยี่ยมบ้านที่มีคะแนนมากกว่า

สรุปผลการวิจัย

นักศึกษาพยาบาลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติการเยี่ยมบ้านโดยใช้เทคนิคการสะท้อนคิดเพื่อเพิ่มทักษะทางปัญญา จำแนกได้ 3 ประเด็น คือ 1) ความรู้สึกที่มีต่อการฝึกปฏิบัติการเยี่ยมบ้านโดยใช้เทคนิคการสะท้อนคิด สามารถแบ่งได้ 2 ประเด็นคือ รู้สึกดีเพราะเห็นว่ามีประโยชน์ และรู้สึกยากเพราะเป็นวิธีการเรียนใหม่ที่ไม่คุ้นเคย 2) ความคิดเห็นต่อการใช้เทคนิคการสะท้อนคิดเพื่อเพิ่มทักษะทางปัญญา กลุ่มตัวอย่างทุกคนมีความคิดเห็นว่าการฝึกปฏิบัติการเยี่ยมบ้านโดยใช้เทคนิคการสะท้อนคิดช่วยเพิ่มทักษะทางปัญญาได้ เพราะการสะท้อนคิดคือการคิดทบทวนไตร่ตรอง วิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างรอบครอบ ได้เรียนรู้จากข้อผิดพลาด ช่วยกระตุ้นให้อยากเรียนรู้ รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาของผู้รับบริการได้อย่างเหมาะสม และ 3) ปัญหาและอุปสรรคต่อการฝึก คือ ไม่สามารถกำหนดประเด็นที่จะนำมาสะท้อนคิดได้ และไม่มีเวลาในการเขียนสะท้อนคิดเนื่องจากต้องเขียนรายงานการเยี่ยมบ้าน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกคนมีความคิดเห็นว่าการฝึกปฏิบัติการเยี่ยมบ้านโดยใช้เทคนิคการสะท้อนคิดช่วยเพิ่มทักษะทางปัญญาได้แต่มีปัญหายุ่งยากต่อการฝึกคือ ไม่สามารถกำหนดประเด็นที่จะนำมาสะท้อนคิดได้ และไม่มีเวลาในการเขียนสะท้อนคิด ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะว่าควรมีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการกำหนดประเด็นในการสะท้อนคิดก่อนการฝึกในรูปแบบฝึกหัด หรือมีการวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะการสะท้อนคิดของนักศึกษา และกำหนดการสะท้อนคิดไว้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเยี่ยมบ้านเพื่อลดจำนวนชิ้นงาน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พุทธิราช และขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านสำหรับการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิกา วิชัยเนตร. (2557). **การสะท้อนคิด**: การสอนเพื่อให้นักศึกษาพยาบาลพัฒนาการคิด อย่างมี
วิจรณ์ญาณในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล. วารสารพยาบาลตำรวจ, 6(2), 188-199.
- วารุณี สุรวรรณกุล, ทรงเสลา นางจำนง, และยศพล เหลืองโสมนภา. (2559). ผลของการพัฒนาทักษะและระดับการสะท้อน
คิดด้วยโปรแกรมเรียนรู้การสะท้อนคิด ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี.
วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี, 27(1), 61-67.
- อัญญา ปลดเปลื้อง. (2556). การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปรากฏการณ์วิทยา. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข. 23(2), 1-
10.
- อัศนี วันชัย, ชนายนันท์ แสงปาก, และยศพล เหลืองโสมนภา. (2560). การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการสะท้อน
คิดในการศึกษาพยาบาล. วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ, 11(2), 105-115.
- Gibbs, G. (1988). **Learning by Doing: A Guide to Teaching Learning Methods**. Oxford: Oxford
Brookes University.
- Lauterbach, S. S., & Becker, P. H. (1996). **Caring for self: Becoming a self-reflective nurse**. Holistic
Nursing Practice, 10(2), 57-68.
- Schon, A. D. (1991). **The Reflective Practitioner**. Aldershot: Ashgate Publishing Ltd.
- Sherwood, G & Horton-Deutsch, S. (2012). **Reflective Practice: Transforming Education and
Improving Outcomes**. Indianapolis: Sigma Theta Tau International.
- Sherwood, G & Horton-Deutsch, S. (2012). **Reflective Practice: Transforming Education and Improving
Outcomes**. Indianapolis: Sigma Theta Tau International.

การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการชุดกิจกรรมรูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย
และทักษะการคิดคำนวณด้วยสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
ในโรงเรียนแบบเรียนร่วม

A STUDY OF PROBLEMS, NEEDS OF DEVELOP LEARNING ACTIVITY SET FOR PHYSICAL
FITNESS AND COMPUTING SKILL WITH INFORMATION TECHNOLOGY MEDIA MODEL
FOR CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS IN INCLUSIVE SCHOOLS

กุลรภัส เทียมทิพร* สุทธิกร แก้วทอง สุภกิจ วิริยะกิจ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ นครสวรรค์

* corresponding author e-mail : Kulrapas.t@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมรูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายและทักษะการคิดคำนวณด้วยสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนแบบเรียนร่วมมีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการชุดกิจกรรมฯ 2.เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมรูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายและทักษะการคิดคำนวณด้วยสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนแบบเรียนร่วม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1.แบบสำรวจปัญหาและความต้องการ 2.แบบสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่างสำรวจปัญหาและความต้องการ ได้แก่ ผู้บริหารและครูสอน จำนวน 19 คน กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ ผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนแบบเรียนร่วม จำนวน 4 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง วิธีดำเนินการวิจัย 1.การศึกษาข้อมูล สำรวจปัญหาและความต้องการ 2.สังเคราะห์ประเด็นปัญหาและความต้องการ 3.การสัมภาษณ์เชิงลึก และการหาแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรม

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการในการจัดกิจกรรมด้วยสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนแบบเรียนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีประเด็นสูงสุด คือ ผู้บริหารและครูสอนมีความคิดว่าการเรียนการสอนในปัจจุบันควรมีการนำสื่อการสอนมาใช้ร่วมด้วย และ ผู้บริหารและครูสอนมีความคิดว่าผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความต้องการที่จะมีกิจกรรมช่วยเสริมทักษะการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.79$) รองลงมาอันดับที่สอง คือผู้บริหารและครูสอนมีความคิดว่าการเสริมการเรียนรู้จะช่วยสร้างความรู้และทักษะใหม่ๆให้กับผู้เรียน ,คิดว่าการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายจะช่วยดึงดูดความสนใจแก่ผู้เรียน และคิดว่าผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความต้องการที่จะมีกิจกรรมช่วยเสริมทักษะการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.68$) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกได้แนวทางหลักในการจัดกิจกรรม คือ ผู้สอนมีความต้องการให้เน้นไปที่ทักษะการคิดคำนวณด้านการคูณเป็นอันดับแรก และในการพัฒนาชุดกิจกรรมต้องการให้มีกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนที่เคลื่อนไหว กระตุ้นการรับรู้ทุกด้าน อาจจะเป็นฐานกิจกรรม ใช้เวลาในแต่ละกิจกรรมไม่มากไม่น้อยเกินไป ประมาณ 10-15 นาที เพื่อให้กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความสนุกสนาน ไม่ตึงเครียด ทำให้ผู้เรียนอยากจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมตลอดเวลา และควรนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ร่วมในกิจกรรมเสริมสร้างความรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการจัดกิจกรรมเรียนรู้ตามกระบวนการอย่างเต็มประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรมรูปแบบการเรียนรู้ เสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย โรงเรียนแบบเรียนร่วม

Abstract

This research is part of research on Development Of Activities to Learn For Physical Fitness And Computation Skill With Information Technology Media Model for Children With Spacial Needs in Inclusive Schools. The purposes of this research were to study needs for learning activities set and Create guidelines for development learning activities set with information technology of inclusive schools. Research tools; 1) Requirements Questionnaire 2) In-depth Interview. The sample included administrators and teachers in the schools. There were 19 persons and the sample of In-depth Interview were 4 teachers that Teaching students with special needs by purposive random sampling. Research Method were 1. Study , Survey, inquire 2. Analysis the issues and needs. 3. Create guidelines for development learning activities set with information technology.

The results of this research were the need for learning activities by using information technology of inclusive schools was at the highest level. The highest level It is the management and instructors who think that the present teaching should have the use of teaching materials. And administrators and instructors have the idea that students with special needs need to have activities that enhance their learning ($\bar{x} = 4.79$). Second place the administrators and instructors have the idea that learning activities will help to create new knowledge and skills for learners. Think of a variety of activities that will appeal to the learner. And think that students with special needs need to have activities to enhance their learning skills ($\bar{x} = 4.68$). From the Interview group, the main Guidelines are the instructor has the need to focus on the multiplication calculation skills first. In developing the activity set, there is a need for a variety of activities. Allow students to have movement Stimulate awareness in every aspect May be an activity base and spend less time in each activity, not less than 10-15 minutes, to Motivate students And the information technology media should be used in the continuous knowledge-building activities for the students to be fully organized according to the process of learning activities.

keywords : guidelines for learning activities, using information technology, inclusive schools

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยพัฒนาให้บุคคลมีความรู้ ความสามารถ มีความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม ให้บุคคลได้แสดงความสามารถตามศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง ออกมา ปัจจุบันการจัดการเรียนร่วมได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในด้านการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากการปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 ที่มุ่งเน้นให้ทุกคนมีสิทธิและโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกัน ดังหมวดที่ 2 ว่าด้วยเรื่องสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 ที่กล่าวไว้ว่า “การจัดการศึกษาจึงได้กล่าวถึงสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาว่าให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีที่รัฐต้องจัดให้ อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งครอบคลุมไปถึงการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทั้ง 9 ประเภท คือ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ บุคคลที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา บุคคล ที่มีปัญหาทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ บุคคลออทิสติก และบุคคลพิการซ้ำซ้อน” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ :2553)

สังคมไทยในปัจจุบันมีเด็กพิเศษในระบบการศึกษาแล้วกว่า 4 แสนคน สถิติเด็กในระบบโรงเรียนก็เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 290,584 คน ในปี 2555 เป็น 409,656 คน ในปี 2557 โดยในจำนวนนี้เป็นนักเรียนในโรงเรียนเรียนร่วมสังกัด สพฐ. 346,276 คน ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีปัญหาในเรื่องการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ คิดคำนวณไม่ถูก ขณะที่นักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการและศูนย์การศึกษาพิเศษ 32,393 คนจากข้อมูลดังกล่าวจำนวนของเด็กพิเศษเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และยังประสบปัญหาการมีโรงเรียนเฉพาะความพิการและศูนย์การศึกษาพิเศษไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียนที่เพิ่มมากขึ้น

เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning Disability : LD) หรือ แอลดี เป็นกลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องอย่างใดอย่างหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งอย่าง ทางกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจหรือการใช้ภาษา การพูด การเขียน ซึ่งแสดงออกถึงความบกพร่องในความสามารถทางการฟัง การคิด การพูด การอ่าน การเขียน การสะกดคำ หรือการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ โดยมีความเฉลียวฉลาดเหมือนเด็กทั่วไป แต่มีปัญหาในการเรียน มีความยากลำบากในการเรียนรู้ ซึ่งมีสาเหตุมาจากความบกพร่องในการแปลข้อมูลในสมอง ทำให้ไม่สามารถเรียนรู้ได้เหมือนเด็กทั่วไป ก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่อการเรียน ไม่บรรลุผลสำเร็จในการเรียน มีผลการเรียนต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างความเฉลียวฉลาดที่แท้จริงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Gearheart, 1977; Swanson, 2000; กระทรวงศึกษาธิการ, 2554 อ้างอิงจาก สาวิตรี จุ้ยทอง 2558) โดยที่ในส่วนของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการคำนวณ พบว่า มีปัญหาในการนับเลข การเข้าใจความหมายของจำนวน การคำนวณพื้นฐาน และสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ทำให้เด็กกลุ่มนี้มีปัญหาในการเรียนคณิตศาสตร์ตลอดทุกเนื้อหาวิชา (ผดุง อารยะวิญญู, 2553) จากการศึกษาเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ถือได้ว่าเป็นกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ที่มีความต้องการในการให้การใส่ใจดูแล และจัดกระบวนการเรียนเสริมเพิ่มเติมความรู้ โดยความบกพร่องทางการคำนวณนี้ ยังมีการส่งผลถึงการคิดคำนวณในทุกๆ ส่วนของผู้เรียน ซึ่งอาจจะส่งผลกับการใช้ชีวิตประจำวัน ที่จะต้องใช้การคิดคำนวณต่างๆ ร่วมด้วย เช่น การซื้อของ คำนวณราคาสินค้าต่างๆ เป็นเหตุให้ผู้เรียนที่ถูกมองว่าไม่สนใจการเรียน มีผลการเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์และยังทำตัวสร้างปัญหาไม่ปฏิบัติตามวิธีการ หรือเกณฑ์ของชุมชนหรือสังคมนั้นๆ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะเป็นการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการชุดกิจกรรมรูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายและทักษะการคิดคำนวณด้วยสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนแบบเรียนร่วม ผลการศึกษาจะแสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะเป็นเครื่องมือและอุปกรณ์การสร้างสมรรถภาพทางกาย ควบคู่กับการพัฒนาทักษะการคิดคำนวณ โดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ใช้ในการเรียนเสริม เพิ่มพูนความรู้ พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบของชุดการสอนสื่อประสมที่มีความหลากหลาย มุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษโดยเฉพาะเพื่อให้ได้ชุดกิจกรรมที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน สร้างประโยชน์ให้กับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์การวิจัย 1. เพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการชุดกิจกรรมรูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายและทักษะการคิดคำนวณด้วยสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนแบบเรียนร่วม 2. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมรูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายและทักษะการคิดคำนวณด้วยสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนแบบเรียนร่วม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอน เครื่องมือและสถิติที่ใช้ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยมี

กลุ่มตัวอย่างสำรวจปัญหาและความต้องการ ได้แก่ ผู้บริหารและผู้สอนของโรงเรียนในเขตบริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 19 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

กลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ ครูผู้สอน และครูพี่เลี้ยงนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนแบบเรียนร่วม จากโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 4 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ครูผู้สอน และครูพี่เลี้ยงจากโรงเรียนชุมแสงชนูทิศ มัชฌิม อ.ชุมแสง จ.นครสวรรค์ จำนวน 2 คน และครูผู้สอนจากโรงเรียนหนองบัว อ.หนองบัว จ.นครสวรรค์ จำนวน 2 คน

2. การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูล สำรวจปัญหาและความต้องการ

การศึกษาค้นคว้าข้อมูลแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษและความต้องการชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และการทำการสำรวจปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ด้วยแบบสอบถามปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 การสังเคราะห์ประเด็นปัญหาและความต้องการ

การสังเคราะห์ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ออกเป็นประเด็นของความต้องการการจัดการจัดการ และความต้องการชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และนำความต้องการไปส่วนหนึ่งของประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ขั้นตอนที่ 3 การสัมภาษณ์เชิงลึก และการหาแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรม

ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก ครูผู้สอนและครูพี่เลี้ยงนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อรวบรวมข้อมูลปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และร่วมกันหาแนวทางในการออกแบบและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามความต้องการและแนวทางที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการเกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้

เครื่องมือการวิจัย

3.1 แบบสอบถามปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

3.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และความต้องการชุดกิจกรรมการเรียนรู้

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1.การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนแบบเรียนร่วม ได้ข้อมูลดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนแบบเรียนร่วม

ข้อที่	ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ		
		$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
1	โรงเรียนมีความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมการเรียนการสอน	4.42	0.84	มาก
2	ท่านคิดว่าการเรียนการสอนในปัจจุบันควรมีการนำสื่อการสอนมาใช้ร่วมด้วย	4.79	0.42	มากที่สุด
3	ท่านคิดว่ากิจกรรมเสริมการเรียนรู้จะช่วยสร้างความรู้และทักษะใหม่ๆให้กับผู้เรียน	4.68	0.48	มากที่สุด
4	ท่านคิดว่าการจัดกิจกรรมร่วมกับการเรียนการสอนจะช่วยทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วม	4.58	0.51	มากที่สุด
5	ท่านคิดว่าการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายจะช่วยดึงดูดความสนใจแก่ผู้เรียน	4.68	0.48	มากที่สุด
6	ท่านคิดว่าการเรียนการสอนควรนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ร่วมด้วย	4.63	0.50	มากที่สุด
7	ท่านคิดว่าผู้เรียนในปัจจุบันมีความต้องการการจัดกิจกรรมด้วยสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.63	0.60	มากที่สุด
8	ท่านคิดว่ากิจกรรมที่นำสื่อมาใช้ควรเลือกสื่อที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.58	0.51	มากที่สุด
9	ท่านคิดว่าผู้เรียนในปัจจุบันควรได้รับการเสริมทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.47	0.61	มาก
10	ท่านคิดว่าการใช้สื่อและกิจกรรมมาใช้ในการเรียนการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมตลอดเวลาหรือไม่	4.32	0.67	มาก
11	ท่านคิดว่ากิจกรรมที่มีสื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจและสวยงาม จะช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนหรือไม่	4.53	0.51	มากที่สุด
12	ท่านคิดว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมที่เป็นสิ่งใหม่ สร้างจะช่วยสร้างความสนใจต่อผู้เรียน	4.58	0.51	มากที่สุด
13	ท่านคิดว่าผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ(LD) มีความต้องการที่จะมีกิจกรรมช่วยเสริมทักษะการเรียนรู้	4.79	0.42	มากที่สุด
14	ท่านคิดว่าผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ(LD) อาจจะมีความสุขที่ได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ	4.68	0.48	มากที่สุด
15	ท่านคิดว่าผู้เรียนปกติ และผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ(LD) ต่างก็ต้องการการจัดกิจกรรมเสริมทักษะและการเรียนรู้	4.53	0.61	มากที่สุด
16	ท่านคิดว่าปัญหาการเรียนรู้จะช่วยแก้ปัญหาได้ด้วยกิจกรรมเสริมทักษะต่างๆ	4.37	0.68	มาก
17	ท่านคิดว่าปัญหาการเรียนการสอนในปัจจุบันอาจใช้สื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยแก้ปัญหาได้หรือไม่	4.42	0.69	มาก
18	ท่านคิดว่าผู้เรียนสามารถเข้าใจและเปิดใจให้กับการเรียนการสอนที่ใช้สื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในห้องเรียนหรือไม่	4.26	0.65	มาก
19	ท่านคิดว่าการจัดกิจกรรมเสริมทักษะโดยใช้สื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.37	0.60	มาก

	ร่วมกับการพัฒนาสมรรถนะทางกายของผู้เรียนจะมีประโยชน์กับผู้เรียนหรือไม่			
20	ท่านมีความต้องการที่จะให้มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะให้กับผู้เรียนของท่านหรือไม่	4.63	0.60	มากที่สุด
	รวม(เฉลี่ย)	4.54	0.57	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ความต้องการในการจัดกิจกรรมด้วยสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนแบบเรียนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีประเด็นสูงสุด คือ ผู้บริหารและครูสอนมีความคิดว่าการเรียนการสอนในปัจจุบันควรมีการนำสื่อการสอนมาใช้ร่วมด้วย และ ผู้บริหารและครูสอนมีความคิดว่าผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความต้องการที่จะมีกิจกรรมช่วยเสริมทักษะการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย = 4.79) รองลงมาอันดับที่สอง คือผู้บริหารและครูสอนมีความคิดว่ากิจกรรมเสริมการเรียนรู้จะช่วยสร้างความรู้และทักษะใหม่ๆให้กับผู้เรียน ,คิดว่าการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายจะช่วยดึงดูดความสนใจแก่ผู้เรียน และคิดว่าผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความต้องการที่จะมีกิจกรรมช่วยเสริมทักษะการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย = 4.68)

2.การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
ตารางที่ 2 แสดงผลการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและร่วมหาแนวทางในการออกแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ข้อที่	ประเด็นการสัมภาษณ์
1	ความต้องการของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมการเรียนรู้การสอน
2	จุดเน้นในการเรียนการสอนเพื่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในเรื่องของการคิดคำนวณ
3	การออกแบบกิจกรรมเพื่อเสริมการเรียนรู้และเสริมสมรรถนะทางกายสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
4	พฤติกรรมของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ
5	การนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ร่วมกับชุดกิจกรรมรูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย และทักษะการคิดคำนวณของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
ข้อที่	ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก
1	โรงเรียนมีความต้องการกิจกรรมเสริมการเรียนรู้การสอนเป็นอย่างมาก และมีความต้องการให้มีกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน
2	ควรให้ความสำคัญกับการคิดคำนวณทุกด้านทั้ง บวก ลบ คูณ และหาร แต่ให้เน้นเพิ่มเติมในเรื่องของการคูณเป็นอันดับแรก เพราะผู้เรียนมีทักษะในการคูณน้อย ทำแบบทดสอบผิดอยู่บ่อยๆ
3	กิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนควรมีมากกว่า 1 กิจกรรม เป็นกิจกรรมควรมีความต่อเนื่องกัน โดยอยากให้เป็นฐานกิจกรรมสั้นๆ ใช้เวลาไม่นาน แต่กระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนได้
4	ผู้เรียนจะมีความต้องการในเรื่องของการเคลื่อนไหวร่างกาย อยากวิ่งเล่น อยากกระโดด อยากสนุกสนาน มีสนใจสิ่งที่มีสีสันสวยงาม หรือลดทอนการตุนที่ตุนขึ้นขอบ และชอบการเล่นเกมส์ การแข่งขัน
5	การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ควรเน้นในเรื่องของเพิ่มสีสันและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมอย่างสนุกสนาน และนำมาปฏิบัติในชั้นเรียนร่วมกับเพื่อนๆได้

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้สอน มีความต้องการให้จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสนใจ กระตุ้นการเรียนรู้และให้ทำเพิ่มทักษะทุกด้านแต่ควรเน้นไปที่ทักษะการคิดคำนวณด้านการคูณเป็นอันดับแรก ต้องการให้มีกิจกรรมที่หลากหลาย อาจจะเป็นฐานกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนาน และการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ควรเน้นในเรื่องของเพิ่มสีสันและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมอย่างสนุกสนาน และนำมาปฏิบัติในชั้นเรียนร่วมกับเพื่อนๆได้

สรุปผลการวิจัย

ความต้องการในการจัดกิจกรรมด้วยสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนแบบเรียนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด

ความต้องการอันดับที่ 1 คือ ผู้บริหารและผู้สอนมีความคิดว่าการเรียนการสอนในปัจจุบันควรมีการนำสื่อการสอนมาใช้ร่วมด้วย และ ผู้บริหารและผู้สอนมีความคิดว่าผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความต้องการที่จะมีกิจกรรมช่วยเสริมทักษะการเรียนรู้

ความต้องการอันดับที่ 2 คือ ผู้บริหารและผู้สอนมีความคิดว่ากิจกรรมเสริมการเรียนรู้จะช่วยสร้างความรู้และทักษะใหม่ๆให้กับผู้เรียน คิดว่าการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายจะช่วยดึงดูดความสนใจแก่ผู้เรียน และคิดว่าผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความต้องการที่จะมีกิจกรรมช่วยเสริมทักษะการเรียนรู้

ผลการพัฒนาแนวทางหลักในการจัดกิจกรรม คือ ผู้สอนมีความต้องการให้เน้นไปที่ทักษะการคิดคำนวณด้านการคูณเป็นอันดับแรก และในการพัฒนาชุดกิจกรรมต้องการให้มีกิจกรรมที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนที่เคลื่อนไหว กระตุ้นการเรียนรู้ทุกด้าน อาจจะเป็นฐานกิจกรรม ใช้เวลาในแต่ละกิจกรรมไม่มากไม่น้อยเกินไป ประมาณ 10-15 นาที เพื่อให้กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความสุขสนุกสนาน ไม่ตึงเครียด ทำให้ผู้เรียนอยากจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมตลอดเวลา และควรนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ร่วมในกิจกรรมเสริมสร้างความรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการจัดกิจกรรมเรียนรู้ตามกระบวนการอย่างเต็มประสิทธิภาพ และให้สำรวจความพึงพอใจของผู้เรียนคู่กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะได้เห็นผลของชุดกิจกรรมอย่างชัดเจน ที่จะอยู่ในกระบวนการวิจัยในชั้น 2 ต่อจากส่วนนี้

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาปัญหาและความต้องการ เพื่อนำมาพัฒนาแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมรูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายและทักษะการคิดคำนวณด้วยสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนแบบเรียนร่วม เมื่อวิเคราะห์ความต้องการนำประเด็นความต้องการ และได้สร้างเป็นแนวทางในพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ ได้พัฒนาให้เป็นชุดกิจกรรมการคิดคำนวณที่มีรูปแบบเป็นฐานกิจกรรม เน้นการคิดคำนวณเรื่องการคูณ และมีรูปแบบเป็นเกมส์กิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ สาวิตรี จุ้ยทอง มารุต พัฒนาผล และวิชัย วงษ์ใหญ่ (2558) ที่ทำงานวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ที่พบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เป็นความบกพร่องทางกระบวนการ การพื้นฐานทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจหรือการใช้ภาษา แสดงออกถึงความบกพร่องทางการฟัง การคิด การพูด การอ่าน การเขียน การคำนวณทางคณิตศาสตร์ ที่สืบเนื่องมาจากความบกพร่องของการทำหน้าที่ของสมอง ทำให้มีผลการเรียนต่ำเกิดช่องว่างระหว่างความเฉลียวฉลาดที่แท้จริงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีแนวทางการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) จัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่มีความหลากหลาย เพื่อให้เด็กสามารถเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสนใจของตนเอง 2) เริ่มกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์จากง่ายที่สุดไปสู่กิจกรรมที่ความซับซ้อนมากขึ้น 3) สร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้กับนักเรียนและส่งเสริมให้พัฒนาความสามารถที่มีอยู่ 4) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการสัมผัส การสังเกต การฟัง และการเคลื่อนไหวร่างกาย โดยใช้สื่อที่เป็นรูปธรรม 5) ใช้คำสั่งซ้ำๆ สั้น กระชับ เข้าใจง่าย 6) จัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยคำนึงถึง

ความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของนักเรียน 7) จัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยให้นักเรียนได้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง 8) กระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกับเด็กทั่วไป ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน 9) สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย ปลอดภัย และมีความสุข 10) ประเมินตามสภาพจริงและให้ผลย้อนกลับทันที โดยการให้กำลังใจการชื่นชมในความสำเร็จ และนำมาพัฒนา ร่วมกับการเสริมสร้างสมรรถภาพทางการให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้ทุกด้าน ทั้ง การสัมผัส การสังเกต การฟัง และการเคลื่อนไหวร่างกาย ในรูปแบบของเกมส์กิจกรรมการคิดคำนวณ สอดคล้องกับ ศักดิ์ชัย ศรีสุข และคณะ (2561) ที่ทำการวิจัยเรื่อง ผลของโปรแกรมการเคลื่อนไหวทางกายที่มีต่อสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านดอนยานาง จังหวัดนครพนม ที่ศึกษาผลของโปรแกรมกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางกายที่มีต่อสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพในนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนดอนยานาง จังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนบ้านดอนยานาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 จำนวน 37 คน รูปแบบการวิจัยแบบกึ่งทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย โปรแกรมกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางกายสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา และแบบทดสอบสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการฝึกเป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ ละ 4 วันๆ ละ 60 นาที สถิติที่ใช้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพก่อนการฝึกและหลังการฝึก ด้วยการทดสอบทีแบบกลุ่มไม่อิสระ (Dependent Samples t-test) ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การใช้โปรแกรมกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางกายเป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ มีผลทำให้สมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีพัฒนาการที่ดีขึ้นในด้านความอดทนของกล้ามเนื้อ แต่ความคล่องแคล่วว่องไว ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสมรรถภาพทางกายด้านความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ความอ่อนตัว ความทนทานของระบบไหลเวียนโลหิตและการหายใจ มีพัฒนาการดีขึ้นแต่ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยในส่วนที่หนึ่งซึ่งดำเนินการเพื่อศึกษาหาปัญหาและความต้องการ และนำมาพัฒนาแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายและทักษะการคิดคำนวณด้วยสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนแบบเรียนร่วม ซึ่งแนวทางที่ได้จากปัญหาและความต้องการดังกล่าว เป็นปัญหาและความต้องการเฉพาะกลุ่มผู้เรียน และเฉพาะเรื่องของทักษะการคิดคำนวณเพียงเท่านั้น ยังไม่ได้ครอบคลุมไปถึงประเด็นของการบกพร่องในการเรียนรู้ครบทุกด้าน ควรเพิ่มเติมในส่วนของทักษะการอ่านและการเขียน เพิ่มเติม

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนทุนอุดหนุนวิจัยประเภทเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ 2561 จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ สถาบันวิจัยและพัฒนา และคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏที่สนับสนุนให้การวิจัยนี้ดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย

เอกสารอ้างอิง

- ผดุง อารยะวิญญู. (2553). *วิธีสอนคณิตศาสตร์สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้*. นครปฐม : ไอ.คิว.บุ๊คเซ็นเตอร์ จำกัด.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2542) (และแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545, พุทธศักราช 2553 (ฉบับที่ 3)) สืบค้นออนไลน์ เข้าถึงโดย <https://pamnav.wordpress.com>

- สาวิตรี จุ้ยทอง มารุต พัฒนา และ วิชัย วงษ์ใหญ่. (2558). แนวทางการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2558 หน้า 122-133
- ศักดิ์ชัย ศรีสุข และคณะ. (2561). ผลของโปรแกรมการเคลื่อนไหวทางกายที่มีต่อสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคอนยานาง จังหวัดนครพนม. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม ; ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2561 หน้า 1-8

ผลการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มสืบสวนสอบสวน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะ
การทำงานกลุ่ม วิชาโครงงานคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนจ่านกร้อง
THE EFFECT OF GROUP INVESTIGATION ON LEARNING ACHIEVEMENT AND GROUPING
ABILITY IN COMPUTER PROJECTS SUBJECT OF GRADE 12 STUDENTS, JANOKRONG
SCHOOL

Chey Lida¹ ธนรัตน์ หาญทะเล² สุภาณี เส่งศรี และ ธงชัย เส่งศรี³

^{1,3} คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ² โรงเรียนจ่านกร้อง พิษณุโลก

*corresponding author e-mail: Cheylyda@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มสืบสวนสอบสวน วิชาโครงงานคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเพื่อพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม เมื่อได้การจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มสืบสวนสอบสวน ในวิชาโครงงานคอมพิวเตอร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้อง นักเรียน 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มสืบสวนสอบสวน วิชาโครงงานคอมพิวเตอร์ จำนวน 9 แผน ระยะเวลา 1 ภาคเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และแบบประเมินทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มสืบสวนสอบสวน วิชาโครงงานคอมพิวเตอร์ มีคะแนนการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. ทักษะการทำงานกลุ่มของนักเรียน เมื่อใช้แบบประเมินทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม 2.1 ซึ่งประเมินด้วยครู พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ GI มีทักษะการทำงานเป็นกลุ่มอยู่ในระดับมาก 2 การประเมินพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม เมื่อใช้แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งประเมินโดยนักเรียนเป็นกลุ่มพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ GI ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม บ่อยครั้ง (ร้อยละ 80.35) 3.3 การประเมินพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม เมื่อใช้แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งประเมินโดยนักเรียนเป็นรายบุคคลพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ GI ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม บ่อยครั้ง (ร้อยละ 76.17)

คำสำคัญ : การจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มสืบสวนสอบสวน ทักษะการทำงานกลุ่ม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

The purpose of this study were to develop the group working skills and the results of the study if the 6th grade students through Group investigation learning in Computer project subject at Janokrong School. The sample used in research consisted of 6th grade student of Janokrong School studying the Computer Project in 1 group (26 people) by cluster sampling. 20 weeks duration of the research. The research instrument were 1) Lesson plans Group investigation Learning in Computer Project Subject of 6th student 2) an achievement test on the Computer Project Subject of 6th student with 30 items 3) the Observation form of the group working skill. The results of the research were as follow: The student's

pretest and posttest achievement on the group investigation Learning was significantly different at .05 level. The group working skill if the student was divide In 3 parts: 1. The group working skill was observation by teacher form, it found that the students had acquired the skill in high level. The group working behavior was evaluate by student in group form, it found that the students had frequently behavior which equals to 80.35 %. The group working behavior was evaluate by individual student form, it found that the students had frequently behavior which equals to 76.17 %.

Keywords : group investigation, group working skill, student's achievement

บทนำ

ปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการศึกษาได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งในการเปลี่ยนแปลงนั้นได้มีการเปลี่ยนสื่อการเรียนการสอน และวิธีการสอนต่างๆ ให้มีบทบาทในด้านกระบวนการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น สถานศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษามีหน้าที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาและวิชาโครงการงานคอมพิวเตอร์เป็นวิชาที่มีความสำคัญในการศึกษาของนักเรียนในสถานศึกษา จากการศึกษาพบว่าโรงเรียนในประเทศไทยได้จัดรายวิชาโครงการงานคอมพิวเตอร์ไว้ โดยนักเรียนจะได้ศึกษาในภาคสุดท้ายของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้ให้นักเรียนได้นำเอาความรู้ ความสามารถในการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่ได้ศึกษามา นำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาหาความรู้ และนำไปต่อยอดให้เกิดประโยชน์ตามความสนใจได้ โดยนักเรียนจะต้องเรียนรู้ ทั้งหลักการ ทฤษฎี และหลักการปฏิบัติด้านคอมพิวเตอร์

เนื่องจากนักเรียนต้องเรียนเนื้อหาจำนวนมากจึงทำให้การสอนมีปัญหามากหลายประการ เช่น การสอนตามหัวข้อ ต้องเร่งรีบเพื่อให้ครบตามหัวข้อที่กำหนด เวลาที่ใช้ในการสอนภาคปฏิบัติ น้อย นักเรียนไม่มีเวลาทำให้ไม่สามารถทบทวนการฝึกปฏิบัติโดยตนเองได้ (ชัยรัชต์ อธิเกียรติ, 2558) และที่สำคัญนักเรียนขาดการหาความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนมีพฤติกรรมในการใช้เทคโนโลยีในทางที่ผิด (พิพัฒน์พงศ์ เข้มปัญญา, 2560) ดังนั้น จึงจำเป็นต้องหารูปแบบวิธีการเรียนรู้ให้กับนักเรียนเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น โดยเฉพาะการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มสืบสวนสอบสวน (GI : Group Investigation) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนทุกคน ได้ไปสืบค้นข้อมูลมาใช้ในการเรียนรู้ร่วมกัน นักเรียนแต่ละคนได้แสดงความคิดเห็นและความสามารถของตนในการทำงาน และต้องถ่ายทอดความรู้หรือวิธีการทำงานให้เพื่อนนักเรียนเข้าใจด้วย ทุกคนต้องร่วมแสดงความคิดเห็น อภิปรายซักถามจนเข้าใจในทุกอย่าง และทุกคนจะได้ร่วมมือสรุปความเข้าใจที่ได้ การจัดการเรียนในรูปแบบนี้ต้องการปลูกฝังการร่วมมือกันอย่างมีประชาธิปไตย มีการกระจายภาระงานและมีสิทธิ์ในการแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน (ทิศนา แหมมณี, 2550) นอกจากนี้วิธีการเรียนแบบ GI เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะกลุ่มปฏิบัติการที่เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง จากการเผชิญสถานการณ์จริงและการแก้ปัญหา เพื่อฝึกคิด ลงมือปฏิบัติ และฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ เพื่อเสาะหาความรู้เป็นกลุ่ม โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้การทำงานกับผู้อื่น ฝึกการหาความรู้จากแหล่งต่างๆ ที่ไม่ใช่ในห้องเรียนเท่านั้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดนิสัยการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองได้ด้วยความมั่นใจ

การจัดการเรียนรู้รายวิชาโครงการงานคอมพิวเตอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนจ่านกร้องกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดทำโครงการงานคอมพิวเตอร์ และสามารถนำความรู้ไปสร้างเป็นผลงานออกมาได้ จากการสังเกตและสอบถามนักเรียนเป็นรายบุคคล เห็นว่านักเรียนไม่ชอบการทำงานเป็นกลุ่ม โดยมีเหตุผลว่าไม่ชอบเพราะไม่มีเวลาร่วมตัวกัน ทำให้ทำงานไม่ทัน รายวิชาที่ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้ คือวิชา

โครงการคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานสำคัญที่ช่วยส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม การคิดแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์และได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานเป็นกลุ่มในเวลาเรียน เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นวิชาพื้นฐานที่นักเรียนสามารถนำไปต่อยอดหรือนำไปใช้ในการศึกษาในอนาคตได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานเป็นกลุ่มในการวางแผนการทำโครงการในรายวิชา โครงการคอมพิวเตอร์ ภาคเรียนที่ 2 นี้ โดยประยุกต์ใช้การจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มสืบสวนสอบสวน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม รายวิชาโครงการคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่จะช่วยในการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ สนุกกับการเรียนและเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเรียน ตลอดจนให้นักเรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และนำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่ดีขึ้น พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเอง สังคมและประเทศชาติต่อไปในอนาคตได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มสืบสวนสอบสวน วิชาโครงการคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาทักษะการทำงานกลุ่ม เมื่อได้การจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มสืบสวนสอบสวน ในวิชาโครงการคอมพิวเตอร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

วิธีดำเนินงานวิจัย

ขอบเขตของงานวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 1)ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนจ่านกร้อง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 4 ห้อง 139 คน 2) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.10 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนจ่านกร้อง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 1 ห้อง 26 คน
2. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง การทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โดยใช้เวลาดทดลอง 1 หน่วยการเรียนรู้ 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง และแบบสังเกตการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น โดยสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 2 ครั้ง คือ ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มสืบสวนสอบสวน GI
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตของเนื้อหา วิชาโครงการคอมพิวเตอร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ 1) หน่วยที่ 1 เริ่มต้นกับโครงการคอมพิวเตอร์ 2) หน่วยที่ 2 การพัฒนาโครงการคอมพิวเตอร์ 3) หน่วยที่ 3 การนำเสนอโครงการคอมพิวเตอร์
4. ตัวแปรที่ศึกษา 1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มสืบสวนสอบสวน GI 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เมื่อการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มสืบสวนสอบสวน GI (Group Investigation) และ ทักษะการทำงานกลุ่มของนักเรียน เมื่อการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มสืบสวนสอบสวน GI (Group Investigation)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แผนการสอนด้วยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มสืบสวนสอบสวน GI จำนวน 9 แผนฯ
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รายวิชาโครงการคอมพิวเตอร์ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3. แบบประเมินทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม

- 3.1 แบบประเมินทักษะการทำงานเป็นกลุ่มที่ประเมินด้วยครูผู้สอน
- 3.2 แบบประเมินทักษะการทำงานเป็นกลุ่มที่ประเมินด้วยนักเรียนเป็นกลุ่ม
- 3.3 แบบประเมินทักษะการทำงานเป็นกลุ่มที่ประเมินด้วยนักเรียนเป็นรายบุคคล

ผลการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มสืบสวนสอบสวน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานกลุ่มวิชาโครงงานคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนจ่านกร้อง เพื่อให้งานวิจัยชิ้นนี้มีประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีวิจัยโดยมีขั้นตอนการในการดำเนินงานดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์รายวิชาโครงงานคอมพิวเตอร์
2. แบบประเมินทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาโครงงานคอมพิวเตอร์

1. ศึกษาหลักสูตร หนังสือ เอกสาร งานวิจัย เกี่ยวกับโครงสร้าง และข้อมูลรายวิชาโครงงานคอมพิวเตอร์
2. นำข้อมูลที่ได้ศึกษาทำการออกแบบผลการสอน ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบประเมินทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม
3. สร้างโครงร่างแบบประเมินองค์ประกอบ โดยนำหัวข้อประเด็นสำคัญที่กำหนดในข้อ 2 มาเขียนอธิบายองค์ประกอบย่อยในหัวข้อนั้นๆ
4. สร้างแบบประเมินเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อให้ค่าดัชนีมีความสอดคล้องที่ 0.5 ขึ้นไปจึงสามารถนำไปใช้ได้

ขั้นตอนที่ 2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การสร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มีขั้นตอนดังนี้

1. วางแผนการสร้างแบบทดสอบ
2. กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียน
3. เขียนแบบทดสอบตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เป็นข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 38 ข้อ เลือกมาใช้จริง จำนวน 30 ข้อ
4. หลังการเขียนแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของภาษาอีกครั้ง จากนั้นนำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ตรวจสอบความถูกต้องของภาษา และเนื้อหา รวมทั้งตรวจสอบความเป็นปรนัยของคำถามและตัวเลือก จากนั้นทำการคัดเลือกคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า 0.50-1.00

การสร้างแบบประเมินทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

1. แบบประเมินทักษะการทำงานเป็นกลุ่มซึ่งประเมินด้วยครูผู้สอน มีลักษณะเป็น Rating Scale 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 26 ข้อ
2. แบบประเมินทักษะการทำงานกลุ่มซึ่งประเมินโดยนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) 3 รายการ จำนวน 10 ข้อ
3. แบบประเมินทักษะการทำงานกลุ่ม ซึ่งประเมินโดยนักเรียน เป็นรายบุคคล ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check - list) 3 รายการ จำนวน 10 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มสืบสวน สอบสวน GI วิชาโครงงานคอมพิวเตอร์ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษารายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นและเตรียมห้องปฏิบัติการเพื่อจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียน

2. ดำเนินการจัดการเรียนการสอน ดังนี้ 2.1 ชี้แจงนักเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวทางการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค กลุ่มสืบสวน วิชาโครงงานคอมพิวเตอร์

2.2 ทดสอบก่อนเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ 2.3 ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค กลุ่มสืบสวน วิชาโครงงานคอมพิวเตอร์ และทำการประเมินทักษะการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียน ในระหว่างการจัดกิจกรรม 2.4 ทดสอบหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ

3. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ ซึ่งประกอบด้วย คะแนนทดสอบก่อนเรียนคะแนนทดสอบหลังเรียน ผลการประเมินพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียนในขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มสืบสวนสืบสวน GI วิชาโครงงานคอมพิวเตอร์ ซึ่งเมื่อหาค่า t-test แบบ Paired-Samples t-test ได้ค่า $t = 9.64$ มีคะแนนการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนการทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

2. ทักษะการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มสืบสวนสืบสวน GI วิชาโครงงานคอมพิวเตอร์ โดยรวมกันทุกรายการมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.96, S.D. = 0.43$) อยู่ในระดับมาก และเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ทักษะการทำงานกลุ่มของนักเรียน เมื่อใช้แบบประเมินทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม 2.1 ซึ่งประเมินด้วยครู พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ GI มีทักษะการทำงานเป็นกลุ่มอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96, S.D. = 0.43$) 2.2 การประเมินพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม เมื่อใช้แบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม ซึ่งประเมินโดยนักเรียนเป็นกลุ่มพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ GI ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม บ่อยครั้ง (ร้อยละ 80.35) 3.3 การประเมินพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม เมื่อใช้แบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม ซึ่งประเมินโดยนักเรียนเป็นรายบุคคลพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ GI ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม บ่อยครั้ง (ร้อยละ 76.17)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม วิชา โครงงานคอมพิวเตอร์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ GI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนจ่านกร้อง ผู้วิจัยได้พิจารณาประเด็นสำคัญที่น่าสนใจนำมาอภิปราย สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ GI วิชาโครงงานคอมพิวเตอร์ มีคะแนนการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนการทดสอบก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ GI เป็นรูปแบบการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้เลือก กำหนดเรื่องราวในสิ่งที่สนใจ และผู้วิจัยได้ใช้การกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียนโดยใช้คำถามสำคัญเป็นตัวขับเคลื่อนกระบวนการของการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยจะมุ่งเน้นในเรื่องของทักษะกระบวนการ

คิด ไม่ว่าจะเป็นการคิดแก้ปัญหา เพื่อหาคำตอบหรือข้อเท็จจริง หรือเป็นการคิดสร้างสรรค์ เพื่อออกแบบ สร้างสิ่งประดิษฐ์ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จากความร่วมมือของกลุ่มผู้เรียน ซึ่งนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ ที่สร้างขึ้นด้วยตัวของผู้เรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียาภรณ์ เฮอร์ริงตัน (2556) เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนในการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์สุโขทัย รายวิชา TMT222 มรดกไทยเพื่อการท่องเที่ยว โดยวิธีการสอนด้วยเทคนิคกลุ่มร่วมมือแบบสืบสวนสอบสวนจี.ไอ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลวิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคกลุ่มร่วมมือแบบจี.ไอ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ พบว่า นักศึกษาสามารถสอบผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 คิดเป็นร้อยละ 86.11 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด นั่นหมายความว่า วิธีการสอนด้วยเทคนิคกลุ่มร่วมมือแบบจี.ไอ ส่งผลทำให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย วิชา TMT222 มรดกไทยเพื่อการท่องเที่ยวสูงขึ้น และกับงานวิจัยของ

2. ผลจากการศึกษาทักษะการทำงานกลุ่ม พบข้อมูลดังนี้

2.1. ผลการศึกษาทักษะการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ GI วิชาโครงงานคอมพิวเตอร์ โดยใช้แบบประเมินทักษะการทำงานเป็นกลุ่มซึ่งประเมินโดยครูพบว่า นักเรียน มีทักษะการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96, S.D. = 0.43$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดการเรียนรู้แบบ GI นั้น เน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการคิด ไม่ว่าจะเป็นการคิดแก้ปัญหา เพื่อหาคำตอบหรือข้อเท็จจริง หรือเป็นการทำงานอย่างเป็นระบบ เพื่อออกแบบ สร้างสิ่งประดิษฐ์ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และผู้วิจัย ได้ส่งเสริมการคิดของนักเรียนโดยสอดแทรกคำถามและกิจกรรมให้นักเรียนได้มีการใช้ความคิดไปพร้อมๆกับการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น นักเรียนจะได้รับทักษะการทำงานเป็นกลุ่มได้โดยไม่รู้ตัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แคมวันต์ กระดังงา (2554) ที่ทำงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนด้วยกระบวนการกลุ่มร่วมกับเว็บสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม วิชาการพัฒนาเว็บไซต์เบื้องต้น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 และมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับดี ความพึงพอใจที่เรียนด้วยกระบวนการกลุ่มร่วมกันเว็บสนับสนุนการเรียนรู้ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ ปิยะนันท์ บุญโพธิ์ (2554) วิจัยเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการกลุ่ม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน ป.4 ด้วยวิธีการจิกซอร์ พบว่า ทักษะการทำงานกลุ่มของนักเรียนผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 81.72 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 79.2 ของคะแนน จำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 35 คน คิดเป็นร้อยละ 89.74

2.2. ผลการศึกษาทักษะการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ GI วิชาโครงงานคอมพิวเตอร์ โดยใช้แบบประเมินทักษะการทำงานเป็นกลุ่มซึ่งประเมินโดยนักเรียนเป็นกลุ่ม พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 80.35 ทั้งนี้เนื่องมาจากการสอนด้วยเทคนิค GI ที่เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม ความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อกลุ่มร่วมกัน เพราะจะมีการคิดคะแนนพัฒนาการทั้งของตนเองและของกลุ่ม ทำให้สมาชิกภายในกลุ่มต้องช่วยเหลือกันในการทำงานกลุ่มในการเรียนรู้เพื่อให้คะแนนของทุกคนในกลุ่มเป็นคะแนนที่ดีที่สุด จะได้เป็นกลุ่มยอดเยี่ยม มีความภาคภูมิใจในกลุ่มของตนร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ จอห์นสัน และ จอห์นสัน คือสมาชิกมีรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน สมาชิกมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

2.3 ผลการศึกษาทักษะการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ GI วิชาโครงงานคอมพิวเตอร์ โดยใช้แบบประเมินทักษะการทำงานเป็นกลุ่มซึ่งประเมินโดยนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 76.17 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทักษะการทำงานกลุ่มที่เกิดขึ้นเพราะผู้สอนได้พยายามชี้แนะทางในการทำงานเป็นกลุ่มว่าต้องช่วยกันในกลุ่ม รับผิดชอบร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ จอห์นสัน และ จอห์นสัน เกี่ยวกับหลัก

เบื้องต้นของการสอนเป็นกลุ่ม คือการฟังพาดูด้วยกันและกัน การปฏิสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล ทักษะทางสังคม กระบวนการทำงานกลุ่ม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ สามารถนำการจัดการเรียนรู้แบบ GI ไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาให้นักเรียนสามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น อันเป็นเป้าหมายในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ตลอดจนเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกฝนการทำงานเป็นกลุ่ม ส่งผลให้กล้าแสดงความคิดเห็น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

2. การจัดการเรียนรู้แบบ GI เป็นการสอนที่ฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดแก้ไขปัญหาด้วยตัวของตัวเองของนักเรียนเอง เพื่อแสดงความเข้าใจในเนื้อหาและหลักการของวิชาอย่างชัดเจนถูกต้อง ดังนั้นผู้สอนต้องตรวจผลงานและเสนอแนะให้ข้อคิดแก่นักเรียน อย่างใกล้ชิด

3. การจัดการเรียนรู้แบบ GI ครูผู้สอนควรศึกษาเทคนิควิธีการและขั้นตอนอย่างชัดเจน และควรฝึกให้นักเรียนเคยชินกับวิธีการสอนก่อน สำหรับการเตรียมตัวของผู้สอนนั้น ควรเตรียมตัวล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

4. ในการจัดการเรียนรู้แบบ GI ผู้สอนควรฝึกให้นักเรียนรู้จัก ขั้นตอน วิธีการดำเนินงานและกระบวนการต่างๆ ของการจัดการเรียนรู้แบบ GI จนเกิดความรู้ความเข้าใจ และความชำนาญจึงจะเกิดผลเต็มที่

5. ในระยะแรกนักเรียนอาจยังไม่คุ้นกับการปฏิบัติกิจกรรม ครูผู้สอนต้องให้โอกาสและใช้คำถามในการกระตุ้นเพื่อให้นักเรียนได้รู้จักคิด และใช้การทำการกิจกรรมต่างๆเป็นตัวช่วยเสริมการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้การปฏิบัติกิจกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

6. นักเรียนบางกลุ่มที่ไม่สามารถปฏิบัติตามกิจกรรมให้เป็นไปตามเวลาที่กำหนด ครูผู้สอนควรติดตามให้ความช่วยเหลือ และข้อเสนอแนะนักเรียนอย่างใกล้ชิด เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมั่นใจและมีกำลังใจในการเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบ GI ควรสร้างสื่อให้หลากหลายเพื่อสร้างความสนใจของผู้เรียน เช่น การสร้างสื่อมัลติมีเดีย เพื่อดึงดูดความสนใจและกระตุ้นความคิด เป็นแนวทางในการสร้างชิ้นงานของนักเรียน

2. ควรนำการสอนที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ GI ไปทดลองสอนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เช่น ภาษาต่างประเทศ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

แหมวันต์ กระดิงงา. (2554). ผลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มร่วมมือกับเว็บไซต์บนระบบการเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม วิชาการพัฒนาเว็บไซต์เบื้องต้นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชัยชัย อธิเกียรติ. (2558). การสอนทันสมัยและเทคนิคแนวใหม่ [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา

<http://regis.skru.ac.th/RegisWeb/datafiledownload/25590714-15.pdf> . (15 พฤษภาคม 2560).

ทิตนา แหมมณี. (2550). รูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิราวัฒน์ เสือจร. (2552). ผลการสอนด้วยใช้เทคนิค GI เพื่อสร้างทักษะในการคิดวิเคราะห์ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาโครงงานคอมพิวเตอร์ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ปรียาภรณ์ เฮอร์ริงตัน. (2556). การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจของนักเรียน ด้วยเทคนิคกลุ่มร่วมมือแบบสืบสวนสอบสวน
จิ.ไอ รายวิชา TMT222 มรดกไทยเพื่อการท่องเที่ยว. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- ปิยะนันท์ บุญโพธิ์. (2554). โครงการคอมพิวเตอร์. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
http://www.acr.ac.th/acr/ACR_ELearning/CAREER_COMPUTER/COMPUTER/M4/ComputerProject/workshop.html. (15 ตุลาคม 2559).
- พรชนก พงษ์พิง. (2559). ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบจิ๊กซอว์ เรื่องหลักการ
จัดทำโครงการที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจ่านกร้อง. คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พิพัฒน์พงศ์ เข้มปัญญา. (2560). พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตเทศบาล
เมืองนครพนม [http:// repository. rmutr.ac.th/ bitstream/ handle/ 123456789/ 473/](http://repository.rmutr.ac.th/bitstream/handle/123456789/473/Fulltext.pdf?sequence=1&isAllowed=y)
Fulltext.pdf?sequence=1&isAllowed=y. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา. (15 พฤษภาคม 2560).

การสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ถูกต้องสำหรับนักศึกษารายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพินิจสังคมวิทยา

CREATING A PRACTICAL WRITING SKILLS FOR STUDENTS IN THAI LANGUAGE FOR COMMUNICATION OF PIBULSONGKRAM RAJABHAT UNIVERSITY

สุกัญญาโสภี ใจกล้า

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพินิจสังคมวิทยา พินิจสังคมวิทยา

* corresponding author e-mail : Sukunyasopee@Gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อสำรวจคำที่มักเขียนผิดและสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ สำหรับนักศึกษารายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏพินิจสังคมวิทยา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพินิจสังคมวิทยา 1 ห้อง จำนวน 40 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้ระยะเวลาในการทดลองจำนวน 3 คาบ คาบละ 60 นาที ดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One – Group Pretest Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น คือ แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ และแบบทดสอบการเขียนสะกดคำ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าสถิติ t – test แบบ Dependent Samples ผลการวิจัยพบว่า คำที่นักศึกษามักเขียนผิด มีจำนวน 167 คำ โดยสาเหตุที่พบเกิดจากนักศึกษาไม่แม่นยำหลักภาษา มากที่สุดจำนวน 49 คำ คิดเป็นร้อยละ 29.34 รองลงมาคือ เขียนผิดเพราะไม่ทราบความหมายของคำ จำนวน 45 คำ คิดเป็นร้อยละ 26.95 อันดับถัดมา คือ เขียนผิดเพราะใช้แนวเทียบผิด จำนวน 29 คำ คิดเป็นร้อยละ 17.37 และสาเหตุการเขียนผิดที่น้อยที่สุดคือ เขียนผิดเพราะมีการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ แต่ผู้เขียนติดรูปแบบ จำนวน 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.60 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน โดยนักศึกษาที่ใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ สามารถเขียนสะกดคำได้ดีกว่าก่อนการใช้แบบฝึกทักษะ

คำสำคัญ : แบบฝึกทักษะ การเขียนคำถูก

Abstract

The purpose of this research was to creating a practical writing skill for Students in Thai Language for Communication of Pibulsongkram Rajabhat University. The sample were 40 1st year students in first semester of the 2018 academic year. They were randomly selected by Purposive Sampling , and taught through the practical writing skills for three -180 minute periods. Randomized Control One – Group Pretest – Posttest Design was used in this study. The instruments were practical writing skills and the writing test. The data were statistically analyzed by t-test for dependent samples. The research found that The students' mistakes were 167 words, the most common being 49 students or 29.34 percent. The second most common was writing errors because they did not know the meaning of 45 words, 26.95 percent, The next is wrong writing because the wrong line is 29 words, 17.37 percent, and the cause of the wrong writing is minimal. Wrong, because the rules change. The original one is 0.60

percent. The learning achievement before and after school is different. Students using spelling practice. Spelling words are better than before using skill training.

Keywords : practical, writing skills

บทนำ

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ และเป็นเครื่องมือสื่อสารที่สำคัญของคนไทยมาตั้งแต่บรรพกาล แม้ภาษาจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามพัฒนาการของภาษา แต่ก็ยังมีหลักเกณฑ์เพื่อรักษาความถูกต้อง ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลวชิราลงกรณรัชกาลที่ 9 พระราชทานไว้เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2505 ณ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลวชิราลงกรณ, 2549) ความว่า

...เรามีโชคดีที่มีภาษาของตนเองแต่โบราณกาลจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะรักษาไว้ ปัญหาเฉพาะในด้านรักษาภาษานี้ก็มีหลายประการ อย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในทางออกเสียง คือให้ออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน อีกอย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในวิธีใช้ หมายความว่าวิธีใช้คำมาประกอบเป็นประโยค นับเป็นปัญหาที่สำคัญ ปัญหาที่สามคือความร่ำรวยในคำของภาษาไทยซึ่งพวกเรานึกว่าไม่ร่ำรวยพอ จึงต้องมีการบัญญัติศัพท์ใหม่มาใช้...

การเขียนนับว่ามีความสำคัญมาก ดังที่ปรากฏในสังคมปัจจุบันที่มีการสื่อสารด้วยการเขียนผ่านสื่อต่าง ๆ มากมาย ทำให้เห็นปัญหาการเขียนคำผิดบ่อยครั้ง นอกจากผู้เขียนจะต้องประสบการณในการอ่านมาบ้างแล้ว ยังต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนคำในลักษณะต่าง ๆ ให้ถูกต้อง เช่น การเขียนคำทับศัพท์ คำพ้องรูป พ้องเสียง คำประสม คำสมาส คำสะกดการันต์ ฯลฯ หากผู้เขียนไม่มีความรู้ในเรื่องนี้ก็จะเกิดปัญหาในการเขียนคำผิดอยู่เสมอ ดังที่ ศักดิ์ศรี แยมันดากกล่าวไว้ในบทความเรื่อง “ภาษาของเรา” ตอนหนึ่งว่า

คำไทยแท้ ๆ ไม่มีปัญหาในการเขียน เพราะเป็นภาษาคำโดด ออกเสียงพยางค์เดียว... แต่ที่เป็นปัญหานั้นไม่ใช่คำไทยแท้ เป็นคำที่รับมาจากภาษาอื่น โดยดัดแปลงบ้าง หรือไว้ตามแบบเดิมของภาษานั้นบ้าง คำประเภทนี้เรียกว่า “คำศัพท์เฉพาะภาษาไทย” และคำประเภทนี้เองที่เราเขียนผิด เพราะเป็นคำมากพยางค์ และเป็นคำควบกล้ำเสียง

การบัญญัติศัพท์ใหม่เกิดขึ้นจนถึงปัจจุบัน มีทั้งการสร้างคำแสดง การทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ ฯลฯ ทำให้ภาษาไทยมีคำที่ใช้ในการสื่อสารมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นยุคสมัยแห่งเทคโนโลยีที่สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างรวดเร็ว ไม่ต้องคำนึงถึงความถูกต้องของภาษามากนัก ต่างจากยุคสมัยของการเขียนจดหมาย ที่ต้องประณีตในการใช้ภาษา เพื่อให้การสื่อสารครั้งนั้นประสบความสำเร็จ

แม้จะมีการถกเถียงจากนักวิชาการในวงการภาษาเกี่ยวกับ “ภาษาวิบัติ” อย่างต่อเนื่อง ดังคำกล่าวของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ (2549) พิจารณารายการหลุมคำของทีวีบูรพา ที่กล่าวนำก่อนเข้าสู่เนื้อหาในตอน “ภาษาไทยแตกแถว” ที่ได้กล่าวเกี่ยวกับภาษาสมัยใหม่ไว้ ดังนี้

...คงจะมีไม่น้อยที่รู้สึกขัดหู ขัดตาและทั้งใจกับศัพท์แสลงของภาษาไทยสมัยใหม่ที่วัยรุ่นไทยสมัยนี้เขาใช้กัน ประเภทลูกครึ่งไทยปนอังกฤษหรือลูกเสี้ยวภาษามนุษย์ต่างดาว อย่างเช่น คำว่า คิกขุ หุหุ งูจิ หรือคำว่า ให้ แทนที่จะสะกดว่า ให้ ก็เป็น หั้ย คำว่า ใจ แทนที่จะเป็น ไจ ก็เป็น จัย อะไรวะไรอย่างนี้เป็นต้น ก็อย่าเพิ่งไปเวียนศีรษะอะไรมากมาย เพราะนั่นเป็นภาษาไทย เวอร์ชัน 2 ที่เด็กสมัยนี้เขาใช้กัน

คนไทยสมัยนี้ถ้าหากว่าไม่ได้อยู่ในกลุ่มที่เป็นตัวกลางทำให้ภาษาไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือว่าเป็นผู้ที่เปลี่ยนแปลงภาษาเสียเอง ส่วนใหญ่ก็เป็นผู้ทำใจยอมรับหรือว่าไม่มีความคิดเห็นอะไรกับการเปลี่ยนแปลง

ไปของภาษาไทยในวันนี้ แต่ว่ามีคนกลุ่มหนึ่งซึ่งอาจจะเป็นคนรุ่นมานี้ มานะ ชูใจ ที่รู้สึกภาษาไทย ทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน ของคนไทยสมัยนี้เริ่มมีปัญหา ภาษาไทยกำลังถดถอยหลังเข้าคลอง

แม้จะมีการรณรงค์ไม่ให้ใช้ภาษาเน็ต หรือภาษาวิบัติ อย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังไม่ได้ส่งผลอะไรต่อผู้ใช้ภาษาเน็ตจริง ๆ อีกทั้งยังมีประชาชนบางกลุ่มที่ไม่วิตกกับการใช้ภาษาเน็ต เพราะคิดว่าเป็นปรากฏการณ์ของภาษาที่เป็นภาษาเฉพาะกลุ่ม สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.กาญจนา นาคสกุล (“ชิมิ” ไม่วิบัติ ราชบัณฑิตยสถาน, 2553) ราชบัณฑิตยสถาน สาขาภาษาไทย ที่ให้สัมภาษณ์สำนักพิมพ์ข่าวสดเกี่ยวกับการใช้ภาษาเน็ต ว่า “การใช้ภาษาของเด็กที่ใช้ในอินเทอร์เน็ตนั้นเป็นภาษาที่คิดค้นใหม่ ไม่นานก็ลืม สื่อมวลชนไม่ควรให้ความสนใจหรือขยาย เมื่อไม่ขยายก็ไม่แพร่หลาย และใช้เฉพาะในกลุ่มเท่านั้น เมื่อเวลาผ่านไปก็จะหายไปเอง”

หากเราพิจารณากันจริง ๆ ภาษาที่ใช้ติดต่อสื่อสารในอินเทอร์เน็ตนั้น ถึงแม้จะเป็นภาษาเฉพาะกลุ่มจริง แต่เมื่อเวลาผ่านไป ภาษาที่เฉพาะกลุ่มนี้ได้ส่งผ่านสื่อต่าง ๆ มายังเยาวชน ก็นำมาใช้ในการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของเยาวชนด้วย ดังคำกล่าวของ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2549, หน้า 22) ที่กล่าวถึงการสร้างภาษาในกลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ว่า

การสะกดคำผิด ผู้ส่งสารมักตั้งใจสะกดผิดหรือสร้างภาษาที่แปลกใหม่และทันสมัย เป็นภาษาที่ใช้เฉพาะกลุ่ม เพื่อแสดงถึงความเป็นพวกเดียวกันของวัยรุ่นและผู้ใช้อินเทอร์เน็ต เช่น ก็ ใช้ว่า ก้อ เดี่ยว ใช้ว่า เตว ตัวจริง ใช้ว่า ตัวจริง ปัญหา ใช้ว่า ปันหา เป็นลม ใช้ว่า เปงลม ไปแล้ว ใช้ว่า ไประะ ไม่รู้สิ ใช้ว่า มะรุติ ศุกร์นี้สอบแล้ว ใช้ว่า สุกนี้สอบและ สัญญา ว่า สันยา แต่บางครั้งก็พบว่าการสะกดคำผิดของผู้ส่งสาร อาจเป็นเพราะไม่ทราบว่าการสะกดคำที่ถูกต้องสะกดอย่างไร เช่น ขอบคุณคะ ใช้ว่า ขอบคุณคะ ขี้เกียจ ใช้ว่า ขี้เกียจ คริม ใช้ว่า คลิม โค้ด ใช้ว่า โค้ด ไม่น่า ใช้ว่า ไม่น่า

การใช้คำเหล่านี้คงปฏิเสธไม่ได้ว่าต้องเกิดขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย และเหตุผลดังที่ ฉายสิริ พัฒนถาวร (2551, หน้า 4) ได้อธิบายเหตุผลในการใช้ภาษาในปัจจุบันว่า “ “ขี้เกียจพิมพ์” ดังนั้น การพิมพ์แบบย่อ จึงเป็นสิ่งที่ประหยัดเวลา และสามารถโต้ตอบได้อย่างรวดเร็วทำให้การสนทนาไม่มีสะดุด เช่น การสนทนาโต้ตอบในกระดานสนทนา (Web board) ต้องใช้ความรวดเร็วในการพิมพ์จึงทำให้การสะกดคำและการใช้ภาษาเปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น” และเหตุผลเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นถึง “ความใส่ใจ” และ “ความสนใจ” ทางด้านภาษาไทยของคนไทยลดน้อยลง ดังกรณีของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่แม้จะผ่านการเรียนภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษามาแล้วก็ตาม แต่การอยู่ในสังคมที่สะดวกสบายด้วยเทคโนโลยี และมีการสื่อสารด้วยภาษาที่แสดงความรู้สึกมากที่สุด ทำให้นักศึกษามีความคุ้นชินกับการเขียนคำที่ไม่ต้องถูกต้องเสมอ เห็นได้จากการเขียนรายงานหรือผลงานการฝึกทักษะการใช้ภาษาของนักศึกษาในรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยพบการเขียนผิดบ่อยครั้ง แม้เป็นคำง่าย ๆ เช่น การเทศะ หรือปล่าว ท้อทอย ภาพยนต์ ขี้เกียจ อนุรัก ศิลปะวัฒนธรรม ครูบาร์อาจารย์ เป็นต้น

สมพร มั่นตะสูตร (อ้างใน จารุวรรณ จันทร์คำ, หน้า 19) กล่าวถึงสาเหตุสำคัญของการเขียนผิด เกิดจากความไม่รู้ภาษา ไม่ระมัดระวังในการเขียน ซึ่งข้อบกพร่องดังกล่าวสังเกตได้ 2 ประการ คือ การบกพร่องในระบบการเขียน และบกพร่องในระบบการใช้ภาษา ทั้งนี้ข้อบกพร่องในระบบการใช้ภาษาเกิดจากความเคยชินในการใช้ถ้อยคำ ทำให้บกพร่องในการเขียนด้วย ซึ่งกิจกรรมที่ส่งเสริมการเขียนนั้น ส่วนหนึ่งคือการสร้างแบบฝึกทักษะ ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการเขียนเพิ่มมากขึ้นกว่าการเรียนแบบปกติ โดยมีผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวถึงความหมายของแบบฝึกทักษะ ไว้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2556, หน้า 641) ได้ให้ความหมายว่า แบบฝึกทักษะ หมายถึง แบบฝึกหัด หรือชุดการสอนที่เป็นแบบฝึกที่ใช้เป็นตัวอย่าง ปัญหาหรือคำสั่งที่ตั้งขึ้นให้นักเรียนฝึกตอบ สอดคล้องกับคำกล่าวของ ไพบุลย์ มูลติ (2546, หน้า 48) ให้ความหมายของแบบฝึกทักษะว่า แบบฝึกทักษะเป็นชุดการเรียนรู้ที่ครูจัดทำขึ้น ให้ผู้เรียนได้ทบทวนเนื้อหาที่เรียนรู้อีกแล้วเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจจะช่วยเพิ่มทักษะความชำนาญ และช่วยฝึกทักษะการคิดให้มากขึ้น จึงสรุปได้ว่าแบบฝึกทักษะ หมายถึง กิจกรรมหรือสื่อส่งเสริมการเรียนรู้การสอนสำหรับให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ หลังจากการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะเพิ่มขึ้น

งานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าการใช้แบบฝึกทักษะส่งผลต่อการเรียนของผู้เรียน คือ งานวิจัยของ สุรีพร แยมฉาย (2536, บทความ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศมัธยม จังหวัดนครสวรรค์ โดยวิธีสอนด้วยแบบฝึกการเขียนสะกดคำกับการสอนแบบธรรมชาติจำนวน 10 ห้องเรียน รวม 450 คน ผลการวิจัยพบว่า เมื่อนักเรียนได้รับการฝึกการเขียนสะกดคำโดยใช้แบบฝึกชุดนี้แล้ว นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสะกดคำสูงขึ้นและนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนสะกดคำมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบธรรมชาติ

จากสาเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าคำที่มักเขียนผิดของนักศึกษาที่เรียนในรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ว่ามี คำอะไรบ้าง ปัญหาการเขียนคำผิดเกิดจากสาเหตุใด แบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ถูกต้องควรเป็นอย่างไรและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนคำที่ถูกต้องหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะเป็นอย่างไร ซึ่งสารสนเทศที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาทักษะการเขียนคำของนักศึกษา และสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และรายวิชาทักษะการเขียนภาษาไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจคำที่มักเขียนผิดของนักศึกษา
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาการเขียนคำผิดของนักศึกษา
3. เพื่อสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำที่ถูกต้องสำหรับนักศึกษา
4. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนสะกดคำหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แยกขอบเขตการวิจัยเป็น 3 ด้าน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกอย่างเจาะจงจากนักศึกษาในชั้นเรียน จำนวน 40 คน จากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เรียนในรายวิชา ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

2. ตัวแปร แบ่งเป็น

2.1 ตัวแปรต้น คือ แบบฝึกทักษะการเขียนคำถูก

2.2 ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่องการเขียนสะกดคำ

3. เนื้อหา

3.1 ผู้วิจัยได้นำคำที่มักเขียนผิดจากหนังสือ อ่านอย่างไร เขียนอย่างไร ของราชบัณฑิตยสถาน ที่พบจำนวน 958 คำ มาคัดเลือกคำที่ไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวันออก เช่น คำว่า กรรไกร กรรรมบถ กระจริด กเหวราก ช่มเหลง คะเนงร้าย ชัณทสกร เขม็ดแซม ควินิน คันดาล เป็นต้น เหลือคำที่มักเขียนผิดที่ใช้ในชีวิตประจำวัน จำนวน 531 คำ

3.2 ผู้วิจัยได้นำคำที่คัดเลือกไว้ จำนวน 531 คำนี้ไปให้นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 คัดเลือกคำที่ไม่รู้จักออก เหลือจำนวน 494 คำ

3.3 ผู้วิจัยได้นำคำที่เหลือจำนวน 494 คำ ไปให้นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 คัดเลือกคำที่ไม่รู้จักหรือไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวันออก เหลือจำนวน 460 คำ จากนั้นจึงให้ทดสอบเขียนคำตามคำบอกทั้งหมด 460 คำ โดยแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน เป็นผู้บอกคำ 1 คน อีก 3 คนเป็นผู้เขียนตามคำบอก สรุปว่านักศึกษา สามารถเขียนได้ถูกต้องจำนวน 243 คำ จากทั้งหมด 460 คำ จึงเหลือคำที่มักเขียนผิด จำนวน 217 คำ

3.4 นำไปให้นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 1 คัดเลือกคำที่ไม่คุ้นเคยหรือมักไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวันออก จำนวน 50 คำ เหลือคำที่มักเขียนผิด จำนวน 167 คำ

3.5 นำคำที่มักเขียนผิด จำนวน 167 คำ มาสร้างเครื่องมือในการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย

3.5.1 แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ ซึ่งแบ่งเป็น 10 ชุด ได้แก่

- 1) เลือกคำถูกคำผิด จำนวน 2 ชุด

- 2) โยงคำกับความหมาย จำนวน 2 ชุด
- 3) ปริศนาอักษรไขว้ จำนวน 2 ชุด
- 4) ปริศนาคำทาย จำนวน 2 ชุด
- 5) ค้นหาคำถูก จำนวน 2 ชุด

3.5.2 แบบทดสอบการเขียนสะกดคำ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำคำที่มักเขียนผิด จำนวน 167 คำ มาวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

- 4.1 เขียนผิดเพราะไม่ทราบความหมายของคำ
- 4.2 เขียนผิดเพราะใช้แนวเทียบผิด
- 4.3 เขียนผิดเพราะออกเสียงผิด
- 4.4 เขียนผิดเพราะเห็นรูปคำหรือตัวอย่างที่ผิด
- 4.5 เขียนผิดเพราะไม่แม่นยำหลักภาษา
- 4.6 เขียนผิดเพราะใช้วรรณยุกต์ผิด
- 4.7 เขียนผิดเพราะมีการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ แต่ผู้เขียนติดรูปแบบ

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ถูกต้องสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีผลการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. คำที่มักเขียนผิดของนักศึกษา

จากวิธีการดำเนินการวิจัยที่ผู้วิจัยคัดเลือกคำที่มักเขียนสะกดคำผิด จากหนังสือ อ่านอย่างไร เขียนอย่างไร ของราชบัณฑิตยสถาน (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2561) พบคำที่มักเขียนผิดจำนวน 958 คำ แล้วผู้วิจัยจึงนำมาคัดเลือกตามที่ระบุไว้ในวิธีการดำเนินการวิจัย พบคำที่มักเขียนผิดของนักศึกษา จำนวน 167 คำ ยกตัวอย่างเช่น

ลำดับ	คำ	ลักษณะการเขียนผิดจากในหนังสือ อ่านอย่างไร เขียนอย่างไร	ลักษณะการเขียนผิดของนักศึกษา
1	กฎ	กฎ	กฎ
2	กฎหมาย	กฎหมาย	กฎหมาย
3	กบ (เต็ม, แน่น)	กลบ (โรยทับข้างบนเพื่อปิดบัง)	กลบ
4	กบฏ	กบฏ, กบถ	กบฏ
5	กรรมพันธุ์	กรรมพันธุ์	กรรมพันธุ์
6	กระตือรือร้น	กระตือรือล้น, กระตือรือร้น	กระตือรือล้น, กระตือรือร้น
7	กะหืดกะหอบ	กะหืดกะหอบ	กะหืดกะหอบ
8	กัณดาร (อัดคัด)	กัณดาล (กลาง)	กัณดาล
9	ขมิ้นขม้น	ขมิ้นขม้น	ขะหมี่ขะหม้น
10	ขริบ (ตัด)	ชลิบ (เย็บ)	ชลิบ, ขิบ
11	ชลิบ (เย็บ)	ขริบ (ตัด)	ขริบ, ขิบ

ลำดับ	คำ	ลักษณะการเขียนผิดจากในหนังสือ อ่านอย่างไร เขียนอย่างไร	ลักษณะการเขียนผิดของนักศึกษา
12	ขลุขลิก	ขรุขริก	ขรุขริก, ขรุขลิก
13	ขะมักเขม้น	ขมักเขม้น, ขะมักเขม่น	ขมักเขม่น, ขะมักเขม่น
14	ขัดสมาธิ	ขัดสมาส	ขัดสมาส
15	เข้ญใจ	เข็นใจ	เข็นใจ
16	ครอก (ฝูงลูกสัตว์)	คลอก (ไฟล่อม)	คอก
17	คฤหาสน์	คฤหาสธ	คฤหาสธ, คฤหาสธ
18	คลอก (ไฟล่อม)	ครอก (ฝูงลูกสัตว์)	ครอก
19	คลินิก	คลินิค, คลินิก, คลินิก	คลินิค, คลินิก
20	คอนเสิร์ต	คอนเสิร์ต	คอนเสิร์ต
21	คนอง	คนอง	คนอง, ขนอง
22	คมะ	คมา	คมา
23	คั่น (แทรก)	ชั้น (ชั้นที่ทาลดหลั่นกัน)	ครั้น
24	เค็ก	เค็ก	เค็ก
25	เครื่องราง	เครื่องราง	เครื่องราง
26	เครื่องสำอาง	เครื่องสำอางค์	เครื่องสำอางค์
27	แคลอรี	แคลอรี, แคลอรี	แคลอรี, แคลอรี
28	งูสวัด	งูสวัด	งูสวัด
29	โง่ง	โง่ง	โง่ง
30	จลาจล	จราจล	จราจล
31	จักรวาล	จักรวาล	จักรวาล
32	จัดสรร	จัดสรร	จัดสรร
33	จับฉ่าย	จับฉ่าย	จับฉ่าย
34	จ้านง	จ้านง	จ้านง
35	จุลทรรศน์	จุลทัศน์	จุลทัศน์
36	เจ็ก	เจ็ก	เจ็ก
37	เจตนาธรรมณ์	เจตนาธรรม	เจตนาธรรม
38	โจทก์ (จำเลย)	โจทย์ (เลข)	โจทย์, โจษก
39	โจษจัน	โจทจัน, โจทย์จัน, โจษจรรย	โจทจัน, โจทย์จัน
40	ฉะฉาน	ฉฉาน	ฉฉาน
41	ช่อ	ช่อ	ช่อ
42	ชَمَّد	ชَمَّد	ชَمَّد
43	ชาติพันธุ์	ชาติพันธุ์	ชาติพันธุ์
44	เช็ด	เช็ด, เช็ด	เช็ด
45	โซ่ห่วย	โซ่ห่วย	โซ่ห่วย, โซ่ห่วย

ลําดับ	คํ	ลักษณะการเขียนผิดจากในหนังสือ อ่านอยางไร เขียนอยางไร	ลักษณะการเขียนผิดของนักศึกษา
46	ไซเท้า	ไซท้าว	ไซท้าว
47	ซาบซึ้ง	ทราบซึ้ง	ทราบซึ้ง
48	ดอกจัน (เครื่องหมาย)	ดอกจันหน้, ดอกจันทร์	ดอกจันหน้, ดอกจันทร์
49	ดอกไม้จันท์	ดอกไม้จัน, ดอกไม้จันทร์	ดอกไม้จันท์
50	ดาวดิงส์	ดาวดิงซ์	ดาวดิงห์
51	ดุลการคํ	ดุลยการคํ	ดุลยการคํ
52	เดินเหิน	เดินเหิร	เดินเหิร
53	เดียจฉันท์	เดียจฉันท์, เดียจฉัน	เดียจฉันท์, เดียจฉันท์
54	ตัมโคล้ง	ตัมโคร้ง	ตัมโคร้ง, ตัมค้อง
55	ตระเวน	ตะเวน, ตะเวน	ตระเวน
56	ตะราง (คุก)	ตราง, ตาราง (ช่องสี่เหลี่ยม)	ตาราง, ตาลาง
57	ตะล่อม	ตล่อม	ตล่อม
58	เต็นท์	เต้นท์	เต้นท์
59	ถนนลาดยาง	ถนนราดยาง	ถนนราดยาง
60	ถ่วงดุล	ถ่วงดุลย	ถ่วงดุลย
61	ถั่วพู	ถั่วพลู	ถั่วพลู
62	ทแยง	ทะแยง	ทะแยง
63	ทะนง	ทนง	ทนง, ทนงค์
64	ทะนุบำรุง	ทนุบำรุง	ทำนุบำรุง
65	ทะเลสาบ	ทะเลสาป	ทะเลสาป

2. สาเหตุการเขียนคำผิดของนักศึกษา

คำที่มักเขียนผิดของนักศึกษา จำนวน 167 คำนั้น สามารถจำแนกสาเหตุของการเขียนผิดได้เป็น 7 ประเภท ได้แก่

ลําดับ	สาเหตุของการเขียนผิด	จำนวนคำ	ร้อยละ
1	เขียนผิดเพราะไม่ทราบความหมายของคำ	45	26.95
2	เขียนผิดเพราะใช้แนวเทียบผิด	29	17.37
3	เขียนผิดเพราะออกเสียงผิด	28	16.76
4	เขียนผิดเพราะเห็นรูปคำหรือตัวอย่างที่ผิด	12	7.18
5	เขียนผิดเพราะไม่แม่นยําลักภาษ	49	29.34
6	เขียนผิดเพราะใช้วรรณยุกต์ผิด	3	1.80
7	เขียนผิดเพราะมีการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ แต่ผู้เขียนติดรูปเดิม	1	0.60
	รวม	167	100

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่านักศึกษาเขียนผิดเกิดจากสาเหตุในการไม่แม่นยำหลักภาษา มากที่สุด จำนวน 49 คำ คิดเป็นร้อยละ 29.34 รองลงมาคือ เขียนผิดเพราะไม่ทราบความหมายของคำ จำนวน 45 คำ คิดเป็นร้อยละ 26.95 อันดับถัดมา คือ เขียนผิดเพราะใช้แนวเทียบผิด จำนวน 29 คำ คิดเป็นร้อยละ 17.37 และเขียนผิดเพราะออกเสียงผิด จำนวน 28 คำ คิดเป็นร้อยละ 16.76 สาเหตุการเขียนผิดที่น้อยที่สุดคือ เขียนผิดเพราะมีการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์แต่ผู้เขียนติดรูปเดิม จำนวน 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.60

3. การสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ถูกต้องสำหรับนักศึกษา

แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ ที่มีประสิทธิภาพของแบบฝึกการเขียนสะกดคำ ทั้ง 10 ชุด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีผลการประเมินคุณภาพ ดังนี้

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม ของแบบฝึก
1	เนื้อหาแบบฝึกทักษะมีความเหมาะสมและ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5
2	เนื้อหาในแบบฝึกทักษะมีความสอดคล้องกันทุกขั้นตอน	5
3	เนื้อหาแบบฝึกทักษะเป็นไปตามลำดับขั้นตอน การเรียนรู้จากง่ายไปหายาก	5
4	แบบฝึกทักษะมีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วน	4.66
5	ภาษาที่ใช้ในการทำแบบฝึกมีการใช้สำนวนภาษา ถูกต้อง ชัดเจน และเข้าใจง่าย	5
6	การพิมพ์แบบฝึกทักษะถูกต้องตามหลักเกณฑ์ มี ภาพประกอบ สวยงามเหมาะสมกับการนำไปใช้	5
7	แบบฝึกทักษะสามารถนำไปใช้ได้อย่างสะดวก ประหยัด และคุ้มค่า	5
	ค่าเฉลี่ย	4.95

จากตารางแสดงให้เห็นว่า แบบฝึกทักษะการเขียนคำมีคุณภาพอยู่ในระดับค่าเฉลี่ย 4.95

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนคำที่ถูกต้องหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำที่ถูกต้อง

การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนกับคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ มีดังนี้

แบบฝึกทักษะ	การเขียน	กลุ่มทดลอง	N	X	S.D.
คำ		ก่อนเรียน	40	10.425	2.384646
		หลังเรียน	40	20.025	2.84188

จากตารางแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน แสดงว่า การใช้แบบฝึกทักษะการเขียน สะกดคำ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ดีขึ้น

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย โดยผลการวิจัยมีดังนี้

คำที่นักศึกษาฝึกเขียนผิดนั้น พบว่า มีจำนวน 167 คำ ซึ่งสาเหตุของการเขียนผิด เกิดจากความไม่แม่นยำในหลักภาษา เช่น ไม่รู้หลักการใช้ ณ และ น หลักการประวิสรรชนีย์ หรือไม่รู้จักหลักการใช้ ไอ โอ เป็นต้น และหลักการประวิสรรชนีย์ หลักการใช้ ไอ โอ โอย อัย หลักการใช้ ศ ษ ส ณ น การใช้ตัวสะกด การันต์ การผันอักษร และการเขียนคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ ฯลฯ มากที่สุด รองลงมาคือ เขียนผิดเพราะไม่ทราบความหมายของคำ จำนวน 45 คำ ต่อมาคือเขียนผิดเพราะใช้แนวเทียบผิด จำนวน 29 คำ และเขียนผิดเพราะออกเสียงผิด จำนวน 28 คำ ส่วนสาเหตุการเขียนผิดที่น้อยที่สุดคือ เขียนผิดเพราะมีการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ แต่ผู้เขียนติดรูปแบบ จำนวน 1 คำ โดยสาเหตุในการเขียนคำผิดเหล่านี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สนม ครุฑเมือง (2553) ซึ่งวิเคราะห์คำที่มักเขียนผิดของนิสิตชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 30 คน และพบว่า นิสิตเขียนผิดและสาเหตุมาจากไม่ทราบความหมายของคำเป็นอันดับที่ 1 ไม่รู้หลักภาษา เป็นอันดับที่ 2 ออกเสียงผิด เป็นอันดับที่ 3 ได้รับประสบการณ์ผิดเป็นอันดับที่ 4 ใช้แนวเทียบผิด เป็นอันดับที่ 5 และงานวิจัยอีกชิ้นหนึ่งของ สนม ครุฑเมือง (2556) ที่ศึกษาเรื่อง คำที่มักเขียนผิดในภาษาไทย : การวิเคราะห์จากการตรวจผลงานการสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและวิเคราะห์คำที่มักเขียนผิดในภาษาไทย จากการตรวจผลงานของครูภาษาไทย ในปีการศึกษา 2556 ทั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจากครูผู้สอนภาษาไทย จำนวน 25 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง ผลการศึกษาพบว่าคำที่มักเขียนผิดพบจำนวน 215 คำ นำมาวิเคราะห์ตามกรอบของการวิจัย 5 กรอบดังนี้ 1. เขียนผิดเพราะไม่ทราบความหมายของคำ จำนวน 64 คำ 2. เขียนผิดเพราะไม่เข้าใจในกฎเกณฑ์ทางหลักภาษา จำนวน 46 คำ 3. เขียนผิดเพราะใช้แนวเทียบผิด จำนวน 39 คำ 4. เขียนผิดเพราะได้รับประสบการณ์ผิดจำนวน 35 คำ และ 5. เขียนผิดเพราะออกเสียงผิด จำนวน 28 คำ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าสาเหตุ คำที่มักเขียนผิดเกิดจากไม่ทราบความหมายของคำมากที่สุด

3. แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ ทั้ง 10 ชุด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วพบว่า มีคุณภาพ อยู่ในระดับค่าเฉลี่ย 4.95 / 5 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ ทั้ง 10 ชุด ที่สร้างขึ้นมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่สร้างความสนใจให้กับนักศึกษา และผู้วิจัยได้นำแบบฝึกให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะอย่างซ้ำ ๆ ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ด้วยเหตุผลดังกล่าวว่าแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จึงมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังคำกล่าวของ เกริก ท่วมกลาง และ จินตนา ท่วมกลาง (2555, หน้า 179) ที่ได้กล่าวถึงประโยชน์หรือข้อดีของแบบฝึกไว้ดังนี้แบบฝึกเป็นสื่อ/นวัตกรรมที่นำมาใช้กันมากเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะประสบการณ์ตามที่กำหนด แบบฝึกจึงเป็นเครื่องมือประกอบการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พนมวัน วรตลย์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสร้างแบบฝึกหัดการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า แบบฝึกหัดการเขียนสะกดคำ มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมล แจ่มแจ้ง (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาซึ่งพบว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ทั้งสิ้น แสดงว่าชุดฝึกเหล่านั้นมีคุณภาพ ได้ผ่านแบบการสร้างที่เป็นระบบตามขั้นตอน

4. นักศึกษากลุ่มเป้าหมายที่ได้เรียนโดยการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้จากการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาพบว่า นักศึกษาทุกคนมีความตั้งใจ เอาใจใส่ ในการเรียนการสอน เนื่องจากแบบฝึกทักษะได้ลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม พร้อมทั้งสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อหน่าย ในการฝึกทำให้นักศึกษาเกิดทักษะ รวมทั้งแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำเป็นสิ่งที่สนใจที่ดีทำให้นักศึกษาเกิดความสนใจ และท้าทายความสามารถของนักศึกษา นักศึกษาจึงให้ความสนใจร่วมกิจกรรมทุกขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นการฝึก เมื่อครูแจกแบบฝึกทักษะให้นักศึกษาจะสนใจทำตามกิจกรรมต่างๆ ทุกตอน และพยายามหาคำตอบที่ถูกต้องอย่างรวดเร็วทุกครั้ง ด้วยเหตุผลดังกล่าว การใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ จึงเป็นวิธีที่สามารถพัฒนาความสามารถในการเขียนภาษาไทยของนักศึกษาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนีย์ แก้วของแก้ว (2549, บทคัดย่อ) ศึกษา

เรื่อง การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกการประสมอักษร มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำที่มีตัวสะกดไม่ตรง
ตามมาตรา ผลการศึกษาพบว่า 1. นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกการประสมอักษร
มีทักษะการเขียนสะกดคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราสูงขึ้น 2. นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ที่ได้รับการสอน
โดยใช้แบบฝึกการประสมอักษร มีทักษะการเขียนสะกดคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา ก่อนและหลังการทดลองแตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการทดลองนักเรียนมีทักษะการเขียนสะกดคำสูงกว่าการทดลอง

อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธนภรณ์ ก้อนทอง (2556, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาตามแบบฝึก
ทักษะการเขียนสะกดคำกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาการเขียนภาษาไทยที่ไม่ถูกต้องของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกหัดเขียนไทย เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเขียนสะกดคำก่อนและหลัง
สอน โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และเพื่อสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนสะกด
คำ ผลการศึกษาพบว่า การใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนเซนต์หลุยส์
จำนวน 5 คน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ในการเขียนสะกดคำภายหลังการทดลองสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ในการเขียนสะกดคำก่อนทดลอง
ร้อยละ 56 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 24 ซึ่งแต่ละคนมีคะแนนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนสะกดคำ โดยการพัฒนาแบบฝึกการเขียนสะกดคำ
กับแบบฝึกหัดท้ายแบบเรียน เพื่อจะได้ปรับปรุงการเรียนการสอนด้านการเขียนสะกดคำให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้จากการทำแบบฝึกทักษะวิชาภาษาไทยเรื่อง
การเขียนสะกดคำ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาและหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะวิชาภาษาไทยในสาระอื่นๆ
2. ควรมีการดำเนินงานวิจัยจากจุดอ่อนของการเรียนหรือด้านที่มีค่าเฉลี่ยทางการเรียนต่ำ เพื่อหาแนวทางในการ
พัฒนาด้านนั้นต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กิงแก้ว อัคราทร ครูบาอาจารย์ผู้เป็นแม่คุณเทศก์ทางจิตวิญญาณ และ
เป็นผู้ชี้แนะความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา นาคสกุล. (2552). ภาษาไทย : ชุดคำไทย. กรุงเทพฯ : สมาคมครูภาษาไทยแห่งประเทศไทย.
- กำชัย ทองหล่อ. (2554). หลักภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : รวมสาสน.
- เกริก ท่วมกลาง และ จินตนา ท่วมกลาง. (2555). การพัฒนาสื่อ/นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ. กรุงเทพฯ :
บริษัทเวิลด์การพิมพ์ (1998) จำกัด.
- จารุวรรณ จันทร์คำ. (2543). การวิเคราะห์ข้อบกพร่องในการเขียนเรียงความของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.
การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาสาตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฉายสิริ พัฒนถาวร. (2551). การวิเคราะห์ภาษาที่ใช้ในการตั้งกระทู้ของกระดานสนทนา : กรณีศึกษา www.pantip.com.
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร. “ซิมิ” ไม่วิบัติ ราชบัณฑิตยสถาน, 2553, 12
พฤศจิกายน 2553. ข่าวสดออนไลน์.

ดุขฎี ขำนิโรศานต์. (2516). ปัญหาการใช้ภาษาไทย. วารสารวิทยุการศึกษา, 38 (5), หน้า 35 – 40.

ธนภัสสรณ์ ก้อนทอง. (2556). การพัฒนาตามแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.

ฉะเชิงเทรา : โรงเรียนเซนต์หลุยส์.

ผอบ โปะชะกฤษณะ. (2511). หลักการเขียน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พยอม ธนมี. (2541). การศึกษาข้อผิดพลาดการเขียนภาษาไทยของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคราธิวาส. ปริญญาานิพนธ์

ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ.

พนมวัน วรตลย. (2542). การสร้างแบบฝึกหัดการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.

(การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ. อัดสำเนา.

พิมล แจมแจง. (2542). การสร้างชุดฝึกหัดเสริมการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. ปริญญาานิ

พนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ. อัดสำเนา.

ไพบูลย์ มูลดี. (2546). การพัฒนาแผนการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด กลุ่ม

สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์

พับลิเคชั่นส์ จำกัด.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2557). อ่านอย่างไร และ เขียนอย่างไร. พิมพ์ครั้งที่ 22. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.

รินฤทัย สัจจพันธุ์. (2549). สุนทรียภาพแห่งชีวิต. กรุงเทพฯ : ณ เพชรสำนักพิมพ์.

สนม ครุฑเมือง. (2536). การสอนทักษะการใช้ภาษาไทยการฟังการพูดการอ่านการเขียน. วิชาภาษาไทยและภาษา

ตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สนม ครุฑเมือง. (2553). คำที่มักเขียนผิด. พิษณุโลก : สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สนม ครุฑเมือง. (2556). คำที่มักเขียนผิดในภาษาไทย : การวิเคราะห์จากการตรวจผลงานการสอน. ภาควิชาภาษาไทย

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สุชาติา เจียพงษ์. (2558). หลักภาษาและการใช้ภาษาไทย. สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย.

สุธิวงศ์ พงษ์ไพบูลย์. (2532). หลักภาษาไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

สุนีย์ แก้วทองแก้ว. (2549). การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราของนักเรียนที่มีความบกพร่อง

ทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกการประสมอักษร. สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุริพร แยมฉาย. (2536). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยเรื่อง การเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีสอนด้วยแบบฝึกการเขียนสะกดคำกับการสอนแบบธรรมชาติ. ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

หอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2549). ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล

อดุลยเดชฯ. พิมพ์ครั้งที่ 4. เชียงใหม่ : มิ่งเมืองการพิมพ์.

**การพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนาในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของหัวหน้ากลุ่มสาระการ
เรียนรู้สภวิทยาเขตศรีวิเชียร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามธยมศึกษาเขต 40**
**DEVELOPING FACILITATOR SKILLS FOR THE OPERATION OF THE PROFESSIONAL
LEARNING COMMUNITY FOR THE HEAD OF DEPARTMENT AT SRI WICHAIN CONSORTIUM
UNDER SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 40**

ศรัณย์ เปรมสุข* และ อนุชา กอนพวง

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก

*corresponding author e-mail : Sarunpremsuk@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำวงสนทนา 2) เพื่อสร้างแนวทางและคู่มือการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำวงสนทนา แหล่งข้อมูลเป็นเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนา โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สภวิทยาเขตศรีวิเชียร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามธยมศึกษา เขต 40 จำนวน 72 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบประเมินความต้องการจำเป็น วิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ และชนิดแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ แบบ 2 คำตอบ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น $PNI_{modified}$ ผลการวิจัย พบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนา โดยภาพรวมทั้ง 6 ทักษะ อยู่ในระดับมาก ทักษะที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ทักษะการตั้งคำถาม รองลงมาคือ ทักษะการฟัง ส่วนความต้องการจำเป็นในลำดับสุดท้าย คือ ทักษะการสื่อสารที่ทรงพลัง ผลการสร้างแนวทางการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนา ประกอบด้วย 1) หลักการพัฒนา 2) กระบวนการพัฒนา 3) เนื้อหาสำคัญในการพัฒนา 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล ผลการสร้างคู่มือ พบว่า คู่มือการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนา ประกอบด้วย ที่มาของคู่มือ รายละเอียดของคู่มือ และการนำคู่มือไปใช้

คำสำคัญ : การพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนา ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

Abstract

This research aimed 1) to evaluate the need assessment of developing facilitator skills 2) to construct the methods and make the handbook for developing facilitator skills. Major sources of data were reviewed from relevant documents, books and researches. The research was about ways to develop facilitator skills. The sample population were from 72 heads of departments at Sri Wichain Consortium Under Secondary Education Service Area Office 40. Data collection tools were needs of assessment forms. The analysis was conducted the statistical analysis by using frequency, percentage, mean, and standard deviation. The needs indexes were arranged according to their priority. Results of this research were as followings: evaluating the need assessment of developing facilitator skills found that facilitator skills overall were at a high level and when considering items ranging from high to low, it was found that question skill was the most necessary skill, following with listening skill, and communication skill was the least necessary skill. The construction methods to develop facilitator skills consists of 1) Principle 2)

Process 3) Content 4) Methods and 5) Evaluation. Moreover, the results of constructing handbooks for developing facilitator skills were handbooks, details of handbooks and the applications of handbooks.

Keywords : developing facilitator skills, professional learning community, head of department

บทนำ

ปัจจุบันรัฐบาลให้ความสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยมุ่งเปลี่ยนแปลงการศึกษาผ่านกระบวนการพัฒนาครูผู้สอน และจากการศึกษาวิธีการพัฒนาครูของประเทศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูง เช่น ประเทศที่มีระดับผลคะแนนการสอบ PISA สูง มีลักษณะเด่นในการพัฒนาครูที่สำคัญ คือ เป็นวิธีการที่ครูในโรงเรียนมีเวลาเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้ตรงจุดและเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายส่งเสริมให้สถานศึกษาสร้างและใช้ "ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ" หรือ PLC (Professional Learning Community) เป็นการรวมพลังของบุคลากรในสถานศึกษา ในการสร้างเป้าหมายและวิธีการร่วมกันพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัย พบว่า การดำเนินการในรูปแบบของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งด้านวิชาชีพ และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ส่งผลต่อครูผู้สอนในการลดความรู้สึกลดเดี่ยวในงานสอน เพิ่มความรู้สึกร่วมกันต่อพันธกิจและเป้าหมายของสถานศึกษามากขึ้น โดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างเข้มแข็ง จนเกิดความรู้สึกร่วมกันต้องการร่วมกันเรียนรู้ และรับผิดชอบต่อการพัฒนาการโดยรวมของนักเรียน ซึ่งถือเป็นพลังการเรียนรู้ซึ่งส่งผลให้เกิดการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนให้มีผลดียิ่งขึ้น เกิดผลดีต่อผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560, หน้า1-2) ซึ่งการสร้างความสำเร็จของการสร้าง"ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ" ให้เกิดขึ้น ต้องอาศัยหลายปัจจัย โดยปัจจัยความสำเร็จหนึ่งที่สำคัญ คือ ผู้นำวงสนทนา (Facilitator) มีหน้าที่อำนวยความสะดวกในการจัดการความรู้ สร้างบรรยากาศ จัดเตรียม สื่อสารและประสานงานให้เกิดกระบวนการ หรือกระตุ้น จุดประกาย ความคิดเพื่อให้บรรลุผลด้านการเรียนรู้ ตลอดจนสะท้อนปัญหาหรือประสบการณ์ เพื่อหาแนวทางแก้ไข ซึ่งทักษะเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญและมีความจำเป็นในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (อนันต์ ศุภชิตกุล. 2543)

ปัจจุบันโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จำนวน 39 โรงเรียน มีการ PLC อย่างต่อเนื่อง โดยการขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาครูด้วยกระบวนการ PLC ของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 แต่ก็ยังพบปัญหาสำคัญในการดำเนินการใช้กระบวนการ PLC แตกต่างกันไปตามบริบท โดยมีปัญหาสำคัญคือ ผู้นำวงสนทนา (facilitator) ยังประสบปัญหาการควบคุมวงสนทนา ขาดทักษะการจัดการความขัดแย้ง (โรงเรียนวังใหญ่วิทยาคม. 2560, หน้า 20-21) เหตุนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา ได้ทำการสะท้อนให้กับศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 แนวทางแก้ปัญหาดังกล่าว ทำการวิเคราะห์ปัญหา พบสาเหตุสำคัญเกิดจากผู้นำวงสนทนาสูงสุดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 โดยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 และศึกษานิเทศก์ ได้ประชุมชี้แจงผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนาด้วยกัน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตศรีวิเชียร มีความสนใจประสงค์จะร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนาสอดคล้องกับสิ่งที่ผู้วิจัยสนใจศึกษามาอยู่แล้ว ผู้วิจัยจึงนำเสนอแนวคิดและวิธีการวิจัย เพื่อพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนาของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตศรีวิเชียร ศึกษานิเทศก์และผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งทุกฝ่ายให้การตอบรับให้ผู้วิจัย พัฒนาหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้โดยร่วมมือกับศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณและสถานที่ในการพัฒนาครู (บันทึกการประชุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40. 2561)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำวงสนทนาในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สหวิทยาเขตศรีวิเชียร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำวงสนทนาของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ต่อไป การวิจัยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำวงสนทนาในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สหวิทยาเขตศรีวิเชียร และ 2) เพื่อสร้างแนวทางและคู่มือการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำวงสนทนาในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สหวิทยาเขตศรีวิเชียร

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำวงสนทนาในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สหวิทยาเขตศรีวิเชียร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนา (Facilitator) แหล่งข้อมูลสำคัญ เป็นเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และทักษะที่จำเป็นของผู้นำวงสนทนา (facilitator) และแนวทางการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนา และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สหวิทยาเขตศรีวิเชียร จำนวน 72 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง **เครื่องมือและการวิเคราะห์ข้อมูล** เป็นแบบประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนาในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ชนิดแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 2 ข้อ วิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ และชนิดแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบบ 2 คำตอบ จำนวน 35 ข้อ โดยแบบสอบถามมีค่าดัชนี Index of Item-Objective Congruence (IOC) รายข้ออยู่ในช่วง 0.67 – 1 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทั้ง 2 สภาพคือสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันกับสภาพที่ควรจะเป็นเป็นรายข้อโดยเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยายวิเคราะห์ข้อมูลโดยให้คะแนนตามน้ำหนักของตัวเลือก แล้วนำผลของคะแนนมาหาค่าตรงดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index : $PNI_{modified}$) โดยหาค่าผลต่างของค่าเฉลี่ยสภาพที่ควรจะเป็น (I) กับค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) แล้วนำมาหารด้วยค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558 หน้า 279)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างแนวทางและคู่มือการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนาในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สหวิทยาเขตศรีวิเชียร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 เป็นการนำผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนา และศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนา มาสร้างแนวทางและคู่มือการพัฒนาทักษะฯ **แหล่งข้อมูลสำคัญ** ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำวงสนทนา **เครื่องมือและการวิเคราะห์ข้อมูล** ศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ องค์ประกอบและแนวทางการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนา หลังจากนั้นกำหนดแนวทางการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนาและจัดทำร่างคู่มือฯ สร้างแบบประเมินทักษะและแบบประเมินตนเองจากการสะท้อนการเรียนรู้หลังปฏิบัติการ (AAR) นำร่างคู่มือแนวทางการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนาฯ แบบประเมินทักษะผู้นำวงสนทนาฯ และแบบประเมินตนเองจากการสะท้อนการเรียนรู้หลังปฏิบัติการ (AAR) เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาค่าดัชนี Index of Item-Objective Congruence (IOC) โดยมีค่า IOC รายประเด็น เท่ากับ 0.80 - 1.00 นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์คู่มือแนวทางการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนา และแบบประเมินทักษะผู้นำวงสนทนา และแบบประเมินตนเองจากการสะท้อนการเรียนรู้หลังปฏิบัติการ (AAR)

ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนาในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สหวิทยาเขตศรีวิเชียร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 แสดงดังตาราง 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำวงสนทนาในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ฯ

ทักษะการเป็นผู้นำ วงสนทนา	สภาพที่ควรจะเป็น(I)			สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน(D)			PNI modified (I-D)/D	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
ทักษะการตั้งคำถาม	4.74	0.43	มากที่สุด	3.64	0.48	มาก	0.30	1
ทักษะการสื่อสารที่ทรงพลัง	3.84	0.48	มาก	3.61	0.48	มาก	0.06	6
ทักษะการฟัง	4.65	0.48	มากที่สุด	3.68	0.46	มาก	0.26	2
ทักษะการสะท้อนบทเรียน	4.60	0.51	มากที่สุด	3.67	0.47	มาก	0.25	3
ทักษะการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้ง	4.11	0.49	มาก	3.62	0.47	มาก	0.13	5
ทักษะการสร้างบรรยากาศ	4.51	0.52	มากที่สุด	3.66	0.47	มาก	0.23	4
รวมเฉลี่ย	4.41	0.49	มาก	3.65	0.47	มาก	0.21	

จากตาราง 1 แสดงผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำวงสนทนาในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สหวิทยาเขตศรีวิเชียร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 โดยภาพรวม พบว่า

สภาพที่ควรจะเป็น โดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับ มาก ($\bar{X} = 4.41$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกทักษะมีสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ($\bar{X}$ อยู่ระหว่าง 3.84-4.64)

ส่วนสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับ มาก ($\bar{X} = 3.65$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกทักษะมีสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ($\bar{X}$ อยู่ระหว่าง 3.61-3.68)

เมื่อพิจารณาคำตรรกะลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index : PNI_{modified}) ของทักษะการเป็นผู้นำวงสนทนาในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สหวิทยาเขตศรีวิเชียร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 เรียงตามลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดไปหาดำต่ำสุดได้แก่ ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการฟัง ทักษะการสะท้อนบทเรียน ทักษะการสร้างบรรยากาศ ทักษะการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้ง และทักษะการสื่อสารที่ทรงพลัง ตามลำดับ

2. ผลการสร้างแนวทางและคู่มือพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำวงสนทนาในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สหวิทยาเขตศรีวิเชียร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40

2.1 แนวทางการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำวงสนทนาในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สหวิทยาเขตศรีวิเชียร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ผู้วิจัยนำผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนา การศึกษาแนวคิด และแนวทางสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแนว คิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนาและกระบวนการ/วิธีการพัฒนาครู สามารถสรุปเป็นแนวทางพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนาของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. หลักการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนาในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทาง

วิชาชีพ โดยผ่านกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และวิธีการพัฒนาครูแบบผสมผสาน

2. กระบวนการพัฒนา ควรดำเนินการให้สอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาครู 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ขั้นที่ 2 การออกแบบแผนการพัฒนา ขั้นที่ 3 ขั้นตอนการปฏิบัติการ ขั้นที่ 4 ขั้นการประเมินผล การพัฒนาบุคลากร

3. เนื้อหาสำคัญของการพัฒนาผู้ร่วมงานสนทนา ได้แก่ 5 ทักษะ ดังนี้ 1) ทักษะการตั้งคำถาม 2) ทักษะการฟัง 3) ทักษะการสะท้อนบทเรียน 4) ทักษะการสร้างบรรยากาศ และ 5) ทักษะการแก้ไขปัญหาและข้อขัดแย้ง

4. วิธีการพัฒนาที่สำคัญเป็นการผสมผสานระหว่างวิธีการพัฒนาแบบนอกหน่วยงาน (Off the job training) กับการพัฒนาจากการปฏิบัติงานประจำ (On the job training)

4.1 วิธีการพัฒนาแบบนอกหน่วยงาน (Off the job training) เป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ใช้วิธีการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม ผ่านกิจกรรมสร้างสัมพันธภาพ การฝึกปฏิบัติที่เป็นคู่ เป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่และมีการสะท้อนบทเรียน (Reflection) ควบคู่ โดยมีการบรรยายสอดแทรกเป็นกิจกรรมรอง นอกจากนั้นกิจกรรมควรดำเนินการให้สอดคล้องกับขั้นตอนของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและออกแบบวิธีของ PLC ให้สอดคล้องกับตารางปฏิบัติงานของสถานศึกษา

4.2 วิธีการพัฒนาจากหน่วยงานประจำ (On the job training) เป็นการนำผลการอบรมเชิงปฏิบัติไปทดลองปฏิบัติจริงในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อย่างน้อย 1 เดือน โดยมีการนิเทศ ติดตาม และถอดบทเรียนความสำเร็จ

5. การวัดและประเมินทักษะผู้ร่วมงานสนทนาของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ควรดำเนินการระหว่างอบรมเชิงปฏิบัติการ จากการแสดงพฤติกรรมและการฝึกทักษะและจากการเขียนสะท้อนบทเรียนหรือAAR (After Action Review) รวมทั้งการสังเกตจากบุคคลอื่น เช่น วิทยากร ศึกษาานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นต้น และควรมีการประเมินสรุปโดยการสะท้อนบทเรียนเกี่ยวกับการเรียนรู้ และทักษะนี้ได้รับการพัฒนา รวมทั้งการทำกิจกรรมจากชิ้นงานได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมที่พัฒนาจากการทำ PLC และการเขียน logbook

2.2 คู่มือการพัฒนาทักษะผู้ร่วมงานสนทนาของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ที่มาของคู่มือ ส่วนที่ 2 รายละเอียดของคู่มือ และส่วนที่ 3 การนำคู่มือไปใช้ โดยแต่ละส่วนมีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 ที่มาของคู่มือ ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผลและความจำเป็นในการพัฒนาทักษะผู้ร่วมงานสนทนา และ 2) แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะผู้ร่วมงานสนทนา

ส่วนที่ 2 องค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาทักษะผู้ร่วมงานสนทนา ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการพัฒนา และ 4) ผลที่ได้รับ

ส่วนที่ 3 การนำคู่มือไปใช้ ประกอบด้วย โมดูลการพัฒนา 3 โมดูล ได้แก่ โมดูลที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาทักษะผู้ร่วมงานสนทนา โมดูลที่ 2 ลงสนามสร้างการเปลี่ยนแปลง โมดูลที่ 3 นำเสนอ เผยแพร่ ถักทอการเรียนรู้

องค์ประกอบสำคัญของการพัฒนา

หลักการ

คู่มือการพัฒนาทักษะผู้ร่วมงานสนทนาในการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีหลักการที่สำคัญ คือ หลักการพัฒนาทักษะผู้ร่วมงานสนทนา (PLC) โดยผ่านกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และวิธีการพัฒนาครู

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ร่วมงานสนทนาในการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

กระบวนการ กระบวนการพัฒนาครู มี 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นในการพัฒนา (Need Assessment Analysis) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนา

ขั้นที่ 2 การออกแบบแผนการพัฒนา (Designing Development Plans) ประชุมชี้แจง กำหนด/จัดตั้งการอบรมพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนา (PLC) วางแผนออกแบบหลักสูตร วางแผนและนิเทศติดตามครู และจัดประชุมถอดบทเรียน จากนั้นจัดทำโครงการพัฒนาหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยความร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตศรีวิเชียร และเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 เป็นผู้อนุมัติงบประมาณ และผู้วิจัย ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ร่วมกัน ออกแบบหลักสูตรการอบรมพัฒนาครู กำหนดสาระเนื้อหาของโปรแกรม คือ ทักษะผู้นำวงสนทนา 5 ทักษะวิธีการพัฒนาแบบผสมผสานในลักษณะการบรรยาย (Lecture) ส่วนหนึ่ง และใช้กระบวนการกลุ่มเป็นส่วนใหญ่ โดยใช้ Case Study จาก Clip VTR หรือเอกสารที่เป็นตัวอย่างการปฏิบัติที่ดี (Good Practice) และสร้างสัมพันธภาพของกลุ่ม และเตรียมเอกสารประกอบการอบรม ทรัพยากรที่ใช้ กำหนดวันเวลาและสถานที่การอบรมประมาณ 2-3 วัน ประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้อง และเตรียมการการอบรม

ขั้นที่ 3 ขั้นตอนการปฏิบัติการ (Implementing Development Programs) ผู้วิจัยและศึกษานิเทศก์นัดหมาย และจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 2-3 วันตามสถานที่ที่กำหนด โดยช่วงที่ 1 จำนวน 1-2 วัน เริ่มจากประเมินก่อนพัฒนา (Pretest) ต่อจากนั้นเป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจ และฝึกปฏิบัติ ในเนื้อหาเกี่ยวกับความหมาย องค์ประกอบ และกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ (สนามพลังบวก) PLC และทักษะของผู้นำสนทนา บทบาทและหน้าที่ของผู้นำวงสนทนา (Facilitator) ทักษะที่จำเป็นของผู้นำวงสนทนา PLC การสร้างบรรยากาศในวงสนทนา PLC รูปแบบ SS (System study) CS (Case study) และ LS (Lesson study) โดยมีวิธีการพัฒนา เน้นที่การเรียนรู้ผ่านกิจกรรม ตั้งแต่การสร้างสัมพันธภาพ ใช้ Case Study จาก Clip VTR หรือเอกสารที่เป็นตัวอย่างการปฏิบัติที่ดี (Good Practice) แล้วสร้างประเด็นการเรียนรู้ร่วมกัน โดยฝึกแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share and Learn) ตั้งแต่การจับคู่ กลุ่มเล็ก 5-10 คน และกลุ่มใหญ่ทั้งห้อง 72 คน และการสะท้อนคิด (reflection) และระหว่างกระบวนการอบรมผู้วิจัยทำการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (After Action Review) เป็นรายวัน โดยหลังจากการอบรมนำผลการสรุปของการอบรมและผลการวิเคราะห์ เปรียบเทียบผลการประเมินก่อน (Pretest) และหลังการพัฒนา (Posttest) มาพิจารณา หลังจากนั้นโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการกลับไปกำหนด/ตั้งวงสนทนา PLC และดำเนินการทำ PLC ตามปฏิทิน (Time Line) เพื่อกำหนดไปทำหน้าที่ผู้นำวงสนทนา หรือ Fa ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ของตนเอง หลังจากผ่านกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการแล้ว ผู้วิจัย และศึกษานิเทศก์ ลงพื้นที่เข้าไปติดตามการเป็นผู้นำวงสนทนาโดยใช้

กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ขั้นที่ 4 ขั้นตอนการประเมินผลการพัฒนาบุคลากร (Evaluating Staff Development Programs) จัดประชุมปฏิบัติการ จำนวน 1 วัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และดำเนินการถอดบทเรียนการใช้คู่มือการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนา (PLC) เนื้อหา/กิจกรรมที่สำคัญคือ การนำเสนอผลการเป็น Coach/Fa และผลการทำ PLC ตามปฏิทิน และถอดบทเรียนในประเด็นการเรียนรู้ใหม่ เงื่อนไขความสำเร็จ ประโยชน์ที่ได้รับ ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ปัญหา และข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินการต่อและการขยายผล วิธีการ การนำเสนอผลการจัดการเรียนรู้ ใช้วิธีการเล่าเรื่อง (Story Telling) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share and Learn) และร่วมเสนอแนะตัวอย่างการปฏิบัติที่ดี (Good Practice) กลุ่มเล็ก 5-10 คน และกลุ่มใหญ่ทั้งห้อง 72 คน และการสะท้อนคิด (reflection)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีความรู้และทักษะการเป็นผู้นำวงสนทนา และเกิดประสิทธิผลการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นเครื่องมือพัฒนาครู เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

สรุปและอภิปรายผล

1. จากผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนาในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สหวิทยาเขตศรีวิเชียร พบว่า ทักษะผู้นำวงสนทนา เรียงลำดับจากสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ 1) ทักษะการตั้งคำถาม 2) ทักษะการฟัง 3) ทักษะการสะท้อนบทเรียน 4) ทักษะการสร้างบรรยากาศ 5) ทักษะการแก้ไขปัญหาและข้อขัดแย้ง และ 6) ทักษะการสื่อสารที่ทรงพลัง ตามลำดับ ทักษะทั้ง 6 ทักษะต่างเป็นทักษะที่จำเป็นของผู้นำวงสนทนา (facilitator) ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ทักษะการตั้งคำถามเป็นทักษะที่มีความยากและมีการตั้งคำถามหลายระดับที่จะกระตุ้นให้ผู้ร่วมวงสนทนาเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวงได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงอาจเป็นทักษะที่มีความจำเป็นมากที่สุด และทักษะการสื่อสารที่ทรงพลัง หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้อาจคิดว่าทักษะนี้ถูกผนวกอยู่ในทุกๆ ทักษะแล้วจึงมีจำเป็นในการพัฒนาน้อยที่สุด ซึ่ง อนุวัฒน์ ศุภชิตกุล (2543) ได้ศึกษาทักษะของผู้อำนวยการเรียนรู้ พบว่า ทักษะที่จำเป็นของวิทยากรกระบวนการที่มีความสำคัญและจำเป็นมีดังนี้ 1) ทักษะการตั้งคำถาม 2) ทักษะการฟัง 3) ทักษะการสะท้อน และ 4) ทักษะการสังเกตภาษากาย นอกจากนี้ จตุพร วิศิษฐ์โชติอังกูร (2556) ได้ศึกษาทักษะที่จำเป็นของผู้อำนวยการเรียนรู้ พบว่า ทักษะที่จำเป็นของผู้อำนวยการเรียนรู้ มีดังนี้ 1) ทักษะการตั้งคำถามและการตั้งประเด็น 2) ทักษะการสื่อสารที่ทรงพลัง 3) ทักษะการสังเกต 4) ทักษะการบริหารจัดการเวลา 5) ทักษะการสะท้อนบทเรียน 6) ทักษะการชื่นชมยินดี และ 7) ทักษะการคิดแบบองค์รวม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทกา วารินัน (2557: 164-173) ที่ได้ทำวิจัยรูปแบบการพัฒนาศรณะการจัดการเรียนรู้ของครูสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่า การวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนา ให้ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนา และสอดคล้องกับ สุขแก้ว คำสอน (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นด้านการสร้างข้อทดสอบของครูสังกัดการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความจำเป็นด้านการสร้างข้อสอบทุกด้าน ด้านที่ต้องการ มากที่สุดคือด้านการปฏิบัติการสร้างข้อสอบ รองลงมาคือด้านการหาคุณภาพการสร้างข้อสอบและด้านการวางแผนการสร้างข้อสอบตามลำดับ

2. จากผลการสร้างแนวทางและคู่มือการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนาในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สหวิทยาเขตศรีวิเชียร พบว่า แนวทางการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนาของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มี **หลักการ** พัฒนาผู้นำวงสนทนา โดยผ่านกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และวิธีการพัฒนาครูแบบผสมผสาน **กระบวนการพัฒนาครู 4 ขั้นตอน** ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ขั้นที่ 2 การออกแบบแผนการพัฒนา ขั้นที่ 3 ขั้นตอนการปฏิบัติการ และขั้นที่ 4 ขั้นตอนการประเมินผล การพัฒนาบุคลากร ซึ่งผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนาดังกล่าว เกิดจากการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่สำคัญ คือ มีการพัฒนาให้สอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาครู 4 ขั้นตอน และ **เนื้อหาสำคัญ** ของการพัฒนาผู้นำวงสนทนา ได้แก่ 5 ทักษะ ดังนี้ 1) ทักษะการตั้งคำถาม 2) ทักษะการฟัง 3) ทักษะการสะท้อนบทเรียน 4) ทักษะการสร้างบรรยากาศ และ 5) ทักษะการแก้ไขปัญหาและข้อขัดแย้ง **วิธีการพัฒนาที่สำคัญ** เป็นการผสมผสานระหว่างวิธีการพัฒนาแบบนอกหน่วยงาน (Off the job training) กับการพัฒนาจากการปฏิบัติงานประจำ (On the job training) และวิธีการพัฒนาแบบนอกหน่วยงาน (Off the job training) เป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และใช้วิธีการพัฒนาจากหน่วยงานประจำ (On the job training) เป็นการนำผลการอบรมเชิงปฏิบัติไปทดลองปฏิบัติจริงในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อย่างน้อย 1 เดือน โดยมีการนิเทศ ติดตาม และถอดบทเรียนความสำเร็จ จากนั้นมีการวัดและประเมินทักษะผู้นำวงสนทนา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนารูปแบบและกลไกการพัฒนาครูในลักษณะเครือข่ายเชิงพื้นที่ ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการพัฒนาคู สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มกระบวนการพัฒนาคูแบบดั้งเดิม ซึ่งเป็นมุมมองที่มุ่งเน้นมาตรฐานและ ความเหมือนกันของการพัฒนาคู โดยเป็นการรวมศูนย์การพัฒนาจากส่วนกลางและกลุ่มกระบวนการพัฒนาคู แบบใหม่ซึ่งเป็นมุมมองที่เน้นความต้องการในการพัฒนาของครูบนพื้นฐานของปัจเจกบุคคลและ การมุ่งเน้นการพัฒนาผ่านแนวคิดใหม่สำหรับรูปแบบการพัฒนาครูมีการจำแนกออกเป็น 5 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาครูในระหว่างการปฏิบัติงานโดยไม่ผ่านระบบออนไลน์ (Offline – On the Job Training) รูปแบบการพัฒนาครูนอกเวลาการปฏิบัติงาน

แบบออฟไลน์ (Offline – Off the Job Training) รูปแบบการพัฒนาครูในระหว่างการทำงานแบบออนไลน์ (Online – On the Job Training) รูปแบบการพัฒนาครูนอกเวลาการทำงานแบบออนไลน์ (Online – Off the Job Training) และการพัฒนาครูในรูปแบบผสมผสาน 70:20:10 (Blended Learning:70:20:10) และสำหรับกลไกการพัฒนาครูสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือกลไกหน่วยงานและกลไกเครือข่าย ซึ่งผลของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับข้อค้นพบในงานวิจัยนี้ คือ วิธีการพัฒนาที่เป็นการผสมผสานระหว่างวิธีการพัฒนาแบบนอกหน่วยงาน (Off the job training) กับการพัฒนาจากการปฏิบัติงานประจำ (On the job training) และวิธีการพัฒนาแบบนอกหน่วยงาน (Off the job training) นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ณัฐชนันท์ นุเสน ชุมพล เสมอพันธ์ และสุขแก้ว คำสอน, (2561) ได้ทำการศึกษากระบวนการพัฒนาครู ด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนา กระบวนการพัฒนาครู ด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ใช้กระบวนการ APPA มีองค์ประกอบ 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Analysis-A) ขั้นที่ 2 วางแผนการพัฒนา (Plan-P) ขั้นที่ 3 กระบวนการพัฒนา (Process-P) ขั้นที่ 4 การประเมินผล (Assessment-A) ซึ่งผลของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับข้อค้นพบในงานวิจัยนี้ คือ แนวทางการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนาใช้กระบวนการพัฒนาครู 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ขั้นที่ 2 การออกแบบแผนการพัฒนา ขั้นที่ 3 ขึ้นดำเนินการปฏิบัติการ และขั้นที่ 4 ขึ้นการประเมินผล การพัฒนาบุคลากร

สำหรับผลการสร้างคู่มือการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนาในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ที่มาของคู่มือ ส่วนที่ 2 รายละเอียดของคู่มือ และส่วนที่ 3 การนำคู่มือไปใช้ โดยแต่ละส่วนมีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 ที่มาของคู่มือ ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผลและความจำเป็นในการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนา และ 2) แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนา

ส่วนที่ 2 องค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนา ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการพัฒนา และ 4) ผลที่ได้รับ

ส่วนที่ 3 การนำคู่มือไปใช้ ประกอบด้วย โมดูลการพัฒนา 3 โมดูล ได้แก่ โมดูลที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนา โมดูลที่ 2 ลงสนามสร้างการเปลี่ยนแปลง โมดูลที่ 3 นำเสนอ เผยแพร่ ถักทอการเรียนรู้

คู่มือดังกล่าว เป็นผลมาจากการนำแนวทางการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนาในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มาขยายผลสู่การกำหนดแนวดำเนินการที่เป็นรูปธรรม ซึ่งส่วนประกอบของคู่มือดังกล่าวนี้ มีความสอดคล้องและคล้ายคลึงกับงานวิจัยที่มุ่งพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาที่สำคัญ ของ ปรียากร กิลาวี (2561) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำร่วมของสภานักเรียนโรงเรียนบ้านวังขวัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า มีการใช้กระบวนการพัฒนา 3 ประการ คือ 1) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration) 2) การสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Conversation) และ 3) การฝึกปฏิบัติการ (Practice) นอกจากนั้น รุติพงษ์ ตรีศร (2558) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ผลวิจัยพบว่า กระบวนการของรูปแบบได้มีการนำวงจรการพัฒนา 3 โมดูล ได้แก่ โมดูล 1 “แรงบันดาลใจเพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเอง” โมดูล 2 “พลังสนทนาสร้างทีมการเรียนรู้” และ โมดูล 3 “ปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงการศึกษา”

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าคู่มือการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนาในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องต้องการกับแนวคิด ทฤษฎีทางวิชาการ สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนาของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สหวิทยาเขตศรีวิเชียร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จึงมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ที่จะนำคู่มือไปทดลองใช้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการสำรวจวิธีการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของครู ก่อนที่จะสร้างคู่มือการพัฒนา
 2. ควรมีการรวมทักษะที่เหมือนกันและแยกทักษะที่ต่างกันให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้ตอบแบบประเมินความต้องการจำเป็นไม่เกิดความสับสน
- ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป
1. ควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนาในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา
 2. ควรมีการวิจัยและพัฒนาเพื่อทดลองใช้คู่มือการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนา
 3. ควรมีการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนาในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาอย่างสูงในการให้คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เป็นอย่างดี จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ อนุชา กองพ่วง ทำให้งานวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ให้ความอนุเคราะห์สนับสนุนการวิจัยและอำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาการดำเนินการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). คู่มือประกอบการอบรมคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” ผู้สถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- จตุพร วิศิษฎ์โชติอังกูร. (ม.ป.ป.). โค้ชผู้สร้างพลังการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โครงการระบบออนไลน์เพื่อการจัดการความรู้สู่สุขภาพ.
- ฐิติพงษ์ ตรีศร. (2560). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมวิทยานิพนธ์ปริญาดุสิต. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ณัฐชานันท์ นุเสน ชุมพล เสมอพันธ์ และ สุขแก้ว คำสอน. (2561). กระบวนการพัฒนาครู ด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด. วิทยานิพนธ์ปริญาดุสิต. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ.
- นิชาภัทร วิลเลียมส์. (2559). การพัฒนาการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญาดุสิต. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นันทกา วาริน. (2557). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุสิต. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ปรียากร กิลาวิต. (2561). การพัฒนาภาวะผู้นำร่วมของสถานักเรียนโรงเรียนบ้านวังขวัญ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญามหาบัณฑิต. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2561). การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โรงเรียนวังใหญ่วิทยาคม. (2560). การสำรวจความต้องการในการพัฒนาทักษะผู้นำวงสนทนาของหัวหน้ากลุ่มสาระการ
เรียนรู้โรงเรียนวังใหญ่วิทยาคม. เพชรบูรณ์: โรงเรียนวังใหญ่วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 40.

สุขแก้ว คำสอน. (2559). การประเมินความต้องการจำเป็นด้านการสร้างข้อสอบของครู สังกัด การศึกษานอกโรงเรียน
จังหวัดพิษณุโลก : พิษณุโลก. มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ.

สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา. (2561). กระบวนทัศน์ รูปแบบและกลไกการพัฒนาคูในลักษณะเครือข่ายเชิงพื้นที่. วารสาร
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

อนุวัฒน์ ศุภชิตกุล. (2543). ผู้นำการบริหารยุคใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดีไซร์.

การจัดการองค์ความรู้เพื่อการสงวนรักษาเพลงพื้นบ้าน: กรณีศึกษา นางจรัส อยู่สุข

A KNOWLEDGE MANAGEMENT OF SAFEGUARDING FOR FLOKSONGS :

A CASE STUDY MRS.JAMRUS YUUSUK

ภวิฐ คำภาพันธุ์

วิทยาลัยนวัตกรรมการพัฒนา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร

*corresponding author e-mail : i.pawat.k@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ความรู้มรดกภูมิปัญญาเพลงพื้นบ้านจังหวัดสิงห์บุรีในรูปแบบนางจรัส อยู่สุข และ 2) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพื่อการอนุรักษ์องค์ความรู้เพลงพื้นบ้านภาคกลางจังหวัดสิงห์บุรีในรูปแบบนางจรัส อยู่สุข โดยรูปแบบของงานวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้การศึกษาเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ผู้วิจัยได้แบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็น 3 ส่วนด้วยกัน โดยในส่วนที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือผู้ถือครองวัฒนธรรม ส่วนที่ 2 นักวิชาการผู้มีความเชี่ยวชาญทางด้านเพลงพื้นบ้าน และส่วนที่ 3 ผู้สืบทอดวัฒนธรรม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท คือ การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก โดยมีการสร้างแนวคำถามเพื่อใช้สัมภาษณ์เก็บข้อมูล และ การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดลึกซึ้งไม่จำกัดคำตอบ เมื่อได้ข้อมูลทั้ง 2 ส่วนมาวิเคราะห์ข้อมูล ผลวิจัยพบว่า เพลงพื้นบ้านภาคกลางจังหวัดสิงห์บุรีในรูปแบบของนางจรัส อยู่สุคนั้น ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากพ่อเพลงแม่เพลงในอดีต องค์ความรู้ทั้งหมดที่มีในปัจจุบันสามารถแบ่งออกเป็น 4 มิติหลัก คือ 1) องค์ความรู้ด้านการถ่ายทอด 2) องค์ความรู้ด้านกลอนเพลง 3) องค์ความรู้ด้านทำนองเพลง และ 4) องค์ความรู้ด้านรูปแบบการแสดง ผลการศึกษานี้สามารถจำแนกกระบวนการจัดการองค์ความรู้ได้ 3 กระบวนการ ตามกรอบแนวคิดการจัดการความรู้ กล่าวคือ 1) การระบุถึงความรู้ที่ต้องการ 2) การจัดและเก็บความรู้ และ 3) การแบ่งปันความรู้ ผู้วิจัยจึงเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพื่อการอนุรักษ์ดังกล่าวไว้ในข้างต้นในการสืบทอดองค์ความรู้มรดกภูมิปัญญาเพลงพื้นบ้านภาคกลาง เพื่อให้เพลงพื้นบ้านดำรงอยู่ในสังคมไทยและมีการสืบทอดอย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ : การจัดการองค์ความรู้ การสงวนรักษา มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

Abstract

The object of this study was to collect and store knowledge of intangible cultural heritage from Mrs. Jamrus Yuusuk about folk song in SingBuri Province, and to present guidelines for development and preservation for protect an intangible cultural heritage, folk song from Mrs. Jamrus Yuusuk in SingBuri Province. The methodological process adopted in this investigation is of qualitative nature, using technique of collection of data the non-structured and in-depth interview. The data from three groups of specialists i.e. masters of folk songs, academic specialists and cultural successor were calculated by content analysis. Results of this research indicate that knowledge of intangible cultural heritage from Mrs. Jamrus Yuusuk shows that folk songs are dimension of cultural communication in terms of its 1) knowledge transfer 2) knowledge of lyrics in folk song 3) knowledge of folk song melodies and 4) knowledge style of folk song music show. From the results, in can be classified and related to conceptual framework on the knowledge management included three process i.e. 1) knowledge identification 2) knowledge storing and 3) knowledge sharing. We suggest that the intangible cultural heritage of folk songs

in central Thailand need to conserve by 3 factors above for live in Thai culture and have inherited a sustainable way.

Keywords : knowledge management, safeguarding, intangible cultural heritage

บทนำ

เพลงพื้นบ้านของภาคกลางที่นิยมเล่นกันมีมากมาย แต่ละชนิดมีลักษณะและรูปแบบการเล่นแตกต่างกัน แต่จุดประสงค์หลักนั้น คือ เพื่อความบันเทิงแก่หมู่คณะ ความเชื่อ และการกีฬา เช่น เพลงฉ่อย เพลงอีแซว ลำตัด เพลงระบำบ้านไร่ เพลงเกี่ยวข้าว เพลงเรือ ฯลฯ ซึ่งในแต่ละท้องถิ่นก็จะมีท่วงทำนองการร้องที่แตกต่างกัน แบ่งออกเป็นพวกใหญ่ได้ 2 จำพวก คือ เพลงทางเหนือ และเพลงทางใต้ เพลงทางใต้นั้นจะเป็นจังหวัดที่อยู่ทางใต้ของแม่น้ำเจ้าพระยา เช่น สุพรรณบุรี กาญจนบุรี อยุธยา ปทุมธานี ราชบุรี เป็นต้น ลักษณะการเล่นเพลงจะมีลักษณะที่เรียกว่ากระชับ จังหวะไว มีเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ ส่วนเพลงทางเหนือนั้นจะเป็นจังหวัดที่อยู่ในแถบฝั่งด้านเหนือของแม่น้ำเจ้าพระยา เช่น นครสวรรค์ อุทัยธานี ชัยนาท และสิงห์บุรี มีลักษณะการร้องที่ช้า ดำเนินทำนองไปเรื่อย ๆ ไม่กระชั้น และมีลักษณะการร้องที่เรียกว่าเนื้อเต็ม คือ มีคำที่มากกว่า 8 คำอยู่ในบท ไม่มีเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ ใช้เพียงแต่การปรบมือเพียงอย่างเดียว (จำรัส อยู่สุข, 2558)

เพลงพื้นบ้าน เป็นเพลงที่มีลักษณะเฉพาะถิ่น ซึ่งมีสำเนียง รูปแบบ และวิธีการเล่นที่แตกต่างกันไป เพลงพื้นบ้านที่เป็นที่นิยมเล่นกันในจังหวัดสิงห์บุรี อาทิเช่น เพลงฉ่อย เหตุเพราะมีจังหวะทำนองที่กระชับ เนื้อเพลงเป็นถ้อยคำที่เรียบง่ายในรูปแบบของพื้นบ้าน เป็นเพลงของชาวบ้านที่เกิดจากวิถีชีวิตของชาวบ้าน มีเนื้อหาสาระเป็นเรื่องราว พบได้แพร่หลายทั่วไปในภาคกลาง และเป็นเพลงที่ร้องเล่นเป็นอาชีพซึ่งสะท้อนวิถีชีวิตของคนไทยในบ้านเมืองนั้น สังคมในยุคนั้นได้เป็นอย่างดีถึงการเล่นเพลงฉ่อย จะมีการปรบมือให้จังหวะ เนื้อเพลงคล้ายเพลงพวงมาลัย แต่เมื่อถึงบทเกี่ยวเนื้อเพลงจะคล้ายเพลงเรือสำหรับลูกคู่ นอกจากจะปรบมือให้จังหวะแล้ว ก็จะต้องร้องรับตอนจบแต่ละบทว่า “เอ๋ ซา เอ ซา ซา ฉ่า ฉ่า ซา นอยแม่” นอกจากนี้ยังได้แยกแยะวิธีการเล่นออกไปอีกหลายอย่าง โดยคิดผูกเป็นเรื่องสมมติขึ้นเพื่อหาทางใช้วาทศิลป์ได้แปลก ๆ เช่น การรูดขอลูกหาพาหนะ ตีหมากรุก และชิงช้า เป็นต้น นอกจากนี้ที่กล่าวมานั้นยังมีเพลงพื้นบ้านชนิดอื่น ๆ ที่นิยมเล่น เช่น อีแซว ลำตัด ระบำบ้านไร่ เข้าผี และเพลงที่เล่นกันตามฤดูกาล เช่น เพลงเกี่ยวข้าว เพลงเรือ เป็นต้น โดยที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น เพลงพื้นบ้านถือเป็นมรดกภูมิปัญญาอย่างหนึ่งในเรื่องของวิธีการเล่น เนื้อเพลง บทร้อง พิธีกรรม ศิลปะการแสดงอื่น ๆ ที่แฝงอยู่โดยส่งผ่านจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งโดยผ่านองค์ความรู้ที่เราเรียกว่า “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม”

มรดกภูมิปัญญาเรื่องเพลงพื้นบ้านของทางสิงห์บุรีนั้น ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่า ผู้ที่เล่นเพลงพื้นบ้านได้ที่ยังคงมีชีวิตอยู่ และสามารถถ่ายทอดได้คือ นางจำรัส อยู่สุข เป็นแม่เพลงรุ่นเก่า มีประสบการณ์ในการเล่นเพลงมากกว่า 60 ปี มีความเชี่ยวชาญในเรื่องของเพลงพื้นบ้านภาคกลางเป็นอย่างดี เนื่องจากฝั่งสามีของนางจำรัสนั้น เป็นศิลปินเพลงพื้นบ้าน โดยแม่สามีเป็นหัวหน้าวงเพลงพื้นบ้าน เมื่อนางจำรัสได้แต่งงานเข้ามา จึงได้คลุกคลีอยู่กับเพลงพื้นบ้านโดยตลอด อีกทั้งนางจำรัสเองเป็นคนที่ชื่นชอบในศิลปะการแสดง และเป็นคนที่ไม่ไถ่เรียน ทำให้แม่สามีได้ถ่ายทอดกระบวนการเพลงพื้นบ้านให้นางจำรัสทั้งหมด ซึ่งนอกจากการเป็นศิลปินเพลงพื้นบ้านแล้ว นางจำรัสยังมีความรู้เรื่องหมอทำขวัญ หมอตำแย และสมุนไพรอีกด้วย

ดังที่ได้ทราบกับว่าเพลงพื้นบ้านนั้น มีลักษณะที่เรียกว่า “มุขปาฐะ” กล่าวคือ สืบทอดกันโดยใช้ความจำเป็นหลัก ไม่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร จึงสามารถที่จะมีการลบเลือนกันไปบ้าง ซึ่งในจุดนี้เป็นปัญหาใหญ่สำหรับเพลงพื้นบ้าน เนื่องจากท่วงทำนองของแต่ละเพลงไม่เหมือนกัน และเนื้อเพลงที่มีความยาว การผูกเรื่องต่อกลอนในลักษณะที่เรียกว่า กระทุ้ง ก็มีมาก รวมไปถึงอายุของนางจำรัสเอง ซึ่งมีความเสื่อมตามสภาพของร่างกายที่เป็นไปตามกลไกของธรรมชาติ อาจจะทำให้มรดกภูมิปัญญาชนิดนี้สูญหายไป ผู้วิจัยเล็งเห็นปัญหานี้จึงทำการวิจัยถอดองค์ความรู้ของนางจำรัส

ออกมา เพื่อให้เป็นฐานข้อมูลที่สามารถให้บุคคลทั่วไปที่สนใจศิลปะแขนงนี้มาศึกษาได้และเพื่อให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญเพลงพื้นบ้านจังหวัดสิงห์บุรีในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับปัจเจกบุคคล รวมทั้งเป็นการช่วยในสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและเป็นข้อมูลสำคัญที่จะใช้ในการบ่งชี้ลักษณะเฉพาะสำหรับการขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ทางกรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้ออกนโยบายสรรหามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ดังนั้นจึงถือได้ว่าเพลงพื้นบ้านคือวัฒนธรรมอันล้ำค่าของคนไทยอย่างหนึ่งเพราะเพลงพื้นบ้านมีความสัมพันธ์และผูกพันกับวิถีชีวิตคนไทยตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งอาจถือได้ว่าเพลงพื้นบ้านเป็นปัจจัยหนึ่งของคนไทย ที่ให้ความบันเทิงความสนุกสนานเสริมสร้างสุขภาพด้านจิตใจของคนไทยในอดีต ปัจจุบันความนิยมการเล่นเพลงพื้นบ้านเริ่มลดน้อยลง เนื่องจากสังคมเปลี่ยนไปตามกาลเวลา มีสื่อสังคมเข้ามาแทนที่ สังคมเมืองเริ่มเข้ากลืนกินสังคมแบบชนบท พ่อเพลง แม่เพลงพื้นบ้านสูญหาย บางคนเสียชีวิต รวมไปถึงการเล่นเพลงพื้นบ้านในปัจจุบัน มีการปรับเปลี่ยนการเล่นให้ทันสมัย เพื่อเพลงพื้นบ้านจะไม่สูญหายไปจากสังคมไทย เนื้อร้อง ทำนองและเนื้อหาส่วนใหญ่จึงเป็นเรื่องของเหตุการณ์ปัจจุบัน ไม่ปรากฏวิถีชีวิตของคนไทยในอดีต และได้ถูกตัดทอนลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ออกไป ผู้วิจัยจึงต้องศึกษาและเก็บข้อมูลไว้ นอกจากนี้จะเน้นการอนุรักษ์ การสืบทอดและการเผยแพร่ให้เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของพื้นบ้านและของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้มรดกภูมิปัญญาเพลงพื้นบ้านจังหวัดสิงห์บุรีในรูปแบบนางจรัส อยู่สุข
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพื่อการอนุรักษ์องค์ความรู้เพลงพื้นบ้านจังหวัดสิงห์บุรีในรูปแบบนางจรัส อยู่สุข

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งลำดับขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ และเพื่อง่ายต่อการศึกษา ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้าน
2. เตรียมคำถามสำหรับสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามด้วยการใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบเจาะจง
4. วิเคราะห์ข้อมูลและบทสัมภาษณ์เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้าน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรค
5. บันทึกเนื้อเพลงเป็นลายลักษณ์อักษร
6. สรุปข้อมูลเพลงพื้นบ้าน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน
7. อภิปรายผล สรุปผลการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้จากการสร้างแนวคำถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำนวน 3 กลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มเจ้าของและ/หรือผู้ถือครองวัฒนธรรม กลุ่มนักวิชาการและ/หรือผู้เชี่ยวชาญด้านเพลงพื้นบ้าน และกลุ่มผู้ถือครองและ/หรือผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้นำความรู้ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแนวคำถามล่วงหน้าไว้เป็นประเด็นต่าง ๆ โดยได้กำหนดประเด็นคำถามไว้ 3 ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 เป็นคำถามที่ระบุถึงความรู้ที่ต้องการในการจัดการองค์ความรู้ของเพลงพื้นบ้าน

ประเด็นที่ 2 เป็นแนวคำถามในเรื่องของการจัดการและการจัดเก็บข้อมูลเพลงพื้นบ้านภาคกลางจังหวัดสิงห์บุรี

ประเด็นที่ 3 เป็นแนวคำถามสอบถามถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านภาคกลางจังหวัดสิงห์บุรีที่สามารถจะนำความรู้ไปแบ่งปันให้กับผู้ที่สนใจได้

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาและสำรวจองค์ความรู้ ตลอดจนกิจกรรมทางด้านเพลงพื้นบ้านของนางจำรัส อยู่สุข เป็นหลัก ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขอบเขตพื้นที่วิจัยแบบเจาะจงจากท้องถิ่นของผู้ให้ข้อมูล คือนางจำรัส อยู่สุข แม่เพลงพื้นบ้าน จังหวัดสิงห์บุรี

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตด้านเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วน คือ ขอบเขตเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเพลงพื้นบ้านจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และหน่วยงานทางวัฒนธรรม และขอบเขตเนื้อหาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพลงพื้นบ้านภาคกลางจังหวัดสิงห์บุรี

ผู้ให้ข้อมูลหลักและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลหลักและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะจงโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นผู้ถือครองวัฒนธรรมโดยตรง

1. นางจำรัส อยู่สุข

ผู้วิจัยเจาะจงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นแม่เพลงที่อยู่ในท้องถิ่นของจังหวัดสิงห์บุรี จัดเก็บในเรื่องของข้อมูลเรื่องเพลงพื้นบ้าน ด้านพิธีกรรม เนื้อเพลง บทร้อง ทำนอง วิธีการ อุปกรณ์การแสดง และ/หรือ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

กลุ่มที่ 2 นักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญด้านเพลงพื้นบ้าน

ทางผู้วิจัยได้กำหนดหลักเกณฑ์ของผู้ให้ข้อมูลในกลุ่มนี้ว่า ต้องเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปในเรื่องที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีผลงานทางด้านวิชาการ ตำรา หนังสือ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยของผู้วิจัย โดยผู้วิจัยได้ผู้ที่จะมาให้ข้อมูลในกลุ่มนี้ได้จำนวน 4 ท่าน ดังนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัวผัน สุพรรณยศ หัวหน้ากองส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

2. รองศาสตราจารย์อมรา กล้าเจริญ ผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

3. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์พูนพิศ อมาตยกุล นักวิชาการสาขานตรียวิทยา

และที่ปรึกษาวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล

4. นายเอก นาวิมูล นักวิชาการอิสระ

ในกลุ่มนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ ข้อมูลทางด้านวิชาการ การจัดการ รวมไปถึงข้อเสนอแนะเพื่อนำมาจัดการกับเพลงพื้นบ้าน

กลุ่มที่ 3 ผู้ถือครอง/หรือผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม

วิธีการสรรหาให้ได้มาซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญนั้น ใช้เทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากการตัดสินใจของผู้วิจัยโดยกำหนดเกณฑ์ในการสรรหา

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่เก็บข้อมูลองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ ของเพลงพื้นบ้านภาคกลางจังหวัดสิงห์บุรีในรูปแบบนางจรัส อยู่สุข พบว่ามีข้อมูลเป็นจำนวนมาก ทำให้สามารถสรุปองค์ความรู้แบ่งออกมาเป็น 2 ประเภทได้ ดังนี้

1. องค์ความรู้ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Culture Heritage)

องค์ความรู้ที่จับต้องได้ที่สำคัญที่สุดของนางจรัส อยู่สุข คือ กระดาชดกลอนไหว้ครูลายมือแม่แกล อยู่สุข และสมุดบันทึกเนื้อเพลงที่เรียบเรียงและจดบันทึกโดยลายมือของนางจรัส อยู่สุข อีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญคือ ท่ารำที่ใช้ในการสั่งสอนศิษย์เพื่อเป็นปฐมบทในการเริ่มเรียนเพลงพื้นบ้าน โดยท่ารำต่าง ๆ นั้นมีชื่อว่า “ตัดบุก ทิ้งบอน งาคลอน วงคล่า ขยำเลน” บทมา บทไป บทรัก บทโอด บทตาย โดยครูจะจับมือให้ทำท่ารำประเภทนี้ก่อนที่จะเริ่มท่ารำในลักษณะอื่นต่อไป

นอกจากนี้ยังคงมีท่ารำที่ใช้ในการแสดงรำวง โดยท่ารำดังกล่าวปกติแล้วจะเป็นท่าทางที่แสดงออกมาในลักษณะรูปแบบของชาวบ้าน ที่ตีบทตามความรู้สึก และความเข้าใจของตนเอง เป็นท่ารำง่าย ๆ แต่ด้วยความที่นางจรัส อยู่สุข เคยเป็นลิเกเก่ามาก่อน กอปรกับเคยเป็นครูพิเศษอยู่ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ทำให้นางจรัส อยู่สุขเอง มีความรู้พื้นฐานในเรื่องของท่ารำ สามารถตีบทสื่อความหมายได้ตรงกับภาษาท่านาฏศิลป์ออกมาชัดเจน มีความวิจิตรสวยงามขึ้น นับว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของนางจรัส อยู่สุข

ตัวอย่างท่ารำ		
เนื้อเพลง	คำอธิบายท่ารำ	ภาพประกอบ
ตัดบุก	กำมือสองข้างหลวม ๆ เหมือนถืออาวุธแล้วฟันไปบนอากาศจากด้านขวามาซ้าย	
ทิ้งบอน	แบมือทั้งสองออก มือซ้ายหงายฝ่ามือขึ้น มือขวาคว่ำฝ่ามือลง แล้วปาดมือจากด้านซ้ายมาด้านขวา	
รุ่มงามกินน้ำอยู่เป็นวง	ก้าวขาขวามาด้านหน้า ขาซ้ายกระดกเท้า จับมือทั้งสองเข้าหาลำตัว แล้วกรายมือออกไปตั้งวงกลาง	

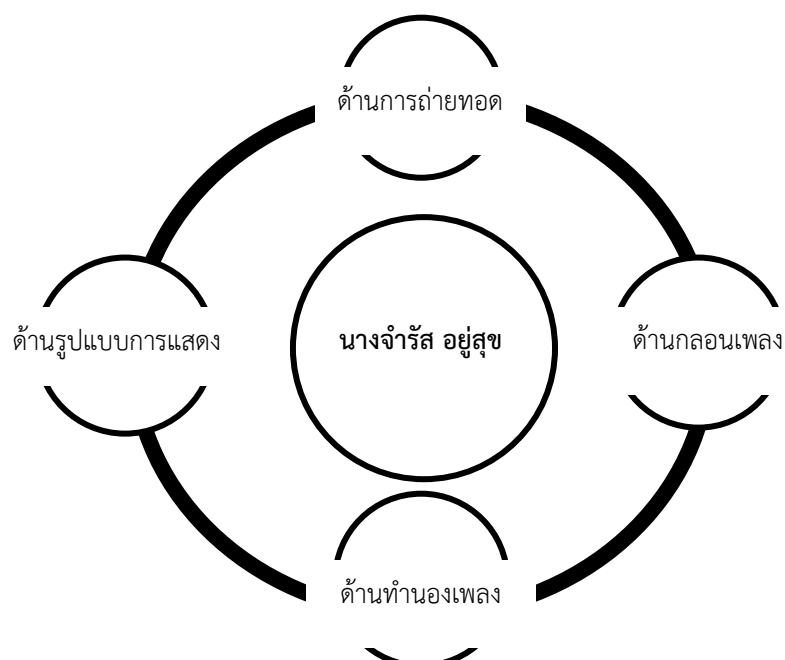
		
พระอาทิตย์ยอแสงลงมา	วางเท้าซ้าย แล้วถอนเท้าขวา น้ำหนักลงขาหลัง จรดเท้าซ้าย มือขวาแบ่มือหงาย มือซ้ายชี้นิ้ว	

ตารางแสดงตัวอย่างท่ารำของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้

ที่มา : ภาวิฐ คำภักดิ์, 2561

2. องค์ความรู้ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Culture Heritage)

สำหรับองค์ความรู้ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้นี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์โดยอาศัยบริบทของผู้ถือครองวัฒนธรรม และบริบทของผู้สืบทอดวัฒนธรรม ซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องกันอยู่ 4 ประเภท เพื่อให้เห็นภาพสรุปโดยรวมเกี่ยวกับองค์ความรู้เพลงพื้นบ้านภาคกลางจังหวัดสิงห์บุรีได้อย่างชัดเจนขึ้น ผู้วิจัยได้สรุปเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 แผนภูมิสรุปองค์ความรู้นางจรัส อยู่สุข ที่มา : ภาวิฐ คำภักดิ์, 2561

องค์ความรู้ทั้ง 4 ประเภทนี้ ล้วนแต่มีความสำคัญและสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันทั้งหมด โดยเฉพาะองค์ความรู้ในเรื่องของ กลอนเพลงและทำนองเพลง เนื่องจากวิธีการสืบทอดเพลงพื้นบ้านนั้น จะอาศัยการท่องจำเป็นหลัก คือได้รับการถ่ายทอดมา อย่างไร ก็จำและนำมาปฏิบัติเช่นนั้น ต้องมีความจำดีในเรื่องของกระทุ้งหลัก หลังจากนั้นคือปฏิภาณไหวพริบของผู้แสดงเอง เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นการแสดงที่เรียกว่า การแสดงสด ต้องมีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดีในทางวงการทางศิลปะการแสดง นั้น เรียกว่าการตายกลางโรงหรือจนเพลง จะทำให้ผู้นั้นได้รับความอับอายได้

องค์ความรู้ด้านการถ่ายทอด

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การถ่ายทอดองค์ความรู้จากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง เป็นสิ่งสำคัญที่สุดเพื่อให้ องค์ความรู้นั้นคงอยู่ต่อไป โดยรูปแบบการถ่ายทอดองค์ความรู้ของนางจรัส ทางผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นไว้ 2 ประเด็นด้วยกัน

1. ลำดับการถ่ายทอดองค์ความรู้

การถ่ายทอดองค์ความรู้ นั้น ต้องมีการไหว้ครูตามจารีต เหล่าบรรดาศิลปินทางด้านศิลปะการแสดงจนนับถือ ครูบาอาจารย์เป็นหลัก ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามรูปแบบนางจรัส มีอยู่ด้วยกัน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนแรก พิธีไหว้ครู จะเริ่มต่อเพลงกันในวันพฤหัสบดี โดยให้ลูกศิษย์จับมือ พร้อมด้วยเครื่องกำนัลต่าง ๆ คือ ดอกมะเขือ หญ้าแพรก ดอกเข็ม สตางค์ 6 สลึง พริกไทย 7 เม็ด แป้ง

ขั้นตอนที่ 2 พิธีรับมอบเพื่อต่อเพลง ประกอบไปด้วยเครื่องกำนัล 3 อย่าง คือ เงิน 12 บาท ไก่ต้ม 1 ตัว เหล้าขาว 1 ขวด

ขั้นตอนที่ 3 พิธีรับมอบเพื่อเป็นผู้ถ่ายทอดวิชา ครูจะเตรียมแบ่งกระแจะนำมาเจิมที่หน้าผาก และจะใช้ นิ้วหัวแม่มือวาดรูปสิงห์ที่ลิ้นของศิษย์

ขั้นตอนที่ 4 พิธีรับมอบคาถา บทเพลง บทกลอนต่าง ๆ

2. วิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้

วิธีการถ่ายทอดของนางจรัส อยู่สุข ได้เห็นถึงความสำคัญของการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรโดยจะ บอกเพลงให้ลูกศิษย์ได้จดก่อนทั้งหมด หลังจากนั้นจะร้องให้ฟังทีละท่อน แล้วจึงให้ลูกศิษย์ปฏิบัติตามทีละท่อน ทีละวรรค จนลูกศิษย์สามารถทำได้

องค์ความรู้เรื่องกลอนเพลง,การดันเพลง

อาจกล่าวได้ว่า กลอนเพลงหรือการดันเพลง เป็นหัวใจหลักของการแสดงเพลงพื้นบ้านเลยทีเดียว การที่ผู้ชมจะ สนุกสนานหรือเบื่อหน่าย เกิดจากปฏิภาณไหวพริบของผู้แสดง ถ้าดันเพลงได้ดี ผู้ชมก็จะเกิดอารมณ์ร่วมไปด้วย ตัวของนาง จรัสเอง ถือว่าเป็นบุคคลชั้นครูที่มีกลอนเพลงอยู่มาก เป็นกลอนเพลงเก่าและมีความไพเราะของกลอน ซึ่งลูกศิษย์โดยตรงหรือ ผู้ที่เคยได้รับชมก็กล่าวยกย่องว่า มีกลอนเพลงเฉพาะตัว โดยเฉพาะเพลงคำที่มีความชัดเจน โดยผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างกลอนเพลง ด่ามาให้ได้รับชม ดังนี้

แทงเปล่าเอาปล่อยอย่างกับร้อยพวงปลา	ตัดอี่ปี่มาทำปลาร้าได้ตั้งห้าหกไห
ชาวบ้านเขากินปลาร้าปลากระดี	มึงนะกินปลาร้า...เข้าไปได้
มึงจะปิ่นกะโปกเท่ากับลูกฟักทอง	มึงจะปิ่นกระ...เท่ากับน้องฟาดควาย
เวลามึงไปนาต้องหาผ้าขาวม้าพาดคอ	สำหรับสะพายกระ...มึงไป

จากบทกลอนดังกล่าวที่ยกตัวอย่างมา เป็นส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความไพเราะความสละสลวยของภาษาเพลง พื้นบ้านจังหวัดสิงห์บุรี ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะในรูปแบบของนางจรัส อยู่สุข ด้วยความสามารถนี้เองทำให้ นางจรัส อยู่สุข ได้มีโอกาสถวายงานหน้าพระที่นั่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในคราวเสด็จพระราชานุสาวรีย์

สมเด็จพระศรีสุริเยทัย พระมเหสีของ จ.พระนครศรีอยุธยา ซึ่งนับเป็นความภาคภูมิใจและเป็นมงคลยิ่งในชีวิตของนางจำรัส เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสามารถ อันเป็นที่ยอมรับของบุคคลโดยทั่วไป

องค์ความรู้ด้านทำนองเพลง

ในส่วนของท่านองเพลง ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่ง ที่ทำให้ลักษณะการเล่นเพลงพื้นบ้านของนางจาร์ส อยู่สุข มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว กล่าวได้ว่ามีความเป็นเอกลักษณ์ของเพลงพื้นบ้านภาคกลางจังหวัดสิงห์บุรีเลยทีเดียวได้ ด้วยท่วงทำนองที่เรียกว่า สำเนียงเหนือ จะมีลักษณะการร้องเพลงที่ช้า เน้นความเรื่อย ๆ ของท่านองเพลง ไม่กระซิกโห่ฮาก กระซิบฉับไวเหมือนเพลงทางใต้ ทำให้เพลงพื้นบ้านจังหวัดสิงห์บุรีท่านองนี้ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของนางจาร์ส อยู่สุข ซึ่งนางจาร์ส ได้เล่าให้ฟังว่า “เวลาไปเล่นเพลงกับทางสุพรรณบุรี ไม่ค่อยมีใครเล่นกับฉันทอรอก เพราะสำเนียงมันไม่เหมือนกัน ลูกคู่รับก็ไม่เหมือนกัน ถ้าจะให้พวกสุพรรณบุรี มาเล่นเพลงของฉันท ก็ร้องไม่ได้เหมือนกัน ลูกคู่เขารับไม่ได้” (จาร์ส อยู่สุข ,สัมภาษณ์, 23 มิถุนายน 2559)

นอกจากความรู้จากการบอกเล่าของนางจำรัสแล้ว ผู้วิจัยจึงได้ทำการสืบค้นเพลงพื้นบ้านภาคกลางทางเว็บไซต์ YouTube เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับ ก็สามารถสังเกตเห็นถึงความแตกต่างของวิธีการร้องเพลง และทำนองของเพลง เป็นไปตามอย่างนางจำรัสกล่าวไว้ โดยผู้วิจัยได้ถอดทำนองการเอื้อนของเพลงน้อย และเพลงอีแซวออกมาคร่าว ๆ ตามตาราง ดังนี้

ทำนองเพลง	
สำเนียงเหนือ	สำเนียงใต้
เพลงฉ่อย	
เอิง เอิง เกอ เอ่อ เอิง เอ้ย	เอิง เิง เกอ ฉะ เอิง เอ้ย
	โอง โอง โอ โอ้ โอ โอง โอ้ย
เอ๋ชา เอชา ชา ฉะ ฉ่า ชา หนอยแม่	เอ๋ชา ชา ชา ฉะ ฉ่า ชา หนอยแม่
เอ่อ เฮอะ เออ เอ็ง เออ เอ้อ เอิง เอย	เอ็ง เอ้อ เอ่อ เออ ฮีเงอ เอ็ง เอิง เอ่อ
เออ เอ้ย	เอ้อ
เพลงอีแซว	
เอ่อ ฮี เออ เอ้อ เอิง เอ้อ เอ้อ เอ้อ เออ เอ้อ เอิง เอ่อ เอ้อ ฮี เออ เอ้อ เอิง เอย	เอิง ฮีเออ เอ้อ เอ้อ เอ่อ เอิง เอ่อ เออ ฮี เออ เอ้อ เอิง เอย

ตารางเปรียบเทียบทำนองเพลง

ที่มา : ภาวัฐ คำภาพันธ์, 2561

ตารางตัวอย่างที่เสนอให้เห็นนั้น เป็นการเปรียบเทียบกันในงานองการเอื้อนของเพลงฉ่อย และเพลงอีแซว ที่เทียบกันระหว่างเพลงทางจังหวัดสิงห์บุรี และเพลงทางจังหวัดสุพรรณบุรี จะเห็นได้ชัดว่า ในเพลงเดียวกัน มีทำนองเอื้อนที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ในที่นี้ยังไม่รวมถึงท่วงทำนองการร้องเพลงในแต่ละเพลง ที่หากได้ฟังแล้ว จะสังเกตได้ชัดเจนว่า ทำนองต่างกันอย่างสิ้นเชิง

เหตุที่ผู้วิจัยได้ถอดทำนองเอื้อนเพียง 2 เพลง ที่กล่าวมา เพราะว่า มีการเอื้อนที่เด่นชัด ทั้งหัวกลอน กลางกลอน และท้ายกลอน เพื่อให้ง่ายต่อการยกตัวอย่างให้เห็นภาพได้ชัดเจน อย่างไรก็ตามทางนางจำรัสเอง ก็ได้ปรับปรุงท่วงทำนองการเอื้อนไปบ้างเหมือนกัน เนื่องจากวิธีการเอื้อนในทำนองของแก่นันยากพอสมควร เวลาที่นำมาถ่ายทอดให้กับลูกศิษย์แล้ว ลูกศิษย์ไม่สามารถที่จะร้องตามได้ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งก็น่าจะเป็นเพราะประสบการณ์ที่ไม่อาจเทียบเท่าผู้ถ่ายทอด หรืออาจจะเป็นเพราะรูปแบบการร้องของนางจำรัสเอง เป็นความรู้ที่ฝังลึก ที่สามารถถ่ายทอดออกมาได้ แต่ผู้สืบทอดไม่สามารถทำตามได้ อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของบุคคล

องค์ความรู้ด้านรูปแบบการแสดง

รูปแบบการแสดงในการเล่นเพลงของนางจาร์ส อยู่สุข เป็นกระบวนการเล่นของโบราณที่สืบทอดต่อมาอย่างแท้จริง กล่าวคือมีกระบวนการเล่นเพลงที่เป็นขั้นตอนตามลำดับอย่างละเอียด และเป็นการเล่นเพลงที่ไม่ใช้เครื่องดนตรีใด ๆ ประกอบในการเล่น ใช้เพียงแต่การปรบมือตามจังหวะเพลงเท่านั้น ถึงแม้ว่าจะมีเพลงไทยเดิมเข้ามาอยู่ในกระบวนการเล่นเพลงก็ตาม แม่เพลง และพ่อเพลงจะใช้นิยามปากไปตามจังหวะดนตรีของเพลงนั้น ๆ สรุปได้ 13 ขั้นตอน หรือ 13 เพลงด้วยกัน ดังนี้

- 1) เพลงไหว้ครูชาย
- 2) เพลงไหว้ครูหญิง
- 3) เพลงสามเส้า (บทเพลงอวยพร)
- 4) เพลงพม่าหน้าเรื่อง (บทเพลงปลอบ)
- 5) เพลงสามไม้
- 6) เพลงแก้วสาธิตา
- 7) เพลงดำเนิน
- 8) เพลงชม
- 9) เพลงออกตัว – แต่งตัว
- 10) เพลงประ
- 11) เพลงกระทุ้เข้าเรื่อง
- 12) เพลงผูกรัก
- 13) เพลงลา

ตัวอย่างมานี้ เป็นรูปแบบวิธีการเล่นเพลงฉ่อย ในรูปแบบของนางจาร์ส อยู่สุข ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยยึดถือวิธีการแสดงแบบโบราณทั้งหมด ทั้งนี้ยังคงมีรูปแบบการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของนางจาร์สอยู่อีก 2 แบบด้วยกัน นั่นก็คือ รำร้องจากท้องทุ่งสู่ยั้งฉาง เป็นการแสดงที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนไทยในเรื่องของการทำนา โดยจะเริ่มตั้งแต่ เกี่ยวข้าว จนถึงการขนข้าวเข้ายั้งฉาง โดยรูปแบบการแสดงจะสื่อให้เห็นถึงวิธีการทุกขั้นตอน และการแสดงอีกชุดหนึ่งก็คือ ร้อยรสบทเพลงพื้นบ้าน โดยการที่นางจาร์ส ได้เรียบเรียงการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นเฉพาะที่ และเฉพาะตัวบุคคล นำมาเรียบเรียงร้อยเรื่องราวเข้าด้วยกัน มีบทเพลงพื้นบ้านหลากหลายบทเพลงเข้าด้วยกัน ตามที่จะยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

รำร้องจากท้องทุ่งสู่ยั้งฉาง

เป็นการแสดงที่จำลองรูปแบบของการเล่นเพลงที่เกี่ยวข้องกับการทำนาตั้งแต่เริ่มเกี่ยวข้าว จนไปถึงการขนข้าวเข้ายั้งฉาง มีอยู่ด้วยกัน 9 ขั้นตอน มีเพลงทั้งสิ้นจำนวน 9 เพลง แต่ละขั้นตอนนี้มีวิธีการเล่น การร้องที่แตกต่างกันไป

- 1) เพลงเกริ่น
- 2) เพลงเกี่ยว
- 3) เพลงเต็น
- 4) เพลงโหม
- 5) เพลงจาก
- 6) เพลงสง
- 7) เพลงพาน
- 8) เพลงสงค่อลำพวน
- 9) เพลงชักกระดาน

แนวคิดในการทำการแสดงชุดนี้ของนางจรัส คือต้องการจัดการแสดงในลักษณะที่เป็นชุดเป็นตอน เพื่อให้ง่ายต่อการแสดง และการเข้าถึงของผู้ชม เนื่องจากเพลงพื้นบ้านแต่ละเพลงในการแสดงชุดนี้ เป็นลักษณะที่ร้องเล่นกันเป็นเบ็ดเตล็ด และอิงจากความเป็นจริงตามประสบการณ์ของนางจรัสเองที่ว่า เพลงแต่ละเพลงนั้น นอกจากจะร้องในขั้นตอนลำดับวิธีการต่าง ๆ ของการเก็บเกี่ยว ก็จะมีร้องนอกเรื่องเสียส่วนใหญ่ แต่ทั้งนี้ก็เป็นรูปแบบวิธีการเล่นของเพลงต่อมานางจรัส ต้องการทำให้เป็นรูปแบบในการศึกษา จึงได้จับบท ตัดแต่งกลอนเก่า รวมไปถึงแต่งกลอนใหม่ขึ้นเพื่อให้กระชับ ได้ใจความในแต่ละเพลง แต่ยังคงยึดทำนองของเดิมไม่ได้เปลี่ยนแปลงไป และไม่ได้ทำให้ความมุ่งหมายในเพลงนั้นเสียไป เพื่อที่จะสื่อให้เห็นชัดเจนว่า เพลงแต่ละเพลงนั้น ร้องเล่นกันในลำดับขั้นตอนใดของการเก็บเกี่ยวข้าว

ในส่วนของการแสดงร้อยรสบทเพลงพื้นบ้านนั้น นางจรัส ได้นำเพลงพื้นบ้านภาคกลางจำนวน 10 เพลง มาเรียงร้อยด้วยกัน ให้เกิดความไพเราะ และเกิดความกระชับในการเล่น เปรียบเสมือนว่า การแสดงชุดนี้นั้น ได้รวมบทเพลงพื้นบ้าน ที่เป็นเพลงเอกลักษณ์ของเพลงพื้นบ้านภาคกลาง เข้ามาเรียบเรียง และแสดงให้ชมได้รับชม รับฟัง เกิดความสนุกสนาน พร้อมทั้งได้รับการแสดงพื้นบ้านหลากหลายชนิด โดยเพลงพื้นบ้านทั้ง 10 ชนิดนั้น ประกอบไปด้วยเพลง ดังนี้

- 1) เพลงรำโชน
- 2) เพลงระบำบ้านไร่
- 3) เพลงพิชฐาน
- 4) เพลงแก้วสาธิตา
- 5) เพลงปลอบ
- 6) เพลงสามไม้
- 7) เพลงลำตัด
- 8) เพลงฉ่อยภูมริน
- 9) เพลงฉ่อยรัก
- 10) เพลงอีแซว

อภิปรายผล

องค์ความรู้ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมด้านเพลงพื้นบ้านภาคกลาง จังหวัดสิงห์บุรีในรูปแบบของนางจรัส อยู่สุข แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ องค์ความรู้ด้านมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้ และองค์ความรู้ด้านมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ จะเห็นได้ว่าองค์ความรู้ทั้ง 2 สิ่งนี้มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน เช่นในกรณีของการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้าน การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร คือมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ผ่านกระบวนการของภาษา ส่วนมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ก็ยังเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันกับการเล่นเพลงพื้นบ้านด้วย ในส่วนไหนที่มีทำรำประกอบการแสดง ตัวทำรำที่แสดงออกมา ก็สื่อถึงมรดกทางวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน หรือถ้าหากจะให้อธิบายได้โดยง่ายกล่าวได้ว่า ถ้ามีเพียงแค่ท่วงท่าที่จัดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ไม่ได้รับการถ่ายทอดรูปแบบการแสดงก็ไม่สามารถที่จะปฏิบัติออกมาได้เลย จะเป็นเพียงแค่กระดาษใบหนึ่งที่จดบันทึกตัวหนังสือเท่านั้น หรือการที่ไม่มีความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ก็ไม่สามารถปฏิบัติทำรำที่มีความหมายของภาษาท่าตรงตามรูปแบบการตีบทของนาฏศิลป์ไทย ด้วยประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สั่งสมมาในส่วนนี้ทำให้เกิดความรู้ฝังลึก เพราะเกิดจากการได้ยินได้ฟัง ได้ปฏิบัติจริง เมื่อสิ่งเหล่านั้นกระทำซ้ำ ๆ นานเข้าก็สั่งสมซึมซับเข้าสู่ตัวของผู้นับถือ และเมื่อได้รับความรู้ใหม่ ๆ เข้ามาเป็นความรู้แจ้ง เกิดการผสมผสานกันกับความรู้ฝังลึกที่มีติดตัวอยู่ก่อนแล้ว จะทำให้การเล่นเพลงพื้นบ้านมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ที่จับต้องได้ (Tangible)	องค์ความรู้ที่จับต้องไม่ได้ (Intangible)
การจดบันทึกบทเพลง	องค์ความรู้ด้านการถ่ายทอด
ทำรำ	องค์ความรู้ด้านกลอนเพลง การด้นเพลง
	องค์ความรู้ด้านทำนอง
	องค์ความรู้ด้านรูปแบบการแสดง

ตารางแสดงข้อมูลสรุปองค์ความรู้

ที่มา : ภาวิฐ คำภักดิ์ ,2561

การจัดการองค์ความรู้เพลงพื้นบ้านภาคกลางจังหวัดสิงห์บุรี

การระบุถึงความรู้ที่ต้องการ

องค์ความรู้ของเพลงพื้นบ้านภาคกลางในรูปแบบของนางจรัส อยู่สุขนั้น เป็นที่ชัดเจนอยู่แล้วว่าเป็นองค์ความรู้ด้านเพลงพื้นบ้าน โดยอาศัยรูปแบบวิธีการเล่นเพลงควบคู่ไปกับบทเพลงพื้นบ้านที่บันทึกไว้ โดยแยกออกเป็น 4 ประเภทขององค์ความรู้ด้วยด้วยกันในด้านการถ่ายทอด ด้านกลอนเพลง ด้านทำนอง ด้านรูปแบบการแสดง นอกจากนี้ยังมีความรู้ด้านอื่น ๆ เข้ามาช่วยเสริม ทำให้มีความชัดเจนขึ้นในเรื่องของการระบุความรู้ที่ต้องการ

การจัดและเก็บความรู้

ด้วยการที่นางจรัส อยู่สุข ได้รวบรวมเพลงพื้นบ้านโดยการจดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้สามารถเข้าถึงความรู้ในส่วนนี้ได้ง่าย อีกทั้งนางจรัสเอง เป็นคนที่ไม่หวงวิชาความรู้ เข้าถึงได้ง่าย เป็นผู้ที่อุดมไปด้วยความรู้ฝังลึก และความรู้ชัดแจ้ง รวมไปถึงเทคโนโลยีในปัจจุบันที่สามารถบันทึกเสียง วิดีโอ จัดเก็บเป็นไฟล์ดิจิทัล ทำให้สามารถเก็บรวบรวมความรู้ได้เป็นระบบ

การแบ่งปันความรู้

ในฐานะของผู้ถ่ายทอดเพลงพื้นบ้าน หรือครูผู้สอนแล้วนั้น สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับลูกศิษย์หรือผู้สืบทอด จะเห็นได้ว่านางจรัสนั้น ได้มีโอกาสไปเป็นครูพิเศษ ในสถาบันการศึกษา รวมไปถึงการได้รับเชิญไปเป็นวิทยากร ทำให้ยังคงมีการเผยแพร่องค์ความรู้ในด้านนี้

กระบวนการจัดการความรู้ทั้ง 3 กระบวนการที่กล่าวมา พบว่าสิ่งที่เป็นหลักในการจัดการองค์ความรู้คือ บทเพลง อาศัยผ่านการจดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ เมื่อนำไปถ่ายทอดโดยผ่านตัวบุคคล จากผู้หนึ่งถึงผู้หนึ่ง กลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

การเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพื่อการอนุรักษ์องค์ความรู้เพลงพื้นบ้าน

ผู้วิจัยได้เสนอแนวคิดในเรื่องของการบันทึกโน้ตดนตรีเข้ากับทำนองของเพลงพื้นบ้าน โดยยกตัวอย่างรูปแบบเพลงลำตัด เพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถศึกษาได้จากรูปแบบนี้ ซึ่งเป็นรูปแบบของนางจรัส อยู่สุข ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้สนใจสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง อีกทั้งเพื่อเป็นตัวอย่างการบันทึกรูปแบบทำนองให้กับลูกศิษย์หรือผู้สืบทอดได้นำไปใช้แทนการบันทึกบทเพลงลงบนสมุดหรือกระดาษ และจดจำทำนองเพลงเพียงอย่างเดียว ป้องกันปัญหาการลืมเพลงหรือลืมลักษณะวิธีการเล่นทำนองเพลง ลักษณะรูปแบบ จะเป็นการบันทึกโน้ตเพลงเข้าไปกับเนื้อเพลงอย่างง่าย ๆ ในลักษณะที่เป็นโน้ตแบบไทยบันทึกไว้ในห้องเพลง 8 ห้อง เพื่อให้ผู้อ่าน ได้รู้ ได้เข้าใจ และสามารถเข้าใจถึงจังหวะและทำนองเพลงพื้นบ้านได้อย่างง่ายดาย

----	(สร้อย)	ไอ้-เจ้าช่อ ช-ช ลชม	-- ลำไย -- ช ช	--- ช่อ --- ลชม	-- ลำไย -- ช ช	- เอ้ย-ใบ - ทร-ล	- จำ-ปี - ท - ท
- เออ -เฮ่อ - ล - ท	- เออ-เอ่อ - ล - ช	ไอ้-เจ้าช่อ ช-ช ลชม	-- ลำไย -- ช ช	--- ช่อ --- ลชม	-- ลำไย -- ช ช	- เอ้ย-ใบ - ทร-ล	- จำ-ปี - ท - ท
--- ช่อ --- รี่	-- มะกอก -- รี่ ท	- ดอก- จำ - ท - ร	- ปา - - - ร - -	- เอ้ย - ช่อ - รี่ - ร	-- มะกอก -- ร ท	- ดอก- จำ - ท -ร	- ปา - - - ร - -
- ตอน -ลม - ช -ช	- พัด - มา - ล - ช	-หอม-ดอก - ทรี - ล	- รา -ตรี - ท - ท	- เป๊ยะ - พ่อ - รี่ - รี่	----	(ซ้ำ)	
- สวิส-ดี - ลช-ล	- ครีบน้อง - ลท ลช ลท	มาฟังผมร้อง ล ล ลช ลท	กัน-สักหน่อย ล - ช ช	-แต่-ความรู้ - ช -ลลท	-ผมยังน้อย - ช ลลท	อย่า-เพ่งหน้า ม - ช ม	-หน้า-หนี - ชม - ชด
ผมเป็นลำตัด ช ล ล ช	- พัฒนา - ท ล ล	ผมเรียน-มา ม ช - ช	- น้อย - นิด - ล - ล	หาก- ประมาท ช - ล ช	- พลาด -ผิด - ล - ช	-โปรด-คิด - ม - ล	-ปรา-ณี - ช - ช
- - วันนี้ - - ล ลท	ขอชมธรรมชาติ ช ช ล ลทลช	ที่ดาราชา ม ช ช ชม	-เรียง-ราย - ช - ช	ทั้งพืช-ผล ลท ลช - ลรี	-พรรณ-ไม้ - ล - ลท	-อยู่เรียงราย - ม ช ช	-เต็ม-ที่ - ช - ชม
โน้นต้นพิบูล ลช ลช ท ล	ยี่สุน - สี ล ช - ลรี	พันธุ์ไม้ดี ล ลท ล ล	- ลำ - ค่า - ลท -ทลช	-นี้แหละคือ - ล ช ล	- ตัว - ยา - ล - ล	ที่เขาเอามา ม ช ช ล	รักษาสตรี ล ชด ช ช
คลอ-ลูกเลือด ลช - ช ช	ทำระกำจิต ล ท ล ช	-หมอ-คิด - ม - ล	ได้ทันคว้น ม ช - ช	เอาใบพิบูล ล ล ท ล	มาโขลกโขลกคั้น ล ช ช ลท ลท	-เอาใส่ขัน ช ม ชด	-ทัน-ที่ - ช -ช
--- ล่อ --- ลช	- เข้าไปจิก - ช ล ท	ชักหน้า-ดี ล ชม - ช	เออ เออ เอ็ง ม ล ช	--- เอย --- ช	- แล- ดู - ร - ร	มีสีสไต ร รทร ล ทร	---
นี่แหละยา ช ม - ช	สำหรับสตรีไทย ล ม มช ช	โบราณจัดไว้ ท ท ล รี่	- อย่าง -ดี - ล - ท	- เป๊ยะ - พ่อ - รี่ - รี่	(สร้อย)		

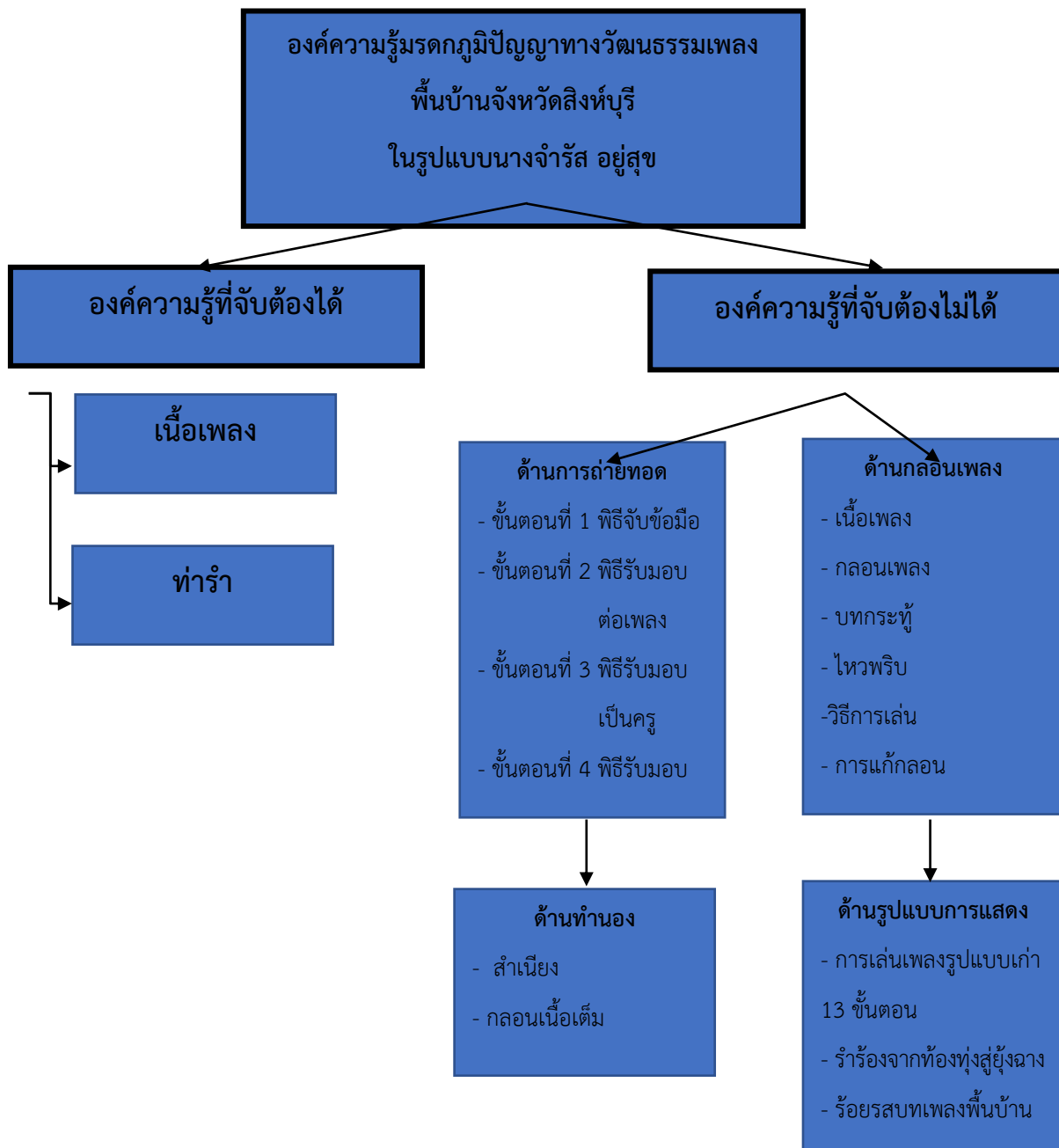
ตารางการบันทึกโน้ตในเนื้อเพลง

ที่มา : ภาวัญ คำภาพันธุ์,2561

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ความรู้เพลงพื้นบ้านจังหวัดสิงห์บุรีในรูปแบบนางจำรัส อยู่สุข

รูปแบบการแสดงเพลงพื้นบ้านของนางจำรัส นั้นโดดเด่นในเรื่องของรูปแบบการแสดง กระบวนการถ่ายทอดบทร้อง สีสาน ทำนอง ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะในรูปแบบ ด้วยประสบการณ์ที่สั่งสมมา จนเกิดกระบวนการที่เรียกว่าความรู้ฝังลึก ทำให้นางจำรัส เปรียบได้เป็นคลังความรู้ในเรื่องของเพลงพื้นบ้าน รศ.อมรา กล้าเจริญ ผู้เชี่ยวชาญเพลงพื้นบ้าน และกรรมการสภาวัฒนธรรมสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เคยได้กล่าวถึงนางจำรัส ไว้ว่า “อาจารย์ท่านเป็นคนที่มีความรอบรู้เพลงพื้นบ้าน และภาษาที่ใช้ในเพลงพื้นบ้าน มีเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยในเรื่องรูปแบบวิธีการเล่น ที่จะดำเนินการอย่างไรให้ออกมาสนุกสนาน” (อมรา กล้าเจริญ, สัมภาษณ์ 24 เมษายน 2561) และ ผ.ศ.บัวผัน สุพรรณยศ ก็ได้กล่าวถึงนางจำรัส ไว้ว่า “แม่แจ่มเป็นคนเก่งมาก กลอนเพลงโบราณท่านจะมีเยอะ เวลาที่เล่น ท่านก็จะนำกลอนเก่า ๆ กลอนโบราณมาเล่น และอีกหนึ่งอย่างที่แม่แจ่มท่านชอบทำคือ การจดบันทึก” (บัวผัน สุพรรณยศ, สัมภาษณ์ 18 เมษายน 2561) เป็นการตอกย้ำได้ดีในเรื่องขององค์ความรู้ที่โดดเด่นในแต่ละด้านทั้ง 4 ด้านที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ออกมา

แผนภูมิสรุปองค์ความรู้นางจำรัส อยู่สุข

ที่มา : ภาวรัฐ คำภักดิ์, 2561

จากผลการวิเคราะห์องค์ความรู้เพลงพื้นบ้านภาคกลางจังหวัดสิงห์บุรีชี้ให้เห็นชัดว่า องค์ความรู้ทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ และองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของเพลงพื้นบ้านภาคกลางจังหวัดสิงห์บุรีนั้น ต้องดำเนินไปด้วยกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ถึงแม้ว่าการแสดงเพลงพื้นบ้านนั้น เอกลักษณะของการแสดงคือ การด้นกลอนสด แต่ถึงอย่างไรก็ต้องดำเนินตามกลอนหลักไว้ด้วยถ้าไม่มีกลอนหลัก เราก็ไม่สามารถที่จะพัฒนา ผักผ่น จนมีปฏิภาณไหวพริบในการด้นกลอนสดได้อีกหนึ่งประเด็นที่ผู้วิจัยได้พบคือ การสั่นไหลของเพลงพื้นบ้าน ถึงแม้ว่าจะเป็นกลอนเดียวกัน แต่สามารถนำไปร้องได้หลากหลาย โดยการนำกลอนหลักที่มีอยู่ ไปใส่ทำนองเพลงเรือ ก็สามารถที่จะร้องเพลงเรือได้ หรือนำกลอนเดียวกันมาใส่ทำนองเพลงฉ่อย ก็สามารถเล่นเพลงฉ่อยได้เหมือนกัน ทั้งนี้ก็เกิดมาจะประสบการณ์ที่ได้พบเห็น ปฏิบัติ จนเกิดกลายเป็นซึมซับเข้าสู่ตัวไปโดยปริยาย

2. แนวทางในการจัดการองค์ความรู้เพลงพื้นบ้านภาคกลางจังหวัดสิงห์บุรีในรูปแบบนางจาร์ส อยู่สุข

จุดประสงค์ของงานวิจัยในข้อที่ 2 นั้น ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ให้เป็นการเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพื่อการอนุรักษ์องค์ความรู้เพลงพื้นบ้านจังหวัดสิงห์บุรีในรูปแบบนางจาร์ส อยู่สุข ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีและความคิดเห็นต่าง ๆ ในทางทฤษฎีวรรณกรรม นำมาผสมผสานกับข้อเสนอแนะที่ได้จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อที่จะทำให้ออกมาในเรื่องของแนวทางการจัดการองค์ความรู้อย่างสมบูรณ์

จากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูล พบว่าในปัจจุบันเพลงพื้นบ้านไม่เป็นที่นิยม ครูเพลงรุ่นเก่าได้ล้มหายตายจากไปที่ยังคงเหลือไว้ก็มีอายุมาก พ่อพ่อเพลง แม่เพลง ในรุ่นเดียวกันไม่มีอยู่ จึงทำให้ไม่อยากจะเล่นเพลงพื้นบ้านต่อ กอปรกับการที่ไม่ได้มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ก็ทำให้หลง ๆ ลืม ๆ บทเพลงไปมากพอสมควร ด้วยเหตุนี้ทางผู้วิจัยได้นำไปปรึกษากับนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญเพลงพื้นบ้าน เพื่อขอข้อแนะนำต่างก็มีความเห็นพ้องต้องกันว่าต้องมีการจัดการที่เป็นระบบ สิ่งแรกที่จะต้องทำคือจดบันทึกเนื้อเพลงออกมาให้ได้ ดังที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในผลของการศึกษา เพื่อเป็นหลักในการศึกษา หลังจากนั้นก็ผลักดันเพลงพื้นบ้านเข้าสู่ระบบการศึกษา ทั้งในด้านโรงเรียนในความดูแลของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการศึกษาเอกชน และสำนักงานการอุดมศึกษา เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนได้มีความรู้เรื่องเพลงพื้นบ้าน มีจัดการอบรมเรื่องเพลงพื้นบ้านให้กับบุคลากรทางการศึกษา เพื่อนำไปถ่ายทอดให้กับเด็กนักเรียน และผู้ที่สนใจ อีกหนึ่งอย่างที่สำคัญคือ ให้ความสำคัญกับผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการเพลงพื้นบ้าน อาจจะเป็นการให้การสนับสนุนเงินช่วยเหลือ การจัดหางานให้ได้แสดง หรือแม้กระทั่งการผลักดันเข้าสู่รางวัลศิลปินแห่งชาติ ผู้ทรงภูมิปัญญา ปรมาจารย์ชาวบ้าน เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับเหล่าบรรดาศิลปิน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เอกสารอ้างอิง

- ธนิ เลิศชาญฤทธิ. (2554). *การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม*. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
- จาร์ส อยู่สุข. (2559). ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ. สัมภาษณ์ 23 พฤษภาคม
- จาร์ส อยู่สุข. (2559). ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ. สัมภาษณ์ 30 มิถุนายน
- จาร์ส อยู่สุข. (2561). ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ. สัมภาษณ์ 12 เมษายน
- พูนพิศ อมาตยกุล. (2561). นักวิชาการสาขาคันตริวิทยา. สัมภาษณ์ 28 กุมภาพันธ์
- บัวผัน สุพรรณยศ. (2561). ผู้เชี่ยวชาญเพลงพื้นบ้าน. สัมภาษณ์ 18 เมษายน
- อนนก นาวิกมูล. (2561). นักวิชาการอิสระและผู้เชี่ยวชาญเพลงพื้นบ้าน. สัมภาษณ์ 22 เมษายน

แอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา กับนวัตกรรมจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้

ตามแนวศาสตร์พระราชา ในยุค Thailand 4.0

APPLICATIONS FOR EDUCATION AND INNOVATION IN EDUCATION MANAGEMENT AND LEARNING MANAGEMENT ACCORDING TO THE KING OF THAILAND 4.0

นัฐณิธรรณ เลิศอนรรฆวัฒน์ และ สาโรช สอาดเอี่ยม

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เชียงใหม่

*corresponding author e-mail : Littlemouse2039@gmail.com

บทคัดย่อ

การดำเนินงานตามหลักของศาสตร์พระราชา การใช้แอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา สามารถจัดการเรียนเป็นไปได้อย่างประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย ได้ผลตอบสนองสูงสุด รวมถึงผลลัพธ์ออกมาในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจทันสมัย การใช้แอปพลิเคชัน จึงถูกนำมาใช้เพื่อตอบสนองโจทย์ในการจัดการศึกษายุค Thailand 4.0 โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลประกอบกับแอปพลิเคชันเข้ามาใช้ในวงการศึกษา ที่จะมาซึ่งประโยชน์โดยรวม ทั้งยังเป็นการตอบสนองพระราชโบายด้านการศึกษา ของรัชกาลที่ 10 ด้านการศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และส่งผลให้ประเทศมีความสามารถในการศึกษาได้อย่างสูงขึ้นและเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ตลอดจนเกิดองค์ความรู้ในการพัฒนาบัณฑิตความรู้อย่างต่อเนื่องและยังสามารถยกระดับคุณภาพชีวิต การเรียนรู้บัณฑิตของประเทศไทยในระยะยาวได้อีกทางหนึ่ง

คำสำคัญ : แอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา ศาสตร์พระราชา เทคโนโลยีดิจิทัล Thailand 4.0

Abstract

Operation according to the principles of the King of Science Using educational Applications Able to manage the class as possible, saving time, cost, maximizing results Including the results in the form of teaching and learning to be interesting, modern, using applications Therefore being used in response to the problems of managing Thailand 4.0 era.By using innovation and digital technology together with applications in the education industryThat will bring overall benefits It is also a response to the educational administration of King Rama VII. Education for Rajabhat University Which is an educational institution for creating knowledge in developing graduates with continuous knowledge and able to raise the quality of life Another way to learn Thai graduates in the long term.

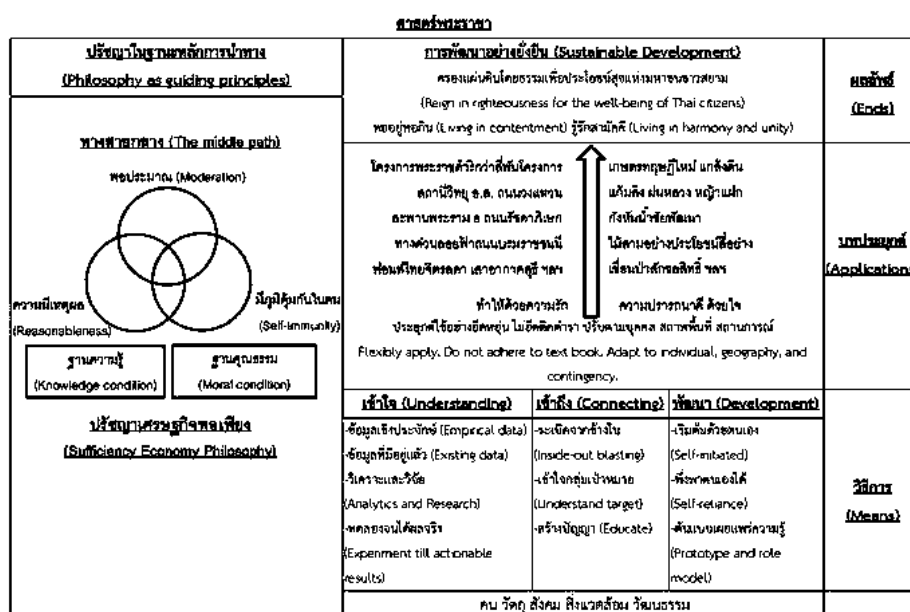
Keywords : applications for education , the king's philosophy, Thailand 4.0

บทนำ

การพัฒนาการศึกษาไทย จะต้องมีแผนการพัฒนาค้นที่ถูกออกแบบมาให้สอดคล้องกันในทุกระดับและสาขา เพื่อการไปสู่เป้าหมายเดียวกันอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ต้องให้คุณค่ากับทุกระดับการศึกษาและอาชีพ ซึ่งการปรับเปลี่ยน ประเทศไทยไปสู่โมเดล Thailand 4.0 เพื่อให้คนไทยมีภูมิคุ้มกัน ตนเองทั้งทางด้านวิชาชีพและวิชาชีพ โดย ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีหลักคือ พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน และอยู่บน พื้นฐานของ 2 เงื่อนไข คือ ความรู้คู่

คุณธรรม ภายใต้สังคมไทยที่เป็นสังคมแห่งวิริยภาพโดยเอกลักษณ์ เน้นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพ “คน” สร้างกระบวนการคิดที่ทันสมัยให้ทันรู้สอดคล้องกับหลัก วิทยาศาสตร์ หลักเหตุผล และหลักคุณธรรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ไปใช้ในการวางแผน ชีวิต การแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด พึ่งพาตนเองได้และพร้อมแบ่งปันสู่สังคม ซึ่งจะต่อยอดไปสู่การขับเคลื่อน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล สร้างความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่น โดยมีเครื่องมือการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตตามการน้อมนำศาสตร์พระราชามาสู่การปฏิบัติในชีวิตจริง เพื่อให้เกษตรกรมี คุณภาพชีวิตที่ดีซึ่ง “คุณภาพชีวิตที่ดี” มีชีวิตที่ปกติสุข ปลอดภัยมีเงินเก็บออม มีสุขภาพกายและใจที่แข็งแรง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลเข้าใจ เข้าถึง “พัฒนา” หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช วงการศึกษาโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้น้อมนำมาเป็นหลักการดำเนินงานของสถาบันอย่างเป็นรูปธรรมผ่านการนำคลังความรู้ ทัศนคติและแนวปฏิบัติด้านการศึกษามาปรับใช้เพิ่มขีดความสามารถ ทักษะ กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ซึ่งเป็นการเสริมสร้างทักษะและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้นักศึกษาให้แก่ผู้เรียนอย่างยั่งยืน

การจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ด้วยการเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนและปัญหาเป็นสำคัญ เพื่อสร้างให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีทักษะการทำงานแบบร่วมเรียนรู้และรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตน ใช้ความสามารถในการสื่อสาร ถ่ายทอดความคิดผ่านการเขียน อภิปรายโต้แย้งให้เหตุผล แสดงความคิดเห็นและสามารถแสดงทัศนคติ มีความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ปัญหาอย่างหลากหลายจนสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนและสังคม

ภาพที่ 1 เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา : วิธีการแห่งศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้แอปพลิเคชัน เข้ามาใช้ในการบริหารจัดการเรียนการสอน เป็นการนำหลักศาสตร์พระราชาเข้ามาใช้ โดยใช้หลักการเข้าใจ การเข้าถึงและการพัฒนา

การเข้าใจ : การศึกษา เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในประเทศ ให้ความเท่าเทียมกันโดยคำนึงความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ พื้นที่ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สถานที่ตั้งของสถานศึกษา ซึ่งเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาในประเทศ คือ สามารถแข่งขันและพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการศึกษากับอาณาประเทศได้ และรองรับการเข้าสู่สมาคมอาเซียน สถานการณ์ที่มีความ

เจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการเข้าใจถึงความทันสมัย จึงมีความจำเป็นในการใช้การสื่อสารทางด้านการศึกษาของไทย โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความจำเป็นที่จะต้องยกระดับขีดความสามารถโดยใช้แอปพลิเคชันเข้ามาใช้ในวงการศึกษา เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจ ทันสมัย การใช้แอปพลิเคชัน จึงถูกนำมาใช้เพื่อตอบสนองโจทย์ในการจัดการศึกษายุค Thailand 4.0 โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลประกอบกับแอปพลิเคชันเข้ามาใช้ในวงการศึกษา

การเข้าถึง : การใช้แอปพลิเคชัน ในการจัดการเรียนการสอนและสาระความรู้ ให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษา เพื่อที่จะตั้งปัญหา ดังหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ต้องมีความเข้าใจและเข้าถึงปัญหาอย่างทอ้งแท้ เพื่อเป็นหนทางสู่การแก้ไข หรือพัฒนาอย่างตรงจุด นวัตกรรม แอปพลิเคชัน เพื่อการศึกษา จึงไม่สามารถทำงานเพียงลำพังได้ และจะต้องมีการจัดการเรียนรู้และโซเซียลมีเดีย ระบบ และมาตรการในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม ในลักษณะความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน ภาครัฐ และภาคการศึกษา และมีสิ่งสนับสนุนเพื่อให้เกิดความคล่องตัว เข้าถึงปัญหาและเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการจัดการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

การพัฒนา : เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมและสามารถตอบสนองโจทย์ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา จึงมุ่งมั่นพัฒนาให้หลายมิติ ทั้งด้านการจัดการเรียนรู้ การจัดแบบฝึกหัดบทเรียน การจัดการเรียนรู้สู่ดิจิทัล

จากการดำเนินงานตามหลักของศาสตร์พระราชาช้างต้น การใช้แอปพลิเคชัน เพื่อการศึกษา สามารถจัดการเรียนเป็นไปได้อย่างชัดเจน รวมถึงผลลัพธ์ที่จะมาซึ่งประโยชน์โดยรวม ทั้งยังเป็นการตอบสนองพระราชโบายด้านการศึกษา ของรัชกาลที่ 10 ด้านการศึกษา ต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และส่งผลให้ประเทศมีความสามารถในการศึกษาได้อย่างสูงขึ้นและเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ตลอดจนเกิดองค์ความรู้ในการพัฒนาบัณฑิตความรู้อย่างต่อเนื่อง และยังสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้บัณฑิตของประเทศไทยในระยะยาวได้อีกทางหนึ่งด้วย

แอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา (Apps for Education) คือ โปรแกรมต่างๆ ที่ติดตั้งอยู่บน Smart Phone เพื่อให้การทำงานของ Smart Phone ทำงานได้แบบอย่างต่างๆ ตามที่ต้องการ โดยตัวแอปพลิเคชัน สามารถดาวน์โหลดได้จากระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

การนำเอาแอปพลิเคชัน เข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเทคโนโลยีการจัดการศึกษาดังกล่าวทำให้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบไร้พรมแดน ไม่มีข้อจำกัดสำหรับการศึกษา แต่สามารถโฟนหรือแท็บเล็ตก็สามารถจัดการเรียนการสอนได้ แอปพลิเคชันที่จะช่วยจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และช่วยลดภาระการทำงานของครูสอน และส่งประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการเรียนการสอน การใช้แอปพลิเคชันเพื่อการจัดการเรียนการสอนให้มีประโยชน์และประสิทธิผลสูงสุด ผู้สอนจะต้องมีความเข้าใจในลักษณะการนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนและออกแบบการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้า ซึ่งแอปพลิเคชันที่นิยมนำมาใช้ในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย

1. PLICKERS : เป็นเครื่องมือที่มีไว้สำหรับผู้สอนเช็คชื่อทุกคนพร้อมกันได้ โดยใช้สมาร์โฟนเพียงเครื่องเดียว ด้วยการกวาดสมาร์โฟนไปรอบห้องเรียนเพียงครั้งเดียว หรือเช็คคำตอบของผู้เรียน ด้วยการสแกน ARCODE เพื่อเพิ่มความเร็วและง่ายในการเก็บข้อมูลในห้องเรียน โดยผู้เรียน

จะมีกระดาษของตนเองและใบที่มี ID ใช้ตอบคำถาม A B C D ได้ เวลาผู้สอนเช็คชื่อหรือถามคำถาม เพื่อเก็บคะแนน ที่จะใช้เก็บสถิติและตอบประเภทตัวเลือก เมื่อต้องการตรวจคำตอบก็เพียงให้ผู้เรียนชูกระดาษขึ้น ผู้สอนก็สามารถใช้แอปพลิเคชัน ที่มีในสมาร์โฟน สแกนกระดาษของนักศึกษา ก็จะเห็นคำตอบแบบเรียลไทม์บนหน้าจอ

2. kahoot : เป็นแอปพลิเคชันที่ใช้ตอบคำถาม คำตอบทางออนไลน์ พร้อมสรุปผลคะแนน คนที่ได้คะแนนมากที่สุดเรียงลำดับและรายบุคคล ด้วยการเล่นผ่านระบบออนไลน์ที่นักศึกษาจะต้องเล่นผ่านคอมพิวเตอร์สมาร์โฟนหรือแท็บเล็ตเชื่อมต่อเข้าสู่ระบบ เพื่อระบุชื่อคนเล่นเก็บคะแนนหรือแข่งกันกัน ซึ่งผู้สอนสามารถตั้งคำถามและเฉลยคำตอบ เพื่อให้ผู้เรียน

เล่นเกมแข่งขันกันได้ แอปพลิเคชันดังกล่าวช่วยให้ผู้สอนสามารถสร้างแบบทดสอบเก็บคะแนน โดยที่ผู้เรียนอาจจะไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นสอบ แอปพลิเคชันมีลูกเล่นอย่างนับเวลาถอยหลัง บอกว่าข้อนั้นๆ มีใครตอบถูกบ้าง หรือมีการจัดลำดับคนที่มีความคะแนนขึ้นนำ เมื่อคำถามแต่ละข้อผ่านไปและสุดท้ายผู้สอนยังสามารถรายงานผลคะแนนของผู้เรียนแต่ละคนออกมาในรูปแบบ EXCEL สะดวกกับการนำไปประมวลผลต่ออีกด้วย

แอปพลิเคชัน kahoot เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งสามารถทำให้การจัดการเรียน การสอนมีเสียงหัวเราะเกิดขึ้นจากการใช้ แอปพลิเคชันนี้ ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความสุขอย่างกับกับการเล่นเกมโชว์

ประโยชน์ของการนำ Application kahoot เข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับผู้สอน

1. การสร้างคำถามที่น่าสนใจ โดยนำมาใช้กำหนดคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และนำมาใช้ในการสอน Pretest เพื่อทดสอบความรู้พื้นฐานก่อนเรียนของผู้เรียนในหัวข้อนั้น และนำผลการประเมินมาประเมินออกแบบการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนได้
2. รูปแบบของตัวเลือกเป็นสีและสัญลักษณ์ เป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัว ฝึกทักษะการจดจำ และการใช้สมอง เชื่อมองค์ความรู้กับสีและสัญลักษณ์ตัวเลือกแต่ละตัว เพื่อเลือกคำตอบให้ถูกต้อง
3. ระบบการจับเวลาของ Application kahoot ในแต่ละข้อคำถาม ทำให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นในการคิดและตอบคำถามให้ถูกต้อง เพราะผู้เรียนคนที่ตอบเร็วที่สุดจะได้คะแนนมากที่สุด ผู้เรียนรู้สึกสนุกและตื่นเต้น รอคอยคำถามแต่ละข้อ เมื่อคำถามปรากฏผู้เรียนจะรีบคิดและตัดสินใจ เป็นการฝึกทักษะทางปัญญา ฝึกคิดและฝึกตัดสินใจ
4. การรวมคะแนนเป็นรายข้อ ทำให้ผู้เรียนเป็นลำดับคะแนนของตนเองและความพยายามที่จะเร่งทำคะแนนให้สูงขึ้นในข้อถัดไป ฝึกให้เกิดการวางแผนและเร่งลงมือทำให้สำเร็จ
5. Application kahoot ถูกนำมาใช้ในการวัดการเรียนการสอนจะก่อให้เกิดการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน
6. ใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินตนเอง เกี่ยวกับเทคนิคการสอนให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้

ประโยชน์ของการนำ Application kahoot เข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและเกิดผลต่อผู้เรียน

1. ทำให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวในการเรียนมากขึ้น
2. สามารถเข้าใจเนื้อหาการเรียนรู้ได้มากขึ้น
3. ไม่เกิดอาการเบื่อในระหว่างเรียน
4. สามารถใช้เทคโนโลยีประกอบการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์
3. SOCRATIVE : เป็นแอปพลิเคชัน สำหรับสร้างแบบทดสอบ ที่มีฟังก์ชันล้ำสมัย ไม่ได้มีแค่ให้ตอบแบบข้อสอบเพียงอย่างเดียว แต่สามารถออกแบบคำถามแบบถูก-ผิด หรือผู้เรียนพิมพ์คำตอบลงไปก็สามารถแบ่งให้แข่งขันเป็นทีมก็ได้ เมื่อตอบคำถามครบ โดยมีจุดเด่นที่สำคัญ คือ ผู้เรียนสามารถทำข้อสอบผ่านอุปกรณ์ได้หลายรูปแบบ เช่น คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน เชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ต แอปพลิเคชันดังกล่าว สามารถสรุปออกมาเป็นเกรดให้ได้เลย พร้อมกับทำรายงานให้ผู้สอน เก็บไว้พัฒนาการสอนได้อีกด้วย
4. ZIPGRAD : เป็นแอปพลิเคชัน ที่สามารถตรวจข้อสอบผู้เรียนจำนวนมาก โดยไม่ต้องรอลุ้นเกรด โดยใช้แอปพลิเคชัน การตรวจและประมวลผลกระดาษข้อสอบแบบที่ระบาย 2B เป็นวงๆ สามารถรองรับคำตอบที่ใช้ปากกาสีแดง สีน้ำเงินและดินสอดำได้ ที่ให้ความรวดเร็ว แม่นยำ ในการประมวลผลไม่เกิน 5 นาทีต่อ 1 แผ่น และสามารถบอกค่าเฉลี่ยค่าต่ำสุดและสูงสุดของคะแนนสอบ ให้ตัดเกรดได้อย่างรวดเร็ว แอปพลิเคชันนี้ยังช่วยลดแรง ลดเวลาให้กับการจัดสอบระดับประเทศหลายๆ วาระได้ด้วย

ประโยชน์ของการใช้แอปพลิเคชัน ZIPGRAD มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

- 4.1 สามารถใช้กระดาษคำตอบจาก website ให้ผู้เรียนฝนคำตอบด้วยดินสอ 2B

4.2 สามารถใช้มือถือสแกน เพื่อตรวจคำตอบ สามารถตรวจคำตอบได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ

4.3 สามารถประมวลคะแนนเป็นรายบุคคลได้ทันที

4.4 กระดาษคำตอบมีการจำกัดจำนวนข้อของข้อสอบ ทำให้เกิดความพอดีในการสร้างแบบทดสอบ

5. CLASSDOJO : เป็นแอปพลิเคชันห้องเรียนและห้องปกครองออนไลน์ โดยการทำ

ความรู้ของผู้เรียนและผู้ปกครองมาแลกเปลี่ยนกันบนหน้าจอ แต่บรรยากาศบนแอปพลิเคชัน CLASSDOJO นี้ไม่เคร่งครัดเหมือนห้องปกครอง เพราะจะมีตัวการ์ตูนน่ารักๆ และเอฟเฟกต์เรียกรอยยิ้ม เมื่อเวลาที่ผู้สอนมีคำแนะนำหรือพ่อแม่ของผู้เรียนมี feedback แอปพลิเคชันยังเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนบันทึกรูปภาพ หรือวิดีโอ รวมถึงชิ้นงานที่ได้จากการเรียนนํากลับมาเป็นแฟ้มสะสมงานออนไลน์ของตนได้อีกด้วย อีกทั้งยังจัดเป็นแอปพลิเคชัน ที่ใช้ในการบริหารจัดการชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ มีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ที่มีการผสมผสานวิธีการสอนและวิธีการประเมินที่หลากหลายได้เป็นอย่างดี รวมไปถึงสามารถเพิ่มผู้เรียน ผู้สอนและผู้ปกครองได้ อีกทั้งสามารถใช้งานบนอุปกรณ์ต่างๆ ได้ทุกชนิด

นอกจากนี้ แอปพลิเคชัน CLASSDOJO ยังมีประโยชน์ในการจัดการชั้นเรียน เช็ชชื่อ ประมวลคะแนน พฤติกรรม ตรวจสอบการเข้าชั้นเรียน และสามารถส่งข้อความติดตามนักเรียนหรือรายงานผู้ปกครองได้โดยตรง

6. SEESAW : เป็นแอปพลิเคชัน ที่ช่วยในเรื่องการจัดการผู้สอนให้สามารถส่งการบ้านให้ผู้เรียน แอปพลิเคชันจะช่วยเตือนความจำว่าส่งงานอะไรไปบ้าง ส่งเมื่อไหร่ และเรายังสามารถรู้ได้ว่า ผู้เรียนคนใดส่งงานของผู้สอนแล้วบ้าง ผู้เรียนสามารถทำงานผ่านแอปพลิเคชันนี้ได้ และสามารถเลือกใช้ได้หลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นวาดรูป ถ่ายภาพอัดเสียง หรือถ่ายคลิปวิดีโอ ซึ่งผู้สอนสามารถเข้ามาตรวจสอบผลงานได้ทันที รวมถึงแชร์ให้ผู้ปกครองรับรู้ได้ด้วย

7. QUIVER : เป็นแอปพลิเคชันสำหรับเด็ก ที่ช่วยเสริมสร้างจินตนาการ แอปพลิเคชันนี้จะให้ภาพเคลื่อนไหวเป็นสามมิติ โดยการดาวน์โหลดรูปภาพจากแอปพลิเคชันและนำมาให้ผู้เรียนระบายสี เมื่อนำกล้องไปส่งที่รูปภาพที่ระบายสีตัวการ์ตูนจะปรากฏเป็นภาพสามมิติตามสีและภาพที่เราระบายสีลงไป

8. GOOGLE CLASSROOM : เป็นเครื่องมือที่ช่วยอำนวยความสะดวกด้านการศึกษา ถูกออกแบบมาเพื่อให้ผู้สอนมีเวลาติดต่อสื่อสารกับผู้เรียนมากขึ้นในขณะเดียวกันผู้เรียนมีเวลาค้นหาข้อมูล เพื่อการเรียนรู้มากขึ้นด้วยเช่นกัน ใช้งานของ GOOGLE CLASSROOM ช่วยสร้างและเก็บข้อมูลการเรียนรู้โดยใช้ GOOGLE DOC GOOGLE DRIVE และ GMAIL โดยผู้สอนสามารถตรวจสอบข้อมูลการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ให้คำแนะนำนักศึกษาได้ตลอดเวลา

9. ENGRADE : เป็นแอปพลิเคชัน ที่ได้รับการออกแบบมาเพื่อช่วยให้ครูวางแผนการสอน ปรับปรุง และประเมินผู้เรียนไปในตัว ผู้เรียนสามารถติดตามการเข้าเรียน การส่งงาน และสามารถสนทนากับผู้สอนได้อีกด้วย

10. TRUELOOKPANYA : เป็นแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา คลังความรู้และคลังข้อสอบออนไลน์ พร้อมเฉลย ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและปฐมวัย ครบทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และความรู้คู่คุณธรรม โดยสามารถเข้าถึงข้อมูลด้านภาพ เสียง และวิดีโอ ได้ทุกที่ทุกเวลาผ่าน iPhone iPad และ iPad touch โดยเนื้อหาในแอปพลิเคชันประกอบด้วย 3 เมนูหลัก คือ คลังความรู้ คลังข้อสอบ และความรู้คู่คุณธรรม

11. EDMODO : เป็นแอปพลิเคชันในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ โดยการพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่พัฒนาขึ้นเพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ จัดเป็นเว็บ เป็นแอปพลิเคชัน ซึ่งเป็นการพัฒนาระบบงานบนเว็บที่เข้าถึงด้วยเว็บเบราว์เซอร์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยมีวัตถุประสงค์ต่อผู้ใช้งานออนไลน์และตอบสนองต่อผู้ใช้งานด้านการศึกษา

12. AURASRA (AR) เป็นเทคโนโลยีที่ผสมความเป็นจริงเข้ากับความเป็นจริงเสมือน มีการซ้อนภาพ 3 มิติให้เหมือนอยู่ในโลกเสมือนไปบนภาพที่เห็นจริง ในโลกความเป็นจริงโดยผ่านกล้องหรือ SMARTPHONE หรือแท็บเล็ต โดยแสดงภาพทันที โดยภาพเสมือนจริงจะปรากฏขึ้นทันที ไม่ว่าจะเป็นวิดีโอ ภาพนิ่ง รองรับได้ทั้งระบบมือถือระบบต่างๆ ผู้ใช้

สามารถสร้าง AR ได้ด้วยตนเองในรูปแบบที่เป็น วิดีโอ ภาพสามมิติ มัลติมีเดีย ถูกนำมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความสนุกสนานในเรียนมากยิ่งขึ้น และยังทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

13. Pingpong : เป็นแอปพลิเคชัน ที่ช่วยให้เกิดความปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้สอนและผู้เรียน และช่วยให้การเรียนการสอนมีชีวิตชีวา สนุกสนาน มีความสะดวกในการใช้งานและรองรับกับอุปกรณ์ทุกรูปแบบและรองรับได้ทั้งระบบปฏิบัติการ iOS และระบบแอนดรอยด์ ซึ่งมีข้อดีคือ สามารถปรับแต่งให้ตรงความต้องการของเราได้อย่างอิสระ ทว่ามีข้อเสียตรงด้านความปลอดภัย ที่ยังไม่ตอบโจทย์เท่าไรนักจากแอปพลิเคชัน และระบบเนื่องจากเป็นระบบเปิด แต่ถ้าหากการศึกษาและเปิดใจเรียนรู้การใช้งานให้ดีก็จะเป็นอีกหนึ่ง OS ที่เฟลิดเฟลีนเช่นกัน เพราะมีฟีเจอร์ต่างๆ ที่มากมายกว่านั้นคือจะมีความปลอดภัยทั้งในเรื่องของ การใช้งานและแอปพลิเคชัน เป็นระบบระเบียบ ใช้งานง่ายไม่ซับซ้อนมีความเสถียร ข้อมูลส่วนตัวถูกเก็บรักษาอย่างมีประสิทธิภาพ จึงสามารถทำให้ผู้เรียนเข้าถึงการใช้งานได้สะดวก รวดเร็ว นอกจากนี้ยังเครื่องมือให้ผู้สอนสร้างกิจกรรมในห้องเรียน แม้ว่าจะเป็นการสร้างแบบทดสอบแบบคำถาม 4-5 ตัวเลือก ถูก-ผิด สามารถส่งข้อความสั้นๆ และการวาดรูป อีกทั้งยังมีการเก็บข้อมูลการตอบของผู้เรียน และมีการแสดงผลด้วยกราฟ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถออกแบบการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน และช่วยให้ผู้เรียนผู้สอน มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

14. Prezi: Presentation Software Online Presentation Tools : เป็นแอปพลิเคชันการสร้างการนำเสนอออนไลน์ มีลักษณะเด่นในการเน้นการนำเสนอเป็น chart รวมและขยายไปในรายละเอียดย่อย การสร้างความน่าสนใจในการนำเสนอ การสร้างการนำเสนอได้ง่ายและการจัดเก็บออนไลน์ได้

15. MINDMEISTER (mind map) โปรแกรมที่ทำหน้าที่สร้างแผนผังความคิดแบบออนไลน์ หรือ online mind mapping เหมาะสำหรับการระดมสมองและเรียบเรียงไอเดียเข้าไว้ด้วยกัน ข้อดีของการเขียนแผนผังความคิด คือ ผู้เรียนจะได้ใช้สมองขึ้นเชิงตรรกะและด้านความคิดสร้างสรรค์ การเขียนแผนผัง สามารถที่จะเริ่มจากการทำคนเดียวหรือร่วมกันกับเพื่อนๆ ช่วยกันระดมสมองเพื่อเขียนแผนผังความคิด อีกทั้งสามารถใช้เขียนแผนผังในการประชุม และการนำเสนอผลงานในรูปแบบออนไลน์ ได้อีกทางหนึ่งด้วย

16. TWITTER เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ ประเภทบล็อกขนาดเล็กหรือเรียกว่า ไมโครบล็อก (Micro Blog) ซึ่ง Micro blogging คือ การที่เราโพสต์ข้อความสั้นๆ สู่เว็บไซต์และเมื่อเราพูดสั้นๆ เราก็ก็นำมาขึ้นจริงๆ การโพสต์บน micro blogging เรามักจะเรียกว่าอัปเดต (หรือในเว็บที่ได้รับความนิยมมากจะนิยมเรียกว่า tweet) มีการจำกัดตัวอักษรที่ 140 ตัวอักษร รวมไปถึงการเว้นวรรค ได้แรงบันดาลใจมาจากการส่งข้อความ text message ธรรมดาที่ใช้ส่งจากมือถือไปยังมือถือ ซึ่งว่าเป็นจุดเด่นของ TWITTER ซึ่งมีความเพียงพอต่อการสื่อสารให้เข้าใจ ซึ่งจุดเด่นของ แอปพลิเคชันนี้จะทำให้ข่าวสารเผยแพร่ให้ผู้เรียนหมู่่มากได้อย่างรวดเร็ว

ในปัจจุบันผู้สอนจำนวนมากได้ใช้แอปพลิเคชัน TWITTER ในการสื่อสารกับผู้เรียน ด้วยข้อดีที่จำกัดจำนวนตัวอักษรที่ 140 ตัวอักษร ทำให้ได้รับข้อมูลที่ไม่วิเศษความจำเป็น อีกทั้งผู้สอนยังสามารถประยุกต์ใช้ TWITTER ในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ทางเทคโนโลยีสำหรับผู้เรียน และสะท้อนความคิดเห็นของผู้เรียนและผู้สอนอีกด้วย นอกจากนี้ยังเป็นช่องทางในการฟังความคิดเห็น โดยผู้เรียนสามารถส่งข้อความ ความคิดเห็นไปยังเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันด้วยและสามารถประยุกต์ใช้เครื่องมือสำหรับการเรียนการสอน การประชุม การเสนอความคิดจากคนหมู่มากและมีความสามารถในการ update ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว

17. INNOTE เป็นแอปพลิเคชันที่เราสามารถเขียนตัวอักษรพิมพ์ข้อความและบันทึกเสียงลงในภาพเพื่อสร้างข้อความต่างๆได้ง่ายขึ้น ทำให้เวลาเราใช้งานมีความสะดวกสบายเหมาะกับคนที่ชื่นชอบ การจดบันทึก เพราะเราสามารถจดบันทึกบนสมาร์ตโฟนได้ง่ายไม่ต้องยุ่งยากใดๆ ทั้งสิ้น

18. CAMSCANNER เป็นแอปพลิเคชันที่เปลี่ยนจากกล้องมือถือสมาร์ทโฟนให้มาเป็นเครื่องสแกนเนอร์แทน และสามารถถ่ายรูปเอกสารต่างๆจากกระดาษ เช่น เอกสาร ใบปลิว หรือไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับ การเรียนหนังสือก็สามารถสแกนได้ และสุดท้ายก็สามารถบันทึกลงคอมพิวเตอร์ได้ด้วย

สรุป

ปัจจุบันแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา กำลังมีบทบาทและความสำคัญในการเรียนการสอน นักเรียนอีกทั้งรัฐบาลไทย มีนโยบายส่งเสริมการใช้สื่อสมัยใหม่ (New Media) ในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนและนักศึกษา แอปพลิเคชันเพื่อการศึกษาสามารถใช้ประโยชน์และสร้างคุณค่าทางการเรียนรู้ได้มากเนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายผ่านทางโทรศัพท์มือถือระบบปฏิบัติการสมาร์ทโฟนหรือแอนดรอยด์ ในปัจจุบันนั้นก็พบว่าการสร้างแอปพลิเคชันที่ใช้ในการศึกษาที่ครอบคลุมทุก ๆ กลุ่มสาระการเรียนรู้ไว้อย่างน่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้พลศึกษา ซึ่งแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ก็มีแอปที่น่าสนใจมากมาย

การนำแนวคิดการพัฒนาจัดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน จะต้องให้ความสำคัญต่อบุคลิกภาพ พฤติกรรมและประสบการณ์เดิมที่นำไปสู่ประสบการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเองจากการสอนเป็นผู้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำต่อผู้เรียนด้วยเทคโนโลยีและสารสนเทศ ผู้สอนจำเป็นต้องเรียนรู้ควบคู่ไปกับผู้เรียน รวมทั้งการย้อนแย้งประสบการณ์เดิมของผู้เรียนที่นำไปสู่ประสบการณ์ใหม่ ด้วยข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้นผู้จัดการเรียนการสอนและผู้เรียนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะครุศาสตร์ และ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

เอกสารอ้างอิง

นภดล เลื่อนนักรบ สุภาณี เสงศรี และพิศิษฐ์ พลธนะ. (2560). ICT : เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลง. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์. ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 : มกราคม – มิถุนายน 2560. วิทยาลัย ดวงฤๅมเมศ และ วาริรัตน์ แก้วอุไร. (2560). การจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์4.0 ด้วยการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ. ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2560.

**การเปรียบเทียบภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์
ในมุมมองของชาวชุมชนท้องถิ่นเพชรบูรณ์และนักท่องเที่ยวชาวไทย**

**A COMPARISON OF TOURISM IMAGES OF PHETCHABUN PROVINCE AS PERCEIVED
BY THE LOCAL RESIDENTS OF PHETCHABUN AND OTHER THAI TOURISTS**

เชมปณชา รัตนภรณ์

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต กรุงเทพมหานคร

corresponding author e-mail : Adisa_034@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามมุมมองของชาวชุมชนท้องถิ่นเพชรบูรณ์และนักท่องเที่ยวชาวไทย และ 2) เปรียบเทียบภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามมุมมองของชาวชุมชนท้องถิ่นเพชรบูรณ์และนักท่องเที่ยวชาวไทย การวิจัยครั้งนี้คือกลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน ที่เดินทางท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์ ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบตามสะดวกหรือแบบบังเอิญ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ Factor Analysis, T-test ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 30 – 39 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/พนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 25,000 บาท มีการจัดการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตัวเอง ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวพักค้างแรม 1 คืน ส่วนใหญ่เดินทางกับครอบครัว คู่สมรส และ/หรือบุตร ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ คือ เพชรบูรณ์เป็น 1 ใน 12 เมืองต้องห้ามพลาด มากที่สุด โดยมีมุมมองต่อองค์ประกอบของภาพลักษณ์จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านสิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติและมะขามหวานมากที่สุด การเปรียบเทียบภาพลักษณ์ของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามมุมมองของนักท่องเที่ยวที่มีภูมิสำเนาต่างกัน พบว่า มีภาพลักษณ์ด้านสิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติและมะขามหวาน และด้านอาหารและวัฒนธรรมแตกต่างกัน

คำสำคัญ : ภาพลักษณ์การท่องเที่ยว, ชาวชุมชนท้องถิ่นเพชรบูรณ์, นักท่องเที่ยวชาวไทย

Abstract

This research aimed to 1) study the tourism image of Phetchabun Province as the perceived of the local residents of Phetchabun and Thai Tourists and 2) compare the tourism image of Phetchabun Province as the perceived of the local residents of Phetchabun and Thai Tourists This study used a sample of 400 Thai tourists who visiting at Phetchabun Province through convenient or accidental sampling. The data were analyzed by using a Factor Analysis and T-test. The research findings revealed that most tourists were female aged between 30 to 39, Undergraduate, Personal

Business/Employee, had the income level of less than or equal to 25,000 baht, Traveling by yourself, 1 night travel time and traveled with families, spouse and /or child. The image of Phetchabun Province is 1 of 12 cities do not miss was the most perceived image. Most visitors visited Phetchabun Province to watch natural attraction and sweet tamarind. When these images were compared against the region of tourist, the image of Phetchabun Province from the perceived of tourists with different regions, there are different image of natural attraction and sweet tamarind and image of food and tribal culture perceived.

Keywords : Tourism Images, The local residents of Phetchabun, Thai Tourists

บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูงมีบทบาทความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญนำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ การสร้างงานและการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค เพื่อให้การท่องเที่ยวของประเทศไทยสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ และเกิดการเติบโตอย่างมีคุณภาพ ยั่งยืน สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก คณะรัฐมนตรีได้ให้การท่องเที่ยวเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) และได้มีแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป้าหมายการเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างสมดุล การกระจายรายได้และผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวสู่ทุกพื้นที่และทุกภาคส่วน และการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานอัตลักษณ์และวิถีไทย สอดคล้องตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแนวทางการพัฒนาตามแผน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560)

จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดทางภาคกลางตอนบนของประเทศไทย มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมาก ซึ่งได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมากโดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายรูปแบบ เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ วัดพระธาตุผาซ่อนแก้ว อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ หุบกังหันลม อนุสรณ์สถานผู้เสียสละเขาค้อ พุทธอุทยานเพชรบุระ อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง อุทยานแห่งชาติเขาค้อ อุทยานเขื่อนน้ำหาว และภูทับเบิก เป็นต้น ด้วยศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของเพชรบูรณ์ ทำให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ให้ความสนใจและได้คัดเลือกให้จังหวัดเพชรบูรณ์เป็น 1 ใน 12 เมืองที่ต้องห้ามพลาดประจำปี 2558 อีกด้วย ถือได้ว่าการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจสำคัญของจังหวัดเป็นอย่างมาก

จากข้อมูลสรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวภายในประเทศของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์เพิ่มขึ้นทุกปี ในปี พ.ศ. 2557 มีนักท่องเที่ยว จำนวน 1,845,821 คน แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 1,823,978 คน และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 21,843 คน ปี พ.ศ. 2558 มีนัก

ท่งเทียว จำนวน 1,915,786 คน แบ่งเป็นนักท่งเทียวชาวไทย จำนวน 1,893,150 คน และนักท่งเทียวชาวต่างชาติ จำนวน 22,636 คน และในปี พ.ศ. 2559 มีนักท่งเทียว จำนวน 1,950,418 คน แบ่งเป็นนักท่งเทียวชาวไทย จำนวน 1,927,455 คน และนักท่งเทียวชาวต่างชาติ จำนวน 22,963 คน ส่วนรายไ้จากการท่งเทียว พบว่า ในปี พ.ศ. 2557 จังหวัพะชรบูรณมีรายไ้จากการท่งเทียว 5,433 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2558 จังหวัพะชรบูรณมีรายไ้จากการท่งเทียว 5,792 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2559 จังหวัพะชรบูรณมีรายไ้จากการท่งเทียว 5,959 ล้านบาท เพิ่มขึ้นตามลำดับ ซึ่งเป็นรายไ้ที่น่าพึงพอใจและมีแนวโน้มที่ดีเป็นอย่างมาก (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560)

จากการที่จังหวัพะชรบูรณมีศักยภาพด้านแหล่งท่งเทียวที่มีความโดดเด่นมากมาย จนทำให้ได้รับความนิยมอย่างต่งเนื่องนั้น ทรัพยากรทางการท่งเทียวจึงถือเป็นหัวใจหลักของการท่งเทียวที่เป็นแหล่งรายไ้สำคัญของจังหวัพะชรบูรณ ดังนั้นภาพลักษณ์การท่งเทียวของจังหวัพะชรบูรณจึงถือเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบภาพลักษณ์การท่งเทียวของจังหวัพะชรบูรณในมุมมองของชาวชุมชนท้องถิ่นพะชรบูรณและนักท่งเทียวชาวไทย โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาภาพลักษณ์การท่งเทียวของจังหวัพะชรบูรณตามมุมมองของชาวชุมชนท้องถิ่นพะชรบูรณและนักท่งเทียวชาวไทย และ 2) เปรียบเทียบภาพลักษณ์การท่งเทียวของจังหวัพะชรบูรณตามมุมมองของชาวชุมชนท้องถิ่นพะชรบูรณและนักท่งเทียวชาวไทย ซึ่งหากเรารู้มุมมองภาพลักษณ์การท่งเทียวของชาวชุมชนท้องถิ่นพะชรบูรณและนักท่งเทียวชาวไทย ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาการท่งเทียวภายในจังหวัพะชรบูรณ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและสร้างความพึงพอใจให้แก่ นักท่งเทียวเพื่อการท่งเทียวที่ยั่งยืนต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

- ชาวชุมชนท้องถิ่นพะชรบูรณ อายุ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 200 คน ที่เดินทางมาท่งเทียววัดพระธาตุผาซ้อนแก้ว (อำเภอเขาค้อ), พุทธอุทยานพะชร (อำเภอเมืองพะชรบูรณ) และวัดธรรมยาน (อำเภอหนองไผ่) จังหวัพะชรบูรณ
- นักท่งเทียวชาวไทย อายุ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 200 คน ที่เดินทางมาท่งเทียววัดพระธาตุผาซ้อนแก้ว (อำเภอเขาค้อ), พุทธอุทยานพะชร (อำเภอเมืองพะชรบูรณ) และวัดธรรมยาน (อำเภอหนองไผ่) จังหวัพะชรบูรณ

กลุ่มตัวอย่าง

1) ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้การแทนค่าในสูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (อัศวิน แสงพิกุล, 2556 : 156) โดยกำหนดค่าความคาดเคลื่อนที่ 0.05 จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ จำนวน 399.96 ตัวอย่าง โดยผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 400 คน แบ่งเป็นชาวชุมชนท้องถิ่นพะชรบูรณ จำนวน 200 คน และนักท่งเทียวชาวไทย จำนวน 200 คน

2) การเลือกกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มชาวชุมชนท้องถิ่นพะชรบูรณและนักท่งเทียวชาวไทย ที่เดินทางมาท่งเทียววัดพระธาตุผาซ้อนแก้ว (อำเภอเขาค้อ), พุทธอุทยานพะชร (อำเภอเมืองพะชรบูรณ) และวัดธรรมยาน (อำเภอหนองไผ่) จังหวัพะชรบูรณ จำนวนทั้งสิ้น 400 คน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบตาม

สะดวกหรือแบบบังเอิญ (Convenient or accidental sampling) ซึ่งจะทำการเก็บแบบสอบถามหลังจากที่นักท่องเที่ยวได้ท่องเที่ยวเสร็จสิ้นแล้วและตอบแบบสอบถามด้วยความสมัครใจ จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่ต้องการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ภูมิลำเนา การจัดการเดินทางท่องเที่ยว ระยะเวลาการเดินทางท่องเที่ยว และผู้ร่วมเดินทาง

โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบซึ่งมีลักษณะเป็น Checklist

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งแต่ละคำถามมีคำตอบให้เลือกตามระดับภาพลักษณ์ 5 ระดับ โดยกำหนด ค่าน้ำหนักของการประเมิน ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ค่าประเมิน
เห็นด้วยมากที่สุด	5
เห็นด้วยมาก	4
เห็นด้วยปานกลาง	3
เห็นด้วยน้อย	2
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้เกณฑ์ในการแบ่งระดับการหาช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น (Class Interval) โดยใช้วิธีการคำนวณหาช่วงกว้างระหว่างชั้นตามหลักการเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2542 : 82)

ดังนั้น เกณฑ์เฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของภาพลักษณ์ กำหนดได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.21 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.41 - 4.20	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ย	2.61 - 3.40	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.81 - 2.60	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.80	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open ended questionnaire)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาเรื่อง มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitation Method) จากแหล่ง ข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary Data Source) และแหล่งข้อมูลปฐมวัย (Primary Data Source) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เว็บไซต์ เอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีเกี่ยวกับการวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ ตลอดจนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดเพชรบูรณ์
2. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 400 ชุด จากชาวชุมชนท้องถิ่นเพชรบูรณ์ จำนวน 200 ชุด และนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 200 ชุด ที่เดินทางมาท่องเที่ยวภายในวัดพระธาตุผาซ่อนแก้ว (อำเภอเขาค้อ), พุทธอุทยานเพชรบุระ (อำเภอเมืองเพชรบูรณ์) และวัดธรรมยาน (อำเภอหนองไผ่) จังหวัดเพชรบูรณ์ ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบตามสะดวกหรือแบบบังเอิญ

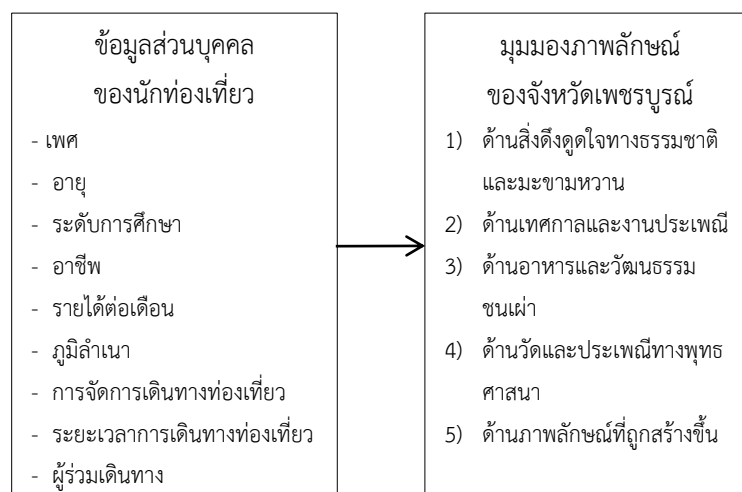
การจัดทำข้อมูล

1. เริ่มจากการนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบไปใช้กับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 30 คน เพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามไปใช้กับประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวน 400 คน และนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. บันทึกข้อมูลลงในเครื่องคอมพิวเตอร์โดยเลือกใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) เพื่อดำเนินการทางสถิติของข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของชาวชุมชนท้องถิ่นเพชรบูรณ์และนักท่องเที่ยวชาวไทย ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลออกมาเป็นรูปแบบของค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ ในมุมมองของชาวชุมชนท้องถิ่นเพชรบูรณ์และนักท่องเที่ยวชาวไทยในภาพรวม เป็นคำตอบที่ได้จากการประเมินค่า (Rating Scale) ด้วยการวิเคราะห์ปัจจัยด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. Deviation) และการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เพื่อจำแนกภาพลักษณ์ออกตามมุมมองหรือปัจจัยต่างๆ
3. การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของภาพลักษณ์ ตามมุมมองของชาวชุมชนท้องถิ่นเพชรบูรณ์และนักท่องเที่ยวชาวไทย ด้วยการวิเคราะห์ประชากรที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples T-test)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลและพฤติกรรมการเดินทางของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย แบ่งเป็น เพศหญิง จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 57.8 และเป็นเพศชาย จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 42.2 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30 – 39 ปี จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42.0 มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ 69.2 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 มีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 25,000 บาท จำนวน 292 คน คิดเป็นร้อยละ 73.0 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มแรกมีภูมิลำเนาอยู่ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่สองมีภูมิลำเนาส่วนใหญ่อยู่ กรุงเทพมหานครมากที่สุด จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 มีการจัดการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตัวเอง จำนวน 372 คน คิดเป็นร้อยละ 93.0 ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ค้าง 1 คืน จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 54.0 และส่วนใหญ่เดินทางกับครอบครัว คู่สมรส และ/หรือบุตร จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.5

2. ผลการวิเคราะห์ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ 1.1 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยที่นักท่องเที่ยวมีต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์

ลำดับ	ภาพลักษณ์	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. Deviation)
1	พุทธอุทยานเพชรบูรณ์ (พระพุทธรูปมหาธรรมราชา)	400	4.1950	.63874
2	วัดพระธาตุผาซ่อนแก้ว	400	4.3000	.66037
3	วัดธรรมยาน	400	4.1225	.73746
4	วัดช้างเผือก (หลวงพ่อบุญ)	400	4.1125	.74916
5	ประเพณีอัฐมพระดำน้ำ	400	4.2925	.74048
6	วัฒนธรรมไทหล่ม	400	4.0075	.84215
7	วัฒนธรรมชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง	400	3.6950	.92146
8	ความมีอัธยาศัยดี เป็นมิตร ของคนในพื้นที่	400	4.2275	.80770
9	ไถ่อย่างวิเชียรบุรี	400	4.0550	.89104
10	ขนมจีนหล่มเก่า	400	4.0625	.89195
11	มะขามหวาน	400	4.2575	.78277
12	อุทยานแห่งชาติเขาค้อ	400	4.2800	.84462
13	ทุ่งกังหันลม	400	4.2800	.85348
14	ภูทับเบิก	400	4.3300	.83837
15	จุดชมวิวะทะเลหมอกเขาค้อ	400	4.2100	.90440
16	อุทยานประวัติศาสตร์เมืองศรีเทพ	400	3.7775	.86884
17	อุทยานแห่งชาติน้ำหนาว	400	3.9450	.82988
18	อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง	400	3.7675	.85749
19	แก่งบางระจัน (แมงกะพรุนน้ำจืด)	400	3.6675	.81769

20	งานกาชาดมะขามหวานนครบาลเพชรบูรณ์	400	3.7375	.82783
21	งานเทศกาลชิมไถ่ย่างวิเชียรบุรี	400	3.4800	.78495
22	ประเพณีเลี้ยงกลอง ล่องโคม ไหว้พ่อขุนผาเมือง	400	3.4950	.77555
23	งานฉลองปีใหม่ชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง	400	3.3650	.79898
24	อนุสรณ์สถานผู้เสียสละเขาค้อ	400	3.6975	.72961
25	ผ้าขึ้นหัวแดงตีนก่าน	400	3.6225	.78200
26	เพชรบูรณ์มีสินค้าพื้นเมืองที่หาซื้อที่อื่นไม่ได้	400	4.1550	.74992
27	เพชรบูรณ์เป็นเมืองที่เงียบ สงบ น่ายุ่	400	4.3275	.77895
28	เพชรบูรณ์เป็น 1 ใน 12 เมืองต้องห้ามพลาด	400	4.3700	.72416
ภาพลักษณ์โดยรวม		400	3.9941	.46418

Cronbach's alpha 0.926

จากตาราง 1.1 การวัดภาพลักษณ์ด้วยข้อความ 28 ข้อความ ซึ่งพัฒนาขึ้นมาจากการทบทวนวรรณกรรม และ ทฤษฎีภาพลักษณ์การท่องเที่ยว จากผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาเพื่อหาค่าเฉลี่ยแสดงระดับความคิดเห็นของ ภาพลักษณ์ ภาพลักษณ์ที่ทำให้นักท่องเที่ยวนึกถึงภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ มีภาพลักษณ์ 10 ด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมากที่สุด (ตั้งแต่ 4.20 ขึ้นไป) ได้แก่ เพชรบูรณ์เป็น 1 ใน 12 เมืองต้องห้ามพลาด (4.37) ภูทับเบิก (4.33) เพชรบูรณ์เป็นเมืองที่เงียบ สงบ น่ายุ่ (4.32) วัดพระธาตุผาซ่อนแก้ว (4.30) ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ (4.29) ฟุ่ กังหันลม (4.28) อุทยานแห่งชาติเขาค้อ (4.28) มะขามหวาน (4.25) ความมีอัธยาศัยดี เป็นมิตร ของคนในพื้นที่ (4.22) และจุดชมวิวกะหล่มนอกเขาค้อ (4.21) ภาพลักษณ์ที่อยู่ในระดับมาก มี 17 ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไป น้อย ได้แก่ พุ่พุทธอุทยานเพชบุระ (พระพุ่พุ่พุทธมหารัชมราชาฯ) (4.19) เพชรบูรณ์มีสินค้าพื้นเมืองที่หาซื้อที่อื่นไม่ได้ (4.15) วัดธรรมยาน (4.12) วัดช้างเผือก (หลวงพ่อทบ) (4.11) ขนมน้ำจืด (4.06) ไถ่ย่างวิเชียรบุรี (4.05) วัฒนธรรมไท หล่ม (4.00) อุทยานแห่งชาติน้ำหนาว (3.94) อุทยานประวัติศาสตร์เมืองศรีเทพ (3.77) อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง (3.76) งานกาชาดมะขามหวานนครบาลเพชรบูรณ์ (3.73) อนุสรณ์สถานผู้เสียสละเขาค้อ (3.69) วัฒนธรรมชาวไทยภูเขา เผ่าม้ง (3.69) แก่งบางระจัน (แม่งกะพุ่นน้ำจืด) (3.66) ผ้าขึ้นหัวแดงตีนก่าน (3.62) ประเพณีเลี้ยงกลอง ล่องโคม ไหว้พ่อ ขุนผาเมือง (3.49) และงานเทศกาลชิมไถ่ย่างวิเชียรบุรี (3.48) และภาพลักษณ์ที่อยู่ในระดับปานกลาง มี 1 ด้าน ได้แก่ งานฉลองปีใหม่ชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง (3.36) เพื่อให้ความน่าเชื่อถือของสเกลเพิ่มขึ้นเป็น .927 จึงต้องตัดตัวแปร ผ้าขึ้นหัว แดงตีนก่าน และเหลือ 27 ข้อความ ที่นำมาวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัย

3. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ 1.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ (Principal Component Factor Analysis – Varimax Rotation)

องค์ประกอบปัจจัยภาพลักษณ์การท่องเที่ยว	Factor Loading				
	ปัจจัยที่ 1	ปัจจัยที่ 2	ปัจจัยที่ 3	ปัจจัยที่ 4	ปัจจัยที่ 5
1. สิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติและมะขามหวาน					
• ภูทับเบิก	.813				
• อุทยานแห่งชาติเขาค้อ	.789				

• ท่งกังหันลม	.749				
• มะขามหวาน	.721				
• จุดชมวิวทะเลหมอกเขาค้อ	.721				
• ความมีอัธยาศัยดี เป็นมิตร ของคนในพื้นที่	.466				
2. เทศกาลและงานประเพณี					
• งานเทศกาลชมไผ่ย่างวิเชียรบุรี		.778			
• ประเพณีเส็งกลอง ล่องโคม ไหว้พ่อบุญผาเมือง		.748			
• งานฉลองปีใหม่ของชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง		.720			
• อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง		.691			
• แก่งบางระจัน (แมงกะพรุนน้ำจืด)		.678			
• งานกาชาดมะขามหวานนครบาลเพชรบูรณ์		.562			
• อุทยานประวัติศาสตร์เมืองศรีเทพ		.535			

ตารางที่ 1.2 (ต่อ)

องค์ประกอบปัจจัยภาพลักษณ์การท่องเที่ยว	Factor Loading				
	ปัจจัยที่ 1	ปัจจัยที่ 2	ปัจจัยที่ 3	ปัจจัยที่ 4	ปัจจัยที่ 5
• อนุสรณ์สถานผู้เสียสละเขาค้อ		.517			
• อุทยานแห่งชาติน้ำหนาว		.506			
3. อาหารและวัฒนธรรมชนเผ่า					
• ไผ่ย่างวิเชียรบุรี			.730		
• ขนมจีนหล่มเก่า			.681		
• วัฒนธรรมไทหล่ม			.651		
• วัฒนธรรมชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง			.582		
• วัดช้างเผือก (หลวงพ่อบุญ)			.567		
4. วัดและประเพณีทางพุทธศาสนา					
• ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ				.731	
• พุทธอุทยานเพชรบูรณ์ (พระพุทธมหาธรรมราชา)				.674	
• วัดพระธาตุผาซ่อนแก้ว				.568	
• วัดธรรมยาน				.506	
5. ภาพลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้น					
• เพชรบูรณ์เป็นเมืองที่เงียบ สงบ น่าอยู่					.795
• เพชรบูรณ์มีสินค้าพื้นเมืองที่หาซื้อที่อื่นไม่ได้					.751
• เพชรบูรณ์เป็น 1 ใน 12 เมืองต้องห้ามพลาต					.731
Eigenvalue	9.440	2.694	2.141	1.305	1.216
Reliability coefficient Cronbach's alpha	.893	.863	.819	.752	.795
Total variance Explained	34.964 %				

KMO .910

จากตาราง 1.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยด้านภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ ค่า Kaiser-Mayer Olkin (KMO) ของชุดตัวแปรที่ใช้ในการวัดภาพลักษณ์ของตัวอย่างนักท่องเที่ยวเท่ากับ .910 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดไว้ที่ 0.5 ซึ่งหมายความว่าตัวแปรทั้งหมดในสเกลที่ใช้วัดภาพลักษณ์มีสหสัมพันธ์กันมากเพียง

พอที่จะทำการวิเคราะห์ปัจจัยองค์ประกอบ (Factor Analysis) เป็นการจัดกลุ่มตัวแปรที่สะท้อนแนวคิดที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันให้เข้ามาอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น สามารถสรุปออกมาแสดงให้เห็นการวิเคราะห์ปัจจัยทั้ง 27 ปัจจัยด้วยการหมุนแกนแบบวารีแม็กซ์ ผลการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยทั้ง 27 ปัจจัย สามารถแบ่งเป็นกลุ่มภาพลักษณ์ได้ 5 ประเภทความคิดเห็นของภาพลักษณ์แต่ละประเภท ด้วยค่า eigenvalue โดยค่าที่สูงกว่า 1 หมายถึงความคิดเห็นของภาพลักษณ์แต่ละประเภท ภาพลักษณ์ทั้ง 5 ประเภทนี้อธิบายร้อยละ 34.964 ของความแปรปรวน ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ มีความสำคัญมากที่สุด (Eigenvalue 9.440) คือ ภาพลักษณ์ด้านสิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติและมะขามหวาน เนื่องจากข้อความที่สะท้อนให้เห็นภาพลักษณ์นี้ได้แก่ ภูทับเบิก อุทยานแห่งชาติเขาค้อ ทุ่งกังหันลม มะขามหวาน จุดชมวิวทะเลหมอกเขาค้อ และความมีอัธยาศัยดี เป็นมิตร ของคนในพื้นที่ ภาพลักษณ์สำคัญในลำดับที่สอง (Eigenvalue 2.694) คือ ภาพลักษณ์ด้านเทศกาลและงานประเพณี ได้แก่ งานเทศกาลชิมไก่ย่างวิเชียรบุรี ประเพณีเส็งกลอง ล่องโคม ไหว้พ่อขุนผาเมือง งานฉลองปีใหม่ชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง แก่งบางระจัน (แมงกะพรุนน้ำจืด) งานกาชาดมะขามหวานนครบาลเพชรบูรณ์ อุทยานประวัติศาสตร์เมืองศรีเทพ อนุสรณ์สถานผู้เสียสละเขาค้อ และอุทยานแห่งชาติน้ำหนาว ภาพลักษณ์สำคัญในลำดับที่สาม (Eigenvalue 2.141) คือ ภาพลักษณ์ด้านอาหารและวัฒนธรรมชนเผ่า ได้แก่ ไก่ย่างวิเชียรบุรี ขนมจีนหล่มเก่า วัฒนธรรมไทหล่ม วัฒนธรรมชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง และวัดช้างเผือก (หลวงพ่อบุญ) ภาพลักษณ์สำคัญในลำดับที่สี่ (Eigenvalue 1.305) คือ ภาพลักษณ์ด้านวัดและประเพณีทางพุทธศาสนา ได้แก่ ประเพณีอัฐมพระดำน้ำ พุทธอุทยานเพชรบุระ (พระพุทธรูปมหาธรรมราชา) วัดพระธาตุผาซ่อนแก้ว และวัดธรรมยาน และภาพลักษณ์สำคัญในลำดับสุดท้าย (Eigenvalue 1.216) คือ ภาพลักษณ์ด้านภาพลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้น ได้แก่ เพชรบูรณ์เป็นเมืองที่เจียบสงบ น่าอยู่ เพชรบูรณ์มีสินค้าพื้นเมืองที่หาซื้อที่อื่นไม่ได้ และเพชรบูรณ์เป็น 1 ใน 12 เมืองต้องห้ามพลาต

4. ผลการเปรียบเทียบภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ 1.3 การวิเคราะห์การเปรียบเทียบภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามมุมมองของชาวชุมชนท้องถิ่นเพชรบูรณ์และนักท่องเที่ยวไทย

ปัจจัยภาพลักษณ์ การท่องเที่ยว	ชาวชุมชน ท้องถิ่นเพชรบูรณ์		นักท่องเที่ยวชาวไทย		F	Sig	ผลการ ทดสอบ
	x	S.D	x	S.D			
สิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติและ มะขามหวาน	4.2200	.72768	4.3083	.62176	6.824	.009	แตกต่าง
เทศกาลและงานประเพณี	3.6400	.57840	3.6783	.54289	.312	.577	ไม่แตกต่าง
อาหารและวัฒนธรรมชนเผ่า	3.9060	.69018	4.0670	.61154	6.912	.009	แตกต่าง
วัดและประเพณีทางพุทธศาสนา	4.2050	.56029	4.2500	.49177	2.406	.122	ไม่แตกต่าง
ภาพลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้น	4.2350	.65039	4.3333	.61254	.131	.718	ไม่แตกต่าง
ปัจจัยโดยรวม	3.9680	.50361	4.0478	.43546	3.366	.067	ไม่แตกต่าง
จำนวน (คน)	200		200				

อาหารและวัฒนธรรมชนเผ่า โดยสิ่งที่สะท้อนให้เห็นภาพลักษณ์นี้ ได้แก่ ไก่ย่างวิเชียรบุรี ขนมจีนหล่มเก่า วัฒนธรรมไทหล่ม วัฒนธรรมชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง และวัดช้างเผือก (หลวงพ่อบุญ) ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ ลักษณะนก สวัสดิ์วงษา (2561) ศึกษาเรื่อง “ภาพลักษณ์ของจังหวัดน่านในสายตาของนักท่องเที่ยวชาวไทย” พบว่า นักท่องเที่ยวชาวจังหวัดน่านมีการรับรู้ที่แตกต่างกับนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอื่น ได้แก่ ภาพลักษณ์ด้านวิถีชีวิตเรียบง่าย ความเป็นมิตรและวัฒนธรรมดั้งเดิม และภาพลักษณ์ด้านแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ในมุมมองของชาวมุขชนท้องถิ่นเพชรบูรณ์และนักท่องเที่ยวชาวไทย ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในด้านสถานที่ท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการดูแลแหล่งท่องเที่ยวไม่ให้เสื่อมโทรม มีความสะอาด ควรมีการจัดเตรียมถังขยะในแหล่งท่องเที่ยวหลายๆ จุด เพื่อให้เพียงพอแก่นักท่องเที่ยว หรืออาจจะมีการรณรงค์แสดงข้อปฏิบัติให้นักท่องเที่ยวได้อ่านเพื่อจะได้ร่วมกันรักษาสภาพแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ที่นั่งพัก ที่พัก เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะด้านอาหาร หน่วยงานภาครัฐหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญเรื่องอาหาร โดยตระหนักถึงคุณภาพ ความสะอาด รสชาติ และความปลอดภัย ใช้วัตถุดิบที่ไม่มีสารเคมี รวมถึงการบริการที่ประทับใจ และราคาของอาหารไม่สูงเกินไป โดยไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยวซึ่งถือเป็นสิ่งที่สำคัญมาก

3. ข้อเสนอแนะในด้านภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวด้านการเดินทาง กลุ่มของนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการเดินทางสะดวกโดยการเดินทางรถยนต์ และการคมนาคมเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก อีกทั้งมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีที่จอดรถสะดวกและเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรการคมนาคม เช่น สร้างเส้นทางในการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ หรือการบำรุงถนนในแต่ละเส้นทางให้มีความเป็นระเบียบ มีป้ายบอกทางที่ชัดเจน และง่ายต่อการเข้าถึงของสถานที่ท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาและการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์
2. ควรมีการศึกษาแรงจูงใจและความพึงพอใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์
3. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและปัจจัยที่ทำให้เกิดการเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์
4. ควรมีการศึกษาในด้านจิตวิทยา ที่อาจส่งผลต่อการรับรู้ของนักท่องเที่ยว เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ใช้ปัจจัยด้านกายภาพมาใช้ในการวัดระดับการรับรู้ของนักท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

สรุปผลการวิจัย

1. ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามมุมมองของชาวมุขชนท้องถิ่นเพชรบูรณ์และนักท่องเที่ยวชาวไทย

ผลการวิจัยพบว่า ภาพลักษณ์ที่ทำให้นักท่องเที่ยวนึกถึงภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ มากที่สุด คือ เพชรบูรณ์เป็น 1 ใน 12 เมืองต้องห้ามพลาต ส่วนองค์ประกอบปัจจัยภาพลักษณ์ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ภาพลักษณ์ที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ภาพลักษณ์ด้านสิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติและมะขาม

หวาน ได้แก่ กล้วยตาก อบเชยแห้ง ชาดีชาค้อ พังงั้หน้ลม มะขามหวาน จุดชมวิวะเลหมอกเขาค้อ และควมมี อธิยาศัยดี เป็นมิตร ของคนในพื้นที่ ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามมุมมองของชาวชุมชนท้องถิ่น เพชรบูรณ์และนักท่องเที่ยวชาวไทย

ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามมุมมองของชาวชุมชนท้องถิ่นเพชรบูรณ์และนักท่องเที่ยวชาวไทยโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาตามปัจจัยภาพลักษณ์การท่องเที่ยวพบว่าชาวชุมชนท้องถิ่นเพชรบูรณ์มีมุมมองภาพลักษณ์ที่แตกต่างกับนักท่องเที่ยวชาวไทย 2 ปัจจัย ได้แก่ ภาพลักษณ์ด้านสิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติและมะขามหวาน และภาพลักษณ์ด้านอาหารและวัฒนธรรมชนเผ่า ส่วนภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่ไม่แตกต่างกัน มี 3 ปัจจัย ได้แก่ ภาพลักษณ์ด้านเทศกาลและงานประเพณี ภาพลักษณ์ด้านวัดและประเพณีทางพุทธศาสนา และภาพลักษณ์ด้านภาพลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณความอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์ ดร.เลิศพร ภาระสกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งให้ความดูแล ให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์อย่างใกล้ชิด จนกระทั่งงานวิจัยนี้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน แสงพิกุล ผู้อำนวยการหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ การท่องเที่ยว และประธานกรรมการในการสอบ ผศ.ดร.วรรณภา ศิลปะอาษา ที่ให้คำแนะนำเพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้เป็น งานวิจัยที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมถึงขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่คอยอยู่ข้าง ๆ จากใจสำหรับกำลังใจ ความช่วยเหลือ คำปรึกษา คำแนะนำ จนกระทั่งงานวิจัยเสร็จสมบูรณ์ในที่สุด สุดท้ายนี้คนสำคัญที่ขาดไม่ได้ขอขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่ ผู้เป็นที่รักซึ่งให้ความรัก ความห่วงใย กำลังใจ การสนับสนุน การผลักดัน ให้ผ่านพ้นอุปสรรคช่วงเวลาที่ยากลำบาก และ ขอขอบคุณตนเองที่ไม่เคยยอมแพ้และกล้าที่จะฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ด้วยตนเองจนสำเร็จลุล่วง ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์และแนวทางแก่องค์กรต่าง ๆ และผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ที่ต้องการศึกษา วิจัยต่อยอด ด้านภาพลักษณ์ การท่องเที่ยวต่อไป หากมีข้อผิดพลาดประการใดข้าพเจ้าใคร่ขออภัยและรับความผิดไว้แต่เพียงผู้เดียว

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 -2564). สืบค้น

วันที่ 15 พฤษภาคม 2561, จาก[http://www.mots.go.th/more_news.php?cid=](http://www.mots.go.th/more_news.php?cid=312&filename=index)

312&filename=index.

บุญชม ศรีสะอาด. (2542). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ลักษณะกนก สวัสดิ์วงษา. (2561). ภาพลักษณ์ของจังหวัดน่านในสายตาของนักท่องเที่ยวชาวไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). สรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวภายในประเทศ เป็นรายจังหวัด พ.ศ. 2552 - 2559.

สืบค้นวันที่ 15 พฤษภาคม 2561, จาก <http://www.nso.go.th/sites/2014>.

สุนทรีย์ รอดดิษฐ์. (2560). ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์.

สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

อัศวิน แสงพิกุล. (2556). ระเบียบวิธีวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของตำบลหอคำ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ :

สภาพปัญหาและความท้าทาย

Community-Based Tourism of Ho Kham Sub-district, Mueang Bueng Kan District,

Bueng Kan Province : Problems and Challenges

จตุรงค์ ศรีสุธรรม^{1*} และกรณิการ์ บุญขาว²

^{1, 2}มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ศูนย์การศึกษาบึงกาฬ

Corresponding author e-mail : chaturong.sr@udru.ac.th

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยวโดยชุมชนได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในปัจจุบัน ทว่า ในภาคปฏิบัติการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในบางพื้นที่ยังประสบปัญหาและความท้าทายในเชิงการขับเคลื่อน บทความวิจัยนี้ จึงมุ่งนำเสนอการวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความท้าทายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลหอคำในภาคปฏิบัติ โดยพบว่า สภาพปัญหาประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำและการจัดการความขัดแย้ง, ด้านการบริหารจัดการ, ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน, ด้านการบริการและความปลอดภัย และด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนในกลุ่มเยาวชน จากสภาพปัญหาสู่ความท้าทาย 4 ประการ ได้แก่ การสร้างความร่วมมือบนความขัดแย้ง, การจัดการผลประโยชน์โดยตรงและโดยอ้อมแก่สมาชิกในชุมชน, การอนุรักษ์วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น และการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวโดยชุมชน, ตำบลหอคำ, จังหวัดบึงกาฬ

Abstract

The Community-Based Tourism (CBT) has been interested very much in the present. However, the CBT held in some areas are still experiencing problems and challenges in the drive. This paper aimed to present problems and challenges analyses of CBT by Ho Kham Sub-district in practice. There were five areas; leadership and conflict management, the administration, Community involvement, service and safety, and the promotion of CBT by youth groups. The problems raised four challenges; To overcome the conflict by collaboration, sharing the benefits to the members directly and indirectly, way of life reservation and local culture, and strengthening the local administration organizations.

keywords : Community Based Tourism, Ho Kham Sub-district, Bueng Kan Province

บทนำ

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism: CBT) คือ การท่องเที่ยวทางเลือกที่บริหารจัดการโดยชุมชนอย่างสร้างสรรค์และมีมาตรฐานก่อให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่น และคุณภาพชีวิตที่ดี (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2559) ดังนั้น การท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งกำหนดทิศทางและจัดการดูแลโดยชุมชนมีบทบาทในฐานะเป็นเจ้าของ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือนและคนภายในชุมชน ปัจจุบันการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวมากขึ้น โดยเฉพาะในมิติของการเรียนรู้หรือประสบการณ์ในแต่ละท้องถิ่น กลายเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนและพัฒนาชุมชนในมิติต่างๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น (พจนา สวนศรี, 2560) ส่งผลให้รัฐบาลมองว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนสามารถสร้างเสริมเศรษฐกิจฐานรากได้เป็นอย่างดี

สำหรับพัฒนาการของการท่องเที่ยวโดยชุมชนในประเทศไทย กล่าวได้ว่ามีจุดเริ่มต้นจากการประชุมสุดยอดสิ่งแวดล้อมโลก หรือ “Earth Summit” เมื่อปี พ.ศ. 2535 ที่เมืองริโอ เดอจาเนโร ประเทศบราซิล ภายใต้หัวข้อการพัฒนาที่ยั่งยืน ข้อสรุปส่วนหนึ่งจากการประชุมดังกล่าวได้นำไปสู่แนวความคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญ 3 ประการ คือ (1) ความต้องการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ (2) ความต้องการของตลาดการท่องเที่ยวในด้านการศึกษารเรียนรู้ และ (3) ความต้องการพัฒนาคน ซึ่งกลายเป็นจุดเริ่มต้นของการหาการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ (alternative tourism) (วรพงศ์ ผูกู และวรารักษ์ ดวงแสง, 2561) จากแนวคิดดังกล่าวเกิดเป็นแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นในปี พ.ศ. 2538-2539 ต่อมาในปี พ.ศ. 2541 หลังประเทศไทยประสบวิกฤตด้านเศรษฐกิจ ทำให้รัฐบาลต้องให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการกู้วิกฤตเศรษฐกิจชาติ ภายใต้คำโฆษณา (slogan) “Amazing Thailand” จากนั้นในปี พ.ศ. 2545-2546 ได้มีการจัดตั้งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และองค์การบริหารพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) ขึ้นตามลำดับ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2549 ได้มีการจัดตั้งสถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT-I) ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และโครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ (REST) เพื่อทำงานวิจัยและพัฒนาสื่อเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน รวมถึงขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วยงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จากนั้นในปี พ.ศ. 2552-2553 สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชนและหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันนำแนวทางเกณฑ์การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของโลกมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนและยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ประกอบการ จนนำไปสู่การขับเคลื่อนงานเพื่อการรองรับแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 13 แห่ง โดยองค์การบริหารพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) ในปี พ.ศ. 2554 ส่งผลให้เกิดกระแสความตื่นตัวและเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างกว้างขวาง รวมถึงการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้การสนับสนุนทุนวิจัยแบบมุ่งเป้าจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ในปี พ.ศ. 2555 ถึงปัจจุบัน

กระทั่งในปี พ.ศ. 2558 การท่องเที่ยวโดยชุมชนได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง จนเกิดกระแสการท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้งในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติ ซึ่งรัฐบาลเองก็ได้ประกาศให้เป็นปีท่องเที่ยววิถีไทย โดยมุ่งเน้นนำเสนอภาพลักษณ์ของประเทศไทยในมุมมองใหม่และคุณค่าที่นักท่องเที่ยวจะได้รับเมื่อมาเที่ยวชมไทย ภายใต้คำโฆษณา “ท่องเที่ยววิถีไทย เก๋ไก๋ไม่เหมือนใคร” คู่ขนานไปกับการเผยแพร่ชุดองค์ความรู้จากการสรุปบทเรียนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เริ่มต้นในหลายๆ เรื่อง เพื่อการขยายผลสู่พื้นที่อื่นๆ อาทิ เกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน การตลาดการ

ท่องเที่ยวโดยชุมชน การสร้างแบรนด์ของชุมชน ยิ่งทำให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นที่รับรู้ในวงกว้าง และภายหลังการเปิดประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2559 – 2560 ซึ่งถือเป็นปีสากลของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2559-2563 (CBT Thailand) โดยคณะอนุกรรมการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายใต้คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.) ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2560 โดยมีทิศทางที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2564) ที่ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาให้เป็นไปตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมีวิสัยทัศน์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2579 ว่า “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลก ที่เติบโตอย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานความเป็นไทย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และกระจายรายได้สู่ประชาชนทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน” โดยมุ่งเน้นส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทั้งในเชิงอัตลักษณ์ท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณีและสิ่งแวดล้อม (วรพงศ์ ผูกภู และวรารักษ์ ดวงแสง, 2561)

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนในประเทศไทยมีพัฒนาการและการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องหลายทศวรรษ รวมทั้งการเผยแพร่ชุดองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการขยายผลสู่พื้นที่อื่นๆ ในหลายภูมิภาคหลายจังหวัด โดยจังหวัดบึงกาฬถือเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีความพยายามในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งมีจุดเริ่มต้นจากการที่จังหวัดบึงกาฬมีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่หลากหลายประเภทในพื้นที่ เช่น พื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำโขง พื้นที่ชุ่มน้ำโลก บึงขนาดใหญ่ ภูเขา และน้ำตก เป็นต้น ซึ่งจังหวัดบึงกาฬได้มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญเพื่อเชิญชวนและดึงดูดนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกิจกรรมภายใต้แนวคิด “4 โขง 4 เขา 2 พื้นที่ชุ่มน้ำโลก 1 บั้วริมบึง” ส่งผลให้จังหวัดบึงกาฬอันเป็นจังหวัดจัดตั้งใหม่ของประเทศไทยเริ่มเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ นำไปสู่การสร้างความตื่นตัวของชุมชนต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากความร่วมมือระหว่างสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) และองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) ในการจัดเวทีสัมมนาเชิงปฏิบัติการแบบประชารัฐว่าด้วยการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ระหว่างวันที่ 13 - 15 ตุลาคม 2559 ณ พื้นที่ตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ โดยในเวทีการสัมมนาได้มีการนำเสนอพื้นที่ในจังหวัดบึงกาฬให้เป็นพื้นที่นำร่องเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (จาก 8 จังหวัด ได้แก่ เลย อุดรธานี หนองบัวลำภู หนองคาย บึงกาฬ สกลนคร นครพนม และมุกดาหาร) ซึ่งพื้นที่ชุมชนของจังหวัดบึงกาฬที่มีคุณสมบัติและถูกเสนอชื่อเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการผู้แทนจาก 8 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประกอบด้วย พื้นที่ตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง และพื้นที่ตำบลหอค้า อำเภอมืองบึงกาฬ โดยสุดท้ายมีมติเลือกพื้นที่ตำบลหอค้า อำเภอมืองบึงกาฬ ให้เป็นพื้นที่นำร่องเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ทั้งนี้ ตำบลหอค้า อำเภอมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ถือเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เนื่องจากในพื้นที่มีวัดและสถานที่สำคัญในเชิงประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพระราชประวัติของเชื้อพระวงศ์ของนครหลวงเวียงจันทน์และเมืองจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) รวมถึงพื้นที่ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม นอกจากนี้ ชุมชนตำบลหอค้ายังได้มีการรวมกลุ่มของคนในชุมชนในรูปแบบของสภาองค์กรชุมชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มวิสาหกิจ กลุ่มเยาวชนคนฮักแม่น้ำโขง (แม่น้ำโขง) ที่ได้มีการดำเนินกิจกรรมที่หลากหลาย อาทิ การติดตามและเฝ้าระวังการผลกระทบจากการขึ้นลงของแม่น้ำโขงต่อการเกษตรริมโขง การเสริมสร้างสำนึกรักชุมชนของเยาวชน

หอคำ โดยเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณดำเนินการจากเทศบาลตำบลหอคำและหน่วยงานภายนอก เช่น สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) (องค์การมหาชน) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นต้น นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้ว ปี พ.ศ. 2561 บางหมู่บ้านในตำบลหอคำยังได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมหมู่บ้านการท่องเที่ยวจากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ หมู่ที่ 2 บ้านสะง้อ ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการการพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village) ขณะที่หมู่ที่ 1 บ้านหอคำ และหมู่ที่ 13 บ้านหอคำเหนือ ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบึงกาฬ และโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์บนเส้นทาง (Routes) (การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม) การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 โดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดบึงกาฬอีกด้วย ดังนั้น บทความนี้จึงนำเสนอการวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลหอคำในภาคปฏิบัติว่ามีสภาพปัญหาอย่างไร และจากสภาพปัญหาดังกล่าวนำไปสู่ความท้าทายที่ว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตำบลหอคำได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและความท้าทายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลหอคำในภาคปฏิบัติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาข้อมูลจาก 2 รูปแบบ กล่าวคือ 1) วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยใช้ข้อมูลจากเอกสาร และข่าวสารในปัจจุบัน ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ได้แก่ หนังสือ หนังสือพิมพ์ บทความ บทวิเคราะห์ ข้อมูลทางเว็บไซต์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) ผู้แทนองค์กรท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลหอคำ ได้แก่ องค์กรชุมชน องค์กรธุรกิจชุมชน และเทศบาลตำบลหอคำ (2) ผู้แทนกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจในตำบลหอคำ ได้แก่ ผู้ประกอบการที่พัก ผู้ประกอบการร้านอาหาร และ (3) ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลหอคำ ได้แก่ ผู้นำชุมชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชน รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน โดยเทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังกล่าวเป็นกลุ่มผู้ที่อาศัยและ/หรือปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่และได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลหอคำทั้งทางตรงและทางอ้อม ฉะนั้นจึงจะสามารถสะท้อนเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความท้าทายในเชิงลึกเกี่ยวกับการขับเคลื่อนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลหอคำได้เป็นอย่างดี

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structure interview) โดยอาศัยการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) (สุภางค์ จันทวนิช, 2552) และใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการจัดระเบียบข้อมูล (data organizing) และการหาข้อสรุป การตีความ และการตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิจัย (Conclusion interpretation and verification) (ชาย โพธิ์สีตา, 2554)

ผลการวิจัย

จากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของตำบลหอคำ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ พบว่า การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลหอคำในภาคปฏิบัติประสบปัญหาที่สำคัญ 5 ประการ และจาก

สภาพปัญหาดังกล่าวนำไปสู่ความท้าทายที่ว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตำบลหอค้าได้อย่างไรใน 4 มิติ สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ปัญหาด้านภาวะผู้นำและการจัดการความขัดแย้ง สืบเนื่องจากพื้นที่ตำบลหอค้าถือเป็นตำบลขนาดเล็กค่อนข้างใหญ่ (ในเชิงพื้นที่) ครอบคลุมพื้นที่ 14 หมู่บ้าน และพื้นที่ที่มีสถานที่สำคัญในเชิงประวัติศาสตร์และแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญจะอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 1 บ้านหอค้า หมู่ที่ 2 บ้านสะง้อ หมู่ที่ 3 บ้านหนองแข็ง และหมู่ที่ 13 บ้านหอค้าเหนือ ดังนั้น การขับเคลื่อนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลหอค้าทั้งในแง่ของพื้นที่นาร่องการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนและในแง่ของพื้นที่ที่ได้รับการคัดเลือกจากหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ในภาคปฏิบัติ จึงพบว่า มีเพียงพื้นที่ 3 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านหอค้า บ้านสะง้อ และบ้านหอค้าเหนือเท่านั้นที่ดำเนินการ ส่งผลให้ผู้นำหมู่บ้านที่เหลืออีกจำนวน 11 หมู่บ้าน เห็นว่าไม่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ตนจึงไม่สนใจเข้ามามีส่วนร่วมเท่าที่ควร ขณะที่ ผู้นำหมู่บ้าน (ที่เป็นทางการ) จากทั้ง 3 หมู่บ้านนำร่องกลับประสบปัญหาความคิดเห็นไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือบางกรณีไม่เห็นด้วยกับฝ่ายผู้นำที่ไม่เป็นทางการ อาทิ ผู้นำกลุ่ม OTOP ผู้นำสภาองค์กรชุมชน และผู้นำ (ดูแล) กลุ่มเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในลักษณะแฝงเร้น

2) ปัญหาด้านการบริหารจัดการ ผลสืบเนื่องจากสภาพปัญหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำและความขัดแย้งที่แฝงเร้น นำไปสู่ปัญหาในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะในประเด็นข้อตกลงสำหรับการบริหารจัดการ ระบบบัญชีและการเงิน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย เช่น การจัดการตลาดและประชาสัมพันธ์ ข้อควรปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น ส่วนหนึ่งเนื่องจากพื้นที่ตำบลหอค้ายังไม่ได้มีการจัดตั้งชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนในลักษณะที่เป็นทางการ เพื่อมาเป็นกลไกการทำงานและกำหนดบทบาทหน้าที่หรือการเข้ามามีส่วนร่วมจากคนในชุมชน เช่น การรับนักท่องเที่ยวตั้งแต่จุดเริ่มต้นรถหรือพาหนะสำหรับนำเที่ยวในพื้นที่ การบริการนักท่องเที่ยว อาหารและเครื่องดื่ม รวมถึงที่พักในรูปแบบโฮมสเตย์ (Homestay) เป็นต้น

3) ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของตำบลหอค้าสะท้อนลักษณะของคนชุมชนที่จำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่เห็นดีด้วยและสนับสนุนในลักษณะ “...ให้ทำไปเถอะ” กลุ่มที่สองคือกลุ่มที่คอยเฝ้ามองการกระทำของกลุ่มผู้นำและคณะทำงาน ส่วนกลุ่มสุดท้ายคือ กลุ่มที่คอยซ้ำเติมหากเกิดกรณีผิดพลาด หรือในลักษณะ “ทำไปก่อนเดี๋ยวจะรอดู ถ้าทำไม่สำเร็จมันจะกล่าวว่า “...ว่าแล้ว” นอกจากนี้ ในภาคปฏิบัติการลงพื้นที่จริง พบว่าประชาชนบางคนสะท้อนความไม่เห็นด้วย โดยคิดว่าสิ่งที่กำลังดำเนินอยู่จะไม่ยั่งยืน และยังคงมีคำถามมากมายและไม่ลงไปสู่ภาคปฏิบัติ เช่น “ใครจะมาเที่ยว มันจะทำได้หรือ” รวมไปถึงการที่หลายคนต่างมุ่งทำมาหากินตามวิถีชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางพาราเป็นหลัก

4) ปัญหาด้านการบริการและความปลอดภัย หลังจากที่ได้มีการเปิดรับนักท่องเที่ยวเพื่อทดลองเที่ยวก่อน โดยนักท่องเที่ยวคณะแรก สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบึงกาฬได้จัดกลุ่มนักท่องเที่ยวจากหมู่บ้านโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีในพื้นที่ตำบลอื่นมาทดลองเที่ยวแลกเปลี่ยนกันในพื้นที่ รวมถึงเครือข่ายสภาองค์กรชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน และคณะทำงานสมัชชาสุขภาพจังหวัดบึงกาฬ ต่างก็ได้มีการจัดกลุ่มเพื่อทดลองเที่ยวในพื้นที่ตำบลหอค้า ตามเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสะง้อ-หอค้า โดยเส้นทางท่องเที่ยวนี้จะเริ่มต้นจากบ้านหอค้า-บ้านหอค้าเหนือ-บ้านสะง้อ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลหอค้าจะครอบคลุมเฉพาะพื้นที่ 3 หมู่บ้านหลักตามแนวแม่น้ำโขงเท่านั้น อย่างไรก็ตาม จากการทดลองเที่ยวดังกล่าว ได้สะท้อนสภาพปัญหาด้านการบริการและความปลอดภัย

ที่สำคัญในพื้นที่ ได้แก่ ขาดนักสื่อความหมาย (มัคคุเทศก์หรือไกด์ท้องถิ่น) ในการอธิบายจุด/สถานที่สำคัญต่างๆ ไม่ปรากฏจุดบริการท่องเที่ยวหรือจุดสำหรับการติดต่อประสานงานด้านบริการ (เป็นเพียงการติดต่อผ่านผู้นำชุมชนเท่านั้น) เส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวบางจุด/สถานที่ยังไม่มีความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวบางกลุ่ม เช่น เด็ก และผู้สูงอายุ เป็นต้น รวมถึงการบริหารจัดการกรณีฉุกเฉินในระหว่างเส้นทางหรือการท่องเที่ยวในพื้นที่ด้วย

5) ปัญหาด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนในกลุ่มเยาวชน แม้ว่าพื้นที่ตำบลหอค้าได้มีการรวมกลุ่มกันของเด็กและเยาวชนภายใต้ชื่อ “กลุ่มเยาวชนคนรักแม่น้ำของ (แม่น้ำโขง)” และเข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ อาทิ ติดตามและเฝ้าระวังผลกระทบจากการขึ้นลงของแม่น้ำโขงต่อการเกษตรริมโขง การเสริมสร้างสำนึกรักชุมชนของเยาวชน หอค้า รวมถึงการแสดงเพื่อต้อนรับกลุ่มนักท่องเที่ยว แต่ในสภาพความเป็นจริงกลุ่มเด็กและเยาวชนดังกล่าวเข้ามามีส่วนร่วมหรือให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเชิงการตั้งรับในลักษณะการขอความร่วมมือผ่านโรงเรียนเป็นหลัก ดังนั้น การให้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชนในพื้นที่โดยผ่านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งเปิดพื้นที่ให้เด็กและเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำกิจกรรมหรือเสนอโครงการที่มาจากความต้องการของเด็กและเยาวชน เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของตำบลหอค้าภายใต้การให้คำแนะนำของผู้นำ หรือการได้มีโอกาสเข้าร่วมเสวนาเชิงปฏิบัติการการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อสะท้อนแง่มุมในฝั่งของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ในเชิงรุกมากกว่าที่เป็นอยู่

จากสภาพปัญหาข้างต้น นำไปสู่ความท้าทายที่จะจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตำบลหอค้าได้อย่างไร พิจารณาผ่านข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญในพื้นที่และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องผ่านการทดลองเที่ยวตามโปรแกรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลหอค้าใน 4 มิติ สรุปได้ดังนี้

1) การสร้างความร่วมมือบนความขัดแย้ง จุดเริ่มต้นสำคัญคือ การหาพื้นที่หรือเวทีกลางสำหรับการพูดคุย เช่น การใช้สภาองค์กรชุมชนเป็นเวทีกลาง หรืออาศัยวาระในการประชุมของแต่ละหมู่บ้านหรือตำบล เช่น อาศัยเวทีผู้ใหญ่บ้านที่มีการประชุมหมู่บ้าน หรือการประชุมพัฒนาตำบลของเทศบาลตำบลหอค้า โดยในเวทีแรกอาจเริ่มต้นจากการนำเสนอของดีของเด่นของดั่งที่มีอยู่ในพื้นที่ตำบลหอค้าเพื่อเล่าให้ทุกคนได้ฟังได้ทราบ จากนั้นเวทีถัดไปอาจต้องอาศัยกระบวนการทางวิชาการให้ความรู้ขั้นตอนก่อนว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนคืออะไร การท่องเที่ยวชุมชนและการท่องเที่ยวโดยชุมชนแตกต่างกันอย่างไร แล้วถ้าเกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนขึ้นในตำบลหอค้าจะมีอะไรตามมา และเปิดโอกาสให้การประชามชนนั้นมีการยกมือแลกเปลี่ยนถกเถียงกัน สุดท้ายต้องผลักดันให้สามารถตั้งเป็นชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนต่อไป และอาศัยเป็นช่องทางที่สามารถที่จะเข้าไปอธิบายโดยอาจจะต้องอาศัยเวลาพอสมควร หลังจากนั้นจึงเริ่มจัดระบบการทำงานโดยการเชื่อมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคีต่างๆ เข้ามาเป็นที่ปรึกษา

ทั้งนี้ จังหวะก้าวต้องค่อยเป็นค่อยไป (พยายามในอย่าล้ม) เพื่อให้คนที่ไม่เห็นด้วยได้ดู หลังจากนั้นให้คณะทำงานคนอื่นค่อยๆ ไปเชิญชวนเขาเหล่านั้นเข้ามา ซึ่งคนที่ไม่ถูกใจอาจจะยังไม่เข้ามา แต่อาจจะค่อยๆ ขยับเข้ามา อย่างไรก็ตาม เป้าหมายที่สำคัญต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งบางครั้งวิธีการอาจจะไม่เหมือนกันแต่เป้าหมายที่ต้องการจะไปถึงต้องเป็นสิ่งเดียวกัน อันนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างความร่วมมือบนความขัดแย้งแบบค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งใครเห็นด้วยตั้งแต่เริ่มต้นหรือระหว่างทางต้องพยายามสร้างความเข้มแข็งให้บุคคลเหล่านั้น และพยายามดึงดูดภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง (หาเพื่อน) จากหลากหลายด้านเข้ามาช่วย เพราะการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนไม่สามารถจัดการได้โดยคนเดียวหรือเพียงลำพัง

2) การจัดการผลประโยชน์โดยตรงและโดยอ้อมแก่สมาชิกในชุมชน กระบวนการนี้ถือเป็นขั้นที่สองหลังจากที่มีการจัดตั้งชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนและมีกติกาหรือข้อตกลงในการบริหารจัดการร่วมกันแล้ว โดยต้องพยายามให้

ตัวแทนหมู่บ้านที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาเป็นคณะกรรมการชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลหอค้าด้วย ซึ่งต้องหลีกเลี่ยงการโน้มเอียงไปเพียงหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่ง เพราะจะเกิดปัญหว่าหมู่บ้านที่ไม่ได้มีผลประโยชน์จะไม่เข้าร่วม (ประเด็นนี้ถือเป็นชัดเจนในเรื่องเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่) ส่วนต่อไปที่ต้องสร้างชัดเจนเป็นอย่างมากคือ เรื่องของการกระจายรายได้ โดยเฉพาะในส่วนของกำหนดยกเลิกการหรือข้อตกลงร่วมกัน ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญในการช่วยไขข้อสงสัยเกี่ยวกับการจัดสรรกระจายรายได้ที่เกิดขึ้นจากการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยอาจจัดทำเป็นคู่มือก็ได้ โดยเฉพาะการบริหารจัดการการเงินและบัญชี เช่น สมมติได้รับเงินที่เกิดจากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวหรือใช้จ่ายในชุมชน 100 บาท ถูกจัดสรรไปดำเนินการในส่วนไหนบ้าง อาทิ การบริหารจัดการชมรมฯ ร้อยละ 10 สมทบเข้าเป็นเงินกองทุนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ร้อยละ 20 เป็นต้น รวมถึงการจัดสรรหรือกระจายรายได้ดังกล่าวไปสู่ใครหรือกลุ่มอาชีพใดบ้าง ใครมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์บ้าง

ทั้งนี้ ยิ่งการจัดการผลประโยชน์โดยตรงและโดยอ้อมแก่สมาชิกในชุมชนได้มากเท่าไร ยิ่งสร้างความรู้สึกแก่สมาชิกในชุมชนว่ามีส่วนร่วมและรู้สึกว่าการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในหมู่บ้านเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า และสมาชิกในชุมชนเหล่านั้นจะรู้สึกว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนกระจายรายได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ซึ่งจะกลายเป็นผลดีต่อการให้ความร่วมมือทั้งจากฝ่ายที่เฝ้ามองดูและจากฝ่ายที่เคยคัดค้านด้วย เนื่องจากการสามารถตรวจสอบได้มากเท่าไร ย่อมหมายถึงความโปร่งใสในการบริหารจัดการ และเมื่อโปร่งใสในการบริหารจัดการ จะยิ่งส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือมากเป็นลำดับ ดังนั้น ถ้ากระบวนการบริหารจัดการชัดเจน คณะกรรมการมีบทบาทหน้าที่ที่เด่นชัด กระบวนการจัดสรรผลประโยชน์โดยตรงและโดยอ้อมอย่างเที่ยงธรรม ทุกคนจะรู้สึกว่ามีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของ ขณะเดียวกันบางคนที่เขาอาจเสียงค่อยหรือพูดได้ไม่ดังเท่าคนอื่น คณะกรรมการ/คณะทำงาน ต้องให้ความสำคัญกับบุคคลกลุ่มนี้ด้วย เพราะเขาอาจมีมุมมองหรือไอเดียที่น่าสนใจการเปลี่ยนแปลงหรือส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนก็ได้ สะท้อนผ่านคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า “...การรับฟังและการมีส่วนร่วมของทุกคน การรับฟังทุกเสียงหรือแม้แต่ข้อความที่เขาเขียนใส่กระดาษทิชชูเราก็ต้องเปิดอ่าน...”

3) การอนุรักษ์วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้วยหัวใจสำคัญของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน มุ่งเน้นให้ชุมชนนำเสนอ “ของดีชุมชนและความภาคภูมิใจ” ผ่านการนำเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยว โดยมีกิจกรรมการให้การศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการเรียนรู้ในวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมอันหลากหลาย ตลอดจนความเป็นชาติพันธุ์ และการบริหารจัดการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความภาคภูมิใจในวิถีชีวิต วัฒนธรรมของตน และการจัดการทรัพยากรของชุมชนดังกล่าว ทั้งนี้ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนที่ ดังนั้น ในประเด็นนี้ ประชาชนในตำบลหอค้าจะต้องทำความรู้จัก “ของดีชุมชน” ของตัวเองว่าประกอบไปด้วยอะไรบ้าง เพื่อนำมาจัดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ OTOP ที่ประสบความสำเร็จและมีชื่อเสียงระดับประเทศของตำบลหอค้า ได้แก่ ลูกหยีแม่ประเนียร ผ้าขาวม้าหมักโคลนพอดารา เป็นต้น รวมถึงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับที่มาของชื่อตำบลหอค้า หอค้าในวัดสุวรรณราชดารา ลิมอีสานโบราณวัดหอค้าเหนือ พระดุ่มแสนพล ศาลเจ้าพ่อกุดเป่ง ภูมิปัญญาการประมงพื้นบ้าน ซึ่งนักท่องเที่ยวต่างสนใจที่จะเข้ามาชื่นชม และส่งผลให้ชาวบ้านอยากดูแลรักษาและเผยแพร่สมบัติของท้องถิ่นตัวเองต่อไป

4) การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในสภาพความเป็นจริงการท่องเที่ยวโดยชุมชน ถือว่ามีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะเทศบาลตำบลหอค้าในการเข้ามาผนึกกำลังร่วมกับประชาชนและองค์กรในชุมชน เพื่อร่วมกันสร้างรูปแบบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้บริบทของตำบลหอค้า อันจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองท้องถิ่น รวมทั้งระบบการจัดการ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชนท้องถิ่นตำบลหอคำอย่างชัดเจนมากขึ้น ทั้งนี้ เมื่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจของตำบลหอคำเปลี่ยนแปลงไปย่อมส่งผลต่อการจัดการรายได้หรือจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลหอคำ ขณะที่มิติเชิงสังคมย่อมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามสภาพเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุได้รับการให้ความสำคัญในการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและส่งต่อสู่ลูกหลาน ขณะเดียวกัน มิติในการเชิงการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นโดยอาศัยการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือหรือพื้นที่กลางในการผสมผสานความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในชุมชนตำบลหอคำย่อมเป็นเรื่องง่าย นำไปสู่เครือข่ายความร่วมมือในการจัดบริการสาธารณะในตำบลหอคำต่อไป

อภิปรายผล

แม้ว่าการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะได้รับการยอมรับว่าเป็นการท่องเที่ยวทางเลือกที่บริหารจัดการโดยชุมชนอย่างสร้างสรรค์และมีมาตรฐานก่อให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่น และคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชนท้องถิ่น แต่ในสภาพความเป็นจริงแล้วอาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวนั้นไม่ได้อยู่ในสายเลือดของประชาชนหรือผู้คนในชุมชนท้องถิ่นมาตั้งแต่ต้น ซึ่งจะไม่เหมือนกับการทำการเกษตรหรือการทำการประมงที่เป็นวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนท้องถิ่น ดังนั้น การที่แต่ละชุมชนท้องถิ่นจะอาศัยการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองท้องถิ่น วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น ในเบื้องต้นแต่ละชุมชนท้องถิ่นจึงจะต้องรู้ว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนคืออะไร คำถามต่อมาคือแล้วชุมชนท้องถิ่นเราจะขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนเรื่องหรือประเด็นอะไร และสุดท้ายชุมชนท้องถิ่นเราจะทำอย่างไร ทั้งนี้ จะพบว่าการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะดำเนินการเพียงลำพังหรือทำคนเดียวไม่ได้ แต่ต้องอาศัยการช่วยกันคิดช่วยกันทำ ซึ่งปัจจุบันมีภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมากกว่า 10 หน่วยงาน รวมถึงเครือข่ายภาคประชาสังคม ยกตัวอย่างเช่น เรื่องเกี่ยวกับการตลาดและการประชาสัมพันธ์การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนก็จะมีบริษัทประชารัฐรักสามัคคีเข้ามาหนุนเสริม เป็นต้น อย่างไรก็ตามเมื่อมีหน่วยงานภายนอกที่เข้ามาส่งเสริมหรือมาเป็นองค์กรพี่เลี้ยง ชุมชนท้องถิ่นต้องระมัดระวังอย่าให้หน่วยงานภายนอกหรือองค์กรพี่เลี้ยงเหล่านั้นมาชี้ว่าชุมชนท้องถิ่นต้องทำอะไรยังไง หากแต่ชุมชนท้องถิ่นต้องเริ่มจากการช่วยกันคิดช่วยกันทำ สร้างกระบวนการวางแผนการท่องเที่ยวโดยชุมชนของตัวเองขึ้นมา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรพรรณ เกิดจันทร์ (2557) ที่สรุปว่าองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมเป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการคิดวางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับผลประโยชน์ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรและการได้รับผลตอบแทน เพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ

อย่างไรก็ดี การมีส่วนร่วมของชุมชนดังกล่าวต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนจะต้องมีอิสระในทางความคิด มีความรู้ความสามารถในการกระทำและมีความเต็มใจที่จะเข้าไปร่วมกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการวิจัยของ รุ่งวิทย์ ตรีกุล และคณะ (2558) ที่ได้สะท้อนว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีลักษณะการเข้าร่วมอย่างครบวงจร ตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการกล่าวคือ เริ่มตั้งแต่การเกิดจิตสำนึกในตนเองและถือเป็นภาระหน้าที่ของตน ร่วมคิดร่วมกันวางแผน (Planning) ร่วมดำเนินการ (Implementation) ร่วมกันติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation) ร่วมรับผลประโยชน์ (Benefit) และพ้องตรงกันกับข้อเสนอจากผลการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนโดยวรรณวิมล ภูนาศ (2558) ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนควรประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการ

บริหารจัดการ และ 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการได้ประโยชน์ ทั้งนี้ การเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นถือว่าเป็นหลักการที่มีความถูกต้องเหมาะสมตามหลักบริหารจัดการ เพราะประชาชนในท้องถิ่นถือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง (Stakeholder) ดังนั้น เมื่อมีผลประโยชน์ใดๆ เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวประชาชนในท้องถิ่นจึงสมควรเป็นกลุ่มแรกที่ได้รับประโยชน์

สรุปผลการวิจัย

แม้ว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในปัจจุบัน โดยเฉพาะในมิติของการเรียนรู้หรือประสบการณ์ในแต่ละท้องถิ่น จนกลายเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนและพัฒนาชุมชนในมิติต่างๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ทว่า ในภาคปฏิบัติการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในบางพื้นที่ยังประสบปัญหาและความท้าทายในเชิงการขับเคลื่อน ซึ่งบทความวิจัยนี้ไม่มีความกล้าหาญพอที่จะสรุปว่าการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะประสบปัญหาและความท้าทายแตกต่างกันทุกพื้นที่ แต่เราก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าทุกพื้นที่ที่มีการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแล้วจะประสบความสำเร็จเช่นเดียวกัน บทความวิจัยนี้จึงพยายามการวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความท้าทายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในภาคปฏิบัติผ่านพื้นที่ตำบลหอค้า อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ โดยพบว่า สภาพปัญหาประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำและการจัดการความขัดแย้ง โดยเฉพาะความเห็นพ้องต้องกันระหว่างผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ, ด้านการบริหารจัดการ โดยเฉพาะประเด็นข้อตกลงสำหรับการบริหารจัดการ ระบบบัญชีและการเงิน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย, ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเฉพาะทัศนคติและความคิดเห็นของผู้คนในชุมชน, ด้านการบริการและความปลอดภัย โดยเฉพาะเส้นทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลหอค้าและจุดบริการท่องเที่ยวหรือจุดสำหรับการติดต่อประสานงานด้านบริการ และด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนในกลุ่มเยาวชน โดยปัจจุบันกลุ่มเด็กและเยาวชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมหรือให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเชิงการตั้งรับในลักษณะการขอความร่วมมือผ่านโรงเรียนเป็นหลัก

จากสภาพปัญหาสู่ความท้าทาย 4 ประการ ได้แก่ การสร้างความร่วมมือบนความขัดแย้ง โดยพยายามดึงดูดภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง (หาเพื่อน) จากหลากหลายด้านเข้ามาช่วยหรือผิงก้าลังกัน เพราะการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนไม่สามารถจัดการได้โดยคนเดียวหรือเพียงลำพัง, การจัดการผลประโยชน์โดยตรงและโดยอ้อมแก่สมาชิกในชุมชน โดยเฉพาะกระบวนการจัดสรรผลประโยชน์โดยตรงและโดยอ้อมต้องเที่ยงธรรม รวมถึงการรับฟังทุกๆ เสียงของคนในชุมชนจะยิ่งส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือมากเป็นลำดับ, การอนุรักษ์วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้ชุมชน นำเสนอของดีชุมชนและความภาคภูมิใจผ่านการนำเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยว อาทิ การเรียนรู้ในวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมอันหลากหลาย ตลอดจนความเป็นชาติพันธุ์ และการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะเทศบาลตำบลหอค้าในการเข้ามาผิงก้าลังร่วมกับประชาชนและองค์กรในชุมชน เพื่อร่วมกันสร้างรูปแบบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้บริบทของตำบลหอค้า อันจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองท้องถิ่น รวมทั้งระบบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชนท้องถิ่นตำบลหอค้าอย่างชัดเจนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากสภาพปัญหาและความท้าทายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลหอค้าในภาคปฏิบัติ สะท้อนชัดเจนว่า ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในตำบลหอค้า เช่น ภาคประชาสังคม ภาคผู้ประกอบการ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ หรือเทศบาลตำบล ไม่สามารถขับเคลื่อนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลหอค้าได้เพียงลำพัง ขณะเดียวกัน เมื่อกล่าวให้ถึงที่สุดแล้วจะพบว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนถือเป็นเพียงเครื่องมือเพื่อการพัฒนาคนและพัฒนาชุมชนภายใต้การบริหารจัดการและการผนึกความร่วมมือกันของผู้คนในชุมชนเท่านั้น ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนจึงร่วมกันอาศัยการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลหอค้าให้เป็น “เครื่องมือ/กลไก” เพื่อสร้างกระบวนการในการแสวงหาทางเลือกเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นร่วมกัน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของประเพณีวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ภูมิปัญญา ชาติพันธุ์ และการอนุรักษ์ฟื้นฟูธรรมชาติแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่นตำบลหอค้า รวมถึงจำเป็นที่จะต้องมองเห็นถึงบริบทของการเปลี่ยนแปลงของเงื่อนไขภายนอก อาทิ โครงสร้างทางเศรษฐกิจ สถานการณ์การเมือง สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และทิศทางการพัฒนาประเทศ ที่มีผลต่อวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นตำบลหอค้าด้วย จึงจะทำให้การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนประสบความสำเร็จและยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้พัฒนาขึ้นจากการให้บริการวิชาการทางสังคมในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬและได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ผ่านสถาบันวิจัยและพัฒนา ข้าพเจ้าและคณะผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ และขอขอบคุณภาคีเครือข่ายการขับเคลื่อนประเด็นการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนให้ข้อมูลและให้ความช่วยเหลือในการทำวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2559). *เกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน).
- ชาย โพธิ์สีดา. (2554). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- พจนา สอนศรี. (2560). *การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism - CBT)*. กรุงเทพฯ : สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน.
- รุ่งวิทย์ ตรีกุล. (2558). *การมีส่วนร่วมของชุมชนบึงพลางชัยในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มข., 8(1) กรกฎาคม – ธันวาคม : 133-150.
- วรพงศ์ ผูกู และวราภรณ์ ดวงแสง. (2561). *รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานวัฒนธรรมบ้านลงเหนือ หมู่ที่ 4 ตำบลลงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่*. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์, 19(2) กันยายน 2560 – กุมภาพันธ์ 2561 : 136-145.
- วรรณวิมล ภู่นาค. (2558). *ศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาตลาดน้ำอัมพวา*. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 26(1) มกราคม-เมษายน : 63-74.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2552). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรรณณ เกิดจันทร์. (2557). การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนคลองโค่น
จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและการ
โรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

**สภาพและแนวทางการจัดการทางการตลาดโดยร่วมงานแสดงสินค้าทางด้านเอกลักษณ์ความเป็นไทยด้าน
อาหารในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี**

**The conditions and guidelines for marketing management in the Trade Show on the
identity of Thai food in Pattaya City, Chonburi Province**

วิศรุต ศรีฤกษ์* อติเทพ กำแพงเสรี กัลยา สร้อยสิงห์

วิทยาลัยดุสิตธานี พัทยา

Corresponding author e-mail : witsarut_srip@dte.ac.th*

บทคัดย่อ

สภาพและแนวทางการจัดการทางการตลาดโดยร่วมงานแสดงสินค้าทางด้านเอกลักษณ์ความเป็นไทยด้านอาหารในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการทางการตลาดโดยร่วมงานแสดงสินค้าทางด้านเอกลักษณ์ความเป็นไทยด้านอาหาร ในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี และเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการทางการตลาดโดยร่วมงานแสดงสินค้าทางด้านเอกลักษณ์ความเป็นไทยด้านอาหาร ในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้การพัฒนากำหนดเอกลักษณ์ความเป็นไทยทางด้านอาหารจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และจากอาหารพื้นบ้าน พื้นเมือง การสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดงาน อาทิเช่น รัฐบาล ผู้จัดงาน และผู้เข้าร่วม เป็นต้น การจัดการกิจกรรมประชาสัมพันธ์โครงการต่าง ๆ ให้เกิดการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง การสร้างบรรยากาศของการจัดงานให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สภาพการจัดงานแสดงควรมีหลากหลายรูปแบบ และความสะดวกสบายในการคมนาคมขนส่ง

คำสำคัญ : การตลาด งานแสดงสินค้า อาหารไทย

Abstract

The conditions and guidelines for marketing management in Trade Show, in terms of identity of Thai Food in Pattaya City, Chonburi Province. The objectives of this study were to study the marketing management in Trade Show of identity of Thai Food in Pattaya City, Chonburi Province and to study the marketing management approach in Trade Show on the identity of Thai Food in Pattaya city, Chonburi Province which can be summarized as follows: development of presentation of Thai identity in Thai food from local wisdom and local food. Then can be creating cooperation and make a relations between stakeholders and organizing events such as government, organizers and participants. The Organize of activities to publicize various outlines from communications and creating the atmosphere of the event in accordance with the needs of those. The conditions of the show should be varied and convenience in transportations.

Keywords: Marketing, Trade Show, Thai Food

บทนำ

ในปัจจุบันการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในประเทศไทยมีการขยายตัวที่เพิ่มขึ้นในหลาย ๆ ด้าน ด้านที่มีผลทำให้การเจริญเติบโตที่ดีที่สุดคือด้านการท่องเที่ยวโดยเพิ่มขึ้นจากปี 2560 อยู่ร้อยละ 16 โดยแยกเป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ 731,000 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.5 และนักท่องเที่ยวไทย 267,000 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 12 จากภาพรวมของเศรษฐกิจปรับตัวดีขึ้นต่อเนื่อง ทำให้คาดว่ารายได้จากการท่องเที่ยวทั้งปีจะถึงเป้าหมาย 3 ล้านล้านบาท (กรุงเทพมหานคร, 2561) โดยรัฐบาลได้ประกาศว่า ปี 2561 จะเป็นปีแห่งการท่องเที่ยววิถีไทย เก๋ไก๋อย่างยั่งยืน หรือ Amazing Thailand year 2018 โดยการส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐ เอกชน กลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ร่วมกันจัดกิจกรรมและใช้ตราสัญลักษณ์ประชาสัมพันธ์การจัดงานรวมถึงมอบสินค้าและบริการราคาพิเศษเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในประเทศไทยเพื่อให้รายได้รวมไปถึงเศรษฐกิจมวลรวมของประเทศมีอัตราที่เพิ่มขึ้นจากเดิม (มติชนออนไลน์, 2560) ปี 2562 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเปิดตัวแคมเปญท่องเที่ยว “Amazing Thailand Go Local” โดยมีแคมเปญการตลาดใหม่ที่ใช้ชื่อว่า “Open to the New Shades” เพื่อนำเสนอจุดแข็งด้านวัฒนธรรมอาหารไทย ซึ่งเป็นจุดขายที่ทำให้ทั่วโลกรู้จักเมืองไทย โดยจากการสำรวจพบว่าอาหารคือสิ่งจูงใจอันดับหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเมืองไทย ซึ่งนักท่องเที่ยวแต่ละคนยังใช้จ่ายเงินไปกับอาหารสูงถึง ร้อยละ 22 อีกทั้งยังมีแนวโน้มโตขึ้นถึงร้อยละ 5.3 ตั้งแต่ปี 2556 ถึงปัจจุบัน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562)

การส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยวจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศได้อย่างมาก การจัดกิจกรรมทางการตลาดและส่งเสริมการขายจัดว่าเป็นเครื่องมือสื่อสารทางการตลาด (Marketing Communication Tool) ที่น่าสนใจเนื่องจากเป็นสื่อที่สามารถสร้างมูลค่าให้กับตัวผลิตภัณฑ์ และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ โดยทั่วไปลักษณะการให้บริการการจัดกิจกรรมทางการตลาดและการส่งเสริมการขายจะมีความแตกต่างจากงานแสดงสินค้าและนิทรรศการ เนื่องจากการจัดกิจกรรมทางการตลาดและการส่งเสริมการขายเป็นการสื่อสารทางการตลาดเพื่อสื่อสารกับลูกค้าหรือกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ในการพัฒนาการจัดงานแสดงสินค้าและนิทรรศการเป็นการตลาดแบบพบผู้บริโภคโดยตรงของบริษัทหรือผู้ผลิตสินค้าต่าง ๆ ที่ออกงานแสดงสินค้านั้นๆ โดยใช้การสื่อสารระหว่างลูกค้าและผู้บริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การออกแบบบริเวณพื้นที่จัดงาน การสร้างบรรยากาศด้วยแสง สี และเสียง และการแสดง เป็นต้น การที่ผู้บริโภคสามารถมีส่วนร่วมโดยตรงในการนำเสนอหรือสาธิตผลิตภัณฑ์ อีกทั้งสามารถสอบถามข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับสินค้านั้นๆ ถือเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้งานแสดงสินค้าและนิทรรศการเป็นเครื่องมือสื่อสารทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารกันระหว่างลูกค้าและกลุ่มเป้าหมาย และเป็นเครื่องมือทางการตลาดที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในอุตสาหกรรมชั้นนำที่มีศักยภาพในการเจริญเติบโตดีแต่มีการแข่งขันที่สูง เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมสื่อสารและเทคโนโลยี และอุตสาหกรรมอาหาร เป็นต้น

การจัดงานแสดงสินค้าไม่ใช่เพียงแค่การนำสินค้าหรือวัตถุที่น่าสนใจมารวมกันไว้ที่ใดที่หนึ่ง ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง แต่การจัดแสดงสินค้าเปรียบได้กับการมีปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ในกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ ทั้งผู้จัดงาน ผู้จัดงาน และผู้เข้าชมงานที่มีการติดต่อสื่อสารกันอย่างต่อเนื่อง (Luckhurst, K.W., 1951) รวมถึงการเป็นธุรกิจที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมต่างๆ ทั้งภาคการบริการและภาคการผลิต สร้างรายได้ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้กับประเทศและเมืองที่เป็นสถานที่จัดงาน รวมถึงการเป็นกลไกทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่ช่วยพยุงเศรษฐกิจให้กับหลายประเทศ ในการจัดกิจกรรมทางการตลาดและส่งเสริมการขายโดยร่วมงานแสดงสินค้าองค์ประกอบที่สำคัญคือสถานที่ในการจัดกิจกรรมทางการตลาด ทั้งนี้เมืองพัทยาถือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมของทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเนื่องจากมีจำนวนสถานที่ท่องเที่ยว จำนวนที่พัก รวมไปถึงร้านอาหารให้บริการอย่างมาก และมีงานแสดงสินค้าต่าง ๆ ในศูนย์ประชุมที่ได้รับการยอมรับ อาทิเช่น ศูนย์ประชุมพีช โรงแรมรอยัลคลิฟ ศูนย์กีฬาแห่งชาติภาคตะวันออก และศูนย์ประชุมนานาชาติฉะเชิงเทรา จึงทำให้พัทยาได้ชื่อว่าเป็นเมืองแห่งไมซ์และการท่องเที่ยว อีกทั้งยังเป็นการช่วยให้บรรลุเป้าหมายของระบบเศรษฐกิจ การจ้างงานเต็มที่ การรักษาสถิติภาพทางเศรษฐกิจรวมไปถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอีกด้วย (ปณพร สมจิต, 2560) ซึ่งแนวโน้มในธุรกิจงาน

แสดงสินค้าในเมืองพทยาจะมีการเจริญเติบโตที่มากขึ้นเนื่องจากแต่ละประเทศเล็งเห็นว่าธุรกิจไมซ์สามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศมากมาย และสาเหตุที่ทำให้ธุรกิจงานแสดงสินค้าของโลกเจริญเติบโตมีปัจจัยที่สำคัญ เช่น การขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การผลิตสินค้าและบริการใหม่ ๆ การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและความรู้ใหม่ ๆ (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ, 2561) จากความสำคัญดังกล่าวผู้เขียนจึงมีความสนใจในเรื่องการศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการทางการตลาดด้านงานแสดงสินค้าเกี่ยวกับเอกลักษณ์ความเป็นไทยในด้านอาหารต่อแนวโน้มของผู้บริโภคและผู้ประกอบการ เพื่อได้ข้อมูลและผลลัพธ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาแนวทางในการจัดงานแสดงสินค้าให้ด้านเอกลักษณ์ความเป็นไทยด้านอาหาร เพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการแข่งขันรวมไปถึงมีประสิทธิผลในการดำเนินการของธุรกิจงานแสดงสินค้าของประเทศไทยอีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการทางการตลาดโดยร่วมงานแสดงสินค้าทางด้านเอกลักษณ์ความเป็นไทยด้านอาหารในเมืองพทยา จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการทางการตลาดโดยร่วมงานแสดงสินค้าทางด้านเอกลักษณ์ความเป็นไทยด้านอาหารในเมืองพทยา จังหวัดชลบุรี

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการทางการตลาดโดยร่วมงานแสดงสินค้าทางด้านเอกลักษณ์ความเป็นไทยด้านอาหารในเมืองพทยา จังหวัดชลบุรี ผู้เขียนได้มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทางการตลาดโดยร่วมงานแสดงสินค้าทางด้านเอกลักษณ์ความเป็นไทยด้านอาหาร ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการจัดการทางการตลาดโดยร่วมงานแสดงสินค้าสภาพและแนวทางการจัดการทางการตลาดโดยร่วมงานแสดงสินค้าทางด้านเอกลักษณ์ความเป็นไทยด้านอาหารในเมืองพทยา จังหวัดชลบุรี โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การจัดการการร่วมงานแสดงสินค้า

งานแสดงสินค้า (Trade show) หมายถึง สถานที่ที่พบปะกันระหว่างผู้จัดจำหน่ายและผู้มีอำนาจซื้อเพื่อแนะนำผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ออกสู่ตลาดให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจและมีการติดต่อซื้อขาย การเข้าร่วมในงานแสดงสินค้าจะทำให้สามารถศึกษาถึงปฏิกิริยาของประชาชนที่มีต่อตัวสินค้าและสามารถเปรียบเทียบกับคู่แข่งได้ นอกจากนี้ยังสามารถติดต่อกับตัวแทนจำหน่ายเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับตลาดได้อย่างรวดเร็ว (บุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา, 2557) ในปัจจุบันมีงานแสดงสินค้าเกิดขึ้นอย่างมากมายตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระดับนานาชาติ สร้างสภาพเงินทุนเวียนภายในประเทศ อีกทั้งยังทำให้เงินเข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนมาก โดยความหมายอีกนัยหนึ่งของงานแสดงสินค้าหมายความว่า งานที่จัดขึ้นเพื่อเป็นจุดนัดพบของผู้ที่อยู่ในวงการธุรกิจเดียวกันหรือเกี่ยวข้องกัน โดยผ่านฝ่ายผู้จัดงาน Organizer จัดการให้ผู้ที่ต้องการนำสินค้าหรือบริการมาเสนอ Exhibitor ได้จัดแสดงสินค้าให้แก่ผู้เข้าชมงาน Visitor และมีกิจกรรมเพิ่มเติมเพื่อทำให้งานจัดแสดงสินค้ามีความสมบูรณ์มากที่สุด

ลักษณะของการจัดการการร่วมงานแสดงสินค้า

งานแสดงสินค้าคือกิจกรรมทางการตลาดที่ถูกจัดขึ้นภายใต้ระยะเวลาที่กำหนด มีการจัดขึ้นเป็นประจำโดยมีบริษัทเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวเป็นจำนวนมากเพื่อนำเสนอสินค้าและบริการของอุตสาหกรรมนั้น ๆ โดยหวังที่จะขายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและบริการเพื่อเป็นการส่งเสริมการขายซึ่งงานแสดงสินค้าส่วนใหญ่จะดึงดูดประชาชนและบุคคลทั่วไปโดยมีด้วยกัน 4 ลักษณะคือ (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ, 2557)

- 1) งานเทรดโชว์ เป็นลักษณะแบบ Business to Business: B2B เป็นงานจัดแสดงสินค้าที่ผู้ร่วมงานจะเป็นบริษัทหรือองค์กรที่มีความต้องการที่จะซื้อสินค้าหรือบริการจากผู้ออกงานจำนวนมากเพื่อไปประกอบธุรกิจ โดยจะจัดเป็นประจำ

ในทุกปี มีระยะเวลาประมาณ 1 -5 วัน งานเทรดโชว์ในปัจจุบันถือได้ว่าเป็นแหล่งของความรู้ผ่านการสัมมนาต่างๆ ให้กับผู้เข้าร่วมงาน และผู้ออกแบบบูธด้วยเช่นกันจึงทำให้งานเทรดโชว์ส่วนใหญ่เป็นงานประเภทธุรกิจสู่ธุรกิจ

2) งานสำหรับผู้บริโภค (Consumer Show) ลักษณะสำคัญของงานสำหรับผู้บริโภคคือ การเปิดให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าร่วมชมงานได้โดยงานสำหรับผู้บริโภคนี้สามารถเรียกได้ว่าเป็นงานแบบธุรกิจสู่ผู้บริโภคเนื่องจากผู้ออกบูธมีการขายสินค้าให้แก่ผู้เข้าร่วมงานนำไปใช้บริโภคโดยตรง

3) งานแบบผสม (Combined or Mixed Show) งานจัดงานแบบผสม คือ การรวมงานเทรดโชว์และงานสำหรับผู้บริโภคเข้าด้วยกัน งานประเภทนี้จะมีการเปิดให้ทั้งบริษัทที่ได้ลงทะเบียนเท่านั้นและประชาชนทั่วไปไม่สามารถเข้าร่วมงานได้โดยอาจมีการแบ่งช่วงเวลาของการเข้าร่วมงานเช่นในวันแรกจะเป็นการเข้าร่วมงานของบริษัทที่ลงทะเบียนไว้และวันที่เหลือประชาชนทั่วไปสามารถเข้าร่วมชมงานได้

4) งานนานาชาติ (International Exhibition/ Exposition) งานแสดงสินค้าและนิทรรศการนานาชาติในบางครั้งอาจถูกเรียกว่าเทรดแฟร์โดยงานนานาชาติทำหน้าที่เหมือนตัวกลางที่มีประสิทธิภาพในการสนับสนุนการส่งออกสินค้าของประเทศจัดงานไปยังประเทศปลายทางรวมไปถึงส่งออกไปยังทุกภูมิภาคของโลก โดยลักษณะของผู้เข้าร่วมงานจะคล้ายกับเทรดโชว์ซึ่งในบางครั้งผู้เข้าร่วมงานจะต้องเป็นสมาชิกของสมาคมนั้นๆและต้องผ่านคุณสมบัติที่ทางผู้จัดงานระบุไว้จึงสามารถเข้าร่วมงานได้

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการร่วมงานแสดงสินค้าของเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

การจัดงานแสดงสินค้าเอกลักษณ์อาหารความเป็นไทยนั้น ควรเลือกสถานที่ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของงาน จัดแสดง โดยปัจจัยทางด้านสถานที่เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการจัดงานแสดงสินค้า หากเลือกสถานที่ที่ไม่เหมาะสมอาจส่งผลให้การจัดงานแสดงสินค้านั้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่น้อยลงจนอาจทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดงานที่คาดหวังได้ และการประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งที่ดึงดูดผู้เข้าร่วมงานที่ดีที่สุด โดยการประชาสัมพันธ์มีหลายช่องทาง เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ ป้ายประชาสัมพันธ์ หรือ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ผู้เข้าร่วมงานทราบถึงข้อมูลของการจัดงานแสดงสินค้านั้นๆ รวมไปถึงการลงทะเบียนเข้าร่วมงาน สถานที่จัดงาน วันและเวลาในการจัดงาน

นอกจากนี้การจัดงานแสดงสินค้าจะบรรลุวัตถุประสงค์ไม่ได้หากไม่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ วางแผนงานวางแผนการจัดการทรัพยากรบุคคล โดยผู้จัดนั้นต้องคำนึงถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดงานหลายๆ ด้าน เช่น การวางแผนงาน ตำแหน่งหน้าที่ ฝ่ายการตลาด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย ปัญหาที่พบส่วนมากจะเป็นในเรื่องการคมนาคมของผู้เข้าร่วมงาน บางสถานที่การเดินทางอาจไม่สะดวกในการเข้าร่วมงาน จึงต้องหาแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อดึงดูดผู้ที่ต้องการเข้าร่วมงานแต่ไม่สะดวกเข้าถึงการจัดงานแสดง เช่น การจัดรถรับส่งเป็นจุดเพื่อนำนักท่องเที่ยวเข้าสู่งานจัดแสดงสินค้า เป็นต้น การสร้างจุดเด่นของงานให้น่าสนใจ การจัดการแสดงจะต้องอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมและสามารถดึงดูดผู้เข้าร่วมงานให้สนใจงานแสดงหรือการนำเสนอผลิตภัณฑ์จากเวทีได้ นอกจากนี้จะทำให้งานจัดแสดงสินค้าน่าสนใจยิ่งขึ้นแล้วยังทำให้ผู้ประกอบการภายในงานจัดแสดงสินค้าสามารถร่วมสนุกกับกิจกรรมจากเวทีและยังเป็นการกระตุ้นยอดขายภายในงานได้อีกด้วย นอกจากนี้การจัดงานอาจมีกิจกรรมเพื่อทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความสนใจเป็นช่วงๆ เช่น “นาฬิกาทอง” โดยการนำสินค้าภายในงานมาให้ผู้บริโภคได้ร่วมทำกิจกรรมหรือซื้อสินค้าได้ในราคาถูกกว่าหรือมีการลดแลกแจกแถมเพื่อประชาสัมพันธ์สินค้าของผู้ประกอบการแต่ละคน เป็นต้น และยังเป็นการทำตลาดอย่างหนึ่งภายในงานให้เกิดจากบอกต่อจนทำให้งานจัดแสดงสินค้าประสบผลสำเร็จตามที่มุ่งหวัง ทั้งนี้ในการจัดการทางการตลาดโดยร่วมงานแสดงสินค้า (Trade Show) มีปัจจัยที่สำคัญคือการบริหารจัดการด้านการตลาด และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด โดยมีรายละเอียดดังนี้

การบริหารจัดการด้านการตลาด

การตลาด หมายถึง กระบวนการในการจัดการเพื่อให้สามารถเข้าถึงความต้องการและความคาดหวังของลูกค้าประจำ คู่ค้าและสังคมส่วนใหญ่ ดำเนินการสร้างสรรคติดต่อสื่อสาร ส่งมอบ โดยเสนอสิ่งที่จะแลกเปลี่ยนสิ่งที่มีคุณค่าที่

สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังนั้นเพื่อที่จะสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ฉัตยาพร เสมอใจ, 2549) ซึ่งการบริหารงานด้านการตลาดสามารถอธิบายได้ถึงกระบวนการในการจัดการทางการตลาดโดยเริ่มต้นจากการวิเคราะห์สถานการณ์ทางการตลาดเพื่อให้สามารถเข้าถึงความต้องการและความคาดหวังของลูกค้า ลูกค้าประจำ ทั้งนี้ จะต้องมีการปฏิบัติที่ตรงตามแผนที่สามารถตอบสนองความต้องการต่อความคาดหวังนั้นและสามารถสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถแบ่งการบริหารการจัดการได้ 5 ส่วนดังนี้

1. ความจำเป็น ความต้องการและความต้องการซื้อ

1.1 ความจำเป็นของมนุษย์ (Need) หมายถึง ความรู้สึกที่ขาดบางสิ่งบางอย่างรวมถึงปัจจัย 4 การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และความรัก เป็นต้น

1.2 ความต้องการ (Wants) เป็นความจำเป็นของมนุษย์ที่ถูกพัฒนามาจากวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่และบุคลิกภาพส่วนบุคคล โดยความต้องการถูกพัฒนาขึ้นโดยสังคมหนึ่งๆ และถูกอธิบายด้วยวัตถุประสงค์ที่สามารถตอบสนองความจำเป็นได้

1.3 ความต้องการซื้อ (Demands) หมายถึง ความต้องการซื้อสินค้าหรือบริการชนิดใดชนิดหนึ่งซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลนั้นได้

2. ข้อเสนอทางการตลาด : ผลิตภัณฑ์ บริการและประสบการณ์ โดยความจำเป็นและความต้องการของผู้บริโภคจะถูกเติมเต็มด้วยข้อเสนอทางการตลาดซึ่งประกอบไปด้วย ผลิตภัณฑ์ บริการและข้อมูลหรือประสบการณ์ที่นำเสนอสู่ตลาดเพื่อตอบสนองความจำเป็นและความต้องการโดยข้อเสนอทางการตลาดไม่ได้จำกัดว่าจะต้องเป็นสิ่งที่จับต้องได้เท่านั้น แต่รวมถึงการบริการซึ่งเป็นกิจกรรมหรือประโยชน์ที่เสนอให้โดยจับต้องไม่ได้และเป็นเจ้าของไม่ได้ เช่น การให้บริการของธนาคาร และการให้บริการของโรงแรม เป็นต้น

3. คุณค่าและความพึงพอใจของลูกค้า ลูกค้าจะพบเจอกับสินค้าและบริการมากมายที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความจำเป็นได้ ลูกค้าจะตั้งความหวังในคุณค่าและความพึงพอใจของเสนอทางการตลาด ลูกค้าจึงทำการเลือกซื้อสินค้าหรือบริการนั้น หากลูกค้าพึงพอใจลูกค้าจะซื้อซ้ำและบอกต่อประสบการณ์ที่ดีกับสินค้านั้น แต่หากลูกค้าไม่พอใจลูกค้าจะเปลี่ยนไปใช้สินค้าของคู่แข่งและวิจารณ์สินค้าให้ผู้อื่นทราบ

4. การแลกเปลี่ยนและความสัมพันธ์ หมายถึง การได้รับวัตถุสิ่งของจากใครบางคนโดยเสนอสิ่งตอบแทนบางอย่างให้ โดยการตลาดจะต้องสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายในเรื่องของผลิตภัณฑ์ บริการ แนวคิดหรือสิ่งอื่นๆ ไม่ใช่เป็นเพียงแค่การดึงดูดลูกค้าแต่ยังเป็นการรักษาลูกค้าเก่าเพราะการตลาดที่ดีจะต้องสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นโดยนำเสนอคุณค่าและสิ่งที่ดีกว่าให้ลูกค้า

5. ตลาด คือ กลุ่มของผู้ซื้อสินค้าที่แท้จริงหรือผู้ซื้อสินค้าที่มีอำนาจซื้อ ผู้ซื้อเหล่านั้นจะมีความจำเป็นหรือความต้องการรวมกันซึ่งจะถูกตอบสนองด้วยการแลกเปลี่ยน กล่าวคือ ตลาดเป็นสถานที่ที่สินค้าหรือบริการไปถึงผู้บริโภค มีการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค เกิดการแลกเปลี่ยนซื้อขาย และบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

แนวคิดส่วนประสมทางการตลาด

ส่วนประสมทางการตลาด (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2541) เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ให้บริการซึ่งจะได้ส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) หรือ 7P's ในการกำหนดกลยุทธ์การตลาดมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) เป็นสิ่งซึ่งสนองความจำเป็นและความต้องการของมนุษย์ได้คือ สิ่งที่ผู้ขายต้องมอบให้แก่ลูกค้าและลูกค้าจะได้รับผลประโยชน์และคุณค่าของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ โดยทั่วไปแล้ว ผลิตภัณฑ์แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ผลิตภัณฑ์ที่อาจจับต้องได้ และผลิตภัณฑ์ที่จับต้องไม่ได้

2. ด้านราคา (Price) หมายถึง คุณค่าผลิตภัณฑ์ในรูปตัวเงิน ลูกค้าจะเปรียบเทียบระหว่างคุณค่า (Value) ของบริการกับราคา (Price) ของบริการนั้น ถ้าคุณค่าสูงกว่าราคาลูกค้าจะตัดสินใจซื้อ ดังนั้น การกำหนดราคาการให้บริการควรมีความเหมาะสมกับระดับการให้บริการชัดเจน และง่ายต่อการจำแนกระดับบริการที่ต่างกัน

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในการนำเสนอบริการให้แก่ลูกค้า ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ของลูกค้าในคุณค่าและคุณประโยชน์ของบริการที่นำเสนอ ซึ่งจะต้องพิจารณาในด้านทำเลที่ตั้ง (Location) และช่องทางในการนำเสนอบริการ (Channels)

4. ด้านส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีความสำคัญในการติดต่อสื่อสารให้ผู้ให้บริการ โดยมิวัตถุประสงค์ที่แจ้งข่าวสารหรือชักจูงให้เกิดทัศนคติและพฤติกรรมการใช้บริการและเป็นกุญแจสำคัญของการตลาดสายสัมพันธ์

5. ด้านบุคคล (People) ต้องอาศัยการคัดเลือก การฝึกอบรม การจูงใจ เพื่อให้สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้แตกต่างเหนือคู่แข่งขึ้นเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการและผู้ให้บริการต่าง ๆ ขององค์กร เจ้าหน้าที่ที่ต้องมีความสามารถ มีทัศนคติที่สามารถตอบสนองต่อผู้ให้บริการ มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา สามารถสร้างค่านิยมให้กับองค์กร

6. ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence and Presentation) เป็นการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพให้กับลูกค้า โดยพยายามสร้างคุณภาพโดยรวม ทั้งทางกายภาพและรูปแบบการให้บริการเพื่อสร้างคุณค่าให้กับลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นด้านการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย การเจรจาต้องสุภาพอ่อนโยน และการให้บริการที่รวดเร็ว หรือผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ลูกค้าควรได้รับ

7. ด้านกระบวนการ (Process) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวิธีการและงานปฏิบัติในการบริการ ที่นำเสนอให้กับผู้ให้บริการเพื่อมอบการให้บริการอย่างถูกต้องรวดเร็ว และทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความประทับใจ

ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกของผู้บริโภค ประกอบด้วยปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ปัจจัยด้านราคา (Price) ปัจจัยด้านการจัดจำหน่าย (Place) ปัจจัยด้านส่งเสริมการตลาด (Promotion) ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ (Process) ปัจจัยด้านบุคลากรผู้ให้บริการ (People) ปัจจัยด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (Physical and Presentation) โดยส่วนประกอบทุกตัวมีความเกี่ยวเนื่องกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการของฝ่ายบริหาร ที่จะเน้นส่วนประสมทางการตลาดบริการตัวใดมากกว่าเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดเป้าหมาย (ธนวรรณ แสงสุวรรณ และคณะ, 2547)

3. การจัดการการร่วมงานแสดงสินค้า (Trade Show) ทางด้านเอกลักษณ์ความเป็นไทยด้านอาหาร

อาหารไทยนับว่าเป็นอาหารที่มีความหลากหลายของชนิดอาหารมากกลุ่มหนึ่ง อันเกิดจากกรรมวิธีการประกอบอาหารที่แตกต่างกัน ปัจจุบันอาหารไทยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ อาหารคาว และอาหารหวาน (จิตา ธนารักษ์ และกาญจน์ วัฒนวงศ์, 2547) มีลักษณะเฉพาะตัวในส่วนประกอบของอาหารคาว รับประทานคู่กับข้าว หรือที่เรียกว่า “กับข้าว” ประกอบด้วยรสทุกรส ทั้งเค็ม หวาน เปรี้ยว และเผ็ด อาหารคาวที่รับประทานตามบ้านทั่ว ๆ ไป ประกอบด้วย

1) แกง เป็นการผสมอาหารหลายสิ่งโดยใช้เครื่องปรุงรสหลักละเอียด แล้วนำมาละลายกับน้ำหรือกะทิ ให้เป็นน้ำแกง โดยมีเนื้อสัตว์ผสมกับผักด้วย แกงของไทยมีหลายชนิด ได้แก่ แกงเผ็ดมีทั้งแบบใส่กะทิและไม่ใส่กะทิ เช่น แกงเขียวหวาน แกงส้ม แกงกะทิที่ไม่ใช้น้ำพริกแกง เช่น ต้มกะทิสายบัว ต้มข่า เป็นต้น

2) ผัด เป็นการทำอาหารสิ่งเดียวหรือหลายสิ่งซึ่งต้องการจะให้สุก โดยการใส่น้ำมันลงในกระทะ พอร้อนจึงใส่ของที่ต้องการให้สุกลงไป คนให้สุก จากนั้นปรุงรสตามความชอบ ผัดแบ่งเป็น 2 อย่าง คือ ผัดจืดและผัดเผ็ด ผัดจะใช้ผักและเนื้อทุกชนิด ปรุงรสด้วยน้ำปลาหรือซีอิ๊วขาว ส่วนผัดเผ็ดใช้เนื้อทุกชนิดผัดกับพริกสด หรือพริกแห้งซึ่งอาจจะนำเครื่องแกงมาผัดแห้งเช่น พะแนงไก่ ปลาตุ๋นผัดเผ็ด เป็นต้น

3) ยำ เป็นการประกอบอาหารสิ่งเดียวหรือหลายสิ่งมาผสมรวมกัน โดยอาหารนั้นอาจจะกึ่งสุกกึ่งดิบ หรือสุกก็ตาม ปรุงให้มีรสเปรี้ยว เค็ม หวาน และเผ็ด ยำจะคล้ายกับสลัดผักของชาวตะวันตกแต่จะปรุงรสชาติให้เหมาะกับความชอบ

ของคนไทย คือ มีรสจัด ยาแบบไทยแยกได้เป็น 2 รส คือ รสหวาน และรสเปรี้ยว ยาที่มีรสหวานประกอบด้วย กะทิ มะพร้าว คั่ว เช่น ยาถั่วพู ยาหอย ยาหัวปลี ส่วนยาที่มีรสเปรี้ยว ได้แก่ ยาใหญ่ และยาที่ใช้เนื้อประกอบผัก เป็นต้น

4) ทอด เผา หรือย่าง สำหรับเนื้อสัตว์จะปรุงรสและดับกลิ่นคาวด้วยรากผักชี กระเทียม พริกไทย และเกลือ เช่น กุ้งทอด หมูทอด ปลาทอด หรือจะเผาหรือย่าง เช่น กุ้งเผา ไก่ย่าง เป็นต้นอาหารเหล่านี้มักจะเป็นเครื่องเคียงในสำหรับอาหาร เช่น นำของเค็มมาเป็นเครื่องเคียงคู่กับแกงเผ็ด ได้แก่ ปลาเค็ม ไข่เค็ม

5) เครื่องจิ้ม เป็นอาหารที่คนไทยชอบรับประทาน ได้แก่ น้ำพริกกะปิ น้ำพริกมะม่วง กะปิคั่วแสร้งว่า ปลาร้า หลน เต้าเจี้ยวหลน และน้ำปลาหวาน เป็นต้น เครื่องจิ้มนี้จะรับประทานกับผัก ทั้งผักสดและผักสุก ผักสด ได้แก่ มะเขือ แตงกวา ผักบุ้ง ขมิ้นขาว ผักสุก ได้แก่ หน่อไม้ลวก มะเขือยาวเผาหรือชุบไข่ทอด ชะอมทอด ถ้าต้องการให้อร่อยมากขึ้นก็จะรับประทานกับปลาทอด กุ้งเผาหรือกุ้งต้ม ตัวอย่างเช่น น้ำพริกและผักรับประทานกับปลาทอดหรือกุ้งต้ม หลนกับปลาช่อนทอดและผัก น้ำปลาหวานยอดสะเดากับกุ้งเผาหรือปลาตุ๋นย่าง เป็นต้น

6) เครื่องเคียง โดยทั่วไปอาหารไทยจะมีเครื่องเคียงหรือเครื่องแนมประกอบเพื่อรสชาติยิ่งขึ้น เช่นแกงเผ็ด จะมีของเค็มเป็นเครื่องเคียง ได้แก่ ไข่เค็มปลาเค็ม หรือเนื้อเค็ม เป็นต้น นอกจากนี้พบว่าอาหารบางชนิดจะรับประทานกับผักดอง เช่น แตงกวาดอง ชิงดอง กระเทียมดอง เป็นต้น โดยผู้ปรุงจะเลือกจัดให้เข้ากันตามลักษณะของอาหาร

ลักษณะของอาหารในประเทศไทย

อาหารไทยมีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์โดยเฉพาะในเรื่องของรสชาติจนเป็นที่ประทับใจของคนทั่วโลกจากผลการสำรวจความคิดเห็นของอาหารที่อร่อยที่สุดในโลก มักพบว่าชื่อของอาหารไทยหลายชนิดปรากฏในลำดับต้น ๆ ของทุกการสำรวจ เหตุผลสำคัญส่วนหนึ่งจะมาจากรสชาติรวมถึงวัตถุดิบที่นิยมนำมาใช้ในการประกอบอาหาร อาหารไทยหลายชนิดนอกจากจะมีคุณค่าทางโภชนาการและให้พลังงานเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในปริมาณที่เหมาะสมแล้ว อาหารไทยมีประโยชน์ต่อร่างกายในการช่วยบำรุงรักษาและส่งเสริมให้มีสุขภาพที่ดี หากรับประทานในปริมาณที่เหมาะสมลักษณะเด่นสำคัญอีกประการนอกจากรสชาติที่อร่อยลงตัว และคุณค่าทางโภชนาการของอาหารไทยแล้ว คือความประณีตความละเอียดอ่อนในการประกอบและการจัดเตรียมอาหาร ความขึ้นชื่อในเรื่องความงดงามของการตกแต่งที่เป็นเอกลักษณ์ของอาหารไทยที่ยากจะหาชาติใดเทียบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานแกะสลัก งานประณีตศิลป์ที่ผู้เตรียมต้องใช้เวลาในการฝึกฝนและเรียนรู้จนเกิดความชำนาญแต่เดิมเป็นวิชาที่เรียนของชนชั้นสูง และมีการถ่ายทอดกันเฉพาะในราชสำนักเท่านั้น ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าอาหารไทยเป็นทั้งศาสตร์และงานศิลป์ที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ไม่แพ้ชนชาติใดในโลก (ศาตรา กระฉอดนอก, 2552)

ความสำคัญและประโยชน์ของงานจัดแสดงสินค้าด้านอาหารและเอกลักษณ์ความเป็นไทย

อุตสาหกรรมไมซ์ประกอบไปด้วยทั้งอุปสงค์และอุปทาน อุปสงค์ เช่น ความต้องการจัดงานแสดงสินค้าและนิทรรศการที่มีการกำหนดระยะเวลาที่ต้องการจะจัดงานในแต่ละอุตสาหกรรม ในขณะที่อุปทานคือ ผู้ที่ต้องสนองต่อความต้องการ คือผู้ให้บริการจัดงานไมซ์ต่าง ๆ ที่ในบางครั้งเป็นเจ้าของสิทธิ์ในการจัดงานและรับจัดแสดงงานสินค้าและนิทรรศการโดยการจัดแสดงสินค้าและนิทรรศการนานาชาติไม่ใช่เพียงแค่การนำสินค้าหรือวัตถุในอุตสาหกรรมมารวมกัน ณ สถานที่ใดสถานที่หนึ่ง ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เพื่อซื้อขายเพียงอย่างเดียว แต่งานจัดแสดงสินค้าและนิทรรศการเปรียบเสมือนกิจกรรมของมนุษย์ที่มีการสนับสนุนส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์กันเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ โดยทั้งผู้จัดงาน ผู้จัดงาน และผู้เข้าชมงานมีการสื่อสารกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นตัวกลางที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในการเริ่มต้นและรักษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ขายสินค้าและลูกค้าไว้ งานแสดงสินค้าและนิทรรศการนานาชาติมีการนำเสนอส่วนผสมระหว่างข้อมูล การสื่อสาร ความบันเทิงภายในงานด้วย นอกจากนี้ยังเป็นตัวกลางให้ผู้ซื้อผู้ขายได้ใช้สัมผัสทั้ง 5 ครบผ่านการเจรจาแบบตัวต่อตัว (Face to Face) โดยเฉพาะเมื่อเข้าสู่ยุคดิจิทัลงานแสดงสินค้าและนิทรรศการนานาชาติ ถือเป็นกิจกรรมสำคัญที่ทางผู้ซื้อและผู้ขายมาพบกันเพื่อเจรจาทางธุรกิจ (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ, 2557) ประโยชน์ของการจัดแสดงสินค้าอาหารและเอกลักษณ์ความเป็นไทยเป็นศูนย์กลางของการจัดงานแสดงสินค้าอาหารเทคโนโลยีและบริการต่างๆ ที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมอาหารของไทย เพื่อส่งต่อ เผยแพร่ และสื่อสารทางการตลาดที่จะสามารถก้าวเข้าสู่ตลาดโลกได้อย่างเต็มภาคภูมิด้วยศักยภาพ

ด้านสินค้าอาหารหลากหลายประเภทที่มีคุณภาพมาตรฐาน และได้รับการยอมรับจากนานาชาติทั่วโลก รวมถึงผู้ประกอบการไทยมีความสามารถและมีความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนานวัตกรรมอาหารไทยในรูปแบบใหม่ๆ ได้เป็นอย่างดี ตลอดจนภาครัฐเองได้ให้การส่งเสริม สนับสนุน และเปิดโอกาสโดยการสร้างช่องทางในการเจรจาการค้าและธุรกิจเพื่อสร้างความเชื่อมโยงทางการค้ากับนานาประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล “ครัวไทยสู่โลก : Kitchen of the World” ได้

4. สภาพการจัดการทางการตลาดโดยรวมงานแสดงสินค้าทางด้านเอกลักษณ์ความเป็นไทยด้านอาหาร ในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

พัทยาคือเมืองที่เต็มไปด้วยหาดทราย สายลม แสงแดด พร้อมความบันเทิงยามค่ำคืน โดยเมืองแห่งนี้เป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดชลบุรี โดยตั้งอยู่ห่างจากสนามบินสุวรรณภูมิ 90 นาที โดยทางรถยนต์ เมืองพัทยามีความเหมาะสมสำหรับการพักผ่อน และให้บริการการจัดงานอีเวนต์ธุรกิจชั้นนำมากมายเป็นเมืองที่ได้ชื่อว่าเป็น “เมืองแห่งไมซ์” ด้วยที่พักหลายระดับ สถานที่จัดการประชุม และสถานที่จัดงานประชุมและท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลมากมาย รวมไปถึงศูนย์จัดแสดงนิทรรศการ 3 แห่งที่สะดวกสบาย และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการ พร้อมกันนี้ยังได้รับการออกแบบโดยคำนึงถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของประเทศไทยเป็นหลัก สำหรับการจัดงานอีเวนต์ธุรกิจครบวงจรสามารถใช้ประโยชน์ได้ในราคาที่คุ้มค่าบนทำเลสำคัญที่สวยงาม อาทิเช่น โรงแรมแอมบาสเดอร์ ซิตี้ จอมเทียน แอนด์ คอนเวนชันเซ็นเตอร์ ศูนย์กีฬาแห่งชาติภาคตะวันออก และศูนย์การประชุมและแสดงสินค้าพัทยา (PEACH) และสวนนงนุช เป็นต้น โดยมีงานอีเวนต์ที่สำคัญหลากหลายงาน อาทิเช่น Asia-Pacific Advertising Festival งานมันนี่เอ็กซ์โปที่จัดโดยนิตยสาร Money & Banking และการประชุมระดับโลกเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ (สำนักงานส่งเสริมการประชุมและนิทรรศการ, 2561)

เมืองพัทยาคือเมืองแห่งการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจากทั่วโลกเข้ามาพัทยานานาชาติทุก ๆ ปี เนื่องจากพัทยามีตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด เนื่องจากมีสถานที่รวมถึงความสะดวกสบายมากมาย เช่น ชายหาดที่ทอดยาวจากพัทยาเหนือถึงพัทยาใต้และหาดจอมเทียนที่คั่นกลางด้วยเขาพระตำหนัก สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศวิทยา (สวนนงนุช) จึงทำให้นักท่องเที่ยวเปรียบพัทยาสีเหมือนการมาเปิดประสบการณ์ใหม่ จากวัฒนธรรมและประเพณีของประเทศไทยจากการจัดงานแสดงสินค้าด้านเอกลักษณ์ความเป็นไทยด้านอาหาร จึงเป็นการส่งเสริมเอกลักษณ์ความเป็นไทยและการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดีพร้อมทั้ง ระบบสาธารณูปโภคที่มีมาตรฐาน และขนาดของสถานที่จัดงานที่เอื้อต่อการจัดงานแสดงสินค้า ทำให้ผู้จัดงานเลือกเมืองพัทยาคือสถานที่จัดงานในครั้งนี้ โดยพัทยามีศูนย์ประชุมในลักษณะที่เป็นห้องโถงและสามารถรองรับผู้คนจำนวนมากที่ได้มาตรฐาน จำนวน 2 แห่งดังนี้ 1) ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมพัทยา (PEACH) ของ Royal Cliff Hotels Group เป็นสถานที่จัดประชุมที่ใหญ่ เป็นศูนย์การประชุมเอกประสงค์ที่ได้รับรางวัลระดับโลก ทำเลที่ดีเยี่ยมสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยและบริการระดับมืออาชีพอำนวยความสะดวกที่หลากหลาย เช่น การประชุมระดับนานาชาติ การเฉลิมฉลองงานแต่งงานที่ยิ่งใหญ่ การเปิดตัวผลิตภัณฑ์คอนเสิร์ต และงานเลี้ยง PEACH มีเทคโนโลยีล้ำสมัยควบคู่ไปกับการออกแบบตกแต่งภายในที่หรูหราเป็นหนึ่งในประเทศไทย สถานที่จัดการประชุมที่ซับซ้อนและหลากหลายที่สุดที่มีพื้นที่การประชุมที่ยืดหยุ่นและห้องโถงเอกประสงค์ที่กว้างใหญ่ ด้วยโรงแรมหรู 4 แห่งในละแวกใกล้เคียงและเดินไปหาดทรายและร้านอาหาร และ 2) ศูนย์ประชุมนานาชาตินนทบุรีพัทยา สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้จำนวน 5,000 คนในการจัดเลี้ยงและถึง 1 หมื่นคนถ้าเป็นการจัดเลี้ยงถือว่าเป็นศูนย์ประชุมใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออกที่มีรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออกหรือ EEC มีที่รองรับที่จอดรถจำนวนมาก ซึ่งศูนย์ประชุมนานาชาตินนทบุรีพัทยา พร้อมรองรับทุก ๆ อย่างมีหลายขนาดและก็ถือว่าใกล้กับเมืองพัทยาส่งพร้อมรองรับการท่องเที่ยวรวมถึงการพัฒนาเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกอีกด้วย

จากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ผู้เขียนจึงขอเสนอแนวทางการจัดการทางการตลาดโดยรวมงานแสดงสินค้าทางด้านเอกลักษณ์ความเป็นไทยด้านอาหาร ในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรีมีรายละเอียดดังนี้

1. การนำเสนอเอกลักษณ์ความเป็นไทยในด้านอาหารและวัฒนธรรมไทยให้ชาวไทยและชาวต่างชาติได้รู้จักผ่านงานจัดแสดงสินค้าโดยการสนับสนุนแนวคิดในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานด้านอาหารจากท้องถิ่นและการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ประกอบการในงานจัดแสดงสินค้าในด้านเอกลักษณ์ความเป็นไทยด้านอาหาร

2. การสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐบาล ผู้จัดงาน ผู้ประกอบการและผู้เข้าร่วมชมงานจัดแสดงสินค้าในด้านเอกลักษณ์ความเป็นไทยด้านอาหาร เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนในการบรรลุถึงเป้าหมายของการจัดงานแสดงสินค้า

3. การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โครงการการแสดงผลงานเพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการและข้อมูลในด้านอาหารและเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้แก่บุคคลภายนอกและผู้สนใจให้มีการเผยแพร่ผ่านในหลายช่องทาง อาทิเช่น สื่อสังคมออนไลน์ สื่อโทรทัศน์วิทยุ และสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นต้น การแจกแผ่นพับข้อมูลงานจัดแสดงสินค้าภายในสนามบินหรือสถานีขนส่งต่างๆ เพื่อให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวสามารถรับทราบถึงงานจัดแสดงสินค้าด้านอาหารและเอกลักษณ์ความเป็นไทยรวมไปถึงรายละเอียดต่างๆ ของงานจัดแสดงสินค้า

4. การสร้างบรรยากาศของการจัดงานโดยฝ่ายจัดงานควรนำเสนอเอกลักษณ์ความเป็นไทยด้านอาหารให้เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับอาหารท้องถิ่นหรือพื้นบ้าน และได้ลงมือปฏิบัติในการประกอบอาหาร ส่งผลให้เกิดความน่าสนใจแก่ผู้ร่วมงานและมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารจากประสบการณ์จริงที่ได้เข้าร่วมงานในแต่ละครั้ง

5. สภาพการจัดงานแสดงควรมีหลากหลายรูปแบบ อาทิเช่น ฝ่ายจัดงานควรมีการทำบูธแสดงสินค้าในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย และสามารถมองเห็นบรรยากาศของการจัดงานการแสดงผลงาน ไม่ควรใช้อุปกรณ์จัดบูธที่แสดงถึงความรู้สึกที่อัดอัด และผู้เข้าร่วมงานไม่สามารถมองเห็นเวทีจัดแสดงหรือเวทีประชาสัมพันธ์ได้ เพราะมีบูธผ้าใบสีขาวบดบังการมองเห็น เป็นต้น

6. ความสะดวกสบายในการคมนาคมขนส่ง การเดินทางเข้าร่วมงานเนื่องจากปัจจัยนี้มีส่วนสำคัญกับการเข้าถึงการเยี่ยมชมงานของผู้เข้าร่วม และการเข้าถึงได้ง่ายของผู้เข้าร่วมงานส่งผลให้เกิดการเข้าชมงานหรือเข้าร่วมงานเป็นจำนวนมากและต่อเนื่อง ทำให้เกิดการแสดงผลงานที่มีผู้เข้าชม บอกกันปากต่อปาก และเกิดความจรรงรักภักดีต่อสินค้าที่จัดแสดง

บทสรุป

การจัดงานแสดงสินค้าด้านอาหารนับว่าเป็นช่องทางที่สำคัญอีกช่องทางหนึ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในหลาย ๆ ด้าน เนื่องจากการจัดงานด้านอาหารในศูนย์ประชุมหรือศูนย์การแสดงผลงานจะทำให้มีจำนวนของนักท่องเที่ยวที่สนใจเข้าร่วมชมงานเพิ่มขึ้น มีการเพิ่มขึ้นของเงินตราหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจก่อให้เกิดการบรรลุเป้าหมายของระบบเศรษฐกิจ คือ การจ้างงาน การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอีกด้วย (ปณพร สมจิต, 2560) นอกจากนี้มีปัจจัยหลายด้านที่สามารถผลักดันให้เกิดการพัฒนาแนวทางการจัดการทางการตลาดโดยร่วมงานแสดงสินค้าทางด้านเอกลักษณ์ความเป็นไทยด้านอาหาร ในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วยการพัฒนาการนำเสนอเอกลักษณ์ความเป็นไทยทางด้านอาหารโดยจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และจากอาหารพื้นบ้าน พื้นเมือง การสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดงาน อาทิเช่น รัฐบาล ผู้จัดงาน และผู้เข้าร่วม เป็นต้น การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โครงการต่างๆ ให้เกิดการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง การสร้างบรรยากาศของการจัดงานให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สภาพการจัดงานแสดงควรมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การจัดเวทีการแสดง การจัดบูธนำเสนอสินค้าต่างๆ และความสะดวกสบายในการคมนาคมขนส่ง ซึ่งปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมานี้มีความสำคัญเป็นอย่างมากเพื่อให้เกิดการเผยแพร่สินค้าได้อย่างทั่วถึงและตรงกับความต้องการของผู้เข้าร่วมงาน ส่งผลให้เกิดการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสาร และเกิดการดำเนินการทางธุรกิจอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำบทความในครั้งนี้ผู้เขียนขอขอบคุณผู้ที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลจากแหล่งการจัดการนำเสนอสินค้า อาทิ เช่น ผู้บริหารสถานที่จัดงาน ผู้จัดงานแสดงสินค้า ผู้แสดงสินค้า และผู้เข้าร่วมงาน ที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในแต่ละสถานที่จัดการแสดงสินค้าในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี รวมทั้งนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา จป3105 การจัดการทางการตลาดโดยร่วมงานแสดงสินค้าที่เป็นทั้งนักวิจัยและผู้ร่วมวิจัยในการศึกษาข้อมูลจากสถานที่จริง และสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่ และขอขอบคุณวิทยาลัยดุสิตธานี พัทยา ที่ให้โอกาสในการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนนำไปสู่การเรียนรู้นอกห้องเรียน ก่อให้เกิดประสบการณ์ในการจัดงานแสดงสินค้าให้กับนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนเป็นอย่างมาก

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562, 2 มกราคม). **ทิศทางการตลาดการท่องเที่ยวปี 2562 ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)** เข้าถึงได้จาก <https://www.mots.go.th/content.php?id=10572&filename=>.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2561, 13 กรกฎาคม). **ภาคการท่องเที่ยวไทยครึ่งปีแรกเติบโตต่อเนื่อง**. เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkokbiznews.com/pr/detail/44107>.
- ฉัตยาพร เสมอใจ. (2549). **การบริหารการตลาด**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ธิดา ธนารักษ์และ กัญจน์ย์ ผลวงศ์. (2547). **ความรู้เรื่องอาหารไทย**. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ธนวรรณ แสงสุวรรณและคณะ. (2547). **การจัดการการตลาด**. กรุงเทพฯ : เอช.เอ็น.กรุ๊ป
- บุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา. (2557). **ธุรกิจไมซ์** (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: หจก.เฟิร์นข้าหลวง พรินต์แอนด์พับลิชชิง.
- ปณพร สมจิต. (2560). **เอกสารประกอบการสอนรายวิชา หลักเศรษฐศาสตร์**. วิทยาลัยดุสิตธานี.
- มติชนออนไลน์. (2560, 10 กันยายน). **รัฐบาลตั้งเป้า ปี 61 สร้างรายได้ 3 ล้านล้านบาท**. เข้าถึงได้จาก <http://www.komchadluek.net/news/politic/295067>.
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2522). **พระราชบัญญัติอาหาร**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ. (2557). **วิชาการจัดประชุมและนิทรรศการ**. สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน): กรุงเทพฯ.
- สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ. (2561, 10 กันยายน). **พัทยาเมืองรีสอร์ทตากอากาศชายทะเลสำหรับการติดต่อธุรกิจและท่องเที่ยว**. <https://oldweb.bussinesseventsthailand.com/th/mice-destinations/mice-destinations/pattaya/>.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2541). **การบริหารการตลาดยุคใหม่**. กรุงเทพฯ : บริษัท ซีระฟิล์มและโซเท็กซ์ จำกัด.
- ศาดรา กระฉอดนอก. (2552). **การจัดอาหารไทยให้แสดงออกซึ่งเอกลักษณ์ไทย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Luckhurst, K. W. (1951). **The Story of exhibitions**. London: Studio Publications.

ศึกษาความต้องการแอปพลิเคชันด้านการท่องเที่ยวสองภาษา (ไทย-จีน) ของผู้ประกอบการ
ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดเชียงราย
THAI-CHINESE TOURISM APPLICATION NEEDS OF ENTREPRENEUR ON TOURISM
INDUSTRIES IN CHIANG RAI PROVINCE

ศุภกร คนคล่อง

สำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

Corresponding author e-mail: suppakorn.kho@mfu.ac.th

บทคัดย่อ

จังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดหนึ่งที่นักท่องเที่ยวชาวจีนนิยมมาท่องเที่ยวกันเป็นจำนวนมาก แต่เทคโนโลยีทางภาษาจีนที่ให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวเหล่านี้ยังมีอยู่น้อย และไม่สมบูรณ์ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการจัดทำวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้ เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ประกอบการในท้องถิ่น เพื่อนำความต้องการเหล่านั้นไปพัฒนาเทคโนโลยีทางภาษาจีนที่เหมาะสมให้แก่ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย และเพื่อให้นักท่องเที่ยวชาวจีนได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวในจังหวัด ขอบเขตของงานวิจัยชิ้นนี้คือมุ่งเน้นการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรในชุมชนโดยเป็นการศึกษาสถานการณ์การใช้ภาษาจีนของชุมชนและผู้วิจัยได้เลือกจังหวัดเชียงรายเป็นแหล่งเก็บข้อมูล เนื่องจากเป็นชุมชนในท้องถิ่นที่มีสถานประกอบการที่ให้บริการทางด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลายรูปแบบและข้อมูลที่ได้รับจะถูกนำไปประกอบการพิจารณาจัดทำเทคโนโลยีทางภาษาจีนที่เหมาะสมกับความต้องการขององค์กรและหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวในท้องถิ่นและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยว

จากข้อมูลที่สำรวจสรุปได้ว่า องค์ประกอบสำคัญของแอปพลิเคชัน คือการเน้นพัฒนาบทสนทนาภาษาจีนที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการ และสามารถให้คำแนะนำและข้อมูลต่าง ๆ กับนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามเพื่อให้เกิดความหลากหลายในการเก็บข้อมูลและเพื่อให้ผลการวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้เพิ่มมากขึ้นและครอบคลุมไปถึงทางฝั่งของผู้บริโภคด้วย

คำสำคัญ : ภาษาจีน ผู้ประกอบการ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว เชียงราย

Abstract

Chiang Rai is one of the most popular tourist destinations for Chinese tourism, but the Chinese language technology that provides information to these tourists are very less. To study the needs of local entrepreneurs, researcher will set the survey, and use their needs to create a kind of Chinese language technology for tourism. This application will be promote the tourism potential of Chiang Rai, and provide

Chinese tourists for useful information on tourism in the province. The scope of this research is to focus on the development and empowerment of community by study on Chinese usage in community. Researcher selected Chiang Rai as the source of information, because Chiang Rai has a wide range of tourism services and information. The purpose of this research is to analyze the situation and needs of Chinese communication skills of the personnel involved in the tourism Industries, and apply the results for preparation this technology, and promote the development of tourism potential.

According to the result, the important elements of the application is to develop Chinese language skills that related on tourism industries. To provide advice and inform tourists from some information, however, to create a variety of data collection and to provide the most accurate and complete research, it should expand sample group and cover consumer side as well.

keywords : Chinese Language, Entrepreneur, Tourism Industries, Chiang Rai

บทนำ

ในปัจจุบันภาษาจีนกำลังเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อผู้ประกอบการ และจากการศึกษาถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทย พบว่าเทคโนโลยีทางภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ให้แก่ธุรกิจการท่องเที่ยว ดังเช่นผลการศึกษาประการหนึ่ง คือ อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งข้อมูลหลักที่นักท่องเที่ยวใช้ ดังนั้นการสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงข้อมูลโดยง่าย จะเป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะต่อภาครัฐในเรื่องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยหนึ่งในมาตรการส่งเสริม คือ การพัฒนาการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวลักษณะต่างๆ สามารถเข้าถึงและใช้ได้ง่ายขึ้น เช่นการทำ โมบายแอปพลิเคชันให้ตอบสนองการใช้งานของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มต่างๆ สำหรับข้อเสนอแนะประการหนึ่งต่อผู้ประกอบการ คือ ให้นำเสนอสินค้า บริการและกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นทางเลือกใหม่ที่เหมาะสมกับช่วงฤดูกาล และให้ใช้จุดเด่นของพื้นที่ และฐานวัฒนธรรมของพื้นที่ในการต่อยอดสินค้าตลอดจนบริการใหม่ๆ

จังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดหนึ่งที่นักท่องเที่ยวชาวจีนนิยมมาท่องเที่ยวกันเป็นจำนวนมาก แต่เทคโนโลยีทางภาษาจีนที่ให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวเหล่านี้ยังมีอยู่น้อย และไม่สมบูรณ์ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการจัดทำวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้ เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ประกอบการในท้องถิ่น เพื่อนำความต้องการเหล่านั้นไปพัฒนาเทคโนโลยีทางภาษาจีนที่เหมาะสมให้แก่ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย และเพื่อให้นักท่องเที่ยวชาวจีนได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวในจังหวัด อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในการสร้างโอกาสทางธุรกิจของตน ประโยชน์ทั้งสี่นี้จะนำมาซึ่งความเข้มแข็งมาสู่ธุรกิจการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นรากฐานส่วนหนึ่งของความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของประเทศด้วย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1) การท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึงการเดินทางออกจากที่พักเป็นการชั่วคราว เพื่อพักผ่อน หย่อนใจ เยี่ยมญาติ หรือวัตถุประสงค์อื่นใดที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้ เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและผ่อนคลายความเครียดในยามว่าง หรือเมื่อเวลาที่ต้องการจะพักผ่อน ซึ่งอาจเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความรู้และประสบการณ์จากการเดินทางท่องเที่ยวอีกด้วย (มณฑาดี คุณารักษ์, 2546) ธุรกิจท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่สร้างรายได้ให้กับประเทศในอันดับต้นๆ ทั่วโลก ในประเทศใดก็ตาม องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) ได้พยากรณ์ไว้ว่าในศตวรรษที่ 21 จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นทุก ๆ ปี โดยเฉพาะในแถบ เอเชีย และลาตินอเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวแบบทางเลือกใหม่จะเป็นที่นิยมมากขึ้น (ทักษิณา คุณารักษ์, 2546) คำกล่าวนี้นี้แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวควรมีการพัฒนาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวและบุคลากรในชุมชนอยู่เสมอ เพื่อเตรียมพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการบริการ สร้างความประทับใจ และความได้เปรียบในการแข่งขัน

มณฑาดี คุณารักษ์ (2546) กล่าวว่า การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวช่วยสร้างรายได้และนำเงินตราเข้าสู่ประเทศ ทำให้เศรษฐกิจของประเทศชาติมั่นคง ส่วนด้านการส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวในระดับภูมิภาคและท้องถิ่นจะเป็นการกระจายรายได้สู่พื้นที่ในระดับล่าง ส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานและกระจายรายได้สู่พื้นที่ในชุมชนท้องถิ่น นอกจากนี้ธุรกิจการท่องเที่ยวยังมีความสำคัญต่อประเทศชาติด้านสังคม กล่าวคือการพัฒนาการท่องเที่ยวจะนำมาสู่การพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในแต่ละชุมชนทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ดีขึ้น และก่อให้เกิดความตระหนักในคุณค่าของสถานที่ท่องเที่ยวซึ่งเป็นมรดกของชุมชน ทำให้เกิดความรักและหวงแหนชุมชนอันเป็นภูมิสำเนาซึ่งจะนำไปสู่การอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนต่อไป

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ได้รับความนิยมในการมาเยือนของนักท่องเที่ยวหลาย ๆ ประเทศทั่วโลกเนื่องจากมีชื่อเสียงทางด้านความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมประเพณี และประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ความคุ้มค่าในการใช้จ่ายสิ่งอำนวยความสะดวก และอัตราค่าบริการของบุคลากรในชุมชนท้องถิ่นก็ยังเป็นอีกปัจจัยที่นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวเมืองไทยทำให้เกิดรายได้ทำเงินเข้าสู่ประเทศเพิ่มมากขึ้นทุกปี อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของไทยโดยภาพรวมเป็นอย่างมาก

มณฑาดี คุณารักษ์ (2546) ศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน ได้เสนอรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมไว้ดังต่อไปนี้

1. ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านความสามารถของชุมชน ด้านสิ่งจูงใจของชุมชนด้านศักยภาพของชุมชน และการมีส่วนร่วมในการลงทุน

2. ด้านกระบวนการแปรรูปประกอบด้วยองค์ประกอบด้านการจัดองค์กรด้านการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมในการวางแผนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมการดำเนินกิจกรรมและการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

3. ด้านผลผลิต ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านเป้าหมายในการจัดการท่องเที่ยว ด้านการควบคุมตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา

4. ด้านการป้องกันประกอบด้วยองค์ประกอบด้านการควบคุมตัวแปรที่เกี่ยวกับการป้องกันและส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบกติกา

5. ด้านสิ่งแวดล้อมประกอบด้วยองค์ประกอบด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์

ขอบเขตของงานวิจัยขึ้นนี้ตรงกับรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวของมณฑลชาติ คุนหมารักษ์ (2546) ในรูปแบบที่ 1 คือ มุ่งเน้นการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของบุคคลากรในชุมชนโดยเป็นการศึกษาสถานการณ์การใช้ภาษาจีนของชุมชน และผู้วิจัยได้เลือกจังหวัดเชียงรายเป็นแหล่งเก็บข้อมูล เนื่องจากเป็นชุมชนในท้องถิ่นที่มีสถานประกอบการที่ให้บริการทางด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลายรูปแบบและข้อมูลที่ได้รับจะถูกนำไปประกอบการพิจารณาจัดทำแอปพลิเคชันทางภาษา ซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมกับความต้องการขององค์กรและหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

2) ประเภทและลักษณะสารสนเทศการท่องเที่ยว

โดยแบ่งประเภทและลักษณะสารสนเทศการท่องเที่ยวตามกลุ่มผู้ใช้ ดังนี้

1. สารสนเทศสำหรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ สารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทและราคาสินค้า และบริการที่มีไว้บริการ ภูมิอากาศและภูมิประเทศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

2. สารสนเทศสำหรับผู้ผลิตสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ได้แก่ สารสนเทศของธุรกิจ ข้อมูลและประวัติลูกค้า ข้อมูลตัวแทนจำหน่าย เป็นต้น

3. สารสนเทศสำหรับตัวแทนจำหน่าย ได้แก่ แนวโน้มของความต้องการของลูกค้า แหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก รายการนำเที่ยว ประเภทและราคาสินค้าบริการที่มีไว้บริการ

4. สารสนเทศสำหรับหน่วยงานวางแผนการท่องเที่ยว ได้แก่ จำนวนนักท่องเที่ยวรายได้จากการท่องเที่ยว นโยบายการท่องเที่ยว เป็นต้น

3) ความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวและเทคโนโลยีสารสนเทศ

ปัจจุบันในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีสารสนเทศเข้ามาเกี่ยวข้องจำนวนมาก และมี ข้อมูลหลายประเภทผู้ประกอบการจึงต้องมีการจัดการสารสนเทศที่ดี และมีวิธีการเผยแพร่สารสนเทศที่เหมาะสม อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีการติดต่อสื่อสารจากทั่วโลก ทั้งระหว่างผู้ประกอบการและระหว่างผู้ประกอบการกับนักท่องเที่ยว ซึ่งการให้บริการติดต่อสื่อสารจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการจัดการ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการนำระบบคอมพิวเตอร์มาช่วยการดำเนินการเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะการใช้งานบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์

เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยให้ธุรกิจท่องเที่ยวสามารถดำเนินงานได้อย่าง รวดเร็วและมีความยืดหยุ่นในการให้บริการ ทั้งนี้เพื่อเพิ่ม ความสามารถในการแข่งขัน และการพัฒนาบริการ เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและการ ติดต่อสื่อสารในธุรกิจท่องเที่ยว การเติบโตของเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ระบบ 3G กลายเป็น เครื่องมือสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

สำหรับเทคโนโลยีอำนวยความสะดวกอย่างเช่น อินเทอร์เน็ต ซึ่งมีความสำคัญมากในปัจจุบัน พบว่ายังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ดังนั้น จึงควรเร่งพัฒนาการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าว เพื่อให้จังหวัดเชียงรายสามารถกำหนดนโยบายหรือจัดสรรงบประมาณลงทุนเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ตได้ตรงจุดมากยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งคาดว่าดำเนินการในปี พ.ศ. 2560-2561 ซึ่งเน้นการเก็บข้อมูลที่แสดงทัศนคติที่หลากหลายจากผู้ประกอบการ ถึงความต้องการแอปพลิเคชันด้านการท่องเที่ยวสองภาษา โดยได้กำหนดพื้นที่ในการเก็บข้อมูลเป็นสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งจะใช้เป็นฐานคิดในการออกแบบฐานข้อมูลในระบบสารสนเทศเพราะต้องการให้สอดคล้องกับความต้องการ นอกจากนี้ยังครอบคลุมถึงเนื้อหา ด้านเหตุผลและปัญหาของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการโรงแรมและการท่องเที่ยว ความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยวโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้ประกอบการ การชำระเงินค่าบริการโรงแรมและการท่องเที่ยวโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนความคิดเห็นที่มีต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการโรงแรมและการท่องเที่ยว การวิจัยครั้งนี้กลุ่มของประชากรคือกลุ่มผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงราย โดยจะทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 200 ตัวอย่าง ซึ่งลักษณะของกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ประกอบร้านค้าต่างๆ ซึ่งอยู่ในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในตัวจังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวชาวจีนปริมาณมาก ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างและสถานที่ในการเก็บข้อมูลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1 ข้างล่างนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงลักษณะของสถานประกอบการของกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทธุรกิจ	จำนวน	ร้อยละ
ร้านอาหาร	32	14.35
ร้านสะดวกซื้อ	26	11.66
โรงแรม/ที่พัก/โฮมสเตย์/รีสอร์ท	1	0.45
สถานที่ท่องเที่ยว/วัด	10	4.48
บริการรถเช่า	0	0.00
ธนาคาร/สถานที่แลกเปลี่ยนเงินตรา	3	1.35
บริการนำเที่ยว	3	1.35
OTOP (One Tambon One Product)	32	14.35
ร้านกาแฟ	3	1.35
ร้านกีฟชอป	1	0.45
ร้านขายกระเป๋า	2	0.90
ร้านขายของที่ระลึก	3	1.35
ร้านขายเครื่องดื่ม	2	0.90
ร้านขายเครื่องสำอาง	1	0.45
ร้านขายถั่ว, เมล็ดทานตะวัน	1	0.45
ร้านขายผลไม้	1	0.45
ร้านขายมือถือ	2	0.90
ร้านขายรองเท้า	2	0.90

ร้านขายแว่น	1	0.45
ร้านขายเสื้อผ้า	67	30.04
ร้านค้าทั่วไป	23	10.31
ห้างสรรพสินค้า	1	0.45
ศูนย์อาหาร	1	0.45
ร้านขายหมอนยางพารา	1	0.45
ร้านค้าทั่วไป	1	0.45
ร้านค้าปลีก	1	0.45
ร้านเครื่องประดับ	1	0.45
ร้านเครื่องสำอาง	1	0.45
รวม	223	100.00

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากประกอบการธุรกิจประเภทร้านขายเสื้อผ้า จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 30.04 โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบปลายเปิดและเลือกตอบ และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการในกรณีที่ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม แบบสอบถามได้ผ่านการตรวจประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญและปรับแก้ตามคำแนะนำก่อนทำการเก็บข้อมูล เมื่อเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้วได้ทำการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยเพื่อนำผลที่ได้รับไปประกอบการพิจารณาการจัดทำแอปพลิเคชันด้านการท่องเที่ยวสองภาษา (ไทย-จีน) ของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดเชียงรายต่อไป

ผลการวิจัย

1) สถานการณ์ของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาใช้บริการในสถานประกอบการ

จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปริมาณนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาใช้บริการสถานประกอบการตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆในจังหวัดเชียงราย (ตารางที่ 2) พบว่ากลุ่มตัวอย่างบางส่วนมีความคิดเห็นว่าสถานประกอบการของตนมีนักท่องเที่ยวชาวจีนมาใช้บริการในปริมาณน้อย (ต่ำกว่า 20 คน/วัน) คิดเป็นร้อยละ 42.60 แต่โดยภาพรวมแล้วถือว่าอยู่ในระดับที่ค่อนข้างมาก ซึ่งข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่าจังหวัดเชียงรายมีนักท่องเที่ยวชาวจีนไหลเวียนอยู่ตลอดเวลา โดยกลุ่มตัวอย่างบางส่วนแจ้งว่าสถานประกอบการของพวกตนนั้นมีนักท่องเที่ยวชาวจีนมาใช้บริการเป็นปริมาณมาก (121 คนขึ้นไป /วัน) ซึ่งจากการสอบถามเพิ่มเติมพบว่าสถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งยังเป็นที่นิยมสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยเท่านั้น โดยยังขาดการประชาสัมพันธ์ไปยังนักท่องเที่ยวต่างชาติ

ตารางที่ 2 ตารางแสดงลักษณะของสถานประกอบการของกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนผู้ให้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 คน	95	42.60

ระหว่าง 21-40 คน	32	14.35
ระหว่าง 41-80 คน	27	12.11
ระหว่าง 81-120 คน	15	6.73
จำนวน 121 คนขึ้นไป	52	23.32
ไม่ตอบ	2	0.10
รวม	223	100.00

2) ความสามารถด้านการใช้ภาษาจีนของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อสอบถามความสามารถในการใช้ภาษาจีนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่ง (ร้อยละ 44.39) ไม่สามารถฟังหรือพูด และในอีกส่วนหนึ่งคือกลุ่มตัวอย่างที่สามารถฟัง พูดได้ในระดับพอที่จะสื่อสารรู้เรื่อง แต่ยังไม่ค่อยกล้าพูดกับคนจีน (ร้อยละ 43.05)

ตารางที่ 3 ตารางแสดงความสามารถในการใช้ภาษาจีนด้านการฟัง-พูดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับความรู้การ ฟัง – พูดภาษาจีน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เลย	99	44.39
ฟัง พูดได้ในระดับพอที่จะสื่อสารรู้เรื่อง แต่ยังไม่ค่อยกล้าพูดกับคนจีน	96	43.05
ฟัง พูด สำเนียงได้ดี แต่ไม่เทียบเท่าเจ้าของภาษา	22	9.87
ฟัง พูด สำเนียงได้ดีมาก เทียบเท่าเจ้าของภาษา	6	2.69
รวม	223	100.00

ซึ่งหากพิจารณาจากความสามารถในการอ่าน-การเขียน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีพื้นฐานความรู้ทางด้านการอ่าน (ร้อยละ 79.37)

ตารางที่ 4 ตารางแสดงความสามารถในการสื่อสารทางด้านการเขียน-อ่านภาษาจีน

ระดับความรู้การ เขียน – อ่าน ภาษาจีน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เลย	177	79.37
อ่าน เขียน ได้ระดับพอสื่อสารรู้เรื่อง	35	15.70
อ่าน เขียนได้ดี ไม่เทียบเท่าเจ้าของภาษา	6	2.69
อ่าน เขียน ได้ดีมาก เทียบเท่าเจ้าของภาษา	5	2.24
รวม	223	100.00

จากตารางที่ 3 และ 4 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างประกอบไปด้วยกลุ่มตัวอย่างที่สามารถฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาจีนได้ ไม่ได้ปนกันไป โดยส่วนมากจะเน้นไปทางทักษะด้านการฟังและพูด ซึ่งถือว่าเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับการประกอบกิจการ จากการสอบถามเพิ่มเติมพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากเห็นตรงกันว่าบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ควรจะมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้ในการสนทนาพูดคุยและทักทายกับนักท่องเที่ยว เนื่องจากบุคลากรเหล่านี้จะต้องพบปะ สื่อสาร และให้บริการกับนักท่องเที่ยวโดยตรง

3) ความต้องการใช้แอปพลิเคชันการท่องเที่ยว

ในส่วนสุดท้ายของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สำรวจความต้องการและความสนใจของกลุ่มตัวอย่างในใช้แอปพลิเคชันการท่องเที่ยว พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการใช้แอปพลิเคชันที่ทางผู้ทำวิจัยกำลังจะจัดทำขึ้น (ร้อยละ 62.78) โดยผู้วิจัยจึงสอบถามในจำนวนผู้ที่ตอบมีความต้องการใช้แอปพลิเคชันการท่องเที่ยวให้แสดงความคิดเห็นขององค์ประกอบของแอปพลิเคชันการท่องเที่ยวที่กำลังจะจัดทำขึ้น และมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการเป็นดังนี้

กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการ บทสนทนาภาษาจีนที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการ มากที่สุด (ร้อยละ 44.84) รองลงมาแผนที่การท่องเที่ยว (ร้อยละ 40.36) และข้อมูลร้านอาหาร (ร้อยละ 29.60) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่ต้องการให้มีในแอปพลิเคชันการท่องเที่ยว มากที่สุด ได้แก่ การบันทึกโน้ตค่าใช้จ่ายในการเดินทางและการท่องเที่ยว (ร้อยละ 87.89) การเลือกหัวข้อการท่องเที่ยวตามฤดูกาล (ร้อยละ 85.65) และการคัดกรอง/แนะนำข้อมูลที่พัก/ร้านอาหารในช่วงฤดูกาล (ร้อยละ 84.75) โดยเรียงตามลำดับ

อภิปรายผล

จากข้อมูลที่สำรวจสรุปได้ว่าองค์ประกอบของแอปพลิเคชันด้านการท่องเที่ยวสองภาษา (ไทย-จีน) ของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดเชียงราย คือการเน้นพัฒนาบทสนทนาภาษาจีนที่เกี่ยวข้องกับสถาน

ประกอบการ และเพื่อให้คำแนะนำและข้อมูลต่างๆกับนักท่องเที่ยว ซึ่งในรายละเอียดของข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่จำเป็นต้องมีความสอดคล้องกับสถานการณ์จริง

จากข้อมูลที่ได้รับมาจากการวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่าแอปพลิเคชันด้านการท่องเที่ยวสองภาษา (ไทย-จีน) ของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดเชียงราย ควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

- 4.1 ข้อมูลการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถค้นหาและเข้าถึงข้อมูลได้ด้วยตนเอง
- 4.2 สถานที่ท่องเที่ยว, ร้านอาหาร, ที่พัก, สินค้าท้องถิ่น (OTOP) จะต้องสามารถแสดงแผนที่และเชื่อมการนำทางไปยัง Google Map ได้
- 4.3 บล็อก (Blog) แสดงความคิดเห็นหรือแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาแชร์ประสบการณ์หรือรูปภาพในการเดินทางของเส้นทางท่องเที่ยวของสถานที่ต่างๆในจังหวัดเชียงราย
- 4.4 แสดงข้อมูลร้านอาหารท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย เช่น เวลาเปิด-ปิด, ที่อยู่และคำแนะนำของอาหาร
- 4.5 สามารถแสดงข้อมูลเพื่อแนะนำสินค้าหรือผลิตภัณฑ์พิเศษของท้องถิ่น (OTOP) ในจังหวัดเชียงราย
- 4.6 แนะนำที่พัก เช่น โรงแรม, เกสต์เฮาส์, หรือ โฮสเทล ชื่อตั้งในท้องถิ่น โดยข้อมูลของที่พักจะประกอบไปด้วยราคา, รูปภาพ, ที่อยู่และวิธีการเดินทางให้กับนักท่องเที่ยว
- 4.8 เมนูการให้ความช่วยเหลือต่างๆแก่นักท่องเที่ยว เช่น เมนูพยากรณ์อากาศ, เมนูเข็มทิศ, หรือช่องทางการติดต่อเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานท้องถิ่นในกรณีฉุกเฉิน
- 4.9 เมนูภาษาเพื่อลดปัญหาเรื่องการสื่อสาร โดยนำเสนอบทสนทนาหรือคำศัพท์พื้นฐานที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยวสำหรับชาวต่างชาติและผู้ประกอบการในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้ประกอบการในท้องถิ่นหรือนักท่องเที่ยวสามารถศึกษาและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยแบ่งประเภทบทสนทนาออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ภาษาจีนเพื่อผู้ประกอบการ และ 2) ภาษาไทยเพื่อนักท่องเที่ยว ซึ่งจะมีรูปแบบการนำเสนอเพื่อให้เกิดความน่าสนใจแก่ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการสำรวจต้องการแอปพลิเคชันด้านการท่องเที่ยวสองภาษา (ไทย-จีน) ของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดเชียงราย เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาประกอบการพิจารณาจัดทำแอปพลิเคชันด้านการท่องเที่ยวสองภาษา (ไทย-จีน) ของจังหวัดเชียงราย พบว่าผู้ประกอบการส่วนมากมีความต้องการ และสนใจเทคโนโลยีสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะเทคโนโลยีที่สนับสนุนทางด้านภาษา ซึ่งหลังจากได้ผลสรุปผลจากการวิจัยแล้วนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวไปประกอบการจัดทำแอปพลิเคชันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และได้ทำการประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบและใช้งานโดยทั่วกันแล้ว อย่างไรก็ตามเพื่อให้เกิดความหลากหลายในการเก็บข้อมูลและเพื่อให้ผลการวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้เพิ่มมากขึ้นและครอบคลุมไปถึงทางฝั่งของผู้บริโภคด้วย

เอกสารอ้างอิง

- ทักษิณา คุณารักษ์. (2546). การตลาดและการตัดสินใจซื้อของนักท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิมิต ชื่นสัน วรานนท์ แสงวิจิตร และศศิธร เทพี. (2557). การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: การพัฒนาเพื่อการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยทักษิณ ครั้งที่ 24 ณ ศูนย์ประชุมนานาชาติฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. 21-24 พฤษภาคม.
- มณฑาวดี คุณารักษ์. (2546). การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต. ภาควิชาบริหารเทคนิคศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ จังหวัดเชียงราย (2558). ภาพรวมสรุปประมาณการสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ จังหวัดเชียงราย ปี พ.ศ. 2558. วันที่ค้นข้อมูล 30 มิถุนายน 2560, <http://www.chiangrai.net/dashboard19/>

ระบบกลไกการขับเคลื่อนงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
System and Mechanism Enabling Area- Based Research Project for Economic Boost
A Case Study of Uttaradit Rajabhat University

จิรภา ตามัง เสถียรภักดิ์ มุขติ ประพันธ์ แจ่มเอี่ยม เจนจิรา บุตติ ตรีณี วันปา
ศูนย์บูรณาการพันธกิจสัมพันธ์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
Corresponding author : uruengagement@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญคือเพื่อศึกษารูปแบบการขับเคลื่อนงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน และเพื่อศึกษากลไกการทำงานเชิงสานประโยชน์ร่วมกันในการขับเคลื่อนงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีขั้นตอนดำเนินการ 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสถานภาพ/ศักยภาพด้านการบริหารงานวิจัยที่เกี่ยวกับพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ระยะที่ 2 สังเคราะห์ระบบ กลไก รูปแบบการขับเคลื่อนงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ และบทเรียนจากการดำเนินงาน การรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการ ศึกษาเอกสาร สอบถาม สัมภาษณ์ สนทนากลุ่ม และจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อตรวจสอบความถูกต้องขององค์ความรู้ที่ได้ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและการสร้างข้อสรุปจากข้อมูลตามสภาพจริง ผลผลิตสำคัญของงานวิจัยคือ ระบบและกลไกการขับเคลื่อนงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ โดยแบ่งกระบวนการดำเนินงานออกเป็น 3 กระบวนการหลัก คือ กระบวนการต้นทางเป็นการสร้างระบบและกลไกการสนับสนุนงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ที่สามารถสร้างการเรียนรู้และศักยภาพบุคลากรในมหาวิทยาลัยตั้งแต่กระบวนการสร้างทีมวิจัย การปรับกระบวนการทัศน์เพื่อสร้างความเข้าใจหรือความรู้สึกร่วม การค้นหาประเด็นโจทย์วิจัย กระบวนการพัฒนาโจทย์ และพัฒนาข้อเสนอโครงการ รวมถึงการจัดการข้อมูลเพื่อช่วยในการตัดสินใจ กระบวนการระหว่างทาง เป็นกระบวนการสร้างนวัตกรรม องค์ความรู้ การวิจัย (Innovation Knowledge Research : IKR) โดยการสนับสนุนทุนวิจัยจากโจทย์ในพื้นที่ที่การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) รวมทั้งกระบวนการติดตามประเมินแบบเสริมพลังการขับเคลื่อนงานซึ่งจะดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมกับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เป็นหลัก มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษา อาจารย์ ชุมชน และองค์กรภาคีสนับสนุนต่าง ๆ ร่วมกันคิด วางแผน ปฏิบัติ แก้ไข/ปรับปรุงจนได้นวัตกรรม องค์ความรู้ การวิจัยที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ ช่วงปลายทางเป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อต่อยอดและผลักดันสู่การใช้ประโยชน์ทั้งในส่วนที่เป็นการศึกษาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยและการสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยและหน่วยงานเครือข่ายองค์กรภาคีที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ : ระบบ การวิจัยเชิงพื้นที่ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เครือข่ายองค์กรภาคี

Abstract

This study was to 1) to investigate the Uttaradit Rajabhat University model in promoting Area-Based Research Project practiced as Sustainably Economic Boost guidance and 2) to study the Uttaradit Rajabhat University mechanism's Mutual Benefit Collaboration in promoting Area-Based Research Project. A Participatory Action Research design was carried out in 2 phases; 1) a study of the university's condition

and capacity in administrating Area-Based Research Project and 2) an analysis of the university's system, mechanism and model in promoting Area-Based Research Project practiced as Sustainably Economic Boost guidance. Data collection was conducted by reviewing related literatures, using questionnaire, interviewing and focus grouping. The analysis of qualitative data was carried out by content analysis and authentic data conclusion. The finding indicated that system and mechanism in enabling Area- for Economic Based Research Project Boost included primary, secondary and tertiary procedures. The primary procedure was a formation of system and mechanism which helped promoting Area-Based Research Project practiced as Sustainably Economic Boost guidance. The procedure aimed to educate and to enable the university's instructors and personnel initiating team building, paradigm adjusting, statement and development of research question, Research proposal writing, and data management for decision making. The secondary procedure mainly involved an Innovation Knowledge Research (IKR), funding Participatory Action Research project proposal. The tertiary procedure reinforced the follow-up evaluation and empowerment intended for samples collaboration. Accordingly a strong alliance among university's instructors, personnel, students, community and participatory sectors was established for initiating, planning, doing, revising and targeting to body of knowledge, innovation and practical research result. The procedure finally directed to research result synthesis, publication, distribution and above all mutual benefit engagement between Uttaradit Rajabhat University and participatory sectors.

Keywords: System, mechanism, area-based research project, Uttaradit Rajabhat University

บทนำ

ปี 2559-2561 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ได้ร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ในการพัฒนาโครงการวิจัยเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากด้วยผลิตภัณฑ์อัตลักษณ์ของจังหวัดอุดรดิตถ์สู่การต่อยอดเชิงพาณิชย์: กรณีศึกษาลางสาดอุดรดิตถ์ ใช้แนวคิดของการทำงานวิจัยเชิงพื้นที่ ผนวกกับงานวิจัยเชิงพาณิชย์ โดยใช้ลางสาดอุดรดิตถ์ เป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่อย่างยั่งยืน ผ่านกระบวนการทำงานวิจัยแบบร่วมมือทางวิชาการ (Academic Collaborative Research) ภายใต้ห่วงโซ่อุปทานและห่วงโซ่คุณค่าเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ ที่มีคุณค่าและมูลค่าสอดคล้องกับบริบทของชุมชน โดยมีค่านิยมร่วม (Core value) คือการอนุรักษ์ลางสาดอุดรดิตถ์ และยึดหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) 3 ประการ เป็นหัวใจของการทำงาน ได้แก่ 1) การสร้างความเป็นธรรม ความถูกต้องทางสังคม 2) การรักษาความมั่นคงยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม และ 3) การขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ กระบวนการทำวิจัยครั้งนี้มีภาคีที่ร่วมทำงาน 4 ภาคส่วน ได้แก่ ภาควิชาการ (มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์) ภาคเอกชน (หอการค้าจังหวัดอุดรดิตถ์ บริษัทหทัยเจริญคอมพิวเตอร์ จำกัด บริษัทสวนผลไม้ไม้ยา จำกัด ร้านบ้านบนดอย) ภาครัฐ (หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น บริษัทประชารัฐ) ภาคประชาชน (เกษตรกรผู้ปลูกลางสาด วิสาหกิจชุมชนแปรรูปลางสาดบ้านดำนานาขาม) ในลักษณะของงานวิจัยเชิงพาณิชย์ (Commercialization Research) โดยมีการทำงานแบบร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้กับภาคีในพื้นที่ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนหรือธุรกิจ (ผู้ประกอบการในท้องถิ่น) และเกษตรกรผู้ปลูกลางสาด สอดรับกับนโยบายการพัฒนาประเทศของรัฐบาล “ประเทศไทย 4.0” ที่ต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “Value-Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” โดยใช้แนวทาง “สานพลังประชารัฐ” พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เกิดความมั่นคง และยั่งยืน ทำให้ประชาชนในชุมชนต่าง ๆ มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ดังนั้นการสังเคราะห์ระบบและกลไกการขับเคลื่อนงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ จึงออกแบบให้มีกระบวนการถอดบทเรียน วิเคราะห์ และสังเคราะห์ ระบบการขับเคลื่อนการบริหารงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ และกลไกการดำเนินงานเชิงสานประโยชน์ร่วมกัน เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการพัฒนาแนวทางในการส่งเสริมเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพอย่างยั่งยืนอย่างเป็นระบบโดยมี**วัตถุประสงค์สำคัญ** คือ เพื่อศึกษารูปแบบการขับเคลื่อนงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน และ 2) เพื่อศึกษากลไกการดำเนินงานเชิงสานประโยชน์ร่วมกันในการขับเคลื่อนงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีขั้นตอนดำเนินการ 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสถานภาพ/ศักยภาพด้านการบริหารงานวิจัยที่เกี่ยวกับพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ระยะที่ 2 สังเคราะห์ระบบ กลไก รูปแบบการขับเคลื่อนงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ และบทเรียนจากการดำเนินงาน โดยมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีการจัดการความรู้จากประสบการณ์ความสำเร็จ ระหว่างดำเนินการ รวมทั้งสังเคราะห์บทเรียนและปัจจัยความสำเร็จเพื่อการต่อยอดขยายผล

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษากระบวนการขับเคลื่อนการบริหารจัดการวิจัยเชิงพาณิชย์เชิงพื้นที่ ทั้งส่วนของระบบและกลไกแบบมีส่วนร่วม

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย ประชากรที่ทำการวิจัย คือ บุคลากรวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ กลุ่มเป้าหมาย คือ บุคลากรวิจัยภายใต้ชุดโครงการวิจัยเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากด้วยผลิตภัณฑ์อัตลักษณ์ของจังหวัดอุดรดิตถ์สู่การต่อยอดเชิงพาณิชย์ : กรณีศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย นักวิจัยในมหาวิทยาลัย นักวิจัยในพื้นที่เครือข่ายเกษตรกรรมผู้ปลูกกลางสาด เครือข่ายภาควิชาการ เครือข่ายภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

การรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการ ศึกษาเอกสาร สอบถาม สัมภาษณ์ สทนากลุ่ม และจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อตรวจสอบความถูกต้องขององค์ความรู้ที่ได้ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและการสร้างข้อสรุปจากข้อมูลตามสภาพจริง

ผลการวิจัย

1. **สถานภาพ ศักยภาพการขับเคลื่อนงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์** ประกอบด้วย 1) สถานภาพการบริหารงานวิจัยเกี่ยวกับพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ได้แก่ ระบบการบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยแบบบูรณาการเพื่อท้องถิ่น หน่วยงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ สถานภาพ ศักยภาพของหน่วยงานสนับสนุนการขับเคลื่อนงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ และ 2) แนวทางการขับเคลื่อนงานวิจัยเกี่ยวกับพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

2. **ระบบและกลไกการขับเคลื่อนงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์** ผลจากการถอดบทเรียนกระบวนการดำเนินงานพัฒนาการขับเคลื่อนงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ พบว่า มหาวิทยาลัยได้ออกแบบระบบและกลไกการขับเคลื่อนงานวิจัยภายใต้ชุดโครงการให้สอดคล้องกับระบบและกลไกการสนับสนุนงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยโดยแบ่งกระบวนการดำเนินงานออกเป็น 3 กระบวนการหลัก คือ **กระบวนการต้นทาง**เป็นการสร้างระบบและกลไกการสนับสนุนงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ที่สามารถสร้างการเรียนรู้และศักยภาพบุคลากรในมหาวิทยาลัยตั้งแต่กระบวนการสร้างทีมวิจัย การปรับกระบวนการทัศน์เพื่อสร้างความเข้าใจหรือความรู้สึก ร่วม การค้นหาประเด็นโจทย์วิจัย กระบวนการพัฒนาโจทย์ และพัฒนาข้อเสนอโครงการ รวมถึงการจัดการข้อมูลเพื่อช่วยใน

การตัดสินใจ **กระบวนการระหว่างทาง** เป็นกระบวนการสร้างนวัตกรรม องค์ความรู้ การวิจัย (Innovation Knowledge Research : IKR) โดยการสนับสนุนทุนวิจัยจากโจทย์ในพื้นที่ที่การวิจัยเชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) รวมทั้งกระบวนการติดตามประเมินแบบเสริมพลังการขับเคลื่อนงานซึ่งจะดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม กับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เป็นหลัก มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษา อาจารย์ ชุมชน และองค์กรภาคีสนับสนุนต่าง ๆ ร่วมกันคิด วางแผน ปฏิบัติ แก้ไข/ปรับปรุงจนได้นวัตกรรม องค์ความรู้ การวิจัยที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ **ช่วงปลายทาง**เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อต่อยอดและผลักดันสู่การใช้ประโยชน์ทั้งในส่วนที่เป็นการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยและการสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยและหน่วยงานเครือข่ายองค์กรภาคีที่เกี่ยวข้อง

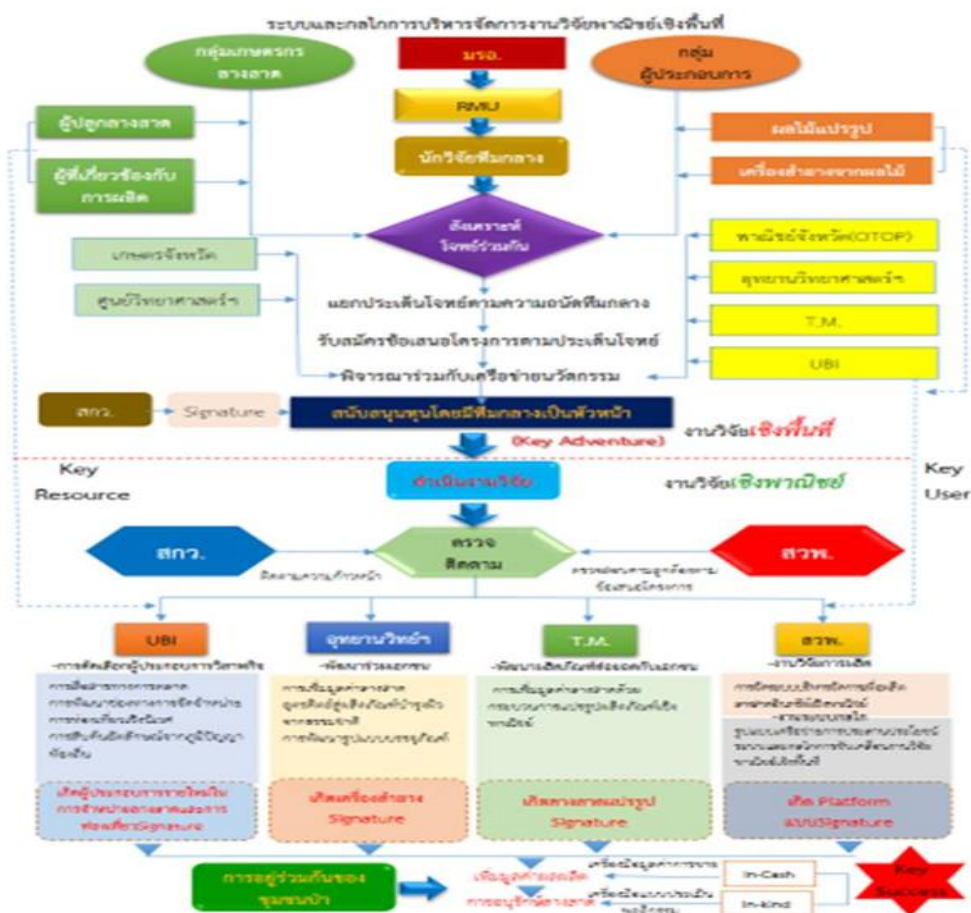
3. กลไกการทำงานเชิงสานประโยชน์ร่วมกันในการขับเคลื่อนงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ผลการสังเคราะห์กระบวนการขับเคลื่อนงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ช่วยให้ได้รูปแบบการเชื่อมโยงการบริหารจัดการงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย **มิติปัจจัยนำเข้า** ได้แก่ ฐานข้อมูลซึ่งมาจากเครือข่ายแกนนำเกษตรกรผู้ผลิตยางสดและกลุ่มผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการเป็นหลัก เครือข่ายภาคสนับสนุนในระดับจังหวัด ได้แก่ เกษตรจังหวัด พาณิชย์จังหวัด (OTOP) พัฒนาการจังหวัด วัฒนธรรมจังหวัด หอการค้า ฯลฯ เป็นต้น และหน่วยงานสนับสนุนการขับเคลื่อนงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ได้แก่ ศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี Talent mobility หน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ (UBI) ซึ่งเป็นฐานข้อมูล 3 ด้าน คือ 1) สถานการณ์ปัญหาและความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ 2) ข้อมูลองค์ความรู้ ชุดความรู้ แหล่งเรียนรู้ ผลิตภัณฑ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 3) ศักยภาพการวิจัยของบุคลากรในมหาวิทยาลัย

มิติด้านกระบวนการ มีกระบวนการทำงานเริ่มต้นจากการสร้างทีมดำเนินงาน (Avenger Team) โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านหน่วยจัดการงานวิจัยของคณะ (RMU) ช่วยให้ได้นักวิจัยที่สนใจเข้าร่วมโครงการจาก 6 คณะโดยมีการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักวิจัยก่อนเริ่มทำงานด้วยวิธีการโค้ชจากทีมที่เลี้ยงที่มีประสบการณ์โดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือ การปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ด้านการวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ให้กับนักวิจัยผ่านหลักสูตรอบรม 6 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตร Deep listening หลักสูตร Design Thinking กระบวนการ Experience innovation กระบวนการ Cross Cultural Product Development กระบวนการ Proposal Planning และกระบวนการ Coaching และกำหนดเป้าหมายร่วมกันก่อนเข้าสู่ขั้นตอนการพัฒนาในระบบบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย ซึ่งในกระบวนการสังเคราะห์โจทย์วิจัยจะมีกลุ่มเกษตรกรยางสด (Key Resource) และกลุ่มผู้ประกอบการ (Key User) การเข้ามามีส่วนร่วมโดยมีภาคีสนับสนุนและหน่วยงานสนับสนุนการขับเคลื่อนงานวิจัยพาณิชย์ของมหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมในการพิจารณาข้อเสนอโครงการโดยนักวิจัยได้จะรับการโค้ชจากทีมที่เลี้ยงนักวิจัย (Coaching) และการติดตามสนับสนุนเพื่อเสริมพลังการขับเคลื่อนงานเพื่อการไปสู่เป้าหมายอย่างเป็นระบบตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง

สำหรับการติดตามสนับสนุนเพื่อเสริมพลังการขับเคลื่อนงาน (Monitoring) นั้นจะมีทีมกลางบริหารจัดการชุดโครงหน้าติดตามประเมินผลการดำเนินงานวิจัยให้เป็นไปตาม Cluster framework ของชุดโครงการโดยการประสานการทำงานร่วมกับทีม สกว. Signature ซึ่งเป็นทีมที่เลี้ยง (Coaching) ทำหน้าที่ให้คำแนะนำเพื่อการไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และทีมศูนย์บูรณาการพันธกิจสัมพันธ์ สถาบันวิจัยและพัฒนาทำหน้าที่เป็นกลไกสนับสนุนกลางอำนวยความสะดวก และจัดกิจกรรมเสริมสมรรถนะด้านต่าง ๆ ให้กับนักวิจัย รวมทั้งเชื่อมโยงกับหน่วยงานสนับสนุนภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยในการบูรณาการพันธกิจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานในบรรลุเป้าหมายและเกิดกลไกการทำงานแบบเสริมพลังกันและกัน เช่น เชื่อมประสานกับทางพาณิชย์จังหวัดว่าโครงการไหนบ้างที่ทางสถาบันวิจัยและพัฒนาจะหาผู้ประกอบการเข้าไปในส่วนของหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ (UBI) อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี Talent mobility และโครงการที่เกิดขึ้นในงานวิจัยจะนำไปพัฒนาร่วมกับ UBI ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการที่ยังไม่มีการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล และต้องการที่จะจดทะเบียนนิติบุคคล สร้างธุรกิจใหม่โดยจะเข้า

มาตั้งแต่เรื่องการค้าเสรี การพัฒนาองค์ความรู้ จัดจำหน่าย รวมถึงธุรกิจการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้น ในส่วนของอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งร่วมกับภาคเอกชนอยู่แล้วก็จะไปเข้าพัฒนาร่วมเพื่อให้เกิด products innovative ซึ่งจะมีการเพิ่มมูลค่าทางอุตสาหกรรมสู่ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวจากธรรมชาติ การพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ ในขณะที่ Talent mobility ไม่จำเป็นต้องมีนวัตกรรมสูงมากเพียงแต่ทำให้ผู้ประกอบการที่มีอยู่แล้วเพิ่มมูลค่าทางผลิตภัณฑ์ด้วยการแปรรูปผลผลิตเชิงพาณิชย์ เช่น โรงงานแปรรูปน้ำผลไม้ เป็นต้น

มิติผลลัพธ์สุดท้ายที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องราวประสานประโยชน์ร่วมกันทั้งหมด คือ มหาวิทยาลัยเกิดนักวิจัยที่มีกระบวนการคิดใหม่ เกิดการบูรณาการศาสตร์เพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงพาณิชย์อย่างเป็นระบบ เกิดกลไกการจัดการข้อมูลเพื่อการวิจัยและพัฒนาพาณิชย์เชิงพื้นที่ เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการปฏิบัติงานแบบบูรณาการและสานประโยชน์ซึ่งกันและกันกับภาคที่มีกลไกยั่งยืน และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือความต้องการที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การอยู่ร่วมกันของชุมชนกับป่าซึ่งไม่ได้แค่ขายของแต่เป็นการนำของมาแปรรูปซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดนำไปต่อยอดสร้างมูลค่าและสามารถทำเป็นธุรกิจในด้านต่าง ๆ ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมความพอใจและมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมเกิดเป็น Platform Signature Uttaradit โดยสรุปแสดงดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กลไกการทำงานเชิงสานประโยชน์ร่วมกันในการขับเคลื่อนงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

4. บทเรียนจากการดำเนินงานและปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ

4.1 บทเรียนจากการดำเนินงาน ได้แก่ การสร้างทีมดำเนินงาน การออกแบบการทำงานแบบมีส่วนร่วม กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ บทเรียนการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนแบบมีส่วนร่วมและเชื่อมโยงผลสู่การใช้ประโยชน์ และการเพิ่มศักยภาพและความพึงพอใจของบุคลากรที่เข้าร่วมโครงการ

4.2 ปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ ความมุ่งมั่นทำงานด้วยใจของทีม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปัจจัยที่เกี่ยวกับนักวิจัยที่ร่วมโครงการ ได้แก่ ทักษะคตินักวิจัยในทีม การมีเป้าหมายการทำงานร่วมกัน การบริหารแบบมีส่วนร่วมและเน้นความสำคัญของผู้เกี่ยวข้อง และการบริหารจัดการแบบบูรณาการพันธกิจและการสนับสนุนของทีมประสานงานกลาง การมีโค้ช/พี่เลี้ยงนักวิจัย ความเชื่อมั่นในโค้ชและทีมพี่เลี้ยงนักวิจัย การให้คำปรึกษาของโค้ชและทีมพี่เลี้ยงนักวิจัย และการทำงานแบบต่อยอดขยายผลจากทุนเดิม

อภิปรายผลการวิจัย

1. รูปแบบการขับเคลื่อนงานวิจัยพหุวิชาชีพเชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ผลการสังเคราะห์และถอดบทเรียนการดำเนินงานที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ มีข้อค้นพบที่สำคัญคือ การเชื่อมโยงกับระบบบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยกับเครือข่ายองค์กรภาคีทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาควิชาการเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยพหุวิชาชีพเชิงพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะและช่วยพัฒนาศักยภาพให้กับนักวิจัยรุ่นใหม่ การสร้างกลุ่มวิจัยที่มีการบูรณาการศาสตร์เพื่อการพัฒนาพื้นที่ และการใช้ระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยเป็นฐานในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรภาคีทุกภาคส่วนเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากด้วยผลิตภัณฑ์อัตลักษณ์ของจังหวัดอุดรดิตถ์สู่การต่อยอดเชิงพาณิชย์โดยการเชื่อมโยงข้อมูลสถานการณ์ปัญหาของชุมชนเพื่อใช้ในการจัดการงานวิจัยเพื่อให้ได้โจทย์วิจัยที่เชื่อมโยงกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรมและส่งผลกระทบต่อพัฒนาพื้นที่โดยมีการร่วมมือกับเครือข่ายองค์กรภาคีไปพร้อมกัน ซึ่งเป็นการจัดการงานวิจัยที่สอดคล้องตามกลยุทธ์การวิจัยที่ว่าด้วยการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา และยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ พุทธศักราช 2560-2564 (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. 2559)

2. กลไกการทำงานเชิงสานประโยชน์ร่วมกันในการขับเคลื่อนงานวิจัยพหุวิชาชีพเชิงพื้นที่ ผลการสังเคราะห์และถอดบทเรียนการดำเนินงานที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ มีข้อค้นพบที่มีจุดเด่นสำคัญคือมีการออกแบบการทำงานที่ผูกโยงกลไกการขับเคลื่อนงานวิจัยของชุดโครงการให้เชื่อมโยงและบูรณาการกับพันธกิจปกติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยมีกลไกการจัดการกลางที่เชื่อมโยงระบบการทำงานขององค์กรทั้งในส่วนองสถาบันวิจัยและพัฒนาเองและหน่วยงานสนับสนุนภายในมหาวิทยาลัยที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งหน่วยงานองค์กรภาคีที่เกี่ยวข้องโดยมีการประสานเครือข่ายความร่วมมือในการทำงานเชิงสานประโยชน์ร่วมกันมีการบูรณาการงานและข้อมูลร่วมกันตั้งแต่ต้นทางตั้งแต่การวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา จัดทำแผนที่มีการประสานสู่เป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจน รวมทั้งมีการประสานความร่วมมือระหว่างทางและปลายทางในลักษณะของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดการความรู้จากผู้มีประสบการณ์ การมีที่ปรึกษา/โค้ชที่คอยให้คำปรึกษาและให้ข้อเสนอแนะในการทำงานและการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ทำให้ทุกฝ่ายให้ความสำคัญต่อการร่วมกิจกรรมเนื่องจากประสบการณ์และการเรียนรู้ที่จะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนางานที่รับผิดชอบซึ่งจะนำไปสู่ความเป็นไปได้ในการขับเคลื่อนงานการวิจัยพหุวิชาชีพเชิงพื้นที่ที่เป็นได้อย่างต่อเนื่องยั่งยืนซึ่งข้อค้นพบในส่วนนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยและประสบการณ์ความสำเร็จของการขับเคลื่อนงานในชุมชนโดยส่วนใหญ่ที่ผ่านมา (ฉัตรนภา พรหมมา. 2552)

ข้อเสนอแนะ

1. มหาวิทยาลัยควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการศึกษาข้อมูลวิจัยเบื้องต้น (Prelim) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบการทำงานของชุดโครงการวิจัยได้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

2. มหาวิทยาลัยควรมีการพัฒนากระบวนการที่ปรึกษาวิชาการวิจัยโดยการจัดกิจกรรมเสริมศักยภาพให้กับนักวิจัยที่มีประสบการณ์สูงของมหาวิทยาลัยให้มาเป็นที่ปรึกษาชุดโครงการวิจัย

๓. ควรมีการพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาและประสบการณ์ความสำเร็จของทั้ง 2 ภาคส่วน ได้แก่ ส่วนของกลุ่มเครือข่ายเกษตรกร และส่วนที่เป็นองค์กรสนับสนุนให้มีการปรับปรุงฐานข้อมูลให้มีความเคลื่อนไหวทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบโดยเฉพาะฐานข้อมูลในส่วนของปัญหา ความต้องการของสมาชิกเครือข่ายโดยเชื่อมโยงกับองค์กรสนับสนุนทุกภาคส่วน ซึ่งมีบทบาทตรงเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนและการพัฒนาผู้ประกอบการ และมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งมีพันธกิจที่ต้องมีการวิจัยและบริการวิชาการอย่างต่อเนื่องอยู่แล้ว

๔. ควรกำหนดเป็นนโยบายและมีการจัดทำแผนเชิงบูรณาการที่มีการประสานความร่วมมือของทุกส่วนราชการเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากอย่างเป็นรูปธรรมครบวงจรโดยมุ่งเน้นเป้าหมายความสำเร็จต่อชุมชนอย่างแท้จริง

๕. ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยนักวิจัยในสถาบันอุดมศึกษากับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนชุมชนอย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างประเด็นวิจัยเชิงเร่งด่วนที่ควรดำเนินการ ได้แก่

๕.1 รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายการวิจัยและบริการวิชาการเพื่อส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนโดยความร่วมมือขององค์กรท้องถิ่น

๕.2 รูปแบบการจัดการเครือข่ายการตลาดโดยเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์ชุมชนกับการท่องเที่ยว

สรุปผลการวิจัย

การศึกษากระบวนการขับเคลื่อนการบริหารจัดการวิจัยเชิงพาณิชย์เชิงพื้นที่ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ทั้งส่วนของระบบและกลไกแบบมีส่วนร่วม ช่วยให้ข้อมูลทั้งในส่วนสถานภาพ ศักยภาพการขับเคลื่อนงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ระบบและกลไกการขับเคลื่อนงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ และกลไกการทำงานเชิงสานประโยชน์ร่วมกันในการขับเคลื่อนงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เกิดนักวิจัยรุ่นใหม่ที่มีการทำงานแบบบูรณาการศาสตร์ที่สนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการของพื้นที่ เกิดนักบริหารจัดการงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ในรูปแบบของชุดโครงการ นักวิจัยในโครงการได้รับการเสริมสมรรถนะด้านการวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ เกิดกลุ่มวิจัยที่มีอัตลักษณ์เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัย ได้กลไกการสานประโยชน์และความร่วมมือระหว่างภาควิชาการ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาครัฐในการส่งเสริมและ พัฒนาการ และเกิดเครือข่ายการวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์กับเครือข่ายเกษตรกร เครือข่ายภาครัฐ และเครือข่ายผู้ประกอบการเพื่อสังคม โดยใช้กระบวนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดการทวนสอบข้อมูลจากการถอดบทเรียนการขับเคลื่อนงานของหน่วยงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้องและแนวทางการขับเคลื่อนงานร่วมกัน การจัดกิจกรรมเสริมสมรรถนะให้กับนักวิจัยในโครงการ การร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงานแต่ละโครงการ และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดการความรู้ เพื่อถอดบทเรียนกระบวนการขับเคลื่อนงานของชุดโครงการ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ของหน่วยงานและบุคคลเป็นจำนวนมาก หน่วยงานแรกที่ทำให้ความอนุเคราะห์เป็นอย่างสูงคือ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ซึ่งได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยได้ให้แนวคิดและประสบการณ์จากการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดการความรู้เพื่อสังเคราะห์ระบบ กลไก รูปแบบการขับเคลื่อนงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ซึ่งเป็นต้นแบบที่ดีในการปฏิบัติช่วยให้ได้บทเรียนและความรู้สู่ข้อสรุปเชิงหลักการเพื่อใช้เป็นแนวทางสังเคราะห์ระบบ กลไก รูปแบบการขับเคลื่อนงานวิจัยพาณิชย์เชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานวิจัยใน

มหาวิทยาลัยราชภัฏและเครือข่าย รวมทั้งองค์กรภาคีที่เกี่ยวข้องที่ได้ให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติการในทุกขั้นตอนช่วยให้สามารถดำเนินงานวิจัยได้บรรลุผลตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่านที่ได้กล่าวถึง รวมทั้งผู้ใกล้ชิดและผู้ที่ได้มีส่วนสนับสนุนที่มีอาจกล่าวนามได้ทั้งหมด จึงขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงด้วยความจริงใจ คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีจากการวิจัยนี้ขอมอบเป็นกตเวทิตาคุณแด่บูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

ฉัตรนภา พรหมมา. (2552). การพัฒนาระบบบริหารการจัดการคุณภาพงานวิจัยแบบบูรณาการ

เพื่อท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ โดยกระบวนการจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วม.

อุดรดิตถ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2559). นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 9.

26 มกราคม 2561. www.nrms.go.th

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสำหรับนักศึกษาเคมีชั้นปีที่ 3 เรื่องเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ

Development of Learning Activities using Research-Based for the 3rd Year Chemistry Students entitle of Natural Product Chemistry

เฉลิมพร ทองพูน^{1*} และ วิษณุ ธงไชย

^{1,2} สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณวิทย์ จังหวัดพิษณุโลก

*corresponding author e-mail: cthongpoon@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ และ 2) ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยทดลองเบื้องต้นโดยใช้รูปแบบ One –Shot Case Study กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณวิทย์ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) แบบทดสอบความรู้ แบบวัดทักษะกระบวนการปฏิบัติ และ แบบวัดความพึงพอใจ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 1 แผน เวลา 21 ชั่วโมง ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา โดยนำเสนอสถานการณ์ปัญหาเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ขั้นที่ 2 การวางแผน ศึกษาตัวอย่างงานวิจัยแล้วร่วมกันกำหนดหัวข้อ รูปแบบการศึกษา และออกแบบเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขั้นที่ 3 ดำเนินการตามแผน สร้างเครื่องมือ กำหนดวิธีดำเนินการศึกษา ขั้นตอนการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผล ขั้นที่ 4 การเก็บข้อมูล โดยผู้เรียนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน และ ขั้นที่ 5 วิเคราะห์และรายงานผล ผู้เรียนนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน สรุปผลข้อมูลและรายงานผล 2. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ พบว่า ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ด้านความรู้ โดยนักศึกษาร้อยละ 100 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ขึ้นไป ผลการวิจัยพบว่า มีนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 21 คนคิดเป็นร้อยละ 100 และมีคะแนนเฉลี่ย 47.50 คิดเป็นร้อยละ 79.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาด้านทักษะกระบวนการปฏิบัติโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.50) และ ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชา พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.53) ทั้งในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและประโยชน์ต่อนักศึกษา

คำสำคัญ : การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ วิจัย เคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ

Abstract

The objectives of the present research were i) to design the learning activities based on Research-Based Learning for the Natural Product Chemistry Subject and ii) to study the achievement of Learning Process Arrangement based on Research-Based Learning for the Natural Product Chemistry Subject. This research is preliminary experiments research using the One-Shot Case Study. The target group consisted of 21 third-year chemistry studies students who enrolled in the Natural Product Chemistry Subject during the second semester of the 2015 academic year. The used instruments for the study consisted of i) lesson plans based on Research-Based Learning ii) the knowledge Evaluation Form iii) the practical skills Measurement Form and iv) the student's satisfaction Form. The collected data were analyzed by using computer program for percentage, arithmetic mean and standard deviation. The results indicated that: 1. Learning Process Arrangement based on Research-Based Learning for the Natural Product Chemistry Subject consisted of a 21 hours lesson plan and the perform of this lesson plan had five steps. The first step was defining problems by presenting and surveying of natural product problem situation in the community. The second step was planning. The third step was implementing of the plan. The fourth step was field data collection by the students and the fifth step was analyzing and reporting. 2. The findings of the Research-Based Learning for the Natural Product Chemistry Subject were: The results of Learning Process Arrangement based on Research-Based Learning for the Natural Product Chemistry Subject regarding knowledge indicated that 21 students or 100 percent of the students have passed the criteria with average score of 47.50 or 79.17 percent which higher than the defined criteria. The overall results of student's learning based on Research- Based Learning for the Natural Product Chemistry Subject regarding practical skills were at a good level agree at 4.27 by mean and 0.50 by standard deviation and The overall student's satisfactions regarding Research-Based Learning for the Natural Product Chemistry Subject were at a high level agree at 4.10 by mean and 0.53 by standard deviation.

keywords : Development, Learning Activities, Research, Natural Product Chemistry

บทนำ

ความมั่นคงของชาติไทยขึ้นอยู่กับความสามารถของคนไทยในการดำรงตนอย่างมีวิจารณญาณในทุกโอกาส เมื่อมีภาระงาน ปัญหา อุปสรรคผ่านเข้ามาในชีวิต คนไทยต้องสามารถคิด วิเคราะห์ ประพจน์ สร้าง พัฒนา ประเมิน ตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ ช่วงเวลาที่ดียิ่งที่สุดต่อการพัฒนาทักษะต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นนี้คือช่วงวัยเด็ก ซึ่งหากนักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะที่เอื้อต่อการคิดวิเคราะห์ ฯลฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ คุณลักษณะเหล่านี้จะติดตัวผู้เรียนไปตลอด ดังนั้น เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาและเข้าสู่ตลาดงาน ก็จะเปลี่ยนสภาพเป็นคนไทยที่สามารถดำรงตนได้อย่างมีวิจารณญาณ การเสริมความมั่นคงของชาติ ในวัยเด็กจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะจะเป็นกลไกในการผลิตคนไทยที่ดำรงตนอย่างมีวิจารณญาณได้อย่างยั่งยืน โดยมีครู หรืออาจารย์เป็นแม่แบบที่มีคุณภาพและประสบการณ์ในการวิจัยจริงเป็นผู้สร้างสรรค์ด้วยเหตุนี้มหาวิทยาลัยในประเทศไทย จึงไม่สามารถที่จะละเลยผู้เรียนที่อยู่ในระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันได้ การปฏิรูปการศึกษาในรูปแบบการพัฒนาบัณฑิตโดยเฉพาะนักศึกษายุคใหม่ แบบระบบรวบยอดครบวงจรที่เหมาะสมกับกำลังของชาติกลุ่มนี้จะช่วยให้ประเทศไทยได้กำลังคนที่เสริมความมั่นคงของชาติในอนาคตได้ดี ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาในรูปแบบ

การพัฒนาบัณฑิตแบบบูรณาการแบบรอบคอบจะเน้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนให้ความสำคัญต่อทรัพยากรในชุมชนในทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็น ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์ประจำชุมชน ผลผลิตทางการเกษตร อุตสาหกรรม ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน เป็นต้น โดยผู้เรียนจะเข้าใจร่วมกันว่าการให้ความสำคัญกับชุมชนไม่ใช่เพียงการเกิดสำนึกที่ดีเท่านั้น แต่จะต้องนำเอาประเด็นปัญหาของชุมชนเข้ามาเป็นโจทย์ในการเรียนและการวิจัยของตนเอง ผู้เรียนต้องมีบทบาทในการเรียนแบบลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งกลยุทธ์ที่สำคัญในการดำเนินงานที่มีสัมฤทธิ์ผลนั้น ทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ซึ่งมีทั้งคณาจารย์และผู้บริหารเข้ามาเกี่ยวข้อง ต้องทำความเข้าใจให้ตรงกันว่าการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นองค์ประกอบสำคัญต่อความมั่นคงของชาติ ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกันภายใต้การตั้งและตอบใจวิทยุ/พัฒนาร่วมกัน เพื่อให้ได้กำลังคนที่มีความสามารถทางความคิดและมีฝีมือจำนวนมากพอที่จะสร้างผลกระทบต่อการพัฒนาชาติได้

วิธีการหนึ่งในการพัฒนาการเรียนการสอนในงานวิจัยนี้คือการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน โดยการในอดีตที่ผ่านมา การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (teacher-centered) นั้น ไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ในการปฏิรูปการศึกษาจึงได้มีการปรับเปลี่ยนแนวคิดเป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (child-centered) โดยมีหลักการว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องเน้นให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ พัฒนาความสามารถได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพของตนเอง รวมถึงสนับสนุนให้มีการฝึกปฏิบัติในสภาพจริงของการทำงาน มีการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับสังคม ได้เรียนรู้จากหลายสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน มีการจัดกิจกรรมและกระบวนการให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน และสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ โดยไม่เน้นไปที่การท่องจำเพียงเนื้อหาอย่างเดียว ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนมากขึ้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการศึกษาย้ายมาให้ความสำคัญกับการเรียนมากกว่าการสอน จากหลักการและแนวคิดดังกล่าว นักการศึกษาจึงได้พัฒนาแนวทางในการจัดกิจกรรมที่เอื้อประโยชน์สูงสุดให้แก่ผู้เรียน ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (research-based learning: RBL) เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่มุ่งเน้นทักษะกระบวนการค้นคว้า พัฒนาการคิดวิเคราะห์และบูรณาการเนื้อหาความรู้ ผู้สอนจำนวนมาก ได้ให้ความสนใจกับวิธีการสอนแบบนี้เนื่องจากสามารถนำไปใช้ได้ทุกรายวิชาในหลายระดับการศึกษา โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษา (เสาวภา วิชาดี, 2554) อีกทั้งหลักการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน ยังสอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาโดยยึดหลักการศึกษาลดชีวิตสำหรับประชาชน มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และให้ความสำคัญกับการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ยังสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (Srikoon et al., 2014)

การศึกษาด้านเคมีในปัจจุบัน เป็นวิทยาศาสตร์สาขาหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างและองค์ประกอบของสสาร การเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดขึ้นในองค์ประกอบของสสาร และกลไกของปฏิกิริยาที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น เคมีได้วิวัฒนาการมาจากการเข้าใจในธรรมชาติ ศาสตร์ด้านเคมีจึงมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันมากมาย เช่น อาหาร ยา และอุตสาหกรรม เคมีทำให้รู้จักคุณค่าของอาหารและการถนอมอาหาร รวมทั้งการประดิษฐ์อาหารและผลิตภัณฑ์อาหาร ส่วนเครื่องนุ่งห่ม เคมีทำให้รู้จักสีย้อมผ้า และเส้นใย ในด้านยา เกษษณศาสตร์และสุขภาพอนามัย เคมีทำให้เกิดการพัฒนาทางการแพทย์ และลดอัตราการตายของประชากร จากที่กล่าวมา เคมีจึงเป็นวิทยาการที่น่าสนใจ ทำให้เราเรียนรู้ปรากฏการณ์ธรรมชาติ และพฤติกรรมของสสารต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เราจึงจำเป็นต้องศึกษาเคมีเพื่อจะได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในวิชาชีพ และในการดำรงชีวิต ในรายวิชาเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ (CHEM 433 Chemistry of Natural Products) ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเคมี พุทธศักราช 2556 มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณาจารย์ ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการแยก

สารจากผลิตภัณธ์ธรรมชาติ ลักษณะโครงสร้าง การพิสูจน์โครงสร้าง การสังเคราะห์ในธรรมชาติและในห้องปฏิบัติการ ตลอดจนการประยุกต์ของสารผลิตภัณธ์ธรรมชาติ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานี้ พบว่า ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาและทฤษฎี แต่ยังขาดความเชื่อมโยงที่เกี่ยวกับการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้งานได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการขาดการค้นคว้า เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นจากการวิจัย ก็เป็นได้ จากปัญหานี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาเคมี ที่ลงเรียนในรายวิชาเคมีผลิตภัณธ์ธรรมชาติ ในภาคการศึกษาที่ 2/2558 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากงานวิจัยเป็นฐาน ทั้งนี้เพราะในปัจจุบันความรู้ที่เกิดจากงานวิจัยด้านเคมีผลิตภัณธ์ธรรมชาติ ได้มีการพัฒนาการที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีการตีพิมพ์ผลงานวิจัยในวารสารวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ และสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลจากฐานข้อมูล (data based) ในหลากหลายรูปแบบ ได้อย่างรวดเร็วขึ้นเมื่อเทียบกับในระยะเวลาที่ผ่านมา การนำงานวิจัยที่มีการตีพิมพ์และหรืองานวิจัยของอาจารย์มาใช้เป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา จึงเป็นสิ่งจำเป็นทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และนำความรู้ที่ได้ไปใช้เชื่อมโยงกับการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันทั้งการเรียนในรายวิชาอื่น และเป็นฐานในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นต่อไปได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาเคมีผลิตภัณธ์ธรรมชาติ
2. เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาเคมีผลิตภัณธ์ธรรมชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภคณ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา CHEM 433 เคมีผลิตภัณธ์ธรรมชาติ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 21 คน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบทดลองเบื้องต้น (Pre-Experimental Design) โดยใช้รูปแบบ One-Shot Case Study มีรายละเอียดดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาเคมีผลิตภัณธ์ธรรมชาติ จำนวน 1 แผน สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวมเวลา 21 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

- 1) แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจกระบวนการวิจัยเชิงสำรวจ เป็นแบบอัตนัย จำนวน 3 ข้อ ข้อละ 20 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 60 คะแนน
- 2) แบบวัดทักษะกระบวนการปฏิบัติ ให้คะแนนแบบ Scoring Rubric ประเมิน 5 รายการ คือ การสำรวจสภาพปัญหา การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปรายงานผล รายการละ 5 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 25 คะแนน
- 3) แบบวัดความพึงพอใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วยความพึงพอใจด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) จำนวน 12 ข้อ และด้านประโยชน์ต่อนักศึกษา จำนวน 3 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 1) ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาเคมีผลิตภัณธ์ธรรมชาติ
- 2) ประเมินทักษะกระบวนการปฏิบัติของนักศึกษาโดยใช้แบบวัดทักษะกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL)
- 3) วัดความรู้และความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยนี้ใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ผลจากแบบวัดความรู้ แบบวัดทักษะกระบวนการปฏิบัติ และความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมุ่งเน้นเพื่อการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสำหรับนักศึกษาเคมีชั้นปีที่ 3 เรื่องเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ดังนี้ ใ ช้ ก ลุ่ ม ตัวอย่าง เป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา CHEM 433 เคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 21 คน โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน และทำการเก็บข้อมูล ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา CHEM 433 เคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ และพฤติกรรมของนักศึกษา ในด้านการใฝ่เรียนรู้ และด้านคุณธรรม จริยธรรม เช่น ความขยัน ซื่อสัตย์ มีวินัยและมีน้ำใจ

ผลการวิจัย

1. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ด้านความรู้ พบว่า มีนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และมีคะแนนเฉลี่ย 47.50 คิดเป็นร้อยละ 79.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลคะแนนการทดสอบความรู้ภายหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ

จำนวนนักศึกษา (คน)	คะแนนเต็ม (คะแนน)	X	S.D.	คิดเป็นร้อยละ	จำนวนนักศึกษา ที่ผ่านเกณฑ์ (คน)	คิดเป็นร้อยละ
21	60	47.50	2.50	79.17	100	100

2. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ด้านทักษะกระบวนการปฏิบัติ พบว่า ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาด้านทักษะกระบวนการปฏิบัติโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) รายวิชาเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ในภาพรวม อยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.42) โดยรายการทักษะกระบวนการปฏิบัติที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในระดับดีมาก คือ การสำรวจสภาพปัญหา ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.50) และการเก็บรวบรวมข้อมูล ($\bar{x} = 4.80$, S.D. = 0.36) รองลงมาเป็นการสร้างเครื่องมือ และการสรุปรายงานผล ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.44) อยู่ในระดับดี ส่วนรายการทักษะกระบวนการปฏิบัติที่นักศึกษามีคะแนนน้อยที่สุด คือ การวิเคราะห์ข้อมูล ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.35) ซึ่งอยู่ในระดับดี ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลคะแนนการทดสอบความรู้ภายหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ

รายการประเมิน	X	S.D.	ระดับทักษะกระบวนการปฏิบัติ
สำรวจสภาพปัญหา	4.52	0.50	ดีมาก
การสร้างเครื่องมือ	4.22	0.46	ดี
การเก็บรวบรวมข้อมูล	4.80	0.36	ดีมาก

การวิเคราะห์ข้อมูล	4.10	0.35	ดี
การสรุปรายงานผล	4.24	0.44	ดี
รวม	4.38	0.42	ดี

ตารางที่ 3 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ด้านทักษะกระบวนการปฏิบัติ

ข้อที่	รายการประเมิน	X	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้		4.27	0.50	มาก
1	จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.95	0.46	มาก
2	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) มีความเหมาะสมกับเนื้อหาในรายวิชา	4.75	0.55	มากที่สุด
3	นักศึกษาเข้าใจขั้นตอนในการทำวิจัยมากขึ้น	4.68	0.66	มากที่สุด
4	บรรยากาศในชั้นเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ทำให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาชัดเจนมากขึ้น	4.19	0.50	มาก
5	นักศึกษามีอิสระในการวางแผนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL)	3.90	0.85	มาก
6	นักศึกษากระตือรือร้นและสนุกสนานในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL)	4.30	0.60	มาก
7	กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถคิดแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล	4.54	0.66	มากที่สุด
8	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ทำให้นักศึกษาสามารถทำงานอย่างเป็นระบบ	4.52	0.62	มากที่สุด
9	นักศึกษาได้สำรวจสภาพปัญหาการทำผลิตภัณฑ์ธรรมชาติทำให้ได้รับประสบการณ์ตรงและทราบปัญหาที่แท้จริงในการผลิต	4.01	0.50	มาก
10	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.14	0.42	มาก
11	การจัดกิจกรรมโครงการอบรมเพื่อการทำผลิตภัณฑ์ธรรมชาติในรายวิชาเป็นการฝึกให้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	4.15	0.44	มาก
12	นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในทุกขั้นตอน	4.12	0.30	มาก
ด้านประโยชน์ต่อนักศึกษา		3.92	0.55	มาก
13	นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง	3.45	0.52	ปานกลาง

14	นักศึกษาทราบถึงความสำคัญของการใช้กระบวนการวิจัยในการแก้ปัญหา	4.12	0.60	มาก
15	ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4.20	0.52	มาก
รวม		4.10	0.53	มาก

3. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ด้านความพึงพอใจ พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.50) และประโยชน์ต่อนักศึกษา ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.55) อยู่ในระดับมาก ผลดังแสดงในตารางที่ 3

อภิปรายผล

1. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสำหรับนักศึกษาเคมีชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ผู้วิจัยได้ร่วมกันสังเคราะห์และออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ใช้เวลาดำเนินกิจกรรม 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ จำนวน 7 สัปดาห์ รวม 21 ชั่วโมง ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับ การแยกสารจากผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ลักษณะโครงสร้าง การพิสูจน์โครงสร้าง การสังเคราะห์ในธรรมชาติและในห้องปฏิบัติการ ตลอดจนการประยุกต์ของสารผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานี้ พบว่า ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาและทฤษฎี แต่ยังขาดความเชื่อมโยงที่เกี่ยวข้องกับการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้งานได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการขาดการค้นคว้า เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นจากการวิจัย ซึ่งรูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ได้สร้างกิจกรรมการวิจัยขนาดย่อมไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชา

ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนใน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา (Define) ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์และความรู้เกี่ยวกับการแยกสารจากผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ การพิสูจน์ลักษณะและโครงสร้างทางเคมี และการประยุกต์ใช้ประโยชน์ของสารผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ โดยให้ศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ชมวิดีโอทัศน์ จากนั้นร่วมกันอภิปรายถึงแนวโน้มของการใช้ประโยชน์ทางเคมีธรรมชาติ ได้ชี้แนะแนวทางในการเลือกประเด็นปัญหา และให้ผู้เรียนเลือกงานวิจัยที่ต้องการศึกษา และทำการค้นคว้าข้อมูลจากฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ ขั้นที่ 2 การวางแผน (Design) ผู้สอนให้ผู้เรียนทำการศึกษาดูอย่างงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากสารสกัดผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปร่วมกันวางแผน โดยมีกำหนดหัวข้อ รูปแบบในการสกัดสารผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ การเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือ กลุ่มของสารตัวอย่าง การออกแบบการวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์สารสกัดผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ขั้นที่ 3 ดำเนินการตามแผน (Implement) ผู้เรียนร่วมกันเรียนรู้ โดยใช้งานวิจัยเป็นฐาน ได้แก่ การสร้างโจทย์วิจัย การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ในด้านเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ผ่านขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลข้อมูล โดยผู้สอนคอยชี้แนะแนวทางในการดำเนินกิจกรรมแต่ละขั้นตอน รวมทั้งพิจารณาตรวจสอบและให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนอย่างใกล้ชิด ขั้นที่ 4 ผู้เรียนนำข้อมูลที่ผ่านการเรียนรู้จากขั้นตอนที่ 3 มาสร้างโจทย์วิจัยและนำเสนอข้อมูล จากนั้นมีการอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน โดยแต่ละคนเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ออกแบบไว้ และสอบถามความพึงพอใจ โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 11 ข้อ และขั้นที่ 5 วิเคราะห์และรายงานผล (Analysis result) ผู้เรียนนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและอธิบายความ เชิงพรรณนา สรุปผลข้อมูลและรายงานผลโดยจัดทำเป็นรายงานวิจัย 5 บท ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการวางแผนดำเนินการอย่างเป็นระบบและก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมห้องและครูผู้สอน ทั้งยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกการคิดและการจัดการหาเหตุผลในการตอบ

ปัญหา โดยการศึกษาจากสถานการณ์จริง (อาชีวนุญา รัตนอุบล, 2545) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการวิจัย ยังจัดเป็นการบูรณาการเนื้อหาและวิธีสอนและใช้แนวการสอนที่อิงปัญหาในชีวิตและสังคม เน้นความคิดและค่านิยม ตลอดจนส่งเสริมอัตลักษณ์และเสรีภาพในการเรียนรู้ รวมทั้งการมีวิจารณ์งานอิสระของผู้เรียนเป็นสำคัญอีกด้วย (อมรวิทย์ นาคทรพร, 2545) นอกจากนี้ยังจัดเป็นรูปแบบการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างแท้จริงด้วยตนเอง มีทักษะในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผลประกอบ รวมถึงสามารถค้นหาปัญหาของตนเอง ตั้งคำถามและตอบคำถาม ที่ตนเองต้องการทราบจากบทเรียน โดยการค้นคว้าและเลือกสรรข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ (สรจิตต์ เดชอมรชัย และชนยา ด้านสวัสดิ์, 2555)

2. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ โดยให้นักศึกษาร้อยละ 75 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ขึ้นไป ผลการวิจัย พบว่า มีนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และมีคะแนนเฉลี่ย 47.50 คิดเป็นร้อยละ 79.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือทางการศึกษาที่ช่วยสร้างความรู้ทั้งที่เป็นความรู้สากลและความรู้เฉพาะกรณีอันจะเป็นประโยชน์เพื่อการประกอบเป็นฐานความรู้หรือใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาของตนเองและการทำงานได้ รวมถึงสามารถจัดการความรู้และสร้างความรู้ใหม่ได้ (จรัส สุวรรณเวลา, 2545) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ (2557) ได้ศึกษาผลของการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานที่มีต่อความรู้เรื่องวัฒนธรรมอาเซียนของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาที่เรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานมีความรู้เรื่องวัฒนธรรมอาเซียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 เช่นเดียวกับ พิจิตรา ที่สุกะ (2556) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานวิชาการพัฒนาหลักสูตรสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า ความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยหลังการทดลองรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานนักศึกษามีความรู้หลังสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ จากงานวิจัยของพงษ์ศักดิ์ นามประมา (2557) ได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่ความเป็นพลเมืองอาเซียนด้วยรูปแบบการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาเพิ่มเติม ส 33202 อาเซียนศึกษา 2 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาเพิ่มเติม ส 33202 อาเซียนศึกษา 2 นักเรียนผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 85.71 ได้คะแนนผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80.80 ขึ้นไป และสอดคล้องกับการศึกษาของสรจิตต์ เดชอมรชัย และชนยา ด้านสวัสดิ์ (2555) ได้ศึกษาผลการใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้การวิจัยเป็นฐานในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสระดับกลาง 1 สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า หลังการจัดการสอน กลุ่มตัวอย่างทุกคนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนถึงเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่ตั้งไว้ตามข้อกำหนดของวิชาบังคับในหลักสูตร

ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาด้านทักษะกระบวนการปฏิบัติโดยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) รายวิชาเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.42) โดยรายการทักษะกระบวนการปฏิบัติที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในระดับดีมาก คือ การสำรวจสภาพปัญหา ($\bar{x} = 4.80$, S.D. = 0.36) และการเก็บรวบรวมข้อมูล ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.50) รองลงมาเป็นการสร้างเครื่องมือและการสรุปรายงานผล ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.44) อยู่ในระดับดี ส่วนรายการทักษะกระบวนการปฏิบัติที่นักศึกษามีคะแนนน้อยที่สุด คือ การวิเคราะห์ข้อมูล ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.35) ซึ่งอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับงานวิจัยของพิจิตรา ที่สุกะ (2556) ที่ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานวิชาการพัฒนาหลักสูตรสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของนักศึกษาโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิจัยเป็นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก เช่นเดียวกับสรจิตต์ เดชอมรชัย และชนยา ด้านสวัสดิ์ (2555) ศึกษาผลการใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้การวิจัยเป็นฐานในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสระดับกลาง 1 สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมในการเรียน การทำงาน และการร่วมงานกับผู้อื่นดีขึ้น และนักศึกษามีความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐานเป็นประโยชน์อย่างมาก เพราะได้ช่วยให้มีความรู้

เกี่ยวกับกระบวนการวิจัย ได้พัฒนาทักษะต่างๆ ทั้งด้านภาษาฝรั่งเศส การศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การคิดอย่างมีระบบ การใช้เหตุผล การแก้ปัญหาและการทำงานกลุ่มร่วมกัน

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาเคมีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.52) และประโยชน์ต่อนักศึกษา ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.55) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทุกขั้นตอน มีอิสระในการวางแผน แบ่งงานกันทำอย่างเป็นระบบได้ค้นพบคำตอบด้วยตนเองโดยการเก็บข้อมูลภาคสนามจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัชญา เพ็งจางและอังคณา ตุงคะสมิต (2556) เปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองเรือวิทยา รายวิชา ส22103สังคมศึกษาโดยใช้การเรียนการสอนที่เน้นวิจัยเป็นฐาน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจากการเรียนโดยใช้การเรียนการสอนที่เน้นวิจัยเป็นฐานมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสรจิตต์ เดชมอร์ชัย และชนยา ด่านสวัสดิ์ (2555) ศึกษาเกี่ยวกับผลการใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้การวิจัยเป็นฐานในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสระดับกลาง 1 สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า ภายหลังจากใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการโดยใช้วิจัยเป็นฐานนักศึกษามีเจตคติต่อการเรียนภาษาฝรั่งเศสเพิ่มสูงขึ้น และจากการวิจัยของพิจิตรา ทีสุกะ (2556) ที่ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานวิชาการพัฒนาหลักสูตรสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน ส่วนสาระที่นักศึกษาเห็นด้วยในระดับมากที่สุด คือการใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง รองลงมาคือ การส่งเสริมให้วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สรุปผลการวิจัย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (research-based learning) ถือเป็นหัวใจหลักของการเรียนรู้ในระดับสูง โดยเฉพาะการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งในระยะหลังได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้มากขึ้นในระดับอื่น ๆ ผู้สอนจึงควรมีบทบาทในการวางแผนและเตรียมการเพื่อใช้ในขั้นตอนต่าง ๆ ให้หลากหลาย สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาที่เรียน ทั้งนี้ ผู้สอนควรเป็นผู้ทำการวิจัยด้วยตนเอง เพื่อจะได้มีพื้นฐานแนวคิดและมีทักษะการวิจัยอย่างดีพอที่จะสื่อสารทำความเข้าใจกับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ถูกต้อง และเต็มที่ พร้อมทั้งจะรับฟังความคิดเห็นและข้อวิจารณ์ของผู้เรียน ขณะเดียวกันผู้เรียนเองจะต้องฝึกและพัฒนาตัวเองให้รู้จักตั้งข้อสงสัยในสภาพแวดล้อมและปัญหาของสังคมอยู่เสมอ เพราะการสงสัยจะเป็นเบื้องต้นของการวิจัย นอกจากนี้ ผู้เรียนยังต้องมีความละเอียดถี่ถ้วนกับข้อมูลที่ได้ศึกษามาและวิเคราะห์ตีความตามข้อมูลที่ได้มาเป็นหลัก (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2557) ในระหว่างการเรียนรู้โดยวิธีการของการวิจัยนั้น ผู้เรียนจะได้พัฒนาทักษะต่าง ๆ ประกอบด้วย ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการเก็บข้อมูล ทักษะการเลือก ทักษะการคิด การวิเคราะห์ การตีความข้อมูล และการสรุปประเด็น รวมถึงการวิเคราะห์ทักษะเพื่อนำเสนอประเด็นจากข้อค้นพบอีกด้วย อีกทั้งเป็นการพัฒนากระบวนการแสวงหาความรู้ ที่ผู้เรียนจะได้พัฒนาและสร้างขึ้นในตัวเอง อันจะนำไปสู่คุณภาพของบัณฑิตที่พร้อมสำหรับสังคมความรู้ต่อไปในอนาคต ซึ่งประโยชน์จากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน นั้นมีพื้นฐานจากการวิจัย ซึ่งเป็นกระบวนการในการแสวงหาความรู้หรือข้อเท็จจริงโดยมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน เมื่อนำไปใช้ในระดับมหาวิทยาลัยจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างอิสระ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปรีญันท์ สิทธิจินดา (2552) ที่กล่าวว่าว่าการเรียนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน

นี้ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจวิชาที่เรียนมากขึ้น ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชานั้นสูงขึ้น เพราะเป็นการเรียนที่ไม่น่าเบื่อ ไม่จำเจ สนุกสนาน ได้เผยแพร่สภาพของตนเอง แต่ที่สำคัญกว่านั้นคือเป็นการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ ทำให้เปลี่ยนมุมมอง/ทัศนะของบุคคลให้คิดเป็น มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งแตกต่างจากการเรียนแบบอื่นๆ การเรียนแบบนี้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสรุปได้ดังนี้คือ เปลี่ยนรูปแบบจาก Teaching-Based เป็น Learning-Based เปลี่ยนลักษณะการเรียนรู้จาก Passive เป็น Active เปลี่ยนจากวิชาเป็นปัญญา ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้ (Learning) มากกว่าการรู้ (Knowing) และได้เปลี่ยนแปลงตัวนักศึกษาโดยใช้งานวิจัยเป็นวิถีของการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ควรนำเสนอสถานการณ์ปัญหาในการศึกษาที่สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบันจะทำให้เห็นประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาเพิ่มขึ้น
2. ผู้สอนควรเสนอแนวทางในการนำผลการเรียนรู้ที่ได้จากขั้นตอนการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนที่ชี้ให้เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจน
3. ในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ควรกำหนดเวลาในการดำเนินกิจกรรมให้เพียงพอเนื่องจากในบางขั้นตอนต้องใช้เวลา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษานำร่องนวัตกรรมการสอนอื่นๆ มาใช้ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) เช่น ใช้ร่วมกับการสืบค้นข้อมูลจากระบบเครือข่าย Internet และ ควรมีการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะอื่นๆ เช่น ทักษะการวิจัย ทักษะกระบวนการกลุ่ม ทักษะการวิเคราะห์ผลข้อมูลโดยใช้สถิติวิจัยเชิงอนุมาน เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ ที่สนับสนุนและให้ทุนอุดหนุนการทำวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณนักศึกษาสาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการ ทุกคนที่เข้าร่วมโครงการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- จรัส สุวรรณเวลา. (2545). การศึกษาที่มีวิจัยเป็นฐาน. ปาฐกถาพิเศษเนื่องในวันสถาปนาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรัชญา เฟื่องจำ และ อังคณา ตุงคะสมิต. (2556). เปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองเรือวิทยา รายวิชา ส22103 สังคมศึกษาโดยใช้การเรียนการสอนที่เน้นวิจัยเป็นฐาน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 36(2), 32-38.
- ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ. (2557). ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานที่มีต่อความรู้เรื่องวัฒนธรรมอาเซียนของนักศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 16(1), 54-62.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21, สสวท. 42(185) : 10-12; พฤศจิกายน-ธันวาคม, 2556.

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง. ผู้เรียนเป็นสำคัญและการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ของครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์, 2545.

บุญชม ศรีสะอาดและคณะ. พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กทม.: ประสานการพิมพ์, 2551.

ปริญญ์ ลิขิตจินดา. (2552). ปรับการเรียน เปลี่ยนการสอนด้วยวิจัยนอกชั้นเรียน. สืบค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม 2558. จาก <http://www.node.rbru.ac.th/article/article31.pdf>

พิจิตรา ทีสุกะ. (2556). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานวิชาการพัฒนาหลักสูตรสำหรับ **นักศึกษาวิชาชีพครู**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พงษ์ศักดิ์ นามประมา. (2557). การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่ความเป็นพลเมืองอาเซียน ด้วย **รูปแบบการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาเพิ่มเติม ส 33202 อาเซียนศึกษา 2 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2547). “**หลักการสอนแบบเน้นการวิจัย (Research-Based Teaching) ในระดับอุดมศึกษา**,” ในการเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน. 1-7. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แผนบริหารการสอน รายวิชา CHEM 433 เคมีของผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ตามหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเคมี พุทธศักราช 2556 มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย.

ฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์. (2557). **แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ใช้วิจัยเป็นฐาน Research-Based Learning**. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2554). **สิ่งแวดล้อมในชุมชน**. ค้นเมื่อ 24 พฤศจิกายน 2558, จาก <https://web.ku.ac.th/schoolnet/snet6/envi5/chum/chum.htm>.

เสาวภา วิชาดี. (2554). การศึกษาในกระบวนทัศน์ใหม่: การเรียนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน. Executive Journal มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 26-30.

อมรวิทย์ นาครทรรพ. (2545). เรียนรู้ด้วยวิจัย: กรณีการสอนด้วยกระบวนการวิจัยภาคสนามวิชาการศึกษากับสังคม คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ในไพฑูรย์ สินลารัตน์ (บรรณาธิการ). **การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อาชัญญา รัตนอุบล. (2545). การสอนแบบเน้นวิจัยโดยใช้สัญญาแห่งการเรียนรู้ (Learning Contract). ในไพฑูรย์ สินลารัตน์ (บรรณาธิการ). **การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Srikoon, S., Bunterm, T., Samranjai, J., and Wattanathorn, J. (2014). Research Synthesis of Research-Based Learning for Education in Thailand. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 116(2014); 913-917.

การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาหลักสูตรวิศวกรรมโลจิสติกส์
Knowledge Management for Bachelor of Engineering
Program in Logistics Engineering

อลงกรณ์ เมืองไหว

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย จังหวัดพิษณุโลก

* corresponding author e-mail: alongkornm25@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยในชั้นเรียนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการความรู้ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาหลักสูตรวิศวกรรมโลจิสติกส์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพหุสภกรรมการวิจัย ซึ่งรูปแบบงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การสำรวจ เก็บข้อมูล และการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรภายในสาขาเท่านั้น ได้แก่ อาจารย์และนักศึกษาระดับปริญญาตรีวิศวกรรมโลจิสติกส์ โดยใช้แบบสอบถามและการระดมความคิดถึงปัญหา อุปสรรคที่พบในการจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงวิธีการแก้ไขปัญหาและช่วยกันหาทางออกที่เหมาะสมให้กับปัญหาที่พบในแต่ละปัญหา จากการวิจัยพบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นคือจำนวนหน่วยกิตที่มากเกินไป ซึ่งใช้หลักการของ SWOT การวิเคราะห์ห่วงโซา และโซ่คุณค่าเข้ามาช่วยในการวิเคราะห์

คำสำคัญ : โลจิสติกส์ โซ่คุณค่า

Abstract

This research aims to study the appropriate learning format for a bachelor of engineering program in logistics engineering in faculty of industrial technology. The questionnaires were used to explore the learning problems, threats, and successive approaches from the teachers and students. The analyzed results were found that the too much credit are the core problems. However, the strengths of activist obtained from SWOT analysis, fish-bone diagram and value chain are used in this research.

keywords : logistics, value chain

บทนำ

ปัจจุบันการเรียนการสอนของระบบการศึกษาในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างมากมายเพื่อปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเตรียมรับมือกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในอนาคต ซึ่งรูปแบบของหลักสูตรจะเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ และยังคงคำนึงถึงจำนวนอัตราการเกิดที่น้อยลงของประชากรในระดับเขตที่จะส่งผลต่อจำนวนการรับเข้ามศึกษาต่อในหลักสูตรวิศวกรรมโลจิสติกส์ ดังนั้นเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าวในงานวิจัยนี้จึงได้ทำวิจัยและเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาหลักสูตรที่จะตอบสนองต่อสภาพปัจจุบันของประเทศไทย ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้ใช้หลักการบริหารคุณภาพเข้ามาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลและศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในหลักสูตรปัจจุบันทั้งในด้านครูอาจารย์ ผู้สอน นักศึกษา วิชาเรียน เป็นต้น และข้อมูลที่ได้จะใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรในครั้งต่อไป ตลอดจนยังใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรอื่นที่เกี่ยวข้องภายในคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาหาข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรจากผู้เรียน

ประโยชน์ของงานวิจัย

ได้รับข้อมูลจากผู้เรียนโดยตรงในการพัฒนาหลักสูตรวิศวกรรมโลจิสติกส์ในรอบต่อไป

ขอบเขตของงานวิจัย

อาจารย์และเจ้าหน้าที่ในสาขาวิศวกรรมโลจิสติกส์และนักศึกษาสาขาวิศวกรรมโลจิสติกส์จำนวน 35 คน

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

อาจารย์และเจ้าหน้าที่สาขาวิศวกรรมโลจิสติกส์ และนักศึกษาสาขาวิศวกรรมโลจิสติกส์

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ อาจารย์และเจ้าหน้าที่สาขาวิศวกรรมโลจิสติกส์ และนักศึกษาสาขาวิศวกรรมโลจิสติกส์

ตัวแปรตาม คือ ข้อมูลที่ได้รับ

ตัวแปรควบคุม คือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและระยะเวลาในการทำวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถาม สัมภาษณ์ และการแบ่งกลุ่มระดมความคิดของอาจารย์และเจ้าหน้าที่สาขาวิศวกรรมโลจิสติกส์ และนักศึกษาสาขาวิศวกรรมโลจิสติกส์

4. วิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคและหลักการการบริหารคุณภาพและโซ่คุณค่า

ผลการวิจัย

ผลจากการสำรวจและสอบถามข้อมูลทั่วไป

ในงานวิจัยนี้ได้ใช้แบบสำรวจเป็นลักษณะให้เลือกตอบเพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตาราง 4.1 จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
หญิง	15	42.85
ชาย	20	57.15
รวม	35	100.00

จากตารางที่ 4.1 แสดงถึงอาจารย์และนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรวิศวกรรมโลจิสติกส์ เป็นเพศหญิงจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 42.85 และเพศชายจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 57.15

การวิเคราะห์ SWOT Analysis

สำหรับในหัวข้อนี้จะใช้กลยุทธ์การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนหรือที่เรียกว่าการวิเคราะห์ SWOT ของการพัฒนาหลักสูตรวิศวกรรมโลจิสติกส์ จากผลการวิเคราะห์ได้ผลดังภาพที่ 1 จากการวิเคราะห์ดังกล่าวผู้วิจัยได้นำประเด็นที่สำคัญที่เป็นการสอบถามอาจารย์และนักศึกษาเพื่อหาข้อมูลที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรวิศวกรรมโลจิสติกส์ ได้แก่ การนำจุดอ่อน และอุปสรรค ที่ได้มาจากการระดมความคิดของอาจารย์และนักศึกษานั้นมาทำแบบสอบถามเพื่อหาปัญหาหลักที่อาจารย์และนักศึกษาเห็นว่าเป็นปัญหาจริงๆ ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรในอนาคต ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามตามจุดอ่อน และอุปสรรค ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 การวิเคราะห์ SWOT

SWOT Analysis	
1. จุดแข็ง (Strengths) - เนื้อหารายวิชาในหลักสูตรมีความละเอียดเข้าใจง่ายในการเรียน - ผู้สอนมีความเชี่ยวชาญในแต่ละวิชาจึงทำให้เข้าใจอย่างละเอียด - รายวิชาในหลักสูตรมีครบถ้วนตามศาสตร์วิศวกรรมโลจิสติกส์ - หลักสูตรเป็นกระแสนิยมและมีคนสนใจศึกษาเป็นจำนวนมากต่อปี - หลักสูตรมีมาตรฐานและได้รับการยอมรับจาก สกอ.	2. จุดอ่อน (Weaknesses) - จำนวนหน่วยกิตตลอดทั้งหลักสูตรยังมีจำนวนมากเกินไป - วิชาบางวิชายังไม่ทันสมัยในปัจจุบัน - รายวิชาบางรายวิชาในหลักสูตรในชั้นปีที่ 1 และ 2 มีตัวเรียนต่อมากเกินไปจนส่งผลกระทบต่อระยะเวลาในการศึกษาของนักศึกษาตลอดหลักสูตร - รายวิชาโครงการงานวิศวกรรมโลจิสติกส์มีเทอมเดียวทำให้มีเวลาไม่เพียงพอต่อการสำเร็จการศึกษา - สถานประกอบการยังไม่เข้าใจถึงระบบสหกิจศึกษาซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาระงานและปฏิบัติงานในโรงงาน
3. โอกาส (Opportunities) - หลักสูตรเป็นหลักสูตรที่เป็นความต้องการ	4. อุปสรรค (Threats) - อาจารย์ผู้สอนยังขาดแคลนอยู่มากใน

ของระดับชาติและจังหวัด - หลักสูตรวิศวกรรมโลจิสติกส์เป็นหลักสูตรที่ยังขาดแคลนแรงงานค่อนข้างสูง - ตลาดแรงงานมีความต้องการสูงเนื่องจากรัฐบาลมีความต้องการในการลดต้นทุนโลจิสติกส์ในระดับประเทศ	ระดับประเทศ - งบประมาณในการพัฒนาหลักสูตรในระดับมหาวิทยาลัยยังน้อยเกินไปไม่เพียงพอต่อการพัฒนาหลักสูตร - ทุนวิจัยระดับจังหวัดยังมาไม่ถึงในระดับมหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.3 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา

ข้อคิดเห็น	จำนวนคน	ร้อยละ
1. จำนวนหน่วยกิตตลอดทั้งหลักสูตรยังมีจำนวนมากเกินไป	9	25.71
2. วิชาบางวิชายังไม่ทันสมัยในปัจจุบัน	3	8.57
3. รายวิชาบางรายวิชาในหลักสูตรในชั้นปีที่ 1 และ 2 มีตัวเรียนต่อมากเกินไปจนส่งผลกระทบต่อระยะเวลาในการศึกษาของนักศึกษาตลอดหลักสูตร	3	8.57
4. รายวิชาโครงการวิศวกรรมโลจิสติกส์มีเทอมเดียวทำให้มีเวลาไม่เพียงพอต่อการสำเร็จการศึกษา	9	25.71
5. สถานประกอบการยังไม่เข้าใจถึงระบบสหกิจศึกษาซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาระและปฏิบัติงานในโรงงาน	5	14.28
6. อาจารย์ผู้สอนยังขาดแคลนอยู่มากในระดับประเทศ	2	5.72
7. งบประมาณในการพัฒนาหลักสูตรในระดับมหาวิทยาลัยยังน้อยเกินไปไม่เพียงพอต่อการพัฒนาหลักสูตร	2	5.72
8. ทุนวิจัยระดับจังหวัดยังมาไม่ถึงในระดับมหาวิทยาลัย	2	5.72
รวม	35	100.00

จากตารางที่ 4.3 อาจารย์และนักศึกษาที่เลือกตอบจำนวนหน่วยกิตตลอดทั้งหลักสูตรยังมีจำนวนมากเกินไป มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 25.71 เลือกตอบข้อวิชาบางวิชายังไม่ทันสมัยในปัจจุบัน มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.57 เลือกตอบข้อรายวิชาบางรายวิชาในหลักสูตรในชั้นปีที่ 1 และ 2 มีตัวเรียนต่อมากเกินไปจนส่งผลกระทบต่อระยะเวลาในการศึกษาของนักศึกษาตลอดหลักสูตร มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.57 เลือกตอบข้อ รายวิชาโครงการวิศวกรรมโลจิสติกส์มีเทอมเดียวทำให้มีเวลาไม่เพียงพอต่อการสำเร็จการศึกษา มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 25.71 เลือกตอบข้อสถานประกอบการยังไม่เข้าใจถึงระบบสหกิจศึกษาซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาระและปฏิบัติงานในโรงงาน มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 14.28

เลือกตอบข้ออาจารย์ผู้สอนยังขาดแคลนอยู่มากในระดับประเทศ มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.72 เลือกตอบข้องบประมาณในการพัฒนาหลักสูตรในระดับมหาวิทยาลัยยังน้อยเกินไปไม่เพียงพอต่อการพัฒนาหลักสูตร มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.72 และสุดท้ายเลือกตอบข้อทุนวิจัยระดับจังหวัดยังมาไม่ถึงในระดับมหาวิทยาลัย มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.72

ดังนั้นจากผลการสอบถามอาจารย์และนักศึกษาดังข้างต้นพบว่าสิ่งที่ยังเป็นข้อสังเกตของหลักสูตรวิศวกรรมโลจิสติกส์ส่วนใหญ่ ได้แก่ 1) จำนวนหน่วยกิตตลอดทั้งหลักสูตรยังมีจำนวนมากเกินไป และ 2) รายวิชาโครงการวิศวกรรมโลจิสติกส์มีเทอมเดียวทำให้มีเวลาไม่เพียงพอต่อการสำเร็จการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามและทฤษฎีหลักการที่ใช้ในการวิจัยในการหาข้อมูลพัฒนาหลักสูตรจากผู้เรียนโดยตรงของอาจารย์ เจ้าหน้าที่และนักศึกษาจำนวน 35 คน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. จากการวิเคราะห์พบว่าจุดอ่อนและอุปสรรคที่มีผลต่อการเรียนการสอนนั้นได้ถูกนำมาสอบถามอีกครั้งเพื่อฟังเสียงส่วนใหญ่ของปัญหาที่แท้จริง ปรากฏว่าปัญหาที่เกิดขึ้น โดยอาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่เลือกนั้นคือ 1) จำนวนหน่วยกิต ตลอดทั้งหลักสูตรยังมีจำนวนมากเกินไป และ 2) รายวิชาโครงการวิศวกรรมโลจิสติกส์มีเทอมเดียวทำให้มีเวลาไม่เพียงพอต่อการสำเร็จการศึกษา

2. จากการระดมสมองของอาจารย์และนักศึกษาลงถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นปรากฏว่าปัญหาหลักที่งานวิจัยนี้เลือกมาเป็นตัวอย่าง คือ จำนวนหน่วยกิต ตลอดทั้งหลักสูตรยังมีจำนวนมากเกินไป ซึ่งที่มาของปัญหานี้มาจาก 4 สาเหตุ คือ 1) การวิพากษ์หลักสูตร 2) ความต้องการผู้ใช้บัณฑิต 3) อาจารย์ผู้สอน 4) มาตรฐานการศึกษา

3. จากข้อคุณค่าที่ทำการทดลองพบว่าการพัฒนาหลักสูตรจะประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยกิจกรรมหลักและกิจกรรมสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างสูงสุดให้กับการพัฒนาหลักสูตร

บทสรุป

งานวิจัยนี้เป็นการหาข้อมูลและรูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิศวกรรมโลจิสติกส์ ซึ่งมาจากการสอบถาม อาจารย์และนักศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 35 คน จากผลการทดลองสามารถสรุปได้ว่าปัญหาส่วนใหญ่ที่มีจำนวนร้อยละสูงสุดของการสอบถามอาจารย์และนักศึกษา ได้แก่ จำนวนหน่วยกิตตลอดทั้งหลักสูตรยังมีจำนวนมากเกินไป และรายวิชาโครงการวิศวกรรมโลจิสติกส์มีเทอมเดียวทำให้มีเวลาไม่เพียงพอต่อการสำเร็จการศึกษา ซึ่งอาจารย์ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องรับหาวิธีการที่จะทำให้การพัฒนาหลักสูตรนั้นเกิดประสิทธิภาพและเป็นที่ต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ตลอดจนตอบสนองความต้องการของประเทศให้ดีที่สุด

ข้อเสนอแนะ

(1) งานวิจัยนี้เป็นเพียงการวิจัยพื้นฐานที่มีกลุ่มตัวอย่างของประชากรขนาดเล็กเพียงกลุ่มเดียว ดังนั้นผู้ที่สนใจสามารถนำไปปรับใช้กับนักศึกษากลุ่มอื่นได้ ซึ่งปัญหาหรือรูปแบบที่เกิดขึ้นอาจแตกต่างกันออกไป

(2) ผู้ที่สนใจสามารถปรับใช้เครื่องมืออุปกรณ์หรือหลักการทฤษฎีอื่น มาวิจัยเพิ่มเติมกับประชากรกลุ่มนี้ได้ ซึ่งผลการทดลองที่ได้อาจแตกต่างกันออกไปตามเครื่องที่นำมาใช้

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยในโครงการวิจัยในชั้นเรียนนี้ ขอขอบพระคุณ หน่วยงานคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม รวมถึงคณะผู้บริหาร บุคลากรสายสนับสนุนของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ประจำปีงบประมาณ2558 ที่อยู่เบื้องหลังในความสำเร็จที่ได้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อโครงการวิจัยในชั้นเรียนนี้ตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

- กองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. **วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2545.
- ประชาสรรค์ แสนภักดี. (2547). **ผังก้างปลา กับ แผนภูมิความคิด Fish Bone Diagram & MindMap**. <http://www.prachasan.com>.
- สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม. "หลักการ แนวคิดและรูปแบบที่เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน" (หน้า 6 - 11) ในลัดดา ภูเกียรติ (บรรณาธิการ). **เส้นทางสู่การวิจัยในชั้นเรียน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ บริษัท บพิธ การพิมพ์, 2538.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. "การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา" หน้า 153 - 202 ใน **ประมวลชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพมหาบัณฑิตบริหารการศึกษา**. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2539.
- สำนักพัฒนาการฝึกหัดครู สำนักงานสภาพัฒนาบวรราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือการฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เสมาธรรม, 2544.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. **ชุดฝึกอบรมตนเองเรื่อง การวิจัยในชั้นเรียน หน่วยที่ 1 ความหมายและความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2540.
- สุวิมล ว่องวานิช. **การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- อลงกรณ์ เมืองไหว. **การบริหารโลจิสติกส์และโซ่อุปทานในงานอุตสาหกรรม**. สาขาเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรมและโลจิสติกส์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. พิษณุโลก, 2557
- อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน. **การวิจัยในชั้นเรียนและในโรงเรียนเพื่อพัฒนานักเรียน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พันธ์, 2544.

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

ศ.ดร.กิจการ พรหมมา	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.เดช วัฒนชัยยิ่งเจริญ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.สัมฤทธิ์ ไม้พวง	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.ธีรพร กงบังเกิด	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.สำราญ มีแจ้ง	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ประทีป นกปี	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.ณรงค์ศักดิ์ หนูสอน	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.ชมนาด วรรณพรศิริ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.พัชรินทร์ อนันต์ศิริวัฒน์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.สุภาพร คงศิริรัตน์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ทพญ.ดร.วีรญา ตันทนาภรณ์กุล	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.ชำนาญ ปาณาวงษ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.ภูพงษ์ พงษ์เจริญ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.ฟ้ารุ่ง มีอุดร	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.พนิดา จงสุขสมสกุล	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.จุไรรัตน์ โสภา	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.โสภา มิตสินาริ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.ประทุมมา ฤทธิ์โพธิ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.นิทรา กิจธีระวุฒิวงษ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.อรัญญา จิระวิริยะกุล	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.สรารุธ คำปวน	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.ธन्छ กนกเทศ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.จิตติอาภา ตั้งคำวานิช	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ทพญ.ดร.กรชนก วยัคฆานนท์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร. ชวนพิศ เทียมทัน	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.สุวิทย์ กิระวิทยา	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.รัตนพร วังศิริ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.ธวัช สุริวงษ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.ศรีสัจจา วิทยศักดิ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

ผศ.ดร.ปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.(พิเศษ)ดร.นพ.ศักดิ์ชัย ไชยมหาพฤกษ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.อรสา เตติวัฒน์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.พนมขวัญ ริยะมงคล	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.จักรกฤษณ์ เสน่ห์ นมะหุต	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.ภาคพร วัฒนดำรง	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.คำรพ รัตนสุต	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.กฤษฎากาญจน์ โตพิทักษ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.สายฝน วิบูลรังสรรค์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร. พลดา เดชพลมาตย์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร. นันทวัน เหลี่ยมปรีชา	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.วัชรินทร์ เทียนสันต์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร. นพดล จำรูญ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.จิรภาส จงจิตวิมล	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร. วิภาพร สิทธิสารี	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช
ดร. เบญญาภา พรหมพุก	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช
ดร. ศุภานันฎา สุวรรณกิจ	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช
ดร. อัศนี วันชัย	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช
ดร.โรชนี อุปรา	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่
ดร.ไพรัตน์ อันอินทร์	สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 9 พิษณุโลก
รศ.ดร.ประสาธ เนืองเฉลิม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.ดร.สุจิตต์ ครุจิต	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ผศ.ดร.ไพลิน ภูจันทน์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ดร.สมเกียรติ อินทสิงห์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รศ.ดร.กนกวรรณ มะโนรมย์	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
รศ.เกศินี ประทุมสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ผศ.ดร. กมลทิพย์ คำใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผศ.ดร.กมลทิพย์ พลบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผศ.ดร.นงเยาว์ อุทุมพร	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
ผศ.กรรณิการ์ กาญจันดา	มหาวิทยาลัยแม่โจ้

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

ดร.ดนุตา จามจุรี

รศ.พัชรา ก้อยชูสกุล

รศ.ดร.เพชรสุดา ภูมิพันธ์

ผศ.ดร.จันทนา กาญจน์กมล

ดร.พัชรี ครูขยัน

ดร.รติ ธนารักษ์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รศ.ดร.สุขแก้ว คำสอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รศ.ดร.คงศักดิ์ ศรีแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รศ.ดร.ยุพร ริมชลการ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รศ.ดร.ธัชคณิต จงจิตวิมล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รศ.ไพโรจน์ เยียระยง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รศ.ดร.วิโรจน์ ตึกจ๊ะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.ศิริสุภา เอมหยวก	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.จิตศิริน ก้อนคง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.นงลักษณ์ ใจฉลาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.นิคม นาคอ้าย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.ปิยนัส วรวิทย์รัตนกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.กิงแก้ว สำรวัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ. ภาวิดา มหาวงค์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.โชติ บดีรัฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร. ทศนีย์ ปัทมสนธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.สุขสมาน สังโยคะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.ขวัญชนก นัยจรรย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.วิภาดา ศรีเจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร. กิตติพงษ์ สุวรรณราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.สุภาวดี น้อยน้ำใส	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ. ดร. เกตุการ ดาจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.วิจิตรา จำลองราษฎร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.ธันวดี ศรีธาวีรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.อรชร นิมาจารย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.อนุ เจริญวงศ์ระยับ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.บัญชา ศรีสมบัติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.ณัฐริสา ทับทิม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.ธัมมะธินา ศรีสุพรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.จักรกฤษ ศรีละออ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

ผศ.ดร.รัตน์ดิพร สำอาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.นววรรณ ทองมี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.ปิยะดา วชิระวงศกร	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.วิชฌ ธงไชย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.จิตติพร ตั้งควิเวชกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.ปิยะพงษ์ โอฬารทิมชาต	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.กาญจนา ธนนพคุณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.สุภาวดี แหยมคง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.อลงกรณ์ เมืองไหว	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.สนธิ ปิ่นสกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.อัญญา ปรีชาพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.รพีพรรณ จันทรมะณี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.พิสิษฐ์ พูลประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.ยุวดี ตรงต่อกิจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.นฤมล เกื้อนกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.วิสูตร จันทร์อิฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.อุทัยวรรณ ฉัตรธง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.อรุณลักษณ์ โชตินาครินทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.นิธิพงศ์ ศรีเบญจมาศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ. เอกภพ จันทรสุคนธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.จิราพัทธ์ แก้วศรีทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ. ประรณนา ศิริสานต์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.ศุภลักษณ์ วิริยะสุนน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.พัฒนพันธ์ เขตต์กัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.ทนต์พร บัณฑิตย์ นาคสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.อุทาน บุญเมือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.สุดาร์ตน์ สุตพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

ดร.ประสิทธิ์ชัย นรากรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร.จิตติพร เจาะจง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร. เสกสรรค์ ศิวาลัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร.ณภัทร วุฒธะพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร. สุกัญญาโสภี ใจกล้า	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร.พงษ์พันธ์ พุทธิวิศิษฐ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร.ชัชวรินทร์ นวลศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร.วศิน สุขสมบูรณ์วงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อาจารย์ยรรยงวรกร ทองแย้ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อาจารย์พันธุ์ธิดา ลิ้มศรีประพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อาจารย์เกชา ดาตุเคล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อาจารย์อัครพร แสงอรุณเลิศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อาจารย์ฉัตรแก้ว บุคย์น้ำเพชร	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อาจารย์อรรถพล รอดแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตสงคราม (ส่วนทะเลแก้ว)

156 หมู่ 5 ตำบลพลาชุมพล อำเภอเมืองพินนุโลก จังหวัดพินนุโลก 65000

โทรศัพท์/โทรสาร 055-267038

<http://research.psu.ac.th>